سُوۡرَةُ الۡفَاتِحَةِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ سَبۡعُ اٰيَاتٍ

سورت فاتحہ مکي آهي ۽ اها ست آيتون آهي. ❶

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

الله ٻاجهاري نهايت رحم واري جي نالي سان شروعات. ❷

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ رَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ ① الرَّحۡمٰنِ

سڀ ساراهہ ❸ الله لاءِ آهي جو پالڻهار جهانن جو. گھڻو ٻاجهارو

الرَّحِيۡمِ ② مٰلِكِ يَوۡمِ الدِّيۡنِ ③ اِيَّاكَ

وڏي رحم وارو. مالڪ ڏينهن حساب جو آهي. ❹ تنهنجي ئي

نَعۡبُدُ وَ اِيَّاكَ نَسۡتَعِيۡنُ ④ اِهۡدِنَا الصِّرَاطَ

ٻانهپ ٿا ڪريون ۽ توکان ئي مَدد ٿا گُهرون. ❺ ڏيکار اسان کي واٽ

الۡمُسۡتَقِيۡمَ ⑤ صِرَاطَ الَّذِيۡنَ اَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ ⑥

سِڌي. واٽ انهن جي فضل ڪيو تو ❻ جن تي

غَيۡرِ الۡمَغۡضُوۡبِ عَلَيۡهِمۡ وَ لَا الضَّآلِّيۡنَ ⑦ ع

نہ ڏمر پيو ❼ جن تي ۽ نہ گمراھ ٿيا. ❽

سُوۡرَةُ الۡبَقَرَةِ مَدَنِیَّةٌ وَّھِیَ مِائَتَانِ
وَسِتٌّ وَّثَمَانُوۡنَ اٰیَۃً وَّاَرۡبَعُوۡنَ رُکُوۡعًا

سورت بقره مدني آهي ۽ اها ٻہ سؤ ڇهاسي آيتون ۽ چاليهہ رکوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

الله ٻاجهاري نهايت رحم واري جي نالي سان شروعات.

الٓمّٓ ۚ ① ذٰلِکَ الۡکِتٰبُ لَا رَیۡبَ ۚۛ فِیۡہِ ۚۛ ھُدًی لِّلۡمُتَّقِیۡنَ ۙ②

الٓمّٓ. ❶ هي كتاب ناهي كوئي شڪ ان ۾❷واٽ ڏيکاريندڙ❸خدا ترسن کي❹

الَّذِیۡنَ یُؤۡمِنُوۡنَ بِالۡغَیۡبِ وَ یُقِیۡمُوۡنَ الصَّلٰوۃَ وَ مِمَّا

جيڪي مڃين ٿا اڻ ڏٺي کي❺ ۽ ساري پڙهن ٿا نماز ❻ ۽ ان مان

رَزَقۡنٰھُمۡ یُنۡفِقُوۡنَ ۙ③ وَ الَّذِیۡنَ یُؤۡمِنُوۡنَ بِمَاۤ اُنۡزِلَ

جو ڏنو اسان انهن کي خرچ ڪن ٿا.❼ ۽ جيڪي مڃين ٿا ان کي جو نازل ڪيو ويو

اِلَیۡکَ وَ مَاۤ اُنۡزِلَ مِنۡ قَبۡلِکَ ۚ وَ بِالۡاٰخِرَۃِ ھُمۡ یُوۡقِنُوۡنَ ؕ④

❽ تو ڏانهن ۽ جو نازل ڪيو ويو تو کان اڳي، ۽ ٻئي جهان تي اهي يقين رکن ٿا.

اُولٰٓئِکَ عَلٰی ھُدًی مِّنۡ رَّبِّھِمۡ ٭ وَ اُولٰٓئِکَ ھُمُ الۡمُفۡلِحُوۡنَ ⑤

اُهي آهن هدايت تي جا سندن رب کان آهي ۽ اُهي ئي ڪامياب آهن.❾

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ
بيشڪ جن انڪارڪيو برابر آهي انهن لاءِ جو تون ڊيڄارين انهن کي يا نه
تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٦﴾ خَتَمَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ وَ
ڊيڄارين نه مڃيندا. (١) مُهر هنئي (٢) الله انهن جي دلين تي ۽
عَلٰى سَمْعِهِمْ ط وَ عَلٰٓى اَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ز وَّ لَهُمْ عَذَابٌ
انهن جي ڪنن تي، ۽ انهن جي اکين تي آهي پردو ۽ انهن لاءِ آهي عذاب
عَظِيْمٌ ﴿٧﴾ ع وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَّقُوْلُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَ
وڏو. ۽ ڪي ماڻهو آهن جي چوَن ٿا ته ايمان آندوسون الله تي ۽
بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَ مَا هُمْ بِمُؤْمِنِيْنَ ﴿٨﴾ م يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ
ڏينهن قيامت تي ۽ ناهن اهي ايمان آڻيندڙ. (٣) اهي دَلبو ڏين ٿا الله کي
وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ج وَ مَا يَخْدَعُوْنَ اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَ مَا
۽ ايمان وارن کي، ۽ نه ٺڳي ڪن ٿا مگر پاڻ سان ۽ نٿا
يَشْعُرُوْنَ ﴿٩﴾ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ لا فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا ج وَ
سمجهن. (٤) انهن جي دلين ۾ مرض آهي (٥) پوءِ وڌايو الله انهن جي مرض کي، ۽
لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۵ لا بِمَا كَانُوْا يَكْذِبُوْنَ ﴿١٠﴾ وَ اِذَا قِيْلَ
انهن لاءِ آهي عذاب ڏکوئيندڙ جو ڪوڙ هڻندا هُئا. ۽ جڏهن چئجي ٿو
لَهُمْ لَا تُفْسِدُوْا فِي الْاَرْضِ لا قَالُوْٓا اِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُوْنَ ﴿١١﴾
انهن کي ته نه وِڳوڙ وجهو ملڪ ۾ چوَن ٿا ته رڳو اسان سُڌارو آڻيندڙ آهيون.
اَلَآ اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُوْنَ وَ لٰكِنْ لَّا يَشْعُرُوْنَ ﴿١٢﴾ وَ اِذَا
خبردار! بيشڪ اهي ئي فساد وجهندڙ آهن پر نه ٿا سوچين. (٦) ۽ جڏهن
قِيْلَ لَهُمْ اٰمِنُوْا كَمَآ اٰمَنَ النَّاسُ قَالُوْٓا اَ نُؤْمِنُ كَمَا
چئجي ٿو انهن کي ايمان آڻيو جيئن ايمان آندو ماڻهن، چوَن ٿا ڇا اسين ايمان آڻيون جيئن

اٰمَنَ السُّفَهَآءُ ؕ اَلَآ اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَآءُ وَ لٰكِنْ لَّا

ايمان آندو بي سمجهن؟ خبردار! بيشڪ اهي ئي بي سمجهه آهن پر نه

يَعْلَمُوْنَ ﴿١٣﴾ وَ اِذَا لَقُوا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَالُوْٓا اٰمَنَّا ۚۖ وَ

ٿا ڄاڻن. ① ۽ جڏهن گڏجن ٿا انهن سان جن ايمان آندو ته چَوَن ٿا اسان ايمان آندو آهي ۽

اِذَا خَلَوْا اِلٰى شَيٰطِيْنِهِمْ ۙ قَالُوْٓا اِنَّا مَعَكُمْ ۙ اِنَّمَا نَحْنُ

جڏهن وڃن ٿا پنهنجن شيطانن ڏانهن چَوَن ٿا اسان توهان سان آهيون رڳو اسان

مُسْتَهْزِءُوْنَ ﴿١٤﴾ اَللّٰهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَ يَمُدُّهُمْ فِيْ طُغْيَانِهِمْ

چٿرون ٿا ڪريون. ② الله چٿر ٿو ڪري انهن تي ۽ ڍَر ٿو ڏئي انهن کي سندن شرارت ۾

يَعْمَهُوْنَ ﴿١٥﴾ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اشْتَرَوُا الضَّلٰلَةَ بِالْهُدٰى ص

نوڪرون ٿا ڪائين. ③ اهي اهڙا آهن جن ڳِڌو گمراهيءَ کي هدايت جي عِوض

فَمَا رَبِحَتْ تِّجَارَتُهُمْ وَ مَا كَانُوْا مُهْتَدِيْنَ ﴿١٦﴾ مَثَلُهُمْ

پوءِ نه نفعو ڏنو واپار سندن ۽ نڪي ٿيا هدايت وارا. ④ مثال انهن جو

كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًا ۚ فَلَمَّآ اَضَآءَتْ مَا حَوْلَهٗ

ان جي مثال جهڙو آهي جنهن ٻاري باهه پوءِ جڏهن روشن ڪيائين ان جي آسپاس کي

ذَهَبَ اللّٰهُ بِنُوْرِهِمْ وَ تَرَكَهُمْ فِىْ ظُلُمٰتٍ لَّا يُبْصِرُوْنَ ﴿١٧﴾

ته گُم ڪئي الله روشني انهن جي ۽ ڇڏيائين انهن کي انڌيرين ۾ جو نه پيا ڏسن. ⑤

صُمٌّۢ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُوْنَ ﴿١٨﴾ ۙ اَوْ كَصَيِّبٍ

ٻوڙا، گونگا، انڌا آهن پوءِ اهي نه موٽندا. يا جيئن مِينهن وَسي

مِّنَ السَّمَآءِ فِيْهِ ظُلُمٰتٌ وَّ رَعْدٌ وَّ بَرْقٌ ۚ يَجْعَلُوْنَ

ڪڪر مان ان ۾ هجن اونداهيون ۽ گاج ۽ وڄ، وجهن ٿا

اَصَابِعَهُمْ فِىْٓ اٰذَانِهِمْ مِّنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ ؕ وَ اللّٰهُ

آڱريون پنهنجون ڪنن پنهنجن ۾ ڪڙڪن ڪان، ڀؤ مرڻ جي ڪان، ۽ الله

مُحِيْطٌۢ بِالْكٰفِرِيْنَ ﴿١٩﴾ يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ ؕ كُلَّمَآ

گهيرو ڪندڙ آهي ڪافرن تي. اجهو وڄ تي جهٽي سندن اکين کي، جڏهن بہ

اَضَآءَ لَهُمْ مَّشَوْا فِيْهِ ۙ وَ اِذَآ اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوْا ؕ

روشني ڪري ٿي انهن لاءِ تہ هلن ٿا ان ۾ ۽ جڏهن اونده ڪري ٿي مٿن تہ بيهن ٿا،

وَ لَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَ اَبْصَارِهِمْ ؕ اِنَّ

۽ جيڪڏهن گهري ها الله تہ نئي ها سندن ڪنن ۽ اکين کي، بيشڪ

اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٠﴾ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوْا رَبَّكُمُ

الله هر شيءِ تي سگهه رکندڙ آهي. ❶ اي انسانو! ٻانهپ ڪريو پنهنجي پاليندڙ جي

الَّذِىْ خَلَقَكُمْ وَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿٢١﴾

جنهن پيدا ڪيو توهان کي ۽ انهن کي جي توهان کان اڳ هئا تہ مَن توهان بچي وڃو. ❷

الَّذِىْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ فِرَاشًا وَّ السَّمَآءَ بِنَآءً ۪ وَّ اَنْزَلَ

جنهن ڪئي اوهان لاءِ ڌرتي فرش ۽ آسمان ڇت ۽ وَسايو

مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَخْرَجَ بِهٖ مِنَ الثَّمَرٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۚ فَلَا

آسمان کان پاڻي پوءِ ڪڍيائين ان سان ڪيترائي ميوا توهان جي کاڌي لاءِ، پوءِ نہ

تَجْعَلُوْا لِلّٰهِ اَنْدَادًا وَّ اَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٢﴾ وَ اِنْ كُنْتُمْ فِىْ رَيْبٍ

ڪريو الله سان ڪي برابر حالانڪ توهان ڄاڻو ٿا. ❸ ۽ جيڪڏهن آهيو توهان شڪ ۾

مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا فَاْتُوْا بِسُوْرَةٍ مِّنْ مِّثْلِهٖ ۪ وَ ادْعُوْا

ان کان جيڪي لاٿوسون ٻانهي پنهنجي تي پوءِ آڻيو ڪا سورت ان جهڙي ۽ سڏيو

شُهَدَآءَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٢٣﴾ فَاِنْ

پنهنجي رهبرن کي الله کان سواءِ جيڪڏهن توهان آهيو سچا. ❹ پوءِ جيڪڏهن

لَّمْ تَفْعَلُوْا وَ لَنْ تَفْعَلُوْا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِىْ وَقُوْدُهَا النَّاسُ

اوهان ائين نہ ڪيو ۽ هرگز نہ ڪري سگهندؤ تہ پوءِ بچو انهيءَ باهه کان جنهن جو ٻارڻ آهن ماڻهو

ع ٢ ١٣ ٢

وَ الْحِجَارَةُ ۚۖ اُعِدَّتْ لِلْكٰفِرِيْنَ ﴿۲۴﴾ وَ بَشِّرِ الَّذِيْنَ

۽ پٿر اهاتيار ڪيئي وئي آهي ڪافرن لاءِ. ❶ ۽ خوشخبري ڏيءِ انهن کي

اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اَنَّ لَهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا

جن ايمان آندو ۽ ڪم ڪيا چڱا ته انهن لاءِ باغ آهن وهن ٿيون جن جي هيٺان

الْاَنْهٰرُ ؕ كُلَّمَا رُزِقُوْا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِّزْقًا ۙ قَالُوْا هٰذَا

واهيون. جڏهن به کين ڏنو ويندو انهن مان ڪو ميوو کائڻ لاءِ چوندا ته هي

الَّذِيْ رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ ۙ وَ اُتُوْا بِهٖ مُتَشَابِهًا ؕ وَ لَهُمْ

اهو ئي آهي جو ڪارايو ويو اسان کي اڳ ۾ ❷ ۽ ملندو کين اهو ميوو ساڳي شڪل ۾ ❸ ۽ انهن لاءِ

فِيْهَآ اَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ ۙۗ وَّ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿۲۵﴾ اِنَّ اللّٰهَ لَا

اتي آهن زالون ❹ پاڪ ۽ اهي اتي سدائين رهندا. بيشڪ الله نه

يَسْتَحْيٖٓ اَنْ يَّضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوْضَةً فَمَا فَوْقَهَا ؕ فَاَمَّا

ٿو لڄ ڪري جو بيان ڪري مثال ڪوئي، مڇر يا ان کان مٿيري شيءِ جو پوءِ

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فَيَعْلَمُوْنَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّهِمْ ۚ وَ اَمَّا الَّذِيْنَ

جن ايمان آندو اهي ڄاڻن ٿا ته اهو حق آهي سندن رب طرفان ۽ پر اهي جن

كَفَرُوْا فَيَقُوْلُوْنَ مَاذَآ اَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًا ۘ يُضِلُّ بِهٖ

ڪفر ڪيو سي چون ٿا ڇا ارادو ڪيو الله انهيءَ مثال مان؟ ڀُلائي ٿو ان سان

وقف لازم

كَثِيْرًا ۙ وَّ يَهْدِيْ بِهٖ كَثِيْرًا ؕ وَ مَا يُضِلُّ بِهٖٓ اِلَّا الْفٰسِقِيْنَ ﴿۲۶﴾ ۙ

گهڻن کي ۽ رستو ڏئي ٿو ان سان گهڻن کي، ۽ نه ٿو ڀُلائي ان سان مگر بدڪارن کي. ❺

الَّذِيْنَ يَنْقُضُوْنَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْۢ بَعْدِ مِيْثَاقِهٖ ۠ وَ يَقْطَعُوْنَ مَآ

جيڪي ڀڃن ٿا انجام الله جو ان کي پڪي ڪرڻ کان پوءِ ۽ ڇنن ٿا ان کي

اَمَرَ اللّٰهُ بِهٖٓ اَنْ يُّوْصَلَ وَ يُفْسِدُوْنَ فِي الْاَرْضِ ؕ اُولٰٓئِكَ

حڪم ڪيو الله جنهن جي ڳنڍڻ جو ۽ فساد ڪن ٿا ملڪ ۾ اُهي

هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٢٧﴾ كَيْفَ تَكْفُرُوْنَ بِاللّٰهِ وَ كُنْتُمْ اَمْوَاتًا

ئي اهن چيهي وارا. ① ڪيئن ٿا انڪار ڪريو الله جو؟ هوڏانهن هيو توهان بيساها

فَاَحْيَاكُمْ ۚ ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيْكُمْ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٢٨﴾

پوءِ جيارائائين توهان کي، پوءِ ماري ٿو توهان کي پوءِ جياريندو توهان کي پوءِ ان ڏانهن موٽايا ويندؤ.

هُوَ الَّذِيْ خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا ۗ ثُمَّ اسْتَوٰٓى

هو اهو آهي جنهن اپايو توهان لاءِ جيڪي زمين ۾ آهي سڀ پوءِ ارادو ڪيائين

اِلَى السَّمَآءِ فَسَوّٰىهُنَّ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ ۭ وَ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ

آسمان ڏانهن پوءِ ڪري ڇڏيائين انهن کي ست آسمان، ۽ اهو هر شيءِ کي

عَلِيْمٌ ﴿٢٩﴾ ع وَ اِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّيْ جَاعِلٌ

ڄاڻندڙ آهي. ② ۽ جڏهن چيو تنهنجي پالڻهار فرشتن کي ته آءٌ بڻائيندڙ آهيان

فِي الْاَرْضِ خَلِيْفَةً ۭ قَالُوْٓا اَتَجْعَلُ فِيْهَا مَنْ يُّفْسِدُ فِيْهَا

زمين ۾ خليفو، چيائون ڇا بنائين ٿو ان ۾ جيڪو وڳوڙ وجهي اتي

وَ يَسْفِكُ الدِّمَآءَ ۚ وَ نَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَ

۽ رتو ڇاڻ ڪري؟ ۽ اسان پاڪائي بيان ڪريون ٿا تعريف تنهنجي سان ۽

نُقَدِّسُ لَكَ ۭ قَالَ اِنِّيْٓ اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٣٠﴾ وَ

پاڪائي ڪريون ٿا تو لاءِ، فرمايائين مون ڄاڻان ٿو جيڪي توهان نٿا ڄاڻو. ③ ۽

عَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَآءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰٓئِكَةِ ۙ

سيکاريائين آدم کي نالا سمورا پوءِ سامهون آنديائين انهن کي ملائڪن تي

فَقَالَ اَنْۢبِـُٔوْنِيْ بِاَسْمَآءِ هٰٓؤُلَآءِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٣١﴾ قَالُوْا

پوءِ چيائين ٻڌايو مون کي نالا ④ هنن جا جيڪڏهن اوهين سچا آهيو. چيائون

سُبْحٰنَكَ لَا عِلْمَ لَنَآ اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا ۭ اِنَّكَ اَنْتَ

تون پاڪ آهين نه آهي ڪا ڄاڻ اسان کي مگر جيترو تو اسان کي سيکاريو. ⑤ بيشڪ تون ئي

الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ﴿٣٢﴾ قَالَ يٰٓاٰدَمُ اَنْۢبِئْهُمْ بِاَسْمَآىِٕهِمْ ۚ

خوب ڄاڻندڙ پڪي ڪم وارو آهين. ① فرمايائين اي آدم! تون ٻڌاءِ هنن کي نالا انهن جا،

فَلَمَّآ اَنْۢبَاَهُمْ بِاَسْمَآىِٕهِمْ ۙ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ اِنِّيْٓ

پوءِ جڏهن کين ٻڌايائين انهن جا نالا ② تہ فرمايائين ڇا ڪونہ چيو هيم توهان کي تہ آءٌ

اَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۙ وَاَعْلَمُ مَا تُبْدُوْنَ

ڄاڻان ٿو ڳجهہ آسمانن ۽ زمين جو ۽ آءٌ ڄاڻان ٿو جيڪي توهان ظاهر ڪريو ٿا

وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُوْنَ ﴿٣٣﴾ وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓىِٕكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ

۽ جيڪي پيا لڪايو. ۽ جڏهن چيوسون فرشتن کي تہ سجدو ڪريو آدم ڏانهن

فَسَجَدُوْٓا اِلَّآ اِبْلِيْسَ ۭ اَبٰى وَاسْتَكْبَرَ ۤ وَكَانَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٣٤﴾

پوءِ انهن سجدو ڪيو مگر شيطان انڪار ڪيو ۽ وڏائي ڪئي ۽ هئو ڪافرن مان. ③

وَقُلْنَا يٰٓاٰدَمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا

۽ اسان چيو تہ اي آدم! ٽڪي پوءِ تون ۽ تنهنجي زال جنت ۾ ۽ کائو ان مان مزي سان

حَيْثُ شِئْتُمَا ۠ وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُوْنَا مِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٣٥﴾

جتان چاهيو ۽ نہ ويجها ٿجو هن وڻ کي پوءِ ٿيندؤ ظالمن مان. ④

فَاَزَلَّهُمَا الشَّيْطٰنُ عَنْهَا فَاَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيْهِ ۠ وَقُلْنَا

پوءِ ترڪايو انهن ٻنهي کي شيطان اتان پوءِ ڪڍيائين ٻنهي کي ان مان جنهن ۾ هئا ۽ چيوسون

اهْبِطُوْا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۚ وَلَكُمْ فِي الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ

هيٺ لهو اوهين هڪ ٻئي جا ويري آهيو ۽ اوهان لاءِ زمين ۾ رهڻ جي جاءِ

وَّمَتَاعٌ اِلٰى حِيْنٍ ﴿٣٦﴾ فَتَلَقّٰٓى اٰدَمُ مِنْ رَّبِّهٖ كَلِمٰتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ ۭ

۽ سامان آهي ڪنهن وقت تائين. پوءِ سکي ورتا آدم پنهنجي پالڻهار کان ڪي لفظ پوءِ ان مهر ڪئي مٿس،

اِنَّهٗ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿٣٧﴾ قُلْنَا اهْبِطُوْا مِنْهَا جَمِيْعًا ۚ فَاِمَّا

بيشڪ اهو معاف ڪندڙ مهربان آهي. ⑤ اسان چيو تہ لهي وڃو ان مان سمورا، پوءِ جيڪڏهن

يَاْتِيَنَّكُمْ مِّنِّيْ هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ

اچي اوهان وٽ مون کان هدايت پوءِ جيڪي هليا ڏس منهنجي تي پوءِ ناهي ڊپ انهن تي ۽

لَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٣٨﴾ وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَآ اُولٰٓئِكَ

نڪي اُهي ڏُکارا ٿيندا. ❶ ۽ جن انڪار ڪيو ۽ ڪوڙو ڪيو اسان جي آيتن کي اُهي آهن

اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٣٩﴾ ع يٰبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اذْكُرُوْا نِعْمَتِيَ

دوزخي، اهي ان ۾ پيا هوندا. ❷ اي يعقوب جي اولاد! ❸ ياد ڪريو ڳڻ منهنجو

الَّتِيْٓ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَ اَوْفُوْا بِعَهْدِيْٓ اُوْفِ بِعَهْدِكُمْ ۚ وَ

جيڪو مون ڪيو توهان تي ۽ پاڙيو انجام منهنجو ته مان پاڙيان انجام توهان جي ڪي، ۽

اِيَّايَ فَارْهَبُوْنِ ﴿٤٠﴾ وَ اٰمِنُوْا بِمَآ اَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ

مون کان ئي ڊڄو. ❹ ۽ مڃيو ان کي جيڪي مون لاٿو سچو ڪندڙ ڪري توهان واري کي

وَ لَا تَكُوْنُوْٓا اَوَّلَ كَافِرٍۭ بِهٖ ۖ وَ لَا تَشْتَرُوْا بِاٰيٰتِيْ ثَمَنًا

۽ نه ٿيو توهان پهريان منڪر ان جا ۽ نه وٺو منهنجي آيتن تي مُلهه

قَلِيْلًا ۬ وَّ اِيَّايَ فَاتَّقُوْنِ ﴿٤١﴾ وَ لَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَ تَكْتُمُوا

ڪجهه ۽ مون کان ئي ڀؤ ڪريو. ❺ ۽ نه ملايو سچ کي ڪوڙ سان ۽ نه لڪايو

الْحَقَّ وَ اَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٤٢﴾ وَ اَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَ اٰتُوا الزَّكٰوةَ وَ

سچ کي حالانڪ توهان ڄاڻو ٿا. ❻ ۽ پڙهو نماز ۽ ڏيو زڪوات ۽

ارْكَعُوْا مَعَ الرّٰكِعِيْنَ ﴿٤٣﴾ اَ تَاْمُرُوْنَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَ تَنْسَوْنَ

رڪوع ڪريو رڪوع ڪندڙن سان. ڇا توهان حڪم ڪريو ٿا ماڻهن کي چڱائي جو ۽ وساريو ٿا

اَنْفُسَكُمْ وَ اَنْتُمْ تَتْلُوْنَ الْكِتٰبَ ۗ اَ فَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٤٤﴾ وَ

پاڻ کي هوڏانهن توهان پڙهو ٿا ڪتاب، ڇا پوءِ عقل نه ٿا ڪريو. ❼ ۽

اسْتَعِيْنُوْا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلٰوةِ ۗ وَ اِنَّهَا لَكَبِيْرَةٌ اِلَّا عَلَى الْخٰشِعِيْنَ ۙ ﴿٤٥﴾

مدد وٺو صبر ۽ نماز سان، ❽ ۽ بيشڪ اها ڳري آهي مگر نيازمندن تي.

الَّذِيْنَ يَظُنُّوْنَ اَنَّهُمْ مُّلٰقُوْا رَبِّهِمْ وَ اَنَّهُمْ اِلَيْهِ رٰجِعُوْنَ ﴿٤٦﴾ ع

جيڪي يائين ٿا تہ اهي ملڻا آهن پنهنجي رب سان ۽ اهي ان ڏانهن موٽڻا آهن.

يٰبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اذْكُرُوْا نِعْمَتِيَ الَّتِيْٓ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَ اَنِّيْ

اي آلِ يعقوب! يادڪريو منهنجو احسان جو ڪيومون توهان تي ۽ بيشڪ آءٌ

فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿٤٧﴾ وَ اتَّقُوْا يَوْمًا لَّا تَجْزِيْ نَفْسٌ

ڀلارو ڪيم توهان کي سيني قومن تي. ① ۽ ڊڄو ان ڏينهن کان جو نہ ٽاريندو ڪو ماڻهو

عَنْ نَّفْسٍ شَيْـًٔا وَّ لَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَّ لَا يُؤْخَذُ

ڪنهن کان ڪجھ بہ ۽ نہ قبول ڪئي ويندي ان جي ڪا سفارش ۽ نہ ورتو ويندو

مِنْهَا عَدْلٌ وَّ لَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿٤٨﴾ وَ اِذْ نَجَّيْنٰكُمْ

ان کان ڪو عوض ۽ نہ ڪي اهي مدد ڪيا ويندا. ② ۽ جڏهن ڇڏايو اسان توهان کي

مِّنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُوْمُوْنَكُمْ سُوْٓءَ الْعَذَابِ يُذَبِّحُوْنَ

فرعون وارن کان جو پهچائن پيا توهان کي بُڇڙو عذاب ڪُهن پيا

اَبْنَآءَكُمْ وَ يَسْتَحْيُوْنَ نِسَآءَكُمْ ؕ وَ فِيْ ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ

توهان جي پُٽن کي ۽ جيئرو پيا ڇڏين اوهان جي عورتن کي، ۽ ان (ڇڏائڻ) ۾ مدد هئي

مِّنْ رَّبِّكُمْ عَظِيْمٌ ﴿٤٩﴾ وَ اِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَاَنْجَيْنٰكُمْ

توهان جي رب کان وڏي. ③ ۽ جڏهن چيريوسون اوهان لاءِ سمنڊ کي پوءِ بچايوسون توهان کي

وَ اَغْرَقْنَآ اٰلَ فِرْعَوْنَ وَ اَنْتُمْ تَنْظُرُوْنَ ﴿٥٠﴾ وَ اِذْ وٰعَدْنَا مُوْسٰٓى

۽ ٻوڙيوسون فرعون وارن کي ۽ توهان پئي ڏٺو. ۽ جڏهن وعدو ڪيوسون موسيٰ سان

اَرْبَعِيْنَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْۢ بَعْدِهٖ وَ اَنْتُمْ ظٰلِمُوْنَ ﴿٥١﴾

چاليهن راتين جو پوءِ بڻايو توهان گابو ان کان پُٺيان ۽ توهان ظالم ٿي پيا. ④

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِّنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٥٢﴾

پوءِ معاف ڪيوسون توهان کي ان کان پوءِ بہ تہ من توهان شڪر ڪريو.

وَ اِذْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ وَ الْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ﴿٥٣﴾

۽ جڏهن ڏنوسون موسىٰ کي ڪتاب ۽ فيصلي ڪندڙ بيان تہ من توهان سِڌو رستو وٺو. ❶

وَ اِذْ قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ اِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ

۽ جڏهن چيو موسىٰ پنهنجي قوم کي اي منهنجي قوم! بيشڪ اوهان ظلم ڪيو آهي

اَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوْبُوْٓا اِلٰى بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوْٓا

پاڻ تي بڻائي هن ڳابي کي پوءِ موٽو پنهنجي پيدا ڪندڙ ڏانهن ۽ قتل ڪريو

اَنْفُسَكُمْ ؕ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ ؕ فَتَابَ عَلَيْكُمْ ؕ

پاڻ کي، ❷ اهو ڀلو آهي توهان لاءِ توهان جي خالق وٽ، پوءِ مهربان ٿيو توهان تي،

اِنَّهٗ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿٥٤﴾ وَ اِذْ قُلْتُمْ يٰمُوْسٰى لَنْ

بيشڪ اهوئي معاف ڪندڙ نهايت مهربان آهي. ❸ ۽ جڏهن توهان چيو اي موسىٰ! هرگز نہ

نُّؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى نَرَى اللّٰهَ جَهْرَةً فَاَخَذَتْكُمُ الصّٰعِقَةُ

يقين ڪندا سون توتي جيستائين ڏسون الله کي پڌرو پوءِ ورتو توهان کي وڄ

وَ اَنْتُمْ تَنْظُرُوْنَ ﴿٥٥﴾ ثُمَّ بَعَثْنٰكُمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ

۽ توهان ڏسو پيا. وري اُٿاريوسون توهان کي بعد مرڻ توهان جي تہ من توهان

تَشْكُرُوْنَ ﴿٥٦﴾ وَ ظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَ اَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ

احسان مڃيو. ❹ ۽ ڇانوَ ڪياسي اوهان تي ڪڪر ۽ لاٿاسي توهان تي شَڪر

وَ السَّلْوٰى ؕ كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ ؕ وَ مَا

۽ ٻٽيرا، کائو سُٺيون شيون جيڪي ڏنيون سي توهان کي، ۽ نہ

ظَلَمُوْنَا وَ لٰكِنْ كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٥٧﴾ وَ اِذْ

نقصان ڪيائون اسان جو پر اهي پنهنجوئي نقصان ڪندا رهيا. ❺ ۽ جڏهن

قُلْنَا ادْخُلُوْا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوْا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ

چيوسون گهڙو توهان هن شهر ۾ پوءِ کائو اُتان جتان چاهيو

رَغَدًا وَّ ادۡخُلُوا الۡبَابَ سُجَّدًا وَّ قُوۡلُوۡا حِطَّةٌ نَّغۡفِرۡ

مزي سان ۽ لنگهو دروازي کان سجدو ڪندي ۽ چئجو "بخش ڪر" تہ معاف ڪنداسون

لَكُمۡ خَطٰيٰكُمۡ ؕ وَ سَنَزِيۡدُ الۡمُحۡسِنِيۡنَ ﴿۵۸﴾ فَبَدَّلَ

اوهان کي خطائون اوهانجون، ۽ زياده ڏينداسون نيڪي ڪندڙن کي. (١) پوءِ مَٽائي ڪئي

الَّذِيۡنَ ظَلَمُوۡا قَوۡلًا غَيۡرَ الَّذِىۡ قِيۡلَ لَهُمۡ فَاَنۡزَلۡنَا عَلَى

انهن جن ظلم ڪيو ٻي ڳالھ ان کان سواءِ جا ڪين چئي وئي پوءِ لاٿوسون مٿان

الَّذِيۡنَ ظَلَمُوۡا رِجۡزًا مِّنَ السَّمَآءِ بِمَا كَانُوۡا يَفۡسُقُوۡنَ ﴿۵۹﴾ ع

ع ١٣ ٦ ٦

انهن تي جن ظلم ڪيو عذاب آسمان کان هن ڪري جو بي فرماني ڪندا هئا. (٢)

وَ اِذِ اسۡتَسۡقٰى مُوۡسٰى لِقَوۡمِهٖ فَقُلۡنَا اضۡرِبۡ بِّعَصَاكَ

۽ جڏهن پاڻي گهريو موسيٰ پنهنجي ماڻهن لاءِ پوءِ چيوسون هڻ پنهنجي لٺ

الۡحَجَرَ ؕ فَانۡفَجَرَتۡ مِنۡهُ اثۡنَتَا عَشۡرَةَ عَيۡنًا ؕ قَدۡ عَلِمَ كُلُّ

پٿر کي، پوءِ ڦُٽي نڪتا ان مان ٻارهن چشما، سڃاتي ورتي هر

اُنَاسٍ مَّشۡرَبَهُمۡ ؕ كُلُوۡا وَ اشۡرَبُوۡا مِنۡ رِّزۡقِ اللّٰهِ وَ لَا تَعۡثَوۡا

قبيلي پنهنجي پيچ، کائو ۽ پيئو الله جي ڏني مان ۽ نہ ڦرو

فِى الۡاَرۡضِ مُفۡسِدِيۡنَ ﴿۶۰﴾ وَ اِذۡ قُلۡتُمۡ يٰمُوۡسٰى لَنۡ نَّصۡبِرَ

زمين ۾ فساد ڪندڙ ٿي. (٣) ۽ جڏهن توهان چيو اي موسيٰ! هرگز بس نہ ڪنداسون

عَلٰى طَعَامٍ وَّاحِدٍ فَادۡعُ لَنَا رَبَّكَ يُخۡرِجۡ لَنَا

ڪاڏي هڪڙي تي دعا گهر اسان لاءِ پنهنجي رب کان تہ پيدا ڪري اسان لاءِ

مِمَّا تُنۡۢبِتُ الۡاَرۡضُ مِنۡۢ بَقۡلِهَا وَ قِثَّآئِهَا وَ فُوۡمِهَا

جيڪي ڄمائيندي آهي زمين پنهنجو ساڳ ۽ پنهنجا بادرنگ ۽ پنهنجي ڪڻڪ

وَ عَدَسِهَا وَ بَصَلِهَا ؕ قَالَ اَ تَسۡتَبۡدِلُوۡنَ الَّذِىۡ هُوَ اَدۡنٰى

۽ پنهنجي دال ۽ پنهنجا بصر، فرمايائين ڇا مٽائي ٿا وٺو جيڪو اهو سادو آهي

بِالَّذِىۡ هُوَ خَيۡرٌ ؕ اِهۡبِطُوۡا مِصۡرًا فَاِنَّ لَكُمۡ مَّا

ان جي عوض جو تمام سنو آهي، لهي پئو ڪنهن شهر ۾ ته ملندو توهان کي جيڪي

سَاَلۡتُمۡ ؕ وَضُرِبَتۡ عَلَيۡهِمُ الذِّلَّةُ وَالۡمَسۡكَنَةُ ق وَبَآءُوۡ بِغَضَبٍ

گهريو اٿوَ. ① ۽ هنئي وئي انهن تي خواري ۽ تنگي ۽ موٽيا ڏمر

مِّنَ اللّٰهِ ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمۡ كَانُوۡا يَكۡفُرُوۡنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَيَقۡتُلُوۡنَ

الله جي سان، اهو هن ڪري جو نه مڃيندا هئا حڪمن الله جي کي ۽ قتل ڪندا هئا

النَّبِيّٖنَ بِغَيۡرِ الۡحَقِّ ؕ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَّكَانُوۡا يَعۡتَدُوۡنَ ﴿٦١﴾ ع

نبين کي نا حق سان، اهو هن ڪري جو بي فرمان ٿيا ۽ حد کان لنگهي ويندا هئا. ②

اِنَّ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَالَّذِيۡنَ هَادُوۡا وَالنَّصٰرٰى وَالصّٰبِـِٕيۡنَ

بيشڪ جيڪي مسلمان ٿيا ۽ جيڪي يهودي ٿيا ۽ عيسائي ۽ ستارن جا پوڄاري

مَنۡ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالۡيَوۡمِ الۡاٰخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمۡ

جن به يقين ڪيو الله تي ۽ ڏينهن قيامت تي ۽ ڪم ڪيا چڱا پوءِ انهن لاءِ

اَجۡرُهُمۡ عِنۡدَ رَبِّهِمۡ ۚ وَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُوۡنَ ﴿٦٢﴾

اجر آهي سندن پالڻهار وٽ ۽ ناهي ڪو ڊپ انهن تي ۽ نه ڪي اُهي ڏُکارا ٿيندا. ③

وَاِذۡ اَخَذۡنَا مِيۡثَاقَكُمۡ وَرَفَعۡنَا فَوۡقَكُمُ الطُّوۡرَ ؕ خُذُوۡا مَآ

۽ جڏهن ورتوسون انجام اوهان کان ۽ ڪڙو ڪيوسون اوهان جي مٿان جبل کي. وٺو جيڪي

اٰتَيۡنٰكُمۡ بِقُوَّةٍ وَّاذۡكُرُوۡا مَا فِيۡهِ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُوۡنَ ﴿٦٣﴾ ثُمَّ

ڏنوسون توهان کي سوگهو ڪري ۽ ياد ڪريو جيڪي ان ۾ آهي ته من توهان پرهيزگار ٿيو. ④ وري

تَوَلَّيۡتُمۡ مِّنۡۢ بَعۡدِ ذٰلِكَ ۚ فَلَوۡلَا فَضۡلُ اللّٰهِ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَتُهٗ

ڦري ويؤ توهان ان کان بعد، پوءِ جيڪڏهن نه هجي ها ٻلائي الله جي توهان تي ۽ ٻاجهه اُن جي

لَكُنۡتُمۡ مِّنَ الۡخٰسِرِيۡنَ ﴿٦٤﴾ وَلَقَدۡ عَلِمۡتُمُ الَّذِيۡنَ اعۡتَدَوۡا مِنۡكُمۡ

ته ٿيو ها ڇيهي وارن مان. ⑤ ۽ بيشڪ توهان ڄاتو انهن کي جن زيادتي ڪئي توهان مان

فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُوْنُوْا قِرَدَةً خٰسِئِيْنَ ﴿٦٥﴾ فَجَعَلْنٰهَا

چنچر ۾ پوءِ چيوسون انهن کي ٿي پئو يولا ذليل. (١) پوءِ بڻايوسين ان واقعي کي

نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَ مَا خَلْفَهَا وَ مَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿٦٦﴾ وَ اِذْ

دهشت اتي جي حاضرن لاءِ ۽ پوين لاءِ ۽ نصيحت خدا ترسن لاءِ. (٢) ۽ جڏهن

قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهٖٓ اِنَّ اللّٰهَ يَاْمُرُكُمْ اَنْ تَذْبَحُوْا بَقَرَةً ط

چيو موسىٰ پنهنجي قوم کي ته الله حڪم ڪري ٿو توهان کي ته ڪُهو ڳئون،

قَالُوْٓا اَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا ط قَالَ اَعُوْذُ بِاللّٰهِ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ﴿٦٧﴾

چيائون ڇا ڪرين ٿو اسان سان يوڳ؟ چيائين الله جي پناهه جو ٿيان آءٌ جاهلن مان. (٣)

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا مَا هِيَ ط قَالَ اِنَّهٗ

چيائون دعا گهر اسان لاءِ پنهنجي رب کان ته ٻڌائي اسان کي ڪهڙي آهي اها، چيائين اهو

يَقُوْلُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا فَارِضٌ وَّ لَا بِكْرٌ ط عَوَانٌ بَيْنَ ذٰلِكَ ط

فرمائي ٿو ته اها ڳئون نه ڪُراڙي هجي ۽ نه وهڙي، وچولي هجي ان ۾،

فَافْعَلُوْا مَا تُؤْمَرُوْنَ ﴿٦٨﴾ قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا

پوءِ ڪريو جيڪو حڪم ڪيا وڃو ٿا. (٤) چيائون دعا گهر اسان لاءِ پنهنجي رب کان ته ٻڌائي اسان کي ته

مَا لَوْنُهَا ط قَالَ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَآءُ لا فَاقِعٌ

ڪهڙو آهي رنگ ان جو؟ چيائين يقيناً اهو فرمائي ٿو ته اها آهي ڳئون هيڊي سونهري

لَّوْنُهَا تَسُرُّ النّٰظِرِيْنَ ﴿٦٩﴾ قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا

رنگ ان جو. وڻي ٿي ڏسندڙن کي. (٥) چيائون گهر ڪر اسان لاءِ پنهنجي رب کان ٻڌائي اسان کي

مَا هِيَ لا اِنَّ الْبَقَرَ تَشٰبَهَ عَلَيْنَا ط وَ اِنَّآ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ

ڪهڙي آهي اها چو ته ڏڳيون گڏجي پيون آهن اسان تي، ۽ بلاشڪ جي گهريو الله

لَمُهْتَدُوْنَ ﴿٧٠﴾ قَالَ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُوْلٌ تُثِيْرُ الْاَرْضَ وَ

ته راهه لهنداسون. (٦) چيائين اهو فرمائي ٿو ته اها ڳئون ناهي وَهُو جو کيڙي زمين ۽

لَا تَسْقِي الْحَرْثَ ۚ مُسَلَّمَةٌ لَّا شِيَةَ فِيهَا ۗ قَالُوا الْـٰٔنَ جِئْتَ

نه کي پياري ٿي پوک، بي عيب نه آهي کو ڏٻڪ ان ۾، چيائون هاڻي آندي تو

بِالْحَقِّ ۗ فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾ وَاِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا

پوري خبر، پوءِ ڪُنائون ان کي ۽ نه هئا ائين ڪرڻ وارا. ۽ جڏهن ماري وڌو توهان ماڻهو

فَادّٰرَءْتُمْ فِيهَا ۗ وَاللّٰهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٢﴾ ۚ

پوءِ هڪ ٻئي تي پيا هٽو ان ۾، ۽ الله پڌرو ڪندڙ هو جنهن کي توهان لڪايو ٿي. (1)

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا ۗ كَذٰلِكَ يُحْيِ اللّٰهُ الْمَوْتٰى ۙ وَ

پوءِ اسان چيو هڻو ان کي ان مان ڪو حصو، اهڙي طرح جياري ٿو الله مُئن کي ۽

يُرِيكُمْ اٰيٰتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾ ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ

ڏيکاري ٿو توهان کي نشانيون پنهنجون ته من توهان سمجهو. (2) پوءِ سخت ٿيون دليون توهان جون

مِّنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ اَوْ اَشَدُّ قَسْوَةً ۗ وَاِنَّ

ان کان بعد پوءِ اهي ٿيون جهڙو پٿر يا وڌيڪ سخت، ۽ البت

مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْاَنْهٰرُ ۗ وَاِنَّ مِنْهَا لَمَا

پٿرن مان ڪو اهڙو آهي جو ڦٽن ٿيون ان مان نهرون، ۽ انهن مان ڪو اهڙو آهي جو

يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَآءُ ۗ وَاِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ

ڦاٽي پوي ٿو پوءِ نڪري ٿو ان مان پاڻي، ۽ انهن مان ڪو اهڙو آهي جو ڪِري ٿو پوي

مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ ۗ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾ اَ

الله جي خوف کان، ۽ ناهي الله بي خبر توهان جي ڪمن کان. (3) ڇا

فَتَطْمَعُونَ اَنْ يُّؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ

پوءِ توهان لالچ ڪريو ٿا ته اهي سچائي رکندا توهان لاءِ هوڏانهن هڪڙو ٽولو انهن مان

يَسْمَعُونَ كَلٰمَ اللّٰهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهٗ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ

ٻڌندو هو ڪلامُ الله جو پوءِ اهي ڦيرائيندا هئا ان کي هن کان پوءِ جو سمجهيائون ٿي ان کي

وَ هُمۡ يَعۡلَمُوۡنَ ﴿٧٥﴾ وَ اِذَا لَقُوا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا قَالُوۡۤا اٰمَنَّا ۖۚ وَ

۽ اُهي ڄاڻندا هئا. (1) ۽ جڏهن ملن ٿا مومنن سان چون ٿا اسان ايمان آندوسون ۽

اِذَا خَلَا بَعۡضُهُمۡ اِلٰى بَعۡضٍ قَالُوۡۤا اَ تُحَدِّثُوۡنَهُمۡ

جڏهن اڪيلا ٿين ٿا اهي هڪ ٻئي سان تہ چون ٿا ڇا ٻڌايو ٿا توهان انهن کي

بِمَا فَتَحَ اللّٰهُ عَلَيۡكُمۡ لِيُحَآجُّوۡكُمۡ بِهٖ عِنۡدَ رَبِّكُمۡ ؕ

جنهن جي سُڌ ڏني الله توهان کي جيئن تڪرار ڪن توهان سان ان تي توهان جي رب وٽ،

اَ فَلَا تَعۡقِلُوۡنَ ﴿٧٦﴾ اَوَ لَا يَعۡلَمُوۡنَ اَنَّ اللّٰهَ يَعۡلَمُ مَا يُسِرُّوۡنَ

ڇا پوءِ توهان نہ ٿا سمجهو. ڇا نہ ٿا سمجهن تہ الله ڄاڻي ٿو جيڪي لڪائن ٿا

وَ مَا يُعۡلِنُوۡنَ ﴿٧٧﴾ وَ مِنۡهُمۡ اُمِّيُّوۡنَ لَا يَعۡلَمُوۡنَ الۡكِتٰبَ اِلَّاۤ

۽ جيڪي ظاهر ڪن ٿا. (2) ۽ ڪي انهن مان اڻ پڙهہ آهن (3) جو نہ ٿا ڄاڻن ڪتاب کي مگر

النصف

اَمَانِىَّ وَ اِنۡ هُمۡ اِلَّا يَظُنُّوۡنَ ﴿٧٨﴾ فَوَيۡلٌ لِّلَّذِيۡنَ يَكۡتُبُوۡنَ

ڪوڙيون سَڌون ۽ اهي رڳو وهم ٿا ڪن. (4) پوءِ ويل آهي انهن لاءِ جيڪي لکن ٿا

الۡكِتٰبَ بِاَيۡدِيۡهِمۡ ۗ ثُمَّ يَقُوۡلُوۡنَ هٰذَا مِنۡ عِنۡدِ اللّٰهِ لِيَشۡتَرُوۡا

ڪتاب هٿن پنهنجن سان پوءِ چون ٿا تہ هي آهي الله جي طرفان جيئن وٺن

بِهٖ ثَمَنًا قَلِيۡلًا ؕ فَوَيۡلٌ لَّهُمۡ مِّمَّا كَتَبَتۡ اَيۡدِيۡهِمۡ وَ

ان سان رقم ڪجهہ، پوءِ خرابي آهي انهن لاءِ ان ڪري جو لکيو سندن هٿن ۽

وَيۡلٌ لَّهُمۡ مِّمَّا يَكۡسِبُوۡنَ ﴿٧٩﴾ وَ قَالُوۡا لَنۡ تَمَسَّنَا النَّارُ اِلَّاۤ

ويل آهي انهن لاءِ ان ڪان جو ڪمائن ٿا. (5) ۽ چون ٿا هرگز نہ لڳندي اسان کي باهہ مگر

اَيَّامًا مَّعۡدُوۡدَةً ؕ قُلۡ اَ تَّخَذۡتُمۡ عِنۡدَ اللّٰهِ عَهۡدًا فَلَنۡ

ڏينهن ٿورڙا، (6) (اي پيغمبر) چؤ ڇا توهان ورتو آهي الله وٽان انجام پوءِ نہ

يُّخۡلِفَ اللّٰهُ عَهۡدَهٗۤ اَمۡ تَقُوۡلُوۡنَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعۡلَمُوۡنَ ﴿٨٠﴾

ڦيريندو الله پنهنجي انجام کي يا چئو ٿا الله تي اهو جو نہ ٿا ڄاڻو. (7)

بَلٰی مَنۡ کَسَبَ سَیِّئَۃً وَّ اَحَاطَتۡ بِہٖ خَطِیۡٓـئَتُہٗ فَاُولٰٓئِکَ
هائو جنهن ڪمائي بڇڙائي ۽ ويڙهي ويو ان کي گناهن جو پوءِ اهي

اَصۡحٰبُ النَّارِ ۚ ھُمۡ فِیۡہَا خٰلِدُوۡنَ ﴿۸۱﴾ وَ الَّذِیۡنَ اٰمَنُوۡا وَ
باهه وارا آهن، اهي ان ۾ هميشه هوندا. ❶ ۽ جن ايمان آندو ۽

عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اُولٰٓئِکَ اَصۡحٰبُ الۡجَنَّۃِ ۚ ھُمۡ فِیۡہَا خٰلِدُوۡنَ ﴿۸۲﴾ ع ٩ ١١ ٩
ڪم ڪيا چڱا اُهي آهن صاحب جنت جا، اُهي ان ۾ هميشه رهندا.

وَ اِذۡ اَخَذۡنَا مِیۡثَاقَ بَنِیۡۤ اِسۡرَآءِیۡلَ لَا تَعۡبُدُوۡنَ اِلَّا اللّٰہَ ۟ قف
۽ جڏهن ورتوسون اقرار آلِ يعقوب کان ته نه ڪندؤ عبادت ڪنهن جي الله کانسواءِ

وَ بِالۡوَالِدَیۡنِ اِحۡسَانًا وَّ ذِی الۡقُرۡبٰی وَ الۡیَتٰمٰی وَ الۡمَسٰکِیۡنِ وَ قُوۡلُوۡا
۽ ماءُ پيءُ سان ڀلائي ڪريو ۽ مائٽن ۽ ڇورن ٻارن ۽ ڏتڙيلن سان به ۽ چئو

لِلنَّاسِ حُسۡنًا وَّ اَقِیۡمُوا الصَّلٰوۃَ وَ اٰتُوا الزَّکٰوۃَ ؕ ثُمَّ تَوَلَّیۡتُمۡ
ماڻهن کي چڱي ڳالهه ۽ ادا ڪريو نماز ۽ ڏيو زڪوات، پوءِ ڦري وياتوهان

اِلَّا قَلِیۡلًا مِّنۡکُمۡ وَ اَنۡتُمۡ مُّعۡرِضُوۡنَ ﴿۸۳﴾ وَ اِذۡ اَخَذۡنَا مِیۡثَاقَکُمۡ
مگر ٿورڙا توهان مان ۽ توهان آهيو منهن موڙيندڙ. ❷ ۽ جڏهن ورتوسون توهان کان اقرار

لَا تَسۡفِکُوۡنَ دِمَآءَکُمۡ وَ لَا تُخۡرِجُوۡنَ اَنۡفُسَکُمۡ مِّنۡ دِیَارِکُمۡ
ته نه ڪندؤ پاڻ ۾ رتوڇاڻ ۽ نه تڙيندؤ پنهنجن کي سندن گهرن مان

ثُمَّ اَقۡرَرۡتُمۡ وَ اَنۡتُمۡ تَشۡہَدُوۡنَ ﴿۸۴﴾ ثُمَّ اَنۡتُمۡ ہٰۤؤُلَآءِ تَقۡتُلُوۡنَ
پوءِ توهان اقرار ڪيو ۽ توهان اهو مڃو ٿا. ❸ وري اوهان اهي آهيو جو قتل ڪريو ٿا

اَنۡفُسَکُمۡ وَ تُخۡرِجُوۡنَ فَرِیۡقًا مِّنۡکُمۡ مِّنۡ دِیَارِہِمۡ ۫ تَظٰہَرُوۡنَ
پنهنجن کي ۽ ڪيو ٿا هڪ ٽولي پنهنجي کي سندن گهرن مان هڪ ٻئي جي مدد ڪريو ٿا

عَلَیۡہِمۡ بِالۡاِثۡمِ وَ الۡعُدۡوَانِ ؕ وَ اِنۡ یَّاۡتُوۡکُمۡ اُسٰرٰی
انهن تي گناهه ۽ زيادتي سان، ❹ ۽ جيڪڏهن اهي اچن ٿا توهان وٽ قيدي ٿي

تُفٰدُوْهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ اِخْرَاجُهُمْ ؕ اَ فَتُؤْمِنُوْنَ

ته عوض ڀري ڪين ڇڏايو ٿا هو ڏانهن حرام آهي توهان تي ڪڍڻ انهن جو ، ڇا پوءِ توهان مڃيو ٿا

بِبَعْضِ الْكِتٰبِ وَ تَكْفُرُوْنَ بِبَعْضٍ ۚ فَمَا جَزَآءُ مَنْ يَّفْعَلُ

ڪجھ ڪتاب ۾ انڪار ٿا ڪريو ڪجھ حصي جو؟ پوءِ ناهي سزا ان جي جيڪو ڪري

ذٰلِكَ مِنْكُمْ اِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُرَدُّوْنَ

اهو ڪم توهان مان مگر خواري دنياجي حياتي ۾ ، ۽ قيامت ڏينهن موٽايا ويندا

اِلٰٓى اَشَدِّ الْعَذَابِ ؕ وَ مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٨٥﴾ اُولٰٓئِكَ

تمام سخت عذاب ڏانهن ، ۽ نه آهي الله بي خبر توهان جي ڪمن ڪان. هي اُهي آهن

الَّذِيْنَ اشْتَرَوُا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ ۫ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ

جن خريد ڪئي زندگي دنياجي آخرت جي عوض پوءِ نه هلڪو ٿيندو انهن تان عذاب

وَ لَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿٨٦﴾ ع وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ وَ قَفَّيْنَا

۽ نه ڪي اهي مدد ڪيا ويندا. (١) ۽ بيشڪ ڏنوسون موسىٰ کي ڪتاب ۽ موڪلياسون

مِنْۢ بَعْدِهٖ بِالرُّسُلِ ۫ وَ اٰتَيْنَا عِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنٰتِ وَ

پُٺيانئس پيغمبر ۽ ڏناسون عيسىٰ پٽ مريم کي پڌرانشان ۽

اَيَّدْنٰهُ بِرُوْحِ الْقُدُسِ ؕ اَ فَكُلَّمَا جَآءَكُمْ رَسُوْلٌۢ بِمَا

طاقت ڏني سون ان کي روح پاڪ سان ، (٢) ڇا پوءِ جڏهن آندو توهان وٽ ڪنهن پيغمبر ان کي جو

لَا تَهْوٰٓى اَنْفُسُكُمُ اسْتَكْبَرْتُمْ ۚ فَفَرِيْقًا كَذَّبْتُمْ ۫ وَ

نه ٿي چاهيو توهان جي نفس ته وڏائي ڪيو ، (٣) پوءِ هڪ جماعت کي ڪوڙو ڪيو ۽

فَرِيْقًا تَقْتُلُوْنَ ﴿٨٧﴾ وَ قَالُوْا قُلُوْبُنَا غُلْفٌ ؕ بَلْ لَّعَنَهُمُ

هڪ جماعت کي قتل ڪيو. (٤) ۽ چيائون اسان جون دليون ڍڪيل آهن ، نه پر لعنت وڌي انهن تي

اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيْلًا مَّا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٨٨﴾ وَ لَمَّا جَآءَهُمْ كِتٰبٌ مِّنْ

الله سندن ڪفر جي ڪري پوءِ ٿورا ايمان آڻن ٿا. (٥) ۽ جڏهن آيو وٽن قرآن طرفان

عِنۡدِ اللّٰهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمۡ ۙ وَكَانُوۡا مِنۡ قَبۡلُ يَسۡتَفۡتِحُوۡنَ
الله جي سچو ڪندڙ ان ڪي جيڪو انهن وٽ آهي هوڏانهن اڳ ۾ فتح گهرندا هئا

عَلَى الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا ۚۖ فَلَمَّا جَآءَهُمۡ مَّا عَرَفُوۡا كَفَرُوۡا
انهن تي جن ڪفر ڪيو ١ پوءِ جڏهن آيو انهن وٽ اهو جنهن کي سڃاتائون تہ انڪار ڪيائون

بِهٖ ۚ فَلَعۡنَةُ اللّٰهِ عَلَى الۡكٰفِرِيۡنَ ﴿٨٩﴾ بِئۡسَمَا اشۡتَرَوۡا بِهٖۤ اَنۡفُسَهُمۡ
ان جو پوءِ لعنت الله جي آهي ڪافرن تي. خراب آهي اهو وڪرو ڪيائون جنهن تي پاڻ کي

اَنۡ يَّكۡفُرُوۡا بِمَآ اَنۡزَلَ اللّٰهُ بَغۡيًا اَنۡ يُّنَزِّلَ اللّٰهُ
جو انڪار ڪيائون جيڪي نازل ڪيو الله ساڙ ڪندي تہ (چو) نازل ڪيو الله

مِنۡ فَضۡلِهٖ عَلٰى مَنۡ يَّشَآءُ مِنۡ عِبَادِهٖ ۚ فَبَآءُوۡ بِغَضَبٍ
پنهنجي فضل ڪي جنهن تي گهريائين پنهنجي ٻانهن مان، پوءِ ڪنيائون ڏمر

عَلٰى غَضَبٍ ؕ وَلِلۡكٰفِرِيۡنَ عَذَابٌ مُّهِيۡنٌ ﴿٩٠﴾ وَاِذَا قِيۡلَ لَهُمۡ
مٿان ڏمر ٢ ۽ ڪافرن لاءِ آهي عذاب خوار ڪندڙ. ٣ ۽ جڏهن چيو ويو انهن کي

اٰمِنُوۡا بِمَآ اَنۡزَلَ اللّٰهُ قَالُوۡا نُؤۡمِنُ بِمَآ اُنۡزِلَ عَلَيۡنَا
تہ مڃو جيڪي نازل ڪيو الله چيائون اسان مڃون ٿا جيڪو نازل ٿيو آهي اسان تي

وَيَكۡفُرُوۡنَ بِمَا وَرَآءَهٗ ۗ وَهُوَ الۡحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمۡ ؕ
۽ انڪار ڪن ٿا ان کان پٺيان آيل جو ۽ اهو حق آهي سچو ڪندڙ ان ڪي جيڪو انهن وٽ آهي،

قُلۡ فَلِمَ تَقۡتُلُوۡنَ اَنۡۢبِيَآءَ اللّٰهِ مِنۡ قَبۡلُ اِنۡ كُنۡتُمۡ
چؤ پوءِ چو توهان قتل ڪندا هئا الله جي نبين ڪي ٤ اڳي جيڪڏهن توهان

مُّؤۡمِنِيۡنَ ﴿٩١﴾ وَلَقَدۡ جَآءَكُمۡ مُّوۡسٰى بِالۡبَيِّنٰتِ ثُمَّ اتَّخَذۡتُمُ
ايمان رکندڙ آهيو. ٥ ۽ بيشڪ آيو اوهان وٽ موسىٰ معجزن سان پوءِ توهان بڻايو

الۡعِجۡلَ مِنۡۢ بَعۡدِهٖ وَاَنۡتُمۡ ظٰلِمُوۡنَ ﴿٩٢﴾ وَاِذۡ اَخَذۡنَا
گابي ڪي (خدا) انڪان بعد ۽ توهان بي انصاف ٿيا. ٦ ۽ جڏهن ورتوسون

مِيْثَاقَكُمْ وَ رَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّوْرَ ؕ خُذُوْا مَآ اٰتَيْنٰكُمْ
توهان کان انجام ۽ کڙو کيو سون توهان جي مٿان جبل طور، ونو جو ڏنو سون توهان کي

بِقُوَّةٍ وَّ اسْمَعُوْا ؕ قَالُوْا سَمِعْنَا وَ عَصَيْنَا ۗ وَ اُشْرِبُوْا
سگهه کري ۽ ٻُڌو، چيائون ٻڌو سون ۽ نه مڃيو سون ۽ ڏاپايو ويو

فِيْ قُلُوْبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ ؕ قُلْ بِئْسَمَا يَاْمُرُكُمْ بِهٖٓ
سندن دلين ۾ ❶ گابي کي سندن کفر سبب، چؤ بُرو آهي اهو جنهن جو حڪم ڪري ٿو اوهان کي

اِيْمَانُكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿۹۳﴾ قُلْ اِنْ كَانَتْ لَكُمُ
ايمان اوهان جو جيڪڏهن آهيو اوهين ايمان وارا. ❷ تون چؤ جيڪڏهن آهي توهان لاءِ

الدَّارُ الْاٰخِرَةُ عِنْدَ اللّٰهِ خَالِصَةً مِّنْ دُوْنِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا
گهر آخرت جو الله وٽ نِجو ٻين ماڻهن کان سواءِ پوءِ طلب ڪريو

الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿۹۴﴾ وَ لَنْ يَّتَمَنَّوْهُ اَبَدًاۢ بِمَا
موت جي جيڪڏهن آهيو سچا. ۽ هرگز نه چاهيندا موت کي ڪڏهن به ان ڪري

قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ ؕ وَ اللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِالظّٰلِمِيْنَ ﴿۹۵﴾ وَ لَتَجِدَنَّهُمْ
جو اڳي موڪليو سندن هٿن، ۽ الله ڄاڻندڙ آهي ڏوهارين کي. ❸ ۽ ضرور لهندين انهن کي

اَحْرَصَ النَّاسِ عَلٰى حَيٰوةٍ ۛۚ وَ مِنَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا ۛۚ يَوَدُّ
وڏيڪ حريص ماڻهن کان حياتي تي، ۽ انهن کان جيڪي شرڪ ڪن ٿا، چاهي ٿو

اَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرُ اَلْفَ سَنَةٍ ۚ وَ مَا هُوَ بِمُزَحْزِحِهٖ
هرهڪ ڙو انهن مان ته ڪيس عمر ملي هزار سال، هو ڏانهن ناهي اها ڇڏائيندڙ ان کي

مِنَ الْعَذَابِ اَنْ يُّعَمَّرَ ؕ وَ اللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِمَا يَعْمَلُوْنَ ﴿۹۶﴾ ع
عذاب کان جو ڄمار مليس، ۽ الله ڏسندڙ آهي جيڪي ڪن ٿا. ❹

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيْلَ فَاِنَّهٗ نَزَّلَهٗ عَلٰى قَلْبِكَ
چؤ (تون) جيڪو آهي دشمن جبرئيل جو پوءِ ته انهي لاتو آهي قرآن تنهنجي دل تي

ع ۲ – عند المتأخرين ۱۲ ع ۱۱

بِاِذۡنِ اللّٰهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَیۡنَ یَدَیۡهِ وَ هُدًی وَّ بُشۡرٰی
الله جي حڪم سان سچو ڪندڙ ان ڪي جو ان ڪان اڳي آهي ۽ هدايت ۽ خوشخبري

لِلۡمُؤۡمِنِیۡنَ ﴿۹۷﴾ مَنۡ کَانَ عَدُوًّا لِّلّٰهِ وَ مَلٰٓئِکَتِهٖ وَ رُسُلِهٖ
ايمان وارن لاءِ. جيڪو آهي دشمن الله جو ۽ ان جي فرشتن جو ۽ ان جي رسولن جو

وَ جِبۡرِیۡلَ وَ مِیۡکٰلَ فَاِنَّ اللّٰهَ عَدُوٌّ لِّلۡکٰفِرِیۡنَ ﴿۹۸﴾ وَ لَقَدۡ
۽ جبريل جو ❶ ۽ ميڪائيل جو پوءِ بيشڪ الله دشمن آهي ڪافرن جو. ۽ بيشڪ

اَنۡزَلۡنَاۤ اِلَیۡکَ اٰیٰتٍۭ بَیِّنٰتٍ ۚ وَ مَا یَکۡفُرُ بِهَاۤ اِلَّا الۡفٰسِقُوۡنَ ﴿۹۹﴾
اسان موڪليون آهن تو ڏانهن آيتون پڌريون، ۽ نه ٿا انڪار ڪن انهن جو مگر بڇڙا ماڻهو.

اَوَ کُلَّمَا عٰهَدُوۡا عَهۡدًا نَّبَذَهٗ فَرِیۡقٌ مِّنۡهُمۡ ؕ بَلۡ اَکۡثَرُهُمۡ
۽ ڇا جڏهن به ٻَڌِن پيا ڪو انجام ته ان کي ڀڳوتي هڪ ٽولي انهن مان، بلڪ گهڻا انهن جا

لَا یُؤۡمِنُوۡنَ ﴿۱۰۰﴾ وَ لَمَّا جَآءَهُمۡ رَسُوۡلٌ مِّنۡ عِنۡدِ اللّٰهِ مُصَدِّقٌ
يقين نه ٿا ڪن. ❷ ۽ جڏهن آيو انهن وٽ پيغمبر الله جي طرفان سَچو ڪَندڙ

لِّمَا مَعَهُمۡ نَبَذَ فَرِیۡقٌ مِّنَ الَّذِیۡنَ اُوۡتُوا الۡکِتٰبَ ۙ کِتٰبَ اللّٰهِ
ان کي جيڪي وٽن هو ته اُڇلايو هڪ ٽولي انهن مان جن کي ڏنو ويو ڪتاب الله جي ڪتاب کي

وَرَآءَ ظُهُوۡرِهِمۡ کَاَنَّهُمۡ لَا یَعۡلَمُوۡنَ ﴿۱۰۱﴾ وَ اتَّبَعُوۡا مَا تَتۡلُوا
پويان پٺين پنهنجي ڄڻ ته اهي نه ٿا ڄاڻن. ❸ ۽ ڪيڏانهن لڳا ان کي جو پڙهندا هئا

الشَّیٰطِیۡنُ عَلٰی مُلۡکِ سُلَیۡمٰنَ ۚ وَ مَا کَفَرَ سُلَیۡمٰنُ وَ لٰکِنَّ
شيطان سليمان جي دور ۾، ۽ نه ڪفر ڪيو هو سليمان پر

الشَّیٰطِیۡنَ کَفَرُوۡا یُعَلِّمُوۡنَ النَّاسَ السِّحۡرَ ٭ وَ مَاۤ اُنۡزِلَ
شيطانن ڪفر ڪيو هو جو سيکاريائون ٿي ماڻهن کي جادو ۽ (ڪيڏانهن لڳا) ان کي لاٿو ويو

عَلَی الۡمَلَکَیۡنِ بِبَابِلَ هَارُوۡتَ وَ مَارُوۡتَ ؕ وَ مَا یُعَلِّمٰنِ
ٻن فرشتن تي بابل ۾ هاروت ۽ ماروت تي، ❹ ۽ اهي نه سيکاريندا هئا

مِنْ اَحَدٍ حَتّٰى يَقُوْلَآ اِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ؕ فَيَتَعَلَّمُوْنَ

ڪنهن کي به جيستائين چوندا هئا ته اسان پرکا آهيون سو تون ڪفر نہ ڪجانءِ پوءِ سکندا هئا

مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُوْنَ بِهٖ بَيْنَ الْمَرْءِ وَ زَوْجِهٖ ؕ وَ مَا هُمْ

انهن کان ❶ اهو جو ڦوٽ وجهن انسان مرد ۽ سندس زال جي وچ ۾ ۽ ناهن اهي

بِضَآرِّيْنَ بِهٖ مِنْ اَحَدٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَ يَتَعَلَّمُوْنَ مَا

نقصان ڪندڙ ان (جادو) سان ڪنهن جو به الله جي امر کانسواءِ ۽ اهي سکندا هئا جيڪو

يَضُرُّهُمْ وَ لَا يَنْفَعُهُمْ ؕ وَ لَقَدْ عَلِمُوْا لَمَنِ اشْتَرٰىهُ مَا لَهٗ

کين نقصان ڏئي ۽ نہ نفعو ڏئين ۽ ڄاتائون ٿي تہ جنهن خريد ڪيو ان کي ناهي ان لاءِ

فِى الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ؕ قف وَ لَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهٖٓ اَنْفُسَهُمْ ؕ لَوْ

آخرت ۾ ڪو پاڱو ۽ بُرو هئو اهو وڪيائون انسان پاڻ کي جيڪڏهن

كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٠٢﴾ وَ لَوْ اَنَّهُمْ اٰمَنُوْا وَ اتَّقَوْا لَمَثُوْبَةٌ

ڄاڻن ها. ❷ ۽ جيڪڏهن اهي يقين ڪن ها ۽ پرهيزڪن ها تہ بدلو هو

ع ١٢ ٧ ١٢ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ خَيْرٌ ؕ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٠٣﴾ ع يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

الله وٽان چڱو، جي اهو سمجهن ها. اي ايمان وارو!

لَا تَقُوْلُوْا رَاعِنَا وَ قُوْلُوا انْظُرْنَا وَ اسْمَعُوْا ؕ وَ لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ

نہ چئو راعنا ۽ چئو انظرنا ۽ ٻڌو، ۽ منڪرن لاءِ عذاب آهي

اَلِيْمٌ ﴿١٠٤﴾ مَا يَوَدُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ وَ لَا

ڏکوئيندڙ. ❸ نہ ٿا چاهين اهي جن ڪفر ڪيو اهل ڪتاب مان ۽ نڪي

الْمُشْرِكِيْنَ اَنْ يُّنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِّنْ خَيْرٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ ؕ وَ اللّٰهُ

جن شرڪ ڪيو تہ نازل ٿئي توهان تي ڪا چڱائي توهان جي رب طرفان، ۽ الله

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَ اللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿١٠٥﴾

چُوندي ٿو پنهنجي رحمت سان جنهن کي گهري، ۽ الله صاحبُ فضلَ وڏي جو آهي. ❹

مَا نَنۡسَخۡ مِنۡ اٰيَةٍ اَوۡ نُنۡسِهَا نَاۡتِ بِخَيۡرٍ مِّنۡهَاۤ اَوۡ

جيڪا ميٽيون ٿا ڪا آيت يا ويساريون ٿا ان کي تہ آڻيون ٿا بهتر ان کان يا

مِثۡلِهَا ؕ اَ لَمۡ تَعۡلَمۡ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىۡءٍ قَدِيۡرٌ ﴿١٠٦﴾ اَ لَمۡ

ان جهڙي، ڇا نہ سمجهيو تہ بيشڪ الله هر شيءِ تي قادر آهي. ڇا نہ

تَعۡلَمۡ اَنَّ اللّٰهَ لَهٗ مُلۡكُ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ ؕ وَ مَا لَكُمۡ

ڄاتو تو بيشڪ الله لاءِ بادشاهي آهي آسمان ۽ زمين جي، ۽ ناهي توهان لاءِ

مِّنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ مِنۡ وَّلِىٍّ وَّ لَا نَصِيۡرٍ ﴿١٠٧﴾ اَمۡ تُرِيۡدُوۡنَ اَنۡ

سواءِ الله جي ڪوئي دوست ۽ نڪي مددگار. ❶ ڇا توهان گهرو ٿا تہ

تَسۡـَٔلُوۡا رَسُوۡلَكُمۡ كَمَا سُئِلَ مُوۡسٰى مِنۡ قَبۡلُ ؕ

سوال ڪريو پنهنجي رسول کان جهڙو سوال ڪيو ويو موسيٰ کان هن کان اڳ ۾،

وَ مَنۡ يَّتَبَدَّلِ الۡكُفۡرَ بِالۡاِيۡمَانِ فَقَدۡ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيۡلِ ﴿١٠٨﴾

۽ جيڪو وٺي ٿو ڪفر کي ايمان جي عوض پوءِ اهو وڃائي ٿو سڌي رستي کي. ❷

وَدَّ كَثِيۡرٌ مِّنۡ اَهۡلِ الۡكِتٰبِ لَوۡ يَرُدُّوۡنَكُمۡ مِّنۡۢ بَعۡدِ اِيۡمَانِكُمۡ

چاهين ٿا ڪيترا اهل ڪتاب مان تہ جيڪر ڦيرائين توهان کي مسلمان هجڻ کان پوءِ

كُفَّارًا ۚۖ حَسَدًا مِّنۡ عِنۡدِ اَنۡفُسِهِمۡ مِّنۡۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ

ڪافر ڪري ساڙ کان پنهنجي طرفان دلي طرح هن کان پوءِ جو پڌرو ٿي چڪو انهن لاءِ

الۡحَقُّ ۚ فَاعۡفُوۡا وَ اصۡفَحُوۡا حَتّٰى يَاۡتِىَ اللّٰهُ بِاَمۡرِهٖ ؕ اِنَّ

حق، پوءِ توهان ڇڏيو ۽ مڙي وڃو جيستائين آڻي الله پنهنجي حڪم کي، بيشڪ

اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىۡءٍ قَدِيۡرٌ ﴿١٠٩﴾ وَ اَقِيۡمُوا الصَّلٰوةَ وَ اٰتُوا الزَّكٰوةَ ؕ

الله هر شيءِ تي قادر آهي. ❸ ۽ توهان قائم ڪريو نماز ۽ ادا ڪريو زڪوات،

وَ مَا تُقَدِّمُوۡا لِاَنۡفُسِكُمۡ مِّنۡ خَيۡرٍ تَجِدُوۡهُ عِنۡدَ اللّٰهِ ؕ اِنَّ

۽ جا اڳي موڪليندؤ پنهنجي لاءِ ڪا نيڪي تہ لهندؤ انهيءَ کي الله وٽ، ❹ بيشڪ

اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ۝١١٠ وَ قَالُوْا لَنْ يَّدْخُلَ الْجَنَّةَ اِلَّا
الله اوهانجي عملن کي ڏسندڙ آهي. ۽ اهي چوڻ لڳا هرگز نه ويندا بهشت ۾ مگر
مَنْ كَانَ هُوْدًا اَوْ نَصٰرٰى ؕ تِلْكَ اَمَانِيُّهُمْ ؕ قُلْ هَاتُوْا بُرْهَانَكُمْ
جيڪي هوندا يهودي يا نصارا، اهي سندن سڌون آهن، تون چوين ته آڻيو پنهنجو دليل
اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝١١١ بَلٰى ۗ مَنْ اَسْلَمَ وَجْهَهٗ لِلّٰهِ وَ هُوَ
جيڪڏهن اوهين سچا آهيو. ❶ هائو، جنهن جهڪايو پنهنجو منهن الله لاءِ ۽ اهو
مُحْسِنٌ فَلَهٗۤ اَجْرُهٗ عِنْدَ رَبِّهٖ ۪ وَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا
چڱائي ڪندڙ آهي ته ان لاءِ ان جو اجر آهي سندس پالڻهار وٽ ۽ ناهي ڪو ڀؤ انهن تي ۽ نڪي
ع ١٣ ٩ ٣
هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۝١١٢ ع وَ قَالَتِ الْيَهُوْدُ لَيْسَتِ النَّصٰرٰى عَلٰى شَیْءٍ ۪ وَّ قَالَتِ
اهي ڏکارا ٿيندا. ❷ ۽ چيو يهودين نه آهن نصارا ڪنهن راهه تي ۽ چيو
النَّصٰرٰى لَيْسَتِ الْيَهُوْدُ عَلٰى شَیْءٍ ۙ وَّ هُمْ يَتْلُوْنَ الْكِتٰبَ ؕ
نصارن نه آهن يهودي ڪنهن راهه تي هوڏانهن اهي پڙهن ٿا ڪتاب کي،
كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ۚ فَاللّٰهُ يَحْكُمُ
اهڙي طرح چئي انهن جيڪي نه ٿا ڄاڻن هنن جهڙي ڳالهه، پوءِ الله نبيرو ڪندو
بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ۝١١٣ وَ مَنْ اَظْلَمُ
انهن جي وچ ۾ قيامت ڏينهن ان ۾ جنهن ۾ اختلاف ڪندا هئا. ❸ ۽ ڪير آهي وڌو ظالم
مِمَّنْ مَّنَعَ مَسٰجِدَ اللّٰهِ اَنْ يُّذْكَرَ فِيْهَا اسْمُهٗ وَ سَعٰى
ان کان جنهن روڪيو مسجدن الله جي کان ته ونجي اتي نالو الله جو ۽ ڪوشش ڪيائين
فِيْ خَرَابِهَا ؕ اُولٰٓئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ اَنْ يَّدْخُلُوْهَاۤ اِلَّا خَآئِفِيْنَ ؕ۬
انهن جي ڦٽائڻ ۾ ❹ اُهي، نه جڳائيندو هو انهن کي جو گهڙن انهن ۾ مگر ڊڄندڙ ٿي،
لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْیٌ وَّ لَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۝١١٤
انهن لاءِ دنيا ۾ خواري آهي ۽ انهن لاءِ آخرت ۾ عذاب وڏو آهي. ❺

وَ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَ الْمَغْرِبُ ق فَاَيْنَمَا تُوَلُّوْا فَثَمَّ

۽ الله جوئي آهي اوڀر ۽ اولهه پوءِ جيڏانهن منهن ڦيريندؤ تيڏانهن آهي

وَجْهُ اللّٰهِ ط اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿١١٥﴾ وَ قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ

ذات الله جي، بيشڪ خدا ڪشادگي ڪندڙ ڄاڻندڙ آهي. ❶ ۽ چيائون ورتي آهي الله

وَلَدًا لا سُبْحٰنَهٗ ط بَلْ لَّهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ط كُلٌّ

اولاد اهو پاڪ آهي، بلڪ ان جو آهي جو ڪجهه آسمانن ۽ زمين ۾ آهي، سمورا

لَّهٗ قٰنِتُوْنَ ﴿١١٦﴾ بَدِيْعُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ط وَ اِذَا قَضٰٓى

ان جا تابعدار آهن. ❷ اهو پيدا ڪندڙ آسمانن ۽ زمين جو آهي، ۽ جڏهن فيصلو ڪري ٿو

اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿١١٧﴾ وَ قَالَ الَّذِيْنَ لَا

ڪنهن ڪم جو ته ڪرگو چوي ٿو ان کي "ٿيءُ" ته اهو ٿي پوي ٿو. ۽ چيو انهن جيڪي نه

يَعْلَمُوْنَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللّٰهُ اَوْ تَاْتِيْنَآ اٰيَةٌ ط كَذٰلِكَ قَالَ

ٿا ڄاڻن چونه ٿو ڳالهائي اسان سان الله يا چونه ٿي اچي اسان وٽ ڪا نشاني، اهڙي طرح چئي هئي

الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِّثْلَ قَوْلِهِمْ ط تَشَابَهَتْ قُلُوْبُهُمْ ط قَدْ

انهن کان اڳ وارن هنن جهڙي ڳالهه، هڪ جهڙيون ٿيون آهن سندن دليون، بيشڪ

بَيَّنَّا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يُّوْقِنُوْنَ ﴿١١٨﴾ اِنَّآ اَرْسَلْنٰكَ بِالْحَقِّ

اسان بيان ڪيون آهن نشانيون ماڻهن لاءِ جي يقين ڪن ٿا. ❸ بيشڪ اسان موڪليو توکي سچ سان

بَشِيْرًا وَّ نَذِيْرًا لا وَّ لَا تُسْئَلُ عَنْ اَصْحٰبِ الْجَحِيْمِ ﴿١١٩﴾ وَ

خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ ڪري ۽ نه پڇا ٿيندي توکان اهل دوزخ جي. ❹ ۽

لَنْ تَرْضٰى عَنْكَ الْيَهُوْدُ وَ لَا النَّصٰرٰى حَتّٰى تَتَّبِعَ

هرگز نه راضي ٿيندا توکان يهودي ۽ نڪي نصارا جيستائين تون تابع ٿئين

مِلَّتَهُمْ ط قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى ط وَ لَئِنِ اتَّبَعْتَ

انهن جي طريقي جو، ❺ چؤ بيشڪ ڏس الله جو ئي هدايت آهي، ۽ جيڪڏهن تون پوئلڳ ٿيندين

اَهْوَآءَهُمْ بَعْدَ الَّذِيْ جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ

سندن خواهشن جو هن کان پوءِ جو آيو تووٽ علم نه هوندو تو لاءِ الله کان

مِنْ وَّلِيٍّ وَّ لَا نَصِيْرٍ ﴿١٢٠﴾ اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَتْلُوْنَهٗ

ڪوئي بچائيندڙ ۽ نڪي واهرو. اهي ماڻهو ڏنوسون جن کي ڪتاب پڙهن ٿا ان کي

حَقَّ تِلَاوَتِهٖ ؕ اُولٰٓئِكَ يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ ؕ وَ مَنْ يَّكْفُرْ بِهٖ

جيئن حق آهي ان جي پڙهڻ جو، اهي ئي مڃين ٿا ان کي، ۽ جيڪو انڪار ڪري ٿو ان جو

فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿١٢١﴾ يٰبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اذْكُرُوْا نِعْمَتِيَ الَّتِيْٓ اَنْعَمْتُ

پوءِ اهي ئي نقصان وارا آهن. (١) اي بني اسرائيل! ياد ڪريو منهنجو احسان جو ڪيم

عَلَيْكُمْ وَ اَنِّيْ فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٢٢﴾ وَ اتَّقُوْا يَوْمًا لَّا

توهان تي ۽ مون پلارو ڪيو توهان کي جهان وارن تي. (٢) ۽ ڊڄو ان ڏينهن کان جو نه

تَجْزِيْ نَفْسٌ عَنْ نَّفْسٍ شَيْـًٔا وَّ لَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَّ لَا

ٽاريندو ڪوئي شخص ڪنهن تان ڪجهه به ۽ نه قبوليو ويندو انڪان عوض ۽ نه

تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَّ لَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿١٢٣﴾ وَ اِذِ ابْتَلٰٓى

فائدو ڏيندي ان کي ڪا سفارش ۽ نڪي اهي مدد ڪيا ويندا. (٣) ۽ ياد ڪر جڏهن آزمايو

اِبْرٰهٖمَ رَبُّهٗ بِكَلِمٰتٍ فَاَتَمَّهُنَّ ؕ قَالَ اِنِّيْ

ابراهيم کي سندس رب ڪن ڳالهين سان پوءِ ان پورو ڪيو انهن کي، (٤) فرمايائينس آءٌ

جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ اِمَامًا ؕ قَالَ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِيْ ؕ قَالَ لَا يَنَالُ

ڪريان ٿو توکي ماڻهن لاءِ اڳواڻ، چيائين ۽ منهنجي اولاد مان به، فرمايائين نه پهچندو

عَهْدِي الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٢٤﴾ وَ اِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ

انجام منهنجو ظالمن کي. (٥) ۽ جڏهن ڪيوسون ڪعبي کي جاءِ گڏ ٿيڻ جي ماڻهن لاءِ

وَ اَمْنًا ؕ وَ اتَّخِذُوْا مِنْ مَّقَامِ اِبْرٰهٖمَ مُصَلًّى ؕ وَ عَهِدْنَآ

۽ جاءِ امن جي، ۽ وٺو بيهڻ واري جاءِ ابراهيم جي جاءِ نماز ڪري، ۽ تاڪيد ڪيوسون

اِلٰٓى اِبْرٰهٖمَ وَ اِسْمٰعِيْلَ اَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّآئِفِيْنَ وَ

ابراهيم کي ۽ اسماعيل کي ته پاڪ ڪريو منهنجي گھر کي طواف ڪندڙن لاءِ ۽

الْعٰكِفِيْنَ وَ الرُّكَّعِ السُّجُوْدِ ﴿١٢٥﴾ وَ اِذْ قَالَ اِبْرٰهٖمُ رَبِّ

اعتڪاف وارن ۽ رڪوع سجدي ڪندڙن لاءِ. (1) ۽ جڏهن چيو ابراهيم اي پروردگار!

اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَّ ارْزُقْ اَهْلَهٗ مِنَ الثَّمَرٰتِ مَنْ اٰمَنَ

ڪر هن شهر کي امن وارو ۽ ڪاراءِ اتان وارن کي ميوا جن ايمان آندو

مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ ؕ قَالَ وَ مَنْ كَفَرَ فَاُمَتِّعُهٗ

انهن مان الله تي ۽ آخرت جي ڏينهن تي، فرمايائين ۽ جيڪو ڪافر ٿيندو پوءِ ان کي نفعو ڏيندم

قَلِيْلًا ثُمَّ اَضْطَرُّهٗۤ اِلٰى عَذَابِ النَّارِ ؕ وَ بِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿١٢٦﴾

ڪجھ وقت پوءِ ڇڪي آڻيندم انهي کي عذاب باهه ڏي، ۽ اها خراب جاءِ آهي. (2)

وَ اِذْ يَرْفَعُ اِبْرٰهٖمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَ اِسْمٰعِيْلُ ؕ

۽ ياد ڪر جڏهن ڪنيا تي ابراهيم بنياد ڪعبي جا ۽ اسماعيل،

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا ؕ اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿١٢٧﴾

چون پيا اي رب اسان جا قبول ڪر اسان کان، بيشڪ تون ئي ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهين.

رَبَّنَا وَ اجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِنَآ اُمَّةً

اي رب اسان جا ڪر اسان کي فرمانبردار پنهنجو ۽ اسان جي اولاد مان به هڪ جماعت

مُّسْلِمَةً لَّكَ ۪ وَ اَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَ تُبْ عَلَيْنَا ۚ اِنَّكَ اَنْتَ

فرمانبردار پنهنجي ۽ ڏيکار اسان کي حج جا ارڪان ۽ معاف ڪر اسان کي، بيشڪ تون ئي

التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿١٢٨﴾ رَبَّنَا وَ ابْعَثْ فِيْهِمْ رَسُوْلًا مِّنْهُمْ

معاف ڪندڙ مهربان آهين. (3) اي اسان جا پاليندڙ ۽ اُٿار انهن ۾ وڏو رسول (4) انهن مان

يَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِكَ وَ يُعَلِّمُهُمُ الْكِتٰبَ وَ الْحِكْمَةَ

جو پڙهي انهن تي تنهنجون آيتون ۽ سيکاري انهن کي ڪتاب ۽ حڪمت

١٥ ع ٨ ١٥

وَ يُزَكِّيْهِمْ ؕ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿۱۲۹﴾ ع وَ مَنْ

۽ پاڪ ڪري انهن کي، تون ئي زبردست آهين حڪمت وارو آهين. ۽ ڪير آهي

يَّرْغَبُ عَنْ مِّلَّةِ اِبْرٰهٖمَ اِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهٗ ؕ

جو منهن موڙي دين ابراهيم کان مگر جنهن بي سمجهه بڻايو پاڻ کي،

وَ لَقَدِ اصْطَفَيْنٰهُ فِي الدُّنْيَا ۚ وَ اِنَّهٗ فِي الْاٰخِرَةِ

۽ تحقيق اسان چونڊيو هو ان کي هن جهان ۾ ۽ بيشڪ اهو ٻئي جهان ۾

لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿۱۳۰﴾ اِذْ قَالَ لَهٗ رَبُّهٗۤ اَسْلِمْ ۙ

يقينن ڀلارن مان آهي. جنهن وقت چيو ان کي سندس پروردگار حڪم مڃ

قَالَ اَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۱۳۱﴾ وَ وَصّٰى بِهَاۤ اِبْرٰهٖمُ

چيائين آءٌ حڪم مڃيم جهانن جي پروردگار جو. ① ۽ پارت ڪئي ان جي ابراهيم

بَنِيْهِ وَ يَعْقُوْبُ ؕ يٰبَنِيَّ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰى

پنهنجي پٽن کي ۽ يعقوب پڻ، ته اي منهنجا پٽئو بيشڪ الله پسند ڪيو آهي

لَكُمُ الدِّيْنَ فَلَا تَمُوْتُنَّ اِلَّا وَ اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿۱۳۲﴾ ؕ

توهان لاءِ اِهو دين پوءِ هرگز نہ مَرجو مگر توهان هجو مسلمان. ②

اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَآءَ اِذْ حَضَرَ يَعْقُوْبَ الْمَوْتُ ۙ اِذْ

ڇا توهان هئا موجود جڏهن آيو يعقوب تي موت جڏهن

قَالَ لِبَنِيْهِ مَا تَعْبُدُوْنَ مِنْۢ بَعْدِيْ ؕ قَالُوْا

چيائين پنهنجن پُٽن کي ڇا جي عبادت ڪندؤ مون کان پوءِ چيائون

نَعْبُدُ اِلٰهَكَ وَ اِلٰهَ اٰبَآئِكَ اِبْرٰهٖمَ وَ اِسْمٰعِيْلَ وَ

عبادت ڪنداسون تنهنجي خدا ۽ تنهنجي ابن ڏاڏن ابراهيم ۽ اسماعيل ۽

اِسْحٰقَ اِلٰهًا وَّاحِدًا ۚۖ وَّ نَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ ﴿۱۳۳﴾

اسحاق جي خدا جي هڪ خدا ڪري ۽ اسان ان جوئي حڪم مڃيندڙ آهيون. ③

تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ج لَهَا مَا كَسَبَتْ وَ لَكُمْ

اها جماعت هئي جا گذري وئي، انهن لاءِ هئي انهن جي ڪمائي ۽ توهان لاءِ آهي

مَّا كَسَبْتُمْ ج وَ لَا تُسْئَلُوْنَ عَمَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٣٤﴾ وَ قَالُوْا

توهان جي ڪمائي، ۽ توهان کان پڇا نہ ٿيندي انهن جي عملن جي. ١ ۽ چيائون

كُوْنُوْا هُوْدًا اَوْ نَصٰرٰى تَهْتَدُوْا ط قُلْ بَلْ مِلَّةَ

ٿيو يهودي يا نصارا تہ هدايت وارا ٿيندؤ، تون چؤ پر اسان دين

اِبْرٰهٖمَ حَنِيْفًا ط وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿١٣٥﴾

ابراهيم تي آهيون جو هڪ طرفو هو، ۽ نہ هئو مشرڪن مان. ٢

قُوْلُوْٓا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَ مَآ اُنْزِلَ

توهان چئو تہ اسان ايمان آندو آهي الله تي ۽ ان تي جيڪو نازل ٿيو

اِلَيْنَا وَ مَآ اُنْزِلَ اِلٰٓى اِبْرٰهٖمَ وَ اِسْمٰعِيْلَ

اسان ڏانهن ۽ جيڪو نازل ٿيو ابراهيم ۽ اسماعيل

وَ اِسْحٰقَ وَ يَعْقُوْبَ وَ الْاَسْبَاطِ وَ مَآ اُوْتِيَ

۽ اسحاق ۽ يعقوب ۽ انجي اولاد ڏانهن ۽ ان تي جو مليو

مُوْسٰى وَ عِيْسٰى وَ مَآ اُوْتِيَ النَّبِيُّوْنَ مِنْ رَّبِّهِمْ ج

موسٰي ۽ عيسٰي کي ۽ ان تي جو مليو سڀني نبين کي سندن پروردگار کان،

لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْهُمْ ز صلے وَ نَحْنُ لَهٗ

اسان نہ ٿا سنڌو ڪريون ڪنهن جي بہ وچ ۾ انهن مان ۽ اسان انهيءَ جائي

مُسْلِمُوْنَ ﴿١٣٦﴾ فَاِنْ اٰمَنُوْا بِمِثْلِ مَآ اٰمَنْتُمْ

مڃيندڙ آهيون. پوءِ جيڪڏهن انهن بہ ايمان آندو جيئن توهان ايمان آندو آهي

بِهٖ فَقَدِ اهْتَدَوْا ج وَ اِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا هُمْ

ان تي تہ يقينن اهي هدايت وارا ٿيا ٣ ۽ جيڪڏهن ڦري ويا تہ پوءِ رڳو اهي

فِيْ شِقَاقٍ ج فَسَيَكْفِيْكَهُمُ اللّٰهُ ج وَ هُوَ السَّمِيْعُ

مخالفت ۾ آهن، پوءِ اجهو پڄندو تو پاران انهن سان الله، ❶ ۽ اهوئي ٻڌندڙ

الْعَلِيْمُ ﴿١٣٧﴾ صِبْغَةَ اللّٰهِ ج وَ مَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ صِبْغَةً ز

ڄاڻندڙ آهي. رنگ الله جو، ۽ ڪير آهي ڀلو الله کان رنگ ڏيڻ ۾

وَّ نَحْنُ لَهٗ عٰبِدُوْنَ ﴿١٣٨﴾ قُلْ اَ تُحَآجُّوْنَنَا

۽ اسان ان جي عبادت ڪندڙ آهيون. ❷ چؤ ڇا توهان جهڳڙو ڪريو ٿا اسان سان

فِي اللّٰهِ وَ هُوَ رَبُّنَا وَ رَبُّكُمْ ج وَ لَنَآ اَعْمَالُنَا

الله جي باري ۾ ۽ اهو اسان جو رب ۽ توهان جو رب آهي، ۽ اسان لاءِ آهن اسان جا عمل

وَ لَكُمْ اَعْمَالُكُمْ ج وَ نَحْنُ لَهٗ مُخْلِصُوْنَ ﴿١٣٩﴾ لا اَمْ

۽ توهان لاءِ آهن توهان جا عمل، ۽ اسان ان جا سچا ٻانها آهيون. ❸ ڇا

تَقُوْلُوْنَ اِنَّ اِبْرٰهٖمَ وَ اِسْمٰعِيْلَ وَ اِسْحٰقَ وَ يَعْقُوْبَ

توهان چئو ٿا ته ابراهيم ۽ اسماعيل ۽ اسحاق ۽ يعقوب

وَ الْاَسْبَاطَ كَانُوْا هُوْدًا اَوْ نَصٰرٰى ط قُلْ ءَ اَنْتُمْ

۽ سندن اولاد هئا يهودي يا عيسائي؟ تون چؤ ڇا توهان

اَعْلَمُ اَمِ اللّٰهُ ط وَ مَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً

زياده ڄاڻو ٿا يا الله! ۽ ڪير وڌو ظالم آهي ان کان جو لڪائي شاهدي

عِنْدَهٗ مِنَ اللّٰهِ ط وَ مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٤٠﴾

پاڻ وٽ الله جي، ۽ ناهي الله بي خبر توهان جي ڪمن کان.

تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ج لَهَا مَا كَسَبَتْ وَ لَكُمْ

اها جماعت هئي جا گذري ويئي، انهن لاءِ هئي سندن ڪمائي ۽ توهان لاءِ آهي

مَّا كَسَبْتُمْ ج وَ لَا تُسْـَٔلُوْنَ عَمَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٤١﴾ ع

توهان جي ڪمائي، ۽ توهان کان پُڇانه ٿيندي ان جي جيڪي اهي ڪندا هئا.

سَيَقُوْلُ السُّفَهَآءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلّٰىهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّتِيْ

اجهو چوندا بي سمجهه ماڻهو ڪنهن ڦيرايو انهن کي سندن قبلي کان جو

كَانُوْا عَلَيْهَا ۭ قُلْ لِّلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَ الْمَغْرِبُ ۭ يَهْدِيْ مَنْ

هئا انهي تي، چؤ الله جو آهي اوڀر ۽ اولهه، هلائي ٿو جنهن کي

يَّشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿١٤٢﴾ وَ كَذٰلِكَ جَعَلْنٰكُمْ اُمَّةً وَّسَطًا

چاهي رستي سنئين تي. ❶ ۽ اهڙي طرح ڪيوسون توهان کي اُمّت پلاري

لِّتَكُوْنُوْا شُهَدَآءَ عَلَى النَّاسِ وَ يَكُوْنَ الرَّسُوْلُ عَلَيْكُمْ شَهِيْدًا ۭ

جيئن هجو شاهد ❷ ماڻهن تي ۽ هجي رسول توهان تي شاهد،

وَ مَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِيْ كُنْتَ عَلَيْهَآ اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ

۽ نہ مقرر ڪيو اسان اهو قبلو ❸ جنهن تي (اڳي) هئين مگر ڏسون تہ ❹ ڪهڙو

يَّتَّبِعُ الرَّسُوْلَ مِمَّنْ يَّنْقَلِبُ عَلٰى عَقِبَيْهِ ۭ وَ اِنْ كَانَتْ

پوئلڳ ٿئي ٿو رسول جو ۽ ڪهڙو ڦري ٿو پنهنجين ڪڙين تي، ۽ بيشڪ هئي اها

لَكَبِيْرَةً اِلَّا عَلَى الَّذِيْنَ هَدَى اللّٰهُ ۭ وَ مَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِيْعَ

وڏي ڳالهه پر نہ انهن تي جن کي راهه ڏيکاري الله، ۽ الله اهڙو نہ آهي جو وڃائي

اِيْمَانَكُمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٤٣﴾ قَدْ نَرٰى تَقَلُّبَ

توهان جو ايمان، يقينن الله ماڻهن تي نرمي ڪندڙ رحم وارو آهي. ❺ اسان ڏسون ٿا ڦرڻ

وَجْهِكَ فِي السَّمَآءِ ۚ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضٰىهَا ۠

تنهنجي منهن جو آسمان ڏانهن، پوءِ ضرور ڦيرائينداسون توکي ان قبلي تي جنهن کي پسند ڪرين ٿو

فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۭ وَ حَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوْا

پوءِ ڦيراءِ منهن پنهنجو طرف مسجد الحرام جي، ۽ جتي بہ هجو پوءِ ڦيرايو

وُجُوْهَكُمْ شَطْرَهٗ ۭ وَ اِنَّ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ لَيَعْلَمُوْنَ

پنهنجا منهن انجي طرف، ۽ بيشڪ جن کي مليو آهي ڪتاب البت اُهي ڄاڻن ٿا

أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّهِمْ ۚ وَ مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٤٤﴾

ته اِهوئي حق آهي سندن پاليندڙ طرفان ۽ ناهي الله بي خبر انهن جي ڪمن کان. ❶

وَ لَئِنْ اَتَيْتَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ بِكُلِّ اٰيَةٍ مَّا تَبِعُوْا

۽ جيڪڏهن آڻيندين اهل ڪتاب وٽ سموريون نشانيون نه هلندا

قِبْلَتَكَ ۚ وَ مَآ اَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ ۚ وَ مَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ

تنهنجي قبلي تي، ۽ نڪي تون هلندين سندن قبلي تي، ۽ ناهي انهن مان ڪوئي هلندڙ

قِبْلَةَ بَعْضٍ ؕ وَ لَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَآءَهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَا

ٻئي جي قبلي تي، ۽ جيڪڏهن تابعداري ڪندين انهن جي خواهشن جي هن ڪان پوءِ جو

جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ اِنَّكَ اِذًا لَّمِنَ الظّٰلِمِيْنَ ۘ ﴿١٤٥﴾ اَلَّذِيْنَ

آيو تو وٽ علم ته بيشڪ تون ان وقت بي انصافن مان ٿيندين. ❷ اهي

اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَعْرِفُوْنَهٗ كَمَا يَعْرِفُوْنَ اَبْنَآءَهُمْ ؕ وَ

جن کي اسان ڏنو آهي ڪتاب سڃاڻن ٿا ان کي جيئن سڃاڻن ٿا پنهنجن پٽن کي ۽

اِنَّ فَرِيْقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُوْنَ الْحَقَّ وَ هُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿١٤٦﴾

البت هڪ ٽولي وارا انهن منجهان لڪائن ٿا حق کي هوڏانهن اهي ڄاڻن ٿا. ❸

اَلْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ فَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِيْنَ ﴿١٤٧﴾ وَ لِكُلٍّ وِّجْهَةٌ

اهو حق آهي تنهنجي رب کان پوءِ نه ٿيءُ تون شڪ ڪندڙن مان. ۽ هر هڪ لاءِ طرف آهي

هُوَ مُوَلِّيْهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرٰتِ ؕ اَيْنَ مَا تَكُوْنُوْا يَاْتِ

جو اهو منهن ڪندڙ آهي ان ڏي پوءِ اڳرائيو چڱاين ۾، جتي به توهان هوندؤ آڻيندو

بِكُمُ اللّٰهُ جَمِيْعًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١٤٨﴾ وَ مِنْ حَيْثُ

توهان کي الله گڏ ڪري، بيشڪ الله هر شيءِ تي قادر آهي. ❹ ۽ جنهن به جاءِ کان

خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ؕ وَ اِنَّهٗ لَلْحَقُّ

نڪرين ته ڦيراءِ پنهنجو منهن ڪعبة الله جي طرف، ❺ ۽ يقينن اهوئي حق آهي

مِنْ رَّبِّكَ ؕ وَ مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿۱۴۹﴾ وَ مِنْ حَيْثُ
تنهنجي رب طرفان، ۽ ناهي الله بي خبر توهان جي عملن کان. ۽ جتان بہ
خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ؕ وَ حَيْثُ مَا
نڪرين تہ ڦيراءِ پنهنجو منهن طرف مسجد الحرام جي، ۽ جتي بہ
كُنْتُمْ فَوَلُّوْا وُجُوْهَكُمْ شَطْرَهٗ ۙ لِئَلَّا يَكُوْنَ لِلنَّاسِ
هجو تہ ڦيرايو پنهنجا رُخ ان جي طرف جيئن نہ هجي ماڻهن جو
عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ ۙۗ اِلَّا الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مِنْهُمْ ۗ فَلَا تَخْشَوْهُمْ
اوهان تي الزام مگر جن بي انصافي ڪئي انهن مان پوءِ نہ ڊڄو انهن ڪان
وَ اخْشَوْنِيْ ۗ وَ لِاُتِمَّ نِعْمَتِيْ عَلَيْكُمْ وَ لَعَلَّكُمْ
۽ ڊڄو مون ڪان ۽ جيئن پوري ڪريان پنهنجي نعمت اوهان تي ۽ جيئن اوهين
تَهْتَدُوْنَ ﴿۱۵۰﴾ ۛ كَمَاۤ اَرْسَلْنَا فِيْكُمْ رَسُوْلًا مِّنْكُمْ يَتْلُوْا
هدايت وارا ٿيو. جيئن موڪليوسون توهان ۾ وڏو رسول اوهان مان جو پڙهي ٿو
عَلَيْكُمْ اٰيٰتِنَا وَ يُزَكِّيْكُمْ وَ يُعَلِّمُكُمُ
اوهان تي آيتون اسان جون ۽ پاڪ ڪري ٿو توهان کي ۽ سيکاري ٿو توهان کي
الْكِتٰبَ وَ الْحِكْمَةَ وَ يُعَلِّمُكُمْ مَّا لَمْ تَكُوْنُوْا تَعْلَمُوْنَ ﴿۱۵۱﴾ ؕ
قرآن ۽ ان جو علم ۽ سيکاري ٿو توهان کي اهو جو اوهان نہ ڄاڻندا هئا. ①
فَاذْكُرُوْنِيْۤ اَذْكُرْكُمْ وَ اشْكُرُوْا لِيْ وَ لَا
پوءِ ياد ڪريو مون کي تہ آءٌ ياد ڪريان توهان کي ۽ شڪر ڪريو منهنجو ۽ نہ
تَكْفُرُوْنِ ﴿۱۵۲﴾ ع يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اسْتَعِيْنُوْا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلٰوةِ ؕ
ڪفر ڪريو. اي ايمان وارو! مدد وٺو صبر ۽ نماز سان،
اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿۱۵۳﴾ وَ لَا تَقُوْلُوْا لِمَنْ يُّقْتَلُ
بيشڪ الله گڏ آهي صبر وارن سان. ② ۽ نہ چئو انهن لاءِ جي ماريا وڃن

مع — عندالمتأخرين ١٢
ع ١٨ ٥ ٢

فِیۡ سَبِیۡلِ اللّٰہِ اَمۡوَاتٌ ؕ بَلۡ اَحۡیَآءٌ وَّلٰکِنۡ لَّا

الله جي راهہ ۾ تہ اهي مُئل آهن، بلڪ اهي جيئرا آهن پر نہ

تَشۡعُرُوۡنَ ﴿۱۵۴﴾ وَ لَنَبۡلُوَنَّکُمۡ بِشَیۡءٍ مِّنَ الۡخَوۡفِ وَ

تا سمجهو. ۽ ضرور آزمائينداسون توهان کي ڪجهہ پوَ ۽

الۡجُوۡعِ وَ نَقۡصٍ مِّنَ الۡاَمۡوَالِ وَ الۡاَنۡفُسِ وَ الثَّمَرٰتِ ؕ وَ

بُک سان ۽ نقصان مالن ۽ جانين ۽ ميون جي سان، ۽

بَشِّرِ الصّٰبِرِیۡنَ ﴿۱۵۵﴾ الَّذِیۡنَ اِذَاۤ اَصَابَتۡہُمۡ مُّصِیۡبَۃٌ ۙ

بشارت ڏِج صبروارن کي. ❶ اُهي جڏهن پهچي ٿي انهن تي ڪا سختي

قَالُوۡۤا اِنَّا لِلّٰہِ وَ اِنَّاۤ اِلَیۡہِ رٰجِعُوۡنَ ﴿۱۵۶﴾ؕ اُولٰٓئِکَ

چَون ٿا تہ اسان الله جا آهيون ۽ اسان ان ڏانهن موٽندڙ آهيون. اُهي ئي آهن

عَلَیۡہِمۡ صَلَوٰتٌ مِّنۡ رَّبِّہِمۡ وَ رَحۡمَۃٌ ۟ وَ اُولٰٓئِکَ ہُمُ

جن تي مهربانيون آهن الله جون ۽ ٻاجهہ، ۽ اُهي ئي آهن

الۡمُہۡتَدُوۡنَ ﴿۱۵۷﴾ اِنَّ الصَّفَا وَ الۡمَرۡوَۃَ مِنۡ شَعَآئِرِ اللّٰہِ ۚ فَمَنۡ

سڌي رستي وارا. بيشڪ صفا ۽ مروه جبل الله جي نشانين مان آهن، پوءِ جيڪو

حَجَّ الۡبَیۡتَ اَوِ اعۡتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَیۡہِ اَنۡ

حج ڪري خاني ڪعبي جو يا عُمرو ڪري پوءِ ناهي ڪو گناهہ ان تي جو

یَّطَّوَّفَ بِہِمَا ؕ وَ مَنۡ تَطَوَّعَ خَیۡرًا ۙ فَاِنَّ اللّٰہَ شَاکِرٌ

چڪر ڏئي ٻنهي جا، ۽ جيڪو خوشيءَ سان نيڪي ڪندو تہ برابر الله گڻ موڪيندڙ

عَلِیۡمٌ ﴿۱۵۸﴾ اِنَّ الَّذِیۡنَ یَکۡتُمُوۡنَ مَاۤ اَنۡزَلۡنَا مِنَ الۡبَیِّنٰتِ

ڄاڻندڙ آهي. ❷ البت اهي ماڻهو جي لڪائن ٿا جيڪي نازل ڪياسون چِٽا حڪم

وَ الۡہُدٰی مِنۡۢ بَعۡدِ مَا بَیَّنّٰہُ لِلنَّاسِ فِی الۡکِتٰبِ ۙ اُولٰٓئِکَ

۽ سِڌا رستا ان کان بعد جو بيان ڪياسون اهي ماڻهن لاءِ ڪتاب ۾ ❸ اهي آهن

يَلْعَنُهُمُ اللّٰهُ وَ يَلْعَنُهُمُ اللّٰعِنُوْنَ ﴿۱۵۹﴾ اِلَّا الَّذِيْنَ

جو لعنت ڪري ٿو انهن تي الله ۽ لعنت ڪن ٿا انهن تي لعنت ڪندڙ. مگر جن

تَابُوْا وَ اَصْلَحُوْا وَ بَيَّنُوْا فَاُولٰٓئِكَ اَتُوْبُ عَلَيْهِمْ

توبه ڪئي ۽ سُڌريا ۽ حق ظاهر ڪيائون پوءِ اهي آءٌ مهرباني ڪندس انهن تي،

وَ اَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿۱۶۰﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ مَاتُوْا

۽ آءٌ ئي توبه قبول ڪندڙ مهربان آهيان. بيشڪ جن ڪفر ڪيو ۽ مري ويا

وَ هُمْ كُفَّارٌ اُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللّٰهِ وَ الْمَلٰٓئِكَةِ وَ

۽ اهي آهن ڪافر اهي انهن تي آهي ڦٽڪار الله جي ۽ ملائڪن جي ۽

النَّاسِ اَجْمَعِيْنَ ﴿۱۶۱﴾ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ

ماڻهن سڀني جي. هميشه رهندا ان (لعنت) ۾ نه هلڪو ڪيو ويندو انهن تان

الْعَذَابُ وَ لَا هُمْ يُنْظَرُوْنَ ﴿۱۶۲﴾ وَ اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ

عذاب ۽ نڪي اهي مهلت ڏنا ويندا. ❶ ۽ مالڪ توهان جو خدا هڪ آهي،

لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ ﴿۱۶۳﴾ اِنَّ فِيْ خَلْقِ

ناهي ڪو عبادت جي لائق مگر اهو ٻاجهارو مهربان. ❷ بيشڪ پيدا ڪرڻ

السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ اخْتِلَافِ الَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ الْفُلْكِ

آسمانن ۽ زمين جي ۾ ❸ ۽ ڦير گهير رات ۽ ڏينهن جي ۾ ۽ انهن ٻيڙين ۾

الَّتِيْ تَجْرِيْ فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَ مَا

جيڪي ڪٽي هلن ٿيون درياءَ ۾ ان شي ڪي جا نفعو ڏئي ٿي ماڻهن کي ۽ جيڪو

اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَآءِ مِنْ مَّآءٍ فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ

وَسايو الله آسمان مان پاڻي پوءِ آباد ڪيائين ان سان زمين

بَعْدَ مَوْتِهَا وَ بَثَّ فِيْهَا مِنْ كُلِّ دَآبَّةٍ ۪ وَّ تَصْرِيْفِ الرِّيٰحِ

غير آباد ڪي ۽ پکيڙيائين ان ۾ هر قسم جا جاندار ۽ گردش هوائن جي

وَ السَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ لَاٰيٰتٍ

۽ اهو ڪڪر جو وچ ۾ آهي آسمان ۽ زمين جي وچ ۾ انهن ۾ نشانيون آهن

لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿۱۶۴﴾ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَّتَّخِذُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ

قوم عقلمندلاءِ. ۽ ماڻهن مان ڪي آهن جي بنائن ٿا غير خدا کي

اَنْدَادًا يُّحِبُّوْنَهُمْ كَحُبِّ اللّٰهِ ؕ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا

الله جي برابر پيارڪن ٿا انهن سان جهڙو پيار الله سان، ۽ جن ايمان آندو

اَشَدُّ حُبًّا لِّلّٰهِ ؕ وَ لَوْ يَرَى الَّذِيْنَ ظَلَمُوْٓا اِذْ

اهي وڌيڪ سِڪ رکندڙ آهن الله لاءِ. ۽ جيڪر ڄاڻن ها اهي ماڻهو جن ظلم ڪيو جڏهن

يَرَوْنَ الْعَذَابَ ۙ اَنَّ الْقُوَّةَ لِلّٰهِ جَمِيْعًا ۙ وَّ اَنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ

ڏسندا عذاب کي، بيشڪ طاقت الله جي آهي سموري ۽ الله سخت

الْعَذَابِ ﴿۱۶۵﴾ اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَ

عذاب ڪندڙ آهي. ① جڏهن بيزار ٿيندا اڳواڻ پنهنجي پوئلڳن کان ۽

رَاَوُا الْعَذَابَ وَ تَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ ﴿۱۶۶﴾ وَ قَالَ الَّذِيْنَ

ڏسندا عذاب کي ۽ ڪٽجي ويندا ساڻن لاڳاپا. ② ۽ چوندا اهي جن

اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا

تابعداري ڪئي جيڪر ٿئي ها اسان جو موٽڻ ته هوند بيزار ٿيون ها انهن کان جيئن

تَبَرَّءُوْا مِنَّا ؕ كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرٰتٍ

بيزار ٿي ويا اسان کان، اهڙي طرح ڏيکاريندو انهن کي الله ڪم انهن جا ارمان ڪرڻ لاءِ

عَلَيْهِمْ ؕ وَ مَا هُمْ بِخٰرِجِيْنَ مِنَ النَّارِ ﴿۱۶۷﴾ ع يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ كُلُوْا

پاڻ تي، ③ ۽ ناهن اهي نڪرندڙ باهه کان. اي ماڻهو! کائو

مِمَّا فِي الْاَرْضِ حَلٰلًا طَيِّبًا ۖ ز وَّ لَا تَتَّبِعُوْا خُطُوٰتِ

ان مان جيڪي زمين ۾ آهي حلال پاڪ ④ ۽ نه هلو وکن

الشَّيْطٰنِ ؕ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ﴿١٦٨﴾ اِنَّمَا يَاْمُرُكُمْ

شيطان جي تي، چو تہ اهو توهانجو دشمن پڌرو آهي. رڳو اهو حڪم ٿو ڪري اوهانکي

بِالسُّوْٓءِ وَ الْفَحْشَآءِ وَ اَنْ تَقُوْلُوْا عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿١٦٩﴾

بڇڙائي ۽ بي حيائي جو ۽ هن جو تہ ناهہ ناهيو الله تي جيڪي نہ ٿا ڄاڻو.

وَ اِذَا قِيْلَ لَهُمُ اتَّبِعُوْا مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوْا بَلْ

۽ جڏهن چئجي ٿو انهن کي هلو ان تي جيڪي نازل ڪيو الله چون ٿا نہ پر

نَتَّبِعُ مَآ اَلْفَيْنَا عَلَيْهِ اٰبَآءَنَا ؕ اَ وَ لَوْ كَانَ اٰبَآؤُهُمْ

هلنداسون ان تي لڌوسون جنهن تي پنهنجن ابن ڏاڏن کي، ڇا جيتوڻيڪ سندن ابا ڏاڏا

لَا يَعْقِلُوْنَ شَيْئًا وَّ لَا يَهْتَدُوْنَ ﴿١٧٠﴾ وَ مَثَلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا

عقل نہ رکندا هئا ذرو بہ ۽ نڪي رستي وارا هئا. (١) ۽ مثال ڪافرن جو

كَمَثَلِ الَّذِيْ يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ اِلَّا دُعَآءً وَّ نِدَآءً ؕ

ان جي مثال جهڙو آهي جيڪو رڙ ڪري ٿو ان کي جو نہ ٿو ٻڌي مگر سڏ ۽ پڪار،

صُمٌّۢ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَعْقِلُوْنَ ﴿١٧١﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

اهي ٻوڙا گونگا انڌا آهن تنهنڪري اهي نہ ٿا سمجهن. اي ايمان وارو!

كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ وَ اشْكُرُوْا لِلّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ

کائو پاڪ شيون جي ڏنيون سي توهان کي ۽ شڪر ڪريو الله جو جيڪڏهن آهيو

اِيَّاهُ تَعْبُدُوْنَ ﴿١٧٢﴾ اِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَ الدَّمَ

انهي جي ئي عبادت ڪندا. رڳو حرام ڪيائين توهان تي ڍونڊي ۽ رت

وَ لَحْمَ الْخِنْزِيْرِ وَ مَآ اُهِلَّ بِهٖ لِغَيْرِ اللّٰهِ ۚ فَمَنِ

۽ گوشت سوئر جو ۽ جنهن تي نالو پڪاريو ويو الله ڪانسواءِ ٻين جو، پوءِ جيڪو

اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَّ لَا عَادٍ فَلَآ اِثْمَ عَلَيْهِ ؕ

لاچار ٿي پوي نہ بي فرماني ڪندڙ ۽ نڪي حد ٽپيندڙ پوءِ ناهي ڪو گناهہ ان تي، (٢)

إِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٧٣﴾ إِنَّ الَّذِيْنَ يَكْتُمُوْنَ مَآ أَنْزَلَ

بيشڪ الله بخشيندڙ مهربان آهي. بيشڪ جيڪي لڪائن ٿا ان کي جو لاٿو آهي

اللّٰهُ مِنَ الْكِتٰبِ وَ يَشْتَرُوْنَ بِهٖ ثَمَنًا قَلِيْلًا ۙ أُولٰٓئِكَ مَا

الله ڪتاب ۾ ۽ وڪڻن ٿا ان کي مُلھ ٿوري تي، اهي نہ

يَأْكُلُوْنَ فِيْ بُطُوْنِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ يَوْمَ

ٿا کائن پنهنجي پيٽن ۾ مگر باھ کي ۽ نہ ڳالهائيندو انهن سان الله ڏينهن

الْقِيٰمَةِ وَ لَا يُزَكِّيْهِمْ ۚ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيْمٌ ﴿١٧٤﴾ أُولٰٓئِكَ

قيامت جي ۽ نڪي پاڪ ڪندن، ۽ انهن لاءِ عذاب ڏکوئيندڙ آهي. (١) اهي ئي آهن

الَّذِيْنَ اشْتَرَوُا الضَّلٰلَةَ بِالْهُدٰى وَ الْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ ۚ

جن ڳڌو گمراهي کي بدلي هدايت جي ۽ سزا کي عوض بخشش جي،

فَمَآ أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿١٧٥﴾ ذٰلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ نَزَّلَ الْكِتٰبَ

پوءِ ڪيڏا نہ صبر ڪندڙ آهن باھ تي! اهو هن ڪري تہ الله نازل ڪيو ڪتاب

بِالْحَقِّ ؕ وَ إِنَّ الَّذِيْنَ اخْتَلَفُوْا فِي الْكِتٰبِ لَفِيْ شِقَاقٍۢ بَعِيْدٍ ﴿١٧٦﴾ ع

حق جو، ۽ جن جهڳڙو ڪيو ان ڪتاب ۾ اهي ضد پرانهين ۾ آهن.

ع ٢١ ٩ ٥ الربع

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوْا وُجُوْهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ وَ لٰكِنَّ

ناهي ڀلائي جو ڦيرايو منهن پنهنجا طرف اڀرندي ۽ الهندي (٢) پر

الْبِرَّ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَ الْمَلٰٓئِكَةِ وَ الْكِتٰبِ وَ

ڀلائي آهي جنهن مڃيو الله کي ۽ ڏينهن پوئين کي ۽ ملائڪن ۽ ڪتابن ۽

النَّبِيّٖنَ ۚ وَ اٰتَى الْمَالَ عَلٰى حُبِّهٖ ذَوِي الْقُرْبٰى وَ الْيَتٰمٰى وَ

نبين کي ۽ ڏنائين مال ان سان محبت هوندي مائٽن کي ۽ يتيمن ۽

الْمَسٰكِيْنَ وَ ابْنَ السَّبِيْلِ ۙ وَ السَّآئِلِيْنَ وَ فِي الرِّقَابِ ۚ وَ

ڏتڙيلن ۽ واٽهڙوءَ ۽ پنندڙن کي ۽ ٻانهن جي آزاديءَ ۾، (٣) ۽

اَقَامَ الصَّلٰوةَ وَ اٰتَى الزَّكٰوةَ ۚ وَ الْمُوْفُوْنَ بِعَهْدِهِمْ اِذَا

قائم ڪيائين نماز ۽ ڏنائين زڪوات، ۽ پاڙيندڙ پنهنجي انجام کي جڏهن ته

عٰهَدُوْا ۚ وَ الصّٰبِرِيْنَ فِي الْبَاْسَآءِ وَ الضَّرَّآءِ وَ حِيْنَ الْبَاْسِ ؕ

انجام ڪن، ۽ صبر ڪندڙ سختي ۾ ۽ سجائي ۾ ۽ جنگ جي وقت،

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ صَدَقُوْا ؕ وَ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُوْنَ ﴿۱۷۷﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ

اُهي ئي آهن سچار، ۽ اُهي ئي آهن خدا ترس. ❶ اي اهي جن

اٰمَنُوْا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلٰى ؕ اَلْحُرُّ بِالْحُرِّ

ايمان آندو! فرض ڪيو ويو توهان تي پورو بدلو خون ٿيلن ۾، آجو عوض آجي جي

وَ الْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَ الْاُنْثٰى بِالْاُنْثٰى ؕ فَمَنْ عُفِيَ لَهٗ

۽ ٻانهو بدلي ٻانهي جي ۽ عورت عوض عورت جي، ❷ پوءِ معاف ڪيو ويو جنهن کي

مِنْ اَخِيْهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ ۢ بِالْمَعْرُوْفِ وَ اَدَآءٌ اِلَيْهِ

سندس ڀاءُ طرفان ڪجهه ته گهرڪرڻ آهي جائز طرح ۽ ڏيڻ آهي ان کي

بِاِحْسَانٍ ؕ ذٰلِكَ تَخْفِيْفٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَ رَحْمَةٌ ؕ فَمَنِ

چڱي نموني، اها هلڪائي آهي توهان جي پاليندڙ طرفان ۽ مهرباني، پوءِ جيڪو

اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَلَهٗ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿۱۷۸﴾ وَ لَكُمْ

زيادتي ڪندو هن کان بعد ته ان لاءِ عذاب دردناڪ آهي. ۽ توهان لاءِ

فِي الْقِصَاصِ حَيٰوةٌ يّٰٓاُولِي الْاَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿۱۷۹﴾ كُتِبَ

قصاص ۾ حياتي آهي اي عقلمندؤ جيئن توهان بچندا رهو. ❸ فرض ڪيو ويو

عَلَيْكُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ اِنْ تَرَكَ خَيْرًا ۖۚ

توهان تي، جڏهن اچي توهان مان ڪنهن تي موت جيڪڏهن ڇڏي مال،

اِلْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَ الْاَقْرَبِيْنَ بِالْمَعْرُوْفِ ۚ حَقًّا

ڏياري وڃڻ ❹ پيءُ ماءُ ۽ مائٽن کي دستور موجب، حق آهي

عَلَى الْمُتَّقِيْنَ ﴿١٨٠﴾ فَمَنْۢ بَدَّلَهٗ بَعْدَ مَا سَمِعَهٗ فَاِنَّمَآ

خدا ترسن تي. پوءِ جيڪو بدلائيندو ان کي ان کان پوءِ جو ٻڌائين انهيءَ کي تہ رڳو

اِثْمُهٗ عَلَى الَّذِيْنَ يُبَدِّلُوْنَهٗ ۭ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿١٨١﴾

ان جو گناهہ انهن تي آهي جيڪي بدلائين ٿا ان کي، بيشڪ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي.

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُّوْصٍ جَنَفًا اَوْ اِثْمًا فَاَصْلَحَ بَيْنَهُمْ

پوءِ جيڪو ڊجي تو ڏياريندڙ جي طرفداري يا گناهہ کان پوءِ ٺاهہ ڪري انهن جي وچ ۾

ع فَلَآ اِثْمَ عَلَيْهِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٨٢﴾ يٰٓاَيُّهَا

تہ ناهي ڪو گناهہ ان تي، ١ بيشڪ الله بخشيندڙ مهربان آهي. اي

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ

ايمان وارو! فرض ڪيو ويو توهان تي روزو رکڻ جهڙي طرح فرض ڪيو ويو

عَلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿١٨٣﴾ اَيَّامًا مَّعْدُوْدٰتٍ ۭ

انهن تي جي توهان کان اڳ هئا جيئن پرهيزگار ٿيو. ٢ ڏينهن ڳڻيل،

فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيْضًا اَوْ عَلٰى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ اَيَّامٍ

پوءِ جيڪو هجي توهان مان بيمار يا هجي سفر تي پوءِ ڳڻتي رکڻا آهن ڏينهن

اُخَرَ ۭ وَعَلَى الَّذِيْنَ يُطِيْقُوْنَهٗ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِيْنٍ ۭ

ٻيا، ۽ انهن تي آهي جيڪي طاقت رکن ٿا خيرات ڏيڻ کاڌو مسڪين جو،

فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهٗ ۭ وَاَنْ تَصُوْمُوْا خَيْرٌ

پر جيڪو وڌائي ڏئي خير تہ اهو ڀلو آهي انهيءَ لاءِ ۽ توهان جو روزو رکڻ گهڻو ڀلو آهي

لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٨٤﴾ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِيْٓ اُنْزِلَ

توهان لاءِ جيڪڏهن ڄاڻو ٿا. ٣ مهينو رمضان جو اُهو آهي جو لاٿو ويو

فِيْهِ الْقُرْاٰنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنٰتٍ مِّنَ الْهُدٰى

ان ۾ قرآن راهہ ڏيکاريندڙ ڪري ماڻهن لاءِ ۽ چِٽا حُڪم هدايت جا

وَ الْفُرْقَانِ ۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ؕ وَ مَنْ

۽ فيصلي جا، پوءِ جيڪو ڏسي توهان مان ان مهيني کي تہ روزا رکي ان جا، ۽ جيڪو

كَانَ مَرِيْضًا اَوْ عَلٰى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ اَيَّامٍ اُخَرَ ؕ يُرِيْدُ

هجي بيمار يا سفر تي پوءِ ڳڻتي رکڻا آهن ڏينهن ٻيا، گهري ٿو

اللّٰهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَ لَا يُرِيْدُ بِكُمُ الْعُسْرَ ۫ وَ لِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ

الله توهان لاءِ آساني ۽ نہ ٿو گهري توهان لاءِ ڏکيائي ۽ جيئن پورو ڪريو ڳاڻاٽو

وَ لِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰىكُمْ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿١٨٥﴾

۽ وڏائي چئو الله جي ان تي جو هدايت ڪيائين توهان کي ۽ من توهان شڪر ڪريو.

وَ اِذَا سَاَلَكَ عِبَادِيْ عَنِّيْ فَاِنِّيْ قَرِيْبٌ ؕ اُجِيْبُ دَعْوَةَ

۽ جڏهن پُڇا ڪن توکان منهنجا ٻانها منهنجي پوءِ آءٌ ويجهو آهيان ورنايان ٿو سڏ

الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ ۙ فَلْيَسْتَجِيْبُوْا لِيْ وَ لْيُؤْمِنُوْا بِيْ

هر سڏيندڙ جو جڏهن بہ سڏيم پوءِ حڪم مڃين منهنجو ۽ ايمان آڻين مون تي

لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُوْنَ ﴿١٨٦﴾ اُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ

من اهي سڌرن. (١) جائز ٿيو توهان لاءِ روزي جي رات ميلاپ

اِلٰى نِسَآئِكُمْ ؕ هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَ اَنْتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ ؕ عَلِمَ

پنهنجي زالن سان، اُهي ڍَڪ آهن توهان لاءِ ۽ توهان ڍَڪ آهيو انهن جو، ڄاتو

اللّٰهُ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُوْنَ اَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَ

الله تہ توهان هٿ چراند ڪندا آهيو پاڻ ۾ سو بخشيائين توهان کي ۽

عَفَا عَنْكُمْ ۚ فَالْـٰٔنَ بَاشِرُوْهُنَّ وَ ابْتَغُوْا مَا كَتَبَ

ڇڏي ڏنائين توهان کي، پوءِ هاڻي ميلاپ ڪريو انهن سان ۽ گهرو اهو جيڪو لکيو

اللّٰهُ لَكُمْ ۖ وَ كُلُوْا وَ اشْرَبُوْا حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ

الله توهان لاءِ ۽ کائو ۽ پيئو (٢) جيستائين پڌرو ٿئي توهان لاءِ ڌاڳو

الْاَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ۪ ثُمَّ اَتِمُّوا الصِّيَامَ

اڇو ڌاڳي ڪاري مان باک ڦٽيءَ جو پوءِ پوروڪريو روزن کي

اِلَى الَّيْلِ ۚ وَ لَا تُبَاشِرُوْهُنَّ وَ اَنْتُمْ عٰكِفُوْنَ ۙ

رات تائين، ۽ نه ميلاپ ڪريو انهن سان جڏهن جو توهان ڏهي ۾ آهيو

فِي الْمَسٰجِدِ ؕ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ فَلَا تَقْرَبُوْهَا ؕ كَذٰلِكَ

مسجدن اندر، اهي حدون الله جون آهن پوءِ نه ويجها ٿِجو انهن کي، اهڙي طرح

يُبَيِّنُ اللّٰهُ اٰيٰتِهٖ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿۱۸۷﴾ وَ لَا تَاْكُلُوْٓا

بيان ڪري ٿو الله پنهنجون آيتون ماڻهن لاءِ ته من اهي پرهيزگار ٿين. ۽ نه کائو

اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَ تُدْلُوْا بِهَآ اِلَى الْحُكَّامِ

هڪبئي جا مال پاڻ ۾ ناحق سان ۽ نه پهچايو انهن کي حاڪمن تائين

لِتَاْكُلُوْا فَرِيْقًا مِّنْ اَمْوَالِ النَّاسِ بِالْاِثْمِ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿۱۸۸﴾ ع

جيئن ڪائي ونو ڪوحصو ماڻهن جي ملڪيت مان ظلم سان جاڻي واڻي. ❶

يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْاَهِلَّةِ ؕ قُلْ هِيَ مَوَاقِيْتُ لِلنَّاسِ وَ

پڇن ٿا توکان هرچند بابت، ❷ ٻڌاءِ ته اهي وقت جانشان آهن ماڻهن لاءِ ۽

الْحَجِّ ؕ وَ لَيْسَ الْبِرُّ بِاَنْ تَاْتُوا الْبُيُوْتَ مِنْ ظُهُوْرِهَا

حج لاءِ، ۽ ناهي اها نيڪي جو اچو توهان گهرن ۾ انهنجي پُٺ کان

وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقٰى ۚ وَ اْتُوا الْبُيُوْتَ مِنْ اَبْوَابِهَا ۪ وَ

پر نيڪ اهو آهي جو خدا ترس ٿئي، ۽ اچو گهرن ۾ دروازن کان ۽

اتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿۱۸۹﴾ وَ قَاتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ

ڊڄو الله کان جيئن توهان ڇٽي وڃو. ❸ ۽ جنگ ڪريو رستي الله جي ۾ ❹

الَّذِيْنَ يُقَاتِلُوْنَكُمْ وَ لَا تَعْتَدُوْا ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ

انهن سان جنگ ڪن ٿا توهان سان ۽ زيادتي نه ڪجو، بيشڪ الله نه ٿو پسند ڪري

الْمُعْتَدِيْنَ ﴿١٩٠﴾ وَ اقْتُلُوْهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوْهُمْ وَ اَخْرِجُوْهُمْ

زيادتي ڪندڙن کي. ۽ ڪُهوانهن کي جتي لهونِ ۽ ڪڍوانهن کي

مِّنْ حَيْثُ اَخْرَجُوْكُمْ وَ الْفِتْنَةُ اَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ ۚ وَ لَا

جتان ڪڍيائون توهان کي ۽ فتنو ڪرڻ ڏاڍو سخت آهي قتل ڪرڻ کان، ۽ نہ

تُقٰتِلُوْهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتّٰى يُقٰتِلُوْكُمْ فِيْهِ ۚ

لڙوانهن سان مسجد الحرام وٽ جيستائين لڙائي ڪن توهان سان ان ۾،

فَاِنْ قٰتَلُوْكُمْ فَاقْتُلُوْهُمْ ؕ كَذٰلِكَ جَزَآءُ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٩١﴾

پوءِ جيڪڏهن وڙهن توهان سان تہ ماريوانهن کي، اهڙي طرح آهي سزا ڪافرن جي. (1)

فَاِنِ انْتَهَوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٩٢﴾ وَ قٰتِلُوْهُمْ

پوءِ جيڪڏهن بس ڪن تہ الله بخشيندڙ مهربان آهي. (2) ۽ جنگ ڪريوانهن سان

حَتّٰى لَا تَكُوْنَ فِتْنَةٌ وَّ يَكُوْنَ الدِّيْنُ لِلّٰهِ ؕ فَاِنِ انْتَهَوْا

جيسين نہ رهي شرڪ ۽ رهي حڪم الله جو، پر جيڪڏهن بس ڪن

فَلَا عُدْوَانَ اِلَّا عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٩٣﴾ اَلشَّهْرُ الْحَرَامُ

تہ پوءِ ناهي سزا مگر ظالمن تي. (3) مهينو عزت وارو

بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَ الْحُرُمٰتُ قِصَاصٌ ؕ فَمَنِ

هر مهيني عزت واري جي بدلي آهي ۽ سڀ عزتون هڪٻئي جي بدلي آهن، پوءِ جيڪو

اعْتَدٰى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوْا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدٰى

زيادتي ڪري توهان تي تہ زيادتي ڪريو ان تي جيتري زيادتي ڪيائين

عَلَيْكُمْ ۪ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ وَ اعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿١٩٤﴾ وَ

توهان تي ۽ ڊڄو الله کان ۽ يقين ڪريو تہ بيشڪ الله پرهيزگارن سان گڏ آهي. (4) ۽

اَنْفِقُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ لَا تُلْقُوْا بِاَيْدِيْكُمْ اِلَى التَّهْلُكَةِ ۛۚ وَ

خرچ ڪريو الله جي راهہ ۾ ۽ نہ اڇليو پنهنجو پاڻ کي هلاڪت ڏانهن، (5) ۽

اَحۡسِنُوۡا ۚۛ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الۡمُحۡسِنِيۡنَ ﴿۱۹۵﴾ وَ اَتِمُّوا الۡحَجَّ

نيڪي ڪريو، بيشڪ الله دوست رکي ٿو نيڪي ڪندڙن کي. ۽ پورو ڪريو حج

وَ الۡعُمۡرَةَ لِلّٰهِ ؕ فَاِنۡ اُحۡصِرۡتُمۡ فَمَا اسۡتَيۡسَرَ

۽ عمرو الله خاطر، پوءِ جيڪڏهن روڪيا وڃو ته (ڏيو) جيڪا سَولي هجي

مِنَ الۡهَدۡيِ ۚ وَلَا تَحۡلِقُوۡا رُءُوۡسَكُمۡ حَتّٰى يَبۡلُغَ الۡهَدۡىُ

قرباني، ۽ نه ڪوڙايو پنهنجا مٿا جيستائين وڃي پهچي قرباني

مَحِلَّهٗ ؕ فَمَنۡ كَانَ مِنۡكُمۡ مَّرِيۡضًا اَوۡ بِهٖۤ اَذًى

پنهنجي جاءِ تي، ① پوءِ جيڪو توهان مان بيمار يا هجيس اهنج

مِّنۡ رَّاۡسِهٖ فَفِدۡيَةٌ مِّنۡ صِيَامٍ اَوۡ صَدَقَةٍ اَوۡ نُسُكٍ ۚ

سنڌس مٿي ۾ ته پوءِ بدلو آهي روزا يا خيرات يا قرباني،

فَاِذَاۤ اَمِنۡتُمۡ وقفة فَمَنۡ تَمَتَّعَ بِالۡعُمۡرَةِ اِلَى الۡحَجِّ

پوءِ جڏهن توهان بي ڊپا ٿيو ته جيڪو فائدو وٺي عمري سان حج تائين

فَمَا اسۡتَيۡسَرَ مِنَ الۡهَدۡيِ ۚ فَمَنۡ لَّمۡ يَجِدۡ فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ

ته ڏئي جا آسان هجي قرباني، پوءِ جيڪو نه لهي (قرباني) ته روزا ٽن

اَيَّامٍ فِى الۡحَجِّ وَ سَبۡعَةٍ اِذَا رَجَعۡتُمۡ ؕ تِلۡكَ عَشَرَةٌ

ڏينهن جا حج تائين ۽ ست جڏهن موٽ ڪريو، اهي ڏهه

كَامِلَةٌ ؕ ذٰلِكَ لِمَنۡ لَّمۡ يَكُنۡ اَهۡلُهٗ حَاضِرِى

پورا آهن، اهو اُن لاءِ آهي جو نه هجي سنڌس گهر ٻار پرسان

الۡمَسۡجِدِ الۡحَرَامِ ؕ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ وَ اعۡلَمُوۡۤا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيۡدُ

مسجد الحرام کي، ۽ ڊڄو خدا کان ۽ ڄاڻو ته بيشڪ الله سخت

الۡعِقَابِ ﴿۱۹۶﴾ ع الۡحَجُّ اَشۡهُرٌ مَّعۡلُوۡمٰتٌ ۚ فَمَنۡ فَرَضَ فِيۡهِنَّ

عذاب ڏيندڙ آهي. ② حج جا مهينا معلوم آهن، پوءِ جيڪو لازم ڪري انهن ۾

الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَ لَا فُسُوْقَ ۙ وَ لَا جِدَالَ
حج ڪي پوءِ ناهي بيحجابي ڪرڻ ۽ نہ گناھ ڪرڻ ۽ نڪي جهڳڙو ڪرڻ

فِي الْحَجِّ ؕ وَ مَا تَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ يَّعْلَمْهُ اللّٰهُ ؕ وَ تَزَوَّدُوْا
حج ۾، ❶ ۽ جيڪا بہ ڪريو ٿا ڪا چڱائي تہ ڄاڻي ٿو ان کي الله، ۽ راھ خرچ کڻو

فَاِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوٰى ۫ وَ اتَّقُوْنِ يٰۤاُولِي الْاَلْبَابِ ﴿۱۹۷﴾ لَيْسَ
بيشڪ ڀلو ٿمر آهي پرهيزگاري ۽ ڊڄو مون کان اي مغز وارؤ!. ❷ ناهي

عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَبْتَغُوْا فَضْلًا مِّنْ رَّبِّكُمْ ؕ فَاِذَاۤ اَفَضْتُمْ
توهان تي ڪوڏوھ جو گهرو نفعو واپار ۾ پنهنجي رب کان، پوءِ جڏهن لهي اچو

مِّنْ عَرَفٰتٍ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ ۪ وَ
عرفات کان تڏهن ياد ڪريو الله کي مُزدلفي وٽ، ۽

اذْكُرُوْهُ كَمَا هَدٰىكُمْ ۚ وَ اِنْ كُنْتُمْ مِّنْ قَبْلِهٖ
ياد ڪريو ان کي جهڙي طرح توهان کي سيکاريائين، ۽ بيشڪ توهان هئا ان کان اڳ

لَمِنَ الضَّآلِّيْنَ ﴿۱۹۸﴾ ثُمَّ اَفِيْضُوْا مِنْ حَيْثُ اَفَاضَ النَّاسُ وَ
بالڪل اڻ ڄاڻ. ❸ وري واپس ٿيو جتان واپس ٿين عام ماڻهو ۽

اسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۱۹۹﴾ فَاِذَا قَضَيْتُمْ
معافي گهرو الله کان، بيشڪ الله بخشيندڙ مهربان آهي. پوءِ جڏهن توهان پورا ڪريو

مَّنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَذِكْرِكُمْ اٰبَآءَكُمْ اَوْ
پنهنجي حج جا ڪم تڏهن ياد ڪريو الله کي جيئن ياد ڪرڻ توهان جو پنهنجن وڏن کي يا

اَشَدَّ ذِكْرًا ؕ فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّقُوْلُ رَبَّنَاۤ اٰتِنَا
اجاب وڌيڪ ياد ڪرڻ، ❹ پوءِ ماڻهن مان ڪي چون ٿا اي رب اسان جا ڏي اسان کي

فِي الدُّنْيَا وَ مَا لَهٗ فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ﴿۲۰۰﴾ وَ مِنْهُمْ مَّنْ
دنيا ۾ ۽ ناهي تن لاءِ آخرت ۾ ڪو حصو. ۽ انهن مان ڪي

يَّقُوۡلُ رَبَّنَاۤ اٰتِنَا فِي الدُّنۡيَا حَسَنَةً وَّ فِي الۡاٰخِرَةِ
چَون ٿا اي اسان جا پالڻھار ڏي اسان کي دنيا ۾ نيڪي ۽ آخرت ۾ بہ

حَسَنَةً وَّ قِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠١﴾ اُولٰٓئِكَ لَهُمۡ نَصِيۡبٌ
نيڪي ۽ بچاءِ اسان کي باھ جي عذاب کان. اُهي ئي آهن جن لاءِ نصيب آهي

النصف

مِّمَّا كَسَبُوۡا ؕ وَ اللّٰهُ سَرِيۡعُ الۡحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾ وَ اذۡكُرُوا اللّٰهَ
سندن ڪمائيءَ مان، ۽ الله جلد حساب وٺندڙ آهي. ❶ ۽ ياد ڪريو الله کي

فِيۡۤ اَيَّامٍ مَّعۡدُوۡدٰتٍ ؕ فَمَنۡ تَعَجَّلَ فِيۡ يَوۡمَيۡنِ فَلَاۤ اِثۡمَ
ڏينهن ڳڻيلن ۾، پوءِ جيڪو تڪڙو آيو ٻن ڏينهن ۾ پوءِ ناهي گناھ

عَلَيۡهِ ۚ وَ مَنۡ تَاَخَّرَ فَلَاۤ اِثۡمَ عَلَيۡهِ ۙ لِمَنِ اتَّقٰى ؕ
انهي تي، ۽ جيڪو رهجي پيو تہ ناهي گناھ ان تي اهو پرهيزگار لاءِ آهي،

وَ اتَّقُوا اللّٰهَ وَ اعۡلَمُوۡۤا اَنَّكُمۡ اِلَيۡهِ تُحۡشَرُوۡنَ ﴿٢٠٣﴾ وَ
۽ ڊڄو الله کان ۽ ڄاڻو تہ بيشڪ توهان ان ڏانهن گڏ ڪيا ويندؤ. ❷ ۽

مِنَ النَّاسِ مَنۡ يُّعۡجِبُكَ قَوۡلُهٗ فِي الۡحَيٰوةِ الدُّنۡيَا وَ
ماڻهن مان ڪو اهڙو بہ آهي جو وڻي ٿو توکي بيان ان جو دنيا جي زندگيءَ بابت ۽

يُشۡهِدُ اللّٰهَ عَلٰى مَا فِيۡ قَلۡبِهٖ ۙ وَ هُوَ اَلَدُّ الۡخِصَامِ ﴿٢٠٤﴾
شاهد ڪري ٿو الله کي ان تي جو سندس دل ۾ آهي ❸ هو ڏانهن اهو سخت جهيڙاڪر آهي.

وَ اِذَا تَوَلّٰى سَعٰى فِي الۡاَرۡضِ لِيُفۡسِدَ فِيۡهَا وَ
۽ جڏهن موٽي ٿو تہ ڊوڙندو رهي ٿو ملڪ ۾ جيئن وِگوڙ وجهي ان ۾ ۽

يُهۡلِكَ الۡحَرۡثَ وَ النَّسۡلَ ؕ وَ اللّٰهُ لَا يُحِبُّ الۡفَسَادَ ﴿٢٠٥﴾ وَ اِذَا
تباھ ڪري پوکون ۽ جانيون، ۽ الله نہ ٿو پسند ڪري فساد کي. ۽ جڏهن

قِيۡلَ لَهُ اتَّقِ اللّٰهَ اَخَذَتۡهُ الۡعِزَّةُ بِالۡاِثۡمِ فَحَسۡبُهٗ
چئجي ٿو انکي ❹ ڊڄ الله کان تہ اياري ٿي ان کي وڏائي گناھ تي پوءِ ڪافي آهي ان لاءِ

جَهَنَّمُ ؕ وَ لَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٢٠٦﴾ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَّشْرِيْ

جهنم، ۽ اهو بڇڙو وڇاڻو آهي. ۽ ماڻهن مان ڪو اهڙو به آهي جو وڪڻي ٿو

نَفْسَهُ ابْتِغَآءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ ؕ وَ اللّٰهُ رَءُوْفٌۢ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٧﴾

پاڻ کي گھرندي رضا الله جي، ۽ الله نرمي ڪندڙ آهي ٻانهن تي. (١)

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا ادْخُلُوْا فِي السِّلْمِ كَآفَّةً ص وَّ لَا تَتَّبِعُوْا

اي ايمان وارو! گھڙي اچو اسلام ۾ سمورا (٢) ۽ نه هلو

خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ ؕ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ﴿٢٠٨﴾ فَاِنْ

قدمن شيطان جي تي، بيشڪ اهو توهان جو دشمن آهي پڌرو. (٣) پوءِ جيڪڏهن

زَلَلْتُمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْكُمُ الْبَيِّنٰتُ فَاعْلَمُوْۤا اَنَّ اللّٰهَ

ٿِڙندؤ ان ڪانپوءِ جو آيا توهان وٽ چِٽا دليل پوءِ يقين ڪريو ته بيشڪ الله

عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٢٠٩﴾ هَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّآ اَنْ يَّاْتِيَهُمُ

زبردست آهي حڪمت وارو آهي. نه ٿا انتظار ڪن اهي مگر هي ته اچي انهن وٽ

اللّٰهُ فِيْ ظُلَلٍ مِّنَ الْغَمَامِ وَ الْمَلٰٓئِكَةُ وَ قُضِيَ الْاَمْرُ ؕ

الله ڇِتيُن ڪڪر جي ۾ ۽ ملائڪ به ۽ پورو ڪيو وڃي ڪم،

وَ اِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ﴿٢١٠﴾ سَلْ بَنِيْۤ اِسْرَآءِيْلَ كَمْ ع ٢٥ ١٤ ٩

۽ الله ڏي موٽايا وڃن ٿا سڀ ڪم. (٤) پڇا ڪر بني اسرائيل کان ڪيترائي

اٰتَيْنٰهُمْ مِّنْ اٰيَةٍۭ بَيِّنَةٍ ؕ وَ مَنْ يُّبَدِّلْ نِعْمَةَ اللّٰهِ مِنْۢ بَعْدِ

ڏنا سون انهن کي حڪم چٽا، ۽ جيڪو بدلائيندو نعمت الله جي ان کان پوءِ

مَا جَآءَتْهُ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿٢١١﴾ زُيِّنَ

جو آئي ان وٽ ته يقينًا الله سخت عذاب ڪندڙ آهي. (٥) سينگاري وئي

لِلَّذِيْنَ كَفَرُوا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَ يَسْخَرُوْنَ مِنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۘ وقف لازم

ڪافرن لاءِ حياتي دنيا جي ۽ اهي ٺوڪون ڪن ٿا ايمان وارن تي،

وَ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ وَ اللّٰهُ يَرْزُقُ

۽ جن خداترسي ڪئي مٿي هوندا انهن کان قيامت ڏينهن، ۽ الله رزق ڏئي ٿو

مَنْ يَّشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٢﴾ كَانَ النَّاسُ اُمَّةً وَّاحِدَةً ۟ فَبَعَثَ

جنهن کي گهري بنا حساب. ❶ هئا ماڻهو هڪڙي جماعت، پوءِ موڪليو

اللّٰهُ النَّبِيّٖنَ مُبَشِّرِيْنَ وَ مُنْذِرِيْنَ ۪ وَ اَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتٰبَ

الله نبين کي خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ ڪري ۽ لاٿائين انهن سان گڏ ڪتاب

بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيْمَا اخْتَلَفُوْا فِيْهِ ؕ وَ مَا

سچو جيئن فيصلو ڪري ماڻهن جي وچ ۾ ان جو جنهن ۾ جهڳڙو ڪندا هئا، ۽ رڳو

اخْتَلَفَ فِيْهِ اِلَّا الَّذِيْنَ اُوْتُوْهُ مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ

جهڳڙو ڪيو ان ۾ انهن جن کي ڏنو ويو ڪتاب هن کان پوءِ جو آيا انهن وٽ

الْبَيِّنٰتُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۚ فَهَدَى اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لِمَا

صاف دليل هوڏ ڪندي پاڻ ۾، پوءِ راهه ورتائي الله مومنن کي اُها راهه

اخْتَلَفُوْا فِيْهِ مِنَ الْحَقِّ بِاِذْنِهٖ ؕ وَ اللّٰهُ يَهْدِيْ

اختلاف ڪيائون جنهن ۾ حق واري پنهنجي حڪم سان، ❷ ۽ الله هدايت ڪري ٿو

مَنْ يَّشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٢١٣﴾ اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا

جنهن کي چاهي ٿو رستي سڌي ڏانهن. ❸ ڇا ڀانيو ٿا ته ويندؤ توهان

الْجَنَّةَ وَ لَمَّا يَاْتِكُمْ مَّثَلُ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ ؕ

بهشت ۾ ۽ اڃا نه آئي توهان وٽ حالت انهن واري جيڪي گذريا توهان کان اڳي،

مَسَّتْهُمُ الْبَاْسَآءُ وَ الضَّرَّآءُ وَ زُلْزِلُوْا حَتّٰى يَقُوْلَ الرَّسُوْلُ

جو پهتي انهن کي سختي ۽ تڪليف ۽ ڌوڏيا ويا تانجو چوڻ لڳو رسول

وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِ ؕ اَلَآ اِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ

۽ جن ايمان آندو ان سان ته ڪڏهن ايندي مدد ❹ الله جي، خبردار! مدد الله جي

قَرِيْبٌ ﴿٢١٤﴾ يَسْـَٔلُوْنَكَ مَاذَا يُنْفِقُوْنَ ؕ قُلْ مَآ اَنْفَقْتُمْ مِّنْ خَيْرٍ

ويجهي آهي. پُڇا ڪن ٿا توکان تہ ڇا خرچ ڪن، تون چؤ جيڪي خرچ ڪندؤ مال

فَلِلْوَالِدَيْنِ وَ الْاَقْرَبِيْنَ وَ الْيَتٰمٰى وَ الْمَسٰكِيْنِ وَ ابْنِ السَّبِيْلِ ؕ وَ

سو هجي ماءُ پيءُ ۽ مائٽن ۽ يتيمن ۽ ڏتڙيلن ۽ مسافرن لاءِ ۽

مَا تَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِيْمٌ ﴿٢١٥﴾ كُتِبَ

جيڪي ڪندؤ توهان ڪو خير پوءِ بيشڪ الله انهيءَ کي ڄاڻندڙ آهي. (١) فرض ڪئي وئي

عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَ هُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ ۚ وَ عَسٰۤى اَنْ تَكْرَهُوْا

توهان تي جنگ ۽ اها بري لڳي ٿي توهان کي، ۽ شايد توهان برو سمجهو

شَيْـًٔا وَّ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَ عَسٰۤى اَنْ تُحِبُّوْا شَيْـًٔا وَّ

ڪنهن شيءَ کي ۽ هجي اها چڱي توهان لاءِ. ۽ ڪڏهن پسند ڪريو ڪنهن شيءَ کي ۽

هُوَ شَرٌّ لَّكُمْ ؕ وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ وَ اَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٢١٦﴾ ع يَسْـَٔلُوْنَكَ ع ٢٦

اها خراب هجي توهان لاءِ، ۽ الله ڄاڻي ٿو ۽ توهان نہ ٿا ڄاڻو. (٢) پڇا ڪن ٿا توکان ١٠

عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيْهِ ؕ قُلْ قِتَالٌ فِيْهِ كَبِيْرٌ ؕ وَ

مهيني عزت واري ۾ لڙائي ڪرڻ بابت، چؤ لڙائي ڪرڻ ان ۾ وڏو گناهہ آهي، ۽

صَدٌّ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ كُفْرٌۢ بِهٖ وَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۗ وَ اِخْرَاجُ

روڪڻ رستي الله جي کان ۽ انڪار ڪرڻ ان جو ۽ (روڪڻ) مسجد حرام کان ۽ ڪڍي ڇڏڻ

اَهْلِهٖ مِنْهُ اَكْبَرُ عِنْدَ اللّٰهِ ۚ وَ الْفِتْنَةُ اَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ ؕ

اتان وارن کي ان مان وڏو گناهہ آهي الله وٽ، ۽ فتنو ڪرڻ گهڻو وڏو آهي قتل ڪرڻ کان.

وَ لَا يَزَالُوْنَ يُقَاتِلُوْنَكُمْ حَتّٰى يَرُدُّوْكُمْ عَنْ دِيْنِكُمْ

۽ هميشہ لڙائي ڪندا رهندا توهان سان جيئن هٽائين توهان کي توهان جي دين کان

اِنِ اسْتَطَاعُوْا ؕ وَ مَنْ يَّرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِيْنِهٖ فَيَمُتْ

جيڪڏهن ڪري سگهيا، ۽ جيڪو ڦري ويو اوهان مان پنهنجي دين کان پوءِ مئو (٣)

وَهُوَ كَافِرٌ فَاُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ ۚ

كفر تي پوءِ اهي آهن جو برباد ٿيا عمل انهن جا دنيا ۾ ۽ آخرت ۾،

وَ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٢١٧﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ

۽ اهي ئي دوزخي آهن، اهي ان ۾ هميشه رهندا. بيشڪ جن

اٰمَنُوْا وَ الَّذِيْنَ هَاجَرُوْا وَ جٰهَدُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۙ اُولٰٓئِكَ

ايمان آندو ۽ جن هجرت ڪئي ۽ جهاد ڪيائون الله جي راهه ۾ اهي ئي

يَرْجُوْنَ رَحْمَتَ اللّٰهِ ؕ وَ اللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢١٨﴾ يَسْـَٔلُوْنَكَ

اميد رکن ٿا الله جي رحمت ۾ ۽ الله بخشيندڙ مهربان آهي. ❶ پڇا ڪن ٿا توکان

عَنِ الْخَمْرِ وَ الْمَيْسِرِ ؕ قُلْ فِيْهِمَآ اِثْمٌ كَبِيْرٌ وَّ

نشي ۽ ڳوٽ هلائڻ بابت، چئو انهن ٻنهي ۾ گناهه وڏو آهي ۽

مَنَافِعُ لِلنَّاسِ ۫ وَ اِثْمُهُمَآ اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا ؕ وَ

ڪي فائدا به آهن ماڻهن لاءِ ۽ گناهه ٻنهي جو وڌيڪ وڏو آهي فائدي انهن جي کان، ۽

يَسْـَٔلُوْنَكَ مَاذَا يُنْفِقُوْنَ ۬ قُلِ الْعَفْوَ ؕ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ

پُڇا ڪن ٿا توکان ته ڇا خرچ ڪن، چئو بچت ۽ اهڙي طرح بيان ٿو ڪري الله

لَكُمُ الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢١٩﴾ فِي الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ ؕ وَ

توهان لاءِ آيتون ته جيئن توهان سوچ ڪريو. ❷ دنيا ۽ آخرت ۾ ۽

يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْيَتٰمٰى ؕ قُلْ اِصْلَاحٌ لَّهُمْ خَيْرٌ ؕ وَ

پڇا ڪن ٿا توکان يتيمن بابت، چئو سڌارڻ انهن جي تمام ڀلو آهي ۽

اِنْ تُخَالِطُوْهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ ؕ وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ

جيڪڏهن توهان گڏجي رهو انهن سان ته توهان جا ڀائر آهن، ۽ الله ڄاڻي ٿو بگاڙيندڙ

مِنَ الْمُصْلِحِ ؕ وَ لَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَاَعْنَتَكُمْ ؕ اِنَّ

۽ سنواريندڙ کي، ❸ ۽ جيڪڏهن گهري ها الله ته تنگ ڪري ها توهان کي، بيشڪ

اللّٰهَ عَزِيۡزٌ حَكِيۡمٌ ﴿٢٢٠﴾ وَ لَا تَنۡكِحُوا الۡمُشۡرِكٰتِ حَتّٰى

الله زبردست حڪمت وارو آهي. ۽ نہ نڪاح ڪريو شرڪ ڪندڙ عورتن سان جيستائين

يُؤۡمِنَّ ؕ وَ لَاَمَةٌ مُّؤۡمِنَةٌ خَيۡرٌ مِّنۡ مُّشۡرِكَةٍ وَّلَوۡ

ايمان آڻن، ۽ البت ٻانهي مومنياڻي ڀلي آهي شرڪ واريءَ کان توڙي جو

اَعۡجَبَتۡكُمۡ ۚ وَ لَا تُنۡكِحُوا الۡمُشۡرِكِيۡنَ حَتّٰى يُؤۡمِنُوۡا ؕ

وڻي اها توهان کي، ۽ نہ نڪاح ڪرايو شرڪ ڪندڙن جو جيستائين جو ايمان آڻين،

وَ لَعَبۡدٌ مُّؤۡمِنٌ خَيۡرٌ مِّنۡ مُّشۡرِكٍ وَّلَوۡ اَعۡجَبَكُمۡ ؕ

۽ البت ٻانهو مؤمن وڌيڪ ڀلو آهي مشرڪ کان توڙي جو اهو وڻي توهان کي،

اُولٰٓئِكَ يَدۡعُوۡنَ اِلَى النَّارِ ۖۚ وَ اللّٰهُ يَدۡعُوۡٓا اِلَى الۡجَنَّةِ وَ الۡمَغۡفِرَةِ

اُهي سڏن ٿا دوزخ ڏانهن، ۽ الله سڏي ٿو بهشت ۽ بخشش ڏانهن

بِاِذۡنِهٖ ۚ وَ يُبَيِّنُ اٰيٰتِهٖ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمۡ

پنهنجي حڪم سان، ۽ بيان ڪري ٿو پنهنجي آيتن کي ماڻهن لاءِ تہ من اهي

يَتَذَكَّرُوۡنَ ﴿٢٢١﴾ ع وَ يَسۡـَٔلُوۡنَكَ عَنِ الۡمَحِيۡضِ ؕ قُلۡ هُوَ اَذًى ۙ

هوشيار ٿين. ❶ ۽ پُڇا ڪن ٿا توکان حيض بابت، چؤ اهو اهنج آهي

فَاعۡتَزِلُوا النِّسَآءَ فِى الۡمَحِيۡضِ ۙ وَ لَا تَقۡرَبُوۡهُنَّ حَتّٰى

سو پري رهو عورتن کان حيض جي مُدت ۾ ۽ نہ ويجها ٿيونِ جيستائين

يَطۡهُرۡنَ ۚ فَاِذَا تَطَهَّرۡنَ فَاۡتُوۡهُنَّ مِنۡ حَيۡثُ

پاڪ ٿين، پوءِ جڏهن پاڪ ٿي پيون تڏهن اچو انهن ڏانهن جتان

اَمَرَكُمُ اللّٰهُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ التَّوَّابِيۡنَ وَ

حڪم ڪيو توهان کي الله. بيشڪ الله محبت رکي ٿو توبہ ڪندڙن سان ۽

يُحِبُّ الۡمُتَطَهِّرِيۡنَ ﴿٢٢٢﴾ نِسَآؤُكُمۡ حَرۡثٌ لَّكُمۡ ۪ فَاۡتُوۡا

محبت رکي ٿو پاڪائي رکندڙن سان. ❷ زالون توهان جون پوک آهي توهان جي لاءِ پوءِ اچو

حَرۡثَكُمۡ اَنّٰى شِئۡتُمۡ ز وَ قَدِّمُوۡا لِاَنۡفُسِكُمۡ ط وَ اتَّقُوا
پنهنجي پوک ڏانهن جيئن توهان گهرو ۽ اڳي موڪليو پاڻ لاءِ ۽ ڊڄو

اللّٰهَ وَ اعۡلَمُوۡۤا اَنَّكُمۡ مُّلٰقُوۡهُ ط وَ بَشِّرِ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿٢٢٣﴾
الله کان ۽ ڄاڻو ته بيشڪ اوهان ان سان ملندؤ ۽ مبارڪ ڏِجِ مؤمنن کي. ١

وَ لَا تَجۡعَلُوا اللّٰهَ عُرۡضَةً لِّاَيۡمَانِكُمۡ اَنۡ تَبَرُّوۡا وَ
۽ نه ڪريو الله (جي نالي) کي آڏ پنهنجي قسمن لاءِ احسان ڪرڻ ۽

تَتَّقُوۡا وَ تُصۡلِحُوۡا بَيۡنَ النَّاسِ ط وَ اللّٰهُ سَمِيۡعٌ عَلِيۡمٌ ﴿٢٢٤﴾
پرهيزگاري ڪان ۽ صلح ڪرائڻ ڪان ماڻهن جي وچ ۾ ۽ الله ٻُڌندڙ ڄاڻندڙ آهي.

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغۡوِ فِيۡۤ اَيۡمَانِكُمۡ وَ لٰكِنۡ يُّؤَاخِذُكُمۡ
نه وٺُ ڪندو توهان کي الله توهان جي اجاين قسمن ۾ پر پڪڙيندو توهان کي

بِمَا كَسَبَتۡ قُلُوۡبُكُمۡ ط وَ اللّٰهُ غَفُوۡرٌ حَلِيۡمٌ ﴿٢٢٥﴾
ان تي جو ارادو ڪيو توهان جي دلين، ۽ الله بخشيندڙ سهپ رکندڙ آهي. ٢

لِلَّذِيۡنَ يُؤۡلُوۡنَ مِنۡ نِّسَآئِهِمۡ تَرَبُّصُ اَرۡبَعَةِ اَشۡهُرٍ ج فَاِنۡ
انهن لاءِ جيڪي قسم کڻن ٿا پنهنجي زالن کان مهلت آهي چار مهينا، پوءِ جي

فَآءُوۡ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوۡرٌ رَّحِيۡمٌ ﴿٢٢٦﴾ وَ اِنۡ عَزَمُوا الطَّلَاقَ
موٽي مليا ته الله بخشيندڙ مهربان آهي. ٣ ۽ جي پڪو ارادو ڪيائون طلاق جو

فَاِنَّ اللّٰهَ سَمِيۡعٌ عَلِيۡمٌ ﴿٢٢٧﴾ وَ الۡمُطَلَّقٰتُ يَتَرَبَّصۡنَ
ته بيشڪ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. ۽ طلاق ڏنل عورتون ترسائين

بِاَنۡفُسِهِنَّ ثَلٰثَةَ قُرُوۡٓءٍ ط وَ لَا يَحِلُّ لَهُنَّ اَنۡ يَّكۡتُمۡنَ مَا
پاڻ کي ٽي حيض، ۽ ناهي جائز انهن کي جو لڪائين جيڪي

خَلَقَ اللّٰهُ فِيۡۤ اَرۡحَامِهِنَّ اِنۡ كُنَّ يُؤۡمِنَّ بِاللّٰهِ وَ
پيدا ڪيو الله سندن پيٽن ۾ جيڪڏهن اهي ايمان رکن ٿيون الله ۽

الْيَوْمِ الْاٰخِرِ ؕ وَ بُعُوْلَتُهُنَّ اَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِیْ ذٰلِكَ

آخرت تي، ۽ سندن مڙس حق رکن ٿا موٽائڻ جو انهن کي انهيءَ (مدت) ۾

اِنْ اَرَادُوْۤا اِصْلَاحًا ؕ وَ لَهُنَّ مِثْلُ الَّذِیْ

جيڪڏهن نيت رکن ٿا سڌاري آڻڻ جي، ۽ عورتن لاءِ اهڙوئي (حق) آهي جهڙو

عَلَیْهِنَّ بِالْمَعْرُوْفِ ۪ وَ لِلرِّجَالِ عَلَیْهِنَّ دَرَجَةٌ ؕ وَ اللّٰهُ

عورتن مٿان جائز طرح ۽ مردن جو انهن تي مرتبو آهي، ۽ الله

عَزِیْزٌ حَكِیْمٌ ﴿۲۲۸﴾ اَلطَّلَاقُ مَرَّتٰنِ ۪ فَاِمْسَاكٌۢ

زبردست حڪمت وارو آهي. ❶ طلاق (رجعي) آهي ٻه ڀيرا پوءِ جهلڻ گهرجي

بِمَعْرُوْفٍ اَوْ تَسْرِیْحٌۢ بِاِحْسَانٍ ؕ وَ لَا یَحِلُّ لَكُمْ اَنْ تَاْخُذُوْا

جائز طور يا ڇڏي ڏيڻ چڱائي سان، ۽ ناهي جائز توهان کي موٽائي وٺڻ

مِمَّاۤ اٰتَیْتُمُوْهُنَّ شَیْــًٔا اِلَّاۤ اَنْ یَّخَافَاۤ اَلَّا یُقِیْمَا حُدُوْدَ

ان مان جو ڏنو توهان انهن کي ڪجهه به مگر جو ڊڄن ٻئي ته نه سنڀاليندا حڪم

اللّٰهِ ؕ فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا یُقِیْمَا حُدُوْدَ اللّٰهِ ۙ فَلَا

الله جا، پوءِ جي توهان به ڊڄوٿا ته اهي ٻئي نه سنڀاليندا حڪم الله جا ته ناهي

جُنَاحَ عَلَیْهِمَا فِیْمَا افْتَدَتْ بِهٖ ؕ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ

گناهه ٻنهي تي هن ۾ ته اها عوض ڏئي ان جو، ❷ اهي حدون الله جون آهن

فَلَا تَعْتَدُوْهَا ۚ وَ مَنْ یَّتَعَدَّ حُدُوْدَ اللّٰهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ

پوءِ نه وڌي وڃو انهن کان، ۽ جيڪي ٽپي ويندا حدون الله جون پوءِ اهي ئي

الظّٰلِمُوْنَ ﴿۲۲۹﴾ فَاِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهٗ مِنْۢ بَعْدُ

ظالم آهن. پوءِ جي (ٽين) طلاق ڏنائين پوءِ نه ٿيندي حلال انهي لاءِ ان کان بعد

حَتّٰى تَنْكِحَ زَوْجًا غَیْرَهٗ ؕ فَاِنْ طَلَّقَهَا فَلَا

جيستائين شادي ڪري مڙس ٻئي سان، ❸ پوءِ جيڪڏهن انهيءَ طلاق ڏنس ته ناهي

ع ۲۸ / ۱۲

جُنَاحَ عَلَيْهِمَآ اَنْ يَّتَرَاجَعَآ اِنْ ظَنَّآ اَنْ يُّقِيْمَا حُدُوْدَ

گناھہ انهن تي جو موٽي نڪاح ڪن جي ڀانئن ٿا تہ قائم رکندا حدون

اللّٰهِ ؕ وَ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ﴿۲۳۰﴾

الله جون، ۽ اهي قانون آهن الله جا بيان ڪري ٿو انهن کي ماڻهن لاءِ جيڪي ڄاڻن ٿا.

وَ اِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَبَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَاَمْسِكُوْهُنَّ

۽ جڏهن طلاق ڏنوَ زالن کي پوءِ پهچن پنهنجي عدت کي تہ جهليو ڪين

بِمَعْرُوْفٍ اَوْ سَرِّحُوْهُنَّ بِمَعْرُوْفٍ ۪ وَّ لَا تُمْسِكُوْهُنَّ ضِرَارًا

چڱيءَ ريت يا ڇڏي ڏيونِ چڱائي سان ۽ نہ جهليو انهن کي نقصان پهچائڻ لاءِ

لِّتَعْتَدُوْا ۚ وَ مَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ

جيئن توهان تعدي ڪريو، ۽ جيڪو ڪندو ائين تہ بيشڪ انهيءَ ظلم ڪيو

نَفْسَهٗ ؕ وَ لَا تَتَّخِذُوْٓا اٰيٰتِ اللّٰهِ هُزُوًا ؗ وَّ اذْكُرُوْا نِعْمَتَ

پاڻ تي، ۽ نہ بڻايو الله جي آيتن کي مسخري ❶ ۽ ياد ڪريو نعمت

اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَ مَآ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِّنَ الْكِتٰبِ

الله جي کي جا توهان تي آهي ۽ انکي جيڪي نازل ڪيائين توهان تي ڪتاب

وَ الْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهٖ ؕ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ وَ اعْلَمُوْٓا

۽ حڪمت سمجهائي ٿو توهانکي ان سان، ۽ ڊڄو الله کان ۽ يقين ڪريو

اَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿۲۳۱﴾ ع وَ اِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ

تہ بيشڪ الله هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي. ❷ ۽ جڏهن طلاق ڏني توهان زالن کي

٢٩ ع ٣ ١٣ الثلثة

فَبَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوْهُنَّ اَنْ يَّنْكِحْنَ

پوءِ پهتيون پنهنجي عدت کي تہ نہ روڪيو انهن کي ❸ نڪاح ڪرڻ کان

اَزْوَاجَهُنَّ اِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوْفِ ؕ ذٰلِكَ

پنهنجي مڙسن سان جڏهن راضي ٿي پيا پاڻ ۾ چڱيءَ ريت، اهو

يُوْعَظُ بِهٖ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَ

وعظ ڪيو وڃي ٿو انکي جيڪو توهان مان ايمان رکي ٿو الله تي ۽

الْيَوْمِ الْاٰخِرِ ؕ ذٰلِكُمْ اَزْكٰى لَكُمْ وَ اَطْهَرُ ؕ وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ

قيامت جي ڏينهن تي، اهو اٿوَ تمام سنو توهان لاءِ ۽ نهايت پاڪ، ۽ الله ڄاڻي ٿو

وَ اَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿۲۳۲﴾ وَ الْوَالِدٰتُ يُرْضِعْنَ اَوْلَادَهُنَّ

۽ توهان نہ ٿا ڄاڻو. ۽ مائرون تہ ڏين ٻارن پنهنجن کي

حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ اَرَادَ اَنْ يُّتِمَّ الرَّضَاعَةَ ؕ

ٻہ سال پورا انهيءَ لاءِ جيڪو چاهي تہ پورو ڪرائي تہ جو وقت، ❶

وَ عَلَى الْمَوْلُوْدِ لَهٗ رِزْقُهُنَّ وَ كِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ ؕ

۽ ٻارَ واري تي آهي خورڪ انهن جي ۽ پوشاڪ انهن جي رواج طور،

لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ اِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَا تُضَآرَّ وَالِدَةٌ ۢ

نہ تڪليف ڏبي ڪنهن کي مگر ان جي طاقت آهر، نہ ڏکائي وڃي ماءُ

بِوَلَدِهَا وَ لَا مَوْلُوْدٌ لَّهٗ بِوَلَدِهٖ ۗ وَ عَلَى الْوَارِثِ

پنهنجي ٻار سبب ۽ نکي پيءُ پنهنجي ٻار سبب ❷ ۽ وارث تي

مِثْلُ ذٰلِكَ ۚ فَاِنْ اَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِّنْهُمَا

پڻ ائين ئي لازم آهي، پوءِ جي ٻنهي ارادو ڪيو تہ ڇڏائڻ جو هڪ ٻئي جي رضامندي

وَ تَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا ؕ وَ اِنْ اَرَدْتُّمْ

۽ مشوري سان تہ پوءِ ناهي ڪو گناهہ ٻنهي تي، ۽ جيڪڏهن گهرو ٿا توهان

اَنْ تَسْتَرْضِعُوْۤا اَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اِذَا

(ٻين کان) تہ ڏيارڻ پنهنجن ٻارن کي تہ ناهي گناهہ توهان تي جڏهن

سَلَّمْتُمْ مَّاۤ اٰتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوْفِ ؕ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ وَ اعْلَمُوْۤا

ڏيو ٿا اهو جيڪو ڏيڻو اٿوَ رواج موجب، ❸ ۽ ڊڄو الله کان ۽ ڄاڻو

اَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿٢٣٣﴾ وَ الَّذِيْنَ يُتَوَفَّوْنَ

تہ بيشڪ الله توهان جي عملن کي ڏسندڙ آهي. ۽ اهي جيڪي مري وڃن تا

مِنْكُمْ وَ يَذَرُوْنَ اَزْوَاجًا يَّتَرَبَّصْنَ بِاَنْفُسِهِنَّ اَرْبَعَةَ

توهان مان ۽ ڇڏن تا زالون تہ اهي رَهائينديون پاڻ کي چار

اَشْهُرٍ وَّ عَشْرًا ۚ فَاِذَا بَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ

مهينا ۽ ڏهہ ڏينهن، پوءِ جڏهن پهچن پنهنجي عدت کي تہ ناهي گناهہ

عَلَيْكُمْ فِيْمَا فَعَلْنَ فِيْٓ اَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوْفِ ؕ وَ اللّٰهُ

توهان تي ان ۾ جو اهي ڪن پنهنجي حق ۾ دستور مطابق، ❶ ۽ الله

بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ﴿٢٣٤﴾ وَ لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيْمَا

توهانجي ڪمن جي خبر رکندڙ آهي. ۽ ناهي ڪوڏوهہ توهان تي ان ۾

عَرَّضْتُمْ بِهٖ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَآءِ اَوْ اَكْنَنْتُمْ

جو اشارو ڪريو ٿا ان سان زالن جي سڱ چڪڻ جو يا لڪايو ٿا ان کي

فِيْٓ اَنْفُسِكُمْ ؕ عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ سَتَذْكُرُوْنَهُنَّ وَلٰكِنْ لَّا

پنهنجي دلين ۾، ڄاڻي ٿو الله تہ اجهو ڳالهہ ڪندؤ انهن سان پر نہ

تُوَاعِدُوْهُنَّ سِرًّا اِلَّآ اَنْ تَقُوْلُوْا قَوْلًا مَّعْرُوْفًا ۬ؕ وَ لَا

وعدو ڪجو انهن سان ڳجهو مگر چوڻ گهرجي ڳالهہ سُهائيندڙ ۽ نہ

تَعْزِمُوْا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتّٰى يَبْلُغَ الْكِتٰبُ اَجَلَهٗ ؕ

ڪجو فيصلو نڪاح ٻَڌڻ جو جيستائين پهچي عدت پنهنجي پُڄاڻي کي،

وَ اعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِيْٓ اَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوْهُ ۚ

۽ سمجهو تہ بيشڪ الله ڄاڻي ٿو جو توهان جي دلين ۾ آهي پوءِ ڊڄو ان کان، ❷

وَ اعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ حَلِيْمٌ ﴿٢٣٥﴾ ع لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ

۽ ڄاڻو تہ بيشڪ الله بخشڻهار بردبار آهي. ❸ ناهي ڪو ڏوهہ توهان تي

اِنْ طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ مَا لَمْ تَمَسُّوْهُنَّ اَوْ

جيڪڏهن طلاق ڏني اٿوَ زالن کي ان وقت جو نہ هٿ لاتو اٿوَ انهن کي يا

تَفْرِضُوْا لَهُنَّ فَرِيْضَةً ۚۖ وَّ مَتِّعُوْهُنَّ ۚ عَلَى الْمُوْسِعِ

نہ مقرر ڪيو اٿوَ انهن لاءِ مَهر ۽ سامان ڏيو انهن کي، سُکيئي تي آهي

قَدَرُهٗ وَ عَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهٗ ۚ مَتَاعًاۢ بِالْمَعْرُوْفِ ۚ حَقًّا

سگهہ آهر ۽ سُڃي تي سَگهہ آهر، سامان شرع موجب، اهو حق آهي

عَلَى الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٢٣٦﴾ وَ اِنْ طَلَّقْتُمُوْهُنَّ مِنْ قَبْلِ اَنْ

چڱائي وارن تي. (١) پر جيڪڏهن طلاق ڏنوَ انهن کي اڳي هن کان جو

تَمَسُّوْهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيْضَةً فَنِصْفُ مَا

هٿ لايو انهن کي ۽ مقرر ڪيو اٿوَ انهن لاءِ مهر پوءِ اڌ ان جو

فَرَضْتُمْ اِلَّآ اَنْ يَّعْفُوْنَ اَوْ يَعْفُوَا الَّذِيْ

جيڪي مقرر ڪيو اٿوَ مگر جو معاف ڪن تيون يا بخشي تو اهو

بِيَدِهٖ عُقْدَةُ النِّكَاحِ ؕ وَ اَنْ تَعْفُوْٓا اَقْرَبُ

جنهن جي هٿ ۾ عقدَ نڪاح جِي آهي، ۽ توهان جو بخشڻ زور ويجهو آهي

لِلتَّقْوٰى ؕ وَ لَا تَنْسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ

پرهيزگاري کي، (٢) ۽ نہ وساريو احسان ڪرڻ پاڻ ۾، بيشڪ الله

بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿٢٣٧﴾ حٰفِظُوْا عَلَى الصَّلَوٰتِ وَ

توهان جي عملن کي ڏسندڙ آهي. (٣) پائبندي ڪريو سيني نمازن تي ۽

الصَّلٰوةِ الْوُسْطٰى ۗ وَ قُوْمُوْا لِلّٰهِ قٰنِتِيْنَ ﴿٢٣٨﴾ فَاِنْ خِفْتُمْ

(خاص) وچينءَ نماز تي ۽ بيهو الله لاءِ فرمانبردار ٿي. پوءِ جيڪڏهن خوف اٿوَ

فَرِجَالًا اَوْ رُكْبَانًا ۚ فَاِذَآ اَمِنْتُمْ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَمَا

تہ پيادا ٿي پڙهو يا سوار ٿي، (٤) پوءِ جڏهن بي خوف ٿيو تہ ياد ڪريو الله کي جيئن

عَلَّمَكُمْ مَّا لَمْ تَكُوْنُوْا تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٣٩﴾ وَ الَّذِيْنَ

سيکاريائين توهانکي اهوجيڪو توهان نہ ڄاڻندا هئا. ۽ جيڪي

يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَ يَذَرُوْنَ اَزْوَاجًا ۚۖ وَّصِيَّةً لِّاَزْوَاجِهِمْ

وفات ڪن ٿا توهان مان ۽ ڇڏن ٿا زالون، تہ چئي وڃن پنهنجي زالن لاءِ

مَّتَاعًا اِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ اِخْرَاجٍ ۚ فَاِنْ خَرَجْنَ

سامان ڏيڻ جو سال تائين ۽ (گهرمان) نہ ڪڍڻ جو، پوءِ جيڪڏهن نڪري وڃن

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيْ مَا فَعَلْنَ فِيْۤ اَنْفُسِهِنَّ مِنْ

تہ ناهي گناهہ توهان تي انهيءَ ۾ جو اختيار ڪن پنهنجي حق ۾ ڪا

مَّعْرُوْفٍ ؕ وَ اللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٢٤٠﴾ وَ لِلْمُطَلَّقٰتِ

چڱي پر، ۽ الله زبردست حڪمت وارو آهي. ❶ ۽ طلاق ڏنل عورتن کي

مَتَاعٌۢ بِالْمَعْرُوْفِ ؕ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِيْنَ ﴿٢٤١﴾ كَذٰلِكَ

نفعو ڏيڻو آهي دستور مطابق، اهو لازم آهي خدا ترسن تي. اهڙي طرح

يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ۧ ﴿٢٤٢﴾ اَ لَمْ تَرَ

٣١ ع ٧ ١٥

ٻڌائي ٿو الله اوهان کي پنهنجا حڪم تہ من توهان سمجهو. ❷ ڇا نہ ڏٺو تو

اِلَى الَّذِيْنَ خَرَجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ وَ هُمْ اُلُوْفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ ۪

انهن کي جي نڪتا گهرن پنهنجن مان ۽ اهي هئا هزارين موت جي ڀؤ کان

فَقَالَ لَهُمُ اللّٰهُ مُوْتُوْا قف ثُمَّ اَحْيَاهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ

پوءِ چيو انهن کي الله مري وڃو، پوءِ جيئرو ڪيائين انهن کي، بيشڪ الله

لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٢٤٣﴾

مهر وارو آهي ماڻهن تي پر گهڻا ماڻهو نہ ٿا شڪر ڪن. ❸

وَ قَاتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ اعْلَمُوْۤا اَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٤٤﴾

۽ لڙائي ڪريو الله جي رستي ۾ ۽ ڄاڻو تہ يقينن الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. ❹

مَنْ ذَا الَّذِيْ يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضٰعِفَهٗ

ڪير آهي اهو جيڪو اوڌر ڏئي الله کي اوڌر سهڻي پوءِ وڌائي ڏيندو اهو

لَهٗۤ اَضْعَافًا كَثِيْرَةً ؕ وَ اللّٰهُ يَقْبِضُ وَ يَبْصُۜطُ ۪ وَ اِلَيْهِ

ان کي ٻيڻو ڪيترائي، ۽ الله گهٽائي ٿو ۽ وڌائي ٿو ۽ ان ڏانهن

تُرْجَعُوْنَ ﴿۲۴۵﴾ اَلَمْ تَرَ اِلَى الْمَلَاِ مِنْۢ بَنِيْۤ اِسْرَآءِيْلَ

موٽايا ويندؤ. ڇا نه ڏٺي تو هڪ جماعت بني اسرائيل جي

مِنْۢ بَعْدِ مُوْسٰى ۘ اِذْ قَالُوْا لِنَبِيٍّ لَّهُمُ ابْعَثْ لَنَا

وقف لازم

موسيٰ کان پوءِ، جڏهن چيائون نبيءَ پنهنجي کي مقرر ڪر اسان لاءِ

مَلِكًا نُّقَاتِلْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ

ڪو بادشاهه (ته) لڙائي ڪريون راهه الله جي ۾ چيو پيغمبر ڇا ائين ته ناهيو

اِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ اَلَّا تُقَاتِلُوْا ؕ قَالُوْا وَمَا لَنَاۤ

جي حڪم ٿئي توهان کي جنگ جو ته نه لڙو، چيائون ڇا ٿيو آهي اسان کي

اَلَّا نُقَاتِلَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَقَدْ اُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَ

جو نه لڙنداسون راهه الله جي ۾ هوڏانهن ڪڍيا ويا آهيون گهرن پنهنجن ۽

اَبْنَآىِٕنَا ؕ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا اِلَّا

ٻارن پنهنجن مان، پوءِ جڏهن واجب ڪئي وئي انهن تي جنگ ته ڦري ويا مگر

قَلِيْلًا مِّنْهُمْ ؕ وَ اللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِالظّٰلِمِيْنَ ﴿۲۴۶﴾ وَ قَالَ لَهُمْ

ٿورا انهن مان، ۽ الله ڄاڻندڙ آهي ظالمن کي. ① ۽ چيو انهن کي

نَبِيُّهُمْ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوْتَ مَلِكًا ؕ قَالُوْۤا

سندن نبيءَ بيشڪ الله موڪليو آهي توهان لاءِ طالوت کي بادشاهه ڪري، چيائون

اَنّٰى يَكُوْنُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَ نَحْنُ اَحَقُّ

ڪيئن ٿيندي ان جي حڪومت اسان تي ۽ اسان وڌيڪ لائق آهيون

بِالۡمُلۡكِ مِنۡهُ وَ لَمۡ يُؤۡتَ سَعَةً مِّنَ الۡمَالِ ؕ قَالَ

حڪومت جا ان کان ۽ نہ ڏني ويئي آھي انکي آسودگي مال جي، چيائين

اِنَّ اللّٰهَ اصۡطَفٰىهُ عَلَيۡكُمۡ وَ زَادَهٗ بَسۡطَةً

يقينن الله چونڊيو آھي ان کي توھان تي ۽ وڌايو آھي انکي ڪشادو ڪري

فِى الۡعِلۡمِ وَ الۡجِسۡمِ ؕ وَ اللّٰهُ يُؤۡتِىۡ مُلۡكَهٗ مَنۡ يَّشَآءُ ؕ

علم ۽ جسم ۾، ۽ الله ڏئي ٿو پنھنجو ملڪ جنھن کي گھري،

وَ اللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيۡمٌ ﴿۲۴۷﴾ وَ قَالَ لَهُمۡ نَبِيُّهُمۡ اِنَّ اٰيَةَ

۽ الله گھڻو ڏيندڙ ڄاڻندڙ آھي. ❶ ۽ چيو انھن کي سندن نبيءَ تہ نشاني

مُلۡكِهٖۤ اَنۡ يَّاۡتِيَكُمُ التَّابُوۡتُ فِيۡهِ سَكِيۡنَةٌ

ان جي حڪومت جي ھيءَ آھي جو ايندي توھان وٽ صندوق جنھن ۾ تسلي ھوندي

مِّنۡ رَّبِّكُمۡ وَ بَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ اٰلُ مُوۡسٰى وَ اٰلُ هٰرُوۡنَ

توھان جي رب کان ۽ ڪي بچيل تبرڪات جي ڇڏيا ھئا موسيٰ وارن ۽ ھارون وارن

تَحۡمِلُهُ الۡمَلٰٓئِكَةُ ؕ اِنَّ فِىۡ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَّكُمۡ اِنۡ

کڻي ايندا انھيءَ کي ملائڪ، بيشڪ اُن ۾ نشاني آھي اوھان لاءِ جيڪڏھن

كُنۡتُمۡ مُّؤۡمِنِيۡنَ ﴿۲۴۸﴾ ع فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوۡتُ بِالۡجُنُوۡدِ ۙ قَالَ اِنَّ ع ٣٣ ١٦

اوھان ويساھ رکندڙ آھيو. ❷ پوءِ جڏھن نڪتو طالوت لشڪر وٺي چيائين تہ

اللّٰهَ مُبۡتَلِيۡكُمۡ بِنَهَرٍ ۚ فَمَنۡ شَرِبَ مِنۡهُ فَلَيۡسَ

الله آزمائيندو اوھان کي ھڪ واھ سان، ❸ پوءِ جيڪو پيئندو ان مان تہ ناھي

مِنِّىۡ ۚ وَ مَنۡ لَّمۡ يَطۡعَمۡهُ فَاِنَّهٗ مِنِّىۡۤ اِلَّا مَنِ

منھنجو، ۽ جيڪو نہ چکندو ان کي پوءِ بيشڪ اھو منھنجو آھي مگر جنھن

اغۡتَرَفَ غُرۡفَةً ۢ بِيَدِهٖ ۚ فَشَرِبُوۡا مِنۡهُ اِلَّا قَلِيۡلًا مِّنۡهُمۡ ؕ

ڀريو ھڪ ڇُرون پنھنجي ھٿ سان، پوءِ گھڻن پيتو ان مان ڪن ٿورن کانسواءِ،

فَلَمَّا جَاوَزَهٗ هُوَ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ ۙ قَالُوْا لَا طَاقَةَ

پوءِ جڏهن لنگهي ويو اتان پاڻ ۽ ايمان وارا انهيءَ سان گڏ چيائون ناهي طاقت

لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوْتَ وَ جُنُوْدِهٖ ؕ قَالَ الَّذِيْنَ يَظُنُّوْنَ

اسان کي اڄ مقابلي جي جالوت ۽ سندس لشڪرسان، چيو انهن جن سمجهيو ٿي

اَنَّهُمْ مُّلٰقُوا اللّٰهِ ۙ كَمْ مِّنْ فِئَةٍ قَلِيْلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيْرَةًۢ

تہ اُهي ملڻا آهن الله سان ڪيترائي ٽولا ننڍا زورتي ويا جٿن وڏن ڪان

بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَ اللّٰهُ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿۲۴۹﴾ وَ لَمَّا بَرَزُوْا لِجَالُوْتَ وَ

الله جي حڪم سان، ۽ الله بيهڪ وارن سان گڏ آهي. ① ۽ جڏهن نڪتا جالوتَ ۽

جُنُوْدِهٖ قَالُوْا رَبَّنَآ اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَّ ثَبِّتْ

ان جي لشڪرلاءِ چيائون اي رب اسان جا پرتِ اسان تي مضبوطي ۽ پختا ڪر

اَقْدَامَنَا وَ انْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿۲۵۰﴾ؕ فَهَزَمُوْهُمْ

پير اسان جا ۽ سوبِ ڏِج اسانکي ڪافر قوم تي. پوءِ ڀڄايائون انهن کي

بِاِذْنِ اللّٰهِ ۙقف وَ قَتَلَ دَاوٗدُ جَالُوْتَ وَ اٰتٰىهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ وَ

الله جي حڪم سان ۽ ماري وڌو دائودَ جالوت کي ۽ ڏني ان کي الله بادشاهي ۽

الْحِكْمَةَ وَ عَلَّمَهٗ مِمَّا يَشَآءُ ؕ وَ لَوْ لَا دَفْعُ اللّٰهِ

سياڻپ ۽ سيکاريائين ان کي جيڪي گهريائين، ② ۽ جيڪڏهن نہ هجي ها هٽائڻ الله جو

النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ ۙ لَّفَسَدَتِ الْاَرْضُ

ماڻهن کي، هڪڙن کي ٻين سان تہ ضرور تباهہ ٿي وڃي ها ملڪ

وَ لٰكِنَّ اللّٰهَ ذُوْ فَضْلٍ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿۲۵۱﴾ تِلْكَ اٰيٰتُ اللّٰهِ

پر الله مِهر وارو آهي جهانن تي. اهي حڪم الله جا آهن

نَتْلُوْهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ؕ وَ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿۲۵۲﴾

جو اسان پڙهي ٻڌايون ٿا توکي پوري طرح، ۽ بيشڪ تون رسولن مان آهين. ③

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ مِنْهُمْ

اهي رسول پلو ڪيوسون انهن مان هڪڙن ڪي بين تي، انهن مان ڪو آهي

مَّنْ كَلَّمَ اللّٰهُ وَ رَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجٰتٍ ؕ وَ اٰتَيْنَا

جنهن سان ڳالهايو الله ۽ مٿي ڪيائين انهن مان ڪن جا درجا، ۽ ڏناسون

عِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنٰتِ وَ اَيَّدْنٰهُ بِرُوْحِ الْقُدُسِ ؕ

عيسيٰ پٽ مريم کي چٽا معجزا ۽ طاقت ڏني سون ان کي روح القدس سان، ①

وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِيْنَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِّنْ بَعْدِ

جيڪڏهن گهري ها الله ته نه وڙهن ها اهي جيڪي هئا رسولن بعد هن کان پوءِ

مَا جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ وَلٰكِنِ اخْتَلَفُوْا فَمِنْهُمْ مَّنْ اٰمَنَ

جو آيا انهن وٽ پڌرا حڪم پر اختلاف ڪيائون پوءِ انهن مان ڪنهن ايمان آندو

وَ مِنْهُمْ مَّنْ كَفَرَ ؕ وَ لَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلُوْا ۗ قف

۽ انهن مان ڪنهن ڪفر ڪيو، ۽ جيڪڏهن گهري ها الله ته نه وڙهن ها،

وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيْدُ ﴿٢٥٣﴾ ع يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْفِقُوْا

پر الله ڪري ٿو اهو جيڪي ارادو ٿو ڪري. ② اي ايمان وارؤ! خرچ ڪريو

مِمَّا رَزَقْنٰكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ

ان مان جو رزق ڏنو سون توهان کي اڳي ان کان جو اچي اهڙو ڏينهن ناهي واپار

فِيْهِ وَ لَا خُلَّةٌ وَّ لَا شَفَاعَةٌ ؕ وَ الْكٰفِرُوْنَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٢٥٤﴾

جنهن ۾ ۽ نڪي دوستي ۽ نڪي سفارش، ③ ۽ ڪافر ئي ظالم آهن. ④

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ اَلْحَيُّ الْقَيُّوْمُ ۚ لَا تَاْخُذُهٗ

آهي الله! ناهي ڪوئي مالڪ مگر اهو، سدا جيئرو بيهڪ ڏيندڙ، ⑤ نه ٿي وٺي ان کي

سِنَةٌ وَّ لَا نَوْمٌ ؕ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا

پنڪي ۽ نه ڪي ننڊ، انهيءَ جوئي آهي جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي

فِي الْاَرْضِ ؕ مَنْ ذَا الَّذِيْ يَشْفَعُ عِنْدَهٗۤ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ؕ
زمين ۾ آهي، ڪير آهي اهو جو پارت ڪري ان وٽ بنا موڪل ان جي،
يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ ۚ وَ لَا يُحِيْطُوْنَ
ڄاڻي ٿو جيڪي انهن جي سامهون آهي ۽ جيڪي پنيان اٿن، ۽ نہ ٿا گهيرو ڪن
بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهٖۤ اِلَّا بِمَا شَآءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ
ڪنهن بہ شيءِ تي ان جي علم مان مگر ان تي جيڪي اهو گهري، ماپايو ڪرسيءَ ان جي
السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ ۚ وَ لَا يَئُوْدُهٗ حِفْظُهُمَا ۚ وَ هُوَ
آسمانن ۽ زمين کي، ۽ نہ ٿوٿڪائي ڪيس سنڀالڻ انهن جو، ۽ اهوئي
الْعَلِيُّ الْعَظِيْمُ ﴿۲۵۵﴾ لَاۤ اِكْرَاهَ فِي الدِّيْنِ ۙ قَدْ تَّبَيَّنَ الرُّشْدُ
تمام مٿاهون سڀ ڪان وڏو آهي. ❶ ناهي مجبوري دين ۾ چوتہ پڌري ٿي پئي ڀلائي
مِنَ الْغَيِّ ۚ فَمَنْ يَّكْفُرْ بِالطَّاغُوْتِ وَ يُؤْمِنْۢ بِاللّٰهِ فَقَدِ
برائي کان، پوءِ جيڪو نہ مڃي بي فرمان کي ۽ ايمان آڻي الله تي تہ بيشڪ
اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى ۗ لَا انْفِصَامَ لَهَا ؕ وَ اللّٰهُ سَمِيْعٌ
انهيءَ پڪڙيو ڪڙو مضبوط جو ناهي ڇڄڻ ان کي، ۽ الله ٻڌندڙ
عَلِيْمٌ ﴿۲۵۶﴾ اَللّٰهُ وَلِيُّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۙ يُخْرِجُهُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ
ڄاڻندڙ آهي. ❷ الله مددگار آهي ايمان وارن جو ڪڍي ٿو انهن کي اونداهين مان
اِلَى النُّوْرِ ؕ۬ وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْۤا اَوْلِيٰٓـُٔهُمُ الطَّاغُوْتُ ۙ يُخْرِجُوْنَهُمْ
روشنيءَ ڏانهن، ۽ جن ڪفر ڪيو تن جا مددگار شيطان آهن ڪڍن ٿا انهن کي
مِّنَ النُّوْرِ اِلَى الظُّلُمٰتِ ؕ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿۲۵۷﴾ ع
روشنيءَ کان اونداهين ڏانهن، اهي جهنم وارا آهن، اهي ان ۾ هميشہ رهندا. ❸
اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْ حَآجَّ اِبْرٰهٖمَ فِيْ رَبِّهٖۤ
ڇا نہ ڏٺو تو انهيءَ ڏانهن جنهن تڪرار ڪيو ابراهيم سان سندس پالڻهار بابت

رکوع
اَنۡ اٰتٰىهُ اللّٰهُ الۡمُلۡكَ ۘ اِذۡ قَالَ اِبۡرٰهٖمُ رَبِّیَ الَّذِیۡ
هنڪري جو ڏني انکي الله بادشاهي، جڏهن چيس ابراهيم منهنجو رب اهو آهي
یُحۡیٖ وَ یُمِیۡتُ ۙ قَالَ اَنَا اُحۡیٖ وَ اُمِیۡتُ ؕ قَالَ اِبۡرٰهٖمُ
جو جياري ٿو ۽ ماري ٿو هن چيو مان به جياريان ٿو ۽ ماريان ٿو، چيو ابراهيم
فَاِنَّ اللّٰهَ یَاۡتِیۡ بِالشَّمۡسِ مِنَ الۡمَشۡرِقِ فَاۡتِ بِهَا مِنَ الۡمَغۡرِبِ
ته الله آڻي ٿو سج اوڀر کان ❶ پوءِ آڻ تون انکي اولهه کان
فَبُهِتَ الَّذِیۡ كَفَرَ ؕ وَ اللّٰهُ لَا یَهۡدِی الۡقَوۡمَ الظّٰلِمِیۡنَ ﴿۲۵۸﴾ اَوۡ
پوءِ وائڙو ٿيو ڪافر، ۽ الله راهه نه ٿو ڏيکاري ظالمن جي قوم کي. ❷ يا
كَالَّذِیۡ مَرَّ عَلٰی قَرۡیَةٍ وَّ هِیَ خَاوِیَةٌ عَلٰی عُرُوۡشِهَا ۚ
نه ڏٺو تو انهيءَ ڏانهن جو لنگهيو هڪ ڳوٺ تان ۽ اهو ڊٺو پيو هو پنهنجن ڇتين تي،
قَالَ اَنّٰی یُحۡیٖ هٰذِهِ اللّٰهُ بَعۡدَ مَوۡتِهَا ۚ فَاَمَاتَهُ اللّٰهُ
چيائين ڪيئن جياريندو هن کي الله ان جي فنا ٿيڻ بعد، پوءِ ماري ڇڏيو انکي الله
مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهٗ ؕ قَالَ كَمۡ لَبِثۡتَ ؕ قَالَ لَبِثۡتُ یَوۡمًا
سؤ ورهيه پوءِ اُٿاريائينس، ۽ فرمايائين ڪيترو رهيو آهين، چيائين رهيس ڏينهن
اَوۡ بَعۡضَ یَوۡمٍ ؕ قَالَ بَلۡ لَّبِثۡتَ مِائَةَ عَامٍ فَانۡظُرۡ
يا ڪوحصو ڏينهن جو، فرمايائين نڪو، تون رهيو آهين هڪ سؤ ورهيه پوءِ نهار
اِلٰی طَعَامِكَ وَ شَرَابِكَ لَمۡ یَتَسَنَّهۡ ۚ وَ انۡظُرۡ اِلٰی حِمَارِكَ
پنهنجي کاڌي ۽ پيتي ڏانهن جو نه خراب ٿيو آهي، ۽ ڏس پنهنجي گڏهه ڏانهن،
وَ لِنَجۡعَلَكَ اٰیَةً لِّلنَّاسِ وَ انۡظُرۡ اِلَی الۡعِظَامِ كَیۡفَ
۽ ڪرڻ گهرون ٿا توکي نشاني ماڻهن لاءِ ۽ نظر ڪر هڏين ڏانهن ڪيئن
نُنۡشِزُهَا ثُمَّ نَكۡسُوۡهَا لَحۡمًا ؕ فَلَمَّا تَبَیَّنَ لَهٗ ۙ
ٿا ڪٽي جوڙيون انهنکي پوءِ ڍڪيون ٿا انهن تي گوشت، ❸ پوءِ جڏهن اهو ظاهر ٿيو ان لاءِ

قَالَ اَعۡلَمُ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰی كُلِّ شَیۡءٍ قَدِیۡرٌ ﴿٢٥٩﴾ وَ اِذۡ

چيائين آءُ يقين ڪريان ٿو بيشڪ الله هر شيءِ تي سگهه رکندڙ آهي. ۽ جڏهن

قَالَ اِبۡرٰهٖمُ رَبِّ اَرِنِیۡ كَیۡفَ تُحۡیِ الۡمَوۡتٰی ؕ

چيو ابرهيم اي منهنجا رب! مونکي ڏيکار تہ ڪيئن جيئرو ٿو ڪرين مُئلن کي؟

قَالَ اَوَ لَمۡ تُؤۡمِنۡ ؕ قَالَ بَلٰی وَ لٰكِنۡ لِّیَطۡمَىِٕنَّ قَلۡبِیۡ ؕ

فرمايائين تون ويساھ نہ ٿو ڪرين؟ چيائين هائو پر جيئن قرار وٺي دل منهنجي،

قَالَ فَخُذۡ اَرۡبَعَةً مِّنَ الطَّیۡرِ فَصُرۡهُنَّ اِلَیۡكَ ثُمَّ اجۡعَلۡ

فرمايائين وٺ چار عدد پکي پوءِ هيراءِ انهن کي پاڻ ڏانهن وري ڪر

عَلٰی كُلِّ جَبَلٍ مِّنۡهُنَّ جُزۡءًا ثُمَّ ادۡعُهُنَّ یَاۡتِیۡنَكَ سَعۡیًا ؕ

هرهڪ جبل تي انهن مان هڪڙو حصو پوءِ سڏ ڪر انهن کي تہ ايندا توڏانهن ڊوڙندي،

وَ اعۡلَمۡ اَنَّ اللّٰهَ عَزِیۡزٌ حَكِیۡمٌ ﴿٢٦٠﴾ مَثَلُ الَّذِیۡنَ یُنۡفِقُوۡنَ

۽ ڄاڻ تہ بيشڪ الله زبردست آهي حڪيم آهي. ❶ مثال انهن جو جيڪي خرچ ڪن ٿا

اَمۡوَالَهُمۡ فِیۡ سَبِیۡلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ اَنۡۢبَتَتۡ سَبۡعَ

پنهنجا مال الله جي راھ ۾ مثال ان داڻي جي آهي جو ڄمائي ست

سَنَابِلَ فِیۡ كُلِّ سُنۡۢبُلَةٍ مِّائَةُ حَبَّةٍ ؕ وَ اللّٰهُ یُضٰعِفُ لِمَنۡ

سنگ هرهڪ سنگ ۾ هجن سؤ داڻا ۽ الله ٻيڻو ڪري ٿو جنهن لاءِ

یَّشَآءُ ؕ وَ اللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِیۡمٌ ﴿٢٦١﴾ اَلَّذِیۡنَ یُنۡفِقُوۡنَ اَمۡوَالَهُمۡ

گهري، ۽ الله وڏائيندڙ آهي ڄاڻندڙ آهي. ❷ جيڪي ماڻهو خرچ ڪن ٿا مال پنهنجا

فِیۡ سَبِیۡلِ اللّٰهِ ثُمَّ لَا یُتۡبِعُوۡنَ مَاۤ اَنۡفَقُوۡا مَنًّا وَّ لَاۤ اَذًی ۙ

الله جي راھ ۾ وري نہ تا ڪن ڏيڻ پنيان ڪوتورو ۽ نڪي ايذاءُ ❸

لَّهُمۡ اَجۡرُهُمۡ عِنۡدَ رَبِّهِمۡ ۚ وَ لَا خَوۡفٌ عَلَیۡهِمۡ وَ لَا هُمۡ

انهن لاءِ اجورو آهي سندن پالڻهار وٽ، ۽ ناهي ڊپ انهن تي ۽ نڪي اهي

يَحْزَنُوْنَ ﴿٢٦٢﴾ قَوْلٌ مَّعْرُوْفٌ وَّ مَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ

ڳڻتي ڪندا. جواب نرم ڏيڻ ۽ معاف ڪرڻ بهتر آهي اهڙيءَ خيرات کان

يَّتْبَعُهَآ اَذًى ۭ وَ اللّٰهُ غَنِيٌّ حَلِيْمٌ ﴿٢٦٣﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

جنهن جي پنيان هجي ڏکوئڻ، ۽ الله شاهوڪار آهي سهندڙ آهي. (١) اي ايمان وارؤ!

لَا تُبْطِلُوْا صَدَقٰتِكُمْ بِالْمَنِّ وَ الْاَذٰى ۙ كَالَّذِيْ يُنْفِقُ

نه وڃايو خيراتن پنهنجن کي توري ٽاڪڻ ۽ ايذاءُ ڏيڻ سان انهيءَ وانگر جيڪو خرچ ڪري ٿو

مَالَهٗ رِئَآءَ النَّاسِ وَ لَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۭ

پنهنجو مال ڏيکاءُ ماڻهن لاءِ ۽ نه ٿو ويساهه ڪري الله تي ۽ ڏينهن پوئين تي، (٢)

فَمَثَلُهٗ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَاَصَابَهٗ وَابِلٌ

پوءِ انجو مثال آهي جهڙو لسو پٿر جنهن تي مٽي هجي پوءِ وَسيو ان تي وڏ ڦڙو

فَتَرَكَهٗ صَلْدًا ۭ لَا يَقْدِرُوْنَ عَلٰى شَيْءٍ مِّمَّا

پوءِ ڪري ڇڏيائين انکي سخت صاف، اهي نه ٿا هٿ ڪري سگهن ڪا شيءِ ان مان

كَسَبُوْا ۭ وَ اللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٢٦٤﴾ وَ مَثَلُ الَّذِيْنَ

جو ڪمايائون، ۽ الله نه ٿو راهه ڏيکاري ڪافرن کي. ۽ مثال انهن جو

يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمُ ابْتِغَآءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ وَ تَثْبِيْتًا

جيڪي خرچ ڪن ٿا مال پنهنجا گهرندي خوشنودي الله جي ۽ يقين ظاهر ڪرڻ لاءِ

مِّنْ اَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍۭ بِرَبْوَةٍ اَصَابَهَا وَابِلٌ فَاٰتَتْ

پنهنجي طرفان (٣) ان باغ جهڙو آهي جو دڙي تي هجي وسي جنهن تي وڏ ڦڙو پوءِ آڻي

اُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ ۚ فَاِنْ لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّ ۭ وَ اللّٰهُ

پنهنجا ميوا ٻيڻا ڪري، پوءِ جي نه پيوان تي وڏ ڦڙو ته پوءِ سَنهي بوند، ۽ الله

بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿٢٦٥﴾ اَ يَوَدُّ اَحَدُكُمْ اَنْ تَكُوْنَ لَهٗ جَنَّةٌ

توهانجي ڪمن کي ڏسندڙ آهي. (٤) ڇا چاهي ٿو توهان مان ڪوئي ته هجي ان کي باغ

مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّ اَعْنَابٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ لَهٗ فِيْهَا

کجين ۽ انگورن جو وهن پيون ان جي هيٺان واهيون انهيءَ لاءِ تنهن ۾ آهن

مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ وَ اَصَابَهُ الْكِبَرُ وَ لَهٗ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَآءُ

هر قسم جا ميوا ۽ پهتي ان کي ڪراڙپ ۽ انکي ٻار آهن ڪمزور،

فَاَصَابَهَآ اِعْصَارٌ فِيْهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذٰلِكَ

پوءِ اچي پوي ان باغ تي واچوڙو جنهن ۾ هجي باهه پوءِ اهو سڙي وڃي، (١) اهڙي طرح

يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢٦٦﴾ يٰٓاَيُّهَا

بيان ڪري ٿو الله اوهان لاءِ آيتون ته من توهان سوچ ڪريو. اي

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْفِقُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا كَسَبْتُمْ وَ مِمَّآ

ايمان وارو! خرچ ڪريو ڪجهه پاڪ شيون پنهنجي ڪمائي مان ۽ ڪجهه ان مان

اَخْرَجْنَا لَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ وَ لَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيْثَ

جيڪي ڪڍيوسون توهان لاءِ زمين مان ۽ نه نيت ڪريو گندي شيءِ جي

مِنْهُ تُنْفِقُوْنَ وَ لَسْتُمْ بِاٰخِذِيْهِ اِلَّآ اَنْ تُغْمِضُوْا فِيْهِ

جو ان مان خرچ ڪريو هوڏانهن پاڻ ناهيو وٺندڙ ان کي سواءِ اکين ٻوٽڻ جي ان ۾، (٢)

وَ اعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَمِيْدٌ ﴿٢٦٧﴾ اَلشَّيْطٰنُ يَعِدُكُمُ

۽ يقين ڪريو ته الله بي پرواهه ساراهيل آهي. شيطان ڏيڄاري ٿو توهان کي

الْفَقْرَ وَ يَاْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَآءِ وَ اللّٰهُ يَعِدُكُمْ

سڃائي کان ۽ حڪم ڪري ٿو گناهه جو، (٣) ۽ الله وعدو ڏئي ٿو توهان کي

مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَ فَضْلًا وَ اللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٦٨﴾ يُّؤْتِي

پنهنجي بخشش ۽ مهربانيءَ جو، ۽ الله ڪشادگي ڪندڙ ڄاڻندڙ آهي. (٤) ڏئي ٿو

الْحِكْمَةَ مَنْ يَّشَآءُ وَ مَنْ يُّؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ اُوْتِيَ

دانائي جنهن کي گهري، ۽ جنهن کي ڏني وئي دانائي ته بيشڪ ملي انکي

خَيْرًا كَثِيْرًا ؕ وَ مَا يَذَّكَّرُ اِلَّآ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿٢٦٩﴾ وَ مَآ
ڀلائي گهڻي، ❶ ۽ نه ٿا سمجهن انکي مگر مغز وارا. ۽ جيڪا

اَنْفَقْتُمْ مِّنْ نَّفَقَةٍ اَوْ نَذَرْتُمْ مِّنْ نَّذْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُهٗ ؕ
ڏيو ٿا ڪائي خيرات يا باسيو ٿا ڪا باس ته بيشڪ الله ڄاڻي ٿو ان کي،

وَ مَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴿٢٧٠﴾ اِنْ تُبْدُوا الصَّدَقٰتِ
۽ ناهي ڏوهارين جو ڪوئي مددگار. ❷ جيڪڏهن ظاهر ڪريو ٿا خيراتون

فَنِعِمَّا هِيَ ۚ وَ اِنْ تُخْفُوْهَا وَ تُؤْتُوْهَا الْفُقَرَآءَ فَهُوَ خَيْرٌ
ته اها واهه ڀلائي آهي، ۽ جيڪڏهن ان کي لڪائي ۽ ڏيو ٿا محتاجن کي ته اهو بهتر آهي

لَّكُمْ ؕ وَ يُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِّنْ سَيِّاٰتِكُمْ ؕ وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ
توهان لاءِ ۽ لاهيندو توهان کان ڪي گناهه توهان جا، ❸ ۽ الله توهان جي عملن جي

خَبِيْرٌ ﴿٢٧١﴾ لَيْسَ عَلَيْكَ هُدٰىهُمْ وَ لٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِيْ مَنْ
خبر رکندڙ آهي. نه آهي توتي رستو ونائڻ انهن کي پر الله راهه تي آڻي ٿو جنهن کي

يَّشَآءُ ؕ وَ مَا تُنْفِقُوْا مِنْ خَيْرٍ فَلِاَنْفُسِكُمْ ؕ وَ مَا تُنْفِقُوْنَ
گهري، ۽ جيڪي ڏيو ٿا ڪا خيرات پوءِ پنهنجي لاءِ اٿوَ، ۽ نه ٿا خرچ ڪريو

اِلَّا ابْتِغَآءَ وَجْهِ اللّٰهِ ؕ وَ مَا تُنْفِقُوْا مِنْ خَيْرٍ يُّوَفَّ
مگر الله جي رضا گهرڻ لاءِ، ۽ جيڪي ڏيو ٿا ڪا خيرات پوري ڏني ويندي

اِلَيْكُمْ وَ اَنْتُمْ لَا تُظْلَمُوْنَ ﴿٢٧٢﴾ لِلْفُقَرَآءِ الَّذِيْنَ اُحْصِرُوْا
توهان کي ۽ توهان کي نه نقصان ڏنو ويندو. ❹ آهي غريبن لاءِ جيڪي بند ٿيل آهن

فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ضَرْبًا فِي الْاَرْضِ ز يَحْسَبُهُمُ
الله جي راهه ۾ نه ٿا هلي سگهن سفر لاءِ ملڪ ۾ ڀانئي ٿو انهن کي

الْجَاهِلُ اَغْنِيَآءَ مِنَ التَّعَفُّفِ ۚ تَعْرِفُهُمْ بِسِيْمٰهُمْ ۚ لَا
بي خبر آسودو سوال کان پرهيز سبب، تون سڃاڻندين انهنکي سندن نموني مان، ❺ نه

يَسْـَٔلُوْنَ النَّاسَ اِلْحَافًا ؕ وَ مَا تُنْفِقُوْا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ
تا سوال کن ماڻهن کان چنبڙي ڪري ۽ جيڪي ڏيو ٿا ڪا خيرات پوءِ بيشڪ

اللّٰهَ بِهٖ عَلِيْمٌ ۟ؑ اَلَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ بِالَّيْلِ وَ النَّهَارِ
الله ان کي ڄاڻندڙ آهي. جيڪي خرچ ٿا ڪن پنهنجا مال رات جو ۽ ڏينهن جو

سِرًّا وَّ عَلَانِيَةً فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَ لَا خَوْفٌ
لڪائي ۽ پڌرو ڪري پوءِ انهن لاءِ اجورو آهي سندن پالڻهار وٽ، ۽ نه آهي ڪو ڊپ

عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۟ اَلَّذِيْنَ يَاْكُلُوْنَ الرِّبٰوا لَا يَقُوْمُوْنَ
تن تي ۽ نڪي اهي ڏکارا ٿيندا. ❶ جيڪي کائن ٿا وياج نه اٿندا آهن

اِلَّا كَمَا يَقُوْمُ الَّذِيْ يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطٰنُ مِنَ الْمَسِّ ؕ
مگر جيئن اٿي ٿو اهو جنهن کي موڳو ڪندو آهي شيطان اثر ڪان،

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْۤا اِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبٰوا ۘ وَ اَحَلَّ
اهو هنڪري جو چيائون ته واپار آهي جهڙو وياج، هوڏانهن حلال ڪيو

اللّٰهُ الْبَيْعَ وَ حَرَّمَ الرِّبٰوا ؕ فَمَنْ جَآءَهٗ مَوْعِظَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ
الله واپار کي ۽ حرام ڪيائين وياج کي، ❷ پوءِ جنهن وٽ آئي نصيحت سندس پالڻهار کان

فَانْتَهٰى فَلَهٗ مَا سَلَفَ ؕ وَ اَمْرُهٗۤ اِلَى اللّٰهِ ؕ وَ
پوءِ بس ڪري ويو پوءِ ان لاءِ آهي جو گذريو، ۽ انجو ڪم آهي الله جي حوالي، ۽

مَنْ عَادَ فَاُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۟ يَمْحَقُ
جيڪي ڦريا ته اهي دوزخي آهن، اهي ان ۾ هميشه رهندا. ❸ ناس ڪري ٿو

اللّٰهُ الرِّبٰوا وَ يُرْبِي الصَّدَقٰتِ ؕ وَ اللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ
الله وياج کي ۽ وڌائي ٿو خيراتن کي، ۽ الله نه ٿو پسند ڪري هر بي شڪر

اَثِيْمٍ ۟ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَ اَقَامُوا
ڏوهاريءَ کي. ❹ يقينن جن ايمان آندو ۽ ڪم ڪيا چڱا ۽ پڙهيائون

الصَّلٰوةَ وَ اٰتَوُا الزَّكٰوةَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَ لَا

نماز ۽ ڏنائون زڪوات انھن لاءِ اجورو آھي سندن پالينڊڙ وٽ، ۽ ناھي

خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٢٧٧﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا

ڊپ تن کي ۽ نڪي اُھي ڏکارا ٿيندا. اي ايمان وارو!

اتَّقُوا اللّٰهَ وَ ذَرُوْا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبٰۤوا اِنْ كُنْتُمْ

لحاظ ڪريو الله جو ۽ ڦٽو ڪريو جيڪي رھجي ويو ڪجھ وياج جيڪڏھن آھيو

مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٢٧٨﴾ فَاِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا فَاْذَنُوْا بِحَرْبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَ

ايمان وارا. ❶ پوءِ جيڪڏھن ائين نہ ڪيوَ تہ خبردار ٿيو جنگ کان جا آھي الله ۽

رَسُوْلِهٖ ۚ وَ اِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوْسُ اَمْوَالِكُمْ ۚ

ان جي رسول سان، ❷ ۽ جيڪڏھن توبھ ڪيوَ تہ پوءِ توھان لاءِ آھي موڙي توھانجي مالن جي،

لَا تَظْلِمُوْنَ وَ لَا تُظْلَمُوْنَ ﴿٢٧٩﴾ وَ اِنْ كَانَ ذُوْ عُسْرَةٍ

نہ ظلم ڪندؤ توھان ۽ نہ ظلم ٿيندو توھان تي. ❸ ۽ جيڪڏھن اھو آھي سُڃو

فَنَظِرَةٌ اِلٰى مَيْسَرَةٍ ؕ وَ اَنْ تَصَدَّقُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ

تہ ڍرڏيڻي آھي آسودگيءَ تائين، ۽ بخشڻ توھانجو ڀلو آھي توھان لاءِ جيڪڏھن

كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٨٠﴾ وَ اتَّقُوْا يَوْمًا تُرْجَعُوْنَ فِيْهِ اِلَى اللّٰهِ ۗ قف

سمجھ رکو ٿا. ❹ ۽ ڊڄو ان ڏينھن کان جو موٽايا ويندؤ ان ۾ الله ڏانھن،

٣٨ ع ٨ ٦ ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَ هُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿٢٨١﴾ ع

پوءِ پورو ڏنو ويندو ھرھڪ کي جيڪي ڪمايائين ۽ اھي نہ نقصان ڏنا ويندا. ❺

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ اِلٰۤى اَجَلٍ مُّسَمًّى

اي ايمان وارو! جيڪڏھن ڏيو وٺو پاڻ ۾ قرض مُدت مقرر تائين

فَاكْتُبُوْهُ ؕ وَ لْيَكْتُبْ بَّيْنَكُمْ كَاتِبٌۢ بِالْعَدْلِ ۪ وَ لَا

تہ لِکو انھيءَ کي، ❻ ۽ لِکي توھان جي وچ ۾ ڪوئي لکندڙ انصاف سان ۽ نہ

يَاْبَ كَاتِبٌ اَنْ يَّكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللّٰهُ فَلْيَكْتُبْ ج

انڪار ڪري ڪو به لکندڙ لکڻ کان جيئن سيکاريو انکي الله تيئن لکڻ گهرجيس،

وَ لْيُمْلِلِ الَّذِیْ عَلَيْهِ الْحَقُّ وَ لْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهٗ

۽ لکرائي اهو جنهن تي آهي قرض ۽ ڊڄڻ گهرجيس الله پنهنجي رب کان

وَ لَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْـًٔا ط فَاِنْ كَانَ الَّذِیْ عَلَيْهِ الْحَقُّ

۽ نه گهٽائي ان مان ڪجهه به، پوءِ جيڪڏهن هجي اهو جنهن تي آهي قرض

سَفِيْهًا اَوْ ضَعِيْفًا اَوْ لَا يَسْتَطِيْعُ اَنْ يُّمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ

ابوجهه يا ڪمزور يا نه تو سگهي لکرائڻ اهو پاڻ پوءِ پل لکرائي

وَلِيُّهٗ بِالْعَدْلِ ط وَ اسْتَشْهِدُوْا شَهِيْدَيْنِ مِنْ رِّجَالِكُمْ ج

انجو سنڀاليندڙ انصاف سان، ۽ ڪري ڇڏيو گواهه ٻن شاهدن کي پنهنجي مردن مان،

فَاِنْ لَّمْ يَكُوْنَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَّ امْرَاَتٰنِ مِمَّنْ

پوءِ جيڪڏهن نه هجن ٻه مرد ته پوءِ هڪ مرد ۽ ٻه مايون جن کي

تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَآءِ اَنْ تَضِلَّ اِحْدٰىهُمَا فَتُذَكِّرَ

پسند رکو ٿا شاهدن مان متان ڀُلجي ٻنهي مان ڪائي ته پوءِ ياد ڏياري

اِحْدٰىهُمَا الْاُخْرٰى ط وَ لَا يَاْبَ الشُّهَدَآءُ اِذَا مَا دُعُوْا ط

هڪڙي ٻيءَ کي، ❶ ۽ نه انڪار ڪن شاهد جڏهن به سڏيا وڃن،

وَ لَا تَسْـَٔمُوْٓا اَنْ تَكْتُبُوْهُ صَغِيْرًا اَوْ كَبِيْرًا اِلٰٓى اَجَلِهٖ ط

۽ نه سُستي ڪريو انجي لکڻ کان ٿورو هجي يا گهڻو ان جي وعدي تائين، ❷

ذٰلِكُمْ اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ وَ اَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَ اَدْنٰٓى

اهو اوهان وٽ وڌيڪ انصاف الله وٽ ۽ وڌيڪ سڌو شاهديءَ لاءِ ۽ تمام سولو آهي

اَلَّا تَرْتَابُوْٓا اِلَّآ اَنْ تَكُوْنَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيْرُوْنَهَا

جيئن شڪ نه ڪريو پر جي هجي واپار روبرو جنهن کي ڏيو نوٿا

بَيۡنَكُمۡ فَلَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ جُنَاحٌ اَلَّا تَكۡتُبُوۡهَا ؕ وَ اَشۡهِدُوۡۤا اِذَا

پاڻ ۾ پوءِ نہ آهي توهان تي ڪوڏوهہ جو نہ لکو ان کي، ۽ شاهد ڪريو جڏهن

تَبَايَعۡتُمۡ ۪ وَ لَا يُضَآرَّ كَاتِبٌ وَّ لَا شَهِيۡدٌ ؕ وَ اِنۡ

سودو ڪريو تا پاڻ ۾ ۽ نہ نقصان پهچايو وڃي لکندڙ کي ۽ نہ شاهد کي، ۽ جيڪڏهن

تَفۡعَلُوۡا فَاِنَّهٗ فُسُوۡقٌۢ بِكُمۡ ؕ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ ؕ وَ يُعَلِّمُكُمُ اللّٰهُ ؕ

ائين ڪندؤ تہ پوءِ اهو گناهہ آهي توهان تي، ۽ ڊڄو الله کان، ۽ سيکاري ٿو توهان کي الله ❶

وَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَىۡءٍ عَلِيۡمٌ ﴿۲۸۲﴾ وَ اِنۡ كُنۡتُمۡ عَلٰى سَفَرٍ وَّ لَمۡ

۽ الله هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي. ۽ جيڪڏهن هجو توهان سفر تي ۽ نہ

تَجِدُوۡا كَاتِبًا فَرِهٰنٌ مَّقۡبُوۡضَةٌ ؕ فَاِنۡ اَمِنَ

لهو ڪنهن لکندڙ کي تہ پوءِ گروي شيءِ قبضي هجي، پوءِ جيڪڏهن پروسو ڪري

بَعۡضُكُمۡ بَعۡضًا فَلۡيُؤَدِّ الَّذِى اؤۡتُمِنَ اَمَانَتَهٗ

توهان مان ڪو ڪنهن تي تہ پوءِ ادا ڪري اهو جنهن تي پروسو ڪيو ويو پنهنجي امانت کي

وَ لۡيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهٗ ؕ وَ لَا تَكۡتُمُوا الشَّهَادَةَ ؕ وَ مَنۡ

۽ ڪيس ڊڄڻ کپي الله پنهنجي رب کان، ۽ نہ لڪائجو شاهدي کي، ۽ جيڪو

يَّكۡتُمۡهَا فَاِنَّهٗۤ اٰثِمٌ قَلۡبُهٗ ؕ وَ اللّٰهُ بِمَا تَعۡمَلُوۡنَ عَلِيۡمٌ ﴿۲۸۳﴾ ع

لڪائيندو انکي اهو آهي ڏوهاري دل جو، ۽ الله توهان جي ڪئي کي خوب ڄاڻندڙ آهي. ❷

لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الۡاَرۡضِ ؕ وَ اِنۡ تُبۡدُوۡا

الله جو ئي آهي جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جو زمين ۾ آهي، ❸ ۽ جيڪڏهن ظاهر ڪندؤ

مَا فِىۡۤ اَنۡفُسِكُمۡ اَوۡ تُخۡفُوۡهُ يُحَاسِبۡكُمۡ بِهِ اللّٰهُ ؕ

جيڪي دلين ۾ اٿوَ يا لڪائيندؤ ان کي حساب ڪندو توهان سان انهيءَ جو الله،

فَيَغۡفِرُ لِمَنۡ يَّشَآءُ وَ يُعَذِّبُ مَنۡ يَّشَآءُ ؕ وَ اللّٰهُ

پوءِ بخشيندو جنهن کي گهري، ❹ ۽ عذاب ڪندو جنهن کي گهري ۽ الله

عَلٰى كُلِّ شَیۡءٍ قَدِیۡرٌ ﴿۲۸۴﴾ اٰمَنَ الرَّسُوۡلُ بِمَاۤ اُنۡزِلَ اِلَیۡهِ

هر شيءِ تي قادر آهي. ايمان آندو رسول انهيءَ تي جو لاٿو ويو ان تي

مِنۡ رَّبِّهٖ وَ الۡمُؤۡمِنُوۡنَ ؕ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَ مَلٰٓئِكَتِهٖ

سندس رب جي طرفان ۽ مومن پڻ، سيني ايمان آندو الله تي ۽ ان جي ملائڪن تي

وَ كُتُبِهٖ وَ رُسُلِهٖ ۟ قف لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ اَحَدٍ

۽ ان جي ڪتابن تي ۽ ان جي رسولن تي، نه ٿا فرق ڪريون ڪنهن به هڪڙي ۾

مِّنۡ رُّسُلِهٖ ۟ قف وَ قَالُوۡا سَمِعۡنَا وَ اَطَعۡنَا ٭ ق غُفۡرَانَكَ

سندس رسولن مان، ۽ چيائون ٻڌوسون ۽ مڃيوسون تنهنجي بخشش (گهرجي)

رَبَّنَا وَ اِلَيۡكَ الۡمَصِيۡرُ ﴿۲۸۵﴾ لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفۡسًا

اي اسان جا رب ۽ تو ڏاهن ئي موٽڻو آهي. ❶ نه ٿو تڪليف ڏئي الله ڪنهن نفس کي

اِلَّا وُسۡعَهَا ؕ لَهَا مَا كَسَبَتۡ وَ عَلَيۡهَا مَا

مگر سندس وس آهر، ان لاءِ آهي جيڪي ڪمايائين ۽ ان جي مٿان آهي جيڪي

اكۡتَسَبَتۡ ؕ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذۡنَاۤ اِنۡ نَّسِيۡنَاۤ اَوۡ

ڪيائين، ❷ اي اسان جا رب نه وٺ ڪر اسان کي جيڪڏهن ڪا وسر ڪريون يا

اَخۡطَاۡنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تَحۡمِلۡ عَلَيۡنَاۤ اِصۡرًا كَمَا حَمَلۡتَهٗ

چُڪ ڪريون، ❸ اي اسان جا رب نه رک اسان تي اهڙو بار جهڙو رکيو تو

عَلَى الَّذِيۡنَ مِنۡ قَبۡلِنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلۡنَا مَا لَا

انهن تي جيڪي اسان کان اڳ هئا، اي اسان جا رب نه کڻاءِ اسان کي اهڙو بار جو نه آهي

طَاقَةَ لَنَا بِهٖ ۚ وَ اعۡفُ عَنَّا ٝ وقفة وَ اغۡفِرۡ لَنَا ٝ وقفة وَ ارۡحَمۡنَا ٝ وقفة

طاقت اسان کي ان جي، ۽ معاف ڪر اسان کي، ۽ بخش اسان کي، ۽ ٻاجهه ڪر اسان تي،

اَنۡتَ مَوۡلٰٮنَا فَانۡصُرۡنَا عَلَى الۡقَوۡمِ الۡكٰفِرِيۡنَ ﴿۲۸۶﴾ ع ٣٨

تون اسان جو سائين آهين پوءِ مدد ڪر اسان جي ڪافر قوم تي. ❹

سُوْرَةُ اٰلِ عِمْرٰنَ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ مِائَتَا اٰيَةٍ وَّعِشْرُوْنَ رُكُوْعًا

سورت آل عمران مدني آهي ۽ اها ٻه سؤ آيتون ۽ ويهه رکوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

الٓمّٓ ﴿١﴾ اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ ط ﴿٢﴾

الٓمّٓ. (1) الله ناهي ڪوئي عبادت جي لائق انهيءَ کانسواءِ اهو جيئرو سگهارو آهي.

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَ اَنْزَلَ

لاٿائين توتي ڪتاب حق سان ثابت ڪندڙ اڳين ڪتابن کي ۽ لاٿائين

التَّوْرٰىةَ وَ الْاِنْجِيْلَ ﴿٣﴾ مِنْ قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَ اَنْزَلَ

تورات ۽ انجيل. ان کان اڳ ۾ هدايت ڪندڙ ماڻهن لاءِ ۽ نازل ڪيائين

الْفُرْقَانَ ط اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ ط

فرقان کي، يقينن جن نه مڃيون آيتون الله جون انهن لاءِ عذاب سخت آهي،

وَ اللّٰهُ عَزِيْزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤﴾ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَخْفٰى عَلَيْهِ

۽ الله زبردست آهي بدلو وٺندڙ آهي. بيشڪ الله نه تي ڳجهي رهي انهيءَ تي

شَيْءٌ فِي الْاَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَآءِ ط ﴿٥﴾ هُوَ الَّذِيْ يُصَوِّرُكُمْ

ڪا شيءِ زمين ۾ ۽ نڪي آسمان ۾. اهوئي آهي جو شڪل ڏئي ٿو توهان کي

فِي الْاَرْحَامِ كَيْفَ يَشَآءُ ط لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِيْزُ

پيٽن ۾ جيئن چاهي، ناهي ڪوئي مالڪ انهيءَ کان سواءِ اهو زبردست

الْحَكِيْمُ ﴿٦﴾ هُوَ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ مِنْهُ اٰيٰتٌ

داناءُ آهي. اهوئي آهي جنهن نازل ڪيو تو تي قرآن ان جون ڪي آيتون

مُّحْكَمٰتٌ هُنَّ اُمُّ الْكِتٰبِ وَ اُخَرُ مُتَشٰبِهٰتٌ ط فَاَمَّا الَّذِيْنَ

چٽيون آهن اهي ڪتاب جو اصل آهن ۽ ٻيون مونجهاري واريون، پوءِ اهي

فِيْ قُلُوْبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُوْنَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ

جن جي دلين ۾ ڪوٽ آهي پوءِ ڪڍ لڳن ٿا ان ڪي جا مُنجهائي ٿي ان مان

ابْتِغَآءَ الْفِتْنَةِ وَ ابْتِغَاءَ تَاْوِيْلِهٖ ۚ وَ مَا يَعْلَمُ

فتني وجهڻ لاءِ ۽ طلب ڪرڻ لاءِ انجي مطلب ڪي، حالانڪ نہ ٿو ڄاڻي ڪوئي

تَاْوِيْلَهٗٓ اِلَّا اللّٰهُ ۘ وَ الرّٰسِخُوْنَ فِي الْعِلْمِ يَقُوْلُوْنَ اٰمَنَّا بِهٖ ۙ

وقف النبي ﷺ

وقف منزل

ان جو ارٿ الله ڪانسواءِ ۽ مضبوط علم وارا ❷ چون ٿا مَڃيون ٿا اسان انکي

كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ رَبِّنَا ۚ وَ مَا يَذَّكَّرُ اِلَّآ اُولُوا الْاَلْبَابِ ۝٧

سمورو اسانجي رب طرفان آهي، ۽ نہ ٿا سمجهن مگر عقل وارا.

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوْبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَ

اي رب اسانجا نہ موڙ دليون اسانجون هن ڪان پوءِ جو هدايت ڪئي تو اسانکي ۽

هَبْ لَنَا مِنْ لَّدُنْكَ رَحْمَةً ۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ۝٨ رَبَّنَآ

ڏي اسانکي پنهنجي طرفان رحمت بيشڪ تون ئي ڏيندڙ آهين. اي رب اسانجا

اِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَّا رَيْبَ فِيْهِ ؕ اِنَّ

بيشڪ تون ئي گڏ ڪندڙ آهين ماڻهن کي ان ڏينهن ناهي ڪوشڪ جنهن ۾ بيشڪ

اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيْعَادَ ۝٩ ع اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَنْ تُغْنِيَ

الله نہ ٿو ڦيرائي وعدو. بيشڪ جن ماڻهن ڪفر ڪيو هرگز نہ فائدو ڏيندو

عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَ لَآ اَوْلَادُهُمْ مِّنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ؕ وَ اُولٰٓئِكَ هُمْ

انهن کي سندن مال ۽ نہ سندن اولاد ۽ الله وٽ ڪجهہ بہ ۽ اهي ئي آهن

وَقُوْدُ النَّارِ ۝١٠ ۙ كَدَاْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ ۙ وَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ

ٻارڻ باهہ جو. جهڙو حال ٿيو فرعون وارن جو ۽ انهن ڪان اڳين جو،

كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ۚ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ ؕ

ڪوڙو ڪيائون اسانجي آيتن کي، پوءِ پڪڙيو انهن کي الله سندن گناهن تي،

وَ اللّٰهُ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿١١﴾ قُلْ لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا سَتُغْلَبُوْنَ

۽ الله سخت عذاب ڪندڙ آهي. چؤ انهن کي جن ڪفر ڪيو اجھو هيٺا ٿيندؤ

وَ تُحْشَرُوْنَ اِلٰى جَهَنَّمَ ؕ وَ بِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٢﴾ قَدْ كَانَ لَكُمْ

۽ هڪليا ويندؤ دوزخ ڏانهن، ۽ اهو برو ماڳ آهي. ٿي آهي توهان لاءِ

اٰيَةٌ فِيْ فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا ؕ فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ

علامت ٻن ٽولن ۾ جي ٽڪريا پاڻ ۾ ❶ هڪ ٽولو وڙهي پيو الله جي راهه ۾ ۽

اُخْرٰى كَافِرَةٌ يَّرَوْنَهُمْ مِّثْلَيْهِمْ رَاْيَ الْعَيْنِ ؕ وَ اللّٰهُ

ٻيا هئا ڪافر جن کي ڏسن پيا پاڻ کان ٻيڻو اکين ڏٺو، ۽ الله

يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً

پُٺ پرائي ڪندو آهي پنهنجي مدد سان جنهن کي گهري، بيشڪ ان ۾ عبرت آهي

لِّاُولِى الْاَبْصَارِ ﴿١٣﴾ زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوٰتِ مِنَ النِّسَآءِ

اکين وارن لاءِ. سينگارجي پئي ماڻهن لاءِ محبت مزن وڻ جي عورتن

وَ الْبَنِيْنَ وَ الْقَنَاطِيْرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ وَ

۽ پُٽن ۽ گهڻي مال گڏ ٿيل مان سون ۽ چاندي ۽

الْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَ الْاَنْعَامِ وَ الْحَرْثِ ؕ ذٰلِكَ مَتَاعُ

گهوڙن پلن ۽ چوپاين جانورن ۽ پوکن مان، اهو سامان ❷

الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَ اللّٰهُ عِنْدَهٗ حُسْنُ الْمَاٰبِ ﴿١٤﴾ قُلْ اَؤُنَبِّئُكُمْ

دنيا جي حياتي جو آهي، ۽ الله وٽ ئي سهڻو موٽڻ آهي. چؤ ڇا آءٌ ٻڌايان توهان کي

بِخَيْرٍ مِّنْ ذٰلِكُمْ ؕ لِلَّذِيْنَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ

بهتر انهيءَ کان؟ پرهيزگارن لاءِ سندن پالڻهار وٽ باغ آهن وهن ٿيون

مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَ اَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَّ رِضْوَانٌ

انهن جي هيٺان واهيون سدائين هوندا ان ۾ ۽ زالون پاڪ ۽ راضپو

مِّنَ اللّٰهِ ؕ وَ اللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِالْعِبَادِ ۚ﴿۱۵﴾ اَلَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ

الله جو ۽ الله نظر ڪندڙ آهي ٻانهن تي. ❶ جيڪي چَوَن ٿا اي رب اسان جا

اِنَّنَآ اٰمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا وَ قِنَا عَذَابَ

اسان ايمان آندو سون پوءِ بخش اسان کي گناهه اسان جا ۽ بچاءِ اسان کي عذاب

النَّارِ ۚ﴿۱۶﴾ اَلصّٰبِرِيْنَ وَ الصّٰدِقِيْنَ وَ الْقٰنِتِيْنَ وَ الْمُنْفِقِيْنَ وَ

باهه جي کان. اهي صبر وارا ۽ سچا ۽ عبادت ڪندڙ ۽ خيرات ڪندڙ آهن ۽

الْمُسْتَغْفِرِيْنَ بِالْاَسْحَارِ ﴿۱۷﴾ شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ

گناهه بخشائيندڙ اَسُر ويل. ❷ شاهدي ڏني الله هي ته ناهي ڪو عبادت جي لائق

اِلَّا هُوَ ۙ وَ الْمَلٰٓئِكَةُ وَ اُولُوا الْعِلْمِ قَآئِمًۢا بِالْقِسْطِ ؕ لَآ

سواءِ ان جي ۽ پڻ ملائڪن ۽ علم وارن اهو انصاف وارو آهي، ناهي

اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ؕ﴿۱۸﴾ اِنَّ الدِّيْنَ عِنْدَ اللّٰهِ النّصف

ڪوئي عبادت جي لائق مگر اهو زبردست حڪمت وارو. ❸ بيشڪ دين الله وٽ

الْاِسْلَامُ ۟ وَ مَا اخْتَلَفَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ

اسلام ئي آهي، ۽ نه اختلاف ڪيو انهن جن کي مليو ڪتاب مگر ان کان پوءِ

مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ؕ وَ مَنْ يَّكْفُرْ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ

جو آيو انهن وٽ علم ضد ڪندي پاڻ ۾، ۽ جيڪو انڪار ڪندو الله جي آيتن جو

فَاِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ﴿۱۹﴾ فَاِنْ حَآجُّوْكَ فَقُلْ

ته بيشڪ الله جلد حساب ڪندڙ آهي. پوءِ جيڪڏهن جهڳڙو ڪن توسان ته تون چئُ

اَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلّٰهِ وَ مَنِ اتَّبَعَنِ ؕ وَ قُلْ

مون جهڪايو منهن پنهنجو الله لاءِ ۽ انهيءَ به جيڪو تابع ٿيو منهنجو، ۽ چئُ

لِّلَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ وَ الْاُمِّيّٖنَ ءَ اَسْلَمْتُمْ ؕ فَاِنْ

انهن اهل ڪتاب کي ۽ اڻ پڙهيلن کي ڇا توهان اسلام آندو آهي؟ پوءِ جي

ع ۲ ۱۱ ۱۰

أَسْلَمُوْا فَقَدِ اهْتَدَوْا ۚ وَ اِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ

اسلام آندائون تہ هدايت وارا ٿيا، ۽ جيڪڏهن منهن موڙيائون تہ رڳو توتي آهي

الْبَلٰغُ ؕ وَ اللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِالْعِبَادِ ﴿۲۰﴾ ع اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْفُرُوْنَ

پيغام پهچائڻ، ۽ الله ڏسندڙ آهي ٻانهن کي. بيشڪ جيڪي ڪفر ڪن ٿا

بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَ يَقْتُلُوْنَ النَّبِيّٖنَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۙ وَّ يَقْتُلُوْنَ الَّذِيْنَ

الله جي آيتن جو ۽ قتل ڪن ٿا نبين کي نا حق ۽ قتل ڪن ٿا انهن کي

يَاْمُرُوْنَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ ۙ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ

جيڪي امر ڪن ٿا انصاف جو ڪي ماڻهو پوءِ خبر ڏاءِ انهنکي عذاب

اَلِيْمٍ ﴿۲۱﴾ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَ

دردناڪ جي. اِهي اُهي آهن جو بيڪار ٿيا عمل انهن جا دنيا ۽

الْاٰخِرَةِ ۫ وَ مَا لَهُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ﴿۲۲﴾ اَ لَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ

آخرت ۾ ۽ نہ آهي انهن لاءِ ڪوئي مددگار. ڇا نہ ڏٺوتو انهن ڏانهن

اُوْتُوْا نَصِيْبًا مِّنَ الْكِتٰبِ يُدْعَوْنَ اِلٰى كِتٰبِ اللّٰهِ لِيَحْكُمَ

جنکي مليو ڀاڱو ڪتاب جو سڏجي ٿو انهن کي الله جي ڪتاب ڏانهن تہ فيصلو ڪري

بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ وَ هُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿۲۳﴾ ذٰلِكَ

انهن ۾ پوءِ ڦري وڃي ٿو هڪ ٽولو انهن مان ۽ اهي منهن موڙيندڙ آهن. اهو

بِاَنَّهُمْ قَالُوْا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ اِلَّآ اَيَّامًا مَّعْدُوْدٰتٍ ۪

ان ڪري جو چيائون تہ هرگز نہ پهچندي اسانکي باهہ مگر ڪي ڏينهن ڳاڻوان ①

وَّ غَرَّهُمْ فِيْ دِيْنِهِمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿۲۴﴾ فَكَيْفَ اِذَا

۽ ٺڳيو انهن کي سندن دين ۾ انهيءَ ناهہ ناهڻ. پوءِ ڪيئن ڪندا جڏهن

جَمَعْنٰهُمْ لِيَوْمٍ لَّا رَيْبَ فِيْهِ ۟ وَ وُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ

گڏ ڪنداسون کين ان ڏينهن جو ناهي شڪ انهيءَ ۾ ۽ پورو ملندو هر نفس کي

مَا كَسَبَتْ وَ هُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿٢٥﴾ قُلِ اللّٰهُمَّ مٰلِكَ الْمُلْكِ

جيڪي ڪمايائين ۽ اهي ظلم نہ ڪيا ويندا. چؤ اي الله مالڪ ملڪ جا

تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَآءُ وَ تَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَآءُ ز

تون ڏئين ٿو بادشاهي جنهنکي گهرين ۽ کسين ٿو بادشاهي جنهن کان گهرين،

وَ تُعِزُّ مَنْ تَشَآءُ وَ تُذِلُّ مَنْ تَشَآءُ ط بِيَدِكَ

۽ عزت ڏئين ٿو جنهنکي گهرين ۽ خوارڪرين ٿو جنهنکي گهرين، تنهنجي هٿ ۾ آهي

الْخَيْرُ ط اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٦﴾ تُوْلِجُ الَّيْلَ

ڀلائي، بيشڪ تون سڀ شيءِ تي وس وارو آهين. تون داخل ڪرين ٿو رات کي

فِي النَّهَارِ وَ تُوْلِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ ز وَ تُخْرِجُ الْحَيَّ

ڏينهن ۾ ۽ داخل ڪرين ٿو ڏينهن کي رات ۾ ۽ ڪڍين ٿو جيئري کي

مِنَ الْمَيِّتِ وَ تُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ ز وَ تَرْزُقُ مَنْ

مئل کان ۽ ڪڍين ٿو مئل کي جيئري مان ۽ روزي رسائين ٿو جنهنکي

تَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾ لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُوْنَ الْكٰفِرِيْنَ اَوْلِيَآءَ

چاهين بي شمار. ١ نہ وٺن مسلمان ڪافرن کي دوست ڪري

مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ ج وَ مَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ

مسلمانن کان سواءِ، ۽ جيڪو ڪندو ائين پوءِ ناهي اهو الله کان

فِيْ شَيْءٍ اِلَّآ اَنْ تَتَّقُوْا مِنْهُمْ تُقٰىةً ط ٢ وَ يُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ

ڪنهن شيءِ تي مگر جو ڪيو توهان انهن کان ڪو بچاءُ، ۽ ڊيڄاري ٿو توهانکي الله

نَفْسَهٗ ط وَ اِلَى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ ﴿٢٨﴾ قُلْ اِنْ تُخْفُوْا مَا

پاڻ کان، ۽ الله ڏانهن ئي موٽڻ آهي. ٻڌاءِ جيڪڏهن لڪائيندؤ ڪا ڳالهہ

فِيْ صُدُوْرِكُمْ اَوْ تُبْدُوْهُ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ ط وَ يَعْلَمُ مَا

پنهنجي اندر جي يا اها ظاهر ڪندؤ تہ ڄاڻي ٿو انکي الله، ۽ ڄاڻي ٿو جيڪي

فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ ط وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٩﴾
آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي، ۽ الله هر شيءِ تي قادر آهي.

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا ۚ وَّ مَا
جنهن ڏينهن لهندو هر نفس جا ڪيائين ڪا چڱائي پنهنجي آڏو، ۽ جا

عَمِلَتْ مِنْ سُوْءٍ ۚ تَوَدُّ لَوْ اَنَّ بَيْنَهَا وَ بَيْنَهٗٓ
ڪيائين ڪا برائي، چاهيندو جيڪر هجي ها سندس ۽ انهيءَ جي وچ ۾

اَمَدًا بَعِيْدًا ط وَ يُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهٗ ط وَ اللّٰهُ رَءُوْفٌ
فاصلو پرانهون، ۽ ڊيڄاري ٿو توهان کي الله پاڻ کان، ❶ ۽ الله گهڻو نرمي ڪندڙ آهي

بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾ ع قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّوْنَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُوْنِيْ
ٻانهن تي. چؤ جيڪڏهن توهان سِڪرکو ٿا الله جي پوءِ تابعداري ڪريو منهنجي

يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ ط وَ اللّٰهُ
ته محبت ڪندو توهان سان الله ۽ معاف ڪندو اوهانکي اوهان جا گناهه، ۽ الله

غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٣١﴾ قُلْ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ الرَّسُوْلَ ج فَاِنْ تَوَلَّوْا
بخشيندڙ مهربان آهي. چؤ حڪم مڃيو الله ۽ رسول جو، پوءِ جيڪڏهن ڦري ويا

فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٣٢﴾ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰىٓ اٰدَمَ وَ
ته الله نه ٿو پسند ڪري ڪافرن کي. بيشڪ الله چونڊيو آدم ۽

نُوْحًا وَّ اٰلَ اِبْرٰهِيْمَ وَ اٰلَ عِمْرٰنَ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿٣٣﴾ لا ذُرِّيَّةً
نوح ۽ ابراهيم جي اولاد ۽ عمران جي اولاد کي ❷ ساري جهانن تي. جو اولاد آهن

بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ ط وَ اللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٣٤﴾ ج اِذْ قَالَتِ
ڪي انهن مان ڪن جي، ۽ الله ٻُڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. جڏهن چيو

امْرَاَتُ عِمْرٰنَ رَبِّ اِنِّيْ نَذَرْتُ لَكَ مَا فِيْ بَطْنِيْ مُحَرَّرًا
عورت عمران جي اي رب مون باسيو آهي تو لئه جو منهنجي پيٽ ۾ آهي نجو ڪري

فَتَقَبَّلْ مِنِّيْ ۚ اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿٣٥﴾ فَلَمَّا وَضَعَتْهَا

پوءِ قبول ڪر مون کان، بيشڪ تون ئي ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهين. پوءِ جڏهن ڄڻيائين ان کي

قَالَتْ رَبِّ اِنِّيْ وَضَعْتُهَآ اُنْثٰى ؕ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا

چيائين منهنجا رب مون ڄڻي آهي اها ڇوڪري، ۽ الله بهتر ڄاڻندڙ آهي جنهن کي

وَضَعَتْ ؕ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْاُنْثٰى ۚ وَاِنِّيْ سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ

ڄڻيائين، ۽ ناهي پُٽ ڌيءُ جهڙو، (١) ۽ مون نالو رکيو ان جو مريم

وَاِنِّيْٓ اُعِيْذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ﴿٣٦﴾

۽ آءٌ پناهه ونان ٿي ان لاءِ تنهنجي ۽ ان جي اولاد لاءِ شيطان تڙيل کان.

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُوْلٍ حَسَنٍ وَّاَنْۢبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا ۙ وَّ

پوءِ ورتو ان کي سندس رب ونڻ سهڻو ۽ پاليائين انکي پالڻ سنو ۽

كَفَّلَهَا زَكَرِيَّا ۚ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ ۙ

سنڀاليندڙ ڪيائين ان جو زڪريا، (٢) جڏهن به ايندو هو ان وٽ زڪريا حجري ۾

وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا ۚ قَالَ يٰمَرْيَمُ اَنّٰى لَكِ هٰذَا ؕ قَالَتْ

ته لهندو هو ان وٽ رزق، چيائين اي مريم ڪٿان آيو تو لاءِ هيءُ؟ چيائين

هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَرْزُقُ مَنْ يَّشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٧﴾

اهو الله وٽان آهي، بيشڪ الله رزق ڏئي ٿو جنهن کي گهري بي حساب.

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهٗ ۚ قَالَ رَبِّ هَبْ لِيْ

اُتي ئي دعا گهري زڪريا پنهنجي رب کان، چيائين اي رب ڏي مون کي

مِنْ لَّدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۚ اِنَّكَ سَمِيْعُ الدُّعَآءِ ﴿٣٨﴾ فَنَادَتْهُ

پنهنجي طرفان ڪا اولاد چڱي، بيشڪ تون ئي دعا ٻڌندڙ آهين. پوءِ سڏيو انکي

الْمَلٰٓئِكَةُ وَهُوَ قَآئِمٌ يُّصَلِّيْ فِي الْمِحْرَابِ ۙ اَنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكَ

ملائڪن ۽ ان بيٺي نماز پڙهي حجري ۾ ته الله خوشخبري ٿو ڏئي توکي

بِيَحْيٰى مُصَدِّقًۢا بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللّٰهِ وَ سَيِّدًا وَّ حَصُوْرًا

يحيٰ جي اهو سچو ڪندڙ هوندو امرَ الله جي ڪي ۽ سردار ۽ ستي جتي هوندو

وَّ نَبِيًّا مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٣٩﴾ قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُوْنُ لِىْ غُلٰمٌ

۽ نبي سڳورو هوندو. چيائين اي رب! ڪيئن ٿيندو مون کي ٻار

وَّ قَدْ بَلَغَنِىَ الْكِبَرُ وَ امْرَاَتِىْ عَاقِرٌ ؕ قَالَ كَذٰلِكَ

هوڏانهن پهتي آهي مون کي ڪراڙپ ۽ منهنجي عورت سَنڍ آهي، فرمايائين ائين ئي

اللّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ﴿٤٠﴾ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّىْۤ اٰيَةً ؕ

الله ڪندو آهي جيڪي چاهي.(1) چيائين اي رب! ڪر منهنجي لاءِ ڪا نشاني،

قَالَ اٰيَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ اِلَّا رَمْزًا ؕ وَ

فرمايائين نشاني اٿيئي ته نه ڳالهائيندين ماڻهن سان ٽي ڏينهن اشاري ذاران(2) ۽

اذْكُرْ رَّبَّكَ كَثِيْرًا وَّ سَبِّحْ بِالْعَشِىِّ وَ الْاِبْكَارِ ﴿٤١﴾ ع

ذڪر ڪر پنهنجي رب جو گهڻو ۽ تسبيح پڙهه شام ۽ صبح جو.

وَ اِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يٰمَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰكِ وَ

۽ (ياد ڪر) جڏهن چيو ملائڪن اي مريم بيشڪ الله چونڊيو توکي ۽

طَهَّرَكِ وَ اصْطَفٰكِ عَلٰى نِسَآءِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٤٢﴾ يٰمَرْيَمُ اقْنُتِىْ

پاڪ ڪيو توکي ۽ چونڊيائين توکي عورتن جهان وارين تي. اي مريم! ٻانهپ ڪر

لِرَبِّكِ وَ اسْجُدِىْ وَ ارْكَعِىْ مَعَ الرّٰكِعِيْنَ ﴿٤٣﴾ ذٰلِكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ الْغَيْبِ

پنهنجي رب جي ۽ سجدو ڪر ۽ رڪوع ڪر رڪوع ڪندڙن سان. اِهي ڳالهيون ڳجهه جون آهن

نُوْحِيْهِ اِلَيْكَ ؕ وَ مَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُوْنَ

موڪليون ٿا اهي توڏانهن، ۽ ڪونه هئين تون انهن وٽ جڏهن وِڌائون ٿي

اَقْلَامَهُمْ اَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ ۪ وَ مَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ

پنهنجا قلم ته ڪير انهن مان سنڀالي مريم کي ۽ ڪونه هئين تون انهن وٽ

اِذْ يَخْتَصِمُوْنَ﴿۴۴﴾ اِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يٰمَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ

جڏهن جهڳڙو ٿي ڪيائون. (ياد ڪر) جڏهن چيو ملائڪن اي مريم! بيشڪ الله

يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ ۖق اسْمُهُ الْمَسِيْحُ عِيْسَى

خوشخبري ڏئي ٿو توکي هڪ امر جي پنهنجي طرفان جنهن جو نالو آهي مسيح عيسىٰ

ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيْهًا فِي الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ﴿۴۵﴾ۙ

پُٽ مريم مهاندو مڙس دنيا ۾ ۽ آخرت ۾ ۽ الله کي ويجهو هوندو.

وَ يُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَ كَهْلًا وَّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ﴿۴۶﴾

۽ ڳالهائيندو ماڻهن سان پينگهي ۾ ۽ ڪرڙو ڏي ٿي ❶ ۽ هوندو ڀلارن مان.

قَالَتْ رَبِّ اَنّٰى يَكُوْنُ لِيْ وَلَدٌ وَّ لَمْ يَمْسَسْنِيْ

چيائين اي رب! ڪيئن ٿيندو مونکي ٻار حالانڪ نہ هٿ لاتو آهي مون کي

بَشَرٌ ؕ قَالَ كَذٰلِكِ اللّٰهُ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ؕ اِذَا

ڪنهن ماڻهوءَ فرمايائين ائين ئي الله پيدا ڪندو آهي جيڪي چاهي، جڏهن

قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ﴿۴۷﴾ وَ

فيصلو ڪري ٿو ڪنهن ڪم جو تہ رڳو چوي ٿو انکي ”ٿيءُ“ تہ ٿي پوي ٿو. ۽

يُعَلِّمُهُ الْكِتٰبَ وَ الْحِكْمَةَ وَ التَّوْرٰىةَ وَ الْاِنْجِيْلَ﴿۴۸﴾ۚ وَ

سيکاريندو انکي ڪتاب ۽ دانائي ۽ تورات ۽ انجيل. ۽

رَسُوْلًا اِلٰى بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اَنِّيْ قَدْ جِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ

ڪندو انکي رسول بني اسرائيل ڏانهن، (چوندو) بيشڪ مون آندي توهان لاءِ نشاني

مِّنْ رَّبِّكُمْ ۙ اَنِّيْٓ اَخْلُقُ لَكُمْ مِّنَ الطِّيْنِ كَهَيْـَٔةِ الطَّيْرِ

توهان جي رب کان، تہ آءٌ ناهيندس توهان لاءِ ❷ مٽيءَ مان شڪل پکيءَ جي

فَاَنْفُخُ فِيْهِ فَيَكُوْنُ طَيْرًۢا بِاِذْنِ اللّٰهِ ۚ وَ اُبْرِئُ الْاَكْمَهَ

پوءِ ڦوڪ ڏيندم ان ۾ تہ ٿي پوندو اُڏندڙ الله جي حڪم سان، ۽ چُٽائيندس اندي

وَ الْاَبْرَصَ وَ اُحْيِ الْمَوْتٰى بِاِذْنِ اللّٰهِ ۚ وَ اُنَبِّئُكُمْ

۽ ڪوڙهه واري کي ۽ جياريندس مُئلن کي حڪمَ الله جي سان، ۽ ٻڌائيندس توهان کي

بِمَا تَاْكُلُوْنَ وَ مَا تَدَّخِرُوْنَ ۙ فِيْ بُيُوْتِكُمْ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ

جيڪي کائو ٿا ۽ جيڪي سانڍيو ٿا پنهنجن گهرن ۾، يقينن انهيءَ ۾

لَاٰيَةً لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۚ ﴿٤٩﴾ وَ مُصَدِّقًا

نشاني آهي توهان لاءِ جيڪڏهن آهيو اوهين ايمان وارا. ۽ سچوچوندڙ

لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰىةِ وَ لِاُحِلَّ لَكُمْ بَعْضَ

پاڻ کان اڳ ۾ آيل تورات کي ۽ جيئن حلال ڪريان توهان لاءِ ڪي شيون

الَّذِيْ حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَ جِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ ۫ فَاتَّقُوا

جيڪي حرام هيون توهان تي ۽ آندم توهان وٽ نشاني توهان جي رب کان، پوءِ ڊڄو

اللّٰهَ وَ اَطِيْعُوْنِ ﴿٥٠﴾ اِنَّ اللّٰهَ رَبِّيْ وَ رَبُّكُمْ

الله کان ۽ فرمانبرداري ڪريو منهنجي. بيشڪ الله منهنجو رب ۽ توهان جو رب آهي

فَاعْبُدُوْهُ ؕ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيْمٌ ﴿٥١﴾ فَلَمَّآ اَحَسَّ

پوءِ عبادت ڪريو انهيءَ جي، هيءُ رستو سڌو آهي. پوءِ جڏهن محسوس ڪيو

عِيْسٰى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ اَنْصَارِيْۤ اِلَى اللّٰهِ ؕ

عيسٰي انهن جو ① ڪفر چيائين ڪير آهن مددڪندڙ منهنجا الله جي راهه ۾؟

قَالَ الْحَوَارِيُّوْنَ نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِ ۚ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ ۚ وَ اشْهَدْ

چيو دوستن اسين الله جا سات ڏيندڙ آهيون، ايمان آندو اٿئون الله تي، تون شاهد هُج

بِاَنَّا مُسْلِمُوْنَ ﴿٥٢﴾ رَبَّنَاۤ اٰمَنَّا بِمَاۤ اَنْزَلْتَ وَ

ته اسان فرمانبردار آهيون. اي رب اسان جا اسان مڃيوسون انکي جو تو نازل ڪيو آهي ۽

اتَّبَعْنَا الرَّسُوْلَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٥٣﴾ وَ مَكَرُوْا

تابع ٿياسون رسول جا پوءِ تون لِک اسانکي شاهدن سان گڏ. ۽ سِٽ سٽيائون (ڪافرن)

وَ مَكَرَ اللّٰهُ ؕ وَ اللّٰهُ خَيْرُ الْمٰكِرِيْنَ ﴿۵۴﴾ ع اِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيْسٰٓى

۽ الله بہ سِٽ سٽي، ۽ الله پلو سِٽيندڙ آهي. ١ جڏهن فرمايو الله اي عيسىٰ

اِنِّىْ مُتَوَفِّيْكَ وَ رَافِعُكَ اِلَىَّ وَ مُطَهِّرُكَ

بيشڪ آءٌ تنهنجو پورو ڪندڙ ۽ ٢ ڪٽندڙ آهيان توکي پاڻ ڏانهن ۽ توکي پاڪ ڪندڙ آهيان

مِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ جَاعِلُ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْكَ

انهن کان جن ڪفر ڪيو ۽ ڪندڙ آهيان انهن کي جن تابعداري ڪئي تنهنجي

فَوْقَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۚ ثُمَّ اِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ

مٿانهون ڪافرن کان قيامت جي ڏينهن تائين، ٣ پوءِ مون ڏانهن آهي موٽڻ توهان جو

فَاَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيْمَا كُنْتُمْ فِيْهِ تَخْتَلِفُوْنَ ﴿۵۵﴾ فَاَمَّا الَّذِيْنَ

پوءِ فيصلو ڪندس توهان ۾ ان جو جنهن ۾ توهان جهڳڙو ڪندا هئا. پوءِ جيڪي

كَفَرُوْا فَاُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا فِى الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ ۫

ڪافر ٿيا تہ عذاب ڪندس انهنکي عذاب ڏاڍو دنيا ۾ ۽ آخرت ۾

وَ مَا لَهُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ﴿۵۶﴾ وَ اَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا

۽ ناهي انهن لاءِ ڪوئي مددگار. ۽ باقي جن ايمان آندو ۽ ڪيائون

الصّٰلِحٰتِ فَيُوَفِّيْهِمْ اُجُوْرَهُمْ ؕ وَ اللّٰهُ لَا يُحِبُّ

چڱا ڪم تہ پورو ڪري ڏيندو انهنکي سندن اجورو، ۽ الله نہ ٿو پسند ڪري

الظّٰلِمِيْنَ ﴿۵۷﴾ ذٰلِكَ نَتْلُوْهُ عَلَيْكَ مِنَ الْاٰيٰتِ وَ الذِّكْرِ

ظالمن کي. اِهي پڙهي ٻُڌايون ٿا توکي آيتون ۽ قرآن

الْحَكِيْمِ ﴿۵۸﴾ اِنَّ مَثَلَ عِيْسٰى عِنْدَ اللّٰهِ كَمَثَلِ اٰدَمَ ؕ خَلَقَهٗ

حڪمت وارو. بيشڪ مثال عيسىٰ جو الله وٽ اِئين آهي جيئن آدم ۾ ٤ ناهيائين انکي

مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿۵۹﴾ اَلْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ

مٽيءَ مان پوءِ چيائين انکي "ٿيءُ" تہ ٿي پيو. اهو حق آهي تنهنجي رب کان

فَلَا تَكُنْ مِّنَ الْمُمْتَرِيْنَ ﴿٦٠﴾ فَمَنْ حَآجَّكَ فِيْهِ مِنْ بَعْدِ

پوءِ نہ ٿيءُ تون شڪ ڪندڙن مان. پوءِ جيڪو جهڳڙو ڪري توسان ان ڳالهہ ۾ هن کان بعد

مَا جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ اَبْنَآءَنَا وَ

جو آيو تو وٽ علم پوءِ تون چوينِ اچو تہ سڏيون اسان پنهنجا پٽ ۽

اَبْنَآءَكُمْ وَ نِسَآءَنَا وَ نِسَآءَكُمْ وَ اَنْفُسَنَا وَ

توهان پنهنجا پٽ ۽ اسين پنهنجون زالون ۽ اوهين پنهنجون زالون ۽ اسان پنهنجو پاڻ ۽

اَنْفُسَكُمْ قف ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَّعْنَتَ اللّٰهِ عَلَى الْكٰذِبِيْنَ ﴿٦١﴾

توهان پنهنجو پاڻ، پوءِ گهرون دعا پوءِ ڪريون لعنت اللّٰه جي ڪوڙ هٽندڙن تي. ❶

اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ ج وَ مَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا

بيشڪ اهو ئي آهي بيان سچو، ۽ ناهي ڪوئي عبادت جهڙو سواءِ

اللّٰهُ ط وَ اِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٦٢﴾ فَاِنْ تَوَلَّوْا

اللّٰه جي، ۽ بيشڪ اللّٰه ئي زبردست آهي داناءُ آهي. پوءِ جيڪڏهن نہ مڃينِ

فَاِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ بِالْمُفْسِدِيْنَ ﴿٦٣﴾ ع قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ تَعَالَوْا

تہ يقينن اللّٰه ڄاڻندڙ آهي فسادڪندڙن ڪي. چؤ اي اهل ڪتاب! اچو

اِلٰى كَلِمَةٍ سَوَآءٍ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ اَلَّا نَعْبُدَ

هڪ ڳالهہ ڏي جا هڪ جهڙي آهي اسان ۽ توهان جي وچ ۾ تہ نہ عبادت ڪريون ڪنهن جي

اِلَّا اللّٰهَ وَ لَا نُشْرِكَ بِهٖ شَيْــًٔا وَّ لَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا

سواءِ اللّٰه جي ۽ نہ شريڪ ڪريون انهيءَ سان ڪنهن کي ❷ ۽ نہ بڻائي ڪوئي اسان مان

بَعْضًا اَرْبَابًا مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ ط فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُوْلُوا

ڪنهن کي مالڪ اللّٰه کان سواءِ، پوءِ جيڪڏهن ڦري وڃن پوءِ توهان چئو،

اشْهَدُوْا بِاَنَّا مُسْلِمُوْنَ ﴿٦٤﴾ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تُحَآجُّوْنَ

شاهد هجو تہ اسان مسلمان آهيون. اي اهل ڪتاب! ڇو ٿا جهڳڙو ڪريو

فِيْٓ اِبْرٰهِيْمَ وَ مَآ اُنْزِلَتِ التَّوْرٰىةُ وَ الْاِنْجِيْلُ اِلَّا مِنْۢ بَعْدِهٖ ؕ
ابراهيم ۾ حالانڪ نه نازل ٿيو هو توراة ۽ انجيل مگر انهيءَ ڪان پوءِ ❶
اَ فَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿۶۵﴾ هٰٓاَنْتُمْ هٰٓؤُلَآءِ حَاجَجْتُمْ فِيْمَا
ڇا پوءِ نه ٿا سمجهو. اجهو توهان اُهي آهيو جو جهڳڙو ڪيو اٿوَ ان ۾
لَكُمْ بِهٖ عِلْمٌ فَلِمَ تُحَآجُّوْنَ فِيْمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهٖ
جنهن جو توهان کي آهي علم پوءِ ڇو ٿا جهڳڙو ڪريو ان ۾ جو ناهي توهان کي ان جي
عِلْمٌ ؕ وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ وَ اَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿۶۶﴾ مَا كَانَ اِبْرٰهِيْمُ
ڪا خبر، ۽ الله ڄاڻي ٿو ۽ توهان نه ٿا ڄاڻو. نه هئو ابراهيم
يَهُوْدِيًّا وَّ لَا نَصْرَانِيًّا وَّلٰكِنْ كَانَ حَنِيْفًا مُّسْلِمًا ؕ وَ مَا
يهودي ۽ نڪو نصارو پر هئو هڪ طرفو مسلمان، ۽ نه هئو
كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿۶۷﴾ اِنَّ اَوْلَى النَّاسِ بِاِبْرٰهِيْمَ لَلَّذِيْنَ
اهو مشرڪن مان. بيشڪ زور ويجها ماڻهن ۾ ابراهيم کي اهي آهن
اتَّبَعُوْهُ وَ هٰذَا النَّبِيُّ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ؕ وَ اللّٰهُ وَلِيُّ
جن پيروي ڪئي ان جي ۽ هيءُ نبي ۽ جن ايمان آندو، ۽ الله دوست آهي
الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۶۸﴾ وَدَّتْ طَّآئِفَةٌ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ لَوْ يُضِلُّوْنَكُمْ ؕ
مومنن جو. ❷ گهريو هڪ ٽولي اهل ڪتاب مان ته جيڪر گمراهه ڪن توهان کي،
وَ مَا يُضِلُّوْنَ اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَ مَا يَشْعُرُوْنَ ﴿۶۹﴾ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ
۽ نه ٿا گمراهه ڪن مگر پاڻ کي ۽ نه ٿا سمجهن. اي اهل ڪتاب!
لِمَ تَكْفُرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَ اَنْتُمْ تَشْهَدُوْنَ ﴿۷۰﴾ يٰٓاَهْلَ
ڇالاءِ انڪار ٿا ڪريو الله جي آيتن جو هوڏانهن اوهان شاهد آهيو. اي اهل
الْكِتٰبِ لِمَ تَلْبِسُوْنَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَ تَكْتُمُوْنَ الْحَقَّ وَ
ڪتاب! ڇو ٿا ملايو سچ کي ڪوڙ سان ۽ لڪايو ٿا حق کي حالانڪ

ع ٧ ٨ ١٥

اَنۡتُمۡ تَعۡلَمُوۡنَ ﴿۷۱﴾ وَ قَالَتۡ طَّآئِفَۃٌ مِّنۡ اَهۡلِ الۡکِتٰبِ اٰمِنُوۡا

توهان ڄاڻو ٿا. ۽ چيو هڪ ٽولي اهل ڪتاب جي تہ مڃيو

بِالَّذِیۡۤ اُنۡزِلَ عَلَی الَّذِیۡنَ اٰمَنُوۡا وَجۡهَ النَّهَارِ

ان کي جو نازل ڪيو ويو مسلمانن تي اڳياڙي ڏينهن جي ۾

وَ اکۡفُرُوۡۤا اٰخِرَهٗ لَعَلَّهُمۡ یَرۡجِعُوۡنَ ﴿ۚ۷۲﴾ وَ لَا تُؤۡمِنُوۡۤا

۽ انڪار ڪريو انجي پوياڙي ۾ من اهي ڦري وڃن. ❶ ۽ نہ مڃيو

اِلَّا لِمَنۡ تَبِعَ دِیۡنَکُمۡ ؕ قُلۡ اِنَّ الۡهُدٰی هُدَی

مگر انکي جيڪو هلي توهانجي دين تي، چئو بيشڪ هدايت آهي هدايت

اللّٰهِ ۙ اَنۡ یُّؤۡتٰۤی اَحَدٌ مِّثۡلَ مَاۤ اُوۡتِیۡتُمۡ اَوۡ

الله جي (چيائون پت نہ ڪجو) تہ ملندو ڪنهنکي اهڙو دين جهڙو مليو اوهان کي يا

یُحَآجُّوۡکُمۡ عِنۡدَ رَبِّکُمۡ ؕ قُلۡ اِنَّ الۡفَضۡلَ بِیَدِ اللّٰهِ ۚ

اهي جوابدار ڪندا توهانکي توهانجي خداوند، چئو بيشڪ پلائي الله جي هٿ آهي،

یُؤۡتِیۡهِ مَنۡ یَّشَآءُ ؕ وَ اللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِیۡمٌ ﴿ۚۙ۷۳﴾ یَّخۡتَصُّ

ڏئي ٿو اها جنهن کي گهري، ❷ ۽ الله ڪشادگي ڪندڙ ڄاڻندڙ آهي. خاصُ ڪري ٿو

بِرَحۡمَتِهٖ مَنۡ یَّشَآءُ ؕ وَ اللّٰهُ ذُو الۡفَضۡلِ الۡعَظِیۡمِ ﴿۷۴﴾

پنهنجي رحمت سان جنهن کي گهري، ۽ الله وڏي مهرباني وارو آهي.

وَ مِنۡ اَهۡلِ الۡکِتٰبِ مَنۡ اِنۡ تَاۡمَنۡهُ

۽ اهل ڪتاب مان ڪو اهڙو آهي جو جيڪڏهن امانت رکندين ان وٽ

بِقِنۡطَارٍ یُّؤَدِّهٖۤ اِلَیۡکَ ۚ وَ مِنۡهُمۡ مَّنۡ اِنۡ

گهڻو مال ❸ تہ واپس ڪندو توڏانهن، ۽ انهن مان ڪو اهڙو آهي جيڪڏهن

تَاۡمَنۡهُ بِدِیۡنَارٍ لَّا یُؤَدِّهٖۤ اِلَیۡکَ اِلَّا مَا

امانت رکندين ان وٽ هڪ اشرفي تہ نہ موٽائي ڏيندو اها توکي مگر جيستائين

دُمْتَ عَلَيْهِ قَآئِمًا ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا لَيْسَ عَلَيْنَا

ٽئين ان مٿان پڪو بيهندڙ، اهو هن ڪري جو چيائون ناهي اسان تي

فِي الْاُمِّيّٖنَ سَبِيْلٌ وَ يَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَ

اڻ پڙهيلن جي حق ۾ ڪا پڪڙ، ۽ هٽن ٿا الله تي ڪوڙ حالانڪ

هُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿۷۵﴾ بَلٰى مَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ وَ اتَّقٰى فَاِنَّ

اهي ڄاڻن ٿا. هائو جنهن پاڙيو پنهنجو انجام ۽ ڊنو پوءِ بيشڪ

اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِيْنَ ﴿۷۶﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ يَشْتَرُوْنَ

الله دوست رکي ٿو پرهيزگارن کي. بيشڪ جيڪي وٺن ٿا

بِعَهْدِ اللّٰهِ وَ اَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيْلًا اُولٰٓئِكَ لَا خَلَاقَ

الله جي وعدي تي ۽ پنهنجي قسمن تي رقم ٿوري ① اهي ماڻهو، ناهي ڪوئي ڀاڱو

لَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ وَ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ وَ لَا يَنْظُرُ

انهن لاءِ آخرت ۾ ۽ نه ڳالهائيندو انهن سان الله ۽ نڪي نگاهه ڪندو

اِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَ لَا يُزَكِّيْهِمْ ص وَ لَهُمْ عَذَابٌ

انهن ڏانهن قيامت ڏينهن ۽ نڪي پاڪ ڪندو انهن کي ۽ انهن لاءِ عذاب

اَلِيْمٌ ﴿۷۷﴾ وَ اِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيْقًا يَّلْوٗنَ اَلْسِنَتَهُمْ

ڏکوئيندڙ آهي. ۽ بيشڪ انهن مان هڪ ٽولو آهي جي مروڙن ٿا پنهنجون زبانون

بِالْكِتٰبِ لِتَحْسَبُوْهُ مِنَ الْكِتٰبِ وَ مَا هُوَ

ڪتاب سان جيئن ڀانيو توهان انهيءَ کي ڪتاب مان حالانڪ نه آهي اهو

مِنَ الْكِتٰبِ ج وَ يَقُوْلُوْنَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَ مَا

ڪتاب مان، ۽ چون ٿا اهو طرفان الله جي آهي حالانڪ ناهي

هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ج وَ يَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَ هُمْ

اهو الله جي طرفان، ۽ هٽن ٿا الله تي ڪوڙ حالانڪ اهي

يَعْلَمُوْنَ ﴿٧٨﴾ مَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُّؤْتِيَهُ اللّٰهُ الْكِتٰبَ

جاڻن ٿا. نہ آهي جائز ڪنهن ماڻهوءَ لاءِ جنهنکي ڏئي الله ڪتاب

وَ الْحُكْمَ وَ النُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُوْلَ لِلنَّاسِ كُوْنُوْا عِبَادًا

۽ دانش ۽ نبوت پوءِ اهو چوي ماڻهن کي تہ ٿيو ٻانها

لِّيْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَ لٰكِنْ كُوْنُوْا رَبّٰنِيّٖنَ بِمَا كُنْتُمْ

منهنجا ❶ الله کي ڇڏي پر چوندو تہ ٿيو الله وارا هنڪري جو توهان

تُعَلِّمُوْنَ الْكِتٰبَ وَ بِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُوْنَ ﴿٧٩﴾ لا وَ

پڙهائيندا آهيو ڪتاب ۽ هنڪري جو توهان پڙهندا آهيو. ۽

لَا يَاْمُرَكُمْ اَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلٰٓئِكَةَ وَ النَّبِيّٖنَ

نڪي حڪم ڪندو توهان کي تہ بڻايو ملائڪن کي ۽ نبين کي

اَرْبَابًا ؕ اَ يَاْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ اِذْ اَنْتُمْ

پاليندڙ چا اهو چوندو توهان کي ڪفر لاءِ هن کان پوءِ جو توهان

ع ٨ ٩ ٦

مُّسْلِمُوْنَ ﴿٨٠﴾ ع وَ اِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ النَّبِيّٖنَ

مسلمان ٿيا آهيو. ۽ ياد ڪر جڏهن ورتو الله انجام نبين کان

لَمَآ اٰتَيْتُكُمْ مِّنْ كِتٰبٍ وَّ حِكْمَةٍ ثُمَّ جَآءَكُمْ

تہ جڏهن ڏيندس توهانکي ڪتاب ۽ علم پوءِ اچي توهان وٽ

رَسُوْلٌ مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ

ڪو رسول تصديق ڪندڙ ان جي جيڪو توهان وٽ آهي تہ ضرور ايمان آڻيندؤ

بِهٖ وَ لَتَنْصُرُنَّهٗ ؕ قَالَ ءَ اَقْرَرْتُمْ

ان تي ۽ ضرور مدد ڪندؤ انهيءَ جي، فرمايائين چا توهان اقرار ڪيو ٿا

وَ اَخَذْتُمْ عَلٰى ذٰلِكُمْ اِصْرِيْ ؕ قَالُوْٓا اَقْرَرْنَا ؕ قَالَ

۽ کڻو ٿا انهيءَ تي منهنجو بار، چيائون اقرار ڪيوسون، فرمايائين

فَاشْهَدُوْا وَ اَنَا مَعَكُمْ مِّنَ الشّٰهِدِيْنَ﴿۸۱﴾ فَمَنْ
شاهد هجو ۽ آءٌ توهان سان گڏ شاهدن مان آهيان. پوءِ جيڪي

تَوَلّٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ﴿۸۲﴾ اَ فَغَيْرَ
ڦرندا انهيءَ کان بعد تہ اهي ئي بي فرمان آهن. ڇا پوءِ ڪو ٻيو دين

دِيْنِ اللّٰهِ يَبْغُوْنَ وَ لَهٗٓ اَسْلَمَ مَنْ
الله جي دين کان سواءِ گهرن ٿا حالانڪ انهيءَ لاءِ جهڪيا آهن جيڪي

فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ طَوْعًا وَّ كَرْهًا وَّ اِلَيْهِ
آسمانن ۽ زمين ۾ آهن خوشيءَ ۽ ناخوشيءَ ❶ ۽ انهيءَ ڏانهن

يُرْجَعُوْنَ﴿۸۳﴾ قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَ مَآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا
موٽايا ويندا. تون چؤ اسان ايمان آندو آهي الله تي ۽ ان تي جو لاٿو ويو اسان تي

وَ مَآ اُنْزِلَ عَلٰٓى اِبْرٰهِيْمَ وَ اِسْمٰعِيْلَ وَ اِسْحٰقَ وَ
۽ جيڪو لاٿو ويو ابراهيم ۽ اسماعيل ۽ اسحاق ۽

يَعْقُوْبَ وَ الْاَسْبَاطِ وَ مَآ اُوْتِيَ مُوْسٰى وَ عِيْسٰى وَ
يعقوب ۽ ان جي اولاد تي ۽ جيڪي مليو موسٰي ۽ عيسٰي ۽

النَّبِيُّوْنَ مِنْ رَّبِّهِمْ ۪ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْهُمْ ۫ وَ
نبين کي سندن پروردگار کان اسان نٿا سنڌو ڪريون انهن مان ڪنهن جي وچ ۾ ۽

نَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ﴿۸۴﴾ وَ مَنْ يَّبْتَغِ غَيْرَ الْاِسْلَامِ
اسان انهيءَ جائي مجيندڙ آهيون. ❷ ۽ جيڪو طلب ڪندو سواءِ اسلام جي

دِيْنًا فَلَنْ يُّقْبَلَ مِنْهُ ۚ وَ هُوَ فِي الْاٰخِرَةِ
ڪو بہ دين پوءِ هرگز نہ قبول ڪيو ويندو انهيءَ کان، ۽ اهو آخرت ۾

مِنَ الْخٰسِرِيْنَ﴿۸۵﴾ كَيْفَ يَهْدِي اللّٰهُ قَوْمًا كَفَرُوْا
نقصان وارن مان آهي. ڪيئن هدايت ڪندو الله اهڙي قوم کي جن ڪفر ڪيو

بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ وَ شَهِدُوْٓا اَنَّ الرَّسُوْلَ حَقٌّ وَّ جَآءَهُمُ
ايمان آڻڻ کان پوءِ ❶ ۽ شاهدي ڏنائون تہ اهو رسول سچو آهي ۽ آيا انهن وٽ
الْبَيِّنٰتُ ط وَ اللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٨٦﴾ اُولٰٓئِكَ
معجزا، ۽ الله نہ ٿو هدايت ڪري ظالم قوم کي. اهي ئي
جَزَآؤُهُمْ اَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللّٰهِ وَ الْمَلٰٓئِكَةِ وَ
سزا انهن جي آهي تہ پوندي انهن تي ڦٽڪار الله جي ۽ ملائڪن ❷ ۽
النَّاسِ اَجْمَعِيْنَ ﴿٨٧﴾ لا خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ج لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ
ماڻهن سيني جي. هميشہ رهندا ان ۾، نہ هلڪو ڪيو ويندو انهن کان
الْعَذَابُ وَ لَا هُمْ يُنْظَرُوْنَ ﴿٨٨﴾ لا اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا
عذاب ۽ نڪي اهي مهلت ڏنا ويندا. مگر جن توبهہ ڪئي
مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ وَ اَصْلَحُوْا قف فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٨٩﴾
ان کان پوءِ ۽ چڱا ڪم ڪيائون، پوءِ بيشڪ الله بخشڻھار مھربان آهي.
اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوْا كُفْرًا لَّنْ
بيشڪ جن ڪفر ڪيو ايمان آڻڻ کان پوءِ وري وڌيا ڪفر ۾ تہ هرگز نہ
تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ ج وَ اُولٰٓئِكَ هُمُ الضَّآلُّوْنَ ﴿٩٠﴾ اِنَّ
قبول ڪئي ويندي ❸ توبهہ انهن جي، ۽ اهي ئي گمراهہ آهن. بيشڪ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ مَاتُوْا وَ هُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُّقْبَلَ
جن ڪفر ڪيو ۽ مري ويا ڪفر جي حالت ۾ پوءِ هرگز نہ قبول ڪئي ويندي
مِنْ اَحَدِهِمْ مِّلْءُ الْاَرْضِ ذَهَبًا وَّلَوِ افْتَدٰى بِهٖ ط
انهن مان ڪنهن بہ هڪڙي کان پريل زمين سون جي جيتوڻيڪ عوض ۾ ڏئي انکي،
اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ وَّ مَا لَهُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ﴿٩١﴾ ع
اِهي اُهي آهن جن لاءِ عذاب ڏکوئيندڙ آهي ۽ ناهي انهن جو ڪوئي مددگار.

ع ٩ ١١ ١٧

الجزءُ الرابع - ٤

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتّٰى تُنْفِقُوْا مِمَّا تُحِبُّوْنَ ۬ؕ وَ مَا
هرگز نہ حاصل ڪندؤ ڀلائي کي تان جو خرچ ڪريو پنهنجي پياري شيءِ مان، ❶ ۽ جا بہ

تُنْفِقُوْا مِنْ شَیْءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِیْمٌ ﴿۹۲﴾ كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ
خرچ ڪندؤ ڪا شيءِ پوءِ الله انکي ڄاڻندڙ آهي. هر کاڌو هئو

حِلًّا لِّبَنِیْۤ اِسْرَآءِیْلَ اِلَّا مَا حَرَّمَ اِسْرَآءِیْلُ عَلٰى نَفْسِهٖ
حلال بني اسرائيل لاءِ مگر اهو جنهنکي حرام ڪيو يعقوب پنهنجي نفس تي

مِنْ قَبْلِ اَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرٰىةُ ؕ قُلْ فَاْتُوْا بِالتَّوْرٰىةِ فَاتْلُوْهَاۤ
اڳي نازل ٿيڻ توراتَ کان، تون چؤ آڻيو توراتَ کي پوءِ پڙهي ٻڌايو اهو

اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِیْنَ ﴿۹۳﴾ فَمَنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ
جيڪڏهن آهيو سچا. ❷ پوءِ جنهن ناهيو الله تي ڪوڙ

مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ فَاُولٰٓىِٕكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿۹۴﴾ قُلْ صَدَقَ اللّٰهُ ۫قف
انهيءَ کان بعد پوءِ اهي ئي ظالم آهن. چؤ سچ فرمايو الله،

فَاتَّبِعُوْا مِلَّةَ اِبْرٰهِیْمَ حَنِیْفًا ؕ وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِیْنَ ﴿۹۵﴾
پوءِ تابع ٿيو دين ابراهيم کي جو هڪطرفو هو، ۽ نہ هئو شرڪ ڪندڙن مان.

اِنَّ اَوَّلَ بَیْتٍ وُّضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِیْ بِبَكَّةَ مُبٰرَكًا وَّ
يقينن پهريون گهر جو رکيو ويو ماڻهن لاءِ اهو آهي مڪي ۾ برڪت وارو ۽

هُدًى لِّلْعٰلَمِیْنَ ﴿۹۶﴾ ۚ فِیْهِ اٰیٰتٌۢ بَیِّنٰتٌ مَّقَامُ اِبْرٰهِیْمَ ۬ۚ وَ
هدايت جهان وارن لاءِ. ان ۾ نشانيون آهن ظاهر (جهڙوڪ) مقام ابراهيم ❸ ۽

مَنْ دَخَلَهٗ كَانَ اٰمِنًا ؕ وَ لِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَیْتِ
جيڪو اندر اندو ان ۾ ٿيندو امن وارو، ۽ الله لاءِ آهي ماڻهن تي حج ڪرڻ بيت الله جو

مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَیْهِ سَبِیْلًا ؕ وَ مَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ
جيڪو طاقت رکي ان تائين رستي جي، ۽ جنهن انڪار ڪيو پوءِ بيشڪ الله

وقف جبريل عليه السلام

غَنِيٌّ عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٩٧﴾ قُلْ يٰاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَكْفُرُوْنَ
بي پرواهہ آهي جهان وارن کان. چؤ اي اهل ڪتاب! ڇو تا انڪار ڪريو

بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۖ وَ اللّٰهُ شَهِيْدٌ عَلٰى مَا تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٨﴾ قُلْ يٰاَهْلَ
الله جي آيتن جو حالانڪ الله شاهد آهي ان تي جيڪي ڪريو ٿا. چؤ اي اهل

الْكِتٰبِ لِمَ تَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ تَبْغُوْنَهَا
ڪتاب! ❶ ڇو تا روڪيو الله جي رستي کان انهنڪي جن ايمان آندو ڳوليو ٿا ان ۾

عِوَجًا وَّ اَنْتُمْ شُهَدَآءُ ؕ وَ مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٩﴾ يٰاَيُّهَا
عيب ۽ توهان شاهد آهيو، ۽ ناهي الله بي خبر توهان جي عملن کان. اي اهي

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنْ تُطِيْعُوْا فَرِيْقًا مِّنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا
جن ايمان آندو! جيڪڏهن چيو مڃيندؤ ڪنهن ٽولي جو انهن مان جنکي ڏنو ويو

الْكِتٰبَ يَرُدُّوْكُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ كٰفِرِيْنَ ﴿١٠٠﴾ وَ كَيْفَ تَكْفُرُوْنَ
ڪتاب تہ موٽائيندا توهانکي ايمان کان پوءِ ڪافر ڪري. ۽ ڪيئن تا ڪفر ڪريو

وَ اَنْتُمْ تُتْلٰى عَلَيْكُمْ اٰيٰتُ اللّٰهِ وَ فِيْكُمْ رَسُوْلُهٗ ؕ
هوڏانهن پڙهجن ٿيون توهان تي آيتون الله جون ۽ توهان ۾ آهي رسول انجو،

وَ مَنْ يَّعْتَصِمْ بِاللّٰهِ فَقَدْ هُدِيَ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿١٠١﴾ ع
۽ جيڪو چنبڙندو الله کي پوءِ اهو هدايت وارو ٿيو رستي سڌي ڏانهن.

يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تُقٰتِهٖ وَ لَا تَمُوْتُنَّ اِلَّا
اي ايمان وارو! ڊڄو الله کان جهڙو ڊڄڻ گهرجي انکان ۽ نہ مَرجو مگر

وَاَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿١٠٢﴾ وَ اعْتَصِمُوْا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيْعًا وَّ لَا
توهان مسلمان هجو. ۽ چنبڙو رسيءَ الله جي کي گڏجي ۽ نہ

تَفَرَّقُوْا ۠ وَ اذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَآءً
ڌار ڌار ٿيو ❷ ۽ ياد ڪريو احسان الله جو پنهنجي مٿان جڏهن توهان هئا پاڻ ۾ دشمن

فَاَلَّفَ بَيۡنَ قُلُوۡبِكُمۡ فَاَصۡبَحۡتُمۡ بِنِعۡمَتِهٖۤ اِخۡوَانًا ۚ

پوءِ جوڙ پيدا ڪيائين توهانجي دلين ۾ پوءِ ٿي پيا اوهين ان جي مهرباني سان ڀائر، ❶

وَ كُنۡتُمۡ عَلٰى شَفَا حُفۡرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَاَنۡقَذَكُمۡ مِّنۡهَا ؕ

۽ توهان هئا ڪناري ڪڏ باهه جي تي پوءِ بچايائين توهان کي انهيءَ کان،

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمۡ اٰيٰتِهٖ لَعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُوۡنَ ﴿١٠٣﴾ وَ

اهڙي طرح ٻڌائي ٿو الله توهانکي پنهنجون آيتون جيئن توهان هدايت وارا ٿيو. ۽

لۡتَكُنۡ مِّنۡكُمۡ اُمَّةٌ يَّدۡعُوۡنَ اِلَى الۡخَيۡرِ وَ يَاۡمُرُوۡنَ

ڀل تہ هجي توهان مان هڪ اهڙي جماعت جو سڏين نيڪي ڏانهن ۽ حڪم ڪن

بِالۡمَعۡرُوۡفِ وَ يَنۡهَوۡنَ عَنِ الۡمُنۡكَرِ ؕ وَ اُولٰٓئِكَ هُمُ الۡمُفۡلِحُوۡنَ ﴿١٠٤﴾

چڱن ڪمن جو ۽ روڪين بڇڙائي کان، ۽ اهي ئي آهن ڪامياب. ❷

وَ لَا تَكُوۡنُوۡا كَالَّذِيۡنَ تَفَرَّقُوۡا وَ اخۡتَلَفُوۡا مِنۡۢ بَعۡدِ مَا

۽ نہ ٿجو انهن وانگر جيڪي ڌار ٿي ويا ۽ اختلاف ڪيائون ان کان پوءِ جو

جَآءَهُمُ الۡبَيِّنٰتُ ؕ وَ اُولٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيۡمٌ ﴿١٠٥﴾ ۙ يَّوۡمَ

آيا انهن وٽ چٽا دليل، ۽ اهي ئي آهن جن لاءِ آهي عذاب وڏو. ❸ جنهن ڏينهن

تَبۡيَضُّ وُجُوۡهٌ وَّ تَسۡوَدُّ وُجُوۡهٌ ۚ فَاَمَّا الَّذِيۡنَ اسۡوَدَّتۡ وُجُوۡهُهُمۡ قف

سفيد ٿيندا ڪي منهن ۽ ڪارا ٿيندا ڪي منهن، پوءِ اهي ماڻهو جن جا ڪارا ٿيا منهن،

اَ كَفَرۡتُمۡ بَعۡدَ اِيۡمَانِكُمۡ فَذُوۡقُوا الۡعَذَابَ

(ڪين چئبو) ڇا توهان ڪفر ڪيو پنهنجي ايمان کان پوءِ، پوءِ چکو عذاب کي

بِمَا كُنۡتُمۡ تَكۡفُرُوۡنَ ﴿١٠٦﴾ وَ اَمَّا الَّذِيۡنَ ابۡيَضَّتۡ وُجُوۡهُهُمۡ

هن ڪري جو توهان ڪفر ڪندا هئا. ۽ اهي ماڻهو جو روشن ٿيا انهن جا منهن

فَفِيۡ رَحۡمَةِ اللّٰهِ ؕ هُمۡ فِيۡهَا خٰلِدُوۡنَ ﴿١٠٧﴾ تِلۡكَ اٰيٰتُ اللّٰهِ

سي الله جي رحمت ۾ هوندا، اهي ان ۾ هميشہ رهندا. اِهي آيتون الله جون آهن

نَتْلُوْهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ؕ وَ مَا اللّٰهُ يُرِيْدُ ظُلْمًا لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿۱۰۸﴾
جن کي پڙهون ٿا توتي اظهار حق لاءِ ۽ الله نه ٿو ارادو ڪري ظلم جو جهان وارن تي.

وَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ ؕ وَ اِلَى اللّٰهِ
۽ الله جو ئي آهي جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي، ۽ الله ڏانهن

تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ﴿۱۰۹﴾ ع كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَاْمُرُوْنَ
موٽن ٿا سڀ ڪم. توهان يلي اُمت آهيو جا اتاري وئي ① ماڻهن لاءِ حڪم ڪريو ٿا

بِالْمَعْرُوْفِ وَ تَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ ؕ وَ لَوْ
چڱن ڪمن جو ۽ روڪيو ٿا بڇڙن ڪمن کان ۽ ايمان آڻيو ٿا الله تي، ۽ جيڪڏهن

اٰمَنَ اَهْلُ الْكِتٰبِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ؕ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُوْنَ
ايمان آڻن ها اهل ڪتاب ته ٿئي ها يلو انهن جو، ڪي انهن مان ايمان وارا آهن

وَ اَكْثَرُهُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿۱۱۰﴾ لَنْ يَّضُرُّوْكُمْ اِلَّاۤ اَذًى ؕ وَ
۽ گهڻا انهن جا بي فرمان آهن. اهي نه تڪليف ڏيندا توهانکي مگر بد زباني جي، ② ۽

اِنْ يُّقَاتِلُوْكُمْ يُوَلُّوْكُمُ الْاَدْبَارَ ۫ قف ثُمَّ لَا يُنْصَرُوْنَ ﴿۱۱۱﴾
جيڪڏهن جنگ ڪندا توهان سان ته ڦيريندا اوهان ڏي پُٺيون ③ پوءِ مدد نه ملندن.

ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ اَيْنَ مَا ثُقِفُوْۤا اِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ اللّٰهِ وَ
هنئي وئي انهن تي ذلت جتي به لڌا وڃن مگر جي وٽن رسي الله جي ۽

حَبْلٍ مِّنَ النَّاسِ وَ بَآءُوْ بِغَضَبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَ ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ
رسي ماڻهن جي ④ ۽ موٽيا ڏمر الله جي سان ۽ هنئي وئي مٿن

الْمَسْكَنَةُ ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَ يَقْتُلُوْنَ
محتاجي، اهو هن لاءِ جو اهي نه مڃيندا هئا الله جي آيتن کي ۽ قتل ڪندا هئا

الْاَنْۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ؕ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَّ
نبين کي نا حق، اهو هن ڪري جو بي فرماني ڪيائون ۽

كَانُوْا يَعْتَدُوْنَ ﴿١١٢﴾ لَيْسُوْا سَوَآءً ؕ مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اُمَّةٌ
حد کان لنگھندا ھئا. اھي نہ آھن ھڪجھڙا، اھل ڪتاب مان ڪاجماعت

قَآئِمَةٌ يَّتْلُوْنَ اٰيٰتِ اللّٰهِ اٰنَآءَ الَّيْلِ وَ هُمْ يَسْجُدُوْنَ ﴿١١٣﴾
آھي سڌي رستي تي پڙھن تا آيتون الله جون رات جي وقتن ۾ ۽ اھي سجدو ڪن تا.❶

يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَ يَاْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَ يَنْهَوْنَ
ايمان آڻن تا الله تي ۽ ڏينھن قيامت تي ۽ حڪم ڪن تا چڱن ڪمن جو ۽ روڪين تا

عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يُسَارِعُوْنَ فِي الْخَيْرٰتِ ؕ وَ اُولٰٓئِكَ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿١١٤﴾
برائي کان ۽ تکڙ ڪن تا چڱاين ۾، ۽ اھي ماڻھو پيارا آھن.

وَ مَا يَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُّكْفَرُوْهُ ؕ وَ اللّٰهُ عَلِيْمٌۢ
۽ جيڪا ڪندا ڪا ڀلائي تہ ھرگز نہ انڪار ڪيو ويندن انجو، ۽ الله ڄاڻندڙ آھي

بِالْمُتَّقِيْنَ ﴿١١٥﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ
پرھيزگارن کي. اُھي ماڻھو جن ڪفر ڪيو ھرگز نہ ڪم ايندو انھن کي سندن مال

وَ لَآ اَوْلَادُهُمْ مِّنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ؕ وَ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ
۽ نہ سندن اولاد الله وٽ ڪجھ بہ، ۽ اھي دوزخي آھن، اھي

فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿١١٦﴾ مَثَلُ مَا يُنْفِقُوْنَ فِيْ هٰذِهِ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
انھيءَ ۾ ھميشہ رھندا. مثال انجو جيڪي خرچ ڪن تا ھن حياتي دنيا جي ۾

كَمَثَلِ رِيْحٍ فِيْهَا صِرٌّ اَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوْٓا
اھڙي واءَ مثل آھي جنھن ۾ ھجي پارو جو پيو ماڻھن جي پوک تي جن ظلم ڪيو

اَنْفُسَهُمْ فَاَهْلَكَتْهُ ؕ وَ مَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَ لٰكِنْ
پاڻ تي پوءِ تباھ ڪيائين ان کي، ❷ ۽ نہ ظلم ڪيو انھن تي الله پر

اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿١١٧﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْا بِطَانَةً
اھي پاڻ تي ظلم ڪن تا. اي ايمان وارو! نہ وٺو پنھنجو ڪري

مِّنۡ دُوۡنِكُمۡ لَا يَاۡلُوۡنَكُمۡ خَبَالًا ؕ وَدُّوۡا مَا عَنِتُّمۡ ۚ

ڌارين ڪي اهي ڪين گهٽائيندا توهان سان شرارت ۾، (١) گهرن ٿا تہ توهان تڪليف ۾ هجو،

قَدۡ بَدَتِ الۡبَغۡضَآءُ مِنۡ اَفۡوَاهِهِمۡ ۚۖ وَ مَا تُخۡفِيۡ صُدُوۡرُهُمۡ

ظاهر ٿي آهي دشمني سندن واتن مان ۽ جيڪي لڪائن ٿيون انهن جون دليون

اَكۡبَرُ ؕ قَدۡ بَيَّنَّا لَكُمُ الۡاٰيٰتِ اِنۡ كُنۡتُمۡ

سو تمام وڌيڪ آهي، بيشڪ بڌايون سون اوهان کي آيتون جيڪڏهن توهان

تَعۡقِلُوۡنَ ﴿۱۱۸﴾ هٰۤاَنۡتُمۡ اُولَآءِ تُحِبُّوۡنَهُمۡ وَ لَا يُحِبُّوۡنَكُمۡ

سمجهو. اجهو توهان اُهي آهيو جو دوست رکو ٿا انهن کي ۽ اهي نہ ٿا چاهين توهان کي

وَ تُؤۡمِنُوۡنَ بِالۡكِتٰبِ كُلِّهٖ ۚ وَ اِذَا لَقُوۡكُمۡ قَالُوۡۤا

حالانڪ توهان مڃو ٿا ڪتاب سموري کي، ۽ جڏهن گڏجن ٿا توهان کي چون ٿا

اٰمَنَّا ۚۖ وَ اِذَا خَلَوۡا عَضُّوۡا عَلَيۡكُمُ الۡاَنَامِلَ

اسين مسلمان آهيون، ۽ جڏهن اڪيلا ٿين ٿا تہ چباڙن ٿا توهان تي آڱريون

مِنَ الۡغَيۡظِ ؕ قُلۡ مُوۡتُوۡا بِغَيۡظِكُمۡ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيۡمٌۢ

غصي ڪان، چوين مرو پنهنجي ڪاوڙ ۾، بيشڪ الله ڄاڻندڙ آهي

بِذَاتِ الصُّدُوۡرِ ﴿۱۱۹﴾ اِنۡ تَمۡسَسۡكُمۡ حَسَنَةٌ تَسُؤۡهُمۡ ۫ وَ

دلين جي راز کي. جيڪڏهن پهچي توهان کي ڪا چڱائي تہ بُري ٿي لڳي انهن کي ۽

اِنۡ تُصِبۡكُمۡ سَيِّئَةٌ يَّفۡرَحُوۡا بِهَا ؕ وَ اِنۡ تَصۡبِرُوۡا

جيڪڏهن پهچي ٿي توهان کي ڪا برائي تہ خوش ٿين ٿا ان تي، ۽ جيڪڏهن توهان صبر ڪندؤ

وَ تَتَّقُوۡا لَا يَضُرُّكُمۡ كَيۡدُهُمۡ شَيۡـًٔا ؕ اِنَّ اللّٰهَ

۽ پرهيز ڪندؤ تہ نہ نقصان ڪندي توهان کي نگي انهن جي ڪجھ بہ، بيشڪ الله

بِمَا يَعۡمَلُوۡنَ مُحِيۡطٌ ﴿۱۲۰﴾ ع وَ اِذۡ غَدَوۡتَ مِنۡ اَهۡلِكَ

انهن جي عملن تي گهيرو ڪندڙ آهي. ۽ جڏهن تون صبح جو نڪري آئين پنهنجي گهر کان

تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِيْنَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ ؕ وَ اللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿۱۲۱﴾ۙ

بيهارين پيو مسلمانن کي مورچن تي جنگ لاءِ (1) ۽ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي.

اِذْ هَمَّتْ طَّآئِفَتٰنِ مِنْكُمْ اَنْ تَفْشَلَا ۙ وَ اللّٰهُ وَلِيُّهُمَا ؕ

جڏهن لڳائي توهان جي ٻن ٽولن سستي ۽ الله انهن جو مددگار هئو،

وَ عَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿۱۲۲﴾ وَ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ

۽ الله تي ڀل ڀروسو ڪن ايمان وارا. ۽ بيشڪ مدد ڪئي توهان جي الله

بِبَدْرٍ وَّ اَنْتُمْ اَذِلَّةٌ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿۱۲۳﴾

بدر ۾ هوڏانهن توهان هئا ڪمزور، پوءِ ڊڄو الله کان ته جيئن شڪر ڪريو.

اِذْ تَقُوْلُ لِلْمُؤْمِنِيْنَ اَ لَنْ يَّكْفِيَكُمْ اَنْ

جنهن وقت تو چيو ٿي مسلمانن کي ته ڇا نه آهي ڪافي توهانکي جو

يُّمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلٰثَةِ اٰلٰفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُنْزَلِيْنَ ﴿۱۲۴﴾ؕ

مدد ڪري توهان جي توهانجو رب ٽن هزارن ملائڪن سان آسمان مان لاهي.

بَلٰٓى ۙ اِنْ تَصْبِرُوْا وَ تَتَّقُوْا وَ يَاْتُوْكُمْ مِّنْ فَوْرِهِمْ هٰذَا

هائو جيڪڏهن صبر ڪندؤ ۽ پرهيزڪندؤ ۽ اهي اچن توهان تي انهيءَ گهڙيءَ ۾

يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ اٰلٰفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِيْنَ ﴿۱۲۵﴾

ته مدد موڪليندو توهانجو رب پنجن هزارن (2) ملائڪن نشان رکندڙن سان.

وَ مَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ وَ لِتَطْمَئِنَّ قُلُوْبُكُمْ

۽ نه ڪيوانکي الله مگر توهان جي خوشيءَ لاءِ ۽ جيئن قرار وٺن دليون توهان جون

بِهٖ ؕ وَ مَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ﴿۱۲۶﴾ۙ

انسان ۽ ناهي مدد مگر الله جي طرفان اهو زبردست حڪمت وارو آهي.

لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوْا

جيئن ڪپي چوندٻ ماڻهو ڪافرن جا يا ذليل ڪري انهن کي پوءِ موٽي وڃن

خَآئِبِيْنَ ﴿١٢٧﴾ لَيْسَ لَكَ مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ اَوْ يَتُوْبَ
ناڪام ٿي. ناهي تنهنجو هن ڪم ۾ ڪجهه يا الله توبهه قبول ڪري

عَلَيْهِمْ اَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَاِنَّهُمْ ظٰلِمُوْنَ ﴿١٢٨﴾ وَ لِلّٰهِ
انهن جي يا عذاب ڪري انهن کي پوءِ بلاشڪ اهي ظالم آهن. ۽ الله جوئي آهي

مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ ؕ يَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَ
جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي، بخشيندو جنهن کي گهري ۽

يُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَ اللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٢٩﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ
عذاب ڪندو جنهن کي گهري، ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي. اي اهي

اٰمَنُوْا لَا تَاْكُلُوا الرِّبٰوٓا اَضْعَافًا مُّضٰعَفَةً ۪ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ
جن ايمان آندو! نه کائو وياج ٻيڻو چوڻو ڪري ۽ ڊڄو الله کان

لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿١٣٠﴾ ۚ وَ اتَّقُوا النَّارَ الَّتِيْٓ اُعِدَّتْ
ته جيئن توهان ڪامياب ٿيو. ۽ ڊڄو ان باهه کان جا تيار ڪئي وئي آهي

لِلْكٰفِرِيْنَ ﴿١٣١﴾ ۚ وَ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ الرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿١٣٢﴾ ۚ وَ
ڪافرن لاءِ. ۽ حڪم مڃيو الله جو ۽ رسول جو مَنَ توهان رحم ڪيا وڃو. ۽

سَارِعُوْٓا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَ جَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ
ڊوڙو بخشش ڏانهن پنهنجي رب جي ۽ جنت ڏانهن جنهن جي ويڪر آسمانن

وَ الْاَرْضُ ۙ اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿١٣٣﴾ ۙ الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ
۽ زمين جيتري آهي تيار ڪئي وئي آهي پرهيزگارن لاءِ. جيڪي خرچ ڪن ٿا

فِي السَّرَّآءِ وَ الضَّرَّآءِ وَ الْكٰظِمِيْنَ الْغَيْظَ وَ الْعَافِيْنَ
سک ۽ ڏک ۾ ۽ ڪائن ٿا ڪاوڙ کي ۽ معاف ڪن ٿا

عَنِ النَّاسِ ؕ وَ اللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٣٤﴾ ۚ وَ الَّذِيْنَ اِذَا فَعَلُوْا
ماڻهن کي، ۽ الله پسند ڪري ٿو ڀلائي ڪندڙن کي. ۽ اهي جڏهن ڪن ٿا

فَاحِشَةً اَوْ ظَلَمُوْٓا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوْا

پڌرو گناهه يا ظلم ڪن ٿا پاڻ تي ته ياد ڪن ٿا الله کي پوءِ معافي گهرن ٿا

لِذُنُوْبِهِمْ ۪ وَ مَنْ يَّغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّا اللّٰهُ ۪ وَ لَمْ يُصِرُّوْا

پنهنجي گناهن جي، ۽ ڪير بخشيندو گناهه الله کان سواءِ؟ ۽ نه ٿا ضد ڪن

عَلٰى مَا فَعَلُوْا وَ هُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿۱۳۵﴾ اُولٰٓئِكَ جَزَآؤُهُمْ مَّغْفِرَةٌ

پنهنجي ڪئي تي ۽ اهي ڄاڻن ٿا. اُهي. بدلو انهن جو آهي معافي

مِّنْ رَّبِّهِمْ وَ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ

سندن پالڻهار کان ۽ باغَ وهن ٿيون جن جي هيٺيان واهيون هميشه رهندا انهن ۾،

وَ نِعْمَ اَجْرُ الْعٰمِلِيْنَ ﴿۱۳۶﴾ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ ۙ

۽ ڀلي آهي مزدوري ڪم ڪندڙن جي. گذريا آهن توهان کان اڳ ۾ ڪيئي واقعا

فَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِيْنَ ﴿۱۳۷﴾

پوءِ سير ڪريو زمين ۾ پوءِ ڏسو ته ڪيئن ٿي پڇاڙي ڪوڙي ڪندڙن جي.

هٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَ هُدًى وَّ مَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿۱۳۸﴾ وَ لَا

هيءُ بيان آهي ماڻهن لاءِ ۽ هدايت ۽ نصيحت آهي خوف ڪندڙن لاءِ. ۽ نه

تَهِنُوْا وَ لَا تَحْزَنُوْا وَ اَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿۱۳۹﴾

سُست ٿيو ۽ نڪي غم ڪريو جڏهن اوهان بلند آهيو جيڪڏهن مؤمن آهيو.

اِنْ يَّمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهٗ ؕ

جيڪڏهن پهتو توهان کي زخم ته بيشڪ پهتو آهي انهن ماڻهن کي به زخم اوترو ئي،

وَ تِلْكَ الْاَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ ۚ وَ لِيَعْلَمَ اللّٰهُ

۽ اهي ڏينهن ڦيرايون ٿا انهن کي ماڻهن جي وچ ۾، ۽ جيئن ظاهر ڪري الله

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ يَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَآءَ ؕ وَ اللّٰهُ لَا يُحِبُّ

ايمان وارن کي ۽ بڻائي اوهان مان ڪن کي شهيد، ۽ الله نه ٿو پسند ڪري

الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٤٠﴾ لا وَ لِيُمَحِّصَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ يَمْحَقَ

ظالمن کي. ① ۽ جيئن پاڪ ڪري الله انهن کي جن ايمان آندو ۽ ميٽائي

الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٤١﴾ اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَ لَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ

ڪافرن کي. ② ڇا ڀانيو ٿا توهان تہ ويندؤ بهشت ۾ ۽ نہ ظاهر ڪيو الله

الَّذِيْنَ جٰهَدُوْا مِنْكُمْ وَ يَعْلَمَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿١٤٢﴾ وَ لَقَدْ

لڙائي ڪندڙن کي توهان مان ۽ نڪي ظاهر ڪيائين سهپ وارن کي. ۽ بيشڪ

كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَلْقَوْهُ ص فَقَدْ رَاَيْتُمُوْهُ

توهان گهرندا هئا موت کي ③ هن کان اڳ جو ملو ان سان پوءِ توهان ڏٺو انهيءَ کي

ع ١٤ / ١٤ / ٥

وَ اَنْتُمْ تَنْظُرُوْنَ ﴿١٤٣﴾ ع وَ مَا مُحَمَّدٌ اِلَّا رَسُوْلٌ ج قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ

۽ توهان ڏسو پيا. ۽ ناهي مُحمَّد مگر ڏو رسول، گذريا آهن ان کان اڳي

الرُّسُلُ ط اَ فَاِنْ مَّاتَ اَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ

ڪيئي رسول، ڇا پوءِ جيڪڏهن مري وڃي يا شهيد ٿئي تہ توهان ڦري ويندؤ

عَلٰۤى اَعْقَابِكُمْ ط وَ مَنْ يَّنْقَلِبْ عَلٰى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَّضُرَّ

پنهنجين ڪڙين تي؟ ④ ۽ جيڪو ڦرندو پنهنجين ڪڙين تي پوءِ نہ نقصان ڏيندو

اللّٰهَ شَيْـًٔا ط وَ سَيَجْزِى اللّٰهُ الشّٰكِرِيْنَ ﴿١٤٤﴾ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ

الله کي ڪجھ بہ، ۽ جلد بدلو ڏيندو الله شڪر گذارن کي. ناهي ڪنهن جو

اَنْ تَمُوْتَ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ كِتٰبًا مُّؤَجَّلًا ط وَ مَنْ يُّرِدْ

مرڻ مگر الله جي حڪم سان لکيل آهي وقت مقرر، ۽ جيڪو گهرندو

ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهٖ مِنْهَا ج وَ مَنْ يُّرِدْ ثَوَابَ الْاٰخِرَةِ

بدلو دنيا جو ڏينداسون انکي انهيءَ مان، ۽ جيڪو گهرندو اجر آخرت جو

نُؤْتِهٖ مِنْهَا ط وَ سَنَجْزِى الشّٰكِرِيْنَ ﴿١٤٥﴾ وَ كَاَيِّنْ

ڏينداسون انکي انهيءَ مان، ۽ اجهو بدلو ڏينداسون شڪر گذارن کي. ۽ ڪيترائي

مِّنْ نَّبِيٍّ قٰتَلَ ۙ مَعَهٗ رِبِّيُّوْنَ كَثِيْرٌ ۚ فَمَا وَهَنُوْا لِمَآ
نبي لڙائي ڪئي انھن سان گڏجي الله وارن گھڻن، پوءِ نہ ماندا ٿيا ان ڪري جو

اَصَابَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ مَا ضَعُفُوْا وَ مَا اسْتَكَانُوْا ؕ
تڪليف پھتي انھن کي الله جي راهہ ۾ ۽ نڪي لُڙھي پيا ۽ نڪي ليلايائون،

وَ اللّٰهُ يُحِبُّ الصّٰبِرِيْنَ ﴿۱۴۶﴾ وَ مَا كَانَ قَوْلَهُمْ اِلَّآ
۽ الله پيار ڪري ٿو پڪي بيھندڙن سان. ۽ نہ هو ڪجھہ بہ چوڻ انھنجو مگر

اَنْ قَالُوْا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا وَ اِسْرَافَنَا فِيْٓ اَمْرِنَا
چيائون اي رب اسانجا معاف ڪر اسانجا گناهہ ۽ اسان جي زيادتي اسان جي ڪم ۾

وَ ثَبِّتْ اَقْدَامَنَا وَ انْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿۱۴۷﴾
۽ ڄمائي رک اسان جي پيرن کي ۽ واھر ڪر اسان جي ڪافر قوم تي.

فَاٰتٰىهُمُ اللّٰهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَ حُسْنَ ثَوَابِ الْاٰخِرَةِ ؕ وَ اللّٰهُ
پوءِ ڏنو انھن کي الله ثواب دنيا جو ۽ سھڻو ثواب آخرت جو، ۽ الله

يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۱۴۸﴾ ع يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنْ تُطِيْعُوا ۱۵ع ۵ ۶
محبت ڪري ٿو چڱائي ڪندڙن سان. اي ايمان وارو! جيڪڏھن چيو مڃيندؤ

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يَرُدُّوْكُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوْا خٰسِرِيْنَ ﴿۱۴۹﴾
ڪافرن جو تہ موٽائيندا اوھانکي پوئين پيرين پوءِ ٿي پوندؤ نقصان وارا. ❶

بَلِ اللّٰهُ مَوْلٰىكُمْ ۚ وَ هُوَ خَيْرُ النّٰصِرِيْنَ ﴿۱۵۰﴾ سَنُلْقِيْ
پر الله آھي مالڪ توھان جو، ۽ اھو يلو مددگار آھي. جلد وجھنداسون

فِيْ قُلُوْبِ الَّذِيْنَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَآ اَشْرَكُوْا بِاللّٰهِ
دلين انھن جي ۾ جن ڪفر ڪيو دھشت ڪي ھنڪري تہ شريڪ ڪيائون الله سان

مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطٰنًا ۚ وَ مَاْوٰىهُمُ النَّارُ ؕ وَ بِئْسَ
انڪي جو نہ لاٿائين ان جو ڪو دليل، ۽ جاءِ انھن جي جھنم آھي، ۽ اھا بڇڙي آھي

مَثْوَى الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٥١﴾ وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللّٰهُ وَعْدَهٗۤ اِذْ

جاءِ ظالمن جي. ۽ سچو ڪيو توهان سان الله وعدو پنهنجو جڏهن

تَحُسُّوْنَهُمْ بِاِذْنِهٖ ۚ حَتّٰۤى اِذَا فَشِلْتُمْ وَ تَنَازَعْتُمْ

ڪُهو پيا انهن کي ان جي حڪم سان، آخر جڏهن توهان سست ٿيا ۽ اختلاف ڪيوَ

فِى الْاَمْرِ وَ عَصَيْتُمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَاۤ اَرٰىكُمْ مَّا

ڪم ۾ ۽ نه چيو ورتوَ هن ڪان پوءِ جو ڏيکاريائين توهان کي اها شيءِ

تُحِبُّوْنَ ؕ مِنْكُمْ مَّنْ يُّرِيْدُ الدُّنْيَا وَ مِنْكُمْ مَّنْ يُّرِيْدُ

جنهن کي چاهيو پيا، اوهان مان ڪو گهري پيو دنيا ۽ اوهان مان ڪو گهري پيو

الْاٰخِرَةَ ۚ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ ۚ وَ لَقَدْ

آخرت، پوءِ هٽايائين توهان کي انهن کان جيئن پرکي توهان کي، ۽ يقينن

عَفَا عَنْكُمْ ؕ وَ اللّٰهُ ذُوْ فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٥٢﴾ اِذْ

معاف ڪيائين توهان کي، ۽ الله مهربان آهي مؤمنن تي. ياد ڪريو جڏهن

تُصْعِدُوْنَ وَ لَا تَلْوٗنَ عَلٰۤى اَحَدٍ وَّ الرَّسُوْلُ يَدْعُوْكُمْ

ڀڄو پيا توهان ۽ نه پيا واجهايو ڪنهن ڏانهن ۽ رسول سڏي پيو توهان کي

فِىْۤ اُخْرٰىكُمْ فَاَثَابَكُمْ غَمًّۢا بِغَمٍّ لِّكَيْلَا تَحْزَنُوْا

توهان جي پوين ۾ پوءِ ڏنائين توهان کي ڏک تي ڏک جيئن توهان افسوس نه ڪريو

عَلٰى مَا فَاتَكُمْ وَ لَا مَاۤ اَصَابَكُمْ ؕ وَ اللّٰهُ

ان تي جيڪو اوهان کان ٽِي ويو ۽ نه ان تي جيڪي توهان کي پهتو، ۽ الله

خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٥٣﴾ ثُمَّ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِّنْۢ بَعْدِ الْغَمِّ

خبر رکندڙ آهي جيڪي توهان ڪريو ٿا. وري نازل ڪيائين توهان تي ڏک کان پوءِ

اَمَنَةً نُّعَاسًا يَّغْشٰى طَآئِفَةً مِّنْكُمْ ۙ وَ طَآئِفَةٌ

امن واري ننڊ جا غلبو ڪري پئي هڪ ٽولي توهان جي تي ۽ ٻيو ٽولو

قَدْ اَهَمَّتْهُمْ اَنْفُسُهُمْ يَظُنُّوْنَ بِاللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ

ڳڻتيءَ ۾ وڌو انهن کي سندن سِرَنِ اهي گمان پيا ڪن الله ۾ ڪوڙا گمان

الْجَاهِلِيَّةِ ط يَقُوْلُوْنَ هَلْ لَّنَا مِنَ الْاَمْرِ مِنْ شَيْءٍ ط

بيوقوفيءَ وارا، چوَن پيا ڇا آهي اسان جي وس ان ڪم مان ڪا شيءِ؟ ❶

قُلْ اِنَّ الْاَمْرَ كُلَّهٗ لِلّٰهِ ط يُخْفُوْنَ فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ

تون چؤ بيشڪ ڪم سمورو الله جي وس آهي ۽ لڪائن ٿا پنهنجي اندر ۾

مَّا لَا يُبْدُوْنَ لَكَ ط يَقُوْلُوْنَ لَوْ كَانَ لَنَا

اهو جيڪي نٿا ظاهر ڪن توسان، چوَن ٿا جيڪڏهن هجي ها اسانجي وَسِ

مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ مَّا قُتِلْنَا هٰهُنَا ط قُلْ لَّوْ كُنْتُمْ

ان ڪم مان ڪجهه ته نه مارجي وڃون ها اتي، چؤ جيڪڏهن هجو ها

فِيْ بُيُوْتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِيْنَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ

پنهنجي گهرن ۾ ته به نڪري اچن ها اهي لکيل هئو جن تي موت

اِلٰى مَضَاجِعِهِمْ ج وَ لِيَبْتَلِيَ اللّٰهُ مَا فِيْ صُدُوْرِكُمْ

پنهنجي ڪِرڻ جي جاين ڏانهن، ❷ ۽ جيئن آزمائي الله جيڪي توهان جي سينن ۾ آهي

وَ لِيُمَحِّصَ مَا فِيْ قُلُوْبِكُمْ ط وَ اللّٰهُ عَلِيْمٌ م

۽ جيئن صاف ڪري جيڪي توهان جي دلين ۾ آهي، ۽ الله ڄاڻندڙ آهي

بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿١٥٤﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى

سينن جي رازن کي. بيشڪ جيڪي ڀڳا توهان مان جنهن ڏينهن ٽڪريون

الْجَمْعٰنِ لا اِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطٰنُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوْا ج وَ لَقَدْ

ٻه فوجون رڳو ٿيڙيو انهن کي شيطان سندن ڪنهن ڪئي جي سبب، ۽ البت

عَفَا اللّٰهُ عَنْهُمْ ط اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ حَلِيْمٌ ﴿١٥٥﴾ ع يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ع ١٦ ٧

معاف ڪيو الله انهن کي، بيشڪ الله بخشڻهار بردبار آهي. اي ايمان وارو!

لَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ قَالُوْا لِاِخْوَانِهِمْ اِذَا

نہ ٿيو انھن وانگر جن ڪفر ڪيو ۽ چيائون پنھنجي ڀائرن لاءِ جڏھن

ضَرَبُوْا فِي الْاَرْضِ اَوْ كَانُوْا غُزًّى لَّوْ كَانُوْا عِنْدَنَا مَا

سفرتي نڪتا ملڪ ۾ يا ھئا جھاد ۾ جيڪر ھجن ھا اسان وٽ تہ نہ

مَاتُوْا وَ مَا قُتِلُوْا ۚ لِيَجْعَلَ اللّٰهُ ذٰلِكَ حَسْرَةً فِيْ قُلُوْبِهِمْ ؕ

مرن ھا ۽ نڪي ڪُسن ھا، (1) جيئن بڻائي الله ان ڪي ارمان انھن جي دلين ۾.

وَ اللّٰهُ يُحْيٖ وَ يُمِيْتُ ؕ وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿۱۵۶﴾ وَ

۽ الله ئي جياري ٿو ۽ ماري ٿو، ۽ الله توھان جي ڪمن کي ڏسندڙ آھي. ۽

لَئِنْ قُتِلْتُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللّٰهِ

جيڪڏھن توھان شھيد ٿيو الله جي رستي ۾ يا مري ويؤ تہ بخشش الله جي

وَ رَحْمَةٌ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُوْنَ ﴿۱۵۷﴾ وَ لَئِنْ مُّتُّمْ اَوْ

۽ رحمت تمام ڀلي آھي انھيءَ کان جيڪي گڏ ٿا ڪن. ۽ جيڪڏھن مَرندؤ يا

قُتِلْتُمْ لَاِلَى اللّٰهِ تُحْشَرُوْنَ ﴿۱۵۸﴾ فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللّٰهِ

قتل ٿيندؤ ضرور الله ڏانھن گڏ ڪيا ويندؤ. پوءِ ڪارڻ رحمت الله جي

لِنْتَ لَهُمْ ۚ وَ لَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيْظَ الْقَلْبِ

تون نرم دل ٿيو آھين انھن لاءِ، (2) ۽ جيڪڏھن ھجين ھا شوخ، سخت دل

لَانْفَضُّوْا مِنْ حَوْلِكَ ۖ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَ اسْتَغْفِرْ

تہ ٽڙي پکڙي وڃن ھا تنھنجي آس پاس کان پوءِ تون معاف ڪر انھن کي ۽ معافي گھر

لَهُمْ وَ شَاوِرْهُمْ فِي الْاَمْرِ ۚ فَاِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ

انھن لاءِ ۽ صلاح وٺ انھن کان ڪم ۾، پوءِ جڏھن پڪو ارادو ڪرين تہ ڀروسو ڪر

عَلَى اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِيْنَ ﴿۱۵۹﴾ اِنْ يَّنْصُرْكُمُ

الله تي، بيشڪ الله محبت ڪندو آھي توڪل وارن سان. جيڪڏھن مَدد ڪري توھان جي

اللّٰهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ۚ وَ اِنْ يَّخْذُلْكُمْ فَمَنْ

الله تہ ڪوئي ناهي ڏاڍو توهان لاءِ ۽ جيڪڏهن ڇڏي ڏي توهانکي پوءِ ڪير آهي

ذَا الَّذِيْ يَنْصُرُكُمْ مِّنْۢ بَعْدِهٖ ؕ وَ عَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ

جو اهو مدد ڪندو توهان جي ان ڪان پوءِ؟ ۽ الله تي ئي ڀروسو ڪن

الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿۱۶۰﴾ وَ مَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَّغُلَّ ؕ وَ مَنْ

ايمان وارا. ۽ ناهي ڪنهن نبيءَ لاءِ جو ڳجهہ ڪري، (1) ۽ جيڪو

يَّغْلُلْ يَاْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۚ ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ

ڳجهہ ڪندو تہ آڻيندو لڪايل شيءِ قيامت ڏينهن، (2) پوءِ پوري ملندي سڀ

نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَ هُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿۱۶۱﴾ اَ فَمَنِ اتَّبَعَ

ڪنهن کي پنهنجي ڪمائي ۽ اهي نہ ظلم ڪيا ويندا. ڇا پوءِ جيڪو هليو

رِضْوَانَ اللّٰهِ كَمَنْۢ بَآءَ بِسَخَطٍ مِّنَ اللّٰهِ وَ مَاْوٰىهُ

الله جي رضا تي ان جهڙو ٿيندو جيڪو موٽي آيو الله جي غضب ۾ ۽ جاءِ ان جي

جَهَنَّمُ ؕ وَ بِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿۱۶۲﴾ هُمْ دَرَجٰتٌ عِنْدَ اللّٰهِ ؕ وَ اللّٰهُ

جهنم آهي، ۽ اها خراب جڳهہ آهي. اُهي درجن وارا آهن الله وٽ، ۽ الله

بَصِيْرٌۢ بِمَا يَعْمَلُوْنَ ﴿۱۶۳﴾ لَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ اِذْ

ڏسندڙ آهي سندن عملن کي. يقينن احسان ڪيو الله ايمان وارن تي جو

بَعَثَ فِيْهِمْ رَسُوْلًا مِّنْ اَنْفُسِهِمْ يَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِهٖ

موڪليائين انهن ۾ رسول انهن مان ئي (3) جو پڙهي ٿو انهن تي آيتون ان جون

وَ يُزَكِّيْهِمْ وَ يُعَلِّمُهُمُ الْكِتٰبَ وَ الْحِكْمَةَ ۚ وَ اِنْ

۽ پاڪ ٿو ڪري انهنکي ۽ سيکاري ٿو انهنکي ڪتاب ۽ دانش، جيتوڻيڪ

كَانُوْا مِنْ قَبْلُ لَفِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿۱۶۴﴾ اَوَ لَمَّآ اَصَابَتْكُمْ

هئا انهيءَ کان اڳ البت گمراهي پڌري ۾. ڇا جڏهن پهتي توهانکي

النصف

مُّصِيبَةٌ قَدْ اَصَبْتُمْ مِّثْلَيْهَا ۙ قُلْتُمْ اَنّٰى هٰذَا ؕ

تڪليف حالانڪ پهچائي هئي توهان ان ڪان ٻيڻي تہ چيو توهان ڪٿان آئي اها؟

قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِكُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۱۶۵﴾

چئو اها توهان ڪي پاڻ وٽان آهي، بيشڪ الله هرشيء تي قادر آهي.

وَ مَآ اَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعٰنِ فَبِاِذْنِ اللّٰهِ

۽ جيڪي رسيو توهان ڪي ان ڏينهن جو ٽڪريون ٻہ فوجون سو حڪم الله جي سان هو

وَ لِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۱۶۶﴾ وَ لِيَعْلَمَ الَّذِيْنَ نَافَقُوْا ۚۖ

۽ جيئن پڌرو ڪري ايمان وارن ڪي. ۽ پڌرو ڪري انهن ڪي جن منافقي ڪئي،

وَ قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَوِ ادْفَعُوْا ؕ قَالُوْا

۽ چيو ويو انهن ڪي اچو وڙهو الله جي راهہ ۾ يا دفاع ڪريو، چيائون

لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَّا اتَّبَعْنٰكُمْ ؕ هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ

جيڪڏهن ڄاڻون ها اسان جنگ (1) تہ ضرور هلون ها توهان سان، اهي ڪفر ڪي تنهن ڏينهن

اَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْاِيْمَانِ ۚ يَقُوْلُوْنَ بِاَفْوَاهِهِمْ مَّا لَيْسَ

وڌيڪ ويجها هئا ايمان ڪان، چَوَن ٿا پنهنجي واتن سان اهو جيڪي ناهي

فِيْ قُلُوْبِهِمْ ؕ وَ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُوْنَ ﴿۱۶۷﴾ ۚ اَلَّذِيْنَ

سندن دلين ۾، ۽ الله وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي جيڪي لڪائن ٿا. انهن

قَالُوْا لِاِخْوَانِهِمْ وَ قَعَدُوْا لَوْ اَطَاعُوْنَا مَا قُتِلُوْا ؕ

چيو پنهنجي برادر لاءِ ۽ ويٺا رهيا جيڪر اهي چيو وڃن ها اسانجو تہ نہ مرن ها،

قُلْ فَادْرَءُوْا عَنْ اَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿۱۶۸﴾

چئو پوءِ ٽاريو توهان پاڻ ڪان موت ڪي جيڪڏهن آهيو سچا.

وَ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ قُتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًا ؕ بَلْ

۽ نہ ڀانءِ تون انهن ڪي جي قتل ڪيا ويا الله جي راهہ ۾ مري ويل، بلڪ

اَحۡيَآءٌ عِنۡدَ رَبِّهِمۡ يُرۡزَقُوۡنَ ﴿١٦٩﴾ فَرِحِيۡنَ بِمَآ

اهي جيئرا آهن پنهنجي رب وٽ رزق ڏنا ٿا وڃن. خوش ٿيندڙ آهن ان تي

اٰتٰهُمُ اللّٰهُ مِنۡ فَضۡلِهٖ وَ يَسۡتَبۡشِرُوۡنَ بِالَّذِيۡنَ

جيڪي ڏنو انهنکي الله پنهنجي مهر سان ۽ خوشي ڪن ٿا انهن لاءِ

لَمۡ يَلۡحَقُوۡا بِهِمۡ مِّنۡ خَلۡفِهِمۡ اَلَّا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَ لَا

جيڪي نہ پهتا آهن انهنکي سندن پويان تہ ناهي ڪو خوف انهن تي ۽ نڪي

هُمۡ يَحۡزَنُوۡنَ ﴿١٧٠﴾ يَسۡتَبۡشِرُوۡنَ بِنِعۡمَةٍ مِّنَ اللّٰهِ وَ فَضۡلٍ وَّ اَنَّ

اهي ڏکارا ٿيندا. خوشي ڪن ٿا نعمت الله جي تي ۽ مهرباني تي ۽ بيشڪ

اللّٰهَ لَا يُضِيۡعُ اَجۡرَ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿١٧١﴾ اَلَّذِيۡنَ اسۡتَجَابُوۡا لِلّٰهِ وَ

الله نہ ٿو وڃائي اجر ايمان وارن جو. اهي جن سڏ ڏنو الله ۽

الرَّسُوۡلِ مِنۡۢ بَعۡدِ مَآ اَصَابَهُمُ الۡقَرۡحُ لِلَّذِيۡنَ اَحۡسَنُوۡا

رسول کي هن کان پوءِ جو رسيا انهن کي زخم، انهن لاءِ آهي جن چڱا ڪم ڪيا

مِنۡهُمۡ وَ اتَّقَوۡا اَجۡرٌ عَظِيۡمٌ ﴿١٧٢﴾ اَلَّذِيۡنَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ

انهن مان ۽ پرهيزڪيائون اجر وڏو. ① اهي جن کي چيو ماڻهن

اِنَّ النَّاسَ قَدۡ جَمَعُوۡا لَكُمۡ فَاخۡشَوۡهُمۡ فَزَادَهُمۡ اِيۡمَانًا ۖ

بيشڪ ماڻهو گڏ ٿيا آهن توهان لاءِ پوءِ ڊڄو انهن کان پوءِ وڌيو انهن جو ايمان،

وَّ قَالُوۡا حَسۡبُنَا اللّٰهُ وَ نِعۡمَ الۡوَكِيۡلُ ﴿١٧٣﴾ فَانۡقَلَبُوۡا

۽ چيائون ڪافي آهي اسان لاءِ الله ۽ اهو ڀلو ڪارساز آهي. پوءِ موٽي آيا

بِنِعۡمَةٍ مِّنَ اللّٰهِ وَ فَضۡلٍ لَّمۡ يَمۡسَسۡهُمۡ سُوۡٓءٌ وَّ اتَّبَعُوۡا

الله جي نعمت ۽ مهرباني سان نہ پهتي انهن کي ڪائي تڪليف ۽ هليا

رِضۡوَانَ اللّٰهِ وَ اللّٰهُ ذُوۡ فَضۡلٍ عَظِيۡمٍ ﴿١٧٤﴾ اِنَّمَا ذٰلِكُمُ الشَّيۡطٰنُ

الله جي رضا تي، ۽ الله مهرباني وڏيءَ وارو آهي. رڳو اهو اتوَ شيطان

وقف لازم

ربع ٢ عند المتقدمين ١٣

يُخَوِّفُ اَوْلِيَآءَهٗ ۪ فَلَا تَخَافُوْهُمْ وَ خَافُوْنِ

جو ڊيڄاريندو آهي پنهنجي دوستن کي پوءِ توهان نہ ڊڄو انهن کان ۽ ڊڄو مون کان ١

اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٧٥﴾ وَ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِيْنَ يُسَارِعُوْنَ

جيڪڏهن آهيو ايمان وارا. ۽ نہ ڏکارو ڪن توکي اهي جن تڪڙائي ڪئي

فِى الْكُفْرِ ۚ اِنَّهُمْ لَنْ يَّضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـًٔا ۗ يُرِيْدُ اللّٰهُ اَلَّا يَجْعَلَ

ڪفر ۾ اهي نقصان نہ ڪندا الله جو ڪجھ بہ گھري ٿو الله تہ نہ ڏئي

لَهُمْ حَظًّا فِى الْاٰخِرَةِ ۚ وَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿١٧٦﴾ اِنَّ

انهن کي ڪو فائدو آخرت ۾ ۽ انهن لاءِ عذاب وڏو آهي. بيشڪ

الَّذِيْنَ اشْتَرَوُا الْكُفْرَ بِالْاِيْمَانِ لَنْ يَّضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـًٔا ۚ

جن خريد ڪيو ڪفر کي ايمان جي عِوض اهي نہ زيان ڪندا الله جو ڪجھ بہ

وَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٧٧﴾ وَ لَا يَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا

۽ انهن لاءِ عذاب دردناڪ آهي. ۽ هرگز نہ سمجهن اهي جن ڪفر ڪيو

اَنَّمَا نُمْلِىْ لَهُمْ خَيْرٌ لِّاَنْفُسِهِمْ ۗ اِنَّمَا نُمْلِىْ

تہ جا ڍر ڏيون ٿا انهن کي ڪا ڀلي آهي انهن لاءِ رڳو اسان ڍر ڏيون ٿا

لَهُمْ لِيَزْدَادُوْٓا اِثْمًا ۚ وَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿١٧٨﴾ مَا كَانَ

انهن کي تہ جيئن وڌن گناھ ۾ ۽ انهن لاءِ آهي عذاب خوار ڪندڙ. نہ ٿو گھري

اللّٰهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلٰى مَآ اَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتّٰى يَمِيْزَ

الله جو ڇڏي ڏئي مؤمنن کي جنهن حال تي توهان آهيو جيستائين جدا ڪري

الْخَبِيْثَ مِنَ الطَّيِّبِ ۗ وَ مَا كَانَ اللّٰهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ

پليد کي پاڪ کان ۽ نہ ٿو گھري الله جو خبر ڏئي توهان کي ڳجھ جي

وَ لٰكِنَّ اللّٰهَ يَجْتَبِىْ مِنْ رُّسُلِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ۪ فَاٰمِنُوْا

پر الله چُونڊي ٿو پنهنجي رسولن مان جنهن کي چاهي پوءِ توهان يقين ڪريو

بِاللّٰهِ وَ رُسُلِهٖ ۚ وَ اِنْ تُؤْمِنُوْا وَ تَتَّقُوْا

الله تي ۽ سندس رسولن تي، ۽ جيڪڏهن توهان يقين ڪندا ۽ پرهيزڪندا

فَلَكُمْ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿١٧٩﴾ وَ لَا يَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ يَبْخَلُوْنَ

ته پوءِ توهان لاءِ آهي ثواب وڏو. ۽ هرگز نه سمجهن اهي جيڪي بخل ڪن ٿا

بِمَآ اٰتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ ؕ بَلْ

ان ۾ جو ڏنو انهن کي الله پنهنجي مهر سان ته اهو بخل چڱو آهي انهن لاءِ، بلڪ

هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ ؕ سَيُطَوَّقُوْنَ مَا بَخِلُوْا بِهٖ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ

اهو برو آهي انهن لاءِ، اجهو ڳٽ پارايا ويندن بخل واري شيءِ جا قيامت ڏينهن، ❶

وَ لِلّٰهِ مِيْرَاثُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ

۽ الله ئي وارث آهي آسمانن ۽ زمين جو، ۽ الله توهان جي عملن جي

خَبِيْرٌ ﴿١٨٠﴾ ع لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّ اللّٰهَ فَقِيْرٌ ١٨ ع ٩

خبر رکندڙ آهي. يقينن ٻڌو الله چوڻ انهن جو جن چيو ته الله سُڃو آهي

وَّ نَحْنُ اَغْنِيَآءُ ۘ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوْا وَ قَتْلَهُمُ وقف لازم

۽ اسين آسودا آهيون، اسين لکون ٿا اهو چوڻ انهن جو ❷ ۽ مارڻ انهن جو

الْاَنْۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۙ وَّ نَقُوْلُ ذُوْقُوْا عَذَابَ الْحَرِيْقِ ﴿١٨١﴾ ذٰلِكَ

نبين کي نا حق، ۽ چونداسون چکو عذاب ٻرندڙ باهه جو. اهو

بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْكُمْ وَ اَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ

ان ڪري آهي جو اڳتي موڪليو توهانجي هٿن ۽ بيشڪ الله ناهي ظلم ڪندڙ

لِّلْعَبِيْدِ ﴿١٨٢﴾ ۚ اَلَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّ اللّٰهَ عَهِدَ اِلَيْنَآ اَلَّا

ٻانهن تي. جن چيو ته الله تاڪيد ڪيو آهي اسان کي ته نه

نُؤْمِنَ لِرَسُوْلٍ حَتّٰى يَاْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَاْكُلُهُ

پَتِ ڪريون ڪنهن رسول تي جيستائين آڻي اسان وٽ اهڙي خيرات جو کائي ان کي

النَّارُ ؕ قُلْ قَدْ جَآءَكُمْ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِيْ بِالْبَيِّنٰتِ وَ بِالَّذِيْ
باهه ❶ چئو تہ آيا توهان وٽ رسولَ مون کان اڳي معجزن سان ۽ انهيءَ سان
قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوْهُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿۱۸۳﴾
جيڪي توهان چيو پوءِ ڇا لاءِ توهان قتل ڪيو انهنکي جيڪڏهن آهيو اوهين سچا.
فَاِنْ كَذَّبُوْكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ
پوءِ جي ڪوڙو ڪوٺين توکي پوءِ ڪوڙو ڪوٺيو ويو آهي رسولن کي توکان اڳ
جَآءُوْ بِالْبَيِّنٰتِ وَ الزُّبُرِ وَ الْكِتٰبِ الْمُنِيْرِ ﴿۱۸۴﴾ كُلُّ نَفْسٍ
جن آندا هئا معجزا ۽ لکيل مضمون ۽ ڪتاب روشن. هر جيئرو
ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ؕ وَ اِنَّمَا تُوَفَّوْنَ اُجُوْرَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ
چکندو موت کي، ۽ توهان کي پورا ملندا توهان جا بدلا قيامت ڏينهن،
فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَ اُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ؕ
جيڪو پري ڪيو ويو باهه کان ۽ داخل ڪيو ويو جنت ۾ سو ڪامياب ٿيو،
وَ مَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُوْرِ ﴿۱۸۵﴾ لَتُبْلَوُنَّ
۽ ناهي حياتي دنيا جي مگر سامان ذوکي جو. البت پرکيو ويندو توهانکي
فِيْٓ اَمْوَالِكُمْ وَ اَنْفُسِكُمْ قف وَ لَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِيْنَ
توهان جي مالن ۽ جانين ۾، ۽ ضرور ٻڌندؤ توهان انهن کان
اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَ مِنَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْٓا
جن کي ڏنو ويو ڪتاب توهان کان اڳ ۽ انهن کان جن شرڪ ڪيو،
اَذًى كَثِيْرًا ؕ وَ اِنْ تَصْبِرُوْا وَ تَتَّقُوْا فَاِنَّ ذٰلِكَ
بدزباني گهڻي، ۽ جيڪڏهن توهان صبر ڪندؤ ۽ پرهيز ڪندؤ پوءِ بيشڪ اهو
مِنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ ﴿۱۸۶﴾ وَ اِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا
پڪي پهه وارن ڪمن کان آهي. ۽ جڏهن ورتو الله انجام انهن کان جن کي ڏنو ويو

الْكِتٰبَ لَتُبَيِّنُنَّهٗ لِلنَّاسِ وَ لَا تَكْتُمُوْنَهٗ٘ز

ڪتاب تہ ضرور توهان ٻُڌائيندؤ اهو ماڻهن کي ۽ نہ لڪائيندؤ انکي

فَنَبَذُوْهُ وَرَآءَ ظُهُوْرِهِمْ وَ اشْتَرَوْا بِهٖ ثَمَنًا قَلِيْلًاؕ

پوءِ ڦٽوڪيائون ان کي پنهنجي پُنين پويان ۽ ورتائون ان جي عوض مُلهہ ٿورو،

فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُوْنَ﴿۱۸۷﴾ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ يَفْرَحُوْنَ

پوءِ بڇڙو آهي جيڪي خريد ڪيائون. تون نہ ڀانئجانءِ انهن کي جيڪي خوش ٿيندا آهن

بِمَآ اَتَوْا وَّ يُحِبُّوْنَ اَنْ يُّحْمَدُوْا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوْا

پنهنجي ڪردار تي ۽ چاهن ٿا تہ سندن واکاڻ ٿئي بنا ڪم ڪرڻ جي

فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِّنَ الْعَذَابِ ۚ وَ لَهُمْ عَذَابٌ

پوءِ مور نہ سمجهہ تون انهن کي ڇُٽل عذاب کان، ۽ انهن لاءِ آهي عذاب

اَلِيْمٌ﴿۱۸۸﴾ وَ لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِؕ وَ اللّٰهُ

دردناڪ. ۽ الله جي آهي حڪومت آسمانن ۽ زمين ۾، ۽ الله

عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ﴿۱۸۹﴾ع اِنَّ فِيْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ

هر شيءِ تي سگهہ رکندڙ آهي. بيشڪ پيدا ڪرڻ آسمانن ۽ زمين جي ۾

وَ اخْتِلَافِ الَّيْلِ وَ النَّهَارِ لَاٰيٰتٍ لِّاُولِي الْاَلْبَابِ﴿۱۹۰﴾ۙۚ الَّذِيْنَ

۽ ڦيرگهير رات ۽ ڏينهن جي ۾ نشانيون آهن عقل وارن لاءِ. اهي

يَذْكُرُوْنَ اللّٰهَ قِيٰمًا وَّ قُعُوْدًا وَّ عَلٰى جُنُوْبِهِمْ وَ يَتَفَكَّرُوْنَ

جيڪي ياد ڪن ٿا الله کي بيٺي ۽ ويٺي ۽ پاسن ڀر ۽ سوچ ڪن ٿا

فِيْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ۚ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا

بناوت آسمانن ۽ زمين جي ۾، چوَن ٿا اي رب اسانجا نہ پيدا ڪيو تو هنکي

بَاطِلًا ۚ سُبْحٰنَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴿۱۹۱﴾ رَبَّنَآ

اجايو، پاڪ آهي تنهنجي ذات پوءِ بچاءِ اسانکي باهہ جي عذاب کان. اي اسانجا رب

اِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ اَخْزَيْتَهٗ ؕ وَ مَا
بيشڪ تون جنهن کي وجهندين باهه ۾ پوءِ خوار ڪيئي ان کي، ۽ ناهي

لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴿۱۹۲﴾ رَبَّنَآ اِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا
ظالمن لاءِ ڪوئي مددگار. اي اسانجا پالڻهار بيشڪ اسان ٻُڌو هڪ سڏيندڙ کي

يُّنَادِيْ لِلْاِيْمَانِ اَنْ اٰمِنُوْا بِرَبِّكُمْ فَاٰمَنَّا ۖۗ
جو سڏي پيو ايمان لاءِ ته ايمان آڻيو پنهنجي رب تي پوءِ ايمان آندوسون،

رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا وَ كَفِّرْ عَنَّا سَيِّاٰتِنَا
اي رب اسانجا پوءِ معاف ڪر اسانکي اسانجا گناهه ۽ ميسار اسانجون برايون

وَ تَوَفَّنَا مَعَ الْاَبْرَارِ ﴿۱۹۳﴾ ۚ رَبَّنَا وَ اٰتِنَا مَا وَعَدْتَّنَا
۽ پورائو ڪر اسانجو ڀلارن سان. اي رب اسانجا ۽ ڏي اسانکي جيڪي تو انجام ڪيو اسان سان

عَلٰى رُسُلِكَ وَ لَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ اِنَّكَ
پنهنجي رسولن جي رستي ۽ نه خوار ڪر اسان کي ڏينهن قيامت، بيشڪ تون

لَا تُخْلِفُ الْمِيْعَادَ ﴿۱۹۴﴾ فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ اَنِّيْ لَآ
وعده خلافي نه ڪندو آهين. پوءِ دعا قبول ڪئي انهنجي سندن رب ته آءٌ نه

اُضِيْعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنْكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى ۚ
وڃائيندس پورهيو ڪنهن پورهيت جو توهان مان مرد هجي يا عورت،

بَعْضُكُمْ مِّنْۢ بَعْضٍ ۚ فَالَّذِيْنَ هَاجَرُوْا وَ اُخْرِجُوْا
اوهان هڪ ٻئي مان آهيو، پوءِ جن هجرت ڪئي ۽ ڪڍيا ويا

مِنْ دِيَارِهِمْ وَ اُوْذُوْا فِيْ سَبِيْلِيْ وَ قٰتَلُوْا وَ قُتِلُوْا
پنهنجن گهرن مان ۽ ايذايا ويا منهنجي راهه ۾ ۽ جنگ ڪيائون ۽ شهيد ٿيا

لَاُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ وَ لَاُدْخِلَنَّهُمْ
ته ضرور ميساريندم انهن کان سندن برايون ۽ ضرور داخل ڪندم انهنکي

جَنّٰتٍ تَجۡرِيۡ مِنۡ تَحۡتِهَا الۡاَنۡهٰرُ ثَوَابًا مِّنۡ عِنۡدِ اللّٰهِ ؕ

بهشتن ۾ وهن ٿيون جن جي هيٺان واهيون، اهو ثواب آهي الله جي طرفان،

وَ اللّٰهُ عِنۡدَهٗ حُسۡنُ الثَّوَابِ ﴿۱۹۵﴾ لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ

۽ الله وٽ سھڻو بدلو آهي. هرگز دوکي ۾ نه وجهي توکي اچ وڃ

الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا فِي الۡبِلَادِ ﴿۱۹۶﴾ مَتَاعٌ قَلِيۡلٌ قف ثُمَّ مَاۡوٰىهُمۡ

ڪافرن جي شهرن ۾. اهو فائدو گهٽ آهي، پوءِ جاءِ انهن جي

جَهَنَّمُ ؕ وَ بِئۡسَ الۡمِهَادُ ﴿۱۹۷﴾ لٰكِنِ الَّذِيۡنَ اتَّقَوۡا رَبَّهُمۡ

دوزخ آهي، ۽ اها بڇڙي جاءِ آهي. مگر اهي ماڻهو جيڪي ڊڄنا پنهنجي رب کان

لَهُمۡ جَنّٰتٌ تَجۡرِيۡ مِنۡ تَحۡتِهَا الۡاَنۡهٰرُ خٰلِدِيۡنَ فِيۡهَا

تن لاءِ باغ آهن جو وهن ٿيون انهن جي هيٺان واهيون هميشه رهندا انهن ۾

نُزُلًا مِّنۡ عِنۡدِ اللّٰهِ ؕ وَ مَا عِنۡدَ اللّٰهِ خَيۡرٌ لِّلۡاَبۡرَارِ ﴿۱۹۸﴾ وَ

مهماني طور الله جي طرفان، ۽ جيڪي الله وٽ آهي اهو ڀلو آهي ڀلارن لاءِ. ❶ ۽

اِنَّ مِنۡ اَهۡلِ الۡكِتٰبِ لَمَنۡ يُّؤۡمِنُ بِاللّٰهِ وَ مَاۤ اُنۡزِلَ

بيشڪ ڪجهه اهل ڪتاب اهڙا آهن جي ايمان آڻن ٿا الله تي ۽ ان تي جيڪي لاٿو ويو

اِلَيۡكُمۡ وَ مَاۤ اُنۡزِلَ اِلَيۡهِمۡ خٰشِعِيۡنَ لِلّٰهِ ۙ لَا يَشۡتَرُوۡنَ

توهان تي ❷ ۽ جيڪي لاٿو ويو انهن تي عاجزي ڪندڙ الله لاءِ نه ٿا وٺن

بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيۡلًا اُولٰٓئِكَ لَهُمۡ اَجۡرُهُمۡ عِنۡدَ رَبِّهِمۡ ؕ

الله جي آيتن کي رقم ٿوري ۾ تي، اهي ئي آهن جن لاءِ سندن اجورو آهي پنهنجي رب وٽ،

اِنَّ اللّٰهَ سَرِيۡعُ الۡحِسَابِ ﴿۱۹۹﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوا اصۡبِرُوۡا وَ

بيشڪ الله تڪڙو حساب وٺندڙ آهي. اي اهي جن ايمان آندو! صبر ڪريو ۽

صَابِرُوۡا وَ رَابِطُوۡا قف وَ اتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُوۡنَ ﴿۲۰۰﴾ ع

هڪٻئي کي مضبوط ڪريو ۽ ڳنڍيل رهو، ۽ ڊڄو الله کان من توهان ڪامياب ٿيو.

سُوْرَةُ النِّسَآءِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ مِائَةٌ وَّسِتٌّ وَّسَبْعُوْنَ اٰيَةً وَّاَرْبَعٌ وَّعِشْرُوْنَ رُكُوْعًا

سورت نساءِ مدني آهي ۽ اها هڪ سو ڇاهتر آيتون ۽ چوويهہ رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوْا رَبَّكُمُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ

اي انسانو! ڊڄو پنهنجي رب کان جنهن پيدا ڪيو توهان کي

مِّنْ نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ وَّ خَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَ بَثَّ

هڪ جِٽي مان ۽ خلقيائين ان مان سندس زال ۽ پکيڙيائين

مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيْرًا وَّ نِسَآءً ۚ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْ

انهن ٻنهي مان مرد گهڻا ۽ عورتون، ۽ ڊڄو الله کان جو

تَسَآءَلُوْنَ بِهٖ وَ الْاَرْحَامَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ

سوال ڪندا آهيو پاڻ ۾ ان جي نالي سان ۽ ڊڄو رشتن کان، بيشڪ الله آهي

عَلَيْكُمْ رَقِيْبًا ① وَ اٰتُوا الْيَتٰمٰٓى اَمْوَالَهُمْ وَ لَا تَتَبَدَّلُوا

توهان تي نگاهہ رکندڙ. ۽ ڏيو يتيمن کي مال انهن جا ۽ نہ بدلايو

الْخَبِيْثَ بِالطَّيِّبِ ۪ وَ لَا تَاْكُلُوْٓا اَمْوَالَهُمْ

خراب مال انهن جي سٺي سان ۽ نہ کائو انهن جي ملڪيت

اِلٰٓى اَمْوَالِكُمْ ؕ اِنَّهٗ كَانَ حُوْبًا كَبِيْرًا ② وَ اِنْ

پنهنجي ملڪيت سان گڏي، بيشڪ اهو آهي گناهہ وڏو. ۽ جيڪڏهن

خِفْتُمْ اَلَّا تُقْسِطُوْا فِي الْيَتٰمٰى فَانْكِحُوْا مَا

ڊڄو ٿا تہ نہ انصاف ڪندؤ يتيم نياڻين ۾ ❶ تہ نڪاح ڪريو جيڪي

طَابَ لَكُمْ مِّنَ النِّسَآءِ مَثْنٰى وَ ثُلٰثَ وَ رُبٰعَ ۚ

وڻن توهان کي عورتون ٻہ ٻہ ۽ ٽي ٽي ۽ چار چار،

فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تَعْدِلُوْا فَوَاحِدَةً اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ؕ

پوءِ جيڪڏهن ڊڄو ٿا ته برابري نه ڪندؤ ته پوءِ هڪڙي يا اهي (ٻانهيون) جن جا مالڪ آهيو،

ذٰلِكَ اَدْنٰۤى اَلَّا تَعُوْلُوْا ؕ ﴿۳﴾ وَ اٰتُوا النِّسَآءَ صَدُقٰتِهِنَّ

اهو ويجهو آهي ته نه ڏاڍائي ڪندؤ. ۽ ڏيو عورتن کي سندن مهر

نِحْلَةً ؕ فَاِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَیْءٍ مِّنْهُ

خوشي سان، پوءِ جيڪڏهن ڇڏين توهان کي ڪجهه انهيءَ مان

نَفْسًا فَكُلُوْهُ هَنِیْٓـًٔا مَّرِیْٓـًٔا ﴿۴﴾ وَ لَا تُؤْتُوا السُّفَهَآءَ

پنهنجو پاڻ ته کائو اهو وڻندڙ سُهائيندڙ ڪري. ۽ نه ڏيو بي سمجهن کي

اَمْوَالَكُمُ الَّتِیْ جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ قِیٰمًا وَّ ارْزُقُوْهُمْ

پنهنجا مالَ جنهنکي ڪيو الله توهانجو گذران ۽ کارايو انهن کي

فِیْهَا وَ اكْسُوْهُمْ وَ قُوْلُوْا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوْفًا ﴿۵﴾ وَ

انهيءَ مان ۽ پارايو انهن کي ۽ چئو انهن کي ڳالهه چڱائي واري. (١) ۽

ابْتَلُوا الْیَتٰمٰى حَتّٰۤى اِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ ۚ فَاِنْ

آزمايو چورن ٻارن کي جيستائين نڪاح جيڏا ٿين، (٢) پوءِ جيڪڏهن

اٰنَسْتُمْ مِّنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوْۤا اِلَیْهِمْ اَمْوَالَهُمْ ۚ

توهان سمجهو انهن ۾ ڪا چڱائي ته حوالي ڪريو انهن ڏانهن سندن ملڪيت،

وَ لَا تَاْكُلُوْهَاۤ اِسْرَافًا وَّ بِدَارًا اَنْ یَّكْبَرُوْا ؕ وَ

۽ نه کائو ان کي اجايو ۽ تڪڙ ڪري ته متان وڏا ٿين، ۽

مَنْ كَانَ غَنِیًّا فَلْیَسْتَعْفِفْ ۚ وَ مَنْ كَانَ فَقِیْرًا

جيڪو آهي آسودو ته پرهيز ڪري، (٣) ۽ جيڪو آهي محتاج

فَلْیَاْكُلْ بِالْمَعْرُوْفِ ؕ فَاِذَا دَفَعْتُمْ اِلَیْهِمْ

ته يل کائي خدمت آهر، پوءِ جيڪڏهن حوالي ڪيو ٿا انهن کي

اَمْوَالَهُمْ فَاَشْهِدُوْا عَلَيْهِمْ ؕ وَ كَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيْبًا ۝٦

سندن ملڪيت تہ شاهد ڪريو انهن تي، ۽ ڪافي آهي الله حساب ڪندڙ.

لِلرِّجَالِ نَصِيْبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَ الْاَقْرَبُوْنَ ۪

مردن لاءِ ڀاڱو آهي انهيءَ مان جيڪي ڇڏي ويا پيءُ ماءُ ۽ رشتيدار،

وَ لِلنِّسَآءِ نَصِيْبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَ الْاَقْرَبُوْنَ

۽ عورتن لاءِ آهي حصو ان مان جو ڇڏي مُئا پيءُ ماءُ ۽ ٻيا مائٽ

مِمَّا قَلَّ مِنْهُ اَوْ كَثُرَ ؕ نَصِيْبًا مَّفْرُوْضًا ۝٧ وَ اِذَا حَضَرَ

ٿورو هجي يا گهڻو، حصو مقرر ڪيل. ❶ ۽ جڏهن اچن

الْقِسْمَةَ اُولُوا الْقُرْبٰى وَ الْيَتٰمٰى وَ الْمَسٰكِيْنُ فَارْزُقُوْهُمْ

ورهاست مهل مائٽ ويجها ۽ يتيم ٻار ۽ ٻيا غريب تہ انهن کي ڪجهہ ڏيو

مِّنْهُ وَ قُوْلُوْا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوْفًا ۝٨ وَ لْيَخْشَ الَّذِيْنَ

ان مان ۽ ٻُڌايو انهن کي ڳالهہ چڱي طرح. ❷ ۽ ڀِل خطرو ڪن اهي ماڻهو

لَوْ تَرَكُوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعٰفًا خَافُوْا عَلَيْهِمْ ۪

جيڪڏهن ڇڏين ها پنهنجي پُٺيان اولاد ڪمزور تہ ڳڻتي ڪن ها انهن تي،

فَلْيَتَّقُوا اللّٰهَ وَ لْيَقُوْلُوْا قَوْلًا سَدِيْدًا ۝٩ اِنَّ الَّذِيْنَ

تنهنڪري ڊڄن الله کان ۽ چَون ڳالهہ سِڌي. بيشڪ جيڪي ماڻهو

يَاْكُلُوْنَ اَمْوَالَ الْيَتٰمٰى ظُلْمًا اِنَّمَا يَاْكُلُوْنَ فِيْ بُطُوْنِهِمْ

کائن ٿا مالَ ڇورن ٻارن جا ڏاڍ سان رڳو اهي کائن ٿا پنهنجي پيٽن ۾

ع ١٠ / ١٢ نَارًا ؕ وَ سَيَصْلَوْنَ سَعِيْرًا ۝١٠ ع يُوْصِيْكُمُ اللّٰهُ

باهہ کي، ۽ جلد داخل ٿيندا دوزخ ۾. حڪم ٿو ڪري توهان کي الله

فِيْٓ اَوْلَادِكُمْ ۗ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْاُنْثَيَيْنِ ۚ

توهان جي اولاد جي حق ۾، تہ مرد لاءِ آهي ❸ جيترو ڀاڱو ٻن عورتن جو،

فَاِنْ كُنَّ نِسَآءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا

پوءِ جيڪڏهن آهن عورتون ٻن کان مٿي تہ انهن لاءِ آهن ٻہ ٽهايون

مَا تَرَكَ ۚ وَ اِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا

ڇڏيل ملڪيت جون، ❶ ۽ جيڪڏهن آهي هڪڙي تہ انهيءَ لاءِ آهي

النِّصْفُ ؕ وَ لِاَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ

اڌ، ۽ ميت جي پيءُ ماءُ لاءِ هر هڪ لاءِ انهن مان آهي ڇهون حصو

مِمَّا تَرَكَ اِنْ كَانَ لَهٗ وَلَدٌ ۚ فَاِنْ لَّمْ يَكُنْ

ڇڏيل ملڪيت مان جي آهي ان کي اولاد، پر جيڪڏهن ناهي

لَّهٗ وَلَدٌ وَّ وَرِثَهٗۤ اَبَوٰهُ فَلِاُمِّهِ الثُّلُثُ ۚ

ان کي اولاد ۽ انجاوارث آهن پيءُ ماءُ پوءِ ان جي ماءُ لاءِ آهي ٽيون حصو،

فَاِنْ كَانَ لَهٗۤ اِخْوَةٌ فَلِاُمِّهِ السُّدُسُ مِنْۢ بَعْدِ

پوءِ جيڪڏهن آهن انکي ڀائر تہ ان جي ماءُ لاءِ ڇهون حصو آهي ❷ بعد ادا ڪرڻ

وَصِيَّةٍ يُّوْصِيْ بِهَاۤ اَوْ دَيْنٍ ؕ اٰبَآؤُكُمْ وَ اَبْنَآؤُكُمْ

وصيت جي جيڪا ڪري ويو يا قرض ادائي بعد، ❸ توهان جا پيئر ۽ توهان جا پُٽ،

لَا تَدْرُوْنَ اَيُّهُمْ اَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا ؕ فَرِيْضَةً

نہ ٿا ڄاڻو تہ ڪير انهن مان ويجهو آهي اوهان لاءِ نفعي ۾، حصو مقرر آهي

مِّنَ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿۱۱﴾ وَ

طرفان الله جي، بيشڪ الله آهي علم رکندڙ حڪمت ڄاڻندڙ. ۽

لَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ اَزْوَاجُكُمْ اِنْ لَّمْ يَكُنْ

توهان لاءِ اڌ آهي ان مال مان جو ڇڏي ويون توهان جون زالون جي ناهي

لَّهُنَّ وَلَدٌ ۚ فَاِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ

انهن کي اولاد، پر جيڪڏهن آهي انهن کي اولاد پوءِ توهان لاءِ آهي

الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ مِنْۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُّوْصِيْنَ بِهَآ
چوٿون حصو ان مان جو ڇڏي ويون بعد ادا ڪرڻ وصيت جي جا ڪري ويون

اَوْ دَيْنٍ ؕ وَ لَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ
يا قرض ادائي بعد، ۽ انهن لاءِ آهي چوٿون حصو ان مان جيڪي ڇڏي ويؤ توهان

اِنْ لَّمْ يَكُنْ لَّكُمْ وَلَدٌ ۚ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ
جيڪڏهن ناهي توهان ڪي ڪو اولاد، پوءِ جيڪڏهن آهي توهان ڪي

وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ مِّنْۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ
اولاد تہ انهن لاءِ اٺون حصو آهي ان مان جيڪي توهان ڇڏي ويا وصيت کان پوءِ

تُوْصُوْنَ بِهَآ اَوْ دَيْنٍ ؕ وَ اِنْ كَانَ رَجُلٌ
جا وصيت توهان ڪئي يا قرض ادائي بعد، ۽ جيڪڏهن ڪو مرد

يُّوْرَثُ كَلٰلَةً اَوِ امْرَاَةٌ وَّ لَهٗٓ اَخٌ اَوْ
جنهنجو ورثو ڏجي تو آهي نپٽو آئتو ❶ يا ڪا عورت ۽ ان کي آهي مائيٽو ڀاءُ يا

اُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ ۚ فَاِنْ كَانُوْٓا
ڀيڻ ❷ تہ پوءِ هر هڪ لاءِ آهي انهن مان ڇهون حصو، پوءِ جي آهن

اَكْثَرَ مِنْ ذٰلِكَ فَهُمْ شُرَكَآءُ فِي الثُّلُثِ مِنْۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ
وڌيڪ انهيءَ کان تہ پوءِ اهي ڀائيوار آهن ٽئين ڀاڱي ۾ ❸ وصيت بعد

يُّوْصٰى بِهَآ اَوْ دَيْنٍ ۙ غَيْرَ مُضَآرٍّ ۚ وَصِيَّةً
جا وصيت ڪئي وئي آهي يا قرض ادائي بعد، وصيت نقصان نہ ڪندڙ، اهو حڪم آهي

مِّنَ اللّٰهِ ؕ وَ اللّٰهُ عَلِيْمٌ حَلِيْمٌ ؕ⑫ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ ؕ
الله جي طرفان، ۽ الله علم رکندڙ سهپ رکندڙ آهي. اهي حدون الله جون آهن،

وَ مَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ
۽ جيڪو اطاعت ڪندو الله ۽ ان جي رسول جي تہ اهو داخل ڪندو ان کي باغن ۾

تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ وَ ذٰلِكَ الْفَوْزُ
وهن ٿيون جن جي هيٺان واهيون هميشه رهندا ان ۾ ۽ اهائي ڪاميابي
الْعَظِيْمُ ﴿١٣﴾ وَ مَنْ يَّعْصِ اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ وَ يَتَعَدَّ
وڏي آهي. ۽ جيڪو بي فرماني ڪندو الله ۽ ان جي رسول جي ۽ ٽپندو
حُدُوْدَهٗ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيْهَا ۪ وَ لَهٗ
ان جون حدون ته داخل ڪندو انکي باهه ۾ هميشه رهندو ان ۾ ۽ ان لاءِ
عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿١٤﴾ؑ وَ الّٰتِيْ يَاْتِيْنَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِّسَآئِكُمْ
عذاب ذليل ڪندڙ آهي. ۽ اهي جو ڪن ٿيون بي شرمي توهان جي عورتن مان
فَاسْتَشْهِدُوْا عَلَيْهِنَّ اَرْبَعَةً مِّنْكُمْ ۚ فَاِنْ شَهِدُوْا
ته شاهد آڻيو انهن تي چار توهان مان، پوءِ جيڪڏهن اهي شاهدي ڏين
فَاَمْسِكُوْهُنَّ فِي الْبُيُوْتِ حَتّٰى يَتَوَفّٰهُنَّ الْمَوْتُ اَوْ يَجْعَلَ
پوءِ جهليو انهن کي گهرن ۾ جيسين پورو ڪري انهنکي موت يا ڪري
اللّٰهُ لَهُنَّ سَبِيْلًا ﴿١٥﴾ وَ الَّذٰنِ يَاْتِيٰنِهَا مِنْكُمْ فَاٰذُوْهُمَا ۚ
الله انهن لاءِ ڪو رستو. ۽ جي ٻه مرد ❶ ڪن اهو ڪم توهان مان ته سزا ڏيو انهنکي،
فَاِنْ تَابَا وَ اَصْلَحَا فَاَعْرِضُوْا عَنْهُمَا ؕ اِنَّ اللّٰهَ
پوءِ جيڪڏهن توبهه ڪن ۽ چڱا ٿين ته مُڙي وڃو انهن کان، بيشڪ الله
كَانَ تَوَّابًا رَّحِيْمًا ﴿١٦﴾ اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللّٰهِ لِلَّذِيْنَ
آهي توبهه قبول ڪندڙ مهربان. رڳو توبهه قبولڻ الله تي انهن لاءِ آهي
يَعْمَلُوْنَ السُّوْٓءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوْبُوْنَ مِنْ قَرِيْبٍ فَاُولٰٓئِكَ
جيڪي ڪن ٿا گناهه اڻ ڄاڻائي ❷ تي پوءِ پشيمان ٿين ٿا جلد ئي ته پوءِ اهي
يَتُوْبُ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿١٧﴾ وَ لَيْسَتِ
معاف ڪري ٿو الله انهن کي، ۽ آهي الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو. ۽ نه آهي

التَّوْبَةُ لِلَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ السَّيِّاٰتِ ۚ حَتّٰٓى اِذَا حَضَرَ
توبهہ انهن جي جيڪي ڪن ٿا بڇڙايون، ايستائين جو جڏهن پهچي ٿو

اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ اِنِّيْ تُبْتُ الْـٰٔنَ وَ لَا الَّذِيْنَ
انهن مان ڪنهن تي موت چوي ٿو تہ مون توبهہ ڪئي هينئر ۽ ناهي انهن جي توبهہ

يَمُوْتُوْنَ وَهُمْ كُفَّارٌ ؕ اُولٰٓئِكَ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿١٨﴾
جيڪي مرن ٿا ڪفر جي حال ۾، اهي ئي تيار ڪيوسون انهن لاءِ عذاب دردناڪ.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا يَحِلُّ لَكُمْ اَنْ تَرِثُوا النِّسَآءَ
اي ايمان وارؤ ! ناهي جائز توهان لاءِ جو وارث ٿيو عورتن جا

كَرْهًا ؕ وَ لَا تَعْضُلُوْهُنَّ لِتَذْهَبُوْا بِبَعْضِ مَآ اٰتَيْتُمُوْهُنَّ
زور سان، ۽ نہ بند ڪريو انهن کي (١) هن لاءِ تہ ڪسيو ڪجهہ ان مان جو ڏنو اٿوَ انهن کي (٢)

اِلَّآ اَنْ يَّاْتِيْنَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ ۚ وَ عَاشِرُوْهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ ۚ
مگر جي آڻين ڪا بي حيائي پڌري، ۽ گذاريو انهن سان سُني طرح،

فَاِنْ كَرِهْتُمُوْهُنَّ فَعَسٰٓى اَنْ تَكْرَهُوْا شَيْـًٔا
پوءِ جي ناپسند ڪريو ٿا انهن کي تہ ممڪن آهي جو ناپسند ڪريو ڪنهن شيءِ کي

وَّ يَجْعَلَ اللّٰهُ فِيْهِ خَيْرًا كَثِيْرًا ﴿١٩﴾ وَ اِنْ اَرَدْتُّمُ اسْتِبْدَالَ
۽ ڪري الله ان ۾ ڀلائي گهڻي. ۽ جيڪڏهن گهرو ٿا بدلائي وٺڻ

زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ ۙ وَّ اٰتَيْتُمْ اِحْدٰىهُنَّ قِنْطَارًا فَلَا
زال جو زال جي جاءِ تي ۽ ڏنو اٿوَ انهن مان ڪنهن هڪڙيءَ کي وڏو مال تہ نہ

تَاْخُذُوْا مِنْهُ شَيْـًٔا ؕ اَ تَاْخُذُوْنَهٗ بُهْتَانًا وَّ اِثْمًا مُّبِيْنًا ﴿٢٠﴾
وٺو ان مان ڪا شيءِ، (٣) ڇا وٺندؤ اِهو تهمت سان ۽ گناهہ پڌري سان.

وَ كَيْفَ تَاْخُذُوْنَهٗ وَ قَدْ اَفْضٰى بَعْضُكُمْ اِلٰى بَعْضٍ
۽ ڪيئن ٿا وٺو اهو هوڏانهن ويجها ٿيا آهيو هِڪ ٻئي کي (٤)

وَّ اَخَذْنَ مِنْكُمْ مِّيْثَاقًا غَلِيْظًا ﴿٢١﴾ وَ لَا تَنْكِحُوْا مَا
۽ ورتو زالن توهان کان وعدو پڪو. ❶ ۽ نه نڪاح ڪريو جيڪي
نَكَحَ اٰبَآؤُكُمْ مِّنَ النِّسَآءِ اِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ؕ
نڪاح ڪيون ابن ڏاڏن توهان جن ڪي زالون مگر جو اڳ ۾ ٿي گذريو،
اِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةً وَّ مَقْتًا ؕ وَ سَآءَ سَبِيْلًا ﴿٢٢﴾ ع
بيشڪ اها آهي بي حيائي ۽ غضب جوڳم، ۽ بڇڙو رستو.
حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ اُمَّهٰتُكُمْ وَ بَنٰتُكُمْ وَ اَخَوٰتُكُمْ وَ
حرام ڪيون ويون توهان تي توهان جو مائرون ۽ ڌيئرون ۽ ڀينرون ۽
عَمّٰتُكُمْ وَ خٰلٰتُكُمْ وَ بَنٰتُ الْاَخِ وَ بَنٰتُ الْاُخْتِ وَ
ڦڦيون ۽ ماسيون ۽ ڀاءُ جون ڌيئرون ۽ ڀيڻ جون ڌيئرون ۽
اُمَّهٰتُكُمُ الّٰتِيْٓ اَرْضَعْنَكُمْ وَ اَخَوٰتُكُمْ مِّنَ الرَّضَاعَةِ
توهان جون اُهي مائرون جن ٿڃ پياري توهانکي ۽ ڀينرون توهان جون ٿڃ جون
وَ اُمَّهٰتُ نِسَآئِكُمْ وَ رَبَآئِبُكُمُ الّٰتِيْ فِيْ حُجُوْرِكُمْ
۽ مائرون توهان جي زالن جون ۽ اڳ ڄايون توهان جون جيڪي پليون توهان جي هنج ۾
مِّنْ نِّسَآئِكُمُ الّٰتِيْ دَخَلْتُمْ بِهِنَّ ز فَاِنْ لَّمْ تَكُوْنُوْا
توهان جي انهن زالن مان جن ڪي ويجها ٿيا آهيو، پوءِ جيڪڏهن نه آهيو
دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ ز وَ حَلَآئِلُ اَبْنَآئِكُمُ
ويجها ٿيا انهن ڪي ته پوءِ ناهي ڪو گناهه توهان تي، ۽ زالون توهان جي پٽن جون
الَّذِيْنَ مِنْ اَصْلَابِكُمْ ۙ وَ اَنْ تَجْمَعُوْا بَيْنَ الْاُخْتَيْنِ اِلَّا
جيڪي توهان جي پٽنين مان آهن ۽ حرام آهي ❷ گڏ ڪرڻ ٻن ڀينرن جو مگر
مَا قَدْ سَلَفَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿٢٣﴾ ۙ
جيڪي اڳ ٿي گذريو، بيشڪ الله بخشڻهار مهربان آهي.

وَّ الْمُحْصَنٰتُ مِنَ النِّسَآءِ اِلَّا مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ج ①

۽ نڪاح ٻڌل عورتون مگر اهي جن تي مالڪ ٿيا سڃا هٿ اوهانجا

كِتٰبَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ ج وَ اُحِلَّ لَكُمْ مَّا وَرَآءَ ذٰلِكُمْ

لکيو الله جو آهي توهان تي، ۽ حلال ٿيون توهان لاءِ جيڪي انهن کانسواءِ آهن

اَنْ تَبْتَغُوْا بِاَمْوَالِكُمْ مُّحْصِنِيْنَ غَيْرَ مُسٰفِحِيْنَ ط فَمَا

جيئن ونو پنهنجي مَهرسان شادي ڪندڙ ٿي نہ زنا ڪندڙ، ② پوءِ اهي

اسْتَمْتَعْتُمْ بِهٖ مِنْهُنَّ فَاٰتُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ فَرِيْضَةً ط وَ لَا

جن کان نفعو ورتو توهان انهن مان تہ ڏيو انهنکي سندن مَهر مقرر، ۽ ناهي

جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيْمَا تَرٰضَيْتُمْ بِهٖ مِنْۢ بَعْدِ الْفَرِيْضَةِ ط ③

گناھ توهان تي ان ۾ جنهن تي پاڻ ۾ راضي هجو بعد مقرر مَهر جي،

اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿۲۴﴾ وَ مَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ

بيشڪ الله آهي ڄاڻندڙ حڪمت وارو. ۽ جيڪو نہ ٿو رکي توهان مان

طَوْلًا اَنْ يَّنْكِحَ الْمُحْصَنٰتِ الْمُؤْمِنٰتِ فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ

طاقت جو نڪاح ڪري پاڪدامن مؤمنياڻين سان تہ پوءِ انهن سان جنکي سنڀاليو

اَيْمَانُكُمْ مِّنْ فَتَيٰتِكُمُ الْمُؤْمِنٰتِ ط وَ اللّٰهُ اَعْلَمُ

توهانجي ساڄي هٿن توهانجون ٻانهيون ايمان واريون، ۽ الله خوب ڄاڻي ٿو

بِاِيْمَانِكُمْ ط بَعْضُكُمْ مِّنْۢ بَعْضٍ ج فَانْكِحُوْهُنَّ

توهانجي ايمان کي، توهان مان هڪڙا ٻين مان آهن، ④ پوءِ نڪاح ڪريو انهن سان

بِاِذْنِ اَهْلِهِنَّ وَ اٰتُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ مُحْصَنٰتٍ

سندن مالڪن جي موڪل سان ۽ ڏيو انهنکي مهر انهن جا دستور موافق شادي ڪرايل

غَيْرَ مُسٰفِحٰتٍ وَّ لَا مُتَّخِذٰتِ اَخْدَانٍ ج فَاِذَآ اُحْصِنَّ

نہ زنا ڪار ۽ نڪي ونندڙ ڳجها بدڪار، پوءِ جڏهن نڪاح ۾ ٿي ويون

فَاِنْ اَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا

پوءِ جيڪڏهن ڪن ڪا بي حيائي تہ انهن تي آهي اڌ ان جو جيڪا

عَلَى الْمُحْصَنٰتِ مِنَ الْعَذَابِ ؕ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ

آزاد پاڪدامن تي آهي ❶ سزا، اهو حڪم انهيءَ لاءِ آهي جيڪو ڊڄي

الْعَنَتَ مِنْكُمْ ؕ وَ اَنْ تَصْبِرُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ ؕ وَ اللّٰهُ

گناهہ ڪرڻ ڪان اوهان مان ❷ ۽ صبر ڪرڻ توهان جو بهتر آهي توهان لاءِ ۽ الله

غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٥﴾ يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَ يَهْدِيَكُمْ ع

بخشڻهار مهربان آهي. گهري ٿو الله تہ ٻڌائي توهانکي ۽ هلائي توهانکي

سُنَنَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَ يَتُوْبَ عَلَيْكُمْ ؕ وَ اللّٰهُ

رستن انهن جي تي جيڪي توهان کان اڳ هئا ۽ معاف ڪري توهانکي، ۽ الله

عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٢٦﴾ وَ اللّٰهُ يُرِيْدُ اَنْ يَّتُوْبَ عَلَيْكُمْ قف وَ يُرِيْدُ

علم وارو حڪمت وارو آهي. ۽ الله گهري ٿو تہ رحم ڪري توهان تي ۽ چاهن ٿا

الَّذِيْنَ يَتَّبِعُوْنَ الشَّهَوٰتِ اَنْ تَمِيْلُوْا مَيْلًا عَظِيْمًا ﴿٢٧﴾

اهي جيڪي ڪدلڳن ٿا مزن کي تہ توهان لڙي وڃو گهڻو پري. ❸

يُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ يُّخَفِّفَ عَنْكُمْ ج وَ خُلِقَ الْاِنْسَانُ

چاهي ٿو الله تہ هلڪو ڪري بار توهان کان، ۽ پيدا ڪيو ويو آهي ماڻهو

ضَعِيْفًا ﴿٢٨﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَاْكُلُوْۤا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ

ڪمزور ڪري. ❹ اي ايمان وارو! نہ کائو مال پنهنجا پاڻ ۾

بِالْبَاطِلِ اِلَّاۤ اَنْ تَكُوْنَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِّنْكُمْ قف وَ لَا

ناحق مگر جو هجي واپار رضامندي توهان جي سان، ۽ نہ

تَقْتُلُوْۤا اَنْفُسَكُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيْمًا ﴿٢٩﴾ وَ مَنْ

خون ڪريو پاڻ ۾ بيشڪ الله آهي توهان تي رحم ڪندڙ. ۽ جيڪو

يَّفْعَلْ ذٰلِكَ عُدْوَانًا وَّ ظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيْهِ نَارًا ؕ

كندو اهوكم سركشي ۽ ظلم سان پوءِ جلد اسان وجهنداسون انکي باهہ ۾،

وَ كَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرًا ﴿٣٠﴾ اِنْ تَجْتَنِبُوْا كَبَآئِرَ مَا

۽ آهي اهوكم الله تي آسان. جيڪڏهن بچندؤ وڏن گناهن کان انهن مان

تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَ نُدْخِلْكُمْ

جي منع ڪيل اٿوَ تہ معاف ڪنداسون توهانجا ننڍا گناهہ ❶ ۽ داخل ڪنداسون توهان کي

مُّدْخَلًا كَرِيْمًا ﴿٣١﴾ وَ لَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللّٰهُ بِهٖ

جڳهہ عزت واري ۾. ۽ نہ سَڌ ڪريو انجي وڌايو الله جنهن سان

بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ ؕ لِلرِّجَالِ نَصِيْبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوْا ؕ

توهان مان هڪڙن کي ٻين تي، ❷ مردن لاءِ ڀاڱو آهي ان مان جيڪي ڪمايائون،

وَ لِلنِّسَآءِ نَصِيْبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ ؕ وَ سْئَلُوا اللّٰهَ

۽ عورتن لاءِ حصو آهي ان مان جيڪي ڪمايائون، ۽ گُهرو الله کان

مِنْ فَضْلِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمًا ﴿٣٢﴾ وَ لِكُلٍّ

فضل ان جو، بيشڪ الله آهي هر شيءِ کي ڄاڻندڙ. ۽ هرهڪ لاءِ

جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَ الْاَقْرَبُوْنَ ؕ وَ الَّذِيْنَ

اسان ڪيا آهن وارث ان ۾ جو ڇڏيو پيءُ ماءُ ۽ مائٽن، ۽ اهي

عَقَدَتْ اَيْمَانُكُمْ فَاٰتُوْهُمْ نَصِيْبَهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ

جن کي ٻَڌيو توهانجي قَسمن پوءِ ڏيو انهنکي سندن حصو، ❸ بيشڪ الله آهي

ع ٥ ٨ ٢ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدًا ﴿٣٣﴾ع اَلرِّجَالُ قَوّٰمُوْنَ عَلَى النِّسَآءِ بِمَا

هر شيءِ تي حاضر. مرد حاڪم آهن زالن تي ❹ هن ڪري

فَضَّلَ اللّٰهُ بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ وَّ بِمَآ اَنْفَقُوْا

جو ڀلو ڪيو الله هڪڙن کي ٻين تي ۽ هن لاءِ تہ انهن خرچ ڪيا آهن

مِنْ اَمْوَالِهِمْ ؕ فَالصّٰلِحٰتُ قٰنِتٰتٌ حٰفِظٰتٌ لِّلْغَيْبِ

مال پنهنجا، پوءِ پليون عورتون تابعداري ڪندڙ آهن نگهباني ڪندڙ پر پُٺ،

بِمَا حَفِظَ اللّٰهُ ؕ وَ الّٰتِيْ تَخَافُوْنَ نُشُوْزَهُنَّ

جنهن سان نگهباني ڪئي الله، ۽ اهي زالون ڏجو تا جن جي بد اخلاقي ڪان

فَعِظُوْهُنَّ وَ اهْجُرُوْهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَ اضْرِبُوْهُنَّ ۚ

پوءِ نصيحت ڪريو انهنڪي ۽ جدا ڪريو انهنڪي بسترن ۾ ۽ مار ڪيوِن،

فَاِنْ اَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوْا عَلَيْهِنَّ سَبِيْلًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ

پوءِ جيڪڏهن چيو وٽن توهانجو تہ نہ ڳوليو انهن تي ڪو الزام، بيشڪ الله

كَانَ عَلِيًّا كَبِيْرًا ﴿۳۴﴾ وَ اِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا

آهي تمام مٿاهون زور وڏو. ۽ جيڪڏهن ڏجو تا اختلاف ڪان ٻنهي جي وچ ۾

فَابْعَثُوْا حَكَمًا مِّنْ اَهْلِهٖ وَ حَكَمًا مِّنْ اَهْلِهَا ۚ

تہ واريو هڪ امين مرد جي گهروارن ڪان ۽ ٻيو امين عورت جي گهراڻي ڪان،

اِنْ يُّرِيْدَاۤ اِصْلَاحًا يُّوَفِّقِ اللّٰهُ بَيْنَهُمَا ؕ

جيڪڏهن اهي ٻئي نيت ڪندا سڌاري جي ① تہ سُڌارو آڻيندو الله انهن جي وچ ۾،

اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا خَبِيْرًا ﴿۳۵﴾ وَ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَ لَا

بيشڪ الله آهي علم وارو خبر رکندڙ. ۽ عبادت ڪريو الله جي ۽ نہ

تُشْرِكُوْا بِهٖ شَيْـًٔا وَّ بِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا وَّ

شريڪ ڪريو انهيءَ سان ڪنهين ڪي ۽ ماءُ پيءُ سان ڀلائي ڪريو ۽

بِذِي الْقُرْبٰى وَ الْيَتٰمٰى وَ الْمَسٰكِيْنِ وَ الْجَارِ ذِي الْقُرْبٰى وَ

مائٽن سان ۽ ڇورن ٻارن ۽ غريبن ۽ پاڙيسري مائٽ ۽

الْجَارِ الْجُنُبِ وَ الصَّاحِبِ بِالْجَنْۢبِ وَ ابْنِ السَّبِيْلِ ۙ وَ مَا

پاڙيسري ڌارئي ۽ ساٿي گڏ رهندڙ ② ۽ راهه مسافر سان ۽ اهي

مَلَكَتۡ اَيۡمَانُكُمۡ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنۡ كَانَ مُخۡتَالًا
جن جا اوهين مالڪ ٿيا آهيو، ❶ بيشڪ الله نہ ٿو پسند ڪري انڪي جو آڪڙ ڪري
فَخُوۡرَا ۙ﴿۳۶﴾ اِۨلَّذِيۡنَ يَبۡخَلُوۡنَ وَ يَاۡمُرُوۡنَ النَّاسَ بِالۡبُخۡلِ
وڏائي ڪري. اهي جيڪي ڪنجوسي ڪن ٿا ۽ سيڪارن ٿا ماڻهن کي ڪنجوسي
وَ يَكۡتُمُوۡنَ مَاۤ اٰتٰهُمُ اللّٰهُ مِنۡ فَضۡلِهٖ ؕ وَ اَعۡتَدۡنَا
۽ لڪائن ٿا اهو جو ڏنو آهي انهن کي الله پنهنجي مهرباني سان، ❷ ۽ تيار ڪيو سون
لِلۡكٰفِرِيۡنَ عَذَابًا مُّهِيۡنًا ۚ﴿۳۷﴾ وَ الَّذِيۡنَ يُنۡفِقُوۡنَ اَمۡوَالَهُمۡ
ڪافرن لاءِ عذاب خوار ڪندڙ. ۽ انهن لاءِ بہ جيڪي خرچ ڪن ٿا پنهنجي ملڪيت
رِئَآءَ النَّاسِ وَ لَا يُؤۡمِنُوۡنَ بِاللّٰهِ وَ لَا بِالۡيَوۡمِ الۡاٰخِرِ ؕ وَ
ماڻهن جي ڏيکارڻ لاءِ ۽ نہ ٿا ايمان آڻن الله تي ۽ نڪي ڏينهن پوئين تي، ۽
مَنۡ يَّكُنِ الشَّيۡطٰنُ لَهٗ قَرِيۡنًا فَسَآءَ قَرِيۡنًا ﴿۳۸﴾ وَ
اهو جنهن جو شيطان سنگتي آهي پوءِ اهو بڇڙو سنگتي آهي. ❸ ۽
مَاذَا عَلَيۡهِمۡ لَوۡ اٰمَنُوۡا بِاللّٰهِ وَ الۡيَوۡمِ الۡاٰخِرِ وَ
انهن جو ڪهڙو نقصان ٿئي ها جيڪڏهن ايمان آڻن ها الله تي ۽ ڏينهن قيامت تي ۽
اَنۡفَقُوۡا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ بِهِمۡ عَلِيۡمًا ﴿۳۹﴾
خرچ ڪن ها انهيءَ مان جو ڏنو آهي انهن کي الله، ۽ الله آهي انهن جي خبر رکندڙ.
اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظۡلِمُ مِثۡقَالَ ذَرَّةٍ ۚ وَ اِنۡ تَكُ حَسَنَةً
بيشڪ الله نہ ٿو ظلم ڪري ذري جيترو، ۽ جيڪڏهن آهي ڪا نيڪي
يُّضٰعِفۡهَا وَ يُؤۡتِ مِنۡ لَّدُنۡهُ اَجۡرًا عَظِيۡمًا ﴿۴۰﴾ فَكَيۡفَ
تہ ٻيٽو ڪري ٿو انکي ۽ ڏئي ٿو پاڻ وٽان ثواب وڏو. پوءِ ڇا حال ٿيندو
اِذَا جِئۡنَا مِنۡ كُلِّ اُمَّةٍۢ بِشَهِيۡدٍ وَّ جِئۡنَا بِكَ عَلٰى هٰٓؤُلَآءِ
جڏهن آڻينداسون هر اُمت مان شاهد ۽ آڻينداسون توکي انهن مٿان

شَهِيۡدًا ۝٤١ يَوۡمَئِذٍ يَّوَدُّ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا وَ عَصَوُا الرَّسُوۡلَ

شاهد ڪري. ❶ تنهن ڏينهن چاهيندا جن ڪفر ڪيو ۽ بي فرماني ڪئي رسول جي

لَوۡ تُسَوّٰى بِهِمُ الۡاَرۡضُ ؕ وَلَا يَكۡتُمُوۡنَ اللّٰهَ حَدِيۡثًا ۝٤٢ ع

تہ جيڪر سڌي ڪئي وڃي مٿن زمين، ۽ نہ لڪائيندا الله کان ڪائي ڳالھ.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا لَا تَقۡرَبُوا الصَّلٰوةَ وَ اَنۡتُمۡ سُكٰرٰى

اي ايمان وارو ! نہ ويجھا ٿيو نماز کي جڏھن اوھين آھيو نشي وارا

حَتّٰى تَعۡلَمُوۡا مَا تَقُوۡلُوۡنَ وَ لَا جُنُبًا اِلَّا عَابِرِىۡ سَبِيۡلٍ

جيستائين ڄاڻو تہ ڇا ٿا چئو ❷ ۽ نڪي تڙسان مگر گذرندڙ رستي جا ❸

حَتّٰى تَغۡتَسِلُوۡا ؕ وَ اِنۡ كُنۡتُمۡ مَّرۡضٰۤى اَوۡ عَلٰى سَفَرٍ اَوۡ

جيستائين وھنجو، ۽ جيڪڏھن آھيو بيمار يا مسافريءَ تي يا

جَآءَ اَحَدٌ مِّنۡكُمۡ مِّنَ الۡغَآئِطِ اَوۡ لٰمَسۡتُمُ النِّسَآءَ

آيو ڪو ھڪڙو توھان مان پائخانہ کان يا ميلاپ ڪيو اٿوَ عورتن سان ❹

فَلَمۡ تَجِدُوۡا مَآءً فَتَيَمَّمُوۡا صَعِيۡدًا طَيِّبًا فَامۡسَحُوۡا

پوءِ نہ ٿا لھو پاڻي تہ تيمم ڪريو مٽيءَ پاڪ سان پوءِ مَکَ ڪريو

بِوُجُوۡهِكُمۡ وَ اَيۡدِيۡكُمۡ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُوۡرًا ۝٤٣

پنھنجن مُنھَنِ کي ۽ ھٿن کي، بيشڪ الله معاف ڪندڙ بخشيندڙ آھي.

اَلَمۡ تَرَ اِلَى الَّذِيۡنَ اُوۡتُوۡا نَصِيۡبًا مِّنَ الۡكِتٰبِ يَشۡتَرُوۡنَ

ڇا نہ ڏٺوتو انھن ڏانھن جن کي مليو ڀاڱو ڪتاب مان خريد ڪن ٿا

الضَّلٰلَةَ وَ يُرِيۡدُوۡنَ اَنۡ تَضِلُّوا السَّبِيۡلَ ۝٤٤ وَ اللّٰهُ

گمراھي کي ۽ چاھين ٿا تہ اوھين ٿڙي وڃو رستي کان. ۽ الله

اَعۡلَمُ بِاَعۡدَآئِكُمۡ ؕ وَ كَفٰى بِاللّٰهِ وَلِيًّا ۙ وَّ كَفٰى

گھڻو ڄاڻندڙ آھي توھان جي دشمنن کي، ۽ ڪافي آھي الله ڪارساز ۽ ڪافي آھي

وقف النبي ﷺ ع ٦ ٢٩ ٣

بِاللّٰهِ نَصِيْرًا ﴿۴۵﴾ مِنَ الَّذِيْنَ هَادُوْا يُحَرِّفُوْنَ الْكَلِمَ
الله مددگار. انهن مان جيڪي يهودي آهن ڦيرائين ٿا لفظن کي

عَنْ مَّوَاضِعِهٖ وَ يَقُوْلُوْنَ سَمِعْنَا وَ عَصَيْنَا وَ اسْمَعْ غَيْرَ
پنهنجي جاين مان ❶ ۽ چَوَن ٿا ٻُڌوسون ۽ نہ مڃيوسون ۽ (چون ٿا) ٻُڌ شال نہ

مُسْمَعٍ وَّ رَاعِنَا لَيًّۢا بِاَلْسِنَتِهِمْ وَ طَعْنًا
ٻڌايل هجين❷ ۽ (چون ٿا) راعنا ❸ موڙيندي زبانن پنهنجن کي ۽ جرح ڪندي

فِي الدِّيْنِ ؕ وَ لَوْ اَنَّهُمْ قَالُوْا سَمِعْنَا وَ اَطَعْنَا وَ اسْمَعْ
دين ۾، ۽ جيڪڏهن اهي چَوَن ها ٻُڌوسون ۽ مڃيوسون ۽ تون ٻُڌ

وَ انْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَ اَقْوَمَ ۙ وَ لٰكِنْ لَّعَنَهُمُ
۽ نظر ڪر اسان تي تہ هجي ها ڀلو انهن لاءِ ۽ دُرست پر تڙي ڇڏيو انهن کي

اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوْنَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿۴۶﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ
الله سندن ڪفر جي ڪري پوءِ نہ ايمان آڻيندا مگر ٿورڙا. اي اُهي

اُوْتُوا الْكِتٰبَ اٰمِنُوْا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا
جن کي ڏنو ويو ڪتاب! ايمان آڻيو ان تي جنهن کي نازل ڪيوسون تصديق ڪندڙ

لِّمَا مَعَكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ نَّطْمِسَ وُجُوْهًا
ان کي جيڪو توهان وٽ آهي اڳي ان کان جو ميٽايون ڪيترا منهن

فَنَرُدَّهَا عَلٰۤى اَدْبَارِهَاۤ اَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا
پوءِ ڦيرايون انهن کي پُٺين ڏانهن ❹ ۽ ڦٽڪار ڪريون انهن تي جيئن

لَعَنَّاۤ اَصْحٰبَ السَّبْتِ ؕ وَ كَانَ اَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُوْلًا ﴿۴۷﴾
ڦٽڪار ڪئي سون ڇنڇر وارن تي، ۽ آهي حڪم الله جو پورو ٿيل.

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُّشْرَكَ بِهٖ وَ يَغْفِرُ
بيشڪ الله نہ ٿو بخشي جو شريڪ ڪجي انهيءَ سان ۽ بخشي ٿو

مَا دُوْنَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَّشَآءُ ۚ وَ مَنْ يُّشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدِ

سواءِ شرڪ جي جنهن کي گُهري، ۽ جيڪو شريڪ ڪندو الله سان پوءِ

افْتَرٰۤى اِثْمًا عَظِيْمًا ﴿۴۸﴾ اَ لَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يُزَكُّوْنَ

انهيءَ گهڙيو گناهه وڏو. ڇا نه ڏٺوتو انهن ڏانهن جيڪي پاڪ ٿا چوَن

اَنْفُسَهُمْ ؕ بَلِ اللّٰهُ يُزَكِّيْ مَنْ يَّشَآءُ وَ لَا يُظْلَمُوْنَ

پاڻ کي، ① پر الله پاڪ ڪري ٿو جنهن کي چاهي ۽ نه ظلم ڪيا ويندا

فَتِيْلًا ﴿۴۹﴾ اُنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ؕ وَ كَفٰى

تند جيترو. ڏِس ڪيئن ٿا گهڙين الله تي ڪوڙ، ② ۽ ڪافي آهي

بِهٖۤ اِثْمًا مُّبِيْنًا ﴿۵۰﴾ ع اَ لَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ اُوْتُوْا نَصِيْبًا

اهو گناهه پڌرو. ڇا نه ڏٺوتو انهن ڏانهن جن کي مليو نصيب

مِّنَ الْكِتٰبِ يُؤْمِنُوْنَ بِالْجِبْتِ وَ الطَّاغُوْتِ وَ يَقُوْلُوْنَ

ڪتاب مان مڃين ٿا بتن کي ۽ شيطان کي ۽ چون ٿا

لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا هٰۤؤُلَآءِ اَهْدٰى مِنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا سَبِيْلًا ﴿۵۱﴾

ڪافرن لاءِ ته اهي وڌيڪ سڌا آهن مسلمانن کان رستي تي. ③

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ ؕ وَ مَنْ يَّلْعَنِ اللّٰهُ فَلَنْ

اُهي ئي آهن جن کي ڌتڙي ڪڍيو الله، ۽ جنهن کي ڌتڙيندو الله پوءِ هرگز نه

تَجِدَ لَهٗ نَصِيْرًا ﴿۵۲﴾ ؕ اَمْ لَهُمْ نَصِيْبٌ مِّنَ الْمُلْكِ فَاِذًا

لهندين انهيءَ لاءِ ڪوئي مددگار. يا آهي انهن جو ڪو ڀاڱو بادشاهيءَ مان؟ پوءِ ته

لَّا يُؤْتُوْنَ النَّاسَ نَقِيْرًا ﴿۵۳﴾ لا اَمْ يَحْسُدُوْنَ النَّاسَ عَلٰى مَآ

اهي نه ڏيندا ماڻهن کي ذري به. ④ يا ساڙ ڪن ٿا ماڻهن سان ان تي

اٰتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ۚ فَقَدْ اٰتَيْنَآ

جيڪي ڏنو آهي انهن کي الله پنهنجي مهرباني سان، پوءِ اسان ڏنو سون

اٰلَ اِبۡرٰهِیۡمَ الۡکِتٰبَ وَ الۡحِکۡمَۃَ وَ اٰتَیۡنٰهُمۡ مُّلۡکًا
ابراهيم جي خاندان کي ڪتاب ۽ دانائي ۽ ڏني سون انهنکي بادشاهي

عَظِیۡمًا ﴿۵۴﴾ فَمِنۡهُمۡ مَّنۡ اٰمَنَ بِهٖ وَ مِنۡهُمۡ مَّنۡ صَدَّ
وڏي. پوءِ انهن مان ڪنهن مڃيو ان کي ۽ انهن مان ڪو رڪجي پيو

عَنۡهُ ؕ وَ کَفٰی بِجَهَنَّمَ سَعِیۡرًا ﴿۵۵﴾ اِنَّ الَّذِیۡنَ کَفَرُوۡا
ان کان، ۽ ڪافي آهي دوزخ ساڙيندڙ. بيشڪ جن ڪفرڪيو

بِاٰیٰتِنَا سَوۡفَ نُصۡلِیۡهِمۡ نَارًا ؕ کُلَّمَا نَضِجَتۡ
اسانجي آيتن جو جلد داخل ڪنداسون انهن کي باهه ۾، جڏهن پچي وينديون

جُلُوۡدُهُمۡ بَدَّلۡنٰهُمۡ جُلُوۡدًا غَیۡرَهَا لِیَذُوۡقُوا الۡعَذَابَ ؕ
کلون انهن جون مٽائي ڏينداسون انهنکي کلون ٻيون جيئن چکن عذاب،

اِنَّ اللّٰهَ کَانَ عَزِیۡزًا حَکِیۡمًا ﴿۵۶﴾ وَ الَّذِیۡنَ اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا
بيشڪ الله آهي زبردست حڪمت وارو. ۽ جن ايمان آندو ۽ ڪم ڪيا

الصّٰلِحٰتِ سَنُدۡخِلُهُمۡ جَنّٰتٍ تَجۡرِیۡ مِنۡ تَحۡتِهَا الۡاَنۡهٰرُ
چڱا جلد داخل ڪنداسون انهنکي باغن ۾ وهن ٿيون جن جي هيٺان واهيون

خٰلِدِیۡنَ فِیۡهَاۤ اَبَدًا ؕ لَهُمۡ فِیۡهَاۤ اَزۡوَاجٌ مُّطَهَّرَۃٌ ۫ وَّ
رهندا ان ۾ سدائين، انهن لاءِ اتي زالون پاڪ آهن ۽

نُدۡخِلُهُمۡ ظِلًّا ظَلِیۡلًا ﴿۵۷﴾ اِنَّ اللّٰهَ یَاۡمُرُکُمۡ اَنۡ
داخل ڪنداسون انهنکي چانئن گهاٽين ۾. يقينن الله حڪم ٿو ڪري توهانکي ته

تُؤَدُّوا الۡاَمٰنٰتِ اِلٰۤی اَهۡلِهَا ۙ وَ اِذَا حَکَمۡتُمۡ بَیۡنَ النَّاسِ اَنۡ
ڏيو امانتون مالڪن کي ۱ ۽ جڏهن فيصلو ڪريو ماڻهن جي وچ ۾ ته

تَحۡکُمُوۡا بِالۡعَدۡلِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ نِعِمَّا یَعِظُکُمۡ بِهٖ ؕ اِنَّ
فيصلو ڪريو انصاف سان، بيشڪ الله واهه جي نصيحت ٿو ڏئي توهانکي! بيشڪ

اللّٰهَ كَانَ سَمِيۡعًاۢ بَصِيۡرًا ﴿۵۸﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡۤا اَطِيۡعُوا اللّٰهَ
الله آهي ٻڌندڙ ڏسندڙ. اي ايمان وارو ! حڪم مڃيو الله جو

وَ اَطِيۡعُوا الرَّسُوۡلَ وَ اُولِي الۡاَمۡرِ مِنۡكُمۡ‌ۚ فَاِنۡ
۽ حڪم مڃيو رسول جو ۽ امر وارن پنهنجن جو، ❶ پوءِ جيڪڏهن

تَنَازَعۡتُمۡ فِيۡ شَىۡءٍ فَرُدُّوۡهُ اِلَى اللّٰهِ وَ الرَّسُوۡلِ اِنۡ
اختلاف ڪريو ❷ ڪنهن ڳالهه ۾ ته موٽايو ان کي الله ۽ رسول ڏانهن جيڪڏهن

كُنۡتُمۡ تُؤۡمِنُوۡنَ بِاللّٰهِ وَ الۡيَوۡمِ الۡاٰخِرِ‌ ؕ ذٰلِكَ خَيۡرٌ وَّ اَحۡسَنُ
اوهين ايمان رکو ٿا الله تي ۽ ڏينهن قيامت تي، اهو زور ڀلو آهي ۽ زور سنو آهي

تَاۡوِيۡلًا ﴿۵۹﴾ ع اَلَمۡ تَرَ اِلَى الَّذِيۡنَ يَزۡعُمُوۡنَ اَنَّهُمۡ اٰمَنُوۡا بِمَاۤ
نتيجي ۾. ڇا نه ڏٺو تو انهن ڏانهن جيڪي چون ٿا ته انهن ايمان آندو ان تي

اُنۡزِلَ اِلَيۡكَ وَ مَاۤ اُنۡزِلَ مِنۡ قَبۡلِكَ يُرِيۡدُوۡنَ اَنۡ
جيڪي لاٿو ويو توتي ۽ جيڪي لاٿو ويو توکان اڳي اهي گهرن ٿا ته

يَّتَحَاكَمُوۡۤا اِلَى الطَّاغُوۡتِ وَقَدۡ اُمِرُوۡۤا اَنۡ يَّكۡفُرُوۡا بِهٖ‌ ؕ وَ
فيصلو نين بي فرمان ڏانهن ❸ حالانڪ حڪم ٿيو اٿن ته نه مڃين ان کي، ۽

يُرِيۡدُ الشَّيۡطٰنُ اَنۡ يُّضِلَّهُمۡ ضَلٰلًاۢ بَعِيۡدًا ﴿۶۰﴾ وَ اِذَا قِيۡلَ
چاهي ٿو شيطان ته ڪري انهن کي گمراه گهڻو. ۽ جڏهن چئجي ٿو

لَهُمۡ تَعَالَوۡا اِلٰى مَاۤ اَنۡزَلَ اللّٰهُ وَ اِلَى الرَّسُوۡلِ رَاَيۡتَ
انهن کي اچو ان ڏانهن جيڪي نازل ڪيو الله ۽ رسول ڏانهن ته ڏسندين تون

الۡمُنٰفِقِيۡنَ يَصُدُّوۡنَ عَنۡكَ صُدُوۡدًا ﴿۶۱﴾ ج فَكَيۡفَ اِذَاۤ
منافقن کي ته رڪجي ويندا توکان پورو رڪجڻ. پوءِ ڪيئن ٿيندو جڏهن

اَصَابَتۡهُمۡ مُّصِيۡبَةٌ ۢ بِمَا قَدَّمَتۡ اَيۡدِيۡهِمۡ ثُمَّ جَآءُوۡكَ
پهچندي انهن کي مصيبت سندن ڪئي سبب پوءِ تو وٽ اچي ❹

يَحۡلِفُوۡنَ ۖ بِاللّٰهِ اِنۡ اَرَدۡنَآ اِلَّاۤ اِحۡسَانًا وَّ تَوۡفِيۡقًا ﴿٦٢﴾

قسمَ کڻندا الله جا تہ رڳو اسان ارادو ڪيو ھو ڀلائي جو ۽ نھراءَ جو.

اُولٰٓئِكَ الَّذِيۡنَ يَعۡلَمُ اللّٰهُ مَا فِيۡ قُلُوۡبِهِمۡ ۗ فَاَعۡرِضۡ

اِھي اُھي ئي آھن جوڄاڻي ٿو الله جيڪي انھن جي دلين ۾ آھي سوتون درگذرڪر

عَنۡهُمۡ وَ عِظۡهُمۡ وَ قُلۡ لَّهُمۡ فِيۡۤ اَنۡفُسِهِمۡ قَوۡلًاۢ

انھن کان ۽ نصيحت ڪر انھنکي ۽ چؤ انھنکي سندن حق ۾ ڳالھ

بَلِيۡغًا ﴿٦٣﴾ وَ مَاۤ اَرۡسَلۡنَا مِنۡ رَّسُوۡلٍ اِلَّا لِيُطَاعَ

تمام پوري. ۽ نہ موڪليوسون ڪوئي رسول مگر جيئن تہ انجي پيروي ڪجي

بِاِذۡنِ اللّٰهِ ؕ وَ لَوۡ اَنَّهُمۡ اِذۡ ظَّلَمُوۡۤا اَنۡفُسَهُمۡ جَآءُوۡكَ

الله جي حُڪم سان، ۽ جيڪر اھي، جڏھن ظلم ڪيائون پاڻ تي، اچن ھا تووٽ

فَاسۡتَغۡفَرُوا اللّٰهَ وَ اسۡتَغۡفَرَ لَهُمُ الرَّسُوۡلُ لَوَجَدُوا اللّٰهَ

پوءِ معافي گھرن ھا الله کان ۽ معافي گھري ھا انھن لاءِ رسول ❶ تہ لھن ھا الله کي

تَوَّابًا رَّحِيۡمًا ﴿٦٤﴾ فَلَا وَ رَبِّكَ لَا يُؤۡمِنُوۡنَ حَتّٰى

معاف ڪندڙ مھربان. پوءِ قسم آھي تنھنجي رب جو اھي ايمان وارا نہ ٿيندا تان جو

يُحَكِّمُوۡكَ فِيۡمَا شَجَرَ بَيۡنَهُمۡ ثُمَّ لَا يَجِدُوۡا فِيۡۤ اَنۡفُسِهِمۡ

فيصلو ڪرائن توکان جنھن ۾ اٽڪي پون پاڻ ۾ پوءِ نہ لھن پنھنجي دلين ۾

حَرَجًا مِّمَّا قَضَيۡتَ وَ يُسَلِّمُوۡا تَسۡلِيۡمًا ﴿٦٥﴾ وَ لَوۡ

ڪا تنگي ان کان جو فيصلو ڪيو تو ۽ قبول ڪن رضا خوشيءَ (سان). ❷ ۽ جيڪڏھن

اَنَّا كَتَبۡنَا عَلَيۡهِمۡ اَنِ اقۡتُلُوۡۤا اَنۡفُسَكُمۡ اَوِ اخۡرُجُوۡا

اسان لکون ھا انھن تي تہ ماري وجھو پاڻ کي يا نڪري وڃو

مِنۡ دِيَارِكُمۡ مَّا فَعَلُوۡهُ اِلَّا قَلِيۡلٌ مِّنۡهُمۡ ؕ وَ لَوۡ

پنھنجي گھرن مان تہ نہ عمل ڪن ھا ان تي مگر ٿورا انھن مان، ۽ جيڪڏھن

اَنَّهُمْ فَعَلُوْا مَا يُوْعَظُوْنَ بِهٖ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَ

اهي كن ها اهو جنهن جو كين حكم كجي ٿو ته هئو بهتر انهن لاءِ ۽

اَشَدَّ تَثْبِيْتًا ﴿٦٦﴾ وَّ اِذًا لَّاٰتَيْنٰهُمْ مِّنْ لَّدُنَّآ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿٦٧﴾ وَّ

زياده پكو كندڙ. ۽ ان وقت كين ڏيون ها پنهنجي طرفان اجر وڏو. ۽

لَهَدَيْنٰهُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيْمًا ﴿٦٨﴾ وَ مَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ

وٺايون ها انهنكي رستو سِڌو. ۽ جيكي فرمانبرداري كندا الله

وَ الرَّسُوْلَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ

۽ رسول جي پوءِ اهي گڏهوندا انهن سان فضل كيو الله جن تي يعني

النَّبِيّٖنَ وَ الصِّدِّيْقِيْنَ وَ الشُّهَدَآءِ وَ الصّٰلِحِيْنَ ۚ وَ حَسُنَ

پيغمبر ۽ صديقَ ۽ شهيدَ ۽ صالحَ ۽ ڀلا آهن

اُولٰٓئِكَ رَفِيْقًا ﴿٦٩﴾ ذٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللّٰهِ ؕ وَ كَفٰى بِاللّٰهِ عَلِيْمًا ﴿٧٠﴾ ع ٩ ١١ ٦

اهي سنگتي.❶ اهو فضل الله جو آهي، ۽ كافي آهي الله ڄاڻڻهار.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا خُذُوْا حِذْرَكُمْ فَانْفِرُوْا ثُبَاتٍ اَوِ

اي ايمان وارو ! ونو بچاءُ (هٿيار) پنهنجو پوءِ نكرو ٽولا ٽي يا

انْفِرُوْا جَمِيْعًا ﴿٧١﴾ وَ اِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَّيُبَطِّئَنَّ ۚ فَاِنْ

نكرو گڏجي.❷ ۽ توهان مان كو اهڙو آهي جو ڍَركري ٿو، پوءِ جيكڏهن

اَصَابَتْكُمْ مُّصِيْبَةٌ قَالَ قَدْ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيَّ اِذْ لَمْ

پهچندي توهانكي كا مصيبت چَوندو ته مهرباني كئي الله مون تي جو نه

اَكُنْ مَّعَهُمْ شَهِيْدًا ﴿٧٢﴾ وَ لَئِنْ اَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللّٰهِ

هيس انهن سان گڏ حاضر.❸ ۽ جيكڏهن پهتي توهان كي كا ڀلائي الله جي طرفان

لَيَقُوْلَنَّ كَاَنْ لَّمْ تَكُنْۢ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَهٗ مَوَدَّةٌ يّٰلَيْتَنِيْ

ته ضرور چَوندو جڻ ته نه هئي توهان جي ۽ ان جي وچ ۾ كا دوستي ها جيكر

كُنْتُ مَعَهُمْ فَاَفُوْزَ فَوْزًا عَظِيْمًا ﴿٧٣﴾ فَلْيُقَاتِلْ

آءٌ هجان ها گڏانهن سان تہ ماڻيان ها مراد وڏي. پوءِ پل تہ لڙائي كن

فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ الَّذِيْنَ يَشْرُوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ ط

الله جي راهہ ۾ اهي جيكي وكڻن ٿا حياتي دنيا جي آخرت لاءِ ❶

وَ مَنْ يُّقَاتِلْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَيُقْتَلْ اَوْ يَغْلِبْ

۽ جيكو لڙائي كري ٿو الله جي راهہ ۾ پوءِ اهو قتل ٿي وڃي يا غالب ٿئي ❷

فَسَوْفَ نُؤْتِيْهِ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿٧٤﴾ وَ مَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُوْنَ

تہ جلد ڏينداسون انهيءَ كي اجر وڏو. ۽ ڇا ٿيو آهي توهان كي جو نٿا لڙائي كريو

فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ الْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الرِّجَالِ وَ النِّسَآءِ وَ

راهہ الله جي ۾ ۽ انهن كمزورن مردن ۽ عورتن ۽

الْوِلْدَانِ الَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اَخْرِجْنَا مِنْ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ

ٻارن لاءِ جيكي چون ٿا اي اسان جا پروردگار كڍ اسان كي هن شهر مان

الظَّالِمِ اَهْلُهَا ج وَ اجْعَلْ لَّنَا مِنْ لَّدُنْكَ وَلِيًّا ج لا وَّ

جو ظالم آهن رهاكوان جا ۽ كر اسان لاءِ پاڻ وٽان كوئي حمايتي، ۽

اجْعَلْ لَّنَا مِنْ لَّدُنْكَ نَصِيْرًا ط ﴿٧٥﴾ اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يُقَاتِلُوْنَ

كر اسان لاءِ پاڻ وٽان كو مددگار ❸ اهي ماڻهو جن ايمان آندو لڙائي كن ٿا

فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ج وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ الطَّاغُوْتِ

الله جي راهہ ۾، ۽ اهي جن كفر كيو لڙائي كن ٿا شيطان جي راهہ ۾

فَقَاتِلُوْٓا اَوْلِيَآءَ الشَّيْطٰنِ ج اِنَّ كَيْدَ الشَّيْطٰنِ كَانَ

پوءِ توهان لڙائي كريو دوستن شيطان جي سان، بيشك فريب شيطان جو آهي

ضَعِيْفًا ع ﴿٧٦﴾ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ قِيْلَ لَهُمْ كُفُّوْٓا اَيْدِيَكُمْ

كمزور. ❹ ڇا نہ ڏٺو تو انهن ڏانهن جن كي تہ روكيو پنهنجا هٿ ❺

وَ اَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَ اٰتُوا الزَّكٰوةَ ۚ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ

۽ قائم ڪريو نماز ۽ ڏيو زڪوات، پوءِ جڏهن فرض ٿي انهن تي لڙائي ①

اِذَا فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللّٰهِ اَوْ

تہ ان وقت هڪ ٽولو انهن مان ڊڄي پيو ماڻهن کان جيئن ڊڄ ٿئي الله جو يا

اَشَدَّ خَشْيَةً ۚ وَ قَالُوْا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ ۚ

اجابہ وڌيڪ ڊڄڻ، ۽ چيائون رب اسانجا ڇا لاءِ فرض ڪئي تو اسان تي لڙائي،

لَوْ لَآ اَخَّرْتَنَآ اِلٰٓى اَجَلٍ قَرِيْبٍ ؕ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا

ڇو نہ ڍر ڏني تو اسان کي مدت ويجهي تائين، تون چؤ فائدو دنيا جو

قَلِيْلٌ ۚ وَ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقٰى ۚ وَ لَا تُظْلَمُوْنَ فَتِيْلًا ﴿٧٧﴾

ٿورو آهي، ۽ آخرت ڀلي آهي پرهيزگار لاءِ ② ۽ اوهان تي ظلم نہ ڪبو تند جيترو.

اَيْنَ مَا تَكُوْنُوْا يُدْرِكْكُّمُ الْمَوْتُ وَ لَوْ كُنْتُمْ فِىْ بُرُوْجٍ

جتي بہ هوندؤ پهچندو توهانکي موت ③ ۽ جيتوڻيڪ هجو قلعن

مُّشَيَّدَةٍ ؕ وَ اِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَّقُوْلُوْا هٰذِهٖ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۚ

بلندن ۾، ۽ جيڪڏهن پهچي ٿي انهنکي ڪا ڀلائي تہ چَوَن ٿا هيءَ الله جي طرفان آهي،

وَ اِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَّقُوْلُوْا هٰذِهٖ مِنْ عِنْدِكَ ؕ

۽ جيڪڏهن پهچي ٿي انهنکي ڪا تڪليف چَوَن ٿا اها تنهنجي طرفان آهي،

قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ ؕ فَمَالِ هٰٓؤُلَآءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُوْنَ

چؤ سڀ طرفان الله جي آهي، پوءِ ڇا ٿيو آهي هنن ماڻهن کي جو نہ ٿا ويجها ٿين

يَفْقَهُوْنَ حَدِيْثًا ﴿٧٨﴾ مَآ اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ ۫ وَ مَآ

تہ سمجهن ڪا ڳالهہ. جا پهچي ٿي توکي ڪا ڀلائي سا الله کان آهي ۽ جا

اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَّفْسِكَ ؕ وَ اَرْسَلْنٰكَ

پهچي ٿي توکي ڪا برائي پوءِ نفس تنهنجي کان آهي، ۽ اسان موڪليو سون توکي

لِلنَّاسِ رَسُوۡلًا ؕ وَ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيۡدًا ﴿۷۹﴾ مَنۡ يُّطِعِ

ماڻهن لاءِ رسول ڪري، ۽ ڪافي آهي الله شاهد. جيڪو چيو مڃيندو

الرَّسُوۡلَ فَقَدۡ اَطَاعَ اللّٰهَ ۚ وَ مَنۡ تَوَلّٰى فَمَاۤ اَرۡسَلۡنٰكَ

رسول جو ته انهيءَ چيو مڃيو الله جو، ۽ جيڪو ڦرندو پوءِ نه موڪليو سون توکي

عَلَيۡهِمۡ حَفِيۡظًا ؕ﴿۸۰﴾ وَ يَقُوۡلُوۡنَ طَاعَةٌ ۫ فَاِذَا بَرَزُوۡا

انهن تي سنڀاليندڙ ڪري. ۽ چون ٿا تابعدار آهيون، پوءِ جڏهن نڪرن ٿا

مِنۡ عِنۡدِكَ بَيَّتَ طَآئِفَةٌ مِّنۡهُمۡ غَيۡرَ الَّذِىۡ

تو وٽان ته رٿي ٿورات جو هڪ ٽولو انهن مان ابتڙ ان کان

تَقُوۡلُ ؕ وَاللّٰهُ يَكۡتُبُ مَا يُبَيِّتُوۡنَ ۚ فَاَعۡرِضۡ

جيڪي تون چوين ٿو، ۽ الله لکي ٿو جيڪي رات جون صلاحون ڪن ٿا، پوءِ منهن موڙ

عَنۡهُمۡ وَ تَوَكَّلۡ عَلَى اللّٰهِ ؕ وَ كَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيۡلًا ﴿۸۱﴾ اَ فَلَا

انهن کان ۽ ڀروسو ڪر الله تي، ۽ بس الله ڪارساز آهي. ڇا نه

يَتَدَبَّرُوۡنَ الۡقُرۡاٰنَ ؕ وَ لَوۡ كَانَ مِنۡ عِنۡدِ غَيۡرِ اللّٰهِ

تا غور ڪن قرآن ۾، ۽ جيڪڏهن هجي ها اهو الله ڌاران ٻئي کان

لَوَجَدُوۡا فِيۡهِ اخۡتِلَافًا كَثِيۡرًا ﴿۸۲﴾ وَ اِذَا جَآءَهُمۡ اَمۡرٌ

ته لهن ها ان ۾ اختلاف گهڻو. ❶ ۽ جڏهن اچي ٿي انهن وٽ ڪا خبر

مِّنَ الۡاَمۡنِ اَوِ الۡخَوۡفِ اَذَاعُوۡا بِهٖ ؕ وَ لَوۡ رَدُّوۡهُ

امن جي يا خوف جي ته پکيڙن ٿا ان کي، ❷ ۽ جيڪڏهن موٽائين ها ان کي

اِلَى الرَّسُوۡلِ وَ اِلٰٓى اُولِى الۡاَمۡرِ مِنۡهُمۡ لَعَلِمَهُ الَّذِيۡنَ

رسول ڏانهن ۽ پنهنجن اختياريءَ وارن ڏانهن ته سمجهن ها ان کي اهي

يَسۡتَنۡۢبِطُوۡنَهٗ مِنۡهُمۡ ؕ وَ لَوۡ لَا فَضۡلُ اللّٰهِ

جيڪي ڪڍن ها مطلب ان جو انهن منجهان، ۽ جيڪڏهن نه هجي ها مهرباني الله جي

عَلَيۡكُمۡ وَ رَحۡمَتُهٗ لَاتَّبَعۡتُمُ الشَّيۡطٰنَ اِلَّا قَلِيۡلًا ﴿٨٣﴾ فَقَاتِلۡ

توهان تي ۽ ٻاجهه سندس ته پيروي ڪيوها شيطان جي ٿورن کانسواءِ. پوءِ تون لڙائي ڪر

فِيۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ ۚ لَا تُكَلَّفُ اِلَّا نَفۡسَكَ وَ حَرِّضِ

الله جي راهه ۾ ناهي جوابداري توتي مگر پنهنجي سِر جي ۽ اٿار

الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ۚ عَسَى اللّٰهُ اَنۡ يَّكُفَّ بَاۡسَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا ؕ وَ

مسلمانن کي، اجهو الله بند ڪندو ❶ لڙائي انهن جي جن ڪفر ڪيو، ۽

اللّٰهُ اَشَدُّ بَاۡسًا وَّ اَشَدُّ تَنۡكِيۡلًا ﴿٨٤﴾ مَنۡ يَّشۡفَعۡ شَفَاعَةً

الله زور آهي جنگ ۾ ۽ زور آهي سزا ڏيڻ ۾. جيڪو ڪندو سفارش

حَسَنَةً يَّكُنۡ لَّهٗ نَصِيۡبٌ مِّنۡهَا ۚ وَ مَنۡ يَّشۡفَعۡ شَفَاعَةً سَيِّئَةً

چڱائي جي ٿيندو انهي ۽ لاءِ ڀاڱو ان مان، ۽ جيڪو ڪندو سفارش بڇڙائي جي

يَّكُنۡ لَّهٗ كِفۡلٌ مِّنۡهَا ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىۡءٍ

هوندو انهيءَ لاءِ حصو ان مان، ❷ ۽ آهي الله هر شيءِ تي

مُّقِيۡتًا ﴿٨٥﴾ وَ اِذَا حُيِّيۡتُمۡ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوۡا بِاَحۡسَنَ

ورهاست ڪندڙ. ۽ جڏهن ڪيڪاريو وڃي توهانکي سلام سان پوءِ جواب ڏيو بهتر

مِنۡهَاۤ اَوۡ رُدُّوۡهَا ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَىۡءٍ حَسِيۡبًا ﴿٨٦﴾ النصف

ان کان يا ورايوان کي، ❸ بيشڪ الله آهي هر شيءِ تي حساب وٺندڙ.

اَللّٰهُ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ لَيَجۡمَعَنَّكُمۡ اِلٰى يَوۡمِ الۡقِيٰمَةِ

الله. ناهي ڪوئي عبادت جي لائق مگر اهو، ضرور گڏ ڪندو اوهانکي ڏينهن قيامت ۾

لَا رَيۡبَ فِيۡهِ ؕ وَ مَنۡ اَصۡدَقُ مِنَ اللّٰهِ حَدِيۡثًا ﴿٨٧﴾ ع ع ٨

ناهي ڪوشڪ ان ۾، ۽ ڪير آهي وڌيڪ سچو الله کان ڳالهه ڪرڻ ۾. ❹

فَمَا لَكُمۡ فِي الۡمُنٰفِقِيۡنَ فِئَتَيۡنِ وَ اللّٰهُ اَرۡكَسَهُمۡ

پوءِ ڇا ٿيو آهي اوهان کي منافقن بابت ٻه ٽولا ٿيا آهيو ۽ الله اونڌو اُڇليو انهنکي

بِمَا كَسَبُوْا ؕ اَتُرِيْدُوْنَ اَنْ تَهْدُوْا مَنْ اَضَلَّ اللّٰهُ ؕ

سندن ڪئي سبب، ڇا اوهين گهرو ٿا انهن کي راھ تي آڻڻ جن کي گمراھ ڪيو الله،

وَ مَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهٗ سَبِيْلًا ﴿٨٨﴾ وَدُّوْا

۽ جنهن کي گمراھ ڪري الله تہ هرگز نہ لهندين انهيءَ لاءِ ڪو رستو. اهي چاهين ٿا

لَوْ تَكْفُرُوْنَ كَمَا كَفَرُوْا فَتَكُوْنُوْنَ سَوَآءً فَلَا تَتَّخِذُوْا

جيڪر اوهين ڪافر ٿيو جيئن اهي ڪافر آهن پوءِ ٿيندؤ هڪجهڙا پوءِ نہ ڌاريو

مِنْهُمْ اَوْلِيَآءَ حَتّٰى يُهَاجِرُوْا فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ فَاِنْ

انهن مان دوستَ جيستائين هجرت ڪن الله جي راھ ۾، پوءِ جيڪڏهن

تَوَلَّوْا فَخُذُوْهُمْ وَ اقْتُلُوْهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُّمُوْهُمْ ۪ وَ لَا

ڦري وڃن تہ پڪڙيو انهنکي ۽ قتل ڪريو انهنکي جتي لهو انهن کي ❶ ۽ نہ

تَتَّخِذُوْا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَّ لَا نَصِيْرًا ﴿٨٩﴾ اِلَّا الَّذِيْنَ

بنايو انهن مان ڪنهن کي دوست ۽ نڪي مددگار. مگر اهي

يَصِلُوْنَ اِلٰى قَوْمٍۭ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَهُمْ مِّيْثَاقٌ اَوْ

جيڪي پهچن ٿا اهڙي قوم وٽ جو توهان جي ۽ انهن جي وچ ۾ معاهدو آهي ❷ يا

جَآءُوْكُمْ حَصِرَتْ صُدُوْرُهُمْ اَنْ يُّقَاتِلُوْكُمْ اَوْ يُقَاتِلُوْا

آيا توهان وٽ جو سوڙها ٿيا سينا انهن جا جو لڙائي ڪن توهان سان يا لڙائي ڪن

قَوْمَهُمْ ؕ وَ لَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ

پنهنجي قوم سان، ۽ جيڪڏهن گهري ها الله تہ بيجي ها انهن کي توهان تي

فَلَقٰتَلُوْكُمْ ۚ فَاِنِ اعْتَزَلُوْكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوْكُمْ

پوءِ وڙهن ها توهان سان، پر جيڪڏهن پاسو ڪن توهان کان پوءِ نہ جنگ ڪن توهان سان

وَ اَلْقَوْا اِلَيْكُمُ السَّلَمَ ۙ فَمَا جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ

۽ آڇ ڪن اوهان کي صُلح جي تہ نہ ڪيو آهي الله توهان لاءِ انهن تي

سَبِيۡلًا ﴿۹۰﴾ سَتَجِدُوۡنَ اٰخَرِيۡنَ يُرِيۡدُوۡنَ اَنۡ يَّاۡمَنُوۡكُمۡ

ڪو رستو. اجهو ڏسندؤ ٻيا اهڙا جو چاهين ٿا تہ امن ۾ رهن توهان کان

وَ يَاۡمَنُوۡا قَوۡمَهُمۡ ؕ كُلَّمَا رُدُّوۡۤا اِلَى الۡفِتۡنَةِ اُرۡكِسُوۡا

۽ امن ۾ رهن پنهنجي قوم کان، جڏهن موٽائجن ٿا اهي فساد ڏانهن تہ اونڌا ٿي ڪِرن ٿا

فِيۡهَا ۚ فَاِنۡ لَّمۡ يَعۡتَزِلُوۡكُمۡ وَ يُلۡقُوۡۤا اِلَيۡكُمُ السَّلَمَ وَ

ان ۾، پوءِ جيڪڏهن نہ پاسو ڪن توهان کان ۽ نہ آڇ ڪن توهان کي صلح جي ❶ ۽

يَكُفُّوۡۤا اَيۡدِيَهُمۡ فَخُذُوۡهُمۡ وَ اقۡتُلُوۡهُمۡ حَيۡثُ

نڪي جهلين جنگ کان پنهنجا هٿ تہ پڪڙيو انهن کي ۽ قتل ڪريو انهن کي جتي بہ

ثَقِفۡتُمُوۡهُمۡ ؕ وَ اُولٰٓئِكُمۡ جَعَلۡنَا لَكُمۡ عَلَيۡهِمۡ سُلۡطٰنًا مُّبِيۡنًا ﴿۹۱﴾ ع

لهون، ۽ اهي اٿوَ جو ڪئي سون توهان لاءِ انهن تي حجت پڌري.

وَ مَا كَانَ لِمُؤۡمِنٍ اَنۡ يَّقۡتُلَ مُؤۡمِنًا اِلَّا خَطَـًٔا ۚ وَ مَنۡ

۽ ناهي جائز مسلمان لاءِ جو ماري ڪنهن مسلمان کي مگر ڀُل چُڪ ۾ ❷ ۽ جنهن

قَتَلَ مُؤۡمِنًا خَطَـًٔا فَتَحۡرِيۡرُ رَقَبَةٍ مُّؤۡمِنَةٍ وَّ دِيَةٌ

ماريو ڪنهن مسلمان کي ڀُل ۾ تہ آزاد ڪرڻو آهي ٻانهو مسلمان ۽ خون ٻها ❸

مُّسَلَّمَةٌ اِلٰٓى اَهۡلِهٖۤ اِلَّاۤ اَنۡ يَّصَّدَّقُوۡا ؕ فَاِنۡ كَانَ

حوالي ڪيل ان جي گهر وارن ڏانهن مگر جي معاف ڪن، پوءِ جيڪڏهن مقتول آهي

مِنۡ قَوۡمٍ عَدُوٍّ لَّكُمۡ وَ هُوَ مُؤۡمِنٌ فَتَحۡرِيۡرُ رَقَبَةٍ

ان قوم کان جا توهان جي دشمن آهي ۽ اهو مسلمان هئو تہ آزاد ڪرڻو آهي ٻانهو

مُّؤۡمِنَةٍ ؕ وَ اِنۡ كَانَ مِنۡ قَوۡمٍۭ بَيۡنَكُمۡ وَ بَيۡنَهُمۡ

مسلمان، ❹ ۽ جيڪڏهن آهي مقتول اهڙي قوم مان جو توهان ۽ انهن جي وچ ۾

مِّيۡثَاقٌ فَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ اِلٰٓى اَهۡلِهٖ وَ تَحۡرِيۡرُ رَقَبَةٍ

عهدنامو آهي تہ خون ٻها حوالي ڪيل ٿئي ان جي گهر وارن ڏانهن ۽ آزاد ڪرڻو آهي ٻانهو

مُّؤْمِنَةٍ ج فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ ز
مسلمان، ❶ پوءِ جيڪو نہ لهي تہ روزا رکڻا آهن ٻہ مهينا لڳو لڳ
تَوْبَةً مِّنَ اللّٰهِ ط وَ كَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ۝٩٢ وَ مَنْ
گناهہ بخشائڻ لاءِ الله ڪان، ۽ آهي الله علم وارو حڪمت وارو. ۽ جيڪو
يَّقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهٗ جَهَنَّمُ خٰلِدًا فِيْهَا
قتل ڪري مسلمان ڪي ڄاڻي واڻي پوءِ سزا ان جي جهنم آهي هميشہ رهندو ان ۾
وَ غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ لَعَنَهٗ وَ اَعَدَّ لَهٗ عَذَابًا
۽ ڪاوڙيو آهي الله انهيءَ تي ۽ لعنت ڪيائين انکي ۽ تيار ڪيائين انهيءَ لاءِ عذاب
عَظِيْمًا ۝٩٣ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِذَا ضَرَبْتُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ
وڏو. اي ايمان وارو ! جڏهن سفر ڪريو توهان الله جي راهہ ۾
فَتَبَيَّنُوْا وَ لَا تَقُوْلُوْا لِمَنْ اَلْقٰۤى اِلَيْكُمُ السَّلٰمَ لَسْتَ
تہ جاچ ڪريو ۽ نہ چئو ان کي جيڪو ڏئي توهان تي سلام تہ ناهين تون ❷
مُؤْمِنًا ج تَبْتَغُوْنَ عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ز فَعِنْدَ اللّٰهِ مَغَانِمُ
مسلمان، گهرو ٿا اوهان سامان حياتي دنيا واريءَ جو پوءِ الله وٽ غنيمتون
كَثِيْرَةٌ ط كَذٰلِكَ كُنْتُمْ مِّنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ
گهڻيون ئي آهن، اهڙا ئي هئا توهان پڻ اڳ ۾ پوءِ احسان ڪيو الله توهان تي
فَتَبَيَّنُوْا ط اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرًا ۝٩٤ لَا
تنهن ڪري جاچ ڪريو، بيشڪ الله توهان جي عملن جي خبر رکندڙ آهي. نہ
يَسْتَوِي الْقٰعِدُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ غَيْرُ اُولِي الضَّرَرِ وَ
ٿا برابر ٿين ويهي رهندڙ مسلمان سواءِ عذر جي ۽
الْمُجٰهِدُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَ اَنْفُسِهِمْ ط فَضَّلَ
جهاد ڪندڙ مسلمان الله جي راهہ ۾ پنهنجن مالن ۽ جانين سان، اُتم ڪيو

اللّٰهُ الْمُجٰهِدِيْنَ بِاَمْوَالِهِمْ وَ اَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقٰعِدِيْنَ دَرَجَةً ط
الله جهاد ڪندڙن کي پنهنجي مالن ۽ جانن سان ويهي رهندڙن تي مرتبي ۾
وَ كُلًّا وَّعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى ط وَ فَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجٰهِدِيْنَ
۽ سيني سان وعدو ڪيو الله ڀلائي جو ۽ وڌايو الله مجاهدن کي
عَلَى الْقٰعِدِيْنَ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿٩٥﴾ دَرَجٰتٍ مِّنْهُ وَ مَغْفِرَةً وَّ
ويهي رهندڙن تي اجر عظيم سان. درجن ۾ پاڻ وٽان ۽ بخشش ۽
رَحْمَةً ط وَ كَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿٩٦﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ تَوَفّٰهُمُ
ٻاجهه ۾ ۽ الله بخشيندڙ مهربان آهي. بيشڪ اهي ماڻهو جن جو ساهه ڪڍيو
الْمَلٰٓئِكَةُ ظَالِمِيْٓ اَنْفُسِهِمْ قَالُوْا فِيْمَ كُنْتُمْ ط قَالُوْا كُنَّا
ملائڪن جي ظلم ڪندڙ هئا پاڻ تي چوندن ڇا ۾ هئا توهان، چوندا اسين
مُسْتَضْعَفِيْنَ فِي الْاَرْضِ ط قَالُوْٓا اَلَمْ تَكُنْ اَرْضُ اللّٰهِ
ٻنهه ٻي وس هئاسون ملڪ ۾ چوندن ملائڪ ڇا نه هئي زمين الله جي
وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوْا فِيْهَا ط فَاُولٰٓئِكَ مَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ط وَ سَآءَتْ
ڪشادي (١) پوءِ لڏي وڃو ها ان ۾ پوءِ اهي آهن جن جي جاءِ دوزخ آهي، ۽ اها بُري
مَصِيْرًا ﴿٩٧﴾ اِلَّا الْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الرِّجَالِ وَ النِّسَآءِ وَ
جاءِ آهي. مگر جيڪي ٻي وس هئا ڪي مرد ۽ ڪي عورتون ۽
الْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ حِيْلَةً وَّ لَا يَهْتَدُوْنَ سَبِيْلًا ﴿٩٨﴾
ٻار جو نه پيا ڪري سگهن ڪا ڪوشش ۽ نه پيا لهن ڪائي راهه.
فَاُولٰٓئِكَ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّعْفُوَ عَنْهُمْ ط وَ كَانَ اللّٰهُ عَفُوًّا
پوءِ اهي، اميد آهي ته الله معاف ڪري انهن کي، ۽ آهي الله معاف ڪندڙ
غَفُوْرًا ﴿٩٩﴾ وَ مَنْ يُّهَاجِرْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ يَجِدْ فِي الْاَرْضِ
بخشڻهار. ۽ جيڪو هجرت ڪندو الله جي راهه ۾ ته لهندو ملڪ ۾

مُرٰغَمًا كَثِيْرًا وَّ سَعَةً ؕ وَ مَنْ يَّخْرُجْ مِنْۢ بَيْتِهٖ
رهڻ جي جاءِ گهڻي ۽ آسودگي ۽ جيڪو نڪري ٿو پنهنجي گهر کان

مُهَاجِرًا اِلَى اللّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ
هجرت ڪندڙ ٿي الله ۽ ان جي رسول ڏانهن پوءِ پهچي ٿو ان کي موت ❶ ته بيشڪ

وَقَعَ اَجْرُهٗ عَلَى اللّٰهِ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۟ؑ﴿۱۰۰﴾ وَ اِذَا
پيو ثواب ان جو الله تي ۽ آهي الله بخشيندڙ مهربان. ❷ ۽ جڏهن

ضَرَبْتُمْ فِي الْاَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَقْصُرُوْا مِنَ
سفر ڪريو ملڪ ۾ پوءِ ناهي توهان تي گناهه جو گهٽايو ڪجهه

الصَّلٰوةِ ۖۗ اِنْ خِفْتُمْ اَنْ يَّفْتِنَكُمُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ؕ اِنَّ
نماز جي ڊڄوٿا ته پريشان ڪندا توهان کي ڪافر، بيشڪ

الْكٰفِرِيْنَ كَانُوْا لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِيْنًا ﴿۱۰۱﴾ وَ اِذَا كُنْتَ فِيْهِمْ
ڪافر آهن توهان جا دشمن پڌرا. ۽ جڏهن تون هجين انهن ۾

فَاَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلٰوةَ فَلْتَقُمْ طَآئِفَةٌ مِّنْهُمْ مَّعَكَ وَ
پوءِ پڙهائين انهن کي نماز ته بيهي هڪ ٽولو انهن مان گڏ توسان ۽

لْيَاْخُذُوْۤا اَسْلِحَتَهُمْ قف فَاِذَا سَجَدُوْا فَلْيَكُوْنُوْا مِنْ وَّرَآئِكُمْ ۪ وَ
کڻي بيهن هٿيار پنهنجا، پوءِ جڏهن سجدو ڪن ته ٿي وڃن توهان کان پوئتي ۽

لْتَاْتِ طَآئِفَةٌ اُخْرٰى لَمْ يُصَلُّوْا فَلْيُصَلُّوْا مَعَكَ وَ
اچي ٽولو ٻيو جن نه پڙهي نماز پوءِ اهي نماز پڙهن توسان گڏ ۽

لْيَاْخُذُوْا حِذْرَهُمْ وَ اَسْلِحَتَهُمْ ۚ وَدَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
وٺي بيهن پنهنجي هوشياري ۽ هٿيار پنهنجا، ۽ چاهين ٿا ڪافر

لَوْ تَغْفُلُوْنَ عَنْ اَسْلِحَتِكُمْ وَ اَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيْلُوْنَ
جيڪر توهان بي خبر هجو پنهنجن هٿيارن ۽ پنهنجي سامان کان ته اُهي حملو ڪن

عَلَيۡكُمۡ مَّيۡلَةً وَّاحِدَةً ؕ وَ لَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ اِنۡ كَانَ بِكُمۡ
توهان تي حملو هڪڙو ئي، ۽ ناهي ڏوهه توهان تي جڏهن آهي توهان کي

اَذًى مِّنۡ مَّطَرٍ اَوۡ كُنۡتُمۡ مَّرۡضٰۤى اَنۡ تَضَعُوۡۤا اَسۡلِحَتَكُمۡ ۚ وَ
تڪليف مينهن کان يا هجو بيمار ته لاهيو هٿيار پنهنجا، ۽

خُذُوۡا حِذۡرَكُمۡ ؕ اِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلۡكٰفِرِيۡنَ عَذَابًا مُّهِيۡنًا ﴿۱۰۲﴾
رهو هوشيار، بيشڪ الله تيار ڪيو آهي ڪافرن لاءِ عذاب خوار ڪندڙ.

فَاِذَا قَضَيۡتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذۡكُرُوا اللّٰهَ قِيٰمًا وَّ قُعُوۡدًا وَّ
پوءِ جڏهن ادا ڪئي توهان نماز ته ذڪر ڪريو الله جو بيٺي ۽ ويٺي ۽

عَلٰى جُنُوۡبِكُمۡ ۚ فَاِذَا اطۡمَاۡنَنۡتُمۡ فَاَقِيۡمُوا الصَّلٰوةَ ۚ اِنَّ
پنهنجن پاسن پر، پوءِ جڏهن قرار وٺو ته سنياري پڙهو نماز، بيشڪ

الصَّلٰوةَ كَانَتۡ عَلَى الۡمُؤۡمِنِيۡنَ كِتٰبًا مَّوۡقُوۡتًا ﴿۱۰۳﴾ وَ لَا تَهِنُوۡا
نماز آهي مسلمانن تي فرض وقت وارو. ۽ نه سُست ٿيو

فِى ابۡتِغَآءِ الۡقَوۡمِ ؕ اِنۡ تَكُوۡنُوۡا تَاۡلَمُوۡنَ فَاِنَّهُمۡ يَاۡلَمُوۡنَ
پيڇي ڪرڻ ڪافرن جي ۾، جيڪڏهن توهان ايذايل آهيو ته اهي پڻ ايذايل آهن

كَمَا تَاۡلَمُوۡنَ ۚ وَ تَرۡجُوۡنَ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا يَرۡجُوۡنَ ؕ وَ
جيئن توهان ايذايل آهيو، ۽ توهان اميد رکو ٿا الله ۾ جا اهي نه ٿا اميد رکن، ۽

كَانَ اللّٰهُ عَلِيۡمًا حَكِيۡمًا ﴿۱۰۴﴾ ع اِنَّاۤ اَنۡزَلۡنَاۤ اِلَيۡكَ الۡكِتٰبَ بِالۡحَقِّ
آهي الله علم رکندڙ حڪمت وارو. بيشڪ اسان لاٿو توتي ڪتاب سچو

لِتَحۡكُمَ بَيۡنَ النَّاسِ بِمَاۤ اَرٰٮكَ اللّٰهُ ؕ وَ لَا
جيئن فيصلو ڪرين ماڻهن جي وچ ۾ ان سان جيڪي سمجهايو توکي الله، ۽ نه

تَكُنۡ لِّلۡخَآئِنِيۡنَ خَصِيۡمًا ﴿۱۰۵﴾ لا وَّ اسۡتَغۡفِرِ اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ
ٿيءُ ڪوڙن جو طرفدار. ۽ بخشش گهُر الله کان، بيشڪ الله

كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝١٠٦ ۚ وَ لَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِيْنَ يَخْتَانُوْنَ

بخشيندڙ مهربان آهي. ۽ نه جهڳڙو ڪر انهن جي طرفان جيڪي ڪوٽ رکن ٿا

اَنْفُسَهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا اَثِيْمًا ۝١٠٧ ۙ

پنهنجي دلين ۾، بيشڪ الله نه ٿو پسند ڪري ان کي جو آهي ڪوٽ ڪندڙ ڏوهاري.

يَّسْتَخْفُوْنَ مِنَ النَّاسِ وَ لَا يَسْتَخْفُوْنَ مِنَ اللّٰهِ وَ هُوَ مَعَهُمْ

لِڪي وڃن ٿا ماڻهن کان ۽ نه ٿا لِڪي سگهن الله کان ۽ اهو انهن سان گڏ آهي

اِذْ يُبَيِّتُوْنَ مَا لَا يَرْضٰى مِنَ الْقَوْلِ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ

جڏهن رات جو ڪن ٿا اُها ڳالهه جو ناهي راضي ان ڳالهه کان، ۽ آهي الله

بِمَا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطًا ۝١٠٨ هٰۤاَنْتُمْ هٰۤؤُلَآءِ جٰدَلْتُمْ عَنْهُمْ

سندن عملن تي گهيرو ڪندڙ. اجهو توهان اُهي آهيو جو جهڳڙو ڪيو ٿا انهن جي طرفان

فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۫ فَمَنْ يُّجَادِلُ اللّٰهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

زندگي دنيا جي ۾، پوءِ ڪير جهڳڙو ڪندو الله سان انهن جي طرفان قيامت ڏينهن

اَمْ مَّنْ يَّكُوْنُ عَلَيْهِمْ وَكِيْلًا ۝١٠٩ وَ مَنْ يَّعْمَلْ سُوْٓءًا اَوْ يَظْلِمْ

يا ڪير هوندو انهن جو پرجهلو. ۽ جيڪو ڪري ٿو بڇڙائي يا ظلم ڪري ٿو

نَفْسَهٗ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللّٰهَ يَجِدِ اللّٰهَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝١١٠ وَ مَنْ

پاڻ تي پوءِ معافي گهري ٿو الله کان ته لهندو الله کي بخشيندڙ مهربان. ۽ جيڪو

يَّكْسِبْ اِثْمًا فَاِنَّمَا يَكْسِبُهٗ عَلٰى نَفْسِهٖ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا

ڪري ٿو گناهه پوءِ رڳو ڪري ٿو ان کي پنهنجي سر تي، ۽ آهي الله ڄاڻندڙ

حَكِيْمًا ۝١١١ وَ مَنْ يَّكْسِبْ خَطِيْٓئَةً اَوْ اِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهٖ

حڪمت وارو. ۽ جيڪو ڪري ٿو غلطي يا گناهه پوءِ تهمت ڏئي ٿو ان جي

بَرِيْٓئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَّ اِثْمًا مُّبِيْنًا ۝١١٢ ع وَ لَوْ

ڪنهن بي گناهه کي ته انهيءَ کنيو بهتان ۽ گناهه پڌرو. ۽ جيڪڏهن

٢٦ ٨ ١٣

لَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ وَ رَحْمَتُهٗ لَهَمَّتْ طَّآئِفَةٌ
نہ هجي ها الله جو فضل توتي ۽ ان جي مهرباني تہ ارادو ڪيو هئو هڪڙي ٽولي

مِّنْهُمْ اَنْ يُّضِلُّوْكَ ؕ وَ مَا يُضِلُّوْنَ اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَ مَا
انهن مان توکي ڀلائڻ جو، ۽ نہ ٿا ڀلائن مگر پنهنجو پاڻ کي ۽ نہ

يَضُرُّوْنَكَ مِنْ شَيْءٍ ؕ وَ اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ وَ
ٿا نقصان ڪن تنهنجو ڪجهہ بہ، ۽ لاٿو الله توتي ڪتاب ۽

الْحِكْمَةَ وَ عَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ ؕ وَ كَانَ
حڪمت ۽ سيکاريائين توکي اها شيءِ جا تون نہ ڄاڻندو هئين، ۽ آهي

فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ عَظِيْمًا ﴿١١٣﴾ لَا خَيْرَ فِيْ كَثِيْرٍ مِّنْ نَّجْوٰىهُمْ
الله جو فضل توتي وڏو. ناهي ڪا ڀلائي سندن ڪيترين ڳجهين صلاحن ۾

اِلَّا مَنْ اَمَرَ بِصَدَقَةٍ اَوْ مَعْرُوْفٍ اَوْ اِصْلَاحٍۭ بَيْنَ النَّاسِ ؕ
مگر ڪوئي چوي خيرات لاءِ يا چڱي ڪم لاءِ يا ناهہ ڪرائڻ لاءِ ماڻهن جي وچ ۾،

وَ مَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ ابْتِغَآءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيْهِ
۽ جيڪو ڪندو اهو ڪم گهرندي رضا الله جي تہ جلد ڏينداسون ان کي

اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿١١٤﴾ وَ مَنْ يُّشَاقِقِ الرَّسُوْلَ مِنْۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ
ثواب وڏو. ۽ جيڪو مخالفت ڪندو رسول جي جڏهن جو ظاهر ٿي

لَهُ الْهُدٰى وَ يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيْلِ الْمُؤْمِنِيْنَ نُوَلِّهٖ
انهيءَ لاءِ هدايت ۽ هلندو ابتڙ رستي مسلمانن جي تہ ڦيرائينداسون ان کي

مَا تَوَلّٰى وَ نُصْلِهٖ جَهَنَّمَ ؕ وَ سَآءَتْ مَصِيْرًا ﴿١١٥﴾ اِنَّ
جنهن پاسي ڦري ويو ۽ وجهنداسون ان کي دوزخ ۾، ۽ اها بڇڙي جاءِ آهي. بيشڪ

اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُّشْرَكَ بِهٖ وَ يَغْفِرُ مَا دُوْنَ ذٰلِكَ
الله نہ ٿو بخشي جو شريڪ ڪجي ان سان ۽ بخشي ٿو پيو ڏوهہ ان کان سواءِ

لِمَنۡ يَّشَآءُ ؕ وَ مَنۡ يُّشۡرِكۡ بِاللّٰهِ فَقَدۡ ضَلَّ ضَلٰلًا ۢ
جنهن لاءِ گهري، ۽ جيڪو شريڪ ڪري ٿو ❶ الله سان پوءِ اهو گمراهه ٿي ويو

بَعِيۡدًا ﴿۱۱۶﴾ اِنۡ يَّدۡعُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِهٖۤ اِلَّاۤ اِنٰثًا ۚ وَ اِنۡ يَّدۡعُوۡنَ
پري پيو. نه ٿا سڏين ان ڪان سواءِ مگر مادين کي، ۽ نه ٿا سڏين

اِلَّا شَيۡطٰنًا مَّرِيۡدًا ﴿۱۱۷﴾ لَّعَنَهُ اللّٰهُ ۘ وَ قَالَ لَاَتَّخِذَنَّ
مگر شيطان سرڪش کي. ڌڪاريو ان کي الله، ۽ ان چيو آءٌ وٺندس

مِنۡ عِبَادِكَ نَصِيۡبًا مَّفۡرُوۡضًا ﴿۱۱۸﴾ لا وَّ لَاُضِلَّنَّهُمۡ وَ
تنهنجي ٻانهن مان حصو مقرر. ۽ ضرور ڀُلائيندس انهنکي ۽

لَاُمَنِّيَنَّهُمۡ وَ لَاٰمُرَنَّهُمۡ فَلَيُبَتِّكُنَّ اٰذَانَ الۡاَنۡعَامِ
سَڌون ڏياريندس انهنکي ۽ حڪم ڪندس انهنکي پوءِ چيريندا ڪن جانورن جا

وَ لَاٰمُرَنَّهُمۡ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلۡقَ اللّٰهِ ؕ وَ مَنۡ يَّتَّخِذِ الشَّيۡطٰنَ
۽ حڪم ڪندس انهنکي ته پوءِ بدلائيندا ❷ جوڙ الله جي، ۽ جنهن بڻايو شيطان کي

وَلِيًّا مِّنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ فَقَدۡ خَسِرَ خُسۡرَانًا مُّبِيۡنًا ﴿۱۱۹﴾ ط يَعِدُهُمۡ
دوست ڇڏي الله کي ته اهو پيو نقصان پڌري ۾. انجام ڏئي ٿو انهنکي

وَ يُمَنِّيۡهِمۡ ؕ وَ مَا يَعِدُهُمُ الشَّيۡطٰنُ اِلَّا غُرُوۡرًا ﴿۱۲۰﴾
۽ سڌون ڏياري ٿو انهنکي، ۽ نه ٿو انجام ڏئي انهنکي شيطان مگر ڌوڪي لاءِ.

اُولٰٓئِكَ مَاۡوٰىهُمۡ جَهَنَّمُ ۫ وَ لَا يَجِدُوۡنَ عَنۡهَا مَحِيۡصًا ﴿۱۲۱﴾ وَ الَّذِيۡنَ
اهي ئي جاءِ انهن جي دوزخ آهي ۽ نه لهندا اُتان جاءِ ڀڄڻ جي. ۽ جن

اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ سَنُدۡخِلُهُمۡ جَنّٰتٍ تَجۡرِىۡ
ايمان آندو ۽ ڪم ڪيا چڱا جلد داخل ڪنداسون انهنکي باغن ۾ وهن ٿيون

مِنۡ تَحۡتِهَا الۡاَنۡهٰرُ خٰلِدِيۡنَ فِيۡهَاۤ اَبَدًا ؕ وَعۡدَ اللّٰهِ حَقًّا ؕ وَ
جن جي هيٺان واهيون رهندا ان ۾ هميشه، وعدو الله جو سچو آهي، ۽

وقف لازم

مَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ قِيْلًا ﴿١٢٢﴾ لَيْسَ بِاَمَانِيِّكُمْ وَ لَآ

ڪير آهي وڌيڪ سچو الله کان ڳالهه ڪرڻ ۾. اهو ناهي توهان جي سڌن تي ۽ نڪي

اَمَانِيِّ اَهْلِ الْكِتٰبِ ؕ مَنْ يَّعْمَلْ سُوْٓءًا يُّجْزَ بِهٖ ۙ وَ لَا

سڌن اهل ڪتاب جي تي، جيڪو ڪندو بڇڙائي ته بدلو ملندس ان جو ۽ نه

يَجِدْ لَهٗ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَّ لَا نَصِيْرًا ﴿١٢٣﴾ وَ مَنْ

لهندو پنهنجي لاءِ الله کان سواءِ ڪوئي حمايتي ۽ نه ڪي مددگار. ۽ جيڪو

يَّعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولٰٓئِكَ

ڪندو ڪم چڱا مرد هجي يا عورت ۽ اهو ايمان وارو هجي ته اُهي

يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ وَ لَا يُظْلَمُوْنَ نَقِيْرًا ﴿١٢٤﴾ وَ مَنْ اَحْسَنُ دِيْنًا

داخل ٿيندا جنت ۾ ۽ نه ظلم ڪيا ويندا ذري جيترو. ۽ ڪير زور ڀلو آهي دين ۾

مِّمَّنْ اَسْلَمَ وَجْهَهٗ لِلّٰهِ وَ هُوَ مُحْسِنٌ وَّ اتَّبَعَ مِلَّةَ

ان کان جو جهڪائي سر پنهنجو الله لاءِ ۽ اهو هجي چڱائي ڪندڙ ۽ هلي دين

اِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا ؕ وَ اتَّخَذَ اللّٰهُ اِبْرٰهِيْمَ خَلِيْلًا ﴿١٢٥﴾ وَ لِلّٰهِ

ابراهيم تي جو هڪ طرفو هئو، ۽ بڻايو الله ابراهيم کي دوست. ۽ الله جو آهي

مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ

جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي، ۽ آهي الله هر شيءِ تي

مُّحِيْطًا ﴿١٢٦﴾ ع وَ يَسْتَفْتُوْنَكَ فِي النِّسَآءِ ؕ قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيْكُمْ ع ١٨ ١١ ١٥

گهيرو ڪندڙ. ۽ پُڇاڪن ٿا توکان عورتن جي حق ۾، چئُ الله حڪم ڏئي ٿو توهانکي

فِيْهِنَّ ۙ وَ مَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ فِي الْكِتٰبِ فِيْ يَتٰمَى النِّسَآءِ

انهن ۾ ۽ جيڪي پڙهيو وڃي ٿو توهان تي قرآن ۾ يتيم عورتن جي باري ۾

الّٰتِيْ لَا تُؤْتُوْنَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَ تَرْغَبُوْنَ اَنْ

جو نه ٿا ڏيو انهن کي جيڪي لکيو ويو آهي انهن لاءِ ۽ چاهيو ٿا ① ته

تَنْكِحُوْهُنَّ وَ الْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الْوِلْدَانِ ۙ وَ اَنْ تَقُوْمُوْا
شادي ڪريو انهن سان ۽ پڻ ڪمزور ٻارن جي باري ۾ ۽ هي ته قائم ڪريو

لِلْيَتٰمٰى بِالْقِسْطِ ؕ وَ مَا تَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ
يتيمن لاءِ انصاف ڪي، ۽ جيڪي ڪندؤ ڪا ڀلائي ته بيشڪ الله آهي

بِهٖ عَلِيْمًا ﴿۱۲۷﴾ وَ اِنِ امْرَاَةٌ خَافَتْ مِنْۢ بَعْلِهَا نُشُوْزًا اَوْ
ان کي ڄاڻندڙ. ۽ جيڪڏهن ڪا زال ڊڄي ٿي پنهنجي مڙس جي وڙهڻ يا

اِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَاۤ اَنْ يُّصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا ؕ وَ
پاسيري ٿيڻ کان ته ناهي گناهه انهن ٻنهي تي جو ڪرائن پاڻ ۾ ناهه، ❶ ۽

الصُّلْحُ خَيْرٌ ؕ وَ اُحْضِرَتِ الْاَنْفُسُ الشُّحَّ ؕ وَ اِنْ تُحْسِنُوْا
ناهه ڀلو آهي، ۽ جڪڙيا ويا آهن نفس لالچ سان، ۽ جيڪڏهن ڀلائي ڪندؤ

وَ تَتَّقُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرًا ﴿۱۲۸﴾ وَ
۽ پرهيزڪندؤ ته بيشڪ الله توهان جي سيني ڪمن جي خبر رکندڙ آهي. ۽

لَنْ تَسْتَطِيْعُوْۤا اَنْ تَعْدِلُوْا بَيْنَ النِّسَآءِ وَ لَوْ حَرَصْتُمْ
توهان هرگز نه رکي سگهندؤ برابري ڪرڻ زالن جي وچ ۾ ۽ توڙي جو ڪوشش ڪريو

فَلَا تَمِيْلُوْا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوْهَا كَالْمُعَلَّقَةِ ؕ وَ اِنْ
پوءِ نه لڙي وڃو صفا لڙڻ جو ڪري ڇڏيوان کي جهڙي لڙڪيل، ❷ ۽ جيڪڏهن

تُصْلِحُوْا وَ تَتَّقُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿۱۲۹﴾ وَ اِنْ
ناهه ڪندؤ ۽ پرهيزڪندؤ ته يقينن الله بخشيندڙ مهربان آهي. ۽ جيڪڏهن

يَّتَفَرَّقَا يُغْنِ اللّٰهُ كُلًّا مِّنْ سَعَتِهٖ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ
ٻئي جدا ٿي وڃن ته آسودو ڪندو الله هر ڪ کي پنهنجي فضل سان، ۽ آهي الله

وَاسِعًا حَكِيْمًا ﴿۱۳۰﴾ وَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا
ڪشادگي ڪندڙ حڪمت وارو. ۽ الله لاءِ ئي آهي جو آسمانن ۾ آهي ۽ جو

فِي الْاَرْضِ ؕ وَ لَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ

زمين ۾ آهي، ۽ البت حڪم ڪيوسون انهن کي جي ڏنا ويا ڪتابُ

مِنْ قَبْلِكُمْ وَ اِيَّاكُمْ اَنِ اتَّقُوا اللّٰهَ ؕ وَ اِنْ تَكْفُرُوْا

توهان کان اڳ ۽ توهانکي به ته ڊڄو الله کان، ۽ جيڪڏهن ڪفر ڪندؤ

فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ ؕ وَ

ته الله لاءِ آهي جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي، ۽

كَانَ اللّٰهُ غَنِيًّا حَمِيْدًا ﴿١٣١﴾ وَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ

الله آسودو آهي ساراهيل آهي. ۽ الله لاءِ آهي جيڪي آسمانن ۾ آهي

وَ مَا فِي الْاَرْضِ ؕ وَ كَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيْلًا ﴿١٣٢﴾ اِنْ

۽ جيڪي زمين ۾ آهي، ۽ ڪافي آهي الله ڪارساز. جيڪڏهن

يَّشَاْ يُذْهِبْكُمْ اَيُّهَا النَّاسُ وَ يَاْتِ بِاٰخَرِيْنَ ؕ وَ

اهو گهري ته نئي توهان کي اي انسانو! ۽ آڻي ٻين کي، ۽

كَانَ اللّٰهُ عَلٰى ذٰلِكَ قَدِيْرًا ﴿١٣٣﴾ مَنْ كَانَ يُرِيْدُ ثَوَابَ

الله آهي انهيءَ تي سگهه رکندڙ. جيڪو گهري ٿو ثواب (1)

الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللّٰهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ ؕ وَ

دنيا جو پوءِ نزديڪ الله جي ته آهي ثواب دنيا جو ۽ آخرت جو، ۽

كَانَ اللّٰهُ سَمِيْعًا بَصِيْرًا ﴿١٣٤﴾ ع يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُوْنُوْا ع ١٩ ٨ ١٦

الله ٻُڌندڙ آهي ڏسندڙ آهي. اي ايمان وارو! رهو

قَوّٰمِيْنَ بِالْقِسْطِ شُهَدَآءَ لِلّٰهِ وَلَوْ عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ

قائم انصاف تي شاهدي ڏيندڙ الله خاطر توڙي هجيوَ پاڻ تي

اَوِ الْوَالِدَيْنِ وَ الْاَقْرَبِيْنَ ۚ اِنْ يَّكُنْ غَنِيًّا اَوْ فَقِيْرًا

يا پيءُ ماءُ تي ۽ مائٽن تي، جيڪڏهن هجي آسودو يا غريب

فَاللّٰهُ اَوْلٰى بِهِمَا قف فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوٰٓى اَنْ تَعْدِلُوْا ج

تہ الله مهربان آهي انهن تي، پوءِ نہ هلو ❶ نفساني خواهشن تي عدالت ڪرڻ ۾،

وَ اِنْ تَلْوٗٓا اَوْ تُعْرِضُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ

۽ جيڪڏهن ڳالهائيندؤ وٺ تي يا منهن موڙيندؤ تہ يقينن الله

كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرًا ﴿١٣٥﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اٰمِنُوْا

توهان جي ڪمن جي خبر رکندڙ آهي. اي ايمان وارؤ ! مڃيو ❷

بِاللّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖ وَ الْكِتٰبِ الَّذِيْ نَزَّلَ عَلٰى رَسُوْلِهٖ

الله ۽ ان جي رسول ۽ ان ڪتاب کي جو لاتائين پنهنجي رسول تي

وَ الْكِتٰبِ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ ط وَ مَنْ يَّكْفُرْ

۽ انهيءَ ڪتاب کي جو لاتائين اڳ ۾، ۽ جيڪو انڪار ڪندو

بِاللّٰهِ وَ مَلٰٓئِكَتِهٖ وَ كُتُبِهٖ وَ رُسُلِهٖ وَ الْيَوْمِ

الله جو ۽ ان جي ملائڪن ۽ ان جي ڪتابن ۽ ان جي رسولن ۽ ڏينهن

الْاٰخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًاۢ بَعِيْدًا ﴿١٣٦﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

قيامت جو پوءِ اهو گمراهہ تي رستي کان پري پيو. بيشڪ جيڪي مسلمان ٿيا

ثُمَّ كَفَرُوْا ثُمَّ اٰمَنُوْا ثُمَّ كَفَرُوْا ثُمَّ ازْدَادُوْا

پوءِ ڪفر ڪيائون پوءِ مسلمان ٿيا وري ڪفر ڪيائون پوءِ وڌي ويا

كُفْرًا لَّمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَ لَا لِيَهْدِيَهُمْ

ڪفر ۾ ❸ تہ نہ آهي الله بخشڻ وارو انهن کي ۽ نڪي ڏسيندو انهن کي

سَبِيْلًا ط ﴿١٣٧﴾ بَشِّرِ الْمُنٰفِقِيْنَ بِاَنَّ لَهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿١٣٨﴾ لا

رستو. تون خبر ڏاءِ منافقن کي تہ انهن لاءِ آهي عذاب دردناڪ.

الَّذِيْنَ يَتَّخِذُوْنَ الْكٰفِرِيْنَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ ط

جيڪي ونن ٿا ڪافرن کي دوست ڪري مسلمانن کي ڇڏي،

أَ يَبْتَغُوْنَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَاِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ
ڇا گهرن ٿا انهن وٽ عزت ؟ پوءِ بيشڪ عزت الله لاءِ آهي

جَمِيْعًا ﴿١٣٩﴾ وَ قَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتٰبِ اَنْ اِذَا
سموري. ۽ انهيءَ حڪم لاٿو توهان تي قرآن ۾ ته جڏهن

سَمِعْتُمْ اٰيٰتِ اللّٰهِ يُكْفَرُ بِهَا وَ يُسْتَهْزَاُ
ٻڌو اوهان الله جي آيتن کي جو انڪار ڪيو وڃي انهن جو ۽ مسخري ڪئي وڃي

بِهَا فَلَا تَقْعُدُوْا مَعَهُمْ حَتّٰى يَخُوْضُوْا فِيْ حَدِيْثٍ
انهن سان ته نه ويهو انهن سان گڏ ❶ جيستائين گهڙن ڪنهن ڳالهه

غَيْرِهٖٓ ۖ اِنَّكُمْ اِذًا مِّثْلُهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ
ٻيءَ ۾ نه ته توهان به تنهن مهل انهن جهڙا آهيو، بيشڪ الله گڏ ڪندڙ آهي

الْمُنٰفِقِيْنَ وَ الْكٰفِرِيْنَ فِيْ جَهَنَّمَ جَمِيْعًا ﴿١٤٠﴾ الَّذِيْنَ يَتَرَبَّصُوْنَ
منافقن ۽ ڪافرن کي دوزخ ۾ سيني کي. جيڪي انتظار ۾ آهن

بِكُمْ ۚ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِّنَ اللّٰهِ قَالُوْٓا
توهان جي، پوءِ جيڪڏهن ٿيندي توهانکي سوڀ الله جي طرفان ته چوندا

اَ لَمْ نَكُنْ مَّعَكُمْ ۖ وَ اِنْ كَانَ لِلْكٰفِرِيْنَ نَصِيْبٌ ۙ
ڇا اسان نه هئاسون توهان سان گڏ، ۽ جيڪڏهن ٿيو ڪافرن جو وارو

قَالُوْٓا اَ لَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَ نَمْنَعْكُمْ مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ؕ
ته چوندا ڇا اسان آڏر نه ڏني سون توهان کي ۽ بچايوسون توهان کي مسلمانن کان،

فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ وَ لَنْ
پوءِ الله فيصلو ڪندو توهان جي وچ ۾ ڏينهن قيامت، ۽ هرگز نه

يَّجْعَلَ اللّٰهُ لِلْكٰفِرِيْنَ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ سَبِيْلًا ﴿١٤١﴾ ع اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ
ڪيو آهي الله ڪافرن لاءِ مسلمانن تي ڪو رستو. البت منافق ❷

ع ٢٠ / ١٧

يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ وَ هُوَ خَادِعُهُمْ ۚ وَ اِذَا قَامُوْٓا اِلَى الصَّلٰوةِ
نڳي ٿا کن الله سان ۽ اهو جزا ڏيندو انهنکي، ۽ جڏهن اُٿن ٿا نماز تي

قَامُوْا كُسَالٰى ۙ يُرَآءُوْنَ النَّاسَ وَ لَا يَذْكُرُوْنَ اللّٰهَ اِلَّا
ته اُٿن ٿا ٻري سان ڏيکارين ٿا ماڻهن کي ۽ نه ٿا ياد کن الله کي مگر

قَلِيْلًا ۟ۙ مُّذَبْذَبِيْنَ بَيْنَ ذٰلِكَ ۖۗ لَآ اِلٰى هٰٓؤُلَآءِ وَ لَآ اِلٰى هٰٓؤُلَآءِ ؕ ١٤٢
ٿورو. لڙڪيل ٻنهي جي وچ ۾ نه هنن جي طرف ۽ نه هُنن جي طرف،

وَ مَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهٗ سَبِيْلًا ۝١٤٣ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
۽ جنهنکي ڀُلائي الله ته هرگز نه لهندين ان لاءِ ڪو رستو. اي ايمان وارو!

لَا تَتَّخِذُوا الْكٰفِرِيْنَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ ؕ اَ تُرِيْدُوْنَ
نه وٺو ڪافرن کي دوست ڪري ڇڏي مسلمانن کي، ڇا گهرو ٿا توهان

اَنْ تَجْعَلُوْا لِلّٰهِ عَلَيْكُمْ سُلْطٰنًا مُّبِيْنًا ۝١٤٤ اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ
ته ڪريو الله جو پاڻ تي الزام پڌرو؟ بيشڪ منافق آهن

فِي الدَّرْكِ الْاَسْفَلِ مِنَ النَّارِ ۚ وَ لَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيْرًا ۝١٤٥ ۙ
طبقي هيٺين ۾ دوزخ جي، ۽ هرگز نه لهندين انهن لاءِ ڪوئي مددگار.

اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا وَ اَصْلَحُوْا وَ اعْتَصَمُوْا بِاللّٰهِ وَ اَخْلَصُوْا
مگر جن توبهه ڪئي ۽ صالح ٿيا ۽ چنبڙيا ❶ الله کي ۽ نجي ڪيائون

دِيْنَهُمْ لِلّٰهِ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِيْنَ ؕ وَ سَوْفَ يُؤْتِ
پنهنجي تابعداري الله لاءِ پوءِ اهي ئي گڏ آهن ايمان وارن سان، ۽ جلد ڏيندو

اللّٰهُ الْمُؤْمِنِيْنَ اَجْرًا عَظِيْمًا ۝١٤٦ مَا يَفْعَلُ اللّٰهُ بِعَذَابِكُمْ
الله ايمان وارن کي درجو وڏو. ڇا ڪندو الله توهان کي عذاب ڏيئي

اِنْ شَكَرْتُمْ وَ اٰمَنْتُمْ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ شَاكِرًا عَلِيْمًا ۝١٤٧
جيڪڏهن توهان شڪر ڪريو ۽ ايمان وارا ٿيو، ۽ آهي الله شڪر قبول ڪندڙ ڄاڻندڙ.

لَا يُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّوْٓءِ مِنَ الْقَوْلِ اِلَّا مَنْ ظُلِمَ ؕ

١ نہ ٿو پسند ڪري الله وڏي آواز بڇڙي ڳالهائڻ ڪي مگر جنهن تي ظلم ٿيو هجي

وَ كَانَ اللّٰهُ سَمِيْعًا عَلِيْمًا ﴿١٤٨﴾ اِنْ تُبْدُوْا خَيْرًا اَوْ

۽ آهي الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ. جيڪڏهن توهان ظاهر ڪندؤ ڪو چڱو ڪم يا

تُخْفُوْهُ اَوْ تَعْفُوْا عَنْ سُوْٓءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا

لڪائيندؤ انکي يا معاف ڪندؤ ڪا برائي پوءِ بيشڪ الله آهي معاف ڪندڙ

قَدِيْرًا ﴿١٤٩﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْفُرُوْنَ بِاللّٰهِ وَ رُسُلِهٖ وَ يُرِيْدُوْنَ

قدرت وارو. يقينن جيڪي ڪفر ڪن ٿا الله ۽ ان جي رسولن جو ۽ ارادو ڪن ٿا

اَنْ يُّفَرِّقُوْا بَيْنَ اللّٰهِ وَ رُسُلِهٖ وَ يَقُوْلُوْنَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ

فرق ڪرڻ جو درميان الله ۽ سندس رسولن جي ۽ چون ٿا تہ مڃون ٿا ڪن ڪي

وَّ نَكْفُرُ بِبَعْضٍ ۙ وَّ يُرِيْدُوْنَ اَنْ يَّتَّخِذُوْا بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيْلًا ﴿١٥٠﴾ ۙ

۽ نہ ٿا مڃون ٻين ڪي ۽ چاهين ٿا تہ وٺن انهيءَ وچ ۾ ڪو رستو.

اُولٰٓئِكَ هُمُ الْكٰفِرُوْنَ حَقًّا ۚ وَ اَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابًا

اهي ئي آهن ڪافر پڪا ۽ تيار ڪيو آهي اسان ڪافرن لاءِ عذاب

مُّهِيْنًا ﴿١٥١﴾ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَ رُسُلِهٖ وَ لَمْ

خوار ڪندڙ. ۽ جن ايمان آندو الله ۽ ان جي رسولن تي ۽ نہ

يُفَرِّقُوْا بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْهُمْ اُولٰٓئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيْهِمْ

فرق ڪيائون انهن مان ڪنهين هڪ جي وچ ۾ تہ انهن ڪي جلد ڏيندو

اُجُوْرَهُمْ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿١٥٢﴾ ع يَسْـَٔلُكَ اَهْلُ الْكِتٰبِ

سندن اجر ۽ آهي الله بخشيندڙ مهربان. گهرن ٿا توکان اهل ڪتاب

اَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتٰبًا مِّنَ السَّمَآءِ فَقَدْ سَاَلُوْا مُوْسٰٓى

تہ لاهِ انهن تي ڪو ڪتاب آسمان کان پوءِ انهن سوال ڪيو هو موسيٰ کان

اَكْبَرَ مِنْ ذٰلِكَ فَقَالُوْۤا اَرِنَا اللّٰهَ جَهْرَةً فَاَخَذَتْهُمُ
وڏو انهيءَ کان پوءِ چيائون ڏيکار اسان کي الله چٽو پوءِ ورتو انهن کي

الصّٰعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ۚ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ
وِڄ سندن گناهه سبب، وري ناهيائون گابو پوڄا لاءِ

مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ فَعَفَوْنَا عَنْ ذٰلِكَ ۚ وَ اٰتَيْنَا
معجزن پهچڻ کان بعد پوءِ معاف ڪيوسون ان کي، ۽ ڏنوسون

مُوْسٰى سُلْطٰنًا مُّبِيْنًا ﴿۱۵۳﴾ وَ رَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّوْرَ بِمِيْثَاقِهِمْ
موسىٰ کي غلبو پڌرو. ❶ ۽ ڪڙو ڪيوسون انهن تي طور کي انهن کان وعدو وٺڻ لاءِ

وَ قُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَّ قُلْنَا لَهُمْ لَا
۽ چيوسون انهن کي ته داخل ٿيو دروازي کان سجدو ڪندي ۽ چيوسون انهن کي ته نه

تَعْدُوْا فِي السَّبْتِ وَ اَخَذْنَا مِنْهُمْ مِّيْثَاقًا غَلِيْظًا ﴿۱۵۴﴾
لنگهو حد کان ڇنڇر ڏينهن ۽ ورتوسون انهن کان وعدو پڪو.

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِّيْثَاقَهُمْ وَ كُفْرِهِمْ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَ قَتْلِهِمُ
پوءِ لعنت آئين سندن وعده ڀڃڻ سبب ۽ نه مڃڻ ڪري الله جي آيتن کي ۽ خون ڪرڻ ڪري

الْاَنْۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَّ قَوْلِهِمْ قُلُوْبُنَا غُلْفٌ ؕ بَلْ
نبين کي ناحق ۽ سندن هن چوڻ ڪري ته دليون اسان جون پردي ۾ آهن، نه پر

طَبَعَ اللّٰهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوْنَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿۱۵۵﴾ ص
مُهر هنئي الله انهن جي دلين تي سندن ڪفر جي ڪري ❷ پوءِ نه ايمان آڻيندا مگر ٿورا.

وَّ بِكُفْرِهِمْ وَ قَوْلِهِمْ عَلٰى مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيْمًا ﴿۱۵۶﴾ لا
۽ سندن ڪفر جي ڪري ۽ سندن مريم جي ڪري مريم تي بهتان وڏو.

وَّ قَوْلِهِمْ اِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيْحَ عِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ
۽ سندن چوڻ جي ڪري ته اسان قتل ڪيوسون مسيح عيسىٰ پُٽ مريم

رَسُوْلَ اللّٰهِ ۚ وَ مَا قَتَلُوْهُ وَمَا صَلَبُوْهُ وَلٰكِنْ

الله جي رسول کي، هوڏانهن نہ قتل ڪيائون انکي نکي ڦاسي ڏنائون ❶ پر

شُبِّهَ لَهُمْ ۗ وَاِنَّ الَّذِيْنَ اخْتَلَفُوْا فِيْهِ

انهيءَ جهڙو تي پيواهو (مقتول) انهن لاءِ، ۽ اهي جن اختلاف ڪيو انهيءَ ۾

لَفِيْ شَكٍّ مِّنْهُ ۗ مَا لَهُمْ بِهٖ مِنْ عِلْمٍ اِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ ۚ

سي خود شڪ ۾ آهن ان ڪان، ناهي انهنکي ان جي ڪا خبر مگر پيروي وهم جي،

وَ مَا قَتَلُوْهُ يَقِيْنًا ۝١٥٧ بَلْ رَّفَعَهُ اللّٰهُ اِلَيْهِ ۗ

❷ ۽ ڪونہ ماريو هئائون انکي پڪ. پر مٿي ڪٽي ورتو ان کي الله پنهنجي طرف،

وَ كَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ۝١٥٨ وَ اِنْ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اِلَّا

۽ آهي الله زبردست حڪمت وارو. ۽ نہ رهندو ڪوئي اهل ڪتاب مگر

لَيُؤْمِنَنَّ بِهٖ قَبْلَ مَوْتِهٖ ۚ وَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكُوْنُ عَلَيْهِمْ

ضرور ايمان آڻيندو انهي تي ان جي مرڻ کان اڳ، ❸ ۽ ڏينهن قيامت اهو هوندو انهن تي

شَهِيْدًا ۝١٥٩ فَبِظُلْمٍ مِّنَ الَّذِيْنَ هَادُوْا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ

شاهد. پوءِ ڪارڻ ظلم يهودين جي حرام ڪيون سون انهن تي

طَيِّبٰتٍ اُحِلَّتْ لَهُمْ وَ بِصَدِّهِمْ

ڪي سُنيون شيون جيڪي حلال هيون انهن لاءِ ۽ سندن رڪاوٽ وجهڻ جي ڪري

عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ كَثِيْرًا ۝١٦٠ وَّ اَخْذِهِمُ الرِّبٰوا وَقَدْ نُهُوْا

الله جي رستي کان گهڻي قدر. ۽ سندن وياج وٺڻ جي ڪري ❹ حالانڪ روڪيل هئا

عَنْهُ وَ اَكْلِهِمْ اَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ ۗ وَ اَعْتَدْنَا

انهيءَ کان ۽ سندن ڪائڻ جي ڪري مال ماڻهن جا ڪوڙ تي، ۽ تيار ڪيو سون

لِلْكٰفِرِيْنَ مِنْهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ۝١٦١ لٰكِنِ الرّٰسِخُوْنَ فِي الْعِلْمِ

انهن مان منڪرن لاءِ عذاب ڏکوئيندڙ. پر جيڪي پختا آهن علم ۾

مِنۡهُمۡ وَ الۡمُؤۡمِنُوۡنَ يُؤۡمِنُوۡنَ بِمَاۤ اُنۡزِلَ اِلَيۡكَ وَ مَاۤ

انهن مان ۽ ايمان وارا سي مڃين ٿا ان کي جيڪي لاٿو ويو توڏانهن ۽ جيڪي

اُنۡزِلَ مِنۡ قَبۡلِكَ وَ الۡمُقِيۡمِيۡنَ الصَّلٰوةَ وَ الۡمُؤۡتُوۡنَ الزَّكٰوةَ

لاٿو ويو توکان اڳ ۾ ❶ ۽ قائم ڪندڙ آهن نماز کي ۽ ڏيندڙ زکوات کي

وَ الۡمُؤۡمِنُوۡنَ بِاللّٰهِ وَ الۡيَوۡمِ الۡاٰخِرِ ؕ اُولٰٓئِكَ سَنُؤۡتِيۡهِمۡ

۽ ايمان آڻيندڙ آهن الله تي ۽ آخرت جي ڏينهن تي، اهي ئي آهن جلد ڏينداسون انهن کي

اَجۡرًا عَظِيۡمًا ﴿١٦٢﴾ ع اِنَّاۤ اَوۡحَيۡنَاۤ اِلَيۡكَ كَمَاۤ اَوۡحَيۡنَاۤ

اجر وڏو. بيشڪ وحي موڪليوسون توڏانهن جيئن وحي موڪليوسون

اِلٰى نُوۡحٍ وَّ النَّبِيّٖنَ مِنۡۢ بَعۡدِهٖ ۚ وَ اَوۡحَيۡنَاۤ اِلٰۤى اِبۡرٰهِيۡمَ

نوح ۽ ٻين نبين ڏانهن ان کان پوءِ ❷ ۽ وحي موڪليوسون ابراهيم

وَ اِسۡمٰعِيۡلَ وَ اِسۡحٰقَ وَ يَعۡقُوۡبَ وَ الۡاَسۡبَاطِ وَ عِيۡسٰى وَ

۽ اسماعيل ۽ اسحاق ۽ يعقوب ۽ انهن جي اولاد ۽ عيسيٰ ۽

اَيُّوۡبَ وَ يُوۡنُسَ وَ هٰرُوۡنَ وَ سُلَيۡمٰنَ ۚ وَ اٰتَيۡنَا دَاوٗدَ زَبُوۡرًا ﴿١٦٣﴾ ۚ

ايوب ۽ يونس ۽ هارون ۽ سليمان ڏانهن، ۽ ڏنوسون دائود کي زبور.

وَ رُسُلًا قَدۡ قَصَصۡنٰهُمۡ عَلَيۡكَ مِنۡ قَبۡلُ وَ رُسُلًا

۽ ڪيترائي رسول جيڪي ٻڌاياسون توکي اڳي ۽ ٻيا ڪيترا رسول

لَّمۡ نَقۡصُصۡهُمۡ عَلَيۡكَ ؕ وَ كَلَّمَ اللّٰهُ مُوۡسٰى تَكۡلِيۡمًا ﴿١٦٤﴾ ۚ

نه ٻڌاياسون اهي توکي، ۽ ڳالهايو الله موسيٰ سان سڌوسنئون. ❸

رُسُلًا مُّبَشِّرِيۡنَ وَ مُنۡذِرِيۡنَ لِئَلَّا يَكُوۡنَ لِلنَّاسِ

ڪيترائي رسول خوشي ٻڌائيندڙ ۽ پوءِ ڊيڄاريندڙ جيئن نه رهي ماڻهن جو

عَلَى اللّٰهِ حُجَّةٌۢ بَعۡدَ الرُّسُلِ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ عَزِيۡزًا حَكِيۡمًا ﴿١٦٥﴾

الله تي ڪو الزام رسولن کان پوءِ ۽ آهي الله زبردست حڪمت وارو.

لٰكِنِ اللّٰهُ يَشْهَدُ بِمَآ اَنْزَلَ اِلَيْكَ اَنْزَلَهٗ

پر الله شاهدي ڏئي ٿو تہ جيڪي نازل ڪيائين توڏانهن نازل ڪيائين انهيءَ ڪي

بِعِلْمِهٖ ج وَ الْمَلٰٓئِكَةُ يَشْهَدُوْنَ ط وَ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا ﴿١٦٦﴾

پنهنجي علم سان، ۽ ملائڪ بہ شاهدي ٿا ڏين، ۽ ڪافي آهي الله شاهد.

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ صَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ

البت جن ماڻهن ڪفرڪيو ۽ روڪيائون الله جي رستي کان

قَدْ ضَلُّوْا ضَلٰلًا بَعِيْدًا ﴿١٦٧﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ ظَلَمُوْا لَمْ

اهي گمراھ ٿي وڃي پري پيا. بيشڪ جن انڪارڪيو ۽ ناحق ڪيو نہ

يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَ لَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيْقًا ﴿١٦٨﴾ لا اِلَّا طَرِيْقَ

الله بخشيندو انهن کي ۽ نڪي ڏسيندو انهنکي سڌو رستو. مگر رستو

جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ط وَ كَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرًا ﴿١٦٩﴾

دوزخ جو رهندا انهيءَ ۾ هميشہ، ۽ آهي اهو الله تي آسان. ١

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمُ الرَّسُوْلُ بِالْحَقِّ مِنْ رَّبِّكُمْ

اي انسانو! آندو توهان وٽ رسول حق ڪي توهان جي پروردگارکان

فَاٰمِنُوْا خَيْرًا لَّكُمْ ط وَ اِنْ تَكْفُرُوْا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا

پوءِ مڃيو تہ يلو ٿئي توهان جو، ۽ جيڪڏهن انڪارڪندؤ تہ بيشڪ الله جو آهي جيڪي

فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ط وَ كَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿١٧٠﴾

آسمانن ۾ آهي ۽ زمين ۾ آهي، ۽ آهي الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو.

يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوْا فِيْ دِيْنِكُمْ وَ لَا تَقُوْلُوْا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا

اي اهل ڪتاب نہ وڌاءُ ڪريو پنهنجي دين ۾ ۽ نہ ڳالهايو الله تي مگر

الْحَقَّ ط اِنَّمَا الْمَسِيْحُ عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُوْلُ اللّٰهِ وَ كَلِمَتُهٗ ج

سچ، رڳو خيرَ هتو عيسيٰ بن مريم. آهي رسول الله جو ۽ امرُ انهيءَ جو،

اَلْقٰىهَآ اِلٰى مَرْيَمَ وَ رُوْحٌ مِّنْهُ ز فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَ
جنهنکي پهچايائين مريم تائين ۽ رُوحُ انهيءَ کان ❶ پوءِ مڃيو الله کي ۽

رُسُلِهٖ قف وَ لَا تَقُوْلُوْا ثَلٰثَةٌ ط اِنْتَهُوْا خَيْرًا لَّكُمْ ط اِنَّمَا اللّٰهُ
ان جي رسولن کي، ۽ نہ چئو ٽي آهن، مُڙي وڃو تہ ڀلو ٿئي توهان جو، رڳو الله

اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ط سُبْحٰنَهٗٓ اَنْ يَّكُوْنَ لَهٗ وَلَدٌ م لَهٗ
مالک هڪڙوئي آهي، اهو هن کان پاک آهي تہ هجي ان کي اولاد، ❷ انهيءَ لاءِ آهي

مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ ط وَ كَفٰى بِاللّٰهِ
جيکي آسمانن ۾ ۽ جيکي زمين ۾ آهي، ۽ ڪافي آهي الله

وَكِيْلًا ۧ ع لَنْ يَّسْتَنْكِفَ الْمَسِيْحُ اَنْ يَّكُوْنَ عَبْدًا لِّلّٰهِ وَ لَا
ڪارساز. بنهہ نہ ٿو عار ڪري مسيح تہ هجي ٻانهو الله جو ❸ ۽ نکي

الْمَلٰٓئِكَةُ الْمُقَرَّبُوْنَ ط وَ مَنْ يَّسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهٖ
ملائڪ ويجهي درجي وارا، ۽ جيڪو عار ڪندو انهيءَ جي عبادت کان

وَ يَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ اِلَيْهِ جَمِيْعًا ۧ فَاَمَّا الَّذِيْنَ
۽ آڪڙ ڪندو تہ جلد گڏ ڪندو انهن سيني کي پاڻ وٽ. پوءِ جن

اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَيُوَفِّيْهِمْ اُجُوْرَهُمْ وَ
ايمان آندو ۽ ڪم ڪيا چڱا تہ پورو ڏيندو انهن کي سندن اجورا ۽

يَزِيْدُهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ج وَاَمَّا الَّذِيْنَ اسْتَنْكَفُوْا
وڌائي ڏيندو انهن کي پنهنجي مهرباني مان، ۽ جن نفرت ڪئي

وَ اسْتَكْبَرُوْا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ۵ لا وَّ لَا
۽ آڪڙ ڪئي پوءِ عذاب ڏيندو انهنکي عذاب دردناڪ، ۽ نہ

يَجِدُوْنَ لَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَّ لَا نَصِيْرًا ۧ
لهندا پاڻ لاءِ الله کان سواءِ ڪوئي مددگار ۽ نہ پنيرائي ڪندڙ.

وقف لازم ع ٢٣ ٩ ٣

يَاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمْ بُرْهَانٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَ اَنْزَلْنَآ
اي انسانو! پهچي ويو توهان وٽ دليل توهان جي رب کان ۽ لاٿي سي

اِلَيْكُمْ نُوْرًا مُّبِيْنًا ﴿۱۷۴﴾ فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ
توهان تي روشني پڌري. پوءِ جن ايمان آندو الله تي

وَ اعْتَصَمُوْا بِهٖ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِيْ رَحْمَةٍ مِّنْهُ وَ
۽ چنبڙيا انکي تہ جلد داخل ڪندو انهنکي رحمت پنهنجي ۾

فَضْلٍ لا وَّ يَهْدِيْهِمْ اِلَيْهِ صِرَاطًا مُّسْتَقِيْمًا ﴿۱۷۵﴾ ط
مهرباني ۾ ۽ ڏيکاريندو انهنکي پاڻ ڏانهن رستو سڌو.

يَسْتَفْتُوْنَكَ ط قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيْكُمْ فِي الْكَلٰلَةِ ط اِنِ
فتوي پُڇن ٿا توکان، چئو الله حڪم ڏئي ٿو توهانکي نپٽي آؤٽي ۾ ❶ تہ جيڪڏهن

امْرُؤٌا هَلَكَ لَيْسَ لَهٗ وَلَدٌ وَّ لَهٗٓ اُخْتٌ
اهڙو مرد مري پوي جو ناهي انکي اولاد ۽ انکي ڀيڻ آهي

فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ ج وَ هُوَ يَرِثُهَآ اِنْ
تہ ان لاءِ آهي اڌ ڇڏيل مال جو، ۽ اهو وارث ٿيندو ڀيڻ جو جي

لَّمْ يَكُنْ لَّهَا وَلَدٌ ط فَاِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا
نہ آهي انکي اولاد، پر جيڪڏهن هجن ٻہ ڀينر تہ انهن لاءِ آهن

الثُّلُثٰنِ مِمَّا تَرَكَ ط وَ اِنْ كَانُوْٓا اِخْوَةً رِّجَالًا وَّ
ٻہ ٽهايون ان مان جو ڇڏيائين، ۽ جيڪڏهن ان جي برادر مرد ۽

نِسَآءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْاُنْثَيَيْنِ ط يُبَيِّنُ
عورتون آهن تہ مرد لاءِ آهي جيترو ڀاڱو ٻن عورتن جو، بيان ڪري ٿو

اللّٰهُ لَكُمْ اَنْ تَضِلُّوْا ط وَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿۱۷۶﴾ ع
الله توهان لاءِ متان گمراهہ ٿيو، ۽ الله هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي.

ع ۲۴ ۵ ۴

سُوۡرَةُ الۡمَآئِدَةِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ مِائَةٌ وَّعِشۡرُوۡنَ اٰيَةً وَّ سِتَّةَ عَشَرَ رُكُوۡعًا

سورت مائده مدني آهي ۽ اها هڪ سؤ ويهہ آيتون ۽ سورهن رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡۤا اَوۡفُوۡا بِالۡعُقُوۡدِ ؕ اُحِلَّتۡ لَكُمۡ

اي ايمان وارو! پورو ڪريو وعدن کي، حلال ڪيو ويو توهان لاءِ

بَهِيۡمَةُ الۡاَنۡعَامِ اِلَّا مَا يُتۡلٰى عَلَيۡكُمۡ غَيۡرَ مُحِلِّى

چوپايو مال مگر اهي جيڪي ٻڌايا ويندا توهان کي نہ حلال سمجهو

الصَّيۡدِ وَاَنۡتُمۡ حُرُمٌ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَحۡكُمُ مَا يُرِيۡدُ ①

شڪار کي ❶ جو توهان هجو احرام ۾، بيشڪ الله حڪم ڪري ٿو جيڪي گهري ٿو.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا لَا تُحِلُّوۡا شَعَآئِرَ اللّٰهِ وَلَا الشَّهۡرَ

اي ايمان وارو! نہ بي حرمتي ڪريو الله جي نشانين جي ❷ ۽ نہ مهيني

الۡحَرَامَ وَلَا الۡهَدۡىَ وَلَا الۡقَلَآئِدَ وَ لَاۤ

عزت واري جي ❸ ۽ نہ خيرات واري جانور جي ۽ حرم لاءِ ڳانين ٻڌل جانورن جي ۽ نڪي

آٰمِّيۡنَ الۡبَيۡتَ الۡحَرَامَ يَبۡتَغُوۡنَ فَضۡلًا مِّنۡ رَّبِّهِمۡ وَ

قصد ڪري ايندڙن جي عزت واري گهر ڏانهن جيڪي گهرن ٿا فضل کي پنهنجي رب کان ۽

رِضۡوَانًا ؕ وَ اِذَا حَلَلۡتُمۡ فَاصۡطَادُوۡا ؕ وَ لَا يَجۡرِمَنَّكُمۡ

رضامندي کي، ۽ جڏهن لاهيو احرام تہ پوءِ شڪار ڪريو، ❹ ۽ نہ اُڀاري اوهان کي

شَنَاٰنُ قَوۡمٍ اَنۡ صَدُّوۡكُمۡ عَنِ الۡمَسۡجِدِ الۡحَرَامِ اَنۡ

دشمني ماڻهن جي جو روڪيو هئائون توهان کي مسجد الحرام کان تہ

تَعۡتَدُوۡا ۘ وَ تَعَاوَنُوۡا عَلَى الۡبِرِّ وَ التَّقۡوٰى ۖ وَ لَا

ظلم ڪريو، ۽ مدد ڪريو هڪ ٻئي جي چڱائي ۽ پرهيزگاري تي ۽ نہ

المنزل الثاني-٢

وقف لازم

تَعَاوَنُوْا عَلَى الْاِثْمِ وَ الْعُدْوَانِ ص وَ اتَّقُوا اللّٰهَ ط اِنَّ اللّٰهَ

مدد ڪريو گناهه ۽ ظلم تي ۽ ڊڄو اللهَ کان، بيشڪ الله

شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿٢﴾ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَ الدَّمُ وَ

سخت عذاب ڏيندڙ آهي. حرام ڪيو ويو توهان تي مُئل ۽ رَتُ ۽

لَحْمُ الْخِنْزِيْرِ وَ مَآ اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖ وَ الْمُنْخَنِقَةُ وَ

گوشت سُوئر جو ۽ اهو جو پُڪاريو ويو غيرُ اللهِ لاءِ اُنڪي ۽ گهُٽجي پوندڙ ۽

الْمَوْقُوْذَةُ وَ الْمُتَرَدِّيَةُ وَ النَّطِيْحَةُ وَ مَآ اَكَلَ السَّبُعُ

ڌڪ لڳل ۽ مٿان ڪِري پوندڙ ۽ سِڱ لڳل ۽ اهو جنهنکي کاڌو ڦاڙيندڙ

اِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ قف وَ مَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَ اَنْ

مگر جنهنکي ڪُهي وجهو، ❶ ۽ جو ڪُنو ويو آستاني تي ❷ ۽ هي جو

تَسْتَقْسِمُوْا بِالْاَزْلَامِ ط ذٰلِكُمْ فِسْقٌ ط اَلْيَوْمَ يَئِسَ

ڍارو وجهو توهان تيرن سان، ❸ اهو اتو گناهه، اڄ آسرو لاٿو

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ دِيْنِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَ اخْشَوْنِ ط اَلْيَوْمَ

ڪافرن توهان جي دين کان پوءِ نه ڊڄو انهن کان ۽ ڊڄو مون کان، اڄ

اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِيْنَكُمْ وَ اَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِيْ وَ

ڪامل ڪيم توهان لاءِ دين توهان جو ۽ پوري ڪيم توهان تي پنهنجي مهرباني ۽

رَضِيْتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ دِيْنًا ط فَمَنِ اضْطُرَّ فِيْ مَخْمَصَةٍ

پسند ڪيم توهان لاءِ اسلام کي دين ڪري، پوءِ جيڪو لاچار ٿيو بک ۾

غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِّاِثْمٍ لا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٣﴾ يَسْئَلُوْنَكَ

ناهي لاڙو ڪندڙ گناهه لاءِ پوءِ الله بخشڻهار مهربان آهي. پُڇا ٿا ڪن توکان

مَاذَآ اُحِلَّ لَهُمْ ط قُلْ اُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبٰتُ لا

ته ڪهڙي شيءِ حلال آهي انهن لاءِ، چئو حلال ڪيون ويون توهان لاءِ سُٺيون شيون

وَ مَا عَلَّمْتُمْ مِّنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِيْنَ

۽ جيڪي سيڪاريا اٿوَ شڪاري جانور شڪارپنيان لائڻ لاءِ ❶

تُعَلِّمُوْنَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللّٰهُ ز فَكُلُوْا

توهان سکيا ڏني آهي انهن کي ان مان جيڪي سيڪاريو توهان کي الله پوءِ کائو

مِمَّآ اَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَ اذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهِ ص وَ

ان مان جيڪي وَنِي جهلن توهان لاءِ ۽ پڙهو نالو الله جو ان تي ۽

اتَّقُوا اللّٰهَ ط اِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ۝٤ اَلْيَوْمَ اُحِلَّ

ڊڄو الله کان، بيشڪ الله جلد وٺندڙ آهي حساب . اڄ حلال ٿيون

لَكُمُ الطَّيِّبٰتُ ط وَ طَعَامُ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ حِلٌّ

توهان لاءِ سنيون شيون، ۽ کُڻي اهل ڪتاب جي حلال آهي

لَّكُمْ ص وَ طَعَامُكُمْ حِلٌّ لَّهُمْ ز وَ الْمُحْصَنٰتُ مِنَ الْمُؤْمِنٰتِ

توهان لاءِ ۽ کُڻي اوهان جي حلال آهي انهن لاءِ ۽ پڻ پاڪدامن مسلمان عورتون

وَ الْمُحْصَنٰتُ مِنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ

۽ پاڪدامن عورتون انهن جون جن کي ڏنو ويو ڪتاب توهان کان اڳ

اِذَآ اٰتَيْتُمُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ مُحْصِنِيْنَ غَيْرَ مُسٰفِحِيْنَ وَ لَا

جڏهن ڏيو توهان انهن کي سندن مهر شادي ڪندڙ ٿي نہ زنا ڪندڙ ٿي ❷ ۽ نہ

مُتَّخِذِيْٓ اَخْدَانٍ ط وَ مَنْ يَّكْفُرْ بِالْاِيْمَانِ فَقَدْ حَبِطَ

وٺندڙ لڪل ياري، ۽ جيڪو ڪفر ڪندو شريعت جو تہ ضايع ٿيندو

ع ١ ٥ ٥

عَمَلُهٗ ز وَ هُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ۝٥ ع يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا

عمل انهيءَ جو ۽ اهو آخرت ۾ ٿيندو نقصان وارن مان. اي ايمان وارو!

اِذَا قُمْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ فَاغْسِلُوْا وُجُوْهَكُمْ وَ اَيْدِيَكُمْ

جڏهن اُٿو نماز تي تہ ڌُئو پنهنجا منهن ۽ پنهنجا هٿ

اِلَى الْمَرَافِقِ وَ امْسَحُوْا بِرُءُوْسِكُمْ وَ اَرْجُلَكُمْ اِلَى الْكَعْبَيْنِ ؕ
ٺونٺين تائين ۽ مک ڪريو پنهنجي مٿن جي ۽ ڌوئو پنهنجا پير پيرين تائين،
وَ اِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوْا ؕ وَ اِنْ كُنْتُمْ مَّرْضٰۤى
۽ جيڪڏهن هجو توهان ڄڙسان تہ غسل ڪريو، ۽ جيڪڏهن آهيو بيمار
اَوْ عَلٰى سَفَرٍ اَوْ جَآءَ اَحَدٌ مِّنْكُمْ مِّنَ الْغَآئِطِ اَوْ
يا (آهيو) سفر تي يا آيو ڪوئي توهان مان پائخانہ کان يا
لٰمَسْتُمُ النِّسَآءَ فَلَمْ تَجِدُوْا مَآءً فَتَيَمَّمُوْا صَعِيْدًا
ميلاپ ڪيو اتوَ عورتن سان پوءِ نہ ڏٺا لهو پاڻي تہ ارادو ڪيو ❶ مٽيءَ
طَيِّبًا فَامْسَحُوْا بِوُجُوْهِكُمْ وَ اَيْدِيْكُمْ مِّنْهُ ؕ مَا
پاڪ جو پوءِ مسح ڪريو پنهنجن منهن کي ۽ پنهنجن هٿن کي انهيءَ مان، نہ
يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِّنْ حَرَجٍ وَّ لٰكِنْ يُّرِيْدُ
ٿو گهري الله تہ ڪري توهان تي ڪا تنگي ۽ پر چاهي ٿو
لِيُطَهِّرَكُمْ وَ لِيُتِمَّ نِعْمَتَهٗ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ
تہ پاڪ رکي توهان کي ۽ پوري ڪري نعمت پنهنجي توهان تي من توهان
تَشْكُرُوْنَ ۝٦ وَ اذْكُرُوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَ مِيْثَاقَهُ الَّذِيْ
شڪر ڪريو. ۽ ياد رکو نعمت اَللهَ جي پاڻ تي ۽ سندس انجام جو
وَاثَقَكُمْ بِهٖۤ ۙ اِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَ اَطَعْنَا ز وَ اتَّقُوا
ٻڌائين توهان سان انکي جڏهن چيو توهان ٻڌوسون ۽ مڃيوسون ۽ ڊڄو
اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۝٧ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
الله کان، بيشڪ الله ڄاڻندڙ آهي راز دلين جي ڪي. اي ايمان وارو!
كُوْنُوْا قَوّٰمِيْنَ لِلّٰهِ شُهَدَآءَ بِالْقِسْطِ ز وَ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ
هجو بيهندڙ الله خاطر شاهدي ڏيندڙ انصاف سان، ❷ ۽ نہ اُڀاري توهان کي

شَنَاٰنُ قَوۡمٍ عَلٰٓى اَلَّا تَعۡدِلُوۡا ؕ اِعۡدِلُوۡا ۟ قف هُوَ
دشمني ماڻهن جي هن تي جو نہ عدل ڪريو، انصاف ڪريو، اهوئي

اَقۡرَبُ لِلتَّقۡوٰى ۫ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيۡرٌۢ
وڌيڪ ويجهو آهي پرهيزگاري کي ۽ ڳنبو الله کان، بيشڪ الله خبر رکندڙ آهي

بِمَا تَعۡمَلُوۡنَ ﴿۸﴾ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا
جيڪي توهان ڪريو ٿا. وعدو ڪيو آهي الله انهن سان جن ايمان آندو ۽ ڪيا

الصّٰلِحٰتِ ۙ لَهُمۡ مَّغۡفِرَةٌ وَّ اَجۡرٌ عَظِيۡمٌ ﴿۹﴾ وَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا
ڪم چڱا تہ انهن لاءِ بخشش ۽ ثواب وڏو آهي. ۽ جن ڪفر ڪيو

وَ كَذَّبُوۡا بِاٰيٰتِنَاۤ اُولٰٓئِكَ اَصۡحٰبُ الۡجَحِيۡمِ ﴿۱۰﴾
۽ ڪوڙو ڪيو اسانجي آيتن کي اُهي دوزخي آهن.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوا اذۡكُرُوۡا نِعۡمَتَ اللّٰهِ عَلَيۡكُمۡ اِذۡ هَمَّ
اي ايمان وارو! ياد ڪريو مهرباني الله جي پاڻ تي جڏهن خيال ڪيو

قَوۡمٌ اَنۡ يَّبۡسُطُوۡۤا اِلَيۡكُمۡ اَيۡدِيَهُمۡ فَكَفَّ اَيۡدِيَهُمۡ
ڪن ماڻهن تہ ڊگها ڪن توهان ڏانهن هٿ پنهنجا پوءِ بند ڪيائين هٿ انهن جا

عَنۡكُمۡ ۚ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ ؕ وَ عَلَى اللّٰهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ الۡمُؤۡمِنُوۡنَ ﴿۱۱﴾ ع وَ
توهان کان، ۽ ڊڄو الله کان، ۽ الله تي ئي ڀل تہ ڀروسو ڪن ايمان وارا. ۽

ع ٢ ٦

لَقَدۡ اَخَذَ اللّٰهُ مِيۡثَاقَ بَنِىۡۤ اِسۡرَآءِيۡلَ ۚ وَ بَعَثۡنَا مِنۡهُمُ
بيشڪ ورتو الله وعدو بني اسرائيل کان، ۽ اُٺارياسون انهن مان

اثۡنَىۡ عَشَرَ نَقِيۡبًا ؕ وَ قَالَ اللّٰهُ اِنِّىۡ مَعَكُمۡ ؕ لَئِنۡ
ٻارهن اڳواڻ، ۽ فرمايو الله آءٌ توهان سان گڏ آهيان، جيڪڏهن

اَقَمۡتُمُ الصَّلٰوةَ وَ اٰتَيۡتُمُ الزَّكٰوةَ وَ اٰمَنۡتُمۡ
توهان سنڀالي پڙهندؤ نماز ۽ ادا ڪندؤ زڪوات ۽ يقين ڪندؤ

بِرُسُلِيْ وَ عَزَّرْتُمُوْهُمْ وَ اَقْرَضْتُمُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا
منهنجي رسولن تي ۽ مدد ڪندؤ انهن جي ۽ قرض ڏيندؤ الله کي قرض سهڻو

لَّاُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَ لَاُدْخِلَنَّكُمْ
تہ ضرور ميٽيندس توهان کان مدايون توهان جون ۽ ضرور داخل ڪندس توهان کي

جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۚ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ
باغن ۾ وهن ٿيون جن جي هينان واهيون، جنهن ڪفر ڪيو ان کان پوءِ

مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيْلِ ﴿١٢﴾ فَبِمَا نَقْضِهِمْ
توهان مان تہ بيشڪ گمراهہ ٿيو سڌي رستي کان. پوءِ هن ڪري جو ڀڳو انهن

مِّيْثَاقَهُمْ لَعَنّٰهُمْ وَ جَعَلْنَا قُلُوْبَهُمْ قٰسِيَةً ۚ
وعدو پنهنجو لعنت ڪئي سون انهن تي ۽ اسان ڪيون دليون انهن جون سخت،

يُحَرِّفُوْنَ الْكَلِمَ عَنْ مَّوَاضِعِهٖ ۙ وَ نَسُوْا حَظًّا مِّمَّا
اُهي ڦيرائين پيا لفظ پنهنجي جاين کان ۽ وساريائون ڀاڱو انهي مان

ذُكِّرُوْا بِهٖ ۚ وَ لَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلٰى خَآئِنَةٍ مِّنْهُمْ
جنهن سان نصيحت ڪيا ويا ۽ هميشہ تون واقف ٿيندو رهندين خيانت انهن جيءَ تي

اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَ اصْفَحْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ
مگر ٿورا انهن مان پوءِ معاف ڪر انهن کي ۽ مُڙي وڃ، بيشڪ الله

يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٣﴾ وَ مِنَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّا نَصٰرٰٓى
پسند ڪري ٿو چڱائي ڪندڙن کي. ۽ انهن مان جن چيو اسان نصارا آهيون

اَخَذْنَا مِيْثَاقَهُمْ فَنَسُوْا حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوْا
ورتوسون انجام انهن کان پوءِ وساريائون ڀاڱو انهيءَ مان نصيحت ڪيا ويا

بِهٖ ص فَاَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَ الْبَغْضَآءَ
جنهن سان پوءِ بڇي سون انهن جي وچ ۾ دشمني ۽ نفرت

اِلٰى یَوۡمِ الۡقِیٰمَةِ ؕ وَ سَوۡفَ یُنَبِّئُهُمُ اللّٰهُ بِمَا كَانُوۡا یَصۡنَعُوۡنَ ﴿۱۴﴾
ڏينهن قيامت تائين، ۽ جلد ٻڌائيندو انهن کي الله جيڪي هئا ڪندا.

یٰۤاَهۡلَ الۡكِتٰبِ قَدۡ جَآءَكُمۡ رَسُوۡلُنَا یُبَیِّنُ لَكُمۡ
اي اهل ڪتاب يقينن آيو توهان وٽ اسان جو رسول جو ظاهر ڪري ٿو توهان لاءِ

كَثِیۡرًا مِّمَّا كُنۡتُمۡ تُخۡفُوۡنَ مِنَ الۡكِتٰبِ وَ یَعۡفُوۡا
ڪيتريون شيون انهن مان جي توهان لڪائيندا هئا ڪتاب مان ۽ ڇڏي ٿو

عَنۡ كَثِیۡرٍ ؕ قَدۡ جَآءَكُمۡ مِّنَ اللّٰهِ نُوۡرٌ وَّ كِتٰبٌ مُّبِیۡنٌ ﴿۱۵﴾ۙ
ڪيتريون ئي، بيشڪ آئي توهان وٽ الله کان روشني ۱ ۽ ڪتاب پڌرو.

یَّهۡدِیۡ بِهِ اللّٰهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضۡوَانَهٗ سُبُلَ السَّلٰمِ
ڏيکاري ٿو انهيءَ سان الله انهن کي جيڪي هليا سندس رضا تي رستا سلامتيءَ جا

وَ یُخۡرِجُهُمۡ مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوۡرِ بِاِذۡنِهٖ وَ
۽ ڪڍي ٿو انهن کي اونداهين مان روشني ڏانهن پنهنجي ارادي سان ۽

یَهۡدِیۡهِمۡ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسۡتَقِیۡمٍ ﴿۱۶﴾ لَقَدۡ كَفَرَ الَّذِیۡنَ
هلائي ٿو انهن کي راهه سڌيءَ تي. يقينن اهي ڪافر ٿيا جن

قَالُوۡۤا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الۡمَسِیۡحُ ابۡنُ مَرۡیَمَ ؕ قُلۡ فَمَنۡ یَّمۡلِكُ
چيو ته الله اهو ئي مسيح بن مريم آهي، تون چئو ته پوءِ ڪير ٿاريندو

مِنَ اللّٰهِ شَیۡـًٔا اِنۡ اَرَادَ اَنۡ یُّهۡلِكَ الۡمَسِیۡحَ ابۡنَ مَرۡیَمَ
الله جي طرفان ڪا شيءِ جيڪڏهن اهو گهري ته هلاڪ ڪري مسيح بن مريم کي

وَ اُمَّهٗ وَ مَنۡ فِی الۡاَرۡضِ جَمِیۡعًا ؕ وَ لِلّٰهِ
۽ ان جي ماءُ کي ۽ جيڪي به آهن زمين ۾ سمورا، ۽ الله جي لاءِ آهي

مُلۡكُ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ وَ مَا بَیۡنَهُمَا ؕ یَخۡلُقُ
بادشاهي آسمانن ۽ زمين جي ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي، پيدا ٿو ڪري

مَا يَشَآءُ ؕ وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ ۝١٧ وَ قَالَتِ الْیَهُوْدُ
جيڪي چاهي، ۽ الله هر شيءِ تي قادر آهي. ۽ چيو يهودن

وَ النَّصٰرٰى نَحْنُ اَبْنٰٓؤُا اللّٰهِ وَ اَحِبَّآؤُهٗ ؕ قُلْ فَلِمَ
۽ نصارن ته اسين آهيون پُٽ الله جا ۽ پيارا آهيون ان جا، چئو ته پوءِ چو تو

یُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوْبِكُمْ ؕ بَلْ اَنْتُمْ بَشَرٌ مِّمَّنْ
عذاب ڪري توهان کي اوهان جي ڏوهن ڪري، نه پر اوهين ماڻهو آهيو انهن مان

خَلَقَ ؕ یَغْفِرُ لِمَنْ یَّشَآءُ وَ یُعَذِّبُ مَنْ
جيڪي پيدا ڪيائين، بخشي تو جنهن کي چاهي ۽ عذاب ڪري تو جنهن کي

یَّشَآءُ ؕ وَ لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ مَا بَیْنَهُمَا ز
چاهي، ۽ الله لاءِ بادشاهي آهي آسمانن ۽ زمين جي ۽ جيڪي انهن ۾ آهي

وَ اِلَیْهِ الْمَصِیْرُ ۝١٨ یٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جَآءَكُمْ
۽ انهيءَ ڏانهن ئي موٽڻو آهي. اي اهل ڪتاب بيشڪ آيو اوهان وٽ

رَسُوْلُنَا یُبَیِّنُ لَكُمْ عَلٰى فَتْرَةٍ مِّنَ الرُّسُلِ اَنْ
اسان جو رسول جو هدايت ڪري تو توهان کي بند ٿيڻ ❶ رسولن جي وقت متان

تَقُوْلُوْا مَا جَآءَنَا مِنْۢ بَشِیْرٍ وَّ لَا نَذِیْرٍ ز فَقَدْ
چئو ته نه آيو اسان ڏانهن ڪوئي خوشخبري ڏيندڙ ۽ نه ڊيڄاريندڙ، پوءِ اجهو

جَآءَكُمْ بَشِیْرٌ وَّ نَذِیْرٌ ؕ وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ
آيو آهي توهان وٽ خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ، ۽ الله هر شيءِ تي

قَدِیْرٌ ۝١٩ ع وَ اِذْ قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهٖ یٰقَوْمِ اذْكُرُوْا ع ٣ ٨ ٧
قادر آهي. ۽ جڏهن چيو موسيٰ پنهنجي قوم کي اي منهنجي قوم! ياد ڪريو

نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَیْكُمْ اِذْ جَعَلَ فِیْكُمْ اَنْۢبِیَآءَ وَ
مهرباني الله جي پاڻ تي جڏهن پيدا ڪيائين توهان ۾ انبياءَ ۽

جَعَلَكُمۡ مُّلُوۡكًا ۖۗ وَّ اٰتٰىكُمۡ مَّا لَمۡ يُؤۡتِ اَحَدًا

ڪيائين توهان کي بادشاهہ ۽ ڏنائين توهان کي اهوجو نہ ڏنائين ڪنهين کي

مِّنَ الۡعٰلَمِيۡنَ ﴿۲۰﴾ يٰقَوۡمِ ادۡخُلُوا الۡاَرۡضَ الۡمُقَدَّسَةَ الَّتِىۡ

جهانن مان. اي منهنجي قوم! داخل ٿيو زمين پاڪ ۾ جا

كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمۡ وَ لَا تَرۡتَدُّوۡا عَلٰٓى اَدۡبَارِكُمۡ فَتَنۡقَلِبُوۡا

لکي آهي الله توهان جي لاءِ ۽ نہ ڦِري وڃو پنهنجين پنيين تي پوءِ ٿي پوندؤ

خٰسِرِيۡنَ ﴿۲۱﴾ قَالُوۡا يٰمُوۡسٰٓى اِنَّ فِيۡهَا قَوۡمًا جَبَّارِيۡنَ ۖۗ وَ

نقصانڪار. چيائون اي موسيٰ! بيشڪ اُتي قوم آهي زبردست، ❶ ۽

اِنَّا لَنۡ نَّدۡخُلَهَا حَتّٰى يَخۡرُجُوۡا مِنۡهَا ۚ فَاِنۡ

اسان اصل نہ گهڙنداسون اتي تان جو اهي نڪري وڃن ان مان، پوءِ جيڪڏهن

يَّخۡرُجُوۡا مِنۡهَا فَاِنَّا دٰخِلُوۡنَ ﴿۲۲﴾ قَالَ رَجُلٰنِ مِنَ الَّذِيۡنَ

نِڪرندا اتان پوءِ اسان داخل ٿينداسون. چيو ٻن ڄڻن ❷ انهن مان

يَخَافُوۡنَ اَنۡعَمَ اللّٰهُ عَلَيۡهِمَا ادۡخُلُوۡا عَلَيۡهِمُ

جيڪي ڊڄن پيا جو مهرباني ڪئي هئي الله انهن مٿان تہ توهان گهڙي پئو انهن تي

الۡبَابَ ۚ فَاِذَا دَخَلۡتُمُوۡهُ فَاِنَّكُمۡ غٰلِبُوۡنَ ۚ۬ وَ عَلَى اللّٰهِ

دروازي کان، ❸ پوءِ جڏهن داخل ٿيندؤ ان ۾ تہ يقينن توهان غالب ٿيندؤ، ۽ الله تي

فَتَوَكَّلُوۡۤا اِنۡ كُنۡتُمۡ مُّؤۡمِنِيۡنَ ﴿۲۳﴾ قَالُوۡا يٰمُوۡسٰٓى اِنَّا

ڀروسو ڪريو جيڪڏهن آهيو اوهين مؤمن. چيائون اي موسيٰ اسان

لَنۡ نَّدۡخُلَهَاۤ اَبَدًا مَّا دَامُوۡا فِيۡهَا فَاذۡهَبۡ اَنۡتَ

هرگز نہ ويندا سون اتي ڪڏهن بہ ❹ جيستائين اهي هوندا ان ۾ پوءِ وڃ تون

وَ رَبُّكَ فَقَاتِلَاۤ اِنَّا هٰهُنَا قٰعِدُوۡنَ ﴿۲۴﴾ قَالَ

۽ تنهنجو رب پوءِ ٻئي وڃي لڙو اسان هتي ئي وينا آهيون. چيو موسيٰ

رَبِّ اِنِّیۡ لَاۤ اَمۡلِكُ اِلَّا نَفۡسِیۡ وَ اَخِیۡ فَافۡرُقۡ

اي منهنجا رب آءٌ نہ تو اختيار رکان مگر پاڻ تي ۽ پنهنجي ڀاءُ تي پوءِ جُدائي وجهہ

بَیۡنَنَا وَ بَیۡنَ الۡقَوۡمِ الۡفٰسِقِیۡنَ ﴿۲۵﴾ قَالَ فَاِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ

اسان جي وچ ۾ ۽ قوم بي فرمانن جي وچ ۾. فرمايائين تہ پوءِ اها حرام آهي

عَلَیۡهِمۡ اَرۡبَعِیۡنَ سَنَةً ۚ یَتِیۡهُوۡنَ فِی الۡاَرۡضِ ؕ

انهن تي چاليهہ سال، پريشان هلندا رهندا ملڪ ۾،

فَلَا تَاۡسَ عَلَی الۡقَوۡمِ الۡفٰسِقِیۡنَ ﴿۲۶﴾ ع وَاتۡلُ عَلَیۡهِمۡ نَبَاَ

پوءِ تون نہ افسوس ڪر ماڻهن بي فرمانن تي. پڙهي ٻڌاءِ انهن کي خبر

ابۡنَیۡ اٰدَمَ بِالۡحَقِّ ۘ اِذۡ قَرَّبَا قُرۡبَانًا فَتُقُبِّلَ

ٻن پُٽنِ ❶ آدم جي سچي، جنهن وقت ڪيائون ڪجهہ خيرات پوءِ قبول ٿي وئي

مِنۡ اَحَدِهِمَا وَ لَمۡ یُتَقَبَّلۡ مِنَ الۡاٰخَرِ ؕ قَالَ

ٻن مان هڪڙي جي ۽ نہ قبول پئي ٻئي جي، چيائين

لَاَقۡتُلَنَّكَ ؕ قَالَ اِنَّمَا یَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الۡمُتَّقِیۡنَ ﴿۲۷﴾

ضرور قتل ڪندس توکي، ان چيو رڳو قبول ڪندو آهي الله پرهيزگارن کان.

لَئِنۡۢ بَسَطۡتَّ اِلَیَّ یَدَكَ لِتَقۡتُلَنِیۡ مَاۤ اَنَا

جيڪڏهن تو ڊگهو ڪيو مون ڏانهن هٿ پنهنجو منهنجي مارڻ لاءِ تہ آءٌ ڪو نہ

بِبَاسِطٍ یَّدِیَ اِلَیۡكَ لِاَقۡتُلَكَ ۚ اِنِّیۡۤ اَخَافُ اللّٰهَ

وڌائيندس پنهنجو هٿ تو ڏانهن تنهنجي مارڻ لاءِ، مون ڊڄان ٿو الله کان

رَبَّ الۡعٰلَمِیۡنَ ﴿۲۸﴾ اِنِّیۡۤ اُرِیۡدُ اَنۡ تَبُوۡٓاَ بِاِثۡمِیۡ

❷ جو پالڻهار جهانن جو آهي. بلاشڪ آءٌ گهران ٿو تہ ڪٽي وڃين تون منهنجو ڏوهہ

وَ اِثۡمِكَ فَتَكُوۡنَ مِنۡ اَصۡحٰبِ النَّارِ ۚ وَ ذٰلِكَ جَزٰٓؤُا

۽ پنهنجو ڏوهہ پوءِ ٿئين تون باهہ وارن مان، ۽ اهو بدلو آهي

وقف لازم

النصف

الظّٰلِمِيْنَ ﴿٢٩﴾ فَطَوَّعَتْ لَهٗ نَفْسُهٗ قَتْلَ اَخِيْهِ

ظالمن جو. پوءِ مجايو ان کي سندس نفس خون ڪرڻ پنهنجي ڀاءُ جو

فَقَتَلَهٗ فَاَصْبَحَ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٣٠﴾ فَبَعَثَ اللّٰهُ غُرَابًا

پوءِ ماريائين ان کي ۽ ٿيو نقصان وارن مان. پوءِ موڪليو الله هڪ ڪانگ

يَّبْحَثُ فِي الْاَرْضِ لِيُرِيَهٗ كَيْفَ يُوَارِيْ سَوْءَةَ

جو کوٽي پيو ڌرتي کي جيئن ڏيکاري انکي تہ ڪهڙي طرح پوري لاش

اَخِيْهِ ؕ قَالَ يٰوَيْلَتٰۤى اَعَجَزْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِثْلَ

پنهنجي ڀاءُ جو، چيائين افسوس! ڇا آءٌ هن ڪان بہ ويس جو ٿيان برابر

هٰذَا الْغُرَابِ فَاُوَارِيَ سَوْءَةَ اَخِيْ ۚ فَاَصْبَحَ مِنَ النّٰدِمِيْنَ ﴿٣١﴾ ج لا

هن ڪانءَ جي پوءِ لڪايان لاش پنهنجي ڀاءُ جو، پوءِ ٿي پيو پڇتائيندڙن مان.

مِنْ اَجْلِ ذٰلِكَ ۛ ۚ كَتَبْنَا عَلٰى بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اَنَّهٗ مَنْ

انهيءَ جي ڪري، حڪم لکيوسون بني اسرائيل تي بيشڪ جيڪو

قَتَلَ نَفْسًۢا بِغَيْرِ نَفْسٍ اَوْ فَسَادٍ فِي الْاَرْضِ

قتل ڪندو ڪنهن ماڻهوکي بنا عوض جان يا بنا فساد ڪرڻ تي ملڪ ۾

فَكَاَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيْعًا ؕ وَمَنْ اَحْيَاهَا فَكَاَنَّمَآ

تہ ڄڻ ماريوانهيءَ ماڻهن سڀني کي، ۽ جنهن جيئرو رکيو ان کي تہ ڄڻ

اَحْيَا النَّاسَ جَمِيْعًا ؕ وَلَقَدْ جَآءَتْهُمْ رُسُلُنَا

جياريائين ماڻهن سمورن کي، ۽ تحقيق آندو انهن وٽ اسان جي رسولن

بِالْبَيِّنٰتِ ز ثُمَّ اِنَّ كَثِيْرًا مِّنْهُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ فِي الْاَرْضِ

صاف حڪمن کي پوءِ ڪيترائي انهن مان ان ڪان بعد ملڪ ۾

لَمُسْرِفُوْنَ ﴿٣٢﴾ اِنَّمَا جَزٰٓؤُا الَّذِيْنَ يُحَارِبُوْنَ

حد ڪان لنگهندڙ آهن. رڳو هي ئي سزا آهي انهن جي جيڪي لڙائي ڪن ٿا

مع ٥ - عند المتأخرين ١٢ - وقف النبي ﷺ

اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ وَ يَسْعَوْنَ فِي الْاَرْضِ فَسَادًا

الله سان ۽ ان جي رسول سان ۽ ڪوشش ڪن ٿا ملڪ ۾ فساد ڪرڻ جي ❶

اَنْ يُّقَتَّلُوْٓا اَوْ يُصَلَّبُوْٓا اَوْ تُقَطَّعَ اَيْدِيْهِمْ وَ اَرْجُلُهُمْ

ته انهن کي قتل ڪجي يا ڦاهي ڏجين يا ڪاٽجن هٿ انهن جا ۽ پير انهن جا

مِّنْ خِلَافٍ اَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْاَرْضِ ؕ ذٰلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ

ابتڙ يا نيڪالي ڏجين ملڪ مان، اها انهن لاءِ خواري آهي

فِي الدُّنْيَا وَ لَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿٣٣﴾ ۙ اِلَّا الَّذِيْنَ

دنيا ۾ ۽ انهن لاءِ آخرت ۾ عذاب وڏو آهي. مگر جن

تَابُوْا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَقْدِرُوْا عَلَيْهِمْ ۚ فَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ

توبهه ڪئي اڳ ۾ توهان جي پڪڙڻ کان، پوءِ يقين ڪريو ته الله

غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٣٤﴾ ع يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَ ابْتَغُوْٓا ٥ ع ٨ ٩

بخشڻهار مهربان آهي. اي ايمان وارو! ڊڄو الله کان ۽ گهُرو

اِلَيْهِ الْوَسِيْلَةَ وَ جَاهِدُوْا فِيْ سَبِيْلِهٖ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٣٥﴾

انهيءَ ڏانهن ويجهڙائي ❷ ۽ جهاد ڪريو سندس راهه ۾ جيئن توهان ڪامياب ٿيو.

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوْ اَنَّ لَهُمْ مَّا فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا

بيشڪ جن ڪفر ڪيو جي هجي وٽن جيڪي زمين ۾ آهي سارو

وَّ مِثْلَهٗ مَعَهٗ لِيَفْتَدُوْا بِهٖ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ

۽ اوترو ٻيو انهيءَ سان گڏ جيئن عوض ۾ ڏين ان کي عذاب ڏينهن قيامت جي کان

مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ ۚ وَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٣٦﴾ يُرِيْدُوْنَ

ته اهو نه قبول ڪيو ويندو انهن کان، ۽ انهن لاءِ عذاب آهي دردناڪ. گهُرندا

اَنْ يَّخْرُجُوْا مِنَ النَّارِ وَ مَا هُمْ بِخٰرِجِيْنَ مِنْهَا ۫ وَ لَهُمْ

ته نڪرن باهه کان ۽ نه ٿيندا اهي نڪرندڙ ان کان ۽ انهن لاءِ

عَذَابٌ مُّقِيۡمٌ ﴿۳۷﴾ وَ السَّارِقُ وَ السَّارِقَةُ فَاقۡطَعُوۡۤا اَيۡدِيَهُمَا

عذاب دائمي آهي. چورمرد هجي يا چورعورت پوءِ وڍيو هٿ انهن جا

جَزَآءًۢ بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِّنَ اللّٰهِ ؕ وَ اللّٰهُ عَزِيۡزٌ

سزا لاءِ سندن ڪئي سبب اهو عذاب آهي الله جي طرفان ۽ الله زبردست

حَكِيۡمٌ ﴿۳۸﴾ فَمَنۡ تَابَ مِنۡۢ بَعۡدِ ظُلۡمِهٖ وَ اَصۡلَحَ

حڪمت وارو آهي. پوءِ جنهن توبهه ڪئي ڏوهه ڪرڻ کان پوءِ ۽ سُڌاروآندائين

فَاِنَّ اللّٰهَ يَتُوۡبُ عَلَيۡهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوۡرٌ رَّحِيۡمٌ ﴿۳۹﴾ اَ

ته الله معاف ڪندو ان ڪي، بيشڪ الله بخشڻهار مهربان آهي. ڇا

لَمۡ تَعۡلَمۡ اَنَّ اللّٰهَ لَهٗ مُلۡكُ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ ؕ يُعَذِّبُ

تو نه ڄاتو ته الله جي بادشاهي آهي آسمانن ۽ زمين ۾، عذاب ڪري

مَنۡ يَّشَآءُ وَ يَغۡفِرُ لِمَنۡ يَّشَآءُ ؕ وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىۡءٍ

جنهن کي گهري ۽ بخشي جنهن کي گهري، ۽ الله هرشيءِ تي

قَدِيۡرٌ ﴿۴۰﴾ يٰۤاَيُّهَا الرَّسُوۡلُ لَا يَحۡزُنۡكَ الَّذِيۡنَ

سگهه رکندڙ آهي. اي رسول! نه ڏکارو ڪن توکي ❶ اهي

يُسَارِعُوۡنَ فِى الۡكُفۡرِ مِنَ الَّذِيۡنَ قَالُوۡۤا اٰمَنَّا

جيڪي تڪڙا پڇن ٿا ڪفر ۾ اهي جن چيو اسان مؤمن آهيون

بِاَفۡوَاهِهِمۡ وَ لَمۡ تُؤۡمِنۡ قُلُوۡبُهُمۡ ۛۚ وَ

پنهنجي وات سان حالانڪ نه ايمان آندو هو انهن جي دلين، ۽

مِنَ الَّذِيۡنَ هَادُوۡا ۛۚ سَمّٰعُوۡنَ لِلۡكَذِبِ سَمّٰعُوۡنَ لِقَوۡمٍ

ڪي يهودن مان اهڙا آهن، جو ڪنُ ڏين ٿا ڪوڙهڻ لاءِ ❷ جاسوسي ڪندڙ ماڻهن

اٰخَرِيۡنَ ۙ لَمۡ يَاۡتُوۡكَ ؕ يُحَرِّفُوۡنَ الۡكَلِمَ مِنۡۢ بَعۡدِ مَوَاضِعِهٖ ۚ

ٻين لاءِ جيڪي نه آيا آهن تووٽ، ڦيرائن ٿا لفظن کي پنهنجي مقرر ٺيل معنائن بعد،

ع ٣ عند المتقدمين ١٣

يَقُوْلُوْنَ اِنْ اُوْتِيْتُمْ هٰذَا فَخُذُوْهُ وَ اِنْ لَّمْ

چون ٿا جيڪڏهن ملي توهان کي اها معنيٰ تہ ونوان کي ۽ جيڪڏهن نہ

تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوْا ۭ وَ مَنْ يُّرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهٗ فَلَنْ

ملي اها تہ ان کان پاڻ بچايو، ۽ جنهن کي گهري الله فتني ۾ وجهڻ پوءِ نہ

تَمْلِكَ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ شَيْـــًٔا ۭ اُولٰۗىِٕكَ الَّذِيْنَ لَمْ يُرِدِ

مالڪ ٿيندين ان لاءِ الله وٽان ڪنهن شيءِ جو، اِهي اُهي ئي آهن جو نہ گُهريو

اللّٰهُ اَنْ يُّطَهِّرَ قُلُوْبَهُمْ ۭ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ ښ وَّ

الله تہ پاڪ ڪري دلين انهن جي کي، انهن لاءِ دنيا ۾ خواري آهي ۽

لَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿٤١﴾ سَمّٰعُوْنَ لِلْكَذِبِ

انهن لاءِ آخرت ۾ عذاب وڏو آهي. گهڻو ٻڌندڙ آهن ڪوڙ کي

اَكّٰلُوْنَ لِلسُّحْتِ ۭ فَاِنْ جَاۗءُوْكَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ

گهڻو کائيندڙ آهن حرام کي، پوءِ جيڪڏهن اچن تو وٽ تہ فيصلو ڪر انهن جي وچ ۾

اَوْ اَعْرِضْ عَنْهُمْ ۚ وَ اِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ

يا منهن موڙ انهن کان، ❶ ۽ جيڪڏهن منهن موڙيندين انهن کان تہ اهي هرگز نہ

يَّضُرُّوْكَ شَيْـــًٔا ۭ وَاِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ

نقصان ڪندا تنهنجو ڪجهہ بہ، ۽ جي فيصلو ڪرين تہ فيصلو ڪر انهن جي وچ ۾

بِالْقِسْطِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ﴿٤٢﴾ وَ كَيْفَ

انصاف سان، بيشڪ الله دوست رکي ٿو انصاف ڪندڙن کي. ۽ ڪيئن

يُحَكِّمُوْنَكَ وَ عِنْدَهُمُ التَّوْرٰىةُ فِيْهَا حُكْمُ اللّٰهِ

تا فيصلو ڪرائن توکان هوڏانهن انهن وٽ آهي تورات جنهن ۾ آهي حڪم الله جو

ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ ۭ وَ مَآ اُولٰۗىِٕكَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٤٣﴾ ع ٦ ٩ ١٠

وري ڦري وڃن ٿا ان کان پوءِ ۽ نہ آهن اهي مڃڻ وارا.

إِنَّآ اَنۡزَلۡنَا التَّوۡرٰىةَ فِيۡهَا هُدًى وَّ نُوۡرٌ ۚ

اسان ئي نازل ڪيو هو تورات جو ان ۾ آهي هدايت ۽ روشني،

يَحۡكُمُ بِهَا النَّبِيُّوۡنَ الَّذِيۡنَ اَسۡلَمُوۡا لِلَّذِيۡنَ هَادُوۡا

جنهن سان فيصلو ڪندا هئا پيغمبر جيڪي فرمانبردار هئا انهن يهودين جو

وَ الرَّبّٰنِيُّوۡنَ وَ الۡاَحۡبَارُ بِمَا اسۡتُحۡفِظُوۡا

۽ انهن جا بزرگ ۽ عالم بہ هنڪري جو اهي محافظ ڪيا ويا هئا

مِنۡ كِتٰبِ اللّٰهِ وَ كَانُوۡا عَلَيۡهِ شُهَدَآءَ ۚ فَلَا تَخۡشَوُا النَّاسَ

الله جي ڪتاب جا ۽ هئا انهيءَ تي مقرر، پوءِ نہ ڊڄو ماڻهن کان

وَ اخۡشَوۡنِ وَ لَا تَشۡتَرُوۡا بِاٰيٰتِىۡ ثَمَنًا قَلِيۡلًا ؕ وَ مَنۡ لَّمۡ

۽ ڊڄو مون کان ۽ نہ وٺو منهنجي آيتن سان بها ٿوري، ۽ جيڪي نہ

يَحۡكُمۡ بِمَآ اَنۡزَلَ اللّٰهُ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الۡكٰفِرُوۡنَ ﴿۴۴﴾ وَ

فيصلو ڪن ان موجب جو نازل ڪيو الله تہ اهي ئي ڪافر آهن. ۽

كَتَبۡنَا عَلَيۡهِمۡ فِيۡهَاۤ اَنَّ النَّفۡسَ بِالنَّفۡسِ ۙ وَ الۡعَيۡنَ

لکيوسون انهن تي انهيءَ ۾ تہ جان جو بدلو جان آهي ① ۽ اک جو بدلو

بِالۡعَيۡنِ وَ الۡاَنۡفَ بِالۡاَنۡفِ وَ الۡاُذُنَ بِالۡاُذُنِ وَ السِّنَّ

اک آهي ۽ نڪ جو بدلو نڪ آهي ۽ ڪن جو بدلو ڪن آهي ۽ ڏند جو بدلو

بِالسِّنِّ ۙ وَ الۡجُرُوۡحَ قِصَاصٌ ؕ فَمَنۡ تَصَدَّقَ بِهٖ فَهُوَ

ڏند آهي ۽ زخمن جو بدلو برابر، پوءِ جنهن قرباني ڪئي ان سان پوءِ اها

كَفَّارَةٌ لَّهٗ ؕ وَ مَنۡ لَّمۡ يَحۡكُمۡ بِمَآ اَنۡزَلَ

پاڪائي آهي انهيءَ لاءِ ۽ جنهن نہ فيصلو ڪيو ان سان جنهن کي نازل ڪيو

اللّٰهُ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوۡنَ ﴿۴۵﴾ وَ قَفَّيۡنَا عَلٰٓى اٰثَارِهِمۡ

الله پوءِ اُهي ئي آهن بي انصاف. ۽ پنيان موڪليوسون انهن جي نموني تي

بِعِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ

عيسىٰ بن مريم کي سچو چوَندڙ ان کي جيڪي ان کان اڳ هئو يعني

التَّوْرٰىةِ ص وَ اٰتَيْنٰهُ الْاِنْجِيْلَ فِيْهِ هُدًى وَّ نُوْرٌ لا

توراتۡ ۽ ڏنوسون ان کي انجيل جنهن ۾ راهه ۽ روشني هئي

وَّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرٰىةِ وَ هُدًى وَّ

۽ سچوچوَندڙ ❶ ان کي جو ان کان اڳ هئو يعني تورات ۽ هدايت ۽

مَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿٤٦﴾ ط وَ لْيَحْكُمْ اَهْلُ الْاِنْجِيْلِ بِمَآ

نصيحت ڊڄندڙن لاءِ. ۽ فيصلوڪرڻ گهرجي انجيل وارن کي ان سان

اَنْزَلَ اللّٰهُ فِيْهِ ط وَ مَنْ لَّمْ يَحْكُمْ بِمَآ

جيڪي نازل ڪيو آهي الله انهيءَ ۾ ۽ جن نہ فيصلو ڪيو ان سان

اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٤٧﴾ وَ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ

جونازل ڪيو الله پوءِ اهي ئي بي فرمان آهن. ۽ نازل ڪيوسون توڏانهن

الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتٰبِ وَ

قرآن حق جو سچو چوندڙ ان کي جو ان کان اڳ آهي ڪتاب ۽

مُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَآ اَنْزَلَ

نگهباني ڪندڙ ان تي پوءِ تون فيصلوڪر انهن ۾ ان موجب جونازل ڪيو

اللّٰهُ وَ لَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ عَمَّا جَآءَكَ مِنَ الْحَقِّ ط

الله ۽ نہ هل انهن جي سَڌن تي ڇڏي ان کي جو آيو تو وٽ حقۡ

لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَّ مِنْهَاجًا ط وَ لَوْ

هر ڪنهن لاءِ ڪئي سون توهان مان شريعت ۽ طريقتۡ ۽ جيڪڏهن

شَآءَ اللّٰهُ لَجَعَلَكُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّلٰكِنْ

گهري الله تہ ڪري ها توهان کي جماعت هڪڙي پر

لِّيَبۡلُوَكُمۡ فِيۡ مَآ اٰتٰكُمۡ فَاسۡتَبِقُوا الۡخَيۡرٰتِ ؕ

آزمائي ٿو توهان کي ان ۾ جيڪي ڏنائين توهانکي پوءِ اڳرائي ڪريو چڱاين ۾،

اِلَى اللّٰهِ مَرۡجِعُكُمۡ جَمِيۡعًا فَيُنَبِّئُكُمۡ بِمَا

الله ڏانهن ئي آهي موٽڻ توهان سڀني جو پوءِ خبر ڏيندوتوهان کي ان جي

كُنۡتُمۡ فِيۡهِ تَخۡتَلِفُوۡنَ ۙ﴿٤٨﴾ وَ اَنِ احۡكُمۡ بَيۡنَهُمۡ بِمَآ

جنهن ۾ توهان اختلاف ڪندا هئا. ۽ هي ته فيصلوڪر انهن ۾ ان سان

اَنۡزَلَ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعۡ اَهۡوَآءَهُمۡ وَ احۡذَرۡهُمۡ

جيڪي نازل ڪيو الله ۽ نه هل انهن جي سڌُن تي ۽ هوشيار ٿي انهن کان

اَنۡ يَّفۡتِنُوۡكَ عَنۡۢ بَعۡضِ مَآ اَنۡزَلَ اللّٰهُ اِلَيۡكَ ؕ فَاِنۡ

متان ڀُلائينِ توکي ڪنهن اهڙي حُڪم کان جو لاٿو الله توڏانهن، پوءِ جي

تَوَلَّوۡا فَاعۡلَمۡ اَنَّمَا يُرِيۡدُ اللّٰهُ اَنۡ يُّصِيۡبَهُمۡ

ڦري وڃن پوءِ سمجھ ته رڳو گھري ٿو الله ته ڏئي انهن کي سزا

بِبَعۡضِ ذُنُوۡبِهِمۡ ؕ وَ اِنَّ كَثِيۡرًا مِّنَ النَّاسِ لَفٰسِقُوۡنَ ﴿٤٩﴾

سندن ڪن گناهن جي ڪري، ۽ بيشڪ ڪيترائي ماڻهو بي فرمان آهن.

اَ فَحُكۡمَ الۡجَاهِلِيَّةِ يَبۡغُوۡنَ ؕ وَ مَنۡ اَحۡسَنُ مِنَ اللّٰهِ

ڇا پوءِ فيصلو ڪفروارو گھرن ٿا؟ ۽ ڪير زورڀلو آهي الله کان

حُكۡمًا لِّقَوۡمٍ يُّوۡقِنُوۡنَ ﴿٥٠﴾ ع يٰۤاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا لَا

فيصلي ڪرڻ ۾ انهن ماڻهن لاءِ جي يقين رکن ٿا؟ اي جن ايمان آندو! نه

تَتَّخِذُوا الۡيَهُوۡدَ وَ النَّصٰرٰۤى اَوۡلِيَآءَ ۘؕ بَعۡضُهُمۡ اَوۡلِيَآءُ

بڻايو يهودين ۽ نصارن کي دوست، ❶ انهن مان هڪڙا آهن ساٿي

بَعۡضٍ ؕ وَ مَنۡ يَّتَوَلَّهُمۡ مِّنۡكُمۡ فَاِنَّهٗ مِنۡهُمۡ ؕ

ٻين جا، ۽ جيڪو دوستي رکندوانهن سان توهان مان پوءِ اهو انهن جو آهي،

ع ٧

وقف لازم، وقف غفران، وقف منزل عند البعض

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٥١﴾ فَتَرَى الَّذِيْنَ
بيشڪ الله نہ ٿو هدايت ڪري قوم بي انصاف ڪي. پوءِ ڏسندين انهن کي
فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ يُّسَارِعُوْنَ فِيْهِمْ يَقُوْلُوْنَ نَخْشٰٓى اَنْ
جن جي دلين ۾ روڳ آهي ڊوڙي وڃن ٿا انهن ۾ چون ٿا ڊڄون ٿا تہ متان
تُصِيْبَنَا دَآئِرَةٌ ؕ فَعَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّاْتِيَ بِالْفَتْحِ اَوْ
پهچي اسان کي ڪامصيبت، پوءِ شايد جلدئي الله آڻي فتح يا
اَمْرٍ مِّنْ عِنْدِهٖ فَيُصْبِحُوْا عَلٰى مَآ اَسَرُّوْا فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ
ڪوئي حڪم پنهنجي طرفان پوءِ ٿي پَوَنِ ان تي جيڪي لڪايائون پنهنجي دلين ۾
نٰدِمِيْنَ ﴿٥٢﴾ ؕ وَ يَقُوْلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَ هٰٓؤُلَآءِ الَّذِيْنَ
پشيماني ڪندڙ. ۽ چوندا جن ايمان آندو ڇا هِي اُهي آهن
اَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ ۙ
جيڪي قسم کڻندا هئا الله جو سخت ڪندي پنهنجن قسمن کي
اِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ ؕ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فَاَصْبَحُوْا خٰسِرِيْنَ ﴿٥٣﴾
تہ اسان توهان سان گڏ آهيون، ضايع ٿيا عمل انهن جا پوءِ ٿي پيا نقصان وارا. ❶
يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَنْ يَّرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِيْنِهٖ فَسَوْفَ
اي ايمان وارو! جيڪو ڦرندو توهان مان پنهنجي دين کان پوءِ جلدئي
يَاْتِي اللّٰهُ بِقَوْمٍ يُّحِبُّهُمْ وَ يُحِبُّوْنَهٗٓ ۙ
آڻيندو الله اهي ماڻهو جن سان اهو حُبَّ رکي ٿو ۽ اهي حُبَّ رکن ٿا ان سان،
اَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ اَعِزَّةٍ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ز يُجَاهِدُوْنَ
نرمي ڪندڙ هوندا مسلمانن تي سختي ڪندڙ ڪافرن تي جهاد ڪندا
فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ لَا يَخَافُوْنَ لَوْمَةَ لَآئِمٍ ؕ ذٰلِكَ
الله جي راهہ ۾ ۽ نہ ڊڄندا ملامت ڪندڙن جي ملامت کان، اهو

فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَ اللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿۵۴﴾

فضل الله جو آهي ڏئي ٿو جنهن کي گھري، (١) ۽ الله گھڻو مهربان ڄاڻندڙ آهي.

اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ وَ رَسُوْلُهٗ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوا الَّذِيْنَ

رڳو دوست اوهانجو آهي الله ۽ ان جو رسول ۽ اهي ايمان وارا جيڪي

يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَ يُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَ هُمْ رٰكِعُوْنَ ﴿۵۵﴾ وَ

قائم ڪن ٿا نماز ۽ ڏين ٿا زڪوات ۽ اهي رڪوع ڪندڙ آهن. ۽

مَنْ يَّتَوَلَّ اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فَاِنَّ

جيڪو دوستي رکندو الله سان ۽ ان جي رسول سان ۽ ايمان وارن سان ته بيشڪ

حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغٰلِبُوْنَ ﴿۵۶﴾ ع يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوا

جماعت الله جي اها سيني تي غالب آهي. اي ايمان وارو! نه بڻايو (دوست)

الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا دِيْنَكُمْ هُزُوًا وَّ لَعِبًا مِّنَ الَّذِيْنَ

انهن کي جن ورتو توهانجي دين کي مسخري ۽ راند ڪري انهن ماڻهن مان

اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَ الْكُفَّارَ اَوْلِيَآءَ ۚ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ

جن کي مليو ڪتاب توهان کان اڳ ۾، ۽ ڪافرن کي دوست، ۽ ڊڄو الله کان

اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿۵۷﴾ وَ اِذَا نَادَيْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ

جيڪڏهن توهان ايمان وارا آهيو. ۽ جڏهن سڏيو ٿا توهان نماز لاءِ

اتَّخَذُوْهَا هُزُوًا وَّ لَعِبًا ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُوْنَ ﴿۵۸﴾

ته ڪن ٿا انهيءَ تي مسخري ۽ راند، اهو هن ڪري جو اهي ماڻهو بي عقل آهن. (٢)

قُلْ يٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ هَلْ تَنْقِمُوْنَ مِنَّاۤ اِلَّاۤ اَنْ اٰمَنَّا

چئو اي اهل ڪتاب ڇا ڪو نفرت ٿا ڪريو اسان کان جو ايمان آندو اٿئون

بِاللّٰهِ وَ مَاۤ اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَ مَاۤ اُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ ۙ

الله تي ۽ ان تي جيڪي نازل ٿيو اسان ڏانهن ۽ جيڪي نازل ٿيو اڳي

ع ٨ ٦ ١٢

وَ اَنَّ اَكْثَرَكُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٥٩﴾ قُلْ هَلْ اُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ

۽ بيشڪ گهڻا توهان مان بي فرمان آهن. چؤ ڇا، بُڌايان اوهان کي زور بڇڙو

مِّنْ ذٰلِكَ مَثُوْبَةً عِنْدَ اللّٰهِ ؕ مَنْ لَّعَنَهُ اللّٰهُ وَ غَضِبَ

ان کان سزا ۾ الله وٽ، اهو جنهن تي ڦٽڪار ڪئي الله ۽ ڪاوڙيو

عَلَيْهِ وَ جَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَ الْخَنَازِيْرَ وَ عَبَدَ

ان تي ۽ ڪيائين انهن مان ڪن کي ڀولا ۽ سوئر ۽ جنهن پوڄا ڪئي

الطَّاغُوْتَ ؕ اُولٰٓئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَّ اَضَلُّ

شيطان جي، اهي ئي ماڻهو تمام بڇڙي جاءِ وارا آهن ۽ سخت گمراهه

عَنْ سَوَآءِ السَّبِيْلِ ﴿٦٠﴾ وَ اِذَا جَآءُوْكُمْ قَالُوْٓا اٰمَنَّا

سڌي رستي کان. ۽ جڏهن اچن ٿا توهان وٽ چون ٿا ته اسان ايمان آندو آهي

وَ قَدْ دَّخَلُوْا بِالْكُفْرِ وَ هُمْ قَدْ خَرَجُوْا بِهٖ ؕ وَ اللّٰهُ

هوڏانهن آيا ڪفر سان ۽ اهي نڪري ويا ان سان، ۽ الله

اَعْلَمُ بِمَا كَانُوْا يَكْتُمُوْنَ ﴿٦١﴾ وَ تَرٰى كَثِيْرًا مِّنْهُمْ

خوب ڄاڻي ٿو جيڪي لڪايو هئائون. ۽ تون ڏسندين ڪيترائي انهن مان

يُسَارِعُوْنَ فِي الْاِثْمِ وَ الْعُدْوَانِ وَ اَكْلِهِمُ السُّحْتَ ؕ لَبِئْسَ

تڪڙ ٿا ڪن گناهه ۽ ظلم ۾ (1) ۽ حرام کائڻ ۾، تمام بُرو آهي

مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٦٢﴾ لَوْ لَا يَنْهٰىهُمُ الرَّبّٰنِيُّوْنَ وَ الْاَحْبَارُ

جيڪي اهي ڪن پيا. ڇو نه جهليو انهن کي بزرگن ۽ عالمن

عَنْ قَوْلِهِمُ الْاِثْمَ وَ اَكْلِهِمُ السُّحْتَ ؕ لَبِئْسَ مَا

سندن ڳالهائڻ ڪوڙ کان ۽ سندن کائڻ حرام کان، تمام بُرو آهي جيڪي

كَانُوْا يَصْنَعُوْنَ ﴿٦٣﴾ وَ قَالَتِ الْيَهُوْدُ يَدُ اللّٰهِ مَغْلُوْلَةٌ ؕ غُلَّتْ

ڪندا هئا. ۽ چيو يهودين هٿ الله جو بند ٿيل آهي (2) بند ٿي وڃن

وقف لازم

اَيْدِيْهِمْ وَ لُعِنُوْا بِمَا قَالُوْا م بَلْ يَدٰهُ مَبْسُوْطَتٰنِ لا

هٿ انهن جا ۽ لعنت پوين انهيءَ چوڻ تي، بلڪ هٿ انهيءَ جا ڪشادا آهن،

يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ ط وَ لَيَزِيْدَنَّ كَثِيْرًا مِّنْهُمْ مَّآ

خرچ ڪندو آهي جيئن گهري، ۽ البت وڌائيندو گهڻن کي انهن مان اهو

اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَّ كُفْرًا ط وَ اَلْقَيْنَا ❶

جيڪي لاٿو ويو توڏانهن تنهنجي رب طرفان ڏاڍ ۽ ڪفر ۾، ۽ اسان وڌي آهي

بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَ الْبَغْضَآءَ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ط كُلَّمَآ

انهن جي وچ ۾ دشمني ۽ ڪاوڙ تائين ڏينهن قيامت، جڏهن به

اَوْقَدُوْا نَارًا لِّلْحَرْبِ اَطْفَاَهَا اللّٰهُ لا وَ يَسْعَوْنَ

ٻارن ٿا باهه جنگ جي تہ وسائي ڇڏي ٿو ان کي الله ❷ ۽ اهي ڪوشش ڪن ٿا

فِى الْاَرْضِ فَسَادًا ط وَ اللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٦٤﴾ وَ لَوْ اَنَّ

ملڪ ۾ فساد جي، ۽ الله نہ ٿو چاهي فساد ڪندڙن کي. ۽ جيڪڏهن

اَهْلَ الْكِتٰبِ اٰمَنُوْا وَ اتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ

اهل ڪتاب جا ايمان آڻن ها ۽ پرهيز ڪن ها تہ معاف ڪريون ها انهن کان سندن بڇڙايون

وَ لَاَدْخَلْنٰهُمْ جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ﴿٦٥﴾ وَ لَوْ اَنَّهُمْ اَقَامُوا

۽ داخل ڪريون ها انهن کي نعمت جي باغن ۾. ۽ جي اهي قائم ڪن ها

التَّوْرٰىةَ وَ الْاِنْجِيْلَ وَ مَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ مِّنْ رَّبِّهِمْ

تورات کي ۽ انجيل کي ۽ جيڪي نازل ڪيو ويو انهن ڏانهن سندن رب کان

لَاَكَلُوْا مِنْ فَوْقِهِمْ وَ مِنْ تَحْتِ اَرْجُلِهِمْ ط مِنْهُمْ

تہ رزق کائن ها پنهنجي مٿان کان ۽ هيٺان پيرن پنهنجن کان، انهن مان ڪي

اُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ ط وَ كَثِيْرٌ مِّنْهُمْ سَآءَ مَا يَعْمَلُوْنَ ﴿٦٦﴾ ع ٩ ١٠ ١٣

ماڻهو وچترا آهن، ❸ ۽ گهڻا انهن مان بڇڙا ڪم ڪندا آهن.

يٰۤاَيُّهَا الرَّسُوۡلُ بَلِّغۡ مَاۤ اُنۡزِلَ اِلَيۡكَ مِنۡ رَّبِّكَ ؕ
اي رسول! ❶ پهچاءِ جيڪي لاٿو ويو توتي تنهنجي رب کان،
وَ اِنۡ لَّمۡ تَفۡعَلۡ فَمَا بَلَّغۡتَ رِسٰلَتَهٗ ؕ وَ اللّٰهُ
۽ جيڪڏهن ائين نہ ڪيوتو تہ نہ پهچايوتو پيغام انهيءَ جو، ۽ الله
يَعۡصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهۡدِى الۡقَوۡمَ الۡكٰفِرِيۡنَ ﴿۶۷﴾
بچائيندوتوکي ❷ ماڻهن کان، بيشڪ الله نہ توراهہ ڏيکاري قوم ڪافرن کي.
قُلۡ يٰۤاَهۡلَ الۡكِتٰبِ لَسۡتُمۡ عَلٰى شَىۡءٍ حَتّٰى
چؤ اي اهل ڪتاب! نہ آهيوتوهان ڪنهن بہ ڳالهہ تي جيستائين
تُقِيۡمُوا التَّوۡرٰٮةَ وَ الۡاِنۡجِيۡلَ وَ مَاۤ اُنۡزِلَ اِلَيۡكُمۡ
قائم رکو تورات کي ۽ انجيل کي ۽ جيڪو لاٿوويو توهان ڏانهن
مِّنۡ رَّبِّكُمۡ ؕ وَ لَيَزِيۡدَنَّ كَثِيۡرًا مِّنۡهُمۡ مَّاۤ اُنۡزِلَ
توهان جي رب کان، ۽ ضرور وڌائيندو گهڻن کي انهن مان اهو جيڪي لاٿوويو
اِلَيۡكَ مِنۡ رَّبِّكَ طُغۡيَانًا وَّ كُفۡرًا ۚ فَلَا تَاۡسَ
توڏانهن تنهنجي رب طرفان ڏاڍ ۽ ڪفر ۾، پوءِ نہ افسوس ڪرتون
عَلَى الۡقَوۡمِ الۡكٰفِرِيۡنَ ﴿۶۸﴾ اِنَّ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَ الَّذِيۡنَ
قوم ڪافرن تي. بيشڪ جيڪي ماڻهو مسلمان ٿيا ۽ جيڪي
هَادُوۡا وَ الصّٰبِـُٔوۡنَ وَ النَّصٰرٰى مَنۡ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَ
يهودي آهن ۽ ستارن جا پوڄاري ❸ ۽ عيسائي جن بہ ايمان آندو الله تي ۽
الۡيَوۡمِ الۡاٰخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَ لَا
قيامت تي ۽ ڪم ڪيائون چڱا تہ ناهي ڪو ڊپُ اُنهن تي ۽ نڪي
هُمۡ يَحۡزَنُوۡنَ ﴿۶۹﴾ لَقَدۡ اَخَذۡنَا مِيۡثَاقَ بَنِىۡۤ اِسۡرَآءِيۡلَ وَ
اهي ڏکارا ٿيندا. ❹ برابر ورتوسون انجام بني اسرائيل کان ۽

اَرۡسَلۡنَاۤ اِلَيۡهِمۡ رُسُلًا ؕ كُلَّمَا جَآءَهُمۡ رَسُوۡلٌۢ بِمَا

موڪلياسون انهن ڏانهن ڪيئي رسول، جڏهن آڻيندو هئو انهن وٽ رسول اهڙو حڪم

لَا تَهۡوٰۤى اَنۡفُسُهُمۡ ۙ فَرِيۡقًا كَذَّبُوۡا وَ فَرِيۡقًا يَّقۡتُلُوۡنَ ﴿۷۰﴾ ق

جو نہ چاهيندا هئا سندن نفس تہ ڪن کي ڪوڙو ڪيائون ۽ ڪِن کي قتل پيا ڪن. ①

وَ حَسِبُوۡۤا اَلَّا تَكُوۡنَ فِتۡنَةٌ فَعَمُوۡا وَ صَمُّوۡا ثُمَّ تَابَ

۽ ڀانيائون تہ نہ ٿيندو ڪو عذاب پوءِ انڌا ٿيا ۽ ٻوڙا ٿيا پوءِ توبھ قبول ڪئي

اللّٰهُ عَلَيۡهِمۡ ثُمَّ عَمُوۡا وَ صَمُّوۡا كَثِيۡرٌ مِّنۡهُمۡ ؕ وَ اللّٰهُ بَصِيۡرٌۢ

الله انهن جي پوءِ وري انڌا ٿيا ۽ ٻوڙا ٿيا گهڻا انهن مان، ۽ الله ڏسندڙ آهي

بِمَا يَعۡمَلُوۡنَ ﴿۷۱﴾ لَقَدۡ كَفَرَ الَّذِيۡنَ قَالُوۡۤا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ

جيڪي عمل ڪن ٿا. بالڪل ڪفر ڪيو انهن جن چيو تہ الله اهوئي

الۡمَسِيۡحُ ابۡنُ مَرۡيَمَ ؕ وَ قَالَ الۡمَسِيۡحُ يٰبَنِىۡۤ اِسۡرَآءِيۡلَ اعۡبُدُوا

عيسٰي بن مريم آهي، ۽ چيو هو عيسٰي اي بني اسرائيل! ٻانهپ ڪريو

اللّٰهَ رَبِّىۡ وَ رَبَّكُمۡ ؕ اِنَّهٗ مَنۡ يُّشۡرِكۡ بِاللّٰهِ

"الله" منهنجي پالينڌڙ ۽ پنهنجي پالينڌڙ جي، بيشڪ جو بہ شريڪ ڪندو الله سان

فَقَدۡ حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيۡهِ الۡجَنَّةَ وَ مَاۡوٰٮهُ النَّارُ ؕ وَ مَا

تہ حرام ڪئي الله ان تي جنت ۽ جاءِ انهيءَ جي باھ آهي، ۽ ناهي

لِلظّٰلِمِيۡنَ مِنۡ اَنۡصَارٍ ﴿۷۲﴾ لَقَدۡ كَفَرَ الَّذِيۡنَ قَالُوۡۤا اِنَّ اللّٰهَ

ظالمن لاءِ ڪوئي مددگار. بيشڪ ڪافر ٿيا اهي جن چيو تہ الله آهي

ثَالِثُ ثَلٰثَةٍ ۘ وَ مَا مِنۡ اِلٰهٍ اِلَّاۤ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ؕ وَ

ٽيون ٽن مان، ② هوڏانهن ناهي ڪوئي عبادت جي لائق مگر معبود هڪڙو، ۽

اِنۡ لَّمۡ يَنۡتَهُوۡا عَمَّا يَقُوۡلُوۡنَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا مِنۡهُمۡ

جيڪڏهن نہ مُڙيا اِنهيءَ چوڻ ڪان تہ ضرور پهچندو انهن مان ڪفر وارن کي

وقف لازم

عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿۷۳﴾ اَ فَلَا يَتُوْبُوْنَ اِلَى اللّٰهِ وَ يَسْتَغْفِرُوْنَهٗ ؕ
عذاب دردناڪ. ڇا پوءِ نه تا موٽن الله ڏانهن ۽ گناهه بخشائين انهيءَ کان،

وَ اللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۷۴﴾ مَا الْمَسِيْحُ ابْنُ مَرْيَمَ اِلَّا رَسُوْلٌ ۚ
۽ الله بخشڻهار مهربان آهي. ناهي عيسيٰ بن مريم مگر هڪ رسول،

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ؕ وَ اُمُّهٗ صِدِّيْقَةٌ ؕ
گذريا آهن انهيءَ کان اڳ ۾ به ڪيترائي رسول، ۽ ماءُ انهيءَ جي سچار آهي،

كَانَا يَاْكُلٰنِ الطَّعَامَ ؕ اُنْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْاٰيٰتِ ثُمَّ
ٻئي ڪائيندا هئا ڪاڌو، ڏِسُ ته ڪيئن ٻڌايون ٿا انهن کي آيتون پوءِ

انْظُرْ اَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ﴿۷۵﴾ قُلْ اَ تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا
ڏِسُ ته ڪيئن اُبتا ٿا ڦِرن. چؤ ڇا بندگي ڪريو ٿا الله کي ڇڏي انهيءَ جي

لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَّ لَا نَفْعًا ؕ وَ اللّٰهُ هُوَ
جيڪو نه ٿو اختيار رکي توهان جي نقصان جو ۽ نڪي نفعي جو، ۽ الله ئي

السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿۷۶﴾ قُلْ يٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوْا فِيْ دِيْنِكُمْ
ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. چؤ اي اهل ڪتاب! نه وڌاءُ ڪريو پنهنجي دين ۾

غَيْرَ الْحَقِّ وَ لَا تَتَّبِعُوْۤا اَهْوَآءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوْا مِنْ قَبْلُ
ناحق جو ۽ نه لڳو خواهشن قوم جي تي جيڪي گمراهه ٿيا اڳي ئي

وَ اَضَلُّوْا كَثِيْرًا وَّ ضَلُّوْا عَنْ سَوَآءِ السَّبِيْلِ ﴿۷۷﴾ ع
۽ گمراهه ڪيائون گهڻن کي ۽ ڀلجي ويا سڌي رستي کان.

لُعِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْۢ بَنِيْۤ اِسْرَآءِيْلَ عَلٰى لِسَانِ
لعنت ڪيا ويا اهي جن ڪفر ڪيو ❶ بني اسرائيل مان زبان

دَاوٗدَ وَ عِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ ؕ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا
داؤد ۽ عيسيٰ بن مريم جي سان، اهو هن ڪري جو بي‌فرمان ٿيا

وَ كَانُوْا يَعْتَدُوْنَ ﴿٧٨﴾ كَانُوْا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُّنْكَرٍ
۽ اهي حد کان لنگھندا هئا. نہ جهليندا هئا هڪ ٻئي کي بڇڙائي کان

فَعَلُوْهُ ؕ لَبِئْسَ مَا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ ﴿٧٩﴾ تَرٰى
جا ڪندا هئا، اهو برو هئو جو ڪندا هئا. اي نبي تون ڏسين ٿو

كَثِيْرًا مِّنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ؕ لَبِئْسَ
گهڻا انهن مان دوستي رکن ٿا ڪافرن سان، برو آهي اهو

مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ اَنْفُسُهُمْ اَنْ سَخِطَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ
جو موڪليو اٿن پنهنجي لاءِ پاڻ هي تہ ڪاوڙيو آهي الله انهن تي

وَ فِي الْعَذَابِ هُمْ خٰلِدُوْنَ ﴿٨٠﴾ وَ لَوْ كَانُوْا يُؤْمِنُوْنَ
۽ عذاب ۾ اُهي هميشہ رهندا. ۽ جيڪڏهن ايمان آڻين ها

بِاللّٰهِ وَ النَّبِيِّ وَ مَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِ مَا
الله ۽ نبيءَ ۽ ان تي جيڪي نازل ڪيو ويو ان ڏانهن تہ نہ

اتَّخَذُوْهُمْ اَوْلِيَآءَ وَلٰكِنَّ كَثِيْرًا مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٨١﴾
وٺن ها انهن کي دوست ڪري پر گهڻا انهن مان بي فرمان آهن.

لَتَجِدَنَّ اَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوا
ضرور لهندين تون زور سخت ٻين ماڻهن کان دشمني ڪرڻ ۾ ❶ مسلمانن لاءِ

الْيَهُوْدَ وَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا ۚ وَ لَتَجِدَنَّ اَقْرَبَهُمْ مَّوَدَّةً
يهودين کي ۽ مشرڪن کي، ۽ لهندين انهن مان زياده محبت ۾

لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوا الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّا نَصٰرٰى ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّ
مسلمانن لاءِ انهن کي جن چيو اسين نصارا آهيون، اهو هن ڪري تہ

مِنْهُمْ قِسِّيْسِيْنَ وَ رُهْبَانًا وَّ اَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿٨٢﴾
انهن مان ڪي عالم آهن ۽ ڪي درويش ۽ هن ڪري جو وڏائي نہ ڪندا آهن.

وَ اِذَا سَمِعُوْا مَآ اُنْزِلَ اِلَى الرَّسُوْلِ تَرٰۤى اَعْيُنَهُمْ
۽ جڏهن ٻُڌن ٿا جيڪو نازل ڪيو ويو رسول تي ڏسندين اکيون انهن جون

تَفِيْضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوْا مِنَ الْحَقِّ ۚ يَقُوْلُوْنَ
وهائينديون ڳوڙها هن ڪري جو سڃاتائون ڪجهه حق، چون ٿا

رَبَّنَآ اٰمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿۸۳﴾ وَ مَا
اي رب اسانجا ايمان آندوسون پوءِ لِکُ اسان کي گڏ شاهدن سان. ❶ ۽ ڇا ٿيو آهي

لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَ مَا جَآءَنَا مِنَ الْحَقِّ ۙ وَ
اسان کي جو نہ مڃون هڪ الله کي ۽ ان کي جيڪو پهتو اسان وٽ حق ۽

نَطْمَعُ اَنْ يُّدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصّٰلِحِيْنَ ﴿۸۴﴾
اميد ڪريون ٿا تہ داخل ڪندو اسان کي اسان جو پالڻهار گڏ قوم صالحن جي سان.

فَاَثَابَهُمُ اللّٰهُ بِمَا قَالُوْا جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ
پوءِ بدلي ۾ ڏنا انهن کي الله سندن اِن چوڻ تي باغ وهن ٿيون جن جي هيٺان واهيون

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ وَ ذٰلِكَ جَزَآءُ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۸۵﴾ وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
هميشہ اتي رهندا، ۽ اهو بدلو آهي چڱائي ڪندڙن جو. ۽ جن ڪفر ڪيو

وَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَاۤ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ﴿۸۶﴾ ع
۽ ڪوڙو ڪيائون اسان جي آيتن کي اهي ئي آهين دوزخي.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُحَرِّمُوْا طَيِّبٰتِ مَاۤ اَحَلَّ
اي ايمان وارو! نہ حرام ڪيو اهي سُٺيون شيون جيڪي حلال ڪيون

اللّٰهُ لَكُمْ وَ لَا تَعْتَدُوْا ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ
الله توهان لاءِ ۽ نہ حد کان لنگهو، بيشڪ الله نہ ٿو پسند ڪري

الْمُعْتَدِيْنَ ﴿۸۷﴾ وَ كُلُوْا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلٰلًا طَيِّبًا ص
حد کان لنگهندڙن کي. ۽ کائو انهيءَ مان جيڪي ڏنو توهان کي الله حلال پاڪ ❷

وَّ اتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِیۡۤ اَنۡتُمۡ بِهٖ مُؤۡمِنُوۡنَ ﴿۸۸﴾ لَا یُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ

۽ ڊڄو الله کان جنھن تي اوھين ايمان رکندڙ آھيو. نه وٺ ڪندو توھان کي الله

بِاللَّغۡوِ فِیۡۤ اَیۡمَانِكُمۡ وَ لٰكِنۡ یُّؤَاخِذُكُمۡ بِمَا عَقَّدۡتُّمُ الۡاَیۡمَانَ ۚ

توھان جي اجاين قسمن ڪڻڻ ۾ ۽ پر پڪڙيندو توھان کي انھن قسمن تي جن تي ڳنڍ ٻڌي اٿوَ ❶

فَكَفَّارَتُهٗۤ اِطۡعَامُ عَشَرَةِ مَسٰكِیۡنَ مِنۡ اَوۡسَطِ مَا تُطۡعِمُوۡنَ

پوءِ ان جو ڏنڊ آھي ❷ کاڌو کارائڻ ڏھن غريبن کي وچٿرو جيڪو کارائيندا آھيو

اَهۡلِیۡكُمۡ اَوۡ كِسۡوَتُهُمۡ اَوۡ تَحۡرِیۡرُ رَقَبَةٍ ؕ فَمَنۡ لَّمۡ

پنھنجن ياتين کي يا ڪپڙو ڍڪائڻ انھن کي يا آجو ڪرڻ ٻانھو، پوءِ جيڪو نه

یَجِدۡ فَصِیَامُ ثَلٰثَةِ اَیَّامٍ ؕ ذٰلِكَ كَفَّارَةُ اَیۡمَانِكُمۡ

لھي پوءِ روزا ٽن ڏينھن جا ❸ اھو ڪفارو آھي توھان جي قسمن جو ❹

اِذَا حَلَفۡتُمۡ ؕ وَ احۡفَظُوۡۤا اَیۡمَانَكُمۡ ؕ كَذٰلِكَ یُبَیِّنُ اللّٰهُ

جڏھن ڪٽي ويھو، ۽ سنڀالي رکجو پنھنجا قسم، اھڙي طرح ٻڌائي ٿو الله

لَكُمۡ اٰیٰتِهٖ لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُوۡنَ ﴿۸۹﴾ یٰۤاَیُّهَا الَّذِیۡنَ اٰمَنُوۡۤا

توھان کي پنھنجا احڪام جيئن توھان شڪر ڪريو. اي اھي جن ايمان آندو!

اِنَّمَا الۡخَمۡرُ وَ الۡمَیۡسِرُ وَ الۡاَنۡصَابُ وَ الۡاَزۡلَامُ رِجۡسٌ

اھو شراب ۽ جوا ۽ پوجا جا آستانا ۽ ڍارا سڀ پليد اٿوَ

مِّنۡ عَمَلِ الشَّیۡطٰنِ فَاجۡتَنِبُوۡهُ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُوۡنَ ﴿۹۰﴾ اِنَّمَا

ڪمَ شيطان جا پوءِ پاسيرا ٿيو انھيءَ کان ته جيئن ڇٽي وڃو. رڳو

یُرِیۡدُ الشَّیۡطٰنُ اَنۡ یُّوۡقِعَ بَیۡنَكُمُ الۡعَدَاوَةَ وَ الۡبَغۡضَآءَ

چاھي ٿو شيطان ته وجھي توھان ۾ دشمني ۽ وير ❺

فِی الۡخَمۡرِ وَ الۡمَیۡسِرِ وَ یَصُدَّكُمۡ عَنۡ ذِكۡرِ اللّٰهِ وَ عَنِ الصَّلٰوةِ ۚ

شراب ۽ جوا جي ڪري ۽ سيڙائي توھان کي الله جي ذڪر کان ۽ نماز کان،

فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْنَ ﴿۹۱﴾ وَ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ اَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ

ڇا پوءِ توهان روڪجي ويندؤ. ۽ حڪم مڃيو الله جو ۽ حڪم مڃيو رسول جو

وَ احْذَرُوْا ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْٓا اَنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا

۽ ڊڄندا رهو، پوءِ جي ڦرندؤ ته يقين ڪريو رڳو اسان جي رسول تي آهي

الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿۹۲﴾ لَيْسَ عَلَى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ

پيغام ڏيڻ پڌرو. نه آهي انهن تي جن ايمان آندو ۽ عمل صالح ڪيا

جُنَاحٌ فِيْمَا طَعِمُوْٓا (۱) اِذَا مَا اتَّقَوْا وَّ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ

ڪو گناهه ان ۾ جو ڪائي چڪا جڏهن اڳتي خوف ڪن ۽ ايمان آڻن ۽ ڪم چڱا ڪن

ثُمَّ اتَّقَوْا وَّ اٰمَنُوْا ثُمَّ اتَّقَوْا وَّ اَحْسَنُوْا ۗ وَ اللّٰهُ يُحِبُّ

وري خوف ڪن ۽ ايمان آڻين پوءِ ڊڄندا رهن ۽ چڱائي ڪن، (۲) ۽ الله دوست رکي ٿو

الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۹۳﴾ ع يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللّٰهُ ع

چڱائي ڪندڙن کي. اي ايمان وارؤ! ضرور آزمائيندو توهان کي الله

بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ تَنَالُهٗٓ اَيْدِيْكُمْ وَ رِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ

شڪار جي معاملي ۾ جنهن تي پهچن ٿا توهان جا هٿ ۽ توهان جا نيزا (۳) جيئن ڄاڻي

اللّٰهُ مَنْ يَّخَافُهٗ بِالْغَيْبِ ۚ فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَلَهٗ

الله ته ڪير ٿو ڊڄي ان کان پرپٺ، پوءِ جنهن زيادتي ڪئي ان کان بعد ته انهيءَ لاءِ

عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿۹۴﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَ

عذاب دردناڪ آهي. اي اهي جن ايمان آندو! نه ماريو شڪار کي ۽

اَنْتُمْ حُرُمٌ ۗ وَ مَنْ قَتَلَهٗ مِنْكُمْ مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآءٌ

توهان هجو احرام ۾ ۽ جنهن ماريو ان کي توهان مان ڄاڻي واڻي پوءِ بدلو ڏيڻو آهي

مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهٖ ذَوَا عَدْلٍ مِّنْكُمْ

جيڪو (۴) ماريائين اوترو چوپايو جانور فيصلو ڪندا ان جو به انصاف وارا توهان جا

هَدْيًا بٰلِغَ الْكَعْبَةِ اَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسٰكِيْنَ اَوْ
اها سوکڙي ڪري پهچائبي ڪعبي ڏانهن يا ڏنڊ ۾ ڏئي خوراڪ غريبن جي يا
عَدْلُ ذٰلِكَ صِيَامًا لِّيَذُوْقَ وَبَالَ اَمْرِهٖ ؕ عَفَا اللّٰهُ
برابر ان جي روزا جيئن چکي سزا پنهنجي ڪئي جي، معاف ڪيو الله
عَمَّا سَلَفَ ؕ وَ مَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللّٰهُ مِنْهُ ؕ وَ اللّٰهُ
جيڪي ٿي گذريو، ۽ جيڪو وري ڪندو ته بدلو وٺندو الله انهيءَ کان، ۽ الله
عَزِيْزٌ ذُوانْتِقَامٍ ﴿۹۵﴾ اُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَ
زبردست آهي بدلي وٺڻ وارو آهي. حلال ڪيو ويو توهان لاءِ شڪار درياءَ جو ۽
طَعَامُهٗ مَتَاعًا لَّكُمْ وَ لِلسَّيَّارَةِ ۚ وَ حُرِّمَ عَلَيْكُمْ
کائڻ ان جو نفعي توهان جي لاءِ ۽ قافلي وارن لاءِ، ۽ حرام ڪيو ويو توهان تي
صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا ؕ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْٓ اِلَيْهِ
شڪار خشڪي جو جيستائين احرام ۾ آهيو، ۽ ڊڄو الله کان جو انهيءَ ڏانهن
تُحْشَرُوْنَ ﴿۹۶﴾ جَعَلَ اللّٰهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيٰمًا لِّلنَّاسِ وَ
گڏ ڪيا ويندؤ. بڻايو الله ڪعبي عزت واري گهر کي ماڻهن جي بقاءَ لاءِ ❶ ۽
الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَ الْهَدْيَ وَ الْقَلَآئِدَ ؕ ذٰلِكَ
مهيني عزت واري کي پڻ ۽ قرباني کي ۽ پٽي بدل جانورن کي، اهو انهيءَ ڪري
لِتَعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا
جيئن توهان سمجهو ته بيشڪ الله ڄاڻي ٿو جا شيءِ آسمانن ۾ آهي ۽ جا شيءِ
فِي الْاَرْضِ وَ اَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿۹۷﴾ اِعْلَمُوْٓا اَنَّ
زمين ۾ آهي ۽ بيشڪ الله هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي. يقين ڪريو ته
اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ وَ اَنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۹۸﴾ ؕ مَا
الله سخت عذاب ڪندڙ آهي ۽ بيشڪ الله بخشڻهار مهربان آهي. ناهي

عَلَى الرَّسُوْلِ اِلَّا الْبَلٰغُ ۭ وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُوْنَ وَ

رسول تي مگر پيغام پهچائڻ، ۽ الله ڄاڻي ٿو جيڪي ظاهر ڪريو ٿا ۽

مَا تَكْتُمُوْنَ ۝۹۹ قُلْ لَّا يَسْتَوِي الْخَبِيْثُ وَ الطَّيِّبُ وَلَوْ

جيڪي لڪايو ٿا. چؤ ناهي برابر پليد ۽ پاڪ جيتوڻيڪ

اَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيْثِ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ يٰاُولِي الْاَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ

وڻي توکي گهڻائي پليد جي، پوءِ ڊڄو الله کان اي مغز وارو جيئن

تُفْلِحُوْنَ ۝۱۰۰ ع يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَسْئَلُوْا عَنْ اَشْيَآءَ اِنْ ۱۳ ع ۳

ڪامياب ٿيو. اي ايمان وارؤ! نه پُڇو گهڻيون ڳالهيون جي

تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ ۚ وَ اِنْ تَسْئَلُوْا عَنْهَا حِيْنَ

اهي ظاهر ڪجن توهان لاءِ ته بُريون لڳنديون ➊ ۽ جي پُڇندؤ انهن بابت جنهن وقت

يُنَزَّلُ الْقُرْاٰنُ تُبْدَ لَكُمْ ۭ عَفَا اللّٰهُ عَنْهَا ۭ

نازل ٿي رهيو آهي قرآن ته اُهي ظاهر ڪبيون توهان تي، معاف ڪيو الله اهو گناهه،

وَ اللّٰهُ غَفُوْرٌ حَلِيْمٌ ۝۱۰۱ قَدْ سَاَلَهَا قَوْمٌ مِّنْ قَبْلِكُمْ

۽ الله بخشيندڙ بردبار آهي. بيشڪ سوال ڪيا اهڙا هڪ قوم جا اڳي هئي توهان کان

ثُمَّ اَصْبَحُوْا بِهَا كٰفِرِيْنَ ۝۱۰۲ مَا جَعَلَ اللّٰهُ مِنْۢ بَحِيْرَةٍ وَّ لَا

پوءِ اهي ٿي پيا انهن جا انڪاري. نه بڻائي آهي الله ڪا بحيره ۽ نه

سَآئِبَةٍ وَّ لَا وَصِيْلَةٍ وَّ لَا حَامٍ ۙ وَّلٰكِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا

سائبه ۽ نه وصيله ۽ نڪو حام ➋ پر جن ڪفر ڪيو

يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ۭ وَ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُوْنَ ۝۱۰۳ وَ اِذَا

اهي گهڙين ٿا الله تي ڪوڙ، ۽ گهڻا انهن مان نه ٿا سمجهن. ۽ جڏهن

قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ وَ اِلَى الرَّسُوْلِ

ڪين چئجي ٿو ته اچو ان ڏانهن جيڪي نازل ڪيو الله ۽ اچو رسول ڏانهن

قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَآءَنَا ؕ اَوَ لَوْ كَانَ
چون ٿا ته ڪافي آهي اسان کي اهو جنهن تي لڌوسون پنهنجن ابن ڏاڏن کي، ڇا توڻي جو
اٰبَآؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْـًٔا وَّ لَا يَهْتَدُوْنَ ﴿١٠٤﴾ يٰۤاَيُّهَا
انهن جا ابا ڏاڏا نه ڄاڻندا هجن ڪجهه به ۽ نڪي سڌي راهه تي هجن. ❶ اي
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا عَلَيْكُمْ اَنْفُسَكُمْ ۚ لَا يَضُرُّكُمْ مَّنْ
اُهي جن ايمان آندو! توهان بچايو سِرَ پنهنجا، ❷ نه نقصان ڏيندو توهان کي جيڪو به
ضَلَّ اِذَا اهْتَدَيْتُمْ ؕ اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيْعًا
گمراهه ٿيو جڏهن توهان هدايت وارو آهيو، الله ڏانهن موٽڻ آهي توهان سڀني جو
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٠٥﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
پوءِ اهو خبر ڏيندو توهان کي جيڪي توهان ڪندا هئا. اي ايمان وارو!
شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ حِيْنَ الْوَصِيَّةِ
شاهدي توهان جي وچ ۾ جڏهن اچي تو توهان مان ڪنهن تي موت ❸ وصيت جي وقت
اثْنٰنِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنْكُمْ اَوْ اٰخَرٰنِ مِنْ غَيْرِكُمْ اِنْ اَنْتُمْ
ٻه ماڻهو هجن سچا توهان مان يا ٻه ٻيا توهان جي غيرن مان جيڪڏهن توهان
ضَرَبْتُمْ فِي الْاَرْضِ فَاَصَابَتْكُمْ مُّصِيْبَةُ الْمَوْتِ ؕ
سفر ڪيو ملڪ ۾ پوءِ پهچي توهان کي تڪليف موت جي،
تَحْبِسُوْنَهُمَا مِنْۢ بَعْدِ الصَّلٰوةِ فَيُقْسِمٰنِ بِاللّٰهِ اِنِ
جهليو انهن ٻنهي کي نماز کان بعد ❹ پوءِ اهي ٻئي قسم کڻن الله جو جي
ارْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِيْ بِهٖ ثَمَنًا وَّلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى ۙ وَ لَا
توهان کي شڪ پوي چوَن ته نه ٿا وٺون ان تي ڪا رقم توڙي هجي مائٽ ۽ نه
نَكْتُمُ شَهَادَةَ ۙ اللّٰهِ اِنَّاۤ اِذًا لَّمِنَ الْاٰثِمِيْنَ ﴿١٠٦﴾
لڪائيندا سون شاهدي الله جي بيشڪ اسين ان وقت ڏوهارين مان آهيون.

فَاِنْ عُثِرَ عَلٰٓى اَنَّهُمَا اسْتَحَقَّآ اِثْمًا فَاٰخَرٰنِ يَقُوْمٰنِ

پوءِ جيڪڏهن خبر پئي ته اهي ٻئي ٿيا آهن ڏوهي پوءِ ٻه ٻيا شاهد بيهن

مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِيْنَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْاَوْلَيٰنِ فَيُقْسِمٰنِ

انهن جي عوض انهن مان جن جو حق ضايع ٿيو ته ويجها مائٽ پوءِ اهي قسم کڻندا

بِاللّٰهِ لَشَهَادَتُنَآ اَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَ

الله جو ته اسانجي شاهدي وڌيڪ سچي آهي انهن ٻنهي جي شاهدي کان ۽

مَا اعْتَدَيْنَآ ۖ اِنَّآ اِذًا لَّمِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٠٧﴾ ذٰلِكَ اَدْنٰٓى

اسين حد کان نه لنگهيا آهيون ان وقت اسين ظالمن مان ٿيون ها. اهو ويجهو آهي

اَنْ يَّاْتُوْا بِالشَّهَادَةِ عَلٰى وَجْهِهَآ اَوْ يَخَافُوْٓا اَنْ تُرَدَّ

ته ڏين شاهدي جيئن جو آهي يا ڊڄن ته متان موٽائجن

اَيْمَانٌ ۢ بَعْدَ اَيْمَانِهِمْ ؕ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ وَ اسْمَعُوْا ؕ وَ اللّٰهُ

قَسم هنن جي قسمن کان پوءِ ۽ ڊڄو الله کان ۽ حڪم ٻڌو ۽ الله

لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿١٠٨﴾ ع يَوْمَ يَجْمَعُ اللّٰهُ الرُّسُلَ

نه ٿو هدايت ڪري بي دينن کي. جنهن ڏينهن گڏ ڪندو الله رسولن کي

فَيَقُوْلُ مَاذَآ اُجِبْتُمْ ؕ قَالُوْا لَا عِلْمَ لَنَا ؕ

پوءِ چوندو ڇا جواب مليو هو توهان کي؟ چوندا ناهي خبر اسان کي،

اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ﴿١٠٩﴾ اِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ

تون ئي ڄاڻندڙ آهين ڳجهن جو. جڏهن چوندو الله عيسيٰ ابن مريم کي

اذْكُرْ نِعْمَتِىْ عَلَيْكَ وَ عَلٰى وَالِدَتِكَ ۘ اِذْ اَيَّدْتُّكَ

ياد ڪر منهنجي نعمت پاڻ تي ۽ پنهنجي ماءُ تي، جنهن وقت مدد ڪئي مون تنهنجي

بِرُوْحِ الْقُدُسِ ۗ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِى الْمَهْدِ وَ كَهْلًا ۚ

روح پاڪ سان، تون ڳالهائين پيو ماڻهن سان پينگهي ۾ ۽ ڪرڙوڊ عمر ۾،

ع ١٤ ٨ | وقف لازم

وَ اِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتٰبَ وَ الْحِكْمَةَ وَ التَّوْرٰىةَ وَ الْاِنْجِيْلَ ۚ

جنهن وقت سيکاريم توکي ڪتاب ۽ حقيقت ۽ تورات ۽ انجيل،

وَ اِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّيْنِ كَهَيْـَٔةِ الطَّيْرِ بِاِذْنِيْ

۽ جنهن وقت بنائين پيو مٽيءَ مان نمونو پکيءَ جو منهنجي حڪم سان

فَتَنْفُخُ فِيْهَا فَتَكُوْنُ طَيْرًاۢ بِاِذْنِيْ وَ تُبْرِئُ

پوءِ ڦوڪين پيو ان ۾ تہ ٿئي پيو اھو اُڏامندڙ منهنجي حڪم سان ۽ چڱائين پيو

الْاَكْمَهَ وَ الْاَبْرَصَ بِاِذْنِيْ ۚ وَ اِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتٰى

نپٽ انڌو ۽ ڪوڙهيو منهنجي حڪم سان، ۽ جنهن وقت اُٿارين پيو مُئل

بِاِذْنِيْ ۚ وَ اِذْ كَفَفْتُ بَنِيْۤ اِسْرَآءِيْلَ عَنْكَ اِذْ

منهنجي حڪم سان، ۽ جنهن وقت هٽايم يهودين کي توکان جڏهن

جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْهُمْ اِنْ هٰذَاۤ

آندا تو انهن وٽ معجزا پوءِ چيو جن ڪفر ڪيو انهن مان تہ ناهي اھو

اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۝١١٠ وَ اِذْ اَوْحَيْتُ اِلَى الْحَوَارِيّٖنَ اَنْ اٰمِنُوْا

مگر جادو پڌرو. ۽ جنهن وقت دلين ۾ وڌم ڌوٻين کي تہ ايمان آڻيو

بِيْ وَ بِرَسُوْلِيْ ۚ قَالُوْۤا اٰمَنَّا وَ اشْهَدْ بِاَنَّنَا

مون تي ۽ منهنجي رسول تي، چيائون ايمان آندوسون ۽ تون شاهد هُجُ تہ اسين

مُسْلِمُوْنَ ۝١١١ اِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّوْنَ يٰعِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ

فرمانبردار آهيون. جڏهن چيو حواريُن اي عيسيٰ بن مريم! ڇا

يَسْتَطِيْعُ رَبُّكَ اَنْ يُّنَزِّلَ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِّنَ السَّمَآءِ ؕ

ڪري سگهي تو تنهنجو رب تہ لاهي اسان تي خونچو کاڌي جو آسمان کان،

قَالَ اتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۝١١٢ قَالُوْا نُرِيْدُ

چيائين ڊڄو الله کان جيڪڏهن ايمان وارا آهيو. چيائون اسين چاهيون ٿا

اَنْ نَّاْكُلَ مِنْهَا وَ تَطْمَىِٕنَّ قُلُوْبُنَا وَ نَعْلَمَ اَنْ

تہ جيڪر ڪائون ان مان ۽ قرار وٺن دليون اسانجون ❶ ۽ ڄاڻون تہ

قَدْ صَدَقْتَنَا وَ نَكُوْنَ عَلَيْهَا مِنَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿١١٣﴾ قَالَ

سچ ڳالهايو تو اسان سان ۽ هجون ان تي شاهدن مان. چيو

عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَآ اَنْزِلْ عَلَيْنَا مَآىِٕدَةً

عيسيٰ بن مريم اي الله اسان جا رب لاهہ اسان تي خونچو

مِّنَ السَّمَآءِ تَكُوْنُ لَنَا عِيْدًا لِّاَوَّلِنَا وَ اٰخِرِنَا وَ اٰيَةً

آسمان ڪان تہ ٿئي اسان جي عيد اسان جي اڳين ۽ پوين لاءِ ۽ نشاني

مِّنْكَ ۚ وَ ارْزُقْنَا وَ اَنْتَ خَيْرُ الرّٰزِقِيْنَ ﴿١١٤﴾

تنهنجي طرفان، ۽ رزق ڏي اسان کي ۽ تون ئي وڏيڪ ڀلو رزق ڏيندڙ آهين.

قَالَ اللّٰهُ اِنِّيْ مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ ۚ فَمَنْ يَّكْفُرْ

چيو الله بيشڪ آءٌ لاهيندڙ آهيان ان کي توهان تي، پوءِ جيڪو ڪفر ڪندو

بَعْدُ مِنْكُمْ فَاِنِّيْٓ اُعَذِّبُهٗ عَذَابًا لَّآ اُعَذِّبُهٗٓ

اڳتي توهان مان تہ آءٌ اهڙو عذاب ڪندس ان کي جو نہ عذاب ڪندس اهڙو

اَحَدًا مِّنَ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١١٥﴾ ع وَ اِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ

ڪنهين کي جهان وارن مان. ❷ ۽ جڏهن چوندو الله عيسيٰ بن مريم کي

ءَاَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُوْنِيْ وَ اُمِّيَ اِلٰهَيْنِ

ڇا تو چيو هو ماڻهن کي تہ مڃيو مون کي ۽ منهنجي ماءُ کي بہ خدا ڪري

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ قَالَ سُبْحٰنَكَ مَا يَكُوْنُ لِيْٓ اَنْ اَقُوْلَ

الله کان سواءِ، چوندو تون پاڪ آهين ناهي لائق مون کي جو چوان

مَا لَيْسَ لِيْ ۗ بِحَقٍّ ؕ اِنْ كُنْتُ قُلْتُهٗ فَقَدْ

اها ڳالهہ جنهن جو نہ اٿم ڪوئي حق، جيڪڏهن مون چيو هوندو اهو تہ ضرور

الربع

ع ١٥ ٧ ٥

وقف النبي

عَلِمْتَهٗ ؕ تَعْلَمُ مَا فِيْ نَفْسِيْ وَلَآ اَعْلَمُ مَا

تون ڄاتو هوندو، تون ڄاڻين ٿو جيڪي منهنجي اندر ۾ آهي ۽ نه توڄاڻان آءٌ جيڪي

فِيْ نَفْسِكَ ؕ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ﴿١١٦﴾ مَا قُلْتُ لَهُمْ اِلَّا

تنهنجي اندر ۾ آهي، (١) بيشڪ تون ئي ڳجهن کي ڏاڍو ڄاڻندڙ آهين. نه چيم انهن کي مگر

مَآ اَمَرْتَنِيْ بِهٖٓ اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّيْ وَ

اهوئي جو حڪم ڪيو تو مون کي ان جو ته عبادت ڪريو الله منهنجي رب ۽

رَبَّكُمْ ۚ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيْدًا مَّا دُمْتُ فِيْهِمْ ۚ فَلَمَّا

پنهنجي رب جي ۽ هئس انهن جي خبر رکندڙ جيستائين رهيس انهن ۾، پوءِ جڏهن

تَوَفَّيْتَنِيْ كُنْتَ اَنْتَ الرَّقِيْبَ عَلَيْهِمْ ؕ وَاَنْتَ

پورو ڪيو تو مون کي (٢) تڏهن تون ئي نگهبان هئين انهن جو، ۽ تون ئي

عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ﴿١١٧﴾ اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَاِنَّهُمْ

هر شيءِ جي خبر رکندڙ آهين. جيڪڏهن تون عذاب ڪندين انهن کي ته اُهي آهن

عِبَادُكَ ۚ وَاِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَاِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ

ٻانها تنهنجا، ۽ جيڪڏهن تون معاف ڪندين انهن کي ته بيشڪ تون ئي زبردست

الْحَكِيْمُ ﴿١١٨﴾ قَالَ اللّٰهُ هٰذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصّٰدِقِيْنَ صِدْقُهُمْ ؕ

حڪمت وارو آهين. فرمائيندو الله هي اهو ڏينهن آهي جو فائدو ڏيندو سچن کي سندن سچ،

لَهُمْ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ؕ رَضِيَ

انهن لاءِ باغ آهن وهن ٿيون انهن جي هيٺان واهيون رهندا انهن ۾ هميشه، راضي ٿيو

اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا عَنْهُ ؕ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿١١٩﴾ لِلّٰهِ مُلْكُ

الله انهن کان ۽ اهي راضي ٿيا ان کان، اهائي ڪاميابي وڏي آهي. الله جي بادشاهي آهي

السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا فِيْهِنَّ ؕ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١٢٠﴾ ع

آسمانن ۽ زمين ۾ ۽ جيڪي انهن ۾ آهي، ۽ اهو هر شيءِ تي سگهه رکندڙ آهي.

ع ٢٦ ٥ ٦

سُوۡرَةُ الۡاَنۡعَامِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ مِائَةٌ وَّخَمۡسٌ وَّسِتُّوۡنَ اٰيَةً وَّعِشۡرُوۡنَ رُكُوۡعًا

سورت انعام مڪي آهي ۽ اها هڪ سؤ پنجهٺ آيتون ۽ ويهه رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ الَّذِىۡ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضَ وَ جَعَلَ

سڀ ساراهه الله لاءِ ❶ جنهن پيدا ڪيو آسمانن ۽ زمين کي ۽ بنايائين

الظُّلُمٰتِ وَ النُّوۡرَ ؕ ثُمَّ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا بِرَبِّهِمۡ

اونده ۽ روشني کي، پوءِ بہ اهي ڪافر پنهنجي پروردگار سان

يَعۡدِلُوۡنَ ۝١ هُوَ الَّذِىۡ خَلَقَكُمۡ مِّنۡ طِيۡنٍ ثُمَّ قَضٰۤى

ٻين کي برابر ٿا ڪن. اهوئي آهي جنهن پيدا ڪيو توهان کي مٽيءَ مان ❷ پوءِ مقرر ڪيائين

اَجَلًا ؕ وَ اَجَلٌ مُّسَمًّى عِنۡدَهٗ ثُمَّ اَنۡتُمۡ تَمۡتَرُوۡنَ ۝٢ وَ هُوَ

موت جو وقت، ۽ وقت اُٺڻ جو مقرر آهي ان وٽ پوءِ توهان شڪ ٿا ڪريو. ۽ اهوئي

اللّٰهُ فِى السَّمٰوٰتِ وَ فِى الۡاَرۡضِ ؕ يَعۡلَمُ سِرَّكُمۡ وَ

الله آهي آسمانن ۾ ۽ زمين ۾، ڄاڻي ٿو توهان جي اندر کي ۽

جَهۡرَكُمۡ وَ يَعۡلَمُ مَا تَكۡسِبُوۡنَ ۝٣ وَ مَا تَاۡتِيۡهِمۡ مِّنۡ اٰيَةٍ

ٻاهر کي ۽ ڄاڻي ٿو جيڪي توهان ڪيو ٿا. ۽ نہ ٿي اچي انهن وٽ ڪا آيت

مِّنۡ اٰيٰتِ رَبِّهِمۡ اِلَّا كَانُوۡا عَنۡهَا مُعۡرِضِيۡنَ ۝٤ فَقَدۡ كَذَّبُوۡا

سندن رب جي آيتن مان مگر اهي ان کان منهن ٿا موڙين. پوءِ انهن ڪوڙو ڄاتو

بِالۡحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمۡ ؕ فَسَوۡفَ يَاۡتِيۡهِمۡ اَنۡۢبٰٓـؤُا مَا

سچ کي جڏهن آيو وٽن، پوءِ اجهو ايندیون انهن وٽ خبرون ان جون

كَانُوۡا بِهٖ يَسۡتَهۡزِءُوۡنَ ۝٥ اَلَمۡ يَرَوۡا كَمۡ اَهۡلَكۡنَا

جنهن تي اهي چٿرون ٿا ڪن. ❸ ڇا نہ ٿا ڏسن تہ ڪيترائي هلاڪ ڪيا سون

مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنْ قَرْنٍ مَّكَّنّٰهُمْ فِي الْاَرْضِ مَا لَمْ

انهن کان اڳ ۾ ڪيئي جُڳ جن کي قوّت ڏني سون ملڪ ۾ جا نہ

نُمَكِّنْ لَّكُمْ وَ اَرْسَلْنَا السَّمَآءَ عَلَيْهِمْ مِّدْرَارًا ۪ وَّ

طاقت ڏني اٿئون توهان کي ۽ وسايا سون انهن تي مينهن وڏ ڦڙا ۽

جَعَلْنَا الْاَنْهٰرَ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهِمْ فَاَهْلَكْنٰهُمْ

بنايا سون اهڙا واهه جو وهن پيا هينان انهن کان پوءِ تباهه ڪيوسون انهن کي

بِذُنُوْبِهِمْ وَ اَنْشَاْنَا مِنْۢ بَعْدِهِمْ قَرْنًا اٰخَرِيْنَ ۝۶ وَ

سندن گناهن جي ڪري ۽ ❶ پيدا ڪيا سون انهن کان پوءِ جٿا ٻيا. ۽

لَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتٰبًا فِيْ قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوْهُ بِاَيْدِيْهِمْ

جيڪڏهن لاهيون ها توتي ڪتاب ڪاغذن ۾ پوءِ ڇُهَنِ ها ان کي هٿن پنهنجن سان

لَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْۤا اِنْ هٰذَاۤ اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۝۷ وَ قَالُوْا

تہ بہ چوَن ها ڪافر ناهي اهو مگر جادو پڌرو. ۽ چون ها

لَوْلَاۤ اُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ ؕ وَ لَوْ اَنْزَلْنَا مَلَكًا

چو نہ لاٿو ويو ان تي ڪوفرشتو، ۽ جيڪڏهن لاهيون ها ڪوفرشتو

لَّقُضِيَ الْاَمْرُ ثُمَّ لَا يُنْظَرُوْنَ ۝۸ وَ لَوْ جَعَلْنٰهُ مَلَكًا

تہ پوروٿي وڃي ها ڪم پوءِ ڪين ڍر نہ ملي ها. ۽ جي ڪريون ها ان کي فرشتو

لَّجَعَلْنٰهُ رَجُلًا وَّ لَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَّا يَلْبِسُوْنَ ۝۹ وَ

تہ بہ ڪريون ها ان کي ماڻهو ۽ پڪ ڀُلايون ها انهن کي جيئن ڀُلي ويا آهن. ۽

لَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِيْنَ سَخِرُوْا

چٿر ڪئي وئي آهي رسولن تي توهان کان اڳي پوءِ اُٿلي پيو انهن تي جن چٿر ڪئي

مِنْهُمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ۝۱۰ ع قُلْ سِيْرُوْا ع ۱ ۱۰ ۷

انهن مان اهو عذاب جنهن تي مسخريون ڪندا هئا. اي پيغمبر! چئو تہ گھمو

فِي الْاَرْضِ ثُمَّ انْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِيْنَ ﴿١١﴾ قُلْ

ملڪ ۾ پوءِ ڏسو ڪيئن ٿي پڇاڙي ڪوڙي ڪندڙن جي. ❶ چؤ

لِّمَنْ مَّا فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ قُلْ لِّلّٰهِ ؕ كَتَبَ

ڪنهن جو آهي جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي، چؤ الله جو آهي، لکي اٿائين

عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ؕ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ

پاڻ تي ٻاجهه ڪرڻ، ضرور گڏ ڪندو توهان کي قيامت ڏينهن ناهي شڪ

فِيْهِ ؕ اَلَّذِيْنَ خَسِرُوْۤا اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٢﴾ وَ

انهيءَ ۾، جن نقصان ڪيو پنهنجو پوءِ اهي نه ايمان آڻيندا. ۽

لَهٗ مَا سَكَنَ فِي الَّيْلِ وَ النَّهَارِ ؕ وَ هُوَ السَّمِيْعُ

الله جوئي آهي جيڪو به رهيو آهي رات ۽ ڏينهن ۾، ۽ اهو ٻڌندڙ

الْعَلِيْمُ ﴿١٣﴾ قُلْ اَ غَيْرَ اللّٰهِ اَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ

ڄاڻندڙ آهي. تون چؤ ڇا الله کان سواءِ وٺان ڪو مددگار اهو ته پيدا ڪندڙ آهي

السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ هُوَ يُطْعِمُ وَ لَا يُطْعَمُ ؕ قُلْ

آسمانن ۽ زمين جو ❷ ۽ اهوئي کارائي ٿو ۽ کارايو نه ٿو وڃي، چؤ

اِنِّيْۤ اُمِرْتُ اَنْ اَكُوْنَ اَوَّلَ مَنْ اَسْلَمَ وَ لَا تَكُوْنَنَّ

مون کي حڪم ٿيو آهي ته آءٌ هجان سڀ کان پهريون فرمانبردار ۽ نه ٿِجانءِ

مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿١٤﴾ قُلْ اِنِّيْۤ اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّيْ

مشرڪن مان. چؤ آءٌ ڊڄان ٿو جيڪڏهن بي فرماني ڪيم پنهنجي رب جي،

عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿١٥﴾ مَنْ يُّصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ

عذاب وڏي ڏينهن جي کان. ❸ اهو جو ٽاريو ويو عذاب ان کان تنهن ڏينهن ته بيشڪ

رَحِمَهٗ ؕ وَ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِيْنُ ﴿١٦﴾ وَ اِنْ يَّمْسَسْكَ اللّٰهُ

رحم ڪيائين ان تي، ۽ اهائي ڪاميابي پڌري آهي. ۽ جيڪڏهن پهچائي توکي الله

بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهٗۤ اِلَّا هُوَ ؕ وَ اِنْ يَّمْسَسْكَ
ڪا تڪليف تہ ناهي ڪوئي هٽائيندڙ ان ڪي مگر اهوئي، ۽ جيڪڏهن پهچائي توکي
بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۱۷﴾ وَ هُوَ الْقَاهِرُ
ڀلائي تہ اهو هر شيء تي قادر آهي. ۽ اهوئي دٻاءُ وجهندڙ آهي
فَوْقَ عِبَادِهٖ ؕ وَ هُوَ الْحَكِيْمُ الْخَبِيْرُ ﴿۱۸﴾ قُلْ اَيُّ شَيْءٍ اَكْبَرُ
پنهنجي ٻانهن تي، ۽ اهوئي حڪمت وارو خبروارو آهي. پُڇا ڪر ڪير آهي زور وڏو
شَهَادَةً ؕ قُلِ اللّٰهُ ۙ شَهِيْدٌۢ بَيْنِيْ وَ بَيْنَكُمْ ۚ وَ اُوْحِيَ
شاهدي ڏيڻ ۾، چؤ "الله" اهو شاهد آهي منهنجي ۽ توهانجي وچ ۾، ۽ موڪليو ويو
اِلَيَّ هٰذَا الْقُرْاٰنُ لِاُنْذِرَكُمْ بِهٖ وَ مَنْۢ بَلَغَ ؕ
١
مون ڏانهن هيءُ قرآن جيئن ڊيڄاريان توهان کي انهيءَ سان ۽ جنهن کي بہ اهو پهچي،
اَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُوْنَ اَنَّ مَعَ اللّٰهِ اٰلِهَةً اُخْرٰى ؕ قُلْ
ڇا توهان شاهدي ڏيو ٿا تہ الله سان گڏ آهن ڪي خدا ٻيا؟ چؤ
لَّاۤ اَشْهَدُ ۚ قُلْ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ وَّ اِنَّنِيْ
مان نہ ٿو شاهدي ڏيان، چؤ رڳو اهوئي عبادت جي لائق اڪيلو آهي ۽ بيشڪ آءٌ
بَرِيْٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُوْنَ ﴿۱۹﴾ اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ
بيزار آهيان انهن کان جن کي اوهان شريڪ بڻايو ٿا. اهي جن کي اسان ڏنوسون ڪتاب
يَعْرِفُوْنَهٗ كَمَا يَعْرِفُوْنَ اَبْنَآءَهُمْ ۘ اَلَّذِيْنَ خَسِرُوْۤا
سڃاڻن ٿا انهيءَ کي جيئن سڃاڻن ٿا پنهنجن ٻارن کي، ٢ جن نقصان ڪيو
اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿۲۰﴾ ع وَ مَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ
پنهنجي سِر جو پوءِ اهي نہ ٿا ايمان آڻن. ۽ ڪير وڌيڪ ظالم آهي انهيءَ کان
افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِهٖ ؕ اِنَّهٗ
جيڪو مڙهي الله تي ڪوڙ يا ڪوڙو ڪري ان جي آيتن کي، بيشڪ

وقف لازم / وقف لازم ٢ ع ١٠

لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿۲۱﴾ وَ يَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيْعًا ثُمَّ

نہ ٿا ڪامياب ٿين ظالم. ❶ ۽ جنھن ڏينھن گڏ ڪنداسون انھن سڀني کي پوءِ

نَقُوْلُ لِلَّذِيْنَ اَشْرَكُوْٓا اَيْنَ شُرَكَآؤُكُمُ الَّذِيْنَ كُنْتُمْ

چونداسون مشرڪن کي تہ ڪٿي آھن توھان جا شريڪ اھي جن کي توھان

تَزْعُمُوْنَ ﴿۲۲﴾ ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ اِلَّآ اَنْ قَالُوْا وَ اللّٰهِ

پائيندا ھئا. پوءِ نہ ھوندو انھن جو ڪو فريب مگر ھيءُ چوندا قسم الله

رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِيْنَ ﴿۲۳﴾ اُنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوْا

اسان جي پاليندڙ جو نہ ھئاسون شريڪ ڪندڙ. ❷ نظر ڪر تہ ڪيئن ڪوڙ ھنيائون

عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ وَ ضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿۲۴﴾ وَ مِنْهُمْ

پنھنجو پاڻ تي ❸ ۽ وسري ويو انھن کان جيڪو ناھ ناھيندا ھئا. ۽ انھن مان

مَّنْ يَّسْتَمِعُ اِلَيْكَ ۚ وَ جَعَلْنَا عَلٰى قُلُوْبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَّفْقَهُوْهُ ❹

ڪي ڪَنُ ٿا ڏين توڏانھن، ۽ ڪياسون انھن جي دلين تي پردا انھيءَ جي سمجھڻ کان

وَ فِيْٓ اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ؕ وَ اِنْ يَّرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوْا

۽ انھن جي ڪنن ۾ بار، ۽ جيڪڏھن ڏسندا سموريون نشانيون تہ بہ ڪونہ مڃيندا

بِهَا ؕ حَتّٰٓى اِذَا جَآءُوْكَ يُجَادِلُوْنَكَ يَقُوْلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا

انھن کي، نيٺ جڏھن ايندا تو وٽ توسان جھڳڙي ڪرڻ لاءِ چوندا ڪافر

اِنْ هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿۲۵﴾ وَ هُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَ

ناھي ھيءُ مگر آڪاٽيون اڳين جون. ۽ اھي روڪين ٿا ان کان ۽

يَنْئَوْنَ عَنْهُ ۚ وَ اِنْ يُّهْلِكُوْنَ اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَ مَا يَشْعُرُوْنَ ﴿۲۶﴾

پري ٿا ڀڄن ان کان، ۽ نہ ٿا تباھ ڪن مگر پاڻ کي ۽ نہ ٿا سمجھن.

وَ لَوْ تَرٰٓى اِذْ وُقِفُوْا عَلَى النَّارِ فَقَالُوْا يٰلَيْتَنَا

۽ جيڪڏھن تون ڏسين جنھن وقت بيھاريا ويندا باھ تي پوءِ چوندا ھاءِ جيڪر

نُرَدُّ وَ لَا نُكَذِّبَ بِاٰيٰتِ رَبِّنَا وَ نَكُوْنَ

موٽايا وڃون ۽ نہ ڪوڙو ڪريون ها پنهنجي رب جي آيتن کي ۽ ٿيون ها

مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٢٧﴾ بَلْ بَدَا لَهُمْ مَّا كَانُوْا يُخْفُوْنَ مِنْ قَبْلُ ؕ

ايمان وارن مان. پر ظاهر ٿيو انهن لاءِ اهو جيڪي لڪائيندا هئا اڳ ۾،

وَ لَوْ رُدُّوْا لَعَادُوْا لِمَا نُهُوْا عَنْهُ وَ اِنَّهُمْ

۽ جيڪڏهن موٽايا بہ وڃن تہ وري ڪندا اهو جنهن کان جهليا ويا (١) ۽ يقينن اهي

لَكٰذِبُوْنَ ﴿٢٨﴾ وَ قَالُوْۤا اِنْ هِيَ اِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَ

ڪوڙا آهن. ۽ چيائون ناهي حياتي مگر حياتي اسان جي دنيا واري ۽

مَا نَحْنُ بِمَبْعُوْثِيْنَ ﴿٢٩﴾ وَ لَوْ تَرٰۤى اِذْ وُقِفُوْا

نڪي اسين اُٿاريا ويندا سون. ۽ جي ڏسين جنهن وقت بيهاريا ويندا

عَلٰى رَبِّهِمْ ؕ قَالَ اَ لَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّ ؕ قَالُوْا بَلٰى

پنهنجي رب جي اڳيان، فرمائيندو ڇا ناهي اهو سچ؟ چوندا هائو

وَ رَبِّنَا ؕ قَالَ فَذُوْقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ

قسم آهي پنهنجي پروردگار جو، فرمائيندو پوءِ چکو عذاب هن ڪري جو توهان

ع ١٠ ٣ ٩ تَكْفُرُوْنَ ﴿٣٠﴾ ع قَدْ خَسِرَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِلِقَآءِ اللّٰهِ ؕ حَتّٰۤى

انڪار ڪندا هئا. تباهہ ٿي ويا اهي جن ڪوڙو ڀانيو ملڻ الله جي کي، نيٺ

اِذَا جَآءَتْهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوْا يٰحَسْرَتَنَا عَلٰى مَا فَرَّطْنَا

جڏهن آئي انهن وٽ قيامت اوچتو چوندا هاءِ افسوس جو ڪئي سون ڪمي

فِيْهَا ۙ وَ هُمْ يَحْمِلُوْنَ اَوْزَارَهُمْ عَلٰى ظُهُوْرِهِمْ ؕ اَلَا سَآءَ

انهيءَ ۾ ۽ اهي کڻندا بار پنهنجا پنهنجي پٺاڻن تي، خبردار! بڇڙو آهي

مَا يَزِرُوْنَ ﴿٣١﴾ وَ مَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَاۤ اِلَّا لَعِبٌ وَّ لَهْوٌ ؕ وَ

جيڪو بار کڻن ٿا. (٢) ۽ ناهي حياتي دنيا جي مگر راند ۽ ريجهہ، ۽

لَلدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ ؕ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿۳۲﴾

يقينن آخرت جو گهر ڀلو آهي انهن لاءِ جيڪي پرهيز ٿا ڪن، ڇا پوءِ نه ٿا سمجهو.

قَدْ نَعْلَمُ اِنَّهٗ لَيَحْزُنُكَ الَّذِيْ يَقُوْلُوْنَ فَاِنَّهُمْ لَا

اسان ڄاڻون ٿا ته ڏک ۾ وجهي ٿو توکي جيڪي چون ٿا پوءِ اهي نه

يُكَذِّبُوْنَكَ وَلٰكِنَّ الظّٰلِمِيْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ ﴿۳۳﴾ وَلَقَدْ

ٿا ڪوڙو ڪن توکي (١) پر اهي ظالم الله جي آيتن جو انڪار ٿا ڪن. ۽ پڪ

كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوْا عَلٰى مَا كُذِّبُوْا وَ

ڪوڙا ڪوٺيا ويا رسول توکان اڳ ۾ پوءِ سَٺائون پنهنجي ڪوڙي ڪوٺجڻ ۽

اُوْذُوْا حَتّٰٓى اَتٰىهُمْ نَصْرُنَا ۚ وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِ

ايذائجڻ کي تان جو آئي وٽن مدد اسان جي، ۽ ناهي ڪوئي بدلائيندڙ ڳالهين

اللّٰهِ ۚ وَلَقَدْ جَآءَكَ مِنْ نَّبَاِى الْمُرْسَلِيْنَ ﴿۳۴﴾ وَاِنْ

الله جي کي، ۽ يقينن آيون آهن تو وٽ ڪجهه خبرون رسولن جون. ۽ جيڪڏهن

كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ اِعْرَاضُهُمْ فَاِنِ اسْتَطَعْتَ اَنْ

آهي ڳرو ٿيو توتي انهن جو منهن موڙڻ پوءِ جيڪڏهن تون سگهين ٿو جو

تَبْتَغِىَ نَفَقًا فِى الْاَرْضِ اَوْ سُلَّمًا فِى السَّمَآءِ فَتَاْتِيَهُمْ

ڳولهين تون ڪا سرنگهه زمين ۾ يا ڏاڪڻ آسمان ۾ پوءِ آڻين تون انهن وٽ

بِاٰيَةٍ ؕ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدٰى

ڪو معجزو، ۽ جيڪڏهن گهري الله ته گڏ ڪري ها انهن کي هدايت تي (٢)

فَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ﴿۳۵﴾ اِنَّمَا يَسْتَجِيْبُ الَّذِيْنَ يَسْمَعُوْنَ ؕ

پوءِ نه ٿجانءِ تون اڻ ڄاڻن مان. رڳو مڃيندا توکي اهي جيڪي ٻُڌن ٿا،

النصف وقف غفران

وَالْمَوْتٰى يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ ثُمَّ اِلَيْهِ يُرْجَعُوْنَ ﴿۳۶﴾ وَقَالُوْا لَوْلَا

۽ مُئلن کي اُٿاريندو الله پوءِ ان ڏانهن موٽايا ويندا. ۽ چون ٿا ڇو نه

وقف منزل

نُزِّلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ ؕ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ قَادِرٌ

لاٿي وئي ان تي ڪا نشاني سندس رب طرفان، چؤ بيشڪ الله قادر آهي

عَلٰۤى اَنْ يُّنَزِّلَ اٰيَةً وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٧﴾

جو نازل ڪري ڪا نشاني ❶ پر ڪيترائي انهن جا نه ٿا ڄاڻن.

وَ مَا مِنْ دَآبَّةٍ فِي الْاَرْضِ وَ لَا طٰٓئِرٍ يَّطِيْرُ بِجَنَاحَيْهِ

۽ ناهي ڪوئي چرندڙ زمين ۾ ۽ نه ڪوئي پکي جو اُڏري پنهنجي پرن سان

اِلَّاۤ اُمَمٌ اَمْثَالُكُمْ ؕ مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتٰبِ مِنْ

مگر اهي قومون آهن توهان جهڙيون، نه ڇڏي آهي اسان لکڻ ۾ ڪا به

شَيْءٍ ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ يُحْشَرُوْنَ ﴿٣٨﴾ وَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا

شيءِ پوءِ پنهنجي رب ڏانهن گڏ ڪيا ويندا. ۽ اهي جن ڪوڙو ڪونيو

بِاٰيٰتِنَا صُمٌّ وَّ بُكْمٌ فِي الظُّلُمٰتِ ؕ مَنْ يَّشَاِ اللّٰهُ

اسان جي آيتن کي ٻوڙا ۽ گونگا آهن انڌيري ۾ پيل، جنهن کي گهري الله

يُضْلِلْهُ ؕ وَ مَنْ يَّشَاْ يَجْعَلْهُ عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٣٩﴾

گمراهه ڪري ان کي، ۽ جنهن کي گهري ته ڪري انهيءَ کي رستي سڌي تي.

قُلْ اَرَءَيْتَكُمْ اِنْ اَتٰىكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ اَوْ اَتَتْكُمُ

چؤ خبر ڏيو جيڪڏهن اچي توهان تي عذاب الله جو يا اچي توهان وٽ

السَّاعَةُ اَغَيْرَ اللّٰهِ تَدْعُوْنَ ۚ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٤٠﴾

قيامت ڇا توهان الله کان سواءِ ٻئي کي سڏيندؤ؟ جيڪڏهن آهيو سچا.

بَلْ اِيَّاهُ تَدْعُوْنَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُوْنَ

بلڪ توهان انهيءَ کي ئي پڪاريندؤ پوءِ ٽاريندو ان (مصيبت) کي سڏيو پيا

اِلَيْهِ اِنْ شَآءَ وَ تَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُوْنَ ﴿٤١﴾ ع وَ لَقَدْ ع ٤ ١١ ١٠

جنهن لاءِ جي اهو گهري ۽ وساري ڇڏيندؤ جن کي شريڪ ٿا ڪريو ❷ ۽ بيشڪ

اَرۡسَلۡنَاۤ اِلٰۤى اُمَمٍ مِّنۡ قَبۡلِكَ فَاَخَذۡنٰهُمۡ
موڪلياسون پنهنجا رسول قومن ڏانهن توکان اڳي پوءِ ورتوسون انهن کي

بِالۡبَاۡسَآءِ وَ الضَّرَّآءِ لَعَلَّهُمۡ يَتَضَرَّعُوۡنَ ﴿۴۲﴾ فَلَوۡلَاۤ اِذۡ
سختيءَ سان ۽ مصيبت سان تہ جيئن اهي نيزاري ڪن. پوءِ جڏهن

جَآءَهُمۡ بَاۡسُنَا تَضَرَّعُوۡا وَلٰكِنۡ قَسَتۡ قُلُوۡبُهُمۡ
آيو انهن وٽ عذاب اسانجو تہ ڇونہ ڪيائون نيزاري پر سخت ٿي ويون دليون انهن جون

وَ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيۡطٰنُ مَا كَانُوۡا يَعۡمَلُوۡنَ ﴿۴۳﴾ فَلَمَّا نَسُوۡا
۽ سينگاري ڏنو انهن کي شيطان اهو جو ڪجهہ ڪندا هئا. پوءِ جڏهن وساريائون

مَا ذُكِّرُوۡا بِهٖ فَتَحۡنَا عَلَيۡهِمۡ اَبۡوَابَ كُلِّ شَىۡءٍ ؕ حَتّٰۤى اِذَا
اهو. جو ياد ڏياريو ويئن تہ کولياسون انهن تي دروازا هر شيءِ جا، نيٺ جڏهن

فَرِحُوۡا بِمَاۤ اُوۡتُوۡۤا اَخَذۡنٰهُمۡ بَغۡتَةً فَاِذَا هُمۡ مُّبۡلِسُوۡنَ ﴿۴۴﴾
ڦونڊجي ويا انهيءَ ڏيب تي تہ پڪڙيوسون انهن کي اوچتو پوءِ ان مهل اهي ٿيا نا اميد. ❶

فَقُطِعَ دَابِرُ الۡقَوۡمِ الَّذِيۡنَ ظَلَمُوۡا ؕ وَ الۡحَمۡدُ لِلّٰهِ رَبِّ
پوءِ ڪاٽي وئي پاڙ ان قوم جي جن ظلم ڪيو، ۽ سڀ ساراهہ الله لاءِ جو پالڻهار

الۡعٰلَمِيۡنَ ﴿۴۵﴾ قُلۡ اَرَءَيۡتُمۡ اِنۡ اَخَذَ اللّٰهُ سَمۡعَكُمۡ وَ
جهانن جو آهي، چؤ اي نبي خبر ڏيو جيڪڏهن کسي وٺي الله ڪن توهان جا ۽

اَبۡصَارَكُمۡ وَ خَتَمَ عَلٰى قُلُوۡبِكُمۡ مَّنۡ اِلٰهٌ غَيۡرُ اللّٰهِ
اکيون توهان جون ۽ مُهر هڻي توهان جي دلين تي ڪير آهي مالڪ الله کان سواءِ

يَاۡتِيۡكُمۡ بِهٖ ؕ اُنۡظُرۡ كَيۡفَ نُصَرِّفُ الۡاٰيٰتِ ثُمَّ هُمۡ
جو آڻي ڏي توهان کي اِهي، ڏس تہ ڪيئن ٿا ورجايون آيتون پوءِ اهي

يَصۡدِفُوۡنَ ﴿۴۶﴾ قُلۡ اَرَءَيۡتَكُمۡ اِنۡ اَتٰىكُمۡ عَذَابُ اللّٰهِ بَغۡتَةً
پاسيرا ٿا وڃن. تون چؤ خبر ڏيو جيڪڏهن اچي توهان تي عذاب الله جو اوچتو

اَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلَكُ اِلَّا الْقَوْمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٤٧﴾ وَ مَا

يا ظاهر تہ نہ هلاڪ ڪيا ويندا مگر ماڻهو ظلم ڪندڙ. ۽ نہ

نُرْسِلُ الْمُرْسَلِيْنَ اِلَّا مُبَشِّرِيْنَ وَ مُنْذِرِيْنَ ۚ فَمَنْ

موڪليندا آهيون اسان پيغمبر مگر خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ ڪري، پوءِ جن

اٰمَنَ وَ اَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٤٨﴾

ايمان آندو ۽ پاڻ سڌاريو پوءِ ناهي ڪو خوف انهن تي ۽ نڪي اهي ڏکارا ٿيندا.

وَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا

۽ جن ڪوڙو ڪونيو اسان جي آيتن کي لڳندي انهن کي سزا هن ڪري تہ

كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ ﴿٤٩﴾ قُلْ لَّاۤ اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِيْ خَزَآئِنُ

اهي نافرماني ڪندا هئا. تون چؤ آءٌ ڪونہ چوان ٿو توهان کي تہ مون وٽ آهن خزانا

اللّٰهِ وَ لَاۤ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَ لَاۤ اَقُوْلُ لَكُمْ اِنِّيْ مَلَكٌ ۚ

الله جا ۽ ڪونہ ڄاڻان ٿو ڳجهہ کي ۽ ڪونہ چوان ٿو توهان کي تہ آءٌ مَلَڪُ آهيان،

اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰۤى اِلَيَّ ؕ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى

رڳو تابع آهيان ان جو جيڪي وحي ٿيو مون ڏانهن، چؤ ڇا برابر ٿيندو انڌو

ع ٥ ٩ ١١

وَ الْبَصِيْرُ ؕ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ ﴿٥٠﴾ ع وَ اَنْذِرْ بِهِ الَّذِيْنَ

۽ سڄو، ڇا پوءِ نہ ٿا فڪر ڪريو. ۽ تون خوف ڏيار قرآن سان انهن کي

يَخَافُوْنَ اَنْ يُّحْشَرُوْۤا اِلٰى رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ

جيڪي ڊڄن ٿا تہ گڏ ڪيا ويندا پنهنجي رب وٽ نہ هوندو انهن لاءِ الله کان سواءِ

وَلِيٌّ وَّ لَا شَفِيْعٌ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿٥١﴾ وَ لَا تَطْرُدِ

ڪوئي مددگار ۽ نڪي سفارش ڪرڻ وارو تہ من اهي بچي وڃن. ۽ نہ تڙ ①

الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَ الْعَشِيِّ يُرِيْدُوْنَ

انهن کي جيڪي سڏين ٿا پنهنجي رب کي صبح ۽ شام گُهرن ٿا

وَجْهَهٗ ؕ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ وَّ مَا

رضامندو انهيءَ جو، ناهي توتي حساب انهن جي مان ڪجھ بہ ۽ ناهي

مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِّنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُوْنَ

حساب تنهنجي مان انهن تي ڪجھ بہ جو تڙين تون انهن کي پوءِ ٿيندين

مِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۵۲﴾ وَ كَذٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِّيَقُوْلُوْٓا

ظالمن مان. ۽ اهڙي طرح آزمايوسون انهن کي هڪ ٻئي سان جيئن چون تہ

اَ هٰٓؤُلَآءِ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنْۢ بَيْنِنَا ؕ اَ لَيْسَ اللّٰهُ

ڇا اُهي هي ماڻهو آهن ٿورو ڪيو الله جن تي اسان جي وچان، ڇا ناهي الله

بِاَعْلَمَ بِالشّٰكِرِيْنَ ﴿۵۳﴾ وَ اِذَا جَآءَكَ الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ

چڱي طرح ڄاڻندڙ شڪر ڪندڙن کي؟ ۽ جڏهن اچن تو وٽ اهي جيڪي ايمان آڻين ٿا

بِاٰيٰتِنَا فَقُلْ سَلٰمٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ

اسان جي آيتن تي پوءِ تون چؤ سلام آهي توهان تي لِکي ڇڏي آهي توهانجي رب

عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ۙ اَنَّهٗ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوْٓءًۢا بِجَهَالَةٍ

1 پاڻ تي رحمت تہ جيڪو بہ ڪري توهان مان بڇڙائي جهالت سان

ثُمَّ تَابَ مِنْۢ بَعْدِهٖ وَ اَصْلَحَ فَاَنَّهٗ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۵۴﴾

پوءِ توبه ڪري ان ڪان بعد ۽ پاڻ سُڌاري پوءِ بيشڪ اهو بخشڻهار مهربان آهي.

وَ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ وَ لِتَسْتَبِيْنَ سَبِيْلُ

۽ اهڙي طرح کولي بيان ڪندا آهيون آيتون ۽ جيئن پڌرو ٿئي رستو

الْمُجْرِمِيْنَ ﴿۵۵﴾ ع قُلْ اِنِّيْ نُهِيْتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِيْنَ

گنهگارن جو. تون چؤ تہ آءٌ روڪيو ويو آهيان جو ٻانهپ ڪريان انهن جي

تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ قُلْ لَّآ اَتَّبِعُ اَهْوَآءَكُمْ ۙ

جن کي توهان سڏيو ٿا الله کان سواءِ، چؤ آءٌ نہ هلندس توهان جي سڌن تي

قَدْ ضَلَلْتُ اِذًا وَّ مَآ اَنَا مِنَ الْمُهْتَدِيْنَ ﴿٥٦﴾ قُلْ اِنِّيْ

يقينن گمراهه ٿيندس تنهن مهل ۽ نه هوندس آءٌ هدايت وارن مان. ① چؤ بيشڪ آءٌ

عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّيْ وَ كَذَّبْتُمْ بِهٖ ؕ مَا عِنْدِيْ

ثابتي تي آهيان پنهنجي رب کان ۽ توهان ڪوڙو ڪيو آهي انهيءَ کي، ناهي مون وٽ

مَا تَسْتَعْجِلُوْنَ بِهٖ ؕ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ ؕ يَقُصُّ الْحَقَّ

اها شيءِ تکڙي گهرو ٿا جيڪا، اختيار رڳو الله جو آهي، اهو ٻڌائي ٿو حق

وَ هُوَ خَيْرُ الْفٰصِلِيْنَ ﴿٥٧﴾ قُلْ لَّوْ اَنَّ عِنْدِيْ مَا

۽ اهوئي ڀلو فيصلو ڪندڙ آهي. چؤ جيڪڏهن هجي ها مون وٽ اها شيءِ

تَسْتَعْجِلُوْنَ بِهٖ لَقُضِيَ الْاَمْرُ بَيْنِيْ وَ بَيْنَكُمْ ؕ

② تکڙي گهُر ڪريو ٿا جنهن جي ته ٿي وڃي ها فيصلو منهنجي ۽ توهان جي وچ ۾

وَ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِالظّٰلِمِيْنَ ﴿٥٨﴾ وَ عِنْدَهٗ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا

۽ الله زياده ڄاڻندڙ آهي ظالمن کي. ۽ ان وٽ آهن ڪُنجيون ڳجهه جون ③ نه

يَعْلَمُهَآ اِلَّا هُوَ ؕ وَ يَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ ؕ وَ

ٿو ڄاڻي تن کي ڪوئي مگر اهو، ۽ ڄاڻي ٿو جيڪي پَٽَ ۽ درياءَ ۾ آهي، ۽

مَا تَسْقُطُ مِنْ وَّرَقَةٍ اِلَّا يَعْلَمُهَا وَ لَا حَبَّةٍ

نه ٿو ڪِري ڪوئي پَنُ پر اهو ڄاڻي ٿو انهيءَ کي ۽ نه ڪوئي داڻو

فِيْ ظُلُمٰتِ الْاَرْضِ وَ لَا رَطْبٍ وَّ لَا يَابِسٍ اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ

اونداهين زمين جي ۾ ۽ نه آلي شيءِ ۽ نه سُڪي مگر اها آهي دفتر

مُّبِيْنٍ ﴿٥٩﴾ وَ هُوَ الَّذِيْ يَتَوَفّٰىكُمْ بِالَّيْلِ وَ يَعْلَمُ

بيان ڪندڙ ۾. ۽ اهو ئي آهي جو پورو ڪري ٿو توهان کي ④ رات جو ۽ ڄاڻي ٿو

مَا جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيْهِ لِيُقْضٰٓى

جيڪي ڪيو ٿا ڏينهن جو پوءِ اُٿاري ٿو توهان کي ڏينهن جو جيئن پورو ٿئي

اَجَلٌ مُّسَمًّى ج ثُمَّ اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُمْ
وقت مقرر، پوءِ انهيءَ ڏانهن آهي موٽڻ اوهانجو پوءِ خبر ڏيندو توهان کي

بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٦٠﴾ ع وَ هُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهٖ وَ
ان جي جيکي توهان کندا هئا. ۽ اهوئي غالب آهي پنهنجن ٻانهن تي ۽

يُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً ط حَتّٰٓى اِذَا جَآءَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ
موکلي ٿو توهان تي پهريدار، نيٺ جڏهن ايندو توهان مان کنهن تي موت

تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَ هُمْ لَا يُفَرِّطُوْنَ ﴿٦١﴾ ثُمَّ رُدُّوْٓا
پُورو کندا انهيءَ کي قاصد اسانجا ۽ اهي نه گهٽتائي کندا. پوءِ موٽايو ويندن

اِلَى اللّٰهِ مَوْلٰىهُمُ الْحَقِّ ط اَلَا لَهُ الْحُكْمُ قف وَ هُوَ
الله پنهنجي مالک سچي ڏانهن، خبردار انهيءَ جوئي حکم آهي، ۽ اهو

اَسْرَعُ الْحٰسِبِيْنَ ﴿٦٢﴾ قُلْ مَنْ يُّنَجِّيْكُمْ مِّنْ ظُلُمٰتِ
جلد حساب وننڌڙ آهي. چؤ کير ڇڏائيندو آهي توهان کي اونداهين

الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ تَدْعُوْنَهٗ تَضَرُّعًا وَّ خُفْيَةً ج
خشکي ۽ سمند جي کان جڏهن پُڪاريندا آهيو ان کي نيزاري کري ۽ آهستي،

لَئِنْ اَنْجٰىنَا مِنْ هٰذِهٖ لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الشّٰكِرِيْنَ ﴿٦٣﴾
ته جيکڏهن ڇڏايائين اسان کي هن مصيبت کان ته ضرور ٿينداسون شکر کندڙن مان.

قُلِ اللّٰهُ يُنَجِّيْكُمْ مِّنْهَا وَ مِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ اَنْتُمْ
چؤ الله ئي بچائيندو آهي توهان کي انهيءَ کان ۽ هر تکليف کان وري توهان

تُشْرِكُوْنَ ﴿٦٤﴾ قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلٰٓى اَنْ يَّبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا
شريک کندا آهيو. چؤ اهوئي قادر آهي جو موکلي اوهان تي عذاب

مِّنْ فَوْقِكُمْ اَوْ مِنْ تَحْتِ اَرْجُلِكُمْ اَوْ يَلْبِسَكُمْ
مٿان کان يا هينان توهان جي پيرن کان يا وچڙائي ڇڏي توهان کي

شِيَعًا وَّ يُذِيْقَ بَعْضَكُمْ بَاْسَ بَعْضٍ ؕ اُنْظُرْ كَيْفَ

ٽولا ٽولا ڪري ۽ مزو چکائي توهان مان ڪن کي ڪن جي ويڙهه جو ❶ ڏس ته ڪيئن

نُصَرِّفُ الْاٰيٰتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُوْنَ ﴿۶۵﴾ وَ كَذَّبَ بِهٖ قَوْمُكَ

بيان ڪريون ٿا آيتون ته من اهي سمجهي وڃن. ۽ ڪوڙو ڪيو انهيءَ کي تنهنجي قوم

وَ هُوَ الْحَقُّ ؕ قُلْ لَّسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيْلٍ ﴿۶۶﴾ لِكُلِّ نَبَاٍ

حالانڪ اهو حق آهي، چئو ناهيان آءٌ توهان جو ذميوار. هر ڳالهه جو

مُّسْتَقَرٌّ ز وَّ سَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ﴿۶۷﴾ وَ اِذَا رَاَيْتَ الَّذِيْنَ يَخُوْضُوْنَ

وقت مقرر آهي ۽ جلد ئي توهان ڄاڻندؤ. ۽ جڏهن ڏسين انهن کي ته اجايو بحث ڪن ٿا

فِيْٓ اٰيٰتِنَا فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتّٰى يَخُوْضُوْا فِيْ حَدِيْثٍ

اسان جي آيتن ۾ پوءِ منهن موڙ انهن کان ❷ جيستائين بحث ڪن ڳالهه

غَيْرِهٖ ؕ وَ اِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطٰنُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرٰى

ٻيءَ ۾ ۽ جيڪڏهن ڀُلائي توکي شيطان ته پوءِ نه ويهه ياد اچڻ بعد

مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۶۸﴾ وَ مَا عَلَى الَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ مِنْ حِسَابِهِمْ

گڏجي قوم ظالمن سان. ۽ ناهي پرهيزگارن مٿان انهن جي حساب مان

مِّنْ شَيْءٍ وَّلٰكِنْ ذِكْرٰى لَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿۶۹﴾ وَ ذَرِ الَّذِيْنَ

ڪجهه به پر نصيحت ڪرڻي آهي ته مَنَ اهي ڊڄن. ۽ ڇڏ انهن کي

اتَّخَذُوْا دِيْنَهُمْ لَعِبًا وَّ لَهْوًا وَّ غَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا

جن بڻايو پنهنجي دين کي راند ۽ يوگ ۽ ڌوڪو ڏنو کين حياتي دنيا جيءَ

وَ ذَكِّرْ بِهٖٓ اَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌۢ بِمَا كَسَبَتْ ۖۗ لَيْسَ

۽ نصيحت ڪر قرآن سان متان ڦاسي پوي ڪو ماڻهو پنهنجي ڪئي سبب، ناهي

لَهَا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيٌّ وَّ لَا شَفِيْعٌ ج وَ اِنْ

انهيءَ لاءِ الله کان سواءِ ڪوئي مددگار ۽ نڪي سفارش وارو ۽ جيڪڏهن

تَعۡدِلۡ كُلَّ عَدۡلٍ لَّا يُؤۡخَذۡ مِنۡهَاؕ اُولٰٓئِكَ الَّذِيۡنَ

عوض پري ڏئي پوري طرح تہ نہ ورتو ويندو ان کان، اهي ئي آهن

اُبۡسِلُوۡا بِمَا كَسَبُوۡاۚ لَهُمۡ شَرَابٌ مِّنۡ حَمِيۡمٍ

جيڪي پڪڙجي ويا هن ڪري جو ڪمايائون، انهن لاءِ آهي پاڻي ڪوسو ①

وَّ عَذَابٌ اَلِيۡمٌۢ بِمَا كَانُوۡا يَكۡفُرُوۡنَ ﴿۷۰﴾ قُلۡ اَ نَدۡعُوۡا

۽ عذاب دردناڪ جو هئا ڪفر ڪندا. چؤ ڇا سڏيون اسين

مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنۡفَعُنَا وَ لَا يَضُرُّنَا وَ

الله کان سواءِ ان کي جو نہ فائدو ڏئي تو اسان کي ۽ نقصان ڏئي تو اسان کي ② ۽

نُرَدُّ عَلٰٓى اَعۡقَابِنَا بَعۡدَ اِذۡ هَدٰٮنَا اللّٰهُ

اسين ڦيريا وڃون پنهنجن ڪڙين تي ان کان پوءِ جڏهن هدايت ڪئي اسان کي الله،

كَالَّذِى اسۡتَهۡوَتۡهُ الشَّيٰطِيۡنُ فِى الۡاَرۡضِ حَيۡرَانَ ص

انهيءَ ماڻهوءَ وانگر گمراهہ ڪيو جنهن کي شيطانن بر پٽ ۾ پريشان ڪري

لَهٗۤ اَصۡحٰبٌ يَّدۡعُوۡنَهٗۤ اِلَى الۡهُدَى ائۡتِنَاؕ قُلۡ

حالانڪ ان جا سنگتي سڏين ٿا ان کي سِڌي رستي ڏانهن تہ اچ اسان ڏانهن، چؤ

اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الۡهُدٰىؕ وَ اُمِرۡنَا لِنُسۡلِمَ

بيشڪ هدايت الله جي اِها ئي هدايت آهي، ۽ حُڪم ٿيو آهي اسان کي تہ مڃيون

لِرَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ ﴿۷۱﴾ۙ وَ اَنۡ اَقِيۡمُوا الصَّلٰوةَ وَ اتَّقُوۡهُؕ وَ هُوَ

پروردگارِ عالَم کي. ۽ هي بہ تہ قائم رکو نماز ۽ ڊڄو ان کان، ۽ اهو

الَّذِىۡۤ اِلَيۡهِ تُحۡشَرُوۡنَ ﴿۷۲﴾ وَ هُوَ الَّذِىۡ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ

ئي آهي جنهن ڏانهن گڏ ڪيا ويندؤ. ۽ اهو ئي آهي جنهن خلقيو آسمانن

وَ الۡاَرۡضَ بِالۡحَقِّؕ وَ يَوۡمَ يَقُوۡلُ كُنۡ فَيَكُوۡنُ ؕ۬ قَوۡلُهُ

۽ زمين کي پوري طرح، ۽ جنهن ڏينهن چوندو "ٿيءُ" تہ ٿي پوندو. ڳالهہ ان جي

الثلثة

الْحَقُّ ۭ وَ لَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّوْرِ ۭ

سچي آهي، ۽ انهيءَ جي ئي بادشاهي آهي جنهن ڏينهن ڦوڪ ڏني ويندي قرناءِ ۾.

عٰلِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ ۭ وَ هُوَ الْحَكِيْمُ الْخَبِيْرُ ﴿٧٣﴾ وَ

اهو ڄاڻندڙ ڳُجهه ۽ ظاهر جو، ۽ اهوئي حڪمت وارو خبر وارو آهي. ۽ ياد ڪر

اِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ لِاَبِيْهِ اٰزَرَ اَتَتَّخِذُ اَصْنَامًا اٰلِهَةً ۚ

جڏهن چيو ابراهيم پنهنجي پيءُ آزر کي ❶ ڇا تون بنائين ٿو بتن کي خدا،

اِنِّيْٓ اَرٰىكَ وَ قَوْمَكَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٧٤﴾ وَ كَذٰلِكَ

بيشڪ آءٌ ڏسان ٿو توکي ۽ تنهنجي قوم کي گمراهي پڌري ۾. ❷ ۽ ائين ئي

نُرِيْٓ اِبْرٰهِيْمَ مَلَكُوْتَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ لِيَكُوْنَ

ڏيکاريون پيا ابراهيم کي بادشاهي آسمانن ۽ زمين جي ۽ جيئن ته هجي

مِنَ الْمُوْقِنِيْنَ ﴿٧٥﴾ فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ الَّيْلُ رَاٰ كَوْكَبًا ۚ قَالَ

يقين وارن مان. پوءِ جڏهن ڍَڪيو انهيءَ کي رات ڏٺائين تارو، ❸ چيائين

هٰذَا رَبِّيْ ۚ فَلَمَّآ اَفَلَ قَالَ لَآ اُحِبُّ الْاٰفِلِيْنَ ﴿٧٦﴾

هي منهنجو رب آهي؟ پوءِ جڏهن لهي ويو چيائين آءٌ نه ٿو چاهيان لهي ويندڙن کي.

فَلَمَّا رَاَ الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هٰذَا رَبِّيْ ۚ فَلَمَّآ

پوءِ جڏهن ڏٺائين چنڊ کي چمڪندي چيائين هي منهنجو رب آهي؟ پوءِ جڏهن

اَفَلَ قَالَ لَىِٕنْ لَّمْ يَهْدِنِيْ رَبِّيْ لَاَكُوْنَنَّ

لهي ويو چيائين يقينن جيڪڏهن نه هدايت ڪري ها مونکي منهنجو رب ته هوند ٿيان ها

مِنَ الْقَوْمِ الضَّآلِّيْنَ ﴿٧٧﴾ فَلَمَّا رَاَ الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هٰذَا

گمراهن مان. پوءِ جڏهن ڏٺائين سِجُ اُڀرندي چيائين هيءُ

رَبِّيْ هٰذَآ اَكْبَرُ ۚ فَلَمَّآ اَفَلَتْ قَالَ يٰقَوْمِ

منهنجو رب آهي هي گهڻو وڏو آهي، پوءِ جڏهن لهي ويو چيائين اي منهنجي قوم

اِنِّیْ بَرِیْٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُوْنَ ۝۷۸ اِنِّیْ وَجَّهْتُ
بيشڪ آءٌ بيزار آهيان انهن کان جن کي توهان شريڪ ٿا بڻايو. بيشڪ مون ڪيو

وَجْهِیَ لِلَّذِیْ فَطَرَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ حَنِیْفًا
منهن پنهنجو انهيءَ لاءِ جنهن پيدا ڪيو آسمانن ۽ زمين کي هڪ طرفو ٿيس

وَّ مَآ اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِیْنَ ۝۷۹ ج وَ حَآجَّهٗ قَوْمُهٗ ط قَالَ
۽ نہ آهيان آءٌ مشرڪن مان. ۽ تڪرار ڪيو ان سان سندس قوم، چيائين

اَ تُحَآجُّوْٓنِّیْ فِی اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰىنِ ط وَلَآ اَخَافُ
ڇا مون سان جهيڙو ٿا ڪريو، الله ۾ حالانڪ هدايت ڪيائين مون کي، ۽ نہ ٿو ڊڄان مون

مَا تُشْرِكُوْنَ بِهٖٓ اِلَّآ اَنْ یَّشَآءَ رَبِّیْ شَیْـًٔا ط وَسِعَ
انهن کان جن کي شريڪ ٿا بڻايو مگر جيڪي گهري منهنجو رب، سمايو آهي

رَبِّیْ كُلَّ شَیْءٍ عِلْمًا ط اَ فَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ ۝۸۰ وَ كَیْفَ
منهنجي رب هر شيءِ کي علم ۾ (۱) ڇا پوءِ نہ ٿا نصيحت وٺو؟ ۽ ڪيئن

اَخَافُ مَآ اَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُوْنَ اَنَّكُمْ اَشْرَكْتُمْ بِاللّٰهِ
آءٌ ڊڄندس توهان جي شريڪن کان ۽ نہ ٿا ڊڄو توهان جو شريڪ ڪيو اٿوَ الله سان

مَا لَمْ یُنَزِّلْ بِهٖ عَلَیْكُمْ سُلْطٰنًا ط فَاَیُّ الْفَرِیْقَیْنِ اَحَقُّ
ان کي جنهن جو نہ لاٿائين توهان تي ڪو دليل، پوءِ ڪهڙو ٻنهي ٽولن مان حقدار آهي

بِالْاَمْنِ ج اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝۸۱ م اَلَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَ لَمْ
امن جو، جيڪڏهن توهان ڄاڻو ٿا. جن ماڻهن ايمان آندو ۽ نہ

یَلْبِسُوْٓا اِیْمَانَهُمْ بِظُلْمٍ اُولٰٓىِٕكَ لَهُمُ الْاَمْنُ وَ هُمْ
ملايائون پنهنجو ايمان شرڪ سان انهن لاءِ ئي امن آهي (۲) ۽ اهي ئي

مُّهْتَدُوْنَ ۝۸۲ ع وَ تِلْكَ حُجَّتُنَآ اٰتَیْنٰهَآ اِبْرٰهِیْمَ عَلٰی قَوْمِهٖ ط
هدايت وارا آهن. ۽ اها اسان جي حجت آهي جا ڏني سون ابراهيم کي سندس قوم تي،

وقف لازم

ع ۹ ۱۳ ۱۵

نَرۡفَعُ دَرَجٰتٍ مَّنۡ نَّشَآءُ ؕ اِنَّ رَبَّكَ حَكِيۡمٌ
متي ڪريون ٿا درجا جنهن جا گهرون، بيشڪ تنهنجو رب حڪمت وارو

عَلِيۡمٌ ﴿۸۳﴾ وَ وَهَبۡنَا لَهٗۤ اِسۡحٰقَ وَ يَعۡقُوۡبَ ؕ كُلًّا
علم وارو آهي. ۽ بخشيوسون ان کي اسحاق ۽ يعقوب، سيني کي

هَدَيۡنَا ۚ وَ نُوۡحًا هَدَيۡنَا مِنۡ قَبۡلُ وَ مِنۡ ذُرِّيَّتِهٖ
هدايت ڪئي سون، ۽ نوح کي هدايت ڪئي سون اڳ ۾ ۽ انهيءَ جي اولاد مان

دَاوٗدَ وَ سُلَيۡمٰنَ وَ اَيُّوۡبَ وَ يُوۡسُفَ وَ مُوۡسٰى وَ هٰرُوۡنَ ؕ وَ
دائود ۽ سليمان ۽ ايوب ۽ يوسف ۽ موسیٰ ۽ هارون کي، ۽

كَذٰلِكَ نَجۡزِى الۡمُحۡسِنِيۡنَ ۙ﴿۸۴﴾ وَ زَكَرِيَّا وَ يَحۡيٰى وَ عِيۡسٰى
اهڙي طرح بدلو ڏيندا آهيون ڀلارن کي. ۽ زڪريا ۽ يحيٰ ۽ عيسیٰ

وَ اِلۡيَاسَ ؕ كُلٌّ مِّنَ الصّٰلِحِيۡنَ ۙ﴿۸۵﴾ وَ اِسۡمٰعِيۡلَ وَ الۡيَسَعَ وَ
۽ الياس کي، اهي سڀ صالحن مان هئا. ۽ اسماعيل ۽ يسع ۽

يُوۡنُسَ وَ لُوۡطًا ؕ وَ كُلًّا فَضَّلۡنَا عَلَى الۡعٰلَمِيۡنَ ۙ﴿۸۶﴾ وَ
يونس ۽ لوط کي، ۽ سيني کي ڀلارپ ڏني سون جهان وارن تي. ۽

مِنۡ اٰبَآئِهِمۡ وَ ذُرِّيّٰتِهِمۡ وَ اِخۡوَانِهِمۡ ۚ وَاجۡتَبَيۡنٰهُمۡ وَ
انهن جي ابن ڏاڏن ۽ سندن اولاد ۽ سندن برادرمان ڪن کي، چونڊيوسون انهن کي ۽

هَدَيۡنٰهُمۡ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسۡتَقِيۡمٍ ﴿۸۷﴾ ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ
هدايت ڪئي سون انهن کي رستي سِڌي ڏانهن. اهو رستو الله جو آهي

يَهۡدِىۡ بِهٖ مَنۡ يَّشَآءُ مِنۡ عِبَادِهٖ ؕ وَ لَوۡ اَشۡرَكُوۡا
هلائي ٿو ان تي جنهن کي گهري پنهنجن ٻانهن مان، ۽ جيڪڏهن شرڪ ڪن ها

لَحَبِطَ عَنۡهُمۡ مَّا كَانُوۡا يَعۡمَلُوۡنَ ﴿۸۸﴾ اُولٰٓئِكَ الَّذِيۡنَ
ته ضرور ضايع ٿئي ها انهن کان جيڪي ڪمايائون. ١ اِهي اُهي ئي آهن

اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ وَ الْحُكْمَ وَ النُّبُوَّةَ ج فَاِنْ يَّكْفُرْ

جن کي ڏنوسون ڪتاب ۽ شريعت ❶ ۽ نبوت، پوءِ جيڪڏهن ڪفر ڪندا

بِهَا هٰٓؤُلَآءِ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوْا بِهَا

ان جو مکي وارا تہ پوءِ مقرر ڪيا اٿئون انهن لاءِ بيا ماڻهو جيڪي نہ هوندا ان جو

بِكٰفِرِيْنَ ﴿٨٩﴾ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ هَدَى اللّٰهُ فَبِهُدٰىهُمُ

انڪار ڪندڙ. اهي آهن جن کي هدايت ڪئي الله پوءِ انهن جي طريقي تي

اقْتَدِهْ ط قُلْ لَّآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا ط اِنْ هُوَ اِلَّا

تون بہ هلُ، چؤ مون نہ ٿو گُهران توهان کان ان تي ڪا مزدوري، ناهي اِهو مگر

ذِكْرٰى لِلْعٰلَمِيْنَ ﴿٩٠﴾ ع وَ مَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖٓ اِذْ قَالُوْا ع ١٠ ١٨ ١٦

ياد ڏيارڻ جهان وارن لاءِ. ۽ نہ قدر ڪيائون الله جو سندس شان آهر جڏهن چيائون

مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى بَشَرٍ مِّنْ شَيْءٍ ط قُلْ مَنْ اَنْزَلَ

ناهي لاٿو الله ڪنهن انسان تي ❷ ڪجهہ بہ، تون چؤ ڪنهن لاٿو

الْكِتٰبَ الَّذِيْ جَآءَ بِهٖ مُوْسٰى نُوْرًا وَّ هُدًى لِّلنَّاسِ

اهو ڪتاب جو آندو ان کي موسىٰ نور ۽ هدايت ڪري ماڻهن لاءِ

تَجْعَلُوْنَهٗ قَرَاطِيْسَ تُبْدُوْنَهَا وَ تُخْفُوْنَ كَثِيْرًا ج وَ

ڪريو ٿا جنهن کي ورقن ۾ ظاهر ڪريو ٿا انهن کي ۽ لڪايو ٿا گهڻن کي، ۽

عُلِّمْتُمْ مَّا لَمْ تَعْلَمُوْٓا اَنْتُمْ وَ لَآ اٰبَآؤُكُمْ ط

سيکاريو ويو توهان کي جيڪي نہ ڄاڻندا هئا توهان ۽ نڪي ابا ڏاڏا توهان جا.

قُلِ اللّٰهُ لا ثُمَّ ذَرْهُمْ فِيْ خَوْضِهِمْ يَلْعَبُوْنَ ﴿٩١﴾ وَ هٰذَا كِتٰبٌ

چؤ الله لاٿو بس ڇڏ انهن کي سندن چيڙ چاڙ ۾ پيا کيڏن. ۽ هي قرآن آهي

اَنْزَلْنٰهُ مُبٰرَكٌ مُّصَدِّقُ الَّذِيْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَ

جو لاٿوسون برڪت وارو سچو ڪندڙ ان کي ان کان اڳ ۾ ۽

لِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَ مَنْ حَوْلَهَا ؕ وَ الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ

جيئن تون ڏيڄارين مکي وارن کي ① ۽ ان جي آس پاس ڪي، ۽ جيڪي مڃين ٿا

بِالْاٰخِرَةِ يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ وَ هُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُوْنَ ﴿٩٢﴾

آخرت کي اهي مڃين ٿا پڻ انهي کي ۽ اهي پنهنجي نماز تي پائبند آهن. ②

وَ مَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ قَالَ

۽ ڪير وڏو ظالم آهي انهيءَ کان جو ناهي ③ الله تي ڪوڙ يا چوي

اُوْحِيَ اِلَيَّ وَ لَمْ يُوْحَ اِلَيْهِ شَيْءٌ وَّ مَنْ

وحي ٿيو آهي مون ڏانهن حالانڪ نہ وحي ٿيو ان ڏي ڪجھ بہ ۽ اهو

قَالَ سَاُنْزِلُ مِثْلَ مَاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ ؕ وَ لَوْ تَرٰۤى

چوي ٿو تہ اجهو مون بہ نازل ڪيان ٿو جهڙو نازل ڪيو آهي الله، ۽ جيڪر ڏسين ها

اِذِ الظّٰلِمُوْنَ فِيْ غَمَرٰتِ الْمَوْتِ وَ الْمَلٰٓئِكَةُ بَاسِطُوْۤا اَيْدِيْهِمْ ۚ

جڏهن ظالم هوندا سختين موت جي ۾ ۽ ملائڪ وڌائيندا هٿ پنهنجا،

اَخْرِجُوْۤا اَنْفُسَكُمْ ؕ اَلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُوْنِ بِمَا

تہ ڪڍو ٻاهر ساھ پنهنجا، ④ اڄ توهان کي بدلو ڏنو ويندو عذاب ذلت جو ان ڪري جو

كُنْتُمْ تَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَ كُنْتُمْ عَنْ اٰيٰتِهٖ

توهان چوندا هئا الله لاءِ غلط ڳالهيون ۽ هيؤ ان جي آيتن کان

تَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿٩٣﴾ وَ لَقَدْ جِئْتُمُوْنَا فُرَادٰى كَمَا خَلَقْنٰكُمْ

وڏائي ڪندا. ۽ هينئر آيا آهيو اسان وٽ اڪيلا جيئن پيدا ڪيو سون توهان کي

اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّ تَرَكْتُمْ مَّا خَوَّلْنٰكُمْ وَرَآءَ ظُهُوْرِكُمْ ۚ وَ

پهرين ڀيري ۽ ڇڏي آيا آهيو جيڪي ڏنو سون توهان کي پويان پٺين پنهنجي، ۽

مَا نَرٰى مَعَكُمْ شُفَعَآءَكُمُ الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ اَنَّهُمْ

نہ ٿا ڏسون توهان سان گڏ سفارشي توهان جا جن کي توهان پائيندا هئا تہ اهي

فِيْكُمْ شُرَكٰٓؤُا ط لَقَدْ تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَ ضَلَّ

اوهان ۾ اسان سان ڀائيوار آهن، هينئر ڇڃي ويا توهان جا پاڻ ۾ لاڳاپا ۽ گم ٿيا

عَنْكُمْ مَّا كُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ ﴿٩٤﴾ اِنَّ اللّٰهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَ

توهان کان جن کي توهان ڀائيندا هئا. بيشڪ الله ڦُٽائيندڙ آهي داڻن ۽

النَّوٰى ط يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ مُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ط

ککڙين کي، ڪڍي ٿو جيئري کي مئل کان ۽ ڪڍندڙ آهي مُئل کي جيئري مان، ❶

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ فَاَنّٰى تُؤْفَكُوْنَ ﴿٩٥﴾ فَالِقُ الْاِصْبَاحِ ج وَ

اهوئي اٿو الله پوءِ ڪاڏي ٿا ڪوڙتي ڪاهيا وڃو. ڦُٽائيندڙ پرهه کي، ۽

جَعَلَ الَّيْلَ سَكَنًا وَّ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ حُسْبَانًا ط

ڪيائين رات کي آرام لاءِ ۽ سِج ۽ چنڊ کي ڳاڻاٽي لاءِ

ذٰلِكَ تَقْدِيْرُ الْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ ﴿٩٦﴾ وَ هُوَ الَّذِيْ

اهو انداز آهي زبردست علم واري جو. ۽ انهيءَ ئي

جَعَلَ لَكُمُ النُّجُوْمَ لِتَهْتَدُوْا بِهَا فِيْ ظُلُمٰتِ

ٺاهيا اوهان لاءِ ستارا جيئن رستو ونو انهن سان اونداهين

الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ ط قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ

ٻرپٽ ۽ سمنڊ جي ۾، اسان کولي ٻڌايون آهن آيتون انهن ماڻهن کي

يَّعْلَمُوْنَ ﴿٩٧﴾ وَ هُوَ الَّذِيْٓ اَنْشَاَكُمْ

جيڪي ڄاڻ رکن ٿا. ۽ هي اهوئي آهي جنهن پيدا ڪيو اوهان کي

مِّنْ نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَّ مُسْتَوْدَعٌ ط

هڪ ڄڻي مان پوءِ ڪٿي ڪنهن جو قرار ۽ ڪٿي رهي امانت ۾، ❷

قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّفْقَهُوْنَ ﴿٩٨﴾

اسان کولي ٻڌايون آهن ڳالهيون انهن ماڻهن لاءِ جيڪي سمجهه رکن ٿا.

وَ هُوَ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءًۚ
۽ اهو ئي آهي جنهن لاٿو آسمان کان پاڻي،

فَاَخْرَجْنَا بِهٖ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَاَخْرَجْنَا
پوءِ پيدا ڪياسون ان سان سلا هر شيءِ جا پوءِ ڪڍيسون

مِنْهُ خَضِرًا نُّخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُّتَرَاكِبًاۚ وَ
ان مان ساوڪ ڪڍون ٿا جنهن مان ڪڻا هڪبئي تي چڙهيل، ۽

مِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَّ جَنّٰتٍ
ڪجين مان انهن جي سِپڙين مان ڇڳا لڙڪندڙ ۽ باغ

مِّنْ اَعْنَابٍ وَّ الزَّيْتُوْنَ وَ الرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَّ
انگورن جا ۽ زيتون ۽ ڏاڙهون هڪ ٻئي جهڙا ۽

غَيْرَ مُتَشَابِهٍؕ اُنْظُرُوْٓا اِلٰى ثَمَرِهٖٓ اِذَآ اَثْمَرَ وَ يَنْعِهٖؕ
جدا جدا، نظر ڪريو انجي ڦر ڏانهن جڏهن ڦر ڏئي ۽ پچڻ ڏانهن،

اِنَّ فِيْ ذٰلِكُمْ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٩٩﴾ وَ جَعَلُوْا
بيشڪ ان ۾ اتوَ نشانيون ماڻهن ايمان وارن لاءِ ۽ بڻايائون

لِلّٰهِ شُرَكَآءَ الْجِنَّ وَ خَلَقَهُمْ وَ خَرَقُوْا
الله لاءِ شريڪ جنن کي حالانڪ ان پيدا ڪيو آهي انهن کي ۽ گهڙيائون

لَهٗ بَنِيْنَ وَ بَنٰتٍۢ بِغَيْرِ عِلْمٍؕ سُبْحٰنَهٗ وَ تَعٰلٰى
انهيءَ لاءِ پُٽَ ۽ ڌيئون بي وقوفيءَ سان، اهو پاڪ آهي ۽ مٿاهون آهي

عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿١٠٠﴾ۧ بَدِيْعُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِؕ اَنّٰى
ان کان جيڪي چون ٿا. اهو پيدا ڪندڙ آسمانن ۽ زمين جو آهي، ڪٿان

يَكُوْنُ لَهٗ وَلَدٌ وَّ لَمْ تَكُنْ لَّهٗ صَاحِبَةٌؕ وَ خَلَقَ
ٿيندو انهيءَ کي پُٽُ ۽ نہ آهي ان کي زال، ۽ پيدا ڪيائين

ع ١٢ ٦ ١٨

كُلَّ شَيۡءٍ ۚ وَ هُوَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيۡمٌ ﴿۱۰۱﴾ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ

هر شيءِ ۽ اهوئي هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي. اهو اِتوَ الله

رَبُّكُمۡ ۚ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ خَالِقُ كُلِّ

پالڻهار توهان جو، ناهي ڪوئي عبادت جي لائق سواءِ ان جي، پيدا ڪندڙ هر

شَيۡءٍ فَاعۡبُدُوۡهُ ۚ وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَيۡءٍ

شيءِ جو پوءِ عبادت ڪريو انهيءَ جي، ۽ اهوئي هر شيءِ ڪي

وَّكِيۡلٌ ﴿۱۰۲﴾ لَا تُدۡرِكُهُ الۡاَبۡصَارُ ۫ وَ هُوَ يُدۡرِكُ

سنڀاليندڙ آهي. ۽ نه ٿيون پهچن ان کي نگاهون، ۽ اهو ڏسي ٿو

الۡاَبۡصَارَ ۚ وَ هُوَ اللَّطِيۡفُ الۡخَبِيۡرُ ﴿۱۰۳﴾ قَدۡ جَآءَكُمۡ

نظرن کي، ۽ ❶ اهوئي لطيف خبير آهي. بيشڪ آيون توهان وٽ

بَصَآئِرُ مِنۡ رَّبِّكُمۡ ۚ فَمَنۡ اَبۡصَرَ فَلِنَفۡسِهٖ ۚ وَ مَنۡ

سمجهاڻيون توهان جي رب کان، پوءِ جيڪو سمجهندو ته پاڻ لاءِ، ۽ جيڪو

عَمِيَ فَعَلَيۡهَا ؕ وَ مَاۤ اَنَا عَلَيۡكُمۡ بِحَفِيۡظٍ ﴿۱۰۴﴾

انڌو ٿيندو ته پاڻ تي، ۽ ناهيان آءٌ توهان جو نگهبان.

وَ كَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الۡاٰيٰتِ وَ لِيَقُوۡلُوۡا دَرَسۡتَ

۽ اهڙي طرح ورائي آڻيون ٿا آيتون ۽ جيئن چون ته تون پڙهيو آهين

وَ لِنُبَيِّنَهٗ لِقَوۡمٍ يَّعۡلَمُوۡنَ ﴿۱۰۵﴾ اِتَّبِعۡ

۽ جيئن بيان ڪريون ان کي انهن ماڻهن لاءِ جيڪي سمجهن ٿا. تون هل

مَاۤ اُوۡحِيَ اِلَيۡكَ مِنۡ رَّبِّكَ ۚ لَاۤ اِلٰهَ

ان تي جيڪي حڪم ٿيو توڏانهن تنهنجي رب کان، ❷ ڪوئي ناهي ميجوتي جهڙو

اِلَّا هُوَ ۚ وَ اَعۡرِضۡ عَنِ الۡمُشۡرِكِيۡنَ ﴿۱۰۶﴾ وَ لَوۡ

مگر اهوئي، ۽ منهن موڙ مشرڪن کان. ۽ جيڪڏهن

شَآءَ اللّٰهُ مَآ اَشْرَكُوْاؕ وَ مَا جَعَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ

گھري ها الله تہ ڪونہ ڪن ها شرڪ، ۽ نہ ڪيوسون توکي انهن تي

حَفِيْظًاۚ وَ مَآ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيْلٍ ﴿١٠٧﴾ وَ لَا تَسُبُّوا

نگھبان، ۽ نہ آهين تون انهن تي سنڀاليندڙ. ❶ ۽ نہ برو ڳالهايو

الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ فَيَسُبُّوا اللّٰهَ

انهن کي پڪارن ٿا جن کي الله کان سواءِ پوءِ اهي ڳالهائيندا الله کي

عَدْوًاۢ بِغَيْرِ عِلْمٍؕ كَذٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ اُمَّةٍ

ڏوڙي، بنا سمجھ جي، اهڙي طرح سينگاريا سون هر قوم لاءِ

عَمَلَهُمْ ۪ ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ مَّرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ

سندن ڪم پوءِ سندن رب ڏانهن آهي موٽڻ انهن جو پوءِ ٻڌائيندن

بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٠٨﴾ وَ اَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ

جيڪي ڪندا هئا. ۽ قسم کنيائون الله جو سخت ڪندي

اَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَآءَتْهُمْ اٰيَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَاؕ

پنهنجي قسمن کي تہ جيڪڏهن آئي وٽن ڪا نشاني تہ ضرور مڃيندا ان کي، ❷

قُلْ اِنَّمَا الْاٰيٰتُ عِنْدَ اللّٰهِ وَ مَا يُشْعِرُكُمْ ۙ

چؤ تہ رڳو نشانيون آهن الله وٽ ۽ ڇا خبر توهان کي

اَنَّهَآ اِذَا جَآءَتْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٠٩﴾ وَ نُقَلِّبُ

تہ اهي نشانيون جڏهن اچن بہ اُهي نہ مڃيندا. ۽ ڦيري ڇڏينداسون

اَفْـِٕدَتَهُمْ وَ اَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوْا بِهٖۤ

انهن جي دلين ۽ انهن جي اکين کي جيئن جو نہ مڃيائون ان کي

اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّ نَذَرُهُمْ فِيْ طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ﴿١١٠﴾ ع

پهرين ڀيري ۽ ڇڏيون ٿا هنن کي سندن گمراهيءَ ۾ پيا ٿڪر ڪائن.

ع ١٣/١٠ ١٩

وَ لَوْ اَنَّنَا نَزَّلْنَآ اِلَيْهِمُ الْمَلٰٓئِكَةَ وَ كَلَّمَهُمُ الْمَوْتٰى وَ

۽ جيڪڏهن اسان لاهيون انهن ڏانهن ملائڪ ۽ ڳالهائن انهن سان مئا ۽

حَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَّا كَانُوْا لِيُؤْمِنُوْٓا اِلَّآ

اُٿاريون انهن تي هر شيءِ کي ٽولا ٽولا ڪري نه آهن جو ايمان آڻين مگر

اَنْ يَّشَآءَ اللّٰهُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُوْنَ ﴿١١١﴾ وَ كَذٰلِكَ جَعَلْنَا

جي گهري الله پر گهڻا انهن مان نادان آهن. ۽ اهڙي طرح ڪياسون

لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيٰطِيْنَ الْاِنْسِ وَ الْجِنِّ يُوْحِيْ بَعْضُهُمْ

هر نبيءَ لاءِ دشمن گهڻا شيطان ماڻهو ۽ جنّ سيکارين ٿا انهن مان ڪي

اِلٰى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُوْرًا ؕ وَ لَوْ شَآءَ رَبُّكَ

ٻين کي سونهري ڳالهه ٺوڪي ڏيڻ لاءِ، ❶ ۽ جيڪڏهن گهري ها تنهنجو رب

مَا فَعَلُوْهُ فَذَرْهُمْ وَ مَا يَفْتَرُوْنَ ﴿١١٢﴾ وَ

ته نه ڪن ها اهو ڪم پوءِ ڇڏ انهن کي ۽ سندن ڪوڙ ناهڻ کي. ۽

لِتَصْغٰٓى اِلَيْهِ اَفْـِٕدَةُ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ

جيئن ته لڙي وڃن اوڏانهن دليون انهن جون جيڪي نه ٿا مڃين آخرت کي ❷

وَ لِيَرْضَوْهُ وَ لِيَقْتَرِفُوْا مَا هُمْ مُّقْتَرِفُوْنَ ﴿١١٣﴾

۽ جيئن پسند ڪن ان کي ۽ ڪندا رهن جيڪي اهي غلط ڪم ڪندا آهن.

اَ فَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْتَغِيْ حَكَمًا وَّ هُوَ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ

ڇا پوءِ سواءِ الله جي ڳوليان ڪو فيصلو ڪندڙ حالانڪ انهيءَ ئي لاٿو آهي

اِلَيْكُمُ الْكِتٰبَ مُفَصَّلًا ؕ وَ الَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ

توهان ڏانهن ڪتاب چٽو بيان ڪيل، ۽ اهي جن کي ڏنوسون ڪتاب

يَعْلَمُوْنَ اَنَّهٗ مُنَزَّلٌ مِّنْ رَّبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُوْنَنَّ

ڄاڻن ٿا ته اهوئي نازل ڪيل آهي تنهنجي رب کان حق سان پوءِ هرگز نه ٿجانءِ تون

مِنَ الْمُمْتَرِیْنَ﴿۱۱۴﴾ وَ تَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَّ عَدْلًا ؕ
شڪ ڪندڙن مان. ۽ پوروٿيو ❶ سخن تنهنجي رب جو سچائي ۽ انصاف ۾
لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِهٖ ۚ وَ هُوَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ﴿۱۱۵﴾ وَ
ناهي ڪوئي بدلائيندڙ ان جي ڳالهين کي، ۽ اهوئي ٻُڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. ۽
اِنْ تُطِعْ اَكْثَرَ مَنْ فِی الْاَرْضِ یُضِلُّوْكَ
جيڪڏهن چيو وننديں گهڻن انهن جو جيڪي زمين ۾ آهن ته ڀُلائيندا توکي
عَنْ سَبِیْلِ اللّٰهِ ؕ اِنْ یَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَ اِنْ هُمْ
الله جي راهه کان، رڳو اهي هلندا آهن گمان تي ۽ رڳو اهي
اِلَّا یَخْرُصُوْنَ﴿۱۱۶﴾ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ مَنْ یَّضِلُّ
اٽڪلون ڪندا آهن.❷ بلاشڪ تنهنجو پروردگار خوب ڄاڻندڙ آهي جيڪي ڀُلن ٿا
عَنْ سَبِیْلِهٖ ۚ وَ هُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِیْنَ﴿۱۱۷﴾ فَكُلُوْا مِمَّا
سندس راهه کان، ۽ اهو خوب ڄاڻندڙ آهي هدايت وارن کي. پوءِ کائو ان مان
ذُكِرَ اسْمُ اللّٰهِ عَلَیْهِ اِنْ كُنْتُمْ بِاٰیٰتِهٖ
جو ورتو ويو نالو الله جو انهيءَ تي جيڪڏهن آهيو ان جي آيتن تي
مُؤْمِنِیْنَ﴿۱۱۸﴾ وَ مَا لَكُمْ اَلَّا تَاْكُلُوْا مِمَّا ذُكِرَ
ايمان رکندڙ.❸ ۽ ڇا ٿيو آهي توهان کي جو نه ٿا کائو انهيءَ مان جو ورتو ويو
اسْمُ اللّٰهِ عَلَیْهِ وَ قَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَّا حَرَّمَ
نالو الله جو ان تي هوڏانهن کولي ٻڌايائين توهان کي جيڪي حرام ڪيائين
عَلَیْكُمْ اِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ اِلَیْهِ ؕ وَ اِنَّ كَثِیْرًا
توهان تي مگر اها شيءِ جو لاچار ٿيو ❹ انهيءَ لاءِ ۽ بيشڪ ڪيترائي
لَّیُضِلُّوْنَ بِاَهْوَآىٕهِمْ بِغَیْرِ عِلْمٍ ؕ اِنَّ رَبَّكَ
ڪارين ٿا ٻين کي پنهنجي خيالن تي بنا تحقيق جي، بيشڪ تنهنجو رب

هُوَ اَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِيْنَ ﴿١١٩﴾ وَ ذَرُوْا ظَاهِرَ الْاِثْمِ وَ بَاطِنَهٗ ط

خوب ڄاڻي ٿو حد کان لنگهندڙن کي. ۽ ڇڏيو پڌري گناھ کي ۽ لِڪل کي، ❶

اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْسِبُوْنَ الْاِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوْا يَقْتَرِفُوْنَ ﴿١٢٠﴾

بيشڪ جيڪي ڪن ٿا گناھ جلد سزا ڀوڳيندا ان پنهنجي ڪئي جي.

وَ لَا تَاْكُلُوْا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَ اِنَّهٗ

۽ نہ کائو ان مان جونہ ورتو ويو ❷ نالو الله جو انهيءَ تي ۽ اهو کائڻ

لَفِسْقٌ ط وَ اِنَّ الشَّيٰطِيْنَ لَيُوْحُوْنَ اِلٰٓى اَوْلِيٰٓـِٕهِمْ

گناھ آهي، ۽ بيشڪ شيطانَ دل ۾ وجهن ٿا پنهنجن دوستن کي

لِيُجَادِلُوْكُمْ ج وَ اِنْ اَطَعْتُمُوْهُمْ اِنَّكُمْ

تہ اهي وڙهن توهان سان، ۽ جيڪڏهن توهان چيو وڻندؤ انهن جو تہ توهان

لَمُشْرِكُوْنَ ﴿١٢١﴾ ع اَوَ مَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنٰهُ وَ جَعَلْنَا ع ١٤ ١١ ١

بہ مشرڪ آهيو. ڇا ڀلا جيڪو هجي مُئل پوءِ جيئروڪيون ان کي ۽ ڪيون

لَهٗ نُوْرًا يَّمْشِيْ بِهٖ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَّثَلُهٗ فِي الظُّلُمٰتِ

ان لاءِ روشني جو هلي پيو ان سان ماڻهن ۾ ان جهڙو ٿيندو جو هجي اونداهين ۾

لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا ط كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكٰفِرِيْنَ

جو نہ هجي نڪرندڙ اُتان، ❸ اهڙي ريت سينگارجي پيا ڪافرن لاءِ

مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٢٢﴾ وَ كَذٰلِكَ جَعَلْنَا فِيْ كُلِّ قَرْيَةٍ اَكٰبِرَ

انهن جا ڪرتوت. ❹ ۽ اهڙي طرح پيدا ڪياسون هر علائقي ۾ وڏا ماڻهو

مُجْرِمِيْهَا لِيَمْكُرُوْا فِيْهَا ط وَ مَا يَمْكُرُوْنَ اِلَّا بِاَنْفُسِهِمْ

ڏوهاري اتي جا جيئن بڇڙائي ڪن ان ۾، ۽ نہ ٿا بڇڙائي ڪن مگر پاڻ سان

وَ مَا يَشْعُرُوْنَ ﴿١٢٣﴾ وَ اِذَا جَآءَتْهُمْ اٰيَةٌ قَالُوْا لَنْ

۽ نہ ٿا سمجهن. ۽ جڏهن اچي ٿي انهن وٽ ڪا آيت چون ٿا هرگز نہ

نُّؤۡمِنَ حَتّٰى نُؤۡتٰى مِثۡلَ مَآ اُوۡتِىَ رُسُلُ اللّٰهِ ؔؕ

مجينداسون جيستائين ڏنو وڃي اسان کي ان جهڙو جو ڏنو ويو ❶ الله جي رسولن کي،

اَللّٰهُ اَعۡلَمُ حَيۡثُ يَجۡعَلُ رِسٰلَتَهٗ ؕ سَيُصِيۡبُ

الله خوب ڄاڻي ٿو جتي ڪري پنهنجي رسالت کي، جلد پهچندي

الَّذِيۡنَ اَجۡرَمُوۡا صَغَارٌ عِنۡدَ اللّٰهِ وَ عَذَابٌ شَدِيۡدٌ ۢ بِمَا

مجرمن کي خواري الله وٽ ۽ عذاب سخت هن ڪري

كَانُوۡا يَمۡكُرُوۡنَ ﴿١٢٤﴾ فَمَنۡ يُّرِدِ اللّٰهُ اَنۡ يَّهۡدِيَهٗ يَشۡرَحۡ

جو بچڙائي پيا ڪن. پوءِ جنهن کي گهري الله هدايت ڪرڻ ته کولي ٿو

صَدۡرَهٗ لِلۡاِسۡلَامِ ۚ وَ مَنۡ يُّرِدۡ اَنۡ يُّضِلَّهٗ يَجۡعَلۡ صَدۡرَهٗ

ان جو سينو اسلام لاءِ ۽ جنهن کي گهري گمراهه ڪرڻ ته ڪري ٿو سينوان جو

ضَيِّقًا حَرَجًا كَاَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِى السَّمَآءِ ؕ كَذٰلِكَ يَجۡعَلُ اللّٰهُ

سخت سوڙهو ڄڻ ته اهو چڙهي ٿو آسمان ڏي، اهڙي طرح ڪري ٿو الله

الرِّجۡسَ عَلَى الَّذِيۡنَ لَا يُؤۡمِنُوۡنَ ﴿١٢٥﴾ وَ هٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ

عذاب انهن تي جيڪي نه ٿا ايمان آڻين. ❷ ۽ هي آهي رستو تنهنجي رب جو

مُسۡتَقِيۡمًا ؕ قَدۡ فَصَّلۡنَا الۡاٰيٰتِ لِقَوۡمٍ يَّذَّكَّرُوۡنَ ﴿١٢٦﴾

سِڌو، اسان کولي بيان ڪيون آهن آيتون ان قوم لاءِ جيڪي نصيحت وٺن.

لَهُمۡ دَارُ السَّلٰمِ عِنۡدَ رَبِّهِمۡ وَ هُوَ وَلِيُّهُمۡ

انهن لاءِ آهي جاءِ سلامتي جي سندن رب وٽ ۽ اهوئي آهي مددگار انهن جو ❸

بِمَا كَانُوۡا يَعۡمَلُوۡنَ ﴿١٢٧﴾ وَ يَوۡمَ يَحۡشُرُهُمۡ جَمِيۡعًا ۚ

سندن عملن جي ڪري. ۽ جنهن ڏينهن گڏ ڪندو انهن سڀني کي،

يٰمَعۡشَرَ الۡجِنِّ قَدِ اسۡتَكۡثَرۡتُمۡ مِّنَ الۡاِنۡسِ ۚ وَ قَالَ

چوندو اي جنن جي جماعت پنهنجا ڪيا اٿوَ گهڻائي ماڻهو، ۽ چوندا

وقف لازم
وقف منزل

اَوْلِيٰٓؤُهُمْ مِّنَ الْاِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ
ساٿي انهن جا ❶ ماڻهن مان اي رب اسان جا فائدو ورتو اسان مان هڪڙن ٻين کان ❷

وَّ بَلَغْنَآ اَجَلَنَا الَّذِيْٓ اَجَّلْتَ لَنَاؕ قَالَ
۽ پهتاسون مُدي پنهنجي کي جيڪو تو مقرر ڪيو هئو اسان لاءِ ❸ فرمائيندو

النَّارُ مَثْوٰىكُمْ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُؕ
باهه آهي توهان جي رهڻ جي جاءِ هميشه رهندؤ اُتي مگر جيڪي گهري الله، ❹

اِنَّ رَبَّكَ حَكِيْمٌ عَلِيْمٌ ﴿۱۲۸﴾ وَ كَذٰلِكَ نُوَلِّيْ بَعْضَ
بيشڪ تنهنجو رب داناءُ علم وارو آهي. ۽ اهڙي طرح ملائيندا سون هڪڙن

الظّٰلِمِيْنَ بَعْضًاۢ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿۱۲۹﴾ يٰمَعْشَرَ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ
ظالمن کي ٻين سان سندن ڪردار سبب. اي جماعت جنن جي ۽ انسانن جي

اَلَمْ يَاْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَقُصُّوْنَ عَلَيْكُمْ اٰيٰتِيْ
ڇا نه آيا توهان وٽ رسول توهان مان ❺ جو ٻڌائن توهان کي آيتون منهنجون

وَ يُنْذِرُوْنَكُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هٰذَاؕ قَالُوْا شَهِدْنَا
۽ ڊيڄارين توهان کي ملاقات هن ڏينهن جي کان، چوندا اسان شاهدي ڏني

عَلٰٓى اَنْفُسِنَا وَ غَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَ شَهِدُوْا
پنهنجو پاڻ تي ۽ ڏوکو ڏنو هو انهن کي حياتي دنيا جي ۽ باسيندا

عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوْا كٰفِرِيْنَ ﴿۱۳۰﴾ ذٰلِكَ اَنْ لَّمْ يَكُنْ
پنهنجو پاڻ تي ته اهي ڪافر هئا. اهو هن ڪري ته نه آهي

رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَّ اَهْلُهَا غٰفِلُوْنَ ﴿۱۳۱﴾ وَ
تنهنجو رب تباهه ڪندڙ ڳوٺن کي ظلم جي سبب ۽ ڳوٺاڻا هجن بي خبر. ❻ ۽

لِكُلٍّ دَرَجٰتٌ مِّمَّا عَمِلُوْاؕ وَ مَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ
هر هڪ لاءِ درجا آهن ان مان جيڪي عمل ڪيائون، ۽ ناهي رب تنهنجو بي خبر

ع ١٥ / ٨ / ٢

عَمَّا يَعْمَلُوْنَ ﴿۱۳۲﴾ وَ رَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُوالرَّحْمَةِ ؕ اِنْ

ان کان جيڪي ڪن ٿا. ۽ تنهنجو رب بي پرواهه رحمت وارو آهي، جيڪڏهن

يَّشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَ يَسْتَخْلِفْ مِنْۢ بَعْدِكُمْ مَّا يَشَآءُ

گهري ته نئي توهان کي ۽ پويان آڻي توهان کان بعد جنهن کي چاهي

كَمَآ اَنْشَاَكُمْ مِّنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ اٰخَرِيْنَ ﴿۱۳۳﴾ ؕ اِنَّ مَا

جيئن جو پيدا ڪيائين توهان کي اولاد قوم ٻين جي مان. بيشڪ جيڪو

تُوْعَدُوْنَ لَاٰتٍ ۙ وَّ مَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ﴿۱۳۴﴾ قُلْ

توهان سان وعدو ڪيل آهي ضرور ايندو ۽ نه آهيو اوهين عاجز ڪندڙ. تون چؤ

يٰقَوْمِ اعْمَلُوْا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّيْ عَامِلٌ ۚ فَسَوْفَ

اي منهنجي قوم ڪم ڪريو پنهنجن جاين تي آءٌ به ڪم ڪندڙ آهيان، پوءِ جلد

تَعْلَمُوْنَ ۙ مَنْ تَكُوْنُ لَهٗ عَاقِبَةُ الدَّارِ ؕ اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ

ڄاڻندؤ ته ڪير آهي جو ٿيندو انهيءَ لاءِ آخرت جو گهر، يقينن ناڪام ٿيندا

الظّٰلِمُوْنَ ﴿۱۳۵﴾ وَ جَعَلُوْا لِلّٰهِ مِمَّا ذَرَاَ مِنَ الْحَرْثِ وَ الْاَنْعَامِ

ظالم. ۽ ڪيائون الله لاءِ سندس پيدائش يعني پوک ۽ ڍورن مان

نَصِيْبًا فَقَالُوْا هٰذَا لِلّٰهِ بِزَعْمِهِمْ وَ هٰذَا

حصو ① پوءِ چيائون هي الله لاءِ آهي پنهنجي خيال سان ۽ هي

لِشُرَكَآئِنَا ۚ فَمَا كَانَ لِشُرَكَآئِهِمْ فَلَا يَصِلُ

اسان جي شريڪن لاءِ آهي، پوءِ جيڪو آهي انهن جي شريڪن لاءِ سو نه پيو پهچي

اِلَى اللّٰهِ ۚ وَ مَا كَانَ لِلّٰهِ فَهُوَ يَصِلُ اِلٰى شُرَكَآئِهِمْ ؕ

الله تائين، ۽ جيڪو آهي الله لاءِ پوءِ اهو پهچي پيو انهن جي شريڪن تائين،

سَآءَ مَا يَحْكُمُوْنَ ﴿۱۳۶﴾ وَ كَذٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيْرٍ

بڇڙو آهي جو فيصلو ڪن ٿا. ② ۽ اهڙي طرح سينگاري ڏنو آهي گهڻن

مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ قَتْلَ اَوْلَادِهِمْ شُرَكَآؤُهُمْ لِيُرْدُوْهُمْ

مشرڪن کي قتل ڪرڻ پنهنجن ٻچن جو سندن شريڪن جيئن تباهه ڪن انهن کي

وَ لِيَلْبِسُوْا عَلَيْهِمْ دِيْنَهُمْ ؕ وَ لَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا

۽ جيئن ملاوت ڪن انهن تي سندن مذهب ۾ ❶ ۽ جيڪڏهن گهري ها الله ته ڪو نه

فَعَلُوْهُ فَذَرْهُمْ وَ مَا يَفْتَرُوْنَ ﴿١٣٧﴾ وَ قَالُوْا هٰذِهٖٓ

ڪن ها اهو ڪم پوءِ ڇڏ انهن کي ۽ جيڪي ڪوڙ ٻڌائون. ۽ چيائون اهي

اَنْعَامٌ وَّ حَرْثٌ حِجْرٌ ۖ لَّا يَطْعَمُهَآ اِلَّا مَنْ

ڍور ۽ پوک رک رکيل آهن، نه کائيندو ان کي ڪوئي مگر جنهن لاءِ

نَّشَآءُ بِزَعْمِهِمْ وَ اَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُوْرُهَا وَ

اسان چاهيون سندن خيال سان ۽ ڪي جانور حرام ڪيون ويون پُٺيون انهن جون ۽

اَنْعَامٌ لَّا يَذْكُرُوْنَ اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا افْتِرَآءً عَلَيْهِ ؕ

ڪي جانور نه پيا وٺن انهن تي نالو الله جو ناهه ناهيندي ان تي،

سَيَجْزِيْهِمْ بِمَا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿١٣٨﴾ وَ قَالُوْا مَا فِيْ بُطُوْنِ

جلد سزا ڏيندو انهن کي انهيءَ ڪوڙ ناهڻ جي. ۽ چيائون جو ڦر پيٽن ۾ آهي

هٰذِهِ الْاَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُكُوْرِنَا وَ مُحَرَّمٌ عَلٰٓى اَزْوَاجِنَا ۚ

هنن ڍورن کي اهو خاص اسان جا مرد کائن ۽ حرام آهي اسان جي زالن تي،

وَ اِنْ يَّكُنْ مَّيْتَةً فَهُمْ فِيْهِ شُرَكَآءُ ؕ سَيَجْزِيْهِمْ

۽ جيڪڏهن اهو هوندو مئل پوءِ اهي سڀ ان ۾ شريڪ آهن ❷ اجهو سزا ڏيندو انهن کي

وَصْفَهُمْ ؕ اِنَّهٗ حَكِيْمٌ عَلِيْمٌ ﴿١٣٩﴾ قَدْ خَسِرَ الَّذِيْنَ قَتَلُوْٓا

سندن بيان تي، اهو ئي حڪمت وارو علم وارو آهي. ناڪام ٿيا اهي جن ڪُنو

اَوْلَادَهُمْ سَفَهًاۢ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّ حَرَّمُوْا مَا

پنهنجن ٻچن کي بيوقوفيءَ ڪري بنا ڄاڻ جي ۽ حرام ڪيائون ان روزيءَ کي

رَزَقَهُمُ اللّٰهُ افْتِرَآءً عَلَى اللّٰهِ ؕ قَدْ ضَلُّوْا وَ مَا كَانُوْا
جا ڏني الله انهن کي ناھ ناهيندي الله تي، بيشڪ گمراھ ٿيا ۽ نہ هئا
مُهْتَدِيْنَ ﴿١٤٠﴾ ع وَ هُوَ الَّذِيْۤ اَنْشَاَ جَنّٰتٍ مَّعْرُوْشٰتٍ وَّ
هدايت وارا. ۽ اهو ئي آهي جنهن پيدا ڪيا باغ پيهن وارا ۽
غَيْرَ مَعْرُوْشٰتٍ وَّ النَّخْلَ وَ الزَّرْعَ مُخْتَلِفًا اُكُلُهٗ وَ الزَّيْتُوْنَ
بنا پيهن جي ❶ ۽ ڪجيون ۽ پوکون جدا جدا ميوا انهن جا ۽ زيتون
وَ الرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا وَّ غَيْرَ مُتَشَابِهٍ ؕ كُلُوْا مِنْ ثَمَرِهٖۤ
۽ ڏاڙهون هڪ ٻئي سان لڳ پڳ ۽ صفا جُدا، کائو ان جو ڦر
اِذَآ اَثْمَرَ وَ اٰتُوْا حَقَّهٗ يَوْمَ حَصَادِهٖ ۖ وَ لَا تُسْرِفُوْا ؕ اِنَّهٗ
جڏهن ڦرجي ۽ ڏيو حق ان جو لاباري ڏينهن، ۽ اجايو نہ وڃايو، بيشڪ اهو
لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِيْنَ ﴿١٤١﴾ لا وَ مِنَ الْاَنْعَامِ حَمُوْلَةً
نہ ٿو پسند ڪري اجائي خرچ ڪندڙن کي. ۽ پيدا ڪيائين ڪي جانور بار کڻندڙ
وَّ فَرْشًا ؕ كُلُوْا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ وَ لَا تَتَّبِعُوْا
۽ ڪي زمين سان لڳل، کائو ان مان جو رزق ڏنو توهان کي الله ۽ نہ هلو
خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ ؕ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ﴿١٤٢﴾ لا ثَمٰنِيَةَ اَزْوَاجٍ ۚ
شيطان جي وِکن تي، اهو توهان جو دشمن پڌرو آهي. پيدا ڪيائين اَٺ نر ماد،
مِنَ الضَّاْنِ اثْنَيْنِ وَ مِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ ؕ قُلْ ءٰۤالذَّكَرَيْنِ
رڍن مان ٻہ ۽ ٻڪرين مان ٻہ، چؤ ڇا ٻئي نر
حَرَّمَ اَمِ الْاُنْثَيَيْنِ اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِ ؕ
حرام ڪيائين يا ٻئي ماديون يا اهو ڦر جنهن تي شامل آهي ڳيرٽ ٻنهي مادين جي،
نَبِّـُٔوْنِيْ بِعِلْمٍ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٤٣﴾ لا وَ مِنَ الْاِبِلِ اثْنَيْنِ
ٻڌايو مون کي دليل سان جيڪڏهن سچا آهيو. ❷ ۽ اُٺن مان ٻہ

وَ مِنَ الۡبَقَرِ اثۡنَيۡنِ ؕ قُلۡ ءٰٓالذَّكَرَيۡنِ حَرَّمَ اَمِ الۡاُنۡثَيَيۡنِ
۽ ڍڳاين مان ٻه، چؤ ڇا ٻئي نر حرام ڪيائين يا ٻئي ماديون
اَمَّا اشۡتَمَلَتۡ عَلَيۡهِ اَرۡحَامُ الۡاُنۡثَيَيۡنِ ؕ اَمۡ كُنۡتُمۡ شُهَدَآءَ
يا اهو ڦر جنهن تي ويڙهيل آهي ڳيڀڻ ٻنهي مادين جي، ڇا توهان حاضر هئا
اِذۡ وَصّٰىكُمُ اللّٰهُ بِهٰذَا ۚ فَمَنۡ اَظۡلَمُ مِمَّنِ افۡتَرٰى
جڏهن حڪم ڏنو الله اِهو، پوءِ ڪير وڌيڪ ظالم آهي ان کان جو ٺاهي
عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا لِّيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيۡرِ عِلۡمٍ ؕ اِنَّ اللّٰهَ
الله تي ڪوڙ جيئن گمراهه ڪري ماڻهن کي بنا دليل، بيشڪ الله
لَا يَهۡدِى الۡقَوۡمَ الظّٰلِمِيۡنَ ؑ ۱۴۴ قُلۡ لَّاۤ اَجِدُ فِىۡ مَاۤ
نه ٿو هدايت ڪري ماڻهن ظالمن کي. چؤ آءٌ نه ٿو لهان ان ۾
اُوۡحِىَ اِلَىَّ مُحَرَّمًا عَلٰى طَاعِمٍ يَّطۡعَمُهٗۤ اِلَّاۤ
جو نازل ڪيل آهي مون ڏانهن ڪوئي حرام ڪنهن کائڻ واري تي جو کائي ان کي مگر
اَنۡ يَّكُوۡنَ مَيۡتَةً اَوۡ دَمًا مَّسۡفُوۡحًا اَوۡ لَحۡمَ خِنۡزِيۡرٍ فَاِنَّهٗ
اهو هجي مُئل يا رت وهيَل يا گوشت سوئر جو پوءِ اهو سو
رِجۡسٌ اَوۡ فِسۡقًا اُهِلَّ لِغَيۡرِ اللّٰهِ بِهٖ ۚ
پليت آهي يا ناجائز اها شيءِ جنهن تي پُڪاريل هجي الله کان سواءِ ٻئي جو نالو،
فَمَنِ اضۡطُرَّ غَيۡرَ بَاغٍ وَّلَا عَادٍ فَاِنَّ رَبَّكَ
پر جيڪو لاچار ٿيو نه بي فرماني ڪندڙ ۽ نه زيادتي ڪندڙ ته بيشڪ تنهنجو پالڻهار
غَفُوۡرٌ رَّحِيۡمٌ ۱۴۵ وَ عَلَى الَّذِيۡنَ هَادُوۡا حَرَّمۡنَا كُلَّ ذِىۡ ظُفُرٍ ۚ
بخشيندڙ مهربان آهي. ۱ ۽ يهودين تي حرام ڪيوسون هر ننهن وارو جانور ۲
وَ مِنَ الۡبَقَرِ وَ الۡغَنَمِ حَرَّمۡنَا عَلَيۡهِمۡ شُحُوۡمَهُمَاۤ
۽ ڍڳائي مال ۽ ٻڪرين مان اسان حرام ڪيون انهن تي چربيون انهن جون

اِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُوْرُهُمَآ اَوِ الْحَوَايَآ اَوْ مَا اخْتَلَطَ
مگر اها جيڪا چاڙهي انهن جي پٺين ۾ آنڊن يا اها جيڪا گڏجي وئي

بِعَظْمٍ ؕ ذٰلِكَ جَزَيْنٰهُمْ بِبَغْيِهِمْ ۖ٘ وَ اِنَّا لَصٰدِقُوْنَ ﴿۱۴۶﴾
هڏ سان، اها سزا ڏني سون کين سندن بي فرماني ① جي، ۽ اسان سچا آهيون.

فَاِنْ كَذَّبُوْكَ فَقُلْ رَّبُّكُمْ ذُوْ رَحْمَةٍ وَّاسِعَةٍ ۚ
پوءِ جيڪڏهن اهي ڪوڙو ڄاڻن توکي پوءِ چؤ توهان جو رب رحمت ڪشادي وارو آهي.

وَ لَا يُرَدُّ بَاْسُهٗ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿۱۴۷﴾ سَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ
۽ نه هٽايو ويندو ان جو عذاب قوم ڏوهارين جي کان. هينئر چوندا اهي

اَشْرَكُوْا لَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَآ اَشْرَكْنَا وَ لَآ
جن شرڪ ڪيو جيڪڏهن گهري ها الله ته نه شرڪ ڪيون ها اسان ۽ نڪي

اٰبَآؤُنَا وَ لَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍ ؕ كَذٰلِكَ كَذَّبَ
اسانجا ابا ڏاڏا ۽ نڪي حرام ڪيون ها ڪائي شيءِ، اهڙي طرح ڪوڙو ڪيو هو

الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتّٰى ذَاقُوْا بَاْسَنَا ؕ قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ
انهن کان اڳين به نيٺ چکيائون عذاب اسانجو، چؤ ڇا توهان وٽ آهي

مِّنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوْهُ لَنَا ؕ اِنْ تَتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَ
ڪوئي علم ② ته ظاهر ڪريو ان کي اسان لاءِ، رڳو توهان هلو ٿا گمان تي ۽

اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَخْرُصُوْنَ ﴿۱۴۸﴾ قُلْ فَلِلّٰهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۚ
توهان رڳو اٽڪلون ٿا ڪريو. تون چؤ ته الله جوئي آهي دليل پُختو،

فَلَوْ شَآءَ لَهَدٰىكُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿۱۴۹﴾ قُلْ هَلُمَّ شُهَدَآءَكُمُ
پوءِ جيڪڏهن اهو چاهي ته هدايت ڪري توهان سيني کي. چؤ آڻيو پنهنجا شاهد

الَّذِيْنَ يَشْهَدُوْنَ اَنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ هٰذَا ۚ فَاِنْ شَهِدُوْا
جيڪي شاهدي ڏين ته الله حرام ڪئي آهي هيءَ شيءِ، پوءِ جي اهي چون به

فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ ج وَ لَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا

تہ تون نہ چؤ انھن سان گڏ، ۽ نہ هل انھن جي خواهشن تي جن ڪوڙو ڪونيو

بِاٰيٰتِنَا وَ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ وَ هُمْ بِرَبِّهِمْ

اسانجي آيتن کي ۽ جيڪي نہ ٿا مڃين آخرت کي ۽ اهي پنھنجي رب سان

يَعْدِلُوْنَ ﴿١٥٠﴾ قُلْ تَعَالَوْا اَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ ع ١٨ ٦ ٥

بين ڪي برابر ٿا ڪن. ❶ چؤ اچو آءٌ پڙهان ٿو جيڪي حرام ڪيو توهان جي رب

عَلَيْكُمْ اَلَّا تُشْرِكُوْا بِهٖ شَيْـًٔا وَّ بِالْوَالِدَيْنِ

توهان تي تہ نہ شريڪ ڪريو انهيءَ سان ڪنهن شيءِ کي ۽ پيءُ ماءُ سان

اِحْسَانًا ج وَ لَا تَقْتُلُوْٓا اَوْلَادَكُمْ مِّنْ اِمْلَاقٍ ط نَحْنُ

چڱائي ڪريو، ۽ نہ ڪُھو پنھنجن ٻچن کي سڃائي ڪان، اسان

نَرْزُقُكُمْ وَ اِيَّاهُمْ ج وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ

روزي ڏيندا آهيون توهان کي ۽ انهن کي، ۽ نہ ويجها ٿيو بي حيائي کي جا ظاهر هجي

مِنْهَا وَ مَا بَطَنَ ج وَ لَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِيْ حَرَّمَ اللّٰهُ

ان مان يا لِڪل هجي، ❷ ۽ نہ قتل ڪريو ماڻهوءَ کي جنهن ڪان روڪيو الله

اِلَّا بِالْحَقِّ ط ذٰلِكُمْ وَصّٰكُمْ بِهٖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿١٥١﴾

مگر حق سان، اهو اٿوَ، حڪم ڪيائين توهان کي جنهن جو تہ من توهان عقل ڪريو. ❸

وَ لَا تَقْرَبُوْا مَالَ الْيَتِيْمِ اِلَّا بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ

۽ نہ ويجها ٿيو يتيم جي مال کي مگر اهڙي طرح جو جائز هجي تان جو پهچي

اَشُدَّهٗ ج وَ اَوْفُوا الْكَيْلَ وَ الْمِيْزَانَ بِالْقِسْطِ ج

پنهنجي جواني کي، ۽ پورو ڪريو ماڻَ ۽ تور کي انصاف سان،

لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا ج وَ اِذَا قُلْتُمْ

اسان نہ ٿا تڪليف ڏيون ڪنهين کي مگر ان جي طاقت آهر، ۽ جڏهن ڳالهايو

فَاعۡدِلُوۡا وَلَوۡ كَانَ ذَا قُرۡبٰیۚ وَ بِعَهۡدِ اللّٰهِ اَوۡفُوۡاؕ ذٰلِكُمۡ

تہ حق چئو ❶ جيتوڻيڪ هجي مائٽ، ۽ الله سان ڪيل وعدو پاڙيو، اهو اتوَ

وَصّٰىكُمۡ بِهٖ لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُوۡنَ ﴿۱۵۲﴾ۙ وَ اَنَّ هٰذَا

حڪم ڪيائين توهان کي جنهن جو مَنَ توهان نصيحت وٺو. ۽ بيشڪ اها

صِرَاطِیۡ مُسۡتَقِيۡمًا فَاتَّبِعُوۡهُۚ وَ لَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ

منهنجي راهه آهي سِڌي پوءِ انهيءَ تي هلو، ۽ نہ هلو ٻين رستن تي

فَتَفَرَّقَ بِكُمۡ عَنۡ سَبِيۡلِهٖؕ ذٰلِكُمۡ وَصّٰىكُمۡ

پوءِ اهي پري ڪندا توهان کي ان جي راهه کان، اهو اتوَ حڪم ڪيائين توهان کي

بِهٖ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُوۡنَ ﴿۱۵۳﴾ ثُمَّ اٰتَيۡنَا مُوۡسَى الۡكِتٰبَ

جنهن جو من پرهيزگار ٿيو. ❷ پوءِ ڏنوسون موسٰي کي ڪتاب

تَمَامًا عَلَى الَّذِیۡۤ اَحۡسَنَ وَ تَفۡصِيۡلًا

نعمت پوري ڪرڻ لاءِ انهيءَ تي جيڪو چڱو ڪم ڪري ۽ بيان ڪرڻ لاءِ

لِّكُلِّ شَیۡءٍ وَّ هُدًى وَّ رَحۡمَةً لَّعَلَّهُمۡ بِلِقَآءِ رَبِّهِمۡ

هر شيءِ کي ۽ هدايت لاءِ ۽ رحمت لاءِ تہ جيئن اهي ملاقات پنهنجي رب جيءَ کي

ع ١٩ يُؤۡمِنُوۡنَ ﴿۱۵۴﴾ع وَ هٰذَا كِتٰبٌ اَنۡزَلۡنٰهُ مُبٰرَكٌ

مڃين. ❸ ۽ هيءُ قرآن ڪتاب آهي جنهن کي لاٿوسون، برڪت وارو آهي

فَاتَّبِعُوۡهُ وَ اتَّقُوۡا لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُوۡنَ ﴿۱۵۵﴾ۙ اَنۡ تَقُوۡلُوۡۤا اِنَّمَاۤ

پوءِ هلو ان تي ۽ ڊڄو مَنَ توهان رحم ڪيا وڃو. متان چئو تہ رڳو

اُنۡزِلَ الۡكِتٰبُ عَلٰى طَآئِفَتَيۡنِ مِنۡ قَبۡلِنَا۪ وَ اِنۡ كُنَّا

نازل ڪيو ويو ڪتاب ٻن جماعتن تي ❹ اسان کان اڳي ۽ اسان هئاسون

عَنۡ دِرَاسَتِهِمۡ لَغٰفِلِيۡنَ ﴿۱۵۶﴾ۙ اَوۡ تَقُوۡلُوۡا لَوۡ اَنَّاۤ اُنۡزِلَ عَلَيۡنَا

ان جي تعليم کان بي خبر. يا چئو تہ جيڪر نازل ٿئي ها اسان تي بہ

الْكِتٰبُ لَكُنَّآ اَهْدٰى مِنْهُمْ ج فَقَدْ جَآءَكُمْ
ڪتاب تہ اسان ٿيون ها وڌيڪ هدايت وارا انهن کان، سو بيشڪ اچي ويو توهان وٽ

بَيِّنَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّ رَحْمَةٌ ج فَمَنْ اَظْلَمُ
رهبر توهان جي رب کان ۽ هدايت ۽ رحمت، پوءِ ڪير وڌو ظالم آهي

مِمَّنْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَ صَدَفَ عَنْهَا ط سَنَجْزِى
انهيءَ کان جو ڪوڙو ڪري الله جي آيتن کي ۽ منهن موڙي انهن کان، جلد سزا ڏينداسون

الَّذِيْنَ يَصْدِفُوْنَ عَنْ اٰيٰتِنَا سُوْٓءَ الْعَذَابِ بِمَا
انهن کي جيڪي منهن موڙين ٿا اسان جي آيتن کان بڇڙي عذاب جي هن ڪري جو

كَانُوْا يَصْدِفُوْنَ ﴿١٥٧﴾ هَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّآ اَنْ تَاْتِيَهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ
اهي منهن موڙيندا هئا. نہ ٿا ڏسن مگر هي تہ اچن انهن وٽ ملائڪ ❶

اَوْ يَاْتِيَ رَبُّكَ اَوْ يَاْتِيَ بَعْضُ اٰيٰتِ رَبِّكَ ط يَوْمَ
يا اچي تنهنجو رب ❷ يا اچن ڪي نشانيون تنهنجي رب جون، ❸ جنهن ڏينهن

يَاْتِيْ بَعْضُ اٰيٰتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا اِيْمَانُهَا
ايندِيون ڪي نشانيون تنهنجي رب جون نفعو نہ ڏيندو ڪنهن کي ايمان انهيءَ جو

لَمْ تَكُنْ اٰمَنَتْ مِنْ قَبْلُ اَوْ كَسَبَتْ فِيْٓ اِيْمَانِهَا
جنهن نہ ايمان آندو هو اڳ ۾ يا نہ ڪمائي هئي پنهنجي ايمان ۾

خَيْرًا ط قُلِ انْتَظِرُوْٓا اِنَّا مُنْتَظِرُوْنَ ﴿١٥٨﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ
ڪا نيڪي، ❹ چؤ انتظار ڪريو اسان بہ منتظر آهيون. ❺ بيشڪ جن

فَرَّقُوْا دِيْنَهُمْ وَ كَانُوْا شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِيْ شَيْءٍ ط
ٽڪرا ڪيو پنهنجي دين کي ۽ ٿي ويا ٽولا ناهين تون انهن سان ڪنهن ڳالهہ ۾ ❻

اِنَّمَآ اَمْرُهُمْ اِلَى اللّٰهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا
رڳو ڪم انهن جو الله جي حوالي آهي پوءِ خبر ڏيندو انهن کي ان جي

كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ ﴿١٥٩﴾ مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهٗ عَشْرُ اَمْثَالِهَا ۚ
جو ڪجھ ڪندا هئا. جيڪو آڻيندو چڱائي پوءِ ان لاءِ آهي ڏهوڻ انهي جي،

وَ مَنْ جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزٰٓى اِلَّا مِثْلَهَا وَ هُمْ
۽ جيڪو آڻيندو بڇڙائي پوءِ ان کي بدلو ڏنو ويندو اوترو ئي ۽ اهي

لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿١٦٠﴾ قُلْ اِنَّنِيْ هَدٰىنِيْ رَبِّيْٓ اِلٰى صِرَاطٍ
نہ ظلم ڪيا ويندا. چؤ مون کي هلايو آهي منهنجي رب رستي

مُّسْتَقِيْمٍ ۚ دِيْنًا قِيَمًا مِّلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا ۚ وَ مَا
سِڌي تي، دين صحيح تي طريقي ابراهيم تي جو هڪ طرف هئو، ۽ نہ

كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿١٦١﴾ قُلْ اِنَّ صَلَاتِيْ وَ نُسُكِيْ وَ
هئو مشرڪن مان. تون چؤ بيشڪ منهنجي نماز ۽ منهنجي خيرات ۽

مَحْيَايَ وَ مَمَاتِيْ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٦٢﴾ۙ لَا شَرِيْكَ
منهنجو جيئڻ ۽ منهنجو مرڻ الله پروردگار جهانن جي لاءِ آهي.❶ ناهي ڪو شريڪ

لَهٗ ۚ وَ بِذٰلِكَ اُمِرْتُ وَ اَنَا اَوَّلُ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿١٦٣﴾ قُلْ اَ
ان جو، ۽ اهوئي حڪم ٿيو اٿم ۽ آءٌ ئي پهريون فرمانبردار آهيان.❷ چؤ ڇا

غَيْرَ اللّٰهِ اَبْغِيْ رَبًّا وَّ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ ؕ وَ لَا تَكْسِبُ
الله کان سواءِ ڳوليان ڪو رب ۽ اهو پالينڌڙ هر شيءِ جو آهي، ۽ نہ ٿو گناهہ ڪري

كُلُّ نَفْسٍ اِلَّا عَلَيْهَا ۚ وَ لَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ۚ
هر ڪو ماڻهو مگر پاڻ تي، ۽ نہ کڻندو ڪوئي بار کڻندڙ بار ٻئي جو،

ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا
پوءِ پنهنجي رب ڏانهن آهي موٽڻ اوهان جو پوءِ ٻڌائيندو توهان کي اها ڳالهہ

كُنْتُمْ فِيْهِ تَخْتَلِفُوْنَ ﴿١٦٤﴾ وَ هُوَ الَّذِيْ جَعَلَكُمْ خَلٰٓئِفَ
جنهن ۾ توهان جهيڙو ڪندا هئا. ۽ انهيءَ ئي ڪيو توهان کي سنڀاليندڙ

الْاَرْضِ وَ رَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجٰتٍ

زمين جو ۽ مٿي ڪيائين توهان مان هڪڙن کي ٻين کان درجن ۾

لِّيَبْلُوَكُمْ فِيْ مَآ اٰتٰىكُمْ ؕ اِنَّ رَبَّكَ

جيئن آزمائي توهان کي ان ۾ جيڪي توهان کي ڏنائين، بيشڪ تنهنجو رب

سَرِيْعُ الْعِقَابِ ۖ وَ اِنَّهٗ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٦٥﴾ ع

جلد عذاب ڪندڙ آهي، ۽ بيشڪ اهوئي بخشڻهار مهربان آهي.

سُوْرَةُ الْاَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ مِائَتَانِ وَسِتُّ اٰيَاتٍ وَّاَرْبَعٌ وَّعِشْرُوْنَ رُكُوْعًا

سورت اعراف مڪي آهي ۽ اها ٻه سؤ ڇهه آيتون ۽ چوويهه رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

الٓمّٓصٓ ﴿١﴾ ج كِتٰبٌ اُنْزِلَ اِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِيْ صَدْرِكَ

المّٓصٓ. ❶ هي ڪتاب لاٿو ويو توڏانهن پوءِ نه هجي تنهنجي دل ۾

حَرَجٌ مِّنْهُ لِتُنْذِرَ بِهٖ وَ ذِكْرٰى لِلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٢﴾

ڪا پريشاني هن ڪان جيئن ڊيڄارين انهيءَ سان ۽ نصيحت ڪرين مؤمنن کي.

اِتَّبِعُوْا مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَ لَا تَتَّبِعُوْا

هلو ان تي جيڪي نازل ٿيو توهان ڏانهن توهان جي رب کان ۽ نه تابع ٿيو

مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءَ ؕ قَلِيْلًا مَّا تَذَكَّرُوْنَ ﴿٣﴾ وَ كَمْ مِّنْ قَرْيَةٍ

انهي کان سواءِ ٻين دوستن جا، ❷ تمام گهٽ ٿا سمجهو توهان. ۽ ڪيئي ڳوٺ

اَهْلَكْنٰهَا فَجَآءَهَا بَاْسُنَا بَيَاتًا اَوْ هُمْ قَآئِلُوْنَ ﴿٤﴾

هلاڪ ڪياسون جو پهتو انهن تي عذاب اسان جو راتو واهه يا هئا منجهند جو آرامي.

فَمَا كَانَ دَعْوٰىهُمْ اِذْ جَآءَهُمْ بَاْسُنَآ اِلَّآ اَنْ قَالُوْٓا

پوءِ نه هو آواز انهن جو جڏهن آيو وٽن عذاب مگر چون پيا

اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ۵ فَلَنَسْـَٔلَنَّ الَّذِيْنَ اُرْسِلَ

ته برابر اسان هئاسين ظالم. پوءِ ضرور پُڇنداسون انهن کان موڪليا ويا رسول

اِلَيْهِمْ وَ لَنَسْـَٔلَنَّ الْمُرْسَلِيْنَ ۶ لا فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ

جن ڏانهن ۽ ضرور پُڇا ڪنداسون رسولن کان. پوءِ بيان ڪنداسون انهن تي

بِعِلْمٍ وَّ مَا كُنَّا غَآئِبِيْنَ ۷ وَ الْوَزْنُ يَوْمَئِذِ اِلْحَقُّ ج

ثابتي سان ① ۽ نه هئاسون غير حاضر. ۽ تور تنهن ڏينهن پوري ٿيندي،

فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِيْنُهٗ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۸ وَ مَنْ

پوءِ جنهن جا ڳرا ٿيا تورا ته اهي ئي ڪامياب آهن. ۽ جنهن جا

خَفَّتْ مَوَازِيْنُهٗ فَاُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ بِمَا

هلڪا ٿيا تورا پوءِ اُهي ئي آهن جن زيان ڪيو پنهنجو ان ڪري جو

كَانُوْا بِاٰيٰتِنَا يَظْلِمُوْنَ ۹ وَ لَقَدْ مَكَّنّٰكُمْ فِي الْاَرْضِ

اسان جي آيتن جو انڪار ڪندا هئا. ۽ اسان ئي توهان کي قرار ڏنوسون زمين ۾

ع ۱ ۸ وَ جَعَلْنَا لَكُمْ فِيْهَا مَعَايِشَ ط قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ ع ۱۰ وَ

۽ ڪئي سون توهان لاءِ انهيءَ ۾ معاشيات، تمام گهٽ ٿا شڪر ڪريو. ۽

لَقَدْ خَلَقْنٰكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنٰكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ

اسان پيدا ڪيو توهان کي پوءِ شڪليون ڏنيون سي اوهان کي پوءِ چيوسون ملائڪن کي

اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ ق صلے فَسَجَدُوْٓا اِلَّآ اِبْلِيْسَ ط لَمْ يَكُنْ

ته سجدو ڪريو آدم کي، پوءِ سجدو ڪيائون مگر ابليس، نه هئو

مِّنَ السّٰجِدِيْنَ ۱۱ قَالَ مَا مَنَعَكَ اَلَّا تَسْجُدَ

سجدي ڪندڙن مان. چيائين ڪهڙي رڪاوٽ هئي توکي جو نه سجدو ڪيو تو

اِذْ اَمَرْتُكَ ط قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ ج خَلَقْتَنِيْ

جڏهن حڪم ڪيم توکي، چيائين آءٌ ڀلو آهيان ان کان، تو پيدا ڪيو مون کي

مِنْ نَّارٍ وَّ خَلَقْتَهٗ مِنْ طِيْنٍ ﴿١٢﴾ قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا
باهه مان ۽ پيدا ڪيو تو ان کي مٽي مان. فرمايائين تون لهي وڃ ① هِتان

فَمَا يَكُوْنُ لَكَ اَنْ تَتَكَبَّرَ فِيْهَا فَاخْرُجْ اِنَّكَ
پوءِ ناهي تو کي ڪو حق جو آڪڙ ڪرين تو هتي پوءِ نڪري وڃ بيشڪ تون

مِنَ الصّٰغِرِيْنَ ﴿١٣﴾ قَالَ اَنْظِرْنِيْٓ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُوْنَ ﴿١٤﴾ قَالَ
ذليلن مان آهين. چيائين ڍر ڏي مون کي ڏينهن قيامت تائين. فرمايائين

اِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِيْنَ ﴿١٥﴾ قَالَ فَبِمَآ اَغْوَيْتَنِيْ
بلاشڪ تون مهلت ڏنلن مان آهين. چيائين جيئن گمراهه ڪيو تو مون کي

لَاَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيْمَ ﴿١٦﴾ ثُمَّ لَاٰتِيَنَّهُمْ
ته مون به ضرور ويهندس انهن لاءِ تنهنجي سڌي رستي تي. پوءِ ضرور ايندس انهن وٽ

مِّنْۢ بَيْنِ اَيْدِيْهِمْ وَ مِنْ خَلْفِهِمْ وَ عَنْ اَيْمَانِهِمْ وَ
انهن جي اڳيان ۽ انهن جي پنيان ۽ انهن جي ساڄي ڪان ۽

عَنْ شَمَآئِلِهِمْ ؕ وَ لَا تَجِدُ اَكْثَرَهُمْ شٰكِرِيْنَ ﴿١٧﴾ قَالَ
انهن جي کابي ڪان، ۽ نه لهندين تون گهڻا انهن مان شڪر گذار. فرمايائين

اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُوْمًا مَّدْحُوْرًا ؕ لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ
نِڪر هتان بُڇڙو تي تڙيل تي، جيڪو به تابع ٿيو تنهنجو انهن مان

لَاَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿١٨﴾ وَ يٰٓاٰدَمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَ
ضرور ڀريندس دوزخ کي توهان سڀني مان. ۽ اي آدم! رهه تون ۽

زَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَ لَا تَقْرَبَا هٰذِهِ
تنهنجي زال جنت ۾ پوءِ ٻئي کائو جتان چاهيو ۽ نه ويجها ٿيو هن

الشَّجَرَةَ فَتَكُوْنَا مِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٩﴾ فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطٰنُ
وڻ کي پوءِ ٿي پوندؤ گنهگار. پوءِ خيال وڌو انهن کي شيطان

لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وٗرِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْاٰتِهِمَا وَ

جيئن کولي انهن لاءِ اها شيءِ جا ڍڪيل هئي انهن کان يعني سندن اگهڙ ۽

قَالَ مَا نَهٰكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ اِلَّآ اَنْ

چيائين نہ روڪيو توهان کي توهان جي رب هن وڻ کان مگر هن لاءِ تہ

تَكُوْنَا مَلَكَيْنِ اَوْ تَكُوْنَا مِنَ الْخٰلِدِيْنَ ﴿٢٠﴾ وَ قَاسَمَهُمَآ اِنِّيْ

ٿيندؤ مَلَڪَ يا ٿيندؤ هميشه هوندڙ مان. ۽ قسم کنيائين بنهي سان تہ آءٌ

لَكُمَا لَمِنَ النّٰصِحِيْنَ ﴿٢١﴾ فَدَلّٰىهُمَا بِغُرُوْرٍ فَلَمَّا

توهان جو خيرخواهه آهيان. پوءِ لاڙيائين انهن کي ڏوکي سان، پوءِ جڏهن

ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا وَ طَفِقَا يَخْصِفٰنِ

چکيائون وڻ تہ ظاهر ٿي انهن لاءِ سندن اگهڙ ۽ شروع ٿيا ويڙهڻ

عَلَيْهِمَا مِنْ وَّرَقِ الْجَنَّةِ ط وَ نَادٰىهُمَا رَبُّهُمَآ اَ لَمْ

پاڻ تي پَنَ بهشت جا ۽ سڏيو انهن کي سندن رب ڇا نہ

اَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ وَ اَقُلْ لَّكُمَآ اِنَّ

روڪيو هيم توهان کي انهيءَ وڻ کان ۽ نہ چيو هيم توهان کي تہ

الشَّيْطٰنَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ﴿٢٢﴾ قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَآ

شيطان توهان جو دشمن پڌرو آهي. چيائون اي رب اسان جا ظلم ڪيو سون

اَنْفُسَنَا سکتة وَ اِنْ لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَ تَرْحَمْنَا لَنَكُوْنَنَّ

پاڻ تي، ۽ جيڪڏهن نہ بخشيندين اسان کي ۽ نہ رحم ڪندين تہ ضرور ٿينداسون

مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٢٣﴾ قَالَ اهْبِطُوْا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ج وَ

نقصان وارا. فرمايائين لهي وڃو توهان هڪ ٻئي جا دشمن آهيو، ۽

لَكُمْ فِي الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَّ مَتَاعٌ اِلٰى حِيْنٍ ﴿٢٤﴾ قَالَ فِيْهَا

توهان لاءِ ڌرتيءَ ۾ ٽڪاڻو آهي ۽ سامان ڪجهه وقت تائين. فرمايائين انهيءَ ۾

ع ۲ ۱۵ ۹

تَحْيَوْنَ وَ فِيْهَا تَمُوْتُوْنَ وَ مِنْهَا تُخْرَجُوْنَ ﴿۲۵﴾ يٰبَنِيْٓ اٰدَمَ

جيئندؤ ۽ اتي ئي مرندؤ ۽ انهيءَ مان ئي اُٿاريا ويندؤ. اي اولاد آدم!

قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُّوَارِيْ سَوْاٰتِكُمْ وَ رِيْشًا ط

اسان لاٿي توهان تي پوشاڪ جا ڍڪي ٿي توهان جون اگهڙون ۽ لاٿوسون سينگار،

وَ لِبَاسُ التَّقْوٰى ذٰلِكَ خَيْرٌ ط ذٰلِكَ مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ لَعَلَّهُمْ

۽ لباس پرهيز جو (۱) اهوئي ڀلو آهي، اِهي الله جون نشانيون آهن جيئن اُهي

يَذَّكَّرُوْنَ ﴿۲۶﴾ يٰبَنِيْٓ اٰدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطٰنُ كَمَآ

سمجهن. اي اولاد آدم! نہ گمراهہ ڪري توهان کي شيطان جيئن

اَخْرَجَ اَبَوَيْكُمْ مِّنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا

ڪڍيائين توهان جي پيءُ ماءُ کي جنت مان لاٿائين انهن جا ڪپڙا

لِيُرِيَهُمَا سَوْاٰتِهِمَا ط اِنَّهٗ يَرٰىكُمْ هُوَ وَ قَبِيْلُهٗ

جيئن ڏيکاري انهن کي اگهڙ هڪ ٻئي جي، بيشڪ ڏسي ٿو توهان کي اهو ۽ ان جي قوم

مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ ط اِنَّا جَعَلْنَا الشَّيٰطِيْنَ اَوْلِيَآءَ

اتان ڪان جو نہ ٿا ڏسو توهان انهن کي، اسان ئي ڪيو آهي شيطانن کي سنگتي

لِلَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿۲۷﴾ وَ اِذَا فَعَلُوْا فَاحِشَةً قَالُوْا وَجَدْنَا

انهن جو جيڪي ايمان نہ ٿا آڻين. ۽ جڏهن ڪن ٿا بڇڙائي چون ٿا لڌوسون

عَلَيْهَآ اٰبَآءَنَا وَ اللّٰهُ اَمَرَنَا بِهَا ط قُلْ اِنَّ

ان تي پنهنجن ابن ڏاڏن کي ۽ الله حڪم ڪيو آهي اسان کي ان جو، چئو يقينن

اللّٰهَ لَا يَاْمُرُ بِالْفَحْشَآءِ ط اَ تَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ مَا

الله نہ ٿو حڪم ڪري بڇڙي ڪم جو، ڇا چئو ٿا توهان الله تي اهو جيڪي

لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿۲۸﴾ قُلْ اَمَرَ رَبِّيْ بِالْقِسْطِ قف وَ اَقِيْمُوْا

نہ ٿا ڄاڻو؟ چئو حڪم ڪيو آهي منهنجي رب انصاف جو، ۽ سِڌا ڪريو

وُجُوْهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَّ ادْعُوْهُ مُخْلِصِيْنَ لَهُ

پنهنجا منهن هر نماز وقت ۽ پڪاريو انهي کي خالص ڪندڙ ان جي

الدِّيْنَ۬ؕ كَمَا بَدَاَكُمْ تَعُوْدُوْنَؕ۝۲۹ فَرِيْقًا

ٻانهپ کي، جيئن پيدا ڪيائين توهان کي تيئن ٻيهر موٽندؤ. هڪ ٽولي کي

هَدٰى وَ فَرِيْقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلٰلَةُؕ اِنَّهُمُ اتَّخَذُوا

هدايت ڪيائين ۽ ٻيو ٽولو ثابت ٿي انهن تي گمراهي، انهن بڻايو هو

الشَّيٰطِيْنَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَ يَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ مُّهْتَدُوْنَ۝۳۰

شيطان کي دوست الله کي ڇڏي ۽ ڀانئن ٿا ته اهي هدايت وارا آهن.

يٰبَنِيْۤ اٰدَمَ خُذُوْا زِيْنَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَّ كُلُوْا وَ اشْرَبُوْا

اي اولاد آدم! وٺو صاف لباس هر نماز وقت ۽ کائو ۽ پيئو

وَ لَا تُسْرِفُوْاۚ اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِيْنَ۠۝۳۱ قُلْ

۽ اجايو خرچ نه ڪريو، بيشڪ اهو نه ٿو پسند ڪري اجائي خرچ ڪندڙن کي. چؤ

مَنْ حَرَّمَ زِيْنَةَ اللّٰهِ الَّتِيْۤ اَخْرَجَ لِعِبَادِهٖ وَ

ڪنهن حرام ڪيو الله جي پوشاڪ کي جا پيدا ڪيائين پنهنجن ٻانهن لاءِ ۽

الطَّيِّبٰتِ مِنَ الرِّزْقِؕ قُلْ هِيَ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

سنيون شيون کاڌي جون؟ چؤ اهي آهن ايمان وارن جي لاءِ دنيا جي زندگي ۾

خَالِصَةً يَّوْمَ الْقِيٰمَةِؕ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ

خصوصًا آخرت ۾، اهڙي طرح بيان ڪيون ٿا آيتن کي ان قوم لاءِ

يَّعْلَمُوْنَ۝۳۲ قُلْ اِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا

جيڪي سمجهن. چؤ رڳو حرام ڪيو منهنجي رب بي حيائيءَ جي ڪمن کي جيڪي

ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَنَ وَ الْاِثْمَ وَ الْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ

پڌرا هجن يا جيڪي لڪل ۽ گناهه کي ۽ سرڪشيءَ اجائي کي ۽

اَنْ تُشْرِكُوْا بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطٰنًا وَّ اَنْ

هن ڪي تہ شريڪ ڪريو الله سان اهو جو نہ لاٿائين ان جو ڪو دليل ۽ هن ڪي تہ

تَقُوْلُوْا عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿۳۳﴾ وَ لِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ ۚ

1 چئو الله تي اهو جو نہ ٿا ڄاڻو. ۽ هرهڪ ٽولي لاءِ آهي وقت مقرر،

فَاِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ لَا يَسْتَاْخِرُوْنَ سَاعَةً وَّ لَا يَسْتَقْدِمُوْنَ ﴿۳۴﴾

پوءِ جڏهن ايندو سندن وقت نہ پوئتي ٿيندا گهڙي ۽ نہ اڳتي ٿيندا.

يٰبَنِيْٓ اٰدَمَ اِمَّا يَاْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَقُصُّوْنَ عَلَيْكُمْ

اي اولاد آدم! جيڪڏهن اچن توهان وٽ رسولَ توهان مان اچي ٻڌائن توهان کي

اٰيٰتِيْ ۙ فَمَنِ اتَّقٰى وَ اَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

منهنجون آيتون، پوءِ جيڪو ڊڄي ۽ چڱا ڪم ڪري تہ ناهي ڪو خوف انهن تي

وَ لَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿۳۵﴾ وَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَ

۽ نڪي اهي ڏکارا ٿيندا. ۽ جن ڪوڙو ڪيو اسان جي آيتن کي ۽

اسْتَكْبَرُوْا عَنْهَآ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا

وڏائي ڪيائون انهن کان اُهي ئي آهن رهاڪو باهہ جا، اُهي ئي ان ۾

خٰلِدُوْنَ ﴿۳۶﴾ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا

هميشہ رهندا. پوءِ ڪير ڏاڍو ظالم آهي انهيءَ کان جو ناهي الله تي ڪوڙ

اَوْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِهٖ ؕ اُولٰٓئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيْبُهُمْ

يا ڪوڙو ڪري ان جي آيتن کي، اُهي آهن جو پهچي ٿو انهن کي نصيب انهن جو

مِّنَ الْكِتٰبِ ؕ حَتّٰٓى اِذَا جَآءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ ۙ

لکئي مان، نيٺ جڏهن ايندا انهن وٽ اسان جا قاصد ساهہ ڪيندا انهن جو

قَالُوْٓا اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ قَالُوْا

چوندا ڪٿي آهن جن کي توهان سڏيندا هئا الله کان سواءِ، چوندا

ضَلُّوۡا عَنَّا وَ شَهِدُوۡا عَلٰۤى اَنۡفُسِهِمۡ اَنَّهُمۡ كَانُوۡا كٰفِرِيۡنَ ۝٣٧
گم ٿي ويا اسان کان ۽ شاهدي ڏيندا پاڻ تي تہ اُهي پاڻ ڪافر هئا.
قَالَ ادۡخُلُوۡا فِىۡۤ اُمَمٍ قَدۡ خَلَتۡ مِنۡ قَبۡلِكُمۡ مِّنَ الۡجِنِّ
فرمائيندو داخل ٿيو انهن ٽولين سان جيڪي هئا توهان کان اڳ ۾ جِنَ
وَ الۡاِنۡسِ فِى النَّارِ ؕ كُلَّمَا دَخَلَتۡ اُمَّةٌ لَّعَنَتۡ اُخۡتَهَا ؕ
۽ ماڻهو باهہ ۾، جڏهن بہ داخل ٿيندي ڪا ٽولي لعنت ڪندي ٻيءَ ٽوليءَ تي،
حَتّٰۤى اِذَا ادَّارَكُوۡا فِيۡهَا جَمِيۡعًا ۙ قَالَتۡ اُخۡرٰىهُمۡ لِاُوۡلٰىهُمۡ
نيث جڏهن لهي بيهندا ان ۾ سمورا چوندا پويان انهن جا پنهنجن اڳين لاءِ
رَبَّنَا هٰۤؤُلَآءِ اَضَلُّوۡنَا فَاٰتِهِمۡ عَذَابًا ضِعۡفًا
اي رب اسان جا هنن گمراهہ ڪيو هو اسان کي پوءِ ڏِج انهن کي عذاب ٻيڻو
مِّنَ النَّارِ ؕ قَالَ لِكُلٍّ ضِعۡفٌ وَّلٰكِنۡ لَّا تَعۡلَمُوۡنَ ۝٣٨ وَ
باهہ جو، فرمائيندو سيني لاءِ ٻيڻو عذاب آهي پر توهان نہ ٿا ڄاڻو. (١) ۽
قَالَتۡ اُوۡلٰىهُمۡ لِاُخۡرٰىهُمۡ فَمَا كَانَ لَكُمۡ عَلَيۡنَا مِنۡ فَضۡلٍ
چوندا پهريان پوين کي تہ نہ آهي توهان کي اسان تي ڪا ڀلائي
فَذُوۡقُوا الۡعَذَابَ بِمَا كُنۡتُمۡ تَكۡسِبُوۡنَ ۝٣٩ ع اِنَّ الَّذِيۡنَ كَذَّبُوۡا
پوءِ چکو عذاب پنهنجي ڪئي جو. بيشڪ جن ڪوڙو ڪيو
بِاٰيٰتِنَا وَ اسۡتَكۡبَرُوۡا عَنۡهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمۡ اَبۡوَابُ
اسان جي آيتن کي ۽ آڪڙ ڪيائون انهن کان تہ نہ کوليا ويندا انهن لاءِ در
السَّمَآءِ وَ لَا يَدۡخُلُوۡنَ الۡجَـنَّةَ حَتّٰى يَلِجَ الۡجَمَلُ فِىۡ سَمِّ
آسمان جا ۽ نہ داخل ٿيندا جنت ۾ جيستائين گهڙي اُٺُ پاڪي
الۡخِيَاطِ ؕ وَ كَذٰلِكَ نَجۡزِى الۡمُجۡرِمِيۡنَ ۝٤٠ لَهُمۡ مِّنۡ جَهَنَّمَ
سُئيءَ جي ۾ ۽ (٢) اهڙي طرح بدلو ڏيندا آهيون ڏوهارين کي. انهن لاءِ دوزخ ۾

٤ ع ٨ ١١

مِهَادٌ وَّمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ط وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الظّٰلِمِيْنَ ﴿٤١﴾

وڇاڻو آهي ۽ مٿان انهن جي ڍڪَ ڍنلَ، ۽ اهڙو ئي بدلو ڏينداسون ظالمن کي.

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَا نُكَلِّفُ

۽ جن ايمان آندو ۽ عمل ڪيائون چڱا اسان تڪليف نہ ڏيندا آهيون

نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَآ ز اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ج هُمْ فِيْهَا

ڪنهن کي مگر سندس طاقت آهر، اهي ئي بهشتي آهن، اهي ان ۾

خٰلِدُوْنَ ﴿٤٢﴾ وَنَزَعْنَا مَا فِيْ صُدُوْرِهِمْ مِّنْ غِلٍّ تَجْرِيْ

هميشہ رهندا. ۽ ڪيداسون جيڪو انهن جي دلين ۾ آهي ناراضپو وهنديون

مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهٰرُ ج وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ هَدٰىنَا

انهن وٽ نهرون، ۽ چوندا الله جو شڪر جنهن رستو ڏيکاريو اسان کي

لِهٰذَا قف وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَآ اَنْ هَدٰىنَا

هن جو، ۽ نہ هئاسون پهچڻ جهڙا جيڪڏهن نہ هدايت ڪري ها اسان کي

اللّٰهُ ج لَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ط وَنُوْدُوْٓا اَنْ

الله. بيشڪ آيا رسولَ اسان جي رب جا سچ سان، ۽ آواز ايندو تہ

تِلْكُمُ الْجَنَّةُ اُوْرِثْتُمُوْهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٤٣﴾

هي جنت اٿوَ جا ورثي ۾ ملي توهان کي هن ڪري جو توهان عمل ڪندا هئا.

الثلثة

وَنَادٰٓى اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ اَصْحٰبَ النَّارِ اَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا

۽ سڏيندا بهشتي دوزخ وارن کي تہ لڌوسون ان کي

وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُّمْ مَّا

جيڪو انجام ڏنو اسان کي اسان جي رب سچو پوءِ ڇا توهان لڌو ان کي

وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا ط قَالُوْا نَعَمْ ج فَاَذَّنَ مُؤَذِّنٌ م

جيڪي وعدو ڪيو توهان جي رب سچو، چوندا هائو، پوءِ پڙهو ڏيندو اعلان ڪندڙ

بَیْنَهُمْ اَنْ لَّعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظّٰلِمِیْنَ ﴿۴۴﴾ الَّذِیْنَ یَصُدُّوْنَ

انهن جي وچ ۾ تہ لعنت آهي الله جي ظالمن تي. ❶ جيڪي روڪيندا هئا

عَنْ سَبِیْلِ اللّٰهِ وَ یَبْغُوْنَهَا عِوَجًا ۚ وَ هُمْ بِالْاٰخِرَةِ كٰفِرُوْنَ ﴿۴۵﴾ م

الله جي راهہ کان ۽ ڳوليندا هئا ان ۾ ڏنگائي، ۽ اهي آخرت جا انڪاري هئا.

وَ بَیْنَهُمَا حِجَابٌ ۚ وَ عَلَى الْاَعْرَافِ رِجَالٌ یَّعْرِفُوْنَ

۽ انهن جي وچ ۾ پردو هوندو، ❷ ۽ اعراف تي ❸ ڪي ماڻهو هوندا جيڪي سڃاڻندا

كُلًّا بِسِیْمٰهُمْ ۚ وَ نَادَوْا اَصْحٰبَ الْجَنَّةِ اَنْ سَلٰمٌ

سڀني کي سندن نشانين سان، ۽ سڏيندا جنت وارن کي تہ سلام آهي

عَلَیْكُمْ ۣ قف لَمْ یَدْخُلُوْهَا وَ هُمْ یَطْمَعُوْنَ ﴿۴۶﴾ وَ اِذَا صُرِفَتْ

توهان تي، اهي اجا اتي نہ پهتا هوندا ۽ اهي اميدوار هوندا. ۽ جڏهن ڦيرايون وينديون

اَبْصَارُهُمْ تِلْقَآءَ اَصْحٰبِ النَّارِ ۙ قَالُوْا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا

انهن جون نگاهون طرف دوزخ وارن جي، چوندا اي رب اسان جا نہ ڪجاءِ اسان کي

مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِیْنَ ﴿۴۷﴾ ع وَ نَادٰۤى اَصْحٰبُ الْاَعْرَافِ رِجَالًا

گڏ انهيءَ قوم ظالم سان. ۽ سڏيندا اعراف وارا انهن ماڻهن کي

یَّعْرِفُوْنَهُمْ بِسِیْمٰهُمْ قَالُوْا مَاۤ اَغْنٰى عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ

جن کي سڃاڻندا سندن مهاندن تي چوندا تہ نہ ڪم آئي توهان کي توهان جي ميڙي

وَ مَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿۴۸﴾ اَهٰۤؤُلَآءِ الَّذِیْنَ اَقْسَمْتُمْ

۽ جيڪا توهان وڏائي ڪندا هئا. ڇا هي اهي آهن جو توهان قسم کڻندا هئا

لَا یَنَالُهُمُ اللّٰهُ بِرَحْمَةٍ ؕ اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ

تہ نہ پهچندي انهن کي الله جي مهرباني، ❹ هليا وڃو جنت ۾ ناهي ڪو ڀؤ

عَلَیْكُمْ وَ لَاۤ اَنْتُمْ تَحْزَنُوْنَ ﴿۴۹﴾ وَ نَادٰۤى اَصْحٰبُ النَّارِ

توهان تي ۽ نہ توهان ڏکارا ٿيندا. ۽ سڏيندا دوزخ وارا

وقف لازم

٥ ع ٨ ١٢

اَصۡحٰبَ الۡجَنَّةِ اَنۡ اَفِيۡضُوۡا عَلَيۡنَا مِنَ الۡمَآءِ اَوۡ مِمَّا

بهشت وارن کي تہ پرتيو اسان تي کجهہ پاڻي يا کجهہ اُهو

رَزَقَكُمُ اللّٰهُ ؕ قَالُوۡۤا اِنَّ اللّٰهَ حَرَّمَهُمَا

جيڪو رزق ڏنو توهان کي الله، چوندا الله حرام ڪيا آهي ٻئي

عَلَى الۡكٰفِرِيۡنَ ۙ﴿٥٠﴾ الَّذِيۡنَ اتَّخَذُوۡا دِيۡنَهُمۡ لَهۡوًا وَّ لَعِبًا وَّ

ڪافرن تي. انهن جن بڻايو پنهنجي دين کي تماشو ۽ راند ۽

غَرَّتۡهُمُ الۡحَيٰوةُ الدُّنۡيَا ۚ فَالۡيَوۡمَ نَنۡسٰٮهُمۡ كَمَا

ڏوکو ڏنو انهن کي حياتي دنيا جي، پوءِ اڄ وساريون ٿا انهن کي ❶ جيئن

نَسُوۡا لِقَآءَ يَوۡمِهِمۡ هٰذَا ۙ وَ مَا كَانُوۡا بِاٰيٰتِنَا

وساريائون ملاقات ڏينهن پنهنجي، هن جي ۽ جيئن جو اسان جي آيتن جو

يَجۡحَدُوۡنَ ﴿٥١﴾ وَ لَقَدۡ جِئۡنٰهُمۡ بِكِتٰبٍ فَصَّلۡنٰهُ

انڪار ڪندا هئا. ۽ يقينن آندو سون انهن ڏانهن ڪتاب جنهن کي کولي بيان ڪيو سون

عَلٰى عِلۡمٍ هُدًى وَّ رَحۡمَةً لِّقَوۡمٍ يُّؤۡمِنُوۡنَ ﴿٥٢﴾

علم سان هدايت ڪندڙ ۽ رحمت وارو انهن ماڻهن لاءِ جيڪي ايمان آڻين.

هَلۡ يَنۡظُرُوۡنَ اِلَّا تَاۡوِيۡلَهٗ ؕ يَوۡمَ يَاۡتِىۡ تَاۡوِيۡلُهٗ يَقُوۡلُ

نہ ٿا انتظار ڪن مگر ان جي نتيجي جو، جنهن ڏينهن ايندو نتيجو ان جو چوندا

الَّذِيۡنَ نَسُوۡهُ مِنۡ قَبۡلُ قَدۡ جَآءَتۡ رُسُلُ

اهي جن وساريو هئو ان کي اڳي ئي بيشڪ آيا هئا رسولَ

رَبِّنَا بِالۡحَقِّ ۚ فَهَلۡ لَّنَا مِنۡ شُفَعَآءَ فَيَشۡفَعُوۡا

اسان جي رب جا سچ سان، ڇا پوءِ آهن اسان لاءِ ڪي وسيلا پوءِ واهر ڪن

لَنَاۤ اَوۡ نُرَدُّ فَنَعۡمَلَ غَيۡرَ الَّذِىۡ كُنَّا نَعۡمَلُ ؕ قَدۡ

اسان جي يا موٽايا وڃون پوءِ ڪريون عمل نہ اهي جي ڪندا هئاسون، ❷ بيشڪ

ع ٦ ١٣

خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَ ضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ۠ ﴿٥٣﴾ ع

تباهه ڪيائون پنهنجو پاڻ کي ۽ گم ٿيو انهن کان جيڪو ناهه ناهيندا هئا.

اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ فِيْ سِتَّةِ

بيشڪ توهان جو رب الله آهي جنهن پيدا ڪيا آسمان ۽ زمين ڇهن

اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ قف يُغْشِي الَّيْلَ النَّهَارَ

ڏينهن ۾ ❶ پوءِ عڪس وڌائين عرش تي، ❷ ڍڪائي ٿو رات کي ڏينهن

يَطْلُبُهٗ حَثِيْثًا لا وَّ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ وَ النُّجُوْمَ

اهو طلبي ٿو ان کي تڪڙو ۽ پيدا ڪيائين سجَ ۽ چنڊَ ۽ تارن کي

مُسَخَّرٰتٍۭ بِاَمْرِهٖ ط اَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَ الْاَمْرُ ط

تابعدار ڪري پنهنجي حڪم جو، ❸ خبردار ان جي ئي خالقيَّتَ آهي ۽ بادشاهت، ❹

تَبٰرَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٥٤﴾ اُدْعُوْا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا

برڪت وارو آهي الله پالينڌڙ جهانن جو. پڪاريو پنهنجي رب کي زاري ڪري

وَّ خُفْيَةً ط اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِيْنَ ﴿٥٥﴾ ج وَ لَا

۽ ڳجهي طرح، ❺ بيشڪ اهو نه ٿو پسند ڪري حد کان لنگهندڙن کي. ۽ نه

تُفْسِدُوْا فِي الْاَرْضِ بَعْدَ اِصْلَاحِهَا وَ ادْعُوْهُ خَوْفًا وَّ

وڳوڙ ڪريو ڌرتي ۾ ان جي سڌاري ڪان پوءِ ❻ ۽ سڏيو ان کي ڊڄندي ۽

طَمَعًا ط اِنَّ رَحْمَتَ اللّٰهِ قَرِيْبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٥٦﴾ وَ

اميدوار ٿي، ❼ بيشڪ رحمتَ الله جي ويجهڙي آهي چڱائي ڪندڙن کي. ۽

هُوَ الَّذِيْ يُرْسِلُ الرِّيٰحَ بُشْرًاۢ بَيْنَ يَدَيْ

هو اهوئي آهي جيڪو موڪلي ٿو هوائون خوشخبري ڏيندڙ اڳي

رَحْمَتِهٖ ط حَتّٰٓى اِذَآ اَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا

پنهنجي رحمت کان، ❽ نيٺ جڏهن کڻن ٿيون اهي ڪڪر ڳري کي

سُقْنٰهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَاَنْزَلْنَا بِهِ الْمَآءَ

تہ هڪليندا آهيون ان ڪي علائقي غيرآباد لاءِ پوءِ وسائيندا آهيون ان سان پاڻي

فَاَخْرَجْنَا بِهٖ مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ ؕ كَذٰلِكَ نُخْرِجُ

پوءِ ڪيندا آهيون انهي سان هر قسم جا ميوا، اهڙي طرح اڀاريندا اسون

الْمَوْتٰى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ﴿۵۷﴾ وَ الْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهٗ

مئلن کي ❶ مَنَ توهان غور ڪريو. ۽ علائقو پلو نڪرندا آهن سلا ان جا

بِاِذْنِ رَبِّهٖ ۚ وَ الَّذِىْ خَبُثَ لَا يَخْرُجُ اِلَّا نَكِدًا ؕ

ان جي رب جي حڪم سان، ۽ جيڪو خراب آهي نہ نڪرندا مگر ٿانگ ٿونگ،

كَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّشْكُرُوْنَ ﴿۵۸﴾ ع لَقَدْ اَرْسَلْنَا

اهڙي طرح ڦيرايون ٿا آيتون قوم شڪر گذار لاءِ. ❷ بيشڪ موڪليوسون

نُوْحًا اِلٰى قَوْمِهٖ فَقَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا

نوح کي سندس قوم ڏانهن پوءِ چيائين اي منهنجي قوم عبادت ڪريو الله جي ناهي

لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ اِنِّیْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ

توهان لاءِ ڪو مالڪ انهي کان سواءِ، آءٌ ڊڄان ٿو توهان تي عذاب

يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿۵۹﴾ قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِهٖٓ اِنَّا لَنَرٰىكَ فِىْ ضَلٰلٍ

وڏي ڏينهن جي ڪان. چيو سردارن سندس قوم مان اسان ڏسون ٿا توکي گمراهيءَ

مُّبِيْنٍ ﴿۶۰﴾ قَالَ يٰقَوْمِ لَيْسَ بِىْ ضَلٰلَةٌ وَّلٰكِنِّىْ رَسُوْلٌ

پڌري ۾. چيائين اي منهنجي قوم ناهي مون ۾ گمراهي پر آءٌ رسول آهيان

مِّنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۶۱﴾ اُبَلِّغُكُمْ رِسٰلٰتِ رَبِّىْ وَ

رب العالمين جو. پهچايان ٿو توهان کي نياپا پنهنجي رب جا ۽

اَنْصَحُ لَكُمْ وَ اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿۶۲﴾

نصيحت ڪريان ٿو توهان کي ۽ ڄاڻان ٿو الله جي طرفان اهو جيڪي توهان نہ ٿا ڄاڻو.

اَوَ عَجِبۡتُمۡ اَنۡ جَآءَكُمۡ ذِكۡرٌ مِّنۡ رَّبِّكُمۡ

چا توهان عجب ٿا ڪريو جو آيو توهان وٽ بيان توهان جي رب کان

عَلٰى رَجُلٍ مِّنۡكُمۡ لِيُنۡذِرَكُمۡ وَ لِتَتَّقُوۡا وَ

توهان جي هڪ مرد جي زبان تي جيئن اهو ڊيڄاري توهان کي ۽ جيئن ته بچي وڃو ۽

لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُوۡنَ ﴿٦٣﴾ فَكَذَّبُوۡهُ فَاَنۡجَيۡنٰهُ وَ الَّذِيۡنَ

جيئن توهان تي رحم ٿئي. پوءِ ڪوڙو ڪيائونس پوءِ آجو ڪيوسون ان کي ۽ جيڪي

مَعَهٗ فِى الۡفُلۡكِ وَ اَغۡرَقۡنَا الَّذِيۡنَ كَذَّبُوۡا بِاٰيٰتِنَا ؕ

ساڻس گڏ هئا بيڙي ۾ ۽ ٻوڙيا اسان اهي جن ڪوڙيون ڪيون اسان جون آيتون،

اِنَّهُمۡ كَانُوۡا قَوۡمًا عَمِيۡنَ ﴿٦٤﴾ وَ اِلٰى عَادٍ اَخَاهُمۡ هُوۡدًا ؕ

بيشڪ اهي هئا ماڻهو انڌا. ۽ عاد ڏانهن انهن جي ڀاءُ هود کي،

قَالَ يٰقَوۡمِ اعۡبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمۡ مِّنۡ اِلٰهٍ

چيائين اي منهنجي قوم عبادت ڪريو الله جي ناهي توهان لاءِ ٻيو مالڪ

غَيۡرُهٗ ؕ اَفَلَا تَتَّقُوۡنَ ﴿٦٥﴾ قَالَ الۡمَلَاُ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا

انهيءَ کان سواءِ، چا پوءِ نه ٿا ڊڄو. چيو سردارن جن ڪفر ڪيو هئو

مِنۡ قَوۡمِهٖۤ اِنَّا لَنَرٰٮكَ فِىۡ سَفَاهَةٍ وَّ اِنَّا لَنَظُنُّكَ

سندس قوم مان اسان ڏسون ٿا توکي بي عقلي ۾ ۽ بناشڪ ڀانيون ٿا توکي

مِنَ الۡكٰذِبِيۡنَ ﴿٦٦﴾ قَالَ يٰقَوۡمِ لَيۡسَ بِىۡ سَفَاهَةٌ وَّلٰكِنِّىۡ

ڪوڙ هڻندڙن مان. چيائين اي منهنجي قوم ناهي مون کي بي عقلي پر مان

رَسُوۡلٌ مِّنۡ رَّبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ ﴿٦٧﴾ اُبَلِّغُكُمۡ رِسٰلٰتِ رَبِّىۡ

رسول آهيان رب العالمين جو. پهچايان ٿو توهان کي پيغام پنهنجي رب جا

وَ اَنَا لَكُمۡ نَاصِحٌ اَمِيۡنٌ ﴿٦٨﴾ اَوَ عَجِبۡتُمۡ اَنۡ

۽ آءٌ توهان لاءِ خيرخواهه آهيان امانت وارو. چا توهان کي عجب ٿو لڳي جو

جَآءَكُمۡ ذِكۡرٌ مِّنۡ رَّبِّكُمۡ عَلٰى رَجُلٍ مِّنۡكُمۡ
آيو توهان ڏانهن بيان توهان جي رب کان هڪ ماڻهوءَ توهان جي تي

لِيُنۡذِرَكُمۡ ؕ وَ اذۡكُرُوۡۤا اِذۡ جَعَلَكُمۡ خُلَفَآءَ
جيئن اهو ڊيڄاري توهان کي، ۽ ياد ڪريو جڏهن ڪيائين توهان کي نائب

مِنۡۢ بَعۡدِ قَوۡمِ نُوۡحٍ وَّ زَادَكُمۡ فِى الۡخَلۡقِ بَصۜۡطَةً‌ ۚ
نوح جي قوم کان بعد ۽ وڌايائين توهان کي بدن جي صحت ۾

فَاذۡكُرُوۡۤا اٰلَآءَ اللّٰهِ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُوۡنَ ﴿۶۹﴾ قَالُوۡۤا اَ
پوءِ ياد ڪريو مهربانيون الله جون ته توهان جو ڀلو ٿئي. چيائون ڇا

جِئۡتَنَا لِنَعۡبُدَ اللّٰهَ وَحۡدَهٗ وَ نَذَرَ مَا
تون آيو آهين اسان وٽ ته عبادت ڪريون الله هڪڙي جي ۽ ڇڏيون جن کي

كَانَ يَعۡبُدُ اٰبَآؤُنَا ۚ فَاۡتِنَا بِمَا تَعِدُنَاۤ اِنۡ
پوڄيندا هئا اسان جا ابا ڏاڏا، پوءِ تون آڻ اهو جنهن سان ڊيڄارين ٿو اسان کي ① جي

كُنۡتَ مِنَ الصّٰدِقِيۡنَ ﴿۷۰﴾ قَالَ قَدۡ وَقَعَ عَلَيۡكُمۡ مِّنۡ رَّبِّكُمۡ
آهين تون سچن مان. چيائين پئجي ويو توهان تي توهان جي رب جو

رِجۡسٌ وَّ غَضَبٌ ؕ اَ تُجَادِلُوۡنَنِىۡ فِىۡۤ اَسۡمَآءٍ
عذاب ۽ غضب، ڇا توهان مون سان جهڳڙو ٿا ڪيو انهن نالن ۾

سَمَّيۡتُمُوۡهَاۤ اَنۡتُمۡ وَ اٰبَآؤُكُمۡ مَّا نَزَّلَ اللّٰهُ بِهَا
جيڪي پاڻ رکيا اٿو توهان ۽ توهان جي ابن ڏاڏن نه لاٿو آهي الله انهن جو

مِنۡ سُلۡطٰنٍ ؕ فَانۡتَظِرُوۡۤا اِنِّىۡ مَعَكُمۡ مِّنَ الۡمُنۡتَظِرِيۡنَ ﴿۷۱﴾
ڪوئي ثبوت، ② پوءِ انتظار ڪريو آءٌ به توهان سان گڏ انتظار ڪندڙ آهيان.

فَاَنۡجَيۡنٰهُ وَالَّذِيۡنَ مَعَهٗ بِرَحۡمَةٍ مِّنَّا وَ قَطَعۡنَا
پوءِ اسان بچايو ان کي ۽ جيڪي انهيءَ سان گڏ هئا پنهنجي رحم سان ۽ ڪاٽي سون

دَابِرَ الَّذِيۡنَ كَذَّبُوۡا بِاٰيٰتِنَا وَ مَا كَانُوۡا مُؤۡمِنِيۡنَ ﴿۷۲﴾ ع

پاڙَ انهن جي جن ڪوڙو ڪيو اسان جي آيتن کي ۽ نہ هئا مجيندڙ.

وَ اِلٰى ثَمُوۡدَ اَخَاهُمۡ صٰلِحًا ۘ قَالَ يٰقَوۡمِ

۽ قوم ثمود ڏانهن موڪليوسون انهن جي ڀاءُ صالح کي، چيائين اي منهنجي قوم

اعۡبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمۡ مِّنۡ اِلٰهٍ غَيۡرُهٗ ؕ قَدۡ جَآءَتۡكُمۡ

عبادت ڪريو الله جي ناهي توهان لاءِ ڪو مالڪ انهيءَ کان سواءِ پهتوآ هي توهان وٽ

بَيِّنَةٌ مِّنۡ رَّبِّكُمۡ ؕ هٰذِهٖ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمۡ اٰيَةً فَذَرُوۡهَا

دليل توهان جي رب جو، هيءَ ڏاچي الله جي توهان لاءِ نشاني آهي پوءِ ڇڏيوس

تَاۡكُلۡ فِىۡۤ اَرۡضِ اللّٰهِ وَ لَا تَمَسُّوۡهَا بِسُوۡٓءٍ فَيَاۡخُذَكُمۡ

چَرندي رهي الله جي زمين ۾ ۽ نہ هٿ لائجوس برائي سان پوءِ وٺندو توهان کي

عَذَابٌ اَلِيۡمٌ ﴿۷۳﴾ وَ اذۡكُرُوۡۤا اِذۡ جَعَلَكُمۡ خُلَفَآءَ مِنۡۢ بَعۡدِ عَادٍ

عذاب دردناڪ. ۽ ياد ڪريو جڏهن ڪيائين توهان کي نائب عاد کان پوءِ

وَّ بَوَّاَكُمۡ فِى الۡاَرۡضِ تَتَّخِذُوۡنَ مِنۡ سُهُوۡلِهَا قُصُوۡرًا

۽ رهايائين توهان کي ملڪ ۾ جو ناهيو پيا ان جي ميدانن تي ماڙيون

وَّ تَنۡحِتُوۡنَ الۡجِبَالَ بُيُوۡتًا ۚ فَاذۡكُرُوۡۤا اٰلَآءَ اللّٰهِ وَ لَا تَعۡثَوۡا

۽ ٽُڪيو پيا جبل گهرن لاءِ، پوءِ ياد ڪريو مهربانيون الله جون ۽ نہ مچايو

فِى الۡاَرۡضِ مُفۡسِدِيۡنَ ﴿۷۴﴾ قَالَ الۡمَلَاُ الَّذِيۡنَ اسۡتَكۡبَرُوۡا

ملڪ ۾ فساد. چيو سردارن جن تڪبر ڪيو

مِنۡ قَوۡمِهٖ لِلَّذِيۡنَ اسۡتُضۡعِفُوۡا لِمَنۡ اٰمَنَ مِنۡهُمۡ اَ

سندس قوم مان انهن غريب ماڻهن کي جن ايمان آندو هو انهن مان ڇا

تَعۡلَمُوۡنَ اَنَّ صٰلِحًا مُّرۡسَلٌ مِّنۡ رَّبِّهٖ ؕ قَالُوۡۤا اِنَّا

توهان ڄاڻو ٿا تہ صالح موڪليل آهي پنهنجي رب کان؟ چيائون بيشڪ اسان

بِمَآ اُرْسِلَ بِهٖ مُؤْمِنُوْنَ﴿۷۵﴾ قَالَ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْٓا اِنَّا
ان تي جنهن سان موڪليو ويو يقين ڪندڙ آهيون. چيو انهن مغرورن اسان
بِالَّذِيْٓ اٰمَنْتُمْ بِهٖ كٰفِرُوْنَ﴿۷۶﴾ فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَ عَتَوْا
ان جو جيڪي مڃيو ٿا انڪار ڪندڙ آهيون. پوءِ پير وڍيائون ڏاچي جا ۽ ڦري ويا
عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ وَ قَالُوْا يٰصٰلِحُ ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ اِنْ
حڪم پنهنجي رب جي کان ۽ چيائون اي صالح آڻ اسان تي اهو جنهن سان ڊيڄارين ٿو جيڪڏهن
كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ﴿۷۷﴾ فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوْا فِيْ دَارِهِمْ
آهين رسولن مان. پوءِ ورتو انهن کي ڌوڏي پوءِ صبح جو پيا هئا پنهنجن گهرن ۾
جٰثِمِيْنَ﴿۷۸﴾ فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَ قَالَ يٰقَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ
اُونڌا ڳوڏن ڀر. پوءِ موٽيو انهن کان ۽ چيائين اي منهنجي قوم! مون پهچايو توهان کي پيغام
رَبِّيْ وَ نَصَحْتُ لَكُمْ وَ لٰكِنْ لَّا تُحِبُّوْنَ النّٰصِحِيْنَ﴿۷۹﴾ وَ
پنهنجي رب جو ۽ گهٽوئي ڳُهريم اوهان لاءِ پر اوهين نه پيا چاهيو گهٽگهرن کي. ۽
لُوْطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اَتَاْتُوْنَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا
لوط کي، جڏهن چيائين پنهنجي قوم کي ڇا ڪيو ٿا توهان بڇڙائي جا نه ڪئي اڳي توهان کان اها
مِنْ اَحَدٍ مِّنَ الْعٰلَمِيْنَ﴿۸۰﴾ اِنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّنْ دُوْنِ النِّسَآءِ ؕ
ڪنهن به جهان وارن مان. توهان اچو ٿا نَرن تي شهوت سان زالون ڇڏي،
بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُوْنَ﴿۸۱﴾ وَ مَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّآ اَنْ قَالُوْٓا
پر توهان ماڻهو واهيات آهيو. ۽ نه هئو جواب سندس قوم جو مگر هي جو چيائون ته
اَخْرِجُوْهُمْ مِّنْ قَرْيَتِكُمْ ۚ اِنَّهُمْ اُنَاسٌ يَّتَطَهَّرُوْنَ﴿۸۲﴾ فَاَنْجَيْنٰهُ وَ
تڙي ڪڍو انهن کي پنهنجي ڳوٺ مان، اهي ماڻهو پاڻ کي پاڪ ٿا رکن. پوءِ بچايوسون اُن کي ۽
اَهْلَهٗٓ اِلَّا امْرَاَتَهٗ ۖ كَانَتْ مِنَ الْغٰبِرِيْنَ﴿۸۳﴾ وَ اَمْطَرْنَا
سندس عيال کي مگر سندس زال، اها رهجي ويئي پوئتي رهندڙن ۾. ۽ وسايوسون

ع ١٠ ١٢ ١٧

عَلَيْهِمْ مَّطَرًا ۖ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿٨٤﴾ وَ

انهن تي مينهن پٿرن جو، پوءِ ڏس ته ڪيئن ٿيو انجام ڏوهارين جو. ۽ موڪليوسون

اِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۗ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

مدين ڏانهن انهن جي ڀاءُ شعيب کي، چيائين اي منهنجي قوم عبادت ڪريو الله جي

مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ۗ قَدْ جَآءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ

ناهي توهان جو ڪو مالڪ انهيءَ کان سواءِ، بيشڪ آيو توهان وٽ چٽو حڪم توهان جي رب کان

فَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَ الْمِيْزَانَ وَ لَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَآءَهُمْ

پوءِ پورو رکو ماپَ ۽ تور کي ۽ نه گُھٽائي ڏيو ماڻهن کي انهن جون شيون

وَ لَا تُفْسِدُوْا فِي الْاَرْضِ بَعْدَ اِصْلَاحِهَا ۗ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ

۽ نه فساد ڪريو زمين ۾ ان جي سُڌاري کان پوءِ، اهو ڀلو آهي توهان لاءِ

اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٨٥﴾ وَ لَا تَقْعُدُوْا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوْعِدُوْنَ

جيڪڏهن ايمان وارا آهيو. ۽ نه ويهو هر دڳ تي جو ڊيڄاريو ٿا

وَ تَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِهٖ وَ تَبْغُوْنَهَا

۽ روڪيو ٿا الله جي راهه کان ان کي جنهن ايمان آندو ان تي ۽ تلاش ٿا ڪريو ان ۾

عِوَجًا ۚ وَ اذْكُرُوْٓا اِذْ كُنْتُمْ قَلِيْلًا فَكَثَّرَكُمْ ص وَ

ڏنگائي ڪي، ۽ ياد ڪريو جڏهن هئا اوهين ٿورا پوءِ گھڻو ڪيائين توهان کي ۽

انْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٨٦﴾ وَ اِنْ كَانَ طَآئِفَةٌ

نظر ڪريو ڪيئن ٿيو انجام فساد ڪندڙن جو. ۽ جيڪڏهن آهي هڪڙي ٽولي

مِّنْكُمْ اٰمَنُوْا بِالَّذِيْٓ اُرْسِلْتُ بِهٖ وَ طَآئِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوْا

توهان مان جن ايمان آندو ان تي جو آءٌ موڪليو ويو آهيان ان سان ۽ ٻئي ٽولي نه ايمان آندو

فَاصْبِرُوْا حَتّٰى يَحْكُمَ اللّٰهُ بَيْنَنَا ۚ وَ هُوَ خَيْرُ الْحٰكِمِيْنَ ﴿٨٧﴾

1

ته صبر ڪريو جيستائين فيصلو ڪري الله اسان جي وچ ۾ ۽ اهو ڀلو آهي فيصلو ڪندڙن ۾.

قَالَ الْمَلَاُ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖ لَنُخْرِجَنَّكَ يٰشُعَيْبُ

چيو سردارن جن وڏائي ڪئي ان جي قوم مان تہ ضرور تڙينداسون توکي اي شعيب

وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَآ اَوْ لَتَعُوْدُنَّ

۽ انهن کي جن ايمان آندو توسان گڏ پنهنجي ڳوٺ مان يا موٽي اچو

فِيْ مِلَّتِنَا ؕ قَالَ اَوَلَوْ كُنَّا كٰرِهِيْنَ ﴿٨٨﴾ قف قَدِ افْتَرَيْنَا

اسان جي طريقي تي، چيائين جيتوڻيڪ هجون اسان بيزار. بيشڪ مڙهيوسون

عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اِنْ عُدْنَا فِيْ مِلَّتِكُمْ بَعْدَ اِذْ نَجّٰىنَا

الله تي ڪوڙ جيڪڏهن موٽياسون توهان جي دين ۾ ان کان بعد جو ڇڏايو اسان کي

اللّٰهُ مِنْهَا ؕ وَ مَا يَكُوْنُ لَنَآ اَنْ نَّعُوْدَ فِيْهَآ اِلَّآ اَنْ

الله انهيءَ کان، ۽ ناهي لائق اسان کي جو موٽي اچون ان ۾ مگر جي

يَّشَآءَ اللّٰهُ رَبُّنَا ؕ وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ؕ عَلَى اللّٰهِ

گهري الله رب اسان جو، سمايو آهي اسان جي رب هر شيءِ کي علم ۾، الله تي ئي

تَوَكَّلْنَا ؕ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ

ڀروسو ڪيو اٿئون، اي رب اسان جا نبيرو ڪر اسان ۽ اسان جي قوم جي وچ ۾ انصاف سان

وَ اَنْتَ خَيْرُ الْفٰتِحِيْنَ ﴿٨٩﴾ وَ قَالَ الْمَلَاُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا

۽ تون ئي ڀلو نبيرو ڪندڙ آهين. ۽ چيو سردارن جن ڪفر ڪيو

مِنْ قَوْمِهٖ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا اِنَّكُمْ اِذًا لَّخٰسِرُوْنَ ﴿٩٠﴾

ان جي قوم مان جيڪڏهن پنيان لڳندؤ شعيب جي تہ بيشڪ اوهان ان وقت نقصان وارا ٿيندا.

فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوْا فِيْ دَارِهِمْ جٰثِمِيْنَ ﴿٩١﴾ ع

پوءِ ورتو انهن کي زلزلي پوءِ صبح جو پيا هئا پنهنجن گهرن ۾ اُونڌا ڳوڏن ڀر.

اَلَّذِيْنَ كَذَّبُوْا شُعَيْبًا كَاَنْ لَّمْ يَغْنَوْا فِيْهَا ۛۚ اَلَّذِيْنَ

اهي جن ڪوڙو ڪيو شعيب کي جڻ تہ رهيائي ڪو نہ هئا اتي، اهي

كَذَّبُوْا شُعَيْبًا كَانُوْا هُمُ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٩٢﴾ فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَ

جن ڪوڙو ڪيو شعيب کي تيا اهي ئي نقصان وارا. پوءِ موٽيو انهن کان ۽

قَالَ يٰقَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسٰلٰتِ رَبِّيْ وَ

چيائين اي منهنجي قوم بيشڪ مان پهچايا توهان کي پيغام پنهنجي رب جا ۽

ع ١١ ٩ ١ نَصَحْتُ لَكُمْ ۚ فَكَيْفَ اٰسٰى عَلٰى قَوْمٍ كٰفِرِيْنَ ﴿٩٣﴾ ع وَ مَآ

نصيحت ڪيم توهان کي، پوءِ ڪيئن افسوس ڪريان ڪافر قوم تي. ۽ نہ

اَرْسَلْنَا فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّبِيٍّ اِلَّآ اَخَذْنَآ اَهْلَهَا بِالْبَاْسَآءِ

موڪليوسون ڪنهن ڳوٺ ۾ ڪو نبي مگر ورتوسون اتان وارن کي سختيءَ سان

وَ الضَّرَّآءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُوْنَ ﴿٩٤﴾ ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ

۽ تڪليف سان مَنَ اهي نيزاري ڪن. (١) پوءِ بدلايوسون ڏک جي جاءِ تي

الْحَسَنَةَ حَتّٰى عَفَوْا وَّ قَالُوْا قَدْ مَسَّ اٰبَآءَنَا الضَّرَّآءُ

سُک نيٺ وڌي ويا ۽ چيائون تہ پهتوهئو اسان جي ابن ڏاڏن کي اهڙو ڏک (٢)

وَ السَّرَّآءُ فَاَخَذْنٰهُمْ بَغْتَةً وَّ هُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٩٥﴾ وَ

۽ سُک، پوءِ ورتوسون انهن کي اوچتو ۽ انهن کي خبر ئي نہ پئي. ۽

لَوْ اَنَّ اَهْلَ الْقُرٰٓى اٰمَنُوْا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنَا

جيڪڏهن انهن ڳوٺن وارا ايمان آڻين ها ۽ پرهيزگار ٿين ها تہ کولي ڇڏيون ها

عَلَيْهِمْ بَرَكٰتٍ مِّنَ السَّمَآءِ وَ الْاَرْضِ وَلٰكِنْ كَذَّبُوْا

انهن تي برڪتون (٣) آسمان جون ۽ زمين جون پر انهن ڪوڙو ڪيو

فَاَخَذْنٰهُمْ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿٩٦﴾ اَ فَاَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰٓى

پوءِ پڪڙيوسون انهن کي سندن عملن جي ڪري. ڇا پوءِ بي ڊپا ٿيا آهن ڳوٺن وارا

اَنْ يَّاْتِيَهُمْ بَاْسُنَا بَيَاتًا وَّ هُمْ نَآئِمُوْنَ ﴿٩٧﴾ ط اَوَ اَمِنَ

جو اچي انهن تي اسان جو عذاب راتو واهه ۽ اهي سُتل هجن. ڇا بي ڊپا ٿيا آهن

اَهۡلُ الۡقُرٰۤى اَنۡ يَّاۡتِيَهُمۡ بَاۡسُنَا ضُحًى وَّ هُمۡ يَلۡعَبُوۡنَ ﴿٩٨﴾
ڳوٺن وارا جو اچي انهن وٽ اسان جو عذاب ڏينهن جو ۽ اهي راند پيا ڪن.
اَ فَاَمِنُوۡا مَكۡرَ اللّٰهِ‌ ۚ فَلَا يَاۡمَنُ مَكۡرَ اللّٰهِ اِلَّا الۡقَوۡمُ
ڇا بي ڊپا ٿيا آهن الله جي پڪڙ کان، پوءِ بي خوف نه ٿا ٿين الله جي پڪڙ کان مگر ماڻهو
الۡخٰسِرُوۡنَ ﴿٩٩﴾ اَوَلَمۡ يَهۡدِ لِلَّذِيۡنَ يَرِثُوۡنَ الۡاَرۡضَ
نقصان وارا. ڇا نه سمجهاڻي ڏني انهن کي جي وارث ٿيا ملڪ جا
مِنۡۢ بَعۡدِ اَهۡلِهَاۤ اَنۡ لَّوۡ نَشَآءُ اَصَبۡنٰهُمۡ
ان جي مالڪن کان پوءِ هن ڳالهه ته جيڪڏهن گهرون ها ته وٺ ڪريون ها انهن کي
بِذُنُوۡبِهِمۡ‌ ۚ وَنَطۡبَعُ عَلٰى قُلُوۡبِهِمۡ فَهُمۡ لَا يَسۡمَعُوۡنَ ﴿١٠٠﴾
سندن گناهن سبب، ۽ اسين مُهر هڻون ٿا انهن جي دلين تي پوءِ اهي نه ٿا ٻُڌن.
تِلۡكَ الۡقُرٰى نَقُصُّ عَلَيۡكَ مِنۡ اَنۡۢبَآئِهَا‌ ۚ وَلَقَدۡ جَآءَتۡهُمۡ
اهي آباديون هيون جو ٻڌايون ٿا توکي انهن جون خبرون، ۽ آيا هئا انهن وٽ
رُسُلُهُمۡ بِالۡبَيِّنٰتِ‌ ۚ فَمَا كَانُوۡا لِيُؤۡمِنُوۡا بِمَا كَذَّبُوۡا
رسول معجزن سان، پوءِ نه پيا مڃين ان کي جنهن کي ڪوڙو ڪيو هئائون
مِنۡ قَبۡلُ‌ ؕ كَذٰلِكَ يَطۡبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوۡبِ الۡكٰفِرِيۡنَ ﴿١٠١﴾ وَمَا
اڳ ۾، اهڙي طرح مُهر هڻي ٿو الله ڪافرن جي دلين تي. ۽ نه
وَجَدۡنَا لِاَكۡثَرِهِمۡ مِّنۡ عَهۡدٍ‌ ۚ وَاِنۡ وَّجَدۡنَاۤ اَكۡثَرَهُمۡ
لڌاسون گهڻا انهن جا وعدي تي، ۽ لڌاسون ڪيترائي انهن جا
لَفٰسِقِيۡنَ ﴿١٠٢﴾ ثُمَّ بَعَثۡنَا مِنۡۢ بَعۡدِهِمۡ مُّوۡسٰى بِاٰيٰتِنَاۤ
بي فرمان. وري موڪليوسون انهن کان پوءِ موسىٰ کي معجزا ڏئي
اِلٰى فِرۡعَوۡنَ وَمَلَا۟ئِهٖ فَظَلَمُوۡا بِهَا‌ ۚ فَانۡظُرۡ
فرعون ۽ ان جي سردارن ڏانهن پوءِ ڪفر ڪيائون انهن جو، پوءِ نظر ڪر

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿١٠٣﴾ وَ قَالَ مُوْسٰى يٰفِرْعَوْنُ

ڪيئن ٿيو انجام فسادين جو. ۽ چيو موسىٰ او فرعون

اِنِّيْ رَسُوْلٌ مِّنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٠٤﴾ لا حَقِيْقٌ عَلٰٓى اَنْ لَّآ اَقُوْلَ

يقينن آءٌ رسول آهيان رب العالمين جو. پڪو آهيان هن تي تہ نہ ڳالهائيندس

عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ ط قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ

الله تي مگر سچ. اجهو آندي اٿم توهان وٽ نشاني توهان جي رب کان

فَاَرْسِلْ مَعِيَ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ﴿١٠٥﴾ ط قَالَ اِنْ كُنْتَ جِئْتَ

پوءِ وڃڻ ڏي مون سان گڏ بني اسرائيل کي. چيائين جيڪڏهن آندي اٿيئي

بِاٰيَةٍ فَاْتِ بِهَآ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿١٠٦﴾ فَاَلْقٰى

ڪا نشاني تہ پيش ڪر ان کي جيڪڏهن تون آهين سچن مان. پوءِ اُڇليائين

عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٠٧﴾ صلے وَّ نَزَعَ يَدَهٗ فَاِذَا

لٺ پنهنجي تہ اها ٿي پئي نانگ چٽو. ۽ ڪڍيائين هٿ پنهنجو تہ

هِيَ بَيْضَآءُ لِلنّٰظِرِيْنَ ﴿١٠٨﴾ ع قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اِنَّ

اهو ٿي پيو صاف اڇو ڏسڻ وارن لاءِ. چيو سردارن قوم فرعون جي تہ

هٰذَا لَسٰحِرٌ عَلِيْمٌ ﴿١٠٩﴾ لا يُّرِيْدُ اَنْ يُّخْرِجَكُمْ مِّنْ اَرْضِكُمْ ج

هي جادوگر آهي هوشيار. چاهي ٿو تہ ڪڍي توهان کي توهان جي مُلڪ مان،

فَمَاذَا تَاْمُرُوْنَ ﴿١١٠﴾ قَالُوْٓا اَرْجِهْ وَ اَخَاهُ وَ اَرْسِلْ فِي الْمَدَآئِنِ

پوءِ ڇا ٿا صلاح ڏيو. چيائون ڍَرَ ڏِج ان کي ۽ سندس ڀاءُ کي ۽ موڪل ڳوٺن ۾

حٰشِرِيْنَ ﴿١١١﴾ لا يَاْتُوْكَ بِكُلِّ سٰحِرٍ عَلِيْمٍ ﴿١١٢﴾ وَ جَآءَ السَّحَرَةُ

گڏ ڪندڙن کي. آڻن تو وٽ هر جادوگر هوشيار کي. ۽ آيا جادوگر

فِرْعَوْنَ قَالُوْٓا اِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ

فرعون وٽ چيائون اسان کي ملندي ڪجهہ مزدوري جيڪڏهن اسان

الْغٰلِبِيْنَ ﴿١١٣﴾ قَالَ نَعَمْ وَ اِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ ﴿١١٤﴾ قَالُوْا يٰمُوْسٰٓى

زورتي وجون. چيائين هائو ۽ توهان خاص ماڻهو ٿيندا. چيائون اي موسىٰ

اِمَّآ اَنْ تُلْقِيَ وَ اِمَّآ اَنْ نَّكُوْنَ نَحْنُ الْمُلْقِيْنَ ﴿١١٥﴾ قَالَ

يا تون داءُ وجھ يا هجون اسين داءُ وجھندڙ. چيائين

اَلْقُوْا ۚ فَلَمَّآ اَلْقَوْا سَحَرُوْٓا اَعْيُنَ النَّاسِ وَ

توهان وجھو، پوءِ جڏهن داءُ وڌائون ته جادو ڪيائون ماڻهن جي اکين تي ۽

اسْتَرْهَبُوْهُمْ وَ جَآءُوْ بِسِحْرٍ عَظِيْمٍ ﴿١١٦﴾ وَ اَوْحَيْنَآ

ديڄاريائون انهن کي ۽ پيش ڪيائون جادو وڏو. ۽ حڪم ڪيوسون

اِلٰى مُوْسٰٓى اَنْ اَلْقِ عَصَاكَ ۚ فَاِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا

موسىٰ کي ته اُڇل پنهنجي لٺ، پوءِ اوچتو اها ڳھي ويئي ان کي

يَاْفِكُوْنَ ﴿١١٧﴾ ۚ فَوَقَعَ الْحَقُّ وَ بَطَلَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١١٨﴾ ۚ

جيڪي انهن بڻايو هو. پوءِ ثابت ٿيو حق ۽ رد ٿيو جيڪو اهي ڪن پيا.

فَغُلِبُوْا هُنَالِكَ وَ انْقَلَبُوْا صٰغِرِيْنَ ﴿١١٩﴾ ۚ وَ اُلْقِيَ السَّحَرَةُ

پوءِ هارايائون اتي ئي ۽ موٽيا خوار ٿي. ۽ ڪِري پيا جادوگر

سٰجِدِيْنَ ﴿١٢٠﴾ ۖ قَالُوْٓا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٢١﴾ ۙ رَبِّ مُوْسٰى

سجدي ۾. چيائون ايمان آندوسون رب العالمين تي. ❶ جو رب آهي موسىٰ

وَ هٰرُوْنَ ﴿١٢٢﴾ قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ

۽ هارون جو. چيو فرعون مڃيوتا توهان ان کي اڳي جو آءٌ اجازت ڏيان

لَكُمْ ۚ اِنَّ هٰذَا لَمَكْرٌ مَّكَرْتُمُوْهُ فِي الْمَدِيْنَةِ لِتُخْرِجُوْا

اوهان کي، بيشڪ هي ڏوڪو آهي جو ڏنو اَٿو شهر ۾ جيئن ڪڍو

مِنْهَآ اَهْلَهَا ۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٢٣﴾ لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ

ان مان شهر وارن کي، سو اجھو ڄاڻندؤ. مان ضرور وڍيندم توهان جا هٿ

وَ اَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿۱۲۴﴾ قَالُوْٓا
۽ توهان جا پير ابتڙ پوءِ ڦاهي ڏيندم توهان سيني کي. چيائون
اِنَّآ اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُوْنَ ﴿۱۲۵﴾ ج وَ مَا تَنْقِمُ مِنَّآ اِلَّآ اَنْ
اسان پنهنجي رب ڏانهن وڃڻا آهيون. ۽ تون رڳو وير ٿو وٺين اسان کان جو
اٰمَنَّا بِاٰيٰتِ رَبِّنَا لَمَّا جَآءَتْنَا ط رَبَّنَآ
ايمان آندوسون پنهنجي رب جي نشانين تي جڏهن آيون اسان وٽ، اي رب اسان جا
اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَّ تَوَفَّنَا مُسْلِمِيْنَ ﴿۱۲۶﴾ ع وَ قَالَ الْمَلَاُ
پرٽ اسان تي صبر ۽ مار اسان کي مسلمان ڪري. ۽ چيو سردارن
مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اَتَذَرُ مُوْسٰى وَ قَوْمَهٗ لِيُفْسِدُوْا
قوم فرعون جي ڇا تون ڇڏين ٿو موسٰي کي ۽ سندس ماڻهن کي ته ڦيل وگوڙ وجهن
فِى الْاَرْضِ وَ يَذَرَكَ وَ اٰلِهَتَكَ ط قَالَ سَنُقَتِّلُ
ملڪ ۾ ۽ ڦٽو ڪن توکي ۽ تنهنجي بتن کي، چيائين هينئر قتل ٿا ڪريون
اَبْنَآءَهُمْ وَ نَسْتَحْيٖ نِسَآءَهُمْ ج وَ اِنَّا فَوْقَهُمْ قٰهِرُوْنَ ﴿۱۲۷﴾
انهن جا پٽ ۽ جيئريون ٿا رکون انهن جون ڌيئون، ۽ اسين انهن تي آڪرا آهيون. (1)
قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهِ اسْتَعِيْنُوْا بِاللّٰهِ وَ اصْبِرُوْا ج اِنَّ
چيو موسٰي پنهنجي قوم کي مدد گهرو الله کان ۽ سهپ ڪريو، بيشڪ
الْاَرْضَ لِلّٰهِ قلے يُوْرِثُهَا مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ط وَ
ڌرتي الله جي آهي وارث ڪري ان جو جنهن کي گهري پنهنجي ٻانهن مان، ۽
الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿۱۲۸﴾ قَالُوْٓا اُوْذِيْنَا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَاْتِيَنَا
پڇاڙي آهي پرهيزگارن جي. چيائون آزار سٺاسون هن کان اڳ جو آئين تون اسان وٽ
وَ مِنْۢ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا ط قَالَ عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يُّهْلِكَ
۽ هن کان پوءِ به جو آئين اسان وٽ، چيائين سگهو ئي رب توهان جو تباهه ڪندو

عَدُوَّكُمْ وَ يَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ
توهان جي دشمن کي ۽ مالڪ بنائيندو توهان کي ملڪ جو پوءِ ڏسندو ته ڪيئن

تَعْمَلُوْنَ ۝١٢٩ وَ لَقَدْ اَخَذْنَآ اٰلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِيْنَ وَ نَقْصٍ
تا ڪم ڪريو. ۽ برابر پڪڙيوسون فرعون وارن کي ڏڪار سان ۽ نقصان سان

مِّنَ الثَّمَرٰتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُوْنَ ۝١٣٠ فَاِذَا جَآءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوْا
ميون ۾ ته مَنَ اُهي نصيحت وٺن. پوءِ جڏهن آئي انهن وٽ چڱائي چيائون

لَنَا هٰذِهٖ ۚ وَ اِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَّطَّيَّرُوْا بِمُوْسٰى
هي اسان جو ڀاڳ آهي، ۽ جيڪڏهن پهتي انهن کي بُرائي ته نڀاڳ چَوَن پيا موسىٰ

وَ مَنْ مَّعَهٗ ؕ اَلَآ اِنَّمَا طٰٓئِرُهُمْ عِنْدَ اللّٰهِ وَلٰكِنَّ
۽ ان جي سنگت جو، خبردار رهو نڀاڳ انهن جوئي آهي الله وٽ پر

اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝١٣١ وَ قَالُوْا مَهْمَا تَاْتِنَا بِهٖ مِنْ اٰيَةٍ
گهڻا انهن جا نه تا سمجهن. ۽ چيائون جيڪا به آڻيندين اسان وٽ ڪا نشاني

لِّتَسْحَرَنَا بِهَا ۙ فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِيْنَ ۝١٣٢ فَاَرْسَلْنَا
جيئن جادو ڪرين اسان تي ان سان، پوءِ به اسان توکي نه مڃيندا سون. پوءِ لاٿوسون

عَلَيْهِمُ الطُّوْفَانَ وَ الْجَرَادَ وَ الْقُمَّلَ وَ الضَّفَادِعَ وَ الدَّمَ
انهن تي طوفان ۽ ماڪڙ ۽ جونءِ ۽ ڏيڏر ۽ رت،

اٰيٰتٍ مُّفَصَّلٰتٍ ۫ فَاسْتَكْبَرُوْا وَ كَانُوْا قَوْمًا مُّجْرِمِيْنَ ۝١٣٣
نشانيون جُدا جُدا، پوءِ به وڏائي ڪندا رهيا ۽ هئا ماڻهو ڏوهاري.

وَ لَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوْا يٰمُوْسَى ادْعُ لَنَا
۽ جڏهن پوي پيو انهن تي عذاب ته چون پيا اي موسىٰ دعا گُهر اسان لاءِ

رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ ۚ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ
پنهنجي رب کان جيئن بولي اٿس توسان، جيڪڏهن تون لاهي وئين اسان کان عذاب

ع ١٥/٣/٥

لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَ لَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ﴿١٣٤﴾

تہ ضرور ايمان آڻيندا سون توتي ۽ ضرور ڇڏيندا سون توسان گڏ بني اسرائيل کي.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ اِلٰٓى اَجَلٍ هُمْ بٰلِغُوْهُ

پوءِ جڏهن لاتوسون انهن کان عذاب کجھ وقت تائين جو اهي ان کي پهچندڙ هئا

اِذَا هُمْ يَنْكُثُوْنَ ﴿١٣٥﴾ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَاَغْرَقْنٰهُمْ

تہ پوءِ انهن انجام پيجي ڇڏيو. پوءِ بدلو ورتوسون انهن کان ۽ ٻوڙيوسون کين

فِي الْيَمِّ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَ كَانُوْا عَنْهَا

پاڻيءَ ۾ جو اهي کوڙو کندا هئا اسان جي آيتن کي ۽ هئا انهن کان

غٰفِلِيْنَ ﴿١٣٦﴾ وَ اَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِيْنَ كَانُوْا يُسْتَضْعَفُوْنَ

غفلت کندڙ. ۽ مالک بڻايوسون ① انهيءَ قوم کي جي کمزور کيا ويا هئا

مَشَارِقَ الْاَرْضِ وَ مَغَارِبَهَا الَّتِيْ بٰرَكْنَا فِيْهَا ؕ وَ تَمَّتْ

اڀرندن ان ملڪ جي ۾ ۽ الهندن ۾ جن ۾ اسان برکت رکي هئي، ۽ پورو ٿيو

كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنٰى عَلٰى بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ۙ۬ بِمَا صَبَرُوْا ؕ

وعدو تنهنجي رب جو سهڻو بني اسرائيل تي، جو صبر کيائون،

وَ دَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَ قَوْمُهٗ وَ مَا

۽ اسان ويران کيو ان کي جيکي ناهيندو هو فرعون ۽ ان جي قوم ۽ جيکي

كَانُوْا يَعْرِشُوْنَ ﴿١٣٧﴾ وَ جٰوَزْنَا بِبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ الْبَحْرَ فَاَتَوْا

ڇتيون ناهيندا هئا. ۽ اُڪاريوسون بني اسرائيل کي درياءَ کان پوءِ آيا

عَلٰى قَوْمٍ يَّعْكُفُوْنَ عَلٰٓى اَصْنَامٍ لَّهُمْ ۚ قَالُوْا يٰمُوْسَى اجْعَلْ

اهڙي قوم تي جو اهي پوڄين پيا بُتن پنهنجن کي، چيائون او موسيٰ ناهہ

لَّنَآ اِلٰهًا كَمَا لَهُمْ اٰلِهَةٌ ؕ قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُوْنَ ﴿١٣٨﴾

اسان لاءِ بہ خدا جيئن انهن جا آهن خدا، چيائين توهان ماڻهو بي عقل آهيو.

اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ مُتَبَّرٌ مَّا هُمْ فِيْهِ وَ بٰطِلٌ مَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٣٩﴾

بيشڪ اهي ماڻهو برباد ٿيڻ واري طريقي تي آهن ۽ ڪوڙو آهي جيڪو عمل ٿا ڪن.

قَالَ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْغِيْكُمْ اِلٰهًا وَّ هُوَ فَضَّلَكُمْ

چيائين ڇا الله کان سواءِ ڳوليان توهان لاءِ ٻيو خدا حالانڪ انهيءَ اوهان کي ڀلارو ڪيو

عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٤٠﴾ وَ اِذْ اَنْجَيْنٰكُمْ مِّنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُوْمُوْنَكُمْ

جهان وارن تي. ۽ جڏهن ڇڏايوسون توهان کي فرعون وارن کان جو اهي ڏيندا هئا توهان کي

سُوْٓءَ الْعَذَابِ ۚ يُقَتِّلُوْنَ اَبْنَآءَكُمْ وَ يَسْتَحْيُوْنَ نِسَآءَكُمْ ؕ

بُڇڙو عذاب، ڪُهندا هئا توهان جي پُٽن کي ۽ جيئرو رکندا هئا توهان جي ڏيئن کي،

وَ فِيْ ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ عَظِيْمٌ ﴿١٤١﴾ وَ وٰعَدْنَا مُوْسٰى ع ١٦ ١٢ ٦

۽ انهي ڇڏائڻ ۾ احسان اتو توهان جي رب جو وڏو. ۽ وعدو ڪيوسون موسيٰ سان

ثَلٰثِيْنَ لَيْلَةً وَّ اَتْمَمْنٰهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِيْقَاتُ

ٽيهن راتين جو ۽ پورو ڪيوسون انهن کي ڏهن سان پوءِ پورو ٿيو وعدي جو وقت

رَبِّهٖٓ اَرْبَعِيْنَ لَيْلَةً ۚ وَ قَالَ مُوْسٰى لِاَخِيْهِ هٰرُوْنَ

سندس رب جو چاليهه راتيون، ۽ چيو موسيٰ پنهنجي ڀاءُ هارون کي

اخْلُفْنِيْ فِيْ قَوْمِيْ وَ اَصْلِحْ وَ لَا تَتَّبِعْ سَبِيْلَ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿١٤٢﴾

پنيان سنڀال منهنجي قوم کي ۽ سڌارو آڻ ۽ نه ونجاءِ رستو فساد ڪندڙن جو.

وَ لَمَّا جَآءَ مُوْسٰى لِمِيْقَاتِنَا وَ كَلَّمَهٗ رَبُّهٗ ۙ قَالَ

۽ جڏهن آيو موسيٰ اسان جي وعدي تي ۽ ڳالهايو ان سان سندس رب، چيائين

رَبِّ اَرِنِيْٓ اَنْظُرْ اِلَيْكَ ؕ قَالَ لَنْ تَرٰىنِيْ

منهنجا رب! ڏيکارينم ته ڏسان توڏانهن، (1) فرمايائين هرگز نه ڏسي سگهندين مون کي

وَ لٰكِنِ انْظُرْ اِلَى الْجَبَلِ فَاِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهٗ فَسَوْفَ

پر نظر ڪر جبل ڏانهن پوءِ جيڪڏهن اهو بيٺو پنهنجي جاءِ تي ته

تَرٰىنِيْ ۚ فَلَمَّا تَجَلّٰى رَبُّهٗ لِلْجَبَلِ جَعَلَهٗ

تون بہ ڏسندين مون کي، پوءِ جڏهن ڏيکاري ڏني ان جي رب جبل کي تہ ڪيائين ان کي

دَكًّا وَّ خَرَّ مُوْسٰى صَعِقًا ۚ فَلَمَّاۤ اَفَاقَ قَالَ

پورا پورا ۽ ڪِري پيو موسىٰ بيهوش ٿي، پوءِ جڏهن هوشيار ٿيو چيائين

سُبْحٰنَكَ تُبْتُ اِلَيْكَ وَ اَنَا اَوَّلُ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۱۴۳﴾ قَالَ

تون پاڪ آهين آءٌ رجوع ٿيس توڏانهن ۽ آءٌ پهريون مڃيندڙ آهيان. چيائين

يٰمُوْسٰۤى اِنِّى اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسٰلٰتِيْ وَ

اي موسىٰ مون چُونڊيو آهي توکي ماڻهن تي پنهنجي پيغامن سان ۽

بِكَلَامِيْ ۖ فَخُذْ مَاۤ اٰتَيْتُكَ وَ كُنْ مِّنَ الشّٰكِرِيْنَ ﴿۱۴۴﴾ وَ

پنهنجي ڳالهائڻ سان پوءِ وٺُ جيڪي ڏنم توکي ۽ ٿيءُ شڪر گذارن مان. ۽

كَتَبْنَا لَهٗ فِى الْاَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّوْعِظَةً وَّ تَفْصِيْلًا

لکي سون انهي لاءِ ڦرهن ۾ هر قسم جي نصيحت ۽ ڪليل بيان

لِّكُلِّ شَيْءٍ ۚ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَّ اْمُرْ قَوْمَكَ

هر شيءِ جو، پوءِ وٺ انهن کي مضبوطي سان ۽ حڪم ڪر پنهنجي قوم کي

يَاْخُذُوْا بِاَحْسَنِهَا ؕ سَاُورِيْكُمْ دَارَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿۱۴۵﴾

تہ وٺن انهن جي سُٺين ڳالهين کي، جلد ڏيکاريندم توهان کي گهر ڏوهارين جو.

سَاَصْرِفُ عَنْ اٰيٰتِىَ الَّذِيْنَ يَتَكَبَّرُوْنَ فِى الْاَرْضِ

آءٌ ڦيري ڇڏيندس پنهنجين آيتن کان انهن کي جيڪي وڏائي ٿا ڪن ڌرتي تي

بِغَيْرِ الْحَقِّ ؕ وَ اِنْ يَّرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوْا بِهَا ۚ وَ اِنْ

نا حق، ۽ جيڪڏهن ڏسندا هر نشاني تہ بہ نہ ايمان آڻيندا ان تي، ۽ جيڪڏهن

يَّرَوْا سَبِيْلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوْهُ سَبِيْلًا ۚ وَ اِنْ يَّرَوْا سَبِيْلَ

ڏسندا راهہ هدايت جي تہ نہ وٺندا ان کي رستو ڪري، ۽ جيڪڏهن ڏسندا رستو

الْغَيِّ يَتَّخِذُوْهُ سَبِيْلًا ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوْا

گمراهيءَ جو بڻائيندا ان کي رستو، اهو هن ڪري جو ڪوڙو ڪيو اٿن

بِاٰيٰتِنَا وَ كَانُوْا عَنْهَا غٰفِلِيْنَ ﴿۱۴۶﴾ وَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا

اسان جي آيتن کي ۽ هئا انهن کان بي خبر. ۽ جن ڪوڙو ڪيو

بِاٰيٰتِنَا وَ لِقَآءِ الْاٰخِرَةِ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ ؕ هَلْ يُجْزَوْنَ

اسان جي آيتن کي ۽ ملاقات آخرت جي کي اڪارت ٿيا عمل انهن جا، رڳو بدلو ڏنا ويندا

اِلَّا مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۱۴۷﴾ ع وَ اتَّخَذَ قَوْمُ مُوْسٰى مِنْۢ بَعْدِهٖ

جيڪي عمل ڪيائون. ۽ ناهيو موسىٰ جي قوم انهيءَ کان پويان

مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَّهٗ خُوَارٌ ؕ اَلَمْ يَرَوْا اَنَّهٗ

پنهنجن ڳهن مان گابو بوتو جنهن کي هئي رنڀ، ڇا نه ڏٺائون ته اهو

لَا يُكَلِّمُهُمْ وَ لَا يَهْدِيْهِمْ سَبِيْلًا ۘ اِتَّخَذُوْهُ

ڪو نه پيو ڳالهائي انهن سان ۽ نکي هدايت پيو ڪري رستي جي، بنايائون ان کي خدا

وَ كَانُوْا ظٰلِمِيْنَ ﴿۱۴۸﴾ وَ لَمَّا سُقِطَ فِيْۤ اَيْدِيْهِمْ وَ رَاَوْا اَنَّهُمْ

۽ هئا ظالم. ۽ جڏهن وئي انهن جي هٿن کان ۽ ڏٺائون پاڻ کي

قَدْ ضَلُّوْا ۙ قَالُوْا لَئِنْ لَّمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَ يَغْفِرْ لَنَا

گمراهه، چيائون جيڪڏهن نه رحم ڪيو اسان تي اسان جي رب ۽ نه بخشيائين

لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿۱۴۹﴾ وَ لَمَّا رَجَعَ مُوْسٰۤى اِلٰى قَوْمِهٖ

ته ضرور ٿينداسون نقصان وارن مان. ۽ جڏهن موٽيو موسىٰ پنهنجي قوم ڏانهن

غَضْبَانَ اَسِفًا ۙ قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُوْنِيْ مِنْۢ بَعْدِيْ ۚ

ڪاوڙيل افسوس ڪندڙ، چيائين تمام بڇڙي ڪئي اٿوَ پوئواري منهنجي مون کان پوءِ

اَعَجِلْتُمْ اَمْرَ رَبِّكُمْ ۚ وَ اَلْقَى الْاَلْوَاحَ وَ اَخَذَ

ڇا اڳرائي ڪئي توهان پنهنجي رب جي حڪم کان، ۽ اُڇلايائين ڦرهيون ۽ ورتائين

بِرَاْسِ اَخِيْهِ يَجُرُّهٗۤ اِلَيْهِ ؕ قَالَ ابْنَ اُمَّ اِنَّ الْقَوْمَ
وارن کان پنهنجي ڀاءُ کي، ڇڪيس پيو پاڻ ڏانهن، چيو هارون امڙ جا پُٽ بيشڪ ماڻهن

اسْتَضْعَفُوْنِيْ وَ كَادُوْا يَقْتُلُوْنَنِيْ ۖؗ فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْاَعْدَآءَ
ڪمزور ڄاتو مون کي ۽ مارڻ تي هئا مون کي، سو نه کِلاءِ مون تي دشمن

وَ لَا تَجْعَلْنِيْ مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٥٠﴾ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ
۽ نه ڳنڍِ مون کي ماڻهن مشرڪن سان. چيو موسيٰ رب منهنجا بخش

لِيْ وَ لِاَخِيْ وَ اَدْخِلْنَا فِيْ رَحْمَتِكَ ۖؗ وَ اَنْتَ
مون کي ۽ منهنجي ڀاءُ کي ۽ داخل ڪر اسان کي پنهنجي رحمت ۾ ۽ تون ئي

ع ١٨ / ٨
اَرْحَمُ الرّٰحِمِيْنَ ﴿١٥١﴾ ع اِنَّ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ
سڀ کان وڌ ٻاجهارو آهين. بيشڪ جن ماڻهن ٻڍايو هو ڳابي کي پهچندو انهن کي

غَضَبٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ وَ ذِلَّةٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ؕ وَ كَذٰلِكَ نَجْزِي
غضب سندن رب جو ۽ ذلّت دنيا جي حياتي ۾، ۽ اهڙي طرح سزا ڏيندا آهيون

الْمُفْتَرِيْنَ ﴿١٥٢﴾ وَ الَّذِيْنَ عَمِلُوا السَّيِّاٰتِ ثُمَّ تَابُوْا مِنْۢ بَعْدِهَا
ڪوڙ ناهيندڙن کي. ۽ جن ڪم ڪيا بُڇڙا پوءِ توبهه ڪيائون ان کان بعد

وَ اٰمَنُوْۤا ز اِنَّ رَبَّكَ مِنْۢ بَعْدِهَا لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٥٣﴾ وَ لَمَّا
۽ ايمان آندائون ته رب تنهنجو ان کان پوءِ بخشيندڙ مهربان آهي. ۽ جڏهن

سَكَتَ عَنْ مُّوْسَى الْغَضَبُ اَخَذَ الْاَلْوَاحَ ۚۖ وَ فِيْ نُسْخَتِهَا
لٿو موسيٰ کان غُصّو ته ڪنيائين ڦرهيون، ۽ انجي لِکئي ۾ هئي

هُدًى وَّ رَحْمَةٌ لِّلَّذِيْنَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُوْنَ ﴿١٥٤﴾ وَ اخْتَارَ
هدايت ۽ رحمت انهن لاءِ جيڪي پنهنجي رب کان ڊڄن پيا. ۽ چونڊيا

مُوْسٰى قَوْمَهٗ سَبْعِيْنَ رَجُلًا لِّمِيْقَاتِنَا ۚ فَلَمَّآ اَخَذَتْهُمُ
موسيٰ پنهنجي قوم جا سَتر ماڻهو (1) اسانجي وعدي لاءِ، پوءِ جڏهن ورتو انهن کي

الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ اَهْلَكْتَهُمْ مِّنْ قَبْلُ

زلزلي چيائين منهنجا رب جيڪڏهن گهرين ها ته مارين ها انهن کي هن کان اڳ

وَ اِيَّايَ ؕ اَ تُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَآءُ مِنَّا ۚ

۽ مون کي به، ڇا تون مارين ٿو اسان کي ❶ ان ڪري جو ڪيو بيوقوفن اسان جي،

اِنْ هِيَ اِلَّا فِتْنَتُكَ ؕ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَآءُ وَ

اهو رڳو امتحان آهي تنهنجو، گمراهه ڪرين انهي سان جنهن کي چاهين ۽

تَهْدِيْ مَنْ تَشَآءُ ؕ اَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَ

هدايت ڪرين جنهن کي گهرين، تون آهين اسان جو مالڪ پوءِ بخش اسان کي ۽

ارْحَمْنَا وَ اَنْتَ خَيْرُ الْغٰفِرِيْنَ ﴿۱۵۵﴾ وَ اكْتُبْ لَنَا فِيْ هٰذِهِ الدُّنْيَا

ٻاجهه ڪر اسان تي ۽ تون ڀلو بخشيندڙ آهين. ۽ لِکُ اسان لاءِ هن دنيا ۾

حَسَنَةً وَّ فِي الْاٰخِرَةِ اِنَّا هُدْنَآ اِلَيْكَ ؕ قَالَ عَذَابِيْٓ

ڀلائي ۽ آخرت ۾ بيشڪ اسان موٽيا آهيون توڏانهن، چيائين عذاب پنهنجو

اُصِيْبُ بِهٖ مَنْ اَشَآءُ ۚ وَ رَحْمَتِيْ وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ؕ

وِجهندو آهيان جنهن تي گهران، ۽ رحمت منهنجي شامل آهي هر شيءِ تي،

فَسَاَكْتُبُهَا لِلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ وَ يُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَ الَّذِيْنَ هُمْ

پوءِ اها لِکندس ❷ انهن لاءِ جيڪي ڊڄندا ۽ ڏيندا زڪوات ۽ جيڪي اهي

بِاٰيٰتِنَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿۱۵۶﴾ ۚ اَلَّذِيْنَ يَتَّبِعُوْنَ الرَّسُوْلَ النَّبِيَّ

اسانجي آيتن تي ايمان آڻيندا. اُهي جيڪي پيروي ڪندا انهيءَ رسول نبيءَ

الْاُمِّيَّ الَّذِيْ يَجِدُوْنَهٗ مَكْتُوْبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرٰىةِ وَ

مڪي واري جي جنهن کي لهن ٿا لِکيلُ پاڻ وٽ تورات ۽

الْاِنْجِيْلِ ۫ يَاْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوْفِ وَ يَنْهٰىهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ

انجيل ۾، اهو حڪم ڪندو انهن کي چڱن ڪمن جو ۽ جهليندو انهن کي بڇڙاين کان

وَ يُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبٰتِ وَ يُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبٰٓئِثَ وَ

۽ حلال ڪندو انهن لاءِ پاڪ شيون ۽ حرام ڪندو انهن لاءِ پليت شيون ۽

يَضَعُ عَنْهُمْ اِصْرَهُمْ وَ الْاَغْلٰلَ الَّتِيْ كَانَتْ عَلَيْهِمْ ؕ فَالَّذِيْنَ

لاهيندو انهن کان بار انهن جا ۽ اهي ڳٽ جيڪي انهن تي آهن، ❶ پوءِ جن

اٰمَنُوْا بِهٖ وَ عَزَّرُوْهُ وَ نَصَرُوْهُ وَ اتَّبَعُوا النُّوْرَ الَّذِيْٓ

ايمان آندو ان تي ۽ ساٿ ڏنائون ان جو ۽ مدد ڪيائون ان جي ۽ تابع ٿيا ان نور جا ❷

ع ١٩ ٦ ٩

اُنْزِلَ مَعَهٗٓ ۙ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿١٥٧﴾ قُلْ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ

جيڪو لاٿو ويو انهيءَ سان گڏ اهي ئي ڪامياب آهن. چؤ اي انسانو!

اِنِّيْ رَسُوْلُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ جَمِيْعَا ا۟لَّذِيْ لَهٗ مُلْكُ

بيشڪ آءٌ رسول آهيان الله جو توهان سيني ڏانهن ❸ جنهن جي حڪومت آهي

السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ۚ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيٖ وَ يُمِيْتُ ۠

آسمانن ۽ زمين ۾، ڪانهي بندگي انهيءَ ڪانسواءِ اهو جياري ٿو ۽ ماري ٿو

فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَ رَسُوْلِهِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الَّذِيْ يُؤْمِنُ

پوءِ ايمان آڻيو الله تي ۽ ان جي موڪليل نبي اُمّي تي ❹ جو اهو ايمان رکي ٿو

بِاللّٰهِ وَ كَلِمٰتِهٖ وَ اتَّبِعُوْهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ﴿١٥٨﴾ وَ

الله ۽ ان جي حُڪمن تي ۽ اوهين تابع ٿيو انهيءَ جا جيئن هدايت وٺو. ۽

مِنْ قَوْمِ مُوْسٰٓى اُمَّةٌ يَّهْدُوْنَ بِالْحَقِّ وَ بِهٖ يَعْدِلُوْنَ ﴿١٥٩﴾

موسىٰ جي قوم مان ڪي ماڻهو هدايت ڪن ٿا حق جي ۽ ان موجب عدالت ڪن ٿا.

وَ قَطَّعْنٰهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ اَسْبَاطًا اُمَمًا ؕ وَ اَوْحَيْنَآ

۽ جدا ڪيوسون انهن کي ٻارهن قبلين ۾ جماعتون ڪري، ۽ حڪم ڪيوسون

اِلٰى مُوْسٰٓى اِذِ اسْتَسْقٰىهُ قَوْمُهٗٓ اَنِ اضْرِبْ بِّعَصَاكَ

موسىٰ کي جڏهن گهريو پاڻي ان کان سندس قوم ته ڌڪ هڻ لٺ پنهنجي سان

الْحَجَرَ ۚ فَانْۢبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ؕ قَدْ عَلِمَ كُلُّ

پاھڻ کي، پوءِ ڦٽي نڪتا ان مان ٻارھن چشما، سڃاتي ورتو ھر

اُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ ؕ وَ ظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَ اَنْزَلْنَا

قبيلي پنھنجي پيچ کي، ۽ ڇانوَ ڪئي سون انھن تي ڪڪر جي ۽ اسان لاٿو

عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَ السَّلْوٰى ؕ كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ ؕ

انھن تي مَنُ ۽ سلوٰي، ڪائو پاڪ شيون جيڪا روزي ڏني سون توھان کي،

وَ مَا ظَلَمُوْنَا وَلٰكِنْ كَانُوْۤا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿١٦٠﴾ وَ اِذْ

۽ نہ ڪَسُ لاتائون اسان کي پر پنھنجو پاڻ کي ڪَسُ لاتائون. ۽ جڏھن

قِيْلَ لَهُمُ اسْكُنُوْا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ وَ كُلُوْا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَ

حُڪم ٿيو انھن کي تہ رھو ھن شھر ۾ ۽ ڪائو ان مان جتان وڻيوَ ۽

قُوْلُوْا حِطَّةٌ وَّ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَّغْفِرْ لَكُمْ

چئو بخش اسان کي ۽ داخل ٿيو دروازي کان سجدو ڪندي تہ بخشينداسون توھان کي

خَطِيْٓـٰٔتِكُمْ ؕ سَنَزِيْدُ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٦١﴾ فَبَدَّلَ الَّذِيْنَ

گناھ توھان جا، اجھو وڌائينداسون چڱائي ڪندڙن کي. پوءِ بدلايو انھن

ظَلَمُوْا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِيْ قِيْلَ لَهُمْ فَاَرْسَلْنَا

جن ظلم ڪيو انھن مان لفظ ٻيو ان کان سواءِ جو کين چيو ويو پوءِ موڪليوسون

عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِّنَ السَّمَآءِ بِمَا كَانُوْا يَظْلِمُوْنَ ﴿١٦٢﴾ ع وَ سْـَٔلْهُمْ

انھن تي عذاب آسمان کان انھيءَ ڪري جو ظلم ڪندا ھئا. ۽ پُڇ انھن کان

عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِيْ كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ ۘ اِذْ يَعْدُوْنَ

ان ڳوٺ جي خبر جو ھئو ڪناري درياءَ جي تي، جڏھن زيادتي ڪيا ڪن

فِي السَّبْتِ اِذْ تَاْتِيْهِمْ حِيْتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا

ڇنڇر ۾ ❶ جڏھن اچن پيون انھن وٽ مڇيون انھن جون ڏينھن ڇنڇر تي تَرندي

ع ٢٠ ٥ ١٠ وقف لازم

وَّ يَوْمَ لَا يَسْبِتُوْنَ ۙ لَا تَاْتِيْهِمْ ۛ كَذٰلِكَ ۛ نَبْلُوْهُمْ

۽ جي ڏينهن ڇنڇر نہ هجين تہ ڪو نہ پيون اچن انهن وٽ، اهڙي طرح، آزمايون پيا انهن کي

بِمَا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ ﴿١٦٣﴾ وَ اِذْ قَالَتْ اُمَّةٌ مِّنْهُمْ

جو اُهي بي فرماني ڪندا هئا. ۽ جنهن وقت چيو هڪ جماعت انهن مان

لِمَ تَعِظُوْنَ قَوْمًا ۙ اللّٰهُ مُهْلِكُهُمْ اَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا

ڇو ٿا سمجهايو اهڙن ماڻهن کي جن کي الله هلاڪ ڪندو يا ڏيندو عذاب

شَدِيْدًا ۭ قَالُوْا مَعْذِرَةً اِلٰى رَبِّكُمْ وَ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿١٦٤﴾

سخت، چيائون بار لاهڻ لاءِ توهان جي رب وٽ ۽ مَنَ اهي ڊڄن.

فَلَمَّا نَسُوْا مَا ذُكِّرُوْا بِهٖٓ اَنْجَيْنَا الَّذِيْنَ

پوءِ جڏهن وساريائون اهو جو سمجهايو ويو انهن کي تہ اسان بچايو انهن کي

يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوْٓءِ وَ اَخَذْنَا الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا بِعَذَابٍۢ

جيڪي روڪين پيا بڇڙائيءَ کان ۽ پڪڙيوسون انهن کي جن ظلم ڪيو، عذاب

بَئِيْسٍۢ بِمَا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ ﴿١٦٥﴾ فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَّا نُهُوْا عَنْهُ

خوفناڪ سان جو نافرماني ڪندا هئا. پوءِ جڏهن وڌي ويا ان ڪم ۾ جنهن کان جهليا ويا

قُلْنَا لَهُمْ كُوْنُوْا قِرَدَةً خٰسِـِٕيْنَ ﴿١٦٦﴾ وَ اِذْ تَاَذَّنَ

چيوسون انهن کي ٿي پئو پولا خوار. ۽ ياد ڪر جڏهن اطلاع ڪيو

رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ

تنهنجي رب تہ ضرور موڪليندو انهن تي ڏينهن قيامت تائين اهڙو ماڻهو

يَّسُوْمُهُمْ سُوْٓءَ الْعَذَابِ ۭ اِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيْعُ الْعِقَابِ ۚ

جو ڏيندو انهن کي بڇڙو عذاب، ① بيشڪ تنهنجو رب جلد عذاب ڏيندڙ آهي،

وَ اِنَّهٗ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٦٧﴾ وَ قَطَّعْنٰهُمْ فِي الْاَرْضِ

۽ بيشڪ اهو غفور رحيم آهي. ۽ جدا ڪيوسون انهن کي ملڪ ۾

أُمَمًا ۚ مِنْهُمُ الصّٰلِحُوْنَ وَ مِنْهُمْ دُوْنَ ذٰلِكَ ۫ وَ

ٽولا ٽولا ڪري، ڪي انهن مان چڱا هئا ۽ ڪي انهن مان ٻيءَ طرح ۽

بَلَوْنٰهُمْ بِالْحَسَنٰتِ وَ السَّيِّاٰتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿١٦٨﴾ فَخَلَفَ

آزمايوسون انهن کي سُکن ۽ ڏکن سان مَنَ اهي موٽي پَوَن. پوءِ آيا

مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَّرِثُوا الْكِتٰبَ يَاْخُذُوْنَ عَرَضَ

انهن کان بعد برا پونيرَ ❶ جي وارث ٿيا ڪتاب جا وٺن پيا روڳ

هٰذَا الْاَدْنٰى وَ يَقُوْلُوْنَ سَيُغْفَرُ لَنَا ۚ وَ اِنْ يَّاْتِهِمْ

هن دنيا جو ۽ چون پيا ته اسان کي بخشيو ويندو ❷ ۽ جيڪڏهن ايندو ھو انهن وٽ

عَرَضٌ مِّثْلُهٗ يَاْخُذُوْهُ ؕ اَ لَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِّيْثَاقُ الْكِتٰبِ

مال ان جهڙو ته وٺندا هئا ان کي، ڇا نه ورتو ويو انهن کان وعدو ڪتاب جو

اَنْ لَّا يَقُوْلُوْا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ وَ دَرَسُوْا مَا فِيْهِ ؕ

ته نه ڳالهائين الله تي ڪجهه به سچ کان سواءِ ۽ پڙهيائون جيڪي ان ۾ هئو،

وَ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ ؕ اَ فَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿١٦٩﴾

۽ گهر آخرت جو بهتر آهي پرهيزگارن لاءِ، ڇا پوءِ توهان نه ٿا سمجهو؟

وَ الَّذِيْنَ يُمَسِّكُوْنَ بِالْكِتٰبِ وَ اَقَامُوا الصَّلٰوةَ ؕ اِنَّا لَا

۽ جيڪي مضبوط وٺن ٿا ڪتاب کي ۽ قائم ڪيائون نماز، ته اسان نه

نُضِيْعُ اَجْرَ الْمُصْلِحِيْنَ ﴿١٧٠﴾ وَ اِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ

وڃائيندا سون اجورو چڱائي آڻيندڙن جو. ۽ جنهن وقت کنيوسون جبل

فَوْقَهُمْ كَاَنَّهٗ ظُلَّةٌ وَّ ظَنُّوْٓا اَنَّهٗ وَاقِعٌۢ بِهِمْ ۚ خُذُوْا

انهن جي مٿان ڄڻ ته اهو ڇٽي هو ۽ سمجهيائون ته اهو ڪِرندڙ آهي مٿانئن، ڇيوسون ته وٺو

مَآ اٰتَيْنٰكُمْ بِقُوَّةٍ وَّ اذْكُرُوْا مَا فِيْهِ لَعَلَّكُمْ

جيڪو ڏنوسون توهان کي مضبوطي سان ۽ ياد ڪريو جيڪي ان ۾ آهي جيئن اوهين

تَتَّقُوۡنَ ﴿۱۷۱﴾ ع وَ اِذۡ اَخَذَ رَبُّكَ مِنۡۢ بَنِىۡۤ اٰدَمَ مِنۡ ظُهُوۡرِهِمۡ

پرهيزگار ٿيو. ۽ جڏهن ورتو تنهنجي رب بني آدم کان سندن پٺين مان

ذُرِّيَّتَهُمۡ وَ اَشۡهَدَهُمۡ عَلٰٓى اَنۡفُسِهِمۡ ۚ اَ لَسۡتُ

انهن جي اولاد کي ❶ ۽ اقرار ورتائين انهن کان سندن سِرَن تي، ته ڇا نه آهيان مان

بِرَبِّكُمۡ ؕ قَالُوۡا بَلٰى ۛۚ شَهِدۡنَا ۛۚ اَنۡ تَقُوۡلُوۡا يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ

توهان جو رب، چيائون هائو، اسان اقرار کيو سون، متان چئو قيامت ڏينهن

اِنَّا كُنَّا عَنۡ هٰذَا غٰفِلِيۡنَ ﴿۱۷۲﴾ لا اَوۡ تَقُوۡلُوۡۤا اِنَّمَاۤ اَشۡرَكَ

ته اسان هئاسون ان کان بي خبر. يا چئو ته رڳو شرک کيو هئو

اٰبَآؤُنَا مِنۡ قَبۡلُ وَ كُنَّا ذُرِّيَّةً مِّنۡۢ بَعۡدِهِمۡ ۚ اَ

اسان جي ابن ڏاڏن اڳي کان ۽ اسين آهيون اولاد انهن کان پوءِ جي، ❷ ڇا

فَتُهۡلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الۡمُبۡطِلُوۡنَ ﴿۱۷۳﴾ وَ كَذٰلِكَ

پوءِ تون تباهه ڪندين اسان کي ان ڪري جو ڪيو گمراهن. ۽ اهڙي طرح

نُفَصِّلُ الۡاٰيٰتِ وَلَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُوۡنَ ﴿۱۷۴﴾ وَ اتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَاَ

صاف بڌايون ٿا آيتون ته جيئن اهي موٽي پون. ۽ پڙهه انهن تي خبر

الَّذِىۡۤ اٰتَيۡنٰهُ اٰيٰتِنَا فَانۡسَلَخَ مِنۡهَا فَاَتۡبَعَهُ

ان شخص جي ڏنيون سي جنهن کي پنهنجون آيتون پوءِ سُرڪي ويو انهن کان پوءِ پٺيان پيس

الشَّيۡطٰنُ فَكَانَ مِنَ الۡغٰوِيۡنَ ﴿۱۷۵﴾ وَ لَوۡ شِئۡنَا لَرَفَعۡنٰهُ

شيطان نيٺ ٿيو گمراهن مان. ۽ جيڪڏهن گهرون ها ته ڪٽي وٺون ها ان کي

بِهَا وَلٰكِنَّهٗۤ اَخۡلَدَ اِلَى الۡاَرۡضِ وَ اتَّبَعَ هَوٰٮهُ ۚ

انهن آيتن سان پراهو جهڪي پيو زمين ڏانهن ۽ ڪڍ لڳو پنهنجي خواهش کي،

فَمَثَلُهٗ كَمَثَلِ الۡكَلۡبِ ۚ اِنۡ تَحۡمِلۡ عَلَيۡهِ يَلۡهَثۡ اَوۡ

پوءِ ان جو مثال ٿيو ڪُتي جهڙو، ❸ جيڪڏهن بار رکندين ان تي ته سهڪندو يا

تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ ؕ ذٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا

ڇڏي ڏيندينس ته به سهڪندو، اهو آهي مثال ان قوم جو جن ڪوڙو ڪيو

بِاٰيٰتِنَا ۚ فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ ﴿۱۷۶﴾ سَآءَ

اسانجي آيتن کي، پوءِ بڌاءِ اهي احوال ته جيئن اهي ڌيان ڪن. بُڇڙو

مَثَلَا ۨ الْقَوْمُ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَ اَنْفُسَهُمْ

مثال آهي ان قوم جو جن ڪوڙو ڪيو اسان جي آيتن کي ۽ اهي پاڻ تي

كَانُوْا يَظْلِمُوْنَ ﴿۱۷۷﴾ مَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِيْ ۚ وَ مَنْ

ظلم ڪندا هئا. جنهن کي هدايت ڪري الله پوءِ اهو هدايت وارو آهي، ۽ جنهن کي

يُّضْلِلْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿۱۷۸﴾ وَ لَقَدْ ذَرَاْنَا لِجَهَنَّمَ

گمراه ڪري پوءِ اهي ئي نقصان وارا آهن. ۽ اسان پيدا ڪيا آهن دوزخ لاءِ ❶

كَثِيْرًا مِّنَ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ ۖؗ لَهُمْ قُلُوْبٌ لَّا يَفْقَهُوْنَ بِهَا ؗ

گهڻيئي جن ۽ ماڻهو انهن کي دليون آهن نه ٿا سمجهن انهن سان،

وَ لَهُمْ اَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُوْنَ بِهَا ؗ وَ لَهُمْ اٰذَانٌ لَّا يَسْمَعُوْنَ

۽ انهن کي اکيون آهن نه ٿا ڏسن انهن سان، ۽ انهن کي ڪَن آهن نه ٿا ٻڌن

بِهَا ؕ اُولٰٓئِكَ كَالْاَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ ؕ اُولٰٓئِكَ هُمُ

انهن سان، اهي جانورن جهڙا آهن پر اهي ته وڌيڪ گمراه، اهي ئي

الْغٰفِلُوْنَ ﴿۱۷۹﴾ وَ لِلّٰهِ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوْهُ بِهَا ۠

بي خبر آهن. ۽ الله جا آهن سڀ نالا سُهڻا پوءِ پڪاريو ان کي انهن سان

وَ ذَرُوا الَّذِيْنَ يُلْحِدُوْنَ فِيْۤ اَسْمَآئِهٖ ؕ سَيُجْزَوْنَ

۽ ڇڏي ڏيو انهن کي جيڪي ڦيرائين ٿا سندس نالن کي، اهي سزا ڏنا ويندا

مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۱۸۰﴾ وَ مِمَّنْ خَلَقْنَاۤ اُمَّةٌ

پنهنجي ڪئي جي. ۽ انهن مان جن کي پيدا ڪيوسون هڪ جماعت آهي

ع ٢٢ ١٠ ١٢

يَهْدُوْنَ بِالْحَقِّ وَ بِهٖ يَعْدِلُوْنَ ﴿١٨١﴾ وَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا

جيڪي رستو ٻڌائين ٿا حق جو ۽ ان پٽاندر عدالت ڪن ٿا. ۽ جن ڪوڙو ڪيو

بِاٰيٰتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٨٢﴾ ج

اسان جي آيتن کي هري هري وٺنداسون انهن کي اتان جو اهي پروڙيندائي ڪين.

وَ اُمْلِيْ لَهُمْ ط اِنَّ كَيْدِيْ مَتِيْنٌ ﴿١٨٣﴾ اَوَ لَمْ يَتَفَكَّرُوْا سكتة

۽ آءٌ ڍر ڏيان ٿو انهن کي، بيشڪ منهنجي سِٽا سخت آهي. ڇا نہ ڏيان ڪيائون

مَا بِصَاحِبِهِمْ مِّنْ جِنَّةٍ ط اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٨٤﴾

تہ ناهي انهن جي صاحب کي ڪا چريائي، رڳو اهو ڊيڄاريندڙ آهي نِروارُ.

اَوَ لَمْ يَنْظُرُوْا فِيْ مَلَكُوْتِ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ مَا

۽ ڇا نہ ڏٺائون بادشاهي آسمانن ۽ زمين جي کي ۽ ان کي

خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ لا وَّ اَنْ عَسٰۤى اَنْ يَّكُوْنَ قَدِ اقْتَرَبَ

جا پيدا ڪئي الله هر شيء ۽ هيءُ تہ شايد ٿيو هجي ويجهو

اَجَلُهُمْ ج فَبِاَيِّ حَدِيْثٍۭ بَعْدَهٗ يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٨٥﴾ مَنْ يُّضْلِلِ

موت انهن جو، پوءِ ڪهڙي ڳالهه تي قرآن کانپوءِ ايمان آڻيندا. جنهن کي منجهائي

اللّٰهُ فَلَا هَادِيَ لَهٗ ط وَ يَذَرُهُمْ فِيْ طُغْيَانِهِمْ

الله تہ ناهي ڪوئي راهه ونائيندڙ ان کي، ۽ ڇڏي ڏئي ٿو انهن کي سندن شرارت ۾

يَعْمَهُوْنَ ﴿١٨٦﴾ يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ السَّاعَةِ اَيَّانَ مُرْسٰىهَا ط قُلْ

پيا آوارا ڦِرن. پُڇن ٿا توکان قيامت بابت تہ ڪڏهن ايندو وقت ان جو، (1) تون چؤ

اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّيْ ج لَا يُجَلِّيْهَا لِوَقْتِهَآ اِلَّا

رڳو ڄاڻ ان جي منهنجي رب وٽ آهي، ڪوئي نہ کوليندو ان کي سندس وقت تي مگر

هُوَ ط ثَقُلَتْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ط لَا تَاْتِيْكُمْ اِلَّا

اهو، اها ڳري آهي آسمانن ۽ زمين ۾، نہ ايندي توهان وٽ مگر

وقف منزل / وقف لازم

بَغْتَةً ۭ يَسْـَٔلُوْنَكَ كَاَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا ۭ قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا

اوچتو ئي، اُهي پُڇن ٿا توکان ڄڻ تون تلاش ۾ آهين ان جي، چؤ ته رڳو ڄاڻ ان جي

عِنْدَ اللّٰهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٨٧﴾ قُلْ لَّآ اَمْلِكُ

الله وٽ آهي پر گهڻا ماڻهو نه ٿا سمجهن. چؤ ته نه آهيان مالڪ

لِنَفْسِيْ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا اِلَّا مَا شَاۗءَ اللّٰهُ ۭ وَلَوْ

پنهنجي نفعي جو ۽ نڪي نقصان جو مگر جو گهري الله، ۽ جيڪڏهن

كُنْتُ اَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ ښ وَمَا

مون ڄاڻان ها ڳُجهه ❶ ته گهڻوئي گڏ ڪريان ها ڀلائي ڪي، ۽ نه

مَسَّنِيَ السُّوْۗءُ ڔ اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِيْرٌ وَّبَشِيْرٌ

پهچي ها مون کي ڪا تڪليف، رڳو آءٌ آهيان خوف ٻڌائيندڙ ۽ خوشخبري ڏيندڙ

لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿١٨٨﴾ ع هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ

ماڻهن کي جيڪي مڃوتي ڪن. اهو ئي آهي جنهن پيدا ڪيو توهان کي شخص

وَّاحِدَةٍ وَّجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ اِلَيْهَا ۚ فَلَمَّا

هڪڙي مان ❷ ۽ ٺاهيائين انهيءَ مان سندس زال جيئن آرام وٺي ان وٽ، ❸ پوءِ جڏهن

تَغَشّٰىهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيْفًا فَمَرَّتْ بِهٖ ۚ فَلَمَّآ

ميلاپ ڪيائينس ته ڪنيائين حمل هلڪو پوءِ هلندي رهي انهيءَ سان، پوءِ جڏهن

اَثْقَلَتْ دَّعَوَا اللّٰهَ رَبَّهُمَا لَىِٕنْ اٰتَيْتَنَا صَالِحًا

ڳوري ٿي ته ٻنهي سڏيو الله پنهنجي رب کي ته جي ڏيندين اسان کي سالم ٻار

لَّنَكُوْنَنَّ مِنَ الشّٰكِرِيْنَ ﴿١٨٩﴾ فَلَمَّآ اٰتٰىهُمَا صَالِحًا

ته هوند ٿينداسون ٿورائتا. پوءِ جڏهن ڏنائين انهن کي سالم ٻار

جَعَلَا لَهٗ شُرَكَاۗءَ فِيْمَآ اٰتٰىهُمَا ۚ فَتَعٰلَى اللّٰهُ

ته ٺاهيائون ان لاءِ ڀائيوار ان ۾ جو بخشيائين انهن کي، پوءِ مٿاهون آهي الله

ع ٨ - عندالمتأخرين ١٢ ۔ ركوع ٢٤ ع ١٣

عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿۱۹۰﴾ اَيُشْرِكُوْنَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْـًٔا

ان کان جنھن کي شريڪ ٿا ڪن. ❶ ڇا شريڪ ٿا ڪن انھن کي جي نہ ٿا پيدا ڪن ڪا شيءِ

وَّهُمْ يُخْلَقُوْنَ ﴿۱۹۱﴾ وَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ لَهُمْ نَصْرًا وَّلَآ

۽ اھي پاڻ پيدا ڪيل آھن. ۽ نہ ٿا ڪري سگھن انھن جي مدد ۽ نڪي

اَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُوْنَ ﴿۱۹۲﴾ وَاِنْ تَدْعُوْهُمْ اِلَى الْهُدٰى

پنھنجي ئي مدد ٿا ڪن. ۽ جيڪڏھن تون سڏيندين انھن کي سڌي رستي ڏانھن

لَا يَتَّبِعُوْكُمْ ؕ سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ اَدَعَوْتُمُوْهُمْ اَمْ اَنْتُمْ

نہ ايندا توھان جي پويان، برابر آھي توھان تي سڏيو انھن کي يا توھان

صَامِتُوْنَ ﴿۱۹۳﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ عِبَادٌ اَمْثَالُكُمْ

چُپ رھو. بيشڪ جن کي سڏيو ٿا الله کان سواءِ ٻانھا آھن توھان جھڙا

فَادْعُوْهُمْ فَلْيَسْتَجِيْبُوْا لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿۱۹۴﴾

پوءِ سڏيو انھن کي پل تہ ٻُڌن سَڏ توھان جو جيڪڏھن آھيو سچا.

اَلَهُمْ اَرْجُلٌ يَّمْشُوْنَ بِهَآ ز اَمْ لَهُمْ اَيْدٍ يَّبْطِشُوْنَ

ڇا انھن کي پير آھن جو گھمن ٿا انھن سان يا انھن کي ھٿ آھن جو پڪڙن ٿا

بِهَآ ز اَمْ لَهُمْ اَعْيُنٌ يُّبْصِرُوْنَ بِهَآ ز اَمْ لَهُمْ اٰذَانٌ

انھن سان يا انھن کي اکيون آھن جو ڏسن ٿا انھن سان يا انھن کي ڪن آھن

يَّسْمَعُوْنَ بِهَا ؕ قُلِ ادْعُوْا شُرَكَآءَكُمْ ثُمَّ كِيْدُوْنِ

جو اھي ٻُڌندا آھن انھن سان؟ ❷ تون چؤ سڏيو پنھنجن شريڪن کي پوءِ رٿيو مَڪر مُون لاءِ

فَلَا تُنْظِرُوْنِ ﴿۱۹۵﴾ اِنَّ وَلِيِّۦَ اللّٰهُ الَّذِيْ نَزَّلَ الْكِتٰبَ ز صلے

پوءِ نہ دِرَ ڏيو مون کي. بيشڪ منھنجو مددگار آھي الله جنھن نازل ڪيو ڪتاب کي،

وَهُوَ يَتَوَلَّى الصّٰلِحِيْنَ ﴿۱۹۶﴾ وَالَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ

۽ اھو ئي مددگار آھي چڱن ماڻھن جو. ۽ اُھي جن کي سڏيو ٿا انھيءَ کان سواءِ

لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ نَصْرَكُمْ وَ لَآ اَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُوْنَ ﴿١٩٧﴾ وَ اِنْ
نہ ٿا ڪري سگهن مدد توهان جي ۽ نڪي پنهنجي ئي مدد ڪندا آهن. ۽ جيڪڏهن
تَدْعُوْهُمْ اِلَى الْهُدٰى لَا يَسْمَعُوْا ؕ وَ تَرٰىهُمْ يَنْظُرُوْنَ
سڏيندين انهن کي هدايت ڏانهن تہ ڪين ٻڌندا، ۽ ڏسين ٿو انهن کي تہ نهارين ٿا
اِلَيْكَ وَ هُمْ لَا يُبْصِرُوْنَ ﴿١٩٨﴾ خُذِ الْعَفْوَ وَ اْمُرْ بِالْعُرْفِ
تو ڏانهن ۽ اهي ڏسندا ئي نہ آهن. وَٺُ معاف ڪرڻ کي (١) ۽ حڪم ڪر چڱي ڪم جو
وَ اَعْرِضْ عَنِ الْجٰهِلِيْنَ ﴿١٩٩﴾ وَ اِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطٰنِ
۽ منهن موڙ مورڪن کان. (٢) ۽ جيڪڏهن ڪتڪي توکي شيطان کان
نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ ؕ اِنَّهٗ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٠٠﴾ اِنَّ
ڪوڪتڪو تہ وٺ پناھ الله جي، بيشڪ اهو ئي ٻُڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. بيشڪ
الَّذِيْنَ اتَّقَوْا اِذَا مَسَّهُمْ طٰٓئِفٌ مِّنَ الشَّيْطٰنِ تَذَكَّرُوْا
جيڪي پرهيزگار ٿيا جڏهن پهچي ٿو انهن کي چڪر شيطان جو تہ هوشيار ٿين ٿا
فَاِذَا هُمْ مُّبْصِرُوْنَ ﴿٢٠١﴾ وَ اِخْوَانُهُمْ يَمُدُّوْنَهُمْ
پوءِ ان وقت ئي سندن اکيون کلي وينديون آهن. ۽ انهن جا يار چڪن ٿا انهن کي
فِي الْغَيِّ ثُمَّ لَا يُقْصِرُوْنَ ﴿٢٠٢﴾ وَ اِذَا لَمْ تَاْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا
گمراهي ڏانهن پوءِ اهي ڪين ٿا گهٽائين. ۽ جڏهن تون نہ آندي انهن وٽ ڪا آيت چون ٿا
لَوْ لَا اجْتَبَيْتَهَا ؕ قُلْ اِنَّمَآ اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰٓى اِلَيَّ
چو نہ ناهي آئين اها، چؤ آءٌ رڳو هلان پيو ان تي جو حڪم اچي ٿو مون ڏانهن
مِنْ رَّبِّيْ ۚ هٰذَا بَصَآئِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّ رَحْمَةٌ
منهنجي رب کان، هي آهن سمجهاڻيون توهان جي رب جون ۽ هدايت ۽ رحمت
لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٢٠٣﴾ وَ اِذَا قُرِئَ الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوْا
انهن ماڻهن لاءِ جيڪي ايمان آڻين. ۽ جڏهن پڙهيو وڃي قرآن (٣) تہ ڪن لائي ٻڌو

لَهٗ وَ اَنْصِتُوْا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿٢٠٤﴾ وَ اذْكُرْ رَّبَّكَ فِيْ نَفْسِكَ

ان کي ۽ ماٺ ڪريو ته مَنَ مرهِجي وڃو. ۽ ياد ڪر پنهنجي رب کي دل پنهنجي ۾

تَضَرُّعًا وَّ خِيْفَةً وَّ دُوْنَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَ الْاٰصَالِ

عاجزي ۽ خوف سان ۽ نه وڏي واکي صبح جو ۽ شام جو

وَ لَا تَكُنْ مِّنَ الْغٰفِلِيْنَ ﴿٢٠٥﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ عِنْدَ رَبِّكَ

۽ نه ٿيءُ غفلت وارن مان. بيشڪ جيڪي تنهنجي رب وٽ آهن

ع ٢٤ ١٨ ١٤ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَ يُسَبِّحُوْنَهٗ وَ لَهٗ يَسْجُدُوْنَ ﴿٢٠٦﴾ السجدة ع

اهي نه ٿا وڏائي ڪن سندس عبادت کان ۽ پاڪائي چون ٿا انهيءَ جي ۽ انهيءَ کي ئي سجدو ڪن ٿا. (١)

سُوْرَةُ الْاَنْفَالِ مَدَنِيَّةٌ وَّ هِيَ خَمْسٌ وَّ سَبْعُوْنَ اٰيَةً وَّ عَشْرُ رُكُوْعَاتٍ

سورت انفال مدني آهي ۽ اها پنجهتر آيتون ۽ ڏهه رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله جي نالي سان جو ٻاجهارو مهربان آهي.

يَسْــَٔلُوْنَكَ عَنِ الْاَنْفَالِ ؕ قُلِ الْاَنْفَالُ لِلّٰهِ وَ الرَّسُوْلِ ۚ

پُڇن ٿا توکان مال غنيمت لاءِ (٢) چؤ غنيمت جا مال الله ۽ رسول جا آهن، (٣)

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ اَصْلِحُوْا ذَاتَ بَيْنِكُمْ ۪ وَ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ

پوءِ ڊڄو الله کان ۽ سُڌارو آڻيو پنهنجي وچ ۾ ۽ تابعدار ٿيو الله جا ۽

رَسُوْلَهٗۤ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١﴾ اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ الَّذِيْنَ

سندس رسول جا جيڪڏهن آهيو اوهان مؤمن. رڳو ايمان وارا اهي آهن جو

اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوْبُهُمْ وَ اِذَا تُلِيَتْ

جڏهن ياد ڪجي ٿو الله کي ته ڏهلجي وڃن ٿيون دليون انهن جون ۽ جڏهن پڙهجن ٿيون

عَلَيْهِمْ اٰيٰتُهٗ زَادَتْهُمْ اِيْمَانًا وَّ عَلٰى رَبِّهِمْ

انهن تي سندس آيتون ۽ وڌائن ٿيون انهن جي ايمان کي ۽ اهي پنهنجي رب تي

يَتَوَكَّلُوْنَ ۚ﴿٢﴾ الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَ مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ
پروسو ٿا ڪن. اهي قائم ڪن ٿا نماز ڪي ۽ اسان جي ڏني مان ڪجهه

يُنْفِقُوْنَ ﴿٣﴾ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُوْنَ حَقًّا ؕ لَهُمْ دَرَجٰتٌ
خرچ ڪن ٿا. اهي ئي مؤمن آهن سچا، انهن لاءِ مرتبا آهن

عِنْدَ رَبِّهِمْ وَ مَغْفِرَةٌ وَّ رِزْقٌ كَرِيْمٌ ۚ﴿٤﴾ كَمَآ اَخْرَجَكَ
سندن پروردگار وٽ ۽ بخشش ۽ روزي آبروءَ واري. جيئن ڪڍيو توکي

رَبُّكَ مِنْۢ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ ۠ وَ اِنَّ فَرِيْقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ
تنهنجي پالڻهار تنهنجي گهر مان حق خاطر ۽ يقينن هڪ جماعت مؤمنن مان

لَكٰرِهُوْنَ ﴿٥﴾ ۙ يُجَادِلُوْنَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَاَنَّمَا يُسَاقُوْنَ
راضي نہ هئي. ❶ اهي بحث پيا ڪن توسان ان حق ۾ پڌرائي ڪان بعد جڻ تہ هڪلجن پيا

اِلَى الْمَوْتِ وَ هُمْ يَنْظُرُوْنَ ﴿٦﴾ ؕ وَ اِذْ يَعِدُكُمُ اللّٰهُ
موت ڏانهن ۽ اُهي ڏسن پيا. ۽ ياد ڪر جڏهن وعدو ڪيو توهان سان الله

اِحْدَى الطَّآئِفَتَيْنِ اَنَّهَا لَكُمْ وَ تَوَدُّوْنَ اَنَّ غَيْرَ
بن ٽولين مان هڪڙيءَ جو ❷ تہ اها توهان لاءِ آهي ۽ اوهين چاهيو پيا تہ بنا

ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُوْنُ لَكُمْ وَ يُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ يُّحِقَّ الْحَقَّ
هٿيارن واري ٽولي ❸ هجي توهان لاءِ ۽ گهري پيو الله تہ مٿي ڪري حق کي

بِكَلِمٰتِهٖ وَ يَقْطَعَ دَابِرَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٧﴾ ۙ لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَ
پنهنجي قولن سان ۽ ڪپي پاڙ ڪافرن جي. ❹ جيئن ثابت رکي حق کي ۽

يُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُوْنَ ۚ﴿٨﴾ اِذْ
ناس ڪري باطل کي توڙي جو ناپسند ڪن ڏوهاري. ياد ڪريو جڏهن

تَسْتَغِيْثُوْنَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ اَنِّيْ مُمِدُّكُمْ
مدد گهرو پيا پنهنجي رب کان پوءِ ورنايائين توهان کي تہ آءٌ مدد ڪندڙ آهيان توهان جي

بِاَلْفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُرْدِفِيْنَ ۝٩ وَ مَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا
هزار ملائڪن سان هڪ ٻئي پٺيان ايندڙ. ❶ ۽ نہ ٻڌايو انهيءَ کي الله مگر
بُشْرٰى وَ لِتَطْمَئِنَّ بِهٖ قُلُوْبُكُمْ ۚ وَ مَا النَّصْرُ اِلَّا
خوشخبري ۽ جيئن قرار وٺن انهيءَ سان دليون توهان جون، ۽ نہ ايندي مدد مگر
مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۝١٠ ع اِذْ
الله جي طرفان، بيشڪ الله زبردست آهي حڪمت وارو آهي. جنهن وقت
يُغَشِّيْكُمُ النُّعَاسَ اَمَنَةً مِّنْهُ وَ يُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ
وڌائين توهان تي اوجهڙاڪي قرار لاءِ پنهنجي طرفان ۽ لاٿائين توهان جي مٿان
مِّنَ السَّمَآءِ مَآءً لِّيُطَهِّرَكُمْ بِهٖ وَ يُذْهِبَ عَنْكُمْ
آسمان کان پاڻي جيئن پاڪ ڪري اوهان کي ❷ ان سان ۽ دفع ڪري اوهان کان
رِجْزَ الشَّيْطٰنِ وَ لِيَرْبِطَ عَلٰى قُلُوْبِكُمْ وَ يُثَبِّتَ بِهِ
وسوسو شيطان جو ۽ جيئن ڏاڍو ڪري اوهان جي دلين کي ۽ ڄمائي رکي انهيءَ سان
الْاَقْدَامَ ؕ ۝١١ اِذْ يُوْحِيْ رَبُّكَ اِلَى الْمَلٰٓئِكَةِ اَنِّيْ مَعَكُمْ
توهان جا پير. جنهن وقت وحي ڪيو تنهنجي رب ملائڪن ڏانهن تہ آءٌ اوهان سان گڏ آهيان
فَثَبِّتُوا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ؕ سَاُلْقِيْ فِيْ قُلُوْبِ الَّذِيْنَ كَفَرُوا
پوءِ همت ڏياريو انهن کي جن ايمان آندو، اجهو وجهان ٿو دلين ۾ ڪافرن کي
الرُّعْبَ فَاضْرِبُوْا فَوْقَ الْاَعْنَاقِ وَ اضْرِبُوْا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ؕ ۝١٢
دهشت ❸ پوءِ ڌڪ هڻو ڪافرن جي ڪنڌن تي ۽ ڪُٽيو انهن جو سَنڌُ سَنڌُ.
ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ ۚ وَ مَنْ يُّشَاقِقِ
اهو هن لاءِ تہ انهن مخالفت ڪئي الله جي ۽ ان جي رسول جي، ۽ جيڪو مخالفت ڪندو
اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝١٣ ذٰلِكُمْ
الله ۽ ان جي رسول جي پوءِ بيشڪ الله سخت عذاب ڪندڙ آهي. اهو اتوَ

فَذُوْقُوْهُ وَ اَنَّ لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا

پوءِ چکي وٺوان کي ۽ بيشڪ ڪافرن لاءِ آهي عذاب باھ جو اي ايمان وارو!

اِذَا لَقِيْتُمُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا زَحْفًا فَلَا تُوَلُّوْهُمُ الْاَدْبَارَ ﴿١٥﴾ ج

جڏهن مقابلو ڪريو ڪافرن سان ميدان جنگ ۾ ته نه ڦيرائي ڏيو انهن کي پُٺيون. (1)

وَ مَنْ يُّوَلِّهِمْ يَوْمَىِٕذٍ دُبُرَهٗۤ اِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ

۽ جيڪو ڦري پڃندو انهن کان تنهن ڏينهن پُٺي ڏئي سواءِ جنگي ڪارنامي ڏيکارڻ لاءِ

اَوْ مُتَحَيِّزًا اِلٰى فِئَةٍ فَقَدْ بَآءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَ مَاْوٰىهُ

يا گڏجڻ لاءِ (2) ٽولي ۾ ته اهو موٽيو الله جي ڏمر سان ۽ جاءِ ان جي

جَهَنَّمُ ط وَ بِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿١٦﴾ فَلَمْ تَقْتُلُوْهُمْ وَلٰكِنَّ

جهنم آهي، ۽ اها بڇڙي آهي جاءِ موٽڻ جي. پوءِ نه قتل ڪيو هئو توهان انهن کي پر

اللّٰهَ قَتَلَهُمْ ص وَ مَا رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ وَلٰكِنَّ

الله قتل ڪيو انهن کي ۽ نه ڇُٽيو تو (انهن کي) جڏهن تو پٽريون هنيون پر

اللّٰهَ رَمٰى ج وَ لِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِيْنَ مِنْهُ بَلَآءً

الله ڇُٽيو (انهن کي)، (3) ۽ جيئن ڪري ايمان وارن تي پنهنجي طرفان مهرباني

حَسَنًا ط اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿١٧﴾ ذٰلِكُمْ وَ اَنَّ اللّٰهَ مُوْهِنُ

سهڻي، بيشڪ الله ٻُڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. اهو اٿوَ ۽ الله ڪمزور ڪندڙ آهي

كَيْدِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٨﴾ اِنْ تَسْتَفْتِحُوْا فَقَدْ جَآءَكُمُ الْفَتْحُ ج

رٿا ڪافرن جي. اي ڪافرو! جي پڇو ٿا سوڀ جو ته اجها آئي آهي اوهان وٽ (4) اها سوڀ، (5)

وَ اِنْ تَنْتَهُوْا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ج وَ اِنْ تَعُوْدُوْا نَعُدْ ج

(6) ۽ جي هٽي ويندؤ ته اهو ڀلو آهي توهان لاءِ ۽ جيڪڏهن موٽندؤ ته اسان به موٽنداسون،

وَ لَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْـًٔا وَّ لَوْ كَثُرَتْ لا

۽ هرگز ڪم نه ايندو توهان جو لشڪر ڪجهه به توڙي جو گهڻو هجي

ع ٢ ٩ ١٦

وَ اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٩﴾ ع يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَطِيْعُوا

۽ يقينن الله گڏ آهي مومنن سان. اي ايمان وارو! چيو مڃيو

اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ وَ لَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَ اَنْتُمْ تَسْمَعُوْنَ ﴿٢٠﴾ۚ وَ

الله جو ۽ ان جي رسول جو ۽ نہ پُٺي ڏيو ان کي ۽ توهان حُڪم بہ ٻُڌو ٿا. ۽

لَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ قَالُوْا سَمِعْنَا وَ هُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ﴿٢١﴾

نہ ٿيو انهن وانگر جن چيو هو ٻُڌوسون حالانڪ اهي ڪو نہ پيا ٻُڌن. ❶

اِنَّ شَرَّ الدَّوَآبِّ عِنْدَ اللّٰهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِيْنَ لَا يَعْقِلُوْنَ ﴿٢٢﴾

بيشڪ بُڇڙا جانورن ۾ الله وٽ آهن ٻوڙا گونگا اهي جيڪي نہ ٿا سمجهن.

وَ لَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيْهِمْ خَيْرًا لَّاَسْمَعَهُمْ ؕ وَ لَوْ

۽ جيڪڏهن ڄاڻي ها الله انهن ۾ چڱائي تہ ٻُڌائي ها انهن کي، ۽ جيڪڏهن

اَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَّهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٢٣﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا

ٻڌائي ٻہ ها انهن کي تہ ڦري وڃن ها منهن موڙيندي. ❷ اي ايمان وارو!

اسْتَجِيْبُوْا لِلّٰهِ وَ لِلرَّسُوْلِ اِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيْكُمْ ۚ

مڃيو حڪم الله جو ۽ رسول جو جڏهن سڏي توهان کي ان لاءِ جنهن ۾ توهان جي حياتي آهي،

وَ اعْلَمُوْۤا اَنَّ اللّٰهَ يَحُوْلُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَ قَلْبِهٖ وَ اَنَّهٗۤ

۽ ڄاڻو تہ الله اوٽ آهي ماڻهوءَ ۽ سندس دل جي وچ ۾ ❸ ۽ ڄاڻو تہ

اِلَيْهِ تُحْشَرُوْنَ ﴿٢٤﴾ وَ اتَّقُوْا فِتْنَةً لَّا تُصِيْبَنَّ الَّذِيْنَ

انهيءَ ڏانهن ئي گڏ ڪيا ويندؤ. ۽ بچو اهڙي فساد کان جو نہ پهچندو رڳو انهن کي

ظَلَمُوْا مِنْكُمْ خَآصَّةً ۚ وَ اعْلَمُوْۤا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ

جن ظلم ڪيو توهان مان خاص ڪري، ❹ ۽ ڄاڻو تہ الله سخت

الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾ وَ اذْكُرُوْۤا اِذْ اَنْتُمْ قَلِيْلٌ مُّسْتَضْعَفُوْنَ

عذاب ڪندڙ آهي. ۽ ياد ڪريو جڏهن توهان ٿورا هئا ڪمزور ڪيل

فِي الْاَرْضِ تَخَافُوْنَ اَنْ يَّتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَاٰوٰىكُمْ

مکي جي زمين ۾ ڊڄندا هيؤ ته متان جهٽي وڃن اوهان کي ماڻهو پوءِ اَجهو ڏنائين اوهان کي

وَ اَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهٖ وَ رَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ

۽ طاقت ڏنائين توهان کي پنهنجي مدد سان ۽ روزي ڏنائين توهان کي سُٺين شين مان

لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٢٦﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَخُوْنُوا اللّٰهَ وَ

ته جيئن شڪر ڪريو. اي ايمان وارو! نه ڪُپت ڪريو الله ۽

الرَّسُوْلَ وَ تَخُوْنُوْۤا اَمٰنٰتِكُمْ وَ اَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٧﴾ وَ اعْلَمُوْۤا

رسول سان ۽ نه ڪُپت ڪريو پنهنجن امانتن ۾ ۽ توهان ڄاڻو ٿا. ۽ يقين ڪريو

اَنَّمَاۤ اَمْوَالُكُمْ وَ اَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۙ وَّ اَنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗۤ

ته بيشڪ توهان جو مال ۽ توهان جو عيال پرڪا آهي ۽ بيشڪ الله وٽ ئي

اَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿٢٨﴾ ع يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِنْ تَتَّقُوا اللّٰهَ يَجْعَلْ ع ٣ ٩ ١٧

ثواب وڏو آهي. اي ايمان وارو! جيڪڏهن ڊڄندؤ الله کان ته ڪندو

لَّكُمْ فُرْقَانًا وَّ يُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَ يَغْفِرْ

اوهان لاءِ چوٽڪارو ۽ دفع ڪندو توهان کان توهان جون برايون ۽ بخشيندو

لَكُمْ ؕ وَ اللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٢٩﴾ وَ اِذْ يَمْكُرُ بِكَ

توهان کي، ۽ الله مهرباني وڏي وارو آهي. ۽ جڏهن رٿ پيا ڪن تو لاءِ

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِيُثْبِتُوْكَ اَوْ يَقْتُلُوْكَ اَوْ يُخْرِجُوْكَ ؕ

ڪافر ته قيد ڪن توکي يا قتل ڪن توکي يا نيڪالي ڏين توکي،

وَ يَمْكُرُوْنَ وَ يَمْكُرُ اللّٰهُ ؕ وَ اللّٰهُ خَيْرُ الْمٰكِرِيْنَ ﴿٣٠﴾ وَ

۽ رٿون پيا رٿين ۽ رٿ ڏاهي پيو الله، ۽ الله سڀ کان ڀلو رٿيندڙ آهي. ١ ۽

اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا قَالُوْا قَدْ سَمِعْنَا

جڏهن پڙهجن ٿيون انهن تي آيتون اسان جون چوَن ٿا ته اسان ٻڌوسون

لَوْ نَشَآءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هٰذَآ اِنْ هٰذَآ اِلَّآ
جيڪڏهن اسان چاهيون ته چئي ٿا سگهون هن جهڙو، هي آهن رڳو
اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿۳۱﴾ وَ اِذْ قَالُوا اللّٰهُمَّ اِنْ كَانَ
آڳاٽيون اڳين جون. ۽ جڏهن چيائون اي الله جيڪڏهن آهي
هٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ فَاَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً
اهو ئي حق تنهنجي طرفان ته وساءِ اسان تي پٿر
مِّنَ السَّمَآءِ اَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿۳۲﴾ وَ مَا كَانَ
آسمان کان يا آڻ اسان تي ڪو عذاب دردناڪ. ۽ ناهي
اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَ اَنْتَ فِيْهِمْ ؕ وَ مَا كَانَ
الله عذاب ڪرڻ وارو انهن کي تون هجين انهن ۾، ۽ ناهي
اللّٰهُ مُعَذِّبَهُمْ وَ هُمْ يَسْتَغْفِرُوْنَ ﴿۳۳﴾ وَ مَا لَهُمْ
الله عذاب ڪندڙ انهن کي ۽ اهي معافي گهرندا هجن.❶ ۽ ڇا اٿن
اَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللّٰهُ وَ هُمْ يَصُدُّوْنَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
جو عذاب نه ڪري انهن کي الله ۽ اهي روڪين ٿا ڪعبة الله کان
وَ مَا كَانُوْٓا اَوْلِيَآءَهٗ ؕ اِنْ اَوْلِيَآؤُهٗٓ اِلَّا الْمُتَّقُوْنَ
۽ نه آهن اهي وارث انهيءَ جا، رڳو وارث ان جا پرهيزگار آهن
وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿۳۴﴾ وَ مَا كَانَ صَلَاتُهُمْ
پر گهڻا انهن جا نه ٿا ڄاڻن. ۽ رڳو آهي نماز انهن جي
عِنْدَ الْبَيْتِ اِلَّا مُكَآءً وَّ تَصْدِيَةً ؕ فَذُوْقُوا الْعَذَابَ
ڪعبي وٽ سيٽيون ۽ تاڙيون، پوءِ چکو عذاب کي
بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُوْنَ ﴿۳۵﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُنْفِقُوْنَ
هن ڪري جو ڪفر ڪندا آهيو.❷ بيشڪ ڪفر وارا خرچن ٿا

اَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ فَسَيُنْفِقُوْنَهَا

پنهنجي ملڪيت جيئن روڪين الله جي راهه کان، پوءِ اجايا خرچ ڪندا رهندا

ثُمَّ تَكُوْنُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُوْنَ ۬ؕ وَ الَّذِيْنَ

پوءِ اهو ٿيندو انهن لاءِ ارمان پوءِ اهي هارائيندا، ۽ اُهي

كَفَرُوْۤا اِلٰى جَهَنَّمَ يُحْشَرُوْنَ ۙ﴿۳۶﴾ لِيَمِيْزَ اللّٰهُ الْخَبِيْثَ

جن ڪفر ڪيو دوزخ ڏانهن گڏ ڪيا ويندا. جيئن جدا ڪري الله پليت کي

مِنَ الطَّيِّبِ وَ يَجْعَلَ الْخَبِيْثَ بَعْضَهٗ عَلٰى بَعْضٍ فَيَرْكُمَهٗ

پاڪ کان ۽ رکي پليت کي هڪ ٻئي تي پوءِ ڍير ڪري انهيءَ

جَمِيْعًا فَيَجْعَلَهٗ فِيْ جَهَنَّمَ ؕ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿۳۷﴾ ع ع ۵ ۱۸

ساري کي پوءِ وجهي ان کي دوزخ ۾، اهي ئي ماڻهو نقصان وارا آهن.

قُلْ لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْۤا اِنْ يَّنْتَهُوْا يُغْفَرْ لَهُمْ مَّا

چؤ ڪافرن کي جي بس ڪن ته کين معاف ڪيو ويندو جيڪي

قَدْ سَلَفَ ۚ وَ اِنْ يَّعُوْدُوْا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ

اڳي ٿي چڪو، ۽ جيڪڏهن موٽندا ته پوءِ ٿي گذريو آهي طريقو

الْاَوَّلِيْنَ ﴿۳۸﴾ وَ قَاتِلُوْهُمْ حَتّٰى لَا تَكُوْنَ فِتْنَةٌ

اڳين جو. ۽ توهان لڙائي ڪريو انهن سان جيستائين نه رهي فساد

وَّ يَكُوْنَ الدِّيْنُ كُلُّهٗ لِلّٰهِ ۚ فَاِنِ انْتَهَوْا فَاِنَّ

۽ ٿئي دين سارو الله لاءِ، پوءِ جيڪڏهن بس ڪري ويا ته

اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿۳۹﴾ وَ اِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوْۤا

الله سندن عملن کي ڏسندڙ آهي. ۽ جيڪڏهن منهن موڙين پوءِ يقين ڪريو

اَنَّ اللّٰهَ مَوْلٰىكُمْ ؕ نِعْمَ الْمَوْلٰى وَ نِعْمَ النَّصِيْرُ ﴿۴۰﴾

ته الله حمايتي آهي توهان جو، واهه جو حمايتي آهي ۽ واهه جو مددگار.

وَ اعْلَمُوْٓا اَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَاَنَّ لِلّٰهِ

۽ ڄاڻو ته جنگ مان جو ڪتيو اٿو ڪجهه به پوءِ الله لاءِ آهي

خُمُسَهٗ وَ لِلرَّسُوْلِ وَ لِذِي الْقُرْبٰى وَ الْيَتٰمٰى وَ الْمَسٰكِيْنِ

ان جو پنجون حصو ۽ رسول لاءِ ۽ مائٽي واري ۽ يتيمن ۽ غريبن

وَ ابْنِ السَّبِيْلِ ۙ اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ وَ مَآ

۽ مسافر لاءِ ① جيڪڏهن ايمان رکو ٿا الله تي ۽ ان تي

اَنْزَلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ الْتَقَى

جيڪي نازل ڪيوسين پنهنجي ٻانهي تي فيصلي واري ڏينهن ② جنهن ڏينهن ٽڪريا

الْجَمْعٰنِ ؕ وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۴۱﴾ اِذْ اَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ

ٻئي لشڪر، ۽ الله هر شيءِ تي سگهه رکندڙ آهي. جڏهن توهان هئا طرف

الدُّنْيَا وَ هُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوٰى وَ الرَّكْبُ اَسْفَلَ مِنْكُمْ ؕ

ويجهي سان ۽ اُهي هئا طرف پرئين سان ۽ قافلو هيٺ هئو توهان کان،

وَ لَوْ تَوَاعَدْتُّمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيْعٰدِ ۙ وَ لٰكِنْ

۽ جيڪڏهن هڪ ٻئي سان وعدو ڪريوها ته به اڳي پوءِ ٿي وڃوها وعدي ۾ پر

لِّيَقْضِيَ اللّٰهُ اَمْرًا كَانَ مَفْعُوْلًا ۙ لِّيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ

پورو ڪرڻو هئو الله کي اهو ڪم جو طئي ٿيل هئو، جيئن مري ڪوئي ته مري

عَنْۢ بَيِّنَةٍ وَّ يَحْيٰى مَنْ حَيَّ عَنْۢ بَيِّنَةٍ ؕ وَ اِنَّ اللّٰهَ

پڌرائي سان ۽ بچي ڪوئي ته بچي پڌرائي سان، ۽ بيشڪ الله

لَسَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿۴۲﴾ ۙ اِذْ يُرِيْكَهُمُ اللّٰهُ فِيْ مَنَامِكَ قَلِيْلًا ؕ

ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. ③ جڏهن ڏيکاري پيو توکي اهي الله خواب ۾ ٿورا ڪري،

وَ لَوْ اَرٰىكَهُمْ كَثِيْرًا لَّفَشِلْتُمْ وَ لَتَنَازَعْتُمْ

۽ جيڪڏهن ڏيکاري ها توکي اهي گهڻا ڪري ته سُست ٿيوها ۽ اختلاف ڪريوها

فِي الْاَمْرِ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ سَلَّمَ ؕ اِنَّهٗ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿۴۳﴾

ڪم ڪرڻ ۾ پر الله بچاءُ ڪيو، بيشڪ اهو ڄاڻندڙ آهي دلين جي راز ڪي.

وَ اِذْ يُرِيْكُمُوْهُمْ اِذِ الْتَقَيْتُمْ فِيْٓ اَعْيُنِكُمْ قَلِيْلًا

۽ ياد ڪر جڏهن ڏيکاريائين توهان کي اهي مقابلي مهل توهان جي نظر ۾ ٿورا ڪري

وَّ يُقَلِّلُكُمْ فِيْٓ اَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللّٰهُ اَمْرًا

۽ توهان کي ٿورڙو ڪيائين انهن جي اکين ۾ جيئن پورو ڪري الله اهو ڪم

كَانَ مَفْعُوْلًا ؕ وَ اِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ﴿۴۴﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا ع ٥ ١

جو ڪرڻو هئو، ۽ الله ڏانهن ئي موٽايا وڃن ٿا سڀ ڪم. اي ايمان وارو!

اِذَا لَقِيْتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوْا وَ اذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيْرًا

جڏهن سامهون ٿيو ڪنهن جٿي سان تہ پڪا ٿي بيهو ۽ سنڀاليو الله کي گهڻو

لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿۴۵﴾ ۚ وَ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ وَ لَا تَنَازَعُوْا

تہ جيئن فتح پايو. ۽ چيو مڃيو الله ۽ ان جي رسول جو ۽ اختلاف نہ ڪريو

فَتَفْشَلُوْا وَ تَذْهَبَ رِيْحُكُمْ وَ اصْبِرُوْا ؕ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ

پوءِ سُست ٿيندؤ ۽ هلي ويندي توهان جي طاقت ۽ صبر ڪريو، بيشڪ الله ساٿِ آهي

الصّٰبِرِيْنَ ﴿۴۶﴾ ۚ وَ لَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ خَرَجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ

صبر وارن سان. ۽ نہ ٿِجو انهن وانگر جيڪي نِڪتا هئا پنهنجن گهرن مان

بَطَرًا وَّ رِئَآءَ النَّاسِ وَ يَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ وَ اللّٰهُ

آڪڙ ڪري ۽ ماڻهن جي ڏيکاءَ لاءِ ۽ روڪين پيا ❶ الله جي راهہ کان، ۽ الله

بِمَا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطٌ ﴿۴۷﴾ وَ اِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ

سندن عملن تي گهيرو ڪندڙ آهي. ۽ ياد ڪر جڏهن سينگاريو انهن لاءِ شيطان

اَعْمَالَهُمْ وَ قَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ

سندن ڪمن کي ۽ چيائين ناهي زور ٿيندڙ توهان تي اڄ ڪوئي ماڻهو

وَ اِنِّيْ جَارٌ لَّكُمْ ۚ فَلَمَّا تَرَآءَتِ الْفِئَتٰنِ نَكَصَ

۽ مون طرف آهيان توهان جو، پوءِ جڏهن سامهون آيون ٻئي فوجون تہ ڦريو

عَلٰى عَقِبَيْهِ وَ قَالَ اِنِّيْ بَرِيْٓءٌ مِّنْكُمْ اِنِّيْٓ اَرٰى مَا

پنهنجي ڪڙين تي ۽ چيائين آءٌ بالڪل بيزار آهيان توهان کان ۽ مان ڏسان ٿو اهو

لَا تَرَوْنَ اِنِّيْٓ اَخَافُ اللّٰهَ ؕ وَ اللّٰهُ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾ ع ١٧

جيڪي اوهان نہ ٿا ڏسو آءٌ ڊڄان ٿو الله کان، ۽ الله سخت عذاب ڏيندڙ آهي.

اِذْ يَقُوْلُ الْمُنٰفِقُوْنَ وَ الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ

ياد ڪر جڏهن چون پيا منافق ۽ جن جي دلين ۾ مرض هئو

غَرَّ هٰٓؤُلَآءِ دِيْنُهُمْ ؕ وَ مَنْ يَّتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَاِنَّ

تہ ڌوڪو ڏنو آهي انهن کي دين انهن جي، ۽ جيڪو ڀروسو ڪندو الله تي تہ بيشڪ

اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٤٩﴾ وَ لَوْ تَرٰٓى اِذْ يَتَوَفَّى الَّذِيْنَ كَفَرُوا ۙ

الله زبردست حڪمت وارو آهي. ۽ جي ڏسين ها جڏهن جو ماريندا ڪافرن کي

الْمَلٰٓئِكَةُ يَضْرِبُوْنَ وُجُوْهَهُمْ وَ اَدْبَارَهُمْ ۚ وَ ذُوْقُوْا

ملائڪ ڌڪ هڻندا انهن جي مُنهَنِ تي ۽ انهن جي پُٺين تي، ۽ چوندن چکو

عَذَابَ الْحَرِيْقِ ﴿٥٠﴾ ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْكُمْ وَ اَنَّ

عذاب باهہ جو. اها سزا آهي ان جي جيڪو موڪليو توهان جي هٿن ۽ بيشڪ

اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ﴿٥١﴾ ۙ كَدَاْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ ۙ وَ

الله ناهي ظلم ڪندڙ ٻانهن تي. جيئن حال ٿيو فرعون وارن جو ۽

الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَاَخَذَهُمُ

جيڪي انهن کان اڳ هئا، انڪار ڪيائون الله جي آيتن جو پوءِ پڪڙيو انهن کي

اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿٥٢﴾

الله سندن گناهن جي ڪري، بيشڪ الله سگهارو آهي سخت عذاب ڪندڙ آهي.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً اَنْعَمَهَا عَلٰى قَوْمٍ
اهو هن ڪري جو هرگز الله ناهي ڦيرائيندڙ ڪا نعمت جا ڪيائين ڪنهن قوم تي
حَتّٰى يُغَيِّرُوْا مَا بِاَنْفُسِهِمْ ۙ وَ اَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿۵۳﴾ ۙ
جيسين اهي نه ڦيرائين جا انهن وٽ آهي ۽ بيشڪ الله ٻُڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. (1)
كَدَاْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ ۙ وَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ كَذَّبُوْا
جيئن حال ٿيو فرعون وارن جو ۽ انهن کان اڳين جو، انهن ڪوڙو ڪيو
بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ فَاَهْلَكْنٰهُمْ بِذُنُوْبِهِمْ وَ
پنهنجي رب جي آيتن کي پوءِ هلاڪ ڪيوسون انهن کي سندن گناهن جي ڪري ۽
اَغْرَقْنَاۤ اٰلَ فِرْعَوْنَ ۚ وَ كُلٌّ كَانُوْا ظٰلِمِيْنَ ﴿۵۴﴾ اِنَّ شَرَّ
ٻوڙيوسون فرعون وارن کي، ۽ سڀ هئا ظلم ڪندڙ. بيشڪ تمام بڇڙا
الدَّوَآبِّ عِنْدَ اللّٰهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿۵۵﴾ ۖۚ
جانورن ۾ الله وٽ اهي آهن جي منڪر ٿيا (2) پوءِ اهي نه ٿا ايمان آڻين.
اَلَّذِيْنَ عٰهَدْتَّ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُوْنَ عَهْدَهُمْ
اهي جن سان تو عهدنامو ڪيو انهن مان پوءِ ڀڃن ٿا وعدو پنهنجو
فِيْ كُلِّ مَرَّةٍ وَّ هُمْ لَا يَتَّقُوْنَ ﴿۵۶﴾ فَاِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ
هر ڀيري ۾ ۽ اهي نه ٿا ڊڄن. (3) پوءِ جيڪڏهن تون پڪڙين انهن کي
فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مَّنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُوْنَ ﴿۵۷﴾
جنگ ۾ پوءِ ڦوٽ وجهه انهن سان سندن پوين ۾ جيئن اُهي ياد ڪن.
وَ اِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْۢبِذْ اِلَيْهِمْ
۽ جيڪڏهن توکي خطرو ٿئي ڪنهن قوم کان ڪُپت جو پوءِ اڇل انهن ڏانهن واعدو
عَلٰى سَوَآءٍ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْخَآئِنِيْنَ ﴿۵۸﴾ ع وَ لَا يَحْسَبَنَّ
سِڌو سَنئون، بيشڪ الله نه ٿو پسند ڪري دغابازن کي. (4) ۽ هرگز نه سمجهن

ع ٧ ١٠ ٣

الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا سَبَقُوۡا ؕ اِنَّهُمۡ لَا يُعۡجِزُوۡنَ ﴿۵۹﴾ وَ اَعِدُّوۡا لَهُمۡ

ڪافر تہ وڌي ويا، يقينن اهي ٿڪائي نہ سگهندا. ۽ تيار ڪريو❶ انهن لاءِ

مَّا اسۡتَطَعۡتُمۡ مِّنۡ قُوَّةٍ وَّ مِنۡ رِّبَاطِ الۡخَيۡلِ تُرۡهِبُوۡنَ بِهٖ

پنهنجي وس آهر فوجي طاقت❷ ۽ سرحد بندي جو هيسايو انهيءَ سان

عَدُوَّ اللّٰهِ وَ عَدُوَّكُمۡ وَ اٰخَرِيۡنَ مِنۡ دُوۡنِهِمۡ ۚ

دشمن الله جي کي ۽ دشمن پنهنجي کي❸ ۽ ٻين کي بہ انهن کان سواءِ

لَا تَعۡلَمُوۡنَهُمۡ ۚ اَللّٰهُ يَعۡلَمُهُمۡ ؕ وَ مَا تُنۡفِقُوۡا مِنۡ شَيۡءٍ

جو نہ ٿا ڄاڻو توهان انهن کي، الله ڄاڻي ٿو انهن کي، ۽ جيڪي خرچيو ٿا ڪنهن شيءِ مان

فِيۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ يُوَفَّ اِلَيۡكُمۡ وَ اَنۡتُمۡ لَا تُظۡلَمُوۡنَ ﴿۶۰﴾ وَ اِنۡ

الله جي راهہ ۾ پورو ملندو توهان کي ۽ توهان سان نہ ظلم ڪيو ويندو. ۽ جيڪڏهن

جَنَحُوۡا لِلسَّلۡمِ فَاجۡنَحۡ لَهَا وَ تَوَكَّلۡ عَلَى اللّٰهِ ؕ اِنَّهٗ

ڪافر لاڙو ڪن صُلح لاءِ تہ تون بہ لاڙو ڪر ان لاءِ❹ ۽ رک الله تي، بيشڪ اهو

هُوَ السَّمِيۡعُ الۡعَلِيۡمُ ﴿۶۱﴾ وَ اِنۡ يُّرِيۡدُوۡۤا اَنۡ يَّخۡدَعُوۡكَ فَاِنَّ

ئي ٻُڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. ۽ جيڪڏهن گهرن ٿا توکي ڌوکو ڏيڻ تہ

حَسۡبَكَ اللّٰهُ ؕ هُوَ الَّذِيۡۤ اَيَّدَكَ بِنَصۡرِهٖ وَ

ڪافي آهي توکي الله، اهو ئي آهي جنهن طاقت ڏني توکي پنهنجي مدد سان ۽

بِالۡمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿۶۲﴾ لا وَ اَلَّفَ بَيۡنَ قُلُوۡبِهِمۡ ؕ لَوۡ اَنۡفَقۡتَ

مسلمانن سان.❺ ۽ محبت وڌائين انهن جي دلين ۾، جيڪڏهن تون خرچ ڪرين ها

مَا فِي الۡاَرۡضِ جَمِيۡعًا مَّاۤ اَلَّفۡتَ بَيۡنَ قُلُوۡبِهِمۡ وَلٰكِنَّ

جيڪي زمين ۾ آهي سمورو تہ نہ جوڙي سگهين ها انهن جون دليون پر

اللّٰهَ اَلَّفَ بَيۡنَهُمۡ ؕ اِنَّهٗ عَزِيۡزٌ حَكِيۡمٌ ﴿۶۳﴾ يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ

الله اُلفت وڌي انهن جي وچ ۾، بيشڪ اهو زبردست حڪمت وارو آهي. اي نبي!

حَسْبُكَ اللّٰهُ وَ مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٦٤﴾ يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ

كافي آهي تولاءِ الله ۽ جيكي تنهنجا تابعدار آهن مومن. ❶ اي نبي!

حَرِّضِ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلَى الْقِتَالِ ؕ اِنْ يَّكُنْ مِّنْكُمْ عِشْرُوْنَ

پڙڪاءِ مسلمانن كي جنگ تي، جيكڏهن هوندا توهان مان ويهه

صٰبِرُوْنَ يَغْلِبُوْا مِائَتَيْنِ ۚ وَ اِنْ يَّكُنْ مِّنْكُمْ مِّائَةٌ

ثابت قدم تہ زور ٿيندا ٻن سَوَن كان، ۽ جيكڏهن هوندا توهان مان هك سؤ

يَّغْلِبُوْۤا اَلْفًا مِّنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُوْنَ ﴿٦٥﴾ اَلْئٰنَ

تہ زور ٿيندا هزار كافرن كان چو تہ اها قوم بي سمجھ آهي. ❷ هينئر

خَفَّفَ اللّٰهُ عَنْكُمْ وَ عَلِمَ اَنَّ فِيْكُمْ ضَعْفًا ؕ فَاِنْ

هلكائي كئي الله توهان تان ۽ ڄاتائين تہ توهان ۾ كمزوري آهي، پوءِ جيكڏهن

يَّكُنْ مِّنْكُمْ مِّائَةٌ صَابِرَةٌ يَّغْلِبُوْا مِائَتَيْنِ ۚ وَ اِنْ

هوندا توهان مان هك سؤ ثابت قدم تہ زور ٿيندا ٻن سون كان، ۽ جيكڏهن

يَّكُنْ مِّنْكُمْ اَلْفٌ يَّغْلِبُوْۤا اَلْفَيْنِ بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَ اللّٰهُ مَعَ

هوندا توهان مان هزار تہ زور ٿيندا ٻن هزارن كان الله جي اذن سان، ۽ الله گڏ آهي

الصّٰبِرِيْنَ ﴿٦٦﴾ مَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَّكُوْنَ لَهٗۤ اَسْرٰى حَتّٰى

مضبوط ماڻهن سان. ناهي كنهن نبيءَ لاءِ جو هجن ان وٽ قيدي تہ

يُثْخِنَ فِي الْاَرْضِ ؕ تُرِيْدُوْنَ عَرَضَ الدُّنْيَا ۖۗ وَ اللّٰهُ يُرِيْدُ

رتوڇاڻ نہ كري ڌرتيءَ تي، توهان گھرو ٿا مال دنيا جو، ۽ الله گھري ٿو

الْاٰخِرَةَ ؕ وَ اللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٦٧﴾ لَوْ لَا كِتٰبٌ مِّنَ اللّٰهِ

آخرت، ۽ الله زبردست آهي داناءُ آهي. ❸ جيكڏهن نہ هجي ها لكيو الله جو

سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيْمَاۤ اَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿٦٨﴾ فَكُلُوْا

اڳ ۾ تہ پهچي ها توهان كي انهيءَ وٺڻ ۾ عذاب وڏو. ❹ پوءِ كائو

مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلٰلًا طَيِّبًا ۖ وَّ اتَّقُوا اللّٰهَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ

جو مال غنيمت ڪيو اٿوَ حلال پاڪ سمجھي ۽ ڊڄو الله کان، بيشڪ الله غفور

رَّحِيْمٌ ﴿٦٩﴾ ع يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّمَنْ فِيْٓ اَيْدِيْكُمْ مِّنَ الْاَسْرٰٓى ۙ

رحيم آهي. اي نبي! چؤ انهن کي جيڪي توهان جي هٿن ۾ آهن ڪُجھ قيدي،

اِنْ يَّعْلَمِ اللّٰهُ فِيْ قُلُوْبِكُمْ خَيْرًا يُّؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّآ

جيڪڏهن ڄاڻندو الله توهان جي دلين ۾ ڪا چڱائي تہ ڏيندو توهان کي وڌيڪ ڀلو ان کان

اُخِذَ مِنْكُمْ وَ يَغْفِرْ لَكُمْ ۭ وَ اللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٧٠﴾

جيڪي ورتو ويو توهان کان ۽ بخشيندو توهان کي، ١ ۽ الله بخشيندڙ مهربان آهي.

وَ اِنْ يُّرِيْدُوْا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللّٰهَ

۽ جيڪڏهن ارادو ڪن ٿا توسان دغا ڪرڻ جو تہ بيشڪ انهن دغا ڪئي هئي الله سان

مِنْ قَبْلُ فَاَمْكَنَ مِنْهُمْ ۭ وَ اللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٧١﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ

اڳ ۾ پوءِ پڪڙايائين انهن کي، ۽ الله ڄاڻندڙ آهي داناءُ آهي. بيشڪ جن ماڻهن

اٰمَنُوْا وَ هَاجَرُوْا وَ جٰهَدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَ اَنْفُسِهِمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ

ايمان آندو ۽ هجرت ڪئي ۽ وڙهيا پنهنجي مالن ۽ جانين سميت الله جي راهہ ۾

وَ الَّذِيْنَ اٰوَوْا وَّ نَصَرُوْٓا اُولٰٓئِكَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۭ وَ

۽ جن ماڻهن جاءِ ڏني ۽ مدد ڪئي اُهي ئي هڪ ٻئي جا دوست آهن، ۽

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ لَمْ يُهَاجِرُوْا مَا لَكُمْ مِّنْ وَّلَايَتِهِمْ مِّنْ

جن ايمان آندو ۽ گھر نہ ڇڏيا ناهي توهان لاءِ انهن جي دوستيءَ مان ڪو

شَيْءٍ حَتّٰى يُهَاجِرُوْا ۚ وَ اِنِ اسْتَنْصَرُوْكُمْ فِي الدِّيْنِ

فائدو جيستائين اهي هجرت ڪن، ۽ جيڪڏهن اهي مدد گھرن ٿا توهان کان دين ۾

فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ اِلَّا عَلٰى قَوْمٍ ۢ بَيْنَكُمْ وَ

تہ ضروري آهي توهان تي مدد ڪرڻ مگر اهڙي قوم جي خلاف نہ، جو توهان جي ۽

بَيْنَهُمْ مِّيْثَاقٌ ط وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿٧٢﴾ وَ الَّذِيْنَ

انهن جي وچ ۾ عهدناموآهي، ۽ الله توهان جي عملن کي ڏسندڙآهي. ❶ ۽ جن

كَفَرُوْا بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ط اِلَّا تَفْعَلُوْهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ

ڪفر ڪيو اُهي دوست آهن هڪٻئي جا، ۽ جيڪڏهن ائين نہ ڪندؤ تہ پوندو فتنو

فِي الْاَرْضِ وَ فَسَادٌ كَبِيْرٌ ﴿٧٣﴾ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ هَاجَرُوْا

ملڪ ۾ ۽ ڏاڍو وڏو. ❷ ۽ جن ايمان آندو ۽ هجرت ڪئي

وَ جٰهَدُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ الَّذِيْنَ اٰوَوْا وَّ نَصَرُوْٓا

۽ جهاد ڪيو الله جي راهہ ۾ ۽ جن انهن کي جڳهہ ڏني ۽ مَدد ڪئي

اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُوْنَ حَقًّا ط لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّ رِزْقٌ كَرِيْمٌ ﴿٧٤﴾

اهي ئي مسلمان آهن سچا، انهن لاءِ بخشش آهي ۽ روزي عزت واري.

وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْۢ بَعْدُ وَ هَاجَرُوْا وَ جٰهَدُوْا

۽ جن ايمان آندو انهن ڪان پوءِ ۽ هجرت ڪئي ۽ جهاد ڪيائون

مَعَكُمْ فَاُولٰٓئِكَ مِنْكُمْ ط وَ اُولُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ

توهان سان گڏجي پوءِ اهي بہ توهان مان آهن، ۽ مائٽي وارا زياده حقدار آهن هڪ ٻئي جا

فِيْ كِتٰبِ اللّٰهِ ط اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٧٥﴾ ع

الله جي ڪتاب ۾، بيشڪ الله هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي. ❸

سُوْرَةُ التَّوْبَةِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ مِائَةٌ وَّتِسْعٌ وَّعِشْرُوْنَ اٰيَةً وَّسِتَّةَ عَشَرَ رُكُوْعًا

سورت توبهہ مدني آهي ۽ اهاڪ سؤ اُڻٽيهہ آيتون ۽ سورهن رڪوع آهي.

بَرَآءَةٌ مِّنَ اللّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖٓ اِلَى الَّذِيْنَ عٰهَدْتُّمْ

بيزاري آهي ❹ الله ۽ سندس رسول جي انهن ڪان جن سان معاهدو ڪيو اٿوَ

مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿١﴾ ط فَسِيْحُوْا فِي الْاَرْضِ اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ وَّ

يعني مشرڪن ڪان. ❺ (چئون) تہ گهمو ملڪ ۾ چار مهينا ۽

الربع

أعوذُ بِاللّٰهِ مِنَ النَّارِ وَمِنْ غَضَبِ الْجَبَّارِ الْعِزَّةُ لِلّٰهِ وَلِرَسُوْلِهٖ وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ-١٣

اعْلَمُوْٓا اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِ ؕ وَ اَنَّ اللّٰهَ مُخْزِي
جاڻو ته توهان ناهيو عاجز ڪندڙ الله کي ۽ بيشڪ الله خوار ڪندڙ آهي

الْكٰفِرِيْنَ ﴿۲﴾ وَ اَذَانٌ مِّنَ اللّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖٓ اِلَى النَّاسِ
ڪافرن کي. ۽ چتاءُ آهي ۽ الله ۽ ان جي رسول طرفان ماڻهن لاءِ

يَوْمَ الْحَجِّ الْاَكْبَرِ اَنَّ اللّٰهَ بَرِيْٓءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۙ۬ وَ رَسُوْلُهٗ ؕ
حج اڪبر جي ڏينهن ❶ ته الله بيزار آهي مشرڪن کان، ۽ سندس رسول،

فَاِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَ اِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْٓا
پوءِ جي توبهه ڪندؤ ته اهو ڀلو آهي توهان لاءِ، ۽ جيڪڏهن ڦرندؤ پوءِ جاڻو

اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِ ؕ وَ بَشِّرِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِعَذَابٍ
پڪ توهان ناهيو عاجز ڪندڙ الله کي، ۽ خبر ڏي ڪافرن کي عذاب

اَلِيْمٍ ﴿۳﴾ ۙ اِلَّا الَّذِيْنَ عٰهَدْتُّمْ مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوْكُمْ
دردناڪ جي. ❷ مگر جن مشرڪن سان توهان عهد ڪيو هو پوءِ انهن ڪوٽ نه ڪيو توهان سان

شَيْـًٔا وَّ لَمْ يُظَاهِرُوْا عَلَيْكُمْ اَحَدًا فَاَتِمُّوْٓا اِلَيْهِمْ
ڪجهه ۽ نڪي پنيرائي ڪيائون توهان جي خلاف ڪنهن جي پوءِ پاڙيو انهن سان

عَهْدَهُمْ اِلٰى مُدَّتِهِمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِيْنَ ﴿۴﴾ فَاِذَا
انهن جو انجام سندن مدي تائين، بيشڪ الله پسند ڪري ٿو پرهيزگارن کي. پوءِ جڏهن

انْسَلَخَ الْاَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِيْنَ حَيْثُ وَجَدْتُّمُوْهُمْ
گذرن مهينا عزت وارا ❸ ته قتل ڪريو مشرڪن کي جتي لهو انهن کي

وَ خُذُوْهُمْ وَ احْصُرُوْهُمْ وَ اقْعُدُوْا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ ۚ
۽ پڪڙيو انهن کي ۽ بند ڪريو انهن کي ۽ ويهو انهن لاءِ هر گهٽ تي، ❹

فَاِنْ تَابُوْا وَ اَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَ اٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَخَلُّوْا
پوءِ جيڪڏهن توبهه ڪن ۽ قائم ڪن نماز ۽ ڏين زڪوات پوءِ ڇڏيو

سَبِيْلَهُمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝٥ وَ اِنْ اَحَدٌ

رستو انهن جو، بيشڪ الله بخشيندڙ مهربان آهي. ۽ جيڪڏهن ڪو بہ

مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ اسْتَجَارَكَ فَاَجِرْهُ حَتّٰى يَسْمَعَ كَلٰمَ اللّٰهِ

مشرڪن مان پناهہ گهري توکان تہ پناهہ ڏج ان کي جيستائين ٻڌي قرآن کي

ثُمَّ اَبْلِغْهُ مَاْمَنَهٗ ۭ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ

پوءِ پهچاءِ انهيءَ کي سندس امن جي جاءِ تي، اهو هن لاءِ آهي تہ اهي ماڻهو

لَّا يَعْلَمُوْنَ ۝٦ۧ كَيْفَ يَكُوْنُ لِلْمُشْرِكِيْنَ عَهْدٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَ ع ١ ٧

ڄاڻ نہ ٿا رکن. ڪيئن ٿيندو مشرڪن لاءِ ذمو الله وٽ ۽

عِنْدَ رَسُوْلِهٖٓ اِلَّا الَّذِيْنَ عٰهَدْتُّمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ

سندس رسول وٽ سواءِ انهن جي جن سان معاهدو ڪيو توهان مسجد الحرام وٽ،

فَمَا اسْتَقَامُوْا لَكُمْ فَاسْتَقِيْمُوْا لَهُمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ

پوءِ جيستائين اهي سِڌا رهن توهان سان تہ سِڌا رهو توهان بہ انهن لاءِ، بيشڪ الله

يُحِبُّ الْمُتَّقِيْنَ ۝٧ كَيْفَ وَ اِنْ يَّظْهَرُوْا عَلَيْكُمْ

پسند ڪري ٿو پرهيزگارن کي. ① ڪيئن پلا ۽ جيڪڏهن اهي قبضو ڪندا توهان تي

لَا يَرْقُبُوْا فِيْكُمْ اِلًّا وَّ لَا ذِمَّةً ۭ يُرْضُوْنَكُمْ

تہ نہ لحاظ رکندا توهان جي مائٽي جو ۽ نہ وعدي جو، خوش ٿا ڪن توهان کي

بِاَفْوَاهِهِمْ وَ تَاْبٰى قُلُوْبُهُمْ ۚ وَ اَكْثَرُهُمْ فٰسِقُوْنَ ۝٨ۚ

زباني طور ۽ نہ ٿيون مڃين دليون انهن جون، ۽ اڪثر اهي غدار آهن.

اِشْتَرَوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيْلًا فَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِهٖ ۭ اِنَّهُمْ

وڪيائون الله جون آيتون رقم ٿوري تي پوءِ روڪيائون ان جي رستي کان، بيشڪ

سَاۗءَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝٩ لَا يَرْقُبُوْنَ فِيْ مُؤْمِنٍ اِلًّا

بُرو آهي جيڪي اهي ڪن ٿا. ② نہ ٿا لحاظ رکن ڪنهن مسلمان بابت مائٽي جو

وَّ لَا ذِمَّةً ؕ وَ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُوْنَ ﴿۱۰﴾ فَاِنْ تَابُوْا وَ

۽ نہ وعدي جو، ۽ اهي ئي لِيڪو لنگهندڙ آهن. پوءِ جيڪڏهن توبهہ ڪن ۽

اَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَ اٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّيْنِ ؕ وَ

قائم ڪن نماز ۽ ڏين زڪوات پوءِ ڀائر آهن توهان جا دين ۾، ۽

نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ﴿۱۱﴾ وَ اِنْ نَّكَثُوْٓا

اسين کولي ٻُڌايون ٿا آيتون انهن ماڻهن کي جيڪي ڄاڻ ڪن. ۽ جيڪڏهن ڀڃن

اَيْمَانَهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَ طَعَنُوْا فِيْ دِيْنِكُمْ فَقَاتِلُوْٓا

پنهنجا قسم عهد نامي کان پوءِ ۽ ٽوڪ ڪن توهان جي دين تي پوءِ وڙهو

اَئِمَّةَ الْكُفْرِ ۙ اِنَّهُمْ لَآ اَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُوْنَ ﴿۱۲﴾

ڪفر جي اڳواڻن سان، بس، نہ آهن قَسم انهن جا، شايد اهي روڪجي وڃن.

اَ لَا تُقَاتِلُوْنَ قَوْمًا نَّكَثُوْٓا اَيْمَانَهُمْ وَ هَمُّوْا بِاِخْرَاجِ الرَّسُوْلِ

ڇا نہ ٿا وڙهو ان قوم سان جن ڀڳا پنهنجا قسم ۽ سنبريا رسول جي ڪڍڻ تي

وَ هُمْ بَدَءُوْكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ ؕ اَ تَخْشَوْنَهُمْ ۚ فَاللّٰهُ

۽ انهن اڳرائي ڪئي توهان سان پهريائين، ڇا توهان ڊڄو ٿا انهن کان، ۽ الله

اَحَقُّ اَنْ تَخْشَوْهُ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿۱۳﴾ قَاتِلُوْهُمْ

وڌيڪ حقدار آهي جو ڊڄو انهيءَ کان جيڪڏهن ايمان رکندڙ آهيو. وڙهو انهن سان

يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ بِاَيْدِيْكُمْ وَ يُخْزِهِمْ وَ يَنْصُرْكُمْ

تہ عذاب ڪري انهن کي الله توهان جي هٿن سان ۽ خوار ڪري انهن کي ۽ مدد ڪري توهان جي

عَلَيْهِمْ وَ يَشْفِ صُدُوْرَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿۱۴﴾ۙ وَ يُذْهِبْ غَيْظَ

انهن تي ۽ ناري دليون ماڻهن مسلمانن جون. ❶ ۽ نِئي ڪاوڙ

قُلُوْبِهِمْ ؕ وَ يَتُوْبُ اللّٰهُ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَ اللّٰهُ عَلِيْمٌ

انهن جي دلين جي، ۽ بخشي ٿو الله جنهن کي گهري، ۽ الله ڄاڻندڙ آهي

حَكِيْمٌ ﴿١٥﴾ اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تُتْرَكُوْا وَ لَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ
داناءُ آهي. ڇا ڀانيو اٿوَ ته ڇڏيو ويندو توهان کي ❶ ۽ اڃا نه ڄاڃيو الله
الَّذِيْنَ جٰهَدُوْا مِنْكُمْ وَ لَمْ يَتَّخِذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَ
انهن کي جن جهاد ڪيو توهان مان ۽ نه ورتائون الله کان سواءِ ۽
لَا رَسُوْلِهٖ وَ لَا الْمُؤْمِنِيْنَ وَلِيْجَةً ؕ وَ اللّٰهُ خَبِيْرٌۢ
ان جي رسول ۽ مومنن کان سواءِ ڪو ڀرجهلو، ۽ الله خبر رکندڙ آهي
بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٦﴾ ع مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِيْنَ اَنْ يَّعْمُرُوْا مَسٰجِدَ اللّٰهِ
جيڪي توهان ڪريو ٿا. ناهي ڪم مشرڪن جو ته آباد ڪن مسجدون الله جون
شٰهِدِيْنَ عَلٰۤى اَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ ؕ اُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ ۚۖ
ثابتي ڏيندي پاڻ تي ڪفر جي، اهي آهن جو بيڪار ٿيا عمل انهن جا،
وَ فِي النَّارِ هُمْ خٰلِدُوْنَ ﴿١٧﴾ اِنَّمَا يَعْمُرُ مَسٰجِدَ اللّٰهِ مَنْ
۽ باهه ۾ اهي هميشه رهندا. ❷ رڳو آباد ڪندو مسجدون الله جون اهو
اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَ اَقَامَ الصَّلٰوةَ وَ اٰتَى
جنهن يقين ڪيو الله ۽ آخرت جي ڏينهن تي ۽ قائم ڪئي نماز ۽ ڏني
الزَّكٰوةَ وَ لَمْ يَخْشَ اِلَّا اللّٰهَ فَعَسٰۤى اُولٰٓئِكَ اَنْ يَّكُوْنُوْا
زڪوات ۽ نه ڊنو مگر الله کان، پوءِ اميد آهي ته اهي ٿيندا
مِنَ الْمُهْتَدِيْنَ ﴿١٨﴾ اَ جَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَآجِّ وَ عِمَارَةَ
هدايت وارن مان. ڇا توهان ڪيو آهي پاڻي پيارڻ حاجين جو ۽ آباد ڪرڻ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ
مسجد الحرام جو برابر انهيءَ سان جيڪو يقين ڪري الله تي ۽ آخرت جي ڏينهن تي
وَ جٰهَدَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ لَا يَسْتَوٗنَ عِنْدَ اللّٰهِ ؕ وَ اللّٰهُ لَا
۽ جهاد ڪري الله جي راهه ۾، اهي نه آهن هڪجهڙا الله وٽ، ۽ الله نه

ع ٢ ١٠ ٨

وقف لازم

يَهۡدِي الۡقَوۡمَ الظّٰلِمِيۡنَ ﴿١٩﴾ اَلَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَ هَاجَرُوۡا
توهدايت ڪري قوم ظالم کي. ❶ جن ماڻهن ايمان آندو ۽ هجرت ڪئي

وَ جٰهَدُوۡا فِيۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ بِاَمۡوَالِهِمۡ وَ اَنۡفُسِهِمۡ ۙ اَعۡظَمُ
۽ جنگ ڪئي الله جي راهه ۾ پنهنجن مالن ۽ پنهنجن جانين سان، سي تمام وڏي

دَرَجَةً عِنۡدَ اللّٰهِ ؕ وَ اُولٰٓئِكَ هُمُ الۡفَآئِزُوۡنَ ﴿٢٠﴾ يُبَشِّرُهُمۡ
مرتبي وارا آهن الله وٽ، ۽ اهي ئي ڪامياب آهن. خوشخبري ڏئي ٿو انهن کي

رَبُّهُمۡ بِرَحۡمَةٍ مِّنۡهُ وَ رِضۡوَانٍ وَّ جَنّٰتٍ لَّهُمۡ فِيۡهَا نَعِيۡمٌ
سندن پالڻهار پنهنجي رحمت ۽ رضا ۽ باغن جي انهن لاءِ اتي آهي آرام

مُّقِيۡمٌ ﴿٢١﴾ خٰلِدِيۡنَ فِيۡهَآ اَبَدًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عِنۡدَهٗۤ اَجۡرٌ عَظِيۡمٌ ﴿٢٢﴾
هميشه وارو. اهي رهندا اتي سدائين، بيشڪ الله وٽ اجورو وڏو آهي.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا لَا تَتَّخِذُوۡۤا اٰبَآءَكُمۡ وَ اِخۡوَانَكُمۡ
اي اهي جن ايمان آندو! نه وٺو پنهنجن ابن ڏاڏن ۽ پنهنجن ڀائرن کي

اَوۡلِيَآءَ اِنِ اسۡتَحَبُّوا الۡكُفۡرَ عَلَى الۡاِيۡمَانِ ؕ وَ مَنۡ
دوست ڪري ❷ جيڪڏهن اهي پسند ڪن ٿا ڪفر کي ايمان تي، ۽ جيڪي

يَّتَوَلَّهُمۡ مِّنۡكُمۡ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوۡنَ ﴿٢٣﴾ قُلۡ اِنۡ
دوستي رکندا انهن سان توهان مان ته اهي ئي ظالم آهن. چئو جيڪڏهن

كَانَ اٰبَآؤُكُمۡ وَ اَبۡنَآؤُكُمۡ وَ اِخۡوَانُكُمۡ وَ اَزۡوَاجُكُمۡ وَ
آهن توهان جا ابا ڏاڏا ۽ توهان جا پٽ پوٽا ۽ توهان جا ڀائر ۽ توهان جون زالون ۽

عَشِيۡرَتُكُمۡ وَ اَمۡوَالُ ۨاقۡتَرَفۡتُمُوۡهَا وَ تِجَارَةٌ تَخۡشَوۡنَ
توهان جو ڪٽنب ۽ اهي مالَ جيڪي ڪمايا اٿوَ ۽ واپار ڊڄو ٿا

كَسَادَهَا وَ مَسٰكِنُ تَرۡضَوۡنَهَآ اَحَبَّ اِلَيۡكُمۡ مِّنَ اللّٰهِ
جنهن جي بيهي وڃڻ کان ۽ جايون جن کي چاهيو ٿا، وڌيڪ پيارا توهان کي الله کان

وَ رَسُوْلِهٖ وَ جِهَادٍ فِيْ سَبِيْلِهٖ فَتَرَبَّصُوْا حَتّٰى يَاْتِيَ اللّٰهُ

۽ ان جي رسول کان ۽ جهاد في سبيل الله کان تہ انتظار ڪريو جيستائين موڪلي الله

بِاَمْرِهٖ ؕ وَ اللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿۲۴﴾ ع لَقَدْ

پنهنجو حُڪم، ۽ الله نہ ٿو هدايت ڪري ڏوهارين کي. يقينن

نَصَرَكُمُ اللّٰهُ فِيْ مَوَاطِنَ كَثِيْرَةٍ ۙ وَّ يَوْمَ حُنَيْنٍ ۙ اِذْ

توهان جي مدد ڪئي الله جاين گھڻين ۾ ۽ حنين واري ڏينهن بہ جڏهن

اَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْـًٔا وَّ ضَاقَتْ

وٺي پئي توهان کي گھڻائي توهان جي پوءِ اها نہ ڪم آئي توهان کي ڪجھ بہ ۽ تنگ ٿي پئي

عَلَيْكُمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُّدْبِرِيْنَ ﴿۲۵﴾ ۚ ثُمَّ

توهان تي ڌرتي ويڪراڻ هوندي پوءِ هٽي ويؤ توهان پٺيرا ٿي. ❶ ان کان پوءِ

اَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِيْنَتَهٗ عَلٰى رَسُوْلِهٖ وَ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ وَ اَنْزَلَ

لاٿو الله پنهنجي طرفان قرار پنهنجي رسول تي ۽ ايمان وارن تي ۽ لاٿائين

جُنُوْدًا لَّمْ تَرَوْهَا وَ عَذَّبَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ؕ وَ ذٰلِكَ

اهڙا لشڪر جن کي توهان نہ پيا ڏسو، ۽ عذاب ڏنائين ڪافرن کي، ۽ اهائي آهي

جَزَآءُ الْكٰفِرِيْنَ ﴿۲۶﴾ ثُمَّ يَتُوْبُ اللّٰهُ مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ ؕ

سزا ڪافرن جي. پوءِ بخشي ٿو الله ان کان پوءِ جنهن کي گھري،

وَ اللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۲۷﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِنَّمَا الْمُشْرِكُوْنَ

۽ الله بخشڻهار مهربان آهي. اي ايمان وارو! رڳو مشرڪ اٿوَ

نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هٰذَا ۚ وَ اِنْ

پليت پوءِ نہ ويجها ٿين مسجد الحرام کي پنهنجي هن سال کان پوءِ، ۽ جيڪڏهن

خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيْكُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖۤ اِنْ

ڊِڄو ٿا سڃائي کان تہ اجھو آسودو ڪندو توهان کي الله پنهنجي فضل سان جي

ع ۳ ۸ ۹

شَآءَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيۡمٌ حَكِيۡمٌ ﴿۲۸﴾ قَاتِلُوا الَّذِيۡنَ لَا يُؤۡمِنُوۡنَ

گھري، بيشڪ الله ڄاڻندڙ حڪيم آھي. ❶ لڙائي ڪريو انھن سان جيڪي نہ تا مڃين

بِاللّٰهِ وَ لَا بِالۡيَوۡمِ الۡاٰخِرِ وَ لَا يُحَرِّمُوۡنَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ

الله کي ۽ نہ آخرت واري ڏينھن کي ۽ نہ تا حرام چون جنھن کي حرام ڪيو الله

وَ رَسُوۡلُهٗ وَ لَا يَدِيۡنُوۡنَ دِيۡنَ الۡحَقِّ مِنَ الَّذِيۡنَ اُوۡتُوا

۽ ان جي رسول ۽ نہ تا هلن سچي دين تي يعني اھي جن کي ڏنو ويو

الۡكِتٰبَ حَتّٰى يُعۡطُوا الۡجِزۡيَةَ عَنۡ يَّدٍ وَّ هُمۡ صٰغِرُوۡنَ ﴿۲۹﴾ ع وَ قَالَتِ

ع ٤ ٥ ١٠

ڪتاب تان جو ادا ڪن ڍل ھٿ سان ۽ اھي ذليل ھجن. ❷ ۽ چيو

الۡيَهُوۡدُ عُزَيۡرُ ۨابۡنُ اللّٰهِ وَ قَالَتِ النَّصٰرَى الۡمَسِيۡحُ ابۡنُ اللّٰهِ ؕ

يھودن عزير الله جو پٽ آھي ❸ ۽ چيو نصارن عيسيٰ الله جو پٽ آھي،

ذٰلِكَ قَوۡلُهُمۡ بِاَفۡوَاهِهِمۡ ۚ يُضَاهِـُٔوۡنَ قَوۡلَ الَّذِيۡنَ

اھي انھن جون ڳالھيون سندن واتن جون آھن، ريس تا ڪن ڳالھائڻ ۾ انھن سان

كَفَرُوۡا مِنۡ قَبۡلُ ؕ قٰتَلَهُمُ اللّٰهُ ۚ اَنّٰى يُؤۡفَكُوۡنَ ﴿۳۰﴾

جن ڪفر ڪيو ھو اڳي، تباھ ڪرين الله، ڪيڏانھن تا ڦيريا وڃن.

اِتَّخَذُوۡۤا اَحۡبَارَهُمۡ وَ رُهۡبَانَهُمۡ اَرۡبَابًا مِّنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ وَ

ورتائون پنھنجي علم وارن کي ۽ پنھنجي بزرگن کي ❹ رب ڪري الله کان سواءِ ۽

الۡمَسِيۡحَ ابۡنَ مَرۡيَمَ ۚ وَ مَاۤ اُمِرُوۡۤا اِلَّا لِيَعۡبُدُوۡۤا اِلٰهًا

عيسيٰ پٽ مريم کي، ۽ رڳو انھن کي حُڪم ڪيل ھئو تہ عبادت ڪن خدا

وَّاحِدًا ۚ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ سُبۡحٰنَهٗ عَمَّا يُشۡرِكُوۡنَ ﴿۳۱﴾

ھڪڙي جي، ناھي ڪوئي مالڪ انھيءَ کانسواءِ، اھو پاڪ آھي ان کان جو شريڪ تا ڪن.

يُرِيۡدُوۡنَ اَنۡ يُّطۡفِــُٔوۡا نُوۡرَ اللّٰهِ بِاَفۡوَاهِهِمۡ وَ يَاۡبَى

اھي گھُرن تا تہ اُجھائين الله جي روشنيءَ کي پنھنجي ڦوڪن سان ۽ انڪار ڪري تو

اللّٰهُ اِلَّآ اَنْ يُّتِمَّ نُوْرَهٗ وَلَوْ كَرِهَ الْكٰفِرُوْنَ ﴿٣٢﴾ هُوَ الَّذِيْٓ

الله مگر پورو ڪندو نور پنهنجو توڙي ناپسند ڪن ڪافر. ❶ اهو ئي آهي

اَرْسَلَ رَسُوْلَهٗ بِالْهُدٰى وَ دِيْنِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهٗ

جنهن موڪليو پنهنجو رسول هدايت سان ۽ سچي دين سان جيئن غالب ڪري ان کي

عَلَى الدِّيْنِ كُلِّهٖ ۙ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُوْنَ ﴿٣٣﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا

سڀني دينن تي، توڙي ناپسند ڪن مشرڪ. اي ايمان وارؤ!

النصف

اِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ الْاَحْبَارِ وَ الرُّهْبَانِ لَيَاْكُلُوْنَ اَمْوَالَ النَّاسِ

بيشڪ ڪيترائي پڙهيل ۽ فقير ڪائين ٿا مال ماڻهن جا

بِالْبَاطِلِ وَ يَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ وَ الَّذِيْنَ يَكْنِزُوْنَ

ناحق ۽ روڪين ٿا الله جي راه کان، ۽ اهي جيڪي ڍَڪي رکن ٿا

الذَّهَبَ وَ الْفِضَّةَ وَ لَا يُنْفِقُوْنَهَا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۙ

سونُ ۽ چانديءَ کي ۽ نه ٿا خرچ ڪن ان کي الله جي راه ۾،

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٣٤﴾ۙ يَّوْمَ يُحْمٰى عَلَيْهَا

پوءِ بشارت ڏِج انهن کي عذاب دردناڪ جي. ❷ جنهن ڏينهن تپايو ويندو ان کي

فِيْ نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوٰى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَ جُنُوْبُهُمْ وَ

دوزخ جي باه ۾ ❸ پوءِ ڏنبيو ويندو انهيءَ سان انهن جي پيشانين ۽ پاسن ۽

ظُهُوْرُهُمْ ؕ هٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِاَنْفُسِكُمْ فَذُوْقُوْا

انهن جي پُٺين کي، هي آهي جيڪي ڍڪي رکيو هئو توهان پنهنجي لاءِ پوءِ چکو

مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُوْنَ ﴿٣٥﴾ اِنَّ عِدَّةَ الشُّهُوْرِ عِنْدَ اللّٰهِ

ان کي جيڪي توهان لڪائيندا هئا. بيشڪ انداز مهينن جو الله وٽ

اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِيْ كِتٰبِ اللّٰهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ

ٻارهن مهينا آهي الله جي ڪتاب ۾ جنهن ڏينهن خلقيائين آسمانن ۽

الْاَرْضَ مِنْهَآ اَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ؕ ذٰلِكَ الدِّيْنُ الْقَيِّمُ ۙ۬ فَلَا

زمين کي انهن مان چار منع وارا آهن، ❶ اهو دين سِڌو آهي، پوءِ نه

تَظْلِمُوْا فِيْهِنَّ اَنْفُسَكُمْ وَ قَاتِلُوا الْمُشْرِكِيْنَ كَآفَّةً كَمَا

ظلم ڪجو انهن ۾ پاڻ تي ۽ جنگ ڪريو مشرڪن سيني سان جيئن

يُقَاتِلُوْنَكُمْ كَآفَّةً ؕ وَ اعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿۳۶﴾

اهي وڙهن ٿا توهان سيني سان، ۽ ڄاڻو بيشڪ الله گڏ آهي پرهيزگارن سان.

اِنَّمَا النَّسِیْٓءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِيْنَ

رڳو لُنڊ وجهڻ واڌارو آهي ڪفر ۾ ❷ گمراهه ٿيندا آهن انهيءَ سان اهي

كَفَرُوْا يُحِلُّوْنَهٗ عَامًا وَّ يُحَرِّمُوْنَهٗ عَامًا

جن ڪفر ڪيو جو جائز ڪن ٿا ان کي هڪڙي سال ۽ ناجائز ڪن ٿا ان کي ٻئي سال

لِّيُوَاطِــُٔوْا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ فَيُحِلُّوْا مَا حَرَّمَ

جيئن پورو ڪن انداز جنهن کي منع ڪيو الله پوءِ جائز ڪن جنهن کي حرام ڪيو

اللّٰهُ ؕ زُيِّنَ لَهُمْ سُوْٓءُ اَعْمَالِهِمْ ؕ وَ اللّٰهُ لَا يَهْدِي

الله، سينگاريا ويا آهن انهن لاءِ سندن بُرا ڪم، ۽ الله نه توهدايت ڪري

الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿۳۷﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَا لَكُمْ اِذَا قِيْلَ

ڪافرن جي قوم کي. اي ايمان وارو! ڇا ٿيو آهي توهان کي جڏهن چئجي ٿو

لَكُمُ انْفِرُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اثَّاقَلْتُمْ اِلَى الْاَرْضِ ؕ اَ رَضِيْتُمْ

توهان کي نڪرو الله جي راهه ۾ ته پئجي ٿا رهو ڌرتيءَ تي، ڇا راضي ٿيا آهيو

بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مِنَ الْاٰخِرَةِ ۚ فَمَا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

دنيا جي زندگي تي آخرت جي عوض، پوءِ ناهي سامان زندگيءَ دنيا جو

فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا قَلِيْلٌ ﴿۳۸﴾ اِلَّا تَنْفِرُوْا يُعَذِّبْكُمْ

آخرت جي مقابلي ۾ مگر ٿورو. ❸ جيڪڏهن توهان نه نڪرندؤ ته عذاب ڪندو توهان کي

عَذَابًا اَلِيْمًا ۙ وَّ يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَ لَا تَضُرُّوْهُ

عذاب دردناڪ ۽ مٽائي آڻيندو ماڻهن ٻين ڪي ۽ توهان نه زيان ڪندؤ ان جو

شَيْـًٔا ؕ وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۳۹﴾ اِلَّا تَنْصُرُوْهُ

ڪجهه به ۽ الله هر شيءِ تي قادر آهي. جيڪڏهن توهان نه مدد ڪندؤ ان جي

فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ اِذْ اَخْرَجَهُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا

ته بيشڪ مدد ڪئي انهيءَ جي الله جڏهن ڪڍيو هو ان کي انهن ڪافرن

ثَانِيَ اثْنَيْنِ اِذْ هُمَا فِي الْغَارِ اِذْ يَقُوْلُ لِصَاحِبِهٖ

اهو ٻيو هئو ٻن مان جڏهن اهي ٻئي هئا غار ۾ تنهن وقت چئي پيو پنهنجي ساٿيءَ کي

لَا تَحْزَنْ اِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا ۚ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِيْنَتَهٗ

ڏک نه ڪر بيشڪ الله اسان سان گڏ آهي. (١) پوءِ لاٿو الله پنهنجي طرفان قرار

عَلَيْهِ وَ اَيَّدَهٗ بِجُنُوْدٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَ جَعَلَ كَلِمَةَ

انهيءَ تي ۽ مدد ڪيائينس اهڙي لشڪرسان جو نه پيا ڏسو ۽ ڪيائين ڳالهه

الَّذِيْنَ كَفَرُوا السُّفْلٰى ؕ وَ كَلِمَةُ اللّٰهِ هِيَ الْعُلْيَا ؕ وَ اللّٰهُ

ڪافرن جي هيٺ. ۽ ڳالهه الله جي اها ئي مٿي آهي. ۽ الله

عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿۴۰﴾ اِنْفِرُوْا خِفَافًا وَّ ثِقَالًا وَّ جَاهِدُوْا

زبردست آهي حڪمت وارو آهي. نڪري پئو هلڪا هجو يا ڳرا ۽ لڙائي ڪريو

بِاَمْوَالِكُمْ وَ اَنْفُسِكُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ

پنهنجن مالن ۽ جانين سميت الله جي راهه ۾ اهو ڀلو آهي توهان لاءِ

اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿۴۱﴾ لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيْبًا وَّ سَفَرًا

جيڪڏهن توهان سمجهه رکو ٿا. (٢) جيڪڏهن هجي ها مال ويجهو ۽ مسافري

قَاصِدًا لَّاتَّبَعُوْكَ وَ لٰكِنْۢ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ

وچٿري ته ضرور اهي تنهنجي ڪڍ لڳن ها پر ڏور ٿي پيو انهن تي

الشُّقَّةُ ۭ وَ سَيَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا

ڪشالو، ۽ جھٽ الله جو قسم کڻي چوندا تہ جيڪڏھن اسان کان ٿي سگھي ھا تہ نِڪرون ھا

مَعَكُمْ ۚ يُهْلِكُوْنَ اَنْفُسَهُمْ ۚ وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّهُمْ لَكٰذِبُوْنَ ﴿۴۲﴾ ع ۶ ۵ ۱۲

توھان سان گڏجي، تباھ ٿا ڪن پاڻ کي، ۽ الله ڄاڻي ٿو تہ اھي ڪوڙا آھن. ❶

عَفَا اللّٰهُ عَنْكَ ۚ لِمَ اَذِنْتَ لَهُمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكَ

معاف ڪيو الله توکي، ❷ ڇو موڪل ڏني تو انھن کي جيئن پڌرا ٿين ھا تو لاءِ

الَّذِيْنَ صَدَقُوْا وَ تَعْلَمَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿۴۳﴾ لَا يَسْتَاْذِنُكَ

اھي جن سچ چيو ۽ ڄاڻين ھا تون ڪوڙن کي. ❸ ڪو نہ موڪل وٺندا توکان

الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ اَنْ يُّجَاهِدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ

جن ايمان آندو الله تي ۽ آخرت جي ڏينھن تي جھاد ڪرڻ کان پنھنجي مالن

وَ اَنْفُسِهِمْ ۭ وَ اللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِالْمُتَّقِيْنَ ﴿۴۴﴾ اِنَّمَا يَسْتَاْذِنُكَ

۽ جانين سان، ۽ الله ڄاڻندڙ آھي متقين کي. رڳو موڪل وٺندا توکان

الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَ ارْتَابَتْ

اھي جيڪي نہ ٿا ايمان رکن الله ۽ آخرت جي ڏينھن تي ۽ شڪ ۾ آھن

قُلُوْبُهُمْ فَهُمْ فِيْ رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُوْنَ ﴿۴۵﴾ وَ لَوْ اَرَادُوا

دليون انھن جون پوءِ اھي پنھنجي شڪ ۾ پريشان آھن. ۽ جيڪڏھن نِيّت ڪن ھا

الْخُرُوْجَ لَاَعَدُّوْا لَهٗ عُدَّةً وَّ لٰكِنْ كَرِهَ اللّٰهُ انْۢبِعَاثَهُمْ

نڪرڻ جي ❹ تہ ضرور تيار ڪن ھا پنھنجو سامان پر ناپسند ڪيو الله ھلڻ انھن جو

فَثَبَّطَهُمْ وَ قِيْلَ اقْعُدُوْا مَعَ الْقٰعِدِيْنَ ﴿۴۶﴾ لَوْ

پوءِ بند ڪيائين انھن کي ۽ چيو ويو وينا رھو گڏ ويھندڙن سان. جيڪڏھن

خَرَجُوْا فِيْكُمْ مَّا زَادُوْكُمْ اِلَّا خَبَالًا وَّ لَاَاوْضَعُوْا

ھلن ھا توھان سان تہ نہ وڌائين ھا توھان ۾ مگر خرابي ۽ اُن پڇائين ھا

خِلٰلَكُمۡ يَبۡغُوۡنَكُمُ الۡفِتۡنَةَ ۚ وَ فِيۡكُمۡ سَمّٰعُوۡنَ لَهُمۡ ؕ وَ

توهان جي وچ ۾ گهرن ٿا توهان ۾ فتني ڪي، ۽ توهان ۾ جاسوس آهن انهن جا ❶ ۽

اللّٰهُ عَلِيۡمٌ بِالظّٰلِمِيۡنَ ﴿۴۷﴾ لَقَدِ ابۡتَغَوُا الۡفِتۡنَةَ مِنۡ قَبۡلُ وَ

الله سڃاڻندڙ آهي ظالمن کي. اهي گهرندا هئا فتنو وجهڻ ان کان اڳ ۽

قَلَّبُوۡا لَكَ الۡاُمُوۡرَ حَتّٰى جَآءَ الۡحَقُّ وَ ظَهَرَ اَمۡرُ اللّٰهِ

قيرائيندا هئا تنهنجي لاءِ رٿون ❷ نيٺ آيو سچو وعدو ۽ غالب ٿيو الله جو دين

وَ هُمۡ كٰرِهُوۡنَ ﴿۴۸﴾ وَ مِنۡهُمۡ مَّنۡ يَّقُوۡلُ ائۡذَنۡ لِّىۡ وَ لَا

۽ اهي ناپسند ڪندڙ هئا. ۽ انهن مان ڪو چوي ٿو موڪل ڏي مون کي ۽ نه

تَفۡتِنِّىۡ ؕ اَلَا فِى الۡفِتۡنَةِ سَقَطُوۡا ؕ وَ اِنَّ جَهَنَّمَ

وجهه فتني ۾ مون کي، خبردار فتني ۾ پاڻ ڪِريا آهن، ۽ بيشڪ دوزخ

لَمُحِيۡطَةٌ ۢ بِالۡكٰفِرِيۡنَ ﴿۴۹﴾ اِنۡ تُصِبۡكَ حَسَنَةٌ

گهيرو ڪندڙ آهي ڪافرن تي. جيڪڏهن پهچي ٿي توکي ڪا ڀلائي

تَسُؤۡهُمۡ ۚ وَ اِنۡ تُصِبۡكَ مُصِيۡبَةٌ يَّقُوۡلُوۡا

ته بُري لڳي ٿي انهن کي، ۽ جيڪڏهن پهچي ٿي توکي ڪا مصيبت چَوَن ٿا

قَدۡ اَخَذۡنَاۤ اَمۡرَنَا مِنۡ قَبۡلُ وَ يَتَوَلَّوۡا وَّهُمۡ فَرِحُوۡنَ ﴿۵۰﴾ قُلۡ

اسان ورتي سون هوشياري اڳ ۾ ئي ❸ ۽ موٽن ٿا اهي خوشيون ڪندي. چؤ

لَّنۡ يُّصِيۡبَنَاۤ اِلَّا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَنَا ۚ هُوَ مَوۡلٰٮنَا ۚ

هرگز نه پهچندو اسان کي مگر جيڪي لکيو الله اسان لاءِ اهوئي اسان جو سائين آهي،

وَ عَلَى اللّٰهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ الۡمُؤۡمِنُوۡنَ ﴿۵۱﴾ قُلۡ هَلۡ تَرَبَّصُوۡنَ بِنَاۤ

۽ الله تي ڀل ڀروسو ڪن ايمان وارا. چؤ توهان نه ٿا انتظار ڪريو اسان لاءِ

اِلَّاۤ اِحۡدَى الۡحُسۡنَيَيۡنِ ؕ وَ نَحۡنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمۡ اَنۡ

مگر هڪڙيءَ جو ٻن ڀلاين مان، ❹ ۽ اسان ته انتظار ٿا ڪريون توهان لاءِ ته

يُّصِيْبَكُمُ اللّٰهُ بِعَذَابٍ مِّنْ عِنْدِهٖۤ اَوْ بِاَيْدِيْنَا ۖ

پهچائيندو توهان کي الله عذاب پنهنجي طرفان يا اسان جي هٿن سان،

فَتَرَبَّصُوْۤا اِنَّا مَعَكُمْ مُّتَرَبِّصُوْنَ ﴿٥٢﴾ قُلْ اَنْفِقُوْا

پوءِ اوهان انتظار ڪريو اسان به اوهان سان گڏ انتظار ڪندڙ آهيون. چئو خرچ ڪريو

طَوْعًا اَوْ كَرْهًا لَّنْ يُّتَقَبَّلَ مِنْكُمْ ؕ اِنَّكُمْ كُنْتُمْ

خوشيءَ يا ناخوشيءَ هرگز نه قبول ڪيو ويندو توهان کان، ❶ بيشڪ اوهين آهيو

قَوْمًا فٰسِقِيْنَ ﴿٥٣﴾ وَ مَا مَنَعَهُمْ اَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقٰتُهُمْ

ماڻهو بي فرمان. ۽ نه آڏو آئي انهن کي جو قبول ٿئي انهن کان سندن خيرات

اِلَّاۤ اَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَ بِرَسُوْلِهٖ وَ لَا يَاْتُوْنَ الصَّلٰوةَ

مگر هي ڳالهه ته انهن ڪفر ڪيو الله ۽ ان جي رسول جو ۽ نه پيا اچن نماز تي

اِلَّا وَ هُمْ كُسَالٰى وَ لَا يُنْفِقُوْنَ اِلَّا وَ هُمْ كٰرِهُوْنَ ﴿٥٤﴾ فَلَا

مگر اهي سست ٿي ۽ نه پيا خرچ ڪن مگر اهي لاچار ٿي. پوءِ نه

تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَ لَاۤ اَوْلَادُهُمْ ؕ اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ

عجب ۾ وجهن توکي سندن مال ۽ نه سندن اولاد، رڳو ارادو ڪري ٿو الله

لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَ تَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَ هُمْ

ته کين عذاب ڏئي ان سان دنيا جي زندگي ۾ ❷ ۽ نڪرن ساهه انهن جا ۽ اهي هجن

كٰفِرُوْنَ ﴿٥٥﴾ وَ يَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ اِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ ؕ وَ مَا هُمْ مِّنْكُمْ

ڪافر. ۽ قسم ٿا کڻن الله جو ته اهي توهان مان آهن، ۽ ناهن اهي اوهان مان

وَ لٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَّفْرَقُوْنَ ﴿٥٦﴾ لَوْ يَجِدُوْنَ مَلْجَاً اَوْ مَغٰرٰتٍ

پر اهي ماڻهو ڏڄڻا آهن. جيڪڏهن اهي لهن ڪا جاءِ پناهه جي يا ڇُرون

اَوْ مُدَّخَلًا لَّوَلَّوْا اِلَيْهِ وَ هُمْ يَجْمَحُوْنَ ﴿٥٧﴾ وَ مِنْهُمْ

يا ڪا جاءِ سر لڪائڻ جي ته لڙي وڃن انهي طرف ۽ اهي زورو ڪن ها. ۽ انهن مان

مَنۡ يَّلۡمِزُكَ فِى الصَّدَقٰتِ ۚ فَاِنۡ اُعۡطُوۡا مِنۡهَا

ڪي اهي آهن جي طعنو هڻن ٿا توکي صدقي ورهائڻ ۾ پوءِ جيڪڏهن ملين ٿو ان مان

رَضُوۡا وَ اِنۡ لَّمۡ يُعۡطَوۡا مِنۡهَاۤ اِذَا هُمۡ يَسۡخَطُوۡنَ ﴿۵۸﴾ وَلَوۡ

ته خوش ٿين ٿا ۽ جي نه ته ملين ان مان ته اهي ڪاوڙجن ٿا. جيڪر

اَنَّهُمۡ رَضُوۡا مَاۤ اٰتٰهُمُ اللّٰهُ وَ رَسُوۡلُهٗ ۙ وَ قَالُوۡا

اهي راضي ٿين ها ان تي جيڪي ڏنو انهن کي الله ۽ ان جي رسول ۽ چون ها

حَسۡبُنَا اللّٰهُ سَيُؤۡتِيۡنَا اللّٰهُ مِنۡ فَضۡلِهٖ وَ رَسُوۡلُهٗۤ ۙ

ڪافي آهي اسان کي الله اجهو ڏيندو اسان کي الله پنهنجي مهر سان ۽ ان جو رسول

اِنَّاۤ اِلَى اللّٰهِ رٰغِبُوۡنَ ﴿۵۹﴾ اِنَّمَا الصَّدَقٰتُ لِلۡفُقَرَآءِ وَ ع ٧ ١٧ ١٣

بيشڪ اسان پنهنجي الله کي چاهيندڙ آهيون. رڳو زڪواتون غريبن ۽

الۡمَسٰكِيۡنِ وَ الۡعٰمِلِيۡنَ عَلَيۡهَا وَ الۡمُؤَلَّفَةِ قُلُوۡبُهُمۡ وَ

محتاجن ۽ ان جي عملي وارن لاءِ ۽ انهن لاءِ جوڙيل آهن دليون جن جون (1) ۽

فِى الرِّقَابِ وَ الۡغٰرِمِيۡنَ وَ فِىۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ وَ ابۡنِ السَّبِيۡلِ ؕ

ٻانهن آزاد ڪرائڻ ۾ ۽ قرضين لاءِ (2) ۽ الله جي راهه ۾ ۽ مسافر راهه واري لاءِ (3)

فَرِيۡضَةً مِّنَ اللّٰهِ ؕ وَ اللّٰهُ عَلِيۡمٌ حَكِيۡمٌ ﴿۶۰﴾ وَ مِنۡهُمُ

فرض سمجهي الله جو ۽ الله ڄاڻندڙ آهي حڪيم آهي. ۽ ڪي انهن مان

الَّذِيۡنَ يُؤۡذُوۡنَ النَّبِىَّ وَ يَقُوۡلُوۡنَ هُوَ اُذُنٌ ؕ قُلۡ

اهي آهن جيڪي ايذائن ٿا نبيءَ کي ۽ چون ٿا اهو رڳو ٻڌندڙ آهي (4) چئُ

اُذُنُ خَيۡرٍ لَّكُمۡ يُؤۡمِنُ بِاللّٰهِ وَ يُؤۡمِنُ

اهو ٻڌندڙ ڀلائي جو توهان لاءِ آهي يقين ڪري ٿو الله تي ۽ ويساهه ڪري ٿو

لِلۡمُؤۡمِنِيۡنَ وَ رَحۡمَةٌ لِّلَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا مِنۡكُمۡ ؕ وَ الَّذِيۡنَ

مسلمانن تي ۽ رحمت آهي انهن لاءِ جن ايمان آندو توهان مان ۽ اهي

يُؤْذُوْنَ رَسُوْلَ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٦١﴾ يَحْلِفُوْنَ

جيڪي ايذائين ٿا الله جي رسول کي تن لاءِ آهي سزا ڏکوئيندڙ. قسم کڻن ٿا

بِاللّٰهِ لَكُمْ لِيُرْضُوْكُمْ ۚ وَ اللّٰهُ وَ رَسُوْلُهٗۤ اَحَقُّ

الله جو توهان لاءِ جيئن راضي ڪن توهان کي، ۽ الله ۽ ان جو رسول وڌيڪ حقدار آهي

اَنْ يُّرْضُوْهُ اِنْ كَانُوْا مُؤْمِنِيْنَ ﴿٦٢﴾ اَ لَمْ يَعْلَمُوْۤا اَنَّهٗ

جو راضي ڪن انهيءَ کي جيڪڏهن اهي ايمان رکن ٿا. ڇا نه ٿا ڄاڻن ته

مَنْ يُّحَادِدِ اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ فَاَنَّ لَهٗ نَارَ جَهَنَّمَ

جيڪو سامهون ٿيندو الله کي ۽ ان جي رسول کي ته يقينن ان لاءِ باهه دوزخ جي آهي

خٰلِدًا فِيْهَا ۭ ذٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيْمُ ﴿٦٣﴾ يَحْذَرُ الْمُنٰفِقُوْنَ اَنْ

هميشه رهندو انهيءَ ۾، اها خواري وڏي آهي. ڊڄن ٿا ٻِچاپڙا متان

تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُوْرَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِيْ قُلُوْبِهِمْ ۭ

لاٿي وڃي انهن تي ڪا سورت جا خبر ڏئي انهن کي ان جي جيڪي سندن دلين ۾ آهي،

قُلِ اسْتَهْزِءُوْا ۚ اِنَّ اللّٰهَ مُخْرِجٌ مَّا تَحْذَرُوْنَ ﴿٦٤﴾ وَ

چئو چٽر ڪندا رهو، بيشڪ الله پڌرو ڪندڙ آهي ان کي جنهن کان ڊڄو ٿا. ۽

لَئِنْ سَاَلْتَهُمْ لَيَقُوْلُنَّ اِنَّمَا كُنَّا نَخُوْضُ وَ نَلْعَبُ ۭ

جيڪڏهن پُڇا ڪندين انهن کان ته ضرور چوندا رڳو اسان يوڳ ۽ راند پيا ڪريون،

قُلْ اَ بِاللّٰهِ وَ اٰيٰتِهٖ وَ رَسُوْلِهٖ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٦٥﴾ لَا

چئو ڇا الله ۽ ان جي آيتن ۽ ان جي رسول سان پيا چٿرون ڪريو؟ ① نه

تَعْتَذِرُوْا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ ۭ اِنْ نَّعْفُ

ڪريو بهانا توهان ڪافر ٿيا آهيو ايمان آڻڻ کان پوءِ، ② جيڪڏهن معاف ڪنداسون

عَنْ طَآئِفَةٍ مِّنْكُمْ نُعَذِّبْ طَآئِفَةًۢ بِاَنَّهُمْ كَانُوْا

هڪ ٽولي کي توهان مان ته سزا ڏينداسون ٻئي ٽولي کي جو ته اهي

مُجْرِمِيْنَ ﴿٦٦﴾ اَلْمُنٰفِقُوْنَ وَ الْمُنٰفِقٰتُ بَعْضُهُمْ مِّنْ بَعْضٍ يَاْمُرُوْنَ
ڏوهاري آهن. منافق ۽ منافقياڻيون هڪ ٻئي مان آهن، ڏَسُ ڏين ٿا
بِالْمُنْكَرِ وَ يَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوْفِ وَ يَقْبِضُوْنَ اَيْدِيَهُمْ ؕ
بُرائيءَ جو ۽ روڪين ٿا چڱائي کان ۽ جهلين ٿا پنهنجا هٿ،
نَسُوا اللّٰهَ فَنَسِيَهُمْ ؕ اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٦٧﴾
وساريائون الله کي پوءِ الله وساريو انهن کي، بيشڪ منافق اهي ئي نافرمان آهن.
وَعَدَ اللّٰهُ الْمُنٰفِقِيْنَ وَ الْمُنٰفِقٰتِ وَ الْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ
وعدو ڏنو الله منافقن ۽ منافقياڻين کي ۽ ڪافرن کي باهه دوزخ جو
خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ هِيَ حَسْبُهُمْ ۚ وَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ ۚ وَ
هميشه رهندا ان ۾، اها ڪافي آهي انهن لاءِ ۽ لعنت ڪئي انهن کي الله، ۽
لَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيْمٌ ﴿٦٨﴾ كَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوْٓا
انهن لاءِ عذاب دائمي آهي. انهن وانگر جيڪي هئا اوهان کان اڳ ۾، هئا
اَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَّ اَكْثَرَ اَمْوَالًا وَّ اَوْلَادًا ؕ فَاسْتَمْتَعُوْا
ڏاڍا توهان کان طاقت ۾ ۽ گهڻا مال ۾ ۽ اولاد ۾، پوءِ انهن فائدو ورتو
بِخَلَاقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلَاقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ
پنهنجي حصي آهر پوءِ توهان به فائدو ورتو پنهنجي حصي آهر جيئن فائدو ورتو هو
الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلَاقِهِمْ وَ خُضْتُمْ كَالَّذِيْ خَاضُوْا ؕ
توهان کان اڳين پنهنجي ياڳي آهر ① ۽ توهان بَڪَ ڪئي جيئن انهن بَڪ ڪئي هئي،
اُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ ۚ وَ اُولٰٓئِكَ
اُهي آهن جو بيڪار ٿيا عمل انهن جا دنيا ۾ ۽ آخرت ۾، ۽ اهي
هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٦٩﴾ اَلَمْ يَاْتِهِمْ نَبَاُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ
ئي نقصان وارا آهين. ڇا نه آئي وٽن خبر انهن جي جيڪي ڪانئن اڳ هئا

قَوْمِ نُوحٍ وَّ عَادٍ وَّ ثَمُودَ ۙ۬ وَ قَوْمِ اِبْرٰهِيْمَ وَ اَصْحٰبِ مَدْيَنَ وَ

قوم نوح ۽ عاد ۽ ثمود جي ۽ قوم ابراهيم جي ۽ مدين وارن جي ۽

الْمُؤْتَفِكٰتِ ؕ اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ۚ فَمَا كَانَ اللّٰهُ

خبر اونڌن ڳوٺن جي، آيا ھئا انھن وٽ سندن رسول پڌرا حڪم کڻي، پوءِ الله نہ

لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْۤا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٧٠﴾ وَ الْمُؤْمِنُوْنَ

ظلم ڪيو ھو انھن تي پر اھي پنھنجو پاڻ تي ظلم ڪندا ھئا. ۽ ايمان وارا

وَقف لازم

وَ الْمُؤْمِنٰتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۘ يَاْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَ يَنْهَوْنَ

۽ ايمان واريون ھڪ ٻئي جا مددگار آھن، حڪم ڪن ٿا چڱي ڳالھ جو ۽ روڪين ٿا

عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَ يُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَ يُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ

برائي کان ۽ قائم ڪن ٿا نماز ۽ ادا ڪن ٿا زڪوات ۽ تابعداري ڪن ٿا الله

وَ رَسُوْلَهٗ ؕ اُولٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٧١﴾

۽ ان جي رسول جي، اھي آھن جن تي رحم ڪندو الله، بيشڪ الله زبردست حڪمت وارو آھي.

وَعَدَ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ

وعدو ڪيو الله مومنن ۽ مومنياڻين سان باغن جو وھن ٿيون جن جي ھيٺيان واھيون

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَ مَسٰكِنَ طَيِّبَةً فِيْ جَنّٰتِ عَدْنٍ ؕ وَ رِضْوَانٌ مِّنَ اللّٰهِ

ھميشہ رھندا اتي ۽ جڳھن سٺين جو باغن رھڻ وارن ۾، ۽ راضپو الله جو

ع ٩ ١٥

اَكْبَرُ ؕ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿٧٢﴾ يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ

سڀ کان وڏي شيءِ آھي، اھا ئي ڪاميابي وڏي آھي. اي نبي! جھاد ڪر (1)

الْكُفَّارَ وَ الْمُنٰفِقِيْنَ وَ اغْلُظْ عَلَيْهِمْ ؕ وَ مَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ؕ وَ بِئْسَ

ڪافرن سان ۽ منافقن سان ۽ سختي ڪر انھن تي، ۽ رھائش انھن جي دوزخ آھي، ۽ اھا بڇڙي

الْمَصِيْرُ ﴿٧٣﴾ يَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ مَا قَالُوْا ؕ وَ لَقَدْ قَالُوْا كَلِمَةَ

جاءِ آھي. قسم ٿا کڻن الله جو تہ نہ ڳالھايو اٿن، ۽ يقينن ڳالھايو اٿن لفظ

الْكُفْرِ وَ كَفَرُوْا بَعْدَ اِسْلَامِهِمْ وَ هَمُّوْا بِمَا لَمْ يَنَالُوْا ۚ

كفر جو ۽ كافر ٿيا مسلمان ٿيڻ کانپوءِ ۽ ارادو ڪيائون ان جو جنهن کي نہ پهتا ❶

وَمَا نَقَمُوْٓا اِلَّآ اَنْ اَغْنٰهُمُ اللّٰهُ وَ رَسُوْلُهٗ مِنْ فَضْلِهٖ ۚ

رڳو بدلو پيا وٺن جو آسودو ڪيو هو انهن کي الله ۽ ان جي رسول پنهنجي مهرباني سان

فَاِنْ يَّتُوْبُوْا يَكُ خَيْرًا لَّهُمْ ۚ وَ اِنْ يَّتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ

پوءِ جيڪڏهن توبهہ ڪن تہ ڀلي آهي انهن لاءِ ۽ جيڪڏهن ڦري وڃن تہ عذاب ڪندن

اللّٰهُ عَذَابًا اَلِيْمًا ۙ فِي الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ ۚ وَ مَا لَهُمْ

الله عذاب دردناڪ دنيا ۽ آخرت ۾ ۽ نہ هوندو انهن لاءِ

فِي الْاَرْضِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّ لَا نَصِيْرٍ ﴿٧٤﴾ وَ مِنْهُمْ مَّنْ عٰهَدَ

ڌرتيءَ ۾ ڪوئي دوست ۽ نڪي مددگار. ۽ انهن مان ڪن انجام ڪيو هو ❷

اللّٰهَ لَئِنْ اٰتٰىنَا مِنْ فَضْلِهٖ لَنَصَّدَّقَنَّ وَ

الله سان تہ جيڪڏهن ڏنائين اسان کي پنهنجي فضل مان تہ ضرور خيرات ڪنداسون ۽

لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٧٥﴾ فَلَمَّآ اٰتٰىهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ

ضرور ٿينداسون صالحن مان. پوءِ جڏهن ڏنائين انهن کي پنهنجي فضل مان

بَخِلُوْا بِهٖ وَتَوَلَّوْا وَّ هُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٧٦﴾ فَاَعْقَبَهُمْ

تہ ڪنجوسي ڪيائون ان ۾ ڦري ويا ۽ اهي منهن موڙيندڙ ٿيا. پوءِ پنيان لاتائين انهن کي

نِفَاقًا فِيْ قُلُوْبِهِمْ اِلٰى يَوْمِ يَلْقَوْنَهٗ بِمَآ اَخْلَفُوا اللّٰهَ

نفاق سندن دلين جو ان ڏينهن تائين جو ملندا انهي سان هن ڪري تہ پڄائون الله سان

مَا وَعَدُوْهُ وَ بِمَا كَانُوْا يَكْذِبُوْنَ ﴿٧٧﴾ اَلَمْ يَعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ

ڪيل وعدو ۽ هن ڪري تہ اهي ڪوڙ ڳالهائيندا هئا. ڇا نہ ٿا سمجهن تہ الله

يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَ نَجْوٰىهُمْ وَ اَنَّ اللّٰهَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ﴿٧٨﴾ ۚ اَلَّذِيْنَ

ڄاڻي ٿو انهن جا راز ۽ انهن جو مشورو ۽ بيشڪ الله ڳجهو ڄاڻندڙ آهي ڳجهاين جو. اهي ماڻهو

يَلْمِزُوْنَ الْمُطَّوِّعِيْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ فِى الصَّدَقٰتِ وَ الَّذِيْنَ

جيڪي ٿوڪون ڪن ٿا خوشيءَ سان ڏيندڙن مومنن تي خيراتن ڪرڻ ۾ ۽ انهن تي

لَا يَجِدُوْنَ اِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُوْنَ مِنْهُمْ سَخِرَ

جيڪي نه ٿا لهن مگر پنهنجي پُڄندي آهر پوءِ مسخري ٿا ڪن انهن تي، مسخري جو بدلو ڏنو

اللّٰهُ مِنْهُمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿۷۹﴾ اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ

الله انهن کي، ۽ انهن لاءِ عذاب دردناڪ آهي. بخشش گُهر انهن لاءِ يا نه بخشش گُهر

لَهُمْ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِيْنَ مَرَّةً فَلَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ

انهن لاءِ. جيڪڏهن معافي گُهرندين انهن لاءِ ستر ڀيرا تڏهن بہ نہ بخشيندو الله انهن کي،

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖ وَ اللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ

اهو هن لاءِ تہ نہ مڃيائون الله کي ۽ ان جي رسول کي، ۽ الله نہ ٿو هدايت ڪري قوم

الْفٰسِقِيْنَ ﴿۸۰﴾ فَرِحَ الْمُخَلَّفُوْنَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلٰفَ رَسُوْلِ اللّٰهِ

نافرمان کي. خوش ٿيا پوئتي رهيل پنهنجي ويهڻ تي ابتڙ حڪم رسول الله جي

وَ كَرِهُوْٓا اَنْ يُّجَاهِدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَ اَنْفُسِهِمْ فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ

۽ ناپسند ڪيائون تہ جهاد ڪن پنهنجن مالن ۽ جانين سميت الله جي راهہ ۾ ۽

قَالُوْا لَا تَنْفِرُوْا فِى الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ اَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوْا

چيائون نہ نِڪرو گرميءَ ۾، تون چئو باهہ دوزخ جي سخت گرم آهي، جي اهي

يَفْقَهُوْنَ ﴿۸۱﴾ فَلْيَضْحَكُوْا قَلِيْلًا وَّ لْيَبْكُوْا كَثِيْرًا جَزَآءًۢ بِمَا

سمجهن ها. پوءِ ڀل کِلن ٿورو ۽ روئن گهڻو، عوض انهيءَ جي

كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿۸۲﴾ فَاِنْ رَّجَعَكَ اللّٰهُ اِلٰى طَآئِفَةٍ مِّنْهُمْ

جيڪي ڪمايائون. پوءِ جيڪڏهن موٽائي توکي الله انهن جي ڪنهن ٽولي ڏانهن پوءِ اهي

فَاسْتَاْذَنُوْكَ لِلْخُرُوْجِ فَقُلْ لَّنْ تَخْرُجُوْا مَعِىَ اَبَدًا

موڪل گهرن توکان هلڻ جي پوءِ چئو توهان هرگز نہ هلندؤ مون سان گڏجي ڪڏهين بہ

وَّلَنْ تُقَاتِلُوْا مَعِيَ عَدُوًّا ۭ اِنَّكُمْ رَضِيْتُمْ بِالْقُعُوْدِ اَوَّلَ

۽ هرگز نه وڙهندؤ مون سان گڏجي دشمن سان، توهان پسند ڪيو هو ويهڻ پهرئين

مَرَّةٍ فَاقْعُدُوْا مَعَ الْخٰلِفِيْنَ ﴿٨٣﴾ وَلَا تُصَلِّ عَلٰٓي اَحَدٍ مِّنْهُمْ مَّاتَ

ڀيري پوءِ ويهي رهو گڏ پوئتي رهندڙن سان. ۽ نه پڙهه جنازو ڪنهن جو انهن مان جو مري

اَبَدًا وَّلَا تَقُمْ عَلٰي قَبْرِهٖ ۭ اِنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ

ڪڏهين به ۽ نه بيهه ان جي قبر تي، بيشڪ انهن ڪفر ڪيو الله ۽ ان جي رسول جو

وَمَاتُوْا وَهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٨٤﴾ وَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَاَوْلَادُهُمْ ۭ

۽ مري ويا نافرمان ٿي. ۽ نه عجب ۾ وجهي توکي ملڪيت انهن جي ۽ اولاد انهن جي،

اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ يُّعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ

رڳو ارادو رکي ٿو الله ته سزا ڏئي کين ان سان دنيا ۾ ۽ نڪرن ساهه انهن جا

وَهُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿٨٥﴾ وَاِذَآ اُنْزِلَتْ سُوْرَةٌ اَنْ اٰمِنُوْا بِاللّٰهِ

۽ اهي هجن ڪافر. ۽ جڏهن نازل ڪجي ٿي ڪا سورت ته ايمان آڻيو الله تي

وَجَاهِدُوْا مَعَ رَسُوْلِهِ اسْتَاْذَنَكَ اُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ

۽ جهاد ڪريو گڏجي ان جي رسول سان ته موڪل گهرن ٿا توکان مالدار انهن مان

وَقَالُوْا ذَرْنَا نَكُنْ مَّعَ الْقٰعِدِيْنَ ﴿٨٦﴾ رَضُوْا بِاَنْ يَّكُوْنُوْا مَعَ

۽ چون ٿا ڇڏ اسان کي ته هجون گڏ ويهندڙن سان. خوش آهن ته هجن گڏ

الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلٰي قُلُوْبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُوْنَ ﴿٨٧﴾ لٰكِنِ

پوئتي رهندڙ عورتن سان ۽ مُهرهڻي وئي انهن جي دلين تي پوءِ اهي نه ٿا سمجهن. پر

الرَّسُوْلُ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ جٰهَدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ۭ

رسول ۽ جن ايمان آندو ساڻس جهاد ڪيائون پنهنجي مالن ۽ جانين سميت،

وَاُولٰۗىِٕكَ لَهُمُ الْخَيْرٰتُ ۡ وَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿٨٨﴾ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ

۽ انهن لاءِ ئي آهن ڀلايون ۽ اهي ئي ڪامياب آهن. تيار ڪيا الله انهن لاءِ

ع ١١ ٩ ١٧

جَنّٰتٍ تَجْرِیْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِیْنَ فِیْهَاؕ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِیْمُ۠ ﴿۸۹﴾

باغ وهن ٿيون جن جي هيٺان واهيون هميشه رهندا انهن ۾ اهائي آهي ڪاميابي وڏي.

وَ جَآءَ الْمُعَذِّرُوْنَ مِنَ الْاَعْرَابِ لِیُؤْذَنَ لَهُمْ وَ قَعَدَ الَّذِیْنَ

۽ آيا بهاني وارا ڪي بدوي جيئن موڪل ملي انهن کي ۽ ويٺا رهيا اهي

كَذَبُوا اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗؕ سَیُصِیْبُ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا مِنْهُمْ عَذَابٌ

جن ڪوڙ ڳالهايو الله ۽ سندس رسول سان، جلد پهچندو انهن کي جن ڪفر ڪيو انهن مان عذاب

اَلِیْمٌ ﴿۹۰﴾ لَیْسَ عَلَى الضُّعَفَآءِ وَ لَا عَلَى الْمَرْضٰى وَ لَا عَلَى الَّذِیْنَ

دردناڪ. ❶ ناهي ڪمزورن تي ۽ نڪي بيمارن تي ۽ نه انهن تي

لَا یَجِدُوْنَ مَا یُنْفِقُوْنَ حَرَجٌ اِذَا نَصَحُوْا لِلّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖؕ مَا

جيڪي نه ٿا لهن جو خرچ ڪن، ڪو ڏوهه جڏهن سچائي ڪيائون الله ۽ سندس رسول لاءِ، ناهي

عَلَى الْمُحْسِنِیْنَ مِنْ سَبِیْلٍؕ وَ اللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِیْمٌۙ ﴿۹۱﴾ وَّ لَا عَلَى الَّذِیْنَ

انهن ڀلارن تي ڪو الزام، ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي. ۽ ناهي انهن تي ميار

اِذَا مَاۤ اَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَاۤ اَجِدُ مَاۤ اَحْمِلُكُمْ

جڏهن آيا تو وٽ ته سواري ڏئين تون انهن کي تو چيو نه ٿو لهان آءٌ اُهو جو سوار ڪريان توهان کي

عَلَیْهِ۪ تَوَلَّوْا وَّ اَعْیُنُهُمْ تَفِیْضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا اَلَّا

ان تي ته موٽيا ۽ اکيون انهن جون وهائن پيون ڳوڙها ڏک کان هن تي جو نه

یَجِدُوْا مَا یُنْفِقُوْنَؕ ﴿۹۲﴾ اِنَّمَا السَّبِیْلُ عَلَى الَّذِیْنَ

پيا لهن ڪا شيءِ جا خرچ ڪن. رڳو الزام آهي انهن تي

یَسْتَاْذِنُوْنَكَ وَ هُمْ اَغْنِیَآءُۚ رَضُوْا بِاَنْ یَّكُوْنُوْا

جيڪي موڪل گهرن ٿا توکان ۽ اهي آسودا آهن، خوش ٿيا هن تي ته هجن

مَعَ الْخَوَالِفِۙ وَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ فَهُمْ لَا یَعْلَمُوْنَ ﴿۹۳﴾

گڏ پوئتي رهندڙ عورتن سان ۽ مُهر هنئي الله انهن جي دلين تي پوءِ اهي نه ٿا ڄاڻن.

يَعْتَذِرُوْنَ اِلَيْكُمْ اِذَا رَجَعْتُمْ اِلَيْهِمْ ؕ قُلْ لَّا تَعْتَذِرُوْا
بهانا ڪندا توهان وٽ جڏهن اچو ٿا انهن ڏانهن، چئو بهانا نه بڻايو

لَنْ نُّؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّاَنَا اللّٰهُ مِنْ اَخْبَارِكُمْ ؕ وَ
هرگز پت نه ڪنداسون توهان تي بڌايون آهن اسان کي الله توهان جون ڳالهيون، ۽

سَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَ رَسُوْلُهٗ ثُمَّ تُرَدُّوْنَ اِلٰى عٰلِمِ الْغَيْبِ
جلد ڏسندو الله توهان جي ڪردار کي ۽ ان جو رسول پوءِ موٽايا ويندؤ ڄاڻندڙ ڳجهه

وَ الشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿۹۴﴾
۽ ظاهر جي ڏانهن پوءِ اهو خبر ڏيندو توهان کي جيڪي توهان عمل ڪندا هئا.

سَيَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ لَكُمْ اِذَا انْقَلَبْتُمْ اِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوْا
جهٽ قسم کڻندا الله جو توهان سان جڏهن توهان موٽندؤ انهن ڏانهن جيئن ڇڏي ڏيو

عَنْهُمْ ؕ فَاَعْرِضُوْا عَنْهُمْ ؕ اِنَّهُمْ رِجْسٌ ز وَّ مَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ج
انهن کي، پوءِ ڇڏي ڏيو انهن کي، بيشڪ اهي گندُ آهن ۽ جاءِ انهن جي دوزخ آهي،

جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿۹۵﴾ يَحْلِفُوْنَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا
عوض سندن ڪمن جي. قسم کڻن ٿا توهان سان جيئن توهان راضي ٿيو

عَنْهُمْ ج فَاِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَرْضٰى
انهن کان، پوءِ جيڪڏهن توهان راضي ٿيندؤ انهن کان ته الله نه راضي ٿيندو

عَنِ الْقَوْمِ الْفٰسِقِيْنَ ﴿۹۶﴾ اَلْاَعْرَابُ اَشَدُّ كُفْرًا وَّ نِفَاقًا وَّ
نافرمان قوم کان. جهنگلي ماڻهو زور سخت آهن ڪفر ۾ ۽ نفاق ۾ ۽

اَجْدَرُ اَلَّا يَعْلَمُوْا حُدُوْدَ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُوْلِهٖ ؕ وَ اللّٰهُ
لائق آهن جو نه ڄاڻن اهي قاعدا جيڪي نازل ڪيا الله پنهنجي رسول تي، ۽ الله

عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿۹۷﴾ وَ مِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يَّتَّخِذُ
ڄاڻندڙ آهي حڪمت وارو آهي. ۽ ڪي ٻهراڙي جا اهڙا آهن جو ٻائين ٿا

مَا يُنۡفِقُ مَغۡرَمًا وَّ يَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَآئِرَ ؕ عَلَيۡهِمۡ

خيرات ڏيڻ کي چَٽي ۽ انتظارڪن ٿا توهان تي زماني جي چڪرن جو، انهن تي

دَآئِرَةُ السَّوۡءِ ؕ وَ اللّٰهُ سَمِيۡعٌ عَلِيۡمٌ ﴿۹۸﴾ وَ مِنَ الۡاَعۡرَابِ

اچي چڪر برائيءَ جو، ۽ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. ۽ ڪي ٻهراڙيءَ وارا

مَنۡ يُّؤۡمِنُ بِاللّٰهِ وَ الۡيَوۡمِ الۡاٰخِرِ وَ يَتَّخِذُ مَا يُنۡفِقُ

اهڙا آهن جو ايمان آڻن ٿا الله ۽ آخرت جي ڏينهن تي ۽ سمجهن ٿا خيرات ڪرڻ کي

قُرُبٰتٍ عِنۡدَ اللّٰهِ وَ صَلَوٰتِ الرَّسُوۡلِ ؕ اَلَاۤ اِنَّهَا قُرۡبَةٌ

ويجهڙايون الله وٽ ۽ دعائون رسول جون، خبردار بلاشڪ اها ويجهڙائي آهي

لَّهُمۡ ؕ سَيُدۡخِلُهُمُ اللّٰهُ فِيۡ رَحۡمَتِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوۡرٌ

انهن لاءِ، جلد داخل ڪندو انهن کي الله پنهنجي رحمت ۾، بيشڪ الله بخشيندڙ

رَّحِيۡمٌ ﴿۹۹﴾ ع وَ السّٰبِقُوۡنَ الۡاَوَّلُوۡنَ مِنَ الۡمُهٰجِرِيۡنَ وَ الۡاَنۡصَارِ وَ

مهربان آهي. ۽ اڳرائي ڪندڙ سڀ کان اوّل هجرت ڪندڙ ۽ مدد ڪندڙ ۽

الَّذِيۡنَ اتَّبَعُوۡهُمۡ بِاِحۡسَانٍ ۙ رَّضِيَ اللّٰهُ عَنۡهُمۡ وَ رَضُوۡا

جيڪي تابع ٿيا انهن جا چڱائي سان ① راضي ٿيو الله انهن کان ۽ اهي راضي ٿيا

عَنۡهُ وَ اَعَدَّ لَهُمۡ جَنّٰتٍ تَجۡرِيۡ تَحۡتَهَا الۡاَنۡهٰرُ خٰلِدِيۡنَ

ان کان ۽ تيار ڪيائين انهن لاءِ باغ وهن ٿيون جن جي هينان واهيون هميشه رهندا

فِيۡهَاۤ اَبَدًا ؕ ذٰلِكَ الۡفَوۡزُ الۡعَظِيۡمُ ﴿۱۰۰﴾ وَ مِمَّنۡ حَوۡلَكُمۡ

ان ۾ سدائين، اهائي ڪاميابي وڏي آهي. ۽ ڪجهه آهن توهان جي چوڌاري

مِّنَ الۡاَعۡرَابِ مُنٰفِقُوۡنَ ؕ وَ مِنۡ اَهۡلِ الۡمَدِيۡنَةِ ۛؔ مَرَدُوۡا

ٻهراڙي جا منافق، ۽ مديني وارن مان به، اڙجي ويا آهن

عَلَى النِّفَاقِ ۟ لَا تَعۡلَمُهُمۡ ؕ نَحۡنُ نَعۡلَمُهُمۡ ؕ

نفاق تي، نه تون ڄاڻين ٿو انهن کي، اسان ڄاڻون ٿا انهن کي،

سَنُعَذِّبُهُمْ مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّوْنَ اِلٰى عَذَابٍ عَظِيْمٍ ﴿١٠١﴾ ج

جلد سزا ڏينداسون انهن کي ٻه ڀيرا ① پوءِ موٽايا ويندا عذاب وڏي ڏانهن.

وَ اٰخَرُوْنَ اعْتَرَفُوْا بِذُنُوْبِهِمْ خَلَطُوْا عَمَلًا صَالِحًا وَّ

۽ ٻيا جن اقرار ڪيو پنهنجي گناهن جو گڏايائون عمل چڱا ۽

اٰخَرَ سَيِّئًا ؕ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّتُوْبَ عَلَيْهِمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ

ٻيا خراب، ويجهو آهي الله جو بخشي انهن کي، بيشڪ الله بخشڻهار

رَّحِيْمٌ ﴿١٠٢﴾ خُذْ مِنْ اَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَ

مهربان آهي. قبول ڪر انهن جي ملڪيت مان خيرات جو پاڪ ڪرين تون انهن کي ۽

تُزَكِّيْهِمْ بِهَا وَ صَلِّ عَلَيْهِمْ ؕ اِنَّ صَلٰوتَكَ

دل صاف ڪرين انهن جي ان سان ۽ دعا گهر انهن لاءِ بيشڪ دعا تنهنجي

سَكَنٌ لَّهُمْ ؕ وَ اللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿١٠٣﴾ اَ لَمْ يَعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ

قرار آهي انهن لاءِ ۽ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. ڇا نه ڄاتائون ته الله

هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ وَ يَاْخُذُ الصَّدَقٰتِ وَ

ئي قبول ڪندو آهي توبهه پنهنجي ٻانهن جي ۽ وٺندو آهي ۽ خيراتون ۽

اَنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿١٠٤﴾ وَ قُلِ اعْمَلُوْا فَسَيَرَى

بيشڪ الله ئي توبهه قبوليندڙ مهربان آهي. ۽ چؤ توهان ڪم ڪريو پوءِ اجهو ڏسندو

اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَ رَسُوْلُهٗ وَ الْمُؤْمِنُوْنَ ؕ وَ سَتُرَدُّوْنَ

الله توهان جي ڪم کي ۽ ان جو رسول ۽ مسلمان، ۽ جلد موٽايا ويندؤ

اِلٰى عٰلِمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا

ڄاڻندڙ ڳجهه ۽ ظاهر جي طرف پوءِ خبر ڏيندو توهان کي جيڪي

كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٠٥﴾ ج وَ اٰخَرُوْنَ مُرْجَوْنَ لِاَمْرِ اللّٰهِ

توهان ڪندا هئا. ۽ ٻيا ڪي ڍر ڏنل آهن الله جي فيصلي تائين

اِمَّا يُعَذِّبُهُمۡ وَ اِمَّا يَتُوۡبُ عَلَيۡهِمۡ ؕ وَ اللّٰهُ عَلِيۡمٌ

اهو عذاب ڪري انهن کي يا معاف ڪري انهن کي، ۽ الله ڄاڻندڙ آهي

حَكِيۡمٌ ﴿۱۰۶﴾ وَ الَّذِيۡنَ اتَّخَذُوۡا مَسۡجِدًا ضِرَارًا وَّ كُفۡرًا وَّ

حڪيم آهي. ۽ جن ناهي مسجد نقصان پهچائڻ لاءِ ۽ ڪفر لاءِ ۽

تَفۡرِيۡقًۢا بَيۡنَ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ وَ اِرۡصَادًا لِّمَنۡ حَارَبَ اللّٰهَ

ڦوٽ وجهڻ لاءِ مسلمانن جي وچ ۾ ۽ گهٽ ناهڻ خاطر انهن لاءِ جن جنگ ڪئي الله

وَ رَسُوۡلَهٗ مِنۡ قَبۡلُ ؕ وَ لَيَحۡلِفُنَّ اِنۡ اَرَدۡنَاۤ

۽ ان جي رسول سان اڳ ۾ ۽ اهي ضرور قسم کڻندا ته رڳو اسان نيت ڪئي هئي

اِلَّا الۡحُسۡنٰى ؕ وَ اللّٰهُ يَشۡهَدُ اِنَّهُمۡ لَكٰذِبُوۡنَ ﴿۱۰۷﴾ لَا تَقُمۡ فِيۡهِ

نيڪيءَ جي، پر الله شاهدي ڏئي ٿو ته اهي ڪوڙا آهن. نه بيهه انهيءَ ۾

اَبَدًا ؕ لَمَسۡجِدٌ اُسِّسَ عَلَى التَّقۡوٰى مِنۡ اَوَّلِ يَوۡمٍ اَحَقُّ

ڪڏهين به، ❶ البت مسجد جا ناهي وئي پرهيز تي ❷ پهرين ڏينهن کان لائق آهي

اَنۡ تَقُوۡمَ فِيۡهِ ؕ فِيۡهِ رِجَالٌ يُّحِبُّوۡنَ اَنۡ يَّتَطَهَّرُوۡا ؕ وَ

جو تون بيهين ان ۾، انهيءَ ۾ مرد آهن جي پسند ٿا ڪن پاڪ رهڻ کي، ۽

اللّٰهُ يُحِبُّ الۡمُطَّهِّرِيۡنَ ﴿۱۰۸﴾ اَ فَمَنۡ اَسَّسَ بُنۡيَانَهٗ

الله پسند ڪندو آهي پاڪ رهڻ وارن کي. ❸ ڇا پوءِ جنهن رکيو بنياد انهيءَ جو

عَلٰى تَقۡوٰى مِنَ اللّٰهِ وَ رِضۡوَانٍ خَيۡرٌ اَمۡ مَّنۡ اَسَّسَ

خوف خدا تي ۽ ان جي رضا تي اهو ڀلو آهي يا جنهن اڏيو

بُنۡيَانَهٗ عَلٰى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانۡهَارَ بِهٖ

بنيادان جو مٿان ڪناري ڪاڙل ڪپر ڍهندڙ جي پوءِ ڍهي پيو ان سميت

فِىۡ نَارِ جَهَنَّمَ ؕ وَ اللّٰهُ لَا يَهۡدِى الۡقَوۡمَ الظّٰلِمِيۡنَ ﴿۱۰۹﴾

دوزخ جي باهه ۾، ۽ الله نه تو هدايت ڪري ظلم ڪندڙ قوم کي.

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِيْ بَنَوْا رِيْبَةً فِيْ قُلُوْبِهِمْ اِلَّآ اَنْ

هميشه ٿي پئي سندن اڏاوت جا ناهيائون ① ارمان انهن جي دلين ۾ جيسين جو

تَقَطَّعَ قُلُوْبُهُمْ ؕ وَ اللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿۱۱۰﴾ اِنَّ اللّٰهَ ع ١١ ٣ ٢

ڪپجي پون دليون انهن جون ② ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي. بيشڪ الله

اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اَنْفُسَهُمْ وَ اَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ ؕ

خريد ڪيا ③ مسلمانن کان انهن جا ساهه ۽ انهن جا مال ته انهن لاءِ آهي جنت،

يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَيَقْتُلُوْنَ وَ يُقْتَلُوْنَ ۗ وَعْدًا عَلَيْهِ

وڙهن ٿا الله جي راهه ۾ پوءِ مارن ٿا ۽ مارجن ٿا، وعدو آهي انهيءَ تي

حَقًّا فِي التَّوْرٰىةِ وَ الْاِنْجِيْلِ وَ الْقُرْاٰنِ ؕ وَ مَنْ اَوْفٰى

سچو تورات ۽ انجيل ۽ قرآن ۾، ۽ ڪير آهي وڌيڪ پاڙيندڙ

بِعَهْدِهٖ مِنَ اللّٰهِ فَاسْتَبْشِرُوْا بِبَيْعِكُمُ الَّذِيْ بَايَعْتُمْ

پنهنجو وعدو الله کان پوءِ خوش رهو پنهنجي واپار تي جو وڪڻيو اٿوَ

بِهٖ ؕ وَ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿۱۱۱﴾ اَلتَّآئِبُوْنَ الْعٰبِدُوْنَ

اِهو، ۽ اها ئي ڪاميابي وڏي آهي. اهي توبه ڪندڙ آهن عبادت ڪندڙ

الْحٰمِدُوْنَ السَّآئِحُوْنَ الرّٰكِعُوْنَ السّٰجِدُوْنَ الْاٰمِرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ

شڪر ڪندڙ روزا رکندڙ رڪوع ڪندڙ سجدو ڪندڙ حڪم ڪندڙ چڱائي جو

وَ النَّاهُوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ الْحٰفِظُوْنَ لِحُدُوْدِ اللّٰهِ ؕ وَ بَشِّرِ

۽ روڪيندڙ برائي کان ۽ نگهباني ڪندڙ الله جي احڪام جي، خوشخبري ڏ ج

الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۱۱۲﴾ مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْ يَّسْتَغْفِرُوْا

ايمان وارن کي. ناهي اجازت نبيءَ کي ۽ مومنن کي جو معافي گهرن

لِلْمُشْرِكِيْنَ وَ لَوْ كَانُوْٓا اُولِيْ قُرْبٰى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ

مشرڪن لاءِ جيتوڻيڪ هجن مائٽ ④ هن کان پوءِ جو ظاهر ٿيو

لَهُمْ اَنَّهُمْ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ﴿۱۱۳﴾ وَ مَا كَانَ اسْتِغْفَارُ اِبْرٰهِيْمَ

انهن لاءِ تہ اهي دوزخي آهن. ۽ نہ هئي بخشش گهرڻ ابراهيم جي

لِاَبِيْهِ اِلَّا عَنْ مَّوْعِدَةٍ وَّعَدَهَآ اِيَّاهُ ۚ فَلَمَّا

پنهنجي پيءُ لاءِ مگر وعدي جي ڪري جو اهو ڪيو هئائين ان سان، پوءِ جڏهن

تَبَيَّنَ لَهٗٓ اَنَّهٗ عَدُوٌّ لِّلّٰهِ تَبَرَّاَ مِنْهُ ؕ اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ

خبر پيس تہ اهو دشمن آهي الله جو تہ بيزار ٿيو انهيءَ کان، بيشڪ ابراهيم

لَاَوَّاهٌ حَلِيْمٌ ﴿۱۱۴﴾ وَ مَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِلَّ قَوْمًۢا بَعْدَ

نرم دل سهپ وارو هو. ۽ الله اهڙو نہ آهي جو گمراهہ ڪري ڪنهن قوم کي هن کان پوءِ

اِذْ هَدٰىهُمْ حَتّٰى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَّا يَتَّقُوْنَ ؕ

جو هدايت ڪيائين انهن کي تانجو ٻڌائي انهن کي اهو جنهن کان پرهيز ڪن،

اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَیْءٍ عَلِيْمٌ ﴿۱۱۵﴾ اِنَّ اللّٰهَ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ

بيشڪ الله هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي. بيشڪ الله لاءِ آهي بادشاهي آسمانن

وَ الْاَرْضِ ؕ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ ؕ وَ مَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ

۽ زمين جي، اهو جياري ٿو ۽ ماري ٿو، ۽ ناهي توهان لاءِ الله کانسواءِ

مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ﴿۱۱۶﴾ لَقَدْ تَّابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَ الْمُهٰجِرِيْنَ

ڪوئي دوست ۽ نہ ڪو مددگار. يقينن الله مهربان ٿيو نبي ۽ مهاجرن

وَ الْاَنْصَارِ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُ فِيْ سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْۢ بَعْدِ مَا

۽ انصار تي جن ساٿ ڏنو ان کي ڏکئي ۾ وقت هن کان پوءِ جو

كَادَ يَزِيْغُ قُلُوْبُ فَرِيْقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ ؕ

ڦري وڃڻ تي هيون دليون هڪ ٽولي جون انهن مان پوءِ مهربان ٿيو انهن تي،

اِنَّهٗ بِهِمْ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿۱۱۷﴾ لا وَّ عَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذِيْنَ

بيشڪ اهو انهن سان نرمي ڪندڙ رحم وارو آهي. ۽ انهن ٽن تي بہ

خُلِّفُوْا ؕ حَتّٰۤى اِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ
جن کي پوئتي رکيو ويو، نيٺ جڏهن تنگ ٿي انهن تي ڌرتي ويڪراڻ هوندي

وَ ضَاقَتْ عَلَيْهِمْ اَنْفُسُهُمْ وَ ظَنُّوْۤا اَنْ لَّا مَلْجَاَ مِنَ اللّٰهِ
۽ سوڙها ٿيا انهن تي ساهه انهن جا ۽ ڀانيائون ته ناهي بچاءُ الله کان

اِلَّاۤ اِلَيْهِ ؕ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوْبُوْا ؕ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ
مگر انهيءَ ڏانهن، پوءِ ٻاجهه ڪيائين انهن تي جيئن توبهه ڪن، بيشڪ الله

التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ۧ۱۱۸ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَ كُوْنُوْا
توبهه قبوليندڙ رحم وارو آهي. اي ايمان وارو! ڊڄو الله کان ۽ هجو

مَعَ الصّٰدِقِيْنَ ۝۱۱۹ مَا كَانَ لِاَهْلِ الْمَدِيْنَةِ وَ مَنْ حَوْلَهُمْ
گڏ سچن سان. نه جڳائي مديني وارن لاءِ ۽ جيڪي انهن جي چوڌاري

مِّنَ الْاَعْرَابِ اَنْ يَّتَخَلَّفُوْا عَنْ رَّسُوْلِ اللّٰهِ وَ لَا يَرْغَبُوْا
بدوي آهن ته پوئتي رهن رسول الله کان ۽ نه زياده گهرن

بِاَنْفُسِهِمْ عَنْ نَّفْسِهٖ ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ لَا يُصِيْبُهُمْ ظَمَاٌ
پنهنجن سِرَن کي ان جي سِرَ کان، اهو هن ڪري ته نه ٿي لڳي انهن کي ڪا اُڃ

وَّ لَا نَصَبٌ وَّ لَا مَخْمَصَةٌ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ لَا يَطَـُٔوْنَ
۽ نه ڪا ٿڪاوٽ ۽ نه بک الله جي راهه ۾ ۽ نه ٿا لنگهن

مَوْطِئًا يَّغِيْظُ الْكُفَّارَ وَ لَا يَنَالُوْنَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا
ڪنهن لَڪ تان جو ڪاوڙائي ٿو ڪافرن کي ۽ نه ٿا لهن دشمن کان ڪا شيءِ

اِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهٖ عَمَلٌ صَالِحٌ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيْعُ
مگر لکجي ٿو انهن لاءِ ان سان عمل صالح، بيشڪ الله نه ٿو وڃائي

اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ۝۱۲۰ وَ لَا يُنْفِقُوْنَ نَفَقَةً صَغِيْرَةً وَّ لَا كَبِيْرَةً
ثواب چڱائي ڪندڙن جو. ۽ نه ٿا خرچ ڪن ڪو خرچ ننڍو يا وڏو

وَّ لَا يَقْطَعُوْنَ وَادِيًا اِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ

۽ نه ٽا پارِ ڪن ڪا وادي مگر لکجي ٿو انهن لاءِ جيئن بدلو ڏئي انهن کي الله

اَحْسَنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٢١﴾ وَ مَا كَانَ الْمُؤْمِنُوْنَ لِيَنْفِرُوْا

بهتر ان ڪان جيڪو ڪم ڪن ٿا. ۽ نه هئو جو مسلمان نڪري پون

كَآفَّةً ؕ فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَآئِفَةٌ

سمورا، پوءِ ڇو نه ٽو نڪري انهن جي هر قوم مان ڪو ٽولو

لِّيَتَفَقَّهُوْا فِي الدِّيْنِ وَ لِيُنْذِرُوْا قَوْمَهُمْ اِذَا رَجَعُوْٓا

جيئن علم حاصل ڪن دين جو ۽ ڊيڄارينِ پنهنجي قوم کي جڏهن موٽي اچن

ع ١٥ ٣
اِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُوْنَ ﴿١٢٢﴾ ع يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَاتِلُوا الَّذِيْنَ

انهن ڏانهن مَن اهي هوشيار ٿين. (١) اي ايمان وارو! لڙو انهن سان جيڪي

يَلُوْنَكُمْ مِّنَ الْكُفَّارِ وَ لْيَجِدُوْا فِيْكُمْ غِلْظَةً ؕ وَ اعْلَمُوْٓا اَنَّ

ويجها آهن توهان کي ڪافر ۽ پِل لهن توهان ۾ سختي، ۽ ڄاڻو ته

الربع
اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿١٢٣﴾ وَ اِذَا مَآ اُنْزِلَتْ سُوْرَةٌ فَمِنْهُمْ مَّنْ

الله گڏ آهي پرهيزگارن سان. ۽ جڏهن لاهجي ٿي ڪا سورت پوءِ انهن مان ڪي

يَّقُوْلُ اَيُّكُمْ زَادَتْهُ هٰذِهٖٓ اِيْمَانًا ۚ فَاَمَّا الَّذِيْنَ

چوَن ٿا ڪنهن جو توهان مان وڌايو هن سورت ايمان، پوءِ جن ماڻهن

اٰمَنُوْا فَزَادَتْهُمْ اِيْمَانًا وَّ هُمْ يَسْتَبْشِرُوْنَ ﴿١٢٤﴾ وَ اَمَّا

ايمان آندو ته وڌايائين انهن جو ايمان ۽ اهي خوش ٿا ٿين. ۽ پوءِ

الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا اِلٰى رِجْسِهِمْ

جن جي دلين ۾ مرض آهي پوءِ وڌايائين انهن لاءِ پليتي سندن پليتيءَ تي

وَ مَاتُوْا وَ هُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿١٢٥﴾ اَوَ لَا يَرَوْنَ اَنَّهُمْ يُفْتَنُوْنَ

۽ مري ويا ۽ اهي ڪافر هئا. ڇا نه ٿا ڏسن ته اهي مصيبت ۾ پون ٿا

فِيْ كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً اَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوْبُوْنَ وَ لَا هُمْ

هر سال ۾ هڪ ڀيرو يا ٻه ڀيرا ❶ پوءِ به توبهه نه ٿا ڪن ۽ نه ڪي اهي

يَذَّكَّرُوْنَ ﴿١٢٦﴾ وَ اِذَا مَآ اُنْزِلَتْ سُوْرَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍ

نصيحت ٿا پرائين. ۽ جڏهن لاهجي ٿي ڪا سورت نهارين ٿا هڪ ٻئي ڏانهن،

هَلْ يَرٰىكُمْ مِّنْ اَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوْا صَرَفَ اللّٰهُ

ڇا توهان کي ڏسي ٿو ڪو نه ڪوئي؟ پوءِ هليا ٿا وڃن، ڦيرايون الله

قُلُوْبَهُمْ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُوْنَ ﴿١٢٧﴾ لَقَدْ جَآءَكُمْ

دليون انهن جون ❷ هن ڪري ته اهي ماڻهو نه ٿا سمجهن. بيشڪ آيو توهان وٽ

رَسُوْلٌ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيْزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيْصٌ

رسول توهان منجهان ❸ ڏکي لڳي ٿي ان کي توهان جي تڪليف گهڻگهرو آهي

عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِيْنَ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٢٨﴾ فَاِنْ تَوَلَّوْا

توهان جو ايمان وارن سان نرمي ڪندڙ مهربان آهي. پوءِ جيڪڏهن اهي منهن ڦيرين

فَقُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ ۖق لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ

ته چئو. ڪافي اٿم الله، ناهي ڪوئي عبادت جي لائق انهيءَ کان سواءِ،

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ ﴿١٢٩﴾ ع

ان تي ئي ڀروسو ڪيم ۽ اهوئي مالڪ عرش عظيم جو آهي. ❹

سُوْرَةُ يُوْنُسَ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ مِائَةٌ وَّتِسْعُ اٰيَاتٍ وَّاَحَدَعَشَرَ رُكُوْعًا

سورت يونس مڪي آهي ۽ اها هڪ سؤ نَوَ آيتون ۽ يارهن رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

الٓرٰ قف تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْحَكِيْمِ ﴿١﴾ اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ

الرٰ، ❺ هي آيتون آهن ڪتاب حڪمت واري جون. ڇا ماڻهن کي عجب آهي ته

ع ١٦ ٥ المنزل الثالث ٣

اَوۡحَيۡنَاۤ اِلٰى رَجُلٍ مِّنۡهُمۡ اَنۡ اَنۡذِرِ النَّاسَ وَ بَشِّرِ

اسان حڪم موڪليو هڪ مرد ڏانهن انهن مان تہ ڊيڄار ماڻهن کي ۽ خوشخبري ڏي

الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡۤا اَنَّ لَهُمۡ قَدَمَ صِدۡقٍ عِنۡدَ رَبِّهِمۡ ؕ قَالَ

ايمان وارن کي تہ انهن جو قدم سچائي جو آهي پنهنجي رب وٽ، چيو

الۡكٰفِرُوۡنَ اِنَّ هٰذَا لَسٰحِرٌ مُّبِيۡنٌ ﴿۲﴾ اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِىۡ

ڪافرن تہ هي جادوگر آهي پڌرو. بيشڪ رب توهان جو الله آهي جنهن

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضَ فِىۡ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسۡتَوٰى

پيدا ڪيو آسمانن ۽ زمين کي ڇهن ڏينهن ۾ (1) پوءِ قرار ڪيائين

عَلَى الۡعَرۡشِ يُدَبِّرُ الۡاَمۡرَ ؕ مَا مِنۡ شَفِيۡعٍ اِلَّا

تخت تي (2) هلائي ٿو حڪم کي، ناهي ڪوئي سفارش ڪندڙ مگر

مِنۡۢ بَعۡدِ اِذۡنِهٖ ؕ ذٰ لِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمۡ فَاعۡبُدُوۡهُ ؕ

ان جي اجازت کانپوءِ، اهو اٿوَ الله پاليندڙ توهان جو پوءِ عبادت ڪريو انهيءَ جي،

اَفَلَا تَذَكَّرُوۡنَ ﴿۳﴾ اِلَيۡهِ مَرۡجِعُكُمۡ جَمِيۡعًا ؕ وَعۡدَ اللّٰهِ

ڇا پوءِ نہ ٿا ڌيان ڪريو. انهيءَ ڏانهن موٽڻ آهي توهان سيني جو، وعدو الله جو

حَقًّا ؕ اِنَّهٗ يَبۡدَؤُا الۡخَـلۡقَ ثُمَّ يُعِيۡدُهٗ لِيَجۡزِىَ الَّذِيۡنَ

سچو آهي، اهو پيدا ڪري ٿو خلق کي پوءِ موٽائيندو ان کي جيئن بدلو ڏئي انهن کي

اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ بِالۡقِسۡطِ ؕ وَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا

جن ايمان آندو ۽ ڪم ڪيا چڱا انصاف وارو، ۽ جن ڪفر ڪيو

لَهُمۡ شَرَابٌ مِّنۡ حَمِيۡمٍ وَّ عَذَابٌ اَلِيۡمٌۢ بِمَا كَانُوۡا

تن لاءِ آهي پاڻي ٽهڪندڙ ۽ عذاب ڏکوئيندڙ جو اهي

يَكۡفُرُوۡنَ ﴿۴﴾ هُوَ الَّذِىۡ جَعَلَ الشَّمۡسَ ضِيَآءً وَّ الۡقَمَرَ

ڪفر ڪندا هئا. اهو آهي جنهن ڪيو سج کي چمڪدار ۽ چنڊ کي

وقف النبي

نُوۡرًا وَّ قَدَّرَهٗ مَنَازِلَ لِتَعۡلَمُوۡا عَدَدَ السِّنِيۡنَ وَ
روشن ۽ مقرر ڪيائينس لهڻ جون جايون جيئن ڄاڻو توهان ڳاڻاٽو سالن جو ۽
الۡحِسَابَ ؕ مَا خَلَقَ اللّٰهُ ذٰلِكَ اِلَّا بِالۡحَقِّ ۚ يُفَصِّلُ
ليکو ڪرڻ، نه پيدا ڪيو الله اهو سڀ مگر حق سان، ظاهر ڪري ٿو
الۡاٰيٰتِ لِقَوۡمٍ يَّعۡلَمُوۡنَ ۝٥ اِنَّ فِى اخۡتِلَافِ الَّيۡلِ وَ النَّهَارِ
نشانيون انهن ماڻهن لاءِ جيڪي سمجهن. بيشڪ ڦير گهير رات ۽ ڏينهن جي ۾
وَ مَا خَلَقَ اللّٰهُ فِى السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ لَاٰيٰتٍ
۽ جيڪي پيدا ڪيو الله آسمانن ۽ زمين ۾ نشانيون آهن
لِّقَوۡمٍ يَّتَّقُوۡنَ ۝٦ اِنَّ الَّذِيۡنَ لَا يَرۡجُوۡنَ لِقَآءَنَا وَ
ماڻهن لاءِ جيڪي ڊڄن. بيشڪ جيڪي نه ٿا اميد رکن اسان جي ملڻ جي ۽
رَضُوۡا بِالۡحَيٰوةِ الدُّنۡيَا وَ اطۡمَاَنُّوۡا بِهَا وَ الَّذِيۡنَ هُمۡ
خوش رهيا دنيا جي زندگي سان ۽ آراميا انهيءَ سان ۽ جيڪي اهي
عَنۡ اٰيٰتِنَا غٰفِلُوۡنَ ۝٧ اُولٰٓئِكَ مَاۡوٰىهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوۡا يَكۡسِبُوۡنَ ۝٨
اسان جي آيتن کان غافل آهن. انهن لاءِ جاءِ رهڻ جي باهه آهي سندن ڪرتوتن جي ڪري.
اِنَّ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ يَهۡدِيۡهِمۡ
بيشڪ جن ايمان آندو ۽ ڪم ڪيا چڱا پهچائيندو انهن کي
رَبُّهُمۡ بِاِيۡمَانِهِمۡ ۚ تَجۡرِىۡ مِنۡ تَحۡتِهِمُ الۡاَنۡهٰرُ
انهن جو رب سندن ايمان جي ڪري، جتي وهن ٿيون هيٺان انهن جي واهيون
فِىۡ جَنّٰتِ النَّعِيۡمِ ۝٩ دَعۡوٰىهُمۡ فِيۡهَا سُبۡحٰنَكَ
باغن نعمت وارن ۾. دعا انهن جي اتي هيءَ ته پاڪ آهي تنهنجي ذات
اللّٰهُمَّ وَ تَحِيَّتُهُمۡ فِيۡهَا سَلٰمٌ ۚ وَ اٰخِرُ دَعۡوٰىهُمۡ اَنِ
اي الله ۽ ڪيڪار انهن جي اتي سلام، ۽ پڇاڙي انهن جي دعا جي هيءَ ته

ع ١/٦

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٠﴾ وَ لَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ

سڀ تعريفون الله لاءِ جو پالينڌڙ جهانن جو آهي. ۴ جيڪڏهن جلد ڏئي ها الله

لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ اِلَيْهِمْ

ماڻهن کي برائي انهن جي تڪڙي پلائي گهرڻ وانگر تہ پوري ڪئي وڃي ها انهن جي

اَجَلُهُمْ ط فَنَذَرُ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا

مدت، ❶ پوءِ ڍر ڏيون انهن کي جيڪي نہ ٿا اميد رکن اسان سان ملڻ جي

فِيْ طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ﴿١١﴾ وَ اِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ الضُّرُّ

پنهنجي شرارت ۾ ٿابا پيا ڪائين. ❷ ۴ جڏهن پهچي ٿي انسان کي تڪليف

دَعَانَا لِجَنْۢبِهٖٓ اَوْ قَاعِدًا اَوْ قَآئِمًا ج فَلَمَّا

تہ سڏي ٿو اسان کي پنهنجي پاسي پر يا ويٺي يا بيٺي، پوءِ جڏهن

كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهٗ مَرَّ كَاَنْ لَّمْ يَدْعُنَآ

ٽاريون ٿا ان کان سندس مصيبت لنگهي ٿو جهٽڪ سڏيوئي نہ هئائين اسان کي

اِلٰى ضُرٍّ مَّسَّهٗ ط كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِيْنَ

مصيبت ڏانهن جا پهتي هئي ان کي، اهڙي طرح سينگاريو ويو حد ٽپندڙن لاءِ

مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٢﴾ وَ لَقَدْ اَهْلَكْنَا الْقُرُوْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ

جيڪي جو اهي ڪن ٿا. ۴ يقينن تباهہ ڪيون سون قومون توهان کان اڳ

لَمَّا ظَلَمُوْا لا وَ جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ وَ مَا

جڏهن انهن ظلم ڪيو، حالانڪ آندا هئا انهن وٽ سندن رسولن معجزا ۴ نہ

كَانُوْا لِيُؤْمِنُوْا ط كَذٰلِكَ نَجْزِى الْقَوْمَ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿١٣﴾ ثُمَّ

هئا جو ايمان آڻين، اهڙي طرح سزا ڏيندا آهيون ڏوهاري قوم کي. پوءِ

جَعَلْنٰكُمْ خَلٰٓئِفَ فِي الْاَرْضِ مِنْۢ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ

ڪيوسون اوهان کي سنيالينڌڙ زمين ۾ انهن کان پوءِ جيئن ڏسون تہ

كَيْفَ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٤﴾ وَ اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنٰتٍ ۙ
كيئن تا عمل كريو. ۽ جڏهن پڙهجن ٿيون انهن تي آيتون اسان جون چٽيون

قَالَ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا ائْتِ بِقُرْاٰنٍ
چون ٿا اهي جيڪي نه ٿا اميد رکن اسان جي ملاقات جي آڻ قرآن

غَيْرِ هٰذَآ اَوْ بَدِّلْهُ ؕ قُلْ مَا يَكُوْنُ لِيْٓ اَنْ اُبَدِّلَهٗ
ٻيو هن کان سواءِ يا بدلاءِ ان کي، ١ تون چئو نه ٿيندو مون کان جو بدلايان انهيءَ کي

مِنْ تِلْقَآئِ نَفْسِيْ ۚ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰٓى
طرفان پنهنجي، رڳو آءٌ تابعداري ڪريان ٿو ان جي جيڪو حڪم آيو

اِلَيَّ ۚ اِنِّيْٓ اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّيْ عَذَابَ
مون ڏانهن، بيشڪ آءٌ ڊڄان ٿو، جي بي فرماني ڪيم رب جي، عذاب

يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿١٥﴾ قُلْ لَّوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا تَلَوْتُهٗ عَلَيْكُمْ
وڏي ڏينهن جي کان. چئو جيڪڏهن گهري ها الله ته نه پڙهان ها ان کي توهان تي

وَ لَآ اَدْرٰىكُمْ بِهٖ ۫ۖ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيْكُمْ عُمُرًا
۽ نه ڪي اهو خبر ڏئي ها توهان کي ان جي، پوءِ گذاري اٿم توهان ۾ عمر

مِّنْ قَبْلِهٖ ؕ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿١٦﴾ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ
انهيءَ کان اڳ ۾، ڇا پوءِ نه ٿا سمجهو؟ پوءِ ڪير وڌيڪ ظالم آهي انهيءَ کان

افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِهٖ ؕ اِنَّهٗ
جيڪو ٻڌائي الله تي ڪوڙ يا ڪوڙو ڪري ان جي آيتن کي، يقينن

لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُوْنَ ﴿١٧﴾ وَ يَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا
ڪامياب نه ٿيندا ڏوهاري. ۽ پوڄين ٿا الله کي ڇڏي انهن کي

لَا يَضُرُّهُمْ وَ لَا يَنْفَعُهُمْ وَ يَقُوْلُوْنَ هٰٓؤُلَآءِ شُفَعَآؤُنَا
جي نه نقصان ڏين انهن کي ۽ نه نفعو ۽ چون ٿا اهي سفارشي آهن اسان جا

عِنۡدَ اللّٰهِ ؕ قُلۡ اَ تُنَبِّـُٔوۡنَ اللّٰهَ بِمَا لَا يَعۡلَمُ

الله وٽ، تون چؤ ڇا توهان ٻڌايو ٿا الله کي اها ڳالهه جا اهو نه ٿو ڄاڻي

فِی السَّمٰوٰتِ وَ لَا فِی الۡاَرۡضِ ؕ سُبۡحٰنَهٗ وَ تَعٰلٰی عَمَّا

آسمانن ۾ ۽ نه کي زمين ۾، اهو پاڪ ذات آهي ۽ مٿاهون آهي ان کان

يُشۡرِكُوۡنَ ﴿۱۸﴾ وَ مَا كَانَ النَّاسُ اِلَّاۤ اُمَّةً وَّاحِدَةً فَاخۡتَلَفُوۡا ؕ

جو شريڪ ٿا ڪن. ۽ نه هئا ماڻهو مگر اُمّت هڪڙي پوءِ جدا جدا ٿيا،

وَ لَوۡ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتۡ مِنۡ رَّبِّكَ لَقُضِیَ

۽ جيڪڏهن نه هجي ها ٻول جو ٿيو آهي تنهنجي رب کان ته نبيرو ٿي وڃي ها

بَيۡنَهُمۡ فِيۡمَا فِيۡهِ يَخۡتَلِفُوۡنَ ﴿۱۹﴾ وَ يَقُوۡلُوۡنَ لَوۡلَاۤ اُنۡزِلَ

انهن ۾ ان جو جنهن ۾ اِهي جهڳڙو ٿا ڪن. ۽ چَوَن ٿا ڇو نه نازل ڪئي وئي

عَلَيۡهِ اٰيَةٌ مِّنۡ رَّبِّهٖ ۚ فَقُلۡ اِنَّمَا الۡغَيۡبُ لِلّٰهِ

انهيءَ تي ڪا نشاني ان جي رب کان، پوءِ تون چؤ رڳو ڳجهه الله لاءِ آهي

فَانۡتَظِرُوۡا ۚ اِنِّیۡ مَعَكُمۡ مِّنَ الۡمُنۡتَظِرِيۡنَ ﴿۲۰﴾ ع وَ اِذَاۤ اَذَقۡنَا

پوءِ انتظار ڪريو، آءٌ به توهان سان گڏ انتظار ڪندڙ آهيان. ۽ جڏهن چکايون ٿا

النَّاسَ رَحۡمَةً مِّنۡ بَعۡدِ ضَرَّآءَ مَسَّتۡهُمۡ اِذَا لَهُمۡ مَّكۡرٌ

ماڻهن کي رحمت تڪليف کان پوءِ جا کين پهتي هئي ته ان وقت ڪن ٿا حيلو

فِیۡۤ اٰيَاتِنَا ؕ قُلِ اللّٰهُ اَسۡرَعُ مَكۡرًا ؕ اِنَّ رُسُلَنَا

اسان جي آيتن ۾، ❶ تون چؤ الله زور تڪڙو حيلو ڪندڙ آهي، بيشڪ اسان جا قاصد

يَكۡتُبُوۡنَ مَا تَمۡكُرُوۡنَ ﴿۲۱﴾ هُوَ الَّذِیۡ يُسَيِّرُكُمۡ

لکن ٿا جيڪي توهان حيلا هلايو ٿا. اهو ئي آهي جو گهمائي ٿو توهان کي

فِی الۡبَرِّ وَ الۡبَحۡرِ ؕ حَتّٰۤی اِذَا كُنۡتُمۡ فِی الۡفُلۡكِ ۚ وَ

بر ۽ بحر ۾، آخر جڏهن هوندا آهيو توهان ٻيڙين ۾ ۽

جَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيْحٍ طَيِّبَةٍ وَّ فَرِحُوْا بِهَا

اهي ڪٽي هلنديون آهن انهن کي سٺائي واءُ سان ۽ خوش ٿيندا آهن ان تي

جَآءَتْهَا رِيْحٌ عَاصِفٌ وَّ جَآءَهُمُ الْمَوْجُ

تہ اچي ويندو آهي انهن تي طوفان ۽ ايندي آهي انهن تي چولي

مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَّ ظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ اُحِيْطَ بِهِمْ ۙ

هر طرف کان ۽ اهي پائيندا آهن تہ گهيرو ڪيو ويو آهي انهن تي

دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ ۚ لَئِنْ اَنْجَيْتَنَا

تہ سڏيندا آهن الله کي سچائي رکندڙ تي ان لاءِ دين ۾، جيڪڏهن بچايو تو اسان کي

مِنْ هٰذِهٖ لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الشّٰكِرِيْنَ ﴿٢٢﴾ فَلَمَّآ اَنْجٰهُمْ

هن مان تہ ضرور ٿينداسون شڪر گذارن مان. ❶ پوءِ جڏهن بچايائين انهن کي

اِذَا هُمْ يَبْغُوْنَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ؕ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ

تہ اوچتو اهي بي فرماني ٿا ڪن ملڪ ۾ نا حق، اي انسانو!

اِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ ۙ مَّتَاعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۫ ثُمَّ

رڳو توهان جي بغاوت توهان جي سرتي آهي نفعو ونو حياتي دنيا جو پوءِ

اِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٢٣﴾

اسان ڏانهن اوهان جو موٽڻ آهي پوءِ ٻڌائينداسون توهان کي جيڪي توهان ڪندا هئا.

اِنَّمَا مَثَلُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَآءٍ اَنْزَلْنٰهُ مِنَ السَّمَآءِ

رڳو مثال دنيا جي حياتيءَ جو ان پاڻيءَ جهڙو آهي جو لاٿوسون آسمان مان

فَاخْتَلَطَ بِهٖ نَبَاتُ الْاَرْضِ مِمَّا يَاْكُلُ النَّاسُ وَ الْاَنْعَامُ ؕ

پوءِ گڏجي پيا ان سان سلا زمين جا جن مان کائن ٿا ماڻهو ۽ جانور،

حَتّٰىٓ اِذَآ اَخَذَتِ الْاَرْضُ زُخْرُفَهَا وَ ازَّيَّنَتْ وَ ظَنَّ

تان جو جڏهن ورتي ڌرتيءَ پنهنجي ساوڪ ۽ سينگارجي پئي ۽ پانيو

اَهۡلُهَاۤ اَنَّهُمۡ قٰدِرُوۡنَ عَلَيۡهَاۤ ۙ اَتٰىهَاۤ اَمۡرُنَا لَيۡلًا
ان جي مالڪن ته اهي وس وارا آهن ان تي ته اچي ويو ان تي امر اسان جو رات جو
اَوۡ نَهَارًا فَجَعَلۡنٰهَا حَصِيۡدًا كَاَنۡ لَّمۡ تَغۡنَ بِالۡاَمۡسِ ؕ
يا ڏينهن جو پوءِ ڪيوسون ان کي لابارو جڻڪ ڪا نه هئي ڪالهوڪر،
كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الۡاٰيٰتِ لِقَوۡمٍ يَّتَفَكَّرُوۡنَ ﴿۲۴﴾ وَاللّٰهُ
اهڙي طرح بيان ٿا ڪريون نشانيون انهن ماڻهن لاءِ جيڪي غور ٿا ڪن. ۽ الله
يَدۡعُوۡۤا اِلٰى دَارِ السَّلٰمِ ؕ وَيَهۡدِىۡ مَنۡ يَّشَآءُ
سڏي ٿو سلامتي واري گهر ڏانهن، ۽ هدايت ڪري ٿو جنهن کي گهري
اِلٰى صِرَاطٍ مُّسۡتَقِيۡمٍ ﴿۲۵﴾ لِلَّذِيۡنَ اَحۡسَنُوا الۡحُسۡنٰى وَزِيَادَةٌ ؕ
رستي سِڌي ڏانهن. انهن لاءِ جن ڀلائي ڪئي ڀلائي آهي ۽ وڌيڪ به،
وَلَا يَرۡهَقُ وُجُوۡهَهُمۡ قَتَرٌ وَّلَا ذِلَّةٌ ؕ اُولٰٓٮِٕكَ اَصۡحٰبُ الۡجَـنَّةِ ۚ
۽ نه چڙهندي انهن جي منهن تي ڪاراڻ ۽ نه خواري، اهي آهن جنت وارا،
هُمۡ فِيۡهَا خٰلِدُوۡنَ ﴿۲۶﴾ وَالَّذِيۡنَ كَسَبُوا السَّيِّاٰتِ جَزَآءُ سَيِّئَةٍ ۢ
اهي ان ۾ سدائين رهندا. ۽ جن ڪمايون بڇڙايون ته بدلو بڇڙائي جو
بِمِثۡلِهَا ۙ وَتَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٌ ؕ مَا لَهُمۡ مِّنَ اللّٰهِ مِنۡ عَاصِمٍ ۚ
اوتروئي آهي ۽ چڙهندي انهن تي خواري، ناهي انهن لاءِ الله کان ڪوئي بچائيندڙ،
كَاَنَّمَاۤ اُغۡشِيَتۡ وُجُوۡهُهُمۡ قِطَعًا مِّنَ الَّيۡلِ مُظۡلِمًا ؕ اُولٰٓٮِٕكَ
جڻڪ ڍڪايو ويو انهن جي چهرن تي ٽڪرو رات ڪاريءَ جو، اهي
اَصۡحٰبُ النَّارِ ۚ هُمۡ فِيۡهَا خٰلِدُوۡنَ ﴿۲۷﴾ وَيَوۡمَ نَحۡشُرُهُمۡ
دوزخ وارا آهن، اهي ان ۾ هميشه رهندا. ۽ جنهن ڏينهن گڏ ڪنداسون انهن
جَمِيۡعًا ثُمَّ نَقُوۡلُ لِلَّذِيۡنَ اَشۡرَكُوۡا مَكَانَكُمۡ اَنۡتُمۡ وَ
سيني کي پوءِ چونداسون مشرڪن کي بيهو پنهنجي جاءِ تي توهان ۽

شُرَكَآؤُكُمْ ج فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَ قَالَ شُرَكَآؤُهُمْ

شريڪ توهان جا، پوءِ جدائي وجهنداسون انهن جي وچ ۾ ۽ چوندا شريڪ ڪيل انهن جا

مَّا كُنْتُمْ اِيَّانَا تَعْبُدُوْنَ ﴿٢٨﴾ فَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًۢا بَيْنَنَا

تہ نہ هئا توهان اسان جي عبادت ڪندڙ. پوءِ ڪافي آهي الله شاهد اسان جي

وَ بَيْنَكُمْ اِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغٰفِلِيْنَ ﴿٢٩﴾ هُنَالِكَ

۽ توهان جي وچ ۾ يقينن هئاسون توهان جي بندگي کان بي خبر. اُتي

تَبْلُوْا كُلُّ نَفْسٍ مَّآ اَسْلَفَتْ وَ رُدُّوْٓا اِلَى اللّٰهِ

آزمائيندو سڀ ڪو ان کي جيڪي اڳي ڪيو هئائين ❶ ۽ رجوع ڪيا ويندا الله

مَوْلٰىهُمُ الْحَقِّ وَ ضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿٣٠﴾ ع

پنهنجي مالڪ سچي ڏانهن ۽ وسري ويندو انهن کان جيڪي ناهہ ناهيندا هئا.

قُلْ مَنْ يَّرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ وَ الْاَرْضِ اَمَّنْ

تون چؤ ڪير رزق ڏئي ٿو توهان کي آسمان ۽ زمين مان يا ڪير

يَّمْلِكُ السَّمْعَ وَ الْاَبْصَارَ وَ مَنْ يُّخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ

مالڪ آهي ڪنن ۽ اکين جو ❷ ۽ ڪير ڪڍي ٿو جيئري کي مُئي کان

وَ يُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَ مَنْ يُّدَبِّرُ الْاَمْرَ ط فَسَيَقُوْلُوْنَ

۽ ڪڍي ٿو مئل کي جيئري مان ۽ ڪير ناهي ٿو ڪمن کي، پوءِ جلد چوندا

اللّٰهُ ج فَقُلْ اَ فَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿٣١﴾ فَذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ ج

تہ الله، پوءِ تون چؤ ڇا پوءِ نہ ٿا ڊڄو. پوءِ اهوئي اٿوَ الله رب توهان جو سچو،

فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ اِلَّا الضَّلٰلُ صلے فَاَنّٰى تُصْرَفُوْنَ ﴿٣٢﴾ كَذٰلِكَ

پوءِ ناهي حق کان بعد مگر گمراهي، پوءِ ڪيڏانهن ٿا موڙيا وڃو. اهڙي طرح

حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِيْنَ فَسَقُوْٓا اَنَّهُمْ

ثابت ٿيو قول تنهنجي رب جو انهن تي جن بي فرمائي ڪئي تہ اهي

ع ١٠ النصف

لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٣٣﴾ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَّنْ يَّبْدَؤُا

ايمان نه آڻيندا. پڇاڪر آهي ڪوئي توهان جي شريڪن ۾ جيڪو پيدا ڪري

الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ ؕ قُلِ اللّٰهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ

خلق کي وري موٽائي ان کي، تون چئو الله پيدا ڪندو آهي خلق کي پوءِ

يُعِيْدُهٗ فَاَنّٰى تُؤْفَكُوْنَ ﴿٣٤﴾ قُلْ هَلْ مِنْ

ان کي موٽائيندو آهي سو توهان ڪيڏانهن ٿا ابتا وڃو. پُڇا ڪر آهي ڪوئي

شُرَكَآئِكُمْ مَّنْ يَّهْدِيْٓ اِلَى الْحَقِّ ؕ قُلِ اللّٰهُ يَهْدِيْ

توهان جي شريڪن مان جو رستو ٻڌائي حق ڏانهن، تون چئو الله ئي رستو ٻڌائي ٿو

لِلْحَقِّ ؕ اَفَمَنْ يَّهْدِيْٓ اِلَى الْحَقِّ اَحَقُّ اَنْ يُّتَّبَعَ

حق جو، ڇا پوءِ جيڪو هدايت ڪري حق ڏانهن، اهو لائق آهي تابعداري جو

اَمَّنْ لَّا يَهِدِّيْٓ اِلَّآ اَنْ يُّهْدٰى ۚ فَمَا

يا اهو جيڪو خود رستو نه ٿو لهي مگر جڏهن دڳ وٺايو وڃي ان کي، پوءِ ڇا ٿيو آهي

لَكُمْ ۫ قف كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ﴿٣٥﴾ وَ مَا يَتَّبِعُ اَكْثَرُهُمْ اِلَّا ظَنًّا ؕ

توهان کي، ڪيئن ٿا فيصلو ڪريو. ۽ نه ٿا هلن گهڻا انهن جا مگر اٽڪل تي،

اِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِيْ مِنَ الْحَقِّ شَيْـًٔا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ

يقينن اٽڪل نه ڪفايت ڪندي حق لاءِ ڪجهه به، بيشڪ الله ڄاڻندڙ آهي

بِمَا يَفْعَلُوْنَ ﴿٣٦﴾ وَ مَا كَانَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ اَنْ يُّفْتَرٰى

جيڪو اهي ڪن ٿا. ۽ نه آهي هيءُ قرآن جو ٺاهيو وڃي

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ تَصْدِيْقَ الَّذِيْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَ تَفْصِيْلَ

الله کان سواءِ پر اهو پرڪا آهي ان کان اڳين ڪتابن جي ۽ بيان

الْكِتٰبِ لَا رَيْبَ فِيْهِ مِنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٣٧﴾ قف اَمْ يَقُوْلُوْنَ

لکيل حڪمن جو ناهي ڪو شڪ ان ۾ اهو رب العالمين جي طرفان آهي. ① ڇا چون ٿا ماڻهو

افۡتَرٰىهُ ؕ قُلۡ فَاۡتُوۡا بِسُوۡرَةٍ مِّثۡلِهٖ وَ ادۡعُوۡا مَنِ
تہ اھو ناھي آيو آھي، تون چؤ پوءِ توھان بہ آڻيو ڪا سورت ان جھڙي ۽ سڏيو جنھن کي

اسۡتَطَعۡتُمۡ مِّنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ اِنۡ كُنۡتُمۡ صٰدِقِيۡنَ ﴿۳۸﴾ بَلۡ
سڏي سگھو الله کان سواءِ جيڪڏھن آھيو سچا. پر

كَذَّبُوۡا بِمَا لَمۡ يُحِيۡطُوۡا بِعِلۡمِهٖ وَ لَمَّا يَاۡتِهِمۡ تَاۡوِيۡلُهٗ ؕ
ڪوڙو ڇيو اٿن ان کي جنھن کي پورو سمجھيوئي نہ اٿن ۽ اڃا نہ آئي آھي وٽن ان جي حقيقت،

كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِيۡنَ مِنۡ قَبۡلِهِمۡ فَانۡظُرۡ كَيۡفَ كَانَ
اھڙي طرح ڪوڙو ڪيو ھئو انھن کان اڳين بہ پوءِ ڏس تہ ڪيئن ٿي

عَاقِبَةُ الظّٰلِمِيۡنَ ﴿۳۹﴾ وَ مِنۡهُمۡ مَّنۡ يُّؤۡمِنُ بِهٖ وَ مِنۡهُمۡ مَّنۡ
پڇاڙي ظالمن جي. ۽ ڪي انھن مان يقين ڪن ٿا قرآن تي ۽ ڪي انھن مان

لَّا يُؤۡمِنُ بِهٖ ؕ وَ رَبُّكَ اَعۡلَمُ بِالۡمُفۡسِدِيۡنَ ﴿۴۰﴾ ع وَ
نہ ٿا يقين ڪن ان تي، ۽ تنھنجو رب گھڻو ڄاڻندڙ آھي فساد ڪندڙن کي. ۽

اِنۡ كَذَّبُوۡكَ فَقُلۡ لِّىۡ عَمَلِىۡ وَ لَـكُمۡ عَمَلُكُمۡ ۚ
جيڪڏھن ڪوڙو ڪن توکي پوءِ چؤ تہ مون لاءِ منھنجو عمل آھي ۽ توھان لاءِ توھان جو عمل،

اَنۡتُمۡ بَرِيۡٓـُٔوۡنَ مِمَّاۤ اَعۡمَلُ وَ اَنَا بَرِىۡٓءٌ مِّمَّا
توھان الڳ آھيو ان کان جيڪي آءٌ ڪريان ٿو ۽ آءٌ الڳ آھيان انھيءَ کان

تَعۡمَلُوۡنَ ﴿۴۱﴾ وَ مِنۡهُمۡ مَّنۡ يَّسۡتَمِعُوۡنَ اِلَيۡكَ ؕ اَ فَاَنۡتَ
جيڪي توھان ڪريو ٿا. ۽ ڪي انھن مان ڪَن ٿا ڏين تنھنجي طرف، ڇا پوءِ تون

تُسۡمِعُ الصُّمَّ وَلَوۡ كَانُوۡا لَا يَعۡقِلُوۡنَ ﴿۴۲﴾ وَ مِنۡهُمۡ مَّنۡ يَّنۡظُرُ
ٻڌائيندين ٻوڙن کي توڙي جو اھي عقل نہ ٿا رکن. ۽ انھن مان ڪي واجھائين ٿا

اِلَيۡكَ ؕ اَ فَاَنۡتَ تَهۡدِى الۡعُمۡىَ وَلَوۡ كَانُوۡا لَا يُبۡصِرُوۡنَ ﴿۴۳﴾
توڏانھن، ڇا پوءِ تون رستو ڏيکاريندين انڌن کي توڙي جو اھي نہ ٿا ڏسن. ١

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْـًٔا وَّلٰكِنَّ النَّاسَ اَنْفُسَهُمْ

بيشڪ الله نہ ٿو ظلم ڪري ماڻھن تي ڪجھ بہ پر ماڻھو پنھنجو پاڻ تي

يَظْلِمُوْنَ ﴿٤٤﴾ وَ يَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَاَنْ لَّمْ يَلْبَثُوْٓا اِلَّا سَاعَةً

ظلم ڪن ٿا. ۽ جنھن ڏينھن گڏ ڪندو انھن کي جڻڪ رھيائي نہ ھئا مگر ڪا گھڙي

مِّنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُوْنَ بَيْنَهُمْ ؕ قَدْ خَسِرَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا

ڏينھن مان ① سڃاڻندا پيا هڪبئي کي، بيشڪ ڇيھي ۾ پيا اھي جن ڪوڙو ڪيو

بِلِقَآءِ اللّٰهِ وَ مَا كَانُوْا مُهْتَدِيْنَ ﴿٤٥﴾ وَ اِمَّا نُرِيَنَّكَ

الله سان ملاقات کي ۽ نہ ھئا هدايت وارا. ۽ جيڪڏھن ڏيکاريون توکي

بَعْضَ الَّذِيْ نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ

ڪجھ انھيءَ مان جنھن جو وعدو ڪيون ٿا انھن سان يا فوت ڪريون توکي

فَاِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللّٰهُ شَهِيْدٌ عَلٰى مَا يَفْعَلُوْنَ ﴿٤٦﴾ وَ

پوءِ اسان ڏانھن ئي موٽڻ آھي انھن جو پوءِ الله شاهد آھي ان تي جيڪي ڪن ٿا. ۽

لِكُلِّ اُمَّةٍ رَّسُوْلٌ ۚ فَاِذَا جَآءَ رَسُوْلُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ

ھر قوم لاءِ رسول آھي، پوءِ جڏھن آيو سندن رسول تہ فيصلو ٿيندو انھن جي وچ ۾

بِالْقِسْطِ وَ هُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿٤٧﴾ وَ يَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ

انصاف سان ۽ اھي نہ ظلم ڪيا ويندا. ۽ چون ٿا ڪڏھن آھي ھيءُ وعدو

اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٤٨﴾ قُلْ لَّآ اَمْلِكُ لِنَفْسِيْ ضَرًّا

جيڪڏھن آھيو سچا. تون چؤ آءٌ ناھيان مالڪ پنھنجي لاءِ نقصان جو

وَّ لَا نَفْعًا اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ؕ لِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ ؕ

۽ نڪي نفعي جو مگر جيڪي گھري الله، ھر قوم لاءِ وقت مقرر آھي،

اِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَاْخِرُوْنَ سَاعَةً وَّ لَا يَسْتَقْدِمُوْنَ ﴿٤٩﴾

جڏھن ايندو وقت انھن جو پوءِ اھي نہ دير ڪندا ڪا گھڙي ۽ نہ اڳي ٿيندا. ②

قُلۡ اَرَءَيۡتُمۡ اِنۡ اَتٰىكُمۡ عَذَابُهٗ بَيَاتًا اَوۡ نَهَارًا

تون چئو ڏسو جيڪڏهن اچي توهان وٽ عذاب انهيءَ جو راتو واهہ يا ڏينهن جو

مَّاذَا يَسۡتَعۡجِلُ مِنۡهُ الۡمُجۡرِمُوۡنَ ﴿٥٠﴾ اَ ثُمَّ اِذَا مَا وَقَعَ

تہ ڇاجي تڪڙ ڪندا ان ڪان ڏوهاري. ڇا وري جڏهن اچي ويندو

اٰمَنۡتُمۡ بِهٖ ؕ آٰلۡئٰنَ وَقَدۡ كُنۡتُمۡ بِهٖ تَسۡتَعۡجِلُوۡنَ ﴿٥١﴾ ثُمَّ

تہ اوهان مڃيندؤ ان کي، چاهينئر! هوڏانهن توهان ان جي تڪڙ ڪندا هئا. پوءِ

قِيۡلَ لِلَّذِيۡنَ ظَلَمُوۡا ذُوۡقُوۡا عَذَابَ الۡخُلۡدِ ۚ هَلۡ تُجۡزَوۡنَ

چيو ويندو ظالمن کي چکو عذاب هميشہ وارو، رڳو توهان کي اهو بدلو ملندو

اِلَّا بِمَا كُنۡتُمۡ تَكۡسِبُوۡنَ ﴿٥٢﴾ وَ يَسۡتَنۡۢبِـُٔوۡنَكَ اَ حَقٌّ هُوَ ؕ قُلۡ

جو ڪمائيندا هئا. ۽ خبر پُڇن ٿا توکان تہ ڇا سچ آهي اهو؟ چئو

اِيۡ وَرَبِّيۡۤ اِنَّهٗ لَحَقٌّ ؕ وَ مَاۤ اَنۡتُمۡ بِمُعۡجِزِيۡنَ ﴿٥٣﴾ ع

هائو مون کي قسم آهي پروردگار جو تہ اهو سچ آهي، ۽ ناهيو اوهين عاجز ڪندڙ.

وَ لَوۡ اَنَّ لِكُلِّ نَفۡسٍ ظَلَمَتۡ مَا فِى الۡاَرۡضِ

۽ جيڪڏهن هجي ها هر انهيءَ شخص کي جنهن ظلم ڪيو جو ڪجهہ زمين ۾ آهي

لَافۡتَدَتۡ بِهٖ ؕ وَ اَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَاَوُا الۡعَذَابَ ۚ وَ

تہ بدلي ۾ ڏئي ها ان کي، ۽ لڪائيندا پڇتاءُ جڏهن ڏسندا عذاب کي، ۽

قُضِىَ بَيۡنَهُمۡ بِالۡقِسۡطِ وَ هُمۡ لَا يُظۡلَمُوۡنَ ﴿٥٤﴾ اَلَاۤ

فيصلو ڪيو ويندو انهن جي وچ ۾ انصاف سان ۽ اهي نہ ظلم ڪيا ويندا. خبردار!

اِنَّ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ ؕ اَلَاۤ اِنَّ وَعۡدَ اللّٰهِ

الله جوئي آهي جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي، خبردار! وعدو الله جو

حَقٌّ وَّلٰـكِنَّ اَكۡثَرَهُمۡ لَا يَعۡلَمُوۡنَ ﴿٥٥﴾ هُوَ يُحۡىٖ وَ يُمِيۡتُ وَ

سچو آهي پر ڪيترا ماڻهو نہ ٿا ڄاڻن. اهوئي جياري ٿو ۽ ماري ٿو ۽

وقف النبي ﷺ
وقف النبي ﷺ
ع ٥ / ١٣

اِلَيۡهِ تُرۡجَعُوۡنَ ﴿۵۶﴾ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ قَدۡ جَآءَتۡكُمۡ مَّوۡعِظَةٌ

انهيءَ ڏانهن ئي موٽايا ويندؤ. اي انسانو! بيشڪ آئي توهان وٽ نصيحت

مِّنۡ رَّبِّكُمۡ وَ شِفَآءٌ لِّمَا فِي الصُّدُوۡرِ ۙ۵ وَ هُدًى وَّ رَحۡمَةٌ

توهان جي رب کان ❶ ۽ شفا دلين جي بيماري لاءِ ❷ ۽ هدايت ۽ رحمت

لِّلۡمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿۵۷﴾ قُلۡ بِفَضۡلِ اللّٰهِ وَ بِرَحۡمَتِهٖ فَبِذٰلِكَ

مومنن لاءِ. ❸ چؤ الله جي مهرباني سان ۽ سندس رحمت سان پوءِ ان سان

فَلۡيَفۡرَحُوۡا ؕ هُوَ خَيۡرٌ مِّمَّا يَجۡمَعُوۡنَ ﴿۵۸﴾ قُلۡ اَرَءَيۡتُمۡ مَّآ

پل ته خوش ٿين، هي بهتر آهي انهيءَ کان جيڪي گڏ ٿا ڪن. ❹ چؤ ڀڏايو ته جيڪو

اَنۡزَلَ اللّٰهُ لَكُمۡ مِّنۡ رِّزۡقٍ فَجَعَلۡتُمۡ مِّنۡهُ حَرَامًا وَّ

نازل ڪيو الله توهان لاءِ رزق پوءِ توهان ڪيو آهي ان مان ڪو حرام ۽

حَلٰلًا ؕ قُلۡ آٰللّٰهُ اَذِنَ لَكُمۡ اَمۡ عَلَى اللّٰهِ تَفۡتَرُوۡنَ ﴿۵۹﴾ وَ

ڪو حلال، چؤ ڇا الله موڪل ڏني اٿوَ يا الله تي ڪوڙ ٿا ناهيو. ۽

مَا ظَنُّ الَّذِيۡنَ يَفۡتَرُوۡنَ عَلَى اللّٰهِ الۡكَذِبَ يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ ؕ

ڇا آهي خيال انهن جو جيڪي گهڙين ٿا الله تي ڪوڙ ڏينهن قيامت بابت؟،

اِنَّ اللّٰهَ لَذُوۡ فَضۡلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكۡثَرَهُمۡ لَا يَشۡكُرُوۡنَ ﴿۶۰﴾ ع

بيشڪ الله مهربان آهي ماڻهن تي پر گهڻا انهن جا نه ٿا شڪر ڪن.

وَ مَا تَكُوۡنُ فِيۡ شَاۡنٍ وَّ مَا تَتۡلُوۡا مِنۡهُ مِنۡ قُرۡاٰنٍ وَّ

۽ هوندو آهين تون ڪنهن به حال ۾ ۽ پڙهندو آهين ان ۾ ڪجهه قرآن ۽

لَا تَعۡمَلُوۡنَ مِنۡ عَمَلٍ اِلَّا كُنَّا عَلَيۡكُمۡ شُهُوۡدًا اِذۡ

جو ڪندا آهيو ڪوئي عمل ته اسان هوندا آهيون توهان مٿان حاضر جڏهن

تُفِيۡضُوۡنَ فِيۡهِ ؕ وَمَا يَعۡزُبُ عَنۡ رَّبِّكَ مِنۡ مِّثۡقَالِ ذَرَّةٍ

توهان رُڌل هوندا آهيو ان ۾، نه ٿو ڳجهو رهي تنهنجي رب کان ذري جيترو به

فِي الْاَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَآءِ وَ لَآ اَصْغَرَ مِنْ ذٰلِكَ وَ لَآ

زمين ۾ ۽ نڪي آسمان ۾ ۽ نه ننڍو انهي کان ۽ نڪي

اَكْبَرَ اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ﴿٦١﴾ اَلَآ اِنَّ اَوْلِيَآءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ

وڏو مگر آهي دفتر پڌري ۾. خبردار! بيشڪ دوست ① الله جا ناهي ڪو ڊپ

عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٦٢﴾ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ كَانُوْا يَتَّقُوْنَ ﴿٦٣﴾

انهن تي ۽ نه اُهي ڏکارا ٿيندا. جن ايمان آندو ۽ پرهيز ڪندا هئا.

لَهُمُ الْبُشْرٰى فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْاٰخِرَةِ لَا تَبْدِيْلَ

تن لاءِ خوشخبري آهي دنيا جي حياتي ۾ ۽ آخرت ۾، نه ٿيون بدلجن

لِكَلِمٰتِ اللّٰهِ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿٦٤﴾ وَ لَا يَحْزُنْكَ

ڳالهيون الله جون، اها ئي آهي ڪاميابي وڏي. ۽ نه ڏکائي توکي

قَوْلُهُمْ اِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيْعًا هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿٦٥﴾ وقف لازم

ڳالهائڻ انهن جو، بيشڪ غلبو آهي الله جو سارو، اهوئي ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي.

اَلَآ اِنَّ لِلّٰهِ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَنْ فِي الْاَرْضِ وَ مَا

خبردار! الله لاءِ ئي آهي جيڪو آسمانن ۾ آهي ۽ جو زمين ۾ آهي، ۽ نه

يَتَّبِعُ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ شُرَكَآءَ اِنْ

تاڪيد لڳن اهي جيڪي سڏين ٿا الله کان سواءِ شريڪن کي، رڳو

يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَ اِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُوْنَ ﴿٦٦﴾ هُوَ الَّذِيْ

اهي پيروي ڪن ٿا وهم جي ۽ رڳو اهي آهن ڪوڙ گهڙيندڙ. اهو ئي آهي

جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوْا فِيْهِ وَ النَّهَارَ مُبْصِرًا

جنهن پيدا ڪيو توهان لاءِ رات کي جيئن آرام وٺو ان ۾ ۽ ڏينهن کي ڏيکارڻ وارو،

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ ﴿٦٧﴾ قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ

بيشڪ انهيءَ ۾ نشانيون آهن ماڻهن لاءِ جي ٻُڌن ٿا. چيائون ورتو آهي الله

وَلَدًا سُبۡحٰنَهٗ ؕ هُوَ الۡغَنِىُّ ؕ لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَ

پٽ اهو پاڪ آهي، اهو بي پرواهه آهي، ان جو ئي آهي جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽

مَا فِى الۡاَرۡضِ ؕ اِنۡ عِنۡدَكُمۡ مِّنۡ سُلۡطٰنٍۢ بِهٰذَا ؕ اَتَقُوۡلُوۡنَ

جيڪي زمين ۾ آهي، ناهي توهان وٽ ڪو ثبوت انهيءَ جو، ڇا چئو ٿا

عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعۡلَمُوۡنَ ﴿۶۸﴾ قُلۡ اِنَّ الَّذِيۡنَ يَفۡتَرُوۡنَ عَلَى اللّٰهِ

الله تي اهو جيڪي نه ٿا ڄاڻو. تون چئو بيشڪ جيڪي ناهين ٿا الله تي

الۡـكَذِبَ لَا يُفۡلِحُوۡنَ ﴿۶۹﴾ؕ مَتَاعٌ فِى الدُّنۡيَا ثُمَّ اِلَيۡنَا مَرۡجِعُهُمۡ

ڪوڙ نه ڇٽندا. سامان اٿن دنيا ۾ پوءِ اسان ڏانهن آهي موٽڻ انهن جو

ثُمَّ نُذِيۡقُهُمُ الۡعَذَابَ الشَّدِيۡدَ بِمَا كَانُوۡا يَكۡفُرُوۡنَ ﴿۷۰﴾ ع

پوءِ چکائينداسون انهن کي عذاب سخت هن ڪري جو هئا ڪفر ڪندا.

وَاتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَاَ نُوۡحٍ ۘ اِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهٖ يٰقَوۡمِ

۽ پڙهه انهن تي واقعو نوح جو، جڏهن چيائين پنهنجي قوم کي اي منهنجي قوم

اِنۡ كَانَ كَبُرَ عَلَيۡكُمۡ مَّقَامِىۡ وَ تَذۡكِيۡرِىۡ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ

جيڪڏهن ڏکيو ٿيو آهي توهان تي منهنجو رهڻ ۽ منهنجو وعظ ڪرڻ الله جي آيتن سان

فَعَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلۡتُ فَاَجۡمِعُوۡۤا اَمۡرَكُمۡ وَشُرَكَآءَكُمۡ ثُمَّ

پوءِ الله تي ڀروسو ڪريان پوءِ گڏجو پنهنجي رٿا تي پنهنجي شريڪن سميت پوءِ

لَا يَكُنۡ اَمۡرُكُمۡ عَلَيۡكُمۡ غُمَّةً ثُمَّ اقۡضُوۡۤا اِلَىَّ وَلَا

نه رهي توهان جي رٿ توهان تي لڪل پوءِ ڪري گذرو مون سان ۽ نه

تُنۡظِرُوۡنِ ﴿۷۱﴾ فَاِنۡ تَوَلَّيۡتُمۡ فَمَا سَاَلۡتُكُمۡ مِّنۡ اَجۡرٍ ؕ

دير ڏيو مِ. پوءِ جيڪڏهن منهن موڙيو ٿا ته مون نه گهري آهي توهان کان ڪا مزوري،

اِنۡ اَجۡرِىَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ ۙ وَاُمِرۡتُ اَنۡ اَكُوۡنَ

ناهي منهنجي مزوري مگر الله تي ① ۽ مون کي حڪم آهي ته آءٌ هجان

وقف لازم الثلثة ١٢ ع ٧

مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿٧٢﴾ فَكَذَّبُوْهُ فَنَجَّيْنٰهُ وَ مَنْ
فرمانبردارن مان. پوءِ ڪوڙو ڪيائون انهيءَ کي پوءِ بچايوسون ان کي ۽ جيڪي
مَّعَهٗ فِي الْفُلْكِ وَ جَعَلْنٰهُمْ خَلٰٓئِفَ وَ اَغْرَقْنَا
انهيءَ سان گڏهئا بيڙيءَ ۾ ۽ ڪيوسون انهن کي جاءِ نشين ۽ ٻوڙيوسون
الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
انهن کي جن ڪوڙو ڪيو اسان جي آيتن کي، پوءِ ڏس ڪيئن ٿيو انجام
الْمُنْذَرِيْنَ ﴿٧٣﴾ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْۢ بَعْدِهٖ رُسُلًا اِلٰى قَوْمِهِمْ
ڊيڄاريلن جو. پوءِ موڪلياسون ان کان بعد ڪيترا رسول سندن قوم ڏانهن
فَجَآءُوْهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا كَانُوْا لِيُؤْمِنُوْا بِمَا كَذَّبُوْا
آندائون انهن وٽ چٽا دليل پوءِ نہ هئا جو ايمان آڻين ان تي ڪوڙو ڪيائون
بِهٖ مِنْ قَبْلُ ؕ كَذٰلِكَ نَطْبَعُ عَلٰى قُلُوْبِ الْمُعْتَدِيْنَ ﴿٧٤﴾
جنهن کي اڳ ۾، اهڙي طرح مُهر هڻندا آهيون دلين چڙواڳن جي تي.
ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْۢ بَعْدِهِمْ مُّوْسٰى وَ هٰرُوْنَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَ
پوءِ موڪليوسون انهن کان بعد موسىٰ ۽ هارون کي فرعون ۽
مَلَا۟ئِهٖ بِاٰيٰتِنَا فَاسْتَكْبَرُوْا وَ كَانُوْا قَوْمًا مُّجْرِمِيْنَ ﴿٧٥﴾
سندس سردارن ڏانهن پنهنجي آيتن سان پوءِ وڏائي ڪيائون ۽ هئا ماڻهو ڏوهاري.
فَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوْٓا اِنَّ هٰذَا لَسِحْرٌ
پوءِ جڏهن آيو انهن وٽ حق اسان جي طرفان چيائون هيءُ تہ جادو
مُّبِيْنٌ ﴿٧٦﴾ قَالَ مُوْسٰٓى اَ تَقُوْلُوْنَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَكُمْ ؕ اَ
پڌرو آهي. چيو موسىٰ چا توهان چئو ٿا حق کي جڏهن آيو توهان وٽ، چا
سِحْرٌ هٰذَا ؕ وَ لَا يُفْلِحُ السّٰحِرُوْنَ ﴿٧٧﴾ قَالُوْٓا اَ جِئْتَنَا
اهو جادو آهي؟ ۽ ناڪام ٿيندا آهن جادوگر. چيائون چا تون آيو آهين اسان وٽ

لِتَلۡفِتَنَا عَمَّا وَجَدۡنَا عَلَيۡهِ اٰبَآءَنَا وَ تَكُوۡنَ

جيئن ڦيرين اسان کي ان کان لڌوسون جنهن تي پنهنجن ابن ڏاڏن کي ۽ ٿئي

لَكُمَا الۡكِبۡرِيَآءُ فِى الۡاَرۡضِ ؕ وَ مَا نَحۡنُ لَكُمَا

توهان ٻنهي جي وڏيرپ ملڪ ۾ ۽ نہ آهيون اسين توهان ٻنهي کي

بِمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿٧٨﴾ وَ قَالَ فِرۡعَوۡنُ ائۡتُوۡنِىۡ بِكُلِّ سٰحِرٍ عَلِيۡمٍ ﴿٧٩﴾

مڃيندڙ. ۽ چيو فرعون پيش ڪريو مون وٽ هر جادوگر ڄاڻوگر کي.

فَلَمَّا جَآءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمۡ مُّوۡسٰۤى اَلۡقُوۡا مَاۤ اَنۡتُمۡ

پوءِ جڏهن آيا جادوگر چيو انهن کي موسىٰ اڇلايو جيڪي توهان

مُّلۡقُوۡنَ ﴿٨٠﴾ فَلَمَّاۤ اَلۡقَوۡا قَالَ مُوۡسٰى مَا جِئۡتُمۡ بِهِ ۙ السِّحۡرُ ؕ

اڇليندڙ آهيو. پوءِ جڏهن اڇلايائون چيو موسىٰ جيڪي آندو اٿو سو جادو آهي،

اِنَّ اللّٰهَ سَيُبۡطِلُهٗ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُصۡلِحُ عَمَلَ الۡمُفۡسِدِيۡنَ ﴿٨١﴾

الله اجھو رد ڪندو ان کي، بيشڪ الله نہ ٿو سنواري ڪم شريرن جو.

وَ يُحِقُّ اللّٰهُ الۡحَـقَّ بِكَلِمٰتِهٖ وَلَوۡ كَرِهَ الۡمُجۡرِمُوۡنَ ﴿٨٢﴾ ع

۽ ثابت ڪندو الله سچ کي پنهنجي حڪم سان توڙي جو ناپسند ڪن ڏوهاري.

فَمَاۤ اٰمَنَ لِمُوۡسٰٓى اِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّنۡ قَوۡمِهٖ عَلٰى خَوۡفٍ

پوءِ نہ ايمان آندو موسىٰ تي مگر ڪن جوانن ان جي قوم مان ❷ خوف هوندي بہ

مِّنۡ فِرۡعَوۡنَ وَ مَلَا۟ئِهِمۡ اَنۡ يَّفۡتِنَهُمۡ ؕ وَ اِنَّ فِرۡعَوۡنَ

فرعون ۽ وڏن پنهنجن کان تہ متان ايذائي انهن کي، ۽ بيشڪ فرعون

لَعَالٍ فِى الۡاَرۡضِ ۚ وَ اِنَّهٗ لَمِنَ الۡمُسۡرِفِيۡنَ ﴿٨٣﴾ وَ قَالَ

سرڪشي ڪندڙ هئو ملڪ ۾ ۽ اهو هئو حد کان لنگهندڙ. ۽ چيو

مُوۡسٰى يٰقَوۡمِ اِنۡ كُنۡتُمۡ اٰمَنۡتُمۡ بِاللّٰهِ فَعَلَيۡهِ

موسىٰ اي منهنجي قوم جيڪڏهن توهان ايمان آندو آهي الله تي تہ انهيءَ تي ئي

تَوَكَّلُوْٓا اِنْ كُنْتُمْ مُّسْلِمِيْنَ ﴿٨٤﴾ فَقَالُوْا عَلَى اللّٰهِ

پروسو ڪريو جيڪڏهن آهيو مسلمان. پوءِ چيائون اسان الله تي

تَوَكَّلْنَا ج رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٨٥﴾ لا

پروسو ڪيو آهي، اي اسان جا رب نه ڪر اسان کي آزمائش قوم ظالمن لاءِ.

وَ نَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٨٦﴾ وَ اَوْحَيْنَآ

۽ بچاءِ اسان کي پنهنجي رحمت سان هن ڪافر قوم کان. ۽ وحي موڪليوسون

اِلٰى مُوْسٰى وَ اَخِيْهِ اَنْ تَبَوَّاٰ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوْتًا وَّ

موسيٰ ۽ سندس ڀاءُ ڏانهن ته ناهيو پنهنجي قوم لاءِ مصر ۾ گهرَ ۽

اجْعَلُوْا بُيُوْتَكُمْ قِبْلَةً وَّ اَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ ط وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٨٧﴾

ڪريو پنهنجا گهر قبلي تي ١ ۽ قائم ڪريو نماز، ۽ خوشخبري ڏج ايمان وارن کي.

وَ قَالَ مُوْسٰى رَبَّنَآ اِنَّكَ اٰتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَ مَلَاَهٗ

۽ چيو موسيٰ اي رب اسان جا تو ڏنو آهي فرعون ۽ سندس سردارن کي

زِيْنَةً وَّ اَمْوَالًا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا لا رَبَّنَا لِيُضِلُّوْا

سينگار ۽ مال دنيا جي حياتيءَ ۾ اي رب اسان جا هن لاءِ ته گمراهه ڪن

عَنْ سَبِيْلِكَ ج رَبَّنَا اطْمِسْ عَلٰٓى اَمْوَالِهِمْ وَ اشْدُدْ

تنهنجي راهه کان، اي رب اسان جا ميساري ڇڏ انهن جا مال ۽ سخت ڪر

عَلٰى قُلُوْبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوْا حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيْمَ ﴿٨٨﴾ قَالَ

دليون انهن جون ته نه ايمان آڻين جيسين ڏسن عذاب دردناڪ. فرمايائين

قَدْ اُجِيْبَتْ دَّعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيْمَا وَ لَا تَتَّبِعٰٓنِّ

قبول ڪئي وئي دعا توهان ٻنهي جي پوءِ مضبوط تي بيهو ۽ نه هلو

سَبِيْلَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٨٩﴾ وَ جٰوَزْنَا بِبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ

انهن جي طريقي تي جيڪي نه ٿا ڄاڻن. ۽ پار ڪيوسون بني اسرائيل کي

الْبَحْرَ فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَ جُنُوْدُهٗ بَغْيًا وَّ عَدْوًا ط

درياءَ کان پوءِ پٺيان پيو انهن جي فرعون ۽ ان جو لشڪر ظلم ۽ زيادتي ڪرڻ لاءِ

حَتّٰٓى اِذَآ اَدْرَكَهُ الْغَرَقُ لا قَالَ اٰمَنْتُ اَنَّهٗ لَآ

نيٺ جڏهن ورتو ان کي ٻڏڻ چيائين مون ايمان آندو ته ناهي

اِلٰهَ اِلَّا الَّذِیْٓ اٰمَنَتْ بِهٖ بَنُوْٓا اِسْرَآءِيْلَ وَ

ڪوئي عبادت جي لائق مگر اهوئي جنهن تي ايمان آندو بني اسرائيل ۽

اَنَا مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿٩٠﴾ آٰلْـٰٔنَ وَ قَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَ

آءٌ آهيان مجيندڙن مان. ① چاهينئر! هوڏانهن بي فرمائي ڪئي تو اڳ ۾ ۽

كُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٩١﴾ فَالْيَوْمَ نُنَجِّيْكَ بِبَدَنِكَ

هُئين تون فساد ڪندڙن مان. پوءِ اڄ بچايون ٿا توکي تنهنجي بدن سان

لِتَكُوْنَ لِمَنْ خَلْفَكَ اٰيَةً ط وَاِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ

جيئن هجين تون پنهنجي پوين لاءِ نشاني، ② بيشڪ گهڻا ماڻهو

عَنْ اٰيٰتِنَا لَغٰفِلُوْنَ ﴿٩٢﴾ ع وَ لَقَدْ بَوَّاْنَا بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ مُبَوَّاَ صِدْقٍ

اسان جي نشانين کان بي خبر آهن. ۽ رهايوسون بني اسرائيل کي سنين جاين تي

وَّ رَزَقْنٰهُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ ج فَمَا اخْتَلَفُوْا حَتّٰى جَآءَهُمُ

۽ ڪارايون سون انهن کي سنيون شيون، پوءِ نه اختلاف ڪيائون تان جو آيو انهن وٽ

الْعِلْمُ ط اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِيْ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا

علم، ③ بيشڪ رب تنهنجو فيصلو ڪندو انهن جي وچ ۾ قيامت ڏينهن جنهن ۾

كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿٩٣﴾ فَاِنْ كُنْتَ فِيْ شَكٍّ مِّمَّآ

اهي اختلاف ڪندا هئا. پوءِ جيڪڏهن تون آهين شڪ ۾ ان کان

اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ فَسْئَلِ الَّذِيْنَ يَقْرَءُوْنَ الْكِتٰبَ

جيڪي نازل ڪيو اسان توڏانهن ته پڇا ڪر انهن کان جي پڙهن ٿا ڪتاب

مِنْ قَبْلِكَ ج لَقَدْ جَآءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ فَلَا تَكُوْنَنَّ

توکان اڳ ۾، ❶ يقينن آيو تووٽ حق تنهنجي رب کان پوءِ هرگز نہ ٿيءُ

مِنَ الْمُمْتَرِيْنَ ۙ ٩٤ وَ لَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا

شڪ ڪندڙن مان. ۽ هرگز نہ ٿيءُ انهن مان جن ڪوڙو ڪيو

بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَتَكُوْنَ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ٩٥ اِنَّ الَّذِيْنَ حَقَّتْ

الله جي ڳالهين کي پوءِ ٿيندين نقصان وارن مان. بيشڪ اُهي، ثابت ٿيو

عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۙ ٩٦ وَلَوْ جَآءَتْهُمْ كُلُّ

جن تي ٻول تنهنجي رب جو ايمان نہ آڻيندا. توڻي جو اچي انهن وٽ هر

اٰيَةٍ حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيْمَ ٩٧ فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ

نشاني جيستائين ڏسن عذاب دردناڪ. پوءِ ڪونہ هو اهڙو ڪو ڳوٺ

اٰمَنَتْ فَنَفَعَهَآ اِيْمَانُهَآ اِلَّا قَوْمَ يُوْنُسَ ط لَمَّآ

جو ايمان آڻي تہ فائدو ڏئي ان کي ايمان ان جو سواءِ قوم يونس جي، جڏهن

اٰمَنُوْا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

انهن ايمان آندو تہ لاهي ڇڏيوسون انهن تان عذاب ذلت جو دنيا جي حياتيءَ ۾

وَ مَتَّعْنٰهُمْ اِلٰى حِيْنٍ ٩٨ وَ لَوْ شَآءَ

۽ نفعو ڏنوسون انهن کي ڪجهه وقت لاءِ. ❷ ۽ جيڪڏهن گهري ها

رَبُّكَ لَاٰمَنَ مَنْ فِي الْاَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيْعًا ط

تنهنجو رب تہ ايمان آڻين ها جيڪي ملڪ ۾ آهن سڀيئي گڏجي،

اَ فَاَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتّٰى يَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ ٩٩

ڇا پوءِ تون زور ڪندين ماڻهن کي تہ ٿين مسلمان؟

وَ مَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ تُؤْمِنَ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ط وَ

۽ ناهي ڪنهن نفس لاءِ جو ايمان آڻي سواءِ حڪم الله جي، ۽

يَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِيْنَ لَا يَعْقِلُوْنَ ﴿١٠٠﴾ قُلِ انْظُرُوْا

ڏري ٿو برائي انهن تي جيڪي نہ ٿا سمجهن. چؤ ڏسو

مَاذَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ وَ مَا تُغْنِي الْاٰيٰتُ

ڇا آهي آسمانن ۽ زمين ۾ ۽ نہ ٿيون فائدو ڏين نشانيون

وَ النُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٠١﴾ فَهَلْ يَنْتَظِرُوْنَ

۽ ڊيڄاريندڙ ان قوم کي جيڪي نہ ٿا ايمان آڻين. پوءِ نہ ٿا انتظار ڪن

اِلَّا مِثْلَ اَيَّامِ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ

مگر انهن جي ڏينهن جهڙو جيڪي گذري ويا انهن کان اڳ ۾

قُلْ فَانْتَظِرُوْٓا اِنِّيْ مَعَكُمْ مِّنَ الْمُنْتَظِرِيْنَ ﴿١٠٢﴾

تون چؤ انتظار ڪيو آءٌ بہ توهان سان گڏ انتظار ڪندڙ آهيان.

ثُمَّ نُنَجِّيْ رُسُلَنَا وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كَذٰلِكَ ج

پوءِ بچائينداسون پنهنجن رسولن کي ۽ جن ايمان آندو اهڙي طرح،

حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٠٣﴾ ع قُلْ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنْ

حق آهي اسان تي جو بچايون ايمان وارن کي. چؤ اي انسانو! جيڪڏهن

كُنْتُمْ فِيْ شَكٍّ مِّنْ دِيْنِيْ فَلَآ اَعْبُدُ الَّذِيْنَ

آهيو اوهان شڪ ۾ منهنجي دين کان پوءِ آءٌ نہ ٿو عبادت ڪريان جن جي

تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ اَعْبُدُ اللّٰهَ

توهان عبادت ٿا ڪريو الله کان سواءِ پر آءٌ عبادت ڪريان ٿو الله جي

الَّذِيْ يَتَوَفّٰكُمْ ۚ وَ اُمِرْتُ اَنْ اَكُوْنَ

جيڪو ماريندو توهان کي ۽ مون کي حڪم ٿيو آهي تہ هجان

مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٠٤﴾ لا وَ اَنْ اَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّيْنِ

ايمان وارن مان. ۽ هي تہ سِڌو ڪرتون پنهنجو منهن دين ڏانهن

حَنِيفًا ج وَ لَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾ وَ لَا تَدْعُ

هڪ طرفو ٿي، ۽ هرگز نه ٿيءُ شرڪ ڪندڙن مان. ❶ ۽ نه پُڪار

مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَ لَا يَضُرُّكَ ج

الله کان سواءِ ان ڪي جو نه توکي فائدو ڏئي ۽ نه ڪي نقصان،

فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذًا مِّنَ الظَّٰلِمِينَ ﴿١٠٦﴾ وَ إِنْ

پوءِ جيڪڏهن ڪيئي ته تون ان وقت گنهگارن مان آهين. ۽ جيڪڏهن

يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ ج

رسائي توکي الله ڪو نقصان ته ناهي ڪوئي ٽاريندڙ ان کي سواءِ انهيءَ جي،

وَ إِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَآدَّ لِفَضْلِهِ ط

۽ جيڪڏهن گهري توکي چڱائي ته ناهي ڪوئي هٽائيندڙ ان جي فضل کي،

يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِ ط وَ هُوَ الْغَفُورُ

پهچائي ٿو اِها جنهن کي گهري پنهنجي ٻانهن مان، ۽ اهو بخشڻهار

الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾ قُلْ يَآيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمُ الْحَقُّ

مهربان آهي. چئو اي انسانو! يقينن آيو توهان وٽ حق

مِنْ رَّبِّكُمْ ج فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي

توهان جي پالڻهار کان، پوءِ جيڪو هدايت وارو ٿيو ته اهو رڳو هدايت لهي ٿو

لِنَفْسِهِ ج وَ مَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ج وَ

پاڻ لاءِ، ۽ جيڪو گمراهه ٿيو پوءِ اهو رڳو گمراهه ٿئي ٿو پاڻ لاءِ، ۽

مَآ أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٨﴾ ط وَ اتَّبِعْ مَا يُوحَىٰٓ إِلَيْكَ وَ

ناهيان آءٌ اوهان جو ذميوار. ۽ هل ان تي جيڪو وحي ٿئي ٿو توڏانهن ❷ ۽

اصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ صلے وَ هُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٠٩﴾ ع ١١ ١٦

صبر ڪر جيستائين فيصلو ڪري الله، ۽ اهو سڀ کان ڀلو فيصلو ڪندڙ آهي.

سُوۡرَةُ هُوۡدٍ مَّكِّيَّةٌ وَّهِيَ مِائَةٌ وَّثَلٰثٌ وَّعِشۡرُوۡنَ اٰيَةً وَّعَشۡرُ رُكُوۡعَاتٍ

سورت هود مڪي آهي ۽ اها هڪ سؤ ٽيويهه آيتون ۽ ڏهه رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ۝

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

الٓرٰ قف كِتٰبٌ اُحۡكِمَتۡ اٰيٰتُهٗ ثُمَّ فُصِّلَتۡ مِنۡ لَّدُنۡ

الرٰ، ڪتاب آهي جو مضبوط ٽيل آهن آيتون ان جون پوءِ کولي ٻڌايل آهي طرفان

حَكِيۡمٍ خَبِيۡرٍ ۝١ لا اَلَّا تَعۡبُدُوۡۤا اِلَّا اللّٰهَ ؕ اِنَّنِيۡ لَكُمۡ مِّنۡهُ

حڪمت واري خبردار جي. تہ نہ عبادت ڪريو مگر الله جي، بيشڪ آءٌ توهان لاءِ ان جي طرفان

نَذِيۡرٌ وَّ بَشِيۡرٌ ۝٢ لا وَّ اَنِ اسۡتَغۡفِرُوۡا رَبَّكُمۡ ثُمَّ

ڊيڄاريندڙ ۽ خوشخبري ڏيندڙ آهيان. ۽ هي تہ بخشايو پنهنجي رب کان پوءِ

تُوۡبُوۡۤا اِلَيۡهِ يُمَتِّعۡكُمۡ مَّتَاعًا حَسَنًا اِلٰۤى اَجَلٍ مُّسَمًّى

موٽو انهيءَ ڏانهن تہ پهچائي توهان کي فائدو سٺو ڪنهن وقت مقرر تائين

وَّ يُؤۡتِ كُلَّ ذِيۡ فَضۡلٍ فَضۡلَهٗ ؕ وَ اِنۡ تَوَلَّوۡا

۽ ڏئي هر ڀلائي واري کي سندس ڀلائي، ۽ جيڪڏهن توهان ڦري ويندؤ

فَاِنِّيۡۤ اَخَافُ عَلَيۡكُمۡ عَذَابَ يَوۡمٍ كَبِيۡرٍ ۝٣ اِلَى اللّٰهِ مَرۡجِعُكُمۡ ج

تہ آءٌ ڊڄان ٿو توهان تي عذاب وڏي ڏينهن جي کان الله ڏانهن ئي موٽڻ آهي توهان جو،

وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيۡءٍ قَدِيۡرٌ ۝٤ اَلَاۤ اِنَّهُمۡ يَثۡنُوۡنَ صُدُوۡرَهُمۡ

۽ اهو هر شيءِ تي قادر آهي. خبردار! اهي موڙين ٿا پنهنجي سينن کي

لِيَسۡتَخۡفُوۡا مِنۡهُ ؕ اَلَا حِيۡنَ يَسۡتَغۡشُوۡنَ ثِيَابَهُمۡ لا يَعۡلَمُ مَا

جيئن لڪن ان کان، ❶ خبردار! جڏهن اهي ويڙهن ٿا ڪپڙا پنهنجا، تہ اهو ڄاڻي ٿو جيڪي

يُسِرُّوۡنَ وَ مَا يُعۡلِنُوۡنَ ج اِنَّهٗ عَلِيۡمٌ م بِذَاتِ الصُّدُوۡرِ ۝٥

لڪائين ٿا ۽ جيڪي ظاهر ڪن ٿا، بيشڪ اهو ڄاڻندڙ آهي راز سينن جي کي.

وَ مَا مِنۡ دَآبَّةٍ فِی الۡاَرۡضِ اِلَّا عَلَی اللّٰہِ رِزۡقُهَا وَ

۽ ناهي ڪوئي چُرپُر ڪندڙ ڌرتيءَ ۾ مگر الله تي آهي روزي ان جي ۽

يَعۡلَمُ مُسۡتَقَرَّهَا وَ مُسۡتَوۡدَعَهَا ؕ كُلٌّ فِیۡ كِتٰبٍ مُّبِیۡنٍ ﴿۶﴾

ڄاڻي ٿو اهو ان جي رهڻ جي جڳهه ۽ جتي سانديل آهي، (١) سڀ آهن لوح محفوظ ۾.

وَ هُوَ الَّذِیۡ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضَ فِیۡ سِتَّةِ اَیَّامٍ وَّ

۽ اِهو آهي جنهن پيدا ڪيو آسمانن ۽ زمين کي ڇهن ڏينهن ۾ ۽

كَانَ عَرۡشُهٗ عَلَی الۡمَآءِ لِیَبۡلُوَكُمۡ اَیُّكُمۡ

هئو تخت ان جو پاڻيءَ تي جيئن آزمائي توهان کي ته ڪهڙو آهي توهان مان

اَحۡسَنُ عَمَلًا ؕ وَ لَئِنۡ قُلۡتَ اِنَّكُمۡ مَّبۡعُوۡثُوۡنَ

وڌيڪ سنو عمل ۾، ۽ جيڪڏهن تون چوندين ته توهان اٿاريا ويندؤ

مِنۡۢ بَعۡدِ الۡمَوۡتِ لَیَقُوۡلَنَّ الَّذِیۡنَ كَفَرُوۡۤا اِنۡ هٰذَاۤ اِلَّا

مرڻ کان پوءِ ته ضرور چوندا اُهي جن ڪفر ڪيو ته ناهي هيءُ مگر

سِحۡرٌ مُّبِیۡنٌ ﴿۷﴾ وَ لَئِنۡ اَخَّرۡنَا عَنۡهُمُ الۡعَذَابَ

جادو پڌرو. ۽ جيڪڏهن پوئتي ڪنداسون انهن کان عذاب

اِلٰۤی اُمَّةٍ مَّعۡدُوۡدَةٍ لَّیَقُوۡلُنَّ مَا یَحۡبِسُهٗ ؕ اَلَا یَوۡمَ

ڪنهن وقت مقرر تائين ته ضرور چوندا ڪنهن جهليو آهي ان کي، خبردار! جنهن ڏينهن

یَاۡتِیۡهِمۡ لَیۡسَ مَصۡرُوۡفًا عَنۡهُمۡ وَ حَاقَ بِهِمۡ مَّا كَانُوۡا بِهٖ

ايندو انهن وٽ نه هوندو هٽايل انهن کان ۽ ڪڙڪي پوندو انهن تي اهو جنهن تي

یَسۡتَهۡزِءُوۡنَ ﴿۸﴾ ع وَ لَئِنۡ اَذَقۡنَا الۡاِنۡسَانَ مِنَّا رَحۡمَةً

ٺٺوليون ڪندا هئا. ۽ جيڪڏهن چکايون ٿا ماڻهوءَ کي پنهنجي طرفان رحمت

ثُمَّ نَزَعۡنٰهَا مِنۡهُ ۚ اِنَّهٗ لَیَـُٔوۡسٌ كَفُوۡرٌ ﴿۹﴾ وَ لَئِنۡ

پوءِ اها کسيون ٿا انهيءَ کان، ته اهو نااميد ناشڪر ٿئي ٿو. ۽ جيڪڏهن

اَذَقْنٰهُ نَعْمَآءَ بَعْدَ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ لَيَقُوْلَنَّ ذَهَبَ

چکايون ٿا ان کي سک ڏک پُڄاڻا جو کيس پهتو هو تہ ضرور چوندو ويئون

السَّيِّاٰتُ عَنِّيْ ط اِنَّهٗ لَفَرِحٌ فَخُوْرٌ ۙ﴿۱۰﴾ اِلَّا الَّذِيْنَ صَبَرُوْا

مصيبتون مون کان، اهو ڦدبندڙ آڪڙ ڪندڙ ٿئي ٿو ❶ مگر اهي جن صبر ڪيو

وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ط اُولٰٓئِكَ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّ اَجْرٌ كَبِيْرٌ ﴿۱۱﴾

۽ ڪيائون چڱا ڪم، اهي ئي آهن جن لاءِ آهي بخشش ۽ ثواب وڏو.

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌۢ بَعْضَ مَا يُوْحٰٓى اِلَيْكَ وَ ضَآئِقٌۢ

پوءِ متان تون ڇڏين ڪجهه انهيءَ مان جو وحي ڪجي ٿو توڏانهن ۽ تنگ ٿئي

بِهٖ صَدْرُكَ اَنْ يَّقُوْلُوْا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ

ان سان تنهنجي دل ❷ جو اهي چون ٿا چو نہ لاٿو ويو مٿس ڪو خزانو يا

جَآءَ مَعَهٗ مَلَكٌ ط اِنَّمَآ اَنْتَ نَذِيْرٌ ط وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ

(چو نہ) آيو ان سان گڏ مَلَڪ، رڳو تون ڊيڄاريندڙ آهين، ۽ الله هر شيءِ جو

وَّكِيْلٌ ﴿۱۲﴾ ط اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ ط قُلْ فَاْتُوْا بِعَشْرِ

سنڀاليندڙ آهي. يا چوَن ٿا تہ اهو پاڻ ناهيو اٿائين، چؤ پوءِ توهان آڻيو ڏهہ

سُوَرٍ مِّثْلِهٖ مُفْتَرَيٰتٍ وَّ ادْعُوْا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ

سورتون ان جهڙيون ناهيل ۽ سڏيو جنهن کي سڏي سگهو الله کان سواءِ

اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿۱۳﴾ فَاِلَّمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَكُمْ

جيڪڏهن آهيو سچا. پوءِ جيڪڏهن نہ ڏنائون جواب اوهان کي

فَاعْلَمُوْٓا اَنَّمَآ اُنْزِلَ بِعِلْمِ اللّٰهِ وَ اَنْ لَّآ اِلٰهَ

پوءِ ڄاڻو تہ رڳو اهو لاٿو ويو آهي الله جي وحي سان ۽ ڄاڻو تہ ناهي ڪوئي حاڪم

اِلَّا هُوَ ج فَهَلْ اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿۱۴﴾ مَنْ كَانَ يُرِيْدُ

انهيءَ کان سواءِ، پوءِ ڇا اوهين مڃيندڙ آهيو؟ جيڪو ارادو ڪندو

الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَ زِيْنَتَهَا نُوَفِّ اِلَيْهِمْ اَعْمَالَهُمْ فِيْهَا

دنيا جي حياتيءَ جو ۽ ان جي زينت جو بدلو ڏينداسون انهن کي سندن عملن جو دنيا ۾

وَ هُمْ فِيْهَا لَا يُبْخَسُوْنَ ﴿١٥﴾ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَيْسَ لَهُمْ

۽ اهي ان ۾ نقصان نہ ڏنا ويندا. اهي ئي آهن ناهي جن لاءِ

فِى الْاٰخِرَةِ اِلَّا النَّارُ ۖ وَ حَبِطَ مَا صَنَعُوْا فِيْهَا وَبٰطِلٌ

آخرت ۾ مگر باهہ ۽ بيڪار ٿيو جيڪي ڪمايائون دنيا ۾ اجايو ٿيو

مَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٦﴾ اَ فَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ

جيڪي ڪندا هئا. ڇا پوءِ جيڪو ماڻهو آهي ثابتي تي طرفان

رَّبِّهٖ وَ يَتْلُوْهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ وَ مِنْ قَبْلِهٖ كِتٰبُ

پنهنجي رب جي ۽ ان جي پويان آيو شاهد ❶ الله جو ۽ ان کان اڳ آهي ڪتاب

مُوْسٰٓى اِمَامًا وَّ رَحْمَةً ؕ اُولٰٓئِكَ يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ ؕ وَ مَنْ

موسىٰ جو رهبر ۽ رحمت، ❷ اهي ئي ايمان ٿا آڻين انهيءَ تي، ۽ جيڪو

يَّكْفُرْ بِهٖ مِنَ الْاَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهٗ ۚ فَلَا تَكُ

ڪفر ڪندو ان جو سيني فرقن مان پوءِ باهہ ان جو انجام آهي، پوءِ نہ هُجُ

فِىْ مِرْيَةٍ مِّنْهُ ۚ اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ

شڪ ۾ انهيءَ کان، بيشڪ اهو حق آهي تنهنجي پالڻهار طرفان پر گهڻا

النَّاسِ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٧﴾ وَ مَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ

ماڻهو نہ ٿا ويساهہ رکن. ۽ ڪير وڌيڪ ظالم آهي انهيءَ کان جيڪو ناهي ٿو الله تي

كَذِبًا ؕ اُولٰٓئِكَ يُعْرَضُوْنَ عَلٰى رَبِّهِمْ وَ يَقُوْلُ الْاَشْهَادُ هٰٓؤُلَآءِ

ڪوڙ، اهي پيش ڪيا ويندا پنهنجي رب وٽ ۽ چوندا شاهدَ ❸ تہ هي

الَّذِيْنَ كَذَبُوْا عَلٰى رَبِّهِمْ ۚ اَلَا لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٨﴾ ۙ

اُهي آهن جن ڪوڙ هنيو پنهنجي رب تي، خبردار! الله جي لعنت ظالمن تي آهي.

الَّذِيۡنَ يَصُدُّوۡنَ عَنۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ وَ يَبۡغُوۡنَهَا عِوَجًا ؕ وَ هُمۡ
جيڪي روڪين ٿا الله جي رستي کان ۽ گهرن ٿا ان ۾ موڙ، ۽ اهي ئي

بِالۡاٰخِرَةِ هُمۡ كٰفِرُوۡنَ ﴿۱۹﴾ اُولٰٓئِكَ لَمۡ يَكُوۡنُوۡا مُعۡجِزِيۡنَ فِى الۡاَرۡضِ
آخرت جو انڪار ڪندڙ آهن. اهي ماٺهو نه هئا عاجز ڪندڙ ڌرتيءَ ۾

وَ مَا كَانَ لَهُمۡ مِّنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ مِنۡ اَوۡلِيَآءَ ۘ يُضٰعَفُ لَهُمُ
۽ نه هئا انهن لاءِ سواءِ الله جي ڪي دوست، ٻيڻو ڪيو ويندو انهن لاءِ

الۡعَذَابُ ؕ مَا كَانُوۡا يَسۡتَطِيۡعُوۡنَ السَّمۡعَ وَ مَا كَانُوۡا يُبۡصِرُوۡنَ ﴿۲۰﴾
عذاب، نه هئا سگهه رکندا ٻڌڻ جي ۽ نه ڪي ڏسندا هئا. ❶

اُولٰٓئِكَ الَّذِيۡنَ خَسِرُوۡۤا اَنۡفُسَهُمۡ وَ ضَلَّ عَنۡهُمۡ مَّا كَانُوۡا يَفۡتَرُوۡنَ ﴿۲۱﴾
اهي آهن جن زيان ڪيو پنهنجو ۽ گُم ٿيو انهن کان جو ناحق ٺاهيندا هئا.

لَا جَرَمَ اَنَّهُمۡ فِى الۡاٰخِرَةِ هُمُ الۡاَخۡسَرُوۡنَ ﴿۲۲﴾ اِنَّ الَّذِيۡنَ
پڪ بلاشڪ آخرت ۾ اهي آهن وڏيڪ نقصان وارا. بيشڪ جن ماڻهن

اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَ اَخۡبَتُوۡۤا اِلٰى رَبِّهِمۡ ۙ اُولٰٓئِكَ
ايمان آندو ۽ ڪم ڪيا چڱا ۽ نِميا ❷ پنهنجي رب ڏانهن، اهي آهن

اَصۡحٰبُ الۡجَنَّةِ ۚ هُمۡ فِيۡهَا خٰلِدُوۡنَ ﴿۲۳﴾ مَثَلُ الۡفَرِيۡقَيۡنِ
جنت وارا، اهي ئي اتي هميشه رهندا. مثال ٻن ٽولن جو

كَالۡاَعۡمٰى وَ الۡاَصَمِّ وَ الۡبَصِيۡرِ وَ السَّمِيۡعِ ؕ هَلۡ يَسۡتَوِيٰنِ
جهڙو انڌو ۽ ٻوڙو ۽ ڏسندڙ ۽ ٻڌندڙ، ڇا اهي ٻئي هڪجهڙا آهن

مَثَلًا ؕ اَفَلَا تَذَكَّرُوۡنَ ﴿۲۴﴾ ع وَ لَقَدۡ اَرۡسَلۡنَا نُوۡحًا اِلٰى قَوۡمِهٖۤ
حال ۾، ❸ ڇا پوءِ نه ٿا ڌيان ڪريو. ۽ اسان موڪليو نوح کي ❹ سندس قوم ڏانهن

اِنِّىۡ لَكُمۡ نَذِيۡرٌ مُّبِيۡنٌ ﴿۲۵﴾ ۙ اَنۡ لَّا تَعۡبُدُوۡۤا اِلَّا اللّٰهَ ؕ
چيائين آءٌ اوهان لاءِ ڊيڄاريندڙ پڌرو آهيان. ته نه عبادت ڪريو مگر الله جي،

وقف لازم
ع ٢ ٢٦ ٢

اِنِّیۡۤ اَخَافُ عَلَیۡکُمۡ عَذَابَ یَوۡمٍ اَلِیۡمٍ ﴿۲۶﴾ فَقَالَ الۡمَلَاُ

بيشڪ آءٌ ڊڄان ٿو توهان تي عذاب دردناڪ ڏينهن جي ڪان. پوءِ چيو سردارن

الَّذِیۡنَ کَفَرُوۡا مِنۡ قَوۡمِہٖ مَا نَرٰىکَ اِلَّا بَشَرًا مِّثۡلَنَا

جن ڪفر ڪيو هو ان جي قوم مان تہ نہ ٿا ڏسون توکي مگر ماڻهو پاڻ جهڙو

وَ مَا نَرٰىکَ اتَّبَعَکَ اِلَّا الَّذِیۡنَ ہُمۡ اَرَاذِلُنَا

۽ نہ ٿا ڏسون توکي جو تابع هجن تنهنجا مگر جيڪي اهي خسيس آهن اسان ۾

بَادِیَ الرَّاۡیِ ۚ وَ مَا نَرٰی لَکُمۡ عَلَیۡنَا مِنۡ فَضۡلٍۭ بَلۡ

ظاهر ظهور، ❶ ۽ نہ ٿا ڏسون توهان لاءِ پاڻ تي ڪا فضيلت پر

نَظُنُّکُمۡ کٰذِبِیۡنَ ﴿۲۷﴾ قَالَ یٰقَوۡمِ اَرَءَیۡتُمۡ اِنۡ کُنۡتُ

ڀانيون ٿا توهان کي ڪوڙا. چيائين اي قوم ٻڌايو تہ سهي جيڪڏهن آءٌ هجان

عَلٰی بَیِّنَۃٍ مِّنۡ رَّبِّیۡ وَ اٰتٰىنِیۡ رَحۡمَۃً مِّنۡ عِنۡدِہٖ

ثابتي تي پنهنجي رب طرفان ۽ ڏنائين مون کي رحمت پاڻ وٽان

فَعُمِّیَتۡ عَلَیۡکُمۡ ؕ اَنُلۡزِمُکُمُوۡہَا وَ اَنۡتُمۡ لَہَا

پوءِ اها ڳجهي رهي توهان تي، ڇا اسان چنبڙايون اوهان کي اها ۽ هجو توهان ان کي

کٰرِہُوۡنَ ﴿۲۸﴾ وَ یٰقَوۡمِ لَاۤ اَسۡـَٔلُکُمۡ عَلَیۡہِ مَالًا ؕ اِنۡ اَجۡرِیَ

ناپسند ڪندڙ. ۽ اي قوم آءٌ نہ ٿو گهران توهان کان ان تي ڪو مال، ناهي اجورو منهنجو

اِلَّا عَلَی اللّٰہِ وَ مَاۤ اَنَا بِطَارِدِ الَّذِیۡنَ اٰمَنُوۡا ؕ اِنَّہُمۡ

مگر الله تي ۽ نہ آهيان آءٌ تڙيندڙ انهن کي جن ايمان آندو، بيشڪ اهي

مُّلٰقُوۡا رَبِّہِمۡ وَ لٰکِنِّیۡۤ اَرٰىکُمۡ قَوۡمًا تَجۡہَلُوۡنَ ﴿۲۹﴾

ملاقات ڪندڙ آهن پنهنجي رب سان پر آءٌ ڏسان ٿو اوهان کي قوم نادان.

وَ یٰقَوۡمِ مَنۡ یَّنۡصُرُنِیۡ مِنَ اللّٰہِ اِنۡ طَرَدۡتُّہُمۡ ؕ

۽ اي قوم ڪير ڇڏائيندو مون کي الله کان جيڪڏهن تڙي ڪڍان انهن کي،

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾ وَلَآ أَقُولُ لَكُمْ عِندِى خَزَآئِنُ ٱللَّهِ

ڇا پوءِ توهان نہ ٿا سمجهو. ۽ نہ تو چوان آءٌ توهان کي تہ مون وٽ آهن خزانا الله جا

وَلَآ أَعْلَمُ ٱلْغَيْبَ وَلَآ أَقُولُ إِنِّى مَلَكٌ وَّلَآ

۽ نکي آءٌ ڄاڻان ٿو ڳُجهه کي ۽ نہ تو چوان تہ آءٌ ڪو مَلَڪُ آهيان ۽ نہ

أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِىٓ أَعْيُنُكُمْ لَن يُؤْتِيَهُمُ

چوَندم انهن لاءِ جن کي گهٽ ڪري ڏسن ٿيون اکيون اوهان جون تہ نہ ڏيندو انهن کي

ٱللَّهُ خَيْرًا ط ٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِىٓ أَنفُسِهِمْ صلے ج إِنِّىٓ إِذًا

الله ڪا چڱائي، الله بهتر ڄاڻي ٿو جيڪي انهن جي اندر ۾ آهي، آءٌ تہ ان وقت

لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٣١﴾ قَالُوا۟ يَٰنُوحُ قَدْ جَٰدَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ

ظالمن مان ٿيندس. چيائون اي نوح! تو جهڳڙو ڪيو آهي اسان سان پوءِ گهڻو ئي

جِدَٰلَنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ إِن كُنتَ

جهڳڙو ڪيئي پوءِ آڻ اسان وٽ اهو جو وعدو ڪندو آهين اسان سان جيڪڏهن تون

مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُم بِهِ ٱللَّهُ إِن شَآءَ

سچو آهين. ① چيائين رڳو آڻيندو توهان وٽ ان کي الله جي گهري

وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَنفَعُكُمْ نُصْحِىٓ إِنْ

۽ ناهيو اوهين عاجز ڪندڙ. ۽ نہ فائدو ڏيندي توهان کي منهنجي نصيحت جي

أَرَدتُّ أَنْ أَنصَحَ لَكُمْ إِن كَانَ ٱللَّهُ يُرِيدُ

آءٌ چاهيان نصيحت ڪرڻ توهان کي جيڪڏهن الله گهري ٿو

أَن يُغْوِيَكُمْ ط هُوَ رَبُّكُمْ قف وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾ ط

توهان کي گمراهہ ڪرڻ، اهو توهان جو رب آهي، ۽ انهيءَ ڏانهن ئي موٽايا ويندؤ.

أَمْ يَقُولُونَ ٱفْتَرَىٰهُ ط قُلْ إِنِ ٱفْتَرَيْتُهُۥ فَعَلَىَّ

يا چوَن ٿا تہ پاڻ ناهي آيو آهي، تون چؤ ② جيڪڏهن اِهو ناهي آيو آهيان تہ پوءِ مون تي آهي

إِجْرَامِيْ وَ اَنَا بَرِيْٓءٌ مِّمَّا تُجْرِمُوْنَ ﴿٣٥﴾ ع وَ اُوْحِيَ
گناهہ منهنجو ۽ آءٌ بيزار آهيان ان کان جيڪي گناهہ ڪريو ٿا. ۽ وحي ڪيو ويو

اِلٰى نُوْحٍ اَنَّهٗ لَنْ يُّؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ اِلَّا مَنْ قَدْ اٰمَنَ
نوح ڏانهن تہ نہ ايمان آڻيندا تنهنجي قوم مان مگر جن ايمان آندو آهي

فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ ﴿٣٦﴾ ج وَ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا
پوءِ ڏُکِي نہ ٿي ان تي جيڪي اهي ڪن ٿا. ۽ تون ٺاهہ ٻيڙي اسان جي نگاهہ ۾ ❶

وَ وَحْيِنَا وَ لَا تُخَاطِبْنِيْ فِي الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ج اِنَّهُمْ
۽ اسان جي حڪم سان ۽ نہ ڳالهائجانءِ مون سان ظالمن جي لاءِ بيشڪ اهي

مُّغْرَقُوْنَ ﴿٣٧﴾ وَ يَصْنَعُ الْفُلْكَ قف وَ كُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَاٌ
ٻوڙيا ويندا. ۽ اُهو ٺاهڻ لڳو ٻيڙي، ۽ جڏهن بہ لنگهن پيا ان تي سردار

مِّنْ قَوْمِهٖ سَخِرُوْا مِنْهُ ط قَالَ اِنْ تَسْخَرُوْا مِنَّا
سندس قوم جا تہ ٺٺوليون ڪن پيا ان تي، چيائين جيڪڏهن ٺٺوليون ٿا ڪيو اسان تي

فَاِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُوْنَ ﴿٣٨﴾ ط فَسَوْفَ
تہ اسان بہ ٺٺوليون ڪنداسون توهان تي جيئن توهان ٺٺوليون ٿا ڪريو. پوءِ اجهو

تَعْلَمُوْنَ لا مَنْ يَّاْتِيْهِ عَذَابٌ يُّخْزِيْهِ وَ يَحِلُّ عَلَيْهِ
ڄاڻندؤ تہ ڪنهن تي اچي ٿو عذاب جو خوار ڪري ان کي ۽ نازل ٿئي ٿو ان تي

عَذَابٌ مُّقِيْمٌ ﴿٣٩﴾ حَتّٰٓى اِذَا جَآءَ اَمْرُنَا وَ فَارَ التَّنُّوْرُ لا قُلْنَا
عذاب دائمي. نيٺ جڏهن آيو حڪم اسان جو ۽ اُبريو تنور ❷ چيوسون

احْمِلْ فِيْهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَ اَهْلَكَ اِلَّا مَنْ
کڻ ان ۾ هر جنس مان نر ماد بہ عدد ❸ ۽ پنهنجا گهر وارا مگر اهي

سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَ مَنْ اٰمَنَ ط وَ مَآ اٰمَنَ مَعَهٗٓ
جن تي طئي ٿيو عذاب ۽ (کڻُ) جن ايمان آندو، ۽ نہ ايمان آندو هو ان سان

اِلَّا قَلِيۡلٌ ﴿۴۰﴾ وَ قَالَ ارۡكَبُوۡا فِيۡهَا بِسۡمِ اللّٰهِ مَجۡرٖىهَا وَ

مگر ٿورن. ① ۽ چيائين چڙهو انهيءَ ۾، الله جي نالي سان آهي هلڻ ان جو ۽

مُرۡسٰىهَا ؕ اِنَّ رَبِّىۡ لَغَفُوۡرٌ رَّحِيۡمٌ ﴿۴۱﴾ وَ هِىَ تَجۡرِىۡ بِهِمۡ

بيهڻ ان جو، بيشڪ منهنجو رب بخشيندڙ مهربان آهي. ۽ اها ڪٽي هلي انهن کي

فِىۡ مَوۡجٍ كَالۡجِبَالِ ۟ وَ نَادٰى نُوۡحُ ۨابۡنَهٗ وَ كَانَ فِىۡ مَعۡزِلٍ

لهرن ۾ جهڙا جبل، ۽ سڏيو نوح پنهنجي پُٽ کي ۽ اهو هئو پاسيرو

يّٰبُنَىَّ ارۡكَبۡ مَّعَنَا وَ لَا تَكُنۡ مَّعَ الۡكٰفِرِيۡنَ ﴿۴۲﴾ قَالَ سَاٰوِىۡۤ

اي پٽڙا! چڙھ اسان سان ۽ نہ هُج ڪافرن سان گڏ. چيائين اجهوآءٌ رهندس

اِلٰى جَبَلٍ يَّعۡصِمُنِىۡ مِنَ الۡمَآءِ ؕ قَالَ لَا عَاصِمَ

ڪنهن جبل تي جو بچائيندو مون کي پاڻيءَ کان، ② چيائين ناهي ڪوئي بچائيندڙ

الۡيَوۡمَ مِنۡ اَمۡرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنۡ رَّحِمَ ۚ وَ حَالَ بَيۡنَهُمَا

اڄ الله جي حڪم کان مگر جنهن تي رحم ڪري، ۽ اچي وئي انهن ٻنهي جي وچ ۾

الۡمَوۡجُ فَكَانَ مِنَ الۡمُغۡرَقِيۡنَ ﴿۴۳﴾ وَ قِيۡلَ يٰۤاَرۡضُ ابۡلَعِىۡ

لهر پوءِ ٿي ويو ٻڏي ويلن مان. ۽ چيو ويو اي زمين ڳهي وڃ

مَآءَكِ وَ يٰسَمَآءُ اَقۡلِعِىۡ وَ غِيۡضَ الۡمَآءُ وَ قُضِىَ الۡاَمۡرُ وَ

پاڻي پنهنجو ۽ اي آسمان بند ٿيءُ ۽ سُڪي ويو پاڻي ۽ پورو ٿيو ڪم ۽

اسۡتَوَتۡ عَلَى الۡجُوۡدِىِّ وَ قِيۡلَ بُعۡدًا لِّلۡقَوۡمِ الظّٰلِمِيۡنَ ﴿۴۴﴾ وَ

بيني بيڙي جوديءَ جبل تي ۽ چيو ويو تباهي هجي ماڻهن ظالمن لاءِ. ۽

نَادٰى نُوۡحٌ رَّبَّهٗ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ ابۡنِىۡ مِنۡ اَهۡلِىۡ

سڏيو نوح پنهنجي رب کي پوءِ چيائين اي رب! منهنجو پُٽ تہ منهنجي گهر وارن مان آهي

وَ اِنَّ وَعۡدَكَ الۡحَقُّ وَ اَنۡتَ اَحۡكَمُ الۡحٰكِمِيۡنَ ﴿۴۵﴾ قَالَ

۽ بيشڪ وعدو تنهنجو سچو آهي ۽ تون ئي وڏو حاڪم آهين. فرمايائين

الربع

يٰنُوۡحُ اِنَّهٗ لَيۡسَ مِنۡ اَهۡلِكَ ۚ اِنَّهٗ عَمَلٌ غَيۡرُ صَالِحٍ ۖ ق

اي نوح! بلڪل اهو ناهي تنهنجي گهراڻي مان، ❶ بيشڪ اهو بد عمل آهي،

فَلَا تَسۡـَٔلۡنِ مَا لَيۡسَ لَكَ بِهٖ عِلۡمٌ ؕ اِنِّیۡۤ اَعِظُكَ

پوءِ نہ گهر مون ڪان اهو ناهي جنهن جي توکي خبر، آءٌ نصيحت ڪريان ٿو توکي

اَنۡ تَكُوۡنَ مِنَ الۡجٰهِلِيۡنَ ﴿۴۶﴾ قَالَ رَبِّ اِنِّیۡۤ اَعُوۡذُ بِكَ

متان ٿئين تون جاهلن مان. ❷ چيائين منهنجا رب! آءٌ پناهہ وٺان ٿو تنهنجي

اَنۡ اَسۡـَٔلَكَ مَا لَيۡسَ لِیۡ بِهٖ عِلۡمٌ ؕ وَ اِلَّا تَغۡفِرۡ

جو گُهران توکان اُهو جنهن جي مون کي ناهي جاڻ، ۽ جي نہ معاف ڪندين

لِیۡ وَ تَرۡحَمۡنِیۡۤ اَكُنۡ مِّنَ الۡخٰسِرِيۡنَ ﴿۴۷﴾ قِيۡلَ يٰنُوۡحُ

مون کي ۽ نہ رحم ڪندين مون تي تہ ٿيندس نقصان وارن مان. چيو ويو اي نوح!

اهۡبِطۡ بِسَلٰمٍ مِّنَّا وَ بَرَكٰتٍ عَلَيۡكَ وَ عَلٰٓى اُمَمٍ

لهہ سلامتي سان اسان جي طرفان ۽ برڪتن سان جي توتي آهن ۽ انهن قومن تي

مِّمَّنۡ مَّعَكَ ؕ وَ اُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمۡ ثُمَّ يَمَسُّهُمۡ

جيڪي گڏ آهن توسان، ڪي قومون آهن جن کي نفعو ڏينداسون پوءِ پهچندو انهن کي

مِّنَّا عَذَابٌ اَلِيۡمٌ ﴿۴۸﴾ تِلۡكَ مِنۡ اَنۡۢبَآءِ الۡغَيۡبِ نُوۡحِيۡهَاۤ

اسان کان عذاب دردناڪ. اهي آهن خبرون غيب جون موڪليون ٿا اهي

اِلَيۡكَ ۚ مَا كُنۡتَ تَعۡلَمُهَاۤ اَنۡتَ وَ لَا قَوۡمُكَ مِنۡ قَبۡلِ

تو ڏانهن، ❸ نہ ڄاڻندو هئين تون انهن کي پاڻ ۽ نڪي تنهنجي قوم اڳ

هٰذَا ؕ فَاصۡبِرۡ ؕ اِنَّ الۡعَاقِبَةَ لِلۡمُتَّقِيۡنَ ﴿۴۹﴾ ع وَ اِلٰى عَادٍ

هن کان، پوءِ دلجاءِ ڪر، بيشڪ آخرت ڀلي آهي پرهيزگارن لاءِ. ۽ عاد ڏانهن موڪليوسين

اَخَاهُمۡ هُوۡدًا ؕ قَالَ يٰقَوۡمِ اعۡبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمۡ مِّنۡ

انهن جي ڀاءُ ❹ هود کي، چيائين اي قوم! عبادت ڪريو الله جي ناهي توهان لاءِ ڪوئي

اِلٰهٍ غَيۡرُهٗ ؕ اِنۡ اَنۡتُمۡ اِلَّا مُفۡتَرُوۡنَ ۞٥٠ يٰقَوۡمِ لَاۤ
مالڪ انهيءَ کان سواءِ توهان رڳو ڪوڙ ٺاهيندڙ آهيو. اي منهنجي قوم نه

اَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ اَجۡرًا ؕ اِنۡ اَجۡرِىَ اِلَّا عَلَى الَّذِىۡ
تو گهران توهان کان انهيءَ تي ڪا مزوري، ناهي منهنجي مزوري مگر انهيءَ تي

فَطَرَنِىۡ ؕ اَفَلَا تَعۡقِلُوۡنَ ۞٥١ وَ يٰقَوۡمِ اسۡتَغۡفِرُوۡا
جنهن مون کي پيدا ڪيو آهي، ڇا پوءِ نه ٿا سمجهو؟ ❶ ۽ اي منهنجي قوم! بخشايو

رَبَّكُمۡ ثُمَّ تُوۡبُوۡۤا اِلَيۡهِ يُرۡسِلِ السَّمَآءَ عَلَيۡكُمۡ
پنهنجي رب کان پوءِ موٽو انهيءَ ڏانهن ته وسائي آسمان کان توهان تي

مِّدۡرَارًا وَّ يَزِدۡكُمۡ قُوَّةً اِلٰى قُوَّتِكُمۡ وَ لَا تَتَوَلَّوۡا
وڏ ڦڙو ۽ وڌائي توهان جي طاقت کي توهان جي طاقت تي ۽ نه منهن ڦيريو

مُجۡرِمِيۡنَ ۞٥٢ قَالُوۡا يٰهُوۡدُ مَا جِئۡتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَّ مَا نَحۡنُ
ڏوهاري ٿي. چيائون اي هود! تون نه آندي آهي اسان وٽ ڪا ثابتي ۽ ناهيون اسين

بِتَارِكِىۡۤ اٰلِهَتِنَا عَنۡ قَوۡلِكَ وَ مَا نَحۡنُ لَكَ بِمُؤۡمِنِيۡنَ ۞٥٣
ڇڏيندڙ پنهنجي خدائن کي تنهنجي چوڻ تي ۽ نه ڪي اسين توکي مڃيندڙ آهيون.

اِنۡ نَّقُوۡلُ اِلَّا اعۡتَرٰٮكَ بَعۡضُ اٰلِهَتِنَا بِسُوۡٓءٍ ؕ قَالَ
رڳو چئون ٿا ته پهچائي آهي توکي ڪن اسان جي خدائن برائي، چيائين

اِنِّىۡۤ اُشۡهِدُ اللّٰهَ وَ اشۡهَدُوۡۤا اَنِّىۡ بَرِىۡٓءٌ مِّمَّا
آءٌ شاهد ڪريان ٿو الله کي ۽ توهان به شاهد هجو ته آءٌ بيزار آهيان انهن کان

تُشۡرِكُوۡنَ ۞٥٤ لا مِنۡ دُوۡنِهٖ فَكِيۡدُوۡنِىۡ جَمِيۡعًا ثُمَّ لَا
جن کي توهان شريڪ ٿا ڪريو. انهيءَ کان سواءِ پوءِ دشمني ڪريو مون سان سمورا پوءِ نه

تُنۡظِرُوۡنِ ۞٥٥ اِنِّىۡ تَوَكَّلۡتُ عَلَى اللّٰهِ رَبِّىۡ وَ
ڍر ڏيو مون کي. بيشڪ مون ڀروسو ڪيو آهي الله تي جو منهنجو رب آهي ۽

رَبِّكُمْ ؕ مَا مِنْ دَآبَّةٍ اِلَّا هُوَ اٰخِذٌۢ بِنَاصِيَتِهَا ؕ
توهان جو رب آهي، ناهي ڪوئي ساهه وارو مگر اهو پڪڙيندڙ آهي ان جي چوٽ کي، ❶
اِنَّ رَبِّيْ عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿۵۶﴾ فَاِنْ تَوَلَّوْا
بيشڪ منهنجو رب رستي سڌي تي آهي. پوءِ جي اوهان منهن ڦيريندؤ
فَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ مَّآ اُرْسِلْتُ بِهٖٓ اِلَيْكُمْ ؕ وَ
تہ آءٌ پهچائي چڪو آهيان توهان کي اهو جنهن سان موڪليو ويو آهيان توهان ڏانهن، ۽
يَسْتَخْلِفُ رَبِّيْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ۚ وَ لَا تَضُرُّوْنَهٗ
آڻيندو منهنجو رب قوم ٻيءَ کي، ۽ توهان نہ نقصان پهچائيندا ان کي
شَيْــًٔا ؕ اِنَّ رَبِّيْ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيْظٌ ﴿۵۷﴾ وَ لَمَّا جَآءَ
ڪجهہ، بيشڪ منهنجو رب هر شيءِ تي نگهبان آهي. ۽ جڏهن آيو
اَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُوْدًا وَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ
عذاب اسان جو تہ بچايوسون هود کي ۽ انهن کي جن ايمان آندو هئو ❷ ان سان گڏ
بِرَحْمَةٍ مِّنَّا ۚ وَ نَجَّيْنٰهُمْ مِّنْ عَذَابٍ غَلِيْظٍ ﴿۵۸﴾ وَ تِلْكَ
پنهنجي ٻاجهہ سان، ۽ بچايوسون انهن کي عذاب ڳري کان. ۽ اهي هئا
عَادٌ ۖۗ جَحَدُوْا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ وَ عَصَوْا رُسُلَهٗ
عادَ جن انڪار ڪيو پنهنجي رب جي آيتن جو ۽ بي فرماني ڪيائون ان جي رسولن جي ❸
وَ اتَّبَعُوْٓا اَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيْدٍ ﴿۵۹﴾ وَ اُتْبِعُوْا فِيْ هٰذِهِ الدُّنْيَا
۽ تابع ٿيا هر سرڪش ضديءَ جا. ۽ پنيان لاتي وين هن دنيا ۾
لَعْنَةً وَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ اَلَآ اِنَّ عَادًا كَفَرُوْا رَبَّهُمْ ؕ اَلَا
لعنت ❹ ۽ قيامت ڏينهن، خبردار! عاد وارن ڪفر ڪيو پنهنجي رب جو، خبردار!
بُعْدًا لِّعَادٍ قَوْمِ هُوْدٍ ﴿۶۰﴾ ع وَ اِلٰى ثَمُوْدَ اَخَاهُمْ
ڦٽڪار آهي عاد، قوم هود تي. ❺ ۽ ثمود ڏانهن موڪليوسين انهن جي ڀاءُ
ع ۵ ۱۱ ۵

وقف لازم

صٰلِحًا ۘ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ

صالح کي، چيائين اي منهنجي قوم عبادت ڪريو الله جي ناهي توهان لاءِ ڪو

اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ هُوَ اَنْشَاَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ وَ

بيو مالڪ انهيءَ کان سواءِ انهيءَ پيدا ڪيو توهان کي ڌرتيءَ مان ۽

اسْتَعْمَرَكُمْ فِيْهَا فَاسْتَغْفِرُوْهُ ثُمَّ تُوْبُوْۤا اِلَيْهِ ؕ اِنَّ

آباد ڪيائين توهان کي ان ۾ پوءِ بخشش گهُرو ان کان پوءِ موٽو انهيءَ ڏانهن، بيشڪ

رَبِّيْ قَرِيْبٌ مُّجِيْبٌ ﴿٦١﴾ قَالُوْا يٰصٰلِحُ قَدْ كُنْتَ فِيْنَا

منهنجو رب ويجهو آهي قبول ڪندڙ آهي. چيائون اي صالح، هئين تون اسان ۾

مَرْجُوًّا قَبْلَ هٰذَاۤ اَتَنْهٰىنَاۤ اَنْ نَّعْبُدَ مَا

اميد ڪيل اڳي هن کان ڇا تون روڪين ٿو اسان کي ان جي عبادت کان جن کي

يَعْبُدُ اٰبَآؤُنَا وَ اِنَّنَا لَفِيْ شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُوْنَاۤ

پُوڄيندا هئا اسان جا وڏا ۽ اسان آهيون شڪ ۾ ان کان سڏين ٿو اسان کي

اِلَيْهِ مُرِيْبٍ ﴿٦٢﴾ قَالَ يٰقَوْمِ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ

جنهن ڏانهن جو پريشان ڪندڙ آهي. چيائين اي قوم خبر ڏيو جيڪڏهن هجان آءٌ

عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّيْ وَ اٰتٰىنِيْ مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ

ثابتي تي پنهنجي رب کان ۽ ڏنائين مون کي پنهنجي طرفان رحمت پوءِ ڪير

يَّنْصُرُنِيْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ عَصَيْتُهٗ ۫ فَمَا

بچائيندو مون کي الله کان جيڪڏهن بي فرماني ڪريان انهيءَ جي، پوءِ نه

تَزِيْدُوْنَنِيْ غَيْرَ تَخْسِيْرٍ ﴿٦٣﴾ وَ يٰقَوْمِ هٰذِهٖ نَاقَةُ

ٿا وڌايو توهان مون کي سواءِ نقصان جي. ۽ اي منهنجي قوم هيءَ ڏاچي

اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوْهَا تَاْكُلْ فِيْۤ اَرْضِ اللّٰهِ وَ لَا

الله جي آهي ① توهان لاءِ نشاني پوءِ ڇڏيو ان کي ته کائي الله جي زمين ۾ ۽ نه

تَمَسُّوْهَا بِسُوْٓءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيْبٌ ﴿۶۴﴾ فَعَقَرُوْهَا

پهچايو ان کي ايذاءُ پوءِ وٺندو توهان کي عذاب جلد. پوءِ کُچ وڍيائون ان جي ①

فَقَالَ تَمَتَّعُوْا فِيْ دَارِكُمْ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ ؕ ذٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ

پوءِ چيائين مزو ونو پنهنجي گهرن ۾ ٽي ڏينهن، اهو وعدو آهي نہ

مَكْذُوْبٍ ﴿۶۵﴾ فَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا صٰلِحًا وَّ الَّذِيْنَ

ڪوڙو ٿيل. پوءِ جڏهن آيو عذاب اسان جو ② بچايوسي صالح کي ۽ انهن کي

اٰمَنُوْا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَ مِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ ؕ اِنَّ

جن ايمان آندو ان سان گڏ پنهنجي رحمت سان ۽ پڻ خواري ان ڏينهن جي کان، بيشڪ

رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيْزُ ﴿۶۶﴾ وَ اَخَذَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ

تنهنجو رب ڏاڍو آهي زبردست آهي. ۽ پڪڙيو ظالمن کي راڙ

فَاَصْبَحُوْا فِيْ دِيَارِهِمْ جٰثِمِيْنَ ﴿۶۷﴾ لا كَاَنْ لَّمْ يَغْنَوْا فِيْهَا ؕ

پوءِ صبح جو پيا هئا پنهنجي گهرن ۾ اونڌا گوڏن ڀر. جهڙڪ رهيائي ڪين هئا اتي،

اَلَآ اِنَّ ثَمُوْدَاۡ كَفَرُوْا رَبَّهُمْ ؕ اَلَا بُعْدًا لِّثَمُوْدَ ﴿۶۸﴾ ع

خبردار! ثمود انڪار ڪيو پنهنجي رب جو، خبردار! تباهي ٿي ثمود جي.

وَلَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُنَآ اِبْرٰهِيْمَ بِالْبُشْرٰى قَالُوْا سَلٰمًا ؕ

يقينن آيا اسان جا قاصد ابراهيم وٽ خوشخبري کڻي چيائون سلام آهي،

قَالَ سَلٰمٌ فَمَا لَبِثَ اَنْ جَآءَ بِعِجْلٍ حَنِيْذٍ ﴿۶۹﴾ فَلَمَّا

هن ٻہ چيو سلام پوءِ دير ئي نہ ڪيائين تہ آندائين گابو پڪل. پوءِ جڏهن

رَاٰۤ اَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ اِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَ اَوْجَسَ

ڏٺائين تہ هٿ انهن جا نہ ٿا ورن ان ڏي اوپرو سمجهيائين انهن کي ۽ محسوس ڪيائين

مِنْهُمْ خِيْفَةً ؕ قَالُوْا لَا تَخَفْ اِنَّآ اُرْسِلْنَآ اِلٰى قَوْمِ لُوْطٍ ﴿۷۰﴾ ؕ

انهن مان خطرو، چيائون نہ ڊڄ اسان موڪليل آهيون قوم لوط جي طرف.

وَ امْرَاَتُهٗ قَآىِٕمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنٰهَا بِاِسْحٰقَ ۙ
۽ سندس زال بيٺي هئي پوءِ اها کِلي ❶ پوءِ اسان خوشخبري ڏني ان کي اسحاق جي

وَ مِنْ وَّرَآءِ اِسْحٰقَ يَعْقُوْبَ ۝٧١ قَالَتْ يٰوَيْلَتٰٓى ءَاَلِدُ وَ اَنَا
۽ اسحاق پنيان يعقوب جي. چيائين هاءِ مُنيسِ ❷ مون ڄڻيندس ۽ آءٌ

عَجُوْزٌ وَّ هٰذَا بَعْلِيْ شَيْخًا ؕ اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ
ڪراڙي آهيان ۽ هي منهنجو مڙس آهي پوڙهو، بيشڪ هي ڳالهه

عَجِيْبٌ ۝٧٢ قَالُوْٓا اَ تَعْجَبِيْنَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ رَحْمَتُ اللّٰهِ وَ
عجيب آهي. چيائون ڇا تون عجب ٿي ڪرين الله جي حڪم تي الله جي رحمت ۽

بَرَكٰتُهٗ عَلَيْكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ ؕ اِنَّهٗ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ۝٧٣
برڪتون ان جون آهن توهان تي اي اهل بيت، بيشڪ اهو ساراهيل آهي سڳورو آهي.

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ اِبْرٰهِيْمَ الرَّوْعُ وَ جَآءَتْهُ الْبُشْرٰى
پوءِ جڏهن لهي ويو ابراهيم کان خوف ۽ آيس خوشخبري

يُجَادِلُنَا فِيْ قَوْمِ لُوْطٍ ۝٧٤ اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ لَحَلِيْمٌ اَوَّاهٌ
تہ بحث ڪرڻ لڳو اسان سان قوم لوط جي لاءِ. بيشڪ ابراهيم بردبار نرم دل

مُّنِيْبٌ ۝٧٥ يٰٓاِبْرٰهِيْمُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا ۚ اِنَّهٗ قَدْ جَآءَ اَمْرُ
رجوع ڪندڙ هئو. اي ابراهيم مڙي وڃ هن کان، بلاشڪ اچي ويو حڪم

رَبِّكَ ۚ وَ اِنَّهُمْ اٰتِيْهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُوْدٍ ۝٧٦ وَ لَمَّا
تنهنجي رب جو، ۽ انهن تي اچڻو آهي عذاب اَڻ ٽَر. ۽ جڏهن

جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوْطًا سِيْٓءَ بِهِمْ وَ ضَاقَ بِهِمْ
آيا اسان جا قاصد لوط وٽ منجهي پيو انهن کان ۽ تنگ ٿيو انهن جي ڪري

ذَرْعًا وَّ قَالَ هٰذَا يَوْمٌ عَصِيْبٌ ۝٧٧ وَ جَآءَهٗ قَوْمُهٗ يُهْرَعُوْنَ
دل ۾ ۽ چيائين هي ڏينهن ڏاڍو ڏکيو آهي. ۽ آيا ان وٽ ان جا ماڻهو ڊوڙندا ❸

اِلَيۡهِ ؕ وَ مِنۡ قَبۡلُ كَانُوۡا يَعۡمَلُوۡنَ السَّيِّاٰتِ ؕ قَالَ يٰقَوۡمِ

انهيءَ ڏانهن، ۽ ان کان اڳ ۾ کندا هئا بڇڙايون، چيائين اي منهنجي قوم

هٰۤؤُلَآءِ بَنَاتِيۡ هُنَّ اَطۡهَرُ لَكُمۡ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ لَا

هي آهن ڌيئر منهنجون اهي حلال آهن توهان لاءِ ❶ پوءِ ڊڄو الله کان ۽ نه

تُخۡزُوۡنِ فِيۡ ضَيۡفِيۡ ؕ اَ لَيۡسَ مِنۡكُمۡ رَجُلٌ رَّشِيۡدٌ ۝٧٨

خوار ڪريو مون کي منهنجي مهمانن ۾، ڇا ناهي توهان ۾ ڪو ماڻهو سمجهدار؟

قَالُوۡا لَقَدۡ عَلِمۡتَ مَا لَنَا فِيۡ بَنٰتِكَ مِنۡ حَقٍّ ۚ وَ اِنَّكَ

چيائون توکي معلوم آهي ته ناهي اسان کي تنهنجي ڌيئن ۾ ڪا حاجت، ۽ تون

لَتَعۡلَمُ مَا نُرِيۡدُ ۝٧٩ قَالَ لَوۡ اَنَّ لِيۡ بِكُمۡ قُوَّةً اَوۡ

ڄاڻين ٿو جيڪي اسين چاهيون ٿا. چيائين جيڪر هجيم ها توهان تي سگهه يا

اٰوِيۡۤ اِلٰى رُكۡنٍ شَدِيۡدٍ ۝٨٠ قَالُوۡا يٰلُوۡطُ اِنَّا رُسُلُ

بچاءُ وٺان ها ڏِڍَ ڏاڍي ڏانهن. ❷ چيو مهمانن اي لوط اسان موڪليل آهيون

رَبِّكَ لَنۡ يَّصِلُوۡۤا اِلَيۡكَ فَاَسۡرِ بِاَهۡلِكَ بِقِطۡعٍ

تنهنجي رب جا هرگز نه پهچندا توڏانهن پوءِ ڪڍ پنهنجي عيال کي حصي

مِّنَ الَّيۡلِ وَ لَا يَلۡتَفِتۡ مِنۡكُمۡ اَحَدٌ اِلَّا امۡرَاَتَكَ ؕ اِنَّهٗ

رات جي ۾ ۽ نه واجهائي توهان مان ڪوئي مگر تنهنجي زال، ❸ ان کي

مُصِيۡبُهَا مَاۤ اَصَابَهُمۡ ؕ اِنَّ مَوۡعِدَهُمُ الصُّبۡحُ ؕ

سو پهچندو جيڪي پهتو انهن کي، بيشڪ انهن جي عذاب جو وقت آهي صبح،

اَ لَيۡسَ الصُّبۡحُ بِقَرِيۡبٍ ۝٨١ فَلَمَّا جَآءَ اَمۡرُنَا جَعَلۡنَا

ڇا ناهي صبح ويجهو. پوءِ جڏهن آيو حڪم اسان جو ڪيوسون

عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَ اَمۡطَرۡنَا عَلَيۡهَا حِجَارَةً مِّنۡ سِجِّيۡلٍ ۙ۬

ان جي مٿئين پاسي کي هيٺان ۽ وسايوسون ان تي پٿرُ ساڪرِ وارو

مَّنۡضُوۡدٍ ﴿٨٢﴾ مُّسَوَّمَةً عِنۡدَ رَبِّكَ ؕ وَ مَا هِیَ مِنَ الظّٰلِمِیۡنَ

تهه بہ تهه. نشان ڪيل تنهنجي رب وٽ، ۽ ناهن اهي ظالمن کان

بِبَعِیۡدٍ ﴿٨٣﴾ وَ اِلٰی مَدۡیَنَ اَخَاهُمۡ شُعَیۡبًا ؕ قَالَ یٰقَوۡمِ

ع ١٥ ٧/٧

پري. ۽ موڪليوسون مدين ڏانهن سندن ڀاءُ شعيب کي، چيائين اي منهنجي قوم

اعۡبُدُوا اللّٰهَ مَا لَکُمۡ مِّنۡ اِلٰهٍ غَیۡرُهٗ ؕ وَ لَا تَنۡقُصُوا

ٻانهپ ڪريو الله جي ناهي توهان لاءِ ڪو مالڪ انهيءَ کانسواءِ ۽ نہ گهٽ ڪريو

الۡمِکۡیَالَ وَ الۡمِیۡزَانَ اِنِّیۡۤ اَرٰىکُمۡ بِخَیۡرٍ وَّ اِنِّیۡۤ اَخَافُ

ماپ ۽ تور آءٌ ڏسان ٿو توهان کي آسودو ۽ آءٌ ڊڄان ٿو

عَلَیۡکُمۡ عَذَابَ یَوۡمٍ مُّحِیۡطٍ ﴿٨٤﴾ وَ یٰقَوۡمِ اَوۡفُوا

توهان تي عذاب ڏينهن گهيري ڪندڙ کان. ۽ اي منهنجي قوم پورو رکو

الۡمِکۡیَالَ وَ الۡمِیۡزَانَ بِالۡقِسۡطِ وَ لَا تَبۡخَسُوا النَّاسَ اَشۡیَآءَهُمۡ

ماڻ ۽ ترازي کي انصاف سان ۽ نہ ڪُٽائي ڏيو ماڻهن کي شيون انهن جون

وَ لَا تَعۡثَوۡا فِی الۡاَرۡضِ مُفۡسِدِیۡنَ ﴿٨٥﴾ بَقِیَّتُ اللّٰهِ خَیۡرٌ لَّکُمۡ

۽ نہ مچايو ملڪ ۾ فساد. بچت الله وٽ بهتر آهي توهان لاءِ

اِنۡ کُنۡتُمۡ مُّؤۡمِنِیۡنَ ۬ۚ وَ مَاۤ اَنَا عَلَیۡکُمۡ بِحَفِیۡظٍ ﴿٨٦﴾ قَالُوۡا

جيڪڏهن آهيو اوهان ايمان وارا، ۽ ناهيان مان توهان تي نگهبان. چيائون

یٰشُعَیۡبُ اَصَلٰوتُکَ تَاۡمُرُکَ اَنۡ نَّتۡرُکَ مَا یَعۡبُدُ

اي شعيب ڇا تنهنجي نماز توکي چئي ٿي تہ ڇڏي ڏيون جن کي پوڄيندا هئا

اٰبَآؤُنَاۤ اَوۡ اَنۡ نَّفۡعَلَ فِیۡۤ اَمۡوَالِنَا مَا نَشٰٓؤُا ؕ اِنَّکَ

اسان جا ابا ڏاڏا يا اهو ڪاروبار پنهنجي مالن ۾ جيڪي اسان گهرون ٿا، بيشڪ

لَاَنۡتَ الۡحَلِیۡمُ الرَّشِیۡدُ ﴿٨٧﴾ قَالَ یٰقَوۡمِ اَرَءَیۡتُمۡ اِنۡ

تون تہ ڏاڍو بردبار سمجهدار آهين. ① چيائين اي قوم ڀڙايو تہ جيڪڏهن

كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّيْ وَ رَزَقَنِيْ مِنْهُ

آءٌ هجان ثابتي تي پنهنجي رب کان ۽ انهيءَ ڏنو هجي مون کي پنهنجي طرفان

رِزْقًا حَسَنًاؕ وَ مَآ اُرِيْدُ اَنْ اُخَالِفَكُمْ اِلٰى مَآ

رزق سُٺو ۽ آءٌ نہ ٿو گهران جو ابتڙ ڪريان توهان جي اهو ڪم

اَنْهٰىكُمْ عَنْهُؕ اِنْ اُرِيْدُ اِلَّا الْاِصْلَاحَ مَا

جو جهليان توهان کي انهيءَ کان، ① آءٌ نہ ٿو گهران مگر سڌارو آڻڻ جيترو جو

اسْتَطَعْتُؕ وَ مَا تَوْفِيْقِيْٓ اِلَّا بِاللّٰهِؕ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ

ڪري سگهان، ۽ ناهي مون کي طاقت مگر الله جي، انهيءَ تي ئي ڀروسو ڪيو اٿم

وَ اِلَيْهِ اُنِيْبُ ﴿۸۸﴾ وَ يٰقَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ

۽ انهيءَ ڏانهن ئي موٽڻ اٿم. ۽ اي منهنجي قوم هرگز نہ جرم ڪرائي توهان کي

شِقَاقِيْٓ اَنْ يُّصِيْبَكُمْ مِّثْلُ مَآ اَصَابَ قَوْمَ

منهنجي مخالفت جو پهچي توهان کي عذاب جهڙو جو پهتو قوم

نُوْحٍ اَوْ قَوْمَ هُوْدٍ اَوْ قَوْمَ صٰلِحٍؕ وَ مَا قَوْمُ لُوْطٍ

نوح کي يا قوم هود کي يا قوم صالح کي، ۽ ناهي قوم لوط جي

مِّنْكُمْ بِبَعِيْدٍ ﴿۸۹﴾ وَ اسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوْبُوْٓا اِلَيْهِؕ

توهان کان پري. ۽ معافي گهُرو پنهنجي رب کان پوءِ موٽو انهيءَ ڏانهن،

اِنَّ رَبِّيْ رَحِيْمٌ وَّدُوْدٌ ﴿۹۰﴾ قَالُوْا يٰشُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ

بيشڪ منهنجو رب مهربان پيار ڪندڙ آهي. چيائون اي شعيب! نہ ٿا سمجهون

كَثِيْرًا مِّمَّا تَقُوْلُ وَ اِنَّا لَنَرٰىكَ فِيْنَا ضَعِيْفًاۚ

ڪيتريون ڳالهيون جيڪي تون چوين ٿو ۽ اسين ڏسون ٿا توکي پاڻ وٽ هِيڻو، ②

وَ لَوْ لَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنٰكَ ز وَ مَآ اَنْتَ عَلَيْنَا

۽ جيڪڏهن نہ هجي ها تنهنجو ٽولو تہ پٿر هڻون ها توکي ③ ۽ ناهين تون اسان تي

بِعَزِيْزٍ ﴿٩١﴾ قَالَ يٰقَوْمِ اَ رَهْطِيْٓ اَعَزُّ عَلَيْكُمْ

ڏاڍو. چيائين اي منهنجي قوم چا منهنجي جماعت وڌيڪ ڏاڍي آهي توهان تي

مِّنَ اللّٰهِ ۭ وَ اتَّخَذْتُمُوْهُ وَرَآءَكُمْ ظِهْرِيًّا ۭ اِنَّ

الله کان، ۽ ڪري ڇڏيو آهي اوهان انهيءَ کي پٺيءَ پويان، بيشڪ

رَبِّيْ بِمَا تَعْمَلُوْنَ مُحِيْطٌ ﴿٩٢﴾ وَ يٰقَوْمِ اعْمَلُوْا

منهنجو رب توهان جي عملن تي گهيرو ڪندڙ آهي. ۽ اي منهنجي قوم توهان ڪم ڪريو

عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّيْ عَامِلٌ ۭ سَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۙ مَنْ يَّاْتِيْهِ

پنهنجي ماڳ تي آءٌ بہ ڪم ڪندڙ آهيان، اجهو ڄاڻندؤ ڪنهن تي اچي ٿو

عَذَابٌ يُّخْزِيْهِ وَ مَنْ هُوَ كَاذِبٌ ۭ وَ ارْتَقِبُوْٓا

عذاب جو خوار ڪري انهيءَ کي ۽ ڪير آهي ڪوڙو، ۽ توهان انتظار ڪريو

اِنِّيْ مَعَكُمْ رَقِيْبٌ ﴿٩٣﴾ وَ لَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا

آءٌ بہ توهان سان گڏ انتظار ڪندڙ آهيان. ۽ جڏهن آيو اسان جو حُڪم (1) بچايوسون

شُعَيْبًا وَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَ اَخَذَتِ

شعيب کي ۽ جن ايمان آندو هئو انهيءَ تي پنهنجي رحمت سان، ۽ ورتو

الَّذِيْنَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوْا فِيْ دِيَارِهِمْ جٰثِمِيْنَ ﴿٩٤﴾ ۙ

انهن کي جن ظلم ڪيو راڙ پوءِ صبح جو پيا هئا پنهنجي گهرن ۾ اُونڌا ڳوڏن ڀر.

كَاَنْ لَّمْ يَغْنَوْا فِيْهَا ۭ اَلَا بُعْدًا لِّمَدْيَنَ كَمَا بَعِدَتْ

ڄڻڪ هُيائي ڪونہ اتي، خبردار! تباهي تي مدين جي جيئن تباهي تي

ع ٨ ١٢ ٨

ثَمُوْدُ ﴿٩٥﴾ ع وَ لَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِاٰيٰتِنَا وَ سُلْطٰنٍ

ثمود جي. ۽ يقينن موڪليوسين موسيٰ کي پنهنجن نشانين سان ۽ دليل

مُّبِيْنٍ ﴿٩٦﴾ ۙ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَ مَلَا۟ئِهٖ فَاتَّبَعُوْٓا اَمْرَ

پڌري سان. فرعون ۽ ان جي سردارن ڏي پوءِ انهن پيروي ڪئي حُڪم

فِرْعَوْنَ ج وَ مَآ اَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيْدٍ ﴿٩٧﴾ يَقْدُمُ قَوْمَهٗ
فرعون جي، ۽ نہ هئو حڪم فرعون جو صحيح. اڳيان هوندو پنهنجي قوم جي

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَاَوْرَدَهُمُ النَّارَ ط وَ بِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُوْدُ ﴿٩٨﴾ وَ
قيامت ڏينهن پوءِ آڻيندو انهن کي باهہ تي، ۽ بڇڙو آهي اهو گهيڙ گهڙيل. ۽

اُتْبِعُوْا فِيْ هٰذِهٖ لَعْنَةً وَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ط بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُوْدُ ﴿٩٩﴾
ڪڍلاتي ويَن هن دنيا ۾ لعنت ۽ پڻ ڏينهن قيامت، بڇڙو آهي اهو ڏيب ڏنل.

ذٰلِكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ الْقُرٰى نَقُصُّهٗ عَلَيْكَ مِنْهَا قَآئِمٌ
اهي آهن ڪجهه خبرون ڳوٺن جون بيان ڪيون ٿا ان کي توتي انهن مان ڪي بيٺا آهن

وَّ حَصِيْدٌ ﴿١٠٠﴾ وَ مَا ظَلَمْنٰهُمْ وَلٰكِنْ ظَلَمُوْٓا اَنْفُسَهُمْ
۽ ڪي ڊنل آهن. ۽ نہ ظلم ڪيو اسان انهن تي پر ظلم ڪيائون پاڻ تي

فَمَآ اَغْنَتْ عَنْهُمْ اٰلِهَتُهُمُ الَّتِيْ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ
پوءِ نہ ٽاريو انهن کان سندن معبودن جن کي سڏيندا هئا الله کان سواءِ

مِنْ شَيْءٍ لَّمَّا جَآءَ اَمْرُ رَبِّكَ ط وَ مَا زَادُوْهُمْ غَيْرَ
ڪجهه بہ جڏهن آيو حڪم تنهنجي رب جو، ۽ نہ وڌايائون انهن لاءِ سواءِ

تَتْبِيْبٍ ﴿١٠١﴾ وَ كَذٰلِكَ اَخْذُ رَبِّكَ اِذَآ اَخَذَ الْقُرٰى
تباهي جي. ۽ اهڙي طرح آهي پڪڙڻ تنهنجي رب جو جڏهن وٺندو آهي ڳوٺن کي

وَ هِيَ ظَالِمَةٌ ط اِنَّ اَخْذَهٗٓ اَلِيْمٌ شَدِيْدٌ ﴿١٠٢﴾ اِنَّ
۽ اهي هوندا آهن ظلم ڪندڙ، بيشڪ پڪڙ ان جي ايذائيندڙ آهي سخت آهي. (١) بيشڪ

فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ الْاٰخِرَةِ ط ذٰلِكَ
ان ۾ نشاني آهي انهيءَ لاءِ جو ڊڄي ٿو عذاب آخرت جي کان، اهو

يَوْمٌ مَّجْمُوْعٌ لا لَّهُ النَّاسُ وَ ذٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُوْدٌ ﴿١٠٣﴾ وَ
ڏينهن آهي جو گڏ ٿيل هوندا ان ۾ ماڻهو ۽ اهو ڏينهن حاضريءَ وارو آهي. ۽

مَا نُؤَخِّرُهٗۤ اِلَّا لِاَجَلٍ مَّعْدُوْدٍ ؕ﴿۱۰۴﴾ يَوْمَ يَاْتِ لَا

نہ ٹا پوئتي ڪريون ان کي مگر وقت توري لاءِ. ❶ جنھن ڏينھن اھو ايندو نہ

تَكَلَّمُ نَفْسٌ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ۚ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَّ سَعِيْدٌ ﴿۱۰۵﴾

ڳالھائيندو ڪو بہ مگر ان جي اجازت سان، پوءِ ڪي انھن مان نياڳا ھوندا ۽ ڪي سياڳا.

فَاَمَّا الَّذِيْنَ شَقُوْا فَفِي النَّارِ لَهُمْ فِيْهَا زَفِيْرٌ وَّ شَهِيْقٌ ﴿۱۰۶﴾ لا

پوءِ جيڪي نياڳا ٿيا پوءِ ھوندا باھ ۾ انھن لاءِ اتي ھونديون دانھون ۽ ڪُوڪُون. ❷

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوٰتُ وَ الْاَرْضُ اِلَّا مَا

يڪو رھندا ان ۾ جيستائين رھندا آسمان ۽ زمين مگر جنھن کي

شَآءَ رَبُّكَ ؕ اِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيْدُ ﴿۱۰۷﴾ وَ اَمَّا

گھُري رب تنھنجو، بيشڪ تنھنجو رب بلڪل ڪندڙ آھي جو چاھي. پر

الَّذِيْنَ سُعِدُوْا فَفِي الْجَنَّةِ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا مَا دَامَتِ

جيڪي سياڳا آھن پوءِ اھي جنت ۾ ھوندا ھميشہ رھندا اتي جيستائين ھوندا

السَّمٰوٰتُ وَ الْاَرْضُ اِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ؕ عَطَآءً غَيْرَ مَجْذُوْذٍ ﴿۱۰۸﴾

آسمان ۽ زمين مگر جو گھُري رب تنھنجو، ڏيندو انعام اڻ ڪُٺ. ❸

فَلَا تَكُ فِيْ مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هٰۤؤُلَآءِ ؕ مَا يَعْبُدُوْنَ

پوءِ نہ ھُج تون شڪ ۾ ان کان جنھن جي پوڄا ڪن ٿا اھي، نہ ٿا پوڄا ڪن

اِلَّا كَمَا يَعْبُدُ اٰبَآؤُهُمْ مِّنْ قَبْلُ ؕ وَ اِنَّا لَمُوَفُّوْهُمْ

مگر جيئن پوڄا ڪندا ھئا انھن جا ابا ڏاڏا اڳي، ۽ اسين پورو ڏينداسون انھن کي

نَصِيْبَهُمْ غَيْرَ مَنْقُوْصٍ ﴿۱۰۹﴾ ع وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ

سندن حصو نہ اڌورو. ❹ ۽ ڏنوسون موسیٰ کي ڪتاب

فَاخْتُلِفَ فِيْهِ ؕ وَ لَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ

پوءِ مخالفت ڪئي وئي ان ۾، ۽ جيڪڏھن نہ ھجي ھا بول اڳي ٿيل

مِنْ رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ؕ وَ اِنَّهُمْ لَفِيْ شَكٍّ مِّنْهُ
تنهنجي رب جو ته فيصلو ٿي وڃي ها انهن ۾ ۽ اهي آهن شڪ ۾ ان کان
مُرِيْبٍ ﴿۱۱۰﴾ وَ اِنَّ كُلًّا لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ
جو بي قرار ڪندڙ آهي. ۽ بيشڪ سڀني کي تنهن وقت ضرور پورا پري ڏيندن تنهنجو رب
اَعْمَالَهُمْ ؕ اِنَّهٗ بِمَا يَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ﴿۱۱۱﴾ فَاسْتَقِمْ كَمَآ
سندن عمل، اهو سندن عملن جي خبر رکندڙ آهي. پوءِ سڌو ٿي رهه ❶ جيئن
اُمِرْتَ وَ مَنْ تَابَ مَعَكَ وَ لَا تَطْغَوْا ؕ اِنَّهٗ
توکي حڪم ٿيو آهي ۽ اُهي به جيڪي موٽيا تون سان گڏ ۽ نه اڳي پوءِ ٿيو، بيشڪ اهو
بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿۱۱۲﴾ وَ لَا تَرْكَنُوْٓا اِلَى الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا فَتَمَسَّكُمُ
توهان جي عملن کي ڏسندڙ آهي. ۽ نه لاڙو ڪريو ظالمن ڏانهن نه ته لڳندي توهان کي
النَّارُ ۙ وَ مَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ اَوْلِيَآءَ ثُمَّ
باهه ❷ ۽ ناهن توهان لاءِ الله کان سواءِ ڪي واهرو پوءِ
لَا تُنْصَرُوْنَ ﴿۱۱۳﴾ وَ اَقِمِ الصَّلٰوةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَ زُلَفًا
توهان مَدد نه ڪيا ويندؤ. ۽ قائم ڪر نماز ڏينهن جا ٻئي پاسا ۽ ڪي ڀاڱا
مِّنَ الَّيْلِ ؕ اِنَّ الْحَسَنٰتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّاٰتِ ؕ ذٰلِكَ ذِكْرٰى
رات جا، بيشڪ چڱايون پري ڪنديون آهن برائين کي، ❸ اها نصيحت آهي
لِلذّٰكِرِيْنَ ﴿۱۱۴﴾ ۚ وَ اصْبِرْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيْعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۱۱۵﴾
نصيحت وٺندڙن لاءِ. ۽ صبر ڪريو پوءِ الله نه ٿو وڃائي اجورو چڱائي ڪندڙن جو.
فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُوْنِ مِنْ قَبْلِكُمْ اُولُوْا بَقِيَّةٍ يَّنْهَوْنَ
پوءِ ڇو نه ٿيا توهان کان اڳين قومن مان سمجهه ڀريا جيڪي جهلن ها
عَنِ الْفَسَادِ فِي الْاَرْضِ اِلَّا قَلِيْلًا مِّمَّنْ اَنْجَيْنَا مِنْهُمْ ۚ وَ
فساد کان ملڪ ۾ مگر ٿورا هئا جن کي بچايو سون انهن مان، ۽

اتَّبَعَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مَآ اُتْرِفُوْا فِيْهِ وَ كَانُوْا مُجْرِمِيْنَ ﴿١١٦﴾

ڪي لڳا ظالم ان کي جنهن ۾ ڪين عيش مليو ۽ هئا ڏوهاري.

وَ مَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَّ اَهْلُهَا مُصْلِحُوْنَ ﴿١١٧﴾

۽ ناهي تنهنجو رب جو اُجاڙي ڳوٺن کي ظلم سان ۽ هجن اُتي وارا سڌارو ڪندڙ.

وَ لَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّ

۽ جيڪڏهن گُهري ها تنهنجو رب ته ڪري ها ماڻهن کي جماعت هڪڙي ۽

لَا يَزَالُوْنَ مُخْتَلِفِيْنَ ﴿١١٨﴾ اِلَّا مَنْ رَّحِمَ رَبُّكَ وَ لِذٰلِكَ

اهي هميشه رهندا اختلاف ڪندڙ.❶ مگر جنهن تي ٻاجهه ڪري تنهنجو رب، ۽ انهيءَ لاءِ

خَلَقَهُمْ وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَاَمْلَئَنَّ

پيدا ڪيو اٿس انهن کي، ۽ پوري ٿي ڳالهه تنهنجي رب جي ته ضرور ڀريندس

جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَ النَّاسِ اَجْمَعِيْنَ ﴿١١٩﴾ وَ كُلًّا نَّقُصُّ

دوزخ کي جنن ۽ ماڻهن ۽ سڀني مان. ۽ سڀ بيان ڪيون ٿا

عَلَيْكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهٖ فُؤَادَكَ وَ

توتي اهي خبرون رسولن جون جن سان قرار ونايون ٿا تنهنجي قلب کي، ۽

جَآءَكَ فِيْ هٰذِهِ الْحَقُّ وَ مَوْعِظَةٌ وَّ ذِكْرٰى لِلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٢٠﴾ وَ

آيو تو وٽ هن ۾ حق ۽ وعظ ۽ يادگيرو مومنن لاءِ. ۽

قُلْ لِّلَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ اعْمَلُوْا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنَّا

ٻڌاءِ انهن کي جي ايمان نه ٿا آڻين ته ڪم ڪريو توهان پنهنجي جاءِ تي، اسين به

عٰمِلُوْنَ ﴿١٢١﴾ وَ انْتَظِرُوْا اِنَّا مُنْتَظِرُوْنَ ﴿١٢٢﴾ وَ لِلّٰهِ

ڪم ڪندڙ آهيون.❷ ۽ اوسيئڙو ڪريو، اسان به اوسيئڙو ڪندڙ آهيون. ۽ الله لاءِ آهي

غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ اِلَيْهِ يُرْجَعُ الْاَمْرُ كُلُّهٗ

ڳُجهه آسمانن ۽ زمين جو ۽ ان ڏانهن ئي موٽايو وڃي ٿو معاملو سارو

ع ١٠ ١٤

فَاعۡبُدۡهُ وَ تَوَكَّلۡ عَلَيۡهِ ؕ وَ مَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُوۡنَ ﴿١٢٣﴾ ع

پوءِ عبادت ڪر انهيءَ جي ۽ پروسو ڪر ان تي، ۽ ناهي تنهنجو رب بي خبر توهان جي عملن کان.

سُوۡرَۃُ یُوۡسُفَ مَکِّیَّۃٌ وَّ ھِیَ مِائَۃٌ وَّ اِحۡدٰی عَشۡرَۃَ اٰیَۃً وَّ اثۡنَا عَشَرَ رُکُوۡعًا

سورت يوسف مڪي آهي ۽ اها هڪ سؤ يارهن آيتون ۽ ٻارهن رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

الٓرٰ ۟ قف تِلۡکَ اٰیٰتُ الۡکِتٰبِ الۡمُبِیۡنِ ﴿١﴾ قف اِنَّاۤ اَنۡزَلۡنٰہُ

الرٰ هي آيتون آهن ڪتاب بيان ڪندڙ جون. ❶ بيشڪ اسان نازل ڪيو ان کي

قُرۡءٰنًا عَرَبِیًّا لَّعَلَّکُمۡ تَعۡقِلُوۡنَ ﴿٢﴾ نَحۡنُ نَقُصُّ عَلَیۡکَ

قرآن عربي ڪري جيئن توهان سمجهو. اسان ٻڌايون ٿا توکي

اَحۡسَنَ الۡقَصَصِ بِمَاۤ اَوۡحَیۡنَاۤ اِلَیۡکَ ھٰذَا الۡقُرۡاٰنَ ٭ۖ ق وَ

تمام سٺو قصو ❷ جو اسان وحي ڪيو آهي توڏانهن هي قرآن ۽

اِنۡ کُنۡتَ مِنۡ قَبۡلِہٖ لَمِنَ الۡغٰفِلِیۡنَ ﴿٣﴾ اِذۡ قَالَ یُوۡسُفُ

تون هئين انهيءَ کان اڳ ۾ البت بي خبرن مان. جڏهن چيو يوسف

لِاَبِیۡہِ یٰۤاَبَتِ اِنِّیۡ رَاَیۡتُ اَحَدَ عَشَرَ کَوۡکَبًا وَّ

پنهنجي پيءُ کي اي منهنجا ابا بيشڪ مون ڏٺا يارهن ستارا ۽

الشَّمۡسَ وَ الۡقَمَرَ رَاَیۡتُہُمۡ لِیۡ سٰجِدِیۡنَ ﴿٤﴾ قَالَ یٰبُنَیَّ لَا

سج ۽ چنڊ، ڏٺم انهن کي مون ڏانهن سجدو ڪندي. چيائين اي پٽڙا نه

تَقۡصُصۡ رُءۡیَاکَ عَلٰۤی اِخۡوَتِکَ فَیَکِیۡدُوۡا لَکَ کَیۡدًا ؕ اِنَّ

ٻڌائج پنهنجو خواب پنهنجن ڀائرن کي پوءِ رٿيندا تولاءِ مڪر، ❸ بيشڪ

الشَّیۡطٰنَ لِلۡاِنۡسَانِ عَدُوٌّ مُّبِیۡنٌ ﴿٥﴾ وَ کَذٰلِکَ یَجۡتَبِیۡکَ رَبُّکَ

شيطان ماڻهو جو پڌرو دشمن آهي. ۽ اهڙي طرح چونڊيندو توکي تنهنجو رب

وَ يُعَلِّمُكَ مِنْ تَاْوِيْلِ الْاَحَادِيْثِ وَ يُتِمُّ نِعْمَتَهٗ

۽ سيکاريندو توکي تعبير ڳالهين جو ۽ پوري ڪندو پنهنجي نعمت

عَلَيْكَ وَ عَلٰۤى اٰلِ يَعْقُوْبَ كَمَاۤ اَتَمَّهَا عَلٰۤى اَبَوَيْكَ

توتي ۽ يعقوب جي گهراڻي تي جيئن پوري ڪيائين اها تنهنجي ابي ڏاڏي تي

مِنْ قَبْلُ اِبْرٰهِيْمَ وَ اِسْحٰقَ ؕ اِنَّ رَبَّكَ عَلِيْمٌ

اڳ ۾ ابراهيم ۽ اسحاق تي، بيشڪ تنهنجو پروردگار علم وارو

ع ١ ١١ حَكِيْمٌ ﴿٦﴾ لَقَدْ كَانَ فِيْ يُوْسُفَ وَ اِخْوَتِهٖۤ اٰيٰتٌ

حڪمت وارو آهي. يقينن آهن يوسف ۽ ان جي ڀائرن ۾ نشانيون

لِّلسَّآئِلِيْنَ ﴿٧﴾ اِذْ قَالُوْا لَيُوْسُفُ وَ اَخُوْهُ اَحَبُّ

پُڇا ڪندڙن لاءِ. جڏهن چيائون ته يوسف ۽ ان جو ڀاءُ وڌيڪ پيارا آهن

اِلٰۤى اَبِيْنَا مِنَّا وَ نَحْنُ عُصْبَةٌ ؕ اِنَّ اَبَانَا

اسان جي ابي کي اسان کان ۽ اسين آهيون سگهارو جٿو، بيشڪ اسان جو پيءُ آهي

لَفِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنِۣ ﴿٨﴾ ۚۖ اقْتُلُوْا يُوْسُفَ اَوِ اطْرَحُوْهُ اَرْضًا

ڀُل پڌري ۾. ماري وجهو يوسف کي يا ڦٽو ڪريوس ڪنهن ملڪ ۾

يَّخْلُ لَكُمْ وَجْهُ اَبِيْكُمْ وَ تَكُوْنُوْا مِنْۢ بَعْدِهٖ قَوْمًا

ته نجو ٿئي توهان لاءِ رُخ توهان جي پيءُ جو ۽ ٿي پئجو ان کان پوءِ ماڻهو

صٰلِحِيْنَ ﴿٩﴾ قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ لَا تَقْتُلُوْا يُوْسُفَ وَ اَلْقُوْهُ

صالحَ. ❶ چيو چوندڙ ❷ انهن مان نه قتل ڪريو يوسف کي ۽ اڇليو ان کي

فِيْ غَيٰبَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ اِنْ كُنْتُمْ

کوپ کوهه جي ۾ ته ڪڍي ان کي ڪو قافلي وارو جيڪڏهن آهيو

فٰعِلِيْنَ ﴿١٠﴾ قَالُوْا يٰۤاَبَانَا مَا لَكَ لَا تَاْمَنَّا

ڪم ڪندڙ. چيائون اي ابا اسان جا ڇا ٿيو آهي توکي جو نه ٿو پت ڪرين اسان تي

عَلٰى يُوْسُفَ وَ اِنَّا لَهٗ لَنٰصِحُوْنَ ﴿١١﴾ اَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا

يوسف لاءِ ۽ اسين ان جا خير گھُرا آهيون. ڇڏ انهيءَ کي اسان سان گڏ سُڀاڻي

يَّرْتَعْ وَ يَلْعَبْ وَ اِنَّا لَهٗ لَحٰفِظُوْنَ ﴿١٢﴾ قَالَ اِنِّيْ

ته ميوا چُوندي ۽ راند کيڏي ۽ اسان ان جي سنڀال ڪنداسون. چيائين بيشڪ

لَيَحْزُنُنِيْٓ اَنْ تَذْهَبُوْا بِهٖ وَ اَخَافُ اَنْ يَّاْكُلَهُ الذِّئْبُ

ڏکائي ٿو مون کي توهان جو وٺي وڃڻ ان کي ۽ آءٌ ڊڄان ٿو متان کائي ان کي بگھڙ

وَ اَنْتُمْ عَنْهُ غٰفِلُوْنَ ﴿١٣﴾ قَالُوْا لَئِنْ اَكَلَهُ الذِّئْبُ

۽ توهين هجو انهي کان بي خبر. چيائون جيڪڏهن کاڌو ان کي ڪنهن بگھڙ

وَ نَحْنُ عُصْبَةٌ اِنَّآ اِذًا لَّخٰسِرُوْنَ ﴿١٤﴾ فَلَمَّا

هوڏانهن اسين آهيون ٿولو طاقتور ته اسين انهيءَ مهل بيڪار آهيون. پوءِ جڏهن

ذَهَبُوْا بِهٖ وَ اَجْمَعُوْٓا اَنْ يَّجْعَلُوْهُ فِيْ غَيٰبَتِ الْجُبِّ ۚ وَ

وٺي ويا ان کي ۽ پاڻ ۾ ٻڌي ڪيائون ته وجهن ان کي تري کوهه جي ۾، ۽

اَوْحَيْنَآ اِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِاَمْرِهِمْ هٰذَا وَ هُمْ

وحي ڪيوسون ان ڏانهن [1] ته ضرور تون خبر ڏيندين انهن کي سندن انهيءَ ڪم جي ۽ اهي

لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿١٥﴾ وَ جَآءُوْٓ اَبَاهُمْ عِشَآءً يَّبْكُوْنَ ﴿١٦﴾ ط قَالُوْا

(توکي) نه سڃاڻندا. ۽ آيا پنهنجي پيءُ وٽ رات جو روئندا. چيائون

يٰٓاَبَانَآ اِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَ تَرَكْنَا يُوْسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا

اي ابا اسان جا اسان وياسون ڊوڙ پورائڻ ۽ ڇڏيوسون يوسف کي پنهنجي سامان وٽ

فَاَكَلَهُ الذِّئْبُ ۚ وَ مَآ اَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا

پوءِ کائي ويو ان کي بگھڙ ۽ نه آهين تون پت ڪندڙ اسان تي توڙي هجون

صٰدِقِيْنَ ﴿١٧﴾ وَ جَآءُوْ عَلٰى قَمِيْصِهٖ بِدَمٍ كَذِبٍ ط قَالَ بَلْ

سچا. ۽ آندائون ان جي چولي تي رت ڪوڙو، چيائين نه، پر

الثلثة

سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا ؕ فَصَبْرٌ جَمِيْلٌ ؕ وَ اللّٰهُ
ناهِي آهي توهان لاءِ توهان جي نفسن اها ڳالهه، پوءِ صبر بهتر آهي، ۽ الله کان ئي
الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُوْنَ ⑱ وَ جَآءَتْ سَيَّارَةٌ فَاَرْسَلُوْا
مدد گهربل آهي ان تي جيڪي توهان چئو ٿا. ۽ آيو ڪو قافلو پوءِ موڪليائون
وَارِدَهُمْ فَاَدْلٰى دَلْوَهٗ ؕ قَالَ يٰبُشْرٰى هٰذَا
پنهنجي پاڻي واري کي پوءِ انهيءَ لڙڪايو ڏول پنهنجو، چيائين واهه ڀلائي هيءُ ته
غُلٰمٌ ؕ وَ اَسَرُّوْهُ بِضَاعَةً ؕ وَ اللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِمَا
ڇوڪرو آهي، ۽ لڪايائون ان کي واپار جو مال ڪري، ۽ الله گهڻو ڄاڻندڙ آهي جيڪي
يَعْمَلُوْنَ ⑲ وَ شَرَوْهُ بِثَمَنٍۢ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُوْدَةٍ ۚ
اهي ڪن ٿا. ۽ وڪيائون ان کي ٿوريءَ رقم تي ڪي پائليون ڳاڻيون،
وَ كَانُوْا فِيْهِ مِنَ الزّٰهِدِيْنَ ⑳ ع وَ قَالَ الَّذِى اشْتَرٰىهُ
۽ هئا انهيءَ کان پاسيرا. ۽ چيو انهيءَ جنهن خريد ڪيو ان کي
مِنْ مِّصْرَ لِامْرَاَتِهٖۤ اَكْرِمِىْ مَثْوٰىهُ عَسٰۤى اَنْ يَّنْفَعَنَاۤ
مصر مان پنهنجي زال کي ته سني ڪر انهيءَ جي رهائش شايد نفعو ڏئي اسان کي
اَوْ نَتَّخِذَهٗ وَلَدًا ؕ وَ كَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوْسُفَ فِى الْاَرْضِ ز
يا ٻڻايون ان کي پُٽ، ۽ اهڙي طرح رهايوسون يوسف کي ان ملڪ ۾
وَلِنُعَلِّمَهٗ مِنْ تَاْوِيْلِ الْاَحَادِيْثِ ؕ وَ اللّٰهُ غَالِبٌ
جيئن سيکاريون ان کي تعبيرُ خوابن جو، ۽ الله زور آهي
عَلٰۤى اَمْرِهٖ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ㉑ وَ لَمَّا بَلَغَ
پنهنجي ڪم ۾ پر ڪيترا ماڻهو نه ٿا ڄاڻن. ۽ جڏهن پهتو
اَشُدَّهٗۤ اٰتَيْنٰهُ حُكْمًا وَّ عِلْمًا ؕ وَ كَذٰلِكَ نَجْزِى
پنهنجي جواني کي ته ڏني سون ان کي سمجهه ۽ علم، ۽ اهڙي طرح بدلو ڏيندا آهيون

الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٢٢﴾ وَ رَاوَدَتْهُ الَّتِيْ هُوَ فِيْ بَيْتِهَا
چڱائي وارن کي. ❶ ۽ خواهش ڪئي انهيءَ کان ان عورت جنهن جي گهر ۾ هئو

عَنْ نَّفْسِهٖ وَ غَلَّقَتِ الْاَبْوَابَ وَ قَالَتْ هَيْتَ لَكَ ؕ قَالَ
سندس نفس جي ❷ ۽ بند ڪيائين دروازا ❸ ۽ چيائين هيڏي اچ، چيائين

مَعَاذَ اللّٰهِ اِنَّهٗ رَبِّيْٓ اَحْسَنَ مَثْوَايَ ؕ اِنَّهٗ
الله جي پناهه بيشڪ اهو منهنجو نپائيندڙ آهي ❹ چڱي ڪيائين رهائش منهنجي، بيشڪ

لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٢٣﴾ وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهٖ ۚ وَ
نہ ڪامياب ٿيندا آهن ظالم. يقينن ارادو ڪري چڪي هئي انهيءَ جو، ۽

هَمَّ بِهَا لَوْ لَآ اَنْ رَّاٰ بُرْهَانَ رَبِّهٖ ؕ كَذٰلِكَ
اهو بہ ارادو ڪري ها، جي نہ ڏسي ها طاقت پنهنجي رب جي، ❺ ائين ئي ٿيو

لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوْٓءَ وَ الْفَحْشَآءَ ؕ اِنَّهٗ مِنْ عِبَادِنَا
جيئن ڦيرايون ان کان برائي ۽ بي حيائيءَ کي، بيشڪ اهو هئو اسان جي ٻانهن

الْمُخْلَصِيْنَ ﴿٢٤﴾ وَ اسْتَبَقَا الْبَابَ وَ قَدَّتْ قَمِيْصَهٗ مِنْ دُبُرٍ
نِجِنِ مان. ❻ ۽ ٻئي ڊوڙيا دروازي ڏانهن ۽ ڦاڙيائين ان جو چولو پُٺ کان

وَّ اَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ ؕ قَالَتْ مَا جَزَآءُ مَنْ
۽ مليا انهيءَ جي مڙس سان دروازي وٽ، چيائين ڪهڙي سزا آهي ان جي

اَرَادَ بِاَهْلِكَ سُوْٓءًا اِلَّآ اَنْ يُّسْجَنَ اَوْ عَذَابٌ
جيڪو ارادو ڪري تنهنجي گهر ۾ برائي جو مگر هي تہ ان کي جيل ڏجي يا سزا

اَلِيْمٌ ﴿٢٥﴾ قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِيْ عَنْ نَّفْسِيْ وَ شَهِدَ
ڏکائيندڙ. چيائين اِنهيءَ ئي خواهش ڪئي مون کان منهنجي نفس جي ۽ طريقو ٻڌايو

شَاهِدٌ مِّنْ اَهْلِهَا ۚ اِنْ كَانَ قَمِيْصُهٗ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ
هڪڙي حاضر ان عورت جي ماڻهن مان، جيڪڏهن آهي چولو ان جو ڦاٽل اڳ کان

فَصَدَقَتْ وَ هُوَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٢٦﴾ وَ اِنْ كَانَ قَمِيْصُهٗ

پوءِ هيءَ سچي آهي ۽ اِهو آهي ڪوڙ ڳالهائيندڙن مان. ۽ جيڪڏهن آهي چولو ان جو

قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَ هُوَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٢٧﴾ فَلَمَّا

قاتل پُٺ کان پوءِ هيءَ ڪُوڙي آهي ۽ اهو آهي سچ چوندڙن مان. ❶ پوءِ جڏهن

رَاٰ قَمِيْصَهٗ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ اِنَّهٗ مِنْ كَيْدِكُنَّ ؕ

ڏٺائين چولو ان جو قاتل پُٺ کان چيائين بيشڪ اهو مڪر آهي توهان عورتن جو،

اِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيْمٌ ﴿٢٨﴾ يُوْسُفُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا سكتة وَ

يقينن توهان جو مڪر تمام وڏو آهي. اي يوسف! ڇڏ انهيءَ ڳالهه کي ❷ ۽

اسْتَغْفِرِيْ لِذَنْۢبِكِ ۚۖ اِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخٰطِـِٕيْنَ ﴿٢٩﴾ ع وَ ع ٣ ٩ ١٣

تون بہ معافي وٺ پنهنجي گناهہ جي، بيشڪ تون ئي گناهہ واري آهين. ۽

قَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِيْنَةِ امْرَاَتُ الْعَزِيْزِ تُرَاوِدُ فَتٰىهَا

چَوَڻ لڳيون عورتون شهر جون تہ زال عزيز جي ڏتاري ٿي پنهنجي ٻانهي کي

عَنْ نَّفْسِهٖ ۚ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا ؕ اِنَّا لَنَرٰىهَا فِيْ ضَلٰلٍ

سندس نفس کان، جو مست ڪيو ان کي محبت، اسين ڏسون ٿيون ان کي غلطي

مُّبِيْنٍ ﴿٣٠﴾ فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ اَرْسَلَتْ اِلَيْهِنَّ وَ

پڌري ۾. پوءِ جڏهن ٻڌائين نموني بازي انهن جي ماڻهو موڪليائين انهن ڏانهن ۽

اَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَاً وَّ اٰتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّيْنًا وَّ

تيار ڪيائين انهن لاءِ دعوت ۽ ڏنائين هر هڪ کي انهن مان ڇُري ۽

قَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ ۚ فَلَمَّا رَاَيْنَهٗۤ اَكْبَرْنَهٗ وَ

چيائين نڪري اچ انهن جي آڏو، پوءِ جڏهن ڏٺائون ان کي وڏو ڄاتائون انهيءَ کي ۽

قَطَّعْنَ اَيْدِيَهُنَّ وَ قُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا هٰذَا بَشَرًا ؕ

ڪپي وڌائون پنهنجا هٿ ۽ چيائون پاڪائي آهي الله جي ناهي هيءُ انسان،

اِنۡ هٰذَاۤ اِلَّا مَلَكٌ كَرِيۡمٌ ﴿٣١﴾ قَالَتۡ فَذٰلِكُنَّ الَّذِىۡ

هي تہ رڳو مَلڪ سڳورو آهي. چيائين هي اتوَ اُهو جو

لُمۡتُنَّنِىۡ فِيۡهِ ؕ وَلَقَدۡ رَاوَدۡتُّهٗ عَنۡ نَّفۡسِهٖ

ملامت ڪئي توهان مون کي انهيءَ ۾ ۽ مان خواهش ڪئي ان کان سندس نفس جي

فَاسۡتَعۡصَمَ ؕ وَلَئِنۡ لَّمۡ يَفۡعَلۡ مَاۤ اٰمُرُهٗ لَيُسۡجَنَنَّ

پر پاڻ بچائي ويو، ۽ جيڪڏهن نہ ڪندو جيڪي آءٌ چوانس ٿي تہ ضرور قيد ڪيو ويندو

وَلَيَكُوۡنًا مِّنَ الصّٰغِرِيۡنَ ﴿٣٢﴾ قَالَ رَبِّ السِّجۡنُ

۽ البت ٿيندو ذليلن مان. چيائين اي منهنجا پروردگار قيد

اَحَبُّ اِلَىَّ مِمَّا يَدۡعُوۡنَنِىۡۤ اِلَيۡهِ ۚ وَاِلَّا تَصۡرِفۡ

وڌيڪ پسند آهي مون کي ان کان سڏين ٿيون مون کي جنهن طرف، ۽ جيڪڏهن نہ ٽاريندين

عَنِّىۡ كَيۡدَهُنَّ اَصۡبُ اِلَيۡهِنَّ وَاَكُنۡ مِّنَ الۡجٰهِلِيۡنَ ﴿٣٣﴾

مون کان مڪر انهن جو تہ لڙي پوندس انهن ڏانهن ۽ ٿي پوندس جاهلن مان. (١)

فَاسۡتَجَابَ لَهٗ رَبُّهٗ فَصَرَفَ عَنۡهُ كَيۡدَهُنَّ ؕ اِنَّهٗ هُوَ

پوءِ دعا قبول ڪئي انجي سندس رب پوءِ موڙيائين ان کان مڪر انهن جو، بيشڪ اهوئي

السَّمِيۡعُ الۡعَلِيۡمُ ﴿٣٤﴾ ثُمَّ بَدَا لَهُمۡ مِّنۡۢ بَعۡدِ مَا رَاَوُا الۡاٰيٰتِ

ٻُڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. پوءِ خيال آيو انهن کي ان کان پوءِ جو ڏٺائون حالات

لَيَسۡجُنُنَّهٗ حَتّٰى حِيۡنٍ ﴿٣٥﴾ وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجۡنَ فَتَيٰنِ ؕ ع ٤ ١٤

تہ ضرور بند رکن انکي ڪجهہ وقت تائين. (٢) ۽ داخل ٿيا ان سان گڏ قيد ۾ ٻہ نوجوان، (٣)

قَالَ اَحَدُهُمَاۤ اِنِّىۡۤ اَرٰٮنِىۡۤ اَعۡصِرُ خَمۡرًا ۚ وَقَالَ

چيو انهن ٻنهي مان هڪڙي تہ آءٌ ڏسان ٿو پاڻ کي تہ نپوڙي ڪڍان ٿو شراب، ۽ چيو

الۡاٰخَرُ اِنِّىۡۤ اَرٰٮنِىۡۤ اَحۡمِلُ فَوۡقَ رَاۡسِىۡ خُبۡزًا تَاۡكُلُ الطَّيۡرُ

ٻئي تہ آءٌ ڏسان ٿو پاڻ کي تہ کڻان ٿو پنهنجي مٿي تي ماني جو کائن ٿا پکي

مِنْهُ ؕ نَبِّئْنَا بِتَاْوِيْلِهٖ ۚ اِنَّا نَرٰىكَ مِنَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۳۶﴾

انهيءَ مان، ٻڌاءِ اسان کي مطلب ان جو، اسين ڏسون ٿا توکي ڀلارن مان.

قَالَ لَا يَاْتِيْكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقٰنِهٖۤ اِلَّا نَبَّاْتُكُمَا

چيائين نہ ايندو اوهان وٽ کاڌو جو ملندو آهي توهان کي مگر آءٌ ٻڌائيندس اوهان کي

بِتَاْوِيْلِهٖ قَبْلَ اَنْ يَّاْتِيَكُمَا ؕ ذٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِيْ

مطلب ان جو. اڳي هن کان جو اچي اوهان وٽ، هيءُ اٿوَ ان مان جيڪي سيکاريو مون کي

رَبِّيْ ؕ اِنِّيْ تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ

منهنجي رب، بيشڪ آءٌ ڇڏيو اٿم دين اهڙن ماڻهن جو جيڪي نہ ٿا مڃن الله کي

وَ هُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿۳۷﴾ وَ اتَّبَعْتُ مِلَّةَ اٰبَآءِيْۤ

۽ اهي آخرت کان انڪار ڪندڙ آهن. ۽ مون ورتو دين پنهنجي پيءُ ڏاڏن جو

اِبْرٰهِيْمَ وَ اِسْحٰقَ وَ يَعْقُوْبَ ؕ مَا كَانَ لَنَاۤ اَنْ نُّشْرِكَ

ابراهيم ۽ اسحاق ۽ يعقوب جو، ناهي جائز اسان لاءِ جو شريڪ ڪريون

بِاللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ؕ ذٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ عَلَيْنَا وَ

الله سان ڪنهن شيءَ کي، اهو فضل الله جو آهي اسان تي ۽

عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿۳۸﴾ يٰصَاحِبَيِ

ماڻهن تي پر ڪيترا ماڻهو نہ ٿا شڪر ڪن. اي منهنجا ٻہ ساٿي

السِّجْنِ ءَ اَرْبَابٌ مُّتَفَرِّقُوْنَ خَيْرٌ اَمِ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ؕ ﴿۳۹﴾

قيدجا! ڇا پالڻهار جدا جدا ڀلا آهن يا الله واحد القهار.

مَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖۤ اِلَّاۤ اَسْمَآءً سَمَّيْتُمُوْهَاۤ

نہ ٿا پوڄيو اوهان انهيءَ کان سواءِ مگر ڪي اسم نالا رکيا اٿوَ جن جا ①

اَنْتُمْ وَ اٰبَآؤُكُمْ مَّاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ

توهان پاڻ ۽ توهان جي ابن ڏاڏن ڪو نہ لاٿو آهي الله انهن لاءِ ڪوئي

سُلْطٰنٍؕ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِؕ اَمَرَ اَلَّا تَعْبُدُوْٓا
دليل، ناهي حڪومت مگر الله جي، فرمايائين تہ نہ عبادت ڪريو

اِلَّآ اِيَّاهُؕ ذٰلِكَ الدِّيْنُ الْقَيِّمُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ
مگر انهيءَ جي، اهو دين مضبوط آهي پر ڪيترا

النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٤٠﴾ يٰصَاحِبَيِ السِّجْنِ اَمَّآ اَحَدُكُمَا
ماڻهو نہ ٿا ڄاڻن. اي منهنجا قيدي ساٿيو! هڪڙو توهان ٻنهي مان

فَيَسْقِيْ رَبَّهٗ خَمْرًاۚ وَ اَمَّا الْاٰخَرُ فَيُصْلَبُ
پياريندو پنهنجي مالڪ کي شراب، ❶ ۽ باقي ٻيو سوري ڏنو ويندو

فَتَاْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَّاْسِهٖؕ قُضِيَ الْاَمْرُ الَّذِيْ
پوءِ کائيندا پکي ان جي مُنڍيءَ مان، پورو ٿي ويو فيصلو اهو

فِيْهِ تَسْتَفْتِيٰنِؕ ﴿٤١﴾ وَ قَالَ لِلَّذِيْ ظَنَّ اَنَّهٗ
جنهن ۾ توهان معلومات گهرو پيا. ۽ چيائين انهيءَ کي جنهن کي پانيائين تہ اهو

نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِيْ عِنْدَ رَبِّكَ٘ فَاَنْسٰىهُ
ڇٽندو ٻنهي مان ڳالهہ ڪجانءِ منهنجي پنهنجي مالڪ وٽ ❷ پوءِ وسارائي ان کان

الشَّيْطٰنُ ذِكْرَ رَبِّهٖ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ
شيطان ڳالهہ ڪرڻ سندس مالڪ وٽ پوءِ رهيو قيد ۾ ڪيئي

سِنِيْنَ ﴿٤٢﴾ع وَ قَالَ الْمَلِكُ اِنِّيْٓ اَرٰى سَبْعَ بَقَرٰتٍ سِمَانٍ
ورهيہ. ۽ چيو بادشاهہ آءٌ ڏسان ٿو ست ڳئون ٿلهيون

يَّاْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَّ سَبْعَ سُنْۢبُلٰتٍ خُضْرٍ وَّ اُخَرَ
جو کائن ٿيون انهن کي ست ڏٻريون ۽ ست سنگ ساوا ۽ ٻيا

يٰبِسٰتٍؕ يٰٓاَيُّهَا الْمَلَاُ اَفْتُوْنِيْ فِيْ رُءْيَايَ اِنْ
سُڪا، اي ڪچهريءَ وارؤ! جواب ڏيو مون کي منهنجي خواب جو جيڪڏهن

ع ٥ ٧ ١٥

كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُوْنَ ﴿٤٣﴾ قَالُوْٓا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ ج

اوهين خواب جو تعبير ڪندا آهيو. چيائون اهي موڙهاٽيون ڪوڙن خوابن جون آهن،

وَ مَا نَحْنُ بِتَاْوِيْلِ الْاَحْلَامِ بِعٰلِمِيْنَ ﴿٤٤﴾ وَ قَالَ الَّذِيْ

۽ ناهيون اسين معنيٰ اهڙن خوابن جي ڄاڻندڙ. ۽ چيو انهيءَ

نَجَا مِنْهُمَا وَ ادَّكَرَ بَعْدَ اُمَّةٍ اَنَا

جو ڇٽي آيو هئو انهن ٻنهي مان ۽ ياد ڪيائين مُدت ڪان پوءِ تہ آءٌ

اُنَبِّئُكُمْ بِتَاْوِيْلِهٖ فَاَرْسِلُوْنِ ﴿٤٥﴾ يُوْسُفُ اَيُّهَا

ٻڌائيندس توهان کي انهيءَ جو تعبير پوءِ موڪليو مون کي. اي يوسف! اي

الصِّدِّيْقُ اَفْتِنَا فِيْ سَبْعِ بَقَرٰتٍ سِمَانٍ

سچا فتوٰي ڏِج اسان کي ستن ڳئن ٿلهين جي

يَّاْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَّ سَبْعِ سُنْۢبُلٰتٍ خُضْرٍ وَّ اُخَرَ

کائن ٿيون جن کي ست ڏٻريون ۽ ست سنگ ساوا ۽ ٻيا

يٰبِسٰتٍ لا لَّعَلِّيْٓ اَرْجِعُ اِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿٤٦﴾

سُڪا جيئن آءٌ موٽي وڃان ماڻهن ڏانهن جيئن اُهي معلوم ڪن.

قَالَ تَزْرَعُوْنَ سَبْعَ سِنِيْنَ دَاَبًا ج فَمَا حَصَدْتُّمْ

فرمايائين پوک ڪندؤ ست سال ساندهہ پوءِ جيڪو لابارو ڪريو

فَذَرُوْهُ فِيْ سُنْۢبُلِهٖٓ اِلَّا قَلِيْلًا مِّمَّا تَاْكُلُوْنَ ﴿٤٧﴾

تہ ڇڏيو انهيءَ کي پنهنجي سنگ ۾ مگر ٿورو جيڪو توهان کائو.

ثُمَّ يَاْتِيْ مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَّاْكُلْنَ

پوءِ ايندا انهيءَ کان بعد ست سال سخت، اهي کائي ويندا

مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ اِلَّا قَلِيْلًا مِّمَّا تُحْصِنُوْنَ ﴿٤٨﴾

ان کي جيڪي توهان رکيو هئو انهن لاءِ مگر ٿورو ان مان جنهن کي سنيالي رکندؤ.

ثُمَّ يَأْتِيْ مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ عَامٌ فِيْهِ يُغَاثُ

پوءِ ايندو انهيءَ کان بعد هڪ سال جنهن ۾ مينهن وسندو

النَّاسُ وَ فِيْهِ يَعْصِرُوْنَ ﴿٤٩﴾ وَ قَالَ الْمَلِكُ ائْتُوْنِيْ

ماڻهن تي ۽ ان ۾ هي رس نپوڙيندا. ۽ چيو بادشاهه وٽي اچو مون وٽ

بِهٖ ۚ فَلَمَّا جَآءَهُ الرَّسُوْلُ قَالَ ارْجِعْ اِلٰى رَبِّكَ

انهيءَ کي، پوءِ جڏهن آيو ان وٽ قاصد چيائين موٽي وڃ پنهنجي مالڪ ڏانهن

فَسْـَٔلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ الّٰتِيْ قَطَّعْنَ

پوءِ پڇا ڪرينس تہ ڪهڙو حال آهي انهن عورتن جو جن ڪپيا هئا

اَيْدِيَهُنَّ ؕ اِنَّ رَبِّيْ بِكَيْدِهِنَّ عَلِيْمٌ ﴿٥٠﴾ قَالَ

هٿ پنهنجا، ❶ بيشڪ منهنجو رب انهن جي مَڪر کي ڄاڻندڙ آهي. چيو بادشاهه

مَا خَطْبُكُنَّ اِذْ رَاوَدْتُّنَّ يُوْسُفَ عَنْ نَّفْسِهٖ ؕ

ڪهڙي حقيقت آهي توهان جي جڏهن ڏتاريو تي توهان يوسف کي سندس نفس کان،

قُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ

چيائون الله پاڪ آهي اسان نہ ڄاتوسون ان تي ڪوئي

سُوْٓءٍ ؕ قَالَتِ امْرَاَتُ الْعَزِيْزِ الْـٰٔنَ حَصْحَصَ

عيب، چيو عزيز جي زال هاڻي پڌري ٿي پئي

الْحَقُّ ۫ اَنَا رَاوَدْتُّهٗ عَنْ نَّفْسِهٖ وَ اِنَّهٗ

سچي ڳالهہ مون ئي راڻيو هو ان کي سندس نفس کان ۽ بيشڪ اهو

لَمِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٥١﴾ ذٰلِكَ لِيَعْلَمَ اَنِّيْ لَمْ اَخُنْهُ

سچن مان آهي. اهو ان لاءِ جو سمجهي تہ مون نہ خيانت ڪئي هئي انهي سان

بِالْغَيْبِ وَ اَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِيْ كَيْدَ الْخَآئِنِيْنَ ﴿٥٢﴾

پر پُٺ ۽ بيشڪ الله نہ ٿو هلائي فريب دغاباز جو. ❷

وَ مَآ اُبَرِّئُ نَفۡسِیۡ ۚ اِنَّ النَّفۡسَ لَاَمَّارَةٌۢ بِالسُّوۡٓءِ

۽ آءٌ نہ ٿو پاڪ چوان پنهنجي نفس کي، بيشڪ نفس حڪم ڪندڙ آهي برائي جو

اِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّیۡ ؕ اِنَّ رَبِّیۡ غَفُوۡرٌ رَّحِیۡمٌ ﴿۵۳﴾ وَ قَالَ

مگر جي رحم ڪري منهنجو رب، بيشڪ منهنجو رب بخشيندڙ مهربان آهي. ❶ ۽ چيو

الۡمَلِكُ ائۡتُوۡنِیۡ بِهٖۤ اَسۡتَخۡلِصۡهُ لِنَفۡسِیۡ ۚ فَلَمَّا

بادشاھ آڻيو مون وٽ انهيءَ کي تہ خاص ڪريان ان کي پنهنجي ڪم لاءِ، ❷ پوءِ جڏهن

كَلَّمَهٗ قَالَ اِنَّكَ الۡيَوۡمَ لَدَيۡنَا مَكِيۡنٌ اَمِيۡنٌ ﴿۵۴﴾

گفتگو ڪيائين ان سان چيائين تہ تون اڄ اسان وٽ عهديدار امين آهين.

قَالَ اجۡعَلۡنِیۡ عَلٰی خَزَآئِنِ الۡاَرۡضِ ۚ اِنِّیۡ حَفِيۡظٌ

چيائين مقرر ڪر مون کي ملڪ جي خزانن تي، ❸ بيشڪ آءٌ سنڀاليندڙ

عَلِيۡمٌ ﴿۵۵﴾ وَ كَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوۡسُفَ فِی الۡاَرۡضِ ۚ

گهڻو ڄاڻندڙ آهيان. ۽ اهڙي طرح عزت ڏني سون يوسف کي ان زمين ۾،

يَتَبَوَّاُ مِنۡهَا حَيۡثُ يَشَآءُ ؕ نُصِيۡبُ بِرَحۡمَتِنَا مَنۡ

تہ رهائش ڪري ان ۾ جتي چاهي، پهچائيندا آهيون پنهنجي رحمت جنهن کي

نَّشَآءُ وَ لَا نُضِيۡعُ اَجۡرَ الۡمُحۡسِنِيۡنَ ﴿۵۶﴾ وَ لَاَجۡرُ الۡاٰخِرَةِ

گهرون ۽ نہ وڃائيندا آهيون اجر چڱن ماڻهن جو. ۽ ثواب آخرت جو

خَيۡرٌ لِّلَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَ كَانُوۡا يَتَّقُوۡنَ ﴿۵۷﴾ ع وَ جَآءَ اِخۡوَةُ يُوۡسُفَ

بهتر آهي ❹ انهن لاءِ جن ايمان آندو ۽ پرهيزگاري ڪندا هئا. ۽ آيا ڀائر يوسف جا

فَدَخَلُوۡا عَلَيۡهِ فَعَرَفَهُمۡ وَ هُمۡ لَهٗ مُنۡكِرُوۡنَ ﴿۵۸﴾ وَ لَمَّا

پوءِ لنگهي ويا ان وٽ تہ سڃاتائين انهن کي ۽ اهي ان کي ڪونہ پيا سڃاڻن. ❺ ۽ جڏهن

جَهَّزَهُمۡ بِجَهَازِهِمۡ قَالَ ائۡتُوۡنِیۡ بِاَخٍ لَّكُمۡ

تيار ڪيائين انهن لاءِ انهن جي سامان کي فرمايائين تہ وٺي اچجو مون وٽ پنهنجو ڀاءُ

مِنْ اَبِيْكُمْ ۚ اَلَا تَرَوْنَ اَنِّيْٓ اُوْفِي الْكَيْلَ وَ اَنَا خَيْرُ

پيئيتوءِ چا نہ تا ڏسو تہ آءٌ پوروڏيان تو ماڻُ ۽ آءٌ آهيان ڀلو

الْمُنْزِلِيْنَ ﴿٥٩﴾ فَاِنْ لَّمْ تَاْتُوْنِيْ بِهٖ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ

مهمان نواز. پوءِ جيڪڏهن نہ آڻيندؤ مون وٽ ان کي پوءِ نہ آهي ڪو ماڻ توهان لاءِ

عِنْدِيْ وَ لَا تَقْرَبُوْنِ ﴿٦٠﴾ قَالُوْا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ اَبَاهُ

مون وٽ ۽ نہ ڪي ويجها ٿِجو مون کي. چيائون طلب ڪنداسون ان جي سندس پيءُ کان

وَ اِنَّا لَفٰعِلُوْنَ ﴿٦١﴾ وَ قَالَ لِفِتْيٰنِهِ اجْعَلُوْا بِضَاعَتَهُمْ

۽ اسان ائين ڪندڙ آهيون. ۽ چيائين پنهنجن ماڻهن کي تہ رکو انهن جي رقم

فِيْ رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُوْنَهَآ اِذَا انْقَلَبُوْٓا اِلٰٓى اَهْلِهِمْ

سندن ٻورين ۾ جيئن اهي سڃاڻن ان کي جڏهن واپس ٿين پنهنجي گهر

لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿٦٢﴾ فَلَمَّا رَجَعُوْٓا اِلٰٓى اَبِيْهِمْ قَالُوْا يٰٓاَبَانَا

شايد اهي موٽي اچن. پوءِ جڏهن موٽي آيا پنهنجي پيءُ ڏانهن چيائون اي ابا

مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ فَاَرْسِلْ مَعَنَآ اَخَانَا نَكْتَلْ

روڪيو ويو اسان کان ماڻُ پوءِ موڪل اسان سان گڏ اسان جي ڀاءُ کي تہ ماڻ وٺي اچون

وَ اِنَّا لَهٗ لَحٰفِظُوْنَ ﴿٦٣﴾ قَالَ هَلْ اٰمَنُكُمْ عَلَيْهِ

۽ يقينن اسين ان جا واهرو آهيون. فرمايائين نہ تو ڀَت ڪريان توهان تي انهيءَ لاءِ

اِلَّا كَمَآ اَمِنْتُكُمْ عَلٰٓى اَخِيْهِ مِنْ قَبْلُ ؕ فَاللّٰهُ خَيْرٌ

مگر جهڙي پت ڪيم توهان تي ان جي ڀاءُ لاءِ اڳ ۾ پوءِ الله گهڻو ڀلو

حٰفِظًا ۪ وَّ هُوَ اَرْحَمُ الرّٰحِمِيْنَ ﴿٦٤﴾ وَ لَمَّا فَتَحُوْا

نگهبان آهي ۽ اهو سڀني مهربانن کان وڌيڪ مهربان آهي. ۽ جڏهن کوليائون

مَتَاعَهُمْ وَجَدُوْا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ اِلَيْهِمْ ؕ قَالُوْا

پنهنجو سامان تہ لڌائون پنهنجي رقم جا موٽائي وئي انهن ڏانهن، چيائون

يٰۤاَبَانَا مَا نَبْغِيْ ؕ هٰذِهٖ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ اِلَيْنَا ۚ وَ

اي ابا اسان جا پيو چا گهرون، هي آهي موڙي اسان جي موٽائي وئي آهي اسان ڏانهن، ۽

نَمِيْرُ اَهْلَنَا وَ نَحْفَظُ اَخَانَا وَ

گُذارو آڻينداسون پنهنجي گهر جو ١ ۽ چونڪي ڏينداسون پنهنجي ڀاءُ تي ۽

نَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيْرٍ ؕ ذٰلِكَ كَيْلٌ يَّسِيْرٌ ﴿٦٥﴾ قَالَ لَنْ

وڌائي آڻينداسون بار اُٺ جو، اهو بار سَولو آهي. چيائين هرگز نہ

اُرْسِلَهٗ مَعَكُمْ حَتّٰى تُؤْتُوْنِ مَوْثِقًا مِّنَ اللّٰهِ

چڏيندس ان کي توهان سان گڏ جيستائين ڏيو مون کي عهد الله جو

لَتَاْتُنَّنِيْ بِهٖۤ اِلَّاۤ اَنْ يُّحَاطَ بِكُمْ ۚ فَلَمَّاۤ اٰتَوْهُ

تہ ضرور آڻيندؤ مون وٽ ان کي مگر جو گهيرو ٿئي توهان تي، پوءِ جڏهن ڏنائونس

مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُوْلُ وَكِيْلٌ ﴿٦٦﴾ وَ قَالَ

پڪو انجام پنهنجو چيائين الله اسان جي ڳالهين جو نگهبان آهي. ٢ ۽ چيائين

يٰبَنِيَّ لَا تَدْخُلُوْا مِنْۢ بَابٍ وَّاحِدٍ وَّ ادْخُلُوْا مِنْ اَبْوَابٍ

اي منهنجا پُٽؤ نہ گهڙجو دروازاي هڪڙي مان ۽ داخل ٿجو دَروازن

مُّتَفَرِّقَةٍ ؕ وَ مَاۤ اُغْنِيْ عَنْكُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ؕ اِنِ

جُدارن مان، ٣ ۽ نہ ٽوٽاري سگهان توهان تان الله جي طرفان ڪا شيءِ ناهي

الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ ؕ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۚ وَ عَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ

حڪم ڪنهن جو سواءِ الله جي، انهيءَ تي پروسو ڪيم، ۽ انهيءَ تي ئي پيل پروسو ڪن

الْمُتَوَكِّلُوْنَ ﴿٦٧﴾ وَ لَمَّا دَخَلُوْا مِنْ حَيْثُ اَمَرَهُمْ اَبُوْهُمْ ؕ

پروسي ڪرڻ وارا. ۽ جڏهن داخل ٿيا جتان جو چيو هئو انهن کي سندن پيءُ،

مَا كَانَ يُغْنِيْ عَنْهُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا حَاجَةً

نہ پيو ٽاري سگهي انهن کان الله جي طرفان ڪا شيءِ مگر هڪ خيال هئو

فِيْ نَفْسِ يَعْقُوْبَ قَضٰىهَا ۭ وَ اِنَّهٗ لَذُوْ عِلْمٍ لِّمَا

يعقوب جي دل ۾ سو پورو ڪيائين، ۽ اھو ھئو وڏي علم وارو جو

عَلَّمْنٰهُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٦٨﴾ وَ لَمَّا

اسان تعليم ڏني ھئي ان کي پر گھڻا ماڻھو نہ ٿا ڄاڻن. ۽ جڏھن

دَخَلُوْا عَلٰى يُوْسُفَ اٰوٰٓى اِلَيْهِ اَخَاهُ قَالَ اِنِّيْٓ اَنَا

داخل ٿيا يوسف وٽ جاءِ ڏنائين پاڻ وٽ پنھنجي ڀاءُ کي ❶ چيائين يقينن مون ئي

اَخُوْكَ فَلَا تَبْتَىِٕسْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٦٩﴾ فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ

تنھنجو ڀاءُ آھيان پوءِ نہ غم ڪر ان تي جو اھي ڪندا ھئا. ❷ پوءِ جڏھن تيار ڪيائين

بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِيْ رَحْلِ اَخِيْهِ ثُمَّ اَذَّنَ

انھن جو سامان رکيائين پيالو بوريءَ ۾ پنھنجي ڀاءُ جي پوءِ آواز ڪيو

مُؤَذِّنٌ اَيَّتُهَا الْعِيْرُ اِنَّكُمْ لَسٰرِقُوْنَ ﴿٧٠﴾ قَالُوْا وَاَقْبَلُوْا عَلَيْهِمْ

پڙھي ڏيندڙ اي قافلي وارؤ! توھان نہ چور آھيو. چيائون منھن ڪري انھن ڏانھن

مَّاذَا تَفْقِدُوْنَ ﴿٧١﴾ قَالُوْا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَ لِمَنْ

ڇا گم ڪيو اٿوَ؟ چيائون گم ڪيو اٿئون ماپو بادشاھ جو ۽ جيڪو

جَآءَ بِهٖ حِمْلُ بَعِيْرٍ وَّ اَنَا بِهٖ زَعِيْمٌ ﴿٧٢﴾ قَالُوْا تَاللّٰهِ

آڻيندو ان کي تہ بار اُٺ جو ملندس ۽ آءٌ ان جو ضامن آھيان. چيائون الله جو قسم

لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَّا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْاَرْضِ وَ مَا كُنَّا

اوھان ڄاڻو ٿا تہ نہ آيا آھيون اسين فساد ڪرڻ لاءِ ملڪ ۾ ۽ نڪي آھيون

سٰرِقِيْنَ ﴿٧٣﴾ قَالُوْا فَمَا جَزَآؤُهٗ اِنْ كُنْتُمْ كٰذِبِيْنَ ﴿٧٤﴾

چور. چيائون ڪھڙي سزا آھي ان جي جيڪڏھن ٿيو اوھين ڪوڙا.

قَالُوْا جَزَآؤُهٗ مَنْ وُّجِدَ فِيْ رَحْلِهٖ فَهُوَ جَزَآؤُهٗ ۭ

چيائون سزا ان جي اھوئي آھي ليي جنھن جي بوري مان پوءِ اھا آھي سزا ان جي، ❸

كَذٰلِكَ نَجْزِى الظّٰلِمِيْنَ ﴿٧٥﴾ فَبَدَاَ بِاَوْعِيَتِهِمْ
اهڙي طرح سزا ڏيندا آهيون ظالمن کي. پوءِ شروعات ڪيائين انهن جي ٻورين سان
قَبْلَ وِعَآءِ اَخِيْهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِّعَآءِ اَخِيْهِ ؕ
اڳ ۾ پنهنجي ڀاءُ جي ٻوري کان پوءِ ڪڍيائين ان کي پنهنجي ڀاءُ جي ٻوريءَ مان،
كَذٰلِكَ كِدْنَا لِيُوْسُفَ ؕ مَا كَانَ لِيَاْخُذَ اَخَاهُ
اهڙي طرح اٽڪل ڪئي سون يوسف لاءِ ❶ اهو نه ونِي سگهي ها پنهنجي ڀاءُ کي
فِىْ دِيْنِ الْمَلِكِ اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ اللّٰهُ ؕ نَرْفَعُ دَرَجٰتٍ
قانون انهيءَ بادشاهه جي ۾ مگر جي گهري الله، بلند ڪندا آهيون درجا
مَّنْ نَّشَآءُ ؕ وَ فَوْقَ كُلِّ ذِىْ عِلْمٍ عَلِيْمٌ ﴿٧٦﴾ قَالُوْٓا
جنهن جا چاهيون، ۽ مٿان هر علم واري تي وڏي علم وارو آهي. چيائون
اِنْ يَّسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ اَخٌ لَّهٗ مِنْ قَبْلُ ۚ
جيڪڏهن ان چوري ڪئي آهي ته پڻ چوري ڪئي هئي ان جي ڀاءُ ❷ هن کان اڳي،
فَاَسَرَّهَا يُوْسُفُ فِىْ نَفْسِهٖ وَ لَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ ۚ قَالَ
پوءِ رکيو ان کي يوسف پنهنجي دل ۾ ۽ نه ٻڌايائين اهو انهن کي، چيائين
اَنْتُمْ شَرٌّ مَّكَانًا ۚ وَ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا تَصِفُوْنَ ﴿٧٧﴾
توهان ئي وڌيڪ بُرا آهيو انهي ڏس ۾ ۽ الله گهڻو چاڻندڙ آهي ان کي جيڪي چئو ٿا.
قَالُوْا يٰٓاَيُّهَا الْعَزِيْزُ اِنَّ لَهٗٓ اَبًا شَيْخًا كَبِيْرًا فَخُذْ
چيائون اي عزيز هن جو پيءُ آهي پوڙهو وڏي عمر وارو پوءِ وٺ
اَحَدَنَا مَكَانَهٗ ۚ اِنَّا نَرٰىكَ مِنَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٧٨﴾ قَالَ
اسان مان هڪڙي کي ان جي جاءِ تي، اسين ڏسون ٿا توکي مهرباني ڪندڙن مان. چيائين
مَعَاذَ اللّٰهِ اَنْ نَّاْخُذَ اِلَّا مَنْ وَّجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهٗٓ ۙ
الله جي پناهه جو ونون ڪنهن کي سواءِ ان جي جو لڌو سون سامان پنهنجو ان وٽ

إِنَّآ إِذًا لَّظٰلِمُوْنَ ﴿٧٩﴾ فَلَمَّا اسْتَيْـَٔسُوْا مِنْهُ خَلَصُوْا
بيشڪ اسين ان وقت ظلم ڪندڙ آهيون. پوءِ جڏهن نااميد ٿيا ان کان اڪيلا وڃي
نَجِيًّا ط قَالَ كَبِيْرُهُمْ اَلَمْ تَعْلَمُوْٓا اَنَّ اَبَاكُمْ
صلاح ڪرڻ ۾ چيو انهن جي وڏي ڇا نه ٿا ڄاڻو ته توهان جي پيءُ
قَدْ اَخَذَ عَلَيْكُمْ مَّوْثِقًا مِّنَ اللّٰهِ وَ مِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُّمْ
ورتو هئو توهان کان قسم الله جو ۽ انهيءَ کان اڳ ۾ ڪين گهٽايو اٿوَ
فِيْ يُوْسُفَ ج فَلَنْ اَبْرَحَ الْاَرْضَ حَتّٰى يَاْذَنَ لِيْٓ
يوسف ۾ پوءِ آءٌ هرگز پري نه ٿيندس هن ملڪ کان جيستائين اجازت ڏئي مون کي
اَبِيْٓ اَوْ يَحْكُمَ اللّٰهُ لِيْ ج وَ هُوَ خَيْرُ الْحٰكِمِيْنَ ﴿٨٠﴾
منهنجو ابو يا فيصلو ڪري الله منهنجي لاءِ ۽ اهوئي بهتر فيصلو ڪندڙ آهي.
اِرْجِعُوْٓا اِلٰٓى اَبِيْكُمْ فَقُوْلُوْا يٰٓاَبَانَآ اِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ ج وَ مَا
موٽي وڃو پنهنجي پيءُ ڏانهن پوءِ چئو اي اسان جا بابا تنهنجي پُٽ چوري ڪئي ۽ نه
شَهِدْنَآ اِلَّا بِمَا عَلِمْنَا وَ مَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حٰفِظِيْنَ ﴿٨١﴾
بيان ڪيو اسان مگر جيڪي ڄاتوسون ۽ نه هئاسون اسان پر پُٺ جا نگهبان.
وَ سْـَٔلِ الْقَرْيَةَ الَّتِيْ كُنَّا فِيْهَا وَ الْعِيْرَ الَّتِيْٓ اَقْبَلْنَا
۽ پُڇا ڪر ان ڳوٺ کان جنهن ۾ اسين هئاسون ۽ انهي قافلي کان به آيا آهيون
فِيْهَا ط وَ اِنَّا لَصٰدِقُوْنَ ﴿٨٢﴾ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ
جنهن ۾ ۽ اسين سچ ٿا چئون. فرمايائين نه پر ناهي ڏني آهي توهان کي
اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا ط فَصَبْرٌ جَمِيْلٌ ط عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّاْتِيَنِيْ
توهان جي نفسن اها ڳالهه پوءِ صبرئي بهتر آهي، اميد آهي ته الله آڻيندو مون وٽ
بِهِمْ جَمِيْعًا ط اِنَّهٗ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ﴿٨٣﴾ وَ تَوَلّٰى
انهن سڀني کي، اهو ئي علم رکندڙ آهي حڪمت وارو آهي ① ۽ منهن ڦيريائين

عَنۡهُمۡ وَ قَالَ يٰۤاَسَفٰى عَلٰى يُوۡسُفَ وَ ابۡيَضَّتۡ عَيۡنٰهُ
انهن کان ۽ چيائين هاءِ افسوس يوسف تي ۽ اڇيون ٿي ويون ٻئي اکيون ان جون

مِنَ الۡحُزۡنِ فَهُوَ كَظِيۡمٌ ﴿۸۴﴾ قَالُوۡا تَاللّٰهِ تَفۡتَؤُا
ڏک کان پوءِ اهو هئو ڏکارو. چيائون ته الله جو قسم تون يکو

تَذۡكُرُ يُوۡسُفَ حَتّٰى تَكُوۡنَ حَرَضًا اَوۡ تَكُوۡنَ
ياد ڪندو رهندين يوسف کي جيستائين ٿئين تون لانجهو يا ٿئين

مِنَ الۡهٰلِكِيۡنَ ﴿۸۵﴾ قَالَ اِنَّمَاۤ اَشۡكُوۡا بَثِّىۡ وَ حُزۡنِىۡۤ اِلَى اللّٰهِ
مُئلن مان. ٢ چيائين آءٌ رڳو ٻڏايان تو وچوڙو پنهجو ۽ ڏک پنهنجو الله کي

وَ اَعۡلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعۡلَمُوۡنَ ﴿۸۶﴾ يٰبَنِىَّ اذۡهَبُوۡا فَتَحَسَّسُوۡا
۽ ڄاڻان تو الله کان اهو جيڪو توهان نه ٿا ڄاڻو. اي پٽؤ وڃو پوءِ ڳولا ڪريو

مِنۡ يُّوۡسُفَ وَ اَخِيۡهِ وَ لَا تَايۡـَٔسُوۡا مِنۡ رَّوۡحِ اللّٰهِ ؕ اِنَّهٗ
يوسف ۽ ان جي ڀاءُ جي ۽ نا اميد نه ٿيو الله جي رحمت کان، بيشڪ

لَا يَايۡـَٔسُ مِنۡ رَّوۡحِ اللّٰهِ اِلَّا الۡقَوۡمُ الۡكٰفِرُوۡنَ ﴿۸۷﴾ فَلَمَّا دَخَلُوۡا
نا اميد نه ٿا ٿين الله جي رحمت کان مگر ڪافر ماڻهو. پوءِ جڏهن آيا

عَلَيۡهِ قَالُوۡا يٰۤاَيُّهَا الۡعَزِيۡزُ مَسَّنَا وَ اَهۡلَنَا الضُّرُّ وَ
اُن وٽ چيائون اي عزيز پهتي آهي اسان کي ۽ اسان جي عيال کي سختي ۽

جِئۡنَا بِبِضَاعَةٍ مُّزۡجٰىةٍ فَاَوۡفِ لَنَا الۡكَيۡلَ وَ تَصَدَّقۡ
آندا اٿئون پيسا ٿورڙا پوءِ تون پوري ڏج اسان کي ماڻ ۽ خيرات ڪر

عَلَيۡنَا ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَجۡزِى الۡمُتَصَدِّقِيۡنَ ﴿۸۸﴾ قَالَ هَلۡ عَلِمۡتُمۡ
اسان تي، بيشڪ الله بدلو ڏيندو آهي خيرات ڪندڙن کي. چيائين ڇا! ڄاڻو ٿا

مَّا فَعَلۡتُمۡ بِيُوۡسُفَ وَ اَخِيۡهِ اِذۡ اَنۡتُمۡ جٰهِلُوۡنَ ﴿۸۹﴾
جيڪي توهان ڪيو يوسف ۽ ان جي ڀاءُ سان جڏهن توهان هئا بي سمجهه.

قَالُوْٓا ءَ اِنَّكَ لَاَنْتَ يُوْسُفُ ؕ قَالَ اَنَا يُوْسُفُ وَ هٰذَآ
چيائون ڇا تون ئي يوسف آهين؟ چيائين آءٌ يوسف آهيان ۽ هيءُ
اَخِيْ ز قَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا ؕ اِنَّهٗ مَنْ يَّتَّقِ وَ
منهنجو ڀاءُ آهي، احسان ڪيو آهي الله اسان تي، يقينن جيڪو پرهيز ڪندو ۽
يَصْبِرْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيْعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۹۰﴾ قَالُوْا تَاللّٰهِ
صبر ڪندو تہ بيشڪ الله نہ ٿو وڃائي اجر چڱائي ڪندڙن جو. چيائون الله جو قسم
لَقَدْ اٰثَرَكَ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَ اِنْ كُنَّا لَخٰطِـِٕيْنَ ﴿۹۱﴾ قَالَ
چونڊيو آهي توکي الله اسان تي ۽ بيشڪ اسين هئاسون غلط ڪار. چيائين
لَا تَثْرِيْبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ ؕ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْ ز وَ هُوَ اَرْحَمُ
ناهي ميار توهان تي اڄ، بخشيندو الله توهان کي ۽ اهو وڌيڪ مهربان آهي
الرّٰحِمِيْنَ ﴿۹۲﴾ اِذْهَبُوْا بِقَمِيْصِيْ هٰذَا فَاَلْقُوْهُ عَلٰى وَجْهِ
سڀني مهربانن کان. کڻي وڃو قميص منهنجي هيءَ پوءِ وجهو اها مُنهن تي
اَبِيْ يَاْتِ بَصِيْرًا ج وَ اْتُوْنِيْ بِاَهْلِكُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿۹۳﴾ ع
منهنجي ابي جي تہ ايندو ڏسندڙ ٿي، ۽ آڻيو مون وٽ پنهنجو ڪٽنب سارو.
وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيْرُ قَالَ اَبُوْهُمْ اِنِّيْ لَاَجِدُ رِيْحَ يُوْسُفَ
جڏهن نڪتو قافلو چيو پيءُ انهن جي تہ آءٌ لهان ٿو خوشبوءِ يوسف جي
لَوْ لَآ اَنْ تُفَنِّدُوْنِ ﴿۹۴﴾ قَالُوْا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِيْ ضَلٰلِكَ
جيڪڏهن نہ سودائي چئو مون کي. چيائون الله جو قسم تون تہ آهين پنهنجي پُل
الْقَدِيْمِ ﴿۹۵﴾ فَلَمَّآ اَنْ جَآءَ الْبَشِيْرُ اَلْقٰهُ عَلٰى وَجْهِهٖ
پُراڻي ۾. پوءِ جڏهن آيو خوشخبري ڏيندڙ وڌائين اهو چولو سندس منهن تي
فَارْتَدَّ بَصِيْرًا ج قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ ۚ اِنِّيْٓ اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ
تہ موٽي ٿيو ڏسندڙ، چيائين مون نہ ٿي چيو توهان کي، تہ آءٌ ڄاڻان ٿو الله جي طرفان

مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٩٦﴾ قَالُوْا يٰۤاَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَآ

اهو جيڪي توهان نه ٿا ڄاڻو. چيائون اي ابا اسان جا بخشش گهُر اسان لاءِ اسان جي گناهن جي

اِنَّا كُنَّا خٰطِـِٕيْنَ ﴿٩٧﴾ قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ

بيشڪ اسان آهيون خطاڪار. چيائين جلد معافي گهرندس توهان لاءِ

رَبِّيْ ؕ اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿٩٨﴾ فَلَمَّا دَخَلُوْا عَلٰى يُوْسُفَ

پنهنجي رب کان، اهو ئي بخشيندڙ مهربان آهي. پوءِ جڏهن آيا يوسف وٽ

اٰوٰۤى اِلَيْهِ اَبَوَيْهِ وَ قَالَ ادْخُلُوْا مِصْرَ اِنْ شَآءَ

لاتائين پاڻ وٽ پنهنجي پيءُ ماءُ کي ۽ چيائين رهو مصر ۾ جي گهُريو

اللّٰهُ اٰمِنِيْنَ ﴿٩٩﴾ؕ وَ رَفَعَ اَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَ خَرُّوْا

الله، بي خوف ٿي. ۽ مٿي ويهاريائين پيءُ ماءُ کي تخت تي ۽ جهڪي پيا

لَهٗ سُجَّدًا ۚ وَ قَالَ يٰۤاَبَتِ هٰذَا تَاْوِيْلُ رُءْيَايَ مِنْ قَبْلُ ز

انهيءَ لاءِ سجدي ۾ ۽ چيائين اي ابا هيءَ آهي معنيٰ منهنجي خواب اڳئين جي

قَدْ جَعَلَهَا رَبِّيْ حَقًّا ؕ وَ قَدْ اَحْسَنَ بِيْۤ اِذْ اَخْرَجَنِيْ

ڪيو آهي ان کي منهنجي رب سچو، مهرباني ڪيائين مون سان جڏهن ڪڍيائين مون کي

مِنَ السِّجْنِ وَ جَآءَ بِكُمْ مِّنَ الْبَدْوِ مِنْۢ بَعْدِ اَنْ نَّزَغَ

بند مان ۽ آندائين توهان کي ٻهراڙي مان انهيءَ کان پوءِ جو فساد وڌو

الشَّيْطٰنُ بَيْنِيْ وَ بَيْنَ اِخْوَتِيْ ؕ اِنَّ رَبِّيْ لَطِيْفٌ

شيطان منهنجي ۽ منهنجي ڀائرن جي وچ ۾، بيشڪ منهنجو پاليندڙ وَڙُ ڪندڙ آهي

لِّمَا يَشَآءُ ؕ اِنَّهٗ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ﴿١٠٠﴾ رَبِّ

جنهن تي گهُري، اهو ئي علم رکندڙ آهي حڪمت وارو آهي. اي منهنجا رب

قَدْ اٰتَيْتَنِيْ مِنَ الْمُلْكِ وَ عَلَّمْتَنِيْ مِنْ تَاْوِيْلِ الْاَحَادِيْثِ ۚ

تو ئي ڏني مون کي حڪومت ۽ سيکاري تو مون کي معنيٰ ڪرڻ ڳالهين جي،

فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ قف اَنْتَ وَلِيّٖ
اي پيدا ڪندڙ آسمانن ۽ زمين جا، تون ئي منهنجو ڪم ناهيندڙ آهين

فِي الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ ج تَوَفَّنِيْ مُسْلِمًا وَّ اَلْحِقْنِيْ
دنيا ۽ آخرت ۾، وفات ڏي مون کي اسلام تي ۽ ملاءِ مون کي

بِالصّٰلِحِيْنَ ﴿١٠١﴾ ذٰلِكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ الْغَيْبِ نُوْحِيْهِ اِلَيْكَ ج وَ
صالحن سان. (١) اهو سڀ غيب جي خبرن مان آهي جو موڪليون ٿا توڏانهن، ۽

مَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ اَجْمَعُوْٓا اَمْرَهُمْ وَ هُمْ
ڪونه هئين تون انهن وٽ جڏهين پڪو ڪيائون پنهنجي ڪم کي ۽ اهي

يَمْكُرُوْنَ ﴿١٠٢﴾ وَ مَآ اَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٠٣﴾
سِٽ پيا سِٽين. ۽ نه آهن گهڻا ماڻهو توڻي تون حرص ڪرين، ايمان آڻيندڙ.

وَ مَا تَسْـَٔلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ط اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ
۽ نه توگهُرين تون انهن کان ان تي ڪو اجورو، ناهي اها مگر نصيحت

لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿١٠٤﴾ ع وَ كَاَيِّنْ مِّنْ اٰيَةٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ يَمُرُّوْنَ
ساري جهان لاءِ. ۽ ڪيتريون نشانيون آهن آسمانن ۽ زمين ۾ جو گذرن ٿا

عَلَيْهَا وَ هُمْ عَنْهَا مُعْرِضُوْنَ ﴿١٠٥﴾ وَ مَا يُؤْمِنُ اَكْثَرُهُمْ
انهن تان ۽ اهي انهن کان منهن موڙيندڙ آهن. ۽ نه ٿا ايمان آڻن گهڻا ماڻهو

بِاللّٰهِ اِلَّا وَهُمْ مُّشْرِكُوْنَ ﴿١٠٦﴾ اَ فَاَمِنُوْٓا اَنْ تَاْتِيَهُمْ
الله تي مگر اهي شرڪ ڪندڙ آهن. ڇا پوءِ اهي بي ڊپا آهن اِن کان جو اچي پوين

غَاشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ اللّٰهِ اَوْ تَاْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَّ هُمْ
ڇپَ الله جي عذاب جي (٢) يا اچي انهن تي قيامت (٣) اوچتو ۽ اهي

لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿١٠٧﴾ قُلْ هٰذِهٖ سَبِيْلِيْٓ اَدْعُوْٓا اِلَى اللّٰهِ قف عَلٰى بَصِيْرَةٍ
خبر ئي نه رکن. چؤ هيءَ منهنجي راهه آهي سڏيان تو الله ڏانهن، سمجهه تي (٤)

ع ١١ ٥

وقف النبي ﷺ

اَنَا وَ مَنِ اتَّبَعَنِيْ ؕ وَ سُبْحٰنَ اللّٰهِ وَ مَآ اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿۱۰۸﴾

مان ۽ منهنجا پوئلڳ، ۽ الله پاڪ آهي ۽ ناهيان مان شرڪ ڪندڙن مان.

وَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ اِلَّا رِجَالًا نُّوْحِيْۤ اِلَيْهِمْ

۽ نه موڪليوسون تو کان اڳ ۾ مگر مَردن کي وحي ڪيوسون جن ڏانهن

مِّنْ اَهْلِ الْقُرٰى ؕ اَ فَلَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ

جي ڳوٺن وارا هئا، ڇا پوءِ نه گهميا آهن مُلڪ ۾ جو ڏسن ها ته ڪيئن

كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ وَ لَدَارُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ

ٿي پڇاڙي انهن جي جيڪي اڳ هئا انهن کان، ۽ ڄاءِ آخرت جي بهتر آهي

لِّلَّذِيْنَ اتَّقَوْا ؕ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿۱۰۹﴾ حَتّٰۤى اِذَا اسْتَيْـَٔسَ

انهن لاءِ جن پرهيزڪئي، ڇا پوءِ نه ٿا سمجهو. نيٺ جڏهن مايوس ٿيا

الرُّسُلُ وَ ظَنُّوْۤا اَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوْا جَآءَهُمْ نَصْرُنَا ۙ

رسولَ ❶ ۽ ماڻهن ڀانيو ته ساڻن ڪوڙ ڪيو ويو هئو ته پهچي وئي انهن وٽ اسان جي مدد

فَنُجِّيَ مَنْ نَّشَآءُ ؕ وَ لَا يُرَدُّ بَاْسُنَا

پوءِ بچايا ويا آهي جن کي اسان گهريو، ۽ نه هٽايو ويندو عذاب اسان جو

عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿۱۱۰﴾ لَقَدْ كَانَ فِيْ قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ

ماڻهن ڏوهارين کان. يقينن آهي انهن جي ڳالهين ۾ عبرت

لِّاُولِي الْاَلْبَابِ ؕ مَا كَانَ حَدِيْثًا يُّفْتَرٰى وَ لٰكِنْ

عقل وارن لاءِ، نه آهي قرآن ڳالهه هٿرادو ناهيل پر

تَصْدِيْقَ الَّذِيْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَ تَفْصِيْلَ كُلِّ شَيْءٍ

سچو ڪندڙ آهي ان کي جو ان کان اڳ ۾ آهي ۽ بيان آهي هر شيءِ جو

وَّ هُدًى وَّ رَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿۱۱۱﴾ ع

۽ هدايت ۽ رحمت آهي انهن ماڻهن لاءِ جيڪي ايمان آڻين.

سُوۡرَةُ الرَّعۡدِ مَكِيَّةٌ وَّهِيَ ثَلٰثٌ وَّاَرۡبَعُوۡنَ اٰيَةً وَّسِتُّ رُكُوۡعَاتٍ

سورت رعد مڪي آهي ۽ اها ٽيتاليھ آيتون ۽ ڇھ رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ۝

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

الٓمّٓرٰ ۚ تِلۡكَ اٰيٰتُ الۡكِتٰبِ ؕ وَ الَّذِیۡۤ اُنۡزِلَ اِلَیۡكَ مِنۡ رَّبِّكَ

الٓمّٓرٰ، هي آهن آيتون ڪتاب جون، ۽ نازل ڪيو ويو توڏانهن تنهنجي رب کان

الۡحَقُّ وَ لٰكِنَّ اَكۡثَرَ النَّاسِ لَا یُؤۡمِنُوۡنَ ﴿۱﴾ اَللّٰهُ الَّذِیۡ رَفَعَ

اهو سچ آهي پر ڪيترا ماڻهو نہ ٿا مڃين. الله اهو آهي جنهن مٿي ڪيو

السَّمٰوٰتِ بِغَیۡرِ عَمَدٍ تَرَوۡنَهَا ثُمَّ اسۡتَوٰی عَلَی الۡعَرۡشِ وَ

آسمانن کي ريءَ ٿنڀي جو ڏسوان ڪي (١) پوءِ اهو قائم رهيو عرش تي ۽

سَخَّرَ الشَّمۡسَ وَ الۡقَمَرَ ؕ كُلٌّ یَّجۡرِیۡ لِاَجَلٍ مُّسَمًّی ؕ یُدَبِّرُ

رُجهايائين سِجَ ۽ چنڊ کي، هرهڪ هلي تو مُدت مقرر تائين، (٢) اهو ناهي تو

الۡاَمۡرَ یُفَصِّلُ الۡاٰیٰتِ لَعَلَّكُمۡ بِلِقَآءِ رَبِّكُمۡ تُوۡقِنُوۡنَ ﴿۲﴾

هرڪم کي بيان ڪري تو نشانين کي جيئن توهان پنهنجي رب سان ملاقات جو يقين ڪريو.

وَ هُوَ الَّذِیۡ مَدَّ الۡاَرۡضَ وَ جَعَلَ فِیۡهَا رَوَاسِیَ وَ اَنۡهٰرًا ؕ

۽ اهو آهي جنهن پکيڙيو ڌرتي کي ۽ ڪيائين ان ۾ جبل (٣) ۽ نديون،

وَ مِنۡ كُلِّ الثَّمَرٰتِ جَعَلَ فِیۡهَا زَوۡجَیۡنِ اثۡنَیۡنِ یُغۡشِی الَّیۡلَ

۽ هر ميون مان پيدا ڪيائين انهن ۾ قسم ٻہ ٻہ ڍڪي تو رات کي

النَّهَارَ ؕ اِنَّ فِیۡ ذٰلِكَ لَاٰیٰتٍ لِّقَوۡمٍ یَّتَفَكَّرُوۡنَ ﴿۳﴾ وَ فِی الۡاَرۡضِ

ڏينهن سان، انهيءَ ۾ نشانيون آهن ماڻهن لاءِ جي فڪر ڪن ٿا. ۽ زمين ۾

قِطَعٌ مُّتَجٰوِرٰتٌ وَّ جَنّٰتٌ مِّنۡ اَعۡنَابٍ وَّ زَرۡعٌ وَّ نَخِیۡلٌ صِنۡوَانٌ

ٽڪرا آهن لڳو لڳ ۽ باغ انگورن جا ۽ پوکون ۽ کجيون ٻٽيون

وَّ غَيْرُ صِنْوَانٍ يُّسْقٰى بِمَآءٍ وَّاحِدٍ قف وَ نُفَضِّلُ بَعْضَهَا

۽ اڪيليون پياريو وڃي ٿو پاڻي هڪ ئي، ۽ پلوڪريون ٿا انهن مان ڪن کي

عَلٰى بَعْضٍ فِي الْاُكُلِ ط اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ

بين تي قُرَ ۾، بيشڪ انهيءَ ۾ نشانيون آهن ماڻهن لاءِ

يَّعْقِلُوْنَ ٤ وَ اِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ ءَ

جيڪي غور ڪن ٿا. ۽ جيڪڏهن تون عجب ڪرين ته عجيب آهي انهن جو هي چوڻ ته ڇا

اِذَا كُنَّا تُرٰبًا ءَ اِنَّا لَفِيْ خَلْقٍ جَدِيْدٍ ۵ اُولٰٓئِكَ

جڏهن ٿي ويندا سون مٽي ڇا اسان هونداسون بناوت نئين ۾؟ اهي آهن

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ ج وَ اُولٰٓئِكَ الْاَغْلٰلُ فِيْٓ اَعْنَاقِهِمْ ج

جن انڪار ڪيو پنهنجي پاليندڙ جو، ❶ ۽ اهي آهن جو ڳٽ هوندا انهن جي ڳچين ۾،

وَ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ج هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ٥ وَ يَسْتَعْجِلُوْنَكَ

۽ اهي ئي دوزخي آهن، اهي اتي هميشه رهندا. ۽ تڪڙو گهرن ٿا توکان

بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثُلٰتُ ط وَ

عذاب کي ڀلائي کان اڳ ۾ ۽ ٿي چڪيون آهن انهن کان اڳ ۾ ڪيئي عقوبتون، ۽

اِنَّ رَبَّكَ لَذُوْ مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ عَلٰى ظُلْمِهِمْ ج وَ اِنَّ

بيشڪ تنهنجو رب بخشڻ وارو آهي ماڻهن کي انهن جي ظلم هوندي، ۽ بيشڪ

رَبَّكَ لَشَدِيْدُ الْعِقَابِ ٦ وَ يَقُوْلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوْلَآ

تنهنجو رب سخت عذاب ڪندڙ آهي. ۽ چون ٿا اهي ماڻهو جن ڪفر ڪيو ته ڇو نه

اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ ط اِنَّمَآ اَنْتَ مُنْذِرٌ وَّ لِكُلِّ

لاٿي وئي ان تي ڪا نشاني سندس رب کان، رڳو تون ڊيڄاريندڙ آهين ۽ هر

ع ٧ قَوْمٍ هَادٍ ع ٧ اَللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ اُنْثٰى وَ

قوم لاءِ آهي هدايت ڪندڙ. الله ڄاڻي ٿو جيڪي کڻي ٿي پيٽ ۾ هر مادي ۽

مَا تَغِيْضُ الْاَرْحَامُ وَ مَا تَزْدَادُ ؕ وَ كُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهٗ

جيڪي سُسائن ٿا رِحَمَ ۽ جيڪي وڌائن ٿا، ۽ هر شيءِ انهيءَ وٽ آهي

بِمِقْدَارٍ ﴿٨﴾ عٰلِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الْكَبِيْرُ الْمُتَعَالِ ﴿٩﴾

انداز سان. اهو ڄاڻندڙ آهي ڳُجهه ۽ ظاهر کي سڀ کان وڏو آهي مٿاهون آهي.

سَوَآءٌ مِّنْكُمْ مَّنْ اَسَرَّ الْقَوْلَ وَ مَنْ جَهَرَ بِهٖ وَ

برابر آهي ان وٽ جيڪو توهان مان لڪائي ڳالهه کي ۽ جيڪو ڏاڍيان چوي ان کي ۽

مَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍۭ بِالَّيْلِ وَ سَارِبٌۢ بِالنَّهَارِ ﴿١٠﴾ لَهٗ مُعَقِّبٰتٌ

جيڪو ڇُپي پوندڙ آهي رات ۾ ۽ هلندڙ آهي ڏينهن ۾. انهيءَ لاءِ واري تي ايندڙ آهن

مِّنْۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهٖ يَحْفَظُوْنَهٗ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ ؕ

سندس اڳيان ۽ سندس پُٺيان جيڪي حفاظت ڪن ٿا ان جي الله جي حڪم سان،

اِنَّ اللّٰهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوْا مَا

بيشڪ الله نه ٿو ڦيرائي حالت ڪنهن قوم جي جيستائين اهي نه ڦيرائن حالت

بِاَنْفُسِهِمْ ؕ وَ اِذَآ اَرَادَ اللّٰهُ بِقَوْمٍ سُوْٓءًا فَلَا مَرَدَّ

پنهنجي، ۽ جڏهن گهري ٿو الله ڪنهن قوم لاءِ عذاب ته ناهي ڪوئي هٽائيندڙ

لَهٗ ۚ وَ مَا لَهُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّالٍ ﴿١١﴾ هُوَ الَّذِيْ يُرِيْكُمُ

ان کي، ۽ ناهي انهن لاءِ ان کان سواءِ ڪوئي مددگار. اهو ئي آهي جو ڏيکاري ٿو توهان کي

الْبَرْقَ خَوْفًا وَّ طَمَعًا وَّ يُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ﴿١٢﴾ ۚ وَ يُسَبِّحُ

کِنوڻ خوف ۽ اميد لاءِ (١) ۽ اُٿاري ٿو ڪڪر ڳرا. ۽ سبحان پڙهي ٿو

الرَّعْدُ بِحَمْدِهٖ وَ الْمَلٰٓئِكَةُ مِنْ خِيْفَتِهٖ ۚ وَ يُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ

رعد (٢) سندس حمد سان ۽ ٻيا ملائڪ به سندس ڀؤ کان، ۽ موڪلي ٿو وڄون

فَيُصِيْبُ بِهَا مَنْ يَّشَآءُ وَ هُمْ يُجَادِلُوْنَ فِي اللّٰهِ ۚ وَ

پوءِ ڪيرائي ٿو اهي جنهن تي گهري ۽ اهي جهڳڙو پيا ڪن (٣) الله جي شان ۾ حالانڪ

هُوَ شَدِيۡدُ الۡمِحَالِ ؕ﴿۱۳﴾ لَهٗ دَعۡوَةُ الۡحَقِّ ؕ وَ الَّذِيۡنَ

اهو سخت پڪڙ وارو آهي. انهيءَ کي آهي سڏڻ حق جو 1 ۽ اهي

يَدۡعُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِهٖ لَا يَسۡتَجِيۡبُوۡنَ لَهُمۡ بِشَيۡءٍ اِلَّا

جيڪي سڏين ٿا ان کان سواءِ ٻين کي نه ٿا ورنائين انهن کي ڪجهه به مگر

كَبَاسِطِ كَفَّيۡهِ اِلَى الۡمَآءِ لِيَبۡلُغَ فَاهُ وَ مَا

جهڙو ڪوئي ڊگها ڪري ٻئي هٿ پنهنجا پاڻيءَ ڏي جيئن پهچي سندس وات ۾ ۽ ناهي

هُوَ بِبَالِغِهٖ ؕ وَ مَا دُعَآءُ الۡكٰفِرِيۡنَ اِلَّا فِىۡ ضَلٰلٍ ﴿۱۴﴾ وَ لِلّٰهِ

اهو پهچندڙ ان کي، ۽ سڏ ڪافرن جو رڳو ضايع آهي. ۽ الله کي

يَسۡجُدُ مَنۡ فِى السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ طَوۡعًا وَّ كَرۡهًا وَّ

سجدو ڪن ٿا جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهن خوشي ۽ ناخوشي 2 ۽

ظِلٰلُهُمۡ بِالۡغُدُوِّ وَ الۡاٰصَالِ ۩﴿۱۵﴾ قُلۡ مَنۡ رَّبُّ السَّمٰوٰتِ وَ

انهن جا پاڇا به صُبح ۽ شام جو. چؤ ڪير آهي پاليندڙ آسمانن ۽

الۡاَرۡضِ ؕ قُلِ اللّٰهُ ؕ قُلۡ اَ فَاتَّخَذۡتُمۡ مِّنۡ دُوۡنِهٖۤ اَوۡلِيَآءَ

زمين جو، تون چؤ الله آهي، چؤ ڇا پوءِ توهان ورتا ان کان سواءِ ٻين کي مددگار

لَا يَمۡلِكُوۡنَ لِاَنۡفُسِهِمۡ نَفۡعًا وَّ لَا ضَرًّا ؕ قُلۡ هَلۡ يَسۡتَوِى

جو نه آهن مالڪ پنهنجي سِر لاءِ نفعي جا ۽ نه ڪي نقصان جا. چؤ ڇا برابر آهي

الۡاَعۡمٰى وَ الۡبَصِيۡرُ ۙ اَمۡ هَلۡ تَسۡتَوِى الظُّلُمٰتُ وَ النُّوۡرُ ۚ اَمۡ

انڌو ۽ سڄو يا ڇا برابر آهي اونداهُ ۽ سوجهرو، يا

جَعَلُوۡا لِلّٰهِ شُرَكَآءَ خَلَقُوۡا كَخَلۡقِهٖ فَتَشَابَهَ الۡخَلۡقُ

ڪيا اٿن الله لاءِ اهڙا شريڪ جن خلقيو هجي ان جي خلقڻ وانگر پوءِ گڏجي پئي اُها مخلوق

عَلَيۡهِمۡ ؕ قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيۡءٍ وَّ هُوَ الۡوَاحِدُ

انهن تي، چؤ الله ئي پيدا ڪندڙ هر شيءِ جو آهي ۽ اهو ئي اڪيلو

الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةٌۢ

قبضو ڪندڙ آهي. لاٿائين آسمان مان پاڻي پوءِ وهي هليون نئيون

بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَّابِيًا ؕ وَ مِمَّا يُوْقِدُوْنَ

پنهنجي قدر آهر پوءِ کنيو چڙ گج اُيرندڙ کي ۽ انهيءَ مان به جو رجائن ٿا

عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَآءَ حِلْيَةٍ اَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهٗ ؕ

ان کي باهه ۾ ناهڻ زيورن يا سامان لاءِ گج اُيري ٿي ان جهڙي،

كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَ الْبَاطِلَ ۬ؕ فَاَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ

اهڙي طرح مثال ڏئي ٿو الله حق ۽ باطل جو، پوءِ گج ١ ته وڃي ٿي

جُفَآءً ۚ وَ اَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْاَرْضِ ؕ

سُڪي، پر جا شيءِ فائدو ڏئي ٿي ماڻهن کي سا رهي ٿي ڌرتي ۾،

كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ ﴿١٧﴾ لِلَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمُ

اهڙي طرح بيانُ ڪري ٿو الله مثالن کي. انهن لاءِ جن جيءُ چيو پنهنجي رب کي

الْحُسْنٰى ؕ وَ الَّذِيْنَ لَمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَهٗ لَوْ اَنَّ لَهُمْ مَّا

وقف النبي

ڀلائي آهي، ۽ جن نه حڪم مَڃيو ان جو جيڪر هجي انهن کي جيڪي

فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا وَّ مِثْلَهٗ مَعَهٗ لَافْتَدَوْا بِهٖ ؕ اُولٰٓئِكَ

زمين ۾ آهي سمورو ۽ اوترو ٻيو به ان سان گڏ ته عوض ۾ ڏئي ڇڏين ان کي، انهن ماڻهن

لَهُمْ سُوْٓءُ الْحِسَابِ ۬ۙ وَ مَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ؕ وَ بِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٨﴾ ع

ع ٢ ١١ ٨

لاءِ آهي برو حساب ۽ جاءِ انهن جي دوزخ آهي، ۽ اهو بڇڙو هنڌ آهي.

اَ فَمَنْ يَّعْلَمُ اَنَّمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ الْحَقُّ

ڇا پوءِ جو ماڻهو سمجهي ٿو ته جيڪي لاٿو ويو توڏانهن تنهنجي رب کان حق آهي

كَمَنْ هُوَ اَعْمٰى ؕ اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿١٩﴾ الَّذِيْنَ

اهو ان جهڙو آهي جو انڌو هجي، رڳو نصيحت وٺندا عقل وارا. جيڪي

يُوْفُوْنَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَ لَا يَنْقُضُوْنَ الْمِيْثَاقَ ﴿٢٠﴾ وَ الَّذِيْنَ

پوروڪن ٿا قول الله سان ۽ نه ٿا ڀڃن واعدو. ۽ اهي

يَصِلُوْنَ مَآ اَمَرَ اللّٰهُ بِهٖٓ اَنْ يُّوْصَلَ وَ يَخْشَوْنَ

جيڪي ڳنڍين ٿا ان کي جو حڪم ڪيو الله ان جي ڳنڍڻ جو ۽ ڊڃن ٿا

رَبَّهُمْ وَ يَخَافُوْنَ سُوْٓءَ الْحِسَابِ ﴿٢١﴾ وَ الَّذِيْنَ صَبَرُوا

پنهنجي رب کان ۽ خوف ڪن ٿا خراب حساب جو. ۽ اهي جن صبر ڪيو

ابْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَ اَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَ اَنْفَقُوْا

طلب ڪرڻ خاطر رضا پنهنجي رب جي ۽ قائم ڪيائون نماز کي ۽ خرچ ڪيائون

مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَّ عَلَانِيَةً وَّ يَدْرَءُوْنَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ

اسان جي ڏني مان لڪائي ۽ ظاهر ڪري ۽ ٽارين ٿا چڱائي سان بڇڙائي کي

اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٢﴾ جَنّٰتُ عَدْنٍ يَّدْخُلُوْنَهَا

اهي ئي آهن جن لاءِ آهي آخرت واري جاءِ. باغ رهڻ جا اهي داخل ٿيندا انهن ۾

وَ مَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَآئِهِمْ وَ اَزْوَاجِهِمْ وَ ذُرِّيّٰتِهِمْ وَ

۽ جيڪي صالح ٿيا انهن جي ابن ڏاڏن ۽ انهن جي زالن ۽ انهن جي اولاد مان ۽

الْمَلٰٓئِكَةُ يَدْخُلُوْنَ عَلَيْهِمْ مِّنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾ سَلٰمٌ عَلَيْكُمْ

ملائڪ ايندا انهن وٽ هر دروازي کان. چوندا سلام آهي توهان تي

بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٤﴾ وَ الَّذِيْنَ

جو صبر ڪيو هو توهان پوءِ ڀلي آهي آخري جاءِ. ۽ جيڪي ماڻهو

يَنْقُضُوْنَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مِيْثَاقِهٖ وَ يَقْطَعُوْنَ مَآ

ڀڃن ٿا قول الله جو ان جي پڪي ڪرڻ کان پوءِ ۽ ڇنن ٿا ان کي

اَمَرَ اللّٰهُ بِهٖٓ اَنْ يُّوْصَلَ وَ يُفْسِدُوْنَ فِي الْاَرْضِ اُولٰٓئِكَ

جنهن لاءِ حڪم ڪيو الله ڳنڍڻ جو ۽ بگيڙو ٿا ڪن ملڪ ۾ انهن

لَهُمُ اللَّعۡنَةُ وَ لَهُمۡ سُوۡٓءُ الدَّارِ ﴿٢٥﴾ اَللّٰهُ يَبۡسُطُ الرِّزۡقَ
لاءِ لعنت آهي ۽ انهن لاءِ آهي بڇڙي جاءِ. الله ڪشادو ڪري ٿو رزق
لِمَنۡ يَّشَآءُ وَ يَقۡدِرُ ؕ وَ فَرِحُوۡا بِالۡحَيٰوةِ الدُّنۡيَا ؕ وَ مَا
جنهن جو گهري ۽ تنگ ڪري ٿو، ۽ اهي خوش ٿيا دنيا جي حياتي تي، ۽ ناهي
الۡحَيٰوةُ الدُّنۡيَا فِى الۡاٰخِرَةِ اِلَّا مَتَاعٌ ﴿٢٦﴾ وَ يَقُوۡلُ الَّذِيۡنَ
حياتي دنيا جي آخرت جي مقابلي ۾ مگر ٿورو سامان. ۽ چون ٿا اهي
كَفَرُوۡا لَوۡلَاۤ اُنۡزِلَ عَلَيۡهِ اٰيَةٌ مِّنۡ رَّبِّهٖ ؕ قُلۡ
جن ڪفر ڪيو ڇو نه نازل ڪئي ويئي ان تي ڪا نشاني سندس رب ڪان، 1 تون چئو
اِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنۡ يَّشَآءُ وَ يَهۡدِىۡۤ اِلَيۡهِ مَنۡ
الله گمراه ڪري ٿو جنهن کي گهري ۽ هدايت ڪندو آهي پاڻ ڏانهن ان کي
اَنَابَ ۖۚ ﴿٢٧﴾ اَلَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَ تَطۡمَئِنُّ قُلُوۡبُهُمۡ
جيڪو موٽي اچي. اهي جن ايمان آندو ۽ قرار ٿيون وٺن دليون انهن جون 2
بِذِكۡرِ اللّٰهِ ؕ اَلَا بِذِكۡرِ اللّٰهِ تَطۡمَئِنُّ الۡقُلُوۡبُ ؕ ﴿٢٨﴾ اَلَّذِيۡنَ
الله جي ذڪر سان، خبردار! الله جي ذڪر سان قرار وٺنديون آهن دليون. اهي
اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ طُوۡبٰى لَهُمۡ وَ حُسۡنُ مَاٰبٍ ﴿٢٩﴾
جن ايمان آندو ۽ ڪيائون چڱا ڪم طوبيٰ آهي انهن لاءِ ۽ سٺي رهائش.
كَذٰلِكَ اَرۡسَلۡنٰكَ فِىۡۤ اُمَّةٍ قَدۡ خَلَتۡ مِنۡ قَبۡلِهَاۤ اُمَمٌ
اهڙي طرح موڪليوسون توکي هڪ اُمت ۾ گذري ويون آهن ان کان اڳ ۾ ڪيئي امتون
لِّتَتۡلُوَا۟ عَلَيۡهِمُ الَّذِىۡۤ اَوۡحَيۡنَاۤ اِلَيۡكَ وَ هُمۡ يَكۡفُرُوۡنَ
جيئن تون پڙهين انهن تي جيڪي وحي ڪيوسون تو ڏانهن ۽ اهي انڪار ٿا ڪن
بِالرَّحۡمٰنِ ؕ قُلۡ هُوَ رَبِّىۡ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ
رحمان جو، چئو اهو منهنجو رب آهي ناهي ڪوئي عبادت جي لائق ان کان سواءِ

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَ اِلَيْهِ مَتَابِ ﴿٣٠﴾ وَ لَوْ اَنَّ قُرْاٰنًا

انهيءَ تي ڀروسو ڪيم ۽ انهيءَ ڏانهن ئي موٽڻو اٿم. ۽ جيڪڏهن هجي قرآن ائين

سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ اَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْاَرْضُ اَوْ كُلِّمَ

جو هلائجن انهي سان پهاڙ يا ڪپجي ان سان ڌرتي يا ڳالهرائجي

بِهِ الْمَوْتٰى ؕ بَلْ لِّلّٰهِ الْاَمْرُ جَمِيْعًا ؕ اَ فَلَمْ يَايْئَسِ

ان سان مُئن کيءَ بلڪ الله لاءِ ئي آهي اختيار سمورو، ڇا پوءِ مايوس نہ ٿيا آهن

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَنْ لَّوْ يَشَآءُ اللّٰهُ لَهَدَى النَّاسَ جَمِيْعًا ؕ

مومن (ڪافرن ڪان) جيڪڏهن گهري ها الله تہ راهہ ڏيکاري ها ماڻهن سمورن کيءَ

وَ لَا يَزَالُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا تُصِيْبُهُمْ بِمَا صَنَعُوْا قَارِعَةٌ اَوْ

۽ هميشہ ڪافرن کي پهچندو رهندو سندن ڪئي سبب ڪو حادثو يا

تَحُلُّ قَرِيْبًا مِّنْ دَارِهِمْ حَتّٰى يَاْتِيَ وَعْدُ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ

لهندو ويجهو انهن جي گهرن ڪان جيستائين اچي الله جو واعدو، بيشڪ الله

ع ٥ ١٠

لَا يُخْلِفُ الْمِيْعَادَ ﴿٣١﴾ ع وَ لَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّنْ قَبْلِكَ

نہ ڦيرائيندو آهي وعدي کي.(١) ۽ مسخري ڪئي وئي هئي رسولن سان توڪان اڳ ۾

فَاَمْلَيْتُ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا ثُمَّ اَخَذْتُهُمْ ۫ قف فَكَيْفَ كَانَ

پوءِ مون ڍر ڏني انهن کي جن ڪفر ڪيو پوءِ وَٺُ ڪيم انهن کي، پوءِ ڪيئن هئو

عِقَابِ ﴿٣٢﴾ اَفَمَنْ هُوَ قَآئِمٌ عَلٰى كُلِّ نَفْسٍۭ بِمَا كَسَبَتْ ۚ

منهنجو عذاب. ڪيئن ٿا ڀانيو جيڪو خبر رکندڙ هجي هر شخص تي سندس ڪرِ جي،

وَ جَعَلُوْا لِلّٰهِ شُرَكَآءَ ؕ قُلْ سَمُّوْهُمْ ؕ اَمْ تُنَبِّئُوْنَهٗ

هو ڏانهن انهن بڻايا آهن الله لاءِ شريڪ، چؤ نالا تہ ونو انهن جا،(٢) يا توهان ٻُڌايو ٿا الله کي

بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْاَرْضِ اَمْ بِظَاهِرٍ مِّنَ الْقَوْلِ ؕ بَلْ

جا اهو نہ ٿو ڄاڻي زمين ۾ يا ڪريو ٿا ڪا مٿاڇري ڳالهہ ڪجهہ ناهي

زُيِّنَ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا مَكْرُهُمْ وَ صُدُّوْا عَنِ السَّبِيْلِ ؕ
سينگار جي آيو آهي كافرن تي سندن مكر ۽ روڪجي ويا الله جي راھ کان،
وَ مَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ﴿۳۳﴾ لَهُمْ عَذَابٌ
۽ جنهن کي گمراھ ڪري الله پوءِ ناهي انهيءَ لاءِ کو رهبر. انهن تي عذاب آهي
فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَ لَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَقُّ ۚ وَ مَا لَهُمْ
دنيا جي حياتيءَ ۾ ❶ ۽ عذاب آخرت جو زور سخت آهي، ۽ ناهي انهن کي
مِّنَ اللّٰهِ مِنْ وَّاقٍ ﴿۳۴﴾ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِيْ وُعِدَ الْمُتَّقُوْنَ ؕ
الله کان ڪوئي بچائيندڙ. بيان جنت جو جنهن جو وعدو ڪيل آهي پرهيزگارن سان،
تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ؕ اُكُلُهَا دَآئِمٌ وَّ ظِلُّهَا ؕ تِلْكَ
تہ وهنديون ان جي هينان نهرون، ان جو ميوو اَڻ کُٽ آهي ۽ ان جو پاڇو بہ، اها آهي
عُقْبَى الَّذِيْنَ اتَّقَوْا ۖۗ وَّ عُقْبَى الْكٰفِرِيْنَ النَّارُ ﴿۳۵﴾ وَ الَّذِيْنَ
پڇاڙي پرهيزگارن جي، ۽ پڇاڙي ڪافرن جي آهي باھ. ۽ اهي
اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَفْرَحُوْنَ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَ مِنَ
جن کي ڏنو سون ڪتاب خوش ٿا ٿين انهيءَ سان جو نازل ڪيو ويو توڏانهن ۽ ڪي
الْاَحْزَابِ مَنْ يُّنْكِرُ بَعْضَهٗ ؕ قُلْ اِنَّمَآ اُمِرْتُ اَنْ
ٽولا آهن جي نہ ٿا مڃين ڪجھ ان جو، چئو رڳو مون کي حڪم آهي تہ
اَعْبُدَ اللّٰهَ وَ لَآ اُشْرِكَ بِهٖ ؕ اِلَيْهِ اَدْعُوْا وَ
عبادت ڪريان الله جي ۽ نہ شريڪ ڪريان ان سان، انهيءَ ڏانهن سڏيان ٿو ۽
اِلَيْهِ مَاٰبِ ﴿۳۶﴾ وَ كَذٰلِكَ اَنْزَلْنٰهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا ؕ
انهيءَ ڏانهن ئي موٽڻو اٿم. ❷ ۽ اهڙي طرح نازل ڪيو سون ان کي حڪم ڪري عربي ۾،
وَ لَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَآءَهُمْ بَعْدَ مَا جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ
۽ جيڪڏهن تون هلندين انهن جي مرضيءَ تي ان کان پوءِ جو آيو تو وٽ علم

ع ٥ / ١١

مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّ لَا وَاقٍ ﴿٣٧﴾ ع وَ

تہ نہ هوندو تنهنجي لاءِ الله کان ڪوئي مددگار ۽ نہ ڪي بچائيندڙ. ۽

لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّنْ قَبْلِكَ وَ جَعَلْنَا لَهُمْ اَزْوَاجًا وَّ

اسان موڪليا آهن رسولَ توکان اڳ ۾ ۽ اسان ڏنيون انهن کي زالون ۽

ذُرِّيَّةً ؕ وَ مَا كَانَ لِرَسُوْلٍ اَنْ يَّاْتِيَ بِاٰيَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ

اولاد، ۽ نہ ٿيو آهي ڪنهن رسول کان جو آڻي ڪا آيت مگر الله جي اِذن سان، ❶

لِكُلِّ اَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٨﴾ يَمْحُوا اللّٰهُ مَا يَشَآءُ وَ

هر مقرر وقت لاءِ لِکت آهي. ❷ ميساريندو آهي الله جيڪي گهري ۽

يُثْبِتُ ۖۚ وَ عِنْدَهٗۤ اُمُّ الْكِتٰبِ ﴿٣٩﴾ وَ اِنْ مَّا نُرِيَنَّكَ

ثابت رکندو آهي، ۽ انهيءَ وٽ آهي اصل دفتر. ❸ ۽ جيڪڏهن ڏيکاريون توکي

بَعْضَ الَّذِيْ نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَاِنَّمَا

ڪجهہ ان مان جنهن جو وعدو ڪريون ٿا انهن سان يا فوت ڪريون توکي پوءِ رڳو

عَلَيْكَ الْبَلٰغُ وَ عَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤٠﴾ اَوَ لَمْ يَرَوْا اَنَّا

توتي حڪم پهچائڻ آهي ۽ اسان تي حساب وٺڻ آهي. ڇا نہ ٿا ڏسن تہ اسين

نَاْتِي الْاَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ اَطْرَافِهَا ؕ وَ اللّٰهُ يَحْكُمُ لَا

اچون ٿا زمين کي گهٽائيندا ان جي پاسن کان، ❹ ۽ الله حڪم ٿو ڏئي ناهي

مُعَقِّبَ لِحُكْمِهٖ ؕ وَ هُوَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ﴿٤١﴾ وَ قَدْ

ڪوئي هٽائيندڙ ان جي حڪم کي، اهو سِگهو وٺندڙ آهي حساب. ۽ پڪ

مَكَرَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلّٰهِ الْمَكْرُ جَمِيْعًا ؕ

فريب ڪيو هو انهن کان اڳين پوءِ الله جي وس آهي مڪر سمورو،

يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ ؕ وَ سَيَعْلَمُ الْكُفّٰرُ لِمَنْ

اهو ڄاڻي ٿو جيڪي ڪري ٿو هر انسان، ۽ جلد ڄاڻندا ڪافر تہ ڪنهن جي لاءِ

عُقۡبَى الدَّارِ ﴿٤٢﴾ وَ يَقُوۡلُ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا لَسۡتَ مُرۡسَلًا ؕ قُلۡ

آخرت جو گهر آهي. ۽ چون ٿا اهي جن ڪفر ڪيو تہ ناهين تون رسول، ❶ چئو

كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيۡدًۢا بَيۡنِىۡ وَ بَيۡنَكُمۡ ۙ وَ مَنۡ عِنۡدَهٗ عِلۡمُ الۡكِتٰبِ ﴿٤٣﴾ ع

الله شاهد ڪافي آهي منهنجي ۽ توهان جي وچ ۾ ۽ اُهي بہ جن وٽ علم ڪتاب جو.

سُوۡرَةُ اِبۡرٰهِيۡمَ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اثۡنَتَانِ وَخَمۡسُوۡنَ اٰيَةً وَّسَبۡعُ رُكُوۡعَاتٍ

سورة ابراهيم مڪي آهي ۽ اها ٻاونجاهہ آيتون ۽ ست رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

الٓرٰ ۚ كِتٰبٌ اَنۡزَلۡنٰهُ اِلَيۡكَ لِتُخۡرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمٰتِ

الرٰ. هي ڪتاب آهي جو لاتوسون ان ڪي توڏانهن جيئن تون ڪڍين ماڻهن کي اونداهين مان

اِلَى النُّوۡرِ ۙ بِاِذۡنِ رَبِّهِمۡ اِلٰى صِرَاطِ الۡعَزِيۡزِ الۡحَمِيۡدِ ۙ ﴿١﴾

نور ڏانهن سندن رب جي حڪم سان طرف رستي انهيءَ زبردست ساراهيل. ❷

اللّٰهِ الَّذِىۡ لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِى الۡاَرۡضِ ؕ

الله جي اهو جنهن لاءِ آهي جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي،

وَ وَيۡلٌ لِّلۡكٰفِرِيۡنَ مِنۡ عَذَابٍ شَدِيۡدِ ۙ ﴿٢﴾ اۨلَّذِيۡنَ يَسۡتَحِبُّوۡنَ

۽ خواري آهي ڪافرن لاءِ عذاب سخت ڪان. جيڪي پسند ڪن ٿا

الۡحَيٰوةَ الدُّنۡيَا عَلَى الۡاٰخِرَةِ وَ يَصُدُّوۡنَ عَنۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ وَ يَبۡغُوۡنَهَا

دنيا جي حياتيءَ کي آخرت تي ❸ ۽ روڪين ٿا الله جي راهہ کان ۽ گهرن ٿا ان ۾

عِوَجًا ؕ اُولٰٓئِكَ فِىۡ ضَلٰلٍۢ بَعِيۡدٍ ﴿٣﴾ وَ مَاۤ اَرۡسَلۡنَا مِنۡ رَّسُوۡلٍ

وڪڙ، اهي آهن گمراهي پرانهينءَ ۾. ۽ نہ موڪليوسون ڪوئي رسول

اِلَّا بِلِسَانِ قَوۡمِهٖ لِيُبَيِّنَ لَهُمۡ ؕ فَيُضِلُّ

مگر ٻولي ڳالهائيندڙ پنهنجي قوم جي جيئن سمجهائي انهن کي، ❹ پوءِ گمراهہ ڪري ٿو

اللّٰهُ مَنْ يَّشَآءُ وَ يَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَ هُوَ الْعَزِيْزُ

الله جنهن کي گُهري ۽ هدايت ڪري ٿو جنهن کي گُهري، ۽ اهو زبردست آهي

الْحَكِيْمُ ۝٤ وَ لَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِاٰيٰتِنَآ اَنْ اَخْرِجْ

حڪيم آهي. ۽ بيشڪ موڪليوسون موسىٰ کي پنهنجين نشانين سان ته ڪڍ

قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ۙ۵ وَ ذَكِّرْهُمْ بِاَيّٰىمِ اللّٰهِ ؕ

١ پنهنجي قوم کي اونداهين مان نور ڏانهن، ۽ ياد ڏيار انهن کي ڏينهن الله جا،

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ ۝٥ وَ اِذْ

يقينن ان ۾ نشانيون آهن هر صبر ڪندڙ شڪر گذار لاءِ. ۽ جنهن وقت

قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ

چيو موسىٰ پنهنجي قوم کي ياد ڪريو نعمت الله جي پنهنجي مٿان جڏهن

اَنْجٰىكُمْ مِّنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُوْمُوْنَكُمْ سُوْٓءَ الْعَذَابِ

ڇڏايائين توهان کي فرعون وارن کان جيڪي ڏين پيا توهان کي بڇڙو عذاب

وَ يُذَبِّحُوْنَ اَبْنَآءَكُمْ وَ يَسْتَحْيُوْنَ نِسَآءَكُمْ ؕ وَ فِيْ

۽ ڪُهن پيا توهان جي پُٽن کي ۽ جيئرو ڇڏين پيا توهان جي عورتن کي، ۽ ان ۾

١ ع ٦ ١٣ ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ عَظِيْمٌ ۝٦ ع وَ اِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكُمْ

توهان لاءِ وڏي مدد هئي توهان جي رب کان. ۽ جڏهن اعلان ڪيو اوهان جي رب

لَىِٕنْ شَكَرْتُمْ لَاَزِيْدَنَّكُمْ وَ لَىِٕنْ كَفَرْتُمْ اِنَّ

جيڪڏهن شڪر ڪندؤ ته وڌائيندس اوهان کي ٢ ۽ جي بي شڪري ڪندؤ توهان ته

عَذَابِيْ لَشَدِيْدٌ ۝٧ وَ قَالَ مُوْسٰٓى اِنْ تَكْفُرُوْٓا اَنْتُمْ وَ

منهنجو عذاب سخت آهي. ۽ چيو موسىٰ جيڪڏهن ڪفر ڪندؤ توهان ۽

مَنْ فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا ۙ فَاِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ حَمِيْدٌ ۝٨

جيڪي به زمين ۾ آهن سمورا پوءِ بيشڪ الله بي پرواهه آهي ساراهيل آهي.

اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوْحٍ وَّ
ڇا نہ آئي توهان وٽ خبر انهن جي جيڪي توهان کان اڳ ۾ هئا قوم نوح ۽
عَادٍ وَّ ثَمُوْدَ ۬ۛ وَ الَّذِيْنَ مِنْ بَعْدِهِمْ ؕۛ لَا يَعْلَمُهُمْ
عاد ۽ ثمود جي، ۽ جيڪي انهن کان پوءِ هئا، نہ ٿو ڄاڻي ڪوئي انهن کي
اِلَّا اللّٰهُ ؕ جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَرَدُّوْٓا اَيْدِيَهُمْ
الله کان سواءِ، (١) آيا انهن وٽ رسول انهن جا نشانين سان پوءِ ورايائون پنهنجا هٿ
فِيْٓ اَفْوَاهِهِمْ وَ قَالُوْٓا اِنَّا كَفَرْنَا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ
پنهنجي واتن تي (٢) ۽ چيائون اسين انڪار ٿا ڪريون ان جو جنهن سان توهان کي موڪليو ويو آهي
وَ اِنَّا لَفِيْ شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُوْنَنَآ اِلَيْهِ مُرِيْبٍ ﴿٩﴾
۽ اسين شڪ ۾ آهيون ان کان سڏيو ٿا اسان کي جنهن ڏانهن شڪ پريشان ڪندڙ ۾.
قَالَتْ رُسُلُهُمْ اَفِي اللّٰهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَ
چيو انهن جي رسولن ڇا الله ۾ شڪ آهي جو پيدا ڪندڙ آهي آسمانن ۽
الْاَرْضِ ؕ يَدْعُوْكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوْبِكُمْ وَ يُؤَخِّرَكُمْ
زمين جو، اهو سڏي ٿو توهان کي تہ بخشي توهان کي توهان جا گناه ۽ ڍر ڏئي توهان کي
اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ؕ قَالُوْٓا اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا ؕ تُرِيْدُوْنَ
وقت مقرر تائين، چيائون نہ آهيو توهين مگر آدمي اسان جهڙا، توهان گهرو ٿا
اَنْ تَصُدُّوْنَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَآؤُنَا فَاْتُوْنَا بِسُلْطٰنٍ
اسان کي روڪڻ انهن کان جن کي پوڄيندا هئا ابا ڏاڏا اسان جا پوءِ آڻيو اسان وٽ ڪو ثبوت
مُّبِيْنٍ ﴿١٠﴾ قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ اِنْ نَّحْنُ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ
پڌرو. چيو انهن کي سندن رسولن رڳو اسان ماڻهو آهيون توهان جهڙا
وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَمُنُّ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ؕ وَ مَا كَانَ
پر الله مهرباني ڪري ٿو جنهن تي گهري پنهنجي ٻانهن مان، ۽ ناهي

ع ٦ عند المتقدمين ١٣
الثلثة

لَنَآ اَنْ نَّاْتِيَكُمْ بِسُلْطٰنٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَ عَلَى اللّٰهِ

اسان لاءِ جو آڻيون توهان وٽ ڪو ثبوت سواءِ حڪم الله جي، ۽ الله تي ئي

فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿۱۱﴾ وَ مَا لَنَآ اَلَّا نَتَوَكَّلَ

ڀل ڀروسو ڪن ايمان وارا. ۽ ڇا ٿيو آهي اسان کي جو نہ ڀروسو ڪريون

عَلَى اللّٰهِ وَ قَدْ هَدٰىنَا سُبُلَنَا ؕ وَ لَنَصْبِرَنَّ

الله تي حالانڪ انهيءَ ڏيکاريا آهن اسان کي اسان جا رستا، ۽ اسين ضرور سَهنداسون

ع ٢/ ١٤ عَلٰى مَآ اٰذَيْتُمُوْنَا ؕ وَ عَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ﴿۱۲﴾ ع وَ

جا تڪليف ڏني توهان اسان کي، ۽ الله تي ئي ڀل ڀروسو ڪن ڀروسي ڪندڙ. ۽

قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِّنْ اَرْضِنَآ

چيو ڪافرن پنهنجن رسولن کي تہ ضرور ڪڍنداسون توهان کي پنهنجي ديس مان

اَوْ لَتَعُوْدُنَّ فِيْ مِلَّتِنَا ؕ فَاَوْحٰٓى اِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ

يا ضرور موٽندؤ اسان جي مذهب ۾، پوءِ ٻڌايو انهن کي سندن پروردگار

لَنُهْلِكَنَّ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۱۳﴾ لا وَ لَنُسْكِنَنَّكُمُ الْاَرْضَ

تہ ضرور اسان تباهہ ڪنداسون ظالمن کي. (1) ۽ ضرور رهائينداسون توهان کي ملڪ ۾

مِنْ بَعْدِهِمْ ؕ ذٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِيْ وَ خَافَ

انهن کان پوءِ، اهو انهيءَ لاءِ آهي جيڪو ڊنو منهنجي آڏو بيهڻ کان ۽ ڊنو

وَعِيْدِ ﴿۱۴﴾ وَ اسْتَفْتَحُوْا وَ خَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيْدٍ ﴿۱۵﴾ لا

منهنجي عذاب کان. ۽ اهي فتح گهرڻ لڳا ۽ هارايو هر سرڪش ضديءَ.

مِّنْ وَّرَآئِهٖ جَهَنَّمُ وَ يُسْقٰى مِنْ مَّآءٍ صَدِيْدٍ ﴿۱۶﴾ لا

انهيءَ جي پويان دوزخ آهي ۽ پياريو ويندو ان کي پاڻي ڪِنجهو. (2)

يَّتَجَرَّعُهٗ وَ لَا يَكَادُ يُسِيْغُهٗ وَ يَاْتِيْهِ الْمَوْتُ

ڍُڪُ ڀريندو ان جو ۽ نہ ڳِيت ڏئي سگهندو انهيءَ کي ۽ ايندو ان وٽ موت

مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَّ مَا هُوَ بِمَيِّتٍ ؕ وَ مِنْ وَّرَآئِهٖ عَذَابٌ غَلِيْظٌ ﴿١٧﴾
هر طرف کان ۽ اهو نه مرندو، ۽ ان جي پويان هوندو عذاب سخت.
مَثَلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ اَعْمَالُهُمْ كَرَمَادِ
حال انهن جو جن ڪفر ڪيو پنهنجي رب جو. هي آهي ته عمل انهن جا هوندا خاڪ جهڙا
اِشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيْحُ فِيْ يَوْمٍ عَاصِفٍ ؕ لَا يَقْدِرُوْنَ مِمَّا كَسَبُوْا
تيز هلي جنهن تي واءُ ڏينهن اوتر واري ۾، نه قادر ٿيندا پنهنجي ڪمائي مان
عَلٰى شَيْءٍ ؕ ذٰلِكَ هُوَ الضَّلٰلُ الْبَعِيْدُ ﴿١٨﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ خَلَقَ
ڪنهن شيءِ تي، اها آهي گمراهي پرانهين. ١ ڇا نه ڏٺءِ ته الله پيدا ڪيا
السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ بِالْحَقِّ ؕ اِنْ يَّشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَ يَاْتِ بِخَلْقٍ
آسمان ۽ زمين حق سان، جيڪڏهن گهري ته گم ڪري توهان کي ۽ آڻي مخلوق
جَدِيْدٍ ﴿١٩﴾ لا وَّ مَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيْزٍ ﴿٢٠﴾ وَ بَرَزُوْا لِلّٰهِ جَمِيْعًا
نئين. ۽ ناهي اهو الله تي مشڪل. ۽ نڪري ايندا الله جي آڏو سمورا
فَقَالَ الضُّعَفٰٓؤُا لِلَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْٓا اِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ
پوءِ چوندا هيٺا انهن کي جن هٺ ڪيو ته اسين هئاسون توهان جا پوئلڳ پوءِ ڇا
اَنْتُمْ مُّغْنُوْنَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ؕ قَالُوْا لَوْ
اوهين بچائيندؤ اسان کي الله جي عذاب کان ڪُجهه؟ چوندا جيڪڏهن
هَدٰىنَا اللّٰهُ لَهَدَيْنٰكُمْ ؕ سَوَآءٌ عَلَيْنَآ اَجَزِعْنَآ اَمْ
هدايت ڪري ها اسان کي الله ته هدايت ڪريون ها توهان کي، برابر آهي اسان تي پِٽ ڪوڪ ڪريون يا
صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَّحِيْصٍ ﴿٢١﴾ ع وَ قَالَ الشَّيْطٰنُ لَمَّا قُضِيَ الْاَمْرُ ع ٣ ٩ ١٥
صبر ڪريون نه آهي اسان لاءِ ڪوئي ڇوٽڪارو. ۽ چوندو شيطان جڏهن ٿي ويندو فيصلو
اِنَّ اللّٰهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَ وَعَدْتُّكُمْ فَاَخْلَفْتُكُمْ ؕ ٢
بيشڪ الله وعدو ڪيو توهان سان وعدو سچو ۽ مون به وعدو ڪيو توهان سان پوءِ پورو نه ڪيم

وَ مَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ اِلَّآ اَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ

۽ نه هئو منهنجو توهان تي کو زور رڳو سڏيم توهان کي پوءِ توهان مڃي ويؤ

لِيْ ۚ فَلَا تَلُوْمُوْنِيْ وَ لُوْمُوْٓا اَنْفُسَكُمْ ؕ مَآ اَنَا بِمُصْرِخِكُمْ

مون کي، پوءِ نه ننديو مون کي ۽ ننديو پنهنجو پاڻ کي، ناهيان آءٌ دانهن ورنائيندڙ توهان جي

وَ مَآ اَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ ؕ اِنِّيْ كَفَرْتُ بِمَآ اَشْرَكْتُمُوْنِ

۽ نه توهان ئي منهنجي ورنائيندؤ، آءٌ انڪار ٿو ڪريان ته توهان مون کي پائيوار ڪيو هئو

مِنْ قَبْلُ ؕ اِنَّ الظّٰلِمِيْنَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٢٢﴾ وَ اُدْخِلَ الَّذِيْنَ

اڳ ۾، بيشڪ ظالمن لاءِ عذاب دردناڪ آهي. ۽ داخل ڪيا ويندا اُهي

اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ

جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا باغن ۾ وهن ٿيون جن جي هيٺان واهيون هميشه رهندا

فِيْهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ ؕ تَحِيَّتُهُمْ فِيْهَا سَلٰمٌ ﴿٢٣﴾ اَلَمْ تَرَ كَيْفَ

انهن ۾ حڪم رب جي سان، انهن جو آدرڀاءُ آهي اتي سلام. ڇا نه ڏٺو تو ڪيئن

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ اَصْلُهَا ثَابِتٌ

بيان ڪيو الله مثال ڪلمي پاڪ جو جيئن وڻ پاڪ. (١) جو پاڙ اُن جي مضبوط هجي

وَّ فَرْعُهَا فِي السَّمَآءِ ﴿٢٤﴾ تُؤْتِيْٓ اُكُلَهَا كُلَّ حِيْنٍۢ بِاِذْنِ رَبِّهَا ؕ

۽ ٽاريون اُن جون آسمان ۾. ڏئي ٿو ڦل پنهنجو هر وقت حڪم رب جي سان،

وَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٢٥﴾ وَ مَثَلُ كَلِمَةٍ

۽ بيان ڪري ٿو الله ڪيئي مثال ماڻهن لاءِ جيئن اهي سمجهن. ۽ مثال لفظ

خَبِيْثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيْثَةِ ِۨاجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْاَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ﴿٢٦﴾

خراب جو جهڙو وڻ خراب. جو پٽيو وڃي زمين جي مٿاڇري تان ناهي اُن کي ڪا مضبوطي.

يُثَبِّتُ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

پڪو ڪري ٿو الله ايمان وارن کي ڳالهه پڪيءَ سان دنيا جي حياتيءَ ۾

وَ فِي الْاٰخِرَةِ ۚ وَ يُضِلُّ اللّٰهُ الظّٰلِمِيْنَ ۙ۫ وَ يَفْعَلُ اللّٰهُ مَا يَشَآءُ ﴿٢٧﴾ ع

۽ آخرت ۾، ❶ ۽ پٽڪائي ٿو الله بي انصافن کي، ۽ ڪري ٿو الله جيئن گهري.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ بَدَّلُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ كُفْرًا وَّ اَحَلُّوْا

ڇا نه ڏٺو تو انهن کي جن مٽايو الله جي نعمت کي ڪفر سان ۽ لاٿائون

قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٨﴾ ۙ جَهَنَّمَ ۚ يَصْلَوْنَهَا ۗ وَ بِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٢٩﴾

پنهنجي قوم کي پيينگ جي گهر ۾. ❷ جو دوزخ آهي، پوندا ان ۾، ۽ بڇڙو آهي اهو ٽڪاڻو.

وَ جَعَلُوْا لِلّٰهِ اَنْدَادًا لِّيُضِلُّوْا عَنْ سَبِيْلِهٖ ؕ قُلْ تَمَتَّعُوْا فَاِنَّ

۽ بڻايائون الله لاءِ شريڪ جيئن ڀُلائين الله جي راه کان، تون چئُ مزا وٺو پوءِ بنا شڪ

مَصِيْرَكُمْ اِلَى النَّارِ ﴿٣٠﴾ قُلْ لِّعِبَادِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يُقِيْمُوا

موٽڻ توهان جو آهي باهه ڏانهن. چئُ منهنجي ٻانهن کي جن ايمان آندو ته سنڀالي پڙهن

الصَّلٰوةَ وَ يُنْفِقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَّ عَلَانِيَةً مِّنْ قَبْلِ اَنْ

نماز ۽ خرچ ڪن اسان جي ڏني مان لڪائي ۽ ظاهر ڪري ان کان اڳ ۾ جو

يَّاْتِيَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيْهِ وَ لَا خِلٰلٌ ﴿٣١﴾ اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ

اچي اهڙو ڏينهن جو نه هوندو واپار انهيءَ ۾ ۽ نڪي دوستي. الله اهو آهي جنهن پيدا ڪيو

السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ وَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَخْرَجَ بِهٖ

آسمانن ۽ زمين کي ۽ لاٿائين آسمان کان پاڻي پوءِ ڪڍيائين ان سان

مِنَ الثَّمَرٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۚ وَ سَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ

ميوا توهان جي قُوت لاءِ، ۽ تابع ڪيائين توهان لاءِ ٻيڙيون جيئن هلن سمنڊ ۾

بِاَمْرِهٖ ۚ وَ سَخَّرَ لَكُمُ الْاَنْهٰرَ ﴿٣٢﴾ ۚ وَ سَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَ

ان جي امر سان، ۽ تابع ڪيائين توهان لاءِ نديون. ۽ تابع ڪيائين توهان لاءِ سِج ۽

الْقَمَرَ دَآئِبَيْنِ ۚ وَ سَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ ﴿٣٣﴾ ۚ وَ اٰتٰىكُمْ

چنڊ سدائين هلندڙ، ۽ ڪم لاٿائين توهان لاءِ رات ۽ ڏينهن کي. ۽ ڏنائين توهان کي

مِنْ كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوْهُ ؕ وَ اِنْ تَعُدُّوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا

هر شيءِ جيڪا توهان گهري ان کان، ۽ جيڪڏهن شمار ڪندؤ الله جي نعمتن کي ته نه

تُحْصُوْهَا ؕ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُوْمٌ كَفَّارٌ ﴿۳۴﴾ ع وَ اِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ

ڳڻي سگهندؤ اهي، بيشڪ انسان بي انصاف بي شڪر آهي. ۽ جڏهن چيو ابراهيم

رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ اٰمِنًا وَّ اجْنُبْنِيْ وَ بَنِيَّ

اي منهنجا پروردگار ڪر هن شهر کي امن وارو ۽ پري ڪر مون کي ۽ منهنجي پُٽن کي

اَنْ نَّعْبُدَ الْاَصْنَامَ ﴿۳۵﴾ ؕ رَبِّ اِنَّهُنَّ اَضْلَلْنَ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ ۚ فَمَنْ

پوڄا ڪرڻ بُتن جي کان. اي منهنجا رب انهن ڀُلايو آهي گهڻن ئي ماڻهن کي، پوءِ جيڪو

تَبِعَنِيْ فَاِنَّهٗ مِنِّيْ ۚ وَ مَنْ عَصَانِيْ فَاِنَّكَ غَفُوْرٌ

تابعدار ٿيو منهنجو ته اهو منهنجو آهي، ۽ جنهن نافرماني ڪئي منهنجي پوءِ تون بخشڻهار

رَّحِيْمٌ ﴿۳۶﴾ رَبَّنَآ اِنِّيْٓ اَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِيْ بِوَادٍ غَيْرِ ذِيْ زَرْعٍ

مهربان آهين. اي اسان جا پالڻهار مون رهائي آهي ڪجهه پنهنجي اولاد ميدان غير آبادي واري ۾

عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ ۙ رَبَّنَا لِيُقِيْمُوا الصَّلٰوةَ فَاجْعَلْ

نزديڪ تنهنجي گهر عزت واري جي، اي رب اسان جا جيئن اهي قائم ڪن نماز پوءِ ڪر

اَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ تَهْوِيْٓ اِلَيْهِمْ وَ ارْزُقْهُمْ مِّنَ الثَّمَرٰتِ لَعَلَّهُمْ

دليون ڪن ماڻهن جون ته لاڙو ڪن انهن ڏانهن ۽ کاراءِ انهن کي ميوا جيئن اهي

يَشْكُرُوْنَ ﴿۳۷﴾ رَبَّنَآ اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِيْ وَ مَا نُعْلِنُ ؕ

شڪر ڪن. اي رب اسان جا تون ئي ڄاڻين ٿو جيڪي لڪايون ٿا ۽ جيڪي ظاهر ڪريون ٿا،

وَ مَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْاَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَآءِ ﴿۳۸﴾

۽ نه تو لڪل رهي الله تي ڪجهه به زمين ۾ ۽ نه ڪي آسمان ۾.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ وَهَبَ لِيْ عَلَى الْكِبَرِ اِسْمٰعِيْلَ وَ اِسْحٰقَ ؕ

شڪر الله جو جنهن ڏنو مون کي پيريءَ ۾ اسماعيل ۽ اسحاق،

اِنَّ رَبِّىۡ لَسَمِيۡعُ الدُّعَآءِ ﴿٣٩﴾ رَبِّ اجۡعَلۡنِىۡ مُقِيۡمَ
بيشڪ منهنجو رب ٻُڌندڙ آهي دعا جو. اي منهنجا رب ڪر مون کي قائم ڪندڙ
الصَّلٰوةِ وَ مِنۡ ذُرِّيَّتِىۡ ۖ رَبَّنَا وَ تَقَبَّلۡ دُعَآءِ ﴿٤٠﴾ رَبَّنَا
نماز جو ۽ منهنجي اولاد مان به، اي اسان جا پالڻهار ۽ قبول ڪر منهنجي دعا. اي اسان جا رب
اغۡفِرۡ لِىۡ وَ لِوَالِدَىَّ وَ لِلۡمُؤۡمِنِيۡنَ يَوۡمَ يَقُوۡمُ الۡحِسَابُ ﴿٤١﴾
بخش مون کي ۽ منهنجي ماءُ پيءُ کي ۽ ايمان وارن کي جنهن ڏينهن ٿيندو حساب.
وَ لَا تَحۡسَبَنَّ اللّٰهَ غَافِلًا عَمَّا يَعۡمَلُ الظّٰلِمُوۡنَ ؕ اِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمۡ
۽ هرگز نه ڀانءِ الله کي بي خبر انهن ڪمن کان جو ڪن ٿا ظالم، رڳو ڍرڏئي ٿو انهن کي
لِيَوۡمٍ تَشۡخَصُ فِيۡهِ الۡاَبۡصَارُ ۙ﴿٤٢﴾ مُهۡطِعِيۡنَ مُقۡنِعِىۡ رُءُوۡسِهِمۡ
هڪ ڏينهن لاءِ جنهن ۾ ٽڙي ويندیون اکيون. اهي ڊوڙندا ايندا ايي ڳاٽ
لَا يَرۡتَدُّ اِلَيۡهِمۡ طَرۡفُهُمۡ ۚ وَ اَفۡـِٕدَتُهُمۡ هَوَآءٌ ؕ﴿٤٣﴾ وَ اَنۡذِرِ النَّاسَ
نه موٽنديون انهن ڏانهن سندن نگاهون، ۽ دليون انهن جون پريشان هونديون. ۽ ڊيڄار ماڻهن کي
يَوۡمَ يَاۡتِيۡهِمُ الۡعَذَابُ فَيَقُوۡلُ الَّذِيۡنَ ظَلَمُوۡا رَبَّنَاۤ
ان ڏينهن کان جو ايندو انهن ڏانهن عذاب پوءِ چوندا جن ظلم ڪيو اي رب اسان جا
اَخِّرۡنَاۤ اِلٰۤى اَجَلٍ قَرِيۡبٍ ۙ نُّجِبۡ دَعۡوَتَكَ وَ نَتَّبِعِ الرُّسُلَ ؕ
مهلت ڏي اسان کي ٿوري وقت تائين ته قبول ڪريون تنهنجو سڏ ۽ تابع ٿيون رسولن جا،
اَوَ لَمۡ تَكُوۡنُوۡۤا اَقۡسَمۡتُمۡ مِّنۡ قَبۡلُ مَا لَكُمۡ مِّنۡ زَوَالٍ ۙ﴿٤٤﴾ وَّ سَكَنۡتُمۡ
ڇا توهان قسم نه کڻندا هئا اڳ ۾ ته نه ٿيندو توهان جو ڪو هٽي وڃڻ. ۽ توهان رهندا هئا
فِىۡ مَسٰكِنِ الَّذِيۡنَ ظَلَمُوۡۤا اَنۡفُسَهُمۡ وَ تَبَيَّنَ لَكُمۡ كَيۡفَ فَعَلۡنَا
انهن ماڻهن جي گهرن ۾ جن ظلم ڪيو هئو پاڻ تي ۽ ظاهر ٿيو توهان تي ته ڪيئن ڪيو سون
بِهِمۡ وَ ضَرَبۡنَا لَكُمُ الۡاَمۡثَالَ ﴿٤٥﴾ وَ قَدۡ مَكَرُوۡا مَكۡرَهُمۡ ؕ وَ عِنۡدَ اللّٰهِ
انهن سان ۽ بيان ڪياسون توهان لاءِ اهي مثال. ۽ سِٽي هئائون سِٽ پنهنجي، ۽ هئي الله وٽ

مَكْرُهُمْ وَ اِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُوْلَ مِنْهُ الْجِبَالُ ﴿٤٦﴾ فَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ

سِٽ انهن جي، ۽ نہ هئي سِٽ انهن جي هٽي وڃڻ ها ان کان جبل. ❶ پوءِ هرگز نہ سمجهہ الله کي

مُخْلِفَ وَعْدِهٖ رُسُلَهٗ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤٧﴾ ؕ

وعدو ڦيرائيندڙ پنهنجي رسولن سان، بيشڪ الله زبردست آهي بدلي وٺڻ وارو آهي.

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْاَرْضُ غَيْرَ الْاَرْضِ وَ السَّمٰوٰتُ وَ بَرَزُوْا

جنهن ڏينهن بدلائبي ڌرتي ٻيءَ ڌرتي سان ۽ آسمانَ بہ ۽ اهي ظاهر ٿيندا

لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾ وَ تَرَى الْمُجْرِمِيْنَ يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّنِيْنَ

الله واحد القهار آڏو. ۽ تون ڏسندين ڏوهارين کي انهيءَ ڏينهن جڪڙيل

فِي الْاَصْفَادِ ﴿٤٩﴾ ج سَرَابِيْلُهُمْ مِّنْ قَطِرَانٍ وَّ تَغْشٰى وُجُوْهَهُمُ

زنجيرن ۾. ڪپڙا انهن جا ڊامبر مان ۽ ڍڪيندي انهن جي منهن کي

النَّارُ ﴿٥٠﴾ لا لِيَجْزِيَ اللّٰهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ

باهہ. جيئن بدلو ڏئي الله هر شخص کي سندس ڪئي جو، بيشڪ الله جلد

الْحِسَابِ ﴿٥١﴾ هٰذَا بَلٰغٌ لِّلنَّاسِ وَ لِيُنْذَرُوْا بِهٖ

حساب ڪندڙ آهي. هيءَ خبر پهچائڻي آهي ماڻهن کي ۽ جيئن تہ ڊيڄاريا وڃن انهيءَ سان

وَ لِيَعْلَمُوْٓا اَنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ وَّ لِيَذَّكَّرَ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿٥٢﴾ ع ٧ ٦ ١٩

۽ جيئن ڄاڻن تہ رڳو اهوئي مالڪ هڪڙو آهي ۽ جيئن نصيحت وٺن مغز وارا. ❷

سُوْرَةُ الْحِجْرِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ تِسْعٌ وَّتِسْعُوْنَ اٰيَةً وَّسِتُّ رُكُوْعَاتٍ

سورت حجر مڪي آهي ۽ اها نوَ ۽ نوي آيتون ۽ ڇهہ رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

الٓرٰ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ وَ قُرْاٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿١﴾

الرٰ، هي آيتون آهن ڪتاب جون ۽ قرآن پڌري جون.

الجزء الرابع عشر ١٤

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوْ كَانُوْا مُسْلِمِيْنَ ۝٢ ذَرْهُمْ
كنهن وقت چاهيندا كافر تہ جيڪر هجن ها اسلام آڻيندڙ. ١ ڇڏ انهن کي ٢

يَاْكُلُوْا وَ يَتَمَتَّعُوْا وَ يُلْهِهِمُ الْاَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ۝٣ وَ
تہ کائن پيئن ۽ فائدا وٺن ۽ غافل ڪري انهن کي اميد پوءِ جلد اهي ڄاڻندا. ۽

مَآ اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا وَلَهَا كِتٰبٌ مَّعْلُوْمٌ ۝٤ مَا تَسْبِقُ
نہ تباهہ ڪيو آهي اسان ڪنهن آبادي کي مگر ان جو لکيو آهي مقرر. نہ اڳي ويندو

مِنْ اُمَّةٍ اَجَلَهَا وَ مَا يَسْتَاْخِرُوْنَ ۝٥ وَ قَالُوْا يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْ
کو ٽولو پنهنجي وقت کان ۽ نڪي پوئتي رهندا. ۽ چيائون اي اهو

نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ اِنَّكَ لَمَجْنُوْنٌ ۝٦ لَوْ مَا تَاْتِيْنَا بِالْمَلٰٓئِكَةِ
لاٿو ويو جنهن تي قرآن پڪ تون تہ چريو آهين. ڇو نہ آندءِ اسان وٽ ملائڪن کي

اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝٧ مَا نُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ اِلَّا
جيڪڏهن تون سچو آهين. نہ لاهيندا آهيون اسان ملائڪ مگر

بِالْحَقِّ وَ مَا كَانُوْٓا اِذًا مُّنْظَرِيْنَ ۝٨ اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ ٣
موقعي سان ۽ نہ هوندا ان وقت مهلت ڏنل. بيشڪ اسان لاٿو آهي قرآن

وَ اِنَّا لَهٗ لَحٰفِظُوْنَ ۝٩ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ
۽ اسان ئي ان جي نگهباني ڪندڙ آهيون. ۽ اسان موڪليا آهن رسول تو کان اڳ

فِيْ شِيَعِ الْاَوَّلِيْنَ ۝١٠ وَ مَا يَاْتِيْهِمْ مِّنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا كَانُوْا بِهٖ
جماعتن اڳين ۾. ۽ نہ ايندو هئو انهن وٽ ڪو بہ رسول مگر هئا ان سان

يَسْتَهْزِءُوْنَ ۝١١ كَذٰلِكَ نَسْلُكُهٗ فِيْ قُلُوْبِ الْمُجْرِمِيْنَ ۝١٢ لا
مسخريون ڪندڙ. اهڙي طرح وجهندا آهيون ان کي دلين ۾ ڏوهارين جي.

لَا يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْاَوَّلِيْنَ ۝١٣ وَ لَوْ
اهي ڪين مڃيندا ان کي ۽ تي گذري آهي رسم پهرين جي. ۽ جيڪڏهن

فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِّنَ السَّمَآءِ فَظَلُّوْا فِيْهِ يَعْرُجُوْنَ ۝١٤ لَقَالُوْٓا
کوليون انهن تي دروازو آسمان جو پوءِ وڃن ان ۾ چڙهندا. ته بہ چوندا

اِنَّمَا سُكِّرَتْ اَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُوْرُوْنَ ۝١٥ ع وَ
رڳو مُنڊيون ويون آهن اسان جون اکيون نہ پر اسان ماڻهو جادو ڪيل آهيون. ۽

لَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَآءِ بُرُوْجًا وَّ زَيَّنّٰهَا لِلنّٰظِرِيْنَ ۝١٦
بيشڪ اسان ٺاهيا آهن آسمان ۾ برج ۽ سينگاريوسين ان کي ڏسندڙن لاءِ. ❶

وَ حَفِظْنٰهَا مِنْ كُلِّ شَيْطٰنٍ رَّجِيْمٍ ۝١٧ اِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ
۽ بچايوسين ان کي هر شيطان تڙيل کان. مگر ڪوئي چوريءَ ❷ اچي ٻڌي

فَاَتْبَعَهٗ شِهَابٌ مُّبِيْنٌ ۝١٨ وَ الْاَرْضَ مَدَدْنٰهَا وَ اَلْقَيْنَا
پوءِ پٺيان پوي ٿي ان کي اماڙي چٽي ٻرندڙ. ۽ ڌرتي کي پکيڙيوسون ۽ وڌاسون

فِيْهَا رَوَاسِيَ وَ اَنْۢبَتْنَا فِيْهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُوْنٍ ۝١٩ وَ
ان ۾ جبل ۽ جمائي اٿئون ان ۾ هر شيءِ وزنائتي. ❸ ۽

جَعَلْنَا لَكُمْ فِيْهَا مَعَايِشَ وَ مَنْ لَّسْتُمْ لَهٗ بِرٰزِقِيْنَ ۝٢٠
ٺاهياسون توهان لاءِ ان ۾ گذارا ۽ انهن لاءِ جو ناهيو اوهين انهن کي رزق ڏيندڙ. ❹

وَ اِنْ مِّنْ شَيْءٍ اِلَّا عِنْدَنَا خَزَآئِنُهٗ ز وَ مَا نُنَزِّلُهٗٓ اِلَّا
۽ ناهي ڪا بہ شيءِ مگر اسان وٽ آهن ذخيرا ان جا ۽ نہ ٿا لاهيون ان کي مگر

بِقَدَرٍ مَّعْلُوْمٍ ۝٢١ وَ اَرْسَلْنَا الرِّيٰحَ لَوَاقِحَ فَاَنْزَلْنَا
قدر مقرر سان. ۽ اسان موڪليون هوائون ڪڪر ڪٽندڙ ❺ پوءِ لاٿوسون

مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَسْقَيْنٰكُمُوْهُ ج وَ مَآ اَنْتُمْ لَهٗ بِخٰزِنِيْنَ ۝٢٢
آسمان کان پاڻي پوءِ اهو پياريوسون اوهان کي ۽ نہ آهيو اوهين ان جا خزانہ دار.

وَ اِنَّا لَنَحْنُ نُحْيٖ وَ نُمِيْتُ وَ نَحْنُ الْوٰرِثُوْنَ ۝٢٣
۽ بيشڪ اسان ئي جيئرو ڪندا آهيون ۽ ماريندا آهيون ۽ اسان ئي وارث آهيون.

وَلَقَدۡ عَلِمۡنَا الۡمُسۡتَقۡدِمِيۡنَ مِنۡكُمۡ وَلَقَدۡ عَلِمۡنَا
۽ اسان ڄاڻي چڪا آهيون اڳتي وڌندڙن کي توهان مان ۽ ڄاڻي چڪا آهيون

الۡمُسۡتَاۡخِرِيۡنَ ﴿۲۴﴾ وَ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحۡشُرُهُمۡ ؕ اِنَّهٗ حَكِيۡمٌ
پُٺتي پوندڙن کي. ۽ بيشڪ تنهنجو رب ئي گڏ ڪندو انهن کي، اهوئي حڪيم آهي

عَلِيۡمٌ ﴿۲۵﴾ ع وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا الۡاِنۡسَانَ مِنۡ صَلۡصَالٍ مِّنۡ حَمَاٍ
علم وارو آهي. ۽ اسان خلقيو آهي انسان کي کڙڪندڙ چيڪيءَ مٽي

مَّسۡنُوۡنٍ ﴿۲۶﴾ ج وَ الۡجَآنَّ خَلَقۡنٰهُ مِنۡ قَبۡلُ مِنۡ نَّارِ السَّمُوۡمِ ﴿۲۷﴾ وَ
قري ويل مان. ۽ جن کي پيدا ڪيوسون ان کان اڳ ۾ باهه جهَرواري مان. ۽

اِذۡ قَالَ رَبُّكَ لِلۡمَلٰٓئِكَةِ اِنِّيۡ خَالِقٌۢ بَشَرًا
جنهن وقت چيو تنهنجي رب ملائڪن کي آءٌ پيدا ڪرڻ وارو آهيان بشر کي

مِّنۡ صَلۡصَالٍ مِّنۡ حَمَاٍ مَّسۡنُوۡنٍ ﴿۲۸﴾ فَاِذَا سَوَّيۡتُهٗ وَ
کڙڪندڙ چيڪي مٽي قري ويل مان. پوءِ جڏهن تيار ڪيان ان کي ۽

نَفَخۡتُ فِيۡهِ مِنۡ رُّوۡحِيۡ فَقَعُوۡا لَهٗ سٰجِدِيۡنَ ﴿۲۹﴾ فَسَجَدَ
قوڪيان ان ۾ پنهنجو امر پوءِ ٿي پئجو انهيءَ لاءِ سجدو ڪندڙ. پوءِ سجدو ڪيو

الۡمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمۡ اَجۡمَعُوۡنَ ﴿۳۰﴾ لا اِلَّاۤ اِبۡلِيۡسَ ؕ اَبٰٓى اَنۡ
ملائڪن سيني گڏجي. سواءِ ابليس جي، انهيءَ انڪار ڪيو ته

يَّكُوۡنَ مَعَ السّٰجِدِيۡنَ ﴿۳۱﴾ قَالَ يٰۤاِبۡلِيۡسُ مَا لَكَ اَلَّا تَكُوۡنَ
هجي گڏ سجدي ڪندڙن سان. چيائين اي ابليس ڇا ٿيو توکي جو نه ٿو ٿئين

مَعَ السّٰجِدِيۡنَ ﴿۳۲﴾ قَالَ لَمۡ اَكُنۡ لِّاَسۡجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقۡتَهٗ
گڏ سجدي ڪندڙن سان. چيائين آءٌ ناهيان اهڙو جو سجدو ڪريان بشر کي جنهن کي تو ناهيو

مِنۡ صَلۡصَالٍ مِّنۡ حَمَاٍ مَّسۡنُوۡنٍ ﴿۳۳﴾ قَالَ فَاخۡرُجۡ مِنۡهَا فَاِنَّكَ
کڙڪندڙ چيڪي مٽي قري ويل مان. چيائين پوءِ نڪر هتان تون

رَجِيْمٌ ﴿٣٤﴾ وَّ اِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ اِلٰى يَوْمِ الدِّيْنِ ﴿٣٥﴾ قَالَ رَبِّ

تڙيل آهين. ۽ بيشڪ توتي ڦِٽڪار آهي ڏينهن قيامت تائين. چيائين اي منهنجا رب

فَاَنْظِرْنِيْٓ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُوْنَ ﴿٣٦﴾ قَالَ فَاِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِيْنَ ﴿٣٧﴾

پوءِ ڍَر ڏي مون کي ان ڏينهن تائين جو اُٿاريا وڃن. فرمايائين پوءِ تون ڍَر ڏنلن مان آهين.

اِلٰى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُوْمِ ﴿٣٨﴾ قَالَ رَبِّ بِمَآ اَغْوَيْتَنِيْ

ڏينهن وقت مقرر تائين. چيائين اي منهنجا رب جيئن تہ گمراهہ ڪيو تو مون کي

لَاُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْاَرْضِ وَ لَاُغْوِيَنَّهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٣٩﴾

تہ ضرور سينگار ڪرائيندس انهن لاءِ زمين ۾ ۽ گمراهہ ڪندس انهن سيني کي.

اِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِيْنَ ﴿٤٠﴾ قَالَ هٰذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ

مگر ٻانها تنهنجا انهن مان چونڊيل. فرمايائين هيءُ رستو آهي مون تائين

مُسْتَقِيْمٌ ﴿٤١﴾ اِنَّ عِبَادِيْ لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنٌ اِلَّا مَنِ

سِڌو. بيشڪ منهنجا ٻانها نہ هلندو تنهنجو انهن تي ڪو زور سواءِ انهن جي

اتَّبَعَكَ مِنَ الْغٰوِيْنَ ﴿٤٢﴾ وَ اِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ

جيڪي تنهنجي پنيان لڳا گمراهن مان. ۽ بيشڪ دوزخ وعده جي جاءِ آهي انهن

اَجْمَعِيْنَ ﴿٤٣﴾ لَهَا سَبْعَةُ اَبْوَابٍ ط لِكُلِّ بَابٍ مِّنْهُمْ جُزْءٌ

سيني لاءِ. ان کي آهن ست دروازا، هر در لاءِ انهن مان حصو آهي

مَّقْسُوْمٌ ﴿٤٤﴾ ع اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ فِيْ جَنّٰتٍ وَّ عُيُوْنٍ ﴿٤٥﴾ ط اُدْخُلُوْهَا بِسَلٰمٍ

ورهايل. ❶ يقينن پرهيزگار آهن باغن ۾ ۽ چشمن ۾. چوندن هلو ان ۾ ❷ سلامتي سان

اٰمِنِيْنَ ﴿٤٦﴾ وَ نَزَعْنَا مَا فِيْ صُدُوْرِهِمْ مِّنْ غِلٍّ اِخْوَانًا

بي خطرا تي. ۽ ڪڍندا سين اهو جيڪي انهن جي دلين ۾ هوندو ناراضپو، ڀائر ٻڌجي

عَلٰى سُرُرٍ مُّتَقٰبِلِيْنَ ﴿٤٧﴾ لَا يَمَسُّهُمْ فِيْهَا نَصَبٌ وَّ مَا

پلنگن تي ويهندا هڪ ٻئي جي سامهون. ❸ نہ پهچندي کين اتي ڪا تڪليف ۽ نہ

هُمْ مِّنْهَا بِمُخْرَجِيْنَ ﴿۴۸﴾ نَبِّئْ عِبَادِيْٓ اَنِّيْٓ اَنَا الْغَفُوْرُ

اهي اتان ڪڍيا ويندا. ٻڌاءِ منهنجي ٻانهن کي تہ بيشڪ آءٌ بخشيندڙ

الرَّحِيْمُ ﴿۴۹﴾ وَ اَنَّ عَذَابِيْ هُوَ الْعَذَابُ الْاَلِيْمُ ﴿۵۰﴾ وَ نَبِّئْهُمْ

مهربان آهيان. ۽ يقينن منهنجو عذاب اِهو عذاب دردناڪ آهي. ۽ خبر ٻڌاءِ انهن کي

عَنْ ضَيْفِ اِبْرٰهِيْمَ ﴿۵۱﴾ اِذْ دَخَلُوْا عَلَيْهِ فَقَالُوْا سَلٰمًا ؕ قَالَ اِنَّا

ابراهيم جي مهمانن جي. جڏهن پهتا ان وٽ چيائون سلام، چيائين اسان

مِنْكُمْ وَجِلُوْنَ ﴿۵۲﴾ قَالُوْا لَا تَوْجَلْ اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلٰمٍ

توهان کان ڊڄون ٿا.❶ چيائون نہ ڊڄ اسين توکي خوشخبري ڏيون ٿا نينگر

عَلِيْمٍ ﴿۵۳﴾ قَالَ اَبَشَّرْتُمُوْنِيْ عَلٰٓى اَنْ مَّسَّنِيَ

علم واري جي. چيائين ڇا توهان خوشخبري ڏيو ٿا مون کي جڏهن پهتي آهي مون کي

الْكِبَرُ فَبِمَ تُبَشِّرُوْنَ ﴿۵۴﴾ قَالُوْا بَشَّرْنٰكَ بِالْحَقِّ

ڪراڙپ پوءِ ڇا جي ٿا خوشخبري ڏيو.❷ چيائون اسان خوشخبري ڏني آهي توکي سچي

فَلَا تَكُنْ مِّنَ الْقٰنِطِيْنَ ﴿۵۵﴾ قَالَ وَمَنْ يَّقْنَطُ مِنْ رَّحْمَةِ

پوءِ نہ ٿيءُ اميد لاهيندڙن مان. چيائين ڪير ٿيندو آهي نا اميد رحمت

رَبِّهٖٓ اِلَّا الضَّآلُّوْنَ ﴿۵۶﴾ قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ اَيُّهَا

پنهنجي رب جي کان سواءِ گمراهن جي. چيائين ڪهڙو احوال آهي توهان جو اي

الْمُرْسَلُوْنَ ﴿۵۷﴾ قَالُوْٓا اِنَّآ اُرْسِلْنَآ اِلٰى قَوْمٍ مُّجْرِمِيْنَ ﴿۵۸﴾ لا اِلَّآ

قاصدؤ. چيائون اسان موڪليا ويا آهيون قوم ڏوهارين جي طرف. سواءِ

اٰلَ لُوْطٍ ؕ اِنَّا لَمُنَجُّوْهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿۵۹﴾ لا اِلَّا امْرَاَتَهٗ

گهراڻي لوط جي، اسان بچائيندا سون انهن سمورن کي. مگر ان جي زال

قَدَّرْنَآ ۙ اِنَّهَا لَمِنَ الْغٰبِرِيْنَ ﴿۶۰﴾ ع فَلَمَّا جَآءَ اٰلَ لُوْطِ

فيصلو ڪيو سون تہ اها آهي رهجي ويندڙن مان. پوءِ جڏهن آيا لوط جي گهر

الْمُرْسَلُوْنَ ﴿۶۱﴾ قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنْكَرُوْنَ ﴿۶۲﴾ قَالُوْا بَلْ
موڪليل ملائڪ. چيائين توهان ماڻهو آهيو اوپرا. چيائون نہ پر

جِئْنٰكَ بِمَا كَانُوْا فِيْهِ يَمْتَرُوْنَ ﴿۶۳﴾ وَ اَتَيْنٰكَ بِالْحَقِّ
اسان آندي آهي تو وٽ اهاشيءِ جنهن ۾ اهي شڪ ڪندا هئا. ۽ آندو اٿئون تو وٽ حق

وَ اِنَّا لَصٰدِقُوْنَ ﴿۶۴﴾ فَاَسْرِ بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ الَّيْلِ وَ
۽ بلاشڪ اسين سچا آهيون. پوءِ ڪڍ پنهنجي پَهرِڪي رات جي پَهَرَ ۾ ❶ ۽

اتَّبِعْ اَدْبَارَهُمْ وَ لَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ اَحَدٌ وَّ امْضُوْا حَيْثُ
تون هل انهن جي پُٺيان ۽ نہ واجهائي توهان مان ڪو بہ ۽ هليا وڃو جيڏانهن

تُؤْمَرُوْنَ ﴿۶۵﴾ وَ قَضَيْنَآ اِلَيْهِ ذٰلِكَ الْاَمْرَ اَنَّ دَابِرَ هٰٓؤُلَآءِ
حڪم ڪيا وڃو. ۽ پهچايوسون ان ڏانهن اهو حڪم تہ پاڙ انهن جي

مَقْطُوْعٌ مُّصْبِحِيْنَ ﴿۶۶﴾ وَ جَآءَ اَهْلُ الْمَدِيْنَةِ يَسْتَبْشِرُوْنَ ﴿۶۷﴾
ڪپيل هوندي صُبح سان. ۽ آيا شهر وارا خوشيون ڪندي.

قَالَ اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ ضَيْفِيْ فَلَا تَفْضَحُوْنِ ﴿۶۸﴾ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ
هن چيو تہ هِي مهمان آهن منهنجا پوءِ نہ لڄي ڪريو مون کي. ۽ ڊڄو اللّٰه کان

وَ لَا تُخْزُوْنِ ﴿۶۹﴾ قَالُوْٓا اَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۷۰﴾
۽ نہ خوار ڪريو مون کي. ❷ چيائون ڇا اسان توکي منع نہ ڪئي هئي ڏيهہ جهان جي رهاڻ کان.

قَالَ هٰٓؤُلَآءِ بَنٰتِيْٓ اِنْ كُنْتُمْ فٰعِلِيْنَ ﴿۷۱﴾
چيائين اجهي هي منهنجون ڌيئرآهن جيڪڏهن آهيو ڪرڻ وارا. ❸

لَعَمْرُكَ اِنَّهُمْ لَفِيْ سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ﴿۷۲﴾
قسم آهي تنهنجي سر جو ❹ يقينن اهي پنهنجي بيهوشيءَ ۾ عقل جا انڌا آهن.

فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِيْنَ ﴿۷۳﴾ فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا
پوءِ پڪڙيو انهن کي راڙ سِج اُڀرندي. پوءِ ڪيوسون ان جي مٿئين پاسي کي

سَافِلَهَا وَ اَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّنْ سِجِّيْلٍ ؕ۷۴ اِنَّ

هيٺان ۽ وَسايون سون انهن تي پٿريون ساڪر جون. ❶ بيشڪ

فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِيْنَ ۷۵ وَ اِنَّهَا لَبِسَبِيْلٍ مُّقِيْمٍ ۷۶

ان ۾ نشانيون آهن سڄاڻن وارن لاءِ. ۽ اهي آهن البت رستي عام تي. ❷

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ؕ۷۷ وَ اِنْ كَانَ اَصْحٰبُ الْاَيْكَةِ

يقينن ان ۾ نشاني آهي ايمان وارن لاءِ. ۽ بيشڪ هئا رهاڪو جهنگل جا

لَظٰلِمِيْنَ ۙ۷۸ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ ۘ وَ اِنَّهُمَا لَبِاِمَامٍ مُّبِيْنٍ ؕ۷۹ ع

ڏوهاري. ❸ پوءِ بدلو ورتوسون انهن کان، ۽ اهي ٻئي علاقا آهن رستي پڌري تي.

وَ لَقَدْ كَذَّبَ اَصْحٰبُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِيْنَ ۙ۸۰ وَ اٰتَيْنٰهُمْ

۽ البت ڪوڙو ڪيو حجر وارن ❹ رسولن کي. ۽ اسان ڏنيون سون انهن کي

اٰيٰتِنَا فَكَانُوْا عَنْهَا مُعْرِضِيْنَ ۙ۸۱ وَ كَانُوْا يَنْحِتُوْنَ مِنَ الْجِبَالِ

پنهنجون نشانيون پوءِ هئا انهن کان منهن موڙيندڙ. ۽ گهڙي ناهيندا هئا جبلن مان

بُيُوْتًا اٰمِنِيْنَ ۸۲ فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِيْنَ ۙ۸۳ فَمَاۤ اَغْنٰى

گهر بي فڪر ٿي. پوءِ ورتو انهن کي راڙ پرهه ڦٽيءَ. پوءِ نه ڪم آيو

عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ؕ۸۴ وَ مَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ

انهن کي جيڪي ڪم ڪيائون. ۽ نه خلقيا آهن اسان آسمان ۽ زمين

وَ مَا بَيْنَهُمَاۤ اِلَّا بِالْحَقِّ ؕ وَ اِنَّ السَّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ

۽ اهو جيڪي انهن ۾ آهي مگر حڪمت سان، ۽ بيشڪ قيامت ضرور اچڻ واري آهي

فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيْلَ ۸۵ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلّٰقُ

تون پاسيرو رهه انهن کان چڱي طرح. تنهنجو رب ئي آهي خلقيندڙ

الْعَلِيْمُ ۸۶ وَ لَقَدْ اٰتَيْنٰكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِيْ ❺ وَ الْقُرْاٰنَ

خبر رکندڙ. ۽ اسان ڏنيون آهن توکي ست آيتون وري وري پڙهڻ لاءِ ۽ قرآن

ع ۵ ۱۹ ۵ وقف لازم

الْعَظِيْمَ ﴿٨٧﴾ لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖٓ
عاليشان. هرگز نہ کر نگاهون پنهنجون ان ڏانهن جنهن جو نفعو ڏنو سون

اَزْوَاجًا مِّنْهُمْ وَ لَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَ اخْفِضْ
کيترن کي انهن مان ❶ ۽ نہ ڏک کر انهن تي ۽ جهڪاءِ ❷

جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٨٨﴾ وَ قُلْ اِنِّيْٓ اَنَا النَّذِيْرُ الْمُبِيْنُ ﴿٨٩﴾ج
پنهنجا پر مومنن تي. ۽ چئو آءٌ ئي آهيان ڏيجاريندڙ پڌرو.

كَمَآ اَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِيْنَ ﴿٩٠﴾لا الَّذِيْنَ جَعَلُوا الْقُرْاٰنَ
جيئن اسان نازل ڪيو عذاب ورهاست ڪندڙن تي. اهي جن ڪيو قرآن کي

عِضِيْنَ ﴿٩١﴾ فَوَرَبِّكَ لَنَسْـَٔلَنَّهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٩٢﴾لا
ٽڪرا ٽڪرا. ❸ پوءِ تنهنجي رب جو قسم ضرور پُڇا ڪنداسون انهن سيني کان.

عَمَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٩٣﴾ الربع فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَ
ان بابت جو اهي عمل ڪندا هئا. پوءِ کولي ٻڌاءِ جو توکي حڪم ڏيو آهي ۽

اَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿٩٤﴾ اِنَّا كَفَيْنٰكَ الْمُسْتَهْزِءِيْنَ ﴿٩٥﴾لا
منهن موڙ شرڪ ڪندڙن کان. اسان ئي ڪافي آهيون تولاءِ چٿر ڪندڙن تي.

الَّذِيْنَ يَجْعَلُوْنَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ ج فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ﴿٩٦﴾
جيڪي بنائن ٿا الله سان گڏ خدا ٻيو، پوءِ جلد ڄاڻندا.

وَ لَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّكَ يَضِيْقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُوْلُوْنَ ﴿٩٧﴾لا
❹ ۽ اسين ڄاڻون ٿا تہ تنهنجي تنگ ٿئي ٿي دل انهن جي ڳالهين کان.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَ كُنْ مِّنَ السّٰجِدِيْنَ ﴿٩٨﴾لا
پوءِ تون پڙهہ تعريف پنهنجي رب جي ۽ هُج سجدي ڪندڙن مان.

وَ اعْبُدْ رَبَّكَ حَتّٰى يَاْتِيَكَ الْيَقِيْنُ ﴿٩٩﴾ع
۽ عبادت ڪندو رهہ پنهنجي رب جي جيستائين اچي تووٽ يقين (موت).

سُوْرَةُ النَّحْلِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ مِائَةٌ وَّثَمَانٍ وَّعِشْرُوْنَ اٰيَةً وَّسِتَّةَ عَشَرَ رُكُوْعًا

سورت نحل مكي آهي ۽ اها هڪ سؤ اناويهہ آيتون ۽ سورهن رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اَتٰۤى اَمْرُ اللّٰهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوْهُ ؕ سُبْحٰنَهٗ وَ تَعٰلٰى عَمَّا

آيو حڪم الله جو پوءِ تڪڙ نہ ڪريوان ۾ (١) اهو پاڪ آهي ۽ مٿاهون آهي ان ڪان

يُشْرِكُوْنَ ۝١ يُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ بِالرُّوْحِ مِنْ اَمْرِهٖ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ

جو شريڪ ٿا ڪن. لاهي ٿو ملائڪن کي وحي سان (٢) پنهنجي ارادي سان جنهن تي گهري

مِنْ عِبَادِهٖۤ اَنْ اَنْذِرُوْۤا اَنَّهٗ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّاۤ اَنَا

پنهنجي ٻانهن مان تہ خبردار ڪريو تہ ناهي ڪنهن جي ٻندگي سواءِ منهنجي

فَاتَّقُوْنِ ۝٢ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ بِالْحَقِّ ؕ تَعٰلٰى

پوءِ مون کان ئي ڊڄو. پيدا ڪيائين آسمانن ۽ زمين کي حق سان، مٿاهون آهي

عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ۝٣ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ فَاِذَا هُوَ

ان ڪان جو شريڪ ٿا ڪن. پيدا ڪيائين انسان کي قطري مان پوءِ اوچتو اهو آهي

خَصِيْمٌ مُّبِيْنٌ ۝٤ وَ الْاَنْعَامَ خَلَقَهَا ۚ لَكُمْ فِيْهَا دِفْءٌ

جهڳڙو ڪندڙ ظاهر. ۽ چوپاين کي پيدا ڪيائين، توهان لاءِ انهن ۾ آهي گرم اوڇڻ

وَّ مَنَافِعُ وَ مِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ۝٥ وَ لَكُمْ فِيْهَا جَمَالٌ حِيْنَ

۽ گهڻا فائدا ۽ ڪن مان ڪائو ٿا. ۽ توهان لاءِ آهي انهن ۾ زيب جڏهن

تُرِيْحُوْنَ وَ حِيْنَ تَسْرَحُوْنَ ۝٦ وَ تَحْمِلُ اَثْقَالَكُمْ اِلٰى بَلَدٍ

کاهي ٿا اچو ۽ جڏهن چيڙيو ٿا. ۽ کڻن ٿا بار توهان جا انهيءَ شهر ڏانهن

لَّمْ تَكُوْنُوْا بٰلِغِيْهِ اِلَّا بِشِقِّ الْاَنْفُسِ ؕ اِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوْفٌ

جو نہ ٿيو ها پهچندڙ اتي مگر جيءَ کي جفا ڏيڻ سان، بيشڪ توهان جو رب نرمي ڪندڙ

رَّحِيْمٌ ۙ⑦ وَّ الْخَيْلَ وَ الْبِغَالَ وَ الْحَمِيْرَ لِتَرْكَبُوْهَا

مهربان آهي. ۽ پيدا ڪيائين گهوڙا ۽ خچر ۽ گڏهه جيئن چڙهو انهن تي

وَ زِيْنَةً ؕ وَ يَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ⑧ وَ عَلَى اللّٰهِ

۽ ڏيک ويک لاءِ ۽ پيدا ڪندو ان ڪي جيڪي توهان نه ٿا ڄاڻو. ۽ الله ڏانهن آهي

قَصْدُ السَّبِيْلِ وَ مِنْهَا جَآئِرٌ ؕ وَ لَوْ شَآءَ

وچٿرو رستو ۽ انهن مان ڪي ڏِنگا آهن، ❶ ۽ جيڪڏهن اهو گهُري ها

لَهَدٰىكُمْ اَجْمَعِيْنَ ۠⑨ هُوَ الَّذِيْۤ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ

ته سِڌي راهه ڏئي ها توهان سيني کي. اهو ئي آهي جنهن لاٿو آسمان مان

مَآءً لَّكُمْ مِّنْهُ شَرَابٌ وَّ مِنْهُ شَجَرٌ فِيْهِ تُسِيْمُوْنَ ⑩

پاڻي توهان لاءِ ان مان پيئو ٿا ۽ ان مان ڪي وڻ ٿين ٿا جن ۾ مال ٿا چاريو.

يُنْۢبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَ الزَّيْتُوْنَ وَ النَّخِيْلَ وَ الْاَعْنَابَ وَ

ڦُٽائي ٿو توهان لاءِ ان سان پوک ۽ زيتون ۽ کجيون ۽ انگور ۽

مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ⑪

هر قسم جا ميوا، بيشڪ انهيءَ ۾ نشاني آهي انهن ماڻهن لاءِ جيڪي سوچين ٿا.

وَ سَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ ۙ وَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ ؕ وَ

۽ ڪم لاتائين توهان لاءِ رات ۽ ڏينهن کي ۽ سج ۽ چنڊ کي، ۽

النُّجُوْمُ مُسَخَّرٰتٌۢ بِاَمْرِهٖ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ

ستارا به ڪم ڪندڙ آهن ان جي حڪم سان، بيشڪ انهيءَ ۾ نشانيون آهن

لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ۙ⑫ وَ مَا ذَرَاَ لَكُمْ فِي الْاَرْضِ

انهن ماڻهن لاءِ جيڪي سمجهن ٿا. ۽ جيڪي پيدا ڪيائين توهان لاءِ ڌرتيءَ ۾

مُخْتَلِفًا اَلْوَانُهٗ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ

جدا جدا آهن رنگ انهن جا، ❷ بيشڪ انهيءَ ۾ نشاني آهي انهن ماڻهن لاءِ

يَذَّكَّرُوْنَ ﴿١٣﴾ وَ هُوَ الَّذِىْ سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَاْكُلُوْا مِنْهُ

جيڪي ڌيان ڪن ٿا. ۽ اهو ئي آهي جنهن تابع ڪيو سمنڊ کي جيئن کائو ان مان

لَحْمًا طَرِيًّا وَّ تَسْتَخْرِجُوْا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُوْنَهَا ۚ وَ تَرَى

گوشت تازو ۽ ڪڍو انهيءَ مان زيور جن کي پايو ٿا، ۽ ڏسين ٿو

الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيْهِ وَ لِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ وَ لَعَلَّكُمْ

ٻيڙيون چيري هلندڙ ان ۾ ۽ جيئن تلاش ڪريو ان جي فضل مان ۽ جيئن

تَشْكُرُوْنَ ﴿١٤﴾ وَ اَلْقٰى فِى الْاَرْضِ رَوَاسِىَ اَنْ تَمِيْدَ بِكُمْ وَ (1)

شڪر ڪريو. ۽ وڌائين ڌرتي ۾ جبل متان لوڏي توهان کي ۽

اَنْهٰرًا وَّ سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ﴿١٥﴾ لا وَ عَلٰمٰتٍ ؕ وَ بِالنَّجْمِ هُمْ

نهرون ۽ رستا جيئن توهان سڌا هلو. ۽ نشانيون، ۽ ستارن سان اهي

يَهْتَدُوْنَ ﴿١٦﴾ اَ فَمَنْ يَّخْلُقُ كَمَنْ لَّا يَخْلُقُ ؕ

رستا لهندا آهن. ڇا پوءِ جيڪو پيدا ڪري ٿو ان جهڙو آهي جيڪو نه ٿو پيدا ڪري،

اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ﴿١٧﴾ وَ اِنْ تَعُدُّوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ لَا

پوءِ ڇو نه ٿا سمجهو. ۽ جيڪڏهن شمار ڪندؤ الله جي نعمتن کي ته نه

تُحْصُوْهَا ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٨﴾ وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ مَا

ڳڻي سگهندؤ انهن کي، الله بخشيندڙ مهربان آهي. ۽ الله ڄاڻي ٿو جيڪي

تُسِرُّوْنَ وَ مَا تُعْلِنُوْنَ ﴿١٩﴾ وَ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ

لڪايو ٿا ۽ جيڪي ظاهر ڪريو ٿا. ۽ جن کي سڏين ٿا الله کان سواءِ

لَا يَخْلُقُوْنَ شَيْئًا وَّ هُمْ يُخْلَقُوْنَ ﴿٢٠﴾ ط (2) اَمْوَاتٌ غَيْرُ اَحْيَآءٍ ۚ

اهي نه ٿا پيدا ڪن ڪا شيءِ ۽ اهي پاڻ پيدا ڪيا ويا آهن. اهي مُئل آهن ناهن جيئرا، (3)

وَ مَا يَشْعُرُوْنَ لا اَيَّانَ يُبْعَثُوْنَ ﴿٢١﴾ ع اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ ع ٢ / ١٣ / ٨

۽ نه ٿا ڄاڻن ته ڪڏهن اُٿاريا ويندا. معبود توهان جو خُدا هڪڙو آهي،

فَالَّذِيۡنَ لَا يُؤۡمِنُوۡنَ بِالۡاٰخِرَةِ قُلُوۡبُهُمۡ مُّنۡكِرَةٌ وَّهُمۡ

پوءِ جيڪي نہ ٿا يقين رکن آخرت تي دِليون انهن جون انڪار ڪندڙ آهن ۽ اهي

مُّسۡتَكۡبِرُوۡنَ ﴿٢٢﴾ لَا جَرَمَ اَنَّ اللّٰهَ يَعۡلَمُ مَا يُسِرُّوۡنَ وَمَا

پاڻ پڏائيندڙ آهن. سچي ڳالهه تہ الله ڄاڻي ٿو جيڪي لڪائن ٿا ۽ جيڪي

يُعۡلِنُوۡنَ ؕ اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الۡمُسۡتَكۡبِرِيۡنَ ﴿٢٣﴾ وَاِذَا قِيۡلَ

ظاهر ڪن ٿا، بيشڪ اهو نہ ٿو پسند ڪري وڏائي خورن کي. ۽ جڏهن چئجي ٿو

لَهُمۡ مَّاذَاۤ اَنۡزَلَ رَبُّكُمۡ ۙ قَالُوۡۤا اَسَاطِيۡرُ الۡاَوَّلِيۡنَ ﴿٢٤﴾ ۙ

انهن کي ڇا نازل ڪيو آهي توهان جي پروردگار، چون ٿا آڳاٽيون اڳين جون.

لِيَحۡمِلُوۡۤا اَوۡزَارَهُمۡ كَامِلَةً يَّوۡمَ الۡقِيٰمَةِ ۙ وَمِنۡ اَوۡزَارِ الَّذِيۡنَ

جيئن کڻن پنهنجا بار پورا ڏينهن قيامت ۾ ۽ بار انهن جا پڻ

يُضِلُّوۡنَهُمۡ بِغَيۡرِ عِلۡمٍ ؕ اَلَا سَآءَ مَا يَزِرُوۡنَ ﴿٢٥﴾ ع

جن کي گمراهہ ٿا ڪن جهالت جي ڪري، خبردار! بڇڙو آهي جيڪو بار کڻن ٿا. ❶

قَدۡ مَكَرَ الَّذِيۡنَ مِنۡ قَبۡلِهِمۡ فَاَتَى اللّٰهُ بُنۡيَانَهُمۡ

دغا ڪري چڪا آهن جيڪي انهن کان اڳ هئا پوءِ ڊاٺو الله انهن جي اڏاوتن کي

مِّنَ الۡقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيۡهِمُ السَّقۡفُ مِنۡ فَوۡقِهِمۡ وَاَتٰٮهُمُ

پيڙهہ کان پوءِ ڪري پيئي انهن جي ڇت انهن جي مٿان ۽ آيو انهن تي

الۡعَذَابُ مِنۡ حَيۡثُ لَا يَشۡعُرُوۡنَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ يُخۡزِيۡهِمۡ

عذاب اتان کان جو پروڙئي نہ پئين. ❷ پوءِ قيامت ڏينهن خوار ڪندو انهن کي

وَيَقُوۡلُ اَيۡنَ شُرَكَآءِىَ الَّذِيۡنَ كُنۡتُمۡ تُشَآقُّوۡنَ فِيۡهِمۡ ؕ

۽ چوندو ڪٿي آهن منهنجا شريڪ اهي جو توهان ضد ڪندا هئا انهن بابت،

قَالَ الَّذِيۡنَ اُوۡتُوا الۡعِلۡمَ اِنَّ الۡخِزۡىَ الۡيَوۡمَ وَالسُّوۡٓءَ

چوندا اهي جن کي ڏنو ويو علم بيشڪ اڄ خواري ۽ خرابي آهي

عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿٢٧﴾ الَّذِيْنَ تَتَوَفّٰهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ظَالِمِيْٓ

انهن ڪافرن تي. جن جو ساهه ڪيندا ملائڪ اهڙي حالت ۾ جو ظلم ڪندڙ هئا

اَنْفُسِهِمْ ۪ فَاَلْقَوُا السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوْٓءٍ ؕ

پاڻ تي پوءِ اهي پيش ڪندا صلح ڪي (١) ته اسان ڪا نه ڪئي هئي ڪا بڇڙائي،

بَلٰٓى اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٢٨﴾ فَادْخُلُوْٓا اَبْوَابَ

هائو بيشڪ الله ڄاڻندڙ آهي جيڪي اوهين ڪندا هئا. پوءِ داخل ٿيو دروازن

جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِيْنَ ﴿٢٩﴾

دوزخ جي ۾ رهندؤ هميشه ان ۾، پوءِ البت بڇڙي آهي جاءِ متڪبرن جي.

وَقِيْلَ لِلَّذِيْنَ اتَّقَوْا مَاذَآ اَنْزَلَ رَبُّكُمْ ؕ قَالُوْا خَيْرًا ؕ

۽ چيو ويو پرهيزگارن کي ڇا ڪي نازل ڪيو توهان جي رب، چيائون ڀلي ڳالهه ڪي،

لِلَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا فِيْ هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ؕ وَلَدَارُ الْاٰخِرَةِ

جن چڱائي ڪئي هن دنيا ۾ تن لاءِ چڱائي آهي، ۽ گهر آخرت جو

خَيْرٌ ؕ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٣٠﴾ جَنّٰتُ عَدْنٍ

تمام ڀلو آهي، ۽ ڏاڍي ڀلي آهي جاءِ پرهيزگارن جي. باغ آهن هميشه رهڻ لاءِ

يَّدْخُلُوْنَهَا تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ لَهُمْ فِيْهَا مَا

جن ۾ داخل ٿيندا وهن ٿيون انهن جي هيٺان واهيون انهن لاءِ اُتي آهي جيڪي

يَشَآءُوْنَ ؕ كَذٰلِكَ يَجْزِي اللّٰهُ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٣١﴾ الَّذِيْنَ تَتَوَفّٰهُمُ

گهرندا، اهڙي طرح بدلو ڏيندو الله پرهيزگارن کي. اهي جن جو ساهه قبض ڪن ٿا

الْمَلٰٓئِكَةُ طَيِّبِيْنَ ۙ يَقُوْلُوْنَ سَلٰمٌ عَلَيْكُمُ ۙ ادْخُلُوا

ملائڪ اهڙي حال ۾ جو خوش ٿيندڙ آهن چوندن سلام هجي توهان تي داخل ٿيو

الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٣٢﴾ هَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّآ اَنْ

جنت ۾ جو توهان عمل ڪندا هئا. نه ٿا انتظار ڪن ڪافر مگر هي ته

تَأْتِيَهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ اَوْ يَاْتِيَ اَمْرُ رَبِّكَ ؕ كَذٰلِكَ فَعَلَ

اچن انهن ڏانهن ملائڪ ① يا اچي حڪم تنهنجي رب جو، ائين ئي ڪيو هئو

الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ وَ مَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَلٰكِنْ كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ

انهن جي ڪانئن اڳ هئا، ۽ نہ ظلم ڪيو انهن تي الله پر پنهنجو پاڻ تي

يَظْلِمُوْنَ ﴿٣٣﴾ فَاَصَابَهُمْ سَيِّاٰتُ مَا عَمِلُوْا وَ حَاقَ بِهِمْ

ظلم ڪندا هئا. پوءِ پهتي انهن کي سزا سندن بڇڙن ڪمن جي ۽ اُٿلي پيو انهن تي

مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٣٤﴾ وَ قَالَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا لَوْ

اهو جنهن ڳالهہ تي ٺوڪون ڪندا هئا. ۽ چيو انهن جن شرڪ ڪيو جيڪڏهن

شَآءَ اللّٰهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُوْنِهٖ مِنْ شَیْءٍ نَّحْنُ وَ

گهري ها الله تہ نہ پوڄا ڪريون ها انهي ڪان سواءِ ڪنهن جي ② اسان ۽

لَآ اٰبَآؤُنَا وَ لَا حَرَّمْنَا مِنْ دُوْنِهٖ مِنْ شَیْءٍ ؕ

اسان جا ابا ڏاڏا ۽ نڪي حرام ڪريون ها ان جي چوڻ ڪان سواءِ ڪا شيءِ

كَذٰلِكَ فَعَلَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ اِلَّا

ائين ئي ڪيو هئو انهن جيڪي ڪانئن اڳ هئا، پوءِ ناهي رسولن تي مگر

الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿٣٥﴾ وَ لَقَدْ بَعَثْنَا فِيْ كُلِّ اُمَّةٍ رَّسُوْلًا اَنِ

پيغام پهچائڻ پڌرو. ۽ اسان موڪليا سون هر قوم ۾ رسول تہ

اعْبُدُوا اللّٰهَ وَ اجْتَنِبُوا الطَّاغُوْتَ ۚ فَمِنْهُمْ مَّنْ هَدَى

عبادت ڪريو الله جي ۽ پري ٿيو هر باطل کان، ③ پوءِ انهن مان ڪن کي هدايت ڪئي

اللّٰهُ وَ مِنْهُمْ مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلٰلَةُ ؕ فَسِيْرُوْا

الله ۽ انهن مان ڪي آهن ثابت ٿي جن تي گمراهي، پوءِ گهمو

فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٣٦﴾ اِنْ

ڌرتي ۾ پوءِ ڏسو ڪيئن ٿي پڇاڙي ڪوڙي ڪندڙن جي. جيڪڏهن

تَحۡرِصۡ عَلٰی هُدٰىهُمۡ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا یَهۡدِیۡ مَنۡ یُّضِلُّ

تون حرص ڪرين انهن جي هدايت تي ته الله نه ٿو راهه ونائي جنهن کي گمراهه ڪري

وَ مَا لَهُمۡ مِّنۡ نّٰصِرِیۡنَ ﴿۳۷﴾ وَ اَقۡسَمُوۡا بِاللّٰهِ جَهۡدَ اَیۡمَانِهِمۡ ۙ

۽ ناهي انهن لاءِ ڪوئي مددگار. ۽ قسم ڪنيائون الله جا پڪا قسم

لَا یَبۡعَثُ اللّٰهُ مَنۡ یَّمُوۡتُ ؕ بَلٰی وَعۡدًا عَلَیۡهِ حَقًّا

ته نه اُٿاريندو الله ان کي جيڪو مري ٿو، هائو وعدو ٿيل آهي انهن تي سچو

وَّ لٰکِنَّ اَکۡثَرَ النَّاسِ لَا یَعۡلَمُوۡنَ ﴿۳۸﴾ ۙ لِیُبَیِّنَ لَهُمُ الَّذِیۡ

پر گهڻا ماڻهو نه ٿا ڄاڻن. هن لاءِ ته ظاهر ڪري انهن تي اهو

یَخۡتَلِفُوۡنَ فِیۡهِ وَ لِیَعۡلَمَ الَّذِیۡنَ کَفَرُوۡۤا اَنَّهُمۡ

جنهن ۾ اختلاف ڪندا هئا ۽ هن لاءِ جو ڄاڻن ڪافر ته يقينن اهي

کَانُوۡا کٰذِبِیۡنَ ﴿۳۹﴾ اِنَّمَا قَوۡلُنَا لِشَیۡءٍ اِذَاۤ اَرَدۡنٰهُ

ڪوڙا هئا. رڳو اسان جو چوڻ ڪنهن شيءِ کي جڏهن ارادو ڪريون انهيءَ جو

اَنۡ نَّقُوۡلَ لَهٗ کُنۡ فَیَکُوۡنُ ﴿۴۰﴾ ع وَ الَّذِیۡنَ هَاجَرُوۡا فِی اللّٰهِ ع ٥ ٦ ١١

ته چوندا آهيون ان کي ٿيءُ ته ٿي پوندي آهي. ۽ جن گهر ڇڏيا الله واسطي

مِنۡۢ بَعۡدِ مَا ظُلِمُوۡا لَنُبَوِّئَنَّهُمۡ فِی الدُّنۡیَا حَسَنَةً ؕ

بعد مظلوم ٿيڻ جي ضرور رهائينداسون انهن کي دنيا ۾ چڱي جاءِ تي،

وَ لَاَجۡرُ الۡاٰخِرَةِ اَکۡبَرُ ۘ لَوۡ کَانُوۡا یَعۡلَمُوۡنَ ﴿۴۱﴾ ۙ الَّذِیۡنَ وقف لازم

۽ ثواب آخرت جو تمام وڏو آهي، ❶ ڪاش جي ڄاڻندا هجن ها. اهي

صَبَرُوۡا وَ عَلٰی رَبِّهِمۡ یَتَوَکَّلُوۡنَ ﴿۴۲﴾ وَ مَاۤ اَرۡسَلۡنَا

جن سَهَپ ڪئي ۽ پنهنجي رب تي ڀروسو ڪن ٿا. ❷ ۽ نه موڪلياسون

مِنۡ قَبۡلِکَ اِلَّا رِجَالًا نُّوۡحِیۡۤ اِلَیۡهِمۡ فَسۡـَٔلُوۡۤا

توکان اڳي مگر مرد جو وحي ڪندا هئاسون انهن ڏانهن پوءِ پڇا ڪريو

اَهۡلَ الذِّكۡرِ اِنۡ كُنۡتُمۡ لَا تَعۡلَمُوۡنَ ۝٤٣ بِالۡبَيِّنٰتِ وَ
اهل علم کان جيڪڏهن توهان نہ ٿا ڄاڻو. ❶ موڪلياسون معجزن سان ۽

الزُّبُرِ ؕ وَ اَنۡزَلۡنَاۤ اِلَيۡكَ الذِّكۡرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ
ڪتابن سان، ۽ نازل ڪيوسون توڏانهن هي قرآن جيئن تون بيان ڪرين ماڻهن لاءِ

مَا نُزِّلَ اِلَيۡهِمۡ وَ لَعَلَّهُمۡ يَتَفَكَّرُوۡنَ ۝٤٤ اَ فَاَمِنَ
جنهن ڪي لاٿو ويو انهن ڏانهن ۽ جيئن تہ اهي فڪر ڪن. ڇا پوءِ بي خطر ٿيا آهن

الَّذِيۡنَ مَكَرُوا السَّيِّاٰتِ اَنۡ يَّخۡسِفَ اللّٰهُ بِهِمُ الۡاَرۡضَ
اهي جن رٿيا بڇڙا ڪم هن ڪان تہ گسائي ڇڏي الله انهن کي ڌرتيءَ ۾ ❷

اَوۡ يَاۡتِيَهُمُ الۡعَذَابُ مِنۡ حَيۡثُ لَا يَشۡعُرُوۡنَ ۝٤٥ اَوۡ يَاۡخُذَهُمۡ
يا اچي انهن ڏانهن عذاب اُتان جو ڪين پتوئي نہ پوي. يا پڪڙي انهن کي

فِىۡ تَقَلُّبِهِمۡ فَمَا هُمۡ بِمُعۡجِزِيۡنَ ۝٤٦ اَوۡ يَاۡخُذَهُمۡ
سندن گهمڻ ڦرڻ ۾ ❸ پوءِ ناهن اهي عاجز ڪندڙ. يا وٺ ڪري انهن کي

عَلٰى تَخَوُّفٍ ؕ فَاِنَّ رَبَّكُمۡ لَرَءُوۡفٌ رَّحِيۡمٌ ۝٤٧ اَوَ لَمۡ
ڊيڄارڻ ڪان پوءِ ❹ بيشڪ توهان جو رب نرمي ڪندڙ مهربان آهي. ڇا نہ

يَرَوۡا اِلٰى مَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنۡ شَىۡءٍ يَّتَفَيَّؤُا ظِلٰلُهٗ
ٿا ڏسن ان طرف جا پيدا ڪئي آهي الله ڪا بہ شيءِ لڙن ٿا پاڇا ان جا

عَنِ الۡيَمِيۡنِ وَ الشَّمَآئِلِ سُجَّدًا لِّلّٰهِ وَ هُمۡ دٰخِرُوۡنَ ۝٤٨
❺ ساڄي طرف ۽ کابي طرف سجدو ڪندي الله کي ۽ اهي عاجزي ڪندڙ آهن.

وَ لِلّٰهِ يَسۡجُدُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِى الۡاَرۡضِ
۽ الله کي ئي سجدو ڪري ٿو جيڪو بہ آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪو زمين ۾ آهي

مِنۡ دَآبَّةٍ وَّ الۡمَلٰٓئِكَةُ وَ هُمۡ لَا يَسۡتَكۡبِرُوۡنَ ۝٤٩ يَخَافُوۡنَ رَبَّهُمۡ
جانور ۽ ملائڪ ۽ اهي وڏائي نہ ٿا ڪن. ڊڄن ٿا پنهنجي رب کان

مِّنْ فَوْقِهِمْ وَ يَفْعَلُوْنَ مَا يُؤْمَرُوْنَ ۩ ۵۰ وَ قَالَ اللّٰهُ لَا ع ٦/١٢

جو سندن مٿان آهي ① ۽ ڪن ٿا جيڪي حڪم ٿو ٿئين. ۽ فرمايو الله نہ

تَتَّخِذُوْۤا اِلٰهَيْنِ اثْنَيْنِ ۚ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ فَاِيَّايَ

وٺو خدا ٻہ ڪري، رڳو اهو معبود هڪ آهي، پوءِ مون کان ئي

فَارْهَبُوْنِ ۵۱ وَ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ لَهُ

ڊڄو. ۽ ان جو آهي جيڪي آسمانن ۾ ۽ زمين ۾ آهي ۽ ان جو

الدِّيْنُ وَاصِبًا ؕ اَ فَغَيْرَ اللّٰهِ تَتَّقُوْنَ ۵۲ وَ مَا بِكُمْ

دين دائمي آهي، ڇا پوءِ الله کان سواءِ ٻين کان ڊڄو ٿا؟. ۽ جا ٻہ توهان وٽ

مِّنْ نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ ثُمَّ اِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ

نعمت آهي سا طرفان الله جي آهي پوءِ جڏهن پهچي ٿي توهان کي ڪا تڪليف

فَاِلَيْهِ تَجْــَٔرُوْنَ ۚ ۵۳ ثُمَّ اِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ اِذَا

پوءِ ان ڏانهن ئي رڙو ٿا. پوءِ جڏهن لاهي ٿو تڪليف توهان کان ان مهل

فَرِيْقٌ مِّنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُوْنَ ۙ ۵۴ لِيَكْفُرُوْا بِمَاۤ

هڪڙا توهان مان پنهنجي رب سان شرڪ ٿا ڪن. ② جيئن انڪار ڪن انهي شيءِ کان

اٰتَيْنٰهُمْ ؕ فَتَمَتَّعُوْا ۫ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۵۵ وَ يَجْعَلُوْنَ لِمَا

جا اسان ڏني انهن کي، پل مزا وٺو، ۽ پوءِ سگهوئي ڄاڻندؤ. ۽ ڪن ٿا انهن لاءِ

لَا يَعْلَمُوْنَ نَصِيْبًا مِّمَّا رَزَقْنٰهُمْ ؕ تَاللّٰهِ لَتُسْــَٔلُنَّ

جي نہ ٿا ڄاڻن ڀاڱو ان مان جيڪي اسان ڏنو اٿن، قسم الله جو ضرور پڇا ڪيا ويندؤ

عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُوْنَ ۵۶ وَ يَجْعَلُوْنَ لِلّٰهِ الْبَنٰتِ سُبْحٰنَهٗ ۙ

ان جي جيڪي توهان ناهہ ناهيندا هئا. ۽ ڪن ٿا الله لاءِ ڌيئر اهو پاڪ آهي

وَ لَهُمْ مَّا يَشْتَهُوْنَ ۵۷ وَ اِذَا بُشِّرَ اَحَدُهُمْ

۽ پنهنجي لاءِ جيڪي وڻين ٿو. ۽ جڏهن واڌائي ڏني وڃي ٿي ڪنهن کي

بِالْاُنْثٰى ظَلَّ وَجْهُهٗ مُسْوَدًّا وَّ هُوَ كَظِيْمٌ ﴿۵۸﴾ يَتَوَارٰى

ڌيءُ جي تہ ٿئي ٿو منهن ان جو ڪارو ۽ اهو آهي ڏک پريل. لڪندو آهي

مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوْٓءِ مَا بُشِّرَ بِهٖ ؕ اَيُمْسِكُهٗ

ماڻهن ڪان ان جي برائيءَ ڪان جنهن جي ڪيس خوشخبري ڏني وئي، ڇا جهلي انهيءَ کي

عَلٰى هُوْنٍ اَمْ يَدُسُّهٗ فِي التُّرَابِ ؕ اَلَا سَآءَ مَا يَحْكُمُوْنَ ﴿۵۹﴾

خواري تي يا پوري ان کي مٽي ۾ خبردار بڇڙو آهي جيڪو فيصلو ٿا ڪن.

لِلَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ ۚ وَ لِلّٰهِ الْمَثَلُ

انهن جو جيڪي نہ ٿا مڃين آخرت کي حال بڇڙو آهي، ۽ الله جو شان

الْاَعْلٰى ؕ وَ هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿۶۰﴾ وَ لَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ النَّاسَ

بلند آهي، ۽ اهو زبردست آهي حڪيم آهي. ۽ جيڪڏهن پڪڙي ها الله ماڻهن کي

بِظُلْمِهِمْ مَّا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَآبَّةٍ وَّ لٰكِنْ يُّؤَخِّرُهُمْ

سندن ظلم جي ڪري تہ نہ ڇڏي ها ڌرتي تي ڪوئي چرندڙ ❶ پر ڍر ڏئي ٿو انهن کي

اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ فَاِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ لَا يَسْتَاْخِرُوْنَ سَاعَةً

مدت مقرر تائين، پوءِ جڏهن ايندو وقت انهن جو تہ نہ پوئتي ٿيندا ڪا گهڙي

وَّ لَا يَسْتَقْدِمُوْنَ ﴿۶۱﴾ وَ يَجْعَلُوْنَ لِلّٰهِ مَا يَكْرَهُوْنَ وَ تَصِفُ

۽ نہ اڳتي ٿيندا. ۽ ڪن ٿا الله لاءِ جا پاڻ نہ ٿا پسند ڪن ۽ هڻن ٿيون

اَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ اَنَّ لَهُمُ الْحُسْنٰى ؕ لَا جَرَمَ اَنَّ لَهُمُ

زبانون انهن جون ڪُوڙ تہ پاڻ لاءِ اٿن هر ڀلائي، بلاشڪ انهن لاءِ آهي

النَّارَ وَ اَنَّهُمْ مُّفْرَطُوْنَ ﴿۶۲﴾ تَاللّٰهِ لَقَدْ اَرْسَلْنَآ

باهہ ۽ اهي حد ڪان لنگهيل آهن. قسم الله جو اسان رسول موڪليا سي

اِلٰٓى اُمَمٍ مِّنْ قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ

ڪيترن قومن ڏانهن تو ڪان اڳ ۾ پوءِ سينگاريا انهن لاءِ شيطان سندن ڪم

فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٦٣﴾ وَ مَآ

پوءِ اهو انهن جو سنگتي آهي اج ۽ انهن لاءِ آهي عذاب دردناڪ. ۽ نہ

اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ اِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِى اخْتَلَفُوْا

لاٿوسون توتي ڪتاب مگر هن لاءِ تہ ٻڌائين تون انهن کي اهو جو اختلاف ڪيائون

فِيْهِ ۙ وَ هُدًى وَّ رَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٦٤﴾ وَ اللّٰهُ اَنْزَلَ

ان ۾ ۽ ڏَسُ پيلو ۽ ٻاجھ انهن ماڻهن لاءِ جيڪي ايمان آڻين. ۽ الله لاٿو

مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۭ

آسمان کان پاڻي ❶ پوءِ آباد ڪيائين انهي سان ڌرتي کي غير آبادي کان پوءِ

اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ ﴿٦٥﴾ ع وَ اِنَّ لَكُمْ ع ٨ ٥ ١٤

بيشڪ ان ۾ نشاني آهي انهن ماڻهن لاءِ جيڪي ٻُڌن ٿا. ۽ بيشڪ توهان لاءِ

فِى الْاَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۭ نُسْقِيْكُمْ مِّمَّا فِىْ بُطُوْنِهٖ

چوپاين ۾ اچرج آهي، پياريون ٿا توهان کي ان مان جيڪي سندن پيٽن ۾ آهي

مِنْۢ بَيْنِ فَرْثٍ وَّ دَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَآئِغًا لِّلشّٰرِبِيْنَ ﴿٦٦﴾ وَ

وچان ڇيڻي ۽ رت جي کير نجو وڻندڙ پيئندڙن کي. ۽

مِنْ ثَمَرٰتِ النَّخِيْلِ وَ الْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَرًا وَّ رِزْقًا

ڦلَ کجين ۽ انگورن جي مان ونو ٿا ان مان نشو ۽ ڪاڌو

حَسَنًا ۭ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿٦٧﴾ وَ اَوْحٰى

ڀلو، بيشڪ ان ۾ اُهڃاڻ آهي انهن ماڻهن لاءِ جيڪي سمجهن. ۽ حڪم ڏنو

رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ اَنِ اتَّخِذِىْ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوْتًا وَّ

تنهنجي رب ماکيءَ جي مک کي تہ ناهه جبلن ۾ گهرَ ۽

مِنَ الشَّجَرِ وَ مِمَّا يَعْرِشُوْنَ ﴿٦٨﴾ ۙ ثُمَّ كُلِىْ مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ فَاسْلُكِىْ

وڻن ۾ ۽ جتي پيهن ٿا ناهين. پوءِ کاءُ سيني ميون مان پوءِ هل

سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا ؕ يَخْرُجُ مِنْۢ بُطُوْنِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ

پنهنجي رب جي رستن سولن ۾ نڪري ٿي انهن جي پيٽن مان رس جدا جدا

اَلْوَانُهٗ فِيْهِ شِفَآءٌ لِّلنَّاسِ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً

رنگ آهن انهيءَ جا انهيءَ ۾ ① شفا آهي ماڻهن لاءِ بيشڪ ان ۾ نشاني آهي

لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿٦٩﴾ وَ اللّٰهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفّٰىكُمْ ۚ قف لا

انهن ماڻهن لاءِ جيڪي سوچ ڪن ٿا. ۽ الله پيدا ڪيو توهان کي پوءِ موت ڏيندو توهان کي

وَ مِنْكُمْ مَّنْ يُّرَدُّ اِلٰۤى اَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ

۽ توهان مان ڪو موٽايو وڃي ٿو ردي عمر ڏانهن جيئن نہ ڄاڻي

ع ٩ ٥ ١٥ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْـًٔا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ ﴿٧٠﴾ ع وَ اللّٰهُ فَضَّلَ

سمجهڻ ڪان پوءِ ڪجهہ بہ بيشڪ الله علم وارو قدرت وارو آهي. ۽ الله وڌايو آهي

بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ ۚ فَمَا الَّذِيْنَ فُضِّلُوْا

توهان مان هڪڙن کي ٻين تي رزق ۾ ② پوءِ ناهن اهي جن کي وڌيڪ ڏنو ويو

بِرَآدِّيْ رِزْقِهِمْ عَلٰى مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيْهِ

موٽائيندڙ پنهنجو رزق انهن تي جن تي مالڪ ٿيا سندن هٿ تہ هجن اهي انهيءَ ۾

سَوَآءٌ ؕ اَ فَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ ﴿٧١﴾ وَ اللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ

هڪ جهڙا چا پوءِ الله جي ڏني تي انڪار ٿا ڪن. ۽ الله پيدا ڪيون توهان لاءِ

مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَّ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ بَنِيْنَ

توهان مان عورتون ۽ پيدا ڪيائين توهان لاءِ توهان جي زالن مان پُٽ

وَ حَفَدَةً وَّ رَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ ؕ اَ فَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُوْنَ

۽ پوٽا ۽ ڪارايائين توهان کي سنيون شيون، چا پوءِ ڪوڙ کي مڃين ٿا

وَ بِنِعْمَتِ اللّٰهِ هُمْ يَكْفُرُوْنَ ﴿٧٢﴾ لا وَ يَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا

۽ الله جي نعمت جو اهي انڪار ٿا ڪن؟ ۽ پوڄا ٿا ڪن الله کان سواءِ انهي جي

لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِّنَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ شَيْـًٔا

جيڪو نہ تو مالڪ ٿئي ڪين رزق ڏيڻ جو آسمانن ۽ زمين مان ڪجھ بہ

وَّ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ﴿٧٣﴾ فَلَا تَضْرِبُوْا لِلّٰهِ الْاَمْثَالَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ

۽ نڪي طاقت ٿي رکن ٿا. پوءِ نہ ٿاهيو الله لاءِ مثال، بيشڪ الله

يَعْلَمُ وَ اَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٧٤﴾ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوْكًا

ڄاڻي ٿو ۽ توهان نہ ٿا ڄاڻو. ڏنو الله مثال هڪ ٻانهي غلام جو

لَّا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ وَّ مَنْ رَّزَقْنٰهُ مِنَّا

جيڪو نہ تو وس رکي ڪنهين شيءِ تي ۽ ان جو جنهن کي رزق ڏنوسون پنهنجي طرفان

رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَّ جَهْرًا ؕ هَلْ يَسْتَوٗنَ ؕ

رزق سنو پوءِ اهو خرچي ٿو ان مان لڪائي ۽ ظاهر ڪري، ڇا اهي برابر ٿيندا؟،

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٧٥﴾ وَ ضَرَبَ اللّٰهُ

سڀ تعريف الله جي آهي، پر گهڻا انهن مان نہ ٿا ڄاڻن. ۽ ٻڌايو الله

مَثَلًا رَّجُلَيْنِ اَحَدُهُمَاۤ اَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ وَّ

ٻيو مثال ٻن مردن جو هڪڙو ٻنهي مان گونگو آهي جو نہ تو وس رکي ڪنهين شيءِ تي ۽

هُوَ كَلٌّ عَلٰى مَوْلٰىهُ ۙ اَيْنَمَا يُوَجِّهْهُّ لَا يَاْتِ بِخَيْرٍ ؕ هَلْ

اهو بار آهي پنهنجي مالڪ تي جاڏي موڪليس ٿو نہ ٿو آڻي ڪا ڀلائي، ڇا

يَسْتَوِيْ هُوَ ۙ وَ مَنْ يَّاْمُرُ بِالْعَدْلِ ۙ وَ هُوَ

برابر ٿئي ٿو هِي (١) ۽ اهو جيڪو حڪم ڪري انصاف سان ۽ اهو آهي

عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٧٦﴾ ع وَ لِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ

رستي سڌي تي؟ ۽ الله لاءِ آهي ڳجھ آسمانن ۽ زمين جو،

وَ مَاۤ اَمْرُ السَّاعَةِ اِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ ؕ اِنَّ

۽ ناهي واقعو قيامت جو مگر اک ڇنڀ وانگر يا ان کان بہ جلد، (٢) بيشڪ

اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ ﴿۷۷﴾ وَ اللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِّنْۢ بُطُوْنِ

الله هر شيءِ تي قادر آهي. ۽ الله ڪڍيو توهان کي پيٽن

اُمَّهٰتِكُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ شَیْـًٔا ۙ وَّ جَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَ الْاَبْصَارَ

مائرن جي مان نه پيا سمجهو ڪجهه به ۽ بڻايائين توهان لاءِ ڪن ۽ اکيون

وَ الْاَفْـِٕدَةَ ۙ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿۷۸﴾ اَلَمْ یَرَوْا اِلَى الطَّیْرِ مُسَخَّرٰتٍ

۽ دليون (1) جيئن ته شڪر ڪريو. ڇا نه ٿا ڏسن اڏامندڙن ڏانهن حڪم هيٺ آيل

فِیْ جَوِّ السَّمَآءِ ؕ مَا یُمْسِكُهُنَّ اِلَّا اللّٰهُ ؕ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰیٰتٍ

آسمان جي فضا ۾، نه ٿو جهلي انهن کي مگر الله، بيشڪ انهيءَ ۾ نشانيون آهن

لِّقَوْمٍ یُّؤْمِنُوْنَ ﴿۷۹﴾ وَ اللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْۢ بُیُوْتِكُمْ سَكَنًا

انهن ماڻهن لاءِ جيڪي يقين ڪن ٿا. ۽ الله بنايا توهان لاءِ توهان جا گهر رهڻ لاءِ

وَّ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ جُلُوْدِ الْاَنْعَامِ بُیُوْتًا تَسْتَخِفُّوْنَهَا

۽ ڪيائين توهان لاءِ کلن جانورن جي مان گهرَ، هلڪو پائيو ٿا انهن کي

یَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَ یَوْمَ اِقَامَتِكُمْ ۙ وَ مِنْ اَصْوَافِهَا وَ

پنهنجي سفر جي وقت ۽ ٽِڪڻ جي ڏينهن ۽ ڪيائين انهن جي اُنَ ۽

اَوْبَارِهَا وَ اَشْعَارِهَاۤ اَثَاثًا وَّ مَتَاعًا اِلٰى حِیْنٍ ﴿۸۰﴾ وَ اللّٰهُ

انهن جي مِلس ۽ انهن جي ڏاس مان ٽپڙَ ۽ سامان ڪنهن وقت تائين. ۽ الله

جَعَلَ لَكُمْ مِّمَّا خَلَقَ ظِلٰلًا وَّ جَعَلَ لَكُمْ مِّنَ الْجِبَالِ

ڪيا توهان لاءِ پنهنجي مخلوق جا پاڇا ۽ ڪيائين توهان لاءِ جبلن ۾

اَكْنَانًا وَّ جَعَلَ لَكُمْ سَرَابِیْلَ تَقِیْكُمُ الْحَرَّ وَ

جايون ۽ ڪيائين توهان لاءِ پوشاڪون جي بچائن ٿيون توهان کي گرمي کان ۽

سَرَابِیْلَ تَقِیْكُمْ بَاْسَكُمْ ؕ كَذٰلِكَ یُتِمُّ نِعْمَتَهٗ

پوشاڪون جي بچائن ٿيون توهان کي جنگ ۾. اهڙي طرح پورو ڪري ٿو پنهنجو احسان

عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُوْنَ ﴿٨١﴾ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ
توهان تي تہ جيئن توهان فرمانبردار ٿيو. پوءِ جيڪڏهن ڦري ويا تہ رڳو توتي آهي
الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿٨٢﴾ يَعْرِفُوْنَ نِعْمَتَ اللّٰهِ ثُمَّ يُنْكِرُوْنَهَا وَ
بڌائڻ پڌرو. سڃاڻن ٿا الله جي نعمت کي پوءِ انڪار ٿا ڪن ان جو ۽
اَكْثَرُهُمُ الْكٰفِرُوْنَ ﴿٨٣﴾ وَ يَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيْدًا
گهڻا انهن مان بي شڪر آهن. ۽ جنهن ڏينهن بيهاريندا سون هر ٽولي مان شاهد
ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ لَا هُمْ يُسْتَعْتَبُوْنَ ﴿٨٤﴾ وَ
پوءِ نہ موڪل ملندي ڪافرن کي ۽ نڪي انهن جي توبهہ ئي ڪبندي. ۽
اِذَا رَاَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ
جڏهن ڏسندا ظالم عذاب کي پوءِ نہ هلڪو ڪيو ويندو انهن کان
وَ لَا هُمْ يُنْظَرُوْنَ ﴿٨٥﴾ وَ اِذَا رَاَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا
۽ نڪي اهي ڍر ڏنا ويندا. ۽ جڏهن ڏسندا مشرڪ
شُرَكَآءَهُمْ قَالُوْا رَبَّنَا هٰۤؤُلَآءِ شُرَكَآؤُنَا الَّذِيْنَ
پنهنجن ٺهرايل شريڪن کي چوندا اي رب اسان جا هي آهن اسان جا اُهي شرڪاءُ (1) جن کي
كُنَّا نَدْعُوْا مِنْ دُوْنِكَ ۚ فَاَلْقَوْا اِلَيْهِمُ الْقَوْلَ اِنَّكُمْ لَكٰذِبُوْنَ ﴿٨٦﴾ۚ
سڏيندا هئاسون توکان سواءِ پوءِ اهي ڏيندا انهن کي جواب تہ اوهين ڪوڙا آهيو.
وَ اَلْقَوْا اِلَى اللّٰهِ يَوْمَئِذِ السَّلَمَ وَ ضَلَّ عَنْهُمْ مَّا
۽ پيش ڪندا الله وٽ ان ڏينهن عاجزي ۽ وسري ويندو انهن کان جيڪو
كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿٨٧﴾ اَلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ صَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ
ناهہ ناهيندا هئا. جن ماڻهن ڪفر ڪيو ۽ روڪيائون الله جي رستي کان
زِدْنٰهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوْا يُفْسِدُوْنَ ﴿٨٨﴾ وَ
وڌائينداسون انهن تي عذاب مٿان عذابُ (2) جو اهي شرارت ڪندا هئا. ۽

يَوْمَ نَبْعَثُ فِيْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيْدًا عَلَيْهِمْ مِّنْ اَنْفُسِهِمْ

جنهن ڏينهن بيهارينداسون هر فرقي ۾ شاهدي ڏيندڙ انهن تي انهن منجهان

وَ جِئْنَا بِكَ شَهِيْدًا عَلٰى هٰٓؤُلَآءِ ؕ وَ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ

۽ آڻينداسون توکي شاهد ڪري انهن ماڻهن تي، ۽ اسان نازل ڪيو آهي توتي

الْكِتٰبَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَّ هُدًى وَّ رَحْمَةً وَّ بُشْرٰى

ڪتاب بيان ڪندڙ هر شيءِ جو ۽ هدايت ۽ رحمت ۽ خوشخبري

لِلْمُسْلِمِيْنَ ﴿٨٩﴾ ع اِنَّ اللّٰهَ يَاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْاِحْسَانِ وَ ١٢ ع ٦ ١٨

مسلمانن لاءِ. بيشڪ الله حڪم ڪري ٿو عدالت ۽ ڀلائي (١) ۽

اِيْتَآئِ ذِي الْقُرْبٰى وَ يَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَ الْمُنْكَرِ وَ الْبَغْيِ ج

امداد ڏيڻ جو مائٽن کي (٢) ۽ روڪي ٿو بي حيائيءَ ۽ بڇڙائيءَ ۽ ڏاڍ ڪرڻ کان، (٣)

يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ﴿٩٠﴾ وَ اَوْفُوْا بِعَهْدِ اللّٰهِ اِذَا

۽ وعظ ڪريو ٿو ته جيئن ياد ڪريو. ۽ پاڙيو وعدي کي الله سان جڏهن

عٰهَدْتُّمْ وَ لَا تَنْقُضُوا الْاَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيْدِهَا وَ

وعدو ڪريو توهان ۽ نه ڀڃو قسمن کي انهن جي پڪي ڪرڻ کان پوءِ ۽

قَدْ جَعَلْتُمُ اللّٰهَ عَلَيْكُمْ كَفِيْلًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا

توهان بڻايو آهي الله کي پاڻ تي ضامن، بيشڪ الله ڄاڻي ٿو جيڪي

تَفْعَلُوْنَ ﴿٩١﴾ وَ لَا تَكُوْنُوْا كَالَّتِيْ نَقَضَتْ غَزْلَهَا

ڪريو ٿا. ۽ نه ٿيو انهيءَ عورت جهڙا جا اُڌيڙي پئي پنهنجي ڦوريءَ کي

مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ اَنْكَاثًا ؕ تَتَّخِذُوْنَ اَيْمَانَكُمْ دَخَلًا م

پڪي ڪرڻ کان پوءِ ذرا ذرا ڪري، (٤) ونو ٿا پنهنجن قسمن کي ڏوڪي ڏيڻ لاءِ

بَيْنَكُمْ اَنْ تَكُوْنَ اُمَّةٌ هِيَ اَرْبٰى مِنْ اُمَّةٍ ؕ اِنَّمَا يَبْلُوْكُمْ

هڪ ٻئي ۾ هن لاءِ ته ٿئي هڪڙو ٽولو واڌارو ٻئي ٽولي کان، (٥) رڳو پرکي ٿو

اللّٰهُ بِهٖ ؕ وَ لَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مَا كُنْتُمْ فِيْهِ

الله توهان کي انهيءَ سان، ۽ ظاهر ڪندو توهان تي قيامت ڏينهن اهو جنهن ۾ توهان

تَخْتَلِفُوْنَ ﴿٩٢﴾ وَ لَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَجَعَلَكُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً

جهڳڙو ڪندا هئا. ۽ جيڪڏهن گهري ها الله ته ڪري ها توهان کي جماعت هڪڙي

وَّ لٰكِنْ يُّضِلُّ مَنْ يَّشَآءُ وَ يَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَ

پر راهه وڃائي ٿو جنهن جي وڻيس ۽ راهه ڏيکاري ٿو جنهن کي چاهي، ۽

لَتُسْئَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٣﴾ وَ لَا تَتَّخِذُوْۤا

ضرور اوهان کان پڇا ٿيندي ان جي جيڪي اوهان ڪندا هئا. ۽ نه ونو

اَيْمَانَكُمْ دَخَلًۢا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌۢ بَعْدَ ثُبُوْتِهَا

پنهنجي قسمن کي ڏوکي لاءِ پنهنجي وچ ۾ ته متان ترڪي وڃي پير مضبوطي کان بعد

وَ تَذُوْقُوا السُّوْٓءَ بِمَا صَدَدْتُّمْ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ وَ

۽ چکو توهان سزا ان ڪري جو روڪيو ٿي اوهان الله جي راهه کان، ۽

لَكُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿٩٤﴾ وَ لَا تَشْتَرُوْا بِعَهْدِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيْلًا ؕ

ٿئي توهان لاءِ عذاب وڏو. ۽ نه ونو الله سان واعدي تي رقم ٿوري،

اِنَّمَا عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٩٥﴾

بيشڪ جيڪي الله وٽ آهي اهو ڀلو آهي توهان لاءِ جيڪڏهن اوهين ڄاڻو ٿا.

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَ مَا عِنْدَ اللّٰهِ بَاقٍ ؕ وَ

جيڪي توهان وٽ آهي کپي ويندو ۽ جيڪي الله وٽ آهي سو بچندڙ آهي، ۽

لَنَجْزِيَنَّ الَّذِيْنَ صَبَرُوْۤا اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ مَا

ضرور بدلي ۾ ڏينداسون جن صبر ڪيو سندن اجورو انهن چڱن عملن تي

كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٩٦﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَ هُوَ

جو ڪندا هئا. جنهن ڪيو عمل چڱو مرد هجي يا عورت ۽ هجي

مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً ۚ وَ لَنَجْزِيَنَّهُمْ

مومن تہ بخشينداسون انکي حياتي سُٺي ۽ ضرور بدلي ۾ ڏينداسون انهن کي

اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٩٧﴾ فَاِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ

سندن اجورو انهن جي چڱن ڪمن تي جو ڪندا هئا. ❶ پوءِ جڏهن پڙهين تون قرآن

فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ﴿٩٨﴾ اِنَّهٗ لَيْسَ لَهٗ سُلْطٰنٌ

تہ پناهہ وٺ الله جي شيطان تڙيل کان. ❷ يقينن نہ هلندو ان جو زور

عَلَى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ﴿٩٩﴾ اِنَّمَا سُلْطٰنُهٗ

انهن تي جن ايمان آندو ۽ پنهنجي رب تي ڀروسو تا ڪن. رڳو زور ان جو آهي

١٣ ع ١١ ١٩

عَلَى الَّذِيْنَ يَتَوَلَّوْنَهٗ وَ الَّذِيْنَ هُمْ بِهٖ مُشْرِكُوْنَ ﴿١٠٠﴾ ع

انهن تي جيڪي دوستي رکن تا ان سان ۽ جيڪي ان کي شريڪ تا مڃين.

وَ اِذَا بَدَّلْنَاۤ اٰيَةً مَّكَانَ اٰيَةٍ ۙ وَّ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا

۽ جڏهن آڻيندا آهيون هڪ آيت عوض ٻيءَ آيت جي ۽ الله خوب ڄاڻي ٿو جنهن کي

يُنَزِّلُ قَالُوْۤا اِنَّمَاۤ اَنْتَ مُفْتَرٍ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٠١﴾

نازل ٿو ڪري چون ٿا ڪافر رڳو تون ناهہ ٿو ناهين، نہ پر ڪيترا انهن جا نہ ٿا ڄاڻن.

قُلْ نَزَّلَهٗ رُوْحُ الْقُدُسِ مِنْ رَّبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ

تون چؤ لاٿو آهي انهي کي پاڪ مَلَڪ تنهنجي رب جي طرفان حق سان جيئن ثابت رکي

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ هُدًى وَّ بُشْرٰى لِلْمُسْلِمِيْنَ ﴿١٠٢﴾ وَ لَقَدْ نَعْلَمُ

انهن کي جن ايمان آندو ۽ هدايت ۽ خوشخبري مسلمانن لاءِ. ۽ اسين ڄاڻون ٿا

اَنَّهُمْ يَقُوْلُوْنَ اِنَّمَا يُعَلِّمُهٗ بَشَرٌ ؕ لِسَانُ الَّذِيْ يُلْحِدُوْنَ

جو اهي چون ٿا تہ رڳو سيکاري ٿو انهي کي ماڻهو، ❸ ٻولي انهيءَ جي تهمت ڏين ٿا

اِلَيْهِ اَعْجَمِيٌّ وَّ هٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُّبِيْنٌ ﴿١٠٣﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ

جنهن ڏانهن عجمي آهي ۽ هي (قرآن) زبان عربي صاف آهي. بيشڪ اهي ماڻهو

لَا يُؤْمِنُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۙ لَا يَهْدِيْهِمُ اللّٰهُ وَ لَهُمْ عَذَابٌ
جي نہ ٿا مڃين آيتون الله جون نہ هدايت ڪندو انهن کي الله ۽ انهن لاءِ عذاب

اَلِيْمٌ ﴿۱۰۴﴾ اِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۚ
دردناڪ آهي. رڳو ڪُوڙ گهڙين ٿا اهي ماڻهو جيڪي نہ ٿا ايمان آڻين الله جي آيتن تي،

وَ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْكٰذِبُوْنَ ﴿۱۰۵﴾ مَنْ كَفَرَ بِاللّٰهِ مِنْۢ بَعْدِ اِيْمَانِهٖٓ
۽ اهي ئي ڪوڙا آهن. جنهن ڪفر ڪيو الله جو پنهنجي ايمان آڻڻ کان پوءِ،

اِلَّا مَنْ اُكْرِهَ وَ قَلْبُهٗ مُطْمَئِنٌّۢ بِالْاِيْمَانِ وَ لٰكِنْ
نہ اهو جنهن کي مجبور ڪيو ويو ۽ ان جي دل برقرار آهي (1) ايمان تي پر

مَّنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللّٰهِ ۚ وَ لَهُمْ
اهي جن کولي ڪفر لاءِ دل پوءِ انهن تي غضب آهي الله جو، ۽ انهن لاءِ

عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿۱۰۶﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا
عذاب وڏو آهي. اهو هن ڪري تہ انهن پسند ڪيو حياتيءَ دنيا جي کي

عَلَى الْاٰخِرَةِ ۙ وَ اَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿۱۰۷﴾ اُولٰٓئِكَ
آخرت تي ۽ الله نہ تو راهہ ڏيکاري قوم ڪافرن جي کي. اُهي

الَّذِيْنَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ وَ سَمْعِهِمْ وَ اَبْصَارِهِمْ ۚ
ئي آهن جو مُهر هڻي الله انهن جي دلين تي ۽ انهن جي ڪنن تي ۽ انهن جي اکين تي،

وَ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْغٰفِلُوْنَ ﴿۱۰۸﴾ لَا جَرَمَ اَنَّهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ هُمُ
۽ اهي ئي غافل آهن. ناهي شڪ تہ آخرت ۾ اهي ئي

الْخٰسِرُوْنَ ﴿۱۰۹﴾ ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِيْنَ هَاجَرُوْا مِنْۢ بَعْدِ مَا فُتِنُوْا
نقصان وارا آهن. پوءِ بيشڪ تنهنجو رب انهن لاءِ جن هجرت ڪئي ايذائجڻ کان پوءِ

ثُمَّ جٰهَدُوْا وَ صَبَرُوْٓا ۙ اِنَّ رَبَّكَ مِنْۢ بَعْدِهَا لَغَفُوْرٌ
وري جهاد ڪيائون ۽ ثابت بيٺا بيشڪ تنهنجو رب ان کان پوءِ بخشڻهار

رَّحِيْمٌ ﴿١١٠﴾ يَوْمَ تَأْتِيْ كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَّفْسِهَا وَ
مهربان آهي. جنهن ڏينهن ايندو هر انسان سوال جواب ڪندي پنهنجي طرفان ۽

تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَ هُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿١١١﴾ وَ ضَرَبَ
بدلو ڏنو ويندو هر شخص کي سندس عمل جو ۽ اهي ظلم نه ڪيا ويندا. ۽ ٻڌايو

اللّٰهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ اٰمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَّاْتِيْهَا رِزْقُهَا
الله هڪ مثال ته هڪڙو ڳوٺ هئو امن قرار وارو ايندو هو انهن وٽ رزق

رَغَدًا مِّنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِاَنْعُمِ اللّٰهِ فَاَذَاقَهَا
جهجهو هر طرف کان پوءِ بي شڪري ڪيائون الله جي نعمتن جي پوءِ چکايو انهن کي

اللّٰهُ لِبَاسَ الْجُوْعِ وَ الْخَوْفِ بِمَا كَانُوْا يَصْنَعُوْنَ ﴿١١٢﴾ وَ لَقَدْ جَآءَهُمْ
الله لباس بک جو ۽ ڀؤ جو سندن ڪئي جي سبب. ❶ ۽ آيو انهن وٽ

رَسُوْلٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوْهُ فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَ هُمْ
رسول انهن مان پوءِ ڪوڙو ڪيائون ان کي پوءِ ورتو انهن کي عذاب ۽ اهي

ظٰلِمُوْنَ ﴿١١٣﴾ فَكُلُوْا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلٰلًا طَيِّبًا ص
ظالم هئا. پوءِ ڪائو ان مان جيڪا روزي ڏني توهان کي الله حلال پاڪ،

وَّ اشْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُوْنَ ﴿١١٤﴾
۽ شڪر ڪريو الله جي احسان جو جيڪڏهن اوهين ان جي بندگي ڪندا آهيو.

اِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَ الدَّمَ وَ لَحْمَ الْخِنْزِيْرِ
رڳو حرام ڪيائين توهان تي مئل جانور ۽ رت ۽ ماسُ مِرونءِ جو

وَ مَآ اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖ ج فَمَنِ اضْطُرَّ
۽ اها شيءِ جنهن تي ورتو وڃي نالو الله کان سواءِ ٻئي جو، پوءِ جيڪو لاچار ٿيو

غَيْرَ بَاغٍ وَّ لَا عَادٍ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١١٥﴾
نه بي فرمان ۽ نه حد کان لنگهندڙ ته بيشڪ الله بخشيندڙ مهربان آهي.

وَ لَا تَقُوْلُوْا لِمَا تَصِفُ اَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هٰذَا
۽ نہ چئو انهيءَ شيءِ لاءِ جنهن کي ٻڌائن ٿيون توهان جون زبانون کوڙ هٽي تہ هي

حَلٰلٌ وَّ هٰذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوْا عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ؕ اِنَّ الَّذِيْنَ
حلال آهي ۽ هو حرام آهي جيئن ناهيو الله تي کوڙ ❶ بيشڪ جيڪي

يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُوْنَ ؕ﴿۱۱۶﴾ مَتَاعٌ قَلِيْلٌ ۪ وَّ لَهُمْ
ناهن ٿا الله تي کوڙ ڪامياب نہ ٿيندا. هي نفعو ٿورو آهي ۽ انهن لاءِ

عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿۱۱۷﴾ وَ عَلَى الَّذِيْنَ هَادُوْا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا
عذاب دردناڪ آهي. ۽ انهن تي جيڪي يهودي ٿيا حرام ڪيوسون جيڪي ٻڌايوسون

عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَ مَا ظَلَمْنٰهُمْ وَ لٰكِنْ كَانُوْۤا اَنْفُسَهُمْ
توکي اڳ ۾ ۽ اسان ظلم نہ ڪيو آهي انهن تي پر اهي پنهنجو پاڻ تي

يَظْلِمُوْنَ ﴿۱۱۸﴾ ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِيْنَ عَمِلُوا السُّوْٓءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ
ظلم ڪندا هئا. پوءِ تنهنجو رب انهن لاءِ جن بُرايون ڪيون ناداني سان ❷ وري

تَابُوْا مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ وَ اَصْلَحُوْۤا ۙ اِنَّ رَبَّكَ مِنْۢ بَعْدِهَا
توبهہ ڪيائون انهيءَ ڪان پوءِ ۽ سڌري ويا بيشڪ تنهنجو رب ان ڪان پوءِ

لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۱۱۹﴾ ع اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ كَانَ اُمَّةً قَانِتًا لِّلّٰهِ حَنِيْفًا ؕ ۱۵ ع ۹ ۲۱
بخشڻهار مهربان آهي. بيشڪ ابراهيم هئو رهبر فرمانبردار الله جو هڪ طرفو ❸

وَ لَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿۱۲۰﴾ شَاكِرًا لِّاَنْعُمِهٖ ؕ
۽ نہ هئو شرڪ ڪندڙن مان. ❹ شڪر ڪندڙ انهيءَ جي نعمتن جو،

اِجْتَبٰىهُ وَ هَدٰىهُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿۱۲۱﴾ وَ اٰتَيْنٰهُ
چونڊيو ان کي الله ۽ هلايائين ان کي رستي سڌي تي. ۽ ڏني سون انهي کي

فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً ؕ وَ اِنَّهٗ فِى الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ؕ﴿۱۲۲﴾ ثُمَّ
دنيا ۾ ڀلائي، ۽ اهو آهي آخرت ۾ ڀلن ماڻهن مان. پوءِ

اَوۡحَيۡنَاۤ اِلَيۡكَ اَنِ اتَّبِعۡ مِلَّةَ اِبۡرٰهِيۡمَ حَنِيۡفًا ؕ وَ
حڪم موڪليو سون توڏانھن تہ تابع ٿيءُ دين ابراھيم ھڪ طرف واري جو ۽

مَا كَانَ مِنَ الۡمُشۡرِكِيۡنَ ﴿۱۲۳﴾ اِنَّمَا جُعِلَ السَّبۡتُ عَلَى الَّذِيۡنَ
نہ ھئو اھو شرڪ ڪندڙن مان. رڳو مقرر ڪيو ويو ڇنڇر انھن تي

اخۡتَلَفُوۡا فِيۡهِ ؕ وَ اِنَّ رَبَّكَ لَيَحۡكُمُ بَيۡنَهُمۡ يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ
جن اختلاف ڪيو ان ۾ ۽ بيشڪ تنھنجو رب فيصلو ڪندو انھن جي وچ ۾ قيامت ڏينھن

فِيۡمَا كَانُوۡا فِيۡهِ يَخۡتَلِفُوۡنَ ﴿۱۲۴﴾ اُدۡعُ اِلٰى سَبِيۡلِ رَبِّكَ
ان ۾ جنھن ۾ اھي اختلاف ڪندا ھئا. تون سڏ پنھنجي رب جي رستي ڏانھن

بِالۡحِكۡمَةِ وَ الۡمَوۡعِظَةِ الۡحَسَنَةِ وَ جَادِلۡهُمۡ بِالَّتِىۡ هِىَ اَحۡسَنُ ؕ
صحيح ڳالھ سان ۽ نصيحت سٺي سان ۽ بحث ڪر انھن سان سھڻي طريقي،

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعۡلَمُ بِمَنۡ ضَلَّ عَنۡ سَبِيۡلِهٖ وَ هُوَ
بيشڪ تنھنجو پروردگار ئي ڏاڍو ڄاڻي ٿو انھن کي جو ڀُلجي ويا سندس راھ کان ۽ اھو

اَعۡلَمُ بِالۡمُهۡتَدِيۡنَ ﴿۱۲۵﴾ وَ اِنۡ عَاقَبۡتُمۡ فَعَاقِبُوۡا بِمِثۡلِ
زياده ڄاڻندڙ آھي رستي وارن کي. ۽ جيڪڏھن بدلو وٺو تہ سزا ڏيو ايتري

مَا عُوۡقِبۡتُمۡ بِهٖ ؕ وَ لَئِنۡ صَبَرۡتُمۡ لَهُوَ خَيۡرٌ
جيتري توھان کي تڪليف ڏني وئي آھي، ۽ جيڪڏھن سِھي ويندؤ تہ اھو بھتر آھي

لِّلصّٰبِرِيۡنَ ﴿۱۲۶﴾ وَ اصۡبِرۡ وَ مَا صَبۡرُكَ اِلَّا بِاللّٰهِ وَ لَا
صبر وارن لاءِ. ۽ تون صبر ڪر ۽ ناھي صبر تنھنجو مگر الله جي توفيق سان ۽ نہ

تَحۡزَنۡ عَلَيۡهِمۡ وَ لَا تَكُ فِىۡ ضَيۡقٍ مِّمَّا يَمۡكُرُوۡنَ ﴿۱۲۷﴾ اِنَّ
ڏک ڪر انھن تي ۽ نہ ٿيءُ تَنگِ انھن جي فريب کان. بيشڪ

اللّٰهَ مَعَ الَّذِيۡنَ اتَّقَوۡا وَّ الَّذِيۡنَ هُمۡ مُّحۡسِنُوۡنَ ﴿۱۲۸﴾ ع
الله انھن سان آھي جيڪي پرھيزگار آھن ۽ انھن سان جيڪي چڱائي ڪندڙ آھن.

٢٦ ع ٩ ٢٢

سُوۡرَۃُ بَنِیۡۤ اِسۡرَآءِیۡلَ مَکِّیَّۃٌ وَّھِیَ مِائَۃٌ وَّاِحۡدٰے عَشۡرَۃَ اٰیَۃً وَّاثۡنَاعَشَرَ رُکُوۡعًا

سورت بني اسرائيل مڪي آهي ۽ اها هڪ سؤ يارهن آيتون ۽ ٻارهن رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

سُبۡحٰنَ الَّذِیۡۤ اَسۡرٰی بِعَبۡدِہٖ لَیۡلًا مِّنَ الۡمَسۡجِدِ الۡحَرَامِ

پاڪ آهي (١) اها ذات جنهن سير ڪرايو پنهنجي ٻانهي کي (٢) رات جو بيت الله کان

اِلَی الۡمَسۡجِدِ الۡاَقۡصَا الَّذِیۡ بٰرَکۡنَا حَوۡلَہٗ لِنُرِیَہٗ

بيت المقدس تائين اهو جو برڪت رکي سون ان جي چوڌاري جيئن ڏيکاريون ڪيس

مِنۡ اٰیٰتِنَا ؕ اِنَّہٗ ہُوَ السَّمِیۡعُ الۡبَصِیۡرُ ﴿۱﴾ وَ اٰتَیۡنَا مُوۡسَی

پنهنجون نشانيون، بيشڪ اهوئي ٻُڌندڙ ڏسندڙ آهي. ۽ ڏنوسون موسيٰ کي

الۡکِتٰبَ وَ جَعَلۡنٰہُ ہُدًی لِّبَنِیۡۤ اِسۡرَآءِیۡلَ اَلَّا تَتَّخِذُوۡا

ڪتاب ۽ ڪيوسون ان کي هادي بني اسرائيل لاءِ تہ نہ وٺو

مِنۡ دُوۡنِیۡ وَکِیۡلًا ؕ﴿۲﴾ ذُرِّیَّۃَ مَنۡ حَمَلۡنَا مَعَ نُوۡحٍ ؕ اِنَّہٗ

مون کان سواءِ ڪوئي ڪارساز. اي اولاد انهن جي جن کي ڪنيوسون نوح سان گڏ. بيشڪ اهو

کَانَ عَبۡدًا شَکُوۡرًا ﴿۳﴾ وَ قَضَیۡنَاۤ اِلٰی بَنِیۡۤ اِسۡرَآءِیۡلَ فِی الۡکِتٰبِ

هئو ٻانهو شڪرگذار. ۽ فيصلو ٻڌايوسون بني اسرائيل کي ڪتاب ۾

لَتُفۡسِدُنَّ فِی الۡاَرۡضِ مَرَّتَیۡنِ وَ لَتَعۡلُنَّ عُلُوًّا کَبِیۡرًا ﴿۴﴾

تہ ضرور توهان وِڱوڙ وجهندؤ ملڪ ۾ ٻہ ڀيرا ۽ ضرور ڪندؤ سرڪشي وڏي.

فَاِذَا جَآءَ وَعۡدُ اُوۡلٰىہُمَا بَعَثۡنَا عَلَیۡکُمۡ عِبَادًا لَّنَاۤ

پوءِ جڏهن ايندو موقعو پهريون تہ اُتاريندا سون توهان تي ٻانها پنهنجا

اُولِیۡ بَاۡسٍ شَدِیۡدٍ فَجَاسُوۡا خِلٰلَ الدِّیَارِ ؕ وَ کَانَ وَعۡدًا

سخت لڙائي وارا (٣) پوءِ ڪاهي پوندا شهرن ۾ ۽ اهو وعدو

مَّفۡعُوۡلًا ﴿۵﴾ ثُمَّ رَدَدۡنَا لَكُمُ الۡكَرَّةَ عَلَيۡهِمۡ وَ اَمۡدَدۡنٰكُمۡ

پورو ٿيڻو آهي. پوءِ ورايوسون توهان جو وارو انهن تي ❶ ۽ مدد ڏنيسون توهان کي

بِاَمۡوَالٍ وَّ بَنِيۡنَ وَ جَعَلۡنٰكُمۡ اَكۡثَرَ نَفِيۡرًا ﴿۶﴾ اِنۡ اَحۡسَنۡتُمۡ

مالن سان ۽ پٽن سان ۽ ڪيوسون توهان جو وڏو لشڪر. جيڪڏهن چڱائي ڪندؤ

اَحۡسَنۡتُمۡ لِاَنۡفُسِكُمۡ ۟ قف وَ اِنۡ اَسَاۡتُمۡ فَلَهَا ؕ فَاِذَا

ته چڱائي ڪندؤ پاڻ سان، ۽ جيڪڏهن بڇڙائي ڪندؤ ته پنهنجي لاءِ، پوءِ جڏهن

جَآءَ وَعۡدُ الۡاٰخِرَةِ لِيَسُوۡٓءٗا وُجُوۡهَكُمۡ وَ لِيَدۡخُلُوا

ايندو موقعو ٻيو (ته اُٿاريندا سون ٻيا) جيئن بڇڙو ڪن توهان جي منهن کي ۽ گهڙن

الۡمَسۡجِدَ كَمَا دَخَلُوۡهُ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّ لِيُتَبِّرُوۡا مَا عَلَوۡا

مسجد ۾ جيئن گهڙيا هئا ان ۾ پهرئين ڀيري ❷ ۽ ويران ڪن ان کي جنهن تي وَسُ هلين

تَتۡبِيۡرًا ﴿۷﴾ عَسٰى رَبُّكُمۡ اَنۡ يَّرۡحَمَكُمۡ ۚ وَ اِنۡ عُدۡتُّمۡ

ويران پوري طرح. اميد ته رب توهان جو رحم ڪندو توهان تي، ۽ جيڪڏهن ڦرندؤ

عُدۡنَا ۘ وَ جَعَلۡنَا جَهَنَّمَ لِلۡكٰفِرِيۡنَ حَصِيۡرًا ﴿۸﴾ اِنَّ

ته اسان به ڦرنداسون، ❸ ۽ ڪيو اٿئون جهنم ڪافرن لاءِ بندي خانو. بيشڪ

وقف لازم

هٰذَا الۡقُرۡاٰنَ يَهۡدِىۡ لِلَّتِىۡ هِىَ اَقۡوَمُ وَ يُبَشِّرُ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ

هيءُ قرآن ڏيکاري ٿو اها راهه جيڪا سڌي آهي ۽ خوشخبري ڏئي ٿو ايمان وارن کي

الَّذِيۡنَ يَعۡمَلُوۡنَ الصّٰلِحٰتِ اَنَّ لَهُمۡ اَجۡرًا كَبِيۡرًا ۙ ﴿۹﴾ وَّ اَنَّ

جيڪي ڪن ٿا چڱا ڪم ته انهن لاءِ آهي ثواب وڏو. ۽ يقينن

الَّذِيۡنَ لَا يُؤۡمِنُوۡنَ بِالۡاٰخِرَةِ اَعۡتَدۡنَا لَهُمۡ عَذَابًا اَلِيۡمًا ﴿۱۰﴾ ع ١٠

جيڪي نه ٿا مڃين آخرت کي تيار ڪيوسون انهن لاءِ عذاب دردناڪ.

وَ يَدۡعُ الۡاِنۡسَانُ بِالشَّرِّ دُعَآءَهٗ بِالۡخَيۡرِ ؕ وَ كَانَ

۽ گهُري ٿو انسان برائي کي جيئن دعا گهُرندو آهي ڀلائي لاءِ ۽ آهي

الْاِنْسَانُ عَجُوْلًا ﴿۱۱﴾ وَ جَعَلْنَا الَّيْلَ وَ النَّهَارَ اٰيَتَيْنِ فَمَحَوْنَآ
انسان تکڙو. ❶ ۽ ڪيوسون رات ۽ ڏينهن کي ٻہ نشانيون پوءِ ميساري سون

اٰيَةَ الَّيْلِ وَ جَعَلْنَآ اٰيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوْا
نشاني رات واري ۽ ڪئي سون نشاني ڏينهن واري ڏيکاريندڙ جيئن طلب ڪريو

فَضْلًا مِّنْ رَّبِّكُمْ وَ لِتَعْلَمُوْا عَدَدَ السِّنِيْنَ وَ الْحِسَابَ ؕ وَ كُلَّ
فضل پنهنجي رب جو ۽ جيئن ڄاڻو انداز ورهين جو ۽ ليکو ڪرڻ، ۽ هر

شَيْءٍ فَصَّلْنٰهُ تَفْصِيْلًا ﴿۱۲﴾ وَ كُلَّ اِنْسَانٍ اَلْزَمْنٰهُ
شيء بيان ڪئي سون کولي. ❷ ۽ هر انسان کي چنبڙائي سون

طٰٓئِرَهٗ فِيْ عُنُقِهٖ ؕ وَ نُخْرِجُ لَهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ كِتٰبًا
سندس بدقسمتي ان جي ڪنڌ ۾، ❸ ۽ ظاهر ڪنداسون ان لاءِ قيامت ڏينهن ڪتاب

يَّلْقٰىهُ مَنْشُوْرًا ﴿۱۳﴾ اِقْرَاْ كِتٰبَكَ ؕ كَفٰى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ
ڏسندو انهيءَ کي کُليل. ❹ پڙهہ پنهنجو ڪتاب، ڪافي آهي تنهنجو نفس اڄ

عَلَيْكَ حَسِيْبًا ﴿ؕ۱۴﴾ مَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَدِيْ لِنَفْسِهٖ ۚ وَ مَنْ
تو ڪان حساب وٺندڙ. جيڪو هدايت وٺندو سو هدايت وٺندو پنهنجي لاءِ ۽ جيڪو

ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ؕ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ؕ
گمراهہ ٿيو اهو گمراهہ ٿيو پاڻ تي، نہ کڻندو ڪوئي بار کڻندڙ بار ٻئي جو،

وَ مَا كُنَّا مُعَذِّبِيْنَ حَتّٰى نَبْعَثَ رَسُوْلًا ﴿۱۵﴾ وَ اِذَآ
۽ نہ آهيون اسين عَذاب ڪندڙ جيستائين موڪليون ڪنهن رسول کي. ۽ جڏهن

اَرَدْنَآ اَنْ نُّهْلِكَ قَرْيَةً اَمَرْنَا مُتْرَفِيْهَا
گهرندا آهيون تباهہ ڪرڻ ڪنهن ڳوٺ کي تہ حڪم ڪندا آهيون اتان جي سرمايہ دارن کي

فَفَسَقُوْا فِيْهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنٰهَا
پوءِ اهي بي فرماني ڪندا آهن ان ۾ پوءِ ثابت ٿيندي انهيءَ تي ❺ سزا ۽ پوءِ ڪندا آهيون ان کي

تَدْمِيْرًا ﴿١٦﴾ وَ كَمْ اَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُوْنِ مِنْۢ بَعْدِ نُوْحٍ ؕ

بلڪل ويران. ۽ ڪيترين ئي هلاڪ ڪيون سون ❶ قومون نوح کان پوءِ

وَ كَفٰى بِرَبِّكَ بِذُنُوْبِ عِبَادِهٖ خَبِيْرًاۢ بَصِيْرًا ﴿١٧﴾ مَنْ

۽ ڪافي آهي تنهنجو رب پنهنجي ٻانهن جي گناهن جي خبر رکندڙ ڏسندڙ. جيڪو

كَانَ يُرِيْدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهٗ فِيْهَا مَا نَشَآءُ لِمَنْ نُّرِيْدُ

ارادو ڪري ٿو هن دنيا جو جلد ڏيون ٿا ان کي ان ۾ جيڪي گهرون ❷ جنهن لاءِ گهرون

ثُمَّ جَعَلْنَا لَهٗ جَهَنَّمَ ۚ يَصْلٰىهَا مَذْمُوْمًا مَّدْحُوْرًا ﴿١٨﴾ وَ مَنْ

پوءِ ڪريون ٿا انهيءَ لاءِ دوزخ، پوندو ان ۾ خوار ٿي تڙيل ٿي. ۽ جيڪو

اَرَادَ الْاٰخِرَةَ وَ سَعٰى لَهَا سَعْيَهَا وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولٰٓئِكَ

چاهي ٿو آخرت ۽ ڪري ٿو انهيءَ لاءِ ڪوشش ۽ اهو ايمان وارو آهي ته انهن جي

كَانَ سَعْيُهُمْ مَّشْكُوْرًا ﴿١٩﴾ كُلًّا نُّمِدُّ هٰٓؤُلَآءِ وَ هٰٓؤُلَآءِ

آهي ڪوشش قبول ڪيل. هر ڪنهن کي مدد ڏيون ٿا هِنن کي ۽ هُنن کي

مِنْ عَطَآءِ رَبِّكَ ؕ وَ مَا كَانَ عَطَآءُ رَبِّكَ مَحْظُوْرًا ﴿٢٠﴾

تنهنجي رب جي بخشيش مان، ۽ ناهي بخشيش تنهنجي رب جي بند ٿيل.

اُنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ ؕ وَ لَلْاٰخِرَةُ اَكْبَرُ

ڏس ته ڪيئن وڌايو سون هڪڙن کي ڪن ٻين تي، ۽ آخرت وڌي آهي

دَرَجٰتٍ وَّ اَكْبَرُ تَفْضِيْلًا ﴿٢١﴾ لَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَقْعُدَ

درجن ۾ ۽ وڌي آهي فضيلت ۾. ❸ نه بڻاءِ الله سان گڏ ٻيو خدا پوءِ ويهي رهندين

ع ٢ ١٢ ٢ مَذْمُوْمًا مَّخْذُوْلًا ﴿٢٢﴾ ع وَ قَضٰى رَبُّكَ اَلَّا تَعْبُدُوْٓا اِلَّآ اِيَّاهُ

خوار ٿي ❹ بي وس ٿي. ۽ فيصلو ڪيو تنهنجي رب ته نه عبادت ڪريو مگر انهيءَ جي

وَ بِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا ؕ اِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ اَحَدُهُمَآ

۽ ماءُ پيءُ سان ڀلائي ڪريو ❺ جيڪڏهن پهچي تو وٽ ڪراڙپ کي ٻنهي مان ڪوئي

اَوْ كِلٰهُمَا فَلَا تَقُلْ لَّهُمَآ اُفٍّ وَّ لَا تَنْهَرْهُمَا وَ قُلْ لَّهُمَا

يا اهي ٻئي پوءِ نہ چئو انهن کي اُف ۽ نہ جهڙڪ ڏي انهن کي ۽ ڳالهاءِ انهن سان

قَوْلًا كَرِيْمًا ﴿٢٣﴾ وَ اخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَ

ڳالهه ادب واري. (1) ۽ جهڪاءِ انهن لاءِ پَرَ عاجزي جا ٻاجهه مان ۽

قُلْ رَّبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيٰنِيْ صَغِيْرًا ﴿٢٤﴾ ط

چئو اي پروردگار ٻاجهه ڪر انهن ٻنهي تي جيئن پاليائون مون کي ننڍڙو ڪري.

رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا فِيْ نُفُوْسِكُمْ ط اِنْ تَكُوْنُوْا

توهان جو رب وڌيڪ ڄاڻي ٿو ان کي جيڪي توهان جي دلين ۾ آهي، جيڪڏهن توهان

صٰلِحِيْنَ فَاِنَّهٗ كَانَ لِلْاَوَّابِيْنَ غَفُوْرًا ﴿٢٥﴾ وَ اٰتِ ذَا الْقُرْبٰى

نيڪ هوندؤ پوءِ بيشڪ اهو توبهه وارن لاءِ بخشيندڙ آهي. ۽ ڏِج مائٽ کي

حَقَّهٗ وَ الْمِسْكِيْنَ وَ ابْنَ السَّبِيْلِ وَ لَا تُبَذِّرْ تَبْذِيْرًا ﴿٢٦﴾ اِنَّ

سندس حق ۽ محتاج کي ۽ مسافر کي ۽ نہ خرچ ڪر اجايو خرچ. (2) بيشڪ

الْمُبَذِّرِيْنَ كَانُوْٓا اِخْوَانَ الشَّيٰطِيْنِ ط وَ كَانَ الشَّيْطٰنُ لِرَبِّهٖ

اجايو خرچ ڪندڙ آهن ڀائر شيطانن جا ۽ شيطان پنهنجي رب جو

كَفُوْرًا ﴿٢٧﴾ وَ اِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَآءَ رَحْمَةٍ مِّنْ رَّبِّكَ

بي فرمان آهي. ۽ جيڪڏهن تون منهن موڙين انهن کان طلب ڪندي رزق جي پنهنجي رب کان

تَرْجُوْهَا فَقُلْ لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُوْرًا ﴿٢٨﴾ وَ لَا تَجْعَلْ يَدَكَ

جنهن جي آس رکين ٿو پوءِ ڏِج انهن کي جواب سولو. ۽ نہ ڪر هٿ پنهنجو

مَغْلُوْلَةً اِلٰى عُنُقِكَ وَ لَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ

ٻڌل پنهنجي ڪنڌ سان ۽ نہ کولي ڇڏ ان کي صفا چوٽ پوءِ ويهندين تون

مَلُوْمًا مَّحْسُوْرًا ﴿٢٩﴾ اِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ

مايوس تڪل ٿي. بيشڪ تنهنجو رب ڪشادو ڪري ٿو رزق کي جنهن لاءِ گهري

وَ يَقْدِرُ ؕ اِنَّهٗ كَانَ بِعِبَادِهٖ خَبِيْرًاۢ بَصِيْرًا ﴿۳۰﴾ وَ لَا

۽ تنگ ڪري ٿو، اھوئي آھي پنھنجن ٻانھن جي خبر رکندڙ ڏسندڙ. ۽ نہ

تَقْتُلُوْٓا اَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ اِمْلَاقٍ ؕ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ

قتل ڪريو پنھنجي اولاد کي سڃائي جي خوف کان، اسان ئي روزي ڏيندا آھيون انھن کي

وَ اِيَّاكُمْ ؕ اِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْاً كَبِيْرًا ﴿۳۱﴾ وَ لَا تَقْرَبُوا

۽ توھان کي، ❶ بيشڪ مارڻ انھن جو آھي ڏوھ وڏو. ۽ نہ ويجھا ٿيو

الزِّنٰٓى اِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةً ؕ وَ سَآءَ سَبِيْلًا ﴿۳۲﴾ وَ لَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ

زنا کي اھا آھي بي حيائي، ۽ بڇڙي راھ. ۽ نہ ماريو ماڻھو

الَّتِيْ حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ ؕ وَ مَنْ قُتِلَ مَظْلُوْمًا

جنھن کي حرام ڪيو آھي اللہ مگر حق سان، ۽ جيڪو ماريو ويو بي قصور

فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهٖ سُلْطٰنًا فَلَا يُسْرِفْ فِّي الْقَتْلِ ؕ

تہ ڪيو اٿئون انھيءَ جي وارث لاءِ حق ❷ پوءِ اھو وڌاءُ نہ ڪري قتل ڪرڻ ۾،

اِنَّهٗ كَانَ مَنْصُوْرًا ﴿۳۳﴾ وَ لَا تَقْرَبُوْا مَالَ الْيَتِيْمِ اِلَّا

بيشڪ اھو آھي مدد ڪيل. ۽ نہ ويجھا وڃو مال يتيم جي کي مگر

بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ اَشُدَّهٗ ۪ وَ اَوْفُوْا بِالْعَهْدِ ۚ

انھيءَ طرح جو اھو بھتر ھجي تانجو پھچي پنھنجي جواني کي ۽ پاڙيو وعدو،

اِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْـُٔوْلًا ﴿۳۴﴾ وَ اَوْفُوا الْكَيْلَ اِذَا كِلْتُمْ وَ

جو وعدي جي پُڇا ٿيندي. ۽ پورو پريو ماڻ جڏھن ماپ ڪيو ۽

زِنُوْا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيْمِ ؕ ذٰلِكَ خَيْرٌ وَّ اَحْسَنُ

تورڪريو تارازيءَ پوريءَ سان، اھو ڀلو آھي ۽ خاصي

تَاْوِيْلًا ﴿۳۵﴾ وَ لَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ ؕ اِنَّ السَّمْعَ

نتيجي وارو. ۽ نہ پنيان پءُ جنھن جي ناھي توکي ڄاڻ، بيشڪ ڪَنُ

وَ الۡبَصَرَ وَ الۡفُؤَادَ كُلُّ اُولٰٓئِكَ كَانَ عَنۡهُ مَسۡـُٔوۡلًا ﴿۳۶﴾ وَ لَا تَمۡشِ

۽ اکِ ۽ دل انهن سڀني جي ان کان پُڇا ٿيندي. ❶ ۽ نہ هل

فِی الۡاَرۡضِ مَرَحًا ۚ اِنَّكَ لَنۡ تَخۡرِقَ الۡاَرۡضَ وَ لَنۡ تَبۡلُغَ

ڌرتيءَ تي آکڙ ڪري، تون ڪين ڦاڙيندين زمين کي ۽ نکي پهچندين

الۡجِبَالَ طُوۡلًا ﴿۳۷﴾ كُلُّ ذٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهٗ عِنۡدَ رَبِّكَ مَكۡرُوۡهًا ﴿۳۸﴾

جبلن کي ڊگهو ٿي. انهن سڀني مان آهن خراب ڪم تنهنجي رب وٽ نفرت ڪيل.

ذٰلِكَ مِمَّاۤ اَوۡحٰۤى اِلَيۡكَ رَبُّكَ مِنَ الۡحِكۡمَةِ ؕ وَ

اهو انهيءَ مان آهي جيڪا موڪلي آهي توڏانهن تنهنجي رب حڪمت، ۽

لَا تَجۡعَلۡ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتُلۡقٰى فِیۡ جَهَنَّمَ مَلُوۡمًا

نہ بڻاءِ الله جي هوندي ٻيو خدا ❷ پوءِ پوندين دوزخ ۾ مايوس ٿي

مَّدۡحُوۡرًا ﴿۳۹﴾ اَ فَاَصۡفٰكُمۡ رَبُّكُمۡ بِالۡبَنِيۡنَ وَ اتَّخَذَ

ڌڪاريل ٿي. ڇا پيلا چونڊي ڏنائين توهان کي توهان جي رب پُٽ ۽ پاڻ رکيائين

مِنَ الۡمَلٰٓئِكَةِ اِنَاثًا ؕ اِنَّكُمۡ لَتَقُوۡلُوۡنَ قَوۡلًا عَظِيۡمًا ﴿۴۰﴾ ع وَ لَقَدۡ

ملائڪ ڌيئر ڪري، يقينن توهان چئو ٿا ڳالھ وڏي. ۽ البت

صَرَّفۡنَا فِیۡ هٰذَا الۡقُرۡاٰنِ لِيَذَّكَّرُوۡا ؕ وَ مَا يَزِيۡدُهُمۡ

دهرائي اٿئون سمجهاڻي هن قرآن ۾ جيئن نصيحت وٺن، ۽ اهو نہ ٿو وڌائي انهن کي

اِلَّا نُفُوۡرًا ﴿۴۱﴾ قُلۡ لَّوۡ كَانَ مَعَهٗۤ اٰلِهَةٌ كَمَا يَقُوۡلُوۡنَ

مگر ٿاهہ ۾. تون چؤ جيڪڏهن هجن ها انهيءَ سان گڏ ٻيا مالڪ جيئن اهي چون ٿا

اِذًا لَّابۡتَغَوۡا اِلٰى ذِی الۡعَرۡشِ سَبِيۡلًا ﴿۴۲﴾ سُبۡحٰنَهٗ وَ تَعٰلٰى

تہ ضرور تلاش ڪن ها عرش واري ڏانهن ڪو دنگو. اهو پاڪ آهي ۽ مٿانهون آهي

عَمَّا يَقُوۡلُوۡنَ عُلُوًّا كَبِيۡرًا ﴿۴۳﴾ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوٰتُ السَّبۡعُ وَ

انهن جي چوڻ کان تمام مٿي. ان جي پاڪائي بيان ٿا ڪن آسمان ست ۽

الْاَرْضُ وَ مَنْ فِيْهِنَّ ؕ وَ اِنْ مِّنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ

زمين ۽ جيڪي انهن ۾ آهن، ۽ ناهي ڪا به شيءِ مگر تسبيح پڙهي ٿي

بِحَمْدِهٖ وَلٰكِنْ لَّا تَفْقَهُوْنَ تَسْبِيْحَهُمْ ؕ اِنَّهٗ

انهيءَ جي تعريف سان ① پر توهان نه ٿا سمجهو انهن جي تسبيح کي، بيشڪ اهو

كَانَ حَلِيْمًا غَفُوْرًا ﴿٤٤﴾ وَ اِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ جَعَلْنَا

بردبار بخشڻهار آهي. ۽ جڏهن تون پڙهندو آهين قرآن ته ڪندا آهيون

بَيْنَكَ وَ بَيْنَ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ حِجَابًا مَّسْتُوْرًا ﴿٤٥﴾ لا

تنهنجي ۽ انهن جي وچ ۾ جيڪي نه ٿا مڃين آخرت کي، اوٽ لڪل.

وَّ جَعَلْنَا عَلٰى قُلُوْبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَّفْقَهُوْهُ وَ فِيْۤ اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ؕ

۽ ڪندا آهيون انهن جي دلين تي پردا ان جي سمجهڻ کان ۽ سندن ڪنن ۾ ٻوڙاڻ،

وَ اِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْاٰنِ وَحْدَهٗ وَلَّوْا

۽ جڏهن تون بيان ڪندو آهين قرآن ۾ پنهنجي رب اڪيلي کي ڀڄندا آهن

عَلٰۤى اَدْبَارِهِمْ نُفُوْرًا ﴿٤٦﴾ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُوْنَ بِهٖۤ اِذْ

پُٺي ڏئي ٿاهه ڪائي. اسان خوب ڄاڻون ٿا ان کي جيڪي اهي ٻڌن ٿا جڏهن

يَسْتَمِعُوْنَ اِلَيْكَ وَ اِذْ هُمْ نَجْوٰۤى اِذْ يَقُوْلُ الظّٰلِمُوْنَ

ڪن ڏين ٿا توڏانهن ۽ جڏهن اهي صلاحون ڪن ٿا تڏهن چون ٿا ظالم

اِنْ تَتَّبِعُوْنَ اِلَّا رَجُلًا مَّسْحُوْرًا ﴿٤٧﴾ اُنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوْا لَكَ

ته نه ٿا پيروي ڪريو مگر هڪ مرد جادو ڪيل جي. ② ڏِس ڪهڙا ناهيائون تولاءِ

الْاَمْثَالَ فَضَلُّوْا فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ سَبِيْلًا ﴿٤٨﴾ وَ قَالُوْۤا ءَ

مثال پوءِ گمراهه ٿي ويا پوءِ نه ٿا لهن ڪو رستو. ۽ چون ٿا ڇا ڀلا

اِذَا كُنَّا عِظَامًا وَّ رُفَاتًا ءَ اِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ خَلْقًا جَدِيْدًا ﴿٤٩﴾

جڏهن ٿي وينداسون هڏا ۽ پور پور، ڇا اسان اُٿاريا وينداسون نئين سِر.

الربع

قُلْ كُوْنُوْا حِجَارَةً اَوْ حَدِيْدًا ۝٥٠ اَوْ خَلْقًا مِّمَّا يَكْبُرُ
چوين ٿي وڃو پاھڻ يا لوھ. ❶ يا ڪا ٻي مخلوق جيڪا ڏکي ھجي
فِيْ صُدُوْرِكُمْ ۚ فَسَيَقُوْلُوْنَ مَنْ يُّعِيْدُنَا ؕ قُلِ الَّذِيْ
توھان جي خيال ۾، پوءِ جلدي چوندا ڪير موٽائيندو اسان کي، تون چئُ اھو ئي
فَطَرَكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ فَسَيُنْغِضُوْنَ اِلَيْكَ رُءُوْسَهُمْ
جنھن پيدا ڪيو توھان کي پھرين ڀيري، پوءِ لوڏيندا تنھنجي پاسي پنھنجا ڪنڌ ❷
وَ يَقُوْلُوْنَ مَتٰى هُوَ ؕ قُلْ عَسٰٓى اَنْ يَّكُوْنَ قَرِيْبًا ۝٥١ يَوْمَ
۽ چوندا ڪڏھن ٿيندو اھو، چئُ متان ھجي اھو ويجھو. جنھن ڏينھن
يَدْعُوْكُمْ فَتَسْتَجِيْبُوْنَ بِحَمْدِهٖ وَ تَظُنُّوْنَ اِنْ لَّبِثْتُمْ
سڏيندو توھان کي پوءِ ھليا ايندؤ ان جي ساراھ ڪندا ۽ ڀائيندؤ تہ دير نہ ڪئي اٿوَ
اِلَّا قَلِيْلًا ۝٥٢ ۧ وَ قُلْ لِّعِبَادِيْ يَقُوْلُوا الَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ ؕ
مگر ٿوري. ۽ چئُ منھنجي ٻانھن کي تہ ڳالھ ڪن اُھا جا زور سُٺي ھجي،
اِنَّ الشَّيْطٰنَ يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ ؕ اِنَّ الشَّيْطٰنَ كَانَ
شيطان جھيڙو وجھندو آھي انھن جي وچ ۾، ❸ يقينن شيطان آھي
لِلْاِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِيْنًا ۝٥٣ رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِكُمْ ؕ اِنْ يَّشَاْ
ماڻھوءَ جو دشمن پڌرو. رب توھان جو خوب ڄاڻي ٿو توھان کي، چاھي تہ
يَرْحَمْكُمْ اَوْ اِنْ يَّشَاْ يُعَذِّبْكُمْ ؕ وَ مَآ اَرْسَلْنٰكَ
رحم ڪري توھان تي يا چاھي عذاب ڪري توھان کي، ۽ اسان نہ موڪليو آھي توکي
عَلَيْهِمْ وَكِيْلًا ۝٥٤ وَ رَبُّكَ اَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ
انھن تي ڪارساز ڪري. ۽ رب تنھنجو خوب ڄاڻي ٿو انھن کي جي آسمانن ۽
الْاَرْضِ ؕ وَ لَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيّٖنَ عَلٰى بَعْضٍ وَّ اٰتَيْنَا
زمين ۾ آھن، ۽ اسان فضيلت ڏني آھي ڪن نبين کي ڪن تي ۽ ڏنوسون

دَاوٗدَ زَبُوْرًا ﴿۵۵﴾ قُلِ ادْعُوا الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ

دائود کي زبور. چئو سڏيو انهن کي جن کي ياڻيو ٿا انهيءَ کان سواءِ

فَلَا يَمْلِكُوْنَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَ لَا تَحْوِيْلًا ﴿۵۶﴾ اُولٰٓئِكَ

پوءِ اهي نہ ٿا طاقت رکن لاهڻ تڪليف جي اوهان کان ۽ نڪي ٽارڻ جي. اهي

الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ يَبْتَغُوْنَ اِلٰى رَبِّهِمُ الْوَسِيْلَةَ اَيُّهُمْ

جن کي پڪارين ٿا سي خود ڳولين ٿا پنهنجي رب تائين وسيلي کي ❶ تہ ڪهڙو انهن مان

اَقْرَبُ وَ يَرْجُوْنَ رَحْمَتَهٗ وَ يَخَافُوْنَ عَذَابَهٗ ؕ

وڌيڪ ويجهو آهي ۽ اميد رکن ٿا ان جي رحمت جي ۽ ڊڄن ٿا ان جي عذاب کان،

اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُوْرًا ﴿۵۷﴾ وَ اِنْ مِّنْ قَرْيَةٍ اِلَّا

بيشڪ عذاب تنهنجي رب جو آهي خوفناڪ. ❷ ۽ ناهي ڪا آبادي مگر

نَحْنُ مُهْلِكُوْهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ اَوْ مُعَذِّبُوْهَا عَذَابًا

اسان ويران ڪندڙ آهيون ان کي ڏينهن قيامت کان اڳي ۽ ڏينداسون ان کي عذاب

شَدِيْدًا ؕ كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتٰبِ مَسْطُوْرًا ﴿۵۸﴾ وَ مَا مَنَعَنَآ

سخت، آهي اهو دفتر ۾ لکيل. ۽ نہ روڪيو اسان کي

اَنْ نُّرْسِلَ بِالْاٰيٰتِ اِلَّآ اَنْ كَذَّبَ بِهَا الْاَوَّلُوْنَ ؕ وَ

نشانين موڪلڻ کان مگر هن تہ ڪوڙو ڪيو هو انهن کي اڳين، ۽

اٰتَيْنَا ثَمُوْدَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوْا بِهَا ؕ وَ مَا نُرْسِلُ

ڏني سون ثمود کي ڏاچي عبرت لاءِ پوءِ ناحق ڪيائون انهيءَ سان، ۽ موڪليندا آهيون

بِالْاٰيٰتِ اِلَّا تَخْوِيْفًا ﴿۵۹﴾ وَ اِذْ قُلْنَا لَكَ اِنَّ رَبَّكَ اَحَاطَ

نشانيون رڳو ڊيڄارڻ لاءِ. ۽ جڏهن چيوسون توکي تہ ربَ تنهنجي گهيرو ڪيو آهي

بِالنَّاسِ ؕ وَ مَا جَعَلْنَا الرُّءْيَا الَّتِيْٓ اَرَيْنٰكَ اِلَّا

ماڻهن تي، ۽ ڪيوسون انهيءَ نظاري کي جيڪو ڏيکاريوسون توکي رڳو

فِتْنَةً لِّلنَّاسِ وَ الشَّجَرَةَ الْمَلْعُوْنَةَ فِي الْقُرْاٰنِ ؕ وَ

ماڻهن جي امتحان لاءِ ۽ انهيءَ وڻ کي بہ جنهن تي لعنت ڪيل آهي ❶ قرآن ۾، ۽

نُخَوِّفُهُمْ ۙ فَمَا يَزِيْدُهُمْ اِلَّا طُغْيَانًا كَبِيْرًا ﴿٦٠﴾ وَ اِذْ

اسان ڊيڄاريون ٿا انهن کي پوءِ اهو نہ ٿو وڌائي انهن کي مگر شرارت وڏي ۾. ۽ جڏهن

قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْٓا اِلَّآ اِبْلِيْسَ ؕ

اسان چيو ملائڪن کي تہ سجدو ڪريو آدم کي پوءِ سجدو ڪيائون مگر ابليس،

قَالَ ءَ اَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِيْنًا ۚ ﴿٦١﴾ قَالَ اَرَءَيْتَكَ

ان چيو ڇا آءٌ سجدو ڪريان ان کي جيڪو پيدا ڪيو تو مٽيءَ مان. چوڻ لڳو ڀلا ڏس تہ

هٰذَا الَّذِيْ كَرَّمْتَ عَلَيَّ ز لَئِنْ اَخَّرْتَنِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ

هي جنهن کي تو عزت ڏني آهي مون تي جيڪڏهن ڍر ڏئين مون کي ڏينهن قيامت تائين

لَاَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهٗٓ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٦٢﴾ قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ

تہ ٻيخ ڪيندس ان جي اولاد جي سواءِ ٿورن جي. فرمايائين وڃ پوءِ جيڪو

تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَاِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمْ جَزَآءً مَّوْفُوْرًا ﴿٦٣﴾ وَ

هليو تو سان انهن مان تہ دوزخ آهي سزا توهان جي سزا پوري. ۽

اسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَ اَجْلِبْ عَلَيْهِمْ

نينگ ڏيار جن کي سگهين انهن مان پنهنجي آواز سان ۽ چاڙهہ انهن تي

بِخَيْلِكَ وَ رَجِلِكَ وَ شَارِكْهُمْ فِي الْاَمْوَالِ وَ الْاَوْلَادِ

پنهنجا گهوڙي سوار ۽ پيادا ۽ ڀائيوار ٿيءُ انهن سان مالن ❷ ۽ اولاد ۾

وَ عِدْهُمْ ؕ وَ مَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطٰنُ اِلَّا غُرُوْرًا ﴿٦٤﴾

۽ دلاسا ڏجُ انهن کي، ۽ نہ ٿو دلاسو ڏئي انهن کي شيطان مگر ڌوڪو.

اِنَّ عِبَادِيْ لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنٌ ؕ وَ كَفٰى بِرَبِّكَ

بيشڪ منهنجا ٻانها ناهي توکي انهن تي ڪا طاقت، ۽ ڪافي آهي تنهنجو رب

وَكِيْلًا ﴿٦٥﴾ رَبُّكُمُ الَّذِيْ يُزْجِيْ لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ
ڪم سنڀاليندڙ. توهان جو پالڻهار اهو آهي جو هلائي ٿو توهان لاءِ ٻيڙيون سمنڊ ۾

لِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ ؕ اِنَّهٗ كَانَ بِكُمْ رَحِيْمًا ﴿٦٦﴾ وَ اِذَا
جيئن ڳوليو ان جو فضل، اهوئي آهي توهان تي مهربان. ۽ جڏهن

مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُوْنَ
پهچي ٿي توهان کي تڪليف سمنڊ ۾ ته وسري ٿا وڃن جن کي توهان سڏيندا هئا

اِلَّاۤ اِيَّاهُ ۚ فَلَمَّا نَجّٰىكُمْ اِلَى الْبَرِّ اَعْرَضْتُمْ ؕ وَ كَانَ
الله کان سواءِ، پوءِ جڏهن بچائي آندائين توهان کي سُڪي تي ته ڦري ٿا وڃو، ۽ آهي

الْاِنْسَانُ كَفُوْرًا ﴿٦٧﴾ اَ فَاَمِنْتُمْ اَنْ يَّخْسِفَ بِكُمْ
انسان بي شڪر. ڇا پوءِ بي خطر ٿيا آهيو ان کان جو ڳنوائي توهان کي

جَانِبَ الْبَرِّ اَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوْا لَكُمْ
سُڪيءَ جي طرف يا موڪلي توهان تي پٿرن جو طوفان پوءِ نه لهو پاڻ لاءِ

وَكِيْلًا ﴿٦٨﴾ ۙ اَمْ اَمِنْتُمْ اَنْ يُّعِيْدَكُمْ فِيْهِ
ڪوئي ڪارساز. يا بي خوف ٿيا آهيو هن کان ته موٽائي توهان کي سمنڊ ڏي

تَارَةً اُخْرٰى فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِّنَ الرِّيْحِ فَيُغْرِقَكُمْ
ٻيهر پوءِ موڪلي توهان تي جهٽڪو هَوا جو پوءِ ٻوڙي توهان کي

بِمَا كَفَرْتُمْ ۙ ثُمَّ لَا تَجِدُوْا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهٖ تَبِيْعًا ﴿٦٩﴾ وَ لَقَدْ
ڪفر جي ڪري پوءِ نه لهو پاڻ لاءِ اسان تي ان جو ڪو پيڇو ڪندڙ. ۽ يقينن

كَرَّمْنَا بَنِيْۤ اٰدَمَ وَ حَمَلْنٰهُمْ فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ
اسان عزت ڏني آهي آدم جي اولاد کي ۽ سوار ڪيوسون انهن کي پٽ ۾ ۽ درياءَ ۾

وَ رَزَقْنٰهُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ وَ فَضَّلْنٰهُمْ
۽ ڪارايون سون انهن کي سنيون شيون ۽ ڀلائي ڏني سون انهن کي

عَلٰى كَثِيْرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيْلًا ﴿٧٠﴾ يَوْمَ نَدْعُوْا كُلَّ اُنَاسٍۭ
پنهنجيءَ ڪيتريءَ مخلوق تي گهڻي ﭘﻼئي. ❶ جنهن ڏينهن سڏينداسون هر ٽولي کي

بِاِمَامِهِمْ ۚ فَمَنْ اُوْتِيَ كِتٰبَهٗ بِيَمِيْنِهٖ فَاُولٰٓئِكَ
سندن اڳواڻ سان گڏ، ❷ پوءِ جنهن کي ٻه ڏنو ويو سندس عمل نامو ساڄي هٿ ۾ پوءِ اهي

يَقْرَءُوْنَ كِتٰبَهُمْ وَ لَا يُظْلَمُوْنَ فَتِيْلًا ﴿٧١﴾ وَ مَنْ كَانَ
پڙهندا پنهنجو عمل نامو ۽ نه ظلم ڪيا ويندا تند جيترو. ۽ جيڪو ٿيندو

فِيْ هٰذِهٖٓ اَعْمٰى فَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ اَعْمٰى وَ اَضَلُّ سَبِيْلًا ﴿٧٢﴾ وَ
هن دنيا ۾ انڌو سو آخرت ۾ به انڌو هوندو ۽ ڀُليل رستي کان. ۽

اِنْ كَادُوْا لَيَفْتِنُوْنَكَ عَنِ الَّذِيْٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ
اهي برغلائن پيا توکي انهيءَ کان جو اسان وحي ڪيو هئو توڏانهن جيئن تون ناهين

عَلَيْنَا غَيْرَهٗ ۖ ۗ وَ اِذًا لَّاتَّخَذُوْكَ خَلِيْلًا ﴿٧٣﴾ وَ لَوْ لَآ
اسان تي ڪا ٻي ڳالهه ❸ ۽ انهيءَ مهل بڻائن ها توکي گهاٽو دوست. ۽ جيڪڏهن نه هجي ها

اَنْ ثَبَّتْنٰكَ لَقَدْ كِدْتَّ تَرْكَنُ اِلَيْهِمْ شَيْـًٔا قَلِيْلًا ﴿٧٤﴾ ۙ
اسان جو پختو رکڻ توکي ته ويجهو هُئين تون جو لاڙو ڪرين ها انهن ڏانهن ٿورڙو.

اِذًا لَّاَذَقْنٰكَ ضِعْفَ الْحَيٰوةِ وَ ضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا
ان ئي مهل چکايون ها توکي ٻيڻو حياتيءَ ۾ ۽ ٻيڻو موت ۾ پوءِ نه

تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيْرًا ﴿٧٥﴾ وَ اِنْ كَادُوْا لَيَسْتَفِزُّوْنَكَ مِنَ الْاَرْضِ
لهين ها پاڻ لاءِ اسان تي ڪو مددگار. ۽ اهي هلڪڙو ڪرڻ پيا چاهين توکي زمين ۾

لِيُخْرِجُوْكَ مِنْهَا وَ اِذًا لَّا يَلْبَثُوْنَ خِلٰفَكَ اِلَّا
جيئن ڪڍي ڇڏين توکي اتان ۽ تنهن وقت اهي پاڻ ئي نه رهن ها توکان پوءِ مگر

قَلِيْلًا ﴿٧٦﴾ سُنَّةَ مَنْ قَدْ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُّسُلِنَا
ٿورو. اهو طريقو انهن جو آهي جن کي موڪليو سون توکان اڳي پنهنجن رسولن مان

ع ٨ ٨

وَ لَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيْلًا ﴿٧٧﴾ ع اَقِمِ الصَّلٰوةَ لِدُلُوْكِ الشَّمْسِ

۽ نہ لهندين تون اسان جي دستور ۾ ڪوئي ڦيرو. قائم ڪر نماز کي سِج لڙڻ سان ❶

اِلٰى غَسَقِ الَّيْلِ وَ قُرْاٰنَ الْفَجْرِ ؕ اِنَّ قُرْاٰنَ الْفَجْرِ كَانَ

رات جي اونده تائين ۽ قرآن پڙهڻ کي صُبح جو، بيشڪ قرآن پڙهڻ صبح جو آهي

مَشْهُوْدًا ﴿٧٨﴾ وَ مِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهٖ نَافِلَةً لَّكَ ۖ ق

حاضري ڏنل.❷ ۽ ڪجھ رات جو پوءِ اوجاڳو ڪر انهيءَ سان، نفل طور پنهنجي لاءِ

عَسٰۤى اَنْ يَّبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُوْدًا ﴿٧٩﴾ وَ قُلْ رَّبِّ

اجهو اُٿاريندو توکي تنهنجو پروردگار مقام محمود ۾.❸ ۽ چؤ منهنجا رب

اَدْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ وَّ اَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ صِدْقٍ وَّ

مون کي داخل ڪر سچي طرح ❹ ۽ ٻاهر ڪڍ مون کي سچي طرح ۽

اجْعَلْ لِّيْ مِنْ لَّدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا ﴿٨٠﴾ وَ قُلْ جَآءَ الْحَقُّ

ڪر منهنجي لاءِ پنهنجي طرفان حڪومت مدد ڪندڙ. ۽ چؤ آيو سچ

وَ زَهَقَ الْبَاطِلُ ؕ اِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوْقًا ﴿٨١﴾ وَ نُنَزِّلُ

۽ ويو ڪوڙ، بيشڪ باطل ٿيو برباد. ۽ نازل ڪريون ٿا

مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَّ رَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ۙ وَ لَا يَزِيْدُ

اهو قرآن جو شفاء آهي ۽ رحمت آهي مؤمنن لاءِ ۽ نہ ٿو وڌائي

الظّٰلِمِيْنَ اِلَّا خَسَارًا ﴿٨٢﴾ وَ اِذَاۤ اَنْعَمْنَا عَلَى الْاِنْسَانِ اَعْرَضَ

ظالمن تي مگر خسارو. ۽ جڏهن نعمت ڪريون ٿا انسان تي تہ منهن ٿو موڙي ❺

وَ نَاٰ بِجَانِبِهٖ ۚ وَ اِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَـُٔوْسًا ﴿٨٣﴾ قُلْ

۽ ڦيري ٿو پنهنجو پاسو، ۽ جڏهن پهچي ٿي ان کي برائي ٿئي ٿو مايوس. تون چؤ

كُلٌّ يَّعْمَلُ عَلٰى شَاكِلَتِهٖ ؕ فَرَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَنْ

سڀ ڪو ڪم ڪري ٿو پنهنجي ڊول تي، پوءِ رب توهان جو گھڻو ڄاڻندڙ آهي انهيءَ کي

ع ۹

هُوَ اَهْدٰى سَبِيْلًا ﴿۸۴﴾ وَ يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الرُّوْحِ ؕ قُلِ

جيڪو وڌيڪ وٺندڙ آهي رستي کي. ۽ سوال ٿا ڪن توکان روح بابت، چؤ

الرُّوْحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّيْ وَ مَآ اُوْتِيْتُمْ مِّنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿۸۵﴾

روح آهي منهنجي رب جو امر ۽ (1) نه ڏنا ويا آهيو اوهين علم مگر ٿورو.

وَ لَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِيْٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ

۽ جيڪڏهن اسان گهرون ته نيئون ان شيءِ کي جا وحي ڪئي اٿئون توڏانهن

ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهٖ عَلَيْنَا وَكِيْلًا ﴿۸۶﴾ اِلَّا رَحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ ؕ

پوءِ نه لهندين پنهنجي لاءِ اسان جي مٿان پرجهلو. مگر رحمت پنهنجي رب جي؛

اِنَّ فَضْلَهٗ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيْرًا ﴿۸۷﴾ قُلْ لَّئِنِ اجْتَمَعَتِ

بيشڪ مهرباني انهيءَ جي آهي توتي وڏي. چؤ يقينن جيڪڏهن گڏ ٿين

الْاِنْسُ وَ الْجِنُّ عَلٰٓى اَنْ يَّاْتُوْا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لَا يَاْتُوْنَ

انسان ۽ جن هن تي ته آڻين اهڙو قرآن ته هرگز نه آڻيندا

بِمِثْلِهٖ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيْرًا ﴿۸۸﴾ وَ لَقَدْ صَرَّفْنَا

اهڙو قرآن (2) توڙي جو هجن هڪ ٻئي جا مددگار. ۽ اسان ٿي دهرايا آهن

لِلنَّاسِ فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ۫ فَاَبٰٓى اَكْثَرُ النَّاسِ

ماڻهن لاءِ هن قرآن ۾ سڀ مثال پر نه رهيا اڪثر ماڻهو

اِلَّا كُفُوْرًا ﴿۸۹﴾ وَ قَالُوْا لَنْ نُّؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى تَفْجُرَ لَنَا

انڪار ڪرڻ کان. ۽ چيائون نه مڃينداسون توکي جيستائين وهائين اسان لاءِ

مِنَ الْاَرْضِ يَنْۢبُوْعًا ﴿۹۰﴾ اَوْ تَكُوْنَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّ

ڌرتي مان چشمو. يا ٿئي تنهنجي لاءِ باغ کجين ۽

عِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْاَنْهٰرَ خِلٰلَهَا تَفْجِيْرًا ﴿۹۱﴾ اَوْ تُسْقِطَ السَّمَآءَ

انگورن جو پوءِ ڪڍين واهيون انهيءَ وچان وهائي. يا ڪيرائين آسمان کي

كَمَا زَعَمۡتَ عَلَيۡنَا كِسَفًا اَوۡ تَاۡتِيَ بِاللّٰهِ وَ الۡمَلٰٓئِكَةِ قَبِيۡلًا ﴿٩٢﴾

جيئن چوندو آهين اسان تي ٽڪرا ڪري يا آڻين الله کي ۽ ملائڪن کي روبرو.

اَوۡ يَكُوۡنَ لَكَ بَيۡتٌ مِّنۡ زُخۡرُفٍ اَوۡ تَرۡقٰى فِي السَّمَآءِ ؕ

يا ٿئي وجي تو لاءِ هڪ گهر سون سان سينگاريل يا تون چڙهين آسمان تي،

وَ لَنۡ نُّؤۡمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتّٰى تُنَزِّلَ عَلَيۡنَا كِتٰبًا

۽ نه مڃينداسون تنهنجي چڙهڻ کي جيستائين لاهي آڻين اسان تي ڪتاب

نَّقۡرَؤُهٗ ؕ قُلۡ سُبۡحٰنَ رَبِّيۡ هَلۡ كُنۡتُ اِلَّا

جنهن کي اسين پڙهون، تون چؤ پاڪائي منهنجي رب جي نه آهيان آءٌ مگر

بَشَرًا رَّسُوۡلًا ﴿٩٣﴾ ع وَ مَا مَنَعَ النَّاسَ اَنۡ يُّؤۡمِنُوۡۤا اِذۡ جَآءَهُمُ

هڪ انسان رسول. ❶ ۽ نه جهليو ماڻهن کي ايمان آڻڻ کان جڏهن آئي انهن وٽ

الۡهُدٰٓى اِلَّاۤ اَنۡ قَالُوۡۤا اَبَعَثَ اللّٰهُ بَشَرًا رَّسُوۡلًا ﴿٩٤﴾

هدايت مگر هن ڳالهه جو چوڻ لڳا ڇا يلا موڪليو آهي الله آدمي کي رسول ڪري. ❷

قُلۡ لَّوۡ كَانَ فِي الۡاَرۡضِ مَلٰٓئِكَةٌ يَّمۡشُوۡنَ مُطۡمَئِنِّيۡنَ

تون چؤ جيڪڏهن هجن ها ڌرتيءَ تي ملائڪ جيڪي گهمن ها آرام سان

لَنَزَّلۡنَا عَلَيۡهِمۡ مِّنَ السَّمَآءِ مَلَكًا رَّسُوۡلًا ﴿٩٥﴾ قُلۡ كَفٰى

ته موڪليون ها انهن تي آسمان مان مَلَڪَ کي رسول ڪري. ❸ چؤ ته ڪافي آهي

بِاللّٰهِ شَهِيۡدًۢا بَيۡنِيۡ وَ بَيۡنَكُمۡ ؕ اِنَّهٗ كَانَ بِعِبَادِهٖ

الله شاهد منهنجي ۽ توهان جي وچ ۾، بيشڪ اهو آهي پنهنجن ٻانهن جي

خَبِيۡرًۢا بَصِيۡرًا ﴿٩٦﴾ وَ مَنۡ يَّهۡدِ اللّٰهُ فَهُوَ الۡمُهۡتَدِ ۚ وَ مَنۡ

خبر رکندڙ نظر رکندڙ. ۽ جنهن کي الله راهه ونائي پوءِ اهو آهي هدايت وارو، ۽ جنهن کي

يُّضۡلِلۡ فَلَنۡ تَجِدَ لَهُمۡ اَوۡلِيَآءَ مِنۡ دُوۡنِهٖ ؕ وَ

گمراهه ڪري پوءِ نه لهندين تون انهن لاءِ ڪوئي دوست الله کان سواءِ ۽

نَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَلٰى وُجُوْهِهِمْ عُمْيًا وَّ بُكْمًا وَّ

أٗٿاريندا سون انهن کي قيامت ڏينهن سندن منهن ڀر (١) انڌو ۽ ٻوڙو ۽

صُمًّا ؕ مَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ؕ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنٰهُمْ

گونگو ڪري، جاءِ انهن جي جهنم آهي، جڏهن به جهڪو ٿيندو ته ڀڙڪائيندا سون انهن تي

سَعِيْرًا ﴿٩٧﴾ ذٰلِكَ جَزَآؤُهُمْ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِنَا وَ

باهه ڪي. اها انهن جي سزا آهي جو اهي انڪار ڪندا هئا اسان جي آيتن جو ۽

قَالُوْٓا ءَ اِذَا كُنَّا عِظَامًا وَّرُفَاتًا ءَ اِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ

چوندا هئا ڇا جڏهن اسان ٿينداسون هڏا ذرا ذرا ڇا اسان أٗٿاريا ويندا سون

خَلْقًا جَدِيْدًا ﴿٩٨﴾ اَوَ لَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذِيْ خَلَقَ

پيدا ٿي نئين سر. ڇا نه ڏٺو اٿن ته الله اهو آهي جنهن پيدا ڪيو

السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ قَادِرٌ عَلٰٓى اَنْ يَّخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَ جَعَلَ

آسمانن ۽ زمين کي قادر آهي جو پيدا ڪري انهن جهڙا ٻيا ۽ ڪري

لَهُمْ اَجَلًا لَّا رَيْبَ فِيْهِ ؕ فَاَبَى الظّٰلِمُوْنَ اِلَّا كُفُوْرًا ﴿٩٩﴾

انهن لاءِ هڪ وقت جنهن ۾ شڪ ناهي، پوءِ انڪار ڪيو ظالمن رڳو بي شڪر ٿي.

قُلْ لَّوْ اَنْتُمْ تَمْلِكُوْنَ خَزَآئِنَ رَحْمَةِ رَبِّيْٓ اِذًا

چؤ جيڪڏهن توهان مالڪ هجو ها منهنجي رب جي رحمت جي خزانن جا ته

لَّاَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْاِنْفَاقِ ؕ وَ كَانَ الْاِنْسَانُ قَتُوْرًا ﴿١٠٠﴾ ع وَ

ضرور بند رکو ها ڪپائي ڇڏڻ جي خوف کان، ۽ آهي انسان تنگ دل. ۽

لَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسٰى تِسْعَ اٰيٰتٍۭ بَيِّنٰتٍ فَسْئَلْ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اِذْ

اسان ڏنيون موسيٰ کي نَوَ نشانيون چٽيون پوءِ تون پُڇ بني اسرائيل کان جڏهن

جَآءَهُمْ فَقَالَ لَهٗ فِرْعَوْنُ اِنِّيْ لَاَظُنُّكَ يٰمُوْسٰى

اهو آيو انهن وٽ ته چيو انهيءَ کي فرعون آءٌ ڀانيان ٿو توکي اي موسيٰ

النصف ع ١١

مَسْحُوْرًا ﴿١٠١﴾ قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَآ اَنْزَلَ هٰٓؤُلَآءِ اِلَّا رَبُّ

جادو ڪيل. فرمايائين تون ڄاڻي ٿو تہ نہ لاٿيون آهن هي نشانيون مگر رب

السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ بَصَآىِٕرَ ۚ وَ اِنِّیْ لَاَظُنُّكَ یٰفِرْعَوْنُ

آسمانن ۽ زمين جي ظاهر دليل ڪري ۽ آءٌ سمجهان ٿو توکي اي فرعون

مَثْبُوْرًا ﴿١٠٢﴾ فَاَرَادَ اَنْ یَّسْتَفِزَّهُمْ مِّنَ الْاَرْضِ

تباهہ ٿيندين. پوءِ ارادو ڪيائين تہ پريشان ڪري انهن کي ① ملڪ ۾

فَاَغْرَقْنٰهُ وَ مَنْ مَّعَهٗ جَمِیْعًا ﴿١٠٣﴾ ۙ وَّ قُلْنَا مِنْۢ بَعْدِهٖ

پوءِ ٻوڙيوسون ان کي ۽ جيڪي انهيءَ سان گڏ هئا سمورا. ۽ چيوسون ان کان بعد

لِبَنِیْۤ اِسْرَآءِیْلَ اسْكُنُوا الْاَرْضَ فَاِذَا جَآءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ

بني اسرائيل کي توهان رهو ملڪ ۾ پوءِ جڏهن ايندو وعدو آخرت جو

جِئْنَا بِكُمْ لَفِیْفًا ﴿١٠٤﴾ ؕ وَ بِالْحَقِّ اَنْزَلْنٰهُ وَ بِالْحَقِّ نَزَلَ ؕ

آڻينداسون توهان کي گڏي سڏي. ۽ حق سان نازل ڪيوسون قرآن کي ۽ حق سان لٿو،

وَ مَآ اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا مُبَشِّرًا وَّ نَذِیْرًا ﴿١٠٥﴾ ۘ وَ قُرْاٰنًا فَرَقْنٰهُ

۽ نہ موڪليوسون توکي مگر خوشخبري ڏيندڙ ۽ خوف ٻڌائيندڙ. ۽ قرآن کي ڌار ڌار ڪيوسون

وقف لازم

لِتَقْرَاَهٗ عَلَى النَّاسِ عَلٰی مُكْثٍ وَّ نَزَّلْنٰهُ تَنْزِیْلًا ﴿١٠٦﴾

جيئن تون پڙهين اهو ماڻهن تي دير سان ۽ نازل ڪيوسون انهي کي درجي بدرجي.

قُلْ اٰمِنُوْا بِهٖۤ اَوْ لَا تُؤْمِنُوْا ؕ اِنَّ الَّذِیْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ

چؤ توهان مڃيو ان کي يا نہ مڃيو، بيشڪ جن کي ڏنو ويو آهي علمُ

مِنْ قَبْلِهٖۤ اِذَا یُتْلٰی عَلَیْهِمْ یَخِرُّوْنَ لِلْاَذْقَانِ

انهيءَ کان اڳ ۾ جڏهن تلاوت ڪئي وڃي ٿي انهن تي تہ ڪِري پوندا آهن منهن ڀر ②

سُجَّدًا ﴿١٠٧﴾ ۙ وَّ یَقُوْلُوْنَ سُبْحٰنَ رَبِّنَاۤ اِنْ كَانَ وَعْدُ

سجدي ۾. ۽ چوندا آهن پاڪ آهي اسان جو پروردگار بيشڪ آهي وعدو

رَبِّنَا لَمَفْعُوْلًا ﴿١٠٨﴾ وَ يَخِرُّوْنَ لِلْاَذْقَانِ يَبْكُوْنَ وَ يَزِيْدُهُمْ

اسان جي رب جو پورو ٿيل. ۽ ڪِرندا آهن ڪاڏين ڀر روئندي ۽ وڌائي ٿو انهن جي

خُشُوْعًا ﴿١٠٩﴾ السجدة قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ ؕ اَيًّا مَّا تَدْعُوْا

عاجزي ڪي. چؤ سڏيو الله کي يا سڏيو رحمان کي، جيئن ٻه سڏيو

فَلَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى ۚ وَ لَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَ لَا

پوءِ انهيءَ جا سڀ نالا سهڻا آهن، ۽ نه ڏاڍيان پڙهه پنهنجي نماز ۽ نه

تُخَافِتْ بِهَا وَ ابْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيْلًا ﴿١١٠﴾ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ

هوريان پڙهه اِها ۽ وَٺُ وچٿرو رستو. ❶ ۽ سڀ تعريفون الله جون آهن

الَّذِيْ لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَّ لَمْ يَكُنْ لَّهٗ شَرِيْكٌ فِي الْمُلْكِ وَ

جو نه ٺوڪري اولاد ۽ ناهي ان جو ڪو شريڪ ملڪ ۾ ۽

لَمْ يَكُنْ لَّهٗ وَلِيٌّ مِّنَ الذُّلِّ وَ كَبِّرْهُ تَكْبِيْرًا ﴿١١١﴾ ع

ناهي ان جو ڪوئي مددگار ڪمزوري ڪان ۽ وڏائي بيان ڪر انهيءَ جي تمام وڏو جاڻي.

سُوْرَةُ الْكَهْفِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ مِائَةٌ وَّعَشْرُ اٰيَاتٍ وَّاثْنَا عَشَرَ رُكُوْعًا

سورت ڪهف مڪي آهي ۽ اها هڪ سؤ ڏهه آيتون ۽ ٻارهن رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْۤ اَنْزَلَ عَلٰى عَبْدِهِ الْكِتٰبَ وَ لَمْ

سڀ تعريف الله لاءِ آهي ❷ جنهن نازل ڪيو پنهنجي ٻانهي تي ڪتاب ۽ نه

يَجْعَلْ لَّهٗ عِوَجًا ﴿١﴾ سكتة قَيِّمًا لِّيُنْذِرَ بَاْسًا شَدِيْدًا مِّنْ لَّدُنْهُ

ڪيائين ان ۾ ڪو وِڪڙ. ❸ بالڪل سڌو جيئن ڊيڄاري عذاب سخت کان پنهنجي طرفان

وَ يُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِيْنَ الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ الصّٰلِحٰتِ اَنَّ لَهُمْ

۽ خوشخبري ڏئي ايمان وارن کي جيڪي ڪندا آهن چڱا ڪم ته انهن لاءِ آهي

اَجۡرًا حَسَنًا ﴿۲﴾ مّٰاکِثِیۡنَ فِیۡهِ اَبَدًا ﴿۳﴾ وَّ یُنۡذِرَ الَّذِیۡنَ قَالُوا

اجر سُنو. ٽِڪندا ان ۾ هميشه. ۽ خوف ڏياري انهن کي جن چيو

اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا ﴿۴﴾ مَا لَهُمۡ بِهٖ مِنۡ عِلۡمٍ وَّ لَا

تہ ورتو آهي الله پٽ. ڪانهي انهن کي ان جي ڪا خبر ۽ نکي

لِاٰبَآئِهِمۡ ؕ کَبُرَتۡ کَلِمَةً تَخۡرُجُ مِنۡ اَفۡوَاهِهِمۡ ؕ اِنۡ یَّقُوۡلُوۡنَ

سندن ابن ڏاڏن کي، وڏي آهي ❶ اها ڳالهہ جا نڪري ٿي انهن جي واتن مان، نہ ٿا ڳالهائن

اِلَّا کَذِبًا ﴿۵﴾ فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفۡسَكَ عَلٰۤی اٰثَارِهِمۡ اِنۡ

مگر ڪوڙ. سو شايد تون هلاڪ ڪندين پنهنجي سرکي انهن جي پٺيان ❷ جيڪڏهن

لَّمۡ یُؤۡمِنُوۡا بِهٰذَا الۡحَدِیۡثِ اَسَفًا ﴿۶﴾ اِنَّا جَعَلۡنَا مَا

اهي نہ مڃين هن ڳالهہ کي ارمان ڪندي. اسان بڻايو سون ان کي

عَلَی الۡاَرۡضِ زِیۡنَةً لَّهَا لِنَبۡلُوَهُمۡ اَیُّهُمۡ اَحۡسَنُ عَمَلًا ﴿۷﴾

جيڪي ڌرتي مٿان آهي سينگار ان جو جيئن آزمايون انهن کي تہ ڪهڙا آهن نيڪوڪار. ❸

وَ اِنَّا لَجٰعِلُوۡنَ مَا عَلَیۡهَا صَعِیۡدًا جُرُزًا ﴿۸﴾ ؕ اَمۡ حَسِبۡتَ

۽ اسان ئي ڪندڙ آهيون جيڪي انهيءَ تي آهي ميدان صاف. ڇا تو سمجهيو آهي

اَنَّ اَصۡحٰبَ الۡکَهۡفِ وَ الرَّقِیۡمِ ۙ کَانُوۡا مِنۡ اٰیٰتِنَا عَجَبًا ﴿۹﴾ ❺ اِذۡ

تہ صاحبَ غار جا ۽ رقيم وارا ❹ اسان جي قدرتن مان عجيب آهن. جڏهن

اَوَی الۡفِتۡیَةُ اِلَی الۡکَهۡفِ فَقَالُوۡا رَبَّنَاۤ اٰتِنَا

پناهہ ورتي جوانن ڇُرَ ۾ پوءِ چيائون اي رب اسان جا ڪر اسان تي

مِنۡ لَّدُنۡكَ رَحۡمَةً وَّ هَیِّئۡ لَنَا مِنۡ اَمۡرِنَا رَشَدًا ﴿۱۰﴾ فَضَرَبۡنَا

پنهنجي طرفان ٻاجهہ ۽ تيار ڪر اسان لاءِ اسان جي ڪم ۾ آساني. پوءِ هنياسون

عَلٰۤی اٰذَانِهِمۡ فِی الۡکَهۡفِ سِنِیۡنَ عَدَدًا ﴿۱۱﴾ ۙ ثُمَّ بَعَثۡنٰهُمۡ

انهن جي ڪنن تي پردا غار ۾ ❻ ڪيترائي سال. پوءِ اُٿاريوسون انهن کي

لِنَعۡلَمَ اَیُّ الۡحِزۡبَیۡنِ اَحۡصٰی لِمَا لَبِثُوۡۤا اَمَدًا ﴿۱۲﴾ نَحۡنُ
جيئن ڄاڻون تہ ٻن ٽولن مان ڪهڙي ڳڻيو آهي پنهنجي رهڻ جو وقت. ❶ اسان

نَقُصُّ عَلَیۡکَ نَبَاَہُمۡ بِالۡحَقِّ ؕ اِنَّہُمۡ فِتۡیَۃٌ اٰمَنُوۡا
بڌايون ٿا توکي خبر انهن جي پوري؛ تہ اهي اهڙا جوان هئا جن ايمان آندو هئو

بِرَبِّہِمۡ وَ زِدۡنٰہُمۡ ہُدًی ﴿۱۳﴾ ۖۙ وَّ رَبَطۡنَا
پنهنجي پالڻهار تي ۽ اسان وڌائي هئي انهن جي سمجهہ ۽ ڏاڍو ڪيوسون

عَلٰی قُلُوۡبِہِمۡ اِذۡ قَامُوۡا فَقَالُوۡا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَ
انهن جي دلين کي ❷ جڏهن اٿيا تہ چيائون اسان جو رب آهي رب آسمانن ۽

الۡاَرۡضِ لَنۡ نَّدۡعُوَا۠ مِنۡ دُوۡنِہٖۤ اِلٰـہًا لَّقَدۡ قُلۡنَاۤ اِذًا
زمين جو هرگز نہ سڏينداسون انهيءَ کان سواءِ ٻيو ڏِٽي نہ تہ ڳالهايوسون تڏهن

شَطَطًا ﴿۱۴﴾ ہٰۤـؤُلَآءِ قَوۡمُنَا اتَّخَذُوۡا مِنۡ دُوۡنِہٖۤ اٰلِـہَۃً ؕ لَوۡ لَا
عقل کان پري. اها اسان جي قوم آهي جن بنايا الله کان سواءِ ٻيا خدا؛ ڇو نہ

یَاۡتُوۡنَ عَلَیۡہِمۡ بِسُلۡطٰنٍۭ بَیِّنٍ ؕ فَمَنۡ اَظۡلَمُ مِمَّنِ افۡتَرٰی
ٿا آڻين انهن تي ڪو دليل پڌرو، پوءِ ڪير وڏيڪ ظالم آهي ان کان جيڪو ناهي

عَلَی اللّٰہِ کَذِبًا ﴿۱۵﴾ ؕ وَ اِذِ اعۡتَزَلۡتُمُوۡہُمۡ وَ مَا یَعۡبُدُوۡنَ
الله تي ڪوڙ. ۽ جڏهن پاسيرا ٿيا آهيو انهن کان ۽ جن جي عبادت ڪن ٿا

اِلَّا اللّٰہَ فَاۡ وٗۤا اِلَی الۡکَہۡفِ یَنۡشُرۡ لَکُمۡ رَبُّکُمۡ
الله کان سواءِ پوءِ هلي ويهو غار ۾ ❸ تہ پکيڙيندو توهان لاءِ توهان جو رب

مِّنۡ رَّحۡمَتِہٖ وَ یُہَیِّیٴۡ لَکُمۡ مِّنۡ اَمۡرِکُمۡ مِّرۡفَقًا ﴿۱۶﴾ وَ تَرَی
پنهنجي رحمت ۽ تيار ڪندو توهان لاءِ توهان جي ڪم ۾ آساني. ۽ تون ڏسندين

الشَّمۡسَ اِذَا طَلَعَتۡ تَّزٰوَرُ عَنۡ کَہۡفِہِمۡ ذَاتَ الۡیَمِیۡنِ وَ
سج کي جڏهن اڀري ٿو تہ لڙي ٿو انهن جي غار کان طرف ساڄي ❹ ۽

اِذَا غَرَبَتْ تَّقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَ هُمْ فِيْ فَجْوَةٍ مِّنْهُ ؕ

جڏهن لهي ٿو تہ ڪتري ٿو انهن کي طرف کابي ١ ۽ اهي آهن اگهڙ ۾ ان جي،

ذٰلِكَ مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ ؕ مَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ج

اهو نظارو الله جي قدرتن مان آهي، جنهن کي هدايت ڪري الله تہ اهو هدايت وارو آهي،

ع ٥ ١٤ وَ مَنْ يُّضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهٗ وَلِيًّا مُّرْشِدًا ﴿١٧﴾ وَ

۽ جنهن کي گمراهہ ڪري تہ نہ لهندين تون ان جو ڪوئي ساٿي رهبر. ۽

تَحْسَبُهُمْ اَيْقَاظًا وَّ هُمْ رُقُوْدٌ ۖۗ وَّ نُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ

تون سمجهندين انهن کي جاڳندڙ هوڏانهن اهي سُتل آهن ۽ اٿلايون ٿا انهن کي طرف

الْيَمِيْنِ وَ ذَاتَ الشِّمَالِ ۖۗ وَ كَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ

ساڄي ۽ طرف کابي ۽ سندن ڪتو پٽاريون وينو آهي پنهنجون دستيون

بِالْوَصِيْدِ ؕ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَّ

دَر تي ٢ جي تون ليئو پائين انهن ڏانهن تہ پُٺي ڏئي ڀڄين انهن کان ۽

لَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ﴿١٨﴾ وَ كَذٰلِكَ بَعَثْنٰهُمْ لِيَتَسَآءَلُوْا

ڀرجي وڃين انهن کان دهشت ۾ ٣ ۽ ائين ئي اُٿاريوسون انهن کي جيئن پُڇا ڳاڇا ڪن

بَيْنَهُمْ ؕ قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ ؕ قَالُوْا لَبِثْنَا يَوْمًا

پاڻ ۾، ڳالهايو هڪڙي انهن مان ڪيترو ٽڪيا آهيو، چيائون ٽڪيا آهيون ڏينهن

اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ؕ قَالُوْا رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ ؕ

يا حصو ڏينهن جو، چيائون رب توهان جو وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي جيترو رهيا آهيو،

فَابْعَثُوْٓا اَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هٰذِهٖٓ اِلَى الْمَدِيْنَةِ فَلْيَنْظُرْ

پوءِ موڪليو پاڻ مان هڪڙي کي پنهنجي سِڪّي هِن سان شهر ڏانهن پوءِ ڏسي

اَيُّهَآ اَزْكٰى طَعَامًا فَلْيَاْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِّنْهُ وَ لْيَتَلَطَّفْ وَ

تہ ڪهڙو آهي پاڪ کاڌو پوءِ آڻي توهان لاءِ کاڌو ان مان ۽ سوچي ڪم ڪري ۽

نصف القرآن بعد الحروف الی حرف التاء من کلمة ولیتلطف

لَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ اَحَدًا ۝١٩ اِنَّهُمْ اِنْ يَّظْهَرُوْا عَلَيْكُمْ

نہ پتو ڏئي توهان جو ڪنهين کي. ❶ اهي جيڪڏهن واقف ٿيندا توهان تي

يَرْجُمُوْكُمْ اَوْ يُعِيْدُوْكُمْ فِيْ مِلَّتِهِمْ وَ لَنْ تُفْلِحُوْٓا

تہ پٿر هڻندا توهان کي يا موٽائيندا توهان کي پنهنجي مذهب ۾ ۽ هرگز نہ ڇٽي سگهندؤ

اِذًا اَبَدًا ۝٢٠ وَ كَذٰلِكَ اَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوْٓا

تنهن وقت ڪڏهن بہ. ❷ ۽ اهڙي طرح واقف ڪرايوسون انهن تي جيئن ماڻهو ڄاڻن

اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّ اَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيْهَا ۚ اِذْ

تہ وعدو الله جو سچو آهي ۽ بيشڪ قيامت ❸ ناهي ڪو شڪ ان ۾ جڏهن

يَتَنَازَعُوْنَ بَيْنَهُمْ اَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوْا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا ؕ

ماڻهو جهڳڙو پيا ڪن پاڻ ۾ پنهنجي ڳالهہ تي پوءِ چيائون اڏيو انهن تي ڪا جاءِ،

رَبُّهُمْ اَعْلَمُ بِهِمْ ؕ قَالَ الَّذِيْنَ غَلَبُوْا عَلٰٓى اَمْرِهِمْ

انهن جو رب وڌيڪ ڄاڻي ٿو انهن کي، چيو جيڪي اڳرا هئا پنهنجي ڪم ۾

لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَّسْجِدًا ۝٢١ سَيَقُوْلُوْنَ ثَلٰثَةٌ رَّابِعُهُمْ

تہ ٺاهينداسون انهن وٽ مسجد. اجهو چوندا اهي ٽي آهن چوٿون

كَلْبُهُمْ ۚ وَ يَقُوْلُوْنَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًاۢ

انهن جو ڪتو آهي، ۽ ڪي چوندا تہ پنج آهن ڇهون انهن جو ڪتو آهي ڇُٽيندي

بِالْغَيْبِ ۚ وَ يَقُوْلُوْنَ سَبْعَةٌ وَّ ثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ ؕ قُلْ

اڻ ڏٺي کي، ۽ ڪي چوندا تہ ست آهن ۽ اٺون انهن جو ڪتو آهي، ❹ تون چؤ

رَّبِّيْٓ اَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ مَّا يَعْلَمُهُمْ اِلَّا قَلِيْلٌ ۝ قف

منهنجو رب بهتر ڄاڻي ٿو انهن جي عدد کي نہ ٿا ڄاڻن ڪن انهن جي مگر ٿورا،

فَلَا تُمَارِ فِيْهِمْ اِلَّا مِرَآءً ظَاهِرًا ۖ وَّ لَا تَسْتَفْتِ فِيْهِمْ

پوءِ نہ ڪر بحث انهن بابت مگر بحث متاڇرو ۽ نہ پڇا ڪر انهن جي

٣ ع ٥ ١٥

مِّنۡهُمۡ اَحَدًا ﴿٢٢﴾ وَ لَا تَقُوۡلَنَّ لِشَاۡیۡءٍ اِنِّیۡ فَاعِلٌ ذٰلِكَ غَدًا ﴿٢٣﴾

هنن مان ڪنهين ڪان. ۽ نه چئجانءِ ڪنهن ڪم لاءِ ته آءٌ ڪندس اهو سڀاڻي.

اِلَّاۤ اَنۡ یَّشَآءَ اللّٰهُ ۫ وَ اذۡكُرۡ رَّبَّكَ اِذَا نَسِیۡتَ وَ قُلۡ

مگر هي ته جي گهري الله ❶ ۽ سنيالِ پنهنجي رب کي جڏهن وسارين ۽ چئو

عَسٰۤی اَنۡ یَّهۡدِیَنِ رَبِّیۡ لِاَقۡرَبَ مِنۡ هٰذَا رَشَدًا ﴿٢٤﴾

اميد آهي ته ڏيکاريندو مون کي منهنجو رب وڌيڪ ويجهي انهيءَ کان چڱي راهه.

وَ لَبِثُوۡا فِیۡ كَهۡفِهِمۡ ثَلٰثَ مِائَةٍ سِنِیۡنَ وَ ازۡدَادُوۡا تِسۡعًا ﴿٢٥﴾ قُلِ

۽ اُهي رهيا پنهنجي غار ۾ ٽي سؤ سال ۽ وڌيڪ رهيا نَوَ ورهيه. ❷ چئو

اللّٰهُ اَعۡلَمُ بِمَا لَبِثُوۡا ۚ لَهٗ غَیۡبُ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ ؕ

الله گهڻو ڄاڻي ٿو جيترو رهيا، انهي وٽ آهي ڳجهه آسمانن ۽ زمين جو،

اَبۡصِرۡ بِهٖ وَ اَسۡمِعۡ ؕ مَا لَهُمۡ مِّنۡ دُوۡنِهٖ مِنۡ وَّلِیٍّ ۫ وَّ

اهو واهه جو ڏسي ٿو ۽ واهه جو ٻڌي ٿو، نه آهي انهن لاءِ ان کان سواءِ ڪوئي مددگار ۽

لَا یُشۡرِكُ فِیۡ حُكۡمِهٖۤ اَحَدًا ﴿٢٦﴾ وَ اتۡلُ مَاۤ اُوۡحِیَ

نه ٿو شريڪ ڪري پنهنجي حڪومت ۾ ڪنهين کي. ۽ پڙهه جيڪي وحي موڪليو ويو

اِلَیۡكَ مِنۡ كِتَابِ رَبِّكَ ؕۚ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِهٖ ۚ۟ وَ لَنۡ

توڏانهن تنهنجي رب جي ڪتاب مان، ناهي ڪوئي بدلائيندڙ ان جي قولن کي، ۽ هرگز نه

تَجِدَ مِنۡ دُوۡنِهٖ مُلۡتَحَدًا ﴿٢٧﴾ وَ اصۡبِرۡ نَفۡسَكَ مَعَ الَّذِیۡنَ

لهندين تون انهيءَ کان سواءِ ڪا جاءِ پناهه. ۽ بند ڪر پنهنجو پاڻ کي گڏ انهن سان

یَدۡعُوۡنَ رَبَّهُمۡ بِالۡغَدٰوةِ وَ الۡعَشِیِّ یُرِیۡدُوۡنَ وَجۡهَهٗ

جيڪي سڏين ٿا پنهنجي رب کي صبح ۽ شام چاهين ٿا انهيءَ جو رضامندو

وَ لَا تَعۡدُ عَیۡنٰكَ عَنۡهُمۡ ۚ تُرِیۡدُ زِیۡنَةَ الۡحَیٰوةِ الدُّنۡیَا ۚ وَ لَا

۽ نه ڦرن تنهنجون نگاهون انهن کان، ❸ چاهين ٿو رونق دنيا جي زندگي جي، ۽ نه

تُطِعْ مَنْ اَغْفَلْنَا قَلْبَهٗ عَنْ ذِكْرِنَا وَ اتَّبَعَ

چيو وٺ ان جو جنهن جي دل کي غافل ڪيوسون پنهنجي ذڪر کان ۽ اهو ڪڍ لڳو

هَوٰىهُ وَ كَانَ اَمْرُهٗ فُرُطًا ﴿٢٨﴾ وَ قُلِ الْحَقُّ

پنهنجي خواهش کي ۽ آهي ڪم ان جو حد کان لنگهيل. ۽ چئو ته حق آيل آهي

مِنْ رَّبِّكُمْ فَمَنْ شَآءَ فَلْيُؤْمِنْ وَّ مَنْ شَآءَ فَلْيَكْفُرْ

توهان جي رب کان، پوءِ جيڪو چاهي مڃي، ۽ جيڪو چاهي نه مڃي،

اِنَّآ اَعْتَدْنَا لِلظّٰلِمِيْنَ نَارًا اَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا

بيشڪ اسان تيار ڪئي آهي ظالمن لاءِ باهه ويڙهي ويندا انهن کي ان جا پردا،

وَ اِنْ يَّسْتَغِيْثُوْا يُغَاثُوْا بِمَآءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوْهَ

۽ جيڪڏهن رڙندا پاڻي لاءِ ته ملندن پاڻي جهڙو ٽامو پگهريل، پُچندو مُنهن کي،

بِئْسَ الشَّرَابُ وَ سَآءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٢٩﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

ڏاڍو بُڇڙو آهي اهو پاڻي، ۽ بري آهي جاءِ آرام جي. بيشڪ جن ايمان آندو

وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اِنَّا لَا نُضِيْعُ اَجْرَ مَنْ اَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾

۽ ڪيا چڱا ڪم اسين نه وڃائيندا سون ثواب ان جو جنهن ڀلو ڪم ڪيو.

اُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهٰرُ يُحَلَّوْنَ فِيْهَا

انهن لاءِ آهن باغ ٽڪڻ لاءِ وهنديون انهن هيٺان واهيون پارايا ويندا اتي

مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَّ يَلْبَسُوْنَ ثِيَابًا خُضْرًا مِّنْ سُنْدُسٍ وَّ

ڪنگڻ سون جا ۽ پهريندا ڪپڙا ساوا سنهي پَٽَ جا ۽

اِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِـِٕيْنَ فِيْهَا عَلَى الْاَرَآئِكِ نِعْمَ الثَّوَابُ

ٿلهي ريشم جا ٽيڪون ڏيندڙ هوندا اتي پلنگن تي، تمام ڀلو آهي بدلو،

وَ حَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾ وَ اضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلًا رَّجُلَيْنِ جَعَلْنَا

۽ ڀلي آهي جاءِ آرام جي. ۽ بڌاءِ انهن کي مثال ٻن ماڻهن جو ٻ ڏناسون

لِاَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ اَعْنَابٍ وَّ حَفَفْنٰهُمَا بِنَخْلٍ

ٻنهي مان هڪڙي کي ٻه باغ انگورن جا ۽ اسان کيون چوڌاري انهن جي کجيون

وَّ جَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا ﴿٣٢﴾ كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ اٰتَتْ اُكُلَهَا وَ لَمْ

۽ ڪئي سون ٻنهي ۾ اندر پوک. ٻنهي باغن ڏنو ڦل پنهنجو ۽ نه

تَظْلِمْ مِّنْهُ شَيْـًٔا ۙ وَّ فَجَّرْنَا خِلٰلَهُمَا نَهَرًا ﴿٣٣﴾ ۙ وَّ كَانَ لَهٗ

گهٽايائون ان مان ڪجهه به ۽ وهايوسون انهن جي وچ ۾ واهه. ۽ ٿيو ان لاءِ

ثَمَرٌ ۚ فَقَالَ لِصَاحِبِهٖ وَهُوَ يُحَاوِرُهٗۤ اَنَا اَكْثَرُ مِنْكَ

ميوو، پوءِ چيائين پنهنجي سنگتي کي جڏهن ڳالهائي پيو ان سان آءٌ گهڻو آهيان توکان

مَالًا وَّ اَعَزُّ نَفَرًا ﴿٣٤﴾ وَ دَخَلَ جَنَّتَهٗ وَهُوَ ظَالِمٌ

مال ۾ ۽ عزت وارو همراهن ۾. ۽ گهڙيو پنهنجي باغ ۾ هو ڏانهن ظلم ڪندڙ هئو

لِّنَفْسِهٖ ۚ قَالَ مَاۤ اَظُنُّ اَنْ تَبِيْدَ هٰذِهٖۤ اَبَدًا ﴿٣٥﴾ ۙ وَّ مَاۤ اَظُنُّ

پاڻ لاءِ چيائين آءٌ نه ٿو ڀانيان ته ويران ٿيندو هي باغ ڪڏهن به. ۽ نه ٿو ڀانيان

السَّاعَةَ قَآئِمَةً ۙ وَّ لَئِنْ رُّدِدْتُّ اِلٰى رَبِّىْ

ته قيامت قائم ٿيندي ۽ جيڪڏهن رجوع ڪيو ويو مون کي پنهنجي رب ڏانهن

لَاَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿٣٦﴾ قَالَ لَهٗ صَاحِبُهٗ وَهُوَ

ته ضرور لهندس ان کان بهتر جڳهه. چيو ان کي سندس ساٿيءَ جڏهن اهو

يُحَاوِرُهٗۤ اَ كَفَرْتَ بِالَّذِىْ خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ

ڳالهائي پيو ڇا تون منڪر ٿيو آهين انهيءَ جو جنهن پيدا ڪيو توکي مٽيءَ مان پوءِ

مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ سَوّٰىكَ رَجُلًا ﴿٣٧﴾ ؕ لٰكِنَّا۠ هُوَ اللّٰهُ رَبِّىْ

قطري مان پوءِ ٺاهيائين توکي ماڻهو. پر آءٌ چوان ٿو ته اهوئي الله منهنجو رب آهي

وَ لَاۤ اُشْرِكُ بِرَبِّىْۤ اَحَدًا ﴿٣٨﴾ وَ لَوْلَاۤ اِذْ دَخَلْتَ

۽ آءٌ نه ٿو شريڪ ڪريان پنهنجي رب سان ڪنهن کي. ۽ ڇو نه جڏهن داخل ٿئين

جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَآءَ اللّٰهُ ۙ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ ۚ اِنْ

پنهنجي باغ ۾ چيئي ته جيڪي گهري الله ناهي طاقت مگر الله جي، جيڪڏهن

تَرَنِ اَنَا اَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَّ وَلَدًا ﴿٣٩﴾ۚ فَعَسٰى

تون ڏسين ٿو مون کي ته آءٌ گهٽ آهيان توکان مال ۽ اولاد ۾. پوءِ اميد آهي

رَبِّيْٓ اَنْ يُّؤْتِيَنِ خَيْرًا مِّنْ جَنَّتِكَ وَ يُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا

ته منهنجو رب ڏئي مون کي بهتر تنهنجي باغ کان ۽ موڪلي اِنهيءَ تي ڪا آفت

مِّنَ السَّمَآءِ فَتُصْبِحَ صَعِيْدًا زَلَقًا ﴿٤٠﴾ۙ اَوْ يُصْبِحَ مَآؤُهَا غَوْرًا

آسمان مان پوءِ ٿي وڃي ميدان صاف. يا ٿي وڃي پاڻي ان جو هيٺ

فَلَنْ تَسْتَطِيْعَ لَهٗ طَلَبًا ﴿٤١﴾ وَ اُحِيْطَ بِثَمَرِهٖ فَاَصْبَحَ

پوءِ هرگز نه سگهين تون ان کي ڳولي. ۽ پئجي وئي آفت ان جي ڦل تي پوءِ صبح سان

يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلٰى مَآ اَنْفَقَ فِيْهَا وَ هِيَ خَاوِيَةٌ

مَهٽي پيو پنهنجا هٿ انهيءَ تي جو خرچ ڪيائين ان ۾ ۽ اهو اُونڌو پيو هئو

عَلٰى عُرُوْشِهَا وَ يَقُوْلُ يٰلَيْتَنِيْ لَمْ اُشْرِكْ بِرَبِّيْٓ

پنهنجي پيهن تي ۽ چوي پيو هاءِ افسوس نه شريڪ ڪريان ها پنهنجي رب سان

اَحَدًا ﴿٤٢﴾ وَ لَمْ تَكُنْ لَّهٗ فِئَةٌ يَّنْصُرُوْنَهٗ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ

ڪنهين کي. ۽ نه هئو ان کي ڪو جٿو جو مدد ڪن انهيءَ جي الله کان سواءِ

وَ مَا كَانَ مُنْتَصِرًا ﴿٤٣﴾ؕ هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلّٰهِ الْحَقِّ ؕ

۽ نه هئو ڪو بدلو وٺندڙ. اتي حڪومت الله سچي جي آهي،

هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَّ خَيْرٌ عُقْبًا ﴿٤٤﴾ع وَ اضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ع ١٣ ٥ ١٧

ان جو اجر ڀلو آهي ۽ ان جو بدلو ڀلو آهي. ۱ ۽ بڌاءِ انهن کي مثال دنيا جي حياتي جو

كَمَآءٍ اَنْزَلْنٰهُ مِنَ السَّمَآءِ فَاخْتَلَطَ بِهٖ نَبَاتُ

ان پاڻيءَ جهڙو آهي جنهن کي اسان لاٿو آسمان مان پوءِ گڏجن ٿا انهيءَ سان سلا

الْاَرْضِ فَاَصْبَحَ هَشِيْمًا تَذْرُوْهُ الرِّيٰحُ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ

ڌرتي جا پوءِ ٿي پون ٿا ذرا ذرا اڏارن ٿيون ان کي هوائون، ۽ الله آهي

عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾ اَلْمَالُ وَ الْبَنُوْنَ زِيْنَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ

هر شيءِ تي قدرت وارو. ملڪيت ۽ پُٽ سينگار آهن دنيا جي حياتيءَ جو،

وَ الْبٰقِيٰتُ الصّٰلِحٰتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَّ خَيْرٌ اَمَلًا ﴿٤٦﴾

۽ رهندڙ نيڪيون بهتر آهن تنهنجي رب وٽ ثواب لاءِ ۽ بهتر آهن اميد لاءِ.

وَ يَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَ تَرَى الْاَرْضَ بَارِزَةً ۙ وَّ

۽ جنهن ڏينهن هلائيندا سون جبلن کي ۽ ڏسندين ڌرتيءَ کي کليل ۽

حَشَرْنٰهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ اَحَدًا ﴿٤٧﴾ ۚ وَ عُرِضُوْا

گڏ ڪنداسون انهن کي پوءِ نه ڇڏينداسون انهن مان ڪنهين کي. ۽ پيش ڪيا ويندا

عَلٰى رَبِّكَ صَفًّا ؕ لَقَدْ جِئْتُمُوْنَا كَمَا خَلَقْنٰكُمْ

تنهنجي رب وٽ قطار ٻڌائي، توهان اچي ويا آهيو اسان وٽ جيئن پيدا ڪيوسون توهان کي

اَوَّلَ مَرَّةٍ ؗ بَلْ زَعَمْتُمْ اَلَّنْ نَّجْعَلَ لَكُمْ مَّوْعِدًا ﴿٤٨﴾

پهرين ڀيري پر اوهين پائيندا هئا ته اسان هرگز نه ڪنداسون توهان لاءِ ڪو انجام.

وَ وُضِعَ الْكِتٰبُ فَتَرَى الْمُجْرِمِيْنَ مُشْفِقِيْنَ مِمَّا فِيْهِ

۽ رکيو ويندو دفتر پوءِ ڏسندين ڏوهارين کي ڊجندڙ ان کان جيڪي ان ۾ آهي

وَ يَقُوْلُوْنَ يٰوَيْلَتَنَا مَالِ هٰذَا الْكِتٰبِ لَا يُغَادِرُ صَغِيْرَةً وَّ

۽ چوندا هاءِ افسوس ڪهڙو آهي هي دفتر نه ٿو رهائي ننڍي ڳالهه ۽

لَا كَبِيْرَةً اِلَّاۤ اَحْصٰىهَا ۚ وَ وَجَدُوْا مَا عَمِلُوْا

نکي وڏي مگر ڳڻي ٿو انهي کي، ۽ ڏسندا جيڪي عمل ڪيائون

حَاضِرًا ؕ وَ لَا يَظْلِمُ رَبُّكَ اَحَدًا ﴿٤٩﴾ ع وَ اِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ

سامهون، ۽ نه ظلم ڪندو تنهنجو رب ڪنهين تي. ۽ جڏهن چيوسون ملائڪن کي

اسۡجُدُوۡا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوۡۤا اِلَّاۤ اِبۡلِيۡسَ ؕ كَانَ مِنَ الۡجِنِّ
تہ سجدو ڪريو آدم ڏانهن پوءِ سجدو ڪيائون مگر ابليس، اهو هئو جنن مان

فَفَسَقَ عَنۡ اَمۡرِ رَبِّهٖ ؕ اَ فَتَتَّخِذُوۡنَهٗ وَ ذُرِّيَّتَهٗۤ اَوۡلِيَآءَ
پوءِ نڪري ويو الله جي حڪم کان، ڇا پوءِ توهان ونو ٿا ان کي ۽ ان جي اولاد کي دوست ڪري

مِنۡ دُوۡنِىۡ وَ هُمۡ لَـكُمۡ عَدُوٌّ ؕ بِئۡسَ لِلظّٰلِمِيۡنَ بَدَلًا ﴿۵۰﴾
مون کان سواءِ ۽ اهي آهن توهان جا دشمن، بڇڙو آهي ظالمن لاءِ بدلو.

مَاۤ اَشۡهَدْتُّهُمۡ خَلۡقَ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ وَ لَا خَلۡقَ
مون نہ ڏيکاريو هئو انهن کي پيدا ڪرڻ آسمانن ۽ زمين جو ۽ نہ پيدا ڪرڻ

اَنۡفُسِهِمۡ ۖ وَ مَا كُنۡتُ مُتَّخِذَ الۡمُضِلِّيۡنَ عَضُدًا ﴿۵۱﴾ وَ يَوۡمَ
سندن نفسن جو، ۽ ناهيان آءٌ وٺندڙ گمراهن کي مددگار ڪري. ۽ جنهن ڏينهن

يَقُوۡلُ نَادُوۡا شُرَكَآءِىَ الَّذِيۡنَ زَعَمۡتُمۡ فَدَعَوۡهُمۡ
فرمائيندو سڏيو منهنجي شريڪن کي جن کي توهان پائيندا هئا پوءِ اهي سڏيندا انهن کي

فَلَمۡ يَسۡتَجِيۡبُوۡا لَهُمۡ وَ جَعَلۡنَا بَيۡنَهُمۡ مَّوۡبِقًا ﴿۵۲﴾ وَ
تہ اهي جواب نہ ڏيندا انهن کي ۽ ڪنداسون انهن جي وچ ۾ هلاڪت جي جڳهہ. ۽

رَاَ الۡمُجۡرِمُوۡنَ النَّارَ فَظَنُّوۡۤا اَنَّهُمۡ مُّوَاقِعُوۡهَا وَ لَمۡ يَجِدُوۡا
ڏسندا ڏوهاري باهہ کي پوءِ پائيندا تہ ڪين پوڻو آهي ان ۾ ۽ نہ لهندا

عَنۡهَا مَصۡرِفًا ﴿۵۳﴾ وَ لَقَدۡ صَرَّفۡنَا فِىۡ هٰذَا الۡقُرۡاٰنِ لِلنَّاسِ
ان کان موٽڻ جي واهہ. ۽ بيشڪ دهرايوسي هن قرآن ۾ ماڻهن لاءِ

مِنۡ كُلِّ مَثَلٍ ؕ وَ كَانَ الۡاِنۡسَانُ اَكۡثَرَ شَىۡءٍ جَدَلًا ﴿۵۴﴾ وَ
هر مثال، ۽ آهي انسان سڀ ڪنهن کان وڌيڪ جهڳڙالو. ۽

مَا مَنَعَ النَّاسَ اَنۡ يُّؤۡمِنُوۡۤا اِذۡ جَآءَهُمُ الۡهُدٰى وَ يَسۡتَغۡفِرُوۡا
نہ روڪيو ماڻهن کي جو ايمان آڻين جڏهن آئي انهن وٽ هدايت ۽ گناهہ بخشائين

ع ۷ / ۱۹

رَبَّهُمْ اِلَّآ اَنْ تَاْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْاَوَّلِيْنَ اَوْ يَاْتِيَهُمُ

پنهنجي رب کان مگر هن ڳالھ تہ اچي انهن وٽ طرح اڳين جي يا اچي انهن وٽ

الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٥﴾ وَ مَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِيْنَ اِلَّا مُبَشِّرِيْنَ وَ

عذاب سامهون. ۽ نہ تا موڪليون رسولن کي مگر خوشخبري ڏيندڙ ۽

مُنْذِرِيْنَ ۚ وَ يُجَادِلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوْا

ڊيڄاريندڙ ڪري، ۽ جهڳڙو ڪن ٿا ڪافر ڪوڙ تي جيئن ترڪائن

بِهِ الْحَقَّ وَ اتَّخَذُوْٓا اٰيٰتِيْ وَ مَآ اُنْذِرُوْا هُزُوًا ﴿٥٦﴾

انهي سان حق کي ۽ ورتائون منهنجي آيتن کي ۽ انهن جي ڊيڄارڻ کي مسخري ڪري.

وَ مَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِاٰيٰتِ رَبِّهٖ

۽ ڪير وڌيڪ ظالم آهي انهي کان جنهن کي سمجهائجن آيتون سندس رب جون

فَاَعْرَضَ عَنْهَا وَ نَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدٰهُ ؕ اِنَّا

پوءِ منهن موڙي انهن کان ۽ وساري ڇڏي جيڪي موڪليو انهن جي هٿن، بيشڪ

جَعَلْنَا عَلٰى قُلُوْبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَّفْقَهُوْهُ وَ فِيْٓ اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ؕ

اسان ڪياسون انهن جي دلين تي پردا ان جي سمجهڻ کان ۽ سندن ڪنن ۾ ٻوڙاڻ،

وَ اِنْ تَدْعُهُمْ اِلَى الْهُدٰى فَلَنْ يَّهْتَدُوْٓا اِذًا

۽ جيڪڏهن سڏيندين انهن کي هدايت ڏانهن تہ هرگز نہ ايندا هدايت تي انهيءَ وقت

اَبَدًا ﴿٥٧﴾ وَ رَبُّكَ الْغَفُوْرُ ذُو الرَّحْمَةِ ؕ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ

ڪڏهين بہ. ۽ تنهنجو رب بخشڻهار ٻاجهارو آهي، جيڪڏهن وٺ ڪري انهن کي

بِمَا كَسَبُوْا لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ ؕ بَلْ لَّهُمْ مَّوْعِدٌ لَّنْ

سندن ڪئي تي تہ جلد موڪلي ها عذاب، پر انهن لاءِ وقت رکيل آهي هرگز نہ

يَّجِدُوْا مِنْ دُوْنِهٖ مَوْىِٕلًا ﴿٥٨﴾ وَ تِلْكَ الْقُرٰٓى اَهْلَكْنٰهُمْ

لهندا ان کان پريان ڇوٽڪارو. ۽ اهي ڳوٺ هلاڪ ڪيوسون انهن کي

لَمَّا ظَلَمُوْا وَ جَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَّوْعِدًا ﴿٥٩﴾ ع وَ اِذْ قَالَ
جڏهن ظالم ٿيا ۽ ڪيوسون انهن جي هلاڪت لاءِ وقت مقرر. ۽ جڏهن چيو
مُوْسٰى لِفَتٰىهُ لَآ اَبْرَحُ حَتّٰٓى اَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ
موسىٰ ❶ پنهنجي همراهه کي ❷ ته نه رهندس جيستائين پهچان ٻن دريائن جي ميلاپ تي
اَوْ اَمْضِيَ حُقُبًا ﴿٦٠﴾ فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا
يا هلندو رهان ڪو زمانو. پوءِ جڏهن ٻئي پهتا ٻنهي جي ميلاپ تي ته وساريائون
حُوْتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيْلَهٗ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦١﴾ فَلَمَّا جَاوَزَا
پنهنجي مڇي پوءِ ورتو انهيءَ پنهنجو رستو درياءَ ۾ سرنگهه ناهي. پوءِ جڏهن اڳتي هليا
قَالَ لِفَتٰىهُ اٰتِنَا غَدَآءَنَا ز لَقَدْ لَقِيْنَا مِنْ سَفَرِنَا هٰذَا
چيائين پنهنجي همراهه کي آڻ اسان وٽ ڪاڏو اسان جو اسان ڏٺي آهي پنهنجي هن سفر ۾
نَصَبًا ﴿٦٢﴾ قَالَ اَرَءَيْتَ اِذْ اَوَيْنَآ اِلَى الصَّخْرَةِ فَاِنِّيْ نَسِيْتُ
تڪاوٽ. چيائين ڇا تون نه ڏٺو جڏهن وينا هئاسون پٿر وٽ ته مون وساري هئي
الْحُوْتَ ز وَ مَآ اَنْسٰىنِيْهُ اِلَّا الشَّيْطٰنُ اَنْ اَذْكُرَهٗ ج
مڇي ۽ نه ويسر ڪرائي مون کان اها مگر شيطان جو ڳالهه ڪريان ان جي،
وَاتَّخَذَ سَبِيْلَهٗ فِي الْبَحْرِ ۖ عَجَبًا ﴿٦٣﴾ قَالَ ذٰلِكَ مَا
ورتائين دڳ پنهنجو درياءَ ۾ عجيب نموني. فرمايائين اهوئي آهي جنهن جي
كُنَّا نَبْغِ ۖ فَارْتَدَّا عَلٰٓى اٰثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٤﴾ لا فَوَجَدَا عَبْدًا
ڳولا پيا ڪريون ۽ پوءِ موٽيا ٻئي پنهنجي رندن تي جاچيندي. پوءِ لڌائون هڪ ماڻهو
مِّنْ عِبَادِنَآ اٰتَيْنٰهُ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا وَ
اسان جي ٻانهن مان جنهن کي ڏني هئي سون رحمت پنهنجي طرفان ۽
عَلَّمْنٰهُ مِنْ لَّدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٥﴾ قَالَ لَهٗ مُوْسٰى هَلْ اَتَّبِعُكَ
سيکاريو هئوسون ان کي پنهنجو علم. چيو ان کي موسىٰ ڇا هلان آءٌ توسان

عَلٰۤى اَنْ تُعَلِّمَنِ مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا ﴿٦٦﴾ قَالَ اِنَّكَ

هن لاءِ تہ سيکارين مون کي انهيءَ مان جيڪو سيکاريو ويو توکي علم. چيائين تون

لَنْ تَسْتَطِيْعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلٰى مَا

هرگز نہ ڪري سگهندين مون سان گڏ صبر. ۱ ۽ ڪيئن صبر ڪندين اهڙي شيءِ تي

لَمْ تُحِطْ بِهٖ خُبْرًا ﴿٦٨﴾ قَالَ سَتَجِدُنِيْۤ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ

جو ناهي تنهنجي وس ان کي سمجهڻ. ۲ چيائين تون لهندين مون کي جيڪڏهن گهريو الله

صَابِرًا وَّلَاۤ اَعْصِيْ لَكَ اَمْرًا ﴿٦٩﴾ قَالَ فَاِنِ اتَّبَعْتَنِيْ

صبر وارو ۽ نہ برخلافي ڪندم تنهنجي حڪم جي. چيائين جيڪڏهن هلين تو مون سان

فَلَا تَسْـَٔلْنِيْ عَنْ شَيْءٍ حَتّٰۤى اُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾ ع

تہ نہ پُڇا ڪجانءِ ڪنهن شيءِ جي جيسين آءٌ بڌايان توکي ان جو بيان.

فَانْطَلَقَا ۫ وقفة حَتّٰۤى اِذَا رَكِبَا فِي السَّفِيْنَةِ خَرَقَهَا ؕ قَالَ

پوءِ روانا ٿيا، آخر جڏهن چڙهيا ٻيڙيءَ ۾ تہ ڦاڙيائين ان کي، چيائين

اَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ اَهْلَهَا ۚ لَقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا اِمْرًا ﴿٧١﴾

تو ڦاڙيو انهيءَ کي جيئن ٻوڙين ان جي سواري کي، البت توکيو آهي ڪم اڻنگو.

قَالَ اَلَمْ اَقُلْ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيْعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٢﴾

چيائين ڇا مون نہ چيو هئو تہ تون نہ ڪري سگهندين مون سان گڏ صبر.

قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِيْ بِمَا نَسِيْتُ وَلَا تُرْهِقْنِيْ مِنْ اَمْرِيْ

چيائين نہ وَٺُ ڪر مون کي منهنجي ويسرتي ۽ نہ پهچاءِ مون کي منهنجي ڪم ۾

عُسْرًا ﴿٧٣﴾ فَانْطَلَقَا ۫ وقفة حَتّٰۤى اِذَا لَقِيَا غُلٰمًا فَقَتَلَهٗ ۙ

سختي. پوءِ ٻئي هليا، تانجو جڏهن مليا هڪ ڇوڪر سان تہ ماري وڌائين ان کي،

قَالَ اَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةًۢ بِغَيْرِ نَفْسٍ ؕ لَقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا نُّكْرًا ﴿٧٤﴾

چيائين ڇا تو ماريو هڪ ماڻهو بي ڏوهہ کي بنا عوض، بيشڪ تو ڪيو ڪم خراب.

قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكَ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيْعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٥﴾
چيائين چا نہ چيو هو مون توکي تہ تون نہ ڪري سگهندين مون سان گڏ صبر.

قَالَ اِنْ سَاَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍۭ بَعْدَهَا فَلَا تُصٰحِبْنِيْ ۚ
چيائين جيڪڏهن آءٌ توکان پُڇاڪريان ڪجھ بہ هن کان پوءِ تہ نہ گڏ رکجانءِ مون کي،

قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَّدُنِّيْ عُذْرًا ﴿٧٦﴾ فَانْطَلَقَا ۫ حَتّٰۤى اِذَاۤ اَتَيَاۤ
بيشڪ تون پهتين منهنجي طرفان لاچار ڪي. پوءِ ٻئي هليا، آخر آيا

اَهْلَ قَرْيَةِ ِۨ اسْتَطْعَمَاۤ اَهْلَهَا فَاَبَوْا اَنْ يُّضَيِّفُوْهُمَا
هڪ ڳوٺ وارن وٽ کاڌو گهريائون اتي وارن کان پوءِ انڪار ڪيائون انهن جي مهماني ڪرڻ کان

فَوَجَدَا فِيْهَا جِدَارًا يُّرِيْدُ اَنْ يَّنْقَضَّ فَاَقَامَهٗ ؕ قَالَ
پوءِ لڌائون اُتي هڪ ڀِت جا ڪِرڻ تي هئي پوءِ سڌو ڪيائين انکي، چيو موسىٰ

لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ اَجْرًا ﴿٧٧﴾ قَالَ هٰذَا فِرَاقُ بَيْنِيْ
جي چاهين ها وٺين ها ان تي مزدوري. چيائين هاڻي جدائي آهي منهنجي

وَ بَيْنِكَ ۚ سَاُنَبِّئُكَ بِتَاْوِيْلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَّلَيْهِ
۽ تنهنجي وچ ۾، اجهو ٻڌايان ٿو توکي راز انجو نہ ڪري سگهيو تو جنهن تي

صَبْرًا ﴿٧٨﴾ اَمَّا السَّفِيْنَةُ فَكَانَتْ لِمَسٰكِيْنَ يَعْمَلُوْنَ فِي الْبَحْرِ
صبر. پر اها ٻيڙي تہ هئي غريبن جي جيڪي ڌنڌو ڪندا هئا درياءَ ۾

فَاَرَدْتُّ اَنْ اَعِيْبَهَا وَ كَانَ وَرَآءَهُمْ مَّلِكٌ
پوءِ مون گهريو تہ نقص ڪريان انهي ۾ ۽ انهن جي پويان هڪ بادشاھ هئو

يَّاْخُذُ كُلَّ سَفِيْنَةٍ غَصْبًا ﴿٧٩﴾ وَ اَمَّا الْغُلٰمُ فَكَانَ اَبَوٰهُ
جو وٺي پيو هر ٻيڙي بيگر ۾. (١) ۽ پر ڇوڪرو پوءِ هئا ماءُ پيءُ انجا

مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِيْنَاۤ اَنْ يُّرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَّ كُفْرًا ﴿٨٠﴾ ۚ
ايمان وارا پوءِ ڊناسون تہ رَسائي ٻنهي کي بي فرماني ۽ ڪفر تي.

فَاَرَدۡنَاۤ اَنۡ يُّبۡدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيۡرًا مِّنۡهُ زَكٰوةً
پوءِ ارادو ڪيوسون ته بدلي ۾ ڏئي انهن کي انهن جو رب ڀلو انهيءَ کان پاڪائي ۾

وَّ اَقۡرَبَ رُحۡمًا ﴿٨١﴾ وَ اَمَّا الۡجِدَارُ فَكَانَ لِغُلٰمَيۡنِ يَتِيۡمَيۡنِ
۽ تمام ويجهو ٻاجهه ۾. ❶ ۽ پر ڀت پوءِ اها هئي ٻن ٻارن يتيمن جي

فِى الۡمَدِيۡنَةِ وَ كَانَ تَحۡتَهٗ كَنۡزٌ لَّهُمَا وَ كَانَ اَبُوۡهُمَا صَالِحًا ۚ
انهي شهر ۾ ۽ هئو ان جي هيٺان خزانو ٻنهي جو ۽ هئو پيءُ انهن جو چڱو ماڻهو، ❷

فَاَرَادَ رَبُّكَ اَنۡ يَّبۡلُغَاۤ اَشُدَّهُمَا وَ يَسۡتَخۡرِجَا
پوءِ گهُريو تنهنجي رب ته هي ٻئي پهچن پنهنجي جواني کي ۽ ڪوٽي ڪڍن

كَنۡزَهُمَا ۖ رَحۡمَةً مِّنۡ رَّبِّكَ ۚ وَ مَا فَعَلۡتُهٗ عَنۡ اَمۡرِىۡ ؕ
پنهنجو خزانو، مهرباني تنهنجي رب جي سان، ۽ مون اهو نه ڪيو ٿي پنهنجي ارادي سان،

ذٰلِكَ تَاۡوِيۡلُ مَا لَمۡ تَسۡطِعۡ عَّلَيۡهِ صَبۡرًا ؕ﴿٨٢﴾ ع وَ يَسۡـَٔلُوۡنَكَ
اهو آهي مطلب ان جو نه ڪري سگهيو تو جنهن تي صبر. ۽ پُڇن ٿا توکان

عَنۡ ذِى الۡقَرۡنَيۡنِ ؕ قُلۡ سَاَتۡلُوۡا عَلَيۡكُمۡ مِّنۡهُ ذِكۡرًا ؕ﴿٨٣﴾ اِنَّا
ذي القرنين جي خبر، ❸ چئُ ته ٻُڌايان ٿو توهان کي انهيءَ جو بيان. بيشڪ اسان

مَكَّنَّا لَهٗ فِى الۡاَرۡضِ وَ اٰتَيۡنٰهُ مِنۡ كُلِّ شَىۡءٍ سَبَبًا ۙ﴿٨٤﴾
بادشاهي ڏني سون انهيءَ کي زمين ۾ ۽ ڏنوسون ان کي هر قسم جو سامان.

فَاَتۡبَعَ سَبَبًا ﴿٨٥﴾ حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ مَغۡرِبَ الشَّمۡسِ وَجَدَهَا
پوءِ هلايائين سامان کي. ❹ نيٺ جڏهن پهتو سج لهڻ واري طرف ڏٺائين ان کي

تَغۡرُبُ فِىۡ عَيۡنٍ حَمِئَةٍ وَّ وَجَدَ عِنۡدَهَا قَوۡمًا ؕ۵ قُلۡنَا
ته لهي ٿو هڪ ڏٻي ڪاري ۾ ❺ ۽ لڌائين اتي ڪن ماڻهن کي، اسان چيوسون

يٰذَا الۡقَرۡنَيۡنِ اِمَّاۤ اَنۡ تُعَذِّبَ وَ اِمَّاۤ اَنۡ تَتَّخِذَ فِيۡهِمۡ حُسۡنًا ﴿٨٦﴾
اي ذي القرنين تون انهن کي عذاب ڪرين يا شروع ڪرين انهن ۾ ڪا چڱائي. ❻

قَالَ اَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهٗ ثُمَّ يُرَدُّ

چيائين جنهن ظلم ڪيو تہ اسان انهي کي سزا ڏينداسون پوءِ موٽايو ويندو

اِلٰى رَبِّهٖ فَيُعَذِّبُهٗ عَذَابًا نُّكْرًا ﴿٨٧﴾ وَاَمَّا مَنْ اٰمَنَ

پنهنجي رب ڏانهن پوءِ اهو عذاب ڪندو ان کي عذاب سخت. پر جنهن ايمان آندو

وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهٗ جَزَآءَ ۨالْحُسْنٰى ۚ وَسَنَقُوْلُ

۽ ڪم ڪيا چڱا تہ انهيءَ لاءِ آهي بدلو ڀلو، ۽ حُڪم ڪنداسون

لَهٗ مِنْ اَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٨﴾ ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٩﴾ حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ

ان کي پنهنجي ڪم ۾ سولو. وري هلايائين ساٿ کي. ❶ نيٺ جڏهن پهتو

مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلٰى قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَلْ لَّهُمْ

سِج اُڀرڻ طرف ڏٺائين ان کي تہ اُڀري پيو اهڙي قوم تي جو نہ ڪيو هو اسان انهن لاءِ

مِّنْ دُوْنِهَا سِتْرًا ﴿٩٠﴾ كَذٰلِكَ ۭ وَقَدْ اَحَطْنَا بِمَا

سج جي اڳيان ڪوئي پردو. ❷ اتي بہ ائين ئي ٿيو، ۽ اسان کي پوري خبر آهي ❸ جيڪي

لَدَيْهِ خُبْرًا ﴿٩١﴾ ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٩٢﴾ حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ

ان وٽ هئو. وري هلايائين ساٿ کي. نيٺ جڏهن پهتو ٻن جبلن جي وچ ۾

وَجَدَ مِنْ دُوْنِهِمَا قَوْمًا ۙ لَّا يَكَادُوْنَ يَفْقَهُوْنَ قَوْلًا ﴿٩٣﴾ قَالُوْا

لڌائين انهن جي اڳيان اهڙا ماڻهو، جو نہ پيا سمجهن ڪا ٻولي. ❹ چيائون

يٰذَا الْقَرْنَيْنِ اِنَّ يَاْجُوْجَ وَمَاْجُوْجَ مُفْسِدُوْنَ فِي الْاَرْضِ

اي ذوالقرنين بيشڪ ياجوج ۽ ماجوج ❺ فساد ڪندڙ آهن ملڪ ۾

فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلٰٓى اَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ

پوءِ ڇا اداڪريون تولاءِ ڍل هن لاءِ جو ناهين تون اسان جي ۽ انهن جي وچ ۾

سَدًّا ﴿٩٤﴾ قَالَ مَا مَكَّنِّيْ فِيْهِ رَبِّيْ خَيْرٌ

بند. چيائين اها جنهن ۾ سگهه ڏني آهي مون کي منهنجي رب زور ڀلي آهي

فَاَعِيۡنُوۡنِيۡ بِقُوَّةٍ اَجۡعَلۡ بَيۡنَكُمۡ وَ بَيۡنَهُمۡ رَدۡمًا ﴿٩٥﴾ لا

پوءِ مدد ڪريو منهنجي محنت سان تہ ناھيان توھان جي ۽ انھن جي وچ ۾ ديوار. ❶

اٰتُوۡنِيۡ زُبَرَ الۡحَدِيۡدِ ؕ حَتّٰۤى اِذَا سَاوٰى بَيۡنَ الصَّدَفَيۡنِ

آڻي ڏيو مون کي ٽڪرا لوھ جا. آخر پري سڌو ڪيائين ٻنهي جبلن جي وچ کي

قَالَ انۡفُخُوۡا ؕ حَتّٰۤى اِذَا جَعَلَهٗ نَارًا ۙ قَالَ اٰتُوۡنِيۡۤ

چيائين ھاڻ ڦوڪيوس، ❷ تانجو جڏھن ڪيائين ان کي باھ چيائين آڻيو مون وٽ

اُفۡرِغۡ عَلَيۡهِ قِطۡرًا ﴿٩٦﴾ؕ فَمَا اسۡطَاعُوۡۤا اَنۡ يَّظۡهَرُوۡهُ وَ مَا

تہ پرٽيان ان تي ٽامو پگھريل. بس پوءِ نہ سگھيا چڙھي ان تي ۽ نہ

اسۡتَطَاعُوۡا لَهٗ نَقۡبًا ﴿٩٧﴾ قَالَ هٰذَا رَحۡمَةٌ مِّنۡ رَّبِّيۡ ۚ فَاِذَا

هٽي سگھيا ان ۾ ڪاٽ. چيائين ھيءُ ٻاجھ آھي منهنجي پروردگار جي، ❸ پوءِ جڏھن

جَآءَ وَعۡدُ رَبِّيۡ جَعَلَهٗ دَكَّآءَ ۚ وَ كَانَ وَعۡدُ رَبِّيۡ

ايندو وعدو منهنجي رب جو ڪندو انھيءَ کي ذرا ذرا، ❹ ۽ آھي وعدو منهنجي رب جو

حَقًّا ﴿٩٨﴾ؕ وَ تَرَكۡنَا بَعۡضَهُمۡ يَوۡمَئِذٍ يَّمُوۡجُ فِيۡ بَعۡضٍ

سچو. ۽ ڇڏيندا سون انھن مان ھڪڙن کي تنھن ڏينھن تہ ڇوليون ھڻندا ايندا بين ۾

وَّ نُفِخَ فِي الصُّوۡرِ فَجَمَعۡنٰهُمۡ جَمۡعًا ﴿٩٩﴾ لا وَّ عَرَضۡنَا

۽ ڦوڪي ويندي صور پوءِ گڏ ڪنداسون انھن کي پوري طرح. ۽ پڌرو ڪنداسون

جَهَنَّمَ يَوۡمَئِذٍ لِّلۡكٰفِرِيۡنَ عَرۡضًا ﴿١٠٠﴾ لا الَّذِيۡنَ كَانَتۡ اَعۡيُنُهُمۡ

دوزخ انھيءَ ڏينھن ڪافرن تي سامھون آڻي. جن جون اکيون ھيون

فِيۡ غِطَآءٍ عَنۡ ذِكۡرِيۡ وَ كَانُوۡا لَا يَسۡتَطِيۡعُوۡنَ سَمۡعًا ﴿١٠١﴾ ع

پردي ۾ منهنجي ذڪر کان ۽ نڪي اھي سگھندا ھئا ٻڌي.

اَفَحَسِبَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡۤا اَنۡ يَّتَّخِذُوۡا عِبَادِيۡ مِنۡ دُوۡنِيۡۤ

ڇا پوءِ سمجھيو آھي ڪافرن جو بڻائين منهنجي ٻانھن کي مون کان سواءِ

اَوۡلِيَآءَ ؕ اِنَّاۤ اَعۡتَدۡنَا جَهَنَّمَ لِلۡكٰفِرِيۡنَ نُزُلًا ﴿۱۰۲﴾ قُلۡ هَلۡ

مددگار، اسان تيار ڪيو آهي دوزخ ڪي ڪافرن جي مهماني لاءِ. تون چؤ ڇا

نُنَبِّئُكُمۡ بِالۡاَخۡسَرِيۡنَ اَعۡمَالًا ﴿۱۰۳﴾ اَلَّذِيۡنَ ضَلَّ

اسان ٻڌايون توهان کي اهي جن جا بيڪار ٿيا عمل؟. اهي ئي آهن جن جي ضايع ٿي

سَعۡيُهُمۡ فِى الۡحَيٰوةِ الدُّنۡيَا وَهُمۡ يَحۡسَبُوۡنَ اَنَّهُمۡ يُحۡسِنُوۡنَ صُنۡعًا ﴿۱۰۴﴾

محنت دنيا جي حياتي ۾ ۽ اهي سمجهن پيا ته پاڻ چڱي ٿا ڪن ڪار. ❶

اُولٰٓئِكَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمۡ وَ لِقَآئِهٖ

اهي ئي آهن جن ڪفر ڪيو پنهنجي رب جي آيتن جو ۽ ان سان ملاقات جو

فَحَبِطَتۡ اَعۡمَالُهُمۡ فَلَا نُقِيۡمُ لَهُمۡ يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ وَزۡنًا ﴿۱۰۵﴾ ذٰلِكَ

پوءِ برباد ٿيا انهن جا عمل پوءِ نه ڪنداسون انهن لاءِ قيامت ڏينهن ڪائي تور. ❷ اهو

جَزَآؤُهُمۡ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوۡا وَاتَّخَذُوۡۤا اٰيٰتِىۡ وَ رُسُلِىۡ

بدلو انهن جو آهي دوزخ جو ڪفر ڪيائون ۽ بڻايائون منهنجي آيتن ۽ رسولن کي

هُزُوًا ﴿۱۰۶﴾ اِنَّ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ كَانَتۡ لَهُمۡ

مسخري. بيشڪ جن ماڻهن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا آهن انهن لاءِ

جَنّٰتُ الۡفِرۡدَوۡسِ نُزُلًا ﴿۱۰۷﴾ لا خٰلِدِيۡنَ فِيۡهَا لَا يَبۡغُوۡنَ عَنۡهَا

فردوس جا باغ مهماني. هميشه رهندا انهن ۾ نه گهرندا اُتان

حِوَلًا ﴿۱۰۸﴾ قُلۡ لَّوۡ كَانَ الۡبَحۡرُ مِدَادًا لِّـكَلِمٰتِ رَبِّىۡ

موٽڻ. تون چؤ جيڪڏهن ٿئي سمنڊ مَسُ منهنجي رب جي ڳالهين لاءِ

لَنَفِدَ الۡبَحۡرُ قَبۡلَ اَنۡ تَنۡفَدَ كَلِمٰتُ رَبِّىۡ

ته ڪپي وڃي سمنڊ هن کان اڳ جو پُوريون ٿين ڳالهيون منهنجي رب جون

وَلَوۡ جِئۡنَا بِمِثۡلِهٖ مَدَدًا ﴿۱۰۹﴾ قُلۡ اِنَّمَاۤ اَنَا بَشَرٌ

جيتوڻيڪ آڻيون انهي جيترو مدد ۾. ❸ تون ٻڌاءِ رڳو آءٌ بشر آهيان

مِّثْلُكُمْ يُوْحٰۤى اِلَيَّ اَنَّمَاۤ اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ

اوهان جهڙو وحي ڪيو وڃي ٿو مون ڏانهن بيشڪ معبود اوهان جو الله هڪڙوئي آهي،

فَمَنْ كَانَ يَرْجُوْا لِقَآءَ رَبِّهٖ فَلْيَعْمَلْ

۽ پوءِ جيڪو به اميد رکي ٿو ملاقات جي پنهنجي رب سان ته اهو ڪري

عَمَلًا صَالِحًا وَّ لَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهٖۤ اَحَدًا ۠ ﴿١١٠﴾

ڪم چڱا ۽ نه شريڪ ڪري ❶ عبادت پنهنجي رب جي ۾ ڪنهين ڪي.

سُوْرَةُ مَرْيَمَ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَمَانٍ وَّتِسْعُوْنَ اٰيَةً وَّسِتُّ رُكُوْعَاتٍ

سورت مريم مَڪي آهي ۽ اها اٺانوي آيتون ۽ ڇهه رڪوع آهي

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

كٓهٰيٰعٓصٓ ﴿١﴾ ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهٗ زَكَرِيَّا ۚ ﴿٢﴾

ڪٓهٰيٰعٓصٓ. ❷ هي بيان آهي تنهنجي رب جي رحمت جو پنهنجي ٻانهي زڪريا تي.

اِذْ نَادٰى رَبَّهٗ نِدَآءً خَفِيًّا ﴿٣﴾ قَالَ رَبِّ اِنِّيْ وَهَنَ

جڏهن سڏيائين پنهنجي رب کي ڳجهي سَڏ. ❸ چيائين اي منهنجا رب ڪمزور ٿيا آهن

الْعَظْمُ مِنِّيْ وَ اشْتَعَلَ الرَّاْسُ شَيْبًا وَّلَمْ اَكُنْۢ بِدُعَآئِكَ

هڏا منهنجا ❹ ۽ اچو ٿيو آهي متو ڪُراڙپ کان ناهيان آءٌ تنهنجي سڏڻ کان

رَبِّ شَقِيًّا ﴿٤﴾ وَ اِنِّيْ خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَّرَآءِيْ وَ كَانَتِ امْرَاَتِيْ

اي رب نا اُميد. ❺ ۽ مون ڊڄان ٿو پنهنجن ڪان پنهنجي پٺيان ۽ آهي زال منهنجي

عَاقِرًا فَهَبْ لِيْ مِنْ لَّدُنْكَ وَلِيًّا ﴿٥﴾ يَّرِثُنِيْ وَ يَرِثُ

سَنڍِ پوءِ بخش مون کي پنهنجي طرفان اهڙو قريب. جو وارث ٿئي منهنجو ۽ وارث ٿئي

مِنْ اٰلِ يَعْقُوْبَ ۖ وَ اجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ﴿٦﴾ يٰزَكَرِيَّاۤ اِنَّا

آل يعقوب جو ❻ ۽ ڪر ان کي منهنجا رب پسند پيل. اي زڪريا اسان

نُبَشِّرُكَ بِغُلٰمِ اِسْمُهٗ يَحْيٰى لا لَمْ نَجْعَلْ لَّهٗ
خوشخبري ڏيون ٿا توکي پُٽَ جي جنهن جو نالو يحيٰ آهي نه کيو آهي اسان

مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ﴿٧﴾ قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُوْنُ لِيْ غُلٰمٌ وَّ
اڳي انهيءَ نالي وارو. چيائين منهنجا رب ڪٿان ٿيندو مون کي ٻار ۽

كَانَتِ امْرَاَتِيْ عَاقِرًا وَّ قَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ﴿٨﴾ قَالَ
آهي زال منهنجي سَنڍِ ۽ مان ٿي ويو آهيان ڪُراڙپ کان جهور. ❶ چيائين

كَذٰلِكَ ج قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَّ قَدْ خَلَقْتُكَ
ائين ئي ٿيندو، ❷ فرمايو تنهنجي رب اهو مون تي آسان آهي ۽ مون پيدا ڪيو توکي

مِنْ قَبْلُ وَ لَمْ تَكُ شَيْئًا ﴿٩﴾ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّيْٓ
اڳ ۽ نه هئين تون ڪا شيءِ. چيائين منهنجا رب ڪر مون لاءِ

اٰيَةً ط قَالَ اٰيَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلٰثَ لَيَالٍ
ڪا نشاني، فرمايائين تنهنجي نشاني هي آهي ته نه ڳالهائيندين ماڻهن سان ٽي راتيون

سَوِيًّا ﴿١٠﴾ فَخَرَجَ عَلٰى قَوْمِهٖ مِنَ الْمِحْرَابِ فَاَوْحٰٓى
صحت هوندي. ❸ پوءِ نڪري آيو پنهنجي قوم ڏي حجري کان پوءِ اشارو ڪيائين

اِلَيْهِمْ اَنْ سَبِّحُوْا بُكْرَةً وَّ عَشِيًّا ﴿١١﴾ يٰيَحْيٰى خُذِ الْكِتٰبَ
انهن ڏانهن ته ساراهيو ڏٽي ڪي صبح ۽ شام. اي يحيٰ وٺ ڪتاب

بِقُوَّةٍ ط وَ اٰتَيْنٰهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ﴿١٢﴾ لا وَّ حَنَانًا مِّنْ لَّدُنَّا وَ
مضبوطي سان، ۽ ڏنوسون ان کي حڪم ٻارائپ ۾. ❹ ۽ شوق پنهنجي طرفان ۽

زَكٰوةً ط وَ كَانَ تَقِيًّا ﴿١٣﴾ لا وَّ بَرًّۢا بِوَالِدَيْهِ وَ لَمْ يَكُنْ جَبَّارًا
پاڪائي، ۽ هئو پرهيزگار. ۽ خدمت گذار ماءُ پيءُ جو ۽ نه هئو اڙڏ

عَصِيًّا ﴿١٤﴾ وَ سَلٰمٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَ يَوْمَ يَمُوْتُ وَ
بي چيو. ۽ سلام آهي ان تي جنهن ڏينهن ڄائو ۽ جنهن ڏينهن مَرندو ۽

يَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ﴿١٥﴾ وَ اذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ مَرْيَمَ اِذِ

جنهن ڏينهن اُٿاريو ويندو جيئرو ڪري. ۽ بيان ڪر ڪتاب ۾ مريم، ❶ جو جڏهن

انْتَبَذَتْ مِنْ اَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ﴿١٦﴾ فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُوْنِهِمْ

پري ٿي پنهنجي ماڻهن کان اُيرندي طرف. ❷ پوءِ ورتائين اڳيان انهن کان

حِجَابًا فَاَرْسَلْنَآ اِلَيْهَا رُوْحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا

اوٽ، پوءِ موڪليوسون انهيءَ ڏانهن پنهنجو مَلڪ ❸ پوءِ بڻجي آيو ان وٽ جهڙو ماڻهو

سَوِيًّا ﴿١٧﴾ قَالَتْ اِنِّيْٓ اَعُوْذُ بِالرَّحْمٰنِ مِنْكَ اِنْ كُنْتَ

صاف. چيائين آءٌ پناهه ٿي وٺان رحمان جي توکان جيڪڏهن تون آهين

تَقِيًّا ﴿١٨﴾ قَالَ اِنَّمَآ اَنَا رَسُوْلُ رَبِّكِ ۖ لِاَهَبَ لَكِ غُلٰمًا

خوف رکندڙ. چيائين رڳو آءٌ قاصد آهيان تنهنجي رب جو جيئن ڏيان توکي ڇوڪرو

زَكِيًّا ﴿١٩﴾ قَالَتْ اَنّٰى يَكُوْنُ لِيْ غُلٰمٌ وَّ لَمْ يَمْسَسْنِيْ

پاڪ. ❹ چيائين ڪٿان ٿيندو مون کي ٻار ۽ نه هٿ لاتو آهي مون کي

بَشَرٌ وَّ لَمْ اَكُ بَغِيًّا ﴿٢٠﴾ قَالَ كَذٰلِكِ ۚ قَالَ رَبُّكِ هُوَ

ڪنهن انسان ۽ نڪي آهيان آءٌ بدڪار. چيائين ائين ئي ٿيندو، فرمايو تنهنجي رب اهو

عَلَيَّ هَيِّنٌ ۚ وَ لِنَجْعَلَهٗٓ اٰيَةً لِّلنَّاسِ وَ رَحْمَةً

مون تي آسان آهي، ۽ جيئن ته ڪريون ان کي نشاني ماڻهن لاءِ ۽ رحمت

مِّنَّا ۚ وَ كَانَ اَمْرًا مَّقْضِيًّا ﴿٢١﴾ فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ

پنهنجي طرفان، ۽ آهي اهو ڪم ٿيل. پوءِ پيٽ واري ٿي ان سان پوءِ پري ٿي وئي

بِهٖ مَكَانًا قَصِيًّا ﴿٢٢﴾ فَاَجَآءَهَا الْمَخَاضُ اِلٰى جِذْعِ النَّخْلَةِ ۚ

ان کري پري ڪنهن جڳهه تي. پوءِ آندو ان کي سُورن طرف ٻُنڍ کجيءَ جي،

قَالَتْ يٰلَيْتَنِيْ مِتُّ قَبْلَ هٰذَا وَ كُنْتُ نَسْيًا مَّنْسِيًّا ﴿٢٣﴾

چيائين هاءِ افسوس! مري وڃان ها انهيءَ کان اڳ ۾ ۽ ٿي وڃان ها صفا وِسريل. ❺

فَنَادٰىهَا مِنْ تَحْتِهَآ اَلَّا تَحْزَنِيْ قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ

پوءِ سَڏُ ڪيائين ان کي سندس هيٺان ڪان تہ ڏک نہ ڪر بيشڪ ڪيو آهي تنهنجي رب

تَحْتَكِ سَرِيًّا ﴿٢٤﴾ وَ هُزِّيْٓ اِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسٰقِطْ عَلَيْكِ

تنهنجي هيٺان چشمو. ۽ لوڏ پاڻ ڏانهن ٽڙ کجي جو تہ ڪيريندي توتي

رُطَبًا جَنِيًّا ﴿٢٥﴾ فَكُلِيْ وَ اشْرَبِيْ وَ قَرِّيْ عَيْنًا ۚ فَاِمَّا تَرَيِنَّ

ڪتل پڪل. (1) پوءِ کاءُ ۽ پيءُ ۽ ٺار اکيون، پرجيڪڏهن ڏسين

مِنَ الْبَشَرِ اَحَدًا ۙ فَقُوْلِيْٓ اِنِّيْ نَذَرْتُ لِلرَّحْمٰنِ صَوْمًا فَلَنْ

ماڻهن مان ڪنهن کي تہ چئجانءِ مون باسيو آهي رحمان لاءِ روزو پوءِ هرگز نہ

اُكَلِّمَ الْيَوْمَ اِنْسِيًّا ﴿٢٦﴾ ۚ فَاَتَتْ بِهٖ قَوْمَهَا تَحْمِلُهٗ ؕ

ڳالهائيندس اج ڪنهين ماڻهوسان. (2) پوءِ آنديائين ان کي پنهنجي قوم ۾ کڻي ڪري، (3)

قَالُوْا يٰمَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْـًٔا فَرِيًّا ﴿٢٧﴾ يٰٓاُخْتَ هٰرُوْنَ مَا كَانَ

چيائون اي مريم البت آندي تو هيءَ شيءِ اوپري. اي ڀيڻ هارون جي (4) نہ هئو

اَبُوْكِ امْرَاَ سَوْءٍ وَّ مَا كَانَتْ اُمُّكِ بَغِيًّا ﴿٢٨﴾ ۖ فَاَشَارَتْ

پيءُ تنهنجو ماڻهو بُڇڙو ۽ نہ هئي ماءُ تنهنجي بدڪار. پوءِ اشارو ڏنائين

اِلَيْهِ ؕ قَالُوْا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا ﴿٢٩﴾ قَالَ

انهيءَ ڏانهن، (5) چيائون ڪيئن ڳالهايون ان سان جو آهي پينگهي جو ٻار. ان چيو

اِنِّيْ عَبْدُ اللّٰهِ ؕ قف اٰتٰىنِيَ الْكِتٰبَ وَ جَعَلَنِيْ نَبِيًّا ﴿٣٠﴾ ۙ

بيشڪ آءٌ ٻانهو آهيان الله جو، ڏنو اٿائين مون کي ڪتاب ۽ ڪيائين مون کي نبي.

وَّ جَعَلَنِيْ مُبٰرَكًا اَيْنَ مَا كُنْتُ ۪ وَ اَوْصٰنِيْ بِالصَّلٰوةِ

۽ ڪيائين مون کي برڪت وارو جتي بہ هجان ۽ پارت ڪيائين مون کي نماز جي

وَ الزَّكٰوةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ﴿٣١﴾ ۖ وَّ بَرًّۢا بِوَالِدَتِيْ ۫ وَ لَمْ

۽ زڪوات جي جيستائين جيئرو هجان. ۽ خدمتگار پنهنجي ماءُ جو ۽ نہ

يَجْعَلْنِيْ جَبَّارًا شَقِيًّا ﴿٣٢﴾ وَ السَّلٰمُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُّ وَ
كيائين مون کي اڙو بدبخت. ۽ سلام آهي مون تي جنهن ڏينهن ڄائس ۽

يَوْمَ اَمُوْتُ وَ يَوْمَ اُبْعَثُ حَيًّا ﴿٣٣﴾ ذٰلِكَ
جنهن ڏينهن مرندس ۽ جنهن ڏينهن اُٿاريو ويندس جيئرو ڪري. اهو آهي

عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ ۚ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِيْ فِيْهِ يَمْتَرُوْنَ ﴿٣٤﴾ مَا كَانَ
عيسيٰ پُٽ مريم جو، چيائين سچي ڳالھ ❶ جنهن ۾ ماڻهو شڪ ٿا ڪن. نہ آهي

لِلّٰهِ اَنْ يَّتَّخِذَ مِنْ وَّلَدٍ ۙ سُبْحٰنَهٗ ؕ اِذَا قَضٰۤى اَمْرًا فَاِنَّمَا
الله اهڙو جو رکي اولاد اهو پاڪ آهي، جڏهن ڪندو آهي ڪو ڪم پوءِ رڳو

يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿٣٥﴾ ؕ وَ اِنَّ اللّٰهَ رَبِّيْ وَ
چوندو آهي ان کي ٿيءُ تہ ٿي پوندو آهي. ۽ بيشڪ الله آهي پالڻهار منهنجو ۽

رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ ؕ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيْمٌ ﴿٣٦﴾ فَاخْتَلَفَ
پالڻهار توهان جو پوءِ عبادت ڪريو ان جي، هي آهي رستو سڌو. پوءِ جدا ٿي ويا

الْاَحْزَابُ مِنْۢ بَيْنِهِمْ ۚ فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ مَّشْهَدِ
ٽولا ❷ پاڻ ۾، پوءِ ويل آهي انهن لاءِ جن ڪفر ڪيو، ڏسڻ وقت

يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿٣٧﴾ اَسْمِعْ بِهِمْ وَ اَبْصِرْ ۙ يَوْمَ يَاْتُوْنَنَا لٰكِنِ
وڏي ڏينهن کي. ڏاڍو ٻڌندا ۽ ڏاڍو ڏسندا جنهن ڏينهن ايندا اسان وٽ پر

الظّٰلِمُوْنَ الْيَوْمَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٨﴾ وَ اَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ
❸ ظالم اڄ ڏينهن گمراهي پڌري ۾ آهن. ۽ ڊيڄار انهن کي افسوس واري ڏينهن کان

اِذْ قُضِيَ الْاَمْرُ ۘ وَ هُمْ فِيْ غَفْلَةٍ وَّ هُمْ لَا
جنهن وقت پورو ٿي ويندو ڪم، ۽ اهي هوندا غفلت ۾ ۽ اهي نہ

يُؤْمِنُوْنَ ﴿٣٩﴾ اِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْاَرْضَ وَ مَنْ عَلَيْهَا وَ
ايمان آڻيندا. اسان ئي مالڪ هونداسون زمين جا ۽ جيڪي ان تي آهي ۽

وقف لازم

ع ٢ ٥

إِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ﴿٤٠﴾ ع وَ اذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ إِبْرٰهِيمَ ۵ إِنَّهٗ

اسان جي طرف ڪين موٽايو ويندو. ۽ بيان ڪر ڪتاب ۾ ابراهيم جو، بيشڪ اهو

كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا ﴿٤١﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يٰٓأَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ

هئو سچو ❶ نبي. جڏهن چيائين پنهنجي پيءُ کي اي ابا ڇو تون پوڄا ڪرين

مَا لَا يَسْمَعُ وَ لَا يُبْصِرُ وَ لَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْـًٔا ﴿٤٢﴾ يٰٓأَبَتِ

ان جي جيڪو نه ٿو ٻڌي ۽ نه ٿو ڏسي ۽ نه ٿو ٽاري توکان ڪجھ به. اي منهنجا ابا

إِنِّي قَدْ جَآءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِيٓ

بيشڪ مون وٽ آيو آهي اهو علم جو نه آيو تو وٽ پوءِ پُٺيان لڳ منهنجي

أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٣﴾ يٰٓأَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطٰنَ ط إِنَّ

ته ڏسيان توکي دڳ سِڌو. اي ابا نه پوڄا ڪر شيطان جي، بيشڪ

الشَّيْطٰنَ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ عَصِيًّا ﴿٤٤﴾ يٰٓأَبَتِ إِنِّيٓ أَخَافُ أَنْ

شيطان آهي الله جو بي فرمان. اي ابا آءٌ ڊڄان ٿو متان

يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِّنَ الرَّحْمٰنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطٰنِ وَلِيًّا ﴿٤٥﴾ قَالَ

پھچي توکي عذاب الله جو پوءِ ٿي پوين شيطان جو ساٿي. انهيءَ چيو

أَرَاغِبٌ أَنْتَ عَنْ اٰلِهَتِي يٰٓإِبْرٰهِيمُ ج لَئِنْ لَّمْ تَنْتَهِ

ڇا تون مُنهن موڙيندڙ آهين منهنجي مالڪن کان اي ابراهيم، جيڪڏهن نه مُڙئين

لَأَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا ﴿٤٦﴾ قَالَ سَلٰمٌ عَلَيْكَ ج

ته پٿر هڻندس توکي ۽ ٽري وَڃ مون کان ڪو وقت. چيائين سلام هجي توتي، ❷

سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي ط إِنَّهٗ كَانَ بِي حَفِيًّا ﴿٤٧﴾ وَ

جلد معافي گُھرندس تو لاءِ پنهنجي رب کان، بيشڪ اهو آهي مون تي مهربان. ۽

أَعْتَزِلُكُمْ وَ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَ أَدْعُوا

آءٌ ڇڏي وڃان ٿو توهان کي ۽ جن کي پُڪاريندا آهيو الله کان سواءِ ۽ آءٌ دعا گھران ٿو

رَبِّيۡ ﴿ۚ﴾ عَسٰۤى اَلَّاۤ اَكُوۡنَ بِدُعَآءِ رَبِّيۡ شَقِيًّا ﴿۴۸﴾ فَلَمَّا
پنهنجي رب کان، اُميد آهي تہ نہ ٿيندس پنهنجي رب جي دعا کان بي نصيب. پوءِ جڏهن

اعۡتَزَلَهُمۡ وَ مَا يَعۡبُدُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ ۙ وَهَبۡنَا
پاسيرو ٿيو انهن کان ۽ جن جي اهي پُوڄا ڪندا هئا الله کان سواءِ تہ ڏنوسون

لَهٗۤ اِسۡحٰقَ وَ يَعۡقُوۡبَ ؕ وَ كُلًّا جَعَلۡنَا نَبِيًّا ﴿۴۹﴾ وَ وَهَبۡنَا
ان کي اسحاق ۽ يعقوب، ۽ هرهڪ کي ڪيوسون نبي. ۽ ڏنوسون

لَهُمۡ مِّنۡ رَّحۡمَتِنَا وَ جَعَلۡنَا لَهُمۡ لِسَانَ صِدۡقٍ عَلِيًّا ﴿۵۰﴾ ع وَ
انهن کي پنهنجي رحمت مان ۽ ڪيوسون انهن جو سچو ❶ پول مٿانهون. ۽

٣ ع ١٠ ٦

اذۡكُرۡ فِي الۡكِتٰبِ مُوۡسٰٓى ۫ اِنَّهٗ كَانَ مُخۡلَصًا وَّ كَانَ رَسُوۡلًا
بيان ڪر ڪتاب ۾ موسيٰ جو بيشڪ اهو هئو چُونڊيل ۽ هئو رسول

نَّبِيًّا ﴿۵۱﴾ وَ نَادَيۡنٰهُ مِنۡ جَانِبِ الطُّوۡرِ الۡاَيۡمَنِ وَ قَرَّبۡنٰهُ
نبي. ۽ سڏيوسون انهي کي طور جي پاسي ساڄي کان ۽ ويجهو ڪيوسون ان کي

نَجِيًّا ﴿۵۲﴾ وَ وَهَبۡنَا لَهٗ مِنۡ رَّحۡمَتِنَاۤ اَخَاهُ هٰرُوۡنَ نَبِيًّا ﴿۵۳﴾
ڳالهائڻ لاءِ. ۽ ڏنوسون ان کي پنهنجي رحمت مان سندس ڀاءُ هارون نبي ڪري.

وَ اذۡكُرۡ فِي الۡكِتٰبِ اِسۡمٰعِيۡلَ ۫ اِنَّهٗ كَانَ صَادِقَ الۡوَعۡدِ وَ كَانَ
۽ بيان ڪر ڪتاب ۾ اسماعيل جو اهو هئو سچو وعدي جو ۽ هئو

رَسُوۡلًا نَّبِيًّا ﴿۵۴﴾ ج وَ كَانَ يَاۡمُرُ اَهۡلَهٗ بِالصَّلٰوةِ وَ الزَّكٰوةِ ۪
رسول نبي. ۽ حڪم ڪندو هئو پنهنجي گهر وارن کي نماز ۽ زڪوات جو

وَ كَانَ عِنۡدَ رَبِّهٖ مَرۡضِيًّا ﴿۵۵﴾ وَ اذۡكُرۡ فِي الۡكِتٰبِ اِدۡرِيۡسَ ۫
۽ هئو پنهنجي پروردگار جو پيارو. ۽ بيان ڪر ڪتاب ۾ ادريس جو، ❷

اِنَّهٗ كَانَ صِدِّيۡقًا نَّبِيًّا ﴿۵۶﴾ ۙ وَّ رَفَعۡنٰهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿۵۷﴾ اُولٰٓئِكَ
اهو هئو سچو نبي. ۽ ڪنيوسون انهيءَ کي جاءِ مٿينءَ ڏانهن. هي

الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيّٖنَ مِنْ ذُرِّيَّةِ اٰدَمَ ق وَ

اهي ئي آهن انعام ڪيو الله جن پيغمبرن تي آدم جي اولاد مان ۽

مِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوْحٍ ز وَّ مِنْ ذُرِّيَّةِ اِبْرٰهِيْمَ وَ اِسْرَآءِيْلَ ز

انهن مان جن کي سوار ڪيوسون نوح سان گڏ ۽ اولاد ابراهيم ۽ يعقوب جي مان

وَ مِمَّنْ هَدَيْنَا وَ اجْتَبَيْنَا ط اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ

۽ انهن مان جن کي هدايت ڏني سون ۽ چونڊيوسون، جڏهن پڙهبيون هيون انهن تي

اٰيٰتُ الرَّحْمٰنِ خَرُّوْا سُجَّدًا وَّ بُكِيًّا ۩ ﴿٥٨﴾ فَخَلَفَ مِنْۢ بَعْدِهِمْ

آيتون الله جون ته ڪري پوندا سجدي ۾ روئندي. وري آيا انهن کان پوءِ

خَلْفٌ اَضَاعُوا الصَّلٰوةَ وَ اتَّبَعُوا الشَّهَوٰتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ

نااهل ❶ جن وڃايو نماز کي ۽ پُٺيان لڳا خواهشن جي پوءِ جلد پوندا

غَيًّا ﴿٥٩﴾ لا اِلَّا مَنْ تَابَ وَ اٰمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَاُولٰٓئِكَ

دوزخ جي تري ۾. مگر جنهن توبه ڪئي ۽ ايمان آندو ۽ ڪم چڱا ڪيا پوءِ اهي

يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ وَ لَا يُظْلَمُوْنَ شَيْئًا ﴿٦٠﴾ لا جَنّٰتِ عَدْنِ ِالَّتِيْ

داخل ٿيندا جنت ۾ ۽ نه ظلم ڪيا ويندا ڪجھ به. باغ رهڻ لاءِ جن جو

وَعَدَ الرَّحْمٰنُ عِبَادَهٗ بِالْغَيْبِ ط اِنَّهٗ كَانَ وَعْدُهٗ

وعدو ڪيو آهي الله پنهنجي ٻانهن سان پرپُٺ، بيشڪ آهي ان جو وعدو

مَاْتِيًّا ﴿٦١﴾ لَا يَسْمَعُوْنَ فِيْهَا لَغْوًا اِلَّا سَلٰمًا ط وَ لَهُمْ رِزْقُهُمْ

اچڻ وارو. نه ٻڌندا اتي بڪواس پر سلام، ۽ انهن لاءِ هوندو رزق

فِيْهَا بُكْرَةً وَّ عَشِيًّا ﴿٦٢﴾ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِيْ نُوْرِثُ مِنْ عِبَادِنَا

اتي صُبح ۽ شام. ❷ هي اهو بهشت آهي جو وارث ڪنداسون پنهنجي ٻانهن مان

مَنْ كَانَ تَقِيًّا ﴿٦٣﴾ وَ مَا نَتَنَزَّلُ اِلَّا بِاَمْرِ رَبِّكَ ج

❸ انهن کي جي آهن پرهيزگار. ۽ نه ٿا لهون اسان مگر تنهنجي رب جي حُڪم سان،

لَهٗ مَا بَيۡنَ اَيۡدِيۡنَا وَ مَا خَلۡفَنَا وَ مَا بَيۡنَ ذٰلِكَ ۚ

ان جوئي آهي جيڪي اسان جي اڳيان آهي ۽ اسان جي پنيان آهي ۽ جو ان جي وچ ۾ آهي،

وَ مَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ۚ ﴿٦٤﴾ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ وَ مَا

۽ ناهي تنهنجو رب وساريندڙ. پاليندڙ آسمانن جو ۽ زمين جو ۽ جيڪي

بَيۡنَهُمَا فَاعۡبُدۡهُ وَ اصۡطَبِرۡ لِعِبَادَتِهٖ ؕ هَلۡ

انهن جي وچ ۾ آهي پوءِ تون عبادت ڪر انهيءَ جي ۽ مضبوط رهُ ان جي عبادت تي، ڇا

تَعۡلَمُ لَهٗ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾ وَ يَقُوۡلُ الۡاِنۡسَانُ ءَ اِذَا مَا مِتُّ

تون ڄاڻين ٿو ڪو ان جي نالي وارو. ۽ چوي ٿو انسان ڇا جڏهن آءٌ مرندس

لَسَوۡفَ اُخۡرَجُ حَيًّا ﴿٦٦﴾ اَوَ لَا يَذۡكُرُ الۡاِنۡسَانُ اَنَّا

تہ اٿاريو ويندس جيئرو ڪري. ڇا نہ ٿو ياد رکي اِهو ماڻهو تہ اسان ئي

خَلَقۡنٰهُ مِنۡ قَبۡلُ وَ لَمۡ يَكُ شَيۡـًٔا ﴿٦٧﴾ فَوَرَبِّكَ

پيدا ڪيو انهيءَ کي اڳ ۾ ۽ نہ هئو ڪا شيءِ. پوءِ قسم تنهنجي رب جو تہ

لَنَحۡشُرَنَّهُمۡ وَ الشَّيٰطِيۡنَ ثُمَّ لَنُحۡضِرَنَّهُمۡ حَوۡلَ جَهَنَّمَ

ضرور گڏ ڪنداسون انهن کي ۽ شيطانن کي پوءِ آڻينداسون انهن کي دوزخ جي چوڌاري

جِثِيًّا ۚ ﴿٦٨﴾ ثُمَّ لَنَنۡزِعَنَّ مِنۡ كُلِّ شِيۡعَةٍ اَيُّهُمۡ اَشَدُّ

گوڏن ڀر. پوءِ جدا ڪنداسون هر ٽولي مان جيڪو انهن مان ڏاڍو هئو

عَلَى الرَّحۡمٰنِ عِتِيًّا ۚ ﴿٦٩﴾ ثُمَّ لَنَحۡنُ اَعۡلَمُ بِالَّذِيۡنَ هُمۡ

رحمان تي آڪڙيل. ❶ پوءِ اسين گهڻو ڄاڻون ٿا انهن کي جيڪي اهي

اَوۡلٰى بِهَا صِلِيًّا ﴿٧٠﴾ وَ اِنۡ مِّنۡكُمۡ اِلَّا وَارِدُهَا ۚ كَانَ

لائق آهن ان ۾ پوڻ جا. ۽ ناهي ڪو بہ توهان مان مگر اتي ايندو، ❷ اهو آهي

عَلٰى رَبِّكَ حَتۡمًا مَّقۡضِيًّا ۚ ﴿٧١﴾ ثُمَّ نُنَجِّى الَّذِيۡنَ اتَّقَوۡا

تنهنجي رب جو پڪو فيصلو ٿيل. پوءِ بچائينداسون انهن کي جيڪي پرهيز ڪن ٿا

وَّ نَذَرُ الظّٰلِمِيْنَ فِيْهَا جِثِيًّا ﴿۷۲﴾ وَ اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ
۽ ڇڏينداسون ڏوهارين کي ان ۾ گوڏن ڀر. ۽ جڏهن پڙهجن ٿيون انهن تي

اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا ۙ
اسان جون آيتون چٽيون چوَن ٿا ڪفر وارا ايمان وارن کي

اَيُّ الْفَرِيْقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَّ اَحْسَنُ نَدِيًّا ﴿۷۳﴾ وَ كَمْ
ته ڪهڙو ٻنهي ٽولن مان ڀلو آهي درجي ۾ ۽ معتبر مجلس ۾. ۽ ڪيترين ئي

اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هُمْ اَحْسَنُ اَثَاثًا وَّ رِءْيًا ﴿۷۴﴾
هلاڪ ڪيون سون انهن کان اڳي قومون جي بهتر هيون سامان ۾ ۽ ڏيک ويک ۾.

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلٰلَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمٰنُ مَدًّا ۚ۬
چؤ جيڪو آهي گمراهي ۾ پوءِ ڍل ڍرڏئي انهيءَ کي الله ڍڳهي،

حَتّٰۤى اِذَا رَاَوْا مَا يُوْعَدُوْنَ اِمَّا الْعَذَابَ وَ اِمَّا
ايستائين جو ڏسن اها شيءِ جنهن جو ساڻن وعدو ٿيل آهي يا عذاب يا

السَّاعَةَ ؕ فَسَيَعْلَمُوْنَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا وَّ اَضْعَفُ جُنْدًا ﴿۷۵﴾
قيامت، پوءِ سمجهي ويندا ته ڪنهن جي آهي بڇڙي جاءِ ۽ ڪمزور فوج.

وَ يَزِيْدُ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اهْتَدَوْا هُدًى ؕ وَ الْبٰقِيٰتُ الصّٰلِحٰتُ خَيْرٌ
۽ وڌائي ٿو الله هدايت وارن جي هدايت کي، ۽ باقي رهندڙ نيڪيون ڀليون آهن

عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَّ خَيْرٌ مَّرَدًّا ﴿۷۶﴾ اَ فَرَءَيْتَ الَّذِيْ كَفَرَ
تنهنجي رب وٽ ثواب ۾ ۽ ڀليون آهن موٽ ۾. ڇا پوءِ ڏٺو تو اهو جنهن ڪفر ڪيو

بِاٰيٰتِنَا وَ قَالَ لَاُوْتَيَنَّ مَالًا وَّ وَلَدًا ﴿۷۷﴾ اَ طَّلَعَ
اسان جي آيتن جو ۽ چيائين ضرور ملندو مون کي مال ۽ اولاد. ڇا اهو واقف ٿيو آهي

الْغَيْبَ اَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ﴿۷۸﴾ ۙ كَلَّا ؕ سَنَكْتُبُ
ڳجهه تي يا ورتائين الله وٽان ڪو وعدو. ائين ناهي، اجهو اسان لکون ٿا

مَا يَقُوْلُ وَ نَمُدُّ لَهٗ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ﴿٧٩﴾ وَّ

جيڪي چوي ٿو ۽ اِنگھائيندا سون ان لاءِ عذاب کي ڊگھو ڪري. ۽

نَرِثُهٗ مَا يَقُوْلُ وَ يَاْتِيْنَا فَرْدًا ﴿٨٠﴾ وَ اتَّخَذُوْا

اسان مالڪ آھيون ان جا جيڪي چوي ٿو ۽ ايندو اسان وٽ اڪيلو. ۽ ٺاھيائون

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لِّيَكُوْنُوْا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾ كَلَّا ط سَيَكْفُرُوْنَ

الله کان سواءِ ٻيا آگا جيئن ٿين اھي انھن جا مددگار. ائين ناھي، اجھو اھي انڪار ڪندا

بِعِبَادَتِهِمْ وَ يَكُوْنُوْنَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾ ع اَلَمْ تَرَ اَنَّآ اَرْسَلْنَا

انھن جي عبادت جو ۽ ٿيندا انھن جا مخالف. ڇا تو نہ ڏٺو تہ اسان ڇڏيا آھن

الشَّيٰطِيْنَ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ تَؤُزُّهُمْ اَزًّا ﴿٨٣﴾ فَلَا تَعْجَلْ

شيطان منڪرن تي جيڪي اُيارين ٿا انھن کي ❶ ڏاڍو. پوءِ نہ تڪڙ ڪر

عَلَيْهِمْ ط اِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا ﴿٨٤﴾ ج يَوْمَ نَحْشُرُ

انھن تي، رڳو اسين ڳڻيون ٿا انھن جو وقت. جنھن ڏينھن گڏ ڪنداسون

الْمُتَّقِيْنَ اِلَى الرَّحْمٰنِ وَفْدًا ﴿٨٥﴾ وَّ نَسُوْقُ الْمُجْرِمِيْنَ

پرھيزگارن کي رحمان وٽ مھمان ڪري. ۽ ھڪليندا سون ڏوھارين کي

اِلٰى جَهَنَّمَ وِرْدًا ﴿٨٦﴾ م لَا يَمْلِكُوْنَ الشَّفَاعَةَ اِلَّا مَنِ اتَّخَذَ

دوزخ ڏانھن اڃايل ڪري. اھي نہ مالڪ ٿيندا سفارش جا مگر جنھن ورتو

عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ﴿٨٧﴾ م وَ قَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾ ط لَقَدْ

الله وٽان وعدو. ❷ ۽ چون ٿا ورتي آھي الله اولاد. بيشڪ

جِئْتُمْ شَيْـًٔا اِدًّا ﴿٨٩﴾ تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَ تَنْشَقُّ

آندي اٿو ڳالھ ڳري. جو آسمان ڦاٽڻ تي آھن انھي ڪان ۽ چِيرجڻ تي آھي

الْاَرْضُ وَ تَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ﴿٩٠﴾ اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا ﴿٩١﴾ ج

ڌرتي ۽ ڍھي پون جبل پور پور ٿي. جو چَوَن ٿا رحمان جي لاءِ اولاد.

ع ٥ ٧ ٨

وقف لازم

وقف لازم

وَ مَا يَنۡۢبَغِيۡ لِلرَّحۡمٰنِ اَنۡ يَّتَّخِذَ وَلَدًا ؕ﴿٩٢﴾ اِنۡ كُلُّ مَنۡ

۽ نہ ٿي سونهين رحمان کي ❶ اولاد رکڻ. ناهي کو بہ جيڪو

فِي السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ اِلَّاۤ اٰتِي الرَّحۡمٰنِ عَبۡدًا ؕ﴿٩٣﴾ لَقَدۡ

آسمانن ۽ زمين ۾ هجي مگر ايندو رحمان جو ٻانهو ٿي. يقينن

اَحۡصٰىهُمۡ وَ عَدَّهُمۡ عَدًّا ؕ﴿٩٤﴾ وَ كُلُّهُمۡ اٰتِيۡهِ

شمار ڪيائين انهن جو ۽ ڳڻيائين انهن کي پورو. ۽ هرڪ انهن مان ايندو انهي وٽ

يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ فَرۡدًا ﴿٩٥﴾ اِنَّ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ

قيامت ڏينهن اڪيلو ٿي. بيشڪ جن ماڻهن ايمان آندو ۽ ڪيائون ڪم چڱا

سَيَجۡعَلُ لَهُمُ الرَّحۡمٰنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾ فَاِنَّمَا يَسَّرۡنٰهُ

تہ ڪندو انهن کي رحمان پيار. ❷ پوءِ اسان سولو ڪيو آهي قرآن

بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الۡمُتَّقِيۡنَ وَ تُنۡذِرَ بِهٖ

تنهنجي زبان تي جيئن خوشخبري ڏئين اُنَ سان ڊڄندڙن کي ۽ ڊيڄارين انهي سان

قَوۡمًا لُّدًّا ﴿٩٧﴾ وَ كَمۡ اَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُمۡ مِّنۡ قَرۡنٍ ؕ

قوم جهڳڙالو کي. ۽ ڪيترين هلاڪ ڪيون سين انهن کان اڳ قومون،

هَلۡ تُحِسُّ مِنۡهُمۡ مِّنۡ اَحَدٍ اَوۡ تَسۡمَعُ لَهُمۡ رِكۡزًا ﴿٩٨﴾ ع

❸ ڇا پَسين ٿو انهن مان ڪوئي هڪڙو يا سُڻين ٿو انهن جي ڪا ڦُڪ.

النصف ٦ ع ٥

سُوۡرَةُ طٰهٰ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ مِائَةٌ وَّخَمۡسٌ وَّثَلٰثُوۡنَ اٰيَةً وَّ ثَمَانِيۡ رُكُوۡعَاتٍ

سوت طٰهٰ مڪي آهي ۽ اها هڪ سؤ پنجٽيهہ آيتون ۽ اٺ رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

طٰهٰ ۚ﴿١﴾ مَاۤ اَنۡزَلۡنَا عَلَيۡكَ الۡقُرۡاٰنَ لِتَشۡقٰٓى ۙ﴿٢﴾ اِلَّا تَذۡكِرَةً

طٰهٰ. ❹ نہ لاٿو آهي اسان توتي هيءُ قرآن تہ مصيبت ۾ پوين. ❺ پر نصيحت آهي

لِّمَنْ يَّخْشٰى ﴿٣﴾ۙ تَنْزِيْلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْاَرْضَ وَ السَّمٰوٰتِ

انهيءَ لاءِ جيڪو خوف رکي. لاٿل آهي ان جو جنهن پيدا ڪيو زمين ۽ آسمانن

الْعُلٰى ﴿٤﴾ؕ اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى ﴿٥﴾ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ

مٿانهن کي. اهو ٻاجهارو عرش تي قائم آهي. ❶ ان جو آهي جيڪي آسمانن ۾ آهي

وَ مَا فِي الْاَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا وَ مَا تَحْتَ

۽ جيڪي ڌرتي ۾ آهي ۽ جيڪي انهن ٻنهي جي وچ ۾ آهي ۽ جيڪي هيٺ

الثَّرٰى ﴿٦﴾ وَ اِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَاِنَّهٗ يَعْلَمُ السِّرَّ وَ

آلي مٽي ڪان آهي. ۽ جيڪڏهن ڏاڍيان ڳالهائيندين پوءِ اهو تہ جاڻي ٿو هوريان ڪي ۽

اَخْفٰى ﴿٧﴾ اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ لَهُ الْاَسْمَآءُ

تمام لڪل کي. الله ئي آهي جنهن ڪان سواءِ ڪنهن جي عبادت ڪانهي، انهي جا نالا

الْحُسْنٰى ﴿٨﴾ وَ هَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ مُوْسٰى ۘ﴿٩﴾ اِذْ رَاٰ نَارًا

سهڻا آهن. ۽ ڇا پهتي تو وٽ خبر موسىٰ جي. جڏهن ڏٺائين باهہ کي

فَقَالَ لِاَهْلِهِ امْكُثُوْٓا اِنِّيْٓ اٰنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّيْٓ اٰتِيْكُمْ

پوءِ چيائين پنهنجي گهر وارن کي ترسو مون ڏٺي آهي باهہ شايد ڪڻي اچان توهان وٽ

مِّنْهَا بِقَبَسٍ اَوْ اَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ﴿١٠﴾ فَلَمَّآ اَتٰىهَا نُوْدِيَ

ان مان چُوچڙي يا لهي اچان باهہ تان ڪو ڏَس. پوءِ جڏهن آيو اتي سَڏ ٿيس

يٰمُوْسٰى ﴿١١﴾ؕ اِنِّيْٓ اَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ ۚ اِنَّكَ بِالْوَادِ

اي موسىٰ! آءٌ آهيان رب تنهنجو پوءِ لاهہ جُتي پنهنجي؛ ❷ جو تون آهين ميدان

الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٢﴾ؕ وَ اَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوْحٰى ﴿١٣﴾

پاڪ طوىٰ ۾. ۽ مان چونڊيو آهي توکي ❸ سو ٻُڌ جيڪي حُڪم ٿئي.

اِنَّنِيْٓ اَنَا اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنَا فَاعْبُدْنِيْ ۙ

يقينن آءٌ ئي الله آهيان ناهي ڪوئي عبادت جي لائق مون ڪان سواءِ پوءِ منهنجي بندگي ڪر

وقف لازم

وَ اَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْرِیْ ﴿١٤﴾ اِنَّ السَّاعَةَ اٰتِیَةٌ اَكَادُ

۽ قائم رک نماز کي منهنجي يادگيري لاءِ. بيشڪ قيامت اچڻي آهي ❶ آءٌ

اُخْفِیْهَا لِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍۭ بِمَا تَسْعٰى ﴿١٥﴾

لڪايان پيو انهيءَ کي جيئن بدلو ڏنو وڃي هر شخص کي سندس ڪمائي جو.

فَلَا یَصُدَّنَّكَ عَنْهَا مَنْ لَّا یُؤْمِنُ بِهَا وَ اتَّبَعَ

پوءِ هرگز نہ روڪي توکي ان کان اهو جيڪو نہ تو يقين رکي انهي تي ۽ ڪڍ لڳو

هَوٰىهُ فَتَرْدٰى ﴿١٦﴾ وَ مَا تِلْكَ بِیَمِیْنِكَ یٰمُوْسٰى ﴿١٧﴾

پنهنجي خواهش کي تہ پوءِ هلاڪ ٿيندين. ۽ ڇا آهي تنهنجي ساڄي هٿ ۾ اي موسيٰ؟

قَالَ هِیَ عَصَایَ ۚ اَتَوَكَّؤُا عَلَیْهَا وَ اَهُشُّ بِهَا

چيائين اها لٺ آهي منهنجي، ٽيڪ ڏيندو آهيان ان تي ۽ پن ڇاڻيندو آهيان ان سان

عَلٰى غَنَمِیْ وَ لِیَ فِیْهَا مَاٰرِبُ اُخْرٰى ﴿١٨﴾ قَالَ اَلْقِهَا

پنهنجي ٻڪرين تي ۽ منهنجا ان ۾ ڪيئي ڪم آهن بيا بہ. فرمايائين اُڇل انهيءَ کي

یٰمُوْسٰى ﴿١٩﴾ فَاَلْقٰىهَا فَاِذَا هِیَ حَیَّةٌ تَسْعٰى ﴿٢٠﴾ قَالَ خُذْهَا

اي موسيٰ. پوءِ اُڇليائين ان کي تہ ڦري تي اها بلا جو ڊوڙي پئي ❷. فرمايائين تہ پڪڙينس

وَ لَا تَخَفْ ٚ سَنُعِیْدُهَا سِیْرَتَهَا الْاُوْلٰى ﴿٢١﴾ وَ اضْمُمْ

۽ نہ ڊڄ، اجهو موٽائيندا سون ان کي ان جي حالت پهرينءَ تي. ۽ ملاءِ

یَدَكَ اِلٰى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَیْضَآءَ مِنْ غَیْرِ سُوْٓءٍ اٰیَةً

پنهنجو هٿ پنهنجي بغل سان تہ نڪرندو اڇو تي بي عيب معجزو

اُخْرٰى ﴿٢٢﴾ لِنُرِیَكَ مِنْ اٰیٰتِنَا الْكُبْرٰى ﴿٢٣﴾ ۚ اِذْهَبْ اِلٰى فِرْعَوْنَ

بيو. جيئن ڏيکاريون توکي پنهنجون نشانيون وڏيون. وڃ فرعون ڏانهن

اِنَّهٗ طَغٰى ﴿٢٤﴾ ع قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِیْ صَدْرِیْ ﴿٢٥﴾

اهو حد کان لنگهي ويو آهي. چيائين منهنجا رب ڪشادو ڪر منهنجو سينو.

وَ يَسِّرۡ لِيۡۤ اَمۡرِيۡ ﴿ۙ۲۶﴾ وَ احۡلُلۡ عُقۡدَةً مِّنۡ لِّسَانِيۡ ﴿ۙ۲۷﴾
۽ آسان ڪر منهنجي لاءِ منهنجو ڪم. ۽ کول اٽڪاءُ منهنجي زبان جو. ❶
يَفۡقَهُوۡا قَوۡلِيۡ ﴿۪۲۸﴾ وَ اجۡعَلۡ لِّيۡ وَزِيۡرًا مِّنۡ اَهۡلِيۡ ﴿ۙ۲۹﴾ هٰرُوۡنَ
ته سمجهن منهنجي ڳالهه. ۽ ڪر منهنجي لاءِ وزير منهنجي گهرمان. هارونَ ❷
اَخِي ﴿ۙ۳۰﴾ اشۡدُدۡ بِهٖۤ اَزۡرِيۡ ﴿ۙ۳۱﴾ وَ اَشۡرِكۡهُ
منهنجي ڀاءُ کي. ڏاڍو ڪر ان سان منهنجي طاقت کي. ۽ شريڪ ڪر انهيءَ کي
فِيۡۤ اَمۡرِيۡ ﴿ۙ۳۲﴾ كَيۡ نُسَبِّحَكَ كَثِيۡرًا ﴿ۙ۳۳﴾ وَّ نَذۡكُرَكَ
منهنجي ڪم ۾. ❸ ته پاڪائي بيان ڪريون تنهنجي گهڻي. ۽ ذڪر ڪريون تنهنجو
كَثِيۡرًا ﴿ؕ۳۴﴾ اِنَّكَ كُنۡتَ بِنَا بَصِيۡرًا ﴿۳۵﴾ قَالَ قَدۡ اُوۡتِيۡتَ
گهڻو. بيشڪ تون آهين اسان کي ڏسندڙ. فرمايائين ڏني وئي توکي
سُؤۡلَكَ يٰمُوۡسٰى ﴿۳۶﴾ وَ لَقَدۡ مَنَنَّا عَلَيۡكَ مَرَّةً اُخۡرٰۤى ﴿ۙ۳۷﴾
تنهنجي گُهرج اي موسيٰ. ۽ بيشڪ ٿورو ڪيوسون توتي هڪ دفعو ٻيو.
اِذۡ اَوۡحَيۡنَاۤ اِلٰۤى اُمِّكَ مَا يُوۡحٰۤى ﴿ۙ۳۸﴾ اَنِ اقۡذِفِيۡهِ
جڏهن حڪم ڪيوسون تنهنجي ماءُ کي جيڪو ٻُڌائجي ٿو. ته وِجهه ان کي
فِي التَّابُوۡتِ فَاقۡذِفِيۡهِ فِي الۡيَمِّ فَلۡيُلۡقِهِ الۡيَمُّ بِالسَّاحِلِ
پيتيءَ ۾ پوءِ ڦٽو ڪر ان کي درياءَ ۾ ❹ پوءِ اُڇليندو انهي کي درياءُ ڪَنڌي ڏي ❺
يَاۡخُذۡهُ عَدُوٌّ لِّيۡ وَ عَدُوٌّ لَّهٗ ؕ وَ اَلۡقَيۡتُ عَلَيۡكَ مَحَبَّةً
ڪٽندو ان کي دشمن منهنجو ۽ دشمن ان جو. ۽ وِڌم توتي محبت
مِّنِّيۡ ۚ۬ وَ لِتُصۡنَعَ عَلٰى عَيۡنِيۡ ﴿ۘ۳۹﴾ اِذۡ تَمۡشِيۡۤ اُخۡتُكَ
پنهنجي طرفان، ۽ جيئن پاليو وڃين تون منهنجي نگاهه ۾. جڏهن آئي تنهنجي ڀيڻ
فَتَقُوۡلُ هَلۡ اَدُلُّكُمۡ عَلٰى مَنۡ يَّكۡفُلُهٗ ؕ
پوءِ چوڻ پئي چا آءٌ ڏس ڏيان توهان کي ان تي جيڪو پالي انهي کي، ❻

وقف لازم

فَرَجَعْنٰكَ اِلٰٓى اُمِّكَ كَیْ تَقَرَّ عَیْنُهَا وَ لَا تَحْزَنَ۬ؕ وَ

پوءِ موٽايوسون توکي تنهنجي ماءُ ڏانهن جيئن نرن اکيون ان جون ۽ نہ ڏکاري ٿئي، ۽

قَتَلْتَ نَفْسًا فَنَجَّیْنٰكَ مِنَ الْغَمِّ وَ فَتَنّٰكَ

تو ماري وڌو هڪ ماڻهو کي ❶ پوءِ ڇڏايوسون توکي مونجهہ کان ۽ نجو کيوسون توکي

فُتُوْنًا۬ ۫ فَلَبِثْتَ سِنِیْنَ فِیْۤ اَهْلِ مَدْیَنَ۬ ۙ ثُمَّ جِئْتَ

آزمائي، پوءِ تون رهي پئين کيترا ورهيہ مدين وارن ۾، پوءِ تون آئين

عَلٰى قَدَرٍ یّٰمُوْسٰى ﴿۴۰﴾ وَ اصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِیْ ﴿۴۱﴾ ۚ اِذْهَبْ اَنْتَ وَ

تقدير سان اي موسىٰ. ۽ خاص ڪيم توکي پنهنجي لاءِ. وڃ تون ۽

اَخُوْكَ بِاٰیٰتِیْ وَ لَا تَنِیَا فِیْ ذِكْرِیْ ﴿۴۲﴾ ۚ اِذْهَبَاۤ

تنهنجو ڀاءُ منهنجون آيتون کڻي ۽ نہ سُستي ڪجو منهنجي ذڪر ۾. ❷ وڃو ٻئي

اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهٗ طَغٰى ﴿۴۳﴾ ۚ ۖ فَقُوْلَا لَهٗ قَوْلًا لَّیِّنًا لَّعَلَّهٗ

فرعون ڏانهن جو اهو سرڪش ٿيو آهي. پوءِ ڳالهائجو انهي سان ڳالهہ نرم ❸ شايد

یَتَذَكَّرُ اَوْ یَخْشٰى ﴿۴۴﴾ قَالَا رَبَّنَاۤ اِنَّنَا نَخَافُ اَنْ یَّفْرُطَ

نصيحت قبولي يا ڊڄي وڃي. چيائون رب اسان جا اسين ڊڄون ٿا تہ متان زيادتي ڪري

عَلَیْنَاۤ اَوْ اَنْ یَّطْغٰى ﴿۴۵﴾ قَالَ لَا تَخَافَاۤ اِنَّنِیْ مَعَكُمَاۤ اَسْمَعُ

اسان تي يا ڏاڍ ڪري. فرمايائين نہ ڊڄو آءٌ توهان سان گڏ آهيان ٻڌان ٿو

وَ اَرٰى ﴿۴۶﴾ فَاْتِیٰهُ فَقُوْلَاۤ اِنَّا رَسُوْلَا رَبِّكَ فَاَرْسِلْ

۽ ڏسان ٿو. پوءِ وڃو ان وٽ ۽ چئو تہ اسان ٻئي تنهنجي رب جا رسول آهيون پوءِ آزاد ڪر

مَعَنَا بَنِیْۤ اِسْرَآءِیْلَ۬ ۙ وَ لَا تُعَذِّبْهُمْ ؕ قَدْ جِئْنٰكَ بِاٰیَةٍ

اسان سان بني اسرائيل کي ۽ نہ ايذاءُ ڏي انهن کي، اسان آندي آهي تو وٽ نشاني

مِّنْ رَّبِّكَ ؕ وَ السَّلٰمُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى ﴿۴۷﴾ اِنَّا

تنهنجي رب جي، ۽ سلامتي آهي ان تي جيڪو هلي هدايت تي. يقينن

قَدْ اُوْحِيَ اِلَيْنَآ اَنَّ الْعَذَابَ عَلٰى مَنْ كَذَّبَ وَ

حڪم ڪيو ويو اسان ڏانهن ته عذاب ان تي آهي جيڪو ڪوڙو ڪري ۽

تَوَلّٰى ﴿٤٨﴾ قَالَ فَمَنْ رَّبُّكُمَا يٰمُوْسٰى ﴿٤٩﴾ قَالَ رَبُّنَا الَّذِيْٓ

منهن ڦيري. چيائين ڪهڙو آهي رب توهان جو اي موسىٰ؟ ❶ چيائين اسان جو رب اهو آهي

اَعْطٰى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهٗ ثُمَّ هَدٰى ﴿٥٠﴾ قَالَ فَمَا

جنهن ڏني هر شيءِ کي سندس صورت پوءِ رستو ڏيکاريائين. چيائين پوءِ ڪهڙو

بَالُ الْقُرُوْنِ الْاُوْلٰى ﴿٥١﴾ قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّيْ فِيْ كِتٰبٍ ج

حال ٿيندو قومن پهرين جو. ❷ چيائين ان جي خبر منهنجي خدا وٽ آهي دفتر ۾،

لَا يَضِلُّ رَبِّيْ وَ لَا يَنْسَى ﴿٥٢﴾ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ

نه ٿو ڀُلي منهنجو رب ۽ نه ٿو وساري. اهو جنهن پيدا ڪئي توهان لاءِ

الْاَرْضَ مَهْدًا وَّ سَلَكَ لَكُمْ فِيْهَا سُبُلًا وَّ اَنْزَلَ

زمين وڇاڻو ڪري ۽ جاري ڪيائين توهان لاءِ انهي ۾ رستا ۽ لاٿائين

مِنَ السَّمَآءِ مَآءً ط فَاَخْرَجْنَا بِهٖٓ اَزْوَاجًا مِّنْ نَّبَاتٍ

آسمان کان پاڻي، پوءِ اسان پيدا ڪياسون ان سان جوڙا سَلن مان

شَتّٰى ﴿٥٣﴾ كُلُوْا وَ ارْعَوْا اَنْعَامَكُمْ ط اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ

طرحين طرحين. کائو ۽ چاريو پنهنجي جانورن کي، بيشڪ انهيءَ ۾ نشانيون آهن

ع ٣ / ١١ لِّاُولِي النُّهٰى ﴿٥٤﴾ ع مِنْهَا خَلَقْنٰكُمْ وَ فِيْهَا نُعِيْدُكُمْ

عقل وارن لاءِ. ❸ انهيءَ مان پيدا ڪيوسون توهان کي ۽ انهي ۾ موٽائينداسون توهان کي

وَ مِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً اُخْرٰى ﴿٥٥﴾ وَ لَقَدْ اَرَيْنٰهُ

۽ انهي مان ڪڍنداسون توهان کي ٻئي ڀيري. ۽ يقينن اسان ڏيکاريون ان کي

اٰيٰتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَ اَبٰى ﴿٥٦﴾ قَالَ اَجِئْتَنَا

آيتون پنهنجون سموريون پوءِ ڪوڙو ڪيائين ۽ انڪار ڪيائين. چوي پيو آيو آهين

لِتُخْرِجَنَا مِنْ اَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يٰمُوْسٰى ﴿٥٧﴾

تہ ڪڍين اسان کي اسان جي ملڪ مان پنهنجي جادو سان اي موسيٰ.

فَلَنَاْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهٖ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكَ

پوءِ اسان بہ آڻينداسون تنهنجي لاءِ جادو اهڙوئي سو ڪر مقرر اسان جي ۽ پنهنجي وچ ۾

مَوْعِدًا لَّا نُخْلِفُهٗ نَحْنُ وَ لَاۤ اَنْتَ مَكَانًا سُوًى ﴿٥٨﴾ قَالَ

وقت نہ هٽنداسون ان کان اسان ۽ نڪي تون ئي، هڪ ميدان سڌي تي. چيائين

مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّيْنَةِ وَ اَنْ يُّحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى ﴿٥٩﴾

توهان سان انجام آهي جشن واري ڏينهن ❶ ۽ ميڙيا وڃن ماڻهو منجهندجو.

فَتَوَلّٰى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهٗ ثُمَّ اَتٰى ﴿٦٠﴾ قَالَ لَهُمْ

پوءِ پُٺي ڏني فرعون پوءِ گڏ ڪيائين پنهنجي سِٽا پوءِ آيو. چيو انهن کي

مُّوْسٰى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوْا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا فَيُسْحِتَكُمْ

مُوسيٰ ويل هجيوَ نہ مَڙهيو الله تي ڪوڙ اهو پاڙ پٽيندو توهان جي

بِعَذَابٍۚ وَ قَدْ خَابَ مَنِ افْتَرٰى ﴿٦١﴾ فَتَنَازَعُوْۤا اَمْرَهُمْ

عذاب سان، ۽ ناڪام ٿيو اهو جنهن ناهيو ڪوڙ. پوءِ انهن بحث ڪيو پنهنجي ڪم لاءِ

بَيْنَهُمْ وَ اَسَرُّوا النَّجْوٰى ﴿٦٢﴾ قَالُوْۤا اِنْ هٰذٰنِ لَسٰحِرٰنِ يُرِيْدٰنِ

پاڻ ۾ ۽ لڪايائون صلاح ڪي. چوَن پيا اهي ٻئي جادوگر آهن جيڪي چاهين ٿا

اَنْ يُّخْرِجٰكُمْ مِّنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَ يَذْهَبَا

تہ ڪڍي ڇڏين توهان کي توهان جي ملڪ مان پنهنجي جادو سان ۽ گم ڪن

بِطَرِيْقَتِكُمُ الْمُثْلٰى ﴿٦٣﴾ فَاَجْمِعُوْا كَيْدَكُمْ ثُمَّ ائْتُوْا صَفًّاۚ وَ

توهان جي طريقي يلي ڪي. پوءِ گڏ ڪريو پنهنجا ڪرتب ۽ اچو قطار ڪري، ۽

قَدْ اَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلٰى ﴿٦٤﴾ قَالُوْا يٰمُوْسٰۤى اِمَّاۤ اَنْ تُلْقِيَ

سوڀارو ٿيندو اڄ اهوئي جو غالب ٿيندو. چيائون اي موسيٰ تون اُڇليندين

وَاِمَّآ اَنْ نَّكُوْنَ اَوَّلَ مَنْ اَلْقٰى ﴿٦٥﴾ قَالَ بَلْ اَلْقُوْا ۚ
يا اسين هجون پهريان اُڇليندڙ. فرمايائين بلڪ توهان ئي اُڇليو،

فَاِذَا حِبَالُهُمْ وَ عِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ اِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ
پوءِ اوچتو انهن جون رسيون ۽ لٺيون سندس خيال ۾ آيو ته انهن جي جادو ڪان

اَنَّهَا تَسْعٰى ﴿٦٦﴾ فَاَوْجَسَ فِيْ نَفْسِهٖ خِيْفَةً مُّوْسٰى ﴿٦٧﴾ قُلْنَا
ڊوڙن ٿيون. ❶ پوءِ محسوس ڪيو پنهنجي دل ۾ خطري ڪي ❷ موسىٰ. اسان چيو

لَا تَخَفْ اِنَّكَ اَنْتَ الْاَعْلٰى ﴿٦٨﴾ وَ اَلْقِ مَا فِيْ يَمِيْنِكَ
ته نه ڊڄ بيشڪ تون ئي غالب آهين. ۽ اُڇل جيڪي تنهنجي هٿ ۾ آهي

تَلْقَفْ مَا صَنَعُوْا ؕ اِنَّمَا صَنَعُوْا كَيْدُ سٰحِرٍ ؕ وَ
ته ڳهي وڃي جيڪي انهن ڪيو، انهن جيڪي ڪيو سو مڪر مداريءَ جو آهي، ۽

لَا يُفْلِحُ السّٰحِرُ حَيْثُ اَتٰى ﴿٦٩﴾ فَاُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوْٓا
سوڀ نه لهندو مداري جتي به اچي. پوءِ جُهڪي پيا جادوگر سجدي ۾ چيائون

اٰمَنَّا بِرَبِّ هٰرُوْنَ وَ مُوْسٰى ﴿٧٠﴾ قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهٗ قَبْلَ
ايمان آندو سون رب تي هارون ۽ موسىٰ جي. چيو فرعون مڃيو تا توهان ان کي اڳ ۾ ئي

اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ ؕ اِنَّهٗ لَكَبِيْرُكُمُ الَّذِيْ عَلَّمَكُمُ
جو آءٌ اجازت ڏيان توهان کي، اهوئي وڏو آهي توهان جو جنهن سيکاريو توهان کي

السِّحْرَ ۚ فَلَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَ اَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ وَّ
سحر، پوءِ ضرور ڪٽيندس توهان جا هٿ ۽ توهان جا پير ابتڙ ۽

لَاُوصَلِّبَنَّكُمْ فِيْ جُذُوْعِ النَّخْلِ ؗ وَ لَتَعْلَمُنَّ اَيُّنَآ
ڦاسي ڏيندم توهان کي کجين جي بندن تي ۽ ضرور ڄاڻندؤ ته اسان مان ڪنهن جو آهي

اَشَدُّ عَذَابًا وَّ اَبْقٰى ﴿٧١﴾ قَالُوْا لَنْ نُّؤْثِرَكَ عَلٰى مَا
سخت عذاب ۽ گهڻي تائين رهندڙ. چيائون ته اڳرو ڪندا سون توکي ان تي

جَآءَنَا مِنَ الْبَيِّنٰتِ وَ الَّذِيْ فَطَرَنَا
جيڪي آندا اسان وٽ موسيٰ چٽا دليل ۽ نہ انهي تي جنهن پيدا ڪيو اسان کي

فَاقْضِ مَآ اَنْتَ قَاضٍ ؕ اِنَّمَا تَقْضِيْ هٰذِهِ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ؕ﴿٧٢﴾
پوءِ تون ڪر جيڪي ڪرڻو اٿيئي، رڳو تون ڪندين هن دنيا جي حياتي ۾.

اِنَّآ اٰمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطٰيٰنَا وَ مَآ
اسان ايمان آندو پنهنجي رب تي جيئن بخشي اسان کي اسان جا گناهہ ۽ اهو

اَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ ؕ وَ اللّٰهُ خَيْرٌ وَّ اَبْقٰى ﴿٧٣﴾
جيڪي تو مجبور ڪيو اسان کي جادو ڪرڻ تي، ۽ الله ڀلو آهي ۽ سدائين رهندڙ آهي.

اِنَّهٗ مَنْ يَّاْتِ رَبَّهٗ مُجْرِمًا فَاِنَّ لَهٗ جَهَنَّمَ ؕ لَا يَمُوْتُ
پَڪ جيڪو آيو پنهنجي رب وٽ ڏوهي ٿي تہ انهي لاءِ دوزخ آهي، نہ مرندو

فِيْهَا وَ لَا يَحْيٰى ﴿٧٤﴾ وَ مَنْ يَّاْتِهٖ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصّٰلِحٰتِ
ان ۾ ۽ نہ جيئرو هوندو. ۽ جيڪو آيو پنهنجي رب وٽ مومن ٿي عمل چڱا ڪندي

فَاُولٰٓئِكَ لَهُمُ الدَّرَجٰتُ الْعُلٰى ﴿٧٥﴾ لا جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِيْ
تہ اُهي ئي آهن جن لاءِ درجا بلند آهن. باغ رهڻ لاءِ وهن ٿيون

مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ وَ ذٰلِكَ جَزٰٓؤُا مَنْ
انهن جي هيٺان واهيون هميشہ رهندا اُتي، ۽ اِهو آهي بدلو انهي جو

تَزَكّٰى ﴿٧٦﴾ ع وَ لَقَدْ اَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰٓى ۵ لا اَنْ اَسْرِ بِعِبَادِيْ
جيڪو پاڪ ٿيو. ۽ اسان حڪم موڪليو موسيٰ ڏانهن تہ راتو واهہ ڪڍ منهنجي ٻانهن کي

فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيْقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا ۙ لَّا تَخٰفُ دَرَكًا وَّ لَا
پوءِ ناهہ انهن لاءِ رستو سمنڊ ۾ ❷ سُڪل، نہ ڊڄندين پڪڙڻ کان ۽ نہ

تَخْشٰى ﴿٧٧﴾ فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُوْدِهٖ فَغَشِيَهُمْ
ڊڄندين. پوءِ پُٺيان پيو انهن جي فرعون پنهنجي لشڪر سميت پوءِ ڍڪيو انهن کي

مِّنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ﴿٧٨﴾ وَ اَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهٗ وَ

سمنڊ مان انهيءَ جنهن ٻوڙيو انهن کي. ۽ گمراهه ڪيو فرعون پنهنجي قوم کي ۽

مَا هَدٰى ﴿٧٩﴾ يٰبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ قَدْ اَنْجَيْنٰكُمْ مِّنْ عَدُوِّكُمْ

نه هدايت ڪيائين. اي بني اسرائيل اسان ڇڏايوسون توهان کي توهان جي دشمن کان

وَ وٰعَدْنٰكُمْ جَانِبَ الطُّوْرِ الْاَيْمَنَ وَ نَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ

۽ انجام ڪيوسون توهان سان طور جي ساڄي پاسي ۽ لاٿاسون توهان تي شڪر

وَ السَّلْوٰى ﴿٨٠﴾ كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ وَ لَا تَطْغَوْا

۽ ٻٽيرا. (١) کائو سُٺين شين مان جيڪي ڏنيونسون توهان کي ۽ نه بي فرماني ڪريو

فِيْهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِيْ ۚ وَ مَنْ يَّحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِيْ

ان ۾ پوءِ نازل ٿيندو توهان تي منهنجو غضب، ۽ جنهن تي پيو منهنجو غضب

فَقَدْ هَوٰى ﴿٨١﴾ وَ اِنِّيْ لَغَفَّارٌ لِّمَنْ تَابَ وَ اٰمَنَ وَ

ته اهو برباد ٿيو. ۽ آءٌ بخشيندڙ آهيان ان کي جنهن توبهه ڪئي ۽ يقين ڪيو ۽

عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدٰى ﴿٨٢﴾ وَ مَآ اَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ

چڱو عمل ڪيو پوءِ رهيو هدايت تي. (٢) ۽ ڪنهن تڪڙو آندو تو کي پنهنجي قوم کان

يٰمُوْسٰى ﴿٨٣﴾ قَالَ هُمْ اُولَآءِ عَلٰٓى اَثَرِيْ وَ عَجِلْتُ اِلَيْكَ

اي موسيٰ. (٣) چيائين اهي منهنجي پُٺيان آهن ۽ آءٌ تڪڙو آيس تو ڏانهن

رَبِّ لِتَرْضٰى ﴿٨٤﴾ قَالَ فَاِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ

منهنجا رب جيئن تون راضي ٿئين. فرمايائين ته اسان آزمايوسون تنهنجي قوم کي

مِنْۢ بَعْدِكَ وَ اَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ﴿٨٥﴾ فَرَجَعَ مُوْسٰٓى

تنهنجي پُٺيان ۽ گمراهه ڪيو انهن کي سامريءَ. (٤) پوءِ موٽيو موسيٰ

اِلٰى قَوْمِهٖ غَضْبَانَ اَسِفًا ۚ قَالَ يٰقَوْمِ اَلَمْ يَعِدْكُمْ

پنهنجي قوم ڏانهن ڪاوڙجي افسوس ڪندي، چيائين اي قوم ڇا نه وعدو ڪيو توهان سان

رَبُّكُمْ وَعْدًا حَسَنًا ۬ۥ اَ فَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ اَمْ اَرَدْتُّمْ

توهان جي رب وعدو يلو، چا پوءِ ڊگھي ٿي توهان تي مدت يا توهان گھريو

اَنْ يَّحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ فَاَخْلَفْتُمْ

تہ پوي توهان تي غضب توهان جي رب کان پوءِ برخلافي ڪئي توهان

مَّوْعِدِيْ ﴿٨٦﴾ قَالُوْا مَآ اَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ

منهنجي وعدي جي. چيائون نہ برخلافي ڪئي اٿئون تنهنجي وعدي جي

بِمَلْكِنَا وَلٰكِنَّا حُمِّلْنَآ اَوْزَارًا مِّنْ زِيْنَةِ الْقَوْمِ

پنهنجي اختيار سان پر ڪٽايا ويا اسان کي بار قوم جي زيورن جا

فَقَذَفْنٰهَا فَكَذٰلِكَ اَلْقَى السَّامِرِيُّ ﴿٨٧﴾ فَاَخْرَجَ لَهُمْ

پوءِ اهي اُڇلايا سون پوءِ اهڙي طرح ڊاليو سامري. پوءِ تيار ڪيائين انهن لاءِ

عِجْلًا جَسَدًا لَّهٗ خُوَارٌ فَقَالُوْا هٰذَآ اِلٰهُكُمْ وَ اِلٰهُ

گابو بوتو جنهن کي هئي رنڀ پوءِ چيائون هي آهي اِله توهان جو ۽ اِله

مُوْسٰى فَنَسِيَ ﴿٨٨﴾ اَ فَلَا يَرَوْنَ اَلَّا يَرْجِعُ اِلَيْهِمْ قَوْلًا ۬ۥ وَّ لَا

موسٰي جو، پوءِ وساريائين. چا پوءِ نہ ٿا ڏسن تہ اهو نہ توڙئي انهن کي جواب، ۽ نہ

يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَّ لَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾ وَ لَقَدْ قَالَ لَهُمْ هٰرُوْنُ

تو مالڪ ٿئي انهن جي نقصان جو ۽ نڪي نفعي جو. ۽ يقينن چيو انهن کي هارون

مِنْ قَبْلُ يٰقَوْمِ اِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهٖ ۚ وَ اِنَّ

اڳ ۾ تہ اي منهنجي قوم رڳو توهان کي آزمايو ويو ان سان، ۽ بلاشڪ

رَبَّكُمُ الرَّحْمٰنُ فَاتَّبِعُوْنِيْ وَ اَطِيْعُوْٓا اَمْرِيْ ﴿٩٠﴾

رب توهان جو رحمان آهي پوءِ منهنجي تابعداري ڪريو ۽ مڃيو حڪم منهنجو.

قَالُوْا لَنْ نَّبْرَحَ عَلَيْهِ عٰكِفِيْنَ حَتّٰى يَرْجِعَ اِلَيْنَا مُوْسٰى ﴿٩١﴾

چيائون يڪو رهندا سون ان تي ٽڪندڙ جيسين موٽي اچي اسان وٽ موسٰي.

قَالَ يٰهٰرُوْنُ مَا مَنَعَكَ اِذْ رَاَيْتَهُمْ ضَلُّوْٓا ﴿٩٢﴾ اَلَّا

چيائين اي هارون ڪنهن روڪيو توکي جڏهن ڏٺو توانهن کي گمراهه ٿيندي. ڇو نہ

تَتَّبِعَنِ ؕ اَفَعَصَيْتَ اَمْرِيْ ﴿٩٣﴾ قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا

پُٺيان لڳين منهنجي، ڇا پوءِ رد ڪيو تو حڪم منهنجو. چيائين اي منهنجي امڙ جا پُٽ (1) نہ

تَاْخُذْ بِلِحْيَتِيْ وَلَا بِرَاْسِيْ ۚ اِنِّيْ خَشِيْتُ اَنْ تَقُوْلَ فَرَّقْتَ

پڪڙ منهنجي ڏاڙهي ۽ نہ مٿي جا وار، آءٌ ڊنس تہ تون چوندين تہ ڦوٽ وڌءِ

بَيْنَ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِيْ ﴿٩٤﴾ قَالَ فَمَا

بني اسرائيل ۾ ۽ نہ خيال رکيئي منهنجي چوڻ جو. چيو موسيٰ ڇا

خَطْبُكَ يٰسَامِرِيُّ ﴿٩٥﴾ قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوْا بِهٖ

حال آهي تنهنجو اي سامري. چيائين مون ڏٺو اهو جو نہ ڏٺوبين انهي کي

فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ اَثَرِ الرَّسُوْلِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذٰلِكَ سَوَّلَتْ

پوءِ ڀريم مُٺ رسول جي رَند تان پوءِ اِها وڌم ۽ اهڙي طرح ناهي ڏنو

لِيْ نَفْسِيْ ﴿٩٦﴾ قَالَ فَاذْهَبْ فَاِنَّ لَكَ فِي الْحَيٰوةِ اَنْ

مون کي منهنجي نفس. فرمايائين هليو وڃ پوءِ تو لاءِ آهي عمر ۾ جو

تَقُوْلَ لَا مِسَاسَ ۪ وَاِنَّ لَكَ مَوْعِدًا

چوندين نہ هٿ لڳي (2) ۽ بيشڪ تولاءِ هڪ وعدو ٿيل آهي

لَّنْ تُخْلَفَهٗ ۚ وَانْظُرْ اِلٰٓى اِلٰهِكَ الَّذِيْ ظَلْتَ عَلَيْهِ

جو ان کان ڪينَ گُسائيندين، ۽ ڏِس پنهنجي خدا ڏانهن جنهن تي ٿيو هئين

عَاكِفًا ؕ لَنُحَرِّقَنَّهٗ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهٗ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ﴿٩٧﴾

مجاور، اسان ضرور ساڙينداسون انهي کي پوءِ ڇٽينداسون ان کي سمنڊ ۾ اڏاري (3).

اِنَّمَآ اِلٰهُكُمُ اللّٰهُ الَّذِيْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ وَسِعَ

رڳو معبود توهان جو الله ئي آهي اهو جو ناهي ڪو مالڪ سواءِ ان جي، ماپايائين

كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾ كَذٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ مَا

هر شيءِ کي علم ۾. اهڙيءَ طرح بيان ڪريون ٿا توتي ڪجھ خبرون انهن جون

قَدْ سَبَقَ ۚ وَ قَدْ اٰتَيْنٰكَ مِنْ لَّدُنَّا ذِكْرًا ﴿٩٩﴾ مَنْ اَعْرَضَ عَنْهُ

جيڪي گذريون ۽ ڏنو سون توکي پنهنجي طرفان قرآن. جيڪو منهن موڙيندو انهي کان

فَاِنَّهٗ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وِزْرًا ﴿١٠٠﴾ خٰلِدِيْنَ فِيْهِ ۭ وَ سَآءَ لَهُمْ

ته اهو کڻندو قيامت ڏينهن بار. هميشه رهندا ان ۾ ۽ بڇڙو آهي انهن لاءِ

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ حِمْلًا ﴿١٠١﴾ يَّوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّوْرِ وَ نَحْشُرُ

قيامت جي ڏينهن بار کڻڻ. جنهن ڏينهن ڦوڪي ويندي صور ❶ ۽ گڏ ڪنداسون

الْمُجْرِمِيْنَ يَوْمَىِٕذٍ زُرْقًا ﴿١٠٢﴾ يَّتَخَافَتُوْنَ بَيْنَهُمْ اِنْ

ڏوهارين کي ان ڏينهن نيرين اکين وارو ڪري. هوريان ڳالهائيندا پاڻ ۾ ته نه

لَّبِثْتُمْ اِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٣﴾ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُوْلُوْنَ اِذْ يَقُوْلُ

ٽڪيا آهيو مگر ڏهه ڏينهن. اسين خوب ڄاڻون ٿا جيڪي چون ٿا جڏهن چوندو

اَمْثَلُهُمْ طَرِيْقَةً اِنْ لَّبِثْتُمْ اِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٤﴾ وَ يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْجِبَالِ

انهن مان ڀلي رَوِش وارو ته نه ترسيا آهيو مگر هڪ ڏينهن ۽ پُڇن ٿا توکان جبلن بابت

فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّيْ نَسْفًا ﴿١٠٥﴾ فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٠٦﴾

پوءِ چؤ پوريندو انهن کي منهنجو رب پوري. پوءِ ڪري ڇڏيندن ميدان صاف.

لَّا تَرٰى فِيْهَا عِوَجًا وَّ لَآ اَمْتًا ﴿١٠٧﴾ يَوْمَىِٕذٍ يَّتَّبِعُوْنَ الدَّاعِيَ

نه ڏسندين انهي ۾ لاڙهه ۽ نڪي چاڙهه. ان ڏينهن لڳندا پنيان سڏيندڙ جي

لَا عِوَجَ لَهٗ ۚ وَ خَشَعَتِ الْاَصْوَاتُ لِلرَّحْمٰنِ فَلَا تَسْمَعُ اِلَّا

ناهي ڪو ڏِنگ ان ۾ ۽ جهڪا ٿيندا آواز رحمان جي اڳيان پوءِ نه ٻڌندين مگر

هَمْسًا ﴿١٠٨﴾ يَوْمَىِٕذٍ لَّا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَ

پٽڪو. ان ڏينهن فائدو نه ڏيندي سفارش مگر جنهن کي موڪل ڏئي الله ۽

رَضِيَ لَهٗ قَوْلًا ﴿١٠٩﴾ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَ مَا

وٽيس ان جو ڳالهائڻ. اهو ڄاڻي ٿو جيڪي انهن جي اڳيان آهي ۽ جيڪي

خَلْفَهُمْ وَ لَا يُحِيْطُوْنَ بِهٖ عِلْمًا ﴿١١٠﴾ وَ عَنَتِ الْوُجُوْهُ لِلْحَيِّ

انهن جي پنيان آهي ۽ اهي نه ٿا گهيرو ڪن ان تي علم سان. ۽ جهڪي پيا منهن سدا جيئري

الْقَيُّوْمِ ؕ وَ قَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١١﴾ وَ مَنْ يَّعْمَلْ

سگهاري جي آڏو ۽ خراب ٿيو اهو جنهن ڪنيو ظلم. ۽ جيڪو ڪندو

مِنَ الصّٰلِحٰتِ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخٰفُ ظُلْمًا وَّ لَا هَضْمًا ﴿١١٢﴾

چڱايون ۽ آهي ايمان وارو سو نه ڊڄندو ظلم کان ۽ نڪي نقصان کان.

وَ كَذٰلِكَ اَنْزَلْنٰهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا وَّ صَرَّفْنَا فِيْهِ مِنَ الْوَعِيْدِ

۽ اهڙي طرح نازل ڪيوسون قرآن عربي ٻولي ۾ ۽ ڏُهرايوسون ان ۾ ڪجهه ڏڙڪو

لَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ اَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ﴿١١٣﴾ فَتَعٰلَى اللّٰهُ الْمَلِكُ

من اهي پرهيزڪن يا پيدا ڪري انهن ۾ سمجهه. پوءِ مٿانهون آهي الله بادشاهه

الْحَقُّ ۚ وَ لَا تَعْجَلْ بِالْقُرْاٰنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يُّقْضٰۤى اِلَيْكَ وَحْيُهٗ ز

سچو ۽ نه تڪڙ ڪر قرآن سان ① ان کان اڳي جو پورو ٿئي توتي پهچڻ ان جو

وَ قُلْ رَّبِّ زِدْنِيْ عِلْمًا ﴿١١٤﴾ وَ لَقَدْ عَهِدْنَاۤ اِلٰۤى اٰدَمَ

۽ چؤ اي رب وڌاءِ منهنجو علم. ۽ ائين ئي پارت ڪئي سون آدم کي

مِنْ قَبْلُ فَنَسِيَ وَ لَمْ نَجِدْ لَهٗ عَزْمًا ﴿١١٥﴾ع وَ اِذْ قُلْنَا ع ٦ ١١ ١٥

اڳ ۾ پوءِ وساريائين ۽ نه لڌي سون ان ۾ پڪائي. ۽ جڏهن چيوسون

لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْۤا اِلَّاۤ اِبْلِيْسَ ؕ اَبٰى ﴿١١٦﴾

ملائڪن کي سجدو ڪريو آدم کي ته سجدي ۾ پيا مگر ابليس، انڪار ڪيائين.

فَقُلْنَا يٰۤاٰدَمُ اِنَّ هٰذَا عَدُوٌّ لَّكَ وَ لِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا

پوءِ چيوسون اي آدم يقينن هي دشمن آهي تنهنجو ۽ تنهنجي زال جو پوءِ ڪڍي نه توهان کي

مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقٰى ﴿۱۱۷﴾ اِنَّ لَكَ اَلَّا تَجُوْعَ فِيْهَا وَ
جنت مان پوءِ تڪليف ۾ پوندين. بيشڪ تولاءِ آهي ته نه بکيو ٿيئين ان ۾ ۽

لَا تَعْرٰى ﴿۱۱۸﴾ وَ اَنَّكَ لَا تَظْمَؤُا فِيْهَا وَ لَا تَضْحٰى ﴿۱۱۹﴾ فَوَسْوَسَ
نه اگهاڙو. ۽ هي به ته نه اُڃو ٿيندين اتي ۽ نه اُس لڳندءِ. پوءِ خيال وڌو

اِلَيْهِ الشَّيْطٰنُ قَالَ يٰۤاٰدَمُ هَلْ اَدُلُّكَ عَلٰى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَ
انهي کي شيطان چيائين اي آدم ڏس ڏيان توکي بقا جي وڻ جو ۽

مُلْكٍ لَّا يَبْلٰى ﴿۱۲۰﴾ فَاَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا
اهڙي ملڪ جو جيڪو پراڻو ئي نه ٿئي. (١) پوءِ ٻنهي کاڌو انهي مان پوءِ کُلي پيا انهن تي

سَوْاٰتُهُمَا وَ طَفِقَا يَخْصِفٰنِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَّرَقِ الْجَنَّةِ ز وَ عَصٰۤى
بدن انهن جا ۽ لڳا چنبڙائڻ پاڻ تي پن بهشت جا (٢) ۽ چيو نه ورتو

اٰدَمُ رَبَّهٗ فَغَوٰى ﴿۱۲۱﴾ ثُمَّ اجْتَبٰهُ رَبُّهٗ فَتَابَ عَلَيْهِ
آدم پنهنجي رب جو پوءِ ڀٽڪي ويو. وري چونڊيو ان کي سندس پروردگار پوءِ وريو انهي تي

وَ هَدٰى ﴿۱۲۲﴾ قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيْعًاۢ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ج
۽ ڏَڳ لاتائين. فرمايائين ٻئي لهو اِتان گڏجي ٿيندؤ توهان هڪ ٻئي جا ويري، (٣)

فَاِمَّا يَاْتِيَنَّكُمْ مِّنِّيْ هُدًى ڵا فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ
پوءِ جيڪڏهن اچي توهان وٽ منهنجي طرفان هدايت پوءِ جيڪو هليو منهنجي ڏَسَ تي

فَلَا يَضِلُّ وَ لَا يَشْقٰى ﴿۱۲۳﴾ وَ مَنْ اَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِيْ فَاِنَّ
ته نه ڀُلندو ۽ نه تڪليف ۾ پوندو. ۽ جنهن منهن موڙيو منهنجي ذڪر کان ته

لَهٗ مَعِيْشَةً ضَنْكًا وَّ نَحْشُرُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَعْمٰى ﴿۱۲۴﴾
انهي لاءِ ٿيندو گذران تنگ ۽ آڻيندا سون ان کي قيامت ڏينهن انڌو ڪري.

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِيْۤ اَعْمٰى وَ قَدْ كُنْتُ بَصِيْرًا ﴿۱۲۵﴾
چوندو اي منهنجا رب ڇو آندو تو مون کي انڌو ڪري ۽ آءٌ ته هئس سجو.

قَالَ كَذٰلِكَ اَتَتْكَ اٰيٰتُنَا فَنَسِيْتَهَا ۚ وَ

فرمائيندو ائين ئي آيون تو وٽ اسان جون آيتون پوءِ اهي وساري ڇڏيئي، ۽

كَذٰلِكَ الْيَوْمَ تُنْسٰى ﴿١٢٦﴾ وَ كَذٰلِكَ نَجْزِيْ مَنْ

اهڙي طرح اڄ وساريو ويو تو کي. ❶ ۽ ائين ئي بدلو ڏيندا آهيون ان کي

اَسْرَفَ وَ لَمْ يُؤْمِنْ بِاٰيٰتِ رَبِّهٖ ؕ وَ

جيڪو حد ٽپي ۽ يقين نہ ڪري پنهنجي رب جي ڳالهين تي، ۽

لَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَدُّ وَ اَبْقٰى ﴿١٢٧﴾ اَ فَلَمْ يَهْدِ

اجا عذاب آخرت جو وڌيڪ سخت آهي ۽ دائمي آهي. ڇا پوءِ نہ هدايت ڏني

لَهُمْ كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنَ الْقُرُوْنِ

انهن کي هن ڳالهہ تہ ڪيتريون ئي تباهہ ڪيون سون انهن کان اڳ قومون

يَمْشُوْنَ فِيْ مَسٰكِنِهِمْ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ

جو هي گهمن ٿا انهن جي جاين ۾، بيشڪ انهي ۾ نشانيون آهن

لِّاُولِي النُّهٰى ﴿١٢٨﴾ ع وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ لَكَانَ

عقل وارن لاءِ. جيڪڏهن نہ هجي ها فيصلو اڳاٽو تنهنجي رب جو تہ ٿئي ها

لِزَامًا وَّ اَجَلٌ مُّسَمًّى ؕ﴿١٢٩﴾ فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُوْلُوْنَ

عذاب لاڳو ۽ جي نہ هجي ها مدت مقرر. پوءِ تون صبر ڪر ان تي جيڪي چون ٿا

وَ سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوْعِ الشَّمْسِ وَ قَبْلَ

۽ تسبيح پڙهہ تعريف سان پنهنجي رب لاءِ اڳي سڄ اُڀرڻ کان ۽ اڳي

غُرُوْبِهَا ۚ وَ مِنْ اٰنَآئِ الَّيْلِ فَسَبِّحْ وَ اَطْرَافَ النَّهَارِ

سڄ لٿي کان، ۽ رات جي وقتن ۾ بہ پوءِ تسبيح پڙهہ ۽ ڏينهن جي طرفن ۾

لَعَلَّكَ تَرْضٰى ﴿١٣٠﴾ وَ لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا

يقينن تون راضي ٿيندين. ۽ نہ ڪڙ اکيون پنهنجون ان شيءِ ڏانهن

مَتَّعْنَا بِهٖٓ اَزْوَاجًا مِّنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا۬ۙ
جاڏنيسون | كيترن كي | انهن مان | رونق | دنياجي حياتيءَ جي

لِنَفْتِنَهُمْ فِيْهِ ؕ وَ رِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَّ اَبْقٰى ﴿۱۳۱﴾
جيئن آزمايون انهن کي | ان ۾ ❶ ۽ | رزق | تنهنجي رب جو | بهتر ۽ پائيدار آهي. ❷

وَ اْمُرْ اَهْلَكَ بِالصَّلٰوةِ وَ اصْطَبِرْ عَلَيْهَا ؕ
۽ حڪم ڪر | پنهنجي گهروارن کي | نماز جو ۽ | مضبوط ٿيءُ | ان تي،

لَا نَسْـَٔلُكَ رِزْقًا ؕ نَحْنُ نَرْزُقُكَ ؕ وَ الْعَاقِبَةُ
اسين نہ ٿا گهرون توکان | روزي، | اسان ئي روزي ڏيون ٿا توکي، ۽ | چڱي پڇاڙي آهي

لِلتَّقْوٰى ﴿۱۳۲﴾ وَ قَالُوْا لَوْلَا يَاْتِيْنَا بِاٰيَةٍ مِّنْ رَّبِّهٖ ؕ
پرهيزگاريءَ جي. ۽ | چيائون | ڇو نہ | ٿو آڻي اسان وٽ | ڪا نشاني | پنهنجي رب ڪان،

اَوَ لَمْ تَاْتِهِمْ بَيِّنَةُ مَا فِي الصُّحُفِ الْاُوْلٰى ﴿۱۳۳﴾ وَ
ڇا | نہ | آئي انهن وٽ | نشاني | اڳين آيل ڪتابن واري. | ۽

لَوْ اَنَّآ اَهْلَكْنٰهُمْ بِعَذَابٍ مِّنْ قَبْلِهٖ لَقَالُوْا
جيڪڏهن | اسين | هلاڪ ڪريون انهن کي | عذاب سان | انهيءَ کان اڳ ۾ | تہ چون ها

رَبَّنَا لَوْلَآ اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا رَسُوْلًا فَنَتَّبِعَ
اي اسان جا رب | ڇو نہ | موڪليئي | اسان ڏانهن | رسول | تہ تابع ٿيون ها

اٰيٰتِكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ نَّذِلَّ وَ نَخْزٰى ﴿۱۳۴﴾
تنهنجي حڪمن جا | ان کان اڳ ۾ | جو | ذليل ٿيون ها | ۽ | خوار ٿيون ها.

قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوْا ۚ فَسَتَعْلَمُوْنَ
تون چؤ | هرڪ | انتظار ڪندڙ آهي | پوءِ توهان بہ انتظار ڪريو، | پوءِ جلد ڄاڻندؤ

مَنْ اَصْحٰبُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَ مَنِ اهْتَدٰى ﴿۱۳۵﴾ ع
تہ ڪهڙا آهن | صاحب | سڌيءَ راهہ جا | ۽ | ڪير آهن | هدايت تي.

ع ٨ ١٧

سُوْرَةُ الْاَنْبِيَآءِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ مِائَةٌ وَّاثْنَتَا عَشْرَةَ اٰيَةً وَّسَبْعُ رُكُوْعَاتٍ

سورت انبياء مڪي آهي ۽ اها هڪ سؤ ٻارهن آيتون ۽ ست رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِيْ غَفْلَةٍ مُّعْرِضُوْنَ (١) ۚ مَا

ويجهو ٿيو ماڻهن لاءِ سندن حساب ۽ اهي غفلت ۾ آهن منهن موڙيندڙ. نه

يَاْتِيْهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّنْ رَّبِّهِمْ مُّحْدَثٍ اِلَّا اسْتَمَعُوْهُ وَ

ٿي اچي انهن ڏانهن ڪا نصيحت سندن رب ڪان تازي مگر ٻڌن ٿا ان کي ۽

هُمْ يَلْعَبُوْنَ (٢) ۙ لَاهِيَةً قُلُوْبُهُمْ ؕ وَاَسَرُّوا النَّجْوَى ۖ ق

(1) اُهي راند ڪن ٿا. ويسليون آهن دليون انهن جون، ۽ لڪائي ڪيائون ڳجهي ڳالهه

الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ۖ ق هَلْ هٰذَآ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ ۚ

جن ظلم ڪيو ته ناهي هيءُ (محمد صلي الله عليه وسلم) مگر ماڻهو توهان جهڙو،

اَفَتَاْتُوْنَ السِّحْرَ وَاَنْتُمْ تُبْصِرُوْنَ (٣) قٰلَ رَبِّيْ يَعْلَمُ الْقَوْلَ

ڇا پوءِ اچو ٿا توهان جادو ۾ ڏسي وائسي. ان چيو منهنجو رب ڄاڻي ٿو هر ڳالهه

فِي السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ ۡ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ (٤) بَلْ قَالُوْٓا

آسمان ۽ زمين ۾ ۽ اهو ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. وري چيائون

اَضْغَاثُ اَحْلَامٍۭ بَلِ افْتَرٰىهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ ۚۖ

ڪوڙا (2) خواب اٿس نه پر اهو ڪوڙ ناهيو اٿس بلڪ اهو شعر چوندڙ آهي

فَلْيَاْتِنَا بِاٰيَةٍ كَمَآ اُرْسِلَ الْاَوَّلُوْنَ (٥) مَآ اٰمَنَتْ

پوءِ ڀل آڻي اسان وٽ ڪا نشاني جيئن موڪليا ويا هئا اڳيان رسول. ڪونه مڃيو هئائون

قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنٰهَا ۚ اَفَهُمْ يُؤْمِنُوْنَ (٦) وَ

انهن کان اڳي ڪنهن ڳوٺ وارن جن کي اسان تباهه ڪيو هئو، (3) ڇا پوءِ هي ايمان آڻيندا؟ ۽

مَآ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ اِلَّا رِجَالًا نُّوْحِيْٓ اِلَيْهِمْ فَسْـَٔلُوْٓا
۽ موڪليو اسان توکان اڳي مگر مردن کي ❶ وحي ڪندا هئاسون انهن ڏانهن پوءِ پُڇا ڪريو

اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ۝٧ وَ مَا جَعَلْنٰهُمْ
يادگيري وارن کان جيڪڏهن توهان نہ ڄاڻندا آهيو. ۽ نہ بڻايوسون انهن جو

جَسَدًا لَّا يَاْكُلُوْنَ الطَّعَامَ وَ مَا كَانُوْا خٰلِدِيْنَ ۝٨ ثُمَّ
اهڙو جسم جو نہ کائين کاڌو ۽ نہ هئا هميشہ رهندڙ. پوءِ

صَدَقْنٰهُمُ الْوَعْدَ فَاَنْجَيْنٰهُمْ وَ مَنْ نَّشَآءُ وَ
سچو ڪيوسون انهن سان وعدو پوءِ بچايوسون انهن کي ۽ جن کي گهريوسون ۽

اَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِيْنَ ۝٩ لَقَدْ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكُمْ كِتٰبًا
هلاڪ ڪيوسون حد لنگهندڙن کي. بيشڪ اسان نازل ڪيو آهي توهان ڏانهن قرآن

فِيْهِ ذِكْرُكُمْ ؕ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ۝١٠ ؑ وَ كَمْ قَصَمْنَا
جنهن ۾ نصيحت آهي توهان لاءِ ❷ ڇا پوءِ نہ تا سمجهو. ۽ ڪيترائي پيهين ڇڏياسون

مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَّ اَنْشَاْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا اٰخَرِيْنَ ۝١١
ڳوٺ جو هئا اُهي ڏوهاري ۽ اُتاريا سون انهن کان پوءِ ماڻهو ٻيا.

فَلَمَّآ اَحَسُّوْا بَاْسَنَآ اِذَا هُمْ مِّنْهَا يَرْكُضُوْنَ ۝١٢ ؕ لَا تَرْكُضُوْا
۽ جڏهن ڏٺائون عذاب اسان جو تڏهن اهي ان کان ڀڄڻ لڳا. نہ ڀڄو

وَ ارْجِعُوْٓا اِلٰى مَآ اُتْرِفْتُمْ فِيْهِ وَ مَسٰكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ
۽ موٽي اچو اوڏانهن جتي توهان عيش ڪندا هئا ۽ موٽو پنهنجي گهرن ۾ من توهان کان

تُسْـَٔلُوْنَ ۝١٣ قَالُوْا يٰوَيْلَنَآ اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ۝١٤
پُڇيو وڃي. ❸ چيائون هاءِ اسان جي حال تي بيشڪ هئاسون اسان ٻي فرمان.

فَمَا زَالَتْ تِّلْكَ دَعْوٰىهُمْ حَتّٰى جَعَلْنٰهُمْ حَصِيْدًا
پوءِ يڪي هوندي اها انهن جي پڪار آخر ڪيوسون انهن کي لابارو ٽيل

لٰعِبِيْنَ ﴿١٦﴾ وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَ الْاَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا
اجهامي ويندڙ. ۽ اسان نه پيدا ڪيو آسمان ۽ زمين کي ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي

لٰعِبِيْنَ ﴿١٦﴾ لَوْ اَرَدْنَآ اَنْ نَّتَّخِذَ لَهْوًا لَّاتَّخَذْنٰهُ مِنْ لَّدُنَّآ ۖ
راند لاءِ. جيڪڏهن گهرون ها اسين بنائڻ شغل ❶ ته بڻايون ها ان کي پاڻ وٽ،

اِنْ كُنَّا فٰعِلِيْنَ ﴿١٧﴾ بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ
جيڪڏهن ڪجهه ڪريون ها. پر هڻون ٿا حق کي باطل تي

فَيَدْمَغُهٗ فَاِذَا هُوَ زَاهِقٌ ؕ وَ لَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا
پوءِ متو ڀڃي ٿو ان جو پوءِ اهو گم ٿيندڙ آهي، ۽ توهان کي حيف هجي ان تي

تَصِفُوْنَ ﴿١٨﴾ وَ لَهٗ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ وَ مَنْ
جيڪي چئو ٿا. ۽ انهيءَ لاءِ آهي جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي، ۽ جيڪي

عِنْدَهٗ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَ لَا يَسْتَحْسِرُوْنَ ﴿١٩﴾ ج
ان وٽ حاضر آهن نه ٿا وڏائي ڪن ان جي عبادت کان ۽ نه ٿا ٿڪجن.

يُسَبِّحُوْنَ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ لَا يَفْتُرُوْنَ ﴿٢٠﴾ اَمِ اتَّخَذُوْٓا اٰلِهَةً
تسبيح پڙهن ٿا رات ۽ ڏينهن ۽ نه ٿا سُست ٿين. ڇا ورتا اٿن ٻيا خدا

مِّنَ الْاَرْضِ هُمْ يُنْشِرُوْنَ ﴿٢١﴾ لَوْ كَانَ فِيْهِمَآ اٰلِهَةٌ
زمين ۾ اهي ٿا ڪين هلائين. جيڪڏهن هجن ها انهن ٻنهي ۾ ٻيا خدا

اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَا ۚ فَسُبْحٰنَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا
الله کان سواءِ ته ٻئي تباهه ٿي وڃن ها، ❷ پوءِ پاڪ آهي الله عرش جو مالڪ انهن ڳالهين کان

يَصِفُوْنَ ﴿٢٢﴾ لَا يُسْـَٔلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَ هُمْ يُسْـَٔلُوْنَ ﴿٢٣﴾
جيڪي بڌائين ٿا. نه پُڇيو ويندو ان کان جيڪي اهو ڪري ٿو ❸ ۽ انهن کان پُڇا ٿيندي.

اَمِ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اٰلِهَةً ؕ قُلْ هَاتُوْا بُرْهَانَكُمْ ۚ هٰذَا
ڇا ورتا اٿن انهيءَ کان سواءِ ٻيا معبود؟ چئو آڻيو دليل پنهنجو، هي

ذِكْرُ مَنْ مَّعِيَ وَ ذِكْرُ مَنْ قَبْلِيْ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا
ذڪر آهي مون سان گڏ وارن جو ۽ ذڪر مون کان اڳين جو، پر گهڻا انهن جا نه

يَعْلَمُوْنَ ۙ الْحَقَّ فَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿۲۴﴾ وَ مَاۤ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ
تا ڄاڻن حق کي پوءِ اهي منهن موڙيندڙ آهن. ۽ نه موڪليو آهي اسان توکان اڳ ۾

مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا نُوْحِيْۤ اِلَيْهِ اَنَّهٗ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّاۤ اَنَا
ڪوئي رسول مگر چوندا هئاسون ان کي تہ ناهي ڪوئي معبود مگر آءٌ

فَاعْبُدُوْنِ ﴿۲۵﴾ وَ قَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ ؕ
پوءِ عبادت ڪريو منهنجي. ۽ چيائون ورتي آهي رحمان اولاد الله پاڪ آهي،

بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُوْنَ ﴿۲۶﴾ ۙ لَا يَسْبِقُوْنَهٗ بِالْقَوْلِ وَ هُمْ
پر اهي ٻانها آهن عزت وارا. ❶ نہ تا اڳرائي ڪن انهي سان ڳالهائڻ ۾ ۽ اهي

بِاَمْرِهٖ يَعْمَلُوْنَ ﴿۲۷﴾ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَ مَا
ان جي حڪم سان ڪم ڪن ٿا. اهو ڄاڻي ٿو جيڪي انهن جي اڳيان آهي ۽ جيڪي

خَلْفَهُمْ وَ لَا يَشْفَعُوْنَ ۙ اِلَّا لِمَنِ ارْتَضٰى وَ هُمْ
انهن جي پنيان آهي ۽ نہ تا سفارش ڪن مگر ان جي جنهن لاءِ راضي ٿئي ۽ اهي

مِّنْ خَشْيَتِهٖ مُشْفِقُوْنَ ﴿۲۸﴾ وَ مَنْ يَّقُلْ مِنْهُمْ اِنِّيْۤ اِلٰهٌ
ان جي خوف کان ڊڄندڙ آهن. ۽ جيڪو چوندو انهن مان تہ آءٌ خدا آهيان

مِّنْ دُوْنِهٖ فَذٰلِكَ نَجْزِيْهِ جَهَنَّمَ ؕ كَذٰلِكَ نَجْزِي
ان کان سواءِ پوءِ انهي کي سزا ڏينداسون جهنم جي، ائين ئي سزا ڏيندا آهيون

الظّٰلِمِيْنَ ﴿۲۹﴾ ع اَوَ لَمْ يَرَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْۤا اَنَّ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ
ظالمن کي. ڇا نہ ڏٺو ڪافرن تہ آسمان ۽ زمين

كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنٰهُمَا ؕ وَ جَعَلْنَا مِنَ الْمَآءِ كُلَّ شَيْءٍ
ٻئي هئا بند پوءِ کوليا سون اهي، ❷ ۽ بڻايوسون پاڻيءَ مان هر شيءِ

حَيٍّ ؕ اَ فَلَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿۳۰﴾ وَ جَعَلْنَا فِي الْاَرْضِ رَوَاسِيَ اَنْ
جيئري ڪي، ڇا پوءِ نہ ٿا ايمان آڻين. ۽ رکياسون ڌرتي ۾ ڳرا وزن تہ
تَمِيْدَ بِهِمْ ۪ وَ جَعَلْنَا فِيْهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُوْنَ ﴿۳۱﴾
لاڙو ڪري انهن ڌانهن ۽ ڪياسون انهن ۾ ڪشادا رستا تہ جيئن اهي هلن.
وَ جَعَلْنَا السَّمَآءَ سَقْفًا مَّحْفُوْظًا ۚۖ وَّ هُمْ عَنْ اٰيٰتِهَا
۽ ڪيوسون آسمان کي ڇت مضبوط، ۽ اهي ان جي نشانين کان
مُعْرِضُوْنَ ﴿۳۲﴾ وَ هُوَ الَّذِيْ خَلَقَ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ وَ الشَّمْسَ
منهن موڙيندڙ آهن. ۽ اهو ئي آهي جنهن پيدا ڪيو رات ۽ ڏينهن کي ۽ سج
وَ الْقَمَرَ ؕ كُلٌّ فِيْ فَلَكٍ يَّسْبَحُوْنَ ﴿۳۳﴾ وَ مَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ
۽ چنڊ کي، اهي سڀئي مدار ۾ ❶ قرن ٿا. ❷ ۽ نہ ڪيوسون ڪنهن ماڻهوءَ لاءِ
مِّنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ ؕ اَ فَاِئِنْ مِّتَّ فَهُمُ الْخٰلِدُوْنَ ﴿۳۴﴾ كُلُّ
توکان اڳي سدائين رهڻ، ڇا پوءِ جي تون مَري وڃين تہ اهي هميشہ رهندا؟ ❸ هر
نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ؕ وَ نَبْلُوْكُمْ بِالشَّرِّ وَ الْخَيْرِ
نفس چکندڙ آهي موت کي، ۽ اسان آزمائينداسون توهان کي بُرائي ۽ ڀلائي سان
فِتْنَةً ؕ وَ اِلَيْنَا تُرْجَعُوْنَ ﴿۳۵﴾ وَ اِذَا رَاٰكَ الَّذِيْنَ
امتحان لاءِ، ۽ اسان ڏانهن ئي موٽايا ويندؤ. ۽ جڏهن ڏسن ٿا توکي اهي
كَفَرُوْٓا اِنْ يَّتَّخِذُوْنَكَ اِلَّا هُزُوًا ؕ اَ هٰذَا الَّذِيْ
جن ڪفر ڪيو رڳو ڪن ٿا توسان مسخريون، ڇا هيءُ اهو آهي
يَذْكُرُ اٰلِهَتَكُمْ ۚ وَ هُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمٰنِ هُمْ
جيڪو ڳالهائيندو آهي توهان جي مالڪن کي، ۽ اهي خود رحمان جي سارڻ جا ئي
كٰفِرُوْنَ ﴿۳۶﴾ خُلِقَ الْاِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ ؕ سَاُورِيْكُمْ
انڪاري آهن. پيدا ڪيو ويو انسان ابهرو ڪري، ❹ جلد ڏيکاريندم توهان کي

اٰيٰتِيْ فَلَا تَسْتَعْجِلُوْنِ ﴿٣٧﴾ وَ يَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ

پنهنجون نشانيون پوءِ تکڙ نہ ڪريو مُون سان. ۽ چَوَن ٿا ڪڏهن آهي اهو وعدو

اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٣٨﴾ لَوْ يَعْلَمُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا حِيْنَ

جيڪڏهن آهيو سچا. جيڪر ڄاڻن ها ڪافر جنهن وقت

لَا يَكُفُّوْنَ عَنْ وُّجُوْهِهِمُ النَّارَ وَ لَا عَنْ ظُهُوْرِهِمْ وَ لَا

نہ روڪي سگهندا پنهنجن منهن کان ❶ باهہ کي ۽ نہ پنهنجن پنين کان ۽ نڪي

هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿٣٩﴾ بَلْ تَاْتِيْهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا

اهي مدد ڏنا ويندا. بلڪ ايندي وٽن اوچتو پوءِ وائڙو ڪندي انهن کي پوءِ نہ

يَسْتَطِيْعُوْنَ رَدَّهَا وَ لَا هُمْ يُنْظَرُوْنَ ﴿٤٠﴾ وَ لَقَدِ

سگهہ رکندا ان جي هٽائڻ تي ۽ نڪي اهي مُهلت ڏنا ويندا. ۽ يقينًا

اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِيْنَ سَخِرُوْا

مسخري ڪئي وئي رسولن سان توکان اڳي پوءِ اٿلي پئي انهن تي جن مسخري ڪئي

مِنْهُمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٤١﴾ع قُلْ مَنْ يَّكْلَؤُكُمْ

انهن سان اها شيءِ جنهن جي مسخري ڪندا هئا. چؤ ڪير تو بچائي توهان کي

بِالَّيْلِ وَ النَّهَارِ مِنَ الرَّحْمٰنِ ط بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ

رات جو ۽ ڏينهن جو رحمان کان، پر اهي پنهنجي رب جي ياد کان

مُّعْرِضُوْنَ ﴿٤٢﴾ اَمْ لَهُمْ اٰلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِّنْ دُوْنِنَا ط

منهن موڙيندڙ آهن. ❷ يا انهن لاءِ آهن ٻيا خدا جيڪي بچائن ٿا انهن کي اسان کان سواءِ،

لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ نَصْرَ اَنْفُسِهِمْ وَ لَا هُمْ مِّنَّا يُصْحَبُوْنَ ﴿٤٣﴾

نہ ٿا ڪري سگهن مدد پنهنجي ۽ نڪي اهي اسان کان ڇڏايا ويندا.

بَلْ مَتَّعْنَا هٰٓؤُلَآءِ وَ اٰبَآءَهُمْ حَتّٰى طَالَ عَلَيْهِمُ

بلڪ اسان فائدو ڏنو آهي انهن کي ۽ سندن ابن ڏاڏن کي تان جو ڊگهي ٿي انهن تي

الْعُمُرُ ؕ اَفَلَا يَرَوْنَ اَنَّا نَاْتِي الْاَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ اَطْرَافِهَا ؕ
جمارَ، ڇا پوءِ نہ ٿا ڏسن تہ اسين اچون ٿا ڌرتي کي (1) گهٽائيندا ان جي پاسن کان،
اَفَهُمُ الْغٰلِبُوْنَ ﴿۴۴﴾ قُلْ اِنَّمَاۤ اُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ ۫ۖ وَلَا
ڇا پوءِ اهي زور ڀريندڙ آهن؟ چؤ تہ آءٌ رڳو ڊيڄاريان ٿو توهان کي وحي سان ۽ نہ
يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَآءَ اِذَا مَا يُنْذَرُوْنَ ﴿۴۵﴾ وَلَئِنْ مَّسَّتْهُمْ
ٿا ٻڌن ٻوڙا سڏ کي جڏهن کين ڊيڄاريو وڃي ٿو. ۽ جيڪڏهن پهچندي انهن کي
نَفْحَةٌ مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُوْلُنَّ يٰوَيْلَنَاۤ اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ﴿۴۶﴾
لهسَ (2) تنهنجي رب جي عذاب جي تہ ضرور چوندا هاءِ افسوس اسان هئاسون ظالم.
وَنَضَعُ الْمَوَازِيْنَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ فَلَا تُظْلَمُ
۽ رکنداسون ساهمي عدل جي قيامت جي ڏينهن پوءِ نہ ظلم ڪيو ويندو
نَفْسٌ شَيْـًٔا ؕ وَاِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ
ڪنهن سان ڪجهہ، ۽ جيتوڻيڪ هجي اهو برابر اُهر جي داڻي سان
اَتَيْنَا بِهَا ؕ وَكَفٰى بِنَا حٰسِبِيْنَ ﴿۴۷﴾ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا
تہ بہ آڻينداسون انهيءَ کي، ۽ اسين ڪافي آهيون حساب لاءِ. ۽ البت ڏنوسون
مُوْسٰى وَهٰرُوْنَ الْفُرْقَانَ وَضِيَآءً وَّذِكْرًا لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿۴۸﴾ لا
موسيٰ ۽ هارون کي معجزو ۽ نور ۽ نصيحت پرهيزگارن لاءِ.
الَّذِيْنَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِّنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُوْنَ ﴿۴۹﴾
جيڪي ڊڄن ٿا پنهنجي رب کان پرپُٺ ۽ اهي قيامت کان بہ ڊڄندڙ آهن.
وَهٰذَا ذِكْرٌ مُّبٰرَكٌ اَنْزَلْنٰهُ ؕ اَفَاَنْتُمْ لَهٗ
۽ هي ذڪر مبارڪ آهي جنهن کي اسان نازل ڪيو آهي، ڇا پوءِ توهان انهي جا
مُنْكِرُوْنَ ﴿۵۰﴾ ع وَلَقَدْ اٰتَيْنَاۤ اِبْرٰهِيْمَ رُشْدَهٗ مِنْ قَبْلُ وَ
انڪاري آهيو؟ ۽ بيشڪ ڏني سون ابراهيم کي سندس چڱي راهہ (3) اڳ ۾ ئي ۽

كُنَّا بِهٖ عٰلِمِيْنَ ﴿٥١﴾ اِذْ قَالَ لِاَبِيْهِ وَ قَوْمِهٖ مَا

اسان ان کي ڄاڻندڙ هئاسون. جڏهن چيائين پنهنجي پيءُ ۽ پنهنجي قوم کي ڪهڙا آهن

هٰذِهِ التَّمَاثِيْلُ الَّتِيْٓ اَنْتُمْ لَهَا عٰكِفُوْنَ ﴿٥٢﴾ قَالُوْا وَجَدْنَآ

هي بُت ❶ جن لاءِ توهان سيڙيا ويٺا آهيون. چيائون لڌوسون

اٰبَآءَنَا لَهَا عٰبِدِيْنَ ﴿٥٣﴾ قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ اَنْتُمْ وَ

پنهنجن ابن ڏاڏن کي انهن جي عبادت ڪندڙ. چيائين يقينن آهيو توهان ۽

اٰبَآؤُكُمْ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٥٤﴾ قَالُوْٓا اَ جِئْتَنَا بِالْحَقِّ اَمْ

توهان جا ابا ڏاڏا گمراهي پڌري ۾. چيائون ڇالا آندو آهي تو اسان وٽ حق يا

اَنْتَ مِنَ اللّٰعِبِيْنَ ﴿٥٥﴾ قَالَ بَلْ رَّبُّكُمْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَ

تون آهين کيڏارين مان. ❷ چيائين پر رب توهان جو آهي رب آسمانن ۽

الْاَرْضِ الَّذِيْ فَطَرَهُنَّ ۖ وَ اَنَا عَلٰى ذٰلِكُمْ مِّنَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٥٦﴾

زمين جو جنهن پيدا ڪيو انهن کي ۽ آءٌ انهيءَ ڳالهه جي شاهدي ڏيندڙ آهيان.

وَ تَاللّٰهِ لَاَكِيْدَنَّ اَصْنَامَكُمْ بَعْدَ اَنْ تُوَلُّوْا

۽ قسم الله جو ضرور آءٌ ڪارڪندس توهان جي بتن سان هن کان پوءِ جو توهان ويندؤ

مُدْبِرِيْنَ ﴿٥٧﴾ فَجَعَلَهُمْ جُذٰذًا اِلَّا كَبِيْرًا لَّهُمْ لَعَلَّهُمْ

پُٺي ڏئي. پوءِ ڪيائين انهن کي ٽڪرٽڪر سواءِ سندن وڏي جي ته من اهي

اِلَيْهِ يَرْجِعُوْنَ ﴿٥٨﴾ قَالُوْا مَنْ فَعَلَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَآ

انهيءَ ڏانهن موٽي اچن. ❸ چيائون ڪنهن ڪيو هيءُ اسان جي اِلاهن سان

اِنَّهٗ لَمِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٥٩﴾ قَالُوْا سَمِعْنَا فَتًى يَّذْكُرُهُمْ

بيشڪ اهو ته ظالمن مان آهي. چيائون ٻُڌو اٿئون هڪ جوان جو پچر ڪندو آهي انهن جي

يُقَالُ لَهٗٓ اِبْرٰهِيْمُ ﴿٦٠﴾ قَالُوْا فَاْتُوْا بِهٖ عَلٰٓى اَعْيُنِ

ڪوٺيو ويندو آهي ان کي ابراهيم. چيائون آڻيو ان کي سامهون

النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُوْنَ ﴿٦١﴾ قَالُوْٓا ءَ اَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا

ماڻهن جي تہ اهي شاهدي ڏين. چيائون ڇا تو کيو اهو ڪم

بِاٰلِهَتِنَا يٰٓاِبْرٰهِيْمُ ﴿٦٢﴾ قَالَ بَلْ فَعَلَهٗ ۖ كَبِيْرُهُمْ هٰذَا

اسان جي اِلاهن سان اي ابراهيم. چيائين نہ پر ڪئي اها ڪار انهن جي وڏي هن، ❶

فَسْـَٔلُوْهُمْ اِنْ كَانُوْا يَنْطِقُوْنَ ﴿٦٣﴾ فَرَجَعُوْٓا اِلٰٓى اَنْفُسِهِمْ

سو پُڇا ڪريو انهن کان جيڪڏهن آهن ڳالهائيندڙ. پوءِ وريا پنهنجو پاڻ ڏانهن

فَقَالُوْٓا اِنَّكُمْ اَنْتُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٦٤﴾ ثُمَّ نُكِسُوْا عَلٰى رُءُوْسِهِمْ ۚ

۽ چيائون توهان ئي ظلم ڪندڙ آهيو. ❷ پوءِ اونڌا ٿيا پنهنجن سِرن تي، ❸

لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هٰٓؤُلَآءِ يَنْطِقُوْنَ ﴿٦٥﴾ قَالَ اَ فَتَعْبُدُوْنَ

تو کي سُڌِ آهي تہ اهي نہ ڳالهائيندا آهن. چيائين ڇا پوءِ پوڄيو ٿا توهان

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْـًٔا وَّ لَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾

الله کان سواءِ اهڙن کي جو نہ فائدو ڏين توهان کي ڪجهہ ۽ نہ ڪي نقصان ڏين توهان کي.

اُفٍّ لَّكُمْ وَ لِمَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ اَ فَلَا

آءٌ بيزار آهيان اوهان کان ۽ جن کي پوڄيو ٿا الله کان سواءِ، ڇا پوءِ نہ

تَعْقِلُوْنَ ﴿٦٧﴾ قَالُوْا حَرِّقُوْهُ وَ انْصُرُوْٓا اٰلِهَتَكُمْ اِنْ

ٿا عقل ڪريو. چيائون ساڙيو انهي کي ۽ مدد ڪريو پنهنجي اِلاهن جي جيڪڏهن

كُنْتُمْ فٰعِلِيْنَ ﴿٦٨﴾ قُلْنَا يٰنَارُ كُوْنِيْ بَرْدًا وَّ سَلٰمًا

ڪجهہ ڪندڙ آهيو. ❹ اسان چيوسون اي باهہ ٿي پؤ ٿڌي ۽ سلامتيءَ واري

عَلٰٓى اِبْرٰهِيْمَ ﴿٦٩﴾ وَ اَرَادُوْا بِهٖ كَيْدًا فَجَعَلْنٰهُمُ الْاَخْسَرِيْنَ ﴿٧٠﴾ ۚ

ابراهيم تي. ❺ پوءِ ارادو ڪيائون ان سان ايذاء جو پوءِ ڪيوسون انهن کي ناڪام.

وَ نَجَّيْنٰهُ وَ لُوْطًا اِلَى الْاَرْضِ الَّتِيْ بٰرَكْنَا فِيْهَا

۽ بچائي ڪڍيوسون انهي کي ۽ لوط کي انهي زمين ڏانهن ❻ جنهن ۾ برڪت ڪئي هئي سون

لِلْعٰلَمِيْنَ ﴿٧١﴾ وَ وَهَبْنَا لَهٗۤ اِسْحٰقَ ؕ وَ يَعْقُوْبَ نَافِلَةً ؕ وَ كُلًّا
جهان وارن لاءِ. ۽ بخشيوسون ان کي اسحاق، ۽ يعقوب انعام طور، ۽ سيني کي

جَعَلْنَا صٰلِحِيْنَ ﴿٧٢﴾ وَ جَعَلْنٰهُمْ اَئِمَّةً يَّهْدُوْنَ بِاَمْرِنَا
ڪيوسون ڀلارو. ۽ بڻايوسون انهن کي اڳواڻ جي هدايت ڪن پيا اسان جي حڪم سان

وَ اَوْحَيْنَاۤ اِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرٰتِ وَ اِقَامَ الصَّلٰوةِ وَ
۽ چوائي موڪليوسون انهن کي عمل ڪرڻ نيڪين جو ۽ قائم ڪرڻ نماز جو ۽

اِيْتَآءَ الزَّكٰوةِ ۚ وَ كَانُوْا لَنَا عٰبِدِيْنَ ﴿٧٣﴾ وَ لُوْطًا اٰتَيْنٰهُ حُكْمًا
ڏيڻ زڪوات جو، ۽ هئا اسان جي بندگي ڪندڙ. ۽ لوط کي ڏنوسون حڪم

وَّ عِلْمًا وَّ نَجَّيْنٰهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِيْ كَانَتْ تَّعْمَلُ الْخَبٰٓئِثَ ؕ
۽ علم ۽ بچايوسون ان کي انهيءَ ڳوٺ کان جو اهي ڪندا هئا بُرا ڪم،

اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمَ سَوْءٍ فٰسِقِيْنَ ﴿٧٤﴾ وَ اَدْخَلْنٰهُ فِيْ رَحْمَتِنَا ؕ
اهي هئا ماڻهو بڇڙا نافرمان. ۽ داخل ڪيوسون ان کي پنهنجي رحمت ۾،

اِنَّهٗ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٧٥﴾ ع وَ نُوْحًا اِذْ نَادٰى
بيشڪ اهو هئو ڀلارن مان. ۽ نوح جي ڳالهين جڏهن انهيءَ پڪاريو هئو

مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ فَنَجَّيْنٰهُ وَ اَهْلَهٗ مِنَ الْكَرْبِ
اڳ تہ ورنايوسون ان کي پوءِ بچايوسون ان کي ۽ سندس گهر کي مصيبت

الْعَظِيْمِ ﴿٧٦﴾ ۚ وَ نَصَرْنٰهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا
وڏي کان. ۽ ان جي مدد ڪئي سون انهي قوم کان جن ڪوڙو ڪيو

بِاٰيٰتِنَا ؕ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمَ سَوْءٍ فَاَغْرَقْنٰهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٧٧﴾
اسان جي آيتن کي، اهي هئا ماڻهو بڇڙا پوءِ ٻوڙيوسون انهن سيني کي.

وَ دَاوٗدَ وَ سُلَيْمٰنَ اِذْ يَحْكُمٰنِ فِي الْحَرْثِ اِذْ نَفَشَتْ
۽ دائود ۽ سليمان جڏهن فيصلو ڪرڻ لڳا (١) پوک جو جڏهن رات جو ڀيل ڪئي

ع ٥ ٢٥ ٥

فِيْهِ غَنَمُ الْقَوْمِ ۚ وَ كُنَّا لِحُكْمِهِمْ شٰهِدِيْنَ ﴿٧٨﴾

ان ۾ قوم جي ڌن، ۽ اسين هئاسون انهن جي فيصلي ۾ حاضر.

فَفَهَّمْنٰهَا سُلَيْمٰنَ ۚ وَ كُلًّا اٰتَيْنَا حُكْمًا وَّ عِلْمًا ز

پوءِ سمجهايوسون اهو فيصلو سليمان کي، ۽ ٻنهي کي ڏنوسون حڪم ۽ علم

وَّ سَخَّرْنَا مَعَ دَاوٗدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَ الطَّيْرَ ؕ وَ كُنَّا

۽ تابع ڪياسون دائود لاءِ جبل اهي تسبيح پڙهن پيا ۽ پکي پڻ، ۽ اهو اسان ئي

فٰعِلِيْنَ ﴿٧٩﴾ وَ عَلَّمْنٰهُ صَنْعَةَ لَبُوْسٍ لَّكُمْ لِتُحْصِنَكُمْ

ڪندڙ آهيون. ۽ سيکاريوسون ان کي ناهڻ زرهن جو توهان لاءِ جيئن بچائن توهان کي

مِّنْۢ بَاْسِكُمْ ۚ فَهَلْ اَنْتُمْ شٰكِرُوْنَ ﴿٨٠﴾ وَ لِسُلَيْمٰنَ الرِّيْحَ

توهان جي لڙائي ۾، ❶ ڇا پوءِ اوهين شڪر ڪندؤ. ۽ سليمان لاءِ تابع ڪئي سون هواءِ

عَاصِفَةً تَجْرِيْ بِاَمْرِهٖۤ اِلَى الْاَرْضِ الَّتِيْ بٰرَكْنَا

تيز رفتار جوهلي پئي ان جي حڪم سان انهي ملڪ ڏانهن جو برڪت ڪئي سون

فِيْهَا ؕ وَ كُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عٰلِمِيْنَ ﴿٨١﴾ وَ مِنَ الشَّيٰطِيْنِ

اتي، ❷ ۽ اسان هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهيون. ۽ تابع ڪياسون ڪيترا شيطان

مَنْ يَّغُوْصُوْنَ لَهٗ وَ يَعْمَلُوْنَ عَمَلًا دُوْنَ ذٰلِكَ ۚ وَ

جيڪي ٽٻيون پيا هڻن انهي لاءِ ❸ ۽ ڪن پيا ڪيترائي ڪم ان کان سواءِ، ۽

كُنَّا لَهُمْ حٰفِظِيْنَ ﴿٨٢﴾ لا وَ اَيُّوْبَ اِذْ نَادٰى رَبَّهٗۤ

اسين هئاسون انهن جا سنڀاليندڙ. ۽ ايوب جي ڳالهه جنهن وقت سڏيائين پنهنجي رب کي

اَنِّيْ مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَ اَنْتَ اَرْحَمُ الرّٰحِمِيْنَ ﴿٨٣﴾ ۚ صلے فَاسْتَجَبْنَا

تہ پهتي آهي مون کي تڪليف ۽ تون ئي سڀ کان وڌيڪ رحم وارو آهين. پوءِ ٻڌو سين

لَهٗ فَكَشَفْنَا مَا بِهٖ مِنْ ضُرٍّ وَّ اٰتَيْنٰهُ اَهْلَهٗ وَ مِثْلَهُمْ

ان کي پوءِ لاٿي سون اها سندس تڪليف ۽ ڏنوسون ان کي سندس گهر ٻار ۽ اوترا ٻيا بہ

مَّعَهُمۡ رَحۡمَةً مِّنۡ عِنۡدِنَا وَ ذِكۡرٰى لِلۡعٰبِدِيۡنَ ﴿۸۴﴾ وَ اِسۡمٰعِيۡلَ

انهن سان گڏ ٻاجهه سان پنهنجي طرفان ۽ نصيحت ٻانهن لاءِ. ۽ اسماعيل

وَ اِدۡرِيۡسَ وَ ذَا الۡكِفۡلِ ؕ كُلٌّ مِّنَ الصّٰبِرِيۡنَ ﴿ۚ۸۵﴾ وَ

۽ ادريس ۽ ذوالڪفل، اهي سمورا هئا صبر وارا. ۽

اَدۡخَلۡنٰهُمۡ فِيۡ رَحۡمَتِنَا ؕ اِنَّهُمۡ مِّنَ الصّٰلِحِيۡنَ ﴿۸۶﴾ وَ

داخل ڪيوسون انهن کي پنهنجي رحمت ۾، بيشڪ اهي هئا پلارا. ۽ ڳالهه

ذَا النُّوۡنِ اِذۡ ذَّهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ اَنۡ لَّنۡ نَّقۡدِرَ

مڇي جي صاحب جي جڏهن نڪتو ڪاوڙجي پوءِ ڀانيائين تہ نہ تنگي ڪنداسون

عَلَيۡهِ فَنَادٰى فِى الظُّلُمٰتِ اَنۡ لَّاۤ اِلٰهَ اِلَّاۤ اَنۡتَ

مٿس (1) پوءِ پڪاريائين اونداهين ۾ تہ ناهي ڪوئي مالڪ مگر تون ئي

سُبۡحٰنَكَ ٭ۖ اِنِّىۡ كُنۡتُ مِنَ الظّٰلِمِيۡنَ ﴿ۚ۸۷﴾ فَاسۡتَجَبۡنَا لَهٗ ۙ وَ

پاڪ آهي تنهنجي ذات، آءٌ آهيان بي انصافن مان. پوءِ سڏ ٻڌوسون ان جو ۽

نَجَّيۡنٰهُ مِنَ الۡغَمِّ ؕ وَ كَذٰلِكَ نُـنۡجِى الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿۸۸﴾ وَ

ڇڏايوسون ان کي غم کان، ۽ اهڙي ريت ڇڏائيندا آهيون مومنن کي. ۽

زَكَرِيَّاۤ اِذۡ نَادٰى رَبَّهٗ رَبِّ لَا تَذَرۡنِىۡ فَرۡدًا

زڪريا جي ڳالهه جڏهن سڏيائين پنهنجي رب کي تہ اي منهنجا رب نہ ڇڏ مون کي اڪيلو

وَّ اَنۡتَ خَيۡرُ الۡوٰرِثِيۡنَ ﴿ۚ۸۹﴾ فَاسۡتَجَبۡنَا لَهٗ ز وَ وَهَبۡنَا لَهٗ يَحۡيٰى وَ

۽ تون ئي ڀلو وارث آهين. پوءِ سڏ ٻڌوسون ان جو ۽ بخشيوسون ان کي يحيٰ ۽

اَصۡلَحۡنَا لَهٗ زَوۡجَهٗ ؕ اِنَّهُمۡ كَانُوۡا يُسٰرِعُوۡنَ فِى الۡخَيۡرٰتِ

چاڪ ڪيوسون انهي لاءِ ان جي زال کي، بلاشڪ اهي تڪڙ ڪندا هئا نيڪين ۾

وَ يَدۡعُوۡنَنَا رَغَبًا وَّ رَهَبًا ؕ وَ كَانُوۡا لَنَا خٰشِعِيۡنَ ﴿۹۰﴾ وَ

۽ سڏيندا هئا اسان کي اميد ۽ خوف وچان، ۽ هئا اسان جا نيازمند. ۽ ڳالهه

الَّتِيْٓ اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيْهَا مِنْ رُّوْحِنَا

ان جي جنهن قابو ڪئي پنهنجي ڪنوارپ ① پوءِ ڦوڪ ڏني سون ان ۾ پنهنجي امر سان

وَ جَعَلْنٰهَا وَ ابْنَهَآ اٰيَةً لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿٩١﴾ اِنَّ هٰذِهٖٓ

۽ ڪيوسون ان کي ۽ ان جي پٽ کي نشاني جهانَ وارن لاءِ. بيشڪ اها آهي

اُمَّتُكُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً ۖ وَّ اَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْنِ ﴿٩٢﴾

توهان جي جماعت واحد جماعت ۽ آءٌ آهيان توهان جو پاليندڙ پوءِ منهنجي بندگي ڪريو. ②

وَ تَقَطَّعُوْٓا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ ؕ كُلٌّ اِلَيْنَا رٰجِعُوْنَ ﴿٩٣﴾ ع

۽ ٽوڙي وڌائون پنهنجي معاملي کي پاڻ ۾، سيئي اسان ڏانهن رجوع ٿيندا.

فَمَنْ يَّعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ

پوءِ جيڪو ڪندو چڱا ڪم ۽ آهي مومن پوءِ ناهي بي قدري

لِسَعْيِهٖ ۚ وَ اِنَّا لَهٗ كٰتِبُوْنَ ﴿٩٤﴾ وَ حَرٰمٌ عَلٰى قَرْيَةٍ

ان جي ڪوشش جي، ۽ اسان ئي ان جا لکندڙ آهيون. ۽ بندش پيل آهي ان ڳوٺ تي

اَهْلَكْنٰهَآ اَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُوْنَ ﴿٩٥﴾ حَتّٰٓى اِذَا فُتِحَتْ يَاْجُوْجُ

جنهن کي هلاڪ ڪيوسون بس اهي نه موٽندا. ③ آخر ④ جڏهن کوليا ويندا ياجوج

وَ مَاْجُوْجُ وَ هُمْ مِّنْ كُلِّ حَدَبٍ يَّنْسِلُوْنَ ﴿٩٦﴾ وَ اقْتَرَبَ

۽ ماجوج ۽ اهي هر لاهيءَ تان ڊوڙندا ايندا. ۽ ويجهو ٿيو آهي

الْوَعْدُ الْحَقُّ فَاِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ اَبْصَارُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ؕ

وعدو سچو پوءِ ان وقت ٽِڙي وينديون اکيون ڪافرن جون،

يٰوَيْلَنَا قَدْ كُنَّا فِيْ غَفْلَةٍ مِّنْ هٰذَا بَلْ كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ﴿٩٧﴾

چوَندا هاءِ افسوس! بالڪل هئاسون غفلت ۾ هن کان بلڪ هئاسون ڏوهاري.

اِنَّكُمْ وَ مَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ ؕ

بيشڪ توهان ۽ جن کي پوڄيندا آهيو توهان الله کان سواءِ ٻَلُ آهيو دوزخ جو،

اَنۡتُمۡ لَهَا وٰرِدُوۡنَ ﴿٩٨﴾ لَوۡ كَانَ هٰٓؤُلَآءِ اٰلِهَةً مَّا وَرَدُوۡهَا ؕ
توهان اتي اچڻا آهيو. ❶ جيڪڏهن هجن ها اهي خدا ته نه پون ها دوزخ ۾

وَ كُلٌّ فِيۡهَا خٰلِدُوۡنَ ﴿٩٩﴾ لَهُمۡ فِيۡهَا زَفِيۡرٌ وَّ هُمۡ فِيۡهَا
۽ سمورا اتي هميشه رهندا. انهن جون اتي رڙيون هونديون ۽ اهي ان ۾

لَا يَسۡمَعُوۡنَ ﴿١٠٠﴾ اِنَّ الَّذِيۡنَ سَبَقَتۡ لَهُمۡ مِّنَّا الۡحُسۡنٰٓى ۙ
ڪجهه نه ٻُڌندا. بيشڪ اهي مقرر ٿي جن لاءِ اسان جي طرفان چڱائي

اُولٰٓئِكَ عَنۡهَا مُبۡعَدُوۡنَ ﴿١٠١﴾ ۙ لَا يَسۡمَعُوۡنَ حَسِيۡسَهَا ۚ وَ هُمۡ
اهي انهيءَ ڪان پري ڪيا ويندا. نه ٻُڌندا آواز انهيءَ جو ۽ اهي

فِىۡ مَا اشۡتَهَتۡ اَنۡفُسُهُمۡ خٰلِدُوۡنَ ﴿١٠٢﴾ ۚ لَا يَحۡزُنُهُمُ الۡفَزَعُ
پنهنجي دِل گُهريل نعمتن ۾ هميشه رهندا. نه ملول ڪندو انهن کي گهٻراٽ

الۡاَكۡبَرُ وَ تَتَلَقّٰهُمُ الۡمَلٰٓئِكَةُ ؕ هٰذَا يَوۡمُكُمُ الَّذِىۡ
وڏو ❷ ۽ ملندا انهن سان ملائڪ، هي توهان جو اهو ڏينهن آهي

كُنۡتُمۡ تُوۡعَدُوۡنَ ﴿١٠٣﴾ يَوۡمَ نَطۡوِى السَّمَآءَ كَطَىِّ
جنهن جو توهان سان وعدو هئو. جنهن ڏينهن ويڙهينداسون آسمان کي جيئن ويڙهجي

السِّجِلِّ لِلۡكُتُبِ ؕ كَمَا بَدَاۡنَاۤ اَوَّلَ خَلۡقٍ نُّعِيۡدُهٗ ؕ
ويڙهو ❸ ڪاغذن جو، جيئن پيدا ڪيوسون پهرئين ڀيري ائين ئي موٽائينداسون ان کي،

وَعۡدًا عَلَيۡنَا ؕ اِنَّا كُنَّا فٰعِلِيۡنَ ﴿١٠٤﴾ وَ لَقَدۡ كَتَبۡنَا فِى الزَّبُوۡرِ
وعدو آهي اسان جو، اسان آهيون پورو ڪندڙ. ۽ اسان لکيو آهي زبور ۾

مِنۡۢ بَعۡدِ الذِّكۡرِ اَنَّ الۡاَرۡضَ يَرِثُهَا عِبَادِىَ الصّٰلِحُوۡنَ ﴿١٠٥﴾
تورات کان پوءِ ته ملڪ جا ❹ وارث ٿيندا منهنجا ٻانها لائق ماڻهو.

اِنَّ فِىۡ هٰذَا لَبَلٰغًا لِّقَوۡمٍ عٰبِدِيۡنَ ﴿١٠٦﴾ ؕ وَ مَاۤ اَرۡسَلۡنٰكَ
بيشڪ انهي ۾ پرچار آهي قوم عبادت ڪندڙ لاءِ. ۽ رڳو اسان موڪليو آهي توکي

اِلَّا رَحۡمَةً لِّلۡعٰلَمِيۡنَ ﴿١٠٧﴾ قُلۡ اِنَّمَا يُوۡحٰۤى اِلَىَّ اَنَّمَاۤ

رحمت ڪرڻ لاءِ جهانن تي. ① تون چؤ رڳو حڪم آيو آهي مون ڏانهن تہ

اِلٰهُكُمۡ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ فَهَلۡ اَنۡتُمۡ مُّسۡلِمُوۡنَ ﴿١٠٨﴾ فَاِنۡ

معبود توهان جو خدا هڪڙو آهي، ڇا پوءِ توهان حڪم مڃيندڙ آهيو. پوءِ جيڪڏهن

تَوَلَّوۡا فَقُلۡ اٰذَنۡتُكُمۡ عَلٰى سَوَآءٍ ؕ وَ اِنۡ اَدۡرِىۡۤ اَ

منهن موڙين تون چؤ توهان کي ڳالهہ ٻڌائي اٿم پوري، ۽ آءٌ نہ ٿو ڄاڻان تہ

قَرِيۡبٌ اَمۡ بَعِيۡدٌ مَّا تُوۡعَدُوۡنَ ﴿١٠٩﴾ اِنَّهٗ يَعۡلَمُ الۡجَهۡرَ

ويجهو آهي يا پري آهي توهان سان ڪيل انجام. اهوئي ڄاڻي ٿو ڏاڍيان ڳالهايل

مِنَ الۡقَوۡلِ وَ يَعۡلَمُ مَا تَكۡتُمُوۡنَ ﴿١١٠﴾ وَ اِنۡ اَدۡرِىۡ لَعَلَّهٗ

ڳالهہ ۽ اهو ڄاڻي ٿو جيڪي توهان لڪايو ٿا. ۽ مون نہ ٿو ڄاڻان شايد اها

فِتۡنَةٌ لَّكُمۡ وَ مَتَاعٌ اِلٰى حِيۡنٍ ﴿١١١﴾ قٰلَ رَبِّ احۡكُمۡ

پرکا هجي توهان جي ۽ فائدو ڪجهہ وقت تائين. چيو رسول اي منهنجا رب ڪر فيصلو

بِالۡحَقِّ ؕ وَ رَبُّنَا الرَّحۡمٰنُ الۡمُسۡتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُوۡنَ ﴿١١٢﴾ ع

انصاف سان، ۽ رَبُّ اسان جو ٻاجهارو مدد ورتل آهي ان تي جيڪي توهان بيان ڪيو ٿا.

ع ٧ ١٧ النصف

سُوۡرَةُ الۡحَجِّ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ ثَمَانٍ وَّسَبۡعُوۡنَ اٰيَةً وَّعَشۡرُ رُكُوۡعَاتٍ

سورت حج مدني آهي ۽ اها انهتر آيتون ۽ ڏهہ رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوۡا رَبَّكُمۡ ۚ اِنَّ زَلۡزَلَةَ السَّاعَةِ شَىۡءٌ

اي انسانو! ڊڄو پنهنجي رب کان، بيشڪ ڌوڏو قيامت جو شيءِ

عَظِيۡمٌ ﴿١﴾ يَوۡمَ تَرَوۡنَهَا تَذۡهَلُ كُلُّ مُرۡضِعَةٍ عَمَّاۤ اَرۡضَعَتۡ

وڏي آهي. جنهن ڏينهن ڏسندؤ ان کي تہ وساريندي هر ٿڃ ڏيندڙ پنهنجي کير پياڪ کي

وَ تَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَ تَرَى النَّاسَ سُكٰرٰى
۽ ڪيرينديون هر پيٽ واري پنهنجي ٻچي کي ۽ ڏسندين ماڻهن کي بيهوش

وَ مَا هُمْ بِسُكٰرٰى وَلٰكِنَّ عَذَابَ اللّٰهِ شَدِيْدٌ ﴿۲﴾ وَ مِنَ
۽ نه هوندا اهي بيهوش پر عذاب الله جو سخت آهي. ۽ کو

النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّ يَتَّبِعُ
ماڻهن مان اهو آهي جو جهڳڙو ڪري ٿو ❶ الله جي شان ۾ بنا ڄاڻ جي ۽ پيروي ڪري ٿو

كُلَّ شَيْطٰنٍ مَّرِيْدٍ ﴿۳﴾ كُتِبَ عَلَيْهِ اَنَّهٗ مَنْ تَوَلَّاهُ
هر شيطان سرڪش جي. لکجي ويو ❷ ان تي ته جيڪو سنگت ڪندو ساڻس

فَاَنَّهٗ يُضِلُّهٗ وَ يَهْدِيْهِ اِلٰى عَذَابِ السَّعِيْرِ ﴿۴﴾ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ
پوءِ اهو گمراهه ڪندو ان کي ۽ وٺي ويندو ان کي عذاب دوزخ جي ڏانهن. اي انسانو!

اِنْ كُنْتُمْ فِيْ رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَاِنَّا خَلَقْنٰكُمْ
جيڪڏهن آهيو اوهان شڪ ۾ وري جيئري ٿيڻ کان پوءِ اسان ئي اپايو آهي توهان کي ❸

مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ
مٽيءَ مان پوءِ قطري مان پوءِ رت جي ڍِگ مان پوءِ ٻوٽي ٺهيل

وَّ غَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ ؕ وَ نُقِرُّ فِي الْاَرْحَامِ مَا
۽ اڻ ٺهيل مان جيئن ٻڌايون توهان کي، ۽ رهايون ٿا پيٽن ۾ جنهن کي

نَشَآءُ اِلٰۤى اَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوْۤا
گهرون وقت مقرر تائين ❹ پوءِ ڪڍون ٿا توهان کي ٻار ڪري پوءِ جيئن پهچو

اَشُدَّكُمْ ۚ وَ مِنْكُمْ مَّنْ يُّتَوَفّٰى وَ مِنْكُمْ مَّنْ يُّرَدُّ
پنهنجي طاقت کي، ۽ توهان مان ڪو فوت ٿئي ٿو ۽ توهان مان ڪو رسائجي ٿو

اِلٰۤى اَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْۢ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْـًٔا ؕ وَ تَرَى
ردي عمر ڏانهن جيئن نه ڄاڻي سمجهڻ کان پوءِ ڪجهه به ۽ ڏسين ٿو

الْاَرْضَ هَامِدَةً فَاِذَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَآءَ اهْتَزَّتْ وَ رَبَتْ

ڌرتيءَ کي غير آباد پوءِ جڏهن وَسايون ٿا ان تي مِينهن تہ چُري پُري ٿي ۽ اُپري ٿي

وَ اَنْۢبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍۢ بَهِيْجٍ ⑤ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ

۽ ڦٽائي ٿي هر قسم وڻندڙ مان. اهو هن ڪري تہ بيشڪ الله حق آهي

وَ اَنَّهٗ يُحْيِ الْمَوْتٰى وَ اَنَّهٗ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ

۽ بيشڪ اهو جيئرو ڪندو آهي مئلن کي ۽ بيشڪ اهو هر شيءِ تي

قَدِيْرٌ ⑥ لا وَّ اَنَّ السَّاعَةَ اٰتِيَةٌ لَّا رَيْبَ فِيْهَا لا وَ

سگهہ رکندڙ آهي. ۽ بيشڪ قيامت اچڻي آهي ناهي ڪو بہ شڪ جنهن ۾ ۽

اَنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُوْرِ ⑦ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ

بيشڪ الله اُٿاريندو قبرن ۾ پيلن کي. ۽ ماڻهن مان ڪو اهو آهي

يُّجَادِلُ فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّ لَا هُدًى وَّ لَا كِتٰبٍ

جو جهيڙو ڪري ٿو الله جي شان ۾ بنا ڄاڻ جي ۽ بنا دليل جي ۽ بنا ڪتاب

مُّنِيْرٍ ⑧ لا ثَانِیَ عِطْفِهٖ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ط لَهٗ

روشن جي. موڙيندي پنهنجي ڪُلهي کي جيئن گمراهہ ڪري الله جي رستي کان، ان جي لاءِ

فِي الدُّنْيَا خِزْیٌ وَّ نُذِيْقُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَذَابَ الْحَرِيْقِ ⑨

دنيا ۾ خواري آهي ۽ چکائينداسون ان کي قيامت ڏينهن عذاب باهہ جو.

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ يَدٰكَ وَ اَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ

اهو هن ڪري جو موڪليو آهي تنهنجي هٿن ۽ بيشڪ الله ناهي ظلم ڪندڙ

ع ١٠ ٨ لِّلْعَبِيْدِ ⑩ ع وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَّعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ ج

ٻانهن تي. ۽ ماڻهن مان ڪو اهو آهي جو عبادت ڪري ٿو الله جي ڪناري تي، ❶

فَاِنْ اَصَابَهٗ خَيْرُ اِۨطْمَاَنَّ بِهٖ ج وَ اِنْ اَصَابَتْهُ

پوءِ جيڪڏهن پهتس ڪا ڀلائي تہ قرار وٺندو ان سان، ۽ جيڪڏهن پهتَس

فِتۡنَةُ ۨانۡقَلَبَ عَلٰی وَجۡهِهٖ ۚ۟ خَسِرَ الدُّنۡیَا وَ الۡاٰخِرَةَ ؕ ذٰلِكَ

کا تکلیف تہ ڦري ويندو منهن ڀر، وڃايائين دنيا ۽ آخرت، اهو

هُوَ الۡخُسۡرَانُ الۡمُبِیۡنُ ﴿۱۱﴾ یَدۡعُوۡا مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ مَا

ئي آهي زيان ظاهر. سڏي ٿو الله کان سواءِ ان کي

لَا یَضُرُّهٗ وَ مَا لَا یَنۡفَعُهٗ ؕ ذٰلِكَ هُوَ الضَّلٰلُ

جيڪو نہ ٿو نقصان ڏئي ان کي ۽ جو نہ ٿو فائدو ڏئي ان کي، اهو ئي آهي گمراهہ ٿيڻ

الۡبَعِیۡدُ ﴿۱۲﴾ ۚ یَدۡعُوۡا لَمَنۡ ضَرُّهٗۤ اَقۡرَبُ مِنۡ نَّفۡعِهٖ ؕ

پرانهون. سڏي ٿو ان کي جنهن جو نقصان ويجهو آهي سندس نفعي کان،

لَبِئۡسَ الۡمَوۡلٰی وَ لَبِئۡسَ الۡعَشِیۡرُ ﴿۱۳﴾ اِنَّ اللّٰهَ یُدۡخِلُ

بيشڪ بڇڙو آهي اهو دوست ۽ بڇڙو سنگتي. بيشڪ الله داخل ڪندو

الَّذِیۡنَ اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجۡرِیۡ مِنۡ تَحۡتِهَا

انهن کي جن ايمان آندو ۽ ڪيا ڪم چڱا بهشتن ۾ وهن ٿيون انهن جي هيٺان

الۡاَنۡهٰرُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ یَفۡعَلُ مَا یُرِیۡدُ ﴿۱۴﴾ مَنۡ کَانَ یَظُنُّ اَنۡ

واهيون، الله ڪندو آهي اهو جيڪي گهرندو آهي. جيڪو گمان ڪري ٿو تہ

لَّنۡ یَّنۡصُرَهُ اللّٰهُ فِی الدُّنۡیَا وَ الۡاٰخِرَةِ فَلۡیَمۡدُدۡ بِسَبَبٍ

هرگز نہ مدد ڪندو ان جي الله دنيا ۽ آخرت ۾ ① پوءِ ٻَڌي رسو

اِلَی السَّمَآءِ ثُمَّ لۡیَقۡطَعۡ فَلۡیَنۡظُرۡ هَلۡ یُذۡهِبَنَّ کَیۡدُهٗ مَا

مٿي آسمان طرف پوءِ ڦاهو ڪائي پوءِ ڏسي تہ ڇا نيو سندس حيلي ان کي

یَغِیۡظُ ﴿۱۵﴾ وَ کَذٰلِكَ اَنۡزَلۡنٰهُ اٰیٰتٍۭ بَیِّنٰتٍ ۙ وَّ اَنَّ اللّٰهَ

جو ڪيس رنجائي ٿو. ۽ اهڙي طرح لاٿوسون انهي کي آيتون چٽيون ڪري ۽ بيشڪ الله

یَهۡدِیۡ مَنۡ یُّرِیۡدُ ﴿۱۶﴾ اِنَّ الَّذِیۡنَ اٰمَنُوۡا وَ الَّذِیۡنَ هَادُوۡا

هدايت ڏئي ٿو جنهن کي گهري. بيشڪ جن ايمان آندو ۽ جيڪي يهودي ٿيا

وَ الصّٰبِـِٕيْنَ وَ النَّصٰرٰى وَ الْمَجُوْسَ وَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْۤا ۖۗ اِنَّ
۽ ستارا پرست ۽ نصارا ۽ باهه جا پوڄاري ۽ جن شرڪ ڪيو يقينن

اللّٰهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
الله فيصلو ڪندو انهن جي وچ ۾ قيامت ڏينهن، بيشڪ الله هر شيءِ تي

شَهِيْدٌ ﴿۱۷﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَسْجُدُ لَهٗ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ
شاهد آهي. ڇا نه ڏٺو تو بيشڪ الله کي سجدو ڪن ٿا جيڪي به آسمانن ۾ آهن

وَ مَنْ فِي الْاَرْضِ وَ الشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ وَ النُّجُوْمُ وَ الْجِبَالُ وَ
۽ جيڪي زمين ۾ آهن ۽ سِج ۽ چنڊ ۽ تارا ۽ جبل ۽

الشَّجَرُ وَ الدَّوَآبُّ وَ كَثِيْرٌ مِّنَ النَّاسِ ؕ وَ كَثِيْرٌ حَقَّ
وڻ ۽ جانور ۽ ڪيترائي انسان، ۽ ڪيترا آهن مقرر ٿيو

عَلَيْهِ الْعَذَابُ ؕ وَ مَنْ يُّهِنِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ مُّكْرِمٍ ؕ
جن تي عذاب، ۽ جنهن کي خوار ڪري الله ته ناهي انهيءَ لاءِ ڪوئي عزت ڏيندڙ،

اِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ؕ۩ ﴿۱۸﴾ هٰذٰنِ خَصْمٰنِ اخْتَصَمُوْا
بيشڪ الله ڪري ٿو جيڪي گهري. ١ هي ٻه ڌريون آهن جن جهڳڙو ڪيو

فِيْ رَبِّهِمْ ز فَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّنْ نَّارٍ ؕ
پنهنجي رب ۾ ٢ پوءِ جن ڪفر ڪيو ناهيا ويندا انهن جا ڪپڙا باهه مان،

يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوْسِهِمُ الْحَمِيْمُ ﴿۱۹﴾ ج يُصْهَرُ بِهٖ مَا
پرٽيو ويندو انهن جي سِرَن مٿان ٽچڪندڙ پاڻي. ڳري پوندو انهي سان جيڪي

فِيْ بُطُوْنِهِمْ وَ الْجُلُوْدُ ﴿۲۰﴾ ؕ وَ لَهُمْ مَّقَامِعُ مِنْ حَدِيْدٍ ﴿۲۱﴾ كُلَّمَاۤ
سندن پيٽن ۾ هوندو ۽ کلون به. ۽ انهن لاءِ وڏاڻ آهن لوهه جا. جڏهن

اَرَادُوْۤا اَنْ يَّخْرُجُوْا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ اُعِيْدُوْا فِيْهَا ق وَ ذُوْقُوْا
نڪرڻ جي ڪندا اتان جي مصيبت ڪان ته موٽايا ويندا ان ۾ ۽ چکو

السجدة-١٠

ع ١٢ ٩

عَذَابَ الْحَرِيْقِ ﴿٢٢﴾ اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا

عذاب باهہ جو. بيشڪ الله داخل ڪندو انهن کي جن ايمان آندو ۽ ڪيا

الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ يُحَلَّوْنَ فِيْهَا

ڪم چڱا، باغن ۾ وهن ٿيون انهن جي هيٺان واهيون پارايا ويندا اتي

مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَّ لُؤْلُؤًا ؕ وَ لِبَاسُهُمْ فِيْهَا حَرِيْرٌ ﴿٢٣﴾

ڪنگڻ سون جا ۽ موتي، ۽ پوشاڪ انهن جي اتي ريشمي هوندي.

وَ هُدُوْٓا اِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۚۖ وَ هُدُوْٓا

۽ واٽ ملي انهن کي سٺيءَ ڳالهہ جي، ۽ ملي انهن کي

اِلٰى صِرَاطِ الْحَمِيْدِ ﴿٢٤﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ يَصُدُّوْنَ

واٽ الله ساراهيل جي. بيشڪ جن ڪفرڪيو ۽ روڪيائون

عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِيْ جَعَلْنٰهُ لِلنَّاسِ

الله جي راهہ کان ۽ مسجد الحرام کان جنهن کي بڻايو آهي اسان ماڻهن لاءِ

سَوَآءَ ۨالْعَاكِفُ فِيْهِ وَ الْبَادِ ؕ وَ مَنْ يُّرِدْ فِيْهِ بِاِلْحَادٍۭ

هڪجهڙو آهي ان ۾ رهاڪو ۽ ٻاهريون، ۽ جيڪو ارادو ڪندو ان ۾ بي دينيءَ جو

ع ٣ ١٠

بِظُلْمٍ نُّذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٢٥﴾ وَ اِذْ بَوَّاْنَا

ڏاڍ سان تہ چکائينداسون ان کي عذاب دردناڪ. ۽ جڏهن مقرر ڪئي سون

لِاِبْرٰهِيْمَ مَكَانَ الْبَيْتِ اَنْ لَّا تُشْرِكْ بِيْ شَيْـًٔا وَّ

ابراهيم لاءِ جاءِ هن گهر جي تہ نہ شريڪ ڪجانءِ مون سان ڪنهن کي ۽

طَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّآئِفِيْنَ وَ الْقَآئِمِيْنَ وَ الرُّكَّعِ السُّجُوْدِ ﴿٢٦﴾

١

پاڪ رک منهنجي گهر کي طواف ڪندڙن لاءِ ۽ قيام وارن لاءِ ۽ رکوع سجدي وارن لاءِ.

وَ اَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَاْتُوْكَ رِجَالًا وَّ عَلٰى كُلِّ ضَامِرٍ

۽ اعلان ڪر ٢ ماڻهن ۾ حج جو ايندا تو وٽ پيادا ۽ هر ڏٻري اُٺ تي

يَّاْتِيْنَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيْقٍ ﴿٢٧﴾ لِّيَشْهَدُوْا مَنَافِعَ لَهُمْ وَ
ايندا هليا هر رستي پرانهين ڪان. جيئن حاضر ٿين پنهنجن فائدن لاءِ ❶ ۽

يَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ فِيْۤ اَيَّامٍ مَّعْلُوْمٰتٍ عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ
وٺن نالو الله جو ڏينهن جاڻايلن ۾ کهڻ انهن جي تي جيڪي ڏنائين انهن کي

مِّنْۢ بَهِيْمَةِ الْاَنْعَامِ ۚ فَكُلُوْا مِنْهَا وَ اَطْعِمُوا الْبَآئِسَ الْفَقِيْرَ ﴿٢٨﴾
چوپاين جانورن مان، پوءِ کائو ان مان ۽ کارايو مسڪين محتاج کي.

ثُمَّ لْيَقْضُوْا تَفَثَهُمْ وَ لْيُوْفُوْا نُذُوْرَهُمْ وَ لْيَطَّوَّفُوْا
موتي لاهن مُرُ پنهنجي بدن جي ۽ پوريون ڪن پنهنجون باسون ۽ طواف ڪن

بِالْبَيْتِ الْعَتِيْقِ ﴿٢٩﴾ ذٰلِكَ ۗ وَ مَنْ يُّعَظِّمْ حُرُمٰتِ اللّٰهِ
گهر آڳاٽي جو. اهو اٿو ۽ جيڪو تعظيم ڪندو الله جي عزت ڏنل شين جي

فَهُوَ خَيْرٌ لَّهٗ عِنْدَ رَبِّهٖ ؕ وَ اُحِلَّتْ لَكُمُ الْاَنْعَامُ اِلَّا مَا
پوءِ اهو ڀلو آهي انهي لاءِ سندس رب وٽ، ۽ حلال ڪيا ويا توهان لاءِ چوپايا ڍور مگر اهي

يُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْاَوْثَانِ وَ اجْتَنِبُوْا
جيڪي پڙهي ٻُڌائبا توهان کي پوءِ پاسو ڪريو پليتيءَ بتن جي کان ❷ ۽ پاسو ڪريو

قَوْلَ الزُّوْرِ ﴿٣٠﴾ حُنَفَآءَ لِلّٰهِ غَيْرَ مُشْرِكِيْنَ بِهٖ ؕ وَ مَنْ
ڳالهه ڪوڙي کان. ❸ هڪ طرف ٿي الله لاءِ نه شريڪ ڪندڙ انهي سان، ۽ جيڪو

يُّشْرِكْ بِاللّٰهِ فَكَاَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَآءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ اَوْ
شريڪ ڪندو الله سان پوءِ جڻ ته ڪِريو ❹ آسمان کان پوءِ جهٽن ٿا ان کي پکي يا

تَهْوِيْ بِهِ الرِّيْحُ فِيْ مَكَانٍ سَحِيْقٍ ﴿٣١﴾ ذٰلِكَ ۗ وَ مَنْ يُّعَظِّمْ
اُڏائي ٿي ان کي واءُ ڪنهن پرانهين جاءِ ۾. اهو اٿو ۽ جيڪو تعظيم ڪندو

شَعَآئِرَ اللّٰهِ فَاِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوْبِ ﴿٣٢﴾ لَكُمْ فِيْهَا
الله جي نشانين جي ❺ پوءِ بيشڪ اها پرهيز آهي دلين جي. توهان لاءِ انهن جانورن ۾

مَنَافِعُ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَآ اِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيْقِ ﴿٣٣﴾ ع وَ

فائدا آهن وقت مقرر تائين پوءِ پهچائڻ واري آهي انکي خانہ ڪعبہ تائين. ۽

لِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلٰى مَا

هر اُمت لاءِ جوڙي اٿئون قرباني تہ جيئن پڙهن نالو الله جو ذبح انجي تي

رَزَقَهُمْ مِّنْۢ بَهِيْمَةِ الْاَنْعَامِ ؕ فَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ فَلَهٗٓ

جيڪي ڏنائين چوپاين جانورن مان، پوءِ مالڪ اوهان جو الله اڪيلو آهي پوءِ انهيءَ جي

اَسْلِمُوْا ؕ وَ بَشِّرِ الْمُخْبِتِيْنَ ﴿٣٤﴾ لا الَّذِيْنَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ

فرمانبرداري ڪريو، ۽ بشارت ڏي عاجزي ڪندڙن کي. ❶ جيڪي جڏهن نالو ونجي الله جو

وَجِلَتْ قُلُوْبُهُمْ وَ الصّٰبِرِيْنَ عَلٰى مَآ اَصَابَهُمْ وَ الْمُقِيْمِي

تہ ڊجي وڃن دليون انهن جون ۽ صبر ڪندڙن کي جي مصيبت پوي انهن تي ۽ قائم ڪندڙن

الصَّلٰوةِ لا وَ مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ﴿٣٥﴾ وَ الْبُدْنَ جَعَلْنٰهَا

نماز کي ۽ جيڪي اسان ڏنو اٿن انهي مان خرچ ڪن ٿا. ۽ قرباني جا اُٺ ❷ ڪيو سون انهن کي

لَكُمْ مِّنْ شَعَآئِرِ اللّٰهِ لَكُمْ فِيْهَا خَيْرٌ ۖ ق فَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ

توهان لاءِ نشانيون الله جون توهان جي لاءِ ان ۾ ڀلائي آهي پوءِ پڙهو نالو الله جو

عَلَيْهَا صَوَآفَّ ج فَاِذَا وَجَبَتْ جُنُوْبُهَا فَكُلُوْا مِنْهَا وَ

انهن تي قطار بنائي، پوءِ جيڪڏهن ڪري پون پاسي ڀر تہ ڪائو انهي مان ۽

اَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَ الْمُعْتَرَّ ؕ كَذٰلِكَ سَخَّرْنٰهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ

کارايو نہ گهُرندڙ ۽ گهرندڙ کي، اهڙي طرح تابع ڪيا سون جانور ❸ توهان لاءِ تہ جيئن

تَشْكُرُوْنَ ﴿٣٦﴾ لَنْ يَّنَالَ اللّٰهَ لُحُوْمُهَا وَ لَا دِمَآؤُهَا وَلٰكِنْ

شڪر ڪريو. هرگز نہ پهچندو الله وٽ گوشت انهن جو ۽ نہ رت انهن جو پر

يَّنَالُهُ التَّقْوٰى مِنْكُمْ ؕ كَذٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ

پهچندي ان وٽ سچائي ❹ اوهان جي، اهڙي طرح تابع ڪيا سون اهي توهان لاءِ

لِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰىكُمْ ؕ وَ بَشِّرِ
تہ جيئن اللہ جي وڏائي بيان ڪريو ان تي جو هدايت ڪيائين توهان کي، ۽ بشارت ڏ ج

الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۳۷﴾ اِنَّ اللّٰهَ يُدٰفِعُ عَنِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا
احسان ڪندڙن کي. ❶ بيشڪ اللہ دفاع ڪري ٿو مومنن جو، ❷ بيشڪ اللہ نہ

يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُوْرٍ ﴿۳۸﴾ ع اُذِنَ لِلَّذِيْنَ
ٿو پسند ڪري هر خيانت ڪندڙ بي شڪر کي. لڙائي جو اِذن مليو انهن کي

يُقٰتَلُوْنَ بِاَنَّهُمْ ظُلِمُوْا ؕ وَ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى نَصْرِهِمْ
جن سان لڙائي ڪئي وئي جو انهن تي ظلم ڪيو ويو هئو، ۽ بيشڪ اللہ انهن جي مدد تي

لَقَدِيْرُ ﴿۳۹﴾ لا الَّذِيْنَ اُخْرِجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ اِلَّآ اَنْ
قادر آهي. ❸ اهي جن کي ڪڍيو ويو پنهنجي گهرن مان نا حق رڳو هن تي

يَّقُوْلُوْا رَبُّنَا اللّٰهُ ؕ وَ لَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ
جو چوَن پيا اسان جو پالڻهار اللہ آهي، جيڪڏهن نہ هجي ها دفاع اللہ جو هڪڙن ماڻهن کي

بِبَعْضٍ لَّهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَ بِيَعٌ وَّ صَلَوٰتٌ وَّ مَسٰجِدُ
ٻين سان ❹ تہ ڊاٿا وڃن ها حجرا ۽ مڙهيون ۽ عبادتگاهون ۽ مسجدون

يُذْكَرُ فِيْهَا اسْمُ اللّٰهِ كَثِيْرًا ؕ وَ لَيَنْصُرَنَّ اللّٰهُ مَنْ
جن ۾ ذڪر ٿئي ٿو اللہ جي نالي جو گهڻو، ۽ ضرور مدد ڪندو اللہ انهيءَ جي

يَّنْصُرُهٗ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيْزٌ ﴿۴۰﴾ اَلَّذِيْنَ اِنْ
جيڪو مدد ڪندو ان جي، بيشڪ اللہ طاقتوارو آهي زبردست آهي. اهي ئي ماڻهو جيڪڏهن

مَّكَّنّٰهُمْ فِى الْاَرْضِ اَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَ اٰتَوُا الزَّكٰوةَ وَ
طاقت ڏيون انهن کي ملڪ ۾ تہ اهي قائم ڪندا نماز ۽ ڏيندا زڪوات ❺ ۽

اَمَرُوْا بِالْمَعْرُوْفِ وَ نَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ؕ وَ لِلّٰهِ عَاقِبَةُ
حڪم ڪندا چڱن ڪمن جو ۽ روڪيندا برائين کان، ۽ اللہ لاءِ آهي پڇاڙي

الْاُمُوْرِ ﴿٤١﴾ وَ اِنْ يُّكَذِّبُوْكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ

هرڪم جي. ۽ جيڪڏهن ڪوڙو ٿا ڪن توکي تہ ڪوڙو ڪيو هئو انهن کان اڳين بہ

قَوْمُ نُوْحٍ وَّ عَادٌ وَّ ثَمُوْدُ ﴿٤٢﴾ وَ قَوْمُ اِبْرٰهِيْمَ وَ قَوْمُ لُوْطٍ ﴿٤٣﴾ وَّ

نوح جي قوم ۽ عاد ۽ ثمود. ۽ قوم ابراهيم ۽ لوط جي قوم. ۽

اَصْحٰبُ مَدْيَنَ ج وَ كُذِّبَ مُوْسٰى فَاَمْلَيْتُ لِلْكٰفِرِيْنَ

مدين وارن، ۽ ڪوڙو ڪيو ويو موسيٰ کي پوءِ مون ڍر ڏني منڪرن کي

ثُمَّ اَخَذْتُهُمْ ج فَكَيْفَ كَانَ نَكِيْرِ ﴿٤٤﴾ فَكَاَيِّنْ مِّنْ قَرْيَةٍ

آخر پڪڙيم انهن کي، پوءِ ڪيئن هئي منهنجي سزا. سو ڪيترائي ڳوٺ

اَهْلَكْنٰهَا وَ هِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوْشِهَا

تباهہ ڪيو سون انهن کي ۽ اهي هئا ظلم ڪندڙ پوءِ اهي اونڌا ٿيا پنهنجن ڇتين تي

وَ بِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ وَّ قَصْرٍ مَّشِيْدٍ ﴿٤٥﴾ اَفَلَمْ يَسِيْرُوْا

۽ ڪيترائي کوهہ بيڪار ٿيل ۽ ڪيتريون ئي ماڙيون مضبوط. ڇا پوءِ نہ گهميا آهن

فِي الْاَرْضِ فَتَكُوْنَ لَهُمْ قُلُوْبٌ يَّعْقِلُوْنَ بِهَآ اَوْ اٰذَانٌ يَّسْمَعُوْنَ

ملڪ ۾ پوءِ هجن انهن کي دليون سمجهن جن سان ۽ ڪن ٻڌن

بِهَا ج فَاِنَّهَا لَا تَعْمَى الْاَبْصَارُ وَلٰكِنْ تَعْمَى الْقُلُوْبُ الَّتِيْ

جن سان، پوءِ ناهن انڌيون اکيون پر انڌيون آهن دليون جيڪي

فِي الصُّدُوْرِ ﴿٤٦﴾ وَ يَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعَذَابِ وَ لَنْ يُّخْلِفَ اللّٰهُ

سينن ۾ آهن. ۽ تکڙو گهرن ٿا توکان عذاب ۽ هرگز نہ ڦيرائيندو الله

وَعْدَهٗ ط وَ اِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَاَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا

پنهنجو وعدو، ۽ هڪ ڏينهن تنهنجي رب وٽ آهي جهڙو هزار سال ان مان

تَعُدُّوْنَ ﴿٤٧﴾ وَ كَاَيِّنْ مِّنْ قَرْيَةٍ اَمْلَيْتُ لَهَا وَ هِيَ

جيڪي توهان ڳڻيندا آهيو. ۽ ڪيترائي ڳوٺ ڍر ڏنم جن کي ۽ اهي هئا

ع ١٠ ٦ ١٣

ظَالِمَةٌ ثُمَّ اَخَذْتُهَا ۚ وَ اِلَيَّ الْمَصِيْرُ ﴿٤٨﴾ قُلْ

ڏوهاري پوءِ پڪڙيم انهن کي، ۽ مون ڏانهن ئي موٽڻو آهي. چؤ

يٰاَيُّهَا النَّاسُ اِنَّمَآ اَنَا لَكُمْ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿٤٩﴾ ۚ فَالَّذِيْنَ

اي انسانو! رڳو آءٌ توهان کي ڊيڄاريندڙ آهيان پڌرو. سو جن ماڻهن

اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّ رِزْقٌ كَرِيْمٌ ﴿٥٠﴾

ايمان آندو ۽ ڪيا چڱا ڪم انهن لاءِ بخشش آهي ۽ روزي عزت واري.

وَ الَّذِيْنَ سَعَوْا فِيْٓ اٰيٰتِنَا مُعٰجِزِيْنَ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ﴿٥١﴾

۽ جيڪي ڊوڙيا اسان جي آيتن ۾ عاجز ڪرڻ لاءِ اهي ئي دوزخ وارا آهن. (١)

وَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُوْلٍ وَّ لَا نَبِيٍّ اِلَّآ اِذَا

۽ نه موڪليوسين توکان اڳي ڪو رسول يا نبي مگر جڏهن

تَمَنّٰٓى اَلْقَى الشَّيْطٰنُ فِيْٓ اُمْنِيَّتِهٖ ۚ فَيَنْسَخُ

پڙهي ٻُڌائيندو هو (٢) ته ملاوت ڪندو هو شيطان ان جي پڙهي ٻڌائڻ ۾ (٣) پوءِ ميساريندو آهي

اللّٰهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطٰنُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللّٰهُ

الله جيڪي ملاوت ڪندو آهي شيطان پوءِ مضبوط ڪندو آهي الله

اٰيٰتِهٖ ؕ وَ اللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٥٢﴾ ۙ لِّيَجْعَلَ مَا

پنهنجن آيتن کي، ۽ الله علم وارو حڪمت وارو آهي. جيئن ڪري ان کي

يُلْقِي الشَّيْطٰنُ فِتْنَةً لِّلَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ وَّ

جا ملاوت ڪري ٿو شيطان آزمائش انهن لاءِ جن جي دلين ۾ مرض آهي ۽

الْقَاسِيَةِ قُلُوْبُهُمْ ؕ وَ اِنَّ الظّٰلِمِيْنَ لَفِيْ شِقَاقٍ بَعِيْدٍ ﴿٥٣﴾ ۙ

ننر آهن جن جون دليون، ۽ بيشڪ اهي ظالم مخالفت پرانهين ۾ آهن.

وَّ لِيَعْلَمَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ

۽ جيئن ڄاڻن جن کي ڏنو ويو علم ته بيشڪ اهو ئي حق آهي تنهنجي رب کان

فَيُؤْمِنُوْا بِهٖ فَتُخْبِتَ لَهٗ قُلُوْبُهُمْ ؕ وَ اِنَّ اللّٰهَ

پوءِ ايمان آڻين ان تي پوءِ جهڪي پون الله لاءِ دليون انهن جون، ۽ بيشڪ الله

لَهَادِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٥٤﴾ وَ لَا يَزَالُ

ڏيکاريندڙ آهي ايمان وارن کي رستو سِڌو. ۽ هميشه رهندا

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِيْ مِرْيَةٍ مِّنْهُ حَتّٰى تَاْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً

ڪافر شڪ ۾ قرآن کان جيستائين اچي انهن وٽ قيامت اوچتو

اَوْ يَاْتِيَهُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيْمٍ ﴿٥٥﴾ اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِّلّٰهِ ؕ

يا اچي انهن وٽ عذاب ڏينهن نياڳي جو. (1) بادشاهي تنهن ڏينهن الله جي آهي،

يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ؕ فَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ

فيصلو ڪندو انهن جي وچ ۾، پوءِ جن ايمان آندو ۽ ڪم چڱا ڪيا

فِيْ جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ﴿٥٦﴾ وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا

رهندا باغن نعمت وارن ۾. ۽ جن ڪفر ڪيو ۽ ڪوڙو ڪيائون اسان جي آيتن کي

فَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿٥٧﴾ ع وَ الَّذِيْنَ هَاجَرُوْا

پوءِ اهي ئي آهن جن لاءِ عذاب خوار ڪندڙ آهي. ۽ جن هجرت ڪئي

فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ثُمَّ قُتِلُوْۤا اَوْ مَاتُوْا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللّٰهُ رِزْقًا

راهه الله جي ۾ پوءِ شهيد ٿيا يا مري ويا ته ضرور رزق ڏيندو انهن کي الله رزق

حَسَنًا ؕ وَ اِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ خَيْرُ الرّٰزِقِيْنَ ﴿٥٨﴾ لَيُدْخِلَنَّهُمْ

چڱو، ۽ بيشڪ الله ڀلو رزق ڏيندڙ آهي. (2) ضرور داخل ڪندو انهن کي

مُّدْخَلًا يَّرْضَوْنَهٗ ؕ وَ اِنَّ اللّٰهَ لَعَلِيْمٌ حَلِيْمٌ ﴿٥٩﴾ ذٰلِكَ ۚ

اهڙي جاءِ ۾ پسند ڪندا ان کي، ۽ بيشڪ الله علم رکندڙ بردبار آهي. اهو هيئُ ته،

وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوْقِبَ بِهٖ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ

جنهن بدلو ورتو اوترو ئي جيترو ڪيس ايذايو ويو پوءِ ظلم ڪيو ويو ان تي

لَيَنْصُرَنَّهُ اللّٰهُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُوْرٌ ﴿۶۰﴾ ذٰلِكَ

تہ ضرور مدد ڪندو ان جي الله، ❶ بيشڪ الله معاف ڪندڙ بخشيندڙ آهي. اهو

بِاَنَّ اللّٰهَ يُوْلِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَ يُوْلِجُ النَّهَارَ

هن ڪري تہ الله داخل ڪندو آهي رات کي ڏينهن ۾ ۽ داخل ڪندو آهي ڏينهن کي

فِي الَّيْلِ وَ اَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌۢ بَصِيْرٌ ﴿۶۱﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ

رات ۾ ❷ ۽ بيشڪ الله ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي. اهو هن ڪري تہ الله ئي حق آهي

وَ اَنَّ مَا يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ هُوَ الْبَاطِلُ وَ اَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ

۽ جنهن کي سڏين ٿا انهي کان سواءِ اهو باطل آهي ۽ الله ئي مٿاهون

الْكَبِيْرُ ﴿۶۲﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً ۫ فَتُصْبِحُ

وڏو آهي. ڇا نہ ڏٺو تہ الله لاٿو آسمان کان پاڻي پوءِ ٿئي ٿي

الْاَرْضُ مُخْضَرَّةً ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَطِيْفٌ خَبِيْرٌ ﴿۶۳﴾ ۚ لَهٗ

ڌرتي ساوڪ واري، ❸ بيشڪ الله مهرباني ڪندڙ خبر رکندڙ آهي. انهيءَ جو ئي آهي

مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ ؕ وَ اِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ

جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي، ۽ بيشڪ الله ئي

الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ﴿۶۴﴾ ۧ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا

ع ٨ ٧ ١٥

بي پرواهہ ساراهيل آهي. ڇا نہ ڏٺو تہ الله تابع ڪيو توهان لاءِ جا شيءِ

فِي الْاَرْضِ وَ الْفُلْكَ تَجْرِيْ فِي الْبَحْرِ بِاَمْرِهٖ ؕ وَ

زمين ۾ آهي ۽ ٻيڙيءَ کي جا هلي ٿي سمنڊ ۾ ان جي حڪم سان، ❹ ۽

يُمْسِكُ السَّمَآءَ اَنْ تَقَعَ عَلَى الْاَرْضِ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ؕ

روڪي ٿو آسمان کي ڪِري پوڻ کان زمين تي مگر سندس حڪم سان،

اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿۶۵﴾ وَ هُوَ الَّذِيْٓ

بيشڪ الله ماڻهن تي نرمي ڪندڙ مهربان آهي. ۽ انهيءَ ئي

أَحْيَاكُمْ ز ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ط

جيئرو ڪيو توهان کي پوءِ ماريندو توهان کي وري جياريندو توهان کي،

إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ ﴿٦٦﴾ لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا

بيشڪ انسان بي شڪر آهي. هر امت لاءِ اسان ڪيو

مَنسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْأَمْرِ

سندن طريقو جو اهي هلن پيا انهيءَ تي پوءِ نه اختلاف ڪن توسان هن ڪم ۾ ①

وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ ط إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ ﴿٦٧﴾

تون سڏ پنهنجي رب ڏانهن، بيشڪ تون ئي رستي سِڌي تي آهين.

وَإِن جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ

۽ جيڪڏهن جهڳڙو ڪن توسان پوءِ تون چئو الله بهتر ڄاڻندڙ آهي

بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٨﴾ اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

جيڪي توهان ڪريو ٿا. الله فيصلو ڪندو توهان ۾ قيامت ڏينهن

فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٦٩﴾ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ

جنهن ۾ توهان اختلاف ڪندا هئا. ڇا نه ڄاڻو ٿو ته بيشڪ الله

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ط إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ ط

ڄاڻي ٿو جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي، بيشڪ اهو ڪتاب ۾ آهي،

إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧٠﴾ وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ

بيشڪ اهو الله تي آسان آهي. ۽ عبادت ڪن ٿا الله کان سواءِ

مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَمَا لَيْسَ

ان شيءِ جي نه لاٿو الله جنهن لاءِ ڪو ثبوت ۽ ان شيءِ جي ناهي

لَهُم بِهِ عِلْمٌ ط وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ ﴿٧١﴾

انهن وٽ جنهن جي ڪا ڄاڻ، ۽ ناهي ظالمن لاءِ ڪوئي مددگار.

وَ اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ تَعْرِفُ

۽ جڏهن پڙهجن ٿيون انهن تي آيتون اسان جون چٽيون تہ ڏسندين

فِيْ وُجُوْهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ ؕ يَكَادُوْنَ يَسْطُوْنَ بِالَّذِيْنَ

منهنِ ۾ ڪافرن ڪي سونڌ، اجهو ٿا حملو ڪن انهن تي

يَتْلُوْنَ عَلَيْهِمْ اٰيٰتِنَا ؕ قُلْ اَ فَاُنَبِّئُكُمْ

جيڪي پڙهن ٿا انهن تي اسان جون آيتون، تون چؤ ڇا خبر ڏيان توهان کي

بِشَرٍّ مِّنْ ذٰلِكُمْ ؕ اَلنَّارُ ؕ وَعَدَهَا اللّٰهُ

انهي کان زور بڇڙي شيءِ جي، اها باهہ اٿوَ، انهي جو انجام ڪيو آهي الله

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ؕ وَ بِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿٧٢﴾ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ

ع ٩ / ٨ / ١٦

ڪافرن سان، ۽ اها بڇڙي آهي جاءِ موٽڻ جي. اي انسانو! ❶

ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوْا لَهٗ ؕ اِنَّ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ

بيان ڪجي ٿو مثال پوءِ ڪن ڏئي ٻڌو ان کي، بيشڪ جن کي پڪاريو ٿا

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَنْ يَّخْلُقُوْا ذُبَابًا وَّلَوِ اجْتَمَعُوْا

الله کان سواءِ ❷ اهي هرگز نہ پيدا ڪندا مَکِ ڪي توڙي جو سڀ گڏجن

لَهٗ ؕ وَ اِنْ يَّسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَّا

انهي لاءِ، ۽ جيڪڏهن کسي انهن کان مَکِ ڪا شيءِ تہ نہ

يَسْتَنْقِذُوْهُ مِنْهُ ؕ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَ الْمَطْلُوْبُ ﴿٧٣﴾

ڇڏائي سگهندا اها ان کان، ڪمزرو آهي گهرندڙ ۽ جنهن کان گهرجي.

مَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ

نہ قدر ڪيائون الله جو سندس قدر آهر، بيشڪ الله سگهارو

عَزِيْزٌ ﴿٧٤﴾ اَللّٰهُ يَصْطَفِيْ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا

زبردست آهي. الله چونڊي ٿو ملائڪن مان رسولَ

وَ مِنَ النَّاسِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَمِیۡعٌۢ بَصِیۡرٌ ﴿ۚ۷۵﴾ یَعۡلَمُ مَا

۽ ماڻهن مان پڻ، الله ٻُڌندڙ ڏسندڙ آهي. ڄاڻي ٿو اهو جيڪو

بَیۡنَ اَیۡدِیۡهِمۡ وَ مَا خَلۡفَهُمۡ ؕ وَ اِلَی اللّٰهِ

انهن جي اڳيان آهي ۽ جيڪي انهن کان پٺيان آهي، ۽ الله ڏانهن ئي

تُرۡجَعُ الۡاُمُوۡرُ ﴿۷۶﴾ یٰۤاَیُّهَا الَّذِیۡنَ اٰمَنُوا ارۡکَعُوۡا وَ

موٽايا ويندا سمورا ڪم. اي ايمان وارو! رڪوع ڪريو ۽

اسۡجُدُوۡا وَ اعۡبُدُوۡا رَبَّکُمۡ وَ افۡعَلُوا الۡخَیۡرَ لَعَلَّکُمۡ

سجدو ڪريو ۽ بندگي ڪريو پنهنجي رب جي ۽ ڪريو خير جا ڪم جيئن توهان

تُفۡلِحُوۡنَ ﴿ۚ۷۷﴾ وَ جَاهِدُوۡا فِی اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهٖ ؕ هُوَ

ڪامياب ٿيو. ۽ جهاد ڪريو الله لاءِ حق جو جهاد، (1) انهي ئي

اجۡتَبٰىکُمۡ وَ مَا جَعَلَ عَلَیۡکُمۡ فِی الدِّیۡنِ مِنۡ حَرَجٍ ؕ

چونڊيو آهي توهان کي ۽ نه ڪيائين توهان تي دين ۾ ڪا تنگي، (2)

مِلَّةَ اَبِیۡکُمۡ اِبۡرٰهِیۡمَ ؕ هُوَ سَمّٰىکُمُ الۡمُسۡلِمِیۡنَ ۬ۙ

دين توهان جي پيءُ ابراهيم جو، انهيءَ ڪوٺيو توهان کي مسلمان،

مِنۡ قَبۡلُ وَ فِیۡ هٰذَا لِیَکُوۡنَ الرَّسُوۡلُ شَهِیۡدًا

اڳي ئي ۽ هن قرآن ۾ به جيئن هجي رسول رهبر

عَلَیۡکُمۡ وَ تَکُوۡنُوۡا شُهَدَآءَ عَلَی النَّاسِ ۚۖ فَاَقِیۡمُوا

توهان جو ۽ توهان هجو رهبر ماڻهن جا، پوءِ قائم ڪريو

الصَّلٰوةَ وَ اٰتُوا الزَّکٰوةَ وَ اعۡتَصِمُوۡا بِاللّٰهِ ؕ هُوَ

نماز ۽ ڏيو زڪوات ۽ چنبڙي پئو الله کي، اهو

مَوۡلٰىکُمۡ ۚ فَنِعۡمَ الۡمَوۡلٰی وَ نِعۡمَ النَّصِیۡرُ ﴿۷۸﴾ ع

مالڪ آهي توهان جو، پوءِ واهه جو مالڪ آهي ۽ واهه جو مددگار آهي.

السجدة عند الامام الشافعي ع ۱۰ ۱۷

الجزء الثامن عشر ١٨

سُورَةُ المؤمنون مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ مِائَةٌ وَّثَمانِيَ عَشَرَةَ ايَةً وَّسِتُّ رُكُوعَاتٍ

سورت مومنون مکي آهي ۽ اها هڪ سؤ ارڙهن آيتون ۽ ڇهه رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

قَدۡ اَفۡلَحَ الۡمُؤۡمِنُوۡنَ ① الَّذِيۡنَ هُمۡ فِيۡ صَلَاتِهِمۡ خٰشِعُوۡنَ ②

يقينن ڇٽي ويا ايمان وارا. ❶ جيڪي اهي پنهنجن نمازن ۾ عاجزي ڪندڙ آهن.

وَالَّذِيۡنَ هُمۡ عَنِ اللَّغۡوِ مُعۡرِضُوۡنَ ③ وَالَّذِيۡنَ هُمۡ لِلزَّكٰوةِ

۽ جيڪي اهي اجائي ڪم کان منهن موڙيندڙ آهن.❷ ۽ جيڪي اهي زڪوات

فٰعِلُوۡنَ ④ وَالَّذِيۡنَ هُمۡ لِفُرُوۡجِهِمۡ حٰفِظُوۡنَ ⑤ اِلَّا

ادا ڪندڙ آهن.❸ ۽ جيڪي اهي پنهنجن اگهڙن جا راکا آهن. مگر

عَلٰۤى اَزۡوَاجِهِمۡ اَوۡ مَا مَلَكَتۡ اَيۡمَانُهُمۡ فَاِنَّهُمۡ غَيۡرُ مَلُوۡمِيۡنَ ⑥

پنهنجين زالن تي يا پنهنجي ٻانهين تي پوءِ اهي ناهن ڇينڀ ڪيل.

فَمَنِ ابۡتَغٰى وَرَآءَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الۡعٰدُوۡنَ ⑦ وَالَّذِيۡنَ

پوءِ جيڪو طلبي انهي ڪان سواءِ ❹ ته اهي ئي لڄ کان لنگهندڙ آهن. ۽ جيڪي

هُمۡ لِاَمٰنٰتِهِمۡ وَعَهۡدِهِمۡ رٰعُوۡنَ ⑧ وَالَّذِيۡنَ هُمۡ

اهي پنهنجي ڏراوتن ۽ اقرارن جا نگهبان آهن. ❺ ۽ جيڪي اهي

عَلٰى صَلَوٰتِهِمۡ يُحَافِظُوۡنَ ⑨ اُولٰٓئِكَ هُمُ الۡوٰرِثُوۡنَ ⑩ الَّذِيۡنَ يَرِثُوۡنَ

پنهنجين نمازن کي سنڀاليندڙ آهن. ❻ اهي ئي ورثو وٺندڙ آهن. جيڪي وارث ٿيندا

الۡفِرۡدَوۡسَ ؕ هُمۡ فِيۡهَا خٰلِدُوۡنَ ⑪ وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا الۡاِنۡسَانَ

فردوس جا، اهي ئي ان ۾ هميشه رهندڙ هوندا. ۽ بيشڪ جوڙيوسون انسان کي

مِنۡ سُلٰلَةٍ مِّنۡ طِيۡنٍ ⑫ ثُمَّ جَعَلۡنٰهُ نُطۡفَةً فِيۡ قَرَارٍ مَّكِيۡنٍ ⑬

جوهر مٽي جي ڪان. پوءِ رکيوسون ان کي قطرو ڪري مقرر جاءِ ۾.

وقف لازم

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا

پوءِ بنايوسون قطري کي رت جو دِڳ پوءِ ڪيوسون دِڳ کي گوشت پوءِ بنايوسون

الْمُضْغَةَ عِظٰمًا فَكَسَوْنَا الْعِظٰمَ لَحْمًا ق ثُمَّ اَنْشَاْنٰهُ خَلْقًا

گوشت کي هڏا پوءِ پارايوسون هڏن کي گوشت، پوءِ ڏني سون انهن کي صورت

اٰخَرَ ط فَتَبٰرَكَ اللّٰهُ اَحْسَنُ الْخٰلِقِيْنَ ﴿١٤﴾ ثُمَّ اِنَّكُمْ

آخري، وڏي برڪت وارو آهي الله سُهڻو پيدا ڪندڙ سيني کان. وري توهان

بَعْدَ ذٰلِكَ لَمَيِّتُوْنَ ﴿١٥﴾ ط ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ تُبْعَثُوْنَ ﴿١٦﴾ وَ لَقَدْ

ان کان پوءِ ضرور مرندؤ. ❶ پوءِ توهان قيامت ڏينهن اٿاريا ويندؤ. ۽ بيشڪ

خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَآئِقَ ق صلے وَ مَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ

بڻاياسون توهان جي مٿان سَت رستا، ۽ نہ آهيون اسان خلق کان

غٰفِلِيْنَ ﴿١٧﴾ وَ اَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءًۢ بِقَدَرٍ فَاَسْكَنّٰهُ

بي خبر. ۽ لاٿوسون آسمان کان پاڻي پورو پوءِ رهايوسون ان کي

فِي الْاَرْضِ ق صلے وَ اِنَّا عَلٰى ذَهَابٍۢ بِهٖ لَقٰدِرُوْنَ ﴿١٨﴾ ج فَاَنْشَاْنَا

ڌرتي ۾ ۽ اسين ان کي گم ڪرڻ تي قادر آهيون. پوءِ پيدا ڪياسون

لَكُمْ بِهٖ جَنّٰتٍ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّ اَعْنَابٍ م لَكُمْ فِيْهَا فَوَاكِهُ

توهان لاءِ انهي سان باغ ڪجين ۽ انگورن جا. توهان لاءِ انهن ۾ ميوا آهن

كَثِيْرَةٌ وَّ مِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ﴿١٩﴾ لا وَ شَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُوْرِ سَيْنَآءَ

گهڻيئي ۽ انهن مان کائيندا آهيو. ۽ انهي وڻ کي جو نڪري ٿو طور سينا مان

تَنْۢبُتُ بِالدُّهْنِ وَ صِبْغٍ لِّلْاٰكِلِيْنَ ﴿٢٠﴾ وَ اِنَّ لَكُمْ فِي الْاَنْعَامِ

پيدا ڪري ٿو تيل کي ❷ ۽ بوڙ کائيندڙن لاءِ. ۽ بيشڪ توهان لاءِ چوپاين ۾

لَعِبْرَةً ط نُسْقِيْكُمْ مِّمَّا فِيْ بُطُوْنِهَا وَ لَكُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ

عبرت آهي، پياريون ٿا توهان کي ان مان جا پيٽن جي اندر اٿن ۽ توهان لاءِ انهن ۾ فائدا آهن

وقف لازم

ع ١ ٢٢ ١

كَثِيْرَةٌ وَّ مِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ﴿٢١﴾ لا وَ عَلَيْهَا وَ عَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُوْنَ ﴿٢٢﴾ ع

گهڻا ۽ انهن مان کائو ٿا. ۽ انهن تي ۽ ٻيڙين تي کنيا وڃو ٿا. (1)

وَ لَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوْحًا اِلٰى قَوْمِهٖ فَقَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا

۽ اسان موڪليوسون نوح کي (2) سندس قوم ڏانهن پوءِ چيائين اي منهنجي قوم عبادت ڪريو

اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ط اَفَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ

الله جي ناهي توهان لاءِ ڪوئي خدا انهي کان سواءِ ڇا پوءِ نه ٿا ڊڄو. پوءِ چيو

الْمَلَؤُا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖ مَا هٰذَآ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ لا

سردارن جن ڪفر ڪيو سندس قوم مان ناهي هيءُ مگر ماڻهو توهان جهڙو

يُرِيْدُ اَنْ يَّتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ ط وَ لَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَاَنْزَلَ

گهري ٿو ته وڏائي ڪري (3) توهان تي، ۽ جيڪڏهن چاهي ها الله ته لاهي ها

مَلٰٓئِكَةً ج صلے مَّا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِيْٓ اٰبَآئِنَا الْاَوَّلِيْنَ ﴿٢٤﴾ ج اِنْ هُوَ

ملائڪ، نه ٻڌوسون انهيءَ کي پنهنجن ابن ڏاڏن اڳين ۾. ناهي اهو ڪجهه

اِلَّا رَجُلٌۢ بِهٖ جِنَّةٌ فَتَرَبَّصُوْا بِهٖ حَتّٰى حِيْنٍ ﴿٢٥﴾

مگر هڪ ماڻهو جنهن کي چريائپ آهي پوءِ انتظار ڪيو ان جو ڪنهن وقت تائين.

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِيْ بِمَا كَذَّبُوْنِ ﴿٢٦﴾

چيائين اي منهنجا رب مدد ڪر منهنجي جو انهن ڪوڙو ڪيو آهي مون کي.

فَاَوْحَيْنَآ اِلَيْهِ اَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا وَ وَحْيِنَا

پوءِ حڪم ڪيوسين ان کي ته ناهه ٻيڙي اسان جي اکين آڏو ۽ اسان جي ڏَسَ سان

فَاِذَا جَآءَ اَمْرُنَا وَ فَارَ التَّنُّوْرُ لا فَاسْلُكْ فِيْهَا مِنْ كُلٍّ

پوءِ جڏهن اچي حُڪم اسان جو ۽ ايامي تنور (4) پوءِ ڪٽيءِ هل انهي ۾ هر شيءِ مان

زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَ اَهْلَكَ اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ

جوڙا ٻه ٻه ۽ پنهنجي عيال کي انهن کان سواءِ جن تي ٿي چڪو آهي فيصلو

مِنۡهُمۡ ۚ وَ لَا تُخَاطِبۡنِیۡ فِی الَّذِیۡنَ ظَلَمُوۡا ۚ اِنَّهُمۡ مُّغۡرَقُوۡنَ ﴿۲۷﴾

انهن مان، ۽ نہ ڳالهاءِ مون سان ظالمن بابت، ❶ بيشڪ اهي ٻُڏل ٿيندا.

فَاِذَا اسۡتَوَیۡتَ اَنۡتَ وَ مَنۡ مَّعَكَ عَلَی الۡفُلۡكِ فَقُلِ

پوءِ جڏهن چڙهي ويهين تون ۽ جيڪي توسان گڏ آهن ٻيڙي تي پوءِ چئُ

الۡحَمۡدُ لِلّٰهِ الَّذِیۡ نَجّٰىنَا مِنَ الۡقَوۡمِ الظّٰلِمِیۡنَ ﴿۲۸﴾ وَ قُلۡ

الله جو شڪر جنهن بچايو اسان کي ماڻهن ظالمن کان. ۽ چئُ

رَّبِّ اَنۡزِلۡنِیۡ مُنۡزَلًا مُّبٰرَكًا وَّ اَنۡتَ خَیۡرُ الۡمُنۡزِلِیۡنَ ﴿۲۹﴾ ❷

اي منهنجا پالڻهار لاهه مون کي برڪت واري هنڌ ۽ تون ئي سڀني کان ڀلو لاهيندڙ آهين.

اِنَّ فِیۡ ذٰلِكَ لَاٰیٰتٍ وَّ اِنۡ كُنَّا لَمُبۡتَلِیۡنَ ﴿۳۰﴾ ثُمَّ

بيشڪ انهي ۾ نشانيون آهن ۽ بيشڪ اسين آهيون آزمائيندڙ. پوءِ

اَنۡشَاۡنَا مِنۡۢ بَعۡدِهِمۡ قَرۡنًا اٰخَرِیۡنَ ﴿۳۱﴾ ۚ فَاَرۡسَلۡنَا فِیۡهِمۡ رَسُوۡلًا

پيدا ڪياسون انهن کان بعد ماڻهو ٻيا. ❸ پوءِ موڪليوسون انهن ۾ رسول

مِّنۡهُمۡ اَنِ اعۡبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمۡ مِّنۡ اِلٰهٍ غَیۡرُهٗ ؕ

انهن مان تہ عبادت ڪريو الله جي ناهي توهان لاءِ ڪوئي خدا انهي کان سواءِ،

اَفَلَا تَتَّقُوۡنَ ﴿۳۲﴾ ع وَ قَالَ الۡمَلَاُ مِنۡ قَوۡمِهِ الَّذِیۡنَ كَفَرُوۡا وَ

ڇا پوءِ نہ ٿا ڊڄو؟ ۽ چيو سردارن سندس قوم مان جن ڪفر ڪيو ۽

كَذَّبُوۡا بِلِقَآءِ الۡاٰخِرَةِ وَ اَتۡرَفۡنٰهُمۡ فِی الۡحَیٰوةِ الدُّنۡیَا ۙ

ڪوڙو ڪيائون آخرت جي ملاقات کي ۽ اسان آسودو ڪيو هئو جن کي دنيا جي حياتي ۾ ❹

مَا هٰذَاۤ اِلَّا بَشَرٌ مِّثۡلُكُمۡ ۙ یَاۡكُلُ مِمَّا تَاۡكُلُوۡنَ مِنۡهُ وَ

نہ رڳو هي ماڻهو آهي توهان جهڙو، کائي ٿو جنهن مان توهان کائو ٿا ۽

یَشۡرَبُ مِمَّا تَشۡرَبُوۡنَ ﴿۳۳﴾ ۙ وَ لَئِنۡ اَطَعۡتُمۡ بَشَرًا

پيئي ٿو جنهن مان توهان پيئو ٿا. ۽ جيڪڏهن توهان تابع ٿيندؤ هڪ ماڻهو

مِّثۡلُكُمۡ اِنَّكُمۡ اِذًا لَّخٰسِرُوۡنَ ﴿٣٤﴾ اَ يَعِدُكُمۡ اَنَّكُمۡ اِذَا
پاڻ جھڙي جا تہ توھان يقينن نقصاني ٿيندؤ. ڇا وعدو ڏئي ٿو توھان کي تہ جڏھن
مِتُّمۡ وَ كُنۡتُمۡ تُرَابًا وَّ عِظَامًا اَنَّكُمۡ مُّخۡرَجُوۡنَ ﴿٣٥﴾ هَيۡهَاتَ
مري ويندؤ ۽ ٿيندؤ مٽي ۽ هڏا تہ توھان اُٿاريا ويندؤ؟ اهو پري آهي
هَيۡهَاتَ لِمَا تُوۡعَدُوۡنَ ﴿٣٦﴾ اِنۡ هِىَ اِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنۡيَا
پري آهي جنھن جو توھان کي وعدو ڏنيو آهي. ❶ رڳو ھيءَ زندگي اسان جي دنيا واري آهي
نَمُوۡتُ وَ نَحۡيَا وَ مَا نَحۡنُ بِمَبۡعُوۡثِيۡنَ ﴿٣٧﴾ اِنۡ هُوَ اِلَّا رَجُلُ
مَرون ٿا ۽ جِيون ٿا ۽ ناھيون اسين وري اُٿاريل. رڳو اهو آهي ماڻھو
اِفۡتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا وَّ مَا نَحۡنُ لَهٗ بِمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿٣٨﴾ قَالَ
جنھن ناهيو الله تي ڪوڙ ۽ نہ آهيون اسين ان کي مڃيندڙ. چيائين
رَبِّ انۡصُرۡنِىۡ بِمَا كَذَّبُوۡنِ ﴿٣٩﴾ قَالَ
اي منھنجا رب مدد ڪر منھنجي جو انھن مون کي ڪوڙو ڪيو آهي. فرمايائين
عَمَّا قَلِيۡلٍ لَّيُصۡبِحُنَّ نٰدِمِيۡنَ ﴿٤٠﴾ فَاَخَذَتۡهُمُ الصَّيۡحَةُ بِالۡحَقِّ
ٿوري وقت کان پوءِ ضرور اهي ٿيندا پشيمان. پوءِ پڪڙيو انھن کي حق جي هڪل ❷
فَجَعَلۡنٰهُمۡ غُثَآءً فَبُعۡدًا لِّلۡقَوۡمِ الظّٰلِمِيۡنَ ﴿٤١﴾ ثُمَّ
پوءِ ڪيوسون انھن کي ذرا پرزا، پوءِ هلاڪت آهي ظالمن جي قوم لاءِ. وري
اَنۡشَاۡنَا مِنۡۢ بَعۡدِهِمۡ قُرُوۡنًا اٰخَرِيۡنَ ﴿٤٢﴾ مَا تَسۡبِقُ مِنۡ اُمَّةٍ
پيدا ڪياسون انھن کان پوءِ ٻيا ماڻھو. نہ اڳي ويندي ڪا قوم
اَجَلَهَا وَ مَا يَسۡتَاۡخِرُوۡنَ ﴿٤٣﴾ ثُمَّ اَرۡسَلۡنَا رُسُلَنَا تَتۡرَا
پنھنجي وقت کان ۽ نہ پوئتي رهندا. پوءِ موڪلياسون پنھنجا رسول لڳاتار،
كُلَّمَا جَآءَ اُمَّةً رَّسُوۡلُهَا كَذَّبُوۡهُ فَاَتۡبَعۡنَا
جڏھن آيو ڪنھن اُمّت وٽ انھن جو رسول تہ ڪوڙو ڪيائون ان کي ❸ پوءِ آندوسون

بَعۡضُهُمۡ بَعۡضًا وَّ جَعَلۡنٰهُمۡ اَحَادِيۡثَ ۚ فَبُعۡدًا

هڪڙن کي ٻين جي پويان ۽ ڪري ڇڏيوسون انهن کي آکاڻيون، پوءِ هلاڪت آهي

لِّقَوۡمٍ لَّا يُؤۡمِنُوۡنَ ﴿۴۴﴾ ثُمَّ اَرۡسَلۡنَا مُوۡسٰى وَ اَخَاهُ هٰرُوۡنَ ۙ

انهيءَ قوم لاءِ جيڪي نہ ٿا مڃين. پوءِ موڪليوسون موسىٰ ۽ ان جي ڀاءُ هارون کي،

بِاٰيٰتِنَا وَ سُلۡطٰنٍ مُّبِيۡنٍ ﴿۴۵﴾ ۙ اِلٰى فِرۡعَوۡنَ وَ مَلَا۟ئِهٖ

پنهنجين نشانين ۽ دليل پڌري سان. فرعون ۽ ان جي سردارن ڏانهن

فَاسۡتَكۡبَرُوۡا وَ كَانُوۡا قَوۡمًا عَالِيۡنَ ﴿۴۶﴾ ۚ فَقَالُوۡۤا اَ نُؤۡمِنُ

پوءِ وڏائي ڪيائون ۽ هئا ماڻهو هٺيلا. ❶ پوءِ چيائون ڇا ايمان آڻيون

لِبَشَرَيۡنِ مِثۡلِنَا وَ قَوۡمُهُمَا لَنَا عٰبِدُوۡنَ ﴿۴۷﴾ ۚ

اهڙن ٻن ماڻهن تي جو اسان جهڙا آهن ۽ قوم انهن جي اسان جي غلام آهي.

فَكَذَّبُوۡهُمَا فَكَانُوۡا مِنَ الۡمُهۡلَكِيۡنَ ﴿۴۸﴾ وَ لَقَدۡ اٰتَيۡنَا مُوۡسَى

پوءِ ڪوڙو ڪيائون ٻنهي کي پوءِ ٿي ويا تباهہ. ❷ ۽ اسان ڏنوسون موسىٰ کي

الۡكِتٰبَ لَعَلَّهُمۡ يَهۡتَدُوۡنَ ﴿۴۹﴾ وَ جَعَلۡنَا ابۡنَ مَرۡيَمَ وَ اُمَّهٗۤ

ڪتاب جيئن اهي هدايت وٺن. ❸ ۽ ڪيوسون مريم جي پُٽ ۽ سندس ماءُ کي

اٰيَةً وَّ اٰوَيۡنٰهُمَاۤ اِلٰى رَبۡوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَّ مَعِيۡنٍ ﴿۵۰﴾ ع ۳ ع ۱۸ ۳

نشاني ۽ رهايوسون ٻنهي کي دڙي قرار واري ۽ پاڻي واري ڏانهن.

يٰۤاَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوۡا مِنَ الطَّيِّبٰتِ وَ اعۡمَلُوۡا صَالِحًا ؕ اِنِّىۡ بِمَا

اي پيغمبرو! کائو پاڪ شيون ❹ ۽ عمل ڪريو چڱا، بيشڪ آءٌ ان کي

تَعۡمَلُوۡنَ عَلِيۡمٌ ﴿۵۱﴾ ؕ وَاِنَّ هٰذِهٖۤ اُمَّتُكُمۡ اُمَّةً وَّاحِدَةً

جو توهان ڪريو ٿا ڄاڻندڙ آهيان. ۽ هي توهان جي جماعت آهي جماعت هڪڙي

وَّ اَنَا رَبُّكُمۡ فَاتَّقُوۡنِ ﴿۵۲﴾ فَتَقَطَّعُوۡۤا اَمۡرَهُمۡ بَيۡنَهُمۡ

۽ آءٌ توهان جو پاليندڙ آهيان پوءِ لحاظ رکوم. پوءِ ٽوڙي وڌائون پنهنجو معاملو پاڻ ۾

زُبُرًا ؕ كُلُّ حِزْبٍۭ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُوْنَ ﴿۵۳﴾

ٽڪرا ٽڪرا ڪري، سڀ ❶ ٽولا جيڪي وٽن آهي ان تي خوش ٿيندڙ آهن.

فَذَرْهُمْ فِيْ غَمْرَتِهِمْ حَتّٰى حِيْنٍ ﴿۵۴﴾ اَيَحْسَبُوْنَ اَنَّمَا

پوءِ ڇڏ انهن کي سندن جهالت ۾ ڪنهن وقت تائين. ڇا اهي سمجهن ٿا تہ

نُمِدُّهُمْ بِهٖ مِنْ مَّالٍ وَّ بَنِيْنَ ﴿۵۵﴾ نُسَارِعُ

جيڪي ڏيندا رهون ٿا انهن کي هتي مال ۽ پٽ. ❷ تہ تڪڙيون پهچايون ٿا

لَهُمْ فِي الْخَيْرٰتِ ؕ بَلْ لَّا يَشْعُرُوْنَ ﴿۵۶﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ هُمْ

انهن کي ڀلايون؟ ۽ ائين نہ آهي پر نہ ٿا سمجهن. بيشڪ اهي ماڻهو جيڪي

مِّنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُّشْفِقُوْنَ ﴿۵۷﴾ وَ الَّذِيْنَ هُمْ بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ

پنهنجي پالڻهار جي خوف کان ڊڄندڙ آهن. ❸ ۽ اهي جيڪي پنهنجي رب جي آيتن تي

يُؤْمِنُوْنَ ﴿۵۸﴾ وَ الَّذِيْنَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُوْنَ ﴿۵۹﴾ وَ الَّذِيْنَ

يقين ٿا ڪن. ۽ اهي جيڪي پنهنجي رب سان شريڪ نہ ٿا ڪن. ❹ ۽ اهي

يُؤْتُوْنَ مَآ اٰتَوْا وَّ قُلُوْبُهُمْ وَجِلَةٌ اَنَّهُمْ اِلٰى رَبِّهِمْ

جي ڏين ٿا جيڪي ڏنائون ۽ دليون انهن جون ڪنبندڙ آهن تہ اهي پنهنجي رب ڏانهن

رٰجِعُوْنَ ﴿۶۰﴾ اُولٰٓئِكَ يُسٰرِعُوْنَ فِي الْخَيْرٰتِ وَ هُمْ لَهَا سٰبِقُوْنَ ﴿۶۱﴾

موٽڻ وارا آهن. اهي ئي تڪڙ ڪن ٿا ڀلاين ۾ ۽ اهي انهن ۾ اڳرائي ڪندڙ آهن.

وَ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا وَ لَدَيْنَا كِتٰبٌ

۽ اسان نہ ٿا تڪليف ڏيون ڪنهن کي مگر ان جي وس آهر ❺ ۽ اسان وٽ دفتر آهي

يَّنْطِقُ بِالْحَقِّ وَ هُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿۶۲﴾ بَلْ قُلُوْبُهُمْ فِيْ غَمْرَةٍ

جو ڳالهائيندو آهي سچ ۽ اهي ظلم نہ ڪيا ويندا. پر دليون انهن جون جهالت ۾ آهن

مِّنْ هٰذَا وَ لَهُمْ اَعْمَالٌ مِّنْ دُوْنِ ذٰلِكَ هُمْ لَهَا عٰمِلُوْنَ ﴿۶۳﴾

انهي کان ۽ انهن جا ڪرتوت آهن ان کان سواءِ بيا ❻ اهي جن کي ڪن ٿا.

حَتّٰٓى اِذَآ اَخَذْنَا مُتْرَفِيْهِمْ بِالْعَذَابِ اِذَا هُمْ يَجْــَٔرُوْنَ ﴿٦٤﴾ط

نيتِ جڏهن پڪڙينداسون انهن جي آسودن کي عذاب سان تڏهن اهي دانهون ڪندا. ❶

لَا تَجْــَٔرُوا الْيَوْمَ قف اِنَّكُمْ مِّنَّا لَا تُنْصَرُوْنَ ﴿٦٥﴾ قَدْ كَانَتْ اٰيٰتِيْ

دانهون نہ ڪريو اڄ، توهان اسان کان ڇٽي نہ سگهندؤ. بيشڪ آيتون منهنجون

تُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْ تَنْكِصُوْنَ ﴿٦٦﴾لا مُسْتَكْبِرِيْنَ ق صلے

پڙهبيون هيون توهان تي پوءِ توهان پنهنجن ڪڙين تي پرڪي ويندا هيؤ. آڪڙ ڪندي

بِهٖ سٰمِرًا تَهْجُرُوْنَ ﴿٦٧﴾ اَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ اَمْ

اُتي رات جو ويهي بڪواس تا ڪريو. ڇا نہ سمجهيائون انهيءَ ڳالهہ کي يا

جَآءَهُمْ مَّا لَمْ يَاْتِ اٰبَآءَهُمُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٦٨﴾ز اَمْ لَمْ يَعْرِفُوْا

آيو انهن وٽ اهو جو نہ آيو هئو انهن جي ابن ڏاڏن اڳين وٽ. يا نہ سڃاتائون

رَسُوْلَهُمْ فَهُمْ لَهٗ مُنْكِرُوْنَ ﴿٦٩﴾ز اَمْ يَقُوْلُوْنَ بِهٖ جِنَّةٌ ط

پنهنجي رسول کي پوءِ اهي ان کي اوپرو تا سمجهن. يا چون ٿا ان کي جنون آهي،

بَلْ جَآءَهُمْ بِالْحَقِّ وَ اَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كٰرِهُوْنَ ﴿٧٠﴾

بلڪ انهي تہ آندو آهي انهن وٽ حق ۽ گهڻا انهن مان حق جا انڪاري آهن. ❷

وَ لَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ اَهْوَآءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمٰوٰتُ وَ الْاَرْضُ

۽ جيڪڏهن تابع ٿئي حق انهن جي خيالن جو تہ برباد ٿين ها آسمان ۽ زمين

وَ مَنْ فِيْهِنَّ ط بَلْ اَتَيْنٰهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ

۽ جيڪي انهن ۾ آهن، پر اجهان ڏني سون انهن کي سندن نصيحت پوءِ اهي

عَنْ ذِكْرِهِمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٧١﴾ط اَمْ تَسْــَٔلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَاجُ

پنهنجي نصيحت کان منهن موڙيندڙ آهن. يا تون گهرين ٿو انهن کان ونڌُ پوءِ ونڌُ

رَبِّكَ خَيْرٌ ق صلے وَّ هُوَ خَيْرُ الرّٰزِقِيْنَ ﴿٧٢﴾ وَ اِنَّكَ لَتَدْعُوْهُمْ

تنهنجي رب جو بهتر آهي، ۽ اهو ڀلو رزق ڏيندڙ آهي. ۽ بيشڪ تون سڏين ٿو انهن کي

الربع

اِلٰی صِرَاطٍ مُّسْتَقِیْمٍ ﴿۷۳﴾ وَ اِنَّ الَّذِیْنَ لَا یُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ

رستي سڌي ڏانهن. ۽ جيڪي ماڻهو نہ ٿا مڃين آخرت کي

عَنِ الصِّرَاطِ لَنٰكِبُوْنَ ﴿۷۴﴾ وَ لَوْ رَحِمْنٰهُمْ وَ

رستي کان لڙي ويندڙ آهن. ۽ جيڪڏهن اسين رحم ڪريون ها انهن تي ۽

كَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِّنْ ضُرٍّ لَّلَجُّوْا فِیْ طُغْیَانِهِمْ یَعْمَهُوْنَ ﴿۷۵﴾

دفع ڪريون ها جيڪا انهن کي تڪليف آهي تہ گهڙي پوندا پنهنجي شرارت ۾ دل جا انڌا ٿي.

وَ لَقَدْ اَخَذْنٰهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوْا لِرَبِّهِمْ وَ مَا

اسان وٺ ڪئي انهن کي عذاب سان پوءِ نہ جُهڪيا پنهنجي پروردگار لاءِ ۽ نڪي

یَتَضَرَّعُوْنَ ﴿۷۶﴾ حَتّٰۤی اِذَا فَتَحْنَا عَلَیْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِیْدٍ

نيزاري ڪيائون. آخر جڏهن کوليوسون انهن تي دروازو عذاب شديد جو

اِذَا هُمْ فِیْهِ مُبْلِسُوْنَ ﴿۷۷﴾ وَ هُوَ الَّذِیْۤ اَنْشَاَ لَكُمُ السَّمْعَ وَ

ع ۴

تہ اهي ان ۾ نا اميد ٿيڻ لڳا. ❶ ۽ انهيءَ ئي پيدا ڪيا توهان جا ڪن ۽

الْاَبْصَارَ وَ الْاَفْـِٕدَةَ ؕ قَلِیْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ ﴿۷۸﴾ وَ هُوَ الَّذِیْ

اکيون ۽ دليون، توهان گهٽ ٿا شڪر ڪريو. ❷ ۽ انهيءَ ئي

ذَرَاَكُمْ فِی الْاَرْضِ وَ اِلَیْهِ تُحْشَرُوْنَ ﴿۷۹﴾ وَ هُوَ الَّذِیْ

پکيڙيو توهان کي ڌرتي ۾ ۽ انهي ڏانهن ئي گڏ ڪيا ويندؤ. ۽ اهو ئي

یُحْیٖ وَ یُمِیْتُ وَ لَهُ اخْتِلَافُ الَّیْلِ وَ النَّهَارِ ؕ اَفَلَا

جياري ٿو ۽ ماري ٿو ۽ انهي جي اختيار آهي مٽا سٽا رات ۽ ڏينهن جي، ڇا پوءِ نہ

تَعْقِلُوْنَ ﴿۸۰﴾ بَلْ قَالُوْا مِثْلَ مَا قَالَ الْاَوَّلُوْنَ ﴿۸۱﴾ قَالُوْۤا ءَ اِذَا

ٿا سمجهو. پر چوڻ لڳا جيئن چيو هئو اڳين. چيائون ڇا جڏهن

مِتْنَا وَ كُنَّا تُرَابًا وَّ عِظَامًا ءَ اِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ ﴿۸۲﴾ لَقَدْ وُعِدْنَا

مرنداسون ۽ ٿينداسون مٽي ۽ هڏا ڇا اسان اُٿاريل ٿينداسون. ❸ وعدو ڏنو ويو هو

نَحۡنُ وَ اٰبَآؤُنَا هٰذَا مِنۡ قَبۡلُ اِنۡ هٰذَاۤ اِلَّاۤ اَسَاطِيۡرُ

اسان کي ۽ اسان جي وڏن کي اهوئي اڳ ۾ ناهي هيءُ مگر آکاڻيون

الۡاَوَّلِيۡنَ ﴿۸۳﴾ قُلۡ لِّمَنِ الۡاَرۡضُ وَ مَنۡ فِيۡهَاۤ اِنۡ

اڳين جون. تون چؤ ڪنهن جي آهي ڌرتي ۽ جيڪي ان ۾ آهي جيڪڏهن

كُنۡتُمۡ تَعۡلَمُوۡنَ ﴿۸۴﴾ سَيَقُوۡلُوۡنَ لِلّٰهِ ؕ قُلۡ اَ فَلَا تَذَكَّرُوۡنَ ﴿۸۵﴾

اوهين ڄاڻو ٿا. سِگهو چوَندا الله جي، تون چؤ ڇا پوءِ نه ٿا سوچ ڪريو.

قُلۡ مَنۡ رَّبُّ السَّمٰوٰتِ السَّبۡعِ وَ رَبُّ الۡعَرۡشِ الۡعَظِيۡمِ ﴿۸۶﴾

چؤ ڪير آهي رب آسمانن ستن جو ۽ رب عرش عظيم جو.

سَيَقُوۡلُوۡنَ لِلّٰهِ ؕ قُلۡ اَ فَلَا تَتَّقُوۡنَ ﴿۸۷﴾ قُلۡ مَنۡۢ بِيَدِهٖ مَلَكُوۡتُ

سِگهو چوندا الله لاءِ چؤ ڇا پوءِ نه ٿا پئو ڪريو؟ تون چؤ ڪنهن جي هٿ آهي حڪومت

كُلِّ شَىۡءٍ وَّ هُوَ يُجِيۡرُ وَ لَا يُجَارُ عَلَيۡهِ اِنۡ

هر شيءِ جي ۽ اهوئي بچائيندڙ آهي ۽ نه بچايو ويندو ان کان ڪوئي جيڪڏهن

كُنۡتُمۡ تَعۡلَمُوۡنَ ﴿۸۸﴾ سَيَقُوۡلُوۡنَ لِلّٰهِ ؕ قُلۡ فَاَنّٰى تُسۡحَرُوۡنَ ﴿۸۹﴾

توهان ڄاڻو ٿا. سگهو چوندا الله لاءِ تون چؤ پوءِ ڪٿان توهان تي جادو لڳي ٿو.

بَلۡ اَتَيۡنٰهُمۡ بِالۡحَقِّ وَ اِنَّهُمۡ لَكٰذِبُوۡنَ ﴿۹۰﴾ مَا اتَّخَذَ اللّٰهُ مِنۡ

پر اسان ڏنوسون انهن کي سَچ ۽ اهي ڪوڙا آهن. نه ورتو الله ڪوئي

وَّلَدٍ وَّ مَا كَانَ مَعَهٗ مِنۡ اِلٰهٍ اِذًا لَّذَهَبَ كُلُّ اِلٰهٍۢ

ٻار ۽ نه آهي انهيءَ سان گڏ ڪوئي ٻيو خدا ❶ نه ته نِئي ها هرهڪ خدا

بِمَا خَلَقَ وَ لَعَلَا بَعۡضُهُمۡ عَلٰى بَعۡضٍ ؕ سُبۡحٰنَ اللّٰهِ

پنهنجي مخلوق کي ۽ چڙهائي ڪن ها هڪڙا انهن مان ٻين تي، الله پاڪ آهي

عَمَّا يَصِفُوۡنَ ﴿۹۱﴾ ۙ عٰلِمِ الۡغَيۡبِ وَ الشَّهَادَةِ فَتَعٰلٰى عَمَّا

انهن جي بيانن کان. ❷ اهو ڄاڻندڙ آهي ڳجهه ۽ ظاهر کي پوءِ اهو مٿانهون آهي ان کان

يُشْرِكُوْنَ ﴿٩٢﴾ قُلْ رَّبِّ اِمَّا تُرِيَنِّيْ مَا

جنھن کي شريڪ ٺاھين ٿا. چؤ اي رب جيڪڏھن ڏيکارين مون کي اھو

يُوْعَدُوْنَ ﴿٩٣﴾ رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِيْ فِي الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٩٤﴾

جنھن جو انھن کي ڌڙڪو ڏنل آھي. ❶ منھنجا رب پوءِ نه ڪجانءِ مون کي قوم ظالمن ۾.

وَ اِنَّا عَلٰٓى اَنْ نُّرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقٰدِرُوْنَ ﴿٩٥﴾

۽ بيشڪ اسين ان تي جو ڏيکاريون توکي انھن سان پنھنجو ڪيل وعدو قادر آھيون.

اِدْفَعْ بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ السَّيِّئَةَ ؕ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَصِفُوْنَ ﴿٩٦﴾

ٽار چڱائي سان برائي کي، ❷ اسين گھڻو ڄاڻون ٿا جيڪي اھي بيان ڪن ٿا.

وَ قُلْ رَّبِّ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ هَمَزٰتِ الشَّيٰطِيْنِ ﴿٩٧﴾ وَ

۽ تون چؤ اي رب مون پناھ ٿو گھران تنھنجي وسوسي شيطان جي کان. ۽

اَعُوْذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَّحْضُرُوْنِ ﴿٩٨﴾ حَتّٰٓى اِذَا جَآءَ

آءٌ پناھ ٿو گھران تنھنجي اي منھنجا رب جو اھي مون وٽ اچن. نيٺ جڏھن ايندو

اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُوْنِ ﴿٩٩﴾ لَعَلِّيْٓ اَعْمَلُ

انھن مان ڪنھن تي موت چوندو اي منھنجا رب مون کي پوئتي موٽاءِ. جيئن آءٌ ڪم ڪريان

صَالِحًا فِيْمَا تَرَكْتُ كَلَّا ؕ اِنَّهَا كَلِمَةٌ

چڱا ان ۾ جيڪي ڇڏي آيس ائين نه ٿيندو، بيشڪ اھا ھڪ ڳالھ آھي

هُوَ قَآئِلُهَا ؕ وَ مِنْ وَّرَآئِهِمْ بَرْزَخٌ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُوْنَ ﴿١٠٠﴾

جنھن جو اھو چوندڙ آھي، ۽ انھن جي پويان پردو آھي ❸ انھي ڏينھن تائين جو اُٿاريا ويندا.

فَاِذَا نُفِخَ فِي الصُّوْرِ فَلَآ اَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ

پوءِ جڏھن ڦوڪيو ويندو صور ۾ ته نه رھنديون مائٽيون ❹ انھن جي وچ ۾ تنھن ڏينھن

وَّ لَا يَتَسَآءَلُوْنَ ﴿١٠١﴾ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِيْنُهٗ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ

۽ نڪي ھڪ ٻئي کان پُڇا ڪندا. پوءِ اھي ڳرا ٿيا جن جا عمل پوءِ اھي ئي

الْمُفْلِحُوْنَ ﴿١٠٢﴾ وَ مَنْ خَفَّتْ مَوَازِيْنُهٗ فَاُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا

ڪامياب آهن. ۽ جن جا هلڪا ٿيندا عمل پوءِ اهي ئي آهن جن نقصان ڪيو

اَنْفُسَهُمْ فِيْ جَهَنَّمَ خٰلِدُوْنَ ﴿١٠٣﴾ تَلْفَحُ وُجُوْهَهُمُ النَّارُ وَ

پنهنجي سر جو هوندا دوزخ ۾ هميشه رهندڙ. ساڙيندي انهن جي منهن کي باهه ۽

هُمْ فِيْهَا كٰلِحُوْنَ ﴿١٠٤﴾ اَ لَمْ تَكُنْ اٰيٰتِيْ تُتْلٰى عَلَيْكُمْ

اهي ان ۾ بدشڪل هوندا. ڇا منهنجون آيتون ڪونه پڙهيون ٿي ويئون توهان تي

فَكُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُوْنَ ﴿١٠٥﴾ قَالُوْا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا

پوءِ اوهين انهن کي ڪوڙو ڪندا هئا. چوندا اي رب اسان جا زور پئجي ويو اسان تي

شِقْوَتُنَا وَ كُنَّا قَوْمًا ضَآلِّيْنَ ﴿١٠٦﴾ رَبَّنَآ اَخْرِجْنَا مِنْهَا

نياڳ اسان جو ۽ هئاسون ماڻهو گمراهه. اي رب اسان جا ڪڍ اسان کي انهيءَ مان

فَاِنْ عُدْنَا فَاِنَّا ظٰلِمُوْنَ ﴿١٠٧﴾ قَالَ اخْسَـُٔوْا فِيْهَا

پوءِ جيڪڏهن وري ڪيوسون ته بيشڪ اسين آهيون ظالم. فرمايائين ڇائي پايو ❶ ان ۾

وَ لَا تُكَلِّمُوْنِ ﴿١٠٨﴾ اِنَّهٗ كَانَ فَرِيْقٌ مِّنْ عِبَادِيْ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ

۽ نه ڳالهايو مون سان. بيشڪ هڪ جماعت هئي منهنجن ٻانهن جي چوندا هئا اي رب اسان جا

اٰمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَ ارْحَمْنَا وَ اَنْتَ خَيْرُ

اسان ايمان آندو آهي پوءِ بخش اسان کي ۽ رحم ڪر اسان تي ۽ تون ئي ڀلو

الرّٰحِمِيْنَ ﴿١٠٩﴾ فَاتَّخَذْتُمُوْهُمْ سِخْرِيًّا حَتّٰٓى اَنْسَوْكُمْ

ٻاجهارو آهين. پوءِ ورتو توهان انهن کي مسخري ڪري نيٺ ويسارايائون توهان کان

ذِكْرِيْ وَ كُنْتُمْ مِّنْهُمْ تَضْحَكُوْنَ ﴿١١٠﴾ اِنِّيْ جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ

منهنجو ذڪر ❷ ۽ توهان انهن تي کلندا هئا. مان بدلو ڏنو انهن کي اڄ

بِمَا صَبَرُوْٓا اَنَّهُمْ هُمُ الْفَآئِزُوْنَ ﴿١١١﴾ قٰلَ كَمْ لَبِثْتُمْ

سندن صبر جي ڪري بيشڪ اهي ڪامياب آهن. فرمايائين ڪيترو ٽِڪيا آهيو

فِي الْاَرْضِ عَدَدَ سِنِيْنَ ﴿١١٢﴾ قَالُوْا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ

زمين ۾ انداز سالن جو؟ چوندا ترسيا آهيون هڪ ڏينهن يا اڌ ڏينهن

فَسْـَٔلِ الْعَآدِّيْنَ ﴿١١٣﴾ قٰلَ اِنْ لَّبِثْتُمْ اِلَّا قَلِيْلًا لَّوْ اَنَّكُمْ

پُڇا ڪر ڳڻيندڙن کان. ❶ فرمايائين رڳو ترسيا آهيو ٿورڙو جيڪڏهن توهان

كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿١١٤﴾ اَفَحَسِبْتُمْ اَنَّمَا خَلَقْنٰكُمْ عَبَثًا

جاڻو ٿا. چا پوءِ توهان پانيو هئو تہ اسان پيدا ڪيو آهي توهان کي اجايو ❷

وَّ اَنَّكُمْ اِلَيْنَا لَا تُرْجَعُوْنَ ﴿١١٥﴾ فَتَعٰلَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ ج

۽ توهان اسان ڏانهن نہ موٽايا ويندؤ؟. پوءِ مٿانهون آهي الله بادشاهہ سچو،

لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ج رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيْمِ ﴿١١٦﴾ وَ مَنْ يَّدْعُ

ناهي ڪوئي حاڪم انهي کان سواءِ پروردگار عرش عزت واري جو. ۽ جيڪو سڏيندو

مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ لا لَا بُرْهَانَ لَهٗ بِهٖ لا فَاِنَّمَا

گڏ الله سان ٻئي خدا کي ناهي ڪوئي ثبوت ان وٽ انهي جو پوءِ رڳو

حِسَابُهٗ عِنْدَ رَبِّهٖ ط اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الْكٰفِرُوْنَ ﴿١١٧﴾ وَ

ان جو حساب آهي سندس رب وٽ، بيشڪ نہ ڇُٽندا ڪافر. ۽

قُلْ رَّبِّ اغْفِرْ وَ ارْحَمْ وَ اَنْتَ خَيْرُ الرّٰحِمِيْنَ ﴿١١٨﴾ ع

❸ چؤ اي منهنجا رب بخش ۽ رحم ڪر ۽ تون ئي سڀ کان وڌيڪ رحم ڪندڙ آهين.

سُوْرَةُ النُّوْرِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ اَرْبَعٌ وَّسِتُّوْنَ اٰيَةً وَّتِسْعُ رُكُوْعَاتٍ

سورت نور مدني آهي ۽ اها چوهٺ آيتون ۽ نو رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

سُوْرَةٌ اَنْزَلْنٰهَا وَ فَرَضْنٰهَا وَ اَنْزَلْنَا فِيْهَآ

هي سورت آهي ❹ جا اسان نازل ڪئي آهي ۽ ان جا حُڪم فرض ڪيا آهن ۽ اسان لاٿيون آهن ان ۾

اٰيٰتٍۭ بَيِّنٰتٍ لَّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ﴿١﴾ اَلزَّانِيَةُ وَ الزَّانِيْ فَاجْلِدُوْا

آيتون چٽيون تہ جيئن توهان ياد ڪريو. ڪاري ۽ ڪارو پوءِ هٽو

كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ ۪ وَّ لَا تَاْخُذْكُمْ بِهِمَا

هر هڪ کي انهن ٻنهي مان سؤ لڪڻ ❶ ۽ نہ وٺي توهان کي ٻنهي تي

رَاْفَةٌ فِيْ دِيْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۚ

نرمي ❷ الله جي دين ۾ جي توهان يقين رکو ٿا الله تي ۽ آخرت جي ڏينهن تي،

وَ لْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَآئِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٢﴾ اَلزَّانِيْ لَا يَنْكِحُ

۽ ڀَل ڏِسن انهن جي سزا کي ڪجهه مسلمان. ❸ بدڪار مرد نڪاح نہ ڪندو

اِلَّا زَانِيَةً اَوْ مُشْرِكَةً ۫ وَّ الزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَآ

مگر بدڪار عورت سان يا مشرڪ عورت سان، ۽ بدڪار عورت نڪاح نہ ڪندو ان سان

اِلَّا زَانٍ اَوْ مُشْرِكٌ ۚ وَ حُرِّمَ ذٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٣﴾ وَ

مگر بدڪار مرد يا مشرڪ، ❹ ۽ منع ٿيل آهي اها (بدڪاري) ايمان وارن تي. ۽

الَّذِيْنَ يَرْمُوْنَ الْمُحْصَنٰتِ ثُمَّ لَمْ يَاْتُوْا بِاَرْبَعَةِ شُهَدَآءَ

جيڪي تهمت ڏين ٿا پاڪدامن عورتن کي پوءِ نہ ٿا پيش ڪن چار شاهد ❺

فَاجْلِدُوْهُمْ ثَمٰنِيْنَ جَلْدَةً وَّ لَا تَقْبَلُوْا لَهُمْ شَهَادَةً اَبَدًا ۚ

تہ هٽو انهن کي اَسّي لڪڻ ۽ نہ قبول ڪريو انهن جي شاهدي ڪڏهن بہ،

وَ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٤﴾ اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ

۽ اهي ئي ڏوهدار آهن. مگر جن توبه ڪئي انهيءَ کان پوءِ

وَ اَصْلَحُوْا ۚ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٥﴾ وَ الَّذِيْنَ يَرْمُوْنَ

۽ پاڻ سڌاريائون، تہ الله بخشڻهار مهربان آهي. ۽ جيڪي تهمت ڏين ٿا

اَزْوَاجَهُمْ وَ لَمْ يَكُنْ لَّهُمْ شُهَدَآءُ اِلَّآ اَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ

پنهنجن زالن کي ۽ ناهن انهن تي شاهد پاڻ کان سواءِ تہ شاهدي

أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهٰدٰتٍۭ بِاللّٰهِ ۙ إِنَّهُ لَمِنَ الصّٰدِقِينَ ۞٦

اھڙي ھڪ جي چار ڀيرا شاھدي ڏيڻ آھي الله جي قسم سان تہ اھو پاڻ سچو آھي. ❶

وَ الْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللّٰهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكٰذِبِينَ ۞٧

۽ پنجين اھا تہ الله جي لعنت پئي مٿس جيڪڏھن آھي ڪوڙ ڳالھائيندڙن مان.

وَ يَدْرَؤُا عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهٰدٰتٍۭ

۽ ٽاريندي عورت ڪان سزا ڪي سندس شاھدي ڏيڻ چار ڀيرا شاھدي

بِاللّٰهِ ۙ إِنَّهُ لَمِنَ الْكٰذِبِينَ ۞٨ وَ الْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللّٰهِ

الله جي قسم سان تہ اھو مرد ڪوڙو آھي. ۽ پنجين اھا تہ الله جو ڏمر ھجي

عَلَيْهَآ إِنْ كَانَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ۞٩ وَ لَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ

مٿس جيڪڏھن اھو مرد سچ ڳالھائيندڙ آھي. ۽ ھا جي نہ ھجي ھا الله جو فضل

عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَتُهُ وَ أَنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ ۞١٠ إِنَّ

توھان تي ۽ سندس رحمت! ۽ بيشڪ الله توبھہ قبوليندڙ حڪمت وارو آھي. بيشڪ

الَّذِينَ جَآءُوْ بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنْكُمْ ۗ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا

جن آندو بھتان ❷ اھو ٽولو آھي توھان مان، نہ ڀانيوانھي ڪي برو

لَّكُمْ ۗ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۗ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ مَّا اكْتَسَبَ

پاڻ لاءِ پر اھو ڀلو آھي اوھان لاءِ، ھر ھڪ ماڻھو لاءِ آھي انھن مان جيترو ڪيائين

مِنَ الْإِثْمِ ۚ وَ الَّذِي تَوَلّٰى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۞١١

گناھہ، ۽ جنھن ڪنيو وڏو بار انھن مان ان لاءِ آھي عذاب وڏو.

لَوْلَآ إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَ الْمُؤْمِنٰتُ

توھان جڏھن ٻڌو ھوان ڪي چو نہ گمان ڪيو ھئو مومنن ۽ مومنياڻين

بِأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا ۙ وَّ قَالُوا هٰذَآ إِفْكٌ مُّبِينٌ ۞١٢ لَوْلَا جَآءُوْ عَلَيْهِ

پنھنجي دلين ۾ چڱو ۽ چون ھا ھي ڪوڙ آھي پڌرو. چو نہ آنداٸون ان تي

بِاَرۡبَعَةِ شُهَدَآءَ ۚ فَاِذۡ لَمۡ يَاۡتُوۡا بِالشُّهَدَآءِ فَاُولٰٓئِكَ

چار شاهد، پوءِ جڏهن نہ آندائون شاهد تہ اهي ئي

عِنۡدَ اللّٰهِ هُمُ الۡكٰذِبُوۡنَ ﴿۱۳﴾ وَ لَوۡلَا فَضۡلُ اللّٰهِ عَلَيۡكُمۡ وَ

الله وٽ ڪُوڙا آهن. ۽ جيڪڏهن نہ هجي ها الله جي مهرباني توهان تي ۽

رَحۡمَتُهٗ فِى الدُّنۡيَا وَ الۡاٰخِرَةِ لَمَسَّكُمۡ فِىۡ مَاۤ اَفَضۡتُمۡ فِيۡهِ

سندس ٻاجھ دنيا ۽ آخرت ۾ تہ پهچي ها توهان کي جنهن ۾ توهان ڪاهي پيا هئا

عَذَابٌ عَظِيۡمٌ ﴿۱۴﴾ ۚ اِذۡ تَلَقَّوۡنَهٗ بِاَلۡسِنَتِكُمۡ وَ تَقُوۡلُوۡنَ

عذاب وڏو. جڏهن توهان هلائڻ لڳا ان کي پنهنجي زبانن سان ۽ چئو پيا

بِاَفۡوَاهِكُمۡ مَّا لَيۡسَ لَكُمۡ بِهٖ عِلۡمٌ وَّ تَحۡسَبُوۡنَهٗ هَيِّنًا ۖ

پنهنجن واتن سان جنهن جي نہ هئي توهان کي حقيقت ۽ سمجهو پيا ان کي هلڪو

وَّ هُوَ عِنۡدَ اللّٰهِ عَظِيۡمٌ ﴿۱۵﴾ وَلَوۡلَاۤ اِذۡ سَمِعۡتُمُوۡهُ قُلۡتُمۡ

۽ اهو آهي الله وٽ وڏو. ڇو نہ جڏهن ٻڌو هئو توهان ان کي چيو توهان

مَّا يَكُوۡنُ لَنَاۤ اَنۡ نَّتَكَلَّمَ بِهٰذَا ۖ سُبۡحٰنَكَ هٰذَا

ناهي لائق اسان کي جو گفتگو ڪريون ان ۾، پاڪ آهي تنهنجي ذات هي آهي

بُهۡتَانٌ عَظِيۡمٌ ﴿۱۶﴾ يَعِظُكُمُ اللّٰهُ اَنۡ تَعُوۡدُوۡا لِمِثۡلِهٖۤ اَبَدًا

بهتان وڏو. سيکت ڏئي ٿو توهان کي الله متان وري ڪريو اهڙو ڪم ڪڏهن

اِنۡ كُنۡتُمۡ مُّؤۡمِنِيۡنَ ﴿۱۷﴾ ۚ وَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الۡاٰيٰتِ ؕ وَ

جيڪڏهن آهيو توهان ايمان وارا. ۽ بيان ڪري ٿو الله توهان لاءِ آيتون، ۽

اللّٰهُ عَلِيۡمٌ حَكِيۡمٌ ﴿۱۸﴾ اِنَّ الَّذِيۡنَ يُحِبُّوۡنَ اَنۡ تَشِيۡعَ الۡفَاحِشَةُ

الله داناءُ آهي حڪمت وارو آهي. جيڪي ماڻهو چاهين ٿا تہ پکڙجي بي حيائي

فِى الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا لَهُمۡ عَذَابٌ اَلِيۡمٌ ۙ فِى الدُّنۡيَا وَ الۡاٰخِرَةِ ؕ وَ

مسلمانن ۾ تن لاءِ آهي عذاب دردناڪ دنيا ۽ آخرت ۾، ۽

اللّٰهُ يَعْلَمُ وَ اَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿١٩﴾ وَ لَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ

الله ڄاڻي ٿو ۽ توهان نہ ٿا ڄاڻو. ۽ جي نہ هجي ها مهرباني الله جي

عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَتُهٗ وَ اَنَّ اللّٰهَ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٠﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ

توهان تي ۽ سندس رحمت ۽ بيشڪ الله نرمي ڪندڙ مهربان آهي. اي اهي جن

اٰمَنُوْا لَا تَتَّبِعُوْا خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ ؕ وَ مَنْ يَّتَّبِعْ خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ

ايمان آندو! نہ هلو شيطان جي وِکن تي، ۽ جيڪو هلندو شيطان جي وِکن تي

فَاِنَّهٗ يَاْمُرُ بِالْفَحْشَآءِ وَ الْمُنْكَرِ ؕ وَ لَوْلَا فَضْلُ

پوءِ اهو حڪم ڪندو آهي بي حيائي ۽ بڇڙي ڪم جو، ۽ جيڪڏهن نہ هجي ها مهرباني

اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَتُهٗ مَا زَكٰى مِنْكُمْ مِّنْ اَحَدٍ اَبَدًا ۙ

الله جي توهان تي ۽ سندس رحمت تہ نہ سڌري ها توهان مان ڪوئي ڪڏهن بہ،

وَّ لٰكِنَّ اللّٰهَ يُزَكِّيْ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَ اللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢١﴾ وَ لَا

پر الله سڌاري ٿو جنهن کي گهري، ۽ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. ۽ نہ

يَاْتَلِ اُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَ السَّعَةِ اَنْ يُّؤْتُوْۤا اُولِي الْقُرْبٰى

قسم کڻي فضيلت وارو توهان مان ۽ ڪشادگي وارو امداد ڏيڻ کان ❶ مائٽن

وَ الْمَسٰكِيْنَ وَ الْمُهٰجِرِيْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۖ وَ لْيَعْفُوْا وَ

۽ غريبن ۽ هجرت ڪندڙن کي الله جي راهہ ۾، ۽ ڀَل معاف ڪن ۽

لْيَصْفَحُوْا ؕ اَلَا تُحِبُّوْنَ اَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَكُمْ ؕ وَ اللّٰهُ غَفُوْرٌ

ٽري وڃن، ڇا نہ ٿا چاهيو تہ بخشي الله توهان کي، ❷ ۽ الله بخشڻهار

رَّحِيْمٌ ﴿٢٢﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ يَرْمُوْنَ الْمُحْصَنٰتِ الْغٰفِلٰتِ

مهربان آهي. جيڪي ماڻهو تهمت ڏين ٿا پاڪدامن بي خبر

الْمُؤْمِنٰتِ لُعِنُوْا فِي الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ ۪ وَ لَهُمْ

ايمان وارين عورتن کي اهي لعنت ڪيا ويا دنيا ۽ آخرت ۾ ۽ انهن لاءِ آهي

عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿٢٣﴾ يَّوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ اَلْسِنَتُهُمْ وَ اَيْدِيْهِمْ
عذاب وڏو. جنهن ڏينهن شاهدي ڏينديون انهن تي سندن زبانون ۽ سندن هٿ

وَ اَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٢٤﴾ يَوْمَئِذٍ يُّوَفِّيْهِمُ اللّٰهُ
۽ پير ان جي جيڪي ڪندا هئا. ان ڏينهن پوري ڏيندو انهن کي الله

دِيْنَهُمُ الْحَقَّ وَ يَعْلَمُوْنَ اَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِيْنُ ﴿٢٥﴾
سندن سزا حق واري ۽ ڄاڻندا ته بيشڪ الله ئي سچو آهي کولي ٻڌائيندڙ آهي.

اَلْخَبِيْثٰتُ لِلْخَبِيْثِيْنَ وَ الْخَبِيْثُوْنَ لِلْخَبِيْثٰتِ ۚ وَ الطَّيِّبٰتُ لِلطَّيِّبِيْنَ
بڇڙيون آهن بڇڙن لاءِ (١) ۽ بڇڙا بڇڙين لاءِ ۽ چڱيون آهن چڱن لاءِ

وَ الطَّيِّبُوْنَ لِلطَّيِّبٰتِ ۚ اُولٰٓئِكَ مُبَرَّءُوْنَ مِمَّا يَقُوْلُوْنَ ؕ
۽ چڱا چڱين لاءِ اهي آجا آهن ان کان جيڪي چون ٿا،

ع ٣ ٩
لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّ رِزْقٌ كَرِيْمٌ ﴿٢٦﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَدْخُلُوْا
انهن لاءِ بخشش ۽ روزي عزت واري آهي. اي ايمان وارو! نه داخل ٿيو

بُيُوْتًا غَيْرَ بُيُوْتِكُمْ حَتّٰى تَسْتَاْنِسُوْا وَ تُسَلِّمُوْا عَلٰٓى اَهْلِهَا ؕ
ڪنهن ٻـ گهر ۾ پنهنجن گهرن کان سواءِ جيستائين اجازت وٺو ۽ سلام چئو انهن گهر وارن تي، (٢)

ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ﴿٢٧﴾ فَاِنْ لَّمْ تَجِدُوْا
اهو اٿوَ بهتر توهان لاءِ جيئن اوهين ياد رکو. پوءِ جيڪڏهن نه لهو

فِيْهَآ اَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوْهَا حَتّٰى يُؤْذَنَ لَكُمْ ۚ وَ اِنْ
اتي ڪوئي ته نه گهڙو ان ۾ جيسين موڪل ملي توهان کي، ۽ جيڪڏهن

قِيْلَ لَكُمُ ارْجِعُوْا فَارْجِعُوْا هُوَ اَزْكٰى لَكُمْ ؕ وَ اللّٰهُ
چيو وڃي توهان کي ته موٽي وڃو پوءِ موٽي وڃو اهو تمام چڱو آهي توهان لاءِ، ۽ الله

بِمَا تَعْمَلُوْنَ عَلِيْمٌ ﴿٢٨﴾ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَدْخُلُوْا بُيُوْتًا
توهان جي عملن کي ڄاڻندڙ آهي. ناهي توهان تي ڪو گناهه جو گهڙي وڃو گهرن ۾

غَيْرَ مَسْكُوْنَةٍ فِيْهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ ط وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُوْنَ

جيڪي رهائشي نہ آهن، ❶ اتي سامان آهي توهان جو، ۽ الله ڄاڻي ٿو جيڪي ظاهر ڪريو ٿا

وَ مَا تَكْتُمُوْنَ ﴿۲۹﴾ قُلْ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ يَغُضُّوْا مِنْ اَبْصَارِهِمْ

۽ جيڪي لڪايو ٿا. چئو مسلمانن کي تہ جهڪائين پنهنجون نگاهون ❷

وَ يَحْفَظُوْا فُرُوْجَهُمْ ط ذٰلِكَ اَزْكٰى لَهُمْ ط اِنَّ اللّٰهَ

۽ بچائن پنهنجون اگهڙون، اهو تمام چڱو آهي انهن لاءِ، بيشڪ الله

خَبِيْرٌۢ بِمَا يَصْنَعُوْنَ ﴿۳۰﴾ وَ قُلْ لِّلْمُؤْمِنٰتِ يَغْضُضْنَ

خبر رکندڙ آهي جيڪي ڪن ٿا. ۽ چئو ايمان وارين کي تہ هيٺ ڪن

مِنْ اَبْصَارِهِنَّ وَ يَحْفَظْنَ فُرُوْجَهُنَّ وَ لَا يُبْدِيْنَ زِيْنَتَهُنَّ

پنهنجون اکيون ۽ بچائين پنهنجون اگهڙون ۽ نہ ظاهر ڪن پنهنجي زينت

اِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلٰى جُيُوْبِهِنَّ ص وَ لَا

مگر جا ظاهر ٿيڻي آهي ❸ ۽ وجهن پنهنجن رون کي پنهنجن گريبانن تي ۽ نہ

يُبْدِيْنَ زِيْنَتَهُنَّ اِلَّا لِبُعُوْلَتِهِنَّ اَوْ اٰبَآئِهِنَّ اَوْ اٰبَآءِ بُعُوْلَتِهِنَّ

ظاهر ڪن پنهنجي زينت مگر پنهنجن مڙسن لاءِ يا پنهنجن ابن يا مڙسن جي ابن

اَوْ اَبْنَآئِهِنَّ اَوْ اَبْنَآءِ بُعُوْلَتِهِنَّ اَوْ اِخْوَانِهِنَّ اَوْ

يا پٽن پنهنجن يا پٽن پنهنجي مڙس جي لاءِ يا پنهنجن ڀائرن لاءِ يا

بَنِيْٓ اِخْوَانِهِنَّ اَوْ بَنِيْٓ اَخَوٰتِهِنَّ اَوْ نِسَآئِهِنَّ اَوْ

ڀائٽين يا ڀاڻيجن لاءِ يا پنهنجن عورتن ❹ يا

مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُنَّ اَوِ التّٰبِعِيْنَ غَيْرِ اُولِي الْاِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ

ٻانهين لاءِ يا اهڙن نوڪرن لاءِ جي نہ آهن خواهش وارا ❺ مرد

اَوِ الطِّفْلِ الَّذِيْنَ لَمْ يَظْهَرُوْا عَلٰى عَوْرٰتِ النِّسَآءِ ص وَ لَا

يا اهي ڇوڪرا جي نہ ٿا سمجهہ رکن عورتن جي اگهڙن تي ۽ نہ

يَضْرِبْنَ بِاَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِيْنَ مِنْ زِيْنَتِهِنَّ ط

هڻن پير پنهنجا اهڙا جو معلوم ٿئي اهو جو لڪائن ٿيون پنهنجن زيورن مان،

وَ تُوْبُوْۤا اِلَى اللّٰهِ جَمِيْعًا اَيُّهَ الْمُؤْمِنُوْنَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿۳۱﴾ وَ

۽ رجوع ٿيو الله جي طرف سمورا اي ايمان وارو جيئن توهان ڪامياب ٿيو. ۽

اَنْكِحُوا الْاَيَامٰى مِنْكُمْ وَ الصّٰلِحِيْنَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَ اِمَآئِكُمْ ط

شادي ڪرايو پنهنجن وينل عورتن جي ۽ پنهنجن نيڪ ٻانهن ۽ ٻانهين جي،

اِنْ يَّكُوْنُوْا فُقَرَآءَ يُغْنِهِمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ط وَ اللّٰهُ

جيڪڏهن هوندا مسڪين ته آسودو ڪندو انهن کي الله پنهنجي فضل سان، ۽ الله

وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿۳۲﴾ وَ لْيَسْتَعْفِفِ الَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ

ڪشادگي ڏيندڙ سڀ ڪجهه ڄاڻندڙ آهي. ۽ پرهيز ڪن (1) جيڪي نه ٿا پهچن

نِكَاحًا حَتّٰى يُغْنِيَهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ط وَ الَّذِيْنَ يَبْتَغُوْنَ

نڪاح کي جيسين آسودو ڪرين الله پنهنجي مهر سان، ۽ جيڪي گهرن ٿا

الْكِتٰبَ مِمَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوْهُمْ اِنْ عَلِمْتُمْ فِيْهِمْ

دستاويز توهان جي ٻانهن مان پوءِ لکي ڏيو انهن کي جيڪڏهن سمجهو ٿا انهن ۾

خَيْرًا ق وَّ اٰتُوْهُمْ مِّنْ مَّالِ اللّٰهِ الَّذِيْۤ اٰتٰىكُمْ ط وَ لَا

ڪا چڱائي، ۽ ڏيو انهن کي الله جي مال مان جيڪو ڏنو اٿائين توهان کي، ۽ نه

تُكْرِهُوْا فَتَيٰتِكُمْ عَلَى الْبِغَآءِ اِنْ اَرَدْنَ تَحَصُّنًا

مجبور ڪريو پنهنجين ڇوڪرين کي بدڪاريءَ تي، (2) جڏهن اهي چاهين ٿيون شادي ڪي،

لِّتَبْتَغُوْا عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ط وَ مَنْ يُّكْرِهْهُّنَّ فَاِنَّ

ته جيئن ڪمايو سامان دنيا جي حياتي جو، ۽ جيڪو مجبور ڪندو انهن کي پوءِ بيشڪ

اللّٰهَ مِنْ بَعْدِ اِكْرَاهِهِنَّ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۳۳﴾ وَ لَقَدْ اَنْزَلْنَآ

الله انهن جي مجبوريءَ بعد بخشڻهار مهربان آهي. ۽ تحقيق اسان نازل ڪيون آهن

اِلَيْكُمْ اٰيٰتٍ مُّبَيِّنٰتٍ وَّ مَثَلًا مِّنَ الَّذِيْنَ خَلَوْا

توهان ڏانهن آيتون پڌريون ۽ بيان انهن جو جيڪي گذريا آهن

مِنْ قَبْلِكُمْ وَ مَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿۳۴﴾ اَللّٰهُ نُوْرُ السَّمٰوٰتِ

توهان کان اڳ ۽ نصيحت پرهيزگارن لاءِ. الله روشن ڪندڙ آهي ❶ آسمانن

وَ الْاَرْضِ ؕ مَثَلُ نُوْرِهٖ كَمِشْكٰوةٍ فِيْهَا مِصْبَاحٌ ؕ

۽ زمين کي، ان جي روشني جو مثال جاري جهڙو آهي جنهن ۾ بتي هجي،

اَلْمِصْبَاحُ فِيْ زُجَاجَةٍ ؕ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ

اها بتي هجي ڪائي ۾، اهو ڪائو ڄڻ ته آهي تارو چمڪندڙ

يُّوْقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُّبٰرَكَةٍ زَيْتُوْنَةٍ لَّا شَرْقِيَّةٍ وَّ لَا غَرْبِيَّةٍ ۙ

اها ٻاريل آهي برڪت واري وڻ زيتون مان جو نه اوڀر وارو ۽ نه اولهه وارو،

يَّكَادُ زَيْتُهَا يُضِيْٓءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ؕ نُوْرٌ عَلٰى نُوْرٍ ؕ

اجهو ته تيل ان جو روشني ڪري توڙي جو نه لڳي ان کي باهه، نور علي نور، ❷

يَهْدِي اللّٰهُ لِنُوْرِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَ يَضْرِبُ اللّٰهُ

راهه ڏيکاري ٿو الله پنهنجي نور جي جنهن کي گهري، ۽ بيان ڪري ٿو الله

الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ ؕ وَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿۳۵﴾ ۙ فِيْ بُيُوْتٍ

مثال ماڻهن جي لاءِ، ۽ الله هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي. انهن گهرن ۾

اَذِنَ اللّٰهُ اَنْ تُرْفَعَ وَ يُذْكَرَ فِيْهَا اسْمُهٗ ۙ

جو حڪم ڪيو آهي الله ته بلند ڪيو وڃي ❸ ۽ ياد ڪيو وڃي انهن ۾ سندس نالو،

يُسَبِّحُ لَهٗ فِيْهَا بِالْغُدُوِّ وَ الْاٰصَالِ ﴿۳۶﴾ ۙ رِجَالٌ ۙ

تسبيح پڙهن ٿا ان جي اُتي صُبح ۽ شام. اُهي مرد

لَّا تُلْهِيْهِمْ تِجَارَةٌ وَّ لَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَ اِقَامِ

جن کي نه ٿو غافل ڪري واپار ۽ نه وِڪرو الله جي ذڪر کان ۽ قائم ڪرڻ

الصَّلٰوةِ وَ اِيْتَآءِ الزَّكٰوةِ ۙ يَخَافُوْنَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيْهِ

نماز ۽ ڏيڻ زڪوات کان اهي ڊڄن ٿا اهڙي ڏينهن کان جو ڦري وينديون ان ۾

الْقُلُوْبُ وَ الْاَبْصَارُ ﴿٣٧﴾ ۙ لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ اَحْسَنَ مَا عَمِلُوْا

دليون ۽ اکيون. جيئن بدلو ڏئي انهن کي الله وڏيڪ ڀلو سندن عملن کان

وَ يَزِيْدَهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ؕ وَ اللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَّشَآءُ

۽ وڌائي انهن کي پنهنجي فضل سان، ۽ الله رزق ڏئي ٿو ❶ جنهن کي چاهي

بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٨﴾ وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْۤا اَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍۭ بِقِيْعَةٍ

بي حساب. ۽ اهي جن ڪفر ڪيو انهن جا عمل آهن جهڙي رُڃ رڻ پٽ ۾

يَّحْسَبُهُ الظَّمْاٰنُ مَآءً ؕ حَتّٰۤى اِذَا جَآءَهٗ لَمْ يَجِدْهُ شَيْـًٔا

ياڻي ڀانئي ٿو ان کي اُڃايل پاڻي، نيٺ جڏهن ايندو ان وٽ ته نه لهندو اتي ڪا شيءِ

وَّ وَجَدَ اللّٰهَ عِنْدَهٗ فَوَفّٰىهُ حِسَابَهٗ ؕ وَ اللّٰهُ سَرِيْعُ

۽ لهندو الله کي پاڻ وٽ پوءِ پورو ڏيندو ان کي سندس حساب، ❷ ۽ الله تڪڙو

الْحِسَابِ ﴿٣٩﴾ ۙ اَوْ كَظُلُمٰتٍ فِيْ بَحْرٍ لُّجِّيٍّ يَّغْشٰىهُ

حساب وٺندڙ آهي. يا جهڙيون اونداهيون هجن درياءَ اونهي ۾ جنهن کي ڍڪي

مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهٖ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهٖ سَحَابٌ ؕ ظُلُمٰتٌۢ

لهر جنهن جي مٿان هجي لهر ان جي مٿان ڪڪر، اهي اونداهيون آهن

بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ ؕ اِذَاۤ اَخْرَجَ يَدَهٗ لَمْ يَكَدْ يَرٰىهَا ؕ

هڪ ٻئي جي مٿان، جڏهن اهو ٻاهر ڪڍي پنهنجو هٿ ته نه ڏسي سگهي ان کي، ❸

وَ مَنْ لَّمْ يَجْعَلِ اللّٰهُ لَهٗ نُوْرًا فَمَا لَهٗ مِنْ نُّوْرٍ ﴿٤٠﴾ ع اَ

۽ اهو جنهن لاءِ نه ڪري الله روشني پوءِ ناهي ان لاءِ ڪائي روشني. ڇا

لَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُسَبِّحُ لَهٗ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ

نه ڏٺئي ته الله جي پاڪائي چون ٿا جيڪي آسمانن ۾ ۽ زمين ۾ آهن ۽

الطَّيْرُ صٰٓفّٰتٍ ؕ كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهٗ وَ تَسْبِيْحَهٗ ؕ

اُڏامندڙ پکي کنڀ کوليندي، هرهڪ ڄاتي آهي ان جي عبادت ۽ ان جي تسبيح،

وَ اللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِمَا يَفْعَلُوْنَ ﴿۴۱﴾ وَ لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ

۽ الله ڄاڻندڙ آهي جيڪي اهي ڪن ٿا. ۽ الله جي آهي بادشاهي آسمانن

وَ الْاَرْضِ ۚ وَ اِلَى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ ﴿۴۲﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ

۽ زمين ۾، ۽ الله ڏانهن ئي موٽڻو آهي. ڇا نه ڏٺو تو جو الله

يُزْجِيْ سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهٗ ثُمَّ يَجْعَلُهٗ رُكَامًا

هڪلي ٿو ڪڪرڪي پوءِ ملائي ٿو پاڻ ۾ پوءِ ڪري ٿو انهي کي هڪ ٻئي تي تهہ

فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلٰلِهٖ ۚ وَ يُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ

پوءِ ڏسين ٿو مينهن کي نڪري پيو انهي جي وچان، ۽ وسائي ٿو ڪڪرن ❶

مِنْ جِبَالٍ فِيْهَا مِنْۢ بَرَدٍ فَيُصِيْبُ بِهٖ مَنْ يَّشَآءُ وَ

جبلن جهڙن مان ڳڙن کي پوءِ پهچائي ٿو ان کي جنهن کي گهري ۽

يَصْرِفُهٗ عَنْ مَّنْ يَّشَآءُ ؕ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهٖ يَذْهَبُ

هٽائي ٿو ان کي جنهن کان گهري، اجهو چمڪارو ان جي وِڄ جو نئي ٿو

بِالْاَبْصَارِ ﴿۴۳﴾ يُقَلِّبُ اللّٰهُ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً

اکين کي. ڦيرائي ٿو الله رات ۽ ڏينهن کي، بيشڪ انهيءَ ۾ آهي عبرت

لِّاُولِي الْاَبْصَارِ ﴿۴۴﴾ وَ اللّٰهُ خَلَقَ كُلَّ دَآبَّةٍ مِّنْ مَّآءٍ ۚ فَمِنْهُمْ

اکين وارن لاءِ. ۽ الله پيدا ڪيو هر چرندڙ کي پاڻي مان، پوءِ انهن مان

مَّنْ يَّمْشِيْ عَلٰى بَطْنِهٖ ۚ وَ مِنْهُمْ مَّنْ يَّمْشِيْ عَلٰى رِجْلَيْنِ ۚ

ڪو هلي ٿو پيٽ پر، ❷ ۽ انهن مان ڪو هلي ٿو ٻن پيرن تي،

وَ مِنْهُمْ مَّنْ يَّمْشِيْ عَلٰٓى اَرْبَعٍ ؕ يَخْلُقُ اللّٰهُ مَا يَشَآءُ ؕ اِنَّ

۽ انهن مان ڪو هلي ٿو چئن تي، پيدا ڪري ٿو الله جيڪي چاهي، بيشڪ

اللّٰهَ عَلٰی کُلِّ شَیۡءٍ قَدِیۡرٌ ﴿۴۵﴾ لَقَدۡ اَنۡزَلۡنَاۤ اٰیٰتٍ مُّبَیِّنٰتٍ ؕ

الله هر شيء تي قادر آهي. اسان نازل ڪيون آهن آيتون کولي ٻڌائيندڙ،

وَ اللّٰهُ یَهۡدِیۡ مَنۡ یَّشَآءُ اِلٰی صِرَاطٍ مُّسۡتَقِیۡمٍ ﴿۴۶﴾ وَ

۽ الله هدايت ڪري ٿو جنهن کي گُهري ٿو رستي سِڌي ڏانهن. ۽

یَقُوۡلُوۡنَ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَ بِالرَّسُوۡلِ وَ اَطَعۡنَا ثُمَّ

چون ٿا اسان ايمان آندو الله تي ۽ رسول تي ۽ تابعداري ڪئي سون پوءِ

یَتَوَلّٰی فَرِیۡقٌ مِّنۡهُمۡ مِّنۡۢ بَعۡدِ ذٰلِکَ ؕ وَ مَاۤ اُولٰٓئِکَ

ڦري ٿو وڃي هڪ ٽولو انهن مان ان کان بعد، ۽ ناهن اهي

بِالۡمُؤۡمِنِیۡنَ ﴿۴۷﴾ وَ اِذَا دُعُوۡۤا اِلَی اللّٰهِ وَ رَسُوۡلِهٖ

ايمان وارا. ۽ جڏهن سَڏيا وڃن ٿا الله ۽ ان جي رسول ڏانهن

لِیَحۡکُمَ بَیۡنَهُمۡ اِذَا فَرِیۡقٌ مِّنۡهُمۡ مُّعۡرِضُوۡنَ ﴿۴۸﴾ وَ

جيئن فيصلو ڪري انهن جي وچ ۾ ته اوچتو ڪي ماڻهو انهن مان منهن موڙيندڙ آهن. ۽

اِنۡ یَّکُنۡ لَّهُمُ الۡحَقُّ یَاۡتُوۡۤا اِلَیۡهِ مُذۡعِنِیۡنَ ﴿۴۹﴾ؕ اَ

جيڪڏهن هوندو انهن جو حق ته ايندا انهي ڏانهن قبول ڪندڙ ٿي. ڇا

فِیۡ قُلُوۡبِهِمۡ مَّرَضٌ اَمِ ارۡتَابُوۡۤا اَمۡ یَخَافُوۡنَ اَنۡ یَّحِیۡفَ

انهن جي دلين ۾ مرض آهي يا شڪ ۾ پيا آهن يا ڊڄن ٿا ته متان ظلم ڪري

اللّٰهُ عَلَیۡهِمۡ وَ رَسُوۡلُهٗ ؕ بَلۡ اُولٰٓئِکَ هُمُ الظّٰلِمُوۡنَ ﴿۵۰﴾ ع اِنَّمَا

الله انهن تي ۽ رسول ان جو، نه پر اهي پاڻ ظالم آهن. رڳو

کَانَ قَوۡلَ الۡمُؤۡمِنِیۡنَ اِذَا دُعُوۡۤا اِلَی اللّٰهِ وَ رَسُوۡلِهٖ

هوندو آهي قول مومنن جو جڏهن سڏيا ويندا آهن الله ۽ ان جي رسول ڏانهن

لِیَحۡکُمَ بَیۡنَهُمۡ اَنۡ یَّقُوۡلُوۡا سَمِعۡنَا وَ اَطَعۡنَا ؕ وَ

جيئن فيصلو ڪري تن جي وچ ۾ ته چوندا آهن ٻڌوسون ۽ چيو ورتوسون، ۽

أُولَٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾ وَ مَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَ رَسُولَهٗ وَ

اهي ماڻهو ئي ڪامياب آهن. ۽ جيڪو چيو ننڊو الله ۽ سندس رسول جو ۽

يَخْشَ اللّٰهَ وَ يَتَّقْهِ فَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الْفَآئِزُونَ ﴿٥٢﴾ وَ

ڊڄندو الله کان ۽ لحاظ ڪندوان جو پوءِ اهي ئي مُراد ماڻيندڙ آهن. ❶ ۽

أَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ

قسم کڻن ٿا الله جو پڪو ڪندي پنهنجي قسمن ڪي تہ جيڪڏهن تون حُڪم ڪندين

لَيَخْرُجُنَّ ؕ قُلْ لَّا تُقْسِمُوا ۚ طَاعَةٌ مَّعْرُوفَةٌ ؕ إِنَّ اللّٰهَ

تہ ضرور نڪري پوندا، چوين قسم نہ کڻو، چيو ونو چڱيءَ طرح، بيشڪ الله

خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾ قُلْ أَطِيعُوا اللّٰهَ وَ أَطِيعُوا

خبر رکندڙ آهي جيڪي توهان ڪريو ٿا. تون چؤ حڪم مڃيو الله جو ۽ حڪم مڃيو

الرَّسُولَ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ

رسول جو، پوءِ جيڪڏهن منهن ڦيرائيندا تہ رڳو پوندوان تي جيڪي ان ڪي کڻايو ويو

وَ عَلَيْكُمْ مَّا حُمِّلْتُمْ ؕ وَ إِنْ تُطِيعُوهُ

۽ پوندو توهان تي جيڪي توهان کي کڻايو ويو، ۽ جيڪڏهن حڪم مڃيندؤ انهي جو

تَهْتَدُوا ؕ وَ مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِينُ ﴿٥٤﴾ وَعَدَ اللّٰهُ

تہ هدايت لهندؤ ۽ ناهي رسول تي مگر پهچائڻ پڌرو. انجام ڏنو الله

الَّذِينَ أٰمَنُوا مِنْكُمْ وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ

جن ايمان آندو توهان مان ۽ ڪم ڪيا چڱا تہ ضرور حاڪم ڪندو انهن کي ❷

فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۠ وَ

ملڪ ۾ جيئن حاڪم ڪيائين انهن کي جيڪي کانئن اڳ هئا ۽

لَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضٰى لَهُمْ وَ

ضرور مضبوط ڪندو انهن لاءِ سندن دين کي جيڪو پسند ڪيو اٿائين انهن لاءِ ۽

لَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِّنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ اَمْنًا ؕ يَعْبُدُوْنَنِيْ

ضرور بدلائي ڏيندو انهن کي انهن جي خوف کان پوءِ امن، اهي عبادت ڪندا منهنجي

لَا يُشْرِكُوْنَ بِيْ شَيْئًا ؕ وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ

نہ شريڪ ڪندا مون سان ڪنهن کي، ۽ جيڪي ❶ انڪار ڪندا انهي کان پوءِ تہ اهي

هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٥٥﴾ وَ اَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَ اٰتُوا الزَّكٰوةَ وَ اَطِيْعُوا

ئي گنهگار آهن. ۽ قائم ڪيو نماز کي ۽ ڏيو زڪوات ۽ چيو مڃيو

الرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿٥٦﴾ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مُعْجِزِيْنَ

رسول جو تہ توهان تي رحم ڪيو وڃي. نہ ڀائنجا ءِ ڪافرن کي عاجز ڪندڙ

فِي الْاَرْضِ ۚ وَمَاْوٰىهُمُ النَّارُ ؕ وَ لَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿٥٧﴾ يٰٓاَيُّهَا

زمين ۾، ❷ ۽ جاءِ انهن جي باهہ آهي، ۽ اها بڇڙي آهي جاءِ موٽڻ جي. اي اهي

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لِيَسْتَاْذِنْكُمُ الَّذِيْنَ مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ وَ

جن ايمان آندو! اجازت وٺي اچن اوهان کان اوهان جا ٻانها ۽

الَّذِيْنَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلٰثَ مَرّٰتٍ ؕ مِنْ قَبْلِ

اوهان جا ٻار جيڪي نہ پهتا آهن ❸ جوانيءَ کي توهان مان ٽي پيرا، اڳي

صَلٰوةِ الْفَجْرِ وَ حِيْنَ تَضَعُوْنَ ثِيَابَكُمْ مِّنَ الظَّهِيْرَةِ وَ

صبح جي نماز کان ۽ جڏهن لاهي رکو ٿا پنهنجا لٽا منجهند جو ۽

مِنْ بَعْدِ صَلٰوةِ الْعِشَآءِ ؕ قف ثَلٰثُ عَوْرٰتٍ لَّكُمْ ؕ لَيْسَ

بعد نماز سومهڻي جي، اهي ٽي وقت توهان جي اگهڙ جا آهن، ناهي

عَلَيْكُمْ وَ لَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ ۢ بَعْدَهُنَّ ؕ طَوّٰفُوْنَ عَلَيْكُمْ

توهان تي ۽ نڪي انهن تي ڪا تنگي انهن وقتن کان پوءِ، اهي ڦرندڙ آهن اوهان تي

بَعْضُكُمْ عَلٰى بَعْضٍ ؕ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ ؕ وَ اللّٰهُ

هڪ ٻئي وٽ، اهڙي طرح ٻڌائي ٿو الله توهان کي آيتون، ۽ الله

عَلِيۡمٌ حَكِيۡمٌ ﴿۵۸﴾ وَ اِذَا بَلَغَ الۡاَطۡفَالُ مِنۡكُمُ الۡحُلُمَ

ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي. ۽ جڏهن پهچن ٻار اوهان جا جواني کي

فَلۡيَسۡتَاۡذِنُوۡا كَمَا اسۡتَاۡذَنَ الَّذِيۡنَ مِنۡ قَبۡلِهِمۡ ؕ كَذٰلِكَ

ته موڪل گهُرن جيئن موڪل گهُري هئي انهن کان اڳين، ❶ اهڙي طرح

يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمۡ اٰيٰتِهٖ ؕ وَ اللّٰهُ عَلِيۡمٌ حَكِيۡمٌ ﴿۵۹﴾

بيان ڪري ٿو الله توهان لاءِ پنهنجون آيتون، ۽ الله ڄاڻندڙ آهي حڪمت وارو آهي.

وَ الۡقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَآءِ الّٰتِىۡ لَا يَرۡجُوۡنَ نِكَاحًا فَلَيۡسَ

۽ اهي پوڙهيون عورتون جيڪي نه ٿيون اميد رکن شادي جي ناهي

عَلَيۡهِنَّ جُنَاحٌ اَنۡ يَّضَعۡنَ ثِيَابَهُنَّ غَيۡرَ مُتَبَرِّجٰتٍۭ

انهن تي ڪو گناهه جو لاهي رکن پنهنجا ڪپڙا نه ظاهر ڪندي

بِزِيۡنَةٍ ؕ وَ اَنۡ يَّسۡتَعۡفِفۡنَ خَيۡرٌ لَّهُنَّ ؕ وَ اللّٰهُ سَمِيۡعٌ

پنهنجي سينگار کي، ❷ ۽ پرهيز ڪرڻ بهتر آهي انهن لاءِ، ۽ الله ٻُڌندڙ

عَلِيۡمٌ ﴿۶۰﴾ لَيۡسَ عَلَى الۡاَعۡمٰى حَرَجٌ وَّ لَا عَلَى الۡاَعۡرَجِ حَرَجٌ وَّ لَا

ڄاڻندڙ آهي. ناهي انڌي تي ڪو حرج ۽ نه مَنڊي تي ڪو حرج ۽ نه

عَلَى الۡمَرِيۡضِ حَرَجٌ وَّ لَا عَلٰٓى اَنۡفُسِكُمۡ اَنۡ تَاۡكُلُوۡا مِنۡۢ بُيُوۡتِكُمۡ

بيمار تي ڪو حرج ۽ نه ڪي توهان تي جو کائو پنهنجن گهرن مان

اَوۡ بُيُوۡتِ اٰبَآئِكُمۡ اَوۡ بُيُوۡتِ اُمَّهٰتِكُمۡ اَوۡ بُيُوۡتِ اِخۡوَانِكُمۡ

يا پنهنجن پيئن جي گهرن مان يا پنهنجي مائن جي گهرن يا پنهنجي ڀائرن جي گهرن

اَوۡ بُيُوۡتِ اَخَوٰتِكُمۡ اَوۡ بُيُوۡتِ اَعۡمَامِكُمۡ اَوۡ بُيُوۡتِ عَمّٰتِكُمۡ

يا پنهنجي ڀينرن جي گهرن يا پنهنجي چاچن جي گهرن يا پنهنجين پُڦين جي گهرن

اَوۡ بُيُوۡتِ اَخۡوَالِكُمۡ اَوۡ بُيُوۡتِ خٰلٰتِكُمۡ اَوۡ

يا پنهنجن مامن جي گهرن يا پنهنجين ماسين جي گهرن مان يا

مَا مَلَكْتُمْ مَّفَاتِحَهٗٓ اَوْ صَدِيْقِكُمْ ؕ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ
جنهن جي ڪُنجين جا مالڪ آهيو يا پنهنجن دوستن وٽان، ناهي توهان تي ڪو گناهه

اَنْ تَاْكُلُوْا جَمِيْعًا اَوْ اَشْتَاتًا ؕ فَاِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوْتًا فَسَلِّمُوْا
جو ڪائو گڏجي يا جُدا جُدا، پوءِ جڏهن وڃو ڪنهن گهر ۾ تہ سلام چئو

عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُبٰرَكَةً طَيِّبَةً ؕ كَذٰلِكَ
پاڻ ۾ (۱) دعا الله جي طرفان برڪت واري ڀلي، اهڙي طرح

يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ۝۶۱ ع اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ ع ۸
بيان ڪري ٿو الله توهان لاءِ آيتون جيئن توهان سمجهو. رڳو ايمان وارا

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖ وَ اِذَا كَانُوْا مَعَهٗ
اهي آهن جن يقين ڪيو الله ۽ سندس رسول تي ۽ جڏهن هوندا آهن ان سان گڏ

عَلٰٓى اَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوْا حَتّٰى يَسْتَاْذِنُوْهُ ؕ اِنَّ
ڪنهن گڏيل ڪم ۾ تہ هليا نہ ويندا آهن جيسين موڪل وٺن انهيءَ کان، (۲) بيشڪ

الَّذِيْنَ يَسْتَاْذِنُوْنَكَ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَ
جيڪي ماڻهو اجازت گهُرن ٿا توکان اُهي ئي آهن جو ايمان رکن ٿا الله ۽

رَسُوْلِهٖ ۚ فَاِذَا اسْتَاْذَنُوْكَ لِبَعْضِ شَاْنِهِمْ فَاْذَنْ لِّمَنْ
سندس رسول تي، پوءِ جڏهن موڪل گهرن توکان پنهنجي ڪنهن ڪم لاءِ تہ اجازت ڏِج جنهن لاءِ

شِئْتَ مِنْهُمْ وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝۶۲
گهرين انهن مان ۽ معافي گهُر انهن لاءِ الله کان، بيشڪ الله بخشيندڙ مهربان آهي.

لَا تَجْعَلُوْا دُعَآءَ الرَّسُوْلِ بَيْنَكُمْ كَدُعَآءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا ؕ
نہ ڪريو سڏڻ رسول جو پاڻ ۾ جيئن سڏ ڪرڻ توهان جو هڪبئي کي، (۳)

قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الَّذِيْنَ يَتَسَلَّلُوْنَ مِنْكُمْ لِوَاذًا ۚ
خوب سڃاڻي ٿو الله انهن کي جيڪي ڪسڪي وڃن ٿا توهان کان ٻئي جي آڙ ۾

فَلْيَحْذَرِ الَّذِيْنَ يُخَالِفُوْنَ عَنْ اَمْرِهٖٓ اَنْ

پوءِ ڊڄڻ گهرجي انهن کي جيڪي مخالفت ڪن ٿا ان جي حڪم جي متان

تُصِيْبَهُمْ فِتْنَةٌ اَوْ يُصِيْبَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٦٣﴾ اَلَآ

پهچي انهن کي نقصان يا پهچي انهن کي عذاب دردناڪ. خبردار!

اِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ط

بيشڪ الله لاءِ آهي جيڪي آسمانن ۾ ۽ زمين ۾ آهي،

قَدْ يَعْلَمُ مَآ اَنْتُمْ عَلَيْهِ ط وَ يَوْمَ يُرْجَعُوْنَ اِلَيْهِ

اهو ڄاڻي ٿو جنهن تي توهان آهيو، ۽ جنهن ڏينهن موٽايا ويندؤ انهي ڏانهن

فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا ط وَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٦٤﴾ ع

پوءِ خبر ڏيندو انهن کي جيڪي عمل ڪيائون، ۽ الله هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي.

ع ٩ ٣ ١٥

سُوْرَةُ الْفُرْقَانِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ سَبْعٌ وَّسَبْعُوْنَ اٰيَةً وَّسِتُّ رُكُوْعَاتٍ

سورت فرقان مڪي آهي ۽ اها ستهتر آيتون ۽ ڇهه رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

تَبٰرَكَ الَّذِيْ نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلٰى عَبْدِهٖ لِيَكُوْنَ

وڏي برڪت وارو آهي اهو جنهن لاٿو قرآن کي پنهنجي ٻانهي تي جيئن ٿئي

لِلْعٰلَمِيْنَ نَذِيْرًا ﴿١﴾ لا الَّذِيْ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ

جهان وارن لاءِ ڊيڄاريندڙ. ❶ اهو جنهن لاءِ آهي بادشاهي آسمانن ۽ زمين جي

وَ لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَّ لَمْ يَكُنْ لَّهٗ شَرِيْكٌ فِي الْمُلْكِ وَ خَلَقَ

۽ نه ورتائين اولاد ۽ ناهي ان جو ڪوئي ڀائيوار حڪومت ۾ ۽ پيدا ڪيائين

كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهٗ تَقْدِيْرًا ﴿٢﴾ وَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ

هر شيءِ کي پوءِ پورو رکيائين ان جو انداز. ۽ ورتائون انهي کان سواءِ

اٰلِهَةً لَّا يَخْلُقُوْنَ شَيْـًٔا وَّ هُمْ يُخْلَقُوْنَ وَ لَا يَمْلِكُوْنَ

ٻيا خدا جي نہ ٿا پيدا ڪن ڪا شيءِ ❶ ۽ اهي پاڻ پيدا ڪيل آهن ۽ نہ آهن مالڪ

لِاَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَّ لَا نَفْعًا وَّ لَا يَمْلِكُوْنَ مَوْتًا وَّ لَا حَيٰوةً

پنهنجي سر جي نقصان ۽ نڪي نفعي جا ۽ نہ آهن مالڪ موت جا ۽ نہ حياتي جا

وَّ لَا نُشُوْرًا ﴿٣﴾ وَ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِنْ هٰذَآ اِلَّآ اِفْكُ

۽ نہ وري اُٿڻ جا. ۽ چيو انهن جن ڪفر ڪيو ناهي اهو مگر ڪوڙ

افْتَرٰىهُ وَ اَعَانَهٗ عَلَيْهِ قَوْمٌ اٰخَرُوْنَ ۚ فَقَدْ

جنهن کي ٺاهيو اٿس ❷ ۽ ساٿ ڏنو آهي ان سان انهي تي ٻين ماڻهن، سو

جَآءُوْ ظُلْمًا وَّ زُوْرًا ﴿٤﴾ ۚ وَ قَالُوْٓا اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ

اهي آيا آهن ظلم تي ۽ ڪوڙ تي. ۽ چيائون، آڪاڻيون اڳين جون آهن

اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلٰى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَّ اَصِيْلًا ﴿٥﴾ قُلْ

جن کي لکايو اٿس پوءِ اهي پڙهيون وڃن ٿيون ان تي صُبح ۽ شام. ❸ چئه

اَنْزَلَهُ الَّذِيْ يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ

نازل ڪيو ان کي انهيءَ جيڪو ڄاڻي ٿو ڳجهه کي آسمانن ۽ زمين ۾،

اِنَّهٗ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿٦﴾ وَ قَالُوْا مَالِ هٰذَا الرَّسُوْلِ

بيشڪ اهو بخشڻهار مهربان آهي. ۽ چيائون ڇا ٿيو آهي هن رسول کي

يَاْكُلُ الطَّعَامَ وَ يَمْشِيْ فِي الْاَسْوَاقِ ؕ لَوْلَآ اُنْزِلَ

جو کائي ٿو کاڌو ۽ گهمي ٿو بازارين ۾، ڇو نہ موڪليو ويو

اِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُوْنَ مَعَهٗ نَذِيْرًا ﴿٧﴾ ۙ اَوْ يُلْقٰٓى اِلَيْهِ

انهي ڏي مَلڪ تہ هجي ها ان سان گڏ ڊيڄارينڊڙ. يا اُڇليو وڃي ها انهي ڏانهن

كَنْزٌ اَوْ تَكُوْنُ لَهٗ جَنَّةٌ يَّاْكُلُ مِنْهَا ؕ وَ قَالَ

خزانو يا هجي ها ان کي باغ جو کائي ها انهي مان، ❹ ۽ چيو

الظّٰلِمُوْنَ اِنْ تَتَّبِعُوْنَ اِلَّا رَجُلًا مَّسْحُوْرًا ۝٨ اُنْظُرْ كَيْفَ
ظالمن، نہ ٿا پيروي ڪريو مگر هڪ ماڻهو جادو ڪيل جي. ڏس تہ ڪيئن

ضَرَبُوْا لَكَ الْاَمْثَالَ فَضَلُّوْا فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ
بيان ڪيائون تولاءِ مثالَ پوءِ گمراهہ ٿيا پوءِ نہ ٿا لهي سگهن

سَبِيْلًا ۝٩ ع تَبٰرَكَ الَّذِيْٓ اِنْ شَآءَ جَعَلَ لَكَ
رستو. وڏي برڪت وارو آهي اهو جيڪڏهن گُهري تہ ڪري تو لاءِ

خَيْرًا مِّنْ ذٰلِكَ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۙ وَ
بهتر ان ڪان باغ وهن ٿيون جن جي هينان واهيون ۽

يَجْعَلْ لَّكَ قُصُوْرًا ۝١٠ بَلْ كَذَّبُوْا بِالسَّاعَةِ ۣ وَ
ڪري تو لاءِ ماڙيون. پر انهن ڪوڙو ڪيو آخرت کي ۽

اَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيْرًا ۝١١ ۚ اِذَا
اسان تيار ڪئي ان لاءِ جنهن ڪوڙو ڪيو آخرت کي باهہ. جڏهن

رَاَتْهُمْ مِّنْ مَّكَانٍۭ بَعِيْدٍ سَمِعُوْا لَهَا تَغَيُّظًا وَّ زَفِيْرًا ۝١٢
اها ڏسندي انهن کي پري ڪان تہ ٻُڌندا ان جو جوش ۽ ڦوڪارو.

وَ اِذَآ اُلْقُوْا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُّقَرَّنِيْنَ دَعَوْا
۽ جڏهن اُڇليا ويندا ان جي سوڙهي جاءِ ۾ جڪڙي تہ پُڪاريندا

هُنَالِكَ ثُبُوْرًا ۝١٣ ط لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُوْرًا وَّاحِدًا وَّ ادْعُوْا ثُبُوْرًا
اتي موت کي. نہ سڏيو اڄ موت هڪڙي کي پر سڏيو موتن

كَثِيْرًا ۝١٤ قُلْ اَ ذٰلِكَ خَيْرٌ اَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِيْ
گهڻن کي. (1) تون چؤ ڀلا اهو چڱو آهي يا بهشت هميشہ رهڻ لاءِ جنهن جو

وُعِدَ الْمُتَّقُوْنَ ؕ كَانَتْ لَهُمْ جَزَآءً وَّ مَصِيْرًا ۝١٥
وعدو ڏنل آهي پرهيزگارن سان، اهو آهي انهن جو بدلو ۽ جاءِ موٽڻ جي.

لَهُمْ فِيْهَا مَا يَشَآءُوْنَ خٰلِدِيْنَ ؕ كَانَ عَلٰى رَبِّكَ

انهن لاءِ اتي آهي جيڪي گهرندا هميشه رهندي، آهي تنهنجي رب جو

وَعْدًا مَّسْـُٔوْلًا ۝١٦ وَ يَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَ مَا يَعْبُدُوْنَ

اهو انجام پڪو. ۽ جنهن ڏينهن گڏ ڪندو انهن کي ۽ جن کي پوڄين ٿا ❶

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ فَيَقُوْلُ ءَ اَنْتُمْ اَضْلَلْتُمْ عِبَادِيْ

الله کان سواءِ پوءِ چوندن ڇا توهان گمراهه ڪيو هئو منهنجن ٻانهن

هٰۤؤُلَآءِ اَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيْلَ ؕ۝١٧ قَالُوْا سُبْحٰنَكَ

هنن کي يا اهي پاڻ گمراهه ٿيا هئا رستي کان. چوندا تون پاڪ آهين

مَا كَانَ يَنْۢبَغِيْ لَنَآ اَنْ نَّتَّخِذَ مِنْ دُوْنِكَ مِنْ اَوْلِيَآءَ وَ لٰكِنْ

ناهي لائق اسان جي لاءِ جو ونون توکان سواءِ ٻيا دوست پر

مَّتَّعْتَهُمْ وَ اٰبَآءَهُمْ حَتّٰى نَسُوا الذِّكْرَ ۚ وَ

تو سُکيو رکيو انهن کي ۽ سندن ابن ڏاڏن کي تانجو وساريائون تنهنجي ياد کي، ❷ ۽

كَانُوْا قَوْمًۢا بُوْرًا ۝١٨ فَقَدْ كَذَّبُوْكُمْ بِمَا تَقُوْلُوْنَ ۙ فَمَا

ٿيا اهي ماڻهو برباد. اجهو هنن ڪوڙو ڪيو توهان کي توهان جي ڳالهه ۾ پوءِ نه

صَرْفًا وَّ لَا نَصْرًا ۚ وَ مَنْ يَّظْلِمْ مِّنْكُمْ

ٽا سگهو عذاب ٽاري ۽ نڪي مدد ڪري، ۽ جيڪو به ظلم ڪندو توهان مان

نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيْرًا ۝١٩ وَ مَآ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ

چکائينداسون ان کي عذاب وڏو. ۽ نه موڪلياسون توکان اڳي رسول

اِلَّآ اِنَّهُمْ لَيَاْكُلُوْنَ الطَّعَامَ وَ يَمْشُوْنَ فِي الْاَسْوَاقِ ؕ وَ جَعَلْنَا

مگر اهي کائيندا هئا کاڌو ۽ هلندا هئا بزارين ۾ ۽ ڪيوسون

بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً ؕ اَ تَصْبِرُوْنَ ۚ وَ كَانَ رَبُّكَ بَصِيْرًا ۝٢٠ ع

توهان مان هڪڙن کي ٻين لاءِ آزمائش، ڇا صبر ڪيو ٿا؟ ۽ آهي رب تنهنجو ڏسندڙ.

ع ٢ ١١ ١٧

وَ قَالَ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا

۽ چيو انھن جيڪي نہ ٿا اميد رکن ❶ اسان جي ملڻ جي ڇو نہ لاٿا ويا اسان تي

الْمَلٰٓئِكَةُ اَوْ نَرٰى رَبَّنَا ؕ لَقَدِ اسْتَكْبَرُوْا فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ

ملائڪ يا اسان ڏسون ھا پنھنجي رب کي، انھن وڏائي رکي پنھنجن دلين ۾

وَ عَتَوْ عُتُوًّا كَبِيْرًا ﴿٢١﴾ يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلٰٓئِكَةَ لَا

۽ آڪڙ ڪيائون آڪڙ وڏي. ❷ جنھن ڏينھن ڏسندا ملائڪن کي نہ ھوندي

بُشْرٰى يَوْمَئِذٍ لِّلْمُجْرِمِيْنَ وَ يَقُوْلُوْنَ حِجْرًا مَّحْجُوْرًا ﴿٢٢﴾ وَ

خوشخبري تنھن ڏينھن ڏوھارين کي ۽ چوندن بندش مضبوط پيل آھي. ❸ ۽

قَدِمْنَآ اِلٰى مَا عَمِلُوْا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنٰهُ هَبَآءً

اسان رُخ ڪنداسون انھن جي عملن ڏانھن جيڪي ڪيا اٿن پوءِ ڪنداسون ان کي دز

مَّنْثُوْرًا ﴿٢٣﴾ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَّ اَحْسَنُ

پکڙيل. ❹ بهشت وارا تنھن ڏينھن ڀلي جاءِ قرار ۾ ۽ چڱي

مَقِيْلًا ﴿٢٤﴾ وَ يَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَآءُ بِالْغَمَامِ وَ نُزِّلَ

جاءِ آرام ۾ ھوندا. ❺ ۽ جنھن ڏينھن ڦاٽندو آسمان ڪڪرن سان ۽ لاٿا ويندا

الْمَلٰٓئِكَةُ تَنْزِيْلًا ﴿٢٥﴾ اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذِ الْحَقُّ لِلرَّحْمٰنِ ؕ وَ

ملائڪ ھيٺ. بادشاھي تنھن ڏينھن سچي ھوندي الله جي، ۽

كَانَ يَوْمًا عَلَى الْكٰفِرِيْنَ عَسِيْرًا ﴿٢٦﴾ وَ يَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ

ٿيندو اھو ڏينھن ڪافرن تي ڏکيو. ۽ جنھن ڏينھن چَڪ ھڻندو ظالم

عَلٰى يَدَيْهِ يَقُوْلُ يٰلَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُوْلِ سَبِيْلًا ﴿٢٧﴾

پنھنجي ھٿن کي چوندو افسوس جيڪر وٺان ھا رسول وارو رستو.

يٰوَيْلَتٰى لَيْتَنِيْ لَمْ اَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيْلًا ﴿٢٨﴾ لَقَدْ اَضَلَّنِيْ عَنِ الذِّكْرِ

ھاءِ ارمان جيڪر آءٌ نہ وٺان ھا فلاڻي کي دوست ڪري. انھي ڀُلايو مون کي نصيحت کان

بَعْدَ اِذْ جَآءَنِیْ ؕ وَ كَانَ الشَّیْطٰنُ لِلْاِنْسَانِ خَذُوْلًا ﴿۲۹﴾ وَ قَالَ

جڏهن اهامون وٽ آئي، ۽ آهي شيطان انسان سان دغا ڪندڙ. ۽ چوندو

الرَّسُوْلُ یٰرَبِّ اِنَّ قَوْمِی اتَّخَذُوْا هٰذَا الْقُرْاٰنَ مَهْجُوْرًا ﴿۳۰﴾

رسول اي منهنجا رب بيشڪ منهنجي قوم ڪيو هن قرآن کي ترڪ. ❶

وَ كَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِیٍّ عَدُوًّا مِّنَ الْمُجْرِمِیْنَ ؕ وَ

۽ اهڙي طرح ڪندا آهيون هر نبي لاءِ دشمن ڏوهارين مان، ۽

كَفٰى بِرَبِّكَ هَادِیًا وَّ نَصِیْرًا ﴿۳۱﴾ وَ قَالَ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا

ڪافي آهي تنهنجو رب هدايت ڪندڙ ۽ مددگار. ۽ چيو انهن جن ڪفر ڪيو

لَوْ لَا نُزِّلَ عَلَیْهِ الْقُرْاٰنُ جُمْلَةً وَّاحِدَةً ۚۛ كَذٰلِكَ ۚۛ لِنُثَبِّتَ

ڇو نه لاٿو ويو انهي تي قرآن هڪ ئي دفعي، ❷ اهڙي طرح، مضبوط ڪريون تا

بِهٖ فُؤَادَكَ وَ رَتَّلْنٰهُ تَرْتِیْلًا ﴿۳۲﴾ وَ لَا یَاْتُوْنَكَ بِمَثَلٍ

انهي سان تنهنجي دل کي ۽ پڙهيوسون ان کي ٿورو ٿورو ڪري. ۽ نه ٿا آڻين تو وٽ ڪو مثال

اِلَّا جِئْنٰكَ بِالْحَقِّ وَ اَحْسَنَ تَفْسِیْرًا ﴿۳۳﴾ ؕ اَلَّذِیْنَ

مگر اسان ڏيندا آهيون توکي سچو جواب ۽ تمام ڀلو بيان. ❸ جيڪي

یُحْشَرُوْنَ عَلٰى وُجُوْهِهِمْ اِلٰى جَهَنَّمَ ۙ اُولٰٓئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَّ اَضَلُّ

گڏ ڪيا ويندا پنهنجن منهن ڀر ❹ دوزخ ڏانهن اهي ئي بڇڙي جاءِ وارا ۽ غلط

سَبِیْلًا ﴿۳۴﴾ ع وَ لَقَدْ اٰتَیْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ وَ جَعَلْنَا مَعَهٗۤ اَخَاهُ

رستي وارا آهن. ۽ اسان ڏنوسون موسيٰ کي ڪتاب ۽ ڪيوسون ان سان گڏ سندس ڀاءُ

هٰرُوْنَ وَزِیْرًا ﴿۳۵﴾ ۚ فَقُلْنَا اذْهَبَاۤ اِلَى الْقَوْمِ الَّذِیْنَ كَذَّبُوْا

هارون کي ڪمر سنياليندڙ. پوءِ چيوسون وڃو ٻئي ان قوم ڏانهن جن ڪوڙو ڪيو

بِاٰیٰتِنَا ؕ فَدَمَّرْنٰهُمْ تَدْمِیْرًا ﴿۳۶﴾ ؕ وَ قَوْمَ نُوْحٍ لَّمَّا

اسان جي آيتن کي، پوءِ ڪيوسون انهن کي صفا تباهه. ۽ پڻ نوح جي قوم کي جڏهين

ربع ٤ عند المتقدمين ١٣
ع ٣ ١٤

كَذَّبُوا الرُّسُلَ اَغْرَقْنٰهُمْ وَ جَعَلْنٰهُمْ لِلنَّاسِ اٰيَةً ط

انھن ڪوڙو ڪيو رسولن کي تہ ٻوڙيوسون انھن کي ۽ ڪيوسون انھن کي ماڻھن لاءِ عبرت، ❶

وَ اَعْتَدْنَا لِلظّٰلِمِيْنَ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿٣٧﴾ وَّ عَادًا وَّ ثَمُوْدَاْ وَ

۽ اسان تيار ڪيو آھي ظالمن لاءِ عذاب دردناڪ. ۽ پڻ عاد ۽ ثمود ۽

اَصْحٰبَ الرَّسِّ وَ قُرُوْنًاۢ بَيْنَ ذٰلِكَ كَثِيْرًا ﴿٣٨﴾ وَ كُلًّا ضَرَبْنَا

کوھ وارن ۽ بين قومن وِچ وارين گھڻين کي. ۽ سيني کي ٻڌاياسون

لَهُ الْاَمْثَالَ ز وَ كُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيْرًا ﴿٣٩﴾ وَ لَقَدْ اَتَوْا

سندن واقعا ۽ سيني کي تباھ ڪيوسون ھلاڪ ڪري. ۽ اھي ٽي آيا آھن

عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِيْٓ اُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ ط اَ فَلَمْ يَكُوْنُوْا يَرَوْنَهَا ج

انھي ڳوٺ تان ❷ جنھن تي وسايو ويو مِينھن عذاب جو، ڇا پوءِ نہ ڏسندا ھئا انھن کي،

بَلْ كَانُوْا لَا يَرْجُوْنَ نُشُوْرًا ﴿٤٠﴾ وَ اِذَا رَاَوْكَ اِنْ يَّتَّخِذُوْنَكَ

بلڪ اھي نہ اميد رکندا ھئا وري اُٿڻ جي. ۽ جڏھن ڏسن ٿا توکي تہ رڳو ونن ٿا توکي

اِلَّا هُزُوًا ط اَ هٰذَا الَّذِيْ بَعَثَ اللّٰهُ رَسُوْلًا ﴿٤١﴾

مسخري ڪري، ڇا ھي! اھو آھي جنھن کي موڪليو آھي الله رسول ڪري.

اِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا لَوْلَآ

اھو تہ قريب ھئو جو گمراھ ڪري ھا اسان کي اسان جن معبودن کان جيڪڏھن نہ

اَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا ط وَ سَوْفَ يَعْلَمُوْنَ حِيْنَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ

مضبوط رھون ھا ان تي، ۽ جلد ڄاڻندا جنھن وقت ڏسندا عذاب

مَنْ اَضَلُّ سَبِيْلًا ﴿٤٢﴾ اَ رَءَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ اِلٰهَهٗ

تہ ڪير ڀُلندڙ آھي رستي کان. ڇا تو ڏٺو انھن کي جنھن ورتو خدا ڪري

هَوٰىهُ ط اَ فَاَنْتَ تَكُوْنُ عَلَيْهِ وَكِيْلًا ﴿٤٣﴾ لا اَمْ تَحْسَبُ اَنَّ

پنھنجي خواھش کي، ❸ ڇا پوءِ تون ٿيندين انھي جو سنڀاليندڙ. ڇا تون ڀانئين ٿو تہ

أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُوْنَ أَوْ يَعْقِلُوْنَ ط إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ

گھڻا انھن مان ٻڌن ٿا يا سمجھن ٿا، ناھن اھي مگر حيوانن جھڙا بلڪ

ع ٤ هُمْ أَضَلُّ سَبِيْلًا ع ﴿٤٤﴾ أَلَمْ تَرَ إِلٰى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ

اھي زياده گمراھ آھن. ❶ ڇا نہ ڏٺو تو پنھنجي رب ڏانھن ڪيئن پکيڙيائين

الظِّلَّ ج وَلَوْ شَآءَ لَجَعَلَهٗ سَاكِنًا ج ثُمَّ جَعَلْنَا

پاڇي کي، ۽ جيڪڏھن گھري ھا تہ ڪري ھا ان کي ٽڪندڙ، پوءِ ڪيوسون

الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيْلًا لا ﴿٤٥﴾ ثُمَّ قَبَضْنٰهُ إِلَيْنَا

سج کي انھي تي سونھون. ❷ وري سوڙھو ڪيوسون ان کي پنھنجي طرف

قَبْضًا يَسِيْرًا ﴿٤٦﴾ وَهُوَ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِبَاسًا وَّ

ٿورو ٿورو ڪري. ۽ اھوئي آھي جنھن بڻايو توھان لاءِ رات کي ڍڪُ ۽

النَّوْمَ سُبَاتًا وَّجَعَلَ النَّهَارَ نُشُوْرًا ﴿٤٧﴾ وَهُوَ الَّذِيْٓ أَرْسَلَ

ننڊ کي آرام ۽ بڻايائين ڏينھن کي اُٿڻ لاءِ. ۽ اھوئي آھي جنھن موڪليون

الرِّيٰحَ بُشْرًا م بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهٖ ج وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ

ھوائون خوشخبري ڏيندڙ پنھنجي رحمت کان اڳ ۾، ❸ ۽ لاٿوسون آسمان مان

مَآءً طَهُوْرًا لا ﴿٤٨﴾ لِّنُحْيِيَ بِهٖ بَلْدَةً مَّيْتًا وَّنُسْقِيَهٗ

پاڻي پاڪ. جيئن آباد ڪريون انھي سان زمين غير آباد کي ۽ پياريون اھو

مِمَّا خَلَقْنَآ أَنْعَامًا وَّأَنَاسِيَّ كَثِيْرًا ﴿٤٩﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنٰهُ

پنھنجي پيدا ڪيل جانورن ۽ ماڻھن گھڻن کي. ❹ ۽ ڦيرايوسون ان کي

بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوْا ز صلے فَأَبٰٓى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُوْرًا ﴿٥٠﴾ وَ

انھن جي وچ ۾ جيئن نصيحت وٺن پر نہ مڙيا گھڻا ماڻھو ڪفر ڪرڻ کان. ۽

لَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِيْ كُلِّ قَرْيَةٍ نَّذِيْرًا ز صلے ﴿٥١﴾ فَلَا تُطِعِ

جيڪڏھن گھرون ھا تہ موڪليون ھا ھر ڳوٺ ۾ ڊيڄاريندڙ. پوءِ تون نہ چيو وٺ

الْكٰفِرِيْنَ وَ جَاهِدْهُمْ بِهٖ جِهَادًا كَبِيْرًا ﴿٥٢﴾ وَ هُوَ

ڪافرن جو ۽ مقابلو ڪر انهن جو قرآن سان مقابلو وڏو. (١) ۽ اهوئي آهي

الَّذِيْ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَّ هٰذَا مِلْحٌ

جنهن گڏهلايو ٻن دريائن کي هي مِٺو اُڃ لاهڻ وارو ۽ هو لوڻ

اُجَاجٌ ج وَ جَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَّ حِجْرًا مَّحْجُوْرًا ﴿٥٣﴾ وَ هُوَ

ڪارو (٢) ۽ ڪيائين انهن جي وچ ۾ پردو ۽ آڙ مضبوط. ۽ اهوئي آهي

الَّذِيْ خَلَقَ مِنَ الْمَآءِ بَشَرًا فَجَعَلَهٗ نَسَبًا وَّ صِهْرًا ط وَ

جنهن پيدا ڪيو پاڻي مان آدمي کي پوءِ ڪيائين ان جي پيڙهي ۽ ساهراڻ ۽

كَانَ رَبُّكَ قَدِيْرًا ﴿٥٤﴾ وَ يَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا

آهي تنهنجو رب وڏي طاقت وارو. ۽ پوڄين ٿا الله کان سواءِ ان کي

لَا يَنْفَعُهُمْ وَ لَا يَضُرُّهُمْ ط وَ كَانَ الْكَافِرُ

جو نه ٿو فائدو ڏئي انهن کي ۽ نه ٿو نقصان پهچائي انهن کي، ۽ آهي ڪافر

عَلٰى رَبِّهٖ ظَهِيْرًا ﴿٥٥﴾ وَ مَآ اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا مُبَشِّرًا وَّ نَذِيْرًا ﴿٥٦﴾

پنهنجي رب کان پٺيرو. ۽ رڳو اسان موڪليو توکي خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ.

قُلْ مَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِلَّا مَنْ شَآءَ اَنْ يَّتَّخِذَ

چئو آءٌ نه ٿو گهران توهان کان ان تي ڪو اجورو مگر جيڪو چاهي ته وٺي

اِلٰى رَبِّهٖ سَبِيْلًا ﴿٥٧﴾ وَ تَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِيْ لَا يَمُوْتُ وَ

پنهنجي رب ڏانهن رستو. ۽ ڀروسو ڪر انهي جيئري تي جيڪو نه مرندو ۽

سَبِّحْ بِحَمْدِهٖ ط وَ كَفٰى بِهٖ بِذُنُوْبِ عِبَادِهٖ خَبِيْرًا ﴿٥٨﴾ ج لا

تسبيح پڙهه ان جي تعريف سان، (٣) ۽ ڪافي آهي اهو پنهنجي ٻانهن جي گناهن جي خبر رکندڙ.

الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا

جنهن پيدا ڪيو آسمانن ۽ زمين کي ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي

ع ٨ عند المتقدمين ١٢

فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ۚۛ اَلرَّحْمٰنُ فَسْـَٔلْ

چھن ڏينھن ۾ ① پوءِ قائم رهيو عرش تي، ② اهو ٻاجهارو آهي پوءِ پُڇا ڪر

بِهٖ خَبِيْرًا ﴿٥٩﴾ وَ اِذَا قِيْلَ لَهُمُ اسْجُدُوْا لِلرَّحْمٰنِ قَالُوْا

ان جي خبرواري ڪان. ۽ جڏهن چئجي ٿو انهن کي ته سجدو ڪريو رحمان جو، چون ٿا

وَمَا الرَّحْمٰنُ ۗ اَنَسْجُدُ لِمَا تَاْمُرُنَا وَ

ڪير آهي رحمان، ڇا سجدو ڪريون ان کي جنهن جو حڪم ٿو ڪرين اسان کي ۽

زَادَهُمْ نُفُوْرًا ﴿٦٠﴾ ع السجدة تَبٰرَكَ الَّذِيْ جَعَلَ فِي السَّمَآءِ

ان وڌايو انهن جي نفرت کي. وڏي برڪت وارو آهي اهو جنهن ڪيا آسمان ۾

بُرُوْجًا وَّ جَعَلَ فِيْهَا سِرٰجًا وَّ قَمَرًا مُّنِيْرًا ﴿٦١﴾ وَ هُوَ الَّذِيْ

بُرج ③ ۽ ڪيائين انهن ۾ سِج ۽ چنڊ روشني ڪندڙ. ۽ اهوئي آهي جنهن

جَعَلَ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَنْ اَرَادَ اَنْ

ڪيو رات ۽ ڏينهن کي هڪ ٻئي پٺيان ان ماڻهوءَ لاءِ جيڪو چاهي ته

يَّذَّكَّرَ اَوْ اَرَادَ شُكُوْرًا ﴿٦٢﴾ وَ عِبَادُ الرَّحْمٰنِ الَّذِيْنَ يَمْشُوْنَ

ذڪر ڪري يا چاهي شڪر ڪري. ۽ ٻانها ٻاجهاري جا اُهي آهن جيڪي هلندا آهن

عَلَى الْاَرْضِ هَوْنًا وَّ اِذَا خَاطَبَهُمُ الْجٰهِلُوْنَ قَالُوْا

زمين تي نرمي سان ۽ جڏهن ڳالهائيندا آهن انهن سان جاهل ته چوندا آهن

سَلٰمًا ﴿٦٣﴾ وَ الَّذِيْنَ يَبِيْتُوْنَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَّ قِيَامًا ﴿٦٤﴾

سلام هجيوَ. ④ ۽ اهي جيڪي رات گذارين ٿا پنهنجي رب لاءِ سجدي ۽ قيام ۾. ⑤

وَ الَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ ۖۗ

۽ اهي جيڪي چون ٿا اي رب اسان جا هٽاءِ اسان تان عذاب جهنم جو،

اِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ۖۗ ﴿٦٥﴾ اِنَّهَا سَآءَتْ مُسْتَقَرًّا وَّ مُقَامًا ﴿٦٦﴾

بيشڪ عذاب ان جو آهي چٽي. بيشڪ اها بڇڙي آهي جاءِ قرار جي ۽ جاءِ رهڻ جي.

ع ٥ السجدة ٧

وَ الَّذِيۡنَ اِذَاۤ اَنۡفَقُوۡا لَمۡ يُسۡرِفُوۡا وَ لَمۡ يَقۡتُرُوۡا وَ كَانَ

۽ اهي جڏهن خرچ ڪن ٿا اجايو خرچ نہ ٿا ڪن ۽ نڪي تنگي ٿا ڪن ۽ آهي

بَيۡنَ ذٰلِكَ قَوَامًا ﴿۶۷﴾ وَ الَّذِيۡنَ لَا يَدۡعُوۡنَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ وَ

اهو وچٿرو. ❶ ۽ اهي جيڪي نہ ٿا سڏين الله سان گڏ ٻئي ڪي ۽

لَا يَقۡتُلُوۡنَ النَّفۡسَ الَّتِيۡ حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالۡحَقِّ وَ لَا يَزۡنُوۡنَ ۚ

نہ ٿا قتل ڪن ماڻهوءَ کي جنهن جي منع ڪئي الله مگر حق سان ۽ نڪي زنا ٿا ڪن،

وَ مَنۡ يَّفۡعَلۡ ذٰلِكَ يَلۡقَ اَثَامًا ﴿۶۸﴾ يُّضٰعَفۡ لَهُ الۡعَذَابُ

۽ جيڪو ڪندو اهو ڪم پوندو عذاب ۾. ❷ ٻيڻو ڪيو ويندو ان جو عذاب

يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ وَ يَخۡلُدۡ فِيۡهٖ مُهَانًا ﴿۶۹﴾ اِلَّا مَنۡ تَابَ وَ اٰمَنَ

قيامت ڏينهن ۽ هميشہ رهندو ان ۾ خوار ٿي. مگر جنهن توبه ڪئي ۽ ايمان آندو

وَ عَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَاُولٰٓئِكَ يُبَدِّلُ اللّٰهُ سَيِّاٰتِهِمۡ حَسَنٰتٍ ؕ

❸ ۽ ڪيائين چڱا ڪم پوءِ انهن جون بدلائيندو الله برايون ڀلاين سان،

وَ كَانَ اللّٰهُ غَفُوۡرًا رَّحِيۡمًا ﴿۷۰﴾ وَ مَنۡ تَابَ وَ عَمِلَ صَالِحًا

۽ آهي الله بخشڻهار مهربان. ۽ جنهن توبه ڪئي ۽ ڪيا چڱا ڪم

فَاِنَّهٗ يَتُوۡبُ اِلَى اللّٰهِ مَتَابًا ﴿۷۱﴾ وَ الَّذِيۡنَ لَا يَشۡهَدُوۡنَ الزُّوۡرَ ۙ

پوءِ اهو موٽي آيو الله ڏانهن پورو موٽڻ. ۽ جيڪي نہ ٿا شامل ٿين ڪوڙي ڪم ۾

وَ اِذَا مَرُّوۡا بِاللَّغۡوِ مَرُّوۡا كِرَامًا ﴿۷۲﴾ وَ الَّذِيۡنَ اِذَا

۽ جڏهن لنگهن ٿا بيهودگي تان تہ لنگهن ٿا شرافت سان. ۽ اهي جڏهن

ذُكِّرُوۡا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمۡ لَمۡ يَخِرُّوۡا عَلَيۡهَا صُمًّا وَّ عُمۡيَانًا ﴿۷۳﴾

کين سمجهائجي ٿو سندن رب جي آيتن سان نہ ٿا ٿي پَونِ ان تي ٻوڙا ۽ انڌا.

وَ الَّذِيۡنَ يَقُوۡلُوۡنَ رَبَّنَا هَبۡ لَنَا مِنۡ اَزۡوَاجِنَا وَ

۽ جيڪي چون ٿا اي رب اسان جا عطا ڪر اسان کي اسان جي زالن ۽

ذُرِّيّٰتِنَا قُرَّةَ اَعْيُنٍ وَّ اجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِيْنَ اِمَامًا ﴿٧٤﴾

اسان جي اولاد مان ٺار اکين جو ❶ ۽ کر اسان کي پرهيزگارن جو اڳواڻ.

اُولٰٓئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوْا وَ يُلَقَّوْنَ

انهن کي بدلو ڏنو ويندو بلند جاين جو هن کري تہ صبر ڪيائون ۽ ملاقات ٿيندنِ

فِيْهَا تَحِيَّةً وَّ سَلٰمًا ﴿٧٥﴾ خٰلِدِيْنَ فِيْهَاؕ حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا

اتي دعا ۽ سلام سان. هميشہ رهندا ان ۾ اها ڀلي آهي جاءِ قرار جي

وَّ مُقَامًا ﴿٧٦﴾ قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّيْ لَوْ لَا

۽ جاءِ رهڻ جي. چؤ تہ ٿو پرواهہ ڪري توهان جي منهنجو رب جيڪڏهن نہ

دُعَآؤُكُمْۚ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُوْنُ لِزَامًا ﴿٧٧﴾ ع

سڏيو توهان ان کي، سو توهان ڪوڙو ڪري چڪا آهيو پوءِ جلد ٿيندي سزا لازم. ❷

سُوْرَةُ الشُّعَرَآءِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ مِائَتَانِ وَسَبْعٌ وَّعِشْرُوْنَ اٰيَةً وَّاَحَدَعَشَرَ رُكُوْعًا

سورت شعراء مڪي آهي ۽ اها ٻہ سؤ ستاويهہ آيتون ۽ يارهن رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

طٰسٓمٓ ﴿١﴾ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ ﴿٢﴾ لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ

طٰسٓمٓ. هي آيتون آهن ڪتاب بيان ڪندڙ جون. شايد تون هلاڪ ڪندين پاڻ کي

اَلَّا يَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ ﴿٣﴾ اِنْ نَّشَاْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ

جي اهي ايمان نہ آڻين. ❸ جيڪڏهن اسين چاهيون تہ لاهيون انهن تي

مِّنَ السَّمَآءِ اٰيَةً فَظَلَّتْ اَعْنَاقُهُمْ لَهَا خٰضِعِيْنَ ﴿٤﴾ وَ

آسمان کان ڪا نشاني پوءِ ٿين ڪنڌ انهن جا انهي جي آڏو جُهڪندڙ. ❹ ۽

مَا يَاْتِيْهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّنَ الرَّحْمٰنِ مُحْدَثٍ اِلَّا كَانُوْا عَنْهُ

نہ ٿي اچي انهن وٽ ڪا نصيحت رحمان جي نئين مگر آهن انهي کان

الربع · المنزل الخامس ٥ · ع ٧ ٦

مُعْرِضِيْنَ ۝٥ فَقَدْ كَذَّبُوْا فَسَيَاْتِيْهِمْ اَنْۢبٰٓؤُا مَا

منهن ڦيريندڙ. پوءِ انهن ڪوڙو ڪونيو پوءِ اجهو اينديون انهن وٽ خبرون ان جون

كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ۝٦ اَوَ لَمْ يَرَوْا اِلَى الْاَرْضِ كَمْ اَنْۢبَتْنَا

جنهن تي ٺوڪون ڪندا هئا. ڇا نه ڏٺوانهن ڌرتيءَ ڏانهن ڪيتريون ئي پيدا ڪيون سون

فِيْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيْمٍ ۝٧ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ؕ وَ مَا كَانَ

ان ۾ هر قسم جون ڀليون شيون. بيشڪ انهيءَ ۾ نشاني آهي، ۽ نه آهن

اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۝٨ وَ اِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ۝٩ ع

گهڻا انهن مان مڃيندڙ. ۽ بيشڪ تنهنجو رَبُّ اهو ئي زبردست آهي رحم وارو آهي.

ع ١ ٩ ٥

وَ اِذْ نَادٰى رَبُّكَ مُوْسٰٓى اَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝١٠ لا

۽ جڏهن سڏيو تنهنجي رب موسيٰ کي ته اچ ظالمن جي قوم ڏانهن.

قَوْمَ فِرْعَوْنَ ؕ اَلَا يَتَّقُوْنَ ۝١١ قَالَ رَبِّ اِنِّيْٓ اَخَافُ اَنْ

فرعون جي قوم ڏانهن، جو اهي خوف نه ٿا ڪن. چيائين منهنجا رب آءٌ ڊڄان ٿو ته

يُّكَذِّبُوْنِ ۝١٢ ؕ وَ يَضِيْقُ صَدْرِيْ وَ لَا يَنْطَلِقُ لِسَانِيْ

مون کي ڪوڙو ڪندا. (١) ۽ تنگ ٿيندي دل منهنجي (٢) ۽ نه هلندي زبان منهنجي

فَاَرْسِلْ اِلٰى هٰرُوْنَ ۝١٣ وَ لَهُمْ عَلَيَّ ذَنْۢبٌ فَاَخَافُ اَنْ

پوءِ حڪم موڪل هارون ڏانهن. ۽ انهن جو مون تي ڏوهه آهي (٣) پوءِ آءٌ ڊڄان ٿو ته متان

يَّقْتُلُوْنِ ۝١٤ ج قَالَ كَلَّا ج فَاذْهَبَا بِاٰيٰتِنَآ اِنَّا مَعَكُمْ

مون کي ماري وجهن. چيائين هرگز نه، پوءِ وڃو ٻئي اسان جي نشانين سان اسان توهان سان

مُّسْتَمِعُوْنَ ۝١٥ فَاْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُوْلَآ اِنَّا رَسُوْلُ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝١٦ لا

گڏ ٻڌندڙ آهيون. پوءِ اچو فرعون ڏانهن پوءِ چئو اسان موڪليل آهيون رب العالمين جا.

اَنْ اَرْسِلْ مَعَنَا بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ۝١٧ ؕ قَالَ اَ لَمْ نُرَبِّكَ

ته ڇڏ اسان سان بني اسرائيل کي. ان چيو ڇا نه پاليو هئو اسان توکي

فِيۡنَا وَلِيۡدًا وَّ لَبِثۡتَ فِيۡنَا مِنۡ عُمُرِكَ سِنِيۡنَ ۱۸ وَ فَعَلۡتَ

پاڻ وٽ ٻار ڪري ۽ تون رهيو آهين اسان ۾ پنهنجي عمر جا ڪيئي سال. ۽ تو ڪيو هئو

فَعۡلَتَكَ الَّتِىۡ فَعَلۡتَ وَ اَنۡتَ مِنَ الۡكٰفِرِيۡنَ ۱۹ قَالَ فَعَلۡتُهَاۤ

پنهنجو ڪم جيڪو ڪيو تو ۽ تون ٿيو آهين بي شڪرن مان. چيائين ڪيو هئم اهو

اِذًا وَّاَنَا مِنَ الضَّآلِّيۡنَ ؕ ۲۰ فَفَرَرۡتُ مِنۡكُمۡ لَمَّا خِفۡتُكُمۡ

تنهن وقت آءٌ رستي تي نه هئس. ❶ پوءِ ڀڄي ويس توهان کان جڏهن ڊنم توهان کان

فَوَهَبَ لِىۡ رَبِّىۡ حُكۡمًا وَّ جَعَلَنِىۡ مِنَ الۡمُرۡسَلِيۡنَ ۲۱

پوءِ ڏنو مون کي منهنجي رب حڪم ۽ ڪيائين مون کي رسولن مان.

وَ تِلۡكَ نِعۡمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَىَّ اَنۡ عَبَّدْتَّ

۽ اها ڪا مهرباني آهي جنهن جو ٿورو ڪرين ٿو مون تي جو غلام بڻايو اٿئي

بَنِىۡۤ اِسۡرَآءِيۡلَ ؕ ۲۲ قَالَ فِرۡعَوۡنُ وَمَا رَبُّ الۡعٰلَمِيۡنَ ؕ ۲۳ قَالَ

بني اسرائيل کي. ❷ چيو فرعون ڪير آهي رب العالمين؟ چيائين

رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ وَ مَا بَيۡنَهُمَا ؕ اِنۡ

اهو پالڻهار آهي آسمانن ۽ زمين جو ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي، جيڪڏهن

كُنۡتُمۡ مُّوۡقِنِيۡنَ ۲۴ قَالَ لِمَنۡ حَوۡلَهٗۤ اَ لَا تَسۡتَمِعُوۡنَ ۲۵ قَالَ

توهان يقين ڪريو. ان چيو پنهنجي ڪچهري وارن کي ڇا توهان نه ٿا ٻڌو؟ چيائين

رَبُّكُمۡ وَ رَبُّ اٰبَآئِكُمُ الۡاَوَّلِيۡنَ ۲۶ قَالَ اِنَّ

پالڻهار توهان جو ۽ پالڻهار توهان جي ابن ڏاڏن اڳين جو. ان چيو بيشڪ

رَسُوۡلَكُمُ الَّذِىۡۤ اُرۡسِلَ اِلَيۡكُمۡ لَمَجۡنُوۡنٌ ۲۷ قَالَ رَبُّ

رسول توهان جو جيڪو موڪليو ويو توهان ڏانهن سو چريو آهي. چيائين اهو پالڻهار آهي

الۡمَشۡرِقِ وَ الۡمَغۡرِبِ وَ مَا بَيۡنَهُمَا ؕ اِنۡ كُنۡتُمۡ

اوڀر ۽ اولهه جو ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي، جيڪڏهن توهان

تَعۡقِلُوۡنَ ﴿۲۸﴾ قَالَ لَئِنِ اتَّخَذۡتَ اِلٰهًا غَيۡرِىۡ
عقل رکو ٿا. ان چيو جيڪڏهن ورتو اٿيئي خدا مون کان سواءِ ڪو ٻيو

لَاَجۡعَلَنَّكَ مِنَ الۡمَسۡجُوۡنِيۡنَ ﴿۲۹﴾ قَالَ اَوَ لَوۡ جِئۡتُكَ
تہ ضرور ڪندس آءٌ توکي قيدين مان. چيائين ڇا توڙي جو آءٌ آڻيان تو وٽ

بِشَىۡءٍ مُّبِيۡنٍ‌ ﴿۳۰﴾ قَالَ فَاۡتِ بِهٖۤ اِنۡ كُنۡتَ مِنَ الصّٰدِقِيۡنَ ﴿۳۱﴾
ڪا شيءِ پڌري. ان چيو پوءِ آڻ اها جيڪڏهن آهين تون سچن مان.

فَاَلۡقٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِىَ ثُعۡبَانٌ مُّبِيۡنٌ ۚۖ ﴿۳۲﴾ وَّنَزَعَ
پوءِ اُڇليائين لٺ پنهنجي تہ اوچتو اها ٿي پئي نانگ چٽو. ۽ ڪڍيائين

يَدَهٗ فَاِذَا هِىَ بَيۡضَآءُ لِلنّٰظِرِيۡنَ ﴿۳۳﴾ قَالَ
هٿ پنهنجو تہ اوچتو اهو روشن ٿي پيو ڏسندڙن لاءِ. ❶ ان چيو

لِلۡمَلَاِ حَوۡلَهٗۤ اِنَّ هٰذَا لَسٰحِرٌ عَلِيۡمٌ ۙ ﴿۳۴﴾ يُّرِيۡدُ
پنهنجي ڪچهري جي سردارن کي يقينن هيءُ ❷ ڪو جادوگر آهي ڄاڻو. جو چاهي ٿو

اَنۡ يُّخۡرِجَكُمۡ مِّنۡ اَرۡضِكُمۡ بِسِحۡرِهٖ ۖ فَمَاذَا تَاۡمُرُوۡنَ ﴿۳۵﴾
تہ ڪڍي توهان کي توهان جي ملڪ مان پنهنجي جادو سان، پوءِ ڇا ٿا حڪم ڪريو؟

قَالُوۡۤا اَرۡجِهۡ وَاَخَاهُ وَابۡعَثۡ فِى الۡمَدَآئِنِ حٰشِرِيۡنَ ۙ ﴿۳۶﴾
چيائون ڍرڍي ان کي ۽ سندس ڀاءُ کي ۽ موڪل ڳوٺن ۾ گڏ ڪندڙن کي.

يَاۡتُوۡكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيۡمٍ ﴿۳۷﴾ فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيۡقَاتِ
جو آڻين تو وٽ هر وڏي جادوگر ڄاڻو کي. پوءِ گڏ ڪيا ويا جادوگر موقعي تي

يَوۡمٍ مَّعۡلُوۡمٍ ۙ ﴿۳۸﴾ وَّقِيۡلَ لِلنَّاسِ هَلۡ اَنۡتُمۡ مُّجۡتَمِعُوۡنَ ۙ ﴿۳۹﴾ لَعَلَّنَا
ڏينهن مقرر ۾. ۽ چيو ويو ماڻهن کي ڇا توهان بہ گڏ ٿيندؤ! جيئن اسان

نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ اِنۡ كَانُوۡا هُمُ الۡغٰلِبِيۡنَ ﴿۴۰﴾ فَلَمَّا جَآءَ السَّحَرَةُ
تابع ٿيون جادوگرن جا جيڪڏهن اهي زور ٿي ويا. پوءِ جڏهن آيا جادوگر

قَالُوْا لِفِرْعَوْنَ اَئِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغٰلِبِيْنَ ﴿۴۱﴾

چيائون فرعون کي چا اسان لاءِ آهي مزدوري جيڪڏهن ٿيون اسين زور.

قَالَ نَعَمْ وَ اِنَّكُمْ اِذًا لَّمِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ ﴿۴۲﴾ قَالَ لَهُمْ مُّوْسٰٓى

ان چيو هائو ۽ اوهين ان وقت ٿيندا وڏن عهدن تي. چيو انهن کي موسيٰ

اَلْقُوْا مَآ اَنْتُمْ مُّلْقُوْنَ ﴿۴۳﴾ فَاَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَ عِصِيَّهُمْ

اُڇلايو جيڪي توهان اُڇليندڙ آهيو. پوءِ اُڇلايائون رسا پنهنجا ۽ لٺيون پنهنجون

وَ قَالُوْا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ اِنَّا لَنَحْنُ الْغٰلِبُوْنَ ﴿۴۴﴾ فَاَلْقٰى

۽ چيائون فرعون جي عزت جو قسم، بيشڪ اسان ئي زور آهيون. پوءِ اُڇلايو

مُوْسٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَاْفِكُوْنَ ﴿۴۵﴾

موسيٰ پنهنجي لٺ کي ته اوچتو اها ڳڙڪائي پئي ان کي جو انهن ٺاهيو هئو.

فَاُلْقِىَ السَّحَرَةُ سٰجِدِيْنَ ﴿۴۶﴾ قَالُوْٓا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۴۷﴾

پوءِ ڪِري پيا جادوگر سجدو ڪندي. چوڻ لڳا ايمان آندوسون رب العالمين تي.

رَبِّ مُوْسٰى وَ هٰرُوْنَ ﴿۴۸﴾ قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهٗ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ

موسيٰ ۽ هارون جي رب تي. ان چيو توهان مڃي ويا ان کي اڳي هن کان جو آءٌ موڪل ڏيان

لَكُمْ اِنَّهٗ لَكَبِيْرُكُمُ الَّذِىْ عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ

توهان کي، يقينن اهو وڏو آهي توهان جو جنهن سيکاريو توهان کي جادو، پوءِ اجهو

تَعْلَمُوْنَ ﴿ﻁ﴾ لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَ اَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ وَّ

اوهين ڄاڻندؤ ضرور وڍيندس هٿ توهان جا ۽ پير توهان جا ابتڙ ۽

لَاُوصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿۴۹﴾ قَالُوْا لَا ضَيْرَ اِنَّآ

ضرور ڦاهي ڏيندس توهان سيني کي. چيائون ناهي ڪو حرج بيشڪ اسين

اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُوْنَ ﴿۵۰﴾ اِنَّا نَطْمَعُ اَنْ يَّغْفِرَ

پنهنجي رب ڏانهن موٽي ويندڙ آهيون. بيشڪ اسان اميد ٿا ڪريون ته معاف ڪندو

لَنَا رَبُّنَا خَطٰيٰنَآ اَنْ كُنَّآ اَوَّلَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٥١﴾ؕ وَ

اسان کي رب اسان جو گناھ اسان جا جو اسين آھيون پھريان ايمان آڻيندڙ. ۽

اَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰٓى اَنْ اَسْرِ بِعِبَادِيْٓ اِنَّكُمْ

حڪم ڪيوسون موسىٰ کي تہ رات جو ڪڍ منھنجي ٻانھن کي جو توھان جي

مُّتَّبَعُوْنَ ﴿٥٢﴾ فَاَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَآئِنِ حٰشِرِيْنَ ﴿٥٣﴾ اِنَّ

پنيان پوندا. پوءِ موڪليا فرعون شھرن ۾ گڏ ڪندڙ. تہ

هٰٓؤُلَآءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيْلُوْنَ ﴿٥٤﴾ وَ اِنَّهُمْ لَنَا لَغَآئِظُوْنَ ﴿٥٥﴾ وَ

اھي ماڻھو آھن جماعت ٿوري. ۽ اھي اسان کي ڪاوڙائيندڙ آھن. ۽

اِنَّا لَجَمِيْعٌ حٰذِرُوْنَ ﴿٥٦﴾ؕ فَاَخْرَجْنٰهُمْ مِّنْ جَنّٰتٍ وَّ عُيُوْنٍ ﴿٥٧﴾

اسين سمورا ھٿيارن وارا آھيون. پوءِ اسان ڪڍيو انھن کي باغن ۽ چشمن.

وَّ كُنُوْزٍ وَّ مَقَامٍ كَرِيْمٍ ﴿٥٨﴾ كَذٰلِكَ ؕ وَ اَوْرَثْنٰهَا

۽ ڪاٺين ۽ جاين پلين مان. ائين ئي ڪيوسون ۽ وارث بڻايوسون انھن جو

بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ﴿٥٩﴾ؕ فَاَتْبَعُوْهُمْ مُّشْرِقِيْنَ ﴿٦٠﴾ فَلَمَّا تَرَآءَ

بني اسرائيل کي. پوءِ پنيان پين سِج اُڀرئي سان. پوءِ جڏھن ڏٺو ھڪ ٻئي کي

الْجَمْعٰنِ قَالَ اَصْحٰبُ مُوْسٰٓى اِنَّا لَمُدْرَكُوْنَ ﴿٦١﴾ قَالَ كَلَّا

ٻنھي جماعتن چيو سنگت موسىٰ جي اسان تہ پڪڙجي پياسون. چيائين ھرگز نہ

اِنَّ مَعِيَ رَبِّيْ سَيَهْدِيْنِ ﴿٦٢﴾ فَاَوْحَيْنَآ

بيشڪ مون سان گڏ منھنجو رب آھي اجھو ڏڳ لائيندو مون کي. پوءِ وحي ڪيوسون

اِلٰى مُوْسٰٓى اَنِ اضْرِبْ بِّعَصَاكَ الْبَحْرَ ؕ فَانْفَلَقَ فَكَانَ

موسىٰ ڏانھن تہ ھڻ لٺ پنھنجي سمنڊ کي، پوءِ اھو چيرجي پيو پوءِ ٿي پئي

كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيْمِ ﴿٦٣﴾ وَ اَزْلَفْنَا ثَمَّ الْاٰخَرِيْنَ ﴿٦٤﴾

ھر ڦاڪ پاڙي جي جھڙو جبل وڏو. ۽ ويجھو آندوسون اتي ٻين کي.

وَ اَنۡجَيۡنَا مُوۡسٰى وَ مَنۡ مَّعَهٗۤ اَجۡمَعِيۡنَ ۚ﴿۶۵﴾ ثُمَّ اَغۡرَقۡنَا

۽ بچايوسون موسىٰ کي ۽ جيکي انھي سان گڏ ھئا سمورا. پوءِ ٻوڙيوسون

الۡاٰخَرِيۡنَ ﴿ؕ۶۶﴾ اِنَّ فِیۡ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ؕ وَ مَا كَانَ اَكۡثَرُهُمۡ

ٻين کي. بيشڪ انھي ۾ نشاني آھي ۽ نہ تيا گھڻا انھن مان

مُّؤۡمِنِيۡنَ ﴿۶۷﴾ وَ اِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الۡعَزِيۡزُ الرَّحِيۡمُ ﴿۶۸﴾ ع وَ اتۡلُ

ايمان آڻيندڙ. ۽ بيشڪ تنھنجو پاليندڙ اھو زبردست مھربان آھي. ۽ پڙھي ٻڌاءِ

عَلَيۡهِمۡ نَبَاَ اِبۡرٰهِيۡمَ ﴿۶۹﴾ اِذۡ قَالَ لِاَبِيۡهِ وَ قَوۡمِهٖ مَا

انھن کي خبر ابراھيم جي. جڏھن چيائين پنھنجي پيءُ ۽ پنھنجي قوم کي ڇا جي

تَعۡبُدُوۡنَ ﴿۷۰﴾ قَالُوۡا نَعۡبُدُ اَصۡنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عٰكِفِيۡنَ ﴿۷۱﴾ قَالَ

عبادت ڪريو ٿا؟ چيائون پوڄيون ٿا بتن کي پوءِ آھيون تن جي آڏو ويھندڙ. چيائين

هَلۡ يَسۡمَعُوۡنَكُمۡ اِذۡ تَدۡعُوۡنَ ۙ﴿۷۲﴾ اَوۡ يَنۡفَعُوۡنَكُمۡ اَوۡ

ڀلا ٻُڌن ٿا توھان جو جنھن وقت سڏ ٿا ڪريو؟ يا فائدو ڏين ٿا توھان کي يا

يَضُرُّوۡنَ ﴿۷۳﴾ قَالُوۡا بَلۡ وَجَدۡنَاۤ اٰبَآءَنَا كَذٰلِكَ يَفۡعَلُوۡنَ ﴿۷۴﴾

نقصان ڏين ٿا؟ چيائون نہ پر لڌوسون پنھنجن وڏن کي ائين ڪندا ھئا.

قَالَ اَفَرَءَيۡتُمۡ مَّا كُنۡتُمۡ تَعۡبُدُوۡنَ ۙ﴿۷۵﴾ اَنۡتُمۡ وَ اٰبَآؤُكُمُ

چيائين ڇا پوءِ خبر اٿوَ جنھن جي عبادت ڪريو ٿا. توھان ۽ توھان جا ابا ڏاڏا

الۡاَقۡدَمُوۡنَ ۫ۖ﴿۷۶﴾ فَاِنَّهُمۡ عَدُوٌّ لِّیۡۤ اِلَّا رَبَّ الۡعٰلَمِيۡنَ ۙ﴿۷۷﴾

اڳيان. پوءِ بيشڪ اھي دشمن آھن منھنجا سواءِ رب العالمين جي. ❶

الَّذِیۡ خَلَقَنِیۡ فَهُوَ يَهۡدِيۡنِ ۙ﴿۷۸﴾ وَ الَّذِیۡ هُوَ

جنھن پيدا ڪيو مون کي پوءِ اھو رستو ڏيکاري ٿو مون کي. ۽ اھو ئي

يُطۡعِمُنِیۡ وَ يَسۡقِيۡنِ ۙ﴿۷۹﴾ وَ اِذَا مَرِضۡتُ فَهُوَ يَشۡفِيۡنِ ۪ۙ﴿۸۰﴾

کارائي ٿو مون کي ۽ پياري ٿو مون کي. ۽ جڏھن بيمار ٿيان ٿو تہ اھوئي شفا ڏئي ٿو مون کي.

وقف لازم

وَ الَّذِیۡ یُمِیۡتُنِیۡ ثُمَّ یُحۡیِیۡنِ ﴿۸۱﴾ وَ الَّذِیۡۤ اَطۡمَعُ اَنۡ
۽ اهو ماريندو مون کي وري جياريندو مون کي. ۽ اهو جو اميد رکان ٿو تہ
یَّغۡفِرَ لِیۡ خَطِیۡٓئَتِیۡ یَوۡمَ الدِّیۡنِ ﴿۸۲﴾ رَبِّ هَبۡ لِیۡ
بخشيندو مون کي منهنجي خطا قيامت جي ڏينهن. اي منهنجا رب عطا کر مون کي
حُکۡمًا وَّ اَلۡحِقۡنِیۡ بِالصّٰلِحِیۡنَ ﴿۸۳﴾ وَ اجۡعَلۡ لِّیۡ لِسَانَ صِدۡقٍ
علم ۽ ملاءِ مون کي صالحن سان. ۽ کر منهنجي لاءِ پچار چڱي
فِی الۡاٰخِرِیۡنَ ﴿۸۴﴾ وَ اجۡعَلۡنِیۡ مِنۡ وَّرَثَۃِ جَنَّۃِ النَّعِیۡمِ ﴿۸۵﴾ وَ اغۡفِرۡ
پوين ۾. ۽ کر مون کي وارث بهشت نعمت واري جو. ۽ بخش
لِاَبِیۡۤ اِنَّهٗ کَانَ مِنَ الضَّآلِّیۡنَ ﴿۸۶﴾ وَ لَا تُخۡزِنِیۡ
منهنجي پيءُ کي بيشڪ اهو آهي گمراهن مان. ۽ نہ خوار کر مون کي
یَوۡمَ یُبۡعَثُوۡنَ ﴿۸۷﴾ یَوۡمَ لَا یَنۡفَعُ مَالٌ وَّ لَا بَنُوۡنَ ﴿۸۸﴾ اِلَّا
جنهن ڏينهن مئا اُٿاربا. تنهن ڏينهن نہ نفعو ڏيندو مال ۽ نکي اولاد. مگر
مَنۡ اَتَی اللّٰهَ بِقَلۡبٍ سَلِیۡمٍ ﴿۸۹﴾ وَ اُزۡلِفَتِ الۡجَنَّۃُ لِلۡمُتَّقِیۡنَ ﴿۹۰﴾
جو آيو الله وٽ دل سالم سان. ۽ ويجهو کيو ويندو بهشت پرهيزگارن لاءِ.
وَ بُرِّزَتِ الۡجَحِیۡمُ لِلۡغٰوِیۡنَ ﴿۹۱﴾ وَ قِیۡلَ لَهُمۡ اَیۡنَمَا
۽ ظاهر ڪيو ويندو دوزخ گمراهن لاءِ. ۽ چيو ويندو انهن کي ڪٿي آهن اهي
کُنۡتُمۡ تَعۡبُدُوۡنَ ﴿۹۲﴾ مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ هَلۡ یَنۡصُرُوۡنَکُمۡ اَوۡ
جن جي توهان پوڄا ڪندا هئا. الله کان سواءِ چا مدد ڪن ٿا توهان جي يا
یَنۡتَصِرُوۡنَ ﴿۹۳﴾ فَکُبۡکِبُوۡا فِیۡهَا هُمۡ وَ الۡغَاوٗنَ ﴿۹۴﴾ وَ جُنُوۡدُ
پلؤ وٺن ٿا. پوءِ اونڌا اُڇليا ويندا ان ۾ اهي ۽ سڀ گمراهہ. ۽ لشڪر
اِبۡلِیۡسَ اَجۡمَعُوۡنَ ﴿۹۵﴾ قَالُوۡا وَ هُمۡ فِیۡهَا یَخۡتَصِمُوۡنَ ﴿۹۶﴾ تَاللّٰهِ
ابليس جا سارا. چوندا ۽ اهي اتي جهيڙو ڪندا. قسم خدا جو

اِنۡ كُنَّا لَفِىۡ ضَلٰلٍ مُّبِيۡنٍۙ ﴿٩٧﴾ اِذۡ نُسَوِّيۡكُمۡ

بيشڪ هئاسون گمراهي پڌري ۾. جڏهن برابر پيا ڪريون توهان کي

بِرَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ ﴿٩٨﴾ وَ مَاۤ اَضَلَّنَاۤ اِلَّا الۡمُجۡرِمُوۡنَ ﴿٩٩﴾ فَمَا

رب العالمين سان. ۽ نه گمراهه ڪيو اسان کي مگر ڏوهارين. پوءِ ناهي

لَنَا مِنۡ شَافِعِيۡنَۙ ﴿١٠٠﴾ وَ لَا صَدِيۡقٍ حَمِيۡمٍ ﴿١٠١﴾ فَلَوۡ اَنَّ

اسان جو ڪوئي سفارش ڪندڙ. ۽ نڪو دوست مهربان. پوءِ جيڪر ٿئي

لَنَا كَرَّةً فَنَكُوۡنَ مِنَ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿١٠٢﴾ اِنَّ فِىۡ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ؕ وَ

اسان جو موٽڻ ته ٿيون ايمان وارن مان. بيشڪ انهي ۾ نشاني آهي، ۽

مَا كَانَ اَكۡثَرُهُمۡ مُّؤۡمِنِيۡنَ ﴿١٠٣﴾ وَ اِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الۡعَزِيۡزُ

ناهن گهڻا انهن مان ايمان آڻيندڙ. ۽ بيشڪ تنهنجو رب زبردست

الرَّحِيۡمُ ﴿١٠٤﴾ ع كَذَّبَتۡ قَوۡمُ نُوۡحِ ِۨالۡمُرۡسَلِيۡنَ ۚۖ ﴿١٠٥﴾ اِذۡ قَالَ لَهُمۡ

رحم وارو آهي. ڪوڙو ڪيو قوم نوح جي ❶ رسولن کي. جڏهن چيو انهن کي

اَخُوۡهُمۡ نُوۡحٌ اَ لَا تَتَّقُوۡنَ ۚ ﴿١٠٦﴾ اِنِّىۡ لَكُمۡ رَسُوۡلٌ اَمِيۡنٌ ۙ ﴿١٠٧﴾

سندن ڀاءُ ❷ نوح ڇا نه ٿا ڊڄو. آءٌ توهان جو رسول امانت وارو آهيان.

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ اَطِيۡعُوۡنِ ۚ ﴿١٠٨﴾ وَ مَاۤ اَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ

پوءِ ڊڄو الله کان ۽ چيو ونو منهنجو. ۽ نه ٿو گهران آءٌ توهان کان ان تي ڪا

اَجۡرٍ ۚ اِنۡ اَجۡرِىَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ ۚ ﴿١٠٩﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ

مزوري، ناهي مزوري منهنجي مگر پالينڌڙ جهانن جي تي. پوءِ ڊڄو الله کان ۽

اَطِيۡعُوۡنِ ؕ ﴿١١٠﴾ قَالُوۡۤا اَ نُؤۡمِنُ لَكَ وَ اتَّبَعَكَ

تابعداري ڪريو منهنجي. چيائون ڪيئن مڃون توکي ۽ ڪڏ لڳا آهن تنهنجي

الۡاَرۡذَلُوۡنَ ؕ ﴿١١١﴾ قَالَ وَ مَا عِلۡمِىۡ بِمَا كَانُوۡا يَعۡمَلُوۡنَ ۚ ﴿١١٢﴾

نِيچ ماڻهو. چيائين ۽ ڪهڙي خبر مون کي ان جي جيڪي اهي ڪم ڪن ٿا. ❸

اِنۡ حِسَابُهُمۡ اِلَّا عَلٰى رَبِّىۡ لَوۡ تَشۡعُرُوۡنَ ۚ﴿۱۱۳﴾ وَ مَاۤ

ناهي حساب انهن جو مگر منهنجي رب تي جيڪڏهن توهان سمجهه رکو ٿا. ۽ ناهيان

اَنَا بِطَارِدِ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ۚ﴿۱۱۴﴾ اِنۡ اَنَا اِلَّا نَذِيۡرٌ مُّبِيۡنٌ ؕ﴿۱۱۵﴾ قَالُوۡا

آءٌ تڙيندڙ ايمان وارن کي. رڳو آءٌ آهيان ڏيجاريندڙ پڌرو. چيائون

لَئِنۡ لَّمۡ تَنۡتَهِ يٰنُوۡحُ لَتَكُوۡنَنَّ مِنَ الۡمَرۡجُوۡمِيۡنَ ؕ﴿۱۱۶﴾ قَالَ

جيڪڏهن نه مُڙندين اي نوح ته ضرور ٿيندين سنگسارن مان. چيائين

رَبِّ اِنَّ قَوۡمِىۡ كَذَّبُوۡنِ ۖ ۚ﴿۱۱۷﴾ فَافۡتَحۡ بَيۡنِىۡ وَ بَيۡنَهُمۡ

اي منهنجا رب منهنجي قوم ڪوڙو ڪيو مون کي. پوءِ فيصلو ڪر منهنجي ۽ انهن جي وچ ۾

فَتۡحًا وَّ نَجِّنِىۡ وَ مَنۡ مَّعِىَ مِنَ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿۱۱۸﴾

پورو فيصلو ۽ بچاءِ مون کي ۽ جيڪي مون سان گڏ آهن مومن.

فَاَنۡجَيۡنٰهُ وَ مَنۡ مَّعَهٗ فِى الۡفُلۡكِ الۡمَشۡحُوۡنِ ۚ﴿۱۱۹﴾ ثُمَّ اَغۡرَقۡنَا

پوءِ بچايوسون ان کي ۽ جيڪي ان سان گڏ هئا ٻيڙي ڀريل ۾. پوءِ ٻوڙيوسون

بَعۡدُ الۡبٰقِيۡنَ ؕ﴿۱۲۰﴾ اِنَّ فِىۡ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ؕ وَ مَا كَانَ اَكۡثَرُهُمۡ

ان کان بعد باقي رهندڙن کي. بيشڪ انهي ۾ نشاني آهي، ۽ نه هئا اڪثر انهن جا

مُّؤۡمِنِيۡنَ ﴿۱۲۱﴾ وَ اِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الۡعَزِيۡزُ الرَّحِيۡمُ ع﴿۱۲۲﴾ كَذَّبَتۡ عَادُ

ايمان وارا. ۽ بيشڪ تنهنجو رب ئي زبردست رحم وارو آهي. ڪوڙو ڪيو عاد

الۡمُرۡسَلِيۡنَ ۖ ۚ﴿۱۲۳﴾ اِذۡ قَالَ لَهُمۡ اَخُوۡهُمۡ هُوۡدٌ اَ لَا تَتَّقُوۡنَ ۚ﴿۱۲۴﴾

رسولن کي. جڏهن چيو انهن کي سندن ڀاءُ هودَ ڇا نه ٿا ڊڄو.

اِنِّىۡ لَـكُمۡ رَسُوۡلٌ اَمِيۡنٌ ۙ﴿۱۲۵﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ اَطِيۡعُوۡنِ ۚ﴿۱۲۶﴾ وَ مَاۤ

آءٌ توهان جو رسول آهيان امانت وارو. پوءِ ڊڄو الله کان ۽ چيو ونو منهنجو. ۽ نه

اَسۡـئَلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ اَجۡرٍ ۚ اِنۡ اَجۡرِىَ

تو گهران آءٌ توهان کان ان تي مزوري، رڳو منهنجي مزوري آهي

النصف

ع ١٨/٦ ١٠

اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٢٧﴾ اَ تَبْنُوْنَ بِكُلِّ رِيْعٍ اٰيَةً تَعْبَثُوْنَ ﴿١٢٨﴾

جهانن جي پاليندڙ تي. ڇا ناهيو ٿا هر مٿاهينءَ تي مينار اجايا. (1)

وَ تَتَّخِذُوْنَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُوْنَ ﴿١٢٩﴾ وَ اِذَا بَطَشْتُمْ

۽ ناهيو ٿا ڪارخانا شايد توهان هميشه رهندؤ. ۽ جڏهن هٿ ڳنڍيو ٿا

بَطَشْتُمْ جَبَّارِيْنَ ﴿١٣٠﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ اَطِيْعُوْنِ ﴿١٣١﴾ وَ اتَّقُوا

ته هٿ ڳنڍيو ٿا سرڪش ٿي. پوءِ ڊڄو الله کان ۽ تابعداري ڪريو منهنجي. ۽ ڊڄو

الَّذِيْٓ اَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُوْنَ ﴿١٣٢﴾ اَمَدَّكُمْ بِاَنْعَامٍ وَّ

انهي کان جنهن ڏنو توهان کي جيڪي ڄاڻو ٿا. ڏنائين توهان کي چوپايا مال ۽

بَنِيْنَ ﴿١٣٣﴾ وَ جَنّٰتٍ وَّ عُيُوْنٍ ﴿١٣٤﴾ اِنِّيْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ

پُٽَ. ۽ باغ ۽ چشما. آءٌ خوف ٿو ڪيان توهان تي عذاب کان

يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿١٣٥﴾ قَالُوْا سَوَآءٌ عَلَيْنَآ اَوَعَظْتَ اَمْ لَمْ تَكُنْ

وڏي ڏينهن جي. چيائون هڪ جهڙو آهي اسان لاءِ تون نصيحت ڪرين يا نه ٿئين

مِّنَ الْوٰعِظِيْنَ ﴿١٣٦﴾ اِنْ هٰذَآ اِلَّا خُلُقُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿١٣٧﴾ وَ مَا نَحْنُ

نصيحت ڪندڙ. ناهي اها مگر عادت اڳين ماڻهن جي. ۽ ناهيون اسين

بِمُعَذَّبِيْنَ ﴿١٣٨﴾ فَكَذَّبُوْهُ فَاَهْلَكْنٰهُمْ اِنَّ

عذاب ڪيل. پوءِ ڪوڙو ڪيائون انهي کي پوءِ هلاڪ ڪيوسون انهن کي، (2) بيشڪ

فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَ مَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٣٩﴾ وَ اِنَّ

انهي ۾ آهي نشاني، ۽ نه هئا گهڻا انهن جا ايمان وارا. ۽ بيشڪ

رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿١٤٠﴾ كَذَّبَتْ ثَمُوْدُ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٤١﴾ ع ٧ ١٨ ١١

تنهنجو رب ئي اهو زبردست رحم وارو آهي. ڪوڙو ڪيو ثمود رسولن کي.

اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوْهُمْ صٰلِحٌ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٤٢﴾ اِنِّيْ لَكُمْ

جڏهن چيو انهن کي سندن ڀاءُ صالح ڇا نه ٿا ڊڄو؟ آءٌ توهان جو

رَسُوۡلٌ اَمِیۡنٌ ﴿۱۴۳﴾ۙ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ اَطِیۡعُوۡنِ ﴿۱۴۴﴾ۚ وَ مَاۤ اَسۡـَٔلُکُمۡ

رسول آهيان امانت وارو. پوءِ ڊڄو الله کان ۽ چيو ونو منهنجو. ۽ نه ٿو گھران مان توهان کان

عَلَیۡهِ مِنۡ اَجۡرٍ ۚ اِنۡ اَجۡرِیَ اِلَّا عَلٰی رَبِّ الۡعٰلَمِیۡنَ ﴿۱۴۵﴾ؕ اَ

ان تي کا مزدوري، منهنجي مزوري آهي رب العالمين تي. ڇا

تُتۡرَکُوۡنَ فِیۡ مَا هٰهُنَاۤ اٰمِنِیۡنَ ﴿۱۴۶﴾ۙ فِیۡ جَنّٰتٍ وَّ عُیُوۡنٍ ﴿۱۴۷﴾ۙ وَّ زُرُوۡعٍ

توهان ڇڏيا ويندؤ هتان جي شين ۾ امن سان. باغن ۾ ۽ چشمن ۾. ۽ پوکن ۾

وَّ نَخۡلٍ طَلۡعُهَا هَضِیۡمٌ ﴿۱۴۸﴾ۚ وَ تَنۡحِتُوۡنَ مِنَ الۡجِبَالِ بُیُوۡتًا

۽ کجين ۾ جن جا ڇڳا ڳتل آهن. ۽ گهڙيو ٿا جبلن ۾ گهر

فٰرِهِیۡنَ ﴿۱۴۹﴾ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ اَطِیۡعُوۡنِ ﴿۱۵۰﴾ۚ وَ لَا تُطِیۡعُوۡۤا اَمۡرَ

ڪاريگر ٿي. پوءِ ڊڄو الله کان ۽ چيو ونو منهنجو. ۽ نه مڃيو حکم

الۡمُسۡرِفِیۡنَ ﴿۱۵۱﴾ۙ الَّذِیۡنَ یُفۡسِدُوۡنَ فِی الۡاَرۡضِ وَ لَا یُصۡلِحُوۡنَ ﴿۱۵۲﴾

حد کان لنگهندڙن جو. جيڪي وڳوڙ وجهن ٿا ملڪ ۾ ۽ سڌارو نه ٿا ڪن.

قَالُوۡۤا اِنَّمَاۤ اَنۡتَ مِنَ الۡمُسَحَّرِیۡنَ ﴿۱۵۳﴾ۚ مَاۤ اَنۡتَ اِلَّا بَشَرٌ مِّثۡلُنَا ۚۖ

چيائون رڳو تون آهين جادو ڪيل. نه آهين تون مگر ماڻهو اسان جهڙو،

فَاۡتِ بِاٰیَةٍ اِنۡ کُنۡتَ مِنَ الصّٰدِقِیۡنَ ﴿۱۵۴﴾ قَالَ هٰذِهٖ نَاقَةٌ

پوءِ آڻ نشاني جيڪڏهن آهين تون سچو. چيائين (١) هي ڏاچي آهي

لَّهَا شِرۡبٌ وَّ لَکُمۡ شِرۡبُ یَوۡمٍ مَّعۡلُوۡمٍ ﴿۱۵۵﴾ۚ وَ لَا

جنهن لاءِ پيئڻ جو وارو آهي ۽ توهان لاءِ آهي وارو ڏينهن مقرر جو. نه

تَمَسُّوۡهَا بِسُوۡٓءٍ فَیَاۡخُذَکُمۡ عَذَابُ یَوۡمٍ عَظِیۡمٍ ﴿۱۵۶﴾

هٿ لايو ان کي ايذائڻ لاءِ پوءِ وٺندو توهان کي عذاب ڏينهن وڏي جو. (٢)

فَعَقَرُوۡهَا فَاَصۡبَحُوۡا نٰدِمِیۡنَ ﴿۱۵۷﴾ۙ فَاَخَذَهُمُ الۡعَذَابُ ؕ

پوءِ منڊو ڪيائون ان کي پوءِ ٿيا پشيمان. پوءِ ورتو انهن کي عذاب،

اِنَّ فِیۡ ذٰلِكَ لَاٰیَةً ؕ وَ مَا كَانَ اَكۡثَرُهُمۡ مُّؤۡمِنِیۡنَ ﴿۱۵۸﴾ وَ اِنَّ

بيشڪ انهيءَ ۾ آهي نشاني، ۽ ناهن گهڻا انهن جا مڃيندڙ. ۽ بيشڪ

رَبَّكَ لَهُوَ الۡعَزِیۡزُ الرَّحِیۡمُ ﴿۱۵۹﴾ كَذَّبَتۡ قَوۡمُ لُوۡطِ اِلۡمُرۡسَلِیۡنَ ﴿۱۶۰﴾ ۚۖ

تنهنجو رب زبردست رحم وارو آهي. ڪوڙو ڪيو قوم لوط جي رسولن کي.

اِذۡ قَالَ لَهُمۡ اَخُوۡهُمۡ لُوۡطٌ اَلَا تَتَّقُوۡنَ ﴿۱۶۱﴾ ۚ اِنِّیۡ لَكُمۡ

جڏهن چيو انهن کي سندن ڀاءُ لوط ڇا نه ٿا ڊڄو. آءٌ آهيان توهان جو

رَسُوۡلٌ اَمِیۡنٌ ﴿۱۶۲﴾ ۙ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ اَطِیۡعُوۡنِ ﴿۱۶۳﴾ ۚ وَ مَاۤ اَسۡـَٔلُكُمۡ

رسول امانت وارو. پوءِ ڊڄو الله کان ۽ چيو ونو منهنجو. ۽ آءٌ نه ٿو گهران توهان کان

عَلَیۡهِ مِنۡ اَجۡرٍ ۚ اِنۡ اَجۡرِیَ اِلَّا عَلٰی رَبِّ الۡعٰلَمِیۡنَ ﴿۱۶۴﴾ ؕ اَ

ان تي ڪا مزوري، ناهي مزوري منهنجي مگر رب العالمين تي. ڇا

تَاۡتُوۡنَ الذُّكۡرَانَ مِنَ الۡعٰلَمِیۡنَ ﴿۱۶۵﴾ ۙ وَ تَذَرُوۡنَ مَا خَلَقَ

اچو ٿا نرن ڏانهن جهان وارن مان. ۽ ڇڏيو ٿا اهو جيڪي پيدا ڪيون

لَكُمۡ رَبُّكُمۡ مِّنۡ اَزۡوَاجِكُمۡ ؕ بَلۡ اَنۡتُمۡ قَوۡمٌ عٰدُوۡنَ ﴿۱۶۶﴾

توهان لاءِ توهان جي رب عورتون، پر توهان ماڻهو آهيو حد لتاڙيندڙ.

قَالُوۡا لَئِنۡ لَّمۡ تَنۡتَهِ یٰلُوۡطُ لَتَكُوۡنَنَّ مِنَ الۡمُخۡرَجِیۡنَ ﴿۱۶۷﴾

چيائون جيڪڏهن نه مُڙندين اي لوط ته ضرور ٿيندين نيڪالي ڏنلن مان.

قَالَ اِنِّیۡ لِعَمَلِكُمۡ مِّنَ الۡقَالِیۡنَ ﴿۱۶۸﴾ ؕ رَبِّ نَجِّنِیۡ

چيائين آءٌ توهان جي انهيءَ عمل تي سخت رنج آهيان. اي منهنجا رب نجات ڏي مون کي

وَ اَهۡلِیۡ مِمَّا یَعۡمَلُوۡنَ ﴿۱۶۹﴾ فَنَجَّیۡنٰهُ وَ اَهۡلَهٗۤ

۽ منهنجي گهر وارن کي انهن کان جو اهي ڪن ٿا. پوءِ بچايوسون ان کي ۽ سندس گهر وارن

اَجۡمَعِیۡنَ ﴿۱۷۰﴾ ۙ اِلَّا عَجُوۡزًا فِی الۡغٰبِرِیۡنَ ﴿۱۷۱﴾ ۚ ثُمَّ دَمَّرۡنَا الۡاٰخَرِیۡنَ ﴿۱۷۲﴾ ۚ

سڀني کي. مگر هڪ پوڙهي، ٿي پوئتي رهندڙن ۾. ① پوءِ تباهه ڪيوسون ٻين کي.

وَ اَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَّطَرًاۚ فَسَآءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِيْنَ﴿۱۷۳﴾ اِنَّ

۽ وسايوسون انهن تي مينهن، پوءِ بڇڙو آهي مينهن ڊيڄاريلن جو. بيشڪ آهي

فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةًؕ وَ مَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ﴿۱۷۴﴾ وَ اِنَّ رَبَّكَ

انهي ۾ نشاني؛ ۽ ناهن گهڻا انهن جا ايمان آڻيندڙ. ۽ بيشڪ تنهنجو رب

ع ۹/۱۶/۱۳ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ﴿۱۷۵﴾ع كَذَّبَ اَصْحٰبُ لْئَيْكَةِ الْمُرْسَلِيْنَ﴿۱۷۶﴾ۚۖ اِذْ

ئي زبردست مهربان آهي. ڪوڙو ڪيو جهنگل وارن رسولن کي. جڏهن

قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ اَلَا تَتَّقُوْنَۚ﴿۱۷۷﴾ اِنِّيْ لَكُمْ رَسُوْلٌ اَمِيْنٌ﴿۱۷۸﴾ۙ

چيو انهن کي شعيب ڇا نه ٿا ڊڄو. آءٌ آهيان توهان جو رسول امانت وارو.

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَ اَطِيْعُوْنِۚ﴿۱۷۹﴾ وَ مَاۤ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ

پوءِ ڊڄو الله کان ۽ چيو ڻو منهنجو. ۽ آءٌ نه ٿو گهران توهان کان ان تي

مِنْ اَجْرٍۚ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعٰلَمِيْنَؕ﴿۱۸۰﴾ اَوْفُوا

مزوري، ناهي منهنجي مزوري مگر رب العالمين تي. پورو پريو

الْكَيْلَ وَ لَا تَكُوْنُوْا مِنَ الْمُخْسِرِيْنَۚ﴿۱۸۱﴾ وَ زِنُوْا بِالْقِسْطَاسِ

ماپي کي ۽ نه ٿيو گهٽ ڏيندڙن مان. ۽ توريو ترازيءَ

الْمُسْتَقِيْمِۚ﴿۱۸۲﴾ وَ لَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَآءَهُمْ وَ لَا تَعْثَوْا

پوريءَ سان. ۽ نه ڪُٺائي ڏيو ماڻهن کي انهن جون شيون ۽ نه ڪريو

فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَۚ﴿۱۸۳﴾ وَ اتَّقُوا الَّذِيْ خَلَقَكُمْ وَ

ملڪ ۾ فساد. ۽ ڊڄو انهي کان جنهن پيدا ڪيو توهان کي ۽

الْجِبِلَّةَ الْاَوَّلِيْنَؕ﴿۱۸۴﴾ قَالُوْۤا اِنَّمَاۤ اَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِيْنَ﴿۱۸۵﴾ۙ وَ مَاۤ

مخلوق اڳينءَ کي. چيائون رڳو تون آهين جادو ڪيل. ۽ ناهين

اَنْتَ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَ اِنْ نَّظُنُّكَ لَمِنَ الْكٰذِبِيْنَۚ﴿۱۸۶﴾

تون مگر ماڻهو اسان جهڙو ۽ اسين ڀانيون ٿا توکي ڪوڙو.

فَاَسۡقِطۡ عَلَيۡنَا كِسَفًا مِّنَ السَّمَآءِ اِنۡ كُنۡتَ

سو ڪيراءِ اسان تي ڪو ٽڪرو آسمان جو جيڪڏهن آهين تون

مِنَ الصّٰدِقِيۡنَ ؕ﴿۱۸۷﴾ قَالَ رَبِّيۡۤ اَعۡلَمُ بِمَا تَعۡمَلُوۡنَ ﴿۱۸۸﴾

سچو. چيائين منهنجو رب زياده ڄاڻي ٿو ان کي جيڪي توهان ڪريو ٿا.

فَكَذَّبُوۡهُ فَاَخَذَهُمۡ عَذَابُ يَوۡمِ الظُّلَّةِ ؕ اِنَّهٗ

پوءِ ڪوڙو ڪيائون ان کي پوءِ ورتو انهن کي عذاب ڇانوري واري ڏينهن، بيشڪ اهو

كَانَ عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيۡمٍ ﴿۱۸۹﴾ اِنَّ فِيۡ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ؕ وَ مَا كَانَ

هئو عذاب وڏي ڏينهن جو. يقينن انهي ۾ آهي نشاني، ۽ نہ هئا

اَكۡثَرُهُمۡ مُّؤۡمِنِيۡنَ ﴿۱۹۰﴾ وَ اِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الۡعَزِيۡزُ الرَّحِيۡمُ ﴿۱۹۱﴾ ع

گهڻا انهن جا ايمان آڻيندڙ. ۽ بيشڪ تنهنجو رب زبردست مهربان آهي.

وَ اِنَّهٗ لَتَنۡزِيۡلُ رَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ ؕ﴿۱۹۲﴾ نَزَلَ بِهِ

۽ بيشڪ هي قرآن نازل ڪيل آهي پروردگار جهانن جو. لاٿو ان کي

الرُّوۡحُ الۡاَمِيۡنُ ۙ﴿۱۹۳﴾ عَلٰى قَلۡبِكَ لِتَكُوۡنَ مِنَ الۡمُنۡذِرِيۡنَ ۙ﴿۱۹۴﴾ بِلِسَانٍ

مَلَڪ جبرئيل، ❶ تنهنجي دل تي ❷ جيئن ٿئين تون ڊيڄاريندڙن مان. ٻولي

عَرَبِيٍّ مُّبِيۡنٍ ؕ﴿۱۹۵﴾ وَ اِنَّهٗ لَفِيۡ زُبُرِ الۡاَوَّلِيۡنَ ﴿۱۹۶﴾ اَوَ لَمۡ يَكُنۡ

عربي چٽيءَ سان. ۽ بيشڪ اهو آهي ڪتابن اڳين جي ۾. ❸ ڇا ناهي

لَّهُمۡ اٰيَةً اَنۡ يَّعۡلَمَهٗ عُلَمٰٓؤُا بَنِيۡۤ اِسۡرَآءِيۡلَ ؕ﴿۱۹۷﴾ وَ لَوۡ

انهن لاءِ هي نشاني جو ڄاڻن ٿا انهي کي پڙهيل بني اسرائيل جا. ۽ جيڪڏهن

نَزَّلۡنٰهُ عَلٰى بَعۡضِ الۡاَعۡجَمِيۡنَ ۙ﴿۱۹۸﴾ فَقَرَاَهٗ عَلَيۡهِمۡ

نازل ڪريون ها ان کي ڪنهن ٻي ٻولي واري تي. پوءِ پڙهي ها ان کي انهن تي

مَّا كَانُوۡا بِهٖ مُؤۡمِنِيۡنَ ؕ﴿۱۹۹﴾ كَذٰلِكَ سَلَكۡنٰهُ

تہ نہ ٿين ها ان کي مڃيندڙ. اهڙي طرح وڌو سون اهو (انڪار)

فِيْ قُلُوْبِ الْمُجْرِمِيْنَ ۝٢٠٠ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ

ڏوهارين جي دلين ۾. اهي نه مڃيندا ان کي جيستر ڏسن عذاب

الْاَلِيْمَ ۝٢٠١ فَيَاْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَّ هُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝٢٠٢ فَيَقُوْلُوْا هَلْ

دردناڪ. ❶ پوءِ ايندو انهن وٽ اوچتو ۽ خبر ئي نه پوندن. پوءِ چوندا ڇا

نَحْنُ مُنْظَرُوْنَ ۝٢٠٣ اَ فَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۝٢٠٤ اَ فَرَءَيْتَ

اسان کي مهلت ملندي. ڇا پوءِ اهي اسان جي عذاب کي تڪڙو ٿا گهرن. ڇا پوءِ تو ڏٺو ته

اِنْ مَّتَّعْنٰهُمْ سِنِيْنَ ۝٢٠٥ ثُمَّ جَآءَهُمْ مَّا

جيڪڏهن نفعو ڏيون انهن کي ڪيئي سال. وري اچي انهن وٽ اهو عذاب

كَانُوْا يُوْعَدُوْنَ ۝٢٠٦ مَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يُمَتَّعُوْنَ ۝٢٠٧

جنهن جو ڪين وعدو ڪيل هئو. ته ڪهڙي ڪم ايندو انهن کي سندن نفعي وارو هجڻ.

وَ مَآ اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا لَهَا مُنْذِرُوْنَ ۝٢٠٨

۽ اسان نه هلاڪ ڪيو آهي ڪنهن ڳوٺ کي مگر ان لاءِ هوندا آهن ڊيڄاريندڙ.

ذِكْرٰى ۛ وَ مَا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ۝٢٠٩ وَ مَا تَنَزَّلَتْ بِهِ

ياد ڏيارڻ لاءِ ۽ نه آهيون اسين ظلم ڪندڙ. ۽ نه لاٿو آهي قرآن کي

الشَّيٰطِيْنُ ۝٢١٠ وَ مَا يَنْۢبَغِيْ لَهُمْ وَ مَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ۝٢١١ اِنَّهُمْ

شيطانن. ❷ ۽ ناهي اها حيثيت انهن کي ۽ نه ڪري سگهندا. يقينن اهي

عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُوْلُوْنَ ۝٢١٢ فَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَكُوْنَ

ٻڌڻ کان پاسي ڪيل آهن. سو تون نه سڏجانءِ الله سان گڏ ٻي خدا کي پوءِ ٿيندين

مِنَ الْمُعَذَّبِيْنَ ۝٢١٣ وَ اَنْذِرْ عَشِيْرَتَكَ الْاَقْرَبِيْنَ ۝٢١٤ وَ اخْفِضْ

عذاب وارن مان. ❸ ۽ ڊيڄار پنهنجن مائٽن ويجهن کي. ❹ ۽ جهڪاءِ

جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝٢١٥ فَاِنْ

پنهنجي ٻانهن جا پر انهن لاءِ جيڪي تنهنجا تابع ٿيا ايمان وارا. پوءِ جيڪڏهن

ع ٩ عند المتقدمين ١٣

عَصَوْكَ فَقُلْ اِنِّىْ بَرِیْٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٢١٦﴾ وَ

بي فرماني ڪن تنهنجي تہ چؤ آءٌ بيزار آهيان ❶ ان ڪان جيڪي توهان ڪيو ٿا. ۽

تَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيْزِ الرَّحِيْمِ ﴿٢١٧﴾ الَّذِیْ يَرٰىكَ حِيْنَ

تون ڀروسو ڪر انهي زبردست رحم واري تي. جيڪو ڏسي ٿو توکي جڏهن

تَقُوْمُ ﴿٢١٨﴾ وَ تَقَلُّبَكَ فِى السّٰجِدِيْنَ ﴿٢١٩﴾ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ

اُٿندو آهين. ۽ تنهنجي اٿڻ ويهڻ کي ❷ سجدي ڪندڙن ۾. بيشڪ اهو ئي ٻُڌندڙ

الْعَلِيْمُ ﴿٢٢٠﴾ هَلْ اُنَبِّئُكُمْ عَلٰى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيٰطِيْنُ ﴿٢٢١﴾

ڄاڻندڙ آهي. ڇا آءٌ ٻڌايان توهان کي تہ ڪنهن تي ❸ لهندا آهن شيطان.

تَنَزَّلُ عَلٰى كُلِّ اَفَّاكٍ اَثِيْمٍ ﴿٢٢٢﴾ يُّلْقُوْنَ السَّمْعَ وَ

لهندا آهن هر ڪوڙهڻندڙ ڏوهاري تي. اهي آڻين ٿا ٻُڌل ڳالهہ ۽

اَكْثَرُهُمْ كٰذِبُوْنَ ﴿٢٢٣﴾ وَ الشُّعَرَآءُ يَتَّبِعُهُمُ

اڪثر انهن جا ڪوڙا آهن. ۽ شاعر، ڪڏ لڳندا آهن انهن جي ❹

الْغَاوٗنَ ﴿٢٢٤﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّهُمْ فِیْ كُلِّ وَادٍ يَّهِيْمُوْنَ ﴿٢٢٥﴾

گمراهہ. ڇا نہ ڏٺو تہ اهي هر ميدان ۾ ڀٽڪندا آهن.

وَ اَنَّهُمْ يَقُوْلُوْنَ مَا لَا يَفْعَلُوْنَ ﴿٢٢٦﴾ اِلَّا

۽ اهي چوندا آهن جيڪي ڪندا نہ آهن. مگر

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَ ذَكَرُوا

اهي شاعر جن ايمان آندو ۽ ڪيا چڱا ڪم ۽ ياد ڪيائون

اللّٰهَ كَثِيْرًا وَّ انْتَصَرُوْا مِنْۢ بَعْدِ مَا ظُلِمُوْا وَ

الله کي تمام گهڻو ۽ پلؤ ورتائون هن کان پوءِ جو مظلوم ٿيا، ۽

سَيَعْلَمُ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْٓا اَىَّ مُنْقَلَبٍ يَّنْقَلِبُوْنَ ﴿٢٢٧﴾ ع ١١ ٣٦ ١٥

جلد ڄاڻندا جن ظلم ڪيو تہ ڪهڙي جاءِ ڏي ٿا موٽن. ❺

سُوْرَةُ النَّمْلِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَلٰثٌ وَّتِسْعُوْنَ اٰيَةً وَّسَبْعُ رُكُوْعَاتٍ

سورت نمل مڪي آهي ۽ اها ٽيانوي آيتون ۽ ست رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

طٰسٓ قف تِلْكَ اٰيٰتُ الْقُرْاٰنِ وَ كِتَابٍ مُّبِيْنٍ ۙ① هُدًى وَّ

طٰسٓ، هي آيتون قرآن ۽ ڪتاب واضح جون آهن. هدايت ۽

بُشْرٰى لِلْمُؤْمِنِيْنَ ۙ② الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَ يُؤْتُوْنَ

دل جي خوشي آهن ايمان وارن لاءِ. جيڪي پڙهندا آهن نماز 1 ۽ ڏيندا آهن

الزَّكٰوةَ وَ هُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوْقِنُوْنَ③ اِنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ

زڪوات 2 ۽ اهي آخرت تي يقين رکندا آهن. بيشڪ جيڪي نہ ٿا مڃينِ

بِالْاٰخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ اَعْمَالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُوْنَ ؕ④

آخرت کي سينگاري ڏنا اٿئون انهن کي سندن ڪم پوءِ اهي دل جا انڌا آهن. 3

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَهُمْ سُوْٓءُ الْعَذَابِ وَ هُمْ فِي الْاٰخِرَةِ

اهي ئي آهن جن لاءِ بڇڙي نموني جو عذاب آهي ۽ اهي ئي آخرت ۾

هُمُ الْاَخْسَرُوْنَ⑤ وَ اِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْاٰنَ مِنْ لَّدُنْ

وڏيڪ نقصان وارا آهن. ۽ بيشڪ توکي ڏنو وڃي ٿو قرآن طرفان

حَكِيْمٍ عَلِيْمٍ⑥ اِذْ قَالَ مُوْسٰى لِاَهْلِهٖٓ اِنِّيْٓ

حڪمت واري علم واري جي. جنهن وقت چيو موسيٰ پنهنجي گهر وارن کي مون

اٰنَسْتُ نَارًا ؕ سَاٰتِيْكُمْ مِّنْهَا بِخَبَرٍ اَوْ اٰتِيْكُمْ بِشِهَابٍ

ڏٺي آهي باهہ 4 اجهو آڻيان ٿو اتان ڪا خبر يا آڻيان ٿو توهان وٽ اماڙي

قَبَسٍ لَّعَلَّكُمْ تَصْطَلُوْنَ⑦ فَلَمَّا جَآءَهَا نُوْدِيَ اَنْۢ

ٻريل تہ توهان گرمي وٺو. پوءِ جڏهن آيو ان وٽ تہ آواز ڏنيو تہ

الثلثة

بُوْرِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَ مَنْ حَوْلَهَا ۭ وَ سُبْحٰنَ

برڪت وارو آهي اهو جيڪو باهه ۾ آهي ۽ جو ان جي چوڌاري آهي، ❶ ۽ پاڪ آهي

اللّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ يٰمُوْسٰٓى اِنَّهٗٓ اَنَا اللّٰهُ الْعَزِيْزُ

الله ❷ پروردگار جهانن جو. اي موسيٰ بيشڪ آءٌ آهيان الله زبردست

الْحَكِيْمُ ۝ وَ اَلْقِ عَصَاكَ ۭ فَلَمَّا رَاٰهَا تَهْتَزُّ كَاَنَّهَا

حڪمت وارو. ❸ ۽ تون اُڇلاءِ لٺ پنهنجي، پوءِ جڏهن ڏٺائين ته چُري پئي جڻڪ اها

جَآنٌّ وَّلّٰى مُدْبِرًا وَّ لَمْ يُعَقِّبْ ۭ يٰمُوْسٰى لَا تَخَفْ قف

سرنگهه آهي، ڦريو پٺي ڏئي ۽ نه واجهايائين پوئتي، اي موسيٰ نه ڊڄ ❹

اِنِّيْ لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُوْنَ ۝ اِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ

بيشڪ نه ڊڄندا آهن مون وٽ رسول. ❺ مگر جنهن ظلم ڪيو پوءِ وري

بَدَّلَ حُسْنًۢا بَعْدَ سُوْٓءٍ فَاِنِّيْ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ وَ اَدْخِلْ

ڪيائين چڱائي، برائي کان پوءِ ته بيشڪ آءٌ بخشيندڙ مهربان آهيان. ❻ ۽ وجهه

يَدَكَ فِيْ جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوْٓءٍ قف فِيْ تِسْعِ

هٿ پنهنجو پنهنجي گريبان ۾ ته نڪرندو روشن ٿي بنا عيب جي، نون

اٰيٰتٍ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَ قَوْمِهٖ ۭ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا فٰسِقِيْنَ ۝

نشانين ۾ فرعون ۽ سندس قوم ڏانهن، بيشڪ اهي آهن ماڻهو بي فرمان.

فَلَمَّا جَآءَتْهُمْ اٰيٰتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوْا هٰذَا سِحْرٌ

پوءِ جڏهن آيون انهن وٽ اسان جون نشانيون چٽيون چيائون هي آهي جادو

مُّبِيْنٌ ۝ ج وَ جَحَدُوْا بِهَا وَ اسْتَيْقَنَتْهَآ اَنْفُسُهُمْ

پڌرو. ❼ ۽ انڪار ڪيائون انهن جو حالانڪ مڃيو هئو انهن کي سندن دلين،

ظُلْمًا وَّ عُلُوًّا ۭ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ ۝ ع

بي انصافي ۽ مغروري جي ڪري، پوءِ ڏس ❼ ڪيئن ٿيو انجام فسادين جو.

وَ لَقَدۡ اٰتَيۡنَا دَاوٗدَ وَ سُلَيۡمٰنَ عِلۡمًا ۚ وَ قَالَا الۡحَمۡدُ لِلّٰهِ

۽ اسان ڏنوسون دائود ۽ سليمان کي علم، ۽ ٻنهي چيو شڪر آهي الله جو ❶

الَّذِیۡ فَضَّلَنَا عَلٰی کَثِیۡرٍ مِّنۡ عِبَادِهِ الۡمُؤۡمِنِیۡنَ ﴿۱۵﴾ وَ

جنهن پلائي ڏني اسان کي ڪيترن ❷ پنهنجن ٻانهن ايمان وارن جي مٿان. ۽

وَرِثَ سُلَيۡمٰنُ دَاوٗدَ وَ قَالَ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمۡنَا

وارث ٿيو سليمان دائود جو ۽ چيائين اي انسانو! سيکاريو ويو اسان کي

مَنۡطِقَ الطَّيۡرِ وَ اُوۡتِيۡنَا مِنۡ كُلِّ شَیۡءٍ ؕ اِنَّ هٰذَا لَهُوَ

گفتگو پکين جو ❸ ۽ ڏنو ويو اسان کي سڀ ڪنهن شيء مان، بيشڪ اهو ته آهي

الۡفَضۡلُ الۡمُبِيۡنُ ﴿۱۶﴾ وَ حُشِرَ لِسُلَيۡمٰنَ جُنُوۡدُهٗ مِنَ الۡجِنِّ

فضل ظاهر. ۽ گڏ ڪيو ويو سليمان لاءِ سندس لشڪر جنن

وَ الۡاِنۡسِ وَ الطَّيۡرِ فَهُمۡ يُوۡزَعُوۡنَ ﴿۱۷﴾ حَتّٰۤى اِذَاۤ اَتَوۡا

۽ ماڻهن ۽ پکين مان پوءِ اهي ٽولا ٽولا هيا ويندا هئا. نيٺ جڏهن آيا

عَلٰى وَادِ النَّمۡلِ ۙ قَالَتۡ نَمۡلَةٌ يّٰۤاَيُّهَا النَّمۡلُ ادۡخُلُوۡا مَسٰكِنَكُمۡ ۚ

ڪِولن جي ميدان ۾، ❹ چيو ڪولِيءَ اي ڪِوليو! گهڙي وڃو پنهنجن ٻرن ۾،

لَا يَحۡطِمَنَّكُمۡ سُلَيۡمٰنُ وَ جُنُوۡدُهٗ ۙ وَ هُمۡ لَا يَشۡعُرُوۡنَ ﴿۱۸﴾

ته چيٿاڙي نه توهان کي سليمان ۽ ان جو لشڪر ۽ انهن کي خبر ئي نه پوي. ❺

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّنۡ قَوۡلِهَا وَ قَالَ رَبِّ اَوۡزِعۡنِیۡۤ

پوءِ مرڪيو کِلندي ان جي ڳالهائڻ تي ❻ ۽ چيائين اي منهنجا رب دل ۾ وجهه مون کي

اَنۡ اَشۡكُرَ نِعۡمَتَكَ الَّتِیۡۤ اَنۡعَمۡتَ عَلَیَّ وَ عَلٰى وَالِدَیَّ

ته شڪر ڪريان تنهنجي نعمت جو جا نعمت ڪئي تو مون تي ۽ منهنجي ماءُ پيءُ تي

وَ اَنۡ اَعۡمَلَ صَالِحًا تَرۡضٰىهُ وَ اَدۡخِلۡنِیۡ

۽ عمل ڪريان چڱو جو تون راضي ٿئين ان کان ۽ داخل ڪر مون کي

بِرَحْمَتِكَ فِيْ عِبَادِكَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿١٩﴾ وَ تَفَقَّدَ الطَّيْرَ
پنهنجي رحمت سان پنهنجن ٻانهن صالحن ۾. ۽ جاچ ڪيائين پکين جي

فَقَالَ مَا لِيَ لَآ اَرَى الْهُدْهُدَ ۖ اَمْ كَانَ
پوءِ چيائين ڇا ٿيو آهي مون کي جو نه ٿو ڏسان ڪاٺ ڪُٽڙي کي يا آهي

مِنَ الْغَآىِٕبِيْنَ ﴿٢٠﴾ لَاُعَذِّبَنَّهٗ عَذَابًا شَدِيْدًا اَوْ
غير حاضرن مان. ❶ ضرور ان کي سزا ڏيندس سزا تمام سخت يا

لَاَاذْبَحَنَّهٗٓ اَوْ لَيَاْتِيَنِّيْ بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿٢١﴾ فَمَكَثَ
ڪُهي ڇڏيندس ان کي يا ته آڻي مون وٽ ڪو دليل چٽو. پوءِ دير نه ڪيائين

غَيْرَ بَعِيْدٍ فَقَالَ اَحَطْتُّ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهٖ
گهڻي جو اچي چيائين معلومات ڪئي اٿم اهڙي ناهي توکي خبر جنهن جي

وَ جِئْتُكَ مِنْ سَبَاٍۭ بِنَبَاٍ يَّقِيْنٍ ﴿٢٢﴾ اِنِّيْ وَجَدْتُّ امْرَاَةً
آندي اٿم تو وٽ سبا کان هڪ خبر يقيني. بيشڪ آءٌ ڏسي آيو آهيان هڪ عورت ❷

تَمْلِكُهُمْ وَ اُوْتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَّ لَهَا
جا بادشاهي ڪري ٿي انهن تي ۽ ڏني وئي آهي ان کي هر شيء ۽ انهي کي

عَرْشٌ عَظِيْمٌ ﴿٢٣﴾ وَجَدْتُّهَا وَ قَوْمَهَا يَسْجُدُوْنَ لِلشَّمْسِ
تخت آهي شاندار. ۽ ڏٺم ان کي ۽ سندس قوم کي جو سجدو ڪن ٿا سِج کي

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ
الله کي ڇڏي ۽ سينگاريو آهي انهن لاءِ شيطان سندن عملن کي

فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيْلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُوْنَ ﴿٢٤﴾ اَلَّا يَسْجُدُوْا
پوءِ روڪيائين انهن کي راهه کان پوءِ اهي نه ٿا رستو لهن. ته سجدو ڪن

لِلّٰهِ الَّذِيْ يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ يَعْلَمُ
الله کي جو ڪڍي ٿو لڪل شيءِ کي آسمانن ۽ زمين مان ۽ ڄاڻي ٿو اهو

مَا تُخْفُوْنَ وَ مَا تُعْلِنُوْنَ ﴿٢٥﴾ اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا

جيڪي لڪايو ٿا ۽ جيڪي ظاهر ٿا ڪريو. ❶ الله ئي آهي ناهي ڪو ٻيو خدا مگر

السجدة-٨

هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ ﴿٢٦﴾ السجدة قَالَ سَنَنْظُرُ اَصَدَقْتَ

اهو ئي آهي مالڪ عرش عظيم جو. چيائين اسان ڏسون ٿا تون سَچ ٿو چئين

اَمْ كُنْتَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٢٧﴾ اِذْهَبْ بِّكِتٰبِيْ هٰذَا فَاَلْقِهْ

يا آهين ڪوڙن مان. ڪٺي وڃ خط منهنجو هيءُ پوءِ اُڇلاءِ ان کي

اِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُوْنَ ﴿٢٨﴾ ❷ قَالَتْ

انهن ڏانهن پوءِ هٽي وڃ انهن کان پوءِ ڏس ڪهڙي ٿا ورندي ڏين. چوڻ لڳي

يٰۤاَيُّهَا الْمَلَؤُا اِنِّيْۤ اُلْقِيَ اِلَيَّ كِتٰبٌ كَرِيْمٌ ﴿٢٩﴾ اِنَّهٗ

اي ڪچهري وارؤ بيشڪ اُڇلايو ويو آهي مون ڏانهن هڪ خط عزت وارو. ❸ اهو آهي

مِنْ سُلَيْمٰنَ وَ اِنَّهٗ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ﴿٣٠﴾ لا

سليمان کان ۽ بيشڪ اهو آهي نالي الله ٻاجهاري مهربان جي سان شروع.

ع ٢ / ١٧ / ١٧

اَلَّا تَعْلُوْا عَلَيَّ وَ اْتُوْنِيْ مُسْلِمِيْنَ ﴿٣١﴾ ع قَالَتْ يٰۤاَيُّهَا الْمَلَؤُا

تہ نہ وڏائي ڪريو مون تي ۽ اچو مون وٽ فرمانبردار ٿي. ❹ چوڻ لڳي اي ڪچهري وارؤ

اَفْتُوْنِيْ فِيْۤ اَمْرِيْ ج مَا كُنْتُ قَاطِعَةً اَمْرًا حَتّٰى

صلاح ڏيو مون کي منهنجي ڪم ۾ ناهيان آءٌ نبيريندڙ ڪو ڪم جيستر

تَشْهَدُوْنِ ﴿٣٢﴾ قَالُوْا نَحْنُ اُولُوْا قُوَّةٍ وَّ اُولُوْا بَاْسٍ شَدِيْدٍ ۵ لا وَّ

توهان حاضر هجو. ❺ چيائون اسين طاقتور ۽ سخت جنگ ڪندڙ آهيون ۽

الْاَمْرُ اِلَيْكِ فَانْظُرِيْ مَاذَا تَاْمُرِيْنَ ﴿٣٣﴾ قَالَتْ اِنَّ

حڪم تنهنجي حوالي آهي پوءِ تون ڏس ڪهڙو ٿي حُڪم ڪرين؟ چوڻ لڳي يقينن

الْمُلُوْكَ اِذَا دَخَلُوْا قَرْيَةً اَفْسَدُوْهَا وَ جَعَلُوْۤا

بادشاهه جڏهن گهڙندا آهن ڪنهن ڳوٺ ۾ ويران ڪندا ان کي ۽ ڪندا آهن

اَعِزَّةَ اَهْلِهَآ اَذِلَّةً ۚ وَ كَذٰلِكَ يَفْعَلُوْنَ ﴿٣٤﴾ وَ اِنِّيْ مُرْسِلَةٌ
اتان جي عزت وارن کي ذليل، ۽ ائين ئي ڪندا آهن. ❶ ۽ آءٌ موڪليان ٿي
اِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنٰظِرَةٌۢ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُوْنَ ﴿٣٥﴾ فَلَمَّا
انهن ڏانهن سوکڙي ❷ پوءِ ڏسان ته ڪهڙي ورندي تا آڻين قاصد. پوءِ جڏهن
جَآءَ سُلَيْمٰنَ قَالَ اَ تُمِدُّوْنَنِ بِمَالٍ ۫ فَمَآ اٰتٰىنِۦَ
پهتو سليمان وٽ چيائين ڇا توهان ڏيو ٿا مون کي مال پوءِ جيڪي ڏنو آهي مون کي
اللّٰهُ خَيْرٌ مِّمَّآ اٰتٰىكُمْ ۚ بَلْ اَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ
الله اهو گهڻو ڀلو آهي انهي کان جيڪي توهان کي ڏنائين، بلڪ توهان پنهنجي سوکڙي تي
تَفْرَحُوْنَ ﴿٣٦﴾ اِرْجِعْ اِلَيْهِمْ فَلَنَاْتِيَنَّهُمْ بِجُنُوْدٍ لَّا قِبَلَ
خوش ٿيو ٿا. موٽي وڃ انهن ڏانهن پوءِ آڻيدا سون انهن تي اهڙا لشڪر جو ناهي طاقت
لَهُمْ بِهَا وَ لَنُخْرِجَنَّهُمْ مِّنْهَآ اَذِلَّةً وَّ هُمْ صٰغِرُوْنَ ﴿٣٧﴾
انهن کي انهن سان ۽ ضرور ڪيندا سون انهن کي اتان ذليل ڪري ۽ اهي خوار هوندا.
قَالَ يٰۤاَيُّهَا الْمَلَؤُا اَيُّكُمْ يَاْتِيْنِيْ بِعَرْشِهَا قَبْلَ اَنْ
فرمايائين اي ڪچهريءَ وارؤ! ڪير توهان مان آڻيندو مون وٽ ان جو تخت اڳي هن کان
يَّاْتُوْنِيْ مُسْلِمِيْنَ ﴿٣٨﴾ قَالَ عِفْرِيْتٌ مِّنَ الْجِنِّ اَنَا اٰتِيْكَ
جو اهي اچن مون وٽ فرمانبردار ٿي. ❸ چيو سرڪش جنَ مون آڻيندس تو وٽ
بِهٖ قَبْلَ اَنْ تَقُوْمَ مِنْ مَّقَامِكَ ۚ وَ اِنِّيْ عَلَيْهِ
ان کي هن کان اڳي جو تون اُٿين پنهنجي مجلس کان، ۽ بيشڪ مون انهي تي
لَقَوِيٌّ اَمِيْنٌ ﴿٣٩﴾ قَالَ الَّذِيْ عِنْدَهٗ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتٰبِ
سگهه رکندڙ امانت وارو آهيان. ❹ فرمايو انهيءَ جنهن وٽ هئو علم ڪتاب جو
اَنَا اٰتِيْكَ بِهٖ قَبْلَ اَنْ يَّرْتَدَّ اِلَيْكَ طَرْفُكَ ؕ فَلَمَّا رَاٰهُ
آءٌ آڻيندس تو وٽ ان کي اڳي تنهنجي اک ڇنڀ کان، پوءِ جڏهن ڏٺائين ان کي

مُسْتَقِرًّا عِنْدَهٗ قَالَ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّيْ قف
رکيل پاڻ وٽ چيائين اها آهي مهرباني منهنجي رب جي،

لِيَبْلُوَنِيْٓ ءَ اَشْكُرُ اَمْ اَكْفُرُ ط وَ مَنْ
جيئن آزمائي مون کي تہ آءٌ شڪر ڪريان يا بي شڪري ڪريان، ۽ جنهن

شَكَرَ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهٖ ج وَ مَنْ كَفَرَ فَاِنَّ
شڪر ڪيو پوءِ رڳو اهو شڪر ڪري پنهنجي لاءِ، ۽ جنهن ڪفر ڪيو تہ پوءِ

رَبِّيْ غَنِيٌّ كَرِيْمٌ ﴿٤٠﴾ قَالَ نَكِّرُوْا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ
منهنجو رب بي پرواهہ سخي آهي. فرمايائين اوپرو ڪريو ان لاءِ سندس تخت ڪي ڏسون

اَتَهْتَدِيْٓ اَمْ تَكُوْنُ مِنَ الَّذِيْنَ لَا يَهْتَدُوْنَ ﴿٤١﴾ فَلَمَّا جَآءَتْ
تہ سمجهي ٿي يا آهي انهن مان جيڪي نہ ٿا سجاڻن؟ ❶ پوءِ جڏهن آئي

قِيْلَ اَ هٰكَذَا عَرْشُكِ ط قَالَتْ كَاَنَّهٗ هُوَ ج وَ اُوْتِيْنَا
تہ چيو ويو ڇا اهڙو آهي تخت تنهنجو، چيائين ڄڻ هيءُ اُهو آهي، ۽ اسان کي ڏني وئي آهي

الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَ كُنَّا مُسْلِمِيْنَ ﴿٤٢﴾ وَ صَدَّهَا
ڄاڻ انهي کان اڳ ۾ ئي ❷ ۽ ٿيا آهيون اسين فرمانبردار. ۽ روڪيائين ان کي

مَا كَانَتْ تَّعْبُدُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ط اِنَّهَا كَانَتْ
جنهن جي پوڄا ڪندي هئي الله کان سواءِ، بيشڪ اها هئي

مِنْ قَوْمٍ كٰفِرِيْنَ ﴿٤٣﴾ قِيْلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ ج فَلَمَّا رَاَتْهُ
قوم ڪافرن جي مان. چيو ويو کيس گهڙ محلات ۾، پوءِ جڏهن ڏٺائين ان کي

حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَّ كَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا ط قَالَ اِنَّهٗ صَرْحٌ
پاڻياٺين ان کي ڇَر پاڻيءَ جي ۽ کولڻ لڳي پنهنجون پنيون، فرمايائين اهو محل

مُّمَرَّدٌ مِّنْ قَوَارِيْرَ ط قَالَتْ رَبِّ اِنِّيْ ظَلَمْتُ نَفْسِيْ
جڙيل آهي شيشي مان، چوڻ لڳي اي منهنجا رب بيشڪ مون ظلم ڪيو پاڻ تي ❸

وَ اَسۡلَمۡتُ مَعَ سُلَيۡمٰنَ لِلّٰهِ رَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ ﴿۴۴﴾ وَ لَقَدۡ اَرۡسَلۡنَاۤ

۽ فرمانبردار تي آهيان سليمان سان گڏ الله رب العالمين لاءِ. ۽ اسان موڪليو هئو

اِلٰی ثَمُوۡدَ اَخَاهُمۡ صٰلِحًا اَنِ اعۡبُدُوا اللّٰهَ فَاِذَا هُمۡ فَرِيۡقٰنِ

ثمود ڏانهن سندس ڀاءُ صالح کي ته عبادت ڪريو الله جي پوءِ اهي ٻه ٽولا ٿي

يَخۡتَصِمُوۡنَ ﴿۴۵﴾ قَالَ يٰقَوۡمِ لِمَ تَسۡتَعۡجِلُوۡنَ بِالسَّيِّئَةِ

پاڻ ۾ جهڳڙو پيا ڪن. ❶ چيائين اي منهنجي قوم ڇو تا تڪڙو ڪُهرو برائي کي

قَبۡلَ الۡحَسَنَةِ ۚ لَوۡلَا تَسۡتَغۡفِرُوۡنَ اللّٰهَ لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُوۡنَ ﴿۴۶﴾

ڀلائي کان اڳ، ڇو نه تا معافي گهرو الله کان من توهان تي رحم ڪيو وڃي.

قَالُوا اطَّيَّرۡنَا بِكَ وَ بِمَنۡ مَّعَكَ ؕ قَالَ

چيائون اسان سَوڻ وٺون ٿا توسان ۽ ان سان جيڪي توسان گڏ آهي، ❷ چيائين

طٰٓئِرُكُمۡ عِنۡدَ اللّٰهِ بَلۡ اَنۡتُمۡ قَوۡمٌ تُفۡتَنُوۡنَ ﴿۴۷﴾ وَ كَانَ فِی الۡمَدِيۡنَةِ

سَوڻ توهان جو الله وٽ آهي بلڪ توهان ماڻهو پرکيا وڃو ٿا. ۽ هئا شهر ۾

تِسۡعَةُ رَهۡطٍ يُّفۡسِدُوۡنَ فِی الۡاَرۡضِ وَ لَا يُصۡلِحُوۡنَ ﴿۴۸﴾ قَالُوۡا

نَوَ ڄڻا وڳوڙ پيا وجهن ملڪ ۾ ۽ سڌارو نه پيا آڻين. ❸ چيائون

تَقَاسَمُوۡا بِاللّٰهِ لَنُبَيِّتَنَّهٗ وَ اَهۡلَهٗ ثُمَّ لَنَقُوۡلَنَّ

قسم کڻي الله جو ته ضرور راتاهو هڻنداسون انهيءَ تي ❹ ۽ سندس گهر تي پوءِ چونداسون

لِوَلِيِّهٖ مَا شَهِدۡنَا مَهۡلِكَ اَهۡلِهٖ وَ اِنَّا لَصٰدِقُوۡنَ ﴿۴۹﴾

ان جي وارث کي ته ڪو نه هئاسون تباهي وقت سندس گهراڻي جي ۽ اسين سچ ٿا چئون.

وَ مَكَرُوۡا مَكۡرًا وَّ مَكَرۡنَا مَكۡرًا وَّ هُمۡ لَا يَشۡعُرُوۡنَ ﴿۵۰﴾ فَانۡظُرۡ

۽ سِٽيائون سِٽ ۽ اسان ٻه سِٽي سِٽ ۽ انهن کي پتو ئي نه پيو. پوءِ ڏس

كَيۡفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكۡرِهِمۡ ۙ اَنَّا دَمَّرۡنٰهُمۡ وَ

ڪيئن ٿيو انجام انهن جي مڪر جو اسان تباهه ڪيوسون انهن کي ۽

قَوۡمَهُمۡ اَجۡمَعِيۡنَ ﴿۵۱﴾ فَتِلۡكَ بُيُوۡتُهُمۡ خَاوِيَةًۢ بِمَا ظَلَمُوۡا ؕ
سندن قوم سيني کي. پوءِ اهي گهر آهن انهن جا اونداڪيل جو ظلم ڪيائون،

اِنَّ فِيۡ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوۡمٍ يَّعۡلَمُوۡنَ ﴿۵۲﴾ وَ اَنۡجَيۡنَا الَّذِيۡنَ
بيشڪ انهي ۾ نشاني آهي ماڻهن لاءِ جيڪي ڄاڻن ٿا. ۽ اسان بچايو انهن کي

اٰمَنُوۡا وَ كَانُوۡا يَتَّقُوۡنَ ﴿۵۳﴾ وَ لُوۡطًا اِذۡ قَالَ
جن ايمان آندو ۽ ڊڄندا هئا. ۽ موڪليوسون لوط کي جڏهن چيائين

لِقَوۡمِهٖۤ اَ تَاۡتُوۡنَ الۡفَاحِشَةَ وَ اَنۡتُمۡ تُبۡصِرُوۡنَ ﴿۵۴﴾ اَ ئِنَّكُمۡ
پنهنجي قوم کي ڇا ڪريو ٿا بي حيائي ۽ توهان ڏسو ٿا. ڇا توهان

لَتَاۡتُوۡنَ الرِّجَالَ شَهۡوَةً مِّنۡ دُوۡنِ النِّسَآءِ ؕ بَلۡ اَنۡتُمۡ
اچو ٿا مردن تي شهوت سان عورتن کي ڇڏي، بلڪ توهان

قَوۡمٌ تَجۡهَلُوۡنَ ﴿۵۵﴾ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوۡمِهٖۤ اِلَّاۤ اَنۡ
ماڻهو نادان آهيو. پوءِ نه هئو جواب سندس قوم جو مگر هي ته

قَالُوۡۤا اَخۡرِجُوۡۤا اٰلَ لُوۡطٍ مِّنۡ قَرۡيَتِكُمۡ ۚ اِنَّهُمۡ اُنَاسٌ
چون پيا ڪڍو لوط وارن کي پنهنجي ڳوٺ مان، اهي ماڻهو آهن

يَّتَطَهَّرُوۡنَ ﴿۵۶﴾ فَاَنۡجَيۡنٰهُ وَ اَهۡلَهٗۤ اِلَّا امۡرَاَتَهٗ ۫
جو پاڪ ٿا ٿين. پوءِ بچايوسون ان کي ۽ سندس گهراڻي کي مگر ان جي زال ❶

قَدَّرۡنٰهَا مِنَ الۡغٰبِرِيۡنَ ﴿۵۷﴾ وَ اَمۡطَرۡنَا عَلَيۡهِمۡ مَّطَرًا ۚ فَسَآءَ
رکيوسون ان کي پوئتي رهندڙن ۾. ۽ وسايوسون انهن تي مينهن، پوءِ بڇڙو هئو

مَطَرُ الۡمُنۡذَرِيۡنَ ﴿۵۸﴾ ع قُلِ الۡحَمۡدُ لِلّٰهِ وَ سَلٰمٌ
مينهن ڊيڄاريلن جو. تون چئو سڀ تعريف الله لاءِ آهي ۽ سلام آهي

عَلٰى عِبَادِهِ الَّذِيۡنَ اصۡطَفٰى ؕ آٰللّٰهُ خَيۡرٌ اَمَّا يُشۡرِكُوۡنَ ﴿۵۹﴾ ؕ
سندس ٻانهن تي جن کي چُونڊيائين، ڇا الله ڀلو آهي يا جن کي اهي شريڪ ٿا ڪن؟

اَمَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ وَ اَنْزَلَ لَكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ
چاڪنهن جوڙيو آسمانن ۽ ڌرتيءَ کي ۽ لاٿو توهان لاءِ اُڀَ مان

مَآءً ۚ فَاَنْۢبَتْنَا بِهٖ حَدَآئِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ ۚ مَا كَانَ لَكُمْ اَنْ
پاڻي، پوءِ ڄمايا سون ان سان ❶ باغ تازگيءَ وارا، ناهي توهان لاءِ جو

تُنْۢبِتُوْا شَجَرَهَا ؕ ءَ اِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ؕ بَلْ هُمْ قَوْمٌ
ڦُٽايو ان جا وڻ، ڇا آهي ڪوئي پائيوار الله سان، نہ پر اهي ماڻهو

يَّعْدِلُوْنَ ؕ﴿٦٠﴾ اَمَّنْ جَعَلَ الْاَرْضَ قَرَارًا وَّ جَعَلَ خِلٰلَهَآ
رستي کان لڙي ٿا وڃن. ❷ چاڪنهن ڪيو زمين کي جاءِ رهڻ جي ۽ ڪيائين ان جي وچ ۾

اَنْهٰرًا وَّ جَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَ جَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ؕ
واهه ۽ وڌائين ان تي وزن ۽ ڪيائين ٻن دريائن ۾ سَنڌو،

ءَ اِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ؕ﴿٦١﴾ اَمَّنْ
ڇا آهي ڪوئي مالڪ ٻيو الله سان گڏ، پر گهڻا انهن جا نہ ٿا ڄاڻ رکن. ڀلا ڪير

يُّجِيْبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَ يَكْشِفُ السُّوْٓءَ وَ يَجْعَلُكُمْ
ٿو سڏ ڏئي اڙيل کي جڏهن سڏي ٿو ان کي ❸ ۽ ٽاري ٿو مصيبت ۽ ڪري ٿو توهان کي

خُلَفَآءَ الْاَرْضِ ؕ ءَ اِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ؕ قَلِيْلًا مَّا تَذَكَّرُوْنَ ؕ﴿٦٢﴾
والي ملڪ جو، ڇا آهي ڪو حاڪم الله کان سواءِ، وِرلي ٿا نصيحت وٺو.

اَمَّنْ يَّهْدِيْكُمْ فِيْ ظُلُمٰتِ الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ وَ مَنْ يُّرْسِلُ
ڀلا ڪير ٿو ڏڳ لائي توهان کي اونداهين پَٽَ ۽ درياءَ جي ۾ ۽ ڪير ٿو موڪلي

الرِّيٰحَ بُشْرًاۢ بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهٖ ؕ ءَ اِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ؕ
واءُ واڌاين وارا پنهنجي مِهر اڳيان، ڇا آهي ڪو مالڪ الله سان گڏ.

تَعٰلَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ؕ﴿٦٣﴾ اَمَّنْ يَّبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ
مٿي آهي الله تن کان جن کي شريڪ ٿا ڪن. ڇا ڪير ٿو نئون ناهي خلق کي پوءِ

يُعِيۡدُهٗ وَ مَنۡ يَّرۡزُقُكُمۡ مِّنَ السَّمَآءِ وَ الۡاَرۡضِ ؕ ءَ

موٽائي ٿو ان کي ۽ ڪير ٿو روزي ڏئي توهان کي آسمان ۽ زمين مان، ڇا آهي

اِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ؕ قُلۡ هَاتُوۡا بُرۡهَانَكُمۡ اِنۡ كُنۡتُمۡ صٰدِقِيۡنَ ﴿۶۴﴾

ڪو ٻيو خدا الله سان گڏ، چئو آڻيو پنهنجو دليل جيڪڏهن آهيو سچا.

قُلۡ لَّا يَعۡلَمُ مَنۡ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ الۡغَيۡبَ اِلَّا اللّٰهُ ؕ

تون چئو نه ٿو ڄاڻي ڪو به آسمانن ۽ زمين ۾ ڳجهه کي (1) سواءِ الله جي،

وَ مَا يَشۡعُرُوۡنَ اَيَّانَ يُبۡعَثُوۡنَ ﴿۶۵﴾ بَلِ ادّٰرَكَ عِلۡمُهُمۡ

۽ اهي نه ٿا ڄاڻن ته ڪڏهن اُٿاريا ويندا. بلڪ ماندو ٿيو علم انهن جو

فِي الۡاٰخِرَةِ ۟ قف بَلۡ هُمۡ فِيۡ شَكٍّ مِّنۡهَا ۟ قف بَلۡ هُمۡ مِّنۡهَا عَمُوۡنَ ﴿۶۶﴾ ع

آخرت جي باري ۾، (2) بلڪ اهي شڪ ۾ آهن انهيءَ کان، بلڪ اهي ان کان انڌا آهن.

وَ قَالَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡۤا ءَ اِذَا كُنَّا تُرٰبًا وَّ اٰبَآؤُنَاۤ

۽ چيو انهن جن ڪفر ڪيو ڇا جڏهن ٿينداسون اسان مٽي ۽ ابا ڏاڏا اسان جا

اَئِنَّا لَمُخۡرَجُوۡنَ ﴿۶۷﴾ لَقَدۡ وُعِدۡنَا هٰذَا نَحۡنُ وَ اٰبَآؤُنَا

ڇا اسان ڪڍيا ويندا سون. وعدو ڏنا وياسون اهو اسان ۽ ابا ڏاڏا اسان جا

مِنۡ قَبۡلُ ۙ لا اِنۡ هٰذَاۤ اِلَّاۤ اَسَاطِيۡرُ الۡاَوَّلِيۡنَ ﴿۶۸﴾ قُلۡ سِيۡرُوۡا

اڳي ناهي هي ڪجهه به مگر آکاڻيون اڳين جون. تون چئو گهمو

فِي الۡاَرۡضِ فَانۡظُرُوۡا كَيۡفَ كَانَ عَاقِبَةُ الۡمُجۡرِمِيۡنَ ﴿۶۹﴾ وَ لَا

زمين ۾ پوءِ ڏسو ڪيئن ٿيو انجام ڏوهارين جو. ۽ نه

تَحۡزَنۡ عَلَيۡهِمۡ وَ لَا تَكُنۡ فِيۡ ضَيۡقٍ مِّمَّا يَمۡكُرُوۡنَ ﴿۷۰﴾ وَ

غم ڪر انهن تي ۽ نه ٿيءُ تنگي ۾ ان کان جو اهي فريب ٿا ڪن. ۽

يَقُوۡلُوۡنَ مَتٰى هٰذَا الۡوَعۡدُ اِنۡ كُنۡتُمۡ صٰدِقِيۡنَ ﴿۷۱﴾ قُلۡ

چون ٿا ڪڏهن آهي اهو وعدو جيڪڏهن آهيو سچا. تون چئو

عَسٰٓى اَنْ يَّكُوْنَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِيْ تَسْتَعْجِلُوْنَ ۝٧٢

پري ناهي جو اچي پهچي توهان کي ڪجهه ان مان جنهن جي تڪڙ تا ڪريو. ❶

وَ اِنَّ رَبَّكَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَ لٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ

۽ بيشڪ تنهنجو رب مهربان آهي ماڻهن تي پر گهڻا ماڻهو

لَا يَشْكُرُوْنَ ۝٧٣ وَ اِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُوْرُهُمْ

نه ٿا شڪر ڪن. ۽ بيشڪ رب تنهنجو ڄاڻي ٿو جيڪي لڪائن ٿا سينا انهن جا

وَ مَا يُعْلِنُوْنَ ۝٧٤ وَ مَا مِنْ غَآئِبَةٍ فِي السَّمَآءِ وَ الْاَرْضِ

۽ جيڪي ظاهر ڪن ٿا. ۽ ناهي ڪا شيءِ ڳجهي آسمانن ۽ زمين ۾

اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ۝٧٥ اِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَقُصُّ

مگر موجود آهي دفتر بيان ڪندڙ ۾. بيشڪ هي قرآن ٻڌائي ٿو

عَلٰى بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ اَكْثَرَ الَّذِيْ هُمْ فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ۝٧٦ وَ

بني اسرائيل کي ڪيترييون ئي شيون جن ۾ اهي اختلاف ٿا ڪن. ❷ ۽

اِنَّهٗ لَهُدًى وَّ رَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ۝٧٧ اِنَّ رَبَّكَ

بيشڪ اهو قرآن رهبر آهي ۽ رحمت آهي ايمان وارن لاءِ. بيشڪ رب تنهنجو

يَقْضِيْ بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهٖ ۚ وَ هُوَ الْعَزِيْزُ الْعَلِيْمُ ۝٧٨ ۚۙ

فيصلو ڪندو انهن جي وچ ۾ پنهنجي حڪم سان، ۽ اهو زبردست آهي علم وارو آهي.

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ؕ اِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِيْنِ ۝٧٩ اِنَّكَ لَا

پوءِ تون ڀروسو ڪر الله تي، بيشڪ تون ئي حق پڌري تي آهين. تون نه

تُسْمِعُ الْمَوْتٰى وَ لَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَآءَ اِذَا وَلَّوْا

ٻڌائي سگهندين مُئن کي ۽ نه ٻڌائيندين ٻوڙن کي سڏ جڏهن موٽن

مُدْبِرِيْنَ ۝٨٠ وَ مَآ اَنْتَ بِهٰدِي الْعُمْيِ عَنْ ضَلٰلَتِهِمْ ؕ اِنْ

پُٺي ڏئي. ۽ ناهين تون رستو ڏيکاريندڙ انڌن کي سندن ڀُلجڻ تي، رڳو

تُسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُّؤْمِنُ بِاٰيٰتِنَا فَهُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿٨١﴾ وَ
تون ٻڌائيندين انهن کي جيڪي مجين ٿا اسان جي آيتن کي پوءِ اهي مسلمان آهن. ۽

اِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ اَخْرَجْنَا لَهُمْ دَآبَّةً مِّنَ الْاَرْضِ
جڏهن پوندو اهو قول انهن تي ته ڪيندا سون انهن لاءِ هڪ جانور ❶ ڌرتي مان

تُكَلِّمُهُمْ لا اَنَّ النَّاسَ كَانُوْا بِاٰيٰتِنَا لَا يُوْقِنُوْنَ ﴿٨٢﴾ ع وَ يَوْمَ
جو ڳالهائيندو انهن سان ته ماڻهو اسان جي آيتن کي نه مڃيندا هئا. ۽ جنهن ڏينهن

نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّنْ يُّكَذِّبُ بِاٰيٰتِنَا
گڏ ڪنداسون هر امت مان هڪ ٽولو جو ڪوڙو ڪندو هئو اسان جي آيتن کي

فَهُمْ يُوْزَعُوْنَ ﴿٨٣﴾ حَتّٰۤى اِذَا جَآءُوْ قَالَ اَ كَذَّبْتُمْ
پوءِ اهي ٽولا بيهاريا ويندا. نيٺ جڏهن سڀ ايندا ته فرمائيندو ڇا ڪوڙو ڪيو هئو توهان

بِاٰيٰتِيْ وَ لَمْ تُحِيْطُوْا بِهَا عِلْمًا اَمَّاذَا كُنْتُمْ
منهنجي آيتن کي ۽ نه پهتي هئي انهن تي توهان جي سمجهه يا ٻڌايو توهان

تَعْمَلُوْنَ ﴿٨٤﴾ وَ وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوْا فَهُمْ لَا
ڇا ڪندا هئا. ۽ پوندو اهو عتاب انهن تي جو ظلم ڪيائون پوءِ اهي ڪو نه

يَنْطِقُوْنَ ﴿٨٥﴾ اَ لَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا الَّيْلَ لِيَسْكُنُوْا فِيْهِ
ڳالهائيندا. ڇا نه ڏٺائون جو ڪيو سون رات کي جيئن آرام ڪن ان ۾

وَ النَّهَارَ مُبْصِرًا ط اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ
۽ ڪيوسون ڏينهن کي ڏسڻ لاءِ بيشڪ انهي ۾ نشانيون آهن انهن ماڻهن لاءِ

يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٨٦﴾ وَ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّوْرِ فَفَزِعَ مَنْ
جيڪي ايمان ٿا آڻين. ۽ جنهن ڏينهن ڦوڪيو ويندو صور ۾ ❷ پوءِ گهٻرائيندا جيڪي

فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَنْ فِي الْاَرْضِ اِلَّا مَنْ شَآءَ اللّٰهُ ط وَ كُلٌّ
آسمانن ۾ آهن ۽ جيڪي زمين ۾ آهن مگر جنهن کي گهري الله. ۽ سمورا

اَتَوۡهُ دٰخِرِيۡنَ ﴿٨٧﴾ وَ تَرَى الۡجِبَالَ تَحۡسَبُهَا جَامِدَةً

ايندا ان وٽ عاجزي ڪندڙ ٿي. ۽ ڏسين ٿو جبلن کي تون ڀانئين ٿو انهن کي جميل

وَّ هِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ ؕ صُنۡعَ اللّٰهِ الَّذِيۡۤ اَتۡقَنَ كُلَّ شَيۡءٍ ؕ

۽ اهي هلندا جيئن ڪڪر هلن، جوڙ الله جي جنهن پڪو ڪيو هر شيءِ کي،

اِنَّهٗ خَبِيۡرٌۢ بِمَا تَفۡعَلُوۡنَ ﴿٨٨﴾ مَنۡ جَآءَ بِالۡحَسَنَةِ فَلَهٗ

بيشڪ ان کي خبر آهي جيڪي توهان ڪريو ٿا. جيڪو آڻيندو چڱائي پوءِ انهي لاءِ

خَيۡرٌ مِّنۡهَا ۚ وَ هُمۡ مِّنۡ فَزَعٍ يَّوۡمَئِذٍ اٰمِنُوۡنَ ﴿٨٩﴾ وَ مَنۡ جَآءَ

بهتر آهي ان کان، ۽ اهي گهٻراهٽ کان ان ڏينهن امن ۾ رهندا. ۽ جيڪو آڻيندو

بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتۡ وُجُوۡهُهُمۡ فِي النَّارِ ؕ هَلۡ تُجۡزَوۡنَ

برائي پوءِ اهي وڌا ويندا منهن ڀر باهه ۾، نه بدلو ملندو توهان کي

اِلَّا مَا كُنۡتُمۡ تَعۡمَلُوۡنَ ﴿٩٠﴾ اِنَّمَاۤ اُمِرۡتُ اَنۡ اَعۡبُدَ

مگر جيڪي توهان ڪندا هئا. رڳو حڪم ٿيو اٿم ته بندگي ڪريان

رَبَّ هٰذِهِ الۡبَلۡدَةِ الَّذِيۡ حَرَّمَهَا وَ لَهٗ كُلُّ شَيۡءٍ ۫

هن شهر جي رب جي جنهن عزت ڏني ان کي ۽ انهي جي ئي آهي هر شيءِ

وَّ اُمِرۡتُ اَنۡ اَكُوۡنَ مِنَ الۡمُسۡلِمِيۡنَ ۙ﴿٩١﴾ وَ اَنۡ اَتۡلُوَا

۽ مون کي حڪم ٿيو آهي ته هجان فرمانبردارن مان. ۽ پڙهي ٻڌايان

الۡقُرۡاٰنَ ۚ فَمَنِ اهۡتَدٰى فَاِنَّمَا يَهۡتَدِيۡ لِنَفۡسِهٖ ۚ وَ مَنۡ

قرآن، پوءِ جيڪو هدايت وارو ٿيو اهو هدايت وارو ٿيو پنهنجي لاءِ ۽ جيڪو

ضَلَّ فَقُلۡ اِنَّمَاۤ اَنَا مِنَ الۡمُنۡذِرِيۡنَ ﴿٩٢﴾ وَ قُلِ الۡحَمۡدُ

گمراهه ٿيو پوءِ چئو ته آءٌ رڳو ڊيڄاريندڙ آهيان. ۽ چئو سڀ ساراهه

لِلّٰهِ سَيُرِيۡكُمۡ اٰيٰتِهٖ فَتَعۡرِفُوۡنَهَا ؕ

الله لاءِ آهي اجهو ڏيکاريندو توهان کي نشانيون پنهنجون پوءِ توهان سڃاڻندو انهن کي،

ع ١١ ٣

وَ مَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٣﴾ ع

۽ ناهي رب تنهنجو بي خبر ان کان جيڪي توهان ڪيو ٿا.

سُوْرَةُ الْقَصَصِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَمَانٍ وَّثَمَانُوْنَ اٰيَةً وَّتِسْعُ رُكُوْعَاتٍ

سورت قصص مڪي آهي ۽ اٺاسي آيتون ۽ نَوَ رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

طٰسٓمّٓ ﴿١﴾ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ ﴿٢﴾ نَتْلُوْا عَلَيْكَ مِنْ نَّبَاِ

طٰسٓمّٓ. ❶ هي آيتون آهن ڪتاب پڌري جون. اسان پڙهون ٿا توتي خبر

مُوْسٰى وَ فِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٣﴾ اِنَّ فِرْعَوْنَ

موسيٰ ۽ فرعون جي سچي انهن ماڻهن لاءِ جيڪي ايمان ٿا آڻين. بيشڪ فرعون

عَلَا فِي الْاَرْضِ وَ جَعَلَ اَهْلَهَا شِيَعًا يَّسْتَضْعِفُ

ڏاڍ ڪيو ملڪ ۾ ۽ ڪيائين اتان جي ماڻهن کي ٽولا، ڪمزور پيو ڪري

طَآئِفَةً مِّنْهُمْ يُذَبِّحُ اَبْنَآءَهُمْ وَ يَسْتَحْيٖ نِسَآءَهُمْ ط

هڪ ٽولي کي ❷ انهن مان ڪُهي پيو پُٽ انهن جا ۽ جيئرو ڇڏي پيو انهن جي عورتن کي،

اِنَّهٗ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٤﴾ وَ نُرِيْدُ اَنْ نَّمُنَّ

بيشڪ اهو هئو فسادين مان. ۽ اسان چاهيون پيا ته انعام ڪريون

عَلَى الَّذِيْنَ اسْتُضْعِفُوْا فِي الْاَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ اَئِمَّةً

انهن تي جيڪي ڪمزور ڪيا ويا ملڪ ۾ ۽ ڪريون انهن کي اڳواڻ

وَّ نَجْعَلَهُمُ الْوٰرِثِيْنَ ﴿٥﴾ لا وَ نُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْاَرْضِ وَ

۽ ڪريون انهن کي جاءِ نشين. ۽ زور وٺايون انهن کي ملڪ ۾ ۽

نُرِيَ فِرْعَوْنَ وَ هَامٰنَ وَ جُنُوْدَهُمَا مِنْهُمْ مَّا

ڏيکاريون فرعون ۽ هامان ۽ سندن لشڪرن کي، انهن کان اهو جنهن کان

كَانُوْا يَحْذَرُوْنَ ۝٦ وَ اَوْحَيْنَآ اِلٰٓى اُمِّ مُوْسٰٓى اَنْ اَرْضِعِيْهِ ۚ
ڊڄندا هئا. ❶ ۽ حڪم موڪليوسون موسيٰ جي ماءُ ڏانهن تہ ٿڄ ڏي انهي کي،
فَاِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَاَلْقِيْهِ فِى الْيَمِّ وَ لَا تَخَافِىْ وَ لَا
پوءِ جڏهن خوف ڪرين ان تي پوءِ اُڇلينس درياءَ ۾ ❷ ۽ نہ ڊڄ ۽ نہ ڪي
تَحْزَنِىْ ۚ اِنَّا رَآدُّوْهُ اِلَيْكِ وَ جَاعِلُوْهُ مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ۝٧
ڏک ڪر، اسان موٽائيندا سون ان کي تو ڏانهن ۽ ڪندا سون ان کي رسولن مان.
فَالْتَقَطَهٗٓ اٰلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُوْنَ لَهُمْ عَدُوًّا وَّ حَزَنًا ؕ اِنَّ
پوءِ لڌو ان کي فرعون جي گهر وارن جيئن ٿئي انهن جو دشمن ۽ ڏک جو ڪارڻ، ❸ بيشڪ
فِرْعَوْنَ وَ هَامٰنَ وَ جُنُوْدَهُمَا كَانُوْا خٰطِـِٔيْنَ ۝٨ وَ قَالَتِ امْرَاَتُ
فرعون ۽ هامان ۽ انهن جو لشڪر هئا خطاڪار. ۽ چيو زال
فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِّىْ وَ لَكَ ؕ لَا تَقْتُلُوْهُ ۖق عَسٰٓى اَنْ
فرعون جي هي ٺار آهي اکين جو مون لاءِ ۽ تو لاءِ، ❹ نہ ماريو انهي کي، اميد تہ
يَّنْفَعَنَآ اَوْ نَتَّخِذَهٗ وَلَدًا وَّ هُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝٩ وَ اَصْبَحَ
نفعو ڏيندو اسان کي يا پاليونس پُٽ ڪري ۽ اهي نہ پيا سمجهن. ۽ صبح سان
فُؤَادُ اُمِّ مُوْسٰى فٰرِغًا ؕ اِنْ كَادَتْ لَتُبْدِىْ بِهٖ لَوْلَآ
دل موسيٰ جي ماءُ جي ٿي بي قرار، اجهو ڪري ها پڌرو ان کي جيڪڏهن نہ
اَنْ رَّبَطْنَا عَلٰى قَلْبِهَا لِتَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝١٠ وَ قَالَتْ
قابو ڪريون ها قلب ان جو جيئن هجي يقين ڪندڙن مان. ۽ چيائين
لِاُخْتِهٖ قُصِّيْهِ ز فَبَصُرَتْ بِهٖ عَنْ جُنُبٍ وَّ هُمْ لَا
سندس ڀيڻ کي پٺيان لڳينس پوءِ ڏسي پئي ان کي پري کان ۽ اهي نہ
يَشْعُرُوْنَ ۝١١ لا وَ حَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ
پيا سمجهن. ۽ بند ڪئي سون ان تي ٿڄ ڏائين جي اڳ ۾ ئي پوءِ هيءَ چوڻ لڳي

هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰۤى اَهْلِ بَيْتٍ يَّكْفُلُوْنَهٗ لَكُمْ وَ هُمْ لَهٗ
چا ڏسيان توهان کي اهڙو گهراڻو جي پالين ان کي توهان لاءِ ۽ اهي انهيءَ جا

نٰصِحُوْنَ ﴿۱۲﴾ فَرَدَدْنٰهُ اِلٰۤى اُمِّهٖ كَیْ تَقَرَّ عَیْنُهَا وَ لَا
گهڻگهرا آهن. پوءِ موٽايوسون ان کي سندس ماءُ ڏانهن جيئن ٺري نيڻ ان جو ۽ نه

تَحْزَنَ وَ لِتَعْلَمَ اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّ لٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا
ڏک ڪري ۽ سمجهي ته وعدو الله جو حق آهي پر ڪيترا ماڻهو نه

يَعْلَمُوْنَ ﴿۱۳﴾ وَ لَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهٗ وَ اسْتَوٰۤى اٰتَیْنٰهُ
ٿا ڄاڻن. ۽ جڏهن اهو پهتو پنهنجي جواني کي ۽ پختو ٿيو ته ڏني سون ان کي

حُكْمًا وَّ عِلْمًا ؕ وَ كَذٰلِكَ نَجْزِی الْمُحْسِنِیْنَ ﴿۱۴﴾ وَ دَخَلَ
سمجهه ۽ علم، ۽ اهڙي طرح بدلو ڏيندا آهيون چڱائي وارن کي. ۽ آيو

الْمَدِیْنَةَ عَلٰى حِیْنِ غَفْلَةٍ مِّنْ اَهْلِهَا فَوَجَدَ فِیْهَا رَجُلَیْنِ
شهر ۾ جنهن وقت غافل هئا اتي جا ماڻهو پوءِ ڏٺائين ان ۾ ٻه ماڻهو

يَقْتَتِلٰنِ ۫ هٰذَا مِنْ شِیْعَتِهٖ وَ هٰذَا مِنْ عَدُوِّهٖ ۚ فَاسْتَغَاثَهُ
وڙهن پيا پاڻ ۾ هڪڙو سندس ٽولي جو ۽ ٻيو ان جي دشمن جو، پوءِ مدد گهري ڪائنس

الَّذِیْ مِنْ شِیْعَتِهٖ عَلَى الَّذِیْ مِنْ عَدُوِّهٖ ۙ فَوَكَزَهٗ
انهي جو سندس ٽولي مان هئو ان تي جو سندس دشمن ڪان هئو پوءِ مُڪ هنئي ان کي

مُوْسٰى فَقَضٰى عَلَیْهِ ۫ قَالَ هٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّیْطٰنِ ؕ
موسى پوءِ پورو ڪيائين ان کي، چيائين هي آهي شيطان جي ڪم ڪان،

اِنَّهٗ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِیْنٌ ﴿۱۵﴾ قَالَ رَبِّ اِنِّیْ ظَلَمْتُ
بيشڪ اهو دشمن گمراهه ڪندڙ پڌرو آهي. چيائين اي منهنجا رب مون ظلم ڪيو

نَفْسِیْ فَاغْفِرْ لِیْ فَغَفَرَ لَهٗ ؕ اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ
پاڻ تي پوءِ معاف ڪر مون کي پوءِ معاف ڪيائين ان کي، بيشڪ اهو ئي بخشيندڙ

الرَّحِیۡمُ ﴿۱۶﴾ قَالَ رَبِّ بِمَاۤ اَنۡعَمۡتَ عَلَیَّ فَلَنۡ
مهربان آهي. چيائين اي منهنجا رب جيئن تو مهرباني ڪئي آهي مون تي پوءِ هرگز نه

اَکُوۡنَ ظَہِیۡرًا لِّلۡمُجۡرِمِیۡنَ ﴿۱۷﴾ فَاَصۡبَحَ فِی الۡمَدِیۡنَۃِ خَآئِفًا
ٿيندس حمايتي ڏوهارين جو. پوءِ صبح ڪيائين ان شهر ۾ ڊڄندڙ ٿي

یَّتَرَقَّبُ فَاِذَا الَّذِی اسۡتَنۡصَرَہٗ بِالۡاَمۡسِ یَسۡتَصۡرِخُہٗ ؕ
انتظار ڪندي ته اوچتو جنهن مدد گهري هئي ان ڪان ① ڪالهه مدد لاءِ پڪاري پيو ان کي،

قَالَ لَہٗ مُوۡسٰۤی اِنَّکَ لَغَوِیٌّ مُّبِیۡنٌ ﴿۱۸﴾ فَلَمَّاۤ اَنۡ اَرَادَ
چيو ان کي موسىٰ تون ته آهين پُليل پَڌرو. پوءِ جڏهن گهريائين

اَنۡ یَّبۡطِشَ بِالَّذِیۡ ہُوَ عَدُوٌّ لَّہُمَا ۙ قَالَ یٰمُوۡسٰۤی اَ تُرِیۡدُ
پڪڙڻ ان کي جو هئو دشمن بنهي جو، ② چيائين اي موسىٰ ڇا گهرين تو

اَنۡ تَقۡتُلَنِیۡ کَمَا قَتَلۡتَ نَفۡسًۢا بِالۡاَمۡسِ ٭ۖ اِنۡ تُرِیۡدُ
ته خُون ڪرين مون کي جيئن خُون ڪيو تو ماڻهو ڪالهه، نه تو چاهين تون

اِلَّاۤ اَنۡ تَکُوۡنَ جَبَّارًا فِی الۡاَرۡضِ وَ مَا تُرِیۡدُ اَنۡ تَکُوۡنَ
مگر هي ته. هجين سرڪش هن ملڪ ۾ ۽ نه تو گهرين ته ٿئين تون

مِنَ الۡمُصۡلِحِیۡنَ ﴿۱۹﴾ وَ جَآءَ رَجُلٌ مِّنۡ اَقۡصَا الۡمَدِیۡنَۃِ یَسۡعٰی ۫
صُلح ڪرائيندڙن مان. ۽ آيو هڪ ماڻهو باهران شهر ڪان ڊوڙندي

قَالَ یٰمُوۡسٰۤی اِنَّ الۡمَلَاَ یَاۡتَمِرُوۡنَ بِکَ لِیَقۡتُلُوۡکَ فَاخۡرُجۡ
چيائين اي موسىٰ يقينن سردار صلاح ٿا ڪن تو لاءِ ته قتل ڪن توکي پوءِ نڪري وڃ

اِنِّیۡ لَکَ مِنَ النّٰصِحِیۡنَ ﴿۲۰﴾ فَخَرَجَ مِنۡہَا خَآئِفًا یَّتَرَقَّبُ ۫
بيشڪ آءٌ تنهنجي خيرخواهن مان آهيان. پوءِ نڪتو اتان ڊڄندي انتظار ڪندي

قَالَ رَبِّ نَجِّنِیۡ مِنَ الۡقَوۡمِ الظّٰلِمِیۡنَ ﴿۲۱﴾ ع وَ لَمَّا تَوَجَّہَ
چيائين اي منهنجا رب بچاءِ مون کي ظالمن جي قوم کان. ۽ جڏهن رُخ رکيائين

ع ٢ ٨ ٥

تِلۡقَآءَ مَدۡيَنَ قَالَ عَسٰى رَبِّيۡٓ اَنۡ يَّهۡدِيَنِيۡ سَوَآءَ
طرف مدين جي چيائين اميد آهي تہ رب منهنجو ڏسيندو مون کي، سڌو

السَّبِيۡلِ ﴿٢٢﴾ وَ لَمَّا وَرَدَ مَآءَ مَدۡيَنَ وَجَدَ عَلَيۡهِ اُمَّةً مِّنَ النَّاسِ
رستو. ۽ جڏهن پهتو مدين جي پاڻيءَ تي ڏٺائين ان تي گهڻا ماڻهو

يَسۡقُوۡنَ ۫ وَ وَجَدَ مِنۡ دُوۡنِهِمُ امۡرَاَتَيۡنِ تَذُوۡدٰنِ ۚ قَالَ مَا
جو مال پيا پيارين، ۽ ڏٺائين انهن کان پرڀرو ٻن عورتن کي رڍون روڪيندي، چيائين چا

خَطۡبُكُمَا ؕ قَالَتَا لَا نَسۡقِيۡ حَتّٰى يُصۡدِرَ الرِّعَآءُ ٚ وَ
حال آهي توهان جو، ٻنهي چيو تہ ٿيون پياريون اسان جيستر پياري موڙن ڌنار ۽

اَبُوۡنَا شَيۡخٌ كَبِيۡرٌ ﴿٢٣﴾ فَسَقٰى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلّٰۤى اِلَى الظِّلِّ
پيءُ اسان جو ❶ پوڙهو وڏو آهي. پوءِ پياريائين مال ٻنهي جو پوءِ موٽي آيو ڇانوَ ڏانهن

فَقَالَ رَبِّ اِنِّيۡ لِمَاۤ اَنۡزَلۡتَ اِلَيَّ مِنۡ خَيۡرٍ
۽ چيائين منهنجا رب بيشڪ آءٌ انهي لاءِ جو لاهين تون مون ڏانهن ڪا نعمت

فَقِيۡرٌ ﴿٢٤﴾ فَجَآءَتۡهُ اِحۡدٰٮهُمَا تَمۡشِيۡ عَلَى اسۡتِحۡيَآءٍ ۫ قَالَتۡ
حاجت مند آهيان. پوءِ آئي ان وٽ ٻنهي مان هڪڙي جو هلي پئي حياء سان چيائين

اِنَّ اَبِيۡ يَدۡعُوۡكَ لِيَجۡزِيَكَ اَجۡرَ مَا سَقَيۡتَ
بيشڪ پيءُ منهنجو سڏي ٿو توکي جيئن ڏئي توکي بدلو ان جو جو پاڻي پياريو تو

لَنَا ؕ فَلَمَّا جَآءَهٗ وَ قَصَّ عَلَيۡهِ الۡقَصَصَ ۙ قَالَ لَا
اسان لاءِ، پوءِ جڏهن آيو ان وٽ ۽ ٻڌايائين ان کي ڳالهہ چيائين نہ

تَخَفۡ ٝ نَجَوۡتَ مِنَ الۡقَوۡمِ الظّٰلِمِيۡنَ ﴿٢٥﴾ قَالَتۡ اِحۡدٰٮهُمَا يٰۤاَبَتِ
ڊڄ، بچيو آهين ظالمن جي قوم کان. ❷ چوڻ لڳي ٻنهي مان هڪڙي اي ابا

اسۡتَاۡجِرۡهُ ۫ اِنَّ خَيۡرَ مَنِ اسۡتَاۡجَرۡتَ الۡقَوِيُّ الۡاَمِيۡنُ ﴿٢٦﴾
مزدور ڪر انهيءَ کي بيشڪ ڀلو آهي جيڪو مزور بيهارين سگهارو امانت وارو هجي.

قَالَ اِنِّيْٓ اُرِيْدُ اَنْ اُنْكِحَكَ اِحْدَى ابْنَتَيَّ هٰتَيْنِ

چيائين آءٌ گھران ٿو تہ پرڻايان توکي ھِڪڙيءَ سان ٻن ڌيئن پنھنجين ھنن مان

عَلٰٓى اَنْ تَاْجُرَنِيْ ثَمٰنِيَ حِجَجٍ ۚ فَاِنْ اَتْمَمْتَ عَشْرًا

ھن شرط تي جو ڪم ڪرين مون وٽ اَٺ سال، ❶ پوءِ جيڪڏھن پورا ڪياتو ڏھ سال

فَمِنْ عِنْدِكَ ۚ وَ مَآ اُرِيْدُ اَنْ اَشُقَّ عَلَيْكَ ؕ

تہ مھرباني تنھنجي، ۽ نہ ٿو گھران تہ ڪا سختي ڪريان توتي،

سَتَجِدُنِيْٓ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿۲۷﴾ قَالَ ذٰلِكَ بَيْنِيْ

اجھو لھندين مون کي ان شاءَ الله يلن ماڻھن مان. ۽ چيائين اھو ٿيو منھنجي

وَ بَيْنَكَ ؕ اَيَّمَا الْاَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ ؕ

۽ تنھنجي وچ ۾، جھڙي بہ ٻنھي مدتن مان پوري ڪيان پوءِ نہ ٿئي ڪا زيادتي مون تي،

وَ اللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُوْلُ وَكِيْلٌ ﴿۲۸﴾ ع فَلَمَّا قَضٰى مُوْسَى الْاَجَلَ

۽ الله ان تي جيڪي چئون ٿا شاھد آھي. ۽ جڏھن پورو ڪيو موسيٰ وقت

وَ سَارَ بِاَهْلِهٖٓ اٰنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّوْرِ نَارًا ۚ قَالَ

۽ وني ھليو پنھنجي گھر وارن کي تہ ڏٺائين طور جي پاسي کان باھہ، چيائين

لِاَهْلِهِ امْكُثُوْٓا اِنِّيْٓ اٰنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّيْٓ اٰتِيْكُمْ مِّنْهَا

پنھنجي گھر وارن کي ترسو مون ڏٺي آھي باھہ شايد آڻيان توھان وٽ اتان

بِخَبَرٍ اَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُوْنَ ﴿۲۹﴾ فَلَمَّآ اَتٰىهَا

ڪا خبر يا ٽانڊو باھہ جو جيئن توھان پاڻ سيڪيو. پوءِ جڏھن آيو ان وٽ

نُوْدِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْاَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبٰرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ

تہ سڏ ٿيو ميدان جي ساڄي طرف کان برڪت واري علائقي ۾ ❷ وڻ منجھان

اَنْ يّٰمُوْسٰٓى اِنِّيْٓ اَنَا اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۳۰﴾ لا وَ اَنْ اَلْقِ عَصَاكَ ؕ

تہ اي موسيٰ آءٌ آھيان الله رب العالمين. ۽ تون اُڇل لٺ پنھنجي،

فَلَمَّا رَاٰهَا تَهْتَزُّ كَاَنَّهَا جَآنٌّ وَّلّٰى مُدْبِرًا وَّ لَمْ
پوءِ جڏهن ڏٺائين ان کي ته چُري پئي جهڙو نانگ ڦِريو پٺي ڏيئي ۽ نه

يُعَقِّبْ ؕ يٰمُوْسٰٓى اَقْبِلْ وَ لَا تَخَفْ ۫ اِنَّكَ مِنَ الْاٰمِنِيْنَ ﴿۳۱﴾
ڏٺائين پوئتي، اي موسىٰ اڳي اچ ۽ نه ڊِڄُ، بيشڪ تون بي خطر آهين.

اُسْلُكْ يَدَكَ فِيْ جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوْٓءٍ ٚ
هٿ پنهنجو گريبان پنهنجي ۾ ته نڪري چمڪندڙ ٿي بنا عيب جي، وجهه

وَّ اضْمُمْ اِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذٰنِكَ بُرْهَانٰنِ
۽ ملاءِ پاڻ ڏي هٿ پنهنجو خوف کان پوءِ اهي ٻئي دليل آهن

مِنْ رَّبِّكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَ مَلَاۡئِهٖ ؕ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا
تنهنجي رب جي طرفان فرعون ۽ سندس سردارن ڏانهن، اهي آهن ماڻهو

فٰسِقِيْنَ ﴿۳۲﴾ قَالَ رَبِّ اِنِّيْ قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَاَخَافُ
بي فرمان. چيائين اي رب! مون ماريو هئو انهن جو هڪ ماڻهو پوءِ ڊڄان ٿو

اَنْ يَّقْتُلُوْنِ ﴿۳۳﴾ وَ اَخِيْ هٰرُوْنُ هُوَ اَفْصَحُ مِنِّيْ لِسَانًا
ته ماريندا مون کي. ۽ ڀاءُ منهنجو هارون اهو چٽو آهي مون کان ڳالهائڻ ۾

فَاَرْسِلْهُ مَعِىَ رِدْاً يُّصَدِّقُنِيْٓ ٚ اِنِّيْٓ اَخَافُ اَنْ
پوءِ رسول ڪران کي مون سان گڏ مدد لاءِ ته تصديق ڪري منهنجي آءٌ ڊڄان ٿو ته

يُّكَذِّبُوْنِ ﴿۳۴﴾ قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِاَخِيْكَ وَ
ڪوڙو ڪندا مون کي. فرمايائين سِگهو ڏاڍو ڪنداسون ڏورو تنهنجو ڀاءُ تنهنجي سان ۽

نَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطٰنًا فَلَا يَصِلُوْنَ اِلَيْكُمَا ۚۛ بِاٰيٰتِنَآ ۚۛ
ڪنداسون توهان جو غلبو پوءِ نه پهچندا توهان تائين، اسان جي نشانين سبب،

اَنْتُمَا وَ مَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغٰلِبُوْنَ ﴿۳۵﴾ فَلَمَّا جَآءَهُمْ
توهان ۽ جيڪو به توهان جو تابع ٿيندو سوڀارا هوندؤ. پوءِ جڏهن آنديون انهن وٽ

ع ١١ – عند المتأخرين ١٢

مُوْسٰى بِاٰيٰتِنَا بَيِّنٰتٍ قَالُوْا مَا هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًى

موسيٰ نشانيون اسان جون پڌريون چيائون ناهي اهو مگر جادو نئون ناهيل ❶

وَّ مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِيْٓ اٰبَآئِنَا الْاَوَّلِيْنَ ﴿٣٦﴾ وَ قَالَ مُوْسٰى

۽ ڪو نہ ٻڌوسون اهڙو ابن ڏاڏن پنهنجن اڳين ۾. ۽ چيو موسيٰ

رَبِّيْٓ اَعْلَمُ بِمَنْ جَآءَ بِالْهُدٰى مِنْ عِنْدِهٖ وَ مَنْ

رب منهنجو وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي ان کي جو آڻي هدايت کي انهن وٽان ۽ ان کي

تَكُوْنُ لَهٗ عَاقِبَةُ الدَّارِ ؕ اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٣٧﴾ وَ قَالَ

جو ٿئي جنهن لاءِ آخرت جو گهر، يقينن نہ ڪامياب ٿيندا ظالم. ۽ چيو

فِرْعَوْنُ يٰٓاَيُّهَا الْمَلَاُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرِيْ ج

فرعون اي ڪچهري وارو آءٌ نہ ٿو ڄاڻان اوهان جو ڪو ٻيو خدا پاڻ کان سواءِ ❷

فَاَوْقِدْ لِيْ يٰهَامٰنُ عَلَى الطِّيْنِ فَاجْعَلْ لِّيْ صَرْحًا

پوءِ باھ ٻار مون لاءِ اي هامان مٽي تي پوءِ ٺاهہ منهنجي لاءِ محلات

لَّعَلِّيْٓ اَطَّلِعُ اِلٰٓى اِلٰهِ مُوْسٰى لا وَ اِنِّيْ لَاَظُنُّهٗ

تہ جيئن آءٌ ليئو پايان طرف خدا موسيٰ جي ۽ مون ڀانيان ٿو ان کي

مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٣٨﴾ وَ اسْتَكْبَرَ هُوَ وَ جُنُوْدُهٗ فِي الْاَرْضِ

ڪوڙن مان. ۽ وڏائي ڪئي انهيءَ ۽ سندس لشڪرن ملڪ ۾

بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ ظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ اِلَيْنَا لَا يُرْجَعُوْنَ ﴿٣٩﴾ فَاَخَذْنٰهُ

نا حق ۽ ڀانيائون تہ اهي اسان ڏانهن ڪين موٽندا. پوءِ پڪڙيوسون ان کي

وَ جُنُوْدَهٗ فَنَبَذْنٰهُمْ فِي الْيَمِّ ج فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ

۽ سندس لشڪرن کي پوءِ اُڇليوسون انهن کي درياءَ ۾ پوءِ ڏس تہ ڪيئن ٿيو

عَاقِبَةُ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٤٠﴾ وَ جَعَلْنٰهُمْ اَئِمَّةً يَّدْعُوْنَ اِلَى النَّارِ ج وَ

انجام ظالمن جو. ۽ ڪيوسون انهن کي اڳواڻ جو سڏين ٿا باهہ ڏانهن، ۽

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ لَا يُنْصَرُوْنَ ﴿٤١﴾ وَ اَتْبَعْنٰهُمْ فِيْ هٰذِهِ الدُّنْيَا
قيامت ڏينهن نہ مدد ڏنا ويندا. ۽ ڪيڙلڳائي سون انهن کي هن دنيا ۾
لَعْنَةً ۚ وَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ هُمْ مِّنَ الْمَقْبُوْحِيْنَ ﴿٤٢﴾ ع وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا
لعنت، ۽ ڏينهن قيامت اُهي بڇڙا ڪيل هوندا. ۽ اسان ڏنو
مُوْسَى الْكِتٰبَ مِنْۢ بَعْدِ مَاۤ اَهْلَكْنَا الْقُرُوْنَ الْاُوْلٰى
موسىٰ کي ڪتاب ان کان پوءِ جو هلاڪ ڪيون سون قومون اڳيون
بَصَآئِرَ لِلنَّاسِ وَ هُدًى وَّ رَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٤٣﴾ وَ
سمجهائڻ لاءِ ماڻهن کي ۽ هدايت ۽ رحمت تہ جيئن ياد رکن. ۽
مَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ اِذْ قَضَيْنَاۤ اِلٰى مُوْسَى الْاَمْرَ وَ
نہ هئين تون الهندي طرف جڏهن اسان موڪليو موسىٰ ڏانهن حڪم (1) ۽
مَا كُنْتَ مِنَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٤٤﴾ لا وَ لٰكِنَّاۤ اَنْشَاْنَا قُرُوْنًا
نڪي تون هئين حاضرن مان. پر اسان پيدا ڪيون ڪيئي جماعتون
فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۚ وَ مَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِيْۤ اَهْلِ مَدْيَنَ
پوءِ ڊگهي ٿي انهن جي ڄمار، ۽ نہ هئين تون رهندڙ مدين وارن ۾
تَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِنَا ۙ وَ لٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِيْنَ ﴿٤٥﴾ وَ مَا
جو پڙهي ٻڌائين انهن کي اسان جون آيتون پر اسان ئي موڪليندڙ آهيون. ۽ نہ
كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّوْرِ اِذْ نَادَيْنَا وَ لٰكِنْ رَّحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ
هئين طور جي پاسي جڏهن سڏيو اسان پر رحمت آهي تنهنجي رب جي
لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّاۤ اَتٰىهُمْ مِّنْ نَّذِيْرٍ مِّنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ
جيئن ڊيڄارين ان قوم کي جو نہ آيو انهن ڏانهن ڪو ڊيڄاريندڙ توکان اڳ ۾ جيئن اهي
يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٤٦﴾ وَ لَوْلَاۤ اَنْ تُصِيْبَهُمْ مُّصِيْبَةٌ ۢ بِمَا
نصيحت وٺن. جيڪڏهن ائين نہ هجي ها جو پهچي انهن کي عذاب انهي سبب

قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ فَيَقُوْلُوْا رَبَّنَا لَوْلَآ اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا

جو پيش ڪيو سندن هٿن تہ چون ها اي رب اسان جا ڇو نہ موڪليو تو اسان ڏانهن

رَسُوْلًا فَنَتَّبِعَ اٰيٰتِكَ وَ نَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝٤٧ فَلَمَّا

رسول پوءِ هلون ها تنهنجي حڪمن تي ۽ ٿيون ها ايمان وارن مان. (1) پوءِ جڏهن

جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوْا لَوْلَآ اُوْتِيَ مِثْلَ مَآ

آيو انهن وٽ حق اسان جي طرفان چوڻ لڳا ڇو نہ ڏنو ويو اسان کي جهڙو

اُوْتِيَ مُوْسٰى ؕ اَوَ لَمْ يَكْفُرُوْا بِمَآ اُوْتِيَ مُوْسٰى مِنْ قَبْلُ ۚ

ڏنو ويو موسىٰ کي، ڇا نہ ڪفر ڪيائون ان جو جيڪي ڏنو ويو موسىٰ کي هن کان اڳ،

قَالُوْا سِحْرٰنِ تَظٰهَرَا ۟ وَ قَالُوْۤا اِنَّا بِكُلٍّ كٰفِرُوْنَ ۝٤٨ قُلْ

چيائون اهي ٻہ جادو آهن پاڻ ۾ موافق، ۽ چيائون اسان سيني جا منڪر آهيون. تون چؤ

فَاْتُوْا بِكِتٰبٍ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ هُوَ اَهْدٰى مِنْهُمَآ

آڻيو ڪو ڪتاب الله وٽان جو اهو زياده هدايت ڪندڙ هجي ٻنهي کان (2)

اَتَّبِعْهُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝٤٩ فَاِنْ لَّمْ يَسْتَجِيْبُوْا

تہ هلان ان تي جيڪڏهن توهان سچا آهيو. پوءِ جيڪڏهن نہ وراڻن

لَكَ فَاعْلَمْ اَنَّمَا يَتَّبِعُوْنَ اَهْوَآءَهُمْ ؕ وَ مَنْ اَضَلُّ مِمَّنِ

توکي پوءِ ڄاڻ تہ رڳو اهي هلن ٿا پنهنجي خواهشن تي، ۽ ڪير آهي وڌيڪ گمراهہ انهي کان

اتَّبَعَ هَوٰىهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا

جو هليو پنهنجي خواهش تي بنا هدايت الله جي، بيشڪ الله نہ

يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝٥٠ ع وَ لَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ

تہ هدايت ڪري ظالمن جي قوم کي. ۽ البت لڳولڳ پهچايوسون انهن لاءِ قرآن کي

لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ۝٥١ ؕ اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِهٖ هُمْ

تہ جيئن اهي نصيحت وٺن. جن کي ڏنوسون ڪتاب انهي کان اڳ ۾ اهي

بِهٖ يُؤْمِنُوْنَ ﴿٥٢﴾ وَ اِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ قَالُوْٓا اٰمَنَّا بِهٖٓ اِنَّهُ
انهي تي يقين رکن ٿا. (1) ۽ جڏهن پڙهجي ٿو انهن تي چون ٿا مڃيوسون ان کي اهو

الْحَقُّ مِنْ رَّبِّنَآ اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهٖ مُسْلِمِيْنَ ﴿٥٣﴾ اُولٰٓئِكَ
حق آهي اسان جي رب کان اسان هئاسون ان کان اڳي ئي مڃيندڙ. انهن کي

يُؤْتَوْنَ اَجْرَهُمْ مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوْا وَ يَدْرَءُوْنَ بِالْحَسَنَةِ
ڏنو ويندو سندن اجر ٻہ ڀيرا هن لاءِ جو ثابت رهيا ۽ اهي ٽاريندا هئا چڱائي سان

السَّيِّئَةَ وَ مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ﴿٥٤﴾ وَ اِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ
برائي کي ۽ اسان جي ڏني مان خرچ ڪندا هئا. ۽ جڏهن ٻڌندا هئا اجائي ڳالهہ

اَعْرَضُوْا عَنْهُ وَ قَالُوْا لَنَآ اَعْمَالُنَا وَ لَكُمْ اَعْمَالُكُمْ ز
تہ منهن موڙيندا هئا ان کان ۽ چوندا هئا اسان جا عمل اسان سان ۽ توهان جا عمل توهان سان،

سَلٰمٌ عَلَيْكُمْ ز لَا نَبْتَغِي الْجٰهِلِيْنَ ﴿٥٥﴾ اِنَّكَ لَا تَهْدِيْ
سلام هجي توهان تي (2) نہ ٿا چاهيون جاهلن کي. بيشڪ تون نہ ٿو آڻين راهہ تي

مَنْ اَحْبَبْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ ج وَ هُوَ
جن کي چاهين تون پر الله راهہ تي آڻي جنهن کي گهري، (3) ۽ اهو ئي

اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ ﴿٥٦﴾ وَ قَالُوْٓا اِنْ نَّتَّبِعِ الْهُدٰى مَعَكَ
وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي هدايت وارن کي. ۽ چيائون جيڪڏهن هلون هدايت تي توسان گڏ

نُتَخَطَّفْ مِنْ اَرْضِنَا ط اَوَ لَمْ نُمَكِّنْ لَّهُمْ حَرَمًا اٰمِنًا
تہ اغوا ٿينداسون پنهنجي ملڪ مان، (4) ڇا نہ ٽڪايو آهي اسان انهن کي حرم امن واري ۾

يُّجْبٰٓى اِلَيْهِ ثَمَرٰتُ كُلِّ شَيْءٍ رِّزْقًا مِّنْ لَّدُنَّا وَلٰكِنَّ
جو ڇڪجي اچن ٿا ان ڏانهن ڦل هر جنس جا روزي اسان جي طرفان پر

اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٥٧﴾ وَ كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍۭ
گهڻا انهن مان نہ ٿا ڄاڻن. ۽ ڪيترائي هلاڪ ڪياسون اهڙا ڳوٺ

بَطِرَتْ مَعِيْشَتَهَاۚ فَتِلْكَ مَسٰكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ

جيڪي آڪڙجي ويا هئا پنهنجي عيش تي، پوءِ اهي آهن ماڳ انهن جا جو نہ آباد ٿيا

مِّنْۢ بَعْدِهِمْ اِلَّا قَلِيْلًاؕ وَ كُنَّا نَحْنُ الْوٰرِثِيْنَ۝۵۸ وَ مَا كَانَ

اجا تائين مگر ٿورا، ۽ اسان ئي وارث آهيون. ۽ ناهي

رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى حَتّٰى يَبْعَثَ فِيْۤ اُمِّهَا رَسُوْلًا

رب تنهنجو برباد ڪندڙ ڳوٺن کي جيستائين موڪلي انهن جي مرڪز ۾ ❶ ڪو رسول

يَّتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِنَاۚ وَ مَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرٰۤى

جو پڙهي ٻڌائي انهن کي آيتون اسان جون، ۽ ناهيون اسين هلاڪ ڪندڙ ڳوٺن کي

اِلَّا وَ اَهْلُهَا ظٰلِمُوْنَ۝۵۹ وَ مَاۤ اُوْتِيْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ

مگر جڏهن اتي جا رهاڪو ظالم هجن. ۽ جيڪي مليو آهي توهان کي ڪجھ بہ

فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَ زِيْنَتُهَاۚ وَ مَا عِنْدَ اللّٰهِ

پوءِ اهو سامان آهي دنيا جي زندگي جو ۽ سينگار ان جو ❷ ۽ جيڪي رب وٽ آهي

خَيْرٌ وَّ اَبْقٰىؕ اَ فَلَا تَعْقِلُوْنَ۝۶۰ؑ اَ فَمَنْ وَّعَدْنٰهُ

اهو گهڻو ڀلو ۽ جٽادار آهي، ڇا پوءِ نہ ٿا سمجهو. ڇا پوءِ اهو جنهن سان وعدو ڪيوسون

وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيْهِ كَمَنْ مَّتَّعْنٰهُ مَتَاعَ

وعدو سهڻو پوءِ اهو ملي ان کي ان جهڙو آهي جنهن کي ڏنوسون سامان

الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مِنَ الْمُحْضَرِيْنَ۝۶۱ وَ يَوْمَ

دنيا جي حياتي جو پوءِ اهو قيامت ڏينهن هجي گرفتارن مان. ۽ جنهن ڏينهن

يُنَادِيْهِمْ فَيَقُوْلُ اَيْنَ شُرَكَآءِيَ الَّذِيْنَ كُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ۝۶۲

سڏيندو انهن کي پوءِ چوندو ڪٿي آهن شريڪ منهنجا جن جو توهان عقيدو رکندا هئا.

قَالَ الَّذِيْنَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هٰۤؤُلَآءِ الَّذِيْنَ

چوندا اهي جن تي ثابت ٿيو اهو قول اي رب اسان جا هي آهن جن کي

اَغْوَيْنَا ۚ اَغْوَيْنٰهُمْ كَمَا غَوَيْنَا ۚ

گمراھ ڪيوسون، گمراھ ڪيوسون انھن کي جيئن اسان گمراھ ٿياسون،

تَبَرَّاْنَآ اِلَيْكَ ۫ مَا كَانُوْٓا اِيَّانَا يَعْبُدُوْنَ ﴿٦٣﴾ وَ قِيْلَ ادْعُوْا

اسان بيزار ٿي آياسون توڏانھن اھي ڪو نہ پوڄيندا ھئا اسان کي. ❶ ۽ چيو ويندو تہ سڏيو

شُرَكَآءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَهُمْ وَ رَاَوُا

شريڪن پنھجن کي پوءِ سڏيندا انھن کي پوءِ اھي نہ جواب ڏيندا انھن کي ۽ ڏسندا

الْعَذَابَ ۚ لَوْ اَنَّهُمْ كَانُوْا يَهْتَدُوْنَ ﴿٦٤﴾ وَ يَوْمَ يُنَادِيْهِمْ

عذاب کي، جيڪر اھي ھدايت وارا ھجن ھا. ۽ جنھن ڏينھن سڏيندو انھن کي

فَيَقُوْلُ مَاذَآ اَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿٦٥﴾ فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ

پوءِ چوندو توھان ڪھڙو جواب ڏنو رسولن کي. پوءِ بند ٿينديون انھن تي

الْاَنْۢبَآءُ يَوْمَىِٕذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَآءَلُوْنَ ﴿٦٦﴾ فَاَمَّا مَنْ تَابَ

خبرون ان ڏينھن پوءِ اھي ڪين پُڇندا ھڪ ٻئي کان. پوءِ جنھن توبہ ڪئي

وَ اٰمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَعَسٰٓى اَنْ يَّكُوْنَ مِنَ الْمُفْلِحِيْنَ ﴿٦٧﴾

۽ ايمان آندو ۽ ڪم چڱا ڪيا تہ اميد آھي جو ٿيندو ڇٽندڙن مان.

وَ رَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَ يَخْتَارُ ؕ مَا كَانَ لَهُمُ

۽ تنھنجو رب پيدا ڪري ٿو جيڪي چاھي ۽ پسند ڪري، ناھي انھن کي

الْخِيَرَةُ ؕ سُبْحٰنَ اللّٰهِ وَ تَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿٦٨﴾ وَ رَبُّكَ

ڪوئي اختيار، الله پاڪ آھي ۽ مٿانھون آھي ان کان جو شريڪ ٿا ڪن. ۽ تنھنجو رب

يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُوْرُهُمْ وَ مَا يُعْلِنُوْنَ ﴿٦٩﴾ وَ هُوَ اللّٰهُ

ڄاڻي ٿو جيڪي لڪائن ٿا سينا انھن جا ۽ جو ظاھر ڪن ٿا. ۽ اھوئي الله آھي

لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْاُوْلٰى وَ الْاٰخِرَةِ ۫

ناھي ڪوئي مالڪ انھي ڪان سواءِ، ان جي ئي ساراھ آھي دنيا ۽ آخرت ۾

وَ لَهُ الۡحُکۡمُ وَ اِلَیۡهِ تُرۡجَعُوۡنَ ﴿۷۰﴾ قُلۡ اَرَءَیۡتُمۡ اِنۡ

۽ ان جوئي حڪم آهي ۽ انهي ڏانهن موٽايا ويندؤ. تون چؤ ته خبر ڏيو جيڪڏهن

جَعَلَ اللّٰهُ عَلَیۡکُمُ الَّیۡلَ سَرۡمَدًا اِلٰی یَوۡمِ الۡقِیٰمَۃِ مَنۡ اِلٰهٌ

ڪري الله توهان تي رات يڪي ڏينهن قيامت تائين ڪير آهي حاڪم

غَیۡرُ اللّٰهِ یَاۡتِیۡکُمۡ بِضِیَآءٍ ؕ اَفَلَا تَسۡمَعُوۡنَ ﴿۷۱﴾ قُلۡ اَرَءَیۡتُمۡ

الله کان سواءِ جو آڻي توهان تي روشني، ڇا پوءِ نه تا ٻڌو. تون چؤ خبر ڏيو

اِنۡ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَیۡکُمُ النَّهَارَ سَرۡمَدًا اِلٰی یَوۡمِ الۡقِیٰمَۃِ مَنۡ

جيڪڏهن ڪري الله توهان تي ڏينهن سانده قيامت جي ڏينهن تائين ڪير آهي

اِلٰهٌ غَیۡرُ اللّٰهِ یَاۡتِیۡکُمۡ بِلَیۡلٍ تَسۡکُنُوۡنَ فِیۡهِ ؕ اَفَلَا

حاڪم الله کان سواءِ جو آڻي توهان وٽ رات ڪي آرام ڪيو جنهن ۾ ڇا پوءِ نه

تُبۡصِرُوۡنَ ﴿۷۲﴾ وَ مِنۡ رَّحۡمَتِهٖ جَعَلَ لَکُمُ الَّیۡلَ وَ النَّهَارَ

تا ڏسو. ۽ پنهنجي رحمت سان ڪيائين توهان لاءِ رات ۽ ڏينهن

لِتَسۡکُنُوۡا فِیۡهِ وَ لِتَبۡتَغُوۡا مِنۡ فَضۡلِهٖ وَ لَعَلَّکُمۡ تَشۡکُرُوۡنَ ﴿۷۳﴾

جيئن آرام وٺو ان ۾ ۽ طلب ڪريو ان جي فضل مان (1) ۽ جيئن توهان شڪر ڪريو.

وَ یَوۡمَ یُنَادِیۡهِمۡ فَیَقُوۡلُ اَیۡنَ شُرَکَآءِیَ الَّذِیۡنَ

۽ جنهن ڏينهن سڏيندو انهن کي پوءِ چوندو ڪٿي آهن شريڪ منهنجا جن جو

کُنۡتُمۡ تَزۡعُمُوۡنَ ﴿۷۴﴾ وَ نَزَعۡنَا مِنۡ کُلِّ اُمَّۃٍ شَهِیۡدًا فَقُلۡنَا

توهان عقيدو رکندا هئا. ۽ ڪڍنداسون هر امت مان شاهدي ڏيندڙ پوءِ چونداسون

هَاتُوۡا بُرۡهَانَکُمۡ فَعَلِمُوۡۤا اَنَّ الۡحَقَّ لِلّٰهِ وَ ضَلَّ عَنۡهُمۡ

آڻيو دليل پنهنجو پوءِ ڄاڻندا ته بيشڪ حق الله لاءِ آهي ۽ گم ٿي ويندو ڪانئن

مَّا کَانُوۡا یَفۡتَرُوۡنَ ﴿۷۵﴾ ع اِنَّ قَارُوۡنَ کَانَ مِنۡ قَوۡمِ مُوۡسٰی ۷ ع ۱۵

اهو جو ناهيندا هئا. قارون هئو قوم موسیٰ جي مان ۱۰

فَبَغٰى عَلَيۡهِمۡ ۪ وَ اٰتَيۡنٰهُ مِنَ الۡكُنُوۡزِ مَاۤ اِنَّ

پوءِ زيادتي ڪيائين انهن تي ❶ ۽ ڏناسون ان کي خزانا ايترا جو

مَفَاتِحَهٗ لَتَنُوۡٓاُ بِالۡعُصۡبَةِ اُولِي الۡقُوَّةِ ۗ اِذۡ قَالَ لَهٗ

ان جي ڪُنجين ٿڪايو ٿي طاقتور ڪي، هڪ ٽولي ❷ جڏهن چيو ان کي

قَوۡمُهٗ لَا تَفۡرَحۡ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الۡفَرِحِيۡنَ ﴿۷۶﴾ وَ ابۡتَغِ

سندس قوم نہ ڦونڊ ڪر بيشڪ الله نہ ٿو پسند ڪري ڦونڊ ڙين ڪي. ❸ ۽ گهُرُ

فِيۡمَاۤ اٰتٰىكَ اللّٰهُ الدَّارَ الۡاٰخِرَةَ وَ لَا تَنۡسَ نَصِيۡبَكَ

انهي مان جيڪي ڏنو توکي الله آخرت وارو گهرُ ۽ نہ وسار حصو پنهنجو

مِنَ الدُّنۡيَا وَ اَحۡسِنۡ كَمَاۤ اَحۡسَنَ اللّٰهُ اِلَيۡكَ وَ لَا تَبۡغِ

دنيا مان ۽ ڀلائي ڪر جيئن ڀلائي ڪئي الله توسان ۽ نہ طلب ڪر

الۡفَسَادَ فِي الۡاَرۡضِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الۡمُفۡسِدِيۡنَ ﴿۷۷﴾

فساد جي ملڪ ۾ ❹ بيشڪ الله نہ ٿو پسند ڪري فساد ڪندڙن ڪي.

قَالَ اِنَّمَاۤ اُوۡتِيۡتُهٗ عَلٰى عِلۡمٍ عِنۡدِيۡ ؕ اَوَ لَمۡ يَعۡلَمۡ

چيائين رڳو مليو آهي مون کي اهو مال پنهنجي سمجهہ تي، ❺ ڇا نہ ڄاتائين

اَنَّ اللّٰهَ قَدۡ اَهۡلَكَ مِنۡ قَبۡلِهٖ مِنَ الۡقُرُوۡنِ مَنۡ هُوَ

تہ الله هلاڪ ڪيون انهيءَ کان اڳ ۾ ڪيتريون قومون جيڪي اهي

اَشَدُّ مِنۡهُ قُوَّةً وَّ اَكۡثَرُ جَمۡعًا ؕ وَ لَا يُسۡـَٔلُ عَنۡ ذُنُوۡبِهِمُ

وڌيڪ هيون ان کان طاقت ۾ ۽ زياده مال ۾، ❻ ۽ نہ پُڇبو گناهن جو

الۡمُجۡرِمُوۡنَ ﴿۷۸﴾ فَخَرَجَ عَلٰى قَوۡمِهٖ فِيۡ زِيۡنَتِهٖ ؕ قَالَ الَّذِيۡنَ

ڏوهارين کان. پوءِ نڪتو پنهنجي قوم تي پنهنجي ٺَٺ سان، چيو انهن

يُرِيۡدُوۡنَ الۡحَيٰوةَ الدُّنۡيَا يٰلَيۡتَ لَنَا مِثۡلَ مَاۤ

جيڪي چاهيندا هئا حياتي دنيا جي هاءِ جيڪر هجي ها اسان کي ايترو جيڪي

اُوْتِيَ قَارُوْنُ ۙ اِنَّهٗ لَذُوْ حَظٍّ عَظِيْمٍ ﴿۷۹﴾ وَ قَالَ الَّذِيْنَ

ڏنو ويو قارون کي بيشڪ اهو وڏي ڀاڳ وارو آهي. ۽ چيو انهن

اُوْتُوا الْعِلْمَ وَيْلَكُمْ ثَوَابُ اللّٰهِ خَيْرٌ لِّمَنْ اٰمَنَ

جن کي ڏنو ويو علم ① ويل هجيوَ درجو الله وٽ بهتر آهي انهي لاءِ جيڪو ايمان آڻي

وَ عَمِلَ صَالِحًا ۚ وَ لَا يُلَقّٰىهَآ اِلَّا الصّٰبِرُوْنَ ﴿۸۰﴾ فَخَسَفْنَا

۽ ڪري ڪم چڱا ۽ نہ ڏنو ويندو اهو مگر صبر وارن کي. ② پوءِ گهرايو سون

بِهٖ وَ بِدَارِهِ الْاَرْضَ ۟ فَمَا كَانَ لَهٗ مِنْ فِئَةٍ

ان کي ۽ سندس گهر کي ڌرتي ۾ ③ پوءِ نہ هئو ان کي ڪو ٽولو

يَّنْصُرُوْنَهٗ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۗ وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُنْتَصِرِيْنَ ﴿۸۱﴾ وَ

جو مدد ڪن ان جي الله کان سواءِ ۽ نہ هئو بدلي وٺندڙن مان. ۽

اَصْبَحَ الَّذِيْنَ تَمَنَّوْا مَكَانَهٗ بِالْاَمْسِ يَقُوْلُوْنَ وَيْكَاَنَّ

صُبح جو جن سڌ ڪئي ٿي ان جي مرتبي جهڙي ڪالهہ. چوڻ لڳا هاءِ بيشڪ

اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَ يَقْدِرُ ۚ لَوْلَآ

الله وڌائي ٿو رزق جنهن لاءِ گهري ٿو پنهنجي ٻانهن مان ۽ گهٽائي ٿو. جيڪڏهن نہ

اَنْ مَّنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا ؕ وَيْكَاَنَّهٗ لَا

مهرباني ڪري ها الله اسان تي تہ گهرائي ڇڏي ها اسان کي ④ هاءِ بيشڪ نہ

يُفْلِحُ الْكٰفِرُوْنَ ﴿۸۲﴾ ع تِلْكَ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِيْنَ ع ٨ / ١١

ڪامياب ٿيندا ڪافر. اهو آهي گهر آخرت جو ڪريون ٿا ان کي انهن لاءِ

لَا يُرِيْدُوْنَ عُلُوًّا فِي الْاَرْضِ وَ لَا فَسَادًا ؕ وَ الْعَاقِبَةُ

جيڪي نہ ٿا چاهين وڏائي ڪرڻ زمين ۾ ۽ نڪي فساد ⑤ ۽ چڱي پڇاڙي آهي

لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿۸۳﴾ مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهٗ خَيْرٌ مِّنْهَا ۚ وَ مَنْ

پرهيزگارن لاءِ. جيڪو آڻي چڱائي تہ ان کي ملندو بهتر انهي کان ۽ جيڪو

جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِيْنَ عَمِلُوا السَّيِّاٰتِ اِلَّا
آڻي برائي پوءِ نہ بدلو ڏنو ويندو انھن کي جن ڪيون بُرايون مگر
مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٨٤﴾ اِنَّ الَّذِيْ فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ
اھو جيڪي ڪندا ھئا. بيشڪ اھو جنھن مقرر ڪيو توتي قرآن
لَرَآدُّكَ اِلٰى مَعَادٍ ؕ قُلْ رَّبِّيْٓ اَعْلَمُ مَنْ جَآءَ
اھو موٽائيندو توکي ماڳ تي، ❶ تون چؤ منھنجو رب وڌيڪ ڄاڻي ٿو تہ ڪنھن آندي
بِالْهُدٰى وَ مَنْ هُوَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٨٥﴾ وَ مَا كُنْتَ تَرْجُوْٓا
ھدايت ۽ ڪير آھي اھو گمراھي پڌري ۾. ۽ نہ ھئين تون آسرو رکندو
اَنْ يُّلْقٰٓى اِلَيْكَ الْكِتٰبُ اِلَّا رَحْمَةً
تہ موڪليو ويندو توڏانھن قرآن مگر مليو رحمت سان،
مِّنْ رَّبِّكَ فَلَا تَكُوْنَنَّ ظَهِيْرًا لِّلْكٰفِرِيْنَ ﴿٨٦﴾ وَ
تنھنجي رب ڪان پوءِ ھرگز نہ ٿجانءِ مددگار ڪافرن جو. ❷ ۽
لَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ بَعْدَ اِذْ اُنْزِلَتْ اِلَيْكَ
اُھي ھرگز نہ روڪين توکي الله جي حڪمن ڪان جڏھن لاٿا ويا توڏانھن
وَ ادْعُ اِلٰى رَبِّكَ وَ لَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿٨٧﴾ ج
۽ سڏ پنھنجي رب ڏانھن ۽ نہ ٿيءُ مشرڪن مان. ❸
وَ لَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ ۘ لَآ
۽ نہ پڪار الله سان گڏ مالڪ ٻيو، ناھي
اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۫ قف كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلَّا
ڪوئي بندگي جي لائق مگر اھو، ھر شيءِ فنا ٿيندڙ آھي مگر
وَجْهَهٗ ؕ لَهُ الْحُكْمُ وَ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٨٨﴾ ع
انھي جي ذات، ❹ انھيءَ جوئي حڪم آھي ۽ انھيءَ ڏانھن ئي موٽايا ويندؤ.

وقف لازم

ع ٩ ١٢

سُوْرَةُ الْعَنْكَبُوْتِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ تِسْعٌ وَّسِتُّوْنَ اٰيَةً وَّسَبْعُ رُكُوْعَاتٍ

سورت عنكبوت مكي آهي ۽ اها اُڻهتر آيتون ۽ ست ركوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

الٓمّٓ ۚ ① اَ حَسِبَ النَّاسُ اَنْ يُّتْرَكُوْٓا اَنْ يَّقُوْلُوْٓا اٰمَنَّا

الٓمّٓ. ① ڇا سمجهيو آهي ماڻهن تہ ڇُٽي ويندا هن چوڻ تي تہ اسان ايمان آندو آهي

وَ هُمْ لَا يُفْتَنُوْنَ ② وَ لَقَدْ فَتَنَّا الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ

۽ اهي نہ آزمايا ويندا. ② ۽ يقينن اسان آزمايو انهن کي جيڪي انهن کان اڳ هئا

فَلَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِيْنَ صَدَقُوْا وَ لَيَعْلَمَنَّ

پوءِ ضرور ظاهر ڪندو الله انهن کي جن سچ چيو ۽ ضرور ظاهر ڪندو

الْكٰذِبِيْنَ ③ اَمْ حَسِبَ الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ السَّيِّاٰتِ اَنْ

ڪوڙن کي. ③ ڇا سمجهيو آهي انهن جيڪي ڪن ٿا بڇڙا ڪم تہ

يَّسْبِقُوْنَا ؕ سَآءَ مَا يَحْكُمُوْنَ ④ مَنْ كَانَ يَرْجُوْا

نڪري ويندا اسان کان، برو آهي اهو جيڪو فيصلو ٿا ڪن. ④ جيڪو اميد رکي ٿو

لِقَآءَ اللّٰهِ فَاِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ لَاٰتٍ ؕ وَ هُوَ السَّمِيْعُ

الله سان ملاقات جي پوءِ وعدو الله جو ايندڙ آهي، ۽ اهو ٻڌندڙ

الْعَلِيْمُ ⑤ وَ مَنْ جَاهَدَ فَاِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهٖ ؕ اِنَّ

ڄاڻندڙ آهي. ⑤ ۽ جيڪو جهاد ڪندو پوءِ رڳو جهاد ڪري ٿو پنهنجي نفس لاءِ، بيشڪ

اللّٰهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ⑥ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا

الله بي پرواهہ آهي جهان وارن کان. ⑥ ۽ جن ايمان آندو ۽ ڪم ڪيا

الصّٰلِحٰتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ وَ

چڱا ضرور اسان معاف ڪنداسون انهن کان گناهہ انهن جا ۽

لَنَجۡزِيَنَّهُمۡ اَحۡسَنَ الَّذِيۡ كَانُوۡا يَعۡمَلُوۡنَ ﴿٧﴾ وَ وَصَّيۡنَا
ضرور بدلو ڏينداسون انهن کي زور ڀلو ان ڪان جيڪي ڪندا هئا. ۽ حُڪم ڪيوسون
الۡاِنۡسَانَ بِوَالِدَيۡهِ حُسۡنًا ؕ وَ اِنۡ جَاهَدٰكَ
انسان کي پنهنجي ماءُ پيءُ سان چڱي هلت جو، ۽ جيڪڏهن اهي وڙهن توسان
لِتُشۡرِكَ بِيۡ مَا لَيۡسَ لَكَ بِهٖ عِلۡمٌ فَلَا
جيئن تون شريڪ ڪرين مون سان ان کي جو ناهي توکي ان جو علم پوءِ نه
تُطِعۡهُمَا ؕ اِلَيَّ مَرۡجِعُكُمۡ فَاُنَبِّئُكُمۡ بِمَا كُنۡتُمۡ
چيو وٺ انهن جو، مون ڏانهن آهي موٽڻ توهان جو پوءِ ٻڌائيندس توهان کي جيڪي توهان
تَعۡمَلُوۡنَ ﴿٨﴾ وَ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
ڪم ڪندا هئا. ❶ ۽ جن ايمان آندو ۽ ڪم ڪيا چڱا
لَنُدۡخِلَنَّهُمۡ فِي الصّٰلِحِيۡنَ ﴿٩﴾ وَ مِنَ النَّاسِ مَنۡ
ضرور داخل ڪنداسون انهن کي ڀلن ماڻهن ۾. ۽ کي ماڻهو اهڙا آهن
يَّقُوۡلُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ فَاِذَاۤ اُوۡذِيَ فِي اللّٰهِ
جو چون ٿا اسان ايمان آندوسون الله تي پوءِ جڏهن ان کي ايذاءُ ڏنو ويو الله جي راهه ۾
جَعَلَ فِتۡنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللّٰهِ ؕ وَ لَئِنۡ جَآءَ نَصۡرٌ
ته ڪري ٿو ماڻهن جي ستائڻ کي جهڙو عذاب الله جو، ۽ جيڪڏهن اچي مدد
مِّنۡ رَّبِّكَ لَيَقُوۡلُنَّ اِنَّا كُنَّا مَعَكُمۡ ؕ اَوَ لَيۡسَ اللّٰهُ بِاَعۡلَمَ
تنهنجي رب جي ته چون ٿا اسان توهان سان گڏ آهيون، ۽ ڇا ناهي الله ڄاڻندڙ
بِمَا فِيۡ صُدُوۡرِ الۡعٰلَمِيۡنَ ﴿١٠﴾ وَ لَيَعۡلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا
ان کي جيڪو سينن ۾ آهي جهان وارن کي. ۽ ضرور ڄاڻندو الله ايمان وارن کي
وَ لَيَعۡلَمَنَّ الۡمُنٰفِقِيۡنَ ﴿١١﴾ وَ قَالَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا لِلَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا
۽ ضرور ڄاڻندو ڪوڙن ماڻهن کي. ❷ ۽ چيو ڪافرن ايمان وارن کي

اتَّبِعُوْا سَبِيْلَنَا وَ لْنَحْمِلْ خَطٰيٰكُمْ ؕ وَ مَا هُمْ بِحٰمِلِيْنَ

هلو اسان جي رستي تي ۽ اسان کڻنداسون گناهه توهان جا، ۽ ناهن اهي کڻندڙ

مِنْ خَطٰيٰهُمْ مِّنْ شَيْءٍ ؕ اِنَّهُمْ لَكٰذِبُوْنَ ﴿١٢﴾ وَ لَيَحْمِلُنَّ اَثْقَالَهُمْ

انهن جي گناهن مان ڪجهه به، بيشڪ اهي ڪوڙا آهن. ۽ ضرور کڻندا پنهنجا بار

وَ اَثْقَالًا مَّعَ اَثْقَالِهِمْ ؗ وَ لَيُسْئَلُنَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

۽ ٻيا بار پنهنجي بارن سان گڏ، ۽ ضرور پڇا ڪئي ويندن قيامت ڏينهن

عَمَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿١٣﴾ وَ لَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوْحًا اِلٰى قَوْمِهٖ

انهن ڳالهين بابت جي ناهيندا هئا. ۽ اسان موڪليوسون نوح کي سندس قوم ڏانهن

فَلَبِثَ فِيْهِمْ اَلْفَ سَنَةٍ اِلَّا خَمْسِيْنَ عَامًا ؕ فَاَخَذَهُمُ الطُّوْفَانُ

پوءِ رهيو انهن ۾ هزار سال پنجاهه سالن گهٽ، ❶ پوءِ ورتو انهن کي طوفان

وَ هُمْ ظٰلِمُوْنَ ﴿١٤﴾ فَاَنْجَيْنٰهُ وَ اَصْحٰبَ السَّفِيْنَةِ وَ جَعَلْنٰهَآ

۽ اهي ظالم هئا. پوءِ بچايوسون ان کي ۽ ٻيڙي وارن کي ۽ ڪيوسون ان کي

اٰيَةً لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿١٥﴾ وَ اِبْرٰهِيْمَ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا

عبرت جهان وارن لاءِ. ۽ ابراهيم کي جڏهن چيائين پنهنجي قوم کي بندگي ڪريو

اللّٰهَ وَ اتَّقُوْهُ ؕ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٦﴾

الله جي ۽ ڊڄو انهيءَ کان، اهو اتوَ ڀلو توهان لاءِ جيڪڏهن توهان سمجهه رکو ٿا.

اِنَّمَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَوْثَانًا وَّ تَخْلُقُوْنَ اِفْكًا ؕ اِنَّ

رڳو پوڄيو ٿا الله کان سواءِ بتن کي ۽ ناهيو ٿا ڪوڙ، بيشڪ

الَّذِيْنَ تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَا يَمْلِكُوْنَ لَكُمْ رِزْقًا

جن کي توهان پوڄيو ٿا سواءِ الله جي اهي نه آهن مالڪ توهان جي رزق جا

فَابْتَغُوْا عِنْدَ اللّٰهِ الرِّزْقَ وَ اعْبُدُوْهُ وَ اشْكُرُوْا لَهٗ ؕ

پوءِ گهرو الله وٽان رزق کي ۽ بندگي ڪريو ان جي ۽ شڪر ڪريو انهي جو،

اِلَيۡهِ تُرۡجَعُوۡنَ ﴿۱۷﴾ وَ اِنۡ تُكَذِّبُوۡا فَقَدۡ كَذَّبَ اُمَمٌ

ان ڏانهن ئي موٽايا ويندؤ. ۽ جيڪڏهن ڪوڙو ڪندؤ پوءِ ڪوڙو ڪيو هو ڪيترين قومن

مِّنۡ قَبۡلِكُمۡ ؕ وَ مَا عَلَى الرَّسُوۡلِ اِلَّا الۡبَلٰغُ الۡمُبِيۡنُ ﴿۱۸﴾ اَوَ لَمۡ

توهان کان اڳ، ۽ ناهي رسول تي مگر پهچائڻ پڌرو. ڇا نه

يَرَوۡا كَيۡفَ يُبۡدِئُ اللّٰهُ الۡخَلۡقَ ثُمَّ يُعِيۡدُهٗ ؕ اِنَّ

ٿا ڏسن ڪيئن نئون پيدا ڪري ٿو الله خلق کي وري موٽائي ٿو ان کي، بيشڪ

ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيۡرٌ ﴿۱۹﴾ قُلۡ سِيۡرُوۡا فِى الۡاَرۡضِ فَانۡظُرُوۡا كَيۡفَ

اهو الله تي آسان آهي. چؤ گهمو ملڪ ۾ پوءِ ڏسو ڪيئن

بَدَاَ الۡخَلۡقَ ثُمَّ اللّٰهُ يُنۡشِئُ النَّشۡاَةَ الۡاٰخِرَةَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ

شروع ڪيائين پيدائش وري الله اٿاريندو اُٿارڻ ٻيهر، بيشڪ الله

عَلٰى كُلِّ شَىۡءٍ قَدِيۡرٌ ﴿۲۰﴾ ۚ يُعَذِّبُ مَنۡ يَّشَآءُ وَ يَرۡحَمُ

هر شيءِ تي قادر آهي. عذاب ڪري ٿو جنهن کي گهري ۽ رحم ڪري ٿو

مَنۡ يَّشَآءُ ۚ وَ اِلَيۡهِ تُقۡلَبُوۡنَ ﴿۲۱﴾ وَ مَاۤ اَنۡتُمۡ بِمُعۡجِزِيۡنَ

جنهن کي چاهي، ۽ انهيءَ ڏانهن موٽايا ويندؤ. ۽ ناهيو اوهين عاجز ڪندڙ

فِى الۡاَرۡضِ وَ لَا فِى السَّمَآءِ ۫ وَ مَا لَكُمۡ مِّنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ

زمين ۾ ۽ نڪي آسمان ۾ ۽ ناهي ڪوئي توهان جو الله کان سواءِ

مِنۡ وَّلِىٍّ وَّ لَا نَصِيۡرٍ ﴿۲۲﴾ ۧ وَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ

ڪو حمايتي ۽ نڪي مددگار. ۽ (1) جن انڪار ڪيو اهي الله جي آيتن جو

وَ لِقَآئِهٖۤ اُولٰٓئِكَ يَئِسُوۡا مِنۡ رَّحۡمَتِىۡ وَ اُولٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٌ

۽ ان سان ملڻ جو اهي نا اميد ٿيا منهنجي رحمت کان ۽ انهن لاءِ آهي عذاب

اَلِيۡمٌ ﴿۲۳﴾ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوۡمِهٖۤ اِلَّاۤ اَنۡ قَالُوا اقۡتُلُوۡهُ

دردناڪ. (2) پوءِ نه هئو ڪو جواب سندس قوم جو (3) مگر هي چيائون ته قتل ڪريوس

اَوْ حَرِّقُوْهُ فَاَنْجٰىهُ اللّٰهُ مِنَ النَّارِ ؕ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰیٰتٍ

يا ساڙيوس پوءِ بچايو ان کي الله باهه کان، يقينن انهيءَ ۾ نشانيون آهن

لِّقَوْمٍ یُّؤْمِنُوْنَ ﴿۲۴﴾ وَ قَالَ اِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ

ماڻهن لاءِ جيکي ايمان آڻين ٿا. ۽ چيائين رڳو بڻايو آهي توهان الله کان سواءِ

اَوْثَانًا ۙ مَّوَدَّةَ بَیْنِكُمْ فِی الْحَیٰوةِ الدُّنْیَا ۚ ثُمَّ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ

بتن کي دوستي لاءِ هڪ ٻئي ۾ دنيا جي حياتي ۾، وري قيامت ڏينهن

یَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَّ یَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا ۫ وَّ

انڪار ڪندا هڪڙا توهان مان ٻين جو ۽ لعنت ڪندا هڪڙا ٻين کي ۽

مَاْوٰىكُمُ النَّارُ وَ مَا لَكُمْ مِّنْ نّٰصِرِیْنَ ﴿۲۵﴾ ۙۖ فَاٰمَنَ لَهٗ

جاءِ توهان جي آهي باهه ۽ نه هوندو توهان لاءِ ڪوئي مددگار. پوءِ مڃيو انهيءَ کي

لُوْطٌ ۘ وَ قَالَ اِنِّیْ مُهَاجِرٌ اِلٰی رَبِّیْ ؕ اِنَّهٗ هُوَ الْعَزِیْزُ

لوط، ❶ ۽ چيائين مان ڇڏيان ٿو وطن ❷ پنهنجي رب خاطر، بيشڪ اهو زبردست آهي

الْحَكِیْمُ ﴿۲۶﴾ وَ وَهَبْنَا لَهٗۤ اِسْحٰقَ وَ یَعْقُوْبَ وَ جَعَلْنَا

حڪمت وارو آهي. ۽ بخشيوسون ان کي اسحاق ۽ يعقوب ۽ مقرر ڪئي سون

فِیْ ذُرِّیَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَ الْكِتٰبَ وَ اٰتَیْنٰهُ اَجْرَهٗ فِی الدُّنْیَا ۚ وَ

ان جي اولاد ۾ نبوت ۽ ڪتاب ۽ ڏنوسون ان کي بدلو ان جو دنيا ۾، ۽

اِنَّهٗ فِی الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِیْنَ ﴿۲۷﴾ وَ لُوْطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖۤ

اهو آخرت ۾ آهي صالحن مان. ۽ لوط کي جڏهن چيائين پنهنجي قوم کي

اِنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ الْفَاحِشَةَ ۫ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَحَدٍ

ته توهان ڪيو ٿا اهڙي بي حيائي جو نه اڳي ڪئي توهان کان اها ڪنهن به

مِّنَ الْعٰلَمِیْنَ ﴿۲۸﴾ اَىِٕنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ الرِّجَالَ وَ تَقْطَعُوْنَ السَّبِیْلَ ۙ۬ ۵

جهان وارن مان. ڇا توهان اچو ٿا مردن تي ۽ ڪپيو ٿا رستي کي ❸

وقف لازم

وَ تَاْتُوْنَ فِیْ نَادِیْكُمُ الْمُنْكَرَ ؕ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖۤ اِلَّاۤ

۽ ڪيو ٿا پنهنجي ڪچهري ۾ بچڙائي، پوءِ نہ هئو جواب ان جي قوم جو مگر

اَنْ قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِیْنَ ﴿۲۹﴾

هي چيائون تہ آڻ اسان تي عذاب الله جو جيڪڏهن تون آهين سچن مان.

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِیْ عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِیْنَ ﴿۳۰﴾ ع وَ لَمَّا

چيائين اي رب منهنجا مدد ڪر منهنجي فسادي قوم تي. ۽ جڏهن

ع ۳ ۸ ۱۵

جَآءَتْ رُسُلُنَاۤ اِبْرٰهِیْمَ بِالْبُشْرٰى ۙ قَالُوْۤا اِنَّا مُهْلِكُوْۤا

آندي هُئِي اسان جي رسولن ابراهيم وٽ خوشخبري انهن چيو اسان تباهہ ڪندڙ آهيون

اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْیَةِ ۚ اِنَّ اَهْلَهَا كَانُوْا ظٰلِمِیْنَ ﴿۳۱﴾ ۚۖ قَالَ اِنَّ

هن ڳوٺ وارن کي، بيشڪ ان جا رهاڪو آهن ڏوهاري. چيائين تہ

فِیْهَا لُوْطًا ؕ قَالُوْا نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَنْ فِیْهَا ز

ان ۾ لوط بہ آهي، چيائون اسان ڄاڻون ٿا تن کي جيڪي اتي آهن،

لَنُنَجِّیَنَّهٗ وَ اَهْلَهٗۤ اِلَّا امْرَاَتَهٗ ۗ كَانَتْ

ضرور بچائينداسون ان کي ۽ سندس عيال کي مگر زال ان جي اُها آهي

مِنَ الْغٰبِرِیْنَ ﴿۳۲﴾ وَ لَمَّاۤ اَنْ جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوْطًا سِیْٓءَ

پوئتي رهندڙن ۾. ۽ جڏهن اچي پهتا قاصد اسان جا لوط وٽ تہ ڳڻتي ٿيس

بِهِمْ وَ ضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَّ قَالُوْا لَا تَخَفْ وَ لَا

انهن جي ۽ تنگ ٿيو انهن جي ڪري دل ۾ (۱) ۽ انهن چيو نہ ڊڄ ۽ نڪي

تَحْزَنْ قف اِنَّا مُنَجُّوْكَ وَ اَهْلَكَ اِلَّا امْرَاَتَكَ كَانَتْ

ڏک ڪر، (۲) اسان بچائينداسون توکي ۽ گهر وارن کي مگر تنهنجي زال اها هوندي

مِنَ الْغٰبِرِیْنَ ﴿۳۳﴾ اِنَّا مُنْزِلُوْنَ عَلٰۤى اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْیَةِ رِجْزًا

رهندن ۾. اسان لاهيندڙ آهيون هن ڳوٺ وارن تي عذاب

مِّنَ السَّمَآءِ بِمَا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ ﴿۳۴﴾ وَ لَقَدْ تَّرَكْنَا
آسمان کان جو اهي بدڪاري ڪندا هئا. ۽ بيشڪ ڪري ڇڏيوسون

مِنْهَآ اٰيَةًۢ بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿۳۵﴾ وَ اِلٰى مَدْيَنَ
ان ڳوٺ کي نشاني پڌري ❶ سمجهدار ماڻهن لاءِ. ۽ موڪليوسون مدين ڏانهن

اَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۙ فَقَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَ
انهن جي ڀاءُ شعيب کي، پوءِ چيائين اي منهنجي قوم بندگي ڪريو الله جي ۽

ارْجُوا الْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَ لَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ﴿۳۶﴾
اميد رکو آخري ڏينهن جي ۽ نه ٿيو ملڪ ۾ فساد ڪندڙ.

فَكَذَّبُوْهُ فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوْا
پوءِ ڪوڙو چيائون ان کي پوءِ ورتو انهن کي زلزلي پوءِ ٿي پيا صبح سان

فِيْ دَارِهِمْ جٰثِمِيْنَ ﴿۳۷﴾ وَ عَادًا وَّ ثَمُوْدَا۟ وَ قَدْ تَّبَيَّنَ
پنهنجن گهرن ۾ گوڏن ڀر. ۽ ڪيوسون هلاڪ عاد ۽ ثمود کي ۽ ظاهر آهن

لَكُمْ مِّنْ مَّسٰكِنِهِمْ ۫ وَ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ
توهان تي کي گهر انهن جا، ۽ سينگاريا انهن لاءِ شيطان سندن عمل

فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيْلِ وَ كَانُوْا مُسْتَبْصِرِيْنَ ﴿۳۸﴾ ۙ وَ
پوءِ روڪيائين انهن کي راهه کان ۽ هئا سمجهي سگهندڙ. ❷ ۽

قَارُوْنَ وَ فِرْعَوْنَ وَ هَامٰنَ ۫ وَ لَقَدْ جَآءَهُمْ مُّوْسٰى
قارون ۽ فرعون ۽ هامان کي، ۽ ڪٽي آيو انهن وٽ موسيٰ

بِالْبَيِّنٰتِ فَاسْتَكْبَرُوْا فِي الْاَرْضِ وَ مَا كَانُوْا سٰبِقِيْنَ ﴿۳۹﴾ ۚۖ
نشانيون پوءِ وڏائي ڪيائون ملڪ ۾ ۽ نه هئا زور ٿيندڙ.

فَكُلًّا اَخَذْنَا بِذَنْۢبِهٖ ۚ فَمِنْهُمْ مَّنْ اَرْسَلْنَا
پوءِ سڀني کي ورتوسون گناهه جي ڪري، پوءِ انهن مان ڪو اهڙو هئو جو موڪليوسون

عَلَيۡهِ حَاصِبًاۚ وَ مِنۡهُمۡ مَّنۡ اَخَذَتۡهُ الصَّيۡحَةُۚ وَ

ان تي پٿرن جو مينهن، ۽ انهن مان ڪنهن کي ورتو ڪڙڪي، ۽

مِنۡهُمۡ مَّنۡ خَسَفۡنَا بِهِ الۡاَرۡضَۚ وَ مِنۡهُمۡ مَّنۡ

انهن مان ڪنهن کي گنوايوسون ڌرتي ۾، ۽ انهن مان ڪنهن کي

اَغۡرَقۡنَاۚ وَ مَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظۡلِمَهُمۡ وَلٰكِنۡ كَانُوۡۤا

ٻوڙيوسون، ۽ نہ آهي الله اهڙو جو ظلم ڪري انهن تي پر اهي

اَنۡفُسَهُمۡ يَظۡلِمُوۡنَ ﴿٤٠﴾ مَثَلُ الَّذِيۡنَ اتَّخَذُوۡا مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ

پنهنجو پاڻ تي ظلم ڪندا هئا. مثال انهن جو جن بڻايا الله ڪان سواءِ

اَوۡلِيَآءَ كَمَثَلِ الۡعَنۡكَبُوۡتِۚ اِتَّخَذَتۡ بَيۡتًاؕ وَ اِنَّ

ٻيا حمايتي جهڙو مثال ڪوريئڙي جو، ① جنهن بڻايو گهر، ۽ بيشڪ

اَوۡهَنَ الۡبُيُوۡتِ لَبَيۡتُ الۡعَنۡكَبُوۡتِۘ لَوۡ كَانُوۡا يَعۡلَمُوۡنَ ﴿٤١﴾

زور ڪمزور گهر آهي گهر ڪوريئڙي جو، جيڪر اهي سمجهن ها.

وقف لازم

اِنَّ اللّٰهَ يَعۡلَمُ مَا يَدۡعُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِهٖ مِنۡ شَيۡءٍؕ

بيشڪ الله ڄاڻي ٿو اهو سڏين ٿا انهي کان سواءِ جنهن بہ شيءِ کي،

وَ هُوَ الۡعَزِيۡزُ الۡحَكِيۡمُ ﴿٤٢﴾ وَ تِلۡكَ الۡاَمۡثَالُ

۽ اهوئي زبردست آهي حڪمت وارو آهي. ۽ اِهي مثال

نَضۡرِبُهَا لِلنَّاسِۚ وَ مَا يَعۡقِلُهَاۤ اِلَّا

ٻڌايون ٿا ماڻهن لاءِ، ۽ نہ ٿا سمجهن انهن کي مگر

الۡعٰلِمُوۡنَ ﴿٤٣﴾ خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضَ

علم وارا. پيدا ڪيو الله آسمانن ۽ زمين کي

بِالۡحَقِّؕ اِنَّ فِيۡ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّلۡمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿٤٤﴾ ع

جيئن گهربو هئو، بيشڪ انهي ۾ نشاني آهي ايمان وارن لاءِ.

ع ١٤ ١٦

اُتۡلُ مَاۤ اُوۡحِیَ اِلَیۡكَ مِنَ الۡكِتٰبِ وَ اَقِمِ الصَّلٰوةَ ؕ
پڙهي ٻڌاءِ جيڪي وحي ڪيو ويو توڏانهن ڪتاب ۽ قائم ڪر نماز،

اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنۡهٰی عَنِ الۡفَحۡشَآءِ وَ الۡمُنۡكَرِ ؕ وَ لَذِكۡرُ اللّٰهِ
بيشڪ نماز روڪي ٿي ❶ بي حيائي ۽ بڇڙائيءَ کان، ۽ البت ذڪر الله جو

اَكۡبَرُ ؕ وَ اللّٰهُ یَعۡلَمُ مَا تَصۡنَعُوۡنَ ﴿۴۵﴾ وَ لَا تُجَادِلُوۡۤا
تمام وڏو آهي، ۽ الله ڄاڻي ٿو جيڪي ڪيو ٿا. ۽ نه جهڳڙو ڪريو

اَهۡلَ الۡكِتٰبِ اِلَّا بِالَّتِیۡ هِیَ اَحۡسَنُ ٭ۖ اِلَّا الَّذِیۡنَ
اهل ڪتاب سان مگر اهڙي طرح جو اهو بهتر هجي ❷ مگر انهن سان

ظَلَمُوۡا مِنۡهُمۡ وَ قُوۡلُوۡۤا اٰمَنَّا بِالَّذِیۡۤ اُنۡزِلَ
جيڪي بي انصافي ڪن انهن مان ۽ چئو اسان مڃيوسون ان ڪي جيڪي نازل ڪيو ويو

اِلَیۡنَا وَ اُنۡزِلَ اِلَیۡكُمۡ وَ اِلٰـهُنَا وَ اِلٰـهُكُمۡ وَاحِدٌ
اسان ڏانهن ۽ نازل ڪيو ويو توهان ڏانهن ۽ مالڪ اسان جو ۽ مالڪ توهان جو هڪ آهي

وَّ نَحۡنُ لَهٗ مُسۡلِمُوۡنَ ﴿۴۶﴾ وَ كَذٰلِكَ اَنۡزَلۡنَاۤ اِلَیۡكَ الۡكِتٰبَ ؕ
۽ اسين انهي جا فرمانبردار آهيون. ۽ اهڙي طرح نازل ڪيوسون توڏانهن ڪتاب،

فَالَّذِیۡنَ اٰتَیۡنٰهُمُ الۡكِتٰبَ یُؤۡمِنُوۡنَ بِهٖ ۚ وَ مِنۡ هٰۤؤُلَآءِ مَنۡ
پوءِ اهي جن کي ڏنوسون ڪتاب سي مڃين ٿا ان کي، ۽ هنن مان ٻه ڪي

یُّؤۡمِنُ بِهٖ ؕ وَ مَا یَجۡحَدُ بِاٰیٰتِنَاۤ اِلَّا الۡكٰفِرُوۡنَ ﴿۴۷﴾ وَ مَا
مڃين ٿا ان کي، ۽ نه ٿا انڪار ڪن اسان جي آيتن جو مگر ڪافر. ۽ نه

كُنۡتَ تَتۡلُوۡا مِنۡ قَبۡلِهٖ مِنۡ كِتٰبٍ وَّ لَا تَخُطُّهٗ
تون پڙهندو هئين ان کان اڳ ۾ ڪوئي ڪتاب ۽ نه لکندو هئين ان کي

بِیَمِیۡنِكَ اِذًا لَّارۡتَابَ الۡمُبۡطِلُوۡنَ ﴿۴۸﴾ بَلۡ هُوَ اٰیٰتٌ ۢ
ساڄي هٿ پنهنجي سان جو شڪ ۾ پون اهي ڪوڙا. ❸ پر اهو قرآن آيتون

بَيِّنٰتٌ فِيْ صُدُوْرِ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ ؕ وَ مَا يَجْحَدُ
پڌريون آهن سينن ۾ انهن جي جن کي ملي آهي ڄاڻ، ۽ نہ ٿا انڪار ڪن
بِاٰيٰتِنَاۤ اِلَّا الظّٰلِمُوْنَ ﴿٤٩﴾ وَ قَالُوْا لَوْلَاۤ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيٰتٌ
اسان جي آيتن جو مگر ظالم. ۽ چيائون ڇو نہ لاٿيون ويون مٿس نشانيون
مِّنْ رَّبِّهٖ ؕ قُلْ اِنَّمَا الْاٰيٰتُ عِنْدَ اللّٰهِ ؕ وَ اِنَّمَاۤ اَنَا نَذِيْرٌ
سندس رب کان، تون چئو رڳو نشانيون الله وٽ آهن، ۽ رڳو آءٌ ڊيڄاريندڙ آهيان
مُّبِيْنٌ ﴿٥٠﴾ اَوَ لَمْ يَكْفِهِمْ اَنَّاۤ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ
پڌرو. ڇا نہ ڪافي ٿيو انهن کي جو اسان لاٿوسون تو تي ڪتاب
يُتْلٰى عَلَيْهِمْ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَرَحْمَةً وَّ ذِكْرٰى لِقَوْمٍ
اهو پڙهجي ٿو انهن تي، بيشڪ انهيءَ ۾ رحمت ۽ نصيحت آهي ماڻهن لاءِ
ع ٥ ٧ ١ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٥١﴾ ع قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ بَيْنِيْ وَ بَيْنَكُمْ شَهِيْدًا ۚ
جيڪي مڃين ٿا. چئو ڪافي آهي الله منهنجي ۽ توهان جي وچ ۾ شاهد،
يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِالْبَاطِلِ
اهو ڄاڻي ٿو جيڪي آسمانن ۾ ۽ زمين ۾ آهي، ۽ جن ماڻهن مڃيو ڪوڙ کي
وَ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ ۙ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٥٢﴾ وَ يَسْتَعْجِلُوْنَكَ
۽ ڪفر ڪيائون الله جو، اهي ئي نقصان وارا آهن. ❶ ۽ تڪڙو گهرن ٿا توکان
بِالْعَذَابِ ؕ وَ لَوْلَاۤ اَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَآءَهُمُ الْعَذَابُ ؕ
عذاب کي، ۽ جيڪڏهن نہ هجي ها وقت مقرر تہ اچي ها انهن تي عذاب،
وَ لَيَاْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَّ هُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٥٣﴾ يَسْتَعْجِلُوْنَكَ
۽ اوس ايندو انهن تي اوچتو ۽ اهي نہ ڄاڻندا. تڪڙو گهرن ٿا توکان
بِالْعَذَابِ ؕ وَ اِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيْطَةٌۢ بِالْكٰفِرِيْنَ ﴿٥٤﴾ ۙ يَوْمَ
عذاب، ۽ بيشڪ دوزخ گهيرو ڪندڙ آهي ڪافرن تي. جنهن ڏينهن

يَغۡشٰهُمُ الۡعَذَابُ مِنۡ فَوۡقِهِمۡ وَ مِنۡ تَحۡتِ اَرۡجُلِهِمۡ وَ يَقُوۡلُ

ڏڪيندو انهن کي عذاب انهن جي مٿان ۽ انهن جي پيرن هيٺان ۽ چوندو

ذُوۡقُوۡا مَا كُنۡتُمۡ تَعۡمَلُوۡنَ ﴿۵۵﴾ يٰعِبَادِىَ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡۤا اِنَّ

چکو ان کي جو توهان ڪندا هئا. اي منهنجا ٻانهؤ جن ايمان آندو آهي بيشڪ

اَرۡضِىۡ وَاسِعَةٌ فَاِيَّاىَ فَاعۡبُدُوۡنِ ﴿۵۶﴾ كُلُّ نَفۡسٍ ذَآئِقَةُ

ڌرتي منهنجي ڪشادي آهي پوءِ منهنجي ئي عبادت ڪريو.❶ هر جيئرو چکڻ وارو آهي

الۡمَوۡتِ قف ثُمَّ اِلَيۡنَا تُرۡجَعُوۡنَ ﴿۵۷﴾ وَ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا

موت کي، پوءِ اسان ڏانهن موٽايا ويندؤ. ۽ جن ايمان آندو ۽ ڪم ڪيا

الصّٰلِحٰتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمۡ مِّنَ الۡجَنَّةِ غُرَفًا تَجۡرِىۡ مِنۡ تَحۡتِهَا

چڱا اسان رهائينداسون انهن کي جنت جي ماڙين ۾ وهن ٿيون جن جي هيٺان

الۡاَنۡهٰرُ خٰلِدِيۡنَ فِيۡهَا ط نِعۡمَ اَجۡرُ الۡعٰمِلِيۡنَ ﴿۵۸﴾ صلے الَّذِيۡنَ صَبَرُوۡا

واهيون هميشه رهندا ان ۾، واهه جو اجر آهي ڪم ڪندڙن جو. انهن جو جن صبر ڪيو

وَ عَلٰى رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُوۡنَ ﴿۵۹﴾ وَ كَاَيِّنۡ مِّنۡ دَآبَّةٍ لَّا تَحۡمِلُ رِزۡقَهَا صلے

۽ پنهنجي رب تي ڀروسو ڪيو.❷ ۽ ڪيترائي جيتامڙا نه ٿا کڻن ڇُوٽو پنهنجو،

اللّٰهُ يَرۡزُقُهَا وَ اِيَّاكُمۡ صلے وَ هُوَ السَّمِيۡعُ الۡعَلِيۡمُ ﴿۶۰﴾ وَ لَئِنۡ

الله ڏئي ٿو انهن کي ۽ اوهان کي ۽ اهوئي ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. ۽ جيڪڏهن

سَاَلۡتَهُمۡ مَّنۡ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضَ وَ سَخَّرَ الشَّمۡسَ

پُڇندين انهن کان ته ڪنهن خلقيو آسمانن ۽ زمين کي ۽ تابع ڪيو سج

وَ الۡقَمَرَ لَيَقُوۡلُنَّ اللّٰهُ ج فَاَنّٰى يُؤۡفَكُوۡنَ ﴿۶۱﴾ اَللّٰهُ يَبۡسُطُ

۽ چنڊ کي ته ضرور چوندا الله، پوءِ ڪيڏانهن ڦيريا ٿا وڃن. الله ڪشادو ڪري ٿو

الرِّزۡقَ لِمَنۡ يَّشَآءُ مِنۡ عِبَادِهٖ وَ يَقۡدِرُ لَهٗ ط اِنَّ اللّٰهَ

رزق جنهن لاءِ گهري ٿو پنهنجن ٻانهن مان ۽ گهٽ ڪري ٿو ان جو، بيشڪ الله

بِكُلِّ شَیْءٍ عَلِیْمٌ ﴿٦٢﴾ وَ لَىِٕنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ نَّزَّلَ

هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي. ۽ جيڪڏهن تون پڇا ڪندين انهن کان ته ڪنهن لاتو

مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَحْیَا بِهِ الْاَرْضَ مِنْۢ بَعْدِ مَوْتِهَا

آسمان مان پاڻي پوءِ آباد ڪيائين ان سان زمين کي ان جي غير آباد هجڻ کان پوءِ

لَیَقُوْلُنَّ اللّٰهُ ؕ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا

ته ضرور چوندا الله، تون چئو سڀ ساراهه الله لاءِ آهي، پر گهڻا انهن مان نه

يَعْقِلُوْنَ ﴿٦٣﴾ وَ مَا هٰذِهِ الْحَیٰوةُ الدُّنْیَاۤ اِلَّا لَهْوٌ وَّ لَعِبٌ ؕ وَ اِنَّ

ٿا سمجهن. ۽ ناهي هيءَ حياتي دنيا جي مگر ريجهه ۽ راند، ۽ بيشڪ

الدَّارَ الْاٰخِرَةَ لَهِیَ الْحَیَوَانُ ۘ لَوْ كَانُوْا یَعْلَمُوْنَ ﴿٦٤﴾ فَاِذَا

گهر آخرت جو اهائي آهي حياتي، جيڪڏهن سمجهن ها. پوءِ جڏهن

رَكِبُوْا فِی الْفُلْكِ دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِیْنَ لَهُ الدِّیْنَ ۚ۬ فَلَمَّا

چڙهن ٿا ٻيڙي ۾ پڪارين ٿا الله کي سچائي رکندڙ ان جي دين لاءِ، پوءِ جڏهن

نَجّٰىهُمْ اِلَى الْبَرِّ اِذَا هُمْ یُشْرِكُوْنَ ﴿٦٥﴾ۙ لِیَكْفُرُوْا

بچائي آڻي ٿو انهن کي سُڪيءَ تي انهي وقت اهي شرڪ ٿا ڪن. جيئن انڪار ڪن

بِمَاۤ اٰتَیْنٰهُمْ ۙۚ وَ لِیَتَمَتَّعُوْا ٚ فَسَوْفَ یَعْلَمُوْنَ ﴿٦٦﴾ اَوَ لَمْ یَرَوْا اَنَّا

اسان جي ڏني جو، ۽ پِل ته مزو ماڻين، پوءِ جلد ڄاڻندا. ڇا نه ڏٺائون ته اسان

جَعَلْنَا حَرَمًا اٰمِنًا وَّ یُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ ؕ اَفَبِالْبَاطِلِ

ڪيو آهي حرم کي امن وارو حالانڪ ڪنيا وڃن ٿا ماڻهو انهن جي چوڌاري، ڇا پوءِ ڪوڙ تي

یُؤْمِنُوْنَ وَ بِنِعْمَةِ اللّٰهِ یَكْفُرُوْنَ ﴿٦٧﴾ وَ مَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ

يقين ٿا رکن ۽ الله جي احسان جو انڪار ٿا ڪن. ۽ ڪير وڌيڪ ظالم آهي ان کان

افْتَرٰی عَلَی اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَآءَهٗ ؕ

جيڪو گهڙي الله تي ڪوڙ يا ڪوڙو ڪري حق کي جڏهن اهو وٽس اچي،

اَلَيۡسَ فِيۡ جَهَنَّمَ مَثۡوًى لِّلۡكٰفِرِيۡنَ ﴿٦٨﴾ وَ الَّذِيۡنَ جَاهَدُوۡا فِيۡنَا

ڇا ناهي دوزخ ۾ جاءِ منڪرن جي. ۽ جن جهاد ڪيو اسان لاءِ

لَنَهۡدِيَنَّهُمۡ سُبُلَنَا ؕ وَ اِنَّ اللّٰهَ لَمَعَ الۡمُحۡسِنِيۡنَ ﴿٦٩﴾ ع

ته ضرور وٺائيندا سون انهن کي واٽون پنهنجون، ۽ بيشڪ الله گڏ آهي چڱائي وارن سان.

سُوۡرَةُ الرُّوۡمِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ سِتُّوۡنَ اٰيَةً وَّسِتُّ رُكُوۡعَاتٍ

سورت روم مڪي آهي ۽ اها سٺ آيتون ۽ ڇهه رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

الٓمّٓ ﴿١﴾ غُلِبَتِ الرُّوۡمُ ﴿٢﴾ لا فِيۡۤ اَدۡنَى الۡاَرۡضِ وَ هُمۡ مِّنۡۢ بَعۡدِ غَلَبِهِمۡ

الٓمّٓ. ❶ هارايو رومين. پر واري ملڪ ۾ ۽ اهي هارائڻ کان پوءِ

سَيَغۡلِبُوۡنَ ﴿٣﴾ لا فِيۡ بِضۡعِ سِنِيۡنَ ؕ﴿٥﴾ لِلّٰهِ الۡاَمۡرُ مِنۡ قَبۡلُ وَ

اجهو سوڀارا ٿيندا. ٽورن ئي سالن ۾ الله جوئي آهي سڀ ڪم اڳي ۽

مِنۡۢ بَعۡدُ ؕ وَ يَوۡمَئِذٍ يَّفۡرَحُ الۡمُؤۡمِنُوۡنَ ﴿٤﴾ لا بِنَصۡرِ اللّٰهِ ؕ

پوءِ، ۽ تنهن ڏينهن خوش ٿيندا مسلمان. الله جي مدد سان،

يَنۡصُرُ مَنۡ يَّشَآءُ ؕ وَ هُوَ الۡعَزِيۡزُ الرَّحِيۡمُ ﴿٥﴾ لا وَعۡدَ اللّٰهِ ؕ

اهو مدد ڪري ٿو جنهن کي چاهي، ۽ اهوئي زبردست آهي رحم وارو آهي. ٿيو الله جو وعدو،

لَا يُخۡلِفُ اللّٰهُ وَعۡدَهٗ وَلٰكِنَّ اَكۡثَرَ النَّاسِ لَا يَعۡلَمُوۡنَ ﴿٦﴾

نه ڦيريندو الله پنهنجي وعدي کي پر گهڻا ماڻهو نه ٿا ڄاڻن.

يَعۡلَمُوۡنَ ظَاهِرًا مِّنَ الۡحَيٰوةِ الدُّنۡيَا ۖۚ وَ هُمۡ عَنِ الۡاٰخِرَةِ

ڄاڻن ٿا ظاهري دنيا جي زندگي، ۽ اهي آخرت کان

هُمۡ غٰفِلُوۡنَ ﴿٧﴾ اَوَلَمۡ يَتَفَكَّرُوۡا فِيۡۤ اَنۡفُسِهِمۡ قف مَا خَلَقَ اللّٰهُ

بي خبر آهن. ڇا نه ٿا سوچين پنهنجين دلين ۾ ته پيدا ڪيو الله

السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ وَ اَجَلٍ

آسمانن ۽ زمين کي ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي رڳو حق سان ۽ وقت

مُّسَمًّى ؕ وَ اِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَآئِ رَبِّهِمْ لَكٰفِرُوْنَ ﴿۸﴾

مقرر سان، ۽ ڪيترائي ماڻهو پنهنجي رب جي ملاقات جو انڪار ڪندڙ آهن.

اَوَ لَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ

ڇا نه سير ڪيو اٿن زمين ۾ پوءِ ڏسن ته ڪيئن ٿيو انجام

الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ كَانُوْٓا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَّ اَثَارُوا

انهن کان اڳين جو، اهي هئا وڌيڪ انهن کان طاقت ۾ ۽ کيڙيائون

الْاَرْضَ وَ عَمَرُوْهَآ اَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوْهَا وَ جَآءَتْهُمْ

ڌرتي کي ۽ آباد ڪيائون ان کي وڌيڪ انهي کان جو آباد ڪيو هنن ان کي ۽ آندا انهن وٽ

رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ؕ فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْٓا

سندن رسولن چٽا حڪم، پوءِ ناهي ائين الله جو ظلم ڪري انهن تي پر اهي

اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿۹﴾ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِيْنَ اَسَآءُوا السُّوْٓاٰى

پاڻ تي ظلم ڪندا هئا. پوءِ ٿيو انجام انهن جو جن برائي ڪئي تمام بڇڙو

اَنْ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَ كَانُوْا بِهَا يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿۱۰﴾ اَللّٰهُ

جو ڪوڙو ڪيائون الله جي آيتن کي ۽ هئا انهن تي مسخري ڪندا. الله

يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿۱۱﴾

نئين سر ڪري ٿو پيدائش وري موٽائي ٿو ان کي پوءِ انهيءَ ڏانهن رجوع ڪيا ويندؤ.

وَ يَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُوْنَ ﴿۱۲﴾ وَ لَمْ يَكُنْ

۽ جنهن ڏينهن ٿيندي قيامت نا اميد ٿيندا ڏوهاري. ۽ نه هوندا

لَّهُمْ مِّنْ شُرَكَآئِهِمْ شُفَعٰٓؤُا وَ كَانُوْا بِشُرَكَآئِهِمْ

انهن لاءِ سندن شريڪن مان ڪي به سفارش ڪندڙ ۽ اهي ٿيندا پنهنجن شريڪن جا

كٰفِرِيۡنَ ﴿۱۳﴾ وَ يَوۡمَ تَقُوۡمُ السَّاعَةُ يَوۡمَئِذٍ يَّتَفَرَّقُوۡنَ ﴿۱۴﴾ فَاَمَّا
انڪار ڪندڙ. ۽ جنهن ڏينهن قيامت ٿيندي تنهن ڏينهن وچڙي ويندا. پوءِ
الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَهُمۡ فِيۡ رَوۡضَةٍ يُّحۡبَرُوۡنَ ﴿۱۵﴾
جن ايمان آندو ۽ ڪيا ڪم چڱا تہ اهي باغ ۾ بهاري ڪرايا ويندا.
وَ اَمَّا الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا وَ كَذَّبُوۡا بِاٰيٰتِنَا وَ لِقَآئِ الۡاٰخِرَةِ
۽ پر جن ڪفر ڪيو ۽ ڪوڙو ڪيائون اسان جي آيتن کي ۽ آخرت جي ملاقات کي
فَاُولٰٓئِكَ فِي الۡعَذَابِ مُحۡضَرُوۡنَ ﴿۱۶﴾ فَسُبۡحٰنَ اللّٰهِ حِيۡنَ تُمۡسُوۡنَ
پوءِ اهي عذاب ۾ پڪڙيل هوندا. پوءِ تسبيح پڙهو الله جي جڏهن شام ٿا ڪريو
وَ حِيۡنَ تُصۡبِحُوۡنَ ﴿۱۷﴾ وَ لَهُ الۡحَمۡدُ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ
۽ جڏهن صبح ٿا ڪريو. ۽ انهي جي ساراهہ آهي آسمانن ۽ زمين ۾
وَ عَشِيًّا وَّ حِيۡنَ تُظۡهِرُوۡنَ ﴿۱۸﴾ يُخۡرِجُ الۡحَيَّ مِنَ الۡمَيِّتِ وَ
۽ ٽيپهريءَ جو ۽ جڏهن ٻيپهري ٿا ڪريو. ❶ ڪڍي ٿو جيئري کي مُئل مان ۽
يُخۡرِجُ الۡمَيِّتَ مِنَ الۡحَيِّ وَ يُحۡيِ الۡاَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَا ؕ
ڪڍي ٿو مئل کي جيئري مان ۽ آباد ڪري ٿو زمين کي ان جي غير آباد ٿيڻ کان پوءِ.
وَ كَذٰلِكَ تُخۡرَجُوۡنَ ﴿۱۹﴾ ۧ وَ مِنۡ اٰيٰتِهٖۤ اَنۡ خَلَقَكُمۡ
۽ اهڙي طرح ڪڍيا ويندؤ. ۽ انهي جي نشانين مان هي آهي تہ پيدا ڪيائين توهان کي
مِّنۡ تُرَابٍ ثُمَّ اِذَاۤ اَنۡتُمۡ بَشَرٌ تَنۡتَشِرُوۡنَ ﴿۲۰﴾ وَ مِنۡ اٰيٰتِهٖۤ
مٽي مان ❷ پوءِ تڏهن توهان ماڻهو ٿي پکڙجي پيا آهيو. ۽ ان جي نشانين مان آهي
اَنۡ خَلَقَ لَكُمۡ مِّنۡ اَنۡفُسِكُمۡ اَزۡوَاجًا لِّتَسۡكُنُوۡۤا اِلَيۡهَا وَ
تہ پيدا ڪيائين توهان لاءِ توهان جي جنس مان جويون جيئن آرام وٺو انهن وٽ ۽
جَعَلَ بَيۡنَكُمۡ مَّوَدَّةً وَّ رَحۡمَةً ؕ اِنَّ فِيۡ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ
ڪيائين توهان جي وچ ۾ پيار ۽ ٻاجهہ بيشڪ انهي ۾ نشانيون آهن

ع ٢ ٩ ٥

لِّقَوۡمٍ يَّتَفَكَّرُوۡنَ ﴿٢١﴾ وَ مِنۡ اٰيٰتِهٖ خَلۡقُ السَّمٰوٰتِ وَ
انهن لاءِ جيڪي سوچ تا ڪن. ۽ ان جي نشانين مان آهي پيدا ڪرڻ آسمانن ۽

الۡاَرۡضِ وَ اخۡتِلَافُ اَلۡسِنَتِكُمۡ وَ اَلۡوَانِكُمۡ ؕ اِنَّ فِيۡ ذٰلِكَ
زمين جو ۽ جدا جدا هجڻ توهان جي زبانن ۽ رنگن جو. ❶ بيشڪ انهي ۾

لَاٰيٰتٍ لِّلۡعٰلِمِيۡنَ ﴿٢٢﴾ وَ مِنۡ اٰيٰتِهٖ مَنَامُكُمۡ بِالَّيۡلِ وَ
نشانيون آهن علم وارن لاءِ. ۽ ان جي نشانين مان آهي ننڊ ڪرڻ توهان جي رات جو ۽

النَّهَارِ وَ ابۡتِغَآؤُكُمۡ مِّنۡ فَضۡلِهٖ ؕ اِنَّ فِيۡ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ
ڏينهن جو ۽ طلبڻ توهان جو ان جي فضل ڪي، بيشڪ انهي ۾ نشانيون آهن

لِّقَوۡمٍ يَّسۡمَعُوۡنَ ﴿٢٣﴾ وَ مِنۡ اٰيٰتِهٖ يُرِيۡكُمُ الۡبَرۡقَ
ماڻهن لاءِ جيڪي ٻڌن ٿا. ۽ ان جي نشانين مان آهي جو ڏيکاري ٿو توهان کي وڄ

خَوۡفًا وَّ طَمَعًا وَّ يُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَيُحۡيٖ بِهِ
خوف لاءِ ۽ اميد لاءِ ❷ ۽ لاهي ٿو آسمان کان پاڻي پوءِ جيئرو ڪري ٿو ان سان

الۡاَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَا ؕ اِنَّ فِيۡ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوۡمٍ
ڌرتي کي ان جي موت کان پوءِ، بيشڪ انهي ۾ نشانيون آهن ماڻهن لاءِ

يَّعۡقِلُوۡنَ ﴿٢٤﴾ وَ مِنۡ اٰيٰتِهٖۤ اَنۡ تَقُوۡمَ السَّمَآءُ وَ الۡاَرۡضُ
جيڪي سمجهن ٿا. ۽ ان جي نشانين مان آهي جو قائم آهن آسمان ۽ زمين

بِاَمۡرِهٖ ؕ ثُمَّ اِذَا دَعَاكُمۡ دَعۡوَةً ۖۗ مِّنَ الۡاَرۡضِ ۖۗ
ان جي امر سان، وري جڏهن سڏ ڪندو توهان کي هڪڙو سڏ، ڌرتي مان

اِذَاۤ اَنۡتُمۡ تَخۡرُجُوۡنَ ﴿٢٥﴾ وَ لَهٗ مَنۡ فِي السَّمٰوٰتِ وَ
ان وقت توهان نڪري پوندؤ. ۽ ان جوئي آهي جيڪي آسمانن ۽

الۡاَرۡضِ ؕ كُلٌّ لَّهٗ قٰنِتُوۡنَ ﴿٢٦﴾ وَ هُوَ الَّذِيۡ يَبۡدَؤُا
زمين ۾ آهي، سمورا انهي جا تابعدار آهن. ۽ اهو ئي آهي جو نئين سر ڪري ٿو

الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ وَ هُوَ اَهْوَنُ عَلَيْهِ ؕ وَ لَهُ
پيدائش وري موٽائي ٿو ان کي ۽ اهو تمام آسان آهي ان تي، ۽ انهيءَ جو

الْمَثَلُ الْاَعْلٰى فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ۚ وَ هُوَ الْعَزِيْزُ
شان تمام بلند آهي آسمانن ۽ زمين ۾ ۽ اهو زبردست آهي

الْحَكِيْمُ ﴿٢٧﴾ ضَرَبَ لَكُمْ مَّثَلًا مِّنْ اَنْفُسِكُمْ ؕ هَلْ لَّكُمْ
حڪمت وارو آهي. ٻڌايائين توهان کي مثال توهان جي نفسن جو، ته ڇا توهان لاءِ

مِنْ مَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِّنْ شُرَكَآءَ فِيْ مَا رَزَقْنٰكُمْ
توهان جي ٻانهن مان آهي ڪوئي شريڪ ان ۾ جيڪي ڏنوسون توهان کي

فَاَنْتُمْ فِيْهِ سَوَآءٌ تَخَافُوْنَهُمْ كَخِيْفَتِكُمْ اَنْفُسَكُمْ ؕ
ڇا پوءِ اوهين انهي ۾ برابر آهيو ڊڄو ٿا انهن کان جيئن ڊڄڻ توهان جو پنهنجن کان،

كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿٢٨﴾ بَلِ اتَّبَعَ
اهڙي طرح کولي ٻڌايون ٿا نشانيون ماڻهن لاءِ جيڪي سمجهن ٿا. پر هلن ٿا

الَّذِيْنَ ظَلَمُوْٓا اَهْوَآءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ فَمَنْ يَّهْدِيْ
ظالم پنهنجن خواهشن تي بنا سمجهه جي، پوءِ ڪير رستو ڏيکاريندو

مَنْ اَضَلَّ اللّٰهُ ؕ وَ مَا لَهُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ﴿٢٩﴾
ان کي جنهن کي گمراهه ڪيو الله، ۽ ناهي انهن لاءِ ڪوئي مددگار. ❶

فَاَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّيْنِ حَنِيْفًا ؕ فِطْرَتَ اللّٰهِ الَّتِيْ
پوءِ تون سڌو ڪر پنهنجو منهن دين لاءِ هڪ طرفو ٿي، الله جي دين تي جنهن تي

فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا ؕ لَا تَبْدِيْلَ لِخَلْقِ اللّٰهِ ؕ ذٰلِكَ الدِّيْنُ
پيدا ڪيائين انسان کي، ❷ ناهي ڪا مٽ سٽ الله جي خلقڻ ۾، اهوئي دين

الْقَيِّمُ ۙ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٠﴾ ۙ مُنِيْبِيْنَ اِلَيْهِ
سڌو آهي پر گهڻا ماڻهو نه ٿا ڄاڻن. ٿيو رجوع ڪندڙ انهي ڏانهن

وَ اتَّقُوۡهُ وَ اَقِيۡمُوا الصَّلٰوةَ وَ لَا تَكُوۡنُوۡا مِنَ الۡمُشۡرِكِيۡنَ ۝٣١

۽ ڊڄو ان کان ۽ قائم ڪريو نماز کي ۽ نہ ٿيو مشرڪن مان.

مِنَ الَّذِيۡنَ فَرَّقُوۡا دِيۡنَهُمۡ وَ كَانُوۡا شِيَعًا ؕ كُلُّ حِزۡبٍۢ

انهن مان جن ڦوٽ وڌي پنهنجي دين ۾ ۽ ٿيا فرقا، سڀ ٽولا

بِمَا لَدَيۡهِمۡ فَرِحُوۡنَ ۝٣٢ وَ اِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوۡا

ان تي جيڪي وٽن آهي خوش ٿيندڙ آهن. ❶ ۽ جڏهن پهچي ٿي ماڻهن کي تڪليف تہ سڏين ٿا

رَبَّهُمۡ مُّنِيۡبِيۡنَ اِلَيۡهِ ثُمَّ اِذَآ اَذَاقَهُمۡ مِّنۡهُ

پنهنجي رب کي رجوع ٿيندڙ انهي ڏانهن پوءِ جڏهن چکائي ٿو انهن کي پنهنجي طرفان

رَحۡمَةً اِذَا فَرِيۡقٌ مِّنۡهُمۡ بِرَبِّهِمۡ يُشۡرِكُوۡنَ ۝٣٣ لِيَكۡفُرُوۡا

رحمت تہ ان وقت ئي ڪي ماڻهو انهن مان پنهنجي رب سان شريڪ ٿا ڪن. جيئن انڪار ڪن

بِمَآ اٰتَيۡنٰهُمۡ ؕ فَتَمَتَّعُوۡا وقفة فَسَوۡفَ تَعۡلَمُوۡنَ ۝٣٤ اَمۡ اَنۡزَلۡنَا عَلَيۡهِمۡ

اسان جي ڏني جو، پوءِ نفعو وٺو، پوءِ جلد ڄاڻندؤ. يا اسان لاٿو آهي انهن تي

سُلۡطٰنًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوۡا بِهٖ يُشۡرِكُوۡنَ ۝٣٥ وَ اِذَآ اَذَقۡنَا

ڪو دليل پوءِ اهو چوين ٿو جنهن کي ان سان شريڪ ڪندا آهن. ۽ جڏهن چکايون ٿا

النَّاسَ رَحۡمَةً فَرِحُوۡا بِهَا ؕ وَ اِنۡ تُصِبۡهُمۡ سَيِّئَةٌۢ

ماڻهن کي رحمت خوش ٿين ٿا ان تي، ۽ جيڪڏهن پهچي ٿي انهن کي ڪا برائي

بِمَا قَدَّمَتۡ اَيۡدِيۡهِمۡ اِذَا هُمۡ يَقۡنَطُوۡنَ ۝٣٦ اَوَ لَمۡ يَرَوۡا

ان سبب جو موڪليو سندن هٿن ان وقت اهي نا اميد ٿا ٿين. ڇا نہ ڏٺائون

اَنَّ اللّٰهَ يَبۡسُطُ الرِّزۡقَ لِمَنۡ يَّشَآءُ وَ يَقۡدِرُ ؕ اِنَّ

تہ الله ڪشادو ڪري ٿو رزق جنهن جو گهري ۽ گهٽ ڪري ٿو، ❷ بيشڪ

فِيۡ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوۡمٍ يُّؤۡمِنُوۡنَ ۝٣٧ فَاٰتِ ذَا الۡقُرۡبٰى

انهيءَ ۾ نشانيون آهن انهن ماڻهن لاءِ جيڪي يقين رکن ٿا. پوءِ ڏي مائٽ کي

حَقَّهٗ وَ الْمِسْكِيْنَ وَ ابْنَ السَّبِيْلِ ؕ ذٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ

سندس حَقُ ۽ مسڪين کي ۽ مسافر کي، اهو تمام ڀلو آهي انهن لاءِ

يُرِيْدُوْنَ وَجْهَ اللّٰهِ ۫ وَ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿۳۸﴾ وَ مَآ اٰتَيْتُمْ

جيڪي چاهين ٿا رضا الله جي ۽ اهي ئي ڪامياب آهن. ۽ جيڪو ڏيو ٿا

مِّنْ رِّبًا لِّيَرْبُوَاۡ فِيْۤ اَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوْا عِنْدَ اللّٰهِ ۚ

ڪو وياج ته جيئن واڌارو ٿئي ماڻهن جي مالن ۾ سو نه وڌندو الله وٽ،

وَ مَآ اٰتَيْتُمْ مِّنْ زَكٰوةٍ تُرِيْدُوْنَ وَجْهَ اللّٰهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ

۽ اهو جيڪي ڏيو ٿا زڪوات ۾ گهرندي رضا الله جي پوءِ اهي ئي

الْمُضْعِفُوْنَ ﴿۳۹﴾ اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ

ٻيڻو ڪمائيندڙ آهن. (1) الله اهو آهي جنهن پيدا ڪيو توهان کي پوءِ رزق ڏنائين توهان کي

ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيْكُمْ ؕ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَّنْ

وري ماريندو توهان کي وري جياريندو توهان کي، آهي ڪوئي اوهان جي شريڪن مان جو

يَّفْعَلُ مِنْ ذٰلِكُمْ مِّنْ شَيْءٍ ؕ سُبْحٰنَهٗ وَ تَعٰلٰى

ڪري ٿو انهن ڪمن مان ڪا شيءِ، پاڪائي آهي انهي جي ۽ اهو مٿانهون آهي

عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿۴۰﴾ ع ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ بِمَا ع ٤ ١٣ ٧

انهن کان جن کي شريڪ ٿا ڪن. ظاهر ٿيو فساد سڪيءَ ۾ ۽ سمنڊ ۾ (2) ان ڪري

كَسَبَتْ اَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيْقَهُمْ بَعْضَ الَّذِيْ عَمِلُوْا

جيڪي ڪيو ماڻهن جي هٿن جيئن چکائي انهن کي ڪجهه سزا سندن ڪمن جي

لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿۴۱﴾ قُلْ سِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوْا كَيْفَ

جيئن اهي رجوع ڪن. چؤ سير ڪريو ملڪ ۾ پوءِ نظر ڪريو ته ڪيئن

كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلُ ؕ كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّشْرِكِيْنَ ﴿۴۲﴾

ٿيو انجام انهن جو جيڪي اڳ هئا. هئا گهڻا انهن جا شريڪ ڪندڙ.

فَاَقِمۡ وَجۡهَكَ لِلدِّيۡنِ الۡقَيِّمِ مِنۡ قَبۡلِ اَنۡ يَّاۡتِيَ يَوۡمٌ

پوءِ تون سڌو رک منهن پنهنجو دين سڌي لاءِ انهي کان اڳ ۾ جو اچي اهڙو ڏينهن

لَّا مَرَدَّ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ يَوۡمَئِذٍ يَّصَّدَّعُوۡنَ ﴿۴۳﴾ مَنۡ كَفَرَ

جو موٽڻو ناهي الله جي طرفان ان ڏينهن ماڻهو ٽڙي پکڙي ويندا. جنهن ڪفر ڪيو

فَعَلَيۡهِ كُفۡرُهٗ ۚ وَ مَنۡ عَمِلَ صَالِحًا فَلِاَنۡفُسِهِمۡ يَمۡهَدُوۡنَ ﴿۴۴﴾ لا

پوءِ ان تي آهي ڪفر انهيءَ جو، ۽ جن ڪيا چڱا ڪم پوءِ پنهنجي لاءِ تا سداروڪن.

لِيَجۡزِيَ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ مِنۡ فَضۡلِهٖ ؕ

جيئن بدلو ڏئي انهن کي جن ايمان آندو ۽ ڪم ڪيا چڱا پنهنجي فضل مان ❶

اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الۡكٰفِرِيۡنَ ﴿۴۵﴾ وَ مِنۡ اٰيٰتِهٖۤ اَنۡ يُّرۡسِلَ

اهو نہ ٿو پسند ڪري ڪافرن کي. ۽ ان جي نشانين مان هي آهي تہ موڪلي ٿو

الرِّيَاحَ مُبَشِّرٰتٍ وَّ لِيُذِيۡقَكُمۡ مِّنۡ رَّحۡمَتِهٖ وَ لِتَجۡرِيَ

هوائون ❷ خوشخبري ڏيندڙ ۽ جيئن چکائي توهان کي پنهنجي ٻاجھ مان ۽ جيئن تہ هلن

الۡفُلۡكُ بِاَمۡرِهٖ وَ لِتَبۡتَغُوۡا مِنۡ فَضۡلِهٖ وَ لَعَلَّكُمۡ

ٻيڙيون ان جي حُڪم سان ۽ جيئن طلب ڪريو ان جي رزق مان ۽ مَنَ اوهان

تَشۡكُرُوۡنَ ﴿۴۶﴾ وَ لَقَدۡ اَرۡسَلۡنَا مِنۡ قَبۡلِكَ رُسُلًا اِلٰى قَوۡمِهِمۡ

شڪر ڪريو. ۽ اسان موڪليا سون توکان اڳي ڪيترا رسول سندن قومن ڏانهن

فَجَآءُوۡهُمۡ بِالۡبَيِّنٰتِ فَانۡتَقَمۡنَا مِنَ الَّذِيۡنَ اَجۡرَمُوۡا ؕ وَ

پوءِ آندائون انهن وٽ معجزا پوءِ بدلو ورتوسون انهن کان جن ڏوھ ڪيا، ۽

كَانَ حَقًّا عَلَيۡنَا نَصۡرُ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿۴۷﴾ اَللّٰهُ الَّذِيۡ يُرۡسِلُ

آهي حق اسان تي مدد ڪرڻ ايمان وارن جي. الله اهو آهي جو موڪلي ٿو

الرِّيٰحَ فَتُثِيۡرُ سَحَابًا فَيَبۡسُطُهٗ فِي السَّمَآءِ كَيۡفَ

هوائون پوءِ اٿارين ٿيون ڪڪر کي پوءِ پکيڙي ٿو ان کي آسمان ۾ جهڙي طرح

يَشَآءُ وَ يَجۡعَلُهٗ كِسَفًا فَتَرَى الۡوَدۡقَ يَخۡرُجُ
گهري ٿو ۽ ڪري ٿو ان کي ٽڪرا ٽڪرا پوءِ تون ڏسندين مينهن کي نڪري ٿو

مِنۡ خِلٰلِهٖ ۚ فَاِذَآ اَصَابَ بِهٖ مَنۡ يَّشَآءُ مِنۡ عِبَادِهٖۤ
ان جي وچان، پوءِ جڏهن پهچائي ٿو ان کي جنهن تي چاهي پنهنجي ٻانهن مان

اِذَا هُمۡ يَسۡتَبۡشِرُوۡنَ ۚ﴿۴۸﴾ وَ اِنۡ كَانُوۡا مِنۡ قَبۡلِ اَنۡ يُّنَزَّلَ
ته ان وقت اهي خوشي ٿا ڪن. ۽ بيشڪ هئا ان کان اڳي جو وسايو وڃي

عَلَيۡهِمۡ مِّنۡ قَبۡلِهٖ لَمُبۡلِسِيۡنَ ﴿۴۹﴾ فَانۡظُرۡ اِلٰۤى اٰثٰرِ رَحۡمَتِ اللّٰهِ
انهن تي پهريائين نا اميد. پوءِ نظر ڪر الله جي رحمت جي نشانين ڏانهن

كَيۡفَ يُحۡىِ الۡاَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَا ؕ اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحۡىِ
ڪيئن ٿو جياري زمين کي ان جي مرڻ کان پوءِ، بيشڪ اهو ئي جياريندڙ آهي

الۡمَوۡتٰى ۚ وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَىۡءٍ قَدِيۡرٌ ﴿۵۰﴾ وَ لَئِنۡ اَرۡسَلۡنَا رِيۡحًا
مئلن کي، ۽ اهو هر شيءِ تي قادر آهي. ۽ جيڪڏهن اسان موڪليون لُڪَ

فَرَاَوۡهُ مُصۡفَرًّا لَّظَلُّوۡا مِنۡۢ بَعۡدِهٖ يَكۡفُرُوۡنَ ﴿۵۱﴾ فَاِنَّكَ لَا
پوءِ ڏسن پوک هيڊي ته ٿري ٿين ٿا انهي کان پوءِ ڪفر ڪرڻ. پوءِ تون نه

تُسۡمِعُ الۡمَوۡتٰى وَ لَا تُسۡمِعُ الصُّمَّ الدُّعَآءَ اِذَا وَلَّوۡا
ٻڌائي سگهندين مُئن کي ❶ ۽ نه ٻُڌائيندين ٻوڙن کي سڏ جڏهن ڦريا

مُدۡبِرِيۡنَ ﴿۵۲﴾ وَ مَاۤ اَنۡتَ بِهٰدِ الۡعُمۡىِ عَنۡ ضَلٰلَتِهِمۡ ؕ اِنۡ
پُٺي ڏئي. ۽ ناهين تون دڳ لائيندڙ انڌن کي سندن گمراهي کان، رڳو

تُسۡمِعُ اِلَّا مَنۡ يُّؤۡمِنُ بِاٰيٰتِنَا فَهُمۡ مُّسۡلِمُوۡنَ ﴿۵۳﴾ ع
تون ٻُڌائيندين انهن کي جيڪي يقين رکن ٿا اسان جي آيتن تي پوءِ اهي ئي مسلمان آهين.

اَللّٰهُ الَّذِىۡ خَلَقَكُمۡ مِّنۡ ضُعۡفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنۡۢ بَعۡدِ ضُعۡفٍ
الله ئي آهي جنهن بڻايو توهان کي ڪمزوريءَ مان وري ڏنائين ڪمزوري کان پوءِ

ع ۵ ۱۳ ۸

قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنۢ بَعۡدِ قُوَّةٍ ضُعۡفًا وَّ شَيۡبَةً ؕ يَخۡلُقُ
سگهه وري ڏنائين طاقت کان پوءِ ڪمزوري ۽ ڪراڙپ، اهو پيدا ٿو ڪري

مَا يَشَآءُ ۚ وَ هُوَ الۡعَلِيۡمُ الۡقَدِيۡرُ ﴿۵۴﴾ وَ يَوۡمَ تَقُوۡمُ
جيڪي گهري ٿو، ۽ اهوئي ڄاڻندڙ آهي قدرت وارو آهي. ۽ جنهن ڏينهن ٿيندي

السَّاعَةُ يُقۡسِمُ الۡمُجۡرِمُوۡنَ ۙ۬ مَا لَبِثُوۡا غَيۡرَ سَاعَةٍ ؕ كَذٰلِكَ
قيامت قسم کڻندا ڏوهاري، نه ٽڪيا هئا مگر هڪ گهڙي، اهڙي طرح

كَانُوۡا يُؤۡفَكُوۡنَ ﴿۵۵﴾ وَ قَالَ الَّذِيۡنَ اُوۡتُوا الۡعِلۡمَ وَ الۡاِيۡمَانَ
ويندا هئا ابتا. ۽ چوندا اهي جن کي ڏنو ويو علم ۽ ايمان

لَقَدۡ لَبِثۡتُمۡ فِيۡ كِتٰبِ اللّٰهِ اِلٰى يَوۡمِ الۡبَعۡثِ ۫ فَهٰذَا يَوۡمُ
يقينن توهان رهيا آهيو الله جي لکيي ۾ تائين ڏينهن قيامت، پوءِ هي آهي ڏينهن

الۡبَعۡثِ وَلٰكِنَّكُمۡ كُنۡتُمۡ لَا تَعۡلَمُوۡنَ ﴿۵۶﴾ فَيَوۡمَئِذٍ لَّا يَنۡفَعُ
اُٿڻ جو پر توهان هئا نه ڄاڻندا. پوءِ ان ڏينهن نه نفعو ڏيندو

الَّذِيۡنَ ظَلَمُوۡا مَعۡذِرَتُهُمۡ وَ لَا هُمۡ يُسۡتَعۡتَبُوۡنَ ﴿۵۷﴾ وَ لَقَدۡ ضَرَبۡنَا
ظالمن کي بهانو انهن جو ۽ نڪي انهن جي توبهه گهربل آهي. ۽ بيشڪ بيان ڪياسون

لِلنَّاسِ فِيۡ هٰذَا الۡقُرۡاٰنِ مِنۡ كُلِّ مَثَلٍ ؕ وَ لَئِنۡ جِئۡتَهُمۡ
ماڻهن لاءِ هن قرآن ۾ هر طرح جا مثال، ۽ جيڪڏهن آڻيندين انهن وٽ

بِاٰيَةٍ لَّيَقُوۡلَنَّ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡۤا اِنۡ اَنۡتُمۡ اِلَّا مُبۡطِلُوۡنَ ﴿۵۸﴾
ڪا آيت ته ضرور چوندا ڪافر ناهيو توهان مگر ڪوڙ هڻندڙ.

كَذٰلِكَ يَطۡبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوۡبِ الَّذِيۡنَ لَا يَعۡلَمُوۡنَ ﴿۵۹﴾ فَاصۡبِرۡ اِنَّ
اهڙي طرح مهر هڻي ٿو الله انهن جي دلين تي جيڪي نه ٿا ڄاڻن. (١) پوءِ صبر ڪر بيشڪ

وَعۡدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّ لَا يَسۡتَخِفَّنَّكَ الَّذِيۡنَ لَا يُوۡقِنُوۡنَ ﴿۶۰﴾ ع
وعدو الله جو حق آهي ۽ نه هلڪو ڪن توکي اهي ماڻهو جيڪي نه ٿا يقين ڪن.

قرأ حفص بضم الضاد وفتحها في الثلاثة لكن الضم مختاره-١٣

سُوۡرَةُ لُقۡمٰنَ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اَرۡبَعٌ وَّثَلٰثُوۡنَ اٰيَةً وَّاَرۡبَعُ رُكُوۡعَاتٍ

سورت لقمان مکي آهي ۽ اها چوٽيهه آيتون ۽ چار رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

الٓمّٓ ۚ ﴿۱﴾ تِلۡكَ اٰيٰتُ الۡكِتٰبِ الۡحَكِيۡمِ ۙ ﴿۲﴾ هُدًى وَّ رَحۡمَةً

الٓمّٓ. ❶ هي آيتون آهن قرآن حڪيم جون. هدايت ۽ رحمت

لِّلۡمُحۡسِنِيۡنَ ۙ ﴿۳﴾ الَّذِيۡنَ يُقِيۡمُوۡنَ الصَّلٰوةَ وَ يُؤۡتُوۡنَ الزَّكٰوةَ وَ

ڀلارن لاءِ. جيڪي قائم ڪن ٿا نماز ۽ ڏين ٿا زڪوات ۽

هُمۡ بِالۡاٰخِرَةِ هُمۡ يُوۡقِنُوۡنَ ؕ ﴿۴﴾ اُولٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِّنۡ رَّبِّهِمۡ وَ

اهي آخرت تي يقين ٿا رکن. ❷ اهي آهن هدايت تي پنهنجي رب کان ۽

اُولٰٓئِكَ هُمُ الۡمُفۡلِحُوۡنَ ﴿۵﴾ وَ مِنَ النَّاسِ مَنۡ يَّشۡتَرِيۡ

اهي ئي ڪامياب آهن. ۽ ماڻهن مان ڪو اهڙو به آهي جو خريد ڪري ٿو

لَهۡوَ الۡحَدِيۡثِ لِيُضِلَّ عَنۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ بِغَيۡرِ عِلۡمٍ ۖ ق وَّ

راندجون ڳالهيون ❸ جيئن گمراهه ڪري الله جي راهه کان بنا سمجهه، ۽

يَتَّخِذَهَا هُزُوًا ؕ اُولٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٌ مُّهِيۡنٌ ﴿۶﴾ وَ اِذَا

بڻائي ٿو ان کي مسخري، انهن لاءِ آهي عذاب ذليل ڪندڙ. ۽ جڏهن

تُتۡلٰى عَلَيۡهِ اٰيٰتُنَا وَلّٰى مُسۡتَكۡبِرًا كَاَنۡ لَّمۡ يَسۡمَعۡهَا

پڙهجن ٿيون مٿس آيتون اسان جون پٺي ڏئي ٿو مغرور ٿي جڻ نه ٻڌائين انهن کي

كَاَنَّ فِيۡۤ اُذُنَيۡهِ وَقۡرًا ۚ فَبَشِّرۡهُ بِعَذَابٍ اَلِيۡمٍ ﴿۷﴾ اِنَّ

جڻ ته ان جي ڪنن ۾ ٻوڙاڻ آهي، پوءِ خبر ڏي انهي کي عذاب دردناڪ جي. ❹ بيشڪ

الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمۡ جَنّٰتُ النَّعِيۡمِ ۙ ﴿۸﴾

جن ايمان آندو ۽ ڪم ڪيا چڱا تن لاءِ آهن باغ نعمت وارا.

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا ؕ وَ هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿۹﴾
هميشہ رهندا انهن ۾، وعدو الله جو سچو آهي، ۽ اهو زبردست حڪمت وارو آهي.

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَ اَلْقٰى فِي الْاَرْضِ
ناهيائين آسمانن کي بنا ٿنڀ جي جو توهان ڏسو ان کي ۽ وڌائين زمين ۾

رَوَاسِيَ اَنْ تَمِيْدَ بِكُمْ وَ بَثَّ فِيْهَا مِنْ كُلِّ دَآبَّةٍ ؕ وَ
جبلَ متان لوڏي توهان کي ۽ پکيڙيائين ان ۾ هر قسم جا جانور، ۽

اَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَنْۢبَتْنَا فِيْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ
لاٿوسون آسمان مان پاڻي پوءِ ڦٽايون اسان ان ۾ هر قسم جون جنسون

كَرِيْمٍ ﴿۱۰﴾ هٰذَا خَلْقُ اللّٰهِ فَاَرُوْنِيْ مَاذَا خَلَقَ الَّذِيْنَ
يليون. هي آهي پيدا ڪرڻ الله جو پوءِ ڏيکاريو مون کي ڇا پيدا ڪيو آهي بين

مِنْ دُوْنِهٖ ؕ بَلِ الظّٰلِمُوْنَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿۱۱﴾ؑ وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا
انهي کان سواءِ؟ پر ظالم گمراهي پڌري ۾ آهن. ۽ بيشڪ ڏني سون

لُقْمٰنَ الْحِكْمَةَ اَنِ اشْكُرْ لِلّٰهِ ؕ وَ مَنْ يَّشْكُرْ فَاِنَّمَا
لقمان کي ❶ دانائي تہ شڪر ڪر الله جو، ۽ جيڪو شڪر ڪندو پوءِ رڳو

يَشْكُرُ لِنَفْسِهٖ ۚ وَ مَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ
شڪر ڪري ٿو پنهنجي لاءِ، ۽ جيڪو انڪار ڪندو تہ الله بي پرواهہ آهي

حَمِيْدٌ ﴿۱۲﴾ وَ اِذْ قَالَ لُقْمٰنُ لِابْنِهٖ وَ هُوَ يَعِظُهٗ
ساراهيل آهي. ۽ جڏهن چيو لقمان پنهنجي پُٽ کي ۽ اهو سمجهائي پيو ان کي

يٰبُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللّٰهِ ؕ اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيْمٌ ﴿۱۳﴾ وَ
اي پُٽڙا نہ شريڪ ڪر الله سان، بيشڪ شرڪ ظلم آهي وڏو. ۽

وَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ ۚ حَمَلَتْهُ اُمُّهٗ
پارت ڪئي سون انسان کي سندس ماءُ پيءُ لاءِ، ❷ ڪنيو پيٽ ۾ ان کي سندس ماءُ

ع ١٠ — وقف النبي ﷺ

وَهۡنًا عَلٰى وَهۡنٍ وَّ فِصٰلُهٗ فِىۡ عَامَيۡنِ اَنِ اشۡكُرۡ

تڪليف سان تڪليف تي ۽ ٿڃ ڇڏائڻ ان جي ٻن سالن ۾ ته شڪر ڪر

لِىۡ وَ لِوَالِدَيۡكَ ؕ اِلَىَّ الۡمَصِيۡرُ ﴿۱۴﴾ وَ اِنۡ

منهنجو ۽ پنهنجي ماءُ پيءُ جو، مون ڏانهن ئي موٽڻو اٿوَ. ۽ جيڪڏهن

جَاهَدٰكَ عَلٰۤى اَنۡ تُشۡرِكَ بِىۡ مَا لَيۡسَ لَكَ بِهٖ

جهيڙو ڪن تو سان هن لاءِ ته شريڪ ڪرين مون سان جو ناهي توکي ان جو

عِلۡمٌ فَلَا تُطِعۡهُمَا وَ صَاحِبۡهُمَا فِى الدُّنۡيَا مَعۡرُوۡفًا ز وَّ

علم پوءِ نه وٽ چيو انهن جو ۽ هل انهن ٻنهي سان دنيا ۾ ادب سان ① ۽

اتَّبِعۡ سَبِيۡلَ مَنۡ اَنَابَ اِلَىَّ ۚ ثُمَّ اِلَىَّ

هل رستو انهي جو جنهن منهن ڪيو مون ڏانهن، پوءِ مون ڏانهن ئي

مَرۡجِعُكُمۡ فَاُنَبِّئُكُمۡ بِمَا كُنۡتُمۡ تَعۡمَلُوۡنَ ﴿۱۵﴾ يٰبُنَىَّ

موٽڻ آهي توهان جو پوءِ ٻڌائيندس توهان کي اهو جو ڪندا هيؤ. اي پُٽڙا

اِنَّهَاۤ اِنۡ تَكُ مِثۡقَالَ حَبَّةٍ مِّنۡ خَرۡدَلٍ فَتَكُنۡ فِىۡ صَخۡرَةٍ اَوۡ

جيڪڏهن هجي وزن داڻي سرنهن جو پوءِ اهو هجي پٿر ۾ يا

فِى السَّمٰوٰتِ اَوۡ فِى الۡاَرۡضِ يَاۡتِ بِهَا اللّٰهُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ

آسمانن ۾ يا ڌرتي ۾ ته حاضر ڪندو ان کي الله. بيشڪ الله

لَطِيۡفٌ خَبِيۡرٌ ﴿۱۶﴾ يٰبُنَىَّ اَقِمِ الصَّلٰوةَ وَ اۡمُرۡ بِالۡمَعۡرُوۡفِ وَ انۡهَ

جهونجار خبردار آهي. ② اي پُٽڙا قائم ڪر نماز ۽ چؤ چڱائي ۽ روڪ

عَنِ الۡمُنۡكَرِ وَ اصۡبِرۡ عَلٰى مَاۤ اَصَابَكَ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ مِنۡ عَزۡمِ

برائي کان ۽ سهه جا تڪليف پهچي توکي، ③ بيشڪ اهو ضروري

الۡاُمُوۡرِ ﴿۱۷﴾ ۚ وَ لَا تُصَعِّرۡ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَ لَا تَمۡشِ فِى الۡاَرۡضِ

ڪمن مان آهي. ۽ نه موڙ ڳل پنهنجو ماڻهن کان ۽ نه هل زمين تي

مَرَحًاؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخۡتَالٍ فَخُوۡرٍ ۚ﴿۱۸﴾ وَ
آڪڙ سان، بيشڪ الله نہ ٿو پسند ڪري ڪنھن بہ ٽلندڙ وڏائي ڪندڙ ڪي. ۽
اقۡصِدۡ فِيۡ مَشۡيِكَ وَ اغۡضُضۡ مِنۡ صَوۡتِكَؕ اِنَّ اَنۡكَرَ
وچٿرو ٿيءُ پنھنجي ھلڻ ۾ ۽ گھٽاءِ پنھنجي آواز ڪي، بيشڪ زور بڇڙو
الۡاَصۡوَاتِ لَصَوۡتُ الۡحَمِيۡرِ ﴿ۧ۱۹﴾ اَلَمۡ تَرَوۡا اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ
آوازن مان البت آواز گڏھ جو آھي. (١) ڇا نہ ڏٺو توھان بيشڪ الله ڪم لاتائين
لَكُمۡ مَّا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الۡاَرۡضِ وَ اَسۡبَغَ
توھان لاءِ جيڪي آسمانن ۾ ۽ جيڪي زمين ۾ آھي ۽ پوريون ڪيائين
عَلَيۡكُمۡ نِعَمَهٗ ظَاهِرَةً وَّ بَاطِنَةًؕ وَ مِنَ النَّاسِ مَنۡ
توھان تي نعمتون پنھنجون ظاھري ۽ باطني، (٢) ۽ ڪي ماڻھو آھن جي
يُّجَادِلُ فِي اللّٰهِ بِغَيۡرِ عِلۡمٍ وَّ لَا هُدًى وَّ لَا كِتٰبٍ
جھڳڙو ڪن ٿا الله جي باري ۾ نہ سمجھ ۽ نہ ھدايت ۽ نہ ڪو ڪتاب
مُّنِيۡرٍ ﴿۲۰﴾ وَ اِذَا قِيۡلَ لَهُمُ اتَّبِعُوۡا مَاۤ اَنۡزَلَ اللّٰهُ قَالُوۡا
روشن. ۽ جڏھن چئجي انھن کي ھلو ان حڪم تي جيڪي لاٿو الله چون ٿا
بَلۡ نَتَّبِعُ مَا وَجَدۡنَا عَلَيۡهِ اٰبَآءَنَاؕ اَوَ لَوۡ
نہ ڪو اسان ھلنداسون ان تي لڌوسون جنھن تي ابن ڏاڏن پنھنجن کي، ڇا جيتوڻيڪ
كَانَ الشَّيۡطٰنُ يَدۡعُوۡهُمۡ اِلٰى عَذَابِ السَّعِيۡرِ ﴿۲۱﴾ وَ مَنۡ يُّسۡلِمۡ
شيطان سڏيندو رھي انھن کي دوزخ جي عذاب ڏانھن. ۽ جنھن ڪيو
وَجۡهَهٗۤ اِلَى اللّٰهِ وَ هُوَ مُحۡسِنٌ فَقَدِ اسۡتَمۡسَكَ بِالۡعُرۡوَةِ
منھن پنھنجو الله ڏانھن ۽ اھو چڱائي ڪندڙ آھي تہ بيشڪ اھو چنبڙيو ڪڙيءَ
الۡوُثۡقٰىؕ وَ اِلَى اللّٰهِ عَاقِبَةُ الۡاُمُوۡرِ ﴿۲۲﴾ وَ مَنۡ كَفَرَ فَلَا
مضبوط سان، ۽ الله جي طرف آھي پڇاڙي ھر ڪم جي. ۽ جنھن ڪفر ڪيو پوءِ نہ

يَحْزُنْكَ كُفْرُهٗ ؕ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا
ڏکوئي توکي ڪفر ان جو، اسان ڏي آهي موٽڻ انهن جو پوءِ ٻڌائينداسون کين جيڪي
عَمِلُوْا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿۲۳﴾ نُمَتِّعُهُمْ
ڪيائون، بيشڪ الله ڄاڻندڙ آهي راز سينن جي ڪي. نفعو ڏينداسون انهن کي
قَلِيْلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ اِلٰى عَذَابٍ غَلِيْظٍ ﴿۲۴﴾ وَ لَئِنْ
ٿورو پوءِ اَڙائينداسون انهن کي عذاب سخت ۾. ۽ جيڪڏهن
سَاَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ ؕ
پڇندين انهن کان تہ ڪنهن پيدا ڪيو آسمانن ۽ زمين کي تہ ضرور چوندا الله،
قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿۲۵﴾ لِلّٰهِ
چؤ سڀ ساراهہ الله جي آهي، پر گهڻا ماڻهو نہ ٿا ڄاڻن. الله جو ئي آهي
مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ﴿۲۶﴾
جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي، بيشڪ الله ئي بي پرواهہ آهي ساراهيل آهي.
وَلَوْ اَنَّ مَا فِي الْاَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ اَقْلَامٌ وَّ الْبَحْرُ
بيشڪ جيڪي بہ زمين ۾ آهن وڻ جيڪڏهن ٿين قلم ۽ سمنڊ
يَمُدُّهٗ مِنْۢ بَعْدِهٖ سَبْعَةُ اَبْحُرٍ مَّا نَفِدَتْ كَلِمٰتُ اللّٰهِ ؕ
ٿئي مَس ان جي ان ڪان پوءِ (ٻيا) ست سمنڊ نہ کُٽنديون ڳالهيون الله جون،
اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿۲۷﴾ مَا خَلْقُكُمْ وَ لَا
بيشڪ الله زبردست حڪيم آهي. ناهي پيدا ڪرڻ توهان جو ۽ نڪي
بَعْثُكُمْ اِلَّا كَنَفْسٍ وَّاحِدَةٍ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌۢ بَصِيْرٌ ﴿۲۸﴾
وري جيارڻ توهان جو مگر جيئن جند هڪڙي، بيشڪ الله ٻُڌندڙ ڏِسندڙ آهي.
اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُوْلِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَ يُوْلِجُ النَّهَارَ
ڇا نہ ڏٺو تو تہ الله وجهي ٿو رات کي ڏينهن ۾ ۽ وجهي ٿو ڏينهن کي

فِى الَّيۡلِ وَ سَخَّرَ الشَّمۡسَ وَ الۡقَمَرَ ۫ كُلٌّ يَّجۡرِىۡۤ اِلٰۤى اَجَلٍ
رات ۾ (١) ۽ ڪم ۾ لڳايائين سِج ۽ چنڊ کي سيئي هلن ٿا وقت

مُّسَمًّى وَّ اَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعۡمَلُوۡنَ خَبِيۡرٌ ﴿۲۹﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّ
مقرر تائين (٢) ۽ يقينن الله توهان جي عملن جي خبر رکندڙ آهي. اهو هن ڪري ته

اللّٰهَ هُوَ الۡحَقُّ وَ اَنَّ مَا يَدۡعُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِهِ الۡبَاطِلُ ۙ وَ
الله ئي سَچ آهي ۽ بيشڪ جن کي سڏين ٿا انهي کان سواءِ ڪوڙ آهي ۽

اَنَّ اللّٰهَ هُوَ الۡعَلِىُّ الۡكَبِيۡرُ ﴿۳۰﴾ ع اَلَمۡ تَرَ اَنَّ الۡفُلۡكَ تَجۡرِىۡ
بيشڪ الله ئي مٿانهون تمام وڏو آهي. ڇا نه ڏٺُءِ ته ٻيڙيون (٣) هلن ٿيون

فِى الۡبَحۡرِ بِنِعۡمَتِ اللّٰهِ لِيُرِيَكُمۡ مِّنۡ اٰيٰتِهٖ ؕ اِنَّ
سمنڊ ۾ الله جي فضل سان جيئن ڏيکاري توهان کي پنهنجون نشانيون، يقينن

فِىۡ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوۡرٍ ﴿۳۱﴾ وَ اِذَا غَشِيَهُمۡ
انهي ۾ نشانيون آهن هر صبر ڪندڙ شڪر ڪندڙ لاءِ. ۽ جڏهن ڍڪين ٿيون انهن کي

مَّوۡجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا اللّٰهَ مُخۡلِصِيۡنَ لَهُ الدِّيۡنَ ۬ فَلَمَّا
ڇوليون جهڙا ڪڪر ته پڪارين ٿا الله کي نِجي ڪندڙ ان لاءِ بندگي، پوءِ جڏهن

نَجّٰهُمۡ اِلَى الۡبَرِّ فَمِنۡهُمۡ مُّقۡتَصِدٌ ؕ وَ مَا
بچائي آڻي ٿو انهن کي سُڪيءَ ڏانهن پوءِ ڪي انهن مان وچٿرا هلن ٿا، ۽ نه

يَجۡحَدُ بِاٰيٰتِنَاۤ اِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُوۡرٍ ﴿۳۲﴾ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ
ٿو انڪار ڪري اسان جي آيتن جو مگر هر غدار بي شناس. اي انسانو! (٤)

اتَّقُوۡا رَبَّكُمۡ وَ اخۡشَوۡا يَوۡمًا لَّا يَجۡزِىۡ وَالِدٌ
خوف ڪريو پنهنجي رب جو ۽ ڊڄو انهي ڏينهن کان جو نه ٿو ڪم اچي پيءُ

عَنۡ وَّلَدِهٖ ۫ وَ لَا مَوۡلُوۡدٌ هُوَ جَازٍ عَنۡ وَّالِدِهٖ شَيۡـئًا ؕ اِنَّ
پنهنجي پُٽ کي، ۽ نه پُٽ ڪم ايندو پنهنجي پيءُ کي ڪجهه به، بيشڪ

وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۚ وَلَا

وعدو الله جو سچو آهي پوءِ نہ ڏوکوڏئي توهان کي دنيا جي حياتي، ۽ نہ

يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُوْرُ ﴿٣٣﴾ اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗ عِلْمُ

ڏوکوڏئي توهان کي الله جي نالي سان ڏوکي باز. بيشڪ الله وٽ آهي خبر

السَّاعَةِ ۚ وَ يُنَزِّلُ الْغَيْثَ ۚ وَ يَعْلَمُ مَا فِي الْاَرْحَامِ ؕ وَ

قيامت جي، ۽ اهو وسائي ٿو مينهن کي، ۽ ڄاڻي ٿو جيڪي ماءُ جي پيٽ ۾ آهي ۽

مَا تَدْرِيْ نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا ؕ وَمَا تَدْرِيْ نَفْسٌۢ

نہ ٿو سمجهي ڪوئي شخص تہ ڇا ڪندو سڀاڻي، ۽ نہ ٿو سمجهي ڪوئي شخص

بِاَيِّ اَرْضٍ تَمُوْتُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ خَبِيْرٌ ﴿٣٤﴾ ع

تہ ڪهڙي ملڪ ۾ مرندو، يقينن الله سڀ ڪجهہ ڄاڻندڙ خبر رکندڙ آهي.

ع ١٣

سُوْرَةُ السَّجْدَةِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَلٰثُوْنَ اٰيَةً وَّثَلٰثُ رُكُوْعَاتٍ

سورت سجده مڪي آهي ۽ اها ٽيهہ آيتون ۽ ٽي رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

الٓمّٓ ﴿١﴾ تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ لَا رَيْبَ فِيْهِ مِنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٢﴾

الٓمّٓ. نازل ڪرڻ قرآن جو ناهي ڪوشڪ ان ۾ رب العالمين جي طرفان آهي.

اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ ۚ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ

ڇا چون ٿا تہ پاڻ ناهيو اٿس ان کي، ائين ناهي اهو ثابت آهي تنهنجي رب طرفان

لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّآ اَتٰىهُمْ مِّنْ نَّذِيْرٍ مِّنْ قَبْلِكَ

جيئن ڊيڄارين تون انهن ماڻهن کي جو نہ آيو انهن ڏي ڪو ڊيڄاريندڙ توکان اڳ ۾

لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُوْنَ ﴿٣﴾ اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ

مَنَ اهي اچن راهہ تي. الله ئي آهي جنهن پيدا ڪيو آسمانن ۽ زمين کي

وَ مَا بَيْنَهُمَا فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ط

۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي ڇهن ڏينهن ۾ پوءِ قائم رهيو عرش تي،

مَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّلِيٍّ وَّ لَا شَفِيْعٍ ط اَ فَلَا

ناهي اوهان لاءِ ان کان سواءِ ڪوئي ويجهڙو ۽ نه مددگار، ڇا پوءِ نه

تَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٤﴾ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ مِنَ السَّمَآءِ اِلَى الْاَرْضِ ثُمَّ

ٿا ڌيان ڪريو. اهو هلائي ٿو حڪم کي آسمان کان زمين تائين وري

يَعْرُجُ اِلَيْهِ فِيْ يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهٗۤ اَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّوْنَ ﴿٥﴾

اهو چڙهي ٿو انهي ڏانهن هڪ ڏينهن ۾ جنهن جو انداز هزار سال آهي توهان جي ڳڻپ ۾.

ذٰلِكَ عٰلِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿٦﴾ لا الَّذِيْۤ

اهو ڄاڻندڙ آهي ڳجهه جو ۽ ظاهر جو زبردست آهي رحم وارو آهي. اهو

اَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهٗ وَ بَدَاَ خَلْقَ الْاِنْسَانِ

جنهن سُني ناهي هر شيءِ جا پيدا ڪيائين ۽ شروع ڪيائين بناوت انسان جي

مِنْ طِيْنٍ ﴿٧﴾ ج ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهٗ مِنْ سُلٰلَةٍ مِّنْ مَّآءٍ مَّهِيْنٍ ﴿٨﴾ ج

مٽيءَ مان. پوءِ ناهيائين اولاد ان جي جوهر پاڻي ڪمزور جي مان

ثُمَّ سَوّٰىهُ وَ نَفَخَ فِيْهِ مِنْ رُّوْحِهٖ وَ جَعَلَ لَكُمُ

پوءِ تيار ڪيائين ان کي ۽ ڦوڪيائين ان ۾ سندس ساهه ۽ ناهيائين توهان لاءِ

السَّمْعَ وَ الْاَبْصَارَ وَ الْاَفْـِٕدَةَ ط قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ ﴿٩﴾ وَ قَالُوْۤا ءَ

ڪَنَ ۽ اکيون ۽ دليون، تمام ٿورو شڪر ٿا ڪريو. ۽ چيائون ڇا

اِذَا ضَلَلْنَا فِي الْاَرْضِ ءَ اِنَّا لَفِيْ خَلْقٍ جَدِيْدٍ ۵ ط

جڏهن گم ٿي ويندا سون زمين ۾ ڇا اسان ٿينداسون نئين پيدائش ۾؟

بَلْ هُمْ بِلِقَآئِ رَبِّهِمْ كٰفِرُوْنَ ﴿١٠﴾ قُلْ يَتَوَفّٰىكُمْ

بلڪ اهي پنهنجي رب جي ملاقات جا انڪاري آهن. تون چؤ پورو ڪندو توهان کي

مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِیْ وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُوْنَ ﴿۱۱﴾ ع

ملڪ الموت جو مقرر ڪيو ويو توهان تي پوءِ پنهنجي رب ڏانهن موٽايا ويندؤ. ❶

وَ لَوْ تَرٰۤى اِذِ الْمُجْرِمُوْنَ نَاكِسُوْا رُءُوْسِهِمْ

۽ جيڪڏهن تون ڏسين ها جڏهن ڏوهاري جهڪائيندڙ هوندا سِرَ پنهنجي

عِنْدَ رَبِّهِمْ ط رَبَّنَاۤ اَبْصَرْنَا وَ سَمِعْنَا فَارْجِعْنَا

ربَ وٽ، چوندا اي رب اسان جا ڏٺوسون ۽ ٻُڌوسون پوءِ موٽاءِ اسان کي

نَعْمَلْ صَالِحًا اِنَّا مُوْقِنُوْنَ ﴿۱۲﴾ وَ لَوْ شِئْنَا لَاٰتَیْنَا

ته عمل ڪريون چڱا اسين يقين ڪندڙ آهيون. ۽ جيڪڏهن چاهيون اسان ته ڏيون

كُلَّ نَفْسٍ هُدٰىهَا وَ لٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّیْ لَاَمْلَئَنَّ

هر شخص کي سندس هدايت پر ثابت آهي قول منهنجو ته ضرور ڀريندس

جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَ النَّاسِ اَجْمَعِیْنَ ﴿۱۳﴾ فَذُوْقُوْا بِمَا نَسِیْتُمْ

جهنم کي جنن ۽ ماڻهن مان گڏي. پوءِ چکو جو وساري اتوَ

لِقَآءَ یَوْمِكُمْ هٰذَا ج اِنَّا نَسِیْنٰكُمْ وَ ذُوْقُوْا عَذَابَ

ملاقات پنهنجي هن ڏينهن جي، اسان به وساريو توهان کي ۽ چکو عذاب

الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿۱۴﴾ اِنَّمَا یُؤْمِنُ بِاٰیٰتِنَا الَّذِیْنَ

هميشه وارو عوض پنهنجي عملن جي. رڳو مڃين ٿا آيتون اسان جون اهي ئي

اِذَا ذُكِّرُوْا بِهَا خَرُّوْا سُجَّدًا وَّ سَبَّحُوْا

جڏهن نصيحت ڪجين ٿي انهن سان ته ڪِرن ٿا سجدو ڪندي ۽ پاڪائي پڙهن ٿا

بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَ هُمْ لَا یَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿۱۵﴾ السجدة تَتَجَافٰى جُنُوْبُهُمْ

پنهنجي رب جي تعريف سان ۽ اهي نه ٿا وڏائي ڪن. ❷ قرار نه ٿا وٺن پاسا انهن جا

عَنِ الْمَضَاجِعِ یَدْعُوْنَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَّ طَمَعًا ز وَّ

سمهڻ جي جاين کان سڏين ٿا پنهنجي رب کي خوف ۽ لالچ سان، ۽

مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ﴿١٦﴾ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ اُخْفِيَ
اسان جي ڏني مان خرچ ڪن ٿا. پوءِ نہ ٿو ڄاڻي ڪوئي شخص جيڪي لڪايو ويو آهي
لَهُمْ مِّنْ قُرَّةِ اَعْيُنٍ ۚ جَزَآءً ۢ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٧﴾ اَ فَمَنْ
انهن لاءِ ٺار اکين جو، ❶ عوض سندن عملن جي. ڇا پوءِ جيڪو
كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا ؕ لَا يَسْتَوٗنَ ﴿١٨﴾ اَمَّا الَّذِيْنَ
آهي ايماندار ان جهڙو آهي ڏوهاري، نہ برابر ٿيندا. پر اهي
اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَلَهُمْ جَنّٰتُ الْمَاْوٰى ۫ نُزُلًا
جن ايمان آندو ۽ ڪم ڪيا چڱا پوءِ انهن لاءِ باغ رهڻ لاءِ آهن، مهماني طور
بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٩﴾ وَاَمَّا الَّذِيْنَ فَسَقُوْا فَمَاْوٰىهُمُ
انهي ڪري جو عمل ڪندا هئا. پر اهي جن گناهہ ڪيا پوءِ جاءِ انهن جي
النَّارُ ؕ كُلَّمَآ اَرَادُوْٓا اَنْ يَّخْرُجُوْا مِنْهَآ اُعِيْدُوْا فِيْهَا وَ
باهہ آهي، جڏهن ارادو ڪندا نڪرڻ جو ان مان تہ موٽايا ويندا ان ۾ ۽
قِيْلَ لَهُمْ ذُوْقُوْا عَذَابَ النَّارِ الَّذِيْ كُنْتُمْ بِهٖ تُكَذِّبُوْنَ ﴿٢٠﴾
چيو ويندو انهن کي چکو عذاب باهہ جو جنهن کي توهان ڪوڙو چوندا هئا.
وَ لَنُذِيْقَنَّهُمْ مِّنَ الْعَذَابِ الْاَدْنٰى دُوْنَ الْعَذَابِ الْاَكْبَرِ
۽ ضرور چکائينداسون انهن کي عذاب ننڍو ❷ اڳي عذاب وڏي کان
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿٢١﴾ وَ مَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ
تہ جيئن موٽن. ۽ ڪير وڌو ظالم آهي ان کان جنهن کي ٻُڌايون وڃن
بِاٰيٰتِ رَبِّهٖ ثُمَّ اَعْرَضَ عَنْهَا ؕ اِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِيْنَ
آيتون سندس رب جون پوءِ منهن موڙي انهن کان، بيشڪ اسان ڏوهارين کان
مُنْتَقِمُوْنَ ﴿٢٢﴾ ع وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ فَلَا تَكُنْ فِيْ مِرْيَةٍ
بدلو وٺندڙ آهيون. ۽ تحقيق ڏنوسون موسيٰ کي ڪتاب پوءِ تون نہ ھج شبهي ۾

وقف غفران

ع ٢ / ١١ / ١٥

مِّنۡ لِّقَآئِهٖ وَ جَعَلۡنٰهُ هُدًی لِّبَنِیۡۤ اِسۡرَآءِیۡلَ ﴿ۚ۲۳﴾ وَ جَعَلۡنَا مِنۡهُمۡ

قرآن جي ملڻ کان ۽ ڪيوسون ان کي هادي بني اسرائيل جو. ۽ ڪياسون انهن مان

اَئِمَّةً یَّهۡدُوۡنَ بِاَمۡرِنَا لَمَّا صَبَرُوۡا ؕ۟ وَ کَانُوۡا بِاٰیٰتِنَا

اڳواڻ جيڪي هدايت ڪندا هئا اسان جي حڪم سان جڏهن سختيون سنائون، ۽ اسان جي آيتن تي

یُوۡقِنُوۡنَ ﴿۲۴﴾ اِنَّ رَبَّکَ هُوَ یَفۡصِلُ بَیۡنَهُمۡ یَوۡمَ الۡقِیٰمَةِ

يقين رکندا هئا. بيشڪ تنهنجو رب ئي فيصلو ڪندو انهن جي وچ ۾ قيامت ڏينهن

فِیۡمَا کَانُوۡا فِیۡهِ یَخۡتَلِفُوۡنَ ﴿۲۵﴾ اَوَ لَمۡ یَهۡدِ لَهُمۡ

جنهن ۾ جو اهي اختلاف ڪندا هئا. ڇا نه سمجهه آئي انهن کي

کَمۡ اَهۡلَکۡنَا مِنۡ قَبۡلِهِمۡ مِّنَ الۡقُرُوۡنِ یَمۡشُوۡنَ

ته اسان ڪيترائي هلاڪ ڪيا انهن کان اڳي گهڻن وارا جو اهي هلن ٿا

فِیۡ مَسٰکِنِهِمۡ ؕ اِنَّ فِیۡ ذٰلِکَ لَاٰیٰتٍ ؕ اَفَلَا یَسۡمَعُوۡنَ ﴿۲۶﴾ اَوَ لَمۡ

انهن جي گهرن ۾، بيشڪ انهي ۾ عبرتون آهن، ڇا پوءِ نه ٿا ٻُڌن؟. ڇا نه

یَرَوۡا اَنَّا نَسُوۡقُ الۡمَآءَ اِلَی الۡاَرۡضِ الۡجُرُزِ فَنُخۡرِجُ بِهٖ

ڏٺائون ته اسان وهايون ٿا پاڻي کي زمين غير آباد ڏانهن پوءِ ڪڍون ٿا ان سان

زَرۡعًا تَاۡکُلُ مِنۡهُ اَنۡعَامُهُمۡ وَ اَنۡفُسُهُمۡ ؕ اَفَلَا یُبۡصِرُوۡنَ ﴿۲۷﴾

پوک ❶ جو کائن ٿا انهي مان سندن جانور ۽ خود پاڻ، ڇا پوءِ نه ٿا ڏسن؟.

وَ یَقُوۡلُوۡنَ مَتٰی هٰذَا الۡفَتۡحُ اِنۡ کُنۡتُمۡ صٰدِقِیۡنَ ﴿۲۸﴾

۽ چون ٿا ڪڏهن ٿيندي سوڀ ❷ جيڪڏهن آهيو اوهين سچا.

قُلۡ یَوۡمَ الۡفَتۡحِ لَا یَنۡفَعُ الَّذِیۡنَ کَفَرُوۡۤا اِیۡمَانُهُمۡ وَ لَا

تون چؤ ڏينهن سوڀ جي نه فائدو ڏيندو ڪافرن کي سندن ايمان ۽ نڪي

هُمۡ یُنۡظَرُوۡنَ ﴿۲۹﴾ فَاَعۡرِضۡ عَنۡهُمۡ وَ انۡتَظِرۡ اِنَّهُمۡ مُّنۡتَظِرُوۡنَ ﴿۳۰﴾ع

اهي ڍر ڏنا ويندا. پوءِ تون منهن موڙ انهن کان ❸ ۽ انتظار ڪر اهي به انتظار ڪندڙ آهن.

الثلثة ٣ع ٨ ١٦

سُوْرَةُ الْاَحْزَابِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ ثَلٰثٌ وَّسَبْعُوْنَ اٰيَةً وَّتِسْعُ رُكُوْعَاتٍ

سورت احزاب مدني آهي ۽ اها ٽيھتر آيتون ۽ نَوَ رکوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

يٰاَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللّٰهَ وَ لَا تُطِعِ الْكٰفِرِيْنَ وَ الْمُنٰفِقِيْنَ ؕ اِنَّ

اي نبي (1) ڊڄ الله کان ۽ نه چيو وٺ کافرن ۽ منافقن جو، بيشڪ

اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ۙ۝۱ وَّ اتَّبِعْ مَا يُوْحٰۤى اِلَيْكَ

الله آهي ڄاڻندڙ حڪمت وارو. هل ان تي جيڪي وحي ٿئي توڏانهن

مِنْ رَّبِّكَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرًا ۙ۝۲ وَّ

تنهنجي رب کان، بيشڪ الله آهي ان تي جيڪي ڪريو ٿا خبر رکندڙ. ۽

تَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ؕ وَ كَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيْلًا ۝۳ مَا جَعَلَ اللّٰهُ

پروسو ڪر الله تي، ۽ ڪافي آهي الله ڪم ٺاهيندڙ. نه ڪيون آهن الله

لِرَجُلٍ مِّنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهٖ ۚ وَ مَا جَعَلَ اَزْوَاجَكُمُ

هڪ ماڻهو لاءِ ٻه دليون سندس اندر ۾ (2) ۽ نه ڪيائين زالون توهان جون

الّٰٓـِٔيْ تُظٰهِرُوْنَ مِنْهُنَّ اُمَّهٰتِكُمْ ۚ وَ مَا جَعَلَ اَدْعِيَآءَكُمْ

اهي جن کي ماءُ جهڙو چئو ٿا، مائرون توهان جون، (3) ۽ نه ڪيائين توهان جي پٽيلن کي

اَبْنَآءَكُمْ ؕ ذٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِاَفْوَاهِكُمْ ؕ وَ اللّٰهُ يَقُوْلُ الْحَقَّ وَ

توهان جا پٽ، (4) اهو اٿو چوڻ توهان جو پنهنجي واتن جو، ۽ الله چوي ٿو حق ۽

هُوَ يَهْدِي السَّبِيْلَ ۝۴ اُدْعُوْهُمْ لِاٰبَآىِٕهِمْ هُوَ اَقْسَطُ

اهو ڏيکاري ٿو رستو. سڏيو انهن کي سندن پيئرن جو (5) اهو پورو انصاف آهي

عِنْدَ اللّٰهِ ۚ فَاِنْ لَّمْ تَعْلَمُوْۤا اٰبَآءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ

الله وٽ، پوءِ جيڪڏهن نه ڄاڻو انهن جا پيئر پوءِ آهن ڀائر توهان جا

فِي الدِّيْنِ وَ مَوَالِيْكُمْ ؕ وَ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيْمَآ اَخْطَاْتُمْ

دين ۾ ۽ توهان جا دوست، ۽ ناهي توهان تي ڪو گناهه هن ۾ جو ڀلجي چيو اٿو

بِهٖ ۙ وَ لٰكِنْ مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوْبُكُمْ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا

اهو پر ان ۾ جو ارادو ڪيو توهان جي دلين، ۽ الله بخشڻهار

رَّحِيْمًا ﴿۵﴾ اَلنَّبِيُّ اَوْلٰى بِالْمُؤْمِنِيْنَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَ اَزْوَاجُهٗٓ

مهربان آهي. نبي بهتر آهي مومنن لاءِ سندن سرن کان ۽ بيبيون ان جون

اُمَّهٰتُهُمْ ؕ وَ اُولُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ فِيْ كِتٰبِ اللّٰهِ

سندن مائرون آهن، ۽ ❶ مائٽي وارا هڪڙا بهتر آهن ٻين لاءِ الله جي ڪتاب ۾

مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُهٰجِرِيْنَ اِلَّآ اَنْ تَفْعَلُوْٓا اِلٰٓى اَوْلِيٰٓئِكُمْ

مومنن ۽ مهاجرن کان مگر هي جو ڪريو پنهنجن دوستن سان

مَّعْرُوْفًا ؕ كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتٰبِ مَسْطُوْرًا ﴿۶﴾ وَ اِذْ اَخَذْنَا

مهرباني، آهي اهو ڪتاب ۾ لِکيل. ۽ جڏهن ورتوسون

مِنَ النَّبِيّٖنَ مِيْثَاقَهُمْ وَ مِنْكَ وَ مِنْ نُّوْحٍ وَّ اِبْرٰهِيْمَ وَ مُوْسٰى

نبين کان سندن وعدو ۽ توکان ۽ نوح ۽ ابراهيم ۽ موسىٰ

وَ عِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ ۠ وَ اَخَذْنَا مِنْهُمْ مِّيْثَاقًا غَلِيْظًا ﴿۷﴾ ۙ

۽ عيسىٰ پٽ مريم کان ۽ ورتوسون انهن کان وعدو پڪو.

لِّيَسْـَٔلَ الصّٰدِقِيْنَ عَنْ صِدْقِهِمْ ۚ وَ اَعَدَّ لِلْكٰفِرِيْنَ

تہ جيئن پُڇا ڪري الله سچن کان سندن سچ جي، ۽ تيار ڪيائين ڪافرن لاءِ

ع ۸ ۱۷ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿۸﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اذْكُرُوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ

عذاب دردناڪ. اي ايمان وارو! ياد ڪريو مهرباني الله جي

عَلَيْكُمْ اِذْ جَآءَتْكُمْ جُنُوْدٌ فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيْحًا

پنهنجي مٿان جڏهن آيا توهان وٽ لشڪر پوءِ اسان موڪليوسون انهن تي طوفان

وَّ جُنُوْدًا لَّمْ تَرَوْهَا ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرًا ۟ۚ ﴿٩﴾
۽ اهڙا لشڪر جو نہ ڏٺو توهان انهن کي، ❶ ۽ الله توهان جي عملن کي ڏسندڙ آهي.

اِذْ جَآءُوْكُمْ مِّنْ فَوْقِكُمْ وَ مِنْ اَسْفَلَ مِنْكُمْ وَ
جڏهن اهي آيا توهان وٽ توهان جي مٿئين طرف کان ۽ هيٺئين پاسي توهان جي کان ۽

اِذْ زَاغَتِ الْاَبْصَارُ وَ بَلَغَتِ الْقُلُوْبُ الْحَنَاجِرَ وَ تَظُنُّوْنَ
جڏهن ڦري ويون اکيون ۽ پهتيون دليون نڙگهٽن تي ۽ ڪريو پيا

بِاللّٰهِ الظُّنُوْنَا ﴿١٠﴾ هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُوْنَ وَ زُلْزِلُوْا زِلْزَالًا
الله ۾ ڪيئي گمان. ❷ اتي آزمايا ويا مومن ۽ ڌوڏيا ويا ڌوڏڻ

شَدِيْدًا ﴿١١﴾ وَ اِذْ يَقُوْلُ الْمُنٰفِقُوْنَ وَ الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ
سخت. ۽ جڏهن چون پيا منافق ۽ اهي جن جي دلين ۾ مرض هئو

مَّا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَ رَسُوْلُهٗۤ اِلَّا غُرُوْرًا ﴿١٢﴾ وَ اِذْ قَالَتْ
نہ انجام ڪيو اسان سان الله ۽ ان جي رسول مگر ڌوکي جو. ۽ جڏهن چوڻ لڳو

طَّآئِفَةٌ مِّنْهُمْ يٰۤاَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوْا ۚ
هڪ ٽولو انهن جو اي يثرب وارو! ناهي جاءِ بيهڻ جي توهان لاءِ پوءِ موٽو پوئتي،

وَ يَسْتَاْذِنُ فَرِيْقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُوْلُوْنَ اِنَّ بُيُوْتَنَا عَوْرَةٌ ؕۛ
۽ موڪل گهري پيو بيو ٽولو انهن مان نبي کان چون پيا تہ گهر اسان جا هيڪلا آهن،

وَ مَا هِيَ بِعَوْرَةٍ ۚۛ اِنْ يُّرِيْدُوْنَ اِلَّا فِرَارًا ﴿١٣﴾ وَ لَوْ
۽ نہ هئا اهي هيڪلا، رڳو اهي ارادو ڪن پيا ڀڄڻ جو. ❸ ۽ جيڪڏهن

دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ اَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ
ڪاهہ ٿئي ها انهن تي مديني جي آس پاس کان پوءِ کين چيو وڃي ها فساد لاءِ

لَاٰتَوْهَا وَ مَا تَلَبَّثُوْا بِهَاۤ اِلَّا يَسِيْرًا ﴿١٤﴾ وَ لَقَدْ كَانُوْا عَاهَدُوا
تہ ڪري ڏين ها اهو ۽ نہ دير ڪن ها ان ۾ مگر ٿوري. ۽ انهن ڪيو هئو وعدو

ربع - ١٠ عند المتقدمين ١٢

اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُوَلُّوْنَ الْاَدْبَارَ ؕ وَ كَانَ عَهْدُ اللّٰهِ مَسْئُوْلًا ﴿۱۵﴾

اللّٰہ سان اڳ ۾ ❶ ته نه ويندا پُٺي ڏئي، ۽ آهي وعدو اللّٰہ سان پُڇا ڪيل.

قُلْ لَّنْ يَّنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ اِنْ فَرَرْتُمْ مِّنَ الْمَوْتِ اَوِ الْقَتْلِ

چؤ هرگز فائدو نه ڏيندو توهان کي ڀڄڻ جيڪڏهن ڀڄندؤ موت کان يا قتل ٿيڻ کان

وَ اِذًا لَّا تُمَتَّعُوْنَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿۱۶﴾ قُلْ مَنْ ذَا الَّذِيْ يَعْصِمُكُمْ مِّنَ اللّٰهِ

۽ ان وقت فائدو نه لهندؤ مگر ٿورو. چؤ ڪير آهي جو بچائي توهان کي اللّٰہ کان

اِنْ اَرَادَ بِكُمْ سُوْٓءًا اَوْ اَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ؕ وَ لَا يَجِدُوْنَ لَهُمْ

جيڪڏهن اهو گهري توهان جي برائي يا چاهي توهان لاءِ رحمت، ۽ نه لهندا پاڻ لاءِ

مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَّ لَا نَصِيْرًا ﴿۱۷﴾ قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الْمُعَوِّقِيْنَ

اللّٰہ کان سواءِ ڪو حمايتي ۽ نڪي مددگار. يقينن ڄاڻي ٿو اللّٰہ انهن کي جيڪي جهلين ٿا

مِنْكُمْ وَ الْقَآئِلِيْنَ لِاِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ اِلَيْنَا ۚ وَ لَا يَاْتُوْنَ الْبَاْسَ

توهان مان ۽ جيڪي چون ٿا پنهنجن ڀائرن کي اچو اسان ڏانهن، ۽ اهي نه ٿا اچن لڙائي تي

اِلَّا قَلِيْلًا ﴿۱۸﴾ اَشِحَّةً عَلَيْكُمْ ۚۖ فَاِذَا جَآءَ الْخَوْفُ رَاَيْتَهُمْ

مگر گهٽ. بخيلي ڪندڙ آهن توهان تي، پوءِ جڏهن اچي ٿو خوف ته ڏسندين انهن کي

يَنْظُرُوْنَ اِلَيْكَ تَدُوْرُ اَعْيُنُهُمْ كَالَّذِيْ يُغْشٰى عَلَيْهِ

ته نهاريندا توڏانهن ڦرن ٿيون انهن جون اکيون ان جيان بيهوشي ٿئي جنهن تي

مِنَ الْمَوْتِ ۚ فَاِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوْكُمْ بِاَلْسِنَةٍ

موت جي، پوءِ جڏهن لهي وڃي پؤ ته ڏنبيندا توهان کي زبانن

حِدَادٍ اَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ ؕ اُولٰٓئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوْا فَاَحْبَطَ

تکين سان حرص ڪندڙ مال تي، انهن نه ايمان آندو هو ❷ پوءِ ڇٽ ڪيا

اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ ؕ وَ كَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرًا ﴿۱۹﴾ يَحْسَبُوْنَ الْاَحْزَابَ

اللّٰہ عمل انهن جا. ۽ آهي اهو اللّٰہ تي آسان. ڀانئن ٿا ته لشڪر

لَمۡ يَذۡهَبُوۡا ۚ وَ اِنۡ يَّاۡتِ الۡاَحۡزَابُ يَوَدُّوۡا لَوۡ اَنَّهُمۡ

اجا نہ ويا آهن، ۽ جيڪڏهن اچي وڃن لشڪر تہ چاهيندا جيڪر پاڻ هجن ها

بَادُوۡنَ فِى الۡاَعۡرَابِ يَسۡاَلُوۡنَ عَنۡ اَنۡۢبَآئِكُمۡ ؕ وَ لَوۡ كَانُوۡا فِيۡكُمۡ

ٻاهر بدوين ۾ پڇن ها توهان جون خبرون، ۽ جيڪڏهن هجن ها توهان وٽ

مَّا قٰتَلُوۡۤا اِلَّا قَلِيۡلًا ﴿٢٠﴾ ع لَقَدۡ كَانَ لَـكُمۡ فِىۡ رَسُوۡلِ اللّٰهِ اُسۡوَةٌ حَسَنَةٌ

ع ٢ ١٢ ١٨

نہ لڙائي ڪن ها مگر گهٽ. بيشڪ آهي توهان لاءِ رسول الله ۾ پيروي چڱي

لِّمَنۡ كَانَ يَرۡجُوا اللّٰهَ وَ الۡيَوۡمَ الۡاٰخِرَ وَ ذَكَرَ اللّٰهَ كَثِيۡرًا ﴿٢١﴾ ؕ

ان ماڻهو لاءِ جيڪو اميد ڪري ٿو الله ۾ ۽ ڏينهن پوئين ۾ ۽ ياد ڪري الله کي گهڻو ئي.

وَ لَمَّا رَاَ الۡمُؤۡمِنُوۡنَ الۡاَحۡزَابَ ۙ قَالُوۡا هٰذَا مَا وَعَدَنَا

۽ جڏهن ڏٺو مسلمانن لشڪرن کي چيائون هي اهو آهي جنهن جو وعدو ڪيو اسان سان

اللّٰهُ وَ رَسُوۡلُهٗ وَ صَدَقَ اللّٰهُ وَ رَسُوۡلُهٗ ۫ وَ مَا زَادَهُمۡ

الله ۽ ان جي رسول ۽ سچ چيو الله ۽ ان جي رسول ۽ رڳو ان وڌايو انهن کي

اِلَّاۤ اِيۡمَانًا وَّ تَسۡلِيۡمًا ﴿٢٢﴾ ؕ مِنَ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ رِجَالٌ صَدَقُوۡا مَا

ايمان ۽ تابعداري ۾. مومنن مان ڪيترن مردن سچو ڪيو ان کي

عَاهَدُوا اللّٰهَ عَلَيۡهِ ۚ فَمِنۡهُمۡ مَّنۡ قَضٰى نَحۡبَهٗ وَ

جنهن تي وعدو ڪيائون الله سان، ❶ پوءِ انهن مان ڪنهن پورو ڪيو پنهنجو ڪم ❷ ۽

مِنۡهُمۡ مَّنۡ يَّنۡتَظِرُ ۖ ۫ وَ مَا بَدَّلُوۡا تَبۡدِيۡلًا ﴿٢٣﴾ ۙ لِّيَجۡزِىَ اللّٰهُ

انهن مان ڪو انتظار ڪندي ٿو، ۽ ڪائي ڦير ڦار نہ ڪيائون. جيئن بدلو ڏئي الله

الصّٰدِقِيۡنَ بِصِدۡقِهِمۡ وَ يُعَذِّبَ الۡمُنٰفِقِيۡنَ اِنۡ شَآءَ اَوۡ يَتُوۡبَ

سچن کي سندن سچائي جو ۽ سزا ڏئي منافقن کي جيڪڏهن گهري يا توبهہ قبول ڪري

عَلَيۡهِمۡ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوۡرًا رَّحِيۡمًا ﴿٢٤﴾ ۚ وَ رَدَّ اللّٰهُ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا

انهن جي، بيشڪ الله آهي بخشڻهار مهربان. ۽ موٽايو الله ڪافرن کي

بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوْا خَيْرًاؕ وَ كَفَى اللّٰهُ الْمُؤْمِنِيْنَ الْقِتَالَؕ
سندن ڪاوڙ سميت نہ حاصل ڪيائون ڪا چڱائي، ۽ بچايو الله مومنن کي جنگ کان،

وَ كَانَ اللّٰهُ قَوِيًّا عَزِيْزًاۚ﴿۲۵﴾ وَ اَنْزَلَ الَّذِيْنَ ظَاهَرُوْهُمْ
۽ الله سگھارو آهي زبردست آهي. ۽ لاٿائين انهن کي جن مدد ڪئي انهن جي

مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ مِنْ صَيَاصِيْهِمْ وَ قَذَفَ فِيْ قُلُوْبِهِمُ الرُّعْبَ
اهل ڪتاب وارن مان سندن ڪوٽن تان ۽ وڌائين انهن جي دلين ۾ رعب

فَرِيْقًا تَقْتُلُوْنَ وَ تَاْسِرُوْنَ فَرِيْقًاۚ﴿۲۶﴾ وَ اَوْرَثَكُمْ
هڪڙن کي قتل پيا ڪيو ۽ گرفتار پيا ڪيو ٻين کي. ۽ مالڪ بڻايائين توهان کي

اَرْضَهُمْ وَ دِيَارَهُمْ وَ اَمْوَالَهُمْ وَ اَرْضًا لَّمْ تَطَـُٔوْهَاؕ
انهن جي زمين ۽ گھرن ۽ ملڪيتن جو ۽ ٻي زمين جو جنهن تي توهان پيرئي نہ رکيا هئا.

وَ كَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرًاࣖ﴿۲۷﴾ يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّاَزْوَاجِكَ اِنْ ع ٣ ١٩
۽ آهي الله هر شيء تي قادر. اي نبي! چؤ پنهنجي زالن کي جيڪڏهن

كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَ زِيْنَتَهَا فَتَعَالَيْنَ اُمَتِّعْكُنَّ وَ
اوهان گھرو ٿيون زندگي دنيا واري ۽ ان جو سينگار پوءِ اچو تہ ڏيان توهان کي سامان ۽

اُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيْلًا﴿۲۸﴾ وَ اِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللّٰهَ وَ
ڇڏي ڏيان توهان کي سهڻي طرح. ❶ ۽ جيڪڏهن توهان چاهيو ٿيون الله ۽

رَسُوْلَهٗ وَ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ فَاِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلْمُحْسِنٰتِ مِنْكُنَّ
ان جي رسول کي ۽ گھر آخرت جي کي تہ بيشڪ الله تيار ڪيو آهي ڀلارين لاءِ توهان مان

اَجْرًا عَظِيْمًا﴿۲۹﴾ يٰنِسَآءَ النَّبِيِّ مَنْ يَّاْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ
ثواب وڏو. اي نبي جون گھر واريون! جا ڪندي توهان مان ڪُسائي پڌري

يُّضٰعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِؕ وَ كَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرًا﴿۳۰﴾
تہ ڏني ويندي ان کي سزا ٻيڻي، ۽ آهي اهو الله تي آسان.

وَ مَنْ يَّقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖ وَ تَعْمَلْ صَالِحًا

۽ جيڪا فرمانبرداري ڪندي توهان مان الله ۽ ان جي رسول جي ۽ عمل ڪندي چڱا

نُّؤْتِهَآ اَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ ۙ وَ اَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا

ته ڏينداسون انهيءَ کي ثواب ان جو ٻه دفعا ۱ ۽ اسان تيار ڪئي آهي ان لاءِ روزي

كَرِيْمًا ﴿۳۱﴾ يٰنِسَآءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَاَحَدٍ مِّنَ النِّسَآءِ اِنِ

عزت واري. اي نبي جون گهر واريون! ناهيو اوهين جيئن ڪي عام عورتون جيڪڏهن

اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِيْ فِيْ قَلْبِهٖ

پرهيزگاري ڪريو ۲ پوءِ نرمي نه ڪريو ڳالهائڻ ۾ ۳ پوءِ لالچ ڪندو اهو جنهن جي دل ۾

مَرَضٌ وَّ قُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوْفًا ﴿۳۲﴾ ۚ وَ قَرْنَ فِيْ بُيُوْتِكُنَّ وَ لَا

بيماري آهي ۽ ڳالهايو ڳالهه درست. ۽ رهو ۴ گهرن پنهنجن ۾ ۽ نه

تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْاُوْلٰى وَ اَقِمْنَ الصَّلٰوةَ وَ اٰتِيْنَ

نِڪرو نڪرڻ جاهليت ۵ اڳئين جيان ۽ قائم ڪريو نماز ۽ ڏيو

الزَّكٰوةَ وَ اَطِعْنَ اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ ؕ اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيُذْهِبَ

زڪوات ۽ چيو مڃيو الله ۽ سندس رسول جو. رڳو چاهي ٿو الله ته پري ڪري

عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيْرًا ﴿۳۳﴾ ۚ وَ

توهان کان خرابي اي گهر وارؤ ۶ ۽ پاڪ ڪري توهان کي پوري طرح پاڪ. ۽

اذْكُرْنَ مَا يُتْلٰى فِيْ بُيُوْتِكُنَّ مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ وَ الْحِكْمَةِ ؕ

ياد ڪريو جيڪي پڙهجي ٿو توهان جي گهرن ۾ الله جي آيتن ۽ حڪمت مان.

اِنَّ اللّٰهَ كَانَ لَطِيْفًا خَبِيْرًا ﴿۳۴﴾ ع اِنَّ الْمُسْلِمِيْنَ وَ الْمُسْلِمٰتِ

بيشڪ الله آهي باريڪ بين خبر رکندڙ. يقينن مسلمان مرد ۽ مسلمان عورتون

وَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنٰتِ وَ الْقٰنِتِيْنَ وَ الْقٰنِتٰتِ وَ

۽ ايمان وارا مرد ۽ ايمان واريون عورتون ۽ فرمانبردار مرد ۽ فرمانبردار عورتون ۽

الصّٰدِقِيْنَ وَ الصّٰدِقٰتِ وَ الصّٰبِرِيْنَ وَ الصّٰبِرٰتِ وَ

سچا مرد ۽ سچيون عورتون ۽ صبر وارا مرد ۽ صبر واريون عورتون ۽

الْخٰشِعِيْنَ وَ الْخٰشِعٰتِ وَ الْمُتَصَدِّقِيْنَ وَ الْمُتَصَدِّقٰتِ

عاجزي ڪندڙ مرد ۽ عاجزي ڪندڙ عورتون ۽ خير ڏيندڙ مرد ۽ خير ڏيندڙ عورتون

وَ الصَّآئِمِيْنَ وَ الصّٰٓئِمٰتِ وَ الْحٰفِظِيْنَ فُرُوْجَهُمْ وَ

۽ روزو رکندڙ مرد ۽ روزو رکندڙ عورتون ۽ حفاظت ڪندڙ مرد پنهنجي اگهڙن جي ۽

الْحٰفِظٰتِ وَ الذّٰكِرِيْنَ اللّٰهَ كَثِيْرًا وَّ الذّٰكِرٰتِ ۙ

حفاظت ڪندڙ عورتون ۽ ذڪر ڪندڙ مرد الله جو گهڻو ۽ ذڪر ڪندڙ عورتون

اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ مَّغْفِرَةً وَّ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿٣٥﴾ وَ مَا كَانَ

تيار ڪئي آهي الله انهن لاءِ بخشش ۽ ثواب وڏو. ۽ ناهي

لِمُؤْمِنٍ وَّ لَا مُؤْمِنَةٍ اِذَا قَضَى اللّٰهُ وَ رَسُوْلُهٗۤ اَمْرًا

ڪنهن مومن ۽ مومنياڻي لاءِ جڏهن حڪم ڪري الله ۽ ان جو رسول ڪنهن ڪم جو

اَنْ يَّكُوْنَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ اَمْرِهِمْ ؕ وَ مَنْ يَّعْصِ

تہ هجي انهن کي اختيار سندن ڪم ۾ ① ۽ جيڪو بي فرماني ڪندو

اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًا مُّبِيْنًا ؕ﴿٣٦﴾ وَ اِذْ تَقُوْلُ

الله جي ۽ ان جي رسول جي سو گمراهہ ٿيو گمراهي پڌري. ۽ جڏهن تو چيو

لِلَّذِيْۤ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِ اَمْسِكْ

ان کي مهرباني ڪئي الله جنهن تي ۽ تو بہ مهرباني ڪئي ان تي تہ جهل

عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَ اتَّقِ اللّٰهَ وَ تُخْفِيْ فِيْ نَفْسِكَ مَا اللّٰهُ

پاڻ وٽ پنهنجي زال ۽ ڊڄ الله کان ۽ رکين پيو پنهنجي دل ۾ اها شيءِ الله

مُبْدِيْهِ وَ تَخْشَى النَّاسَ ۚ وَ اللّٰهُ اَحَقُّ

جنهن کي ظاهر ڪندڙ آهي ② ۽ حذر ڪرين پيو ماڻهن کان، ۽ الله وڏيڪ حقدار آهي

اَنْ تَخْشٰهُ ؕ فَلَمَّا قَضٰى زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنٰكَهَا

جو حذر ڪرين ان ڪان، پوءِ جڏهن پليو زيد انهي ڪان آسرو تہ پرڻائي سون توکي اها

لِكَيْ لَا يَكُوْنَ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ حَرَجٌ فِيْۤ اَزْوَاجِ اَدْعِيَآئِهِمْ اِذَا

جيئن نہ رهي مٿان مومنن جي ڪا تنگي زالن پٽيلن جي ۾ جڏهن

قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا ؕ وَ كَانَ اَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُوْلًا ﴿۳۷﴾ مَا كَانَ

اهي لاهين انهن مان آسرو، ۽ آهي امر الله جو پورو ٿيل. ناهي

عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيْمَا فَرَضَ اللّٰهُ لَهٗ ؕ سُنَّةَ

نبي تي ڪا تنگي ان ڳالهہ ۾ جا مقرر ڪئي الله انهي لاءِ، اهو دستور آهي

اللّٰهِ فِي الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ؕ وَ كَانَ اَمْرُ اللّٰهِ

الله جو انهن ۾ جيڪي تي گذريا آهن اڳي، ۽ آهي ڪم الله جو

قَدَرًا مَّقْدُوْرَا ﴿۳۸﴾ ۙ الَّذِيْنَ يُبَلِّغُوْنَ رِسٰلٰتِ اللّٰهِ وَ يَخْشَوْنَهٗ

انداز آهر مقرر ٿيل. جيڪي پهچائين ٿا نياپا الله جا ۽ ڊڄن ٿا انهي ڪان

وَ لَا يَخْشَوْنَ اَحَدًا اِلَّا اللّٰهَ ؕ وَ كَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيْبًا ﴿۳۹﴾

۽ نہ ٿا ڊڄن ڪنهين هڪڙي ڪان سواءِ الله جي، ۽ ڪافي آهي الله حساب وٺندڙ.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ اَبَاۤ اَحَدٍ مِّنْ رِّجَالِكُمْ وَلٰكِنْ رَّسُوْلَ اللّٰهِ

نہ آهي مُحَمَّدُ پيءُ ڪنهين جو توهان جي مردن مان پر رسولُ الله جو

٥ ع ٦ ٢ وَ خَاتَمَ النَّبِيّٖنَ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمًا ﴿۴۰﴾ ع يٰۤاَيُّهَا

۽ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ آهي، ❶ ۽ الله هر شيءِ ڪي ڄاڻندڙ آهي. اي اهي

الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْرًا كَثِيْرًا ﴿۴۱﴾ ۙ وَّ سَبِّحُوْهُ

جن ايمان آندو! ذڪر ڪريو الله جو ذڪر گهڻو. ۽ تسبيح پڙهو ان جي

بُكْرَةً وَّ اَصِيْلًا ﴿۴۲﴾ هُوَ الَّذِيْ يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَ مَلٰٓئِكَتُهٗ

صُبح ۽ شام. اهو آهي جو رحمت موڪلي تو توهان تي ۽ ان جا ملائڪ

لِيُخْرِجَكُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ؕ وَ كَانَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ
جيئن ڪڍي توهان کي اونداهين مان روشني ڏانهن، ۽ آهي مومنن تي

رَحِيْمًا ﴿٤٣﴾ تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهٗ سَلٰمٌ ۚ وَ اَعَدَّ
ٻاجهارو. ڪيڪار انهن جي جنهن ڏينهن ملندا ان سان سلام هوندو، ۽ تيار ڪيائين

لَهُمْ اَجْرًا كَرِيْمًا ﴿٤٤﴾ يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّاۤ اَرْسَلْنٰكَ شَاهِدًا وَّ
انهن لاءِ اجر ڀلو. اي نبي! اسان موڪليو آهي توکي ڏس ڏيندڙ ۽

مُبَشِّرًا وَّ نَذِيْرًا ﴿٤٥﴾ وَّ دَاعِيًا اِلَى اللّٰهِ بِاِذْنِهٖ وَ
خوشخبري ڏيندڙ ۽ ديڄاريندڙ ڪري، ۽ سڏيندڙ الله ڏانهن سندس حڪم سان ۽

سِرَاجًا مُّنِيْرًا ﴿٤٦﴾ وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ بِاَنَّ لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ
ڏيئو روشن ڪري. ١ ۽ خوشخبري ڏج مومنن کي تہ بيشڪ انهن لاءِ آهي الله جي طرفان

فَضْلًا كَبِيْرًا ﴿٤٧﴾ وَ لَا تُطِعِ الْكٰفِرِيْنَ وَ الْمُنٰفِقِيْنَ وَ دَعْ
مهرباني وڏي. ۽ نہ چيو وٺ ڪافرن ۽ منافقن جو ۽ ڇڏ

اَذٰىهُمْ وَ تَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ؕ وَ كَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيْلًا ﴿٤٨﴾ يٰۤاَيُّهَا
انهن جي ڏکائڻ کي ۽ ڀروسو رک الله تي، ۽ ڪافي آهي الله ڪارساز. اي اهي

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنٰتِ ثُمَّ طَلَّقْتُمُوْهُنَّ
جن ايمان آندو! جڏهن نڪاح ڪريو مومنياڻين سان پوءِ طلاق ڏيو تہ انهن کي

مِنْ قَبْلِ اَنْ تَمَسُّوْهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ
اڳي ئي جو هٿ لايو انهن کي تہ ناهي توهان لاءِ انهن تي ڪا عدت

تَعْتَدُّوْنَهَا ۚ فَمَتِّعُوْهُنَّ وَ سَرِّحُوْهُنَّ سَرَاحًا جَمِيْلًا ﴿٤٩﴾ يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ
جا پوري ڪرايو، پوءِ فائدو ڏيو انهن کي ٢ ۽ ڇڏيو انهن کي ڇڏڻ چڱي طرح. اي نبي!

اِنَّاۤ اَحْلَلْنَا لَكَ اَزْوَاجَكَ الّٰتِيْۤ اٰتَيْتَ اُجُوْرَهُنَّ وَ
اسان حلال ڪيون تو لاءِ زالون تنهنجون اهي جن کي ڏنا تو سندن مهر ۽

مَا مَلَكَتْ يَمِيْنُكَ مِمَّآ اَفَآءَ اللّٰهُ عَلَيْكَ وَ بَنٰتِ عَمِّكَ وَ

اهي ٻانهيون ❶ جيڪي ڏياريون الله توکي ۽ تنهنجيون سوٽيون ۽

بَنٰتِ عَمّٰتِكَ وَ بَنٰتِ خَالِكَ وَ بَنٰتِ خٰلٰتِكَ الّٰتِيْ هَاجَرْنَ

پڦاٽيون ۽ ماروٽيون ۽ ماساتيون اهي جن هجرت ڪئي

مَعَكَ ز وَ امْرَاَةً مُّؤْمِنَةً اِنْ وَّهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ اِنْ

توسان، ❷ ۽ ڪا عورت مومنياڻي جيڪڏهن بخشي تي پنهنجو پاڻ نبيَ لاءِ جيڪڏهن

اَرَادَ النَّبِيُّ اَنْ يَّسْتَنْكِحَهَا ق خَالِصَةً لَّكَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ ط

چاهي نبي ته شادي ڪري انهي سان، خاص تولاءِ ❸ نه ٻين مومنن لاءِ،

قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِيْۤ اَزْوَاجِهِمْ وَ

اسان کي معلوم آهي جيڪي اسان مقرر ڪيو آهي انهن تي سندن زالن ۽

مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُوْنَ عَلَيْكَ حَرَجٌ ط وَ كَانَ اللّٰهُ

سندن ٻانهين جي حق ۾ جيئن نه هجي توتي ڪا تنگي، ۽ آهي الله

غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿٥٠﴾ تُرْجِيْ مَنْ تَشَآءُ مِنْهُنَّ وَ تُـْٔوِيْۤ اِلَيْكَ

بخشڻهار مهربان. تون ير ڏيئين جنهن کي گهرين انهن مان ۽ رهائين پاڻ وٽ

مَنْ تَشَآءُ ط وَ مَنِ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ

جنهن کي تون چاهين، ❹ ۽ جنهن کي گهرائين انهن مان جن کي تو الڳ ڪيو هئو

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ط ذٰلِكَ اَدْنٰۤى اَنْ تَقَرَّ اَعْيُنُهُنَّ وَ لَا

پوءِ ناهي ڪو گناهه توتي، ❺ اهو ويجهو آهي ته ٺرن اکيون انهن جون ۽ نه

يَحْزَنَّ وَ يَرْضَيْنَ بِمَآ اٰتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ ط وَ اللّٰهُ

ڏُکاريون ٿين ۽ راضي رهن ان تي جيڪي تو ڏنو انهن کي سموريون، ۽ الله

يَعْلَمُ مَا فِيْ قُلُوْبِكُمْ ط وَ كَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَلِيْمًا ﴿٥١﴾

ڄاڻي ٿو جيڪي توهان جي دلين ۾ آهي، ۽ الله علم رکندڙ سهپ رکندڙ آهي.

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَآءُ مِنۢ بَعْدُ وَ لَآ اَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ

ناهن حلال تولاءِ ❶ عورتون هن کان پوءِ ۽ نہ بدلائيندين انهن کي

مِنْ اَزْوَاجٍ وَّلَوْ اَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ اِلَّا مَا مَلَكَتْ

ٻين زالن سان جيتوڻيڪ وڻي توکي سونهن انهن جي مگر جا مِلڪ هجي

يَمِيْنُكَ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ رَّقِيْبًا ﴿٥٢﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ع ٦ ١٢ ٣

تنهنجي هٿِ ❷ ۽ الله هر شيءِ تي نگهبان آهي. اي ايمان وارو!

لَا تَدْخُلُوْا بُيُوْتَ النَّبِيِّ اِلَّاۤ اَنْ يُّؤْذَنَ لَكُمْ اِلٰى طَعَامٍ

نہ وڃو نبي جي گھرن ۾ مگر جو موڪل ڏني وڃي توهان کي کاڌي کائڻ لاءِ

غَيْرَ نٰظِرِيْنَ اِنٰىهُ ۙ وَ لٰكِنْ اِذَا دُعِيْتُمْ فَادْخُلُوْا

نہ انتظار ڪندڙ ان جي پَچڻ جو پر جڏهن سڏ ٿئي توهان کي پوءِ اندر وڃو

فَاِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوْا وَ لَا مُسْتَاْنِسِيْنَ لِحَدِيْثٍ ؕ اِنَّ

پوءِ جڏهن کائي بيهو تہ هليا وڃو ۽ نہ ورونهہ ڪندڙ ڪنهن ڳالهہ ۾، ❸ بيشڪ

ذٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيٖ مِنْكُمْ ۫ وَ اللّٰهُ لَا

اهو تڪليف ڏئي ٿو نبيءَ کي پوءِ حياءُ ڪري ٿو توهان کان، ۽ الله نہ

يَسْتَحْيٖ مِنَ الْحَقِّ ؕ وَ اِذَا سَاَلْتُمُوْهُنَّ مَتَاعًا فَسْـَٔلُوْهُنَّ

ٿو حياءُ ڪري حق جي ڳالهہ کان، ۽ جڏهن گھُرو انهن کان ڪا شيءِ تہ گھرو انهن کان

مِنْ وَّرَآءِ حِجَابٍ ؕ ذٰلِكُمْ اَطْهَرُ لِقُلُوْبِكُمْ وَ قُلُوْبِهِنَّ ؕ

پردي پنيان، اهو وڌيڪ پاڪ ڪندڙ آهي توهان جي دلين ۽ انهن جي دلين کي،

وَ مَا كَانَ لَكُمْ اَنْ تُؤْذُوْا رَسُوْلَ اللّٰهِ وَ لَاۤ اَنْ

۽ نہ جڳائي توهان کي جو تڪليف ڏيو الله جي رسول کي ۽ نڪي هي تہ

تَنْكِحُوْۤا اَزْوَاجَهٗ مِنْۢ بَعْدِهٖۤ اَبَدًا ؕ اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ

شادي ڪريو ان جي ٻيبين سان انهي کان پوءِ ڪڏهن بہ، بيشڪ اهو آهي

عِنْدَ اللّٰهِ عَظِيْمًا ﴿٥٣﴾ اِنْ تُبْدُوْا شَيْـًٔا اَوْ تُخْفُوْهُ

الله وٽ وڏو گناهه. جيڪڏهن ظاهر ڪندؤ ڪا ڳالهه يا توهان لڪائيندؤ ان کي

فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمًا ﴿٥٤﴾ لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ

پوءِ الله ئي آهي هر شيءِ جو ڄاڻندڙ. ناهي گناهه انهن عورتن تي

فِيْٓ اٰبَآئِهِنَّ وَ لَآ اَبْنَآئِهِنَّ وَ لَآ اِخْوَانِهِنَّ وَ لَآ

سندن پيئرن جي اڳيان ۽ نڪي انهن جي پٽن ۽ نڪي انهن جي ڀائرن ۽ نڪي

اَبْنَآءِ اِخْوَانِهِنَّ وَ لَآ اَبْنَآءِ اَخَوٰتِهِنَّ وَ لَا نِسَآئِهِنَّ وَ لَا

ڀائٽين ۽ نڪي ڀاڻيجن ۽ نه پنهنجين عورتن ۽ نه

مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُنَّ ۚ وَ اتَّقِيْنَ اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ

انهن کان جن تي مالڪ ٿيا سندن هٿ، (1) ۽ ڊڄنديون رهو الله کان، بيشڪ الله آهي

عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدًا ﴿٥٥﴾ اِنَّ اللّٰهَ وَ مَلٰٓئِكَتَهٗ يُصَلُّوْنَ

هر شيءِ تي حاضر. بيشڪ الله ۽ انهيءَ جا ملائڪ صلوات پڙهن ٿا

عَلَى النَّبِيِّ ؕ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَيْهِ وَ سَلِّمُوْا تَسْلِيْمًا ﴿٥٦﴾

نبي تي، (2) اي ايمان وارؤ! صلوات پڙهو انهي تي ۽ سلام ڪريو سلام چئي.

اِنَّ الَّذِيْنَ يُؤْذُوْنَ اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ

بيشڪ جيڪي ماڻهو رنجائن ٿا الله ۽ ان جي رسول کي لعنت ڪئي انهن تي الله

فِي الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ وَ اَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِيْنًا ﴿٥٧﴾ وَ الَّذِيْنَ

دنيا ۽ آخرت ۾ ۽ تيار ڪيائين انهن لاءِ عذاب خوار ڪندڙ. ۽ جيڪي

يُؤْذُوْنَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنٰتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوْا فَقَدِ احْتَمَلُوْا

ايذائن ٿا مومنن ۽ مومنياڻين کي بي گناهه پوءِ بيشڪ کنيو انهن

بُهْتَانًا وَّ اِثْمًا مُّبِيْنًا ﴿٥٨﴾ ع يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّاَزْوَاجِكَ وَ بَنٰتِكَ ٧ ع ٦ ٤

وڏو ڪوڙ ۽ گناهه پڌرو. اي نبي! چئو پنهنجي زالن کي ۽ ڌيئرن کي

وَ نِسَآءِ الْمُؤْمِنِيْنَ يُدْنِيْنَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيْبِهِنَّ ؕ ذٰلِكَ
۽ مسلمانن جي عورتن کي تہ لڙڪائين پاڻ تي چادرون پنھنجيون، اھو

اَدْنٰٓى اَنْ يُّعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا
ويجھو آھي جو ڪين ڄاتو وڃي پوءِ نہ ايذايون وڃن، ۽ آھي الله مرھيندڙ

رَّحِيْمًا ﴿۵۹﴾ لَئِنْ لَّمْ يَنْتَهِ الْمُنٰفِقُوْنَ وَ الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ
مھربان. اجا جيڪڏھن نہ مڙيا منافق ۽ اھي جن جي دلين ۾

مَّرَضٌ وَّ الْمُرْجِفُوْنَ فِي الْمَدِيْنَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ
روڳ آھي ۽ غلط خبرون پکيڙيندڙ مديني ۾ تہ اياريندا سون توکي انھن تي پوءِ

لَا يُجَاوِرُوْنَكَ فِيْهَآ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿۶۰﴾ۛ مَّلْعُوْنِيْنَ ۛۚ اَيْنَمَا ثُقِفُوْٓا
نہ رھندا تنھنجي پاڙي انھي شھر ۾ مگر ٿورو. ڦٽڪار ڪيل، جتي بہ ليندا

اُخِذُوْا وَ قُتِّلُوْا تَقْتِيْلًا ﴿۶۱﴾ سُنَّةَ اللّٰهِ فِي الَّذِيْنَ خَلَوْا
پڪڙيا ويندا ۽ ماريا ويندا قتل ڪري. (١) اھو الله جو دستور آھي انھن ۾ جيڪي گذري ويا

مِنْ قَبْلُ ۚ وَ لَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِيْلًا ﴿۶۲﴾ يَسْـَٔلُكَ النَّاسُ
اڳي، ۽ هرگز نہ لھندين الله جي دستور ۾ ڪا تبديلي. پُڇن ٿا توکان ماڻھو

عَنِ السَّاعَةِ ؕ قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِ ؕ وَ مَا يُدْرِيْكَ لَعَلَّ
قيامت جو، چؤ رڳو خبر ان جي الله کي آھي، ۽ توکي ڇا خبر شايد

السَّاعَةَ تَكُوْنُ قَرِيْبًا ﴿۶۳﴾ اِنَّ اللّٰهَ لَعَنَ الْكٰفِرِيْنَ وَ
اھا گھڙي ھجي ويجھي. بيشڪ الله ڦٽڪار ڪئي آھي ڪافرن تي ۽

اَعَدَّ لَهُمْ سَعِيْرًا ﴿۶۴﴾ۙ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۚ لَا يَجِدُوْنَ
تيار ڪيائين انھن لاءِ دوزخ. رھندا ان ۾ ھميشہ نہ لھندا

وَلِيًّا وَّ لَا نَصِيْرًا ﴿۶۵﴾ۚ يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوْهُهُمْ فِي النَّارِ
ڪو حمايتي ۽ نڪي مددگار. جنھن ڏينھن اونڌا ڪبا منھن انھن جا باھ ۾

ع ٣ – عند المتأخرين ١٣
الربع

يَقُوْلُوْنَ يٰلَيْتَنَآ اَطَعْنَا اللّٰهَ وَ اَطَعْنَا الرَّسُوْلَا ﴿٦٦﴾

چوندا هاءِ جيڪر تابعداري ڪيون ها الله جي ۽ تابعداري ڪيون ها رسول جي.

وَ قَالُوْا رَبَّنَآ اِنَّآ اَطَعْنَا سَادَتَنَا وَ كُبَرَآءَنَا

۽ چوندا اي رب اسان جا اسان تابعداري ڪئي سردارن پنهنجن ۽ وڏن پنهنجن جي

فَاَضَلُّوْنَا السَّبِيْلَا ﴿٦٧﴾ رَبَّنَآ اٰتِهِمْ ضِعْفَيْنِ

پوءِ ڀُلايائون اسان کي رستي کان. اي رب اسان جا ڏي انهن کي ٻيڻو

مِنَ الْعَذَابِ وَ الْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيْرًا ﴿٦٨﴾ ع يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا

عذاب ۽ وجهه انهن تي ڌتڪار وڏي. اي ايمان وارو! نه

تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ اٰذَوْا مُوْسٰى فَبَرَّاَهُ اللّٰهُ مِمَّا قَالُوْا ؕ

ٿيو انهن وانگر جن ايذايو موسىٰ کي پوءِ صاف ڪيو الله انهي کان جو چيائون، ❶

وَ كَانَ عِنْدَ اللّٰهِ وَجِيْهًا ﴿٦٩﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَ

۽ هئو وٽ الله جي مهاندو. اي ايمان وارو! ڊڄو الله کان ۽

قُوْلُوْا قَوْلًا سَدِيْدًا ﴿٧٠﴾ يُّصْلِحْ لَكُمْ اَعْمَالَكُمْ وَ يَغْفِرْ لَكُمْ

چئو ڳالهه سڌي، ته سنواري توهان لاءِ ڪم توهان جا ۽ بخشي توهان کي

ذُنُوْبَكُمْ ؕ وَ مَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا

ڏوهه توهان جا، ۽ جيڪو تابع ٿيندو الله جو ۽ سندس رسول جو پوءِ پهتو ڪاميابيءَ

عَظِيْمًا ﴿٧١﴾ اِنَّا عَرَضْنَا الْاَمَانَةَ عَلَى السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ

وڏي کي. بيشڪ اسان آڇي هئي امانت ❷ آسمانن تي ۽ زمين تي

وَ الْجِبَالِ فَاَبَيْنَ اَنْ يَّحْمِلْنَهَا وَ اَشْفَقْنَ مِنْهَا وَ حَمَلَهَا

۽ جبلن تي پوءِ انڪار ڪيائون ان جي کڻڻ کان ۽ ڊڄي ويا انهي کان ۽ کنيو ان کي

الْاِنْسَانُ ؕ اِنَّهٗ كَانَ ظَلُوْمًا جَهُوْلًا ﴿٧٢﴾ لِّيُعَذِّبَ اللّٰهُ الْمُنٰفِقِيْنَ

انسان، جو اهو هئو ظلوم جهول. ❸ جيئن سزا ڏئي الله منافقن

وَ الْمُنٰفِقٰتِ وَ الْمُشْرِكِيْنَ وَ الْمُشْرِكٰتِ وَ يَتُوْبَ اللّٰهُ

۽ منافقياڻين ۽ مشرڪن ۽ مشرڪياڻين کي ۽ بخشي الله

عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنٰتِ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿٧٣﴾ ع

مؤمنن ۽ مؤمنياڻين کي، ۽ آهي الله بخشيندڙ مهربان.

سُوْرَةُ سَبَاٍ مَّكِّيَّةٌ وَّهِيَ اَرْبَعٌ وَّخَمْسُوْنَ اٰيَةً وَّسِتُّ رُكُوْعَاتٍ

سورت سبا مڪي آهي ۽ اها چوونجاهه آيتون ۽ ڇهه رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ

سڀ ساراهه الله لاءِ آهي ❶ ان جوئي آهي جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي

وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْاٰخِرَةِ ؕ وَ هُوَ الْحَكِيْمُ الْخَبِيْرُ ﴿١﴾

۽ انهي جي تعريف آهي آخرت ۾، ۽ اهوئي حڪمت وارو خبر رکندڙ آهي.

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْاَرْضِ وَ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَ مَا

ڄاڻي ٿو ان کي جو گهڙي ٿو زمين ۾ ۽ جو نڪري ٿو انهي مان ۽ جو

يَنْزِلُ مِنَ السَّمَآءِ وَ مَا يَعْرُجُ فِيْهَا ؕ وَ هُوَ الرَّحِيْمُ الْغَفُوْرُ ﴿٢﴾

لهي ٿو آسمان کان ۽ جو چڙهي ٿو ان ۾، ۽ اهوئي ٻاجهارو بخشڻهار آهي.

وَ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَا تَاْتِيْنَا السَّاعَةُ ؕ قُلْ بَلٰى وَ

۽ چيو ڪافرن ڪا نه ايندي اسان وٽ قيامت، چؤ هائو قسم آهي

رَبِّيْ لَتَاْتِيَنَّكُمْ ۙ عٰلِمِ الْغَيْبِ ۚ لَا يَعْزُبُ

منهنجي رب جو ضرور ايندي توهان وٽ قسم عالم الغيب جو، نه ٿو غائب رهي

عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَ لَا فِي الْاَرْضِ وَ لَآ اَصْغَرُ

انهي کان ذري جيترو آسمانن ۾ ۽ نه زمين ۾ ۽ نه ننڍو

مِنْ ذٰلِكَ وَ لَآ اَكْبَرُ اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣﴾ لِّيَجْزِيَ الَّذِيْنَ
انهي کان ۽ نه وڏو مگر آهي ڪتاب پڌري ۾. جيئن بدلو ڏي انهن کي

اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ؕ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّ رِزْقٌ
جن ايمان آندو ۽ ڪم ڪيا چڱا. اهي آهن جن لاءِ آهي معافي ۽ رزق

كَرِيْمٌ ﴿٤﴾ وَ الَّذِيْنَ سَعَوْ فِيْۤ اٰيٰتِنَا مُعٰجِزِيْنَ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ
عزت وارو. ۽ جن ڪوشش ڪئي اسان جي آيتن ۾ مقابلي جي اهي آهن جن لاءِ آهي

عَذَابٌ مِّنْ رِّجْزٍ اَلِيْمٌ ﴿٥﴾ وَ يَرَى الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ الَّذِيْۤ
عذاب گناهه جو دردناڪ. ۽ ڏسن ٿا اهي جن کي علم ڏنو ويو ته جيڪي

اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ هُوَ الْحَقَّ ۙ وَ يَهْدِيْۤ اِلٰى صِرَاطِ
نازل ڪيو ويو توڏانهن تنهنجي رب کان سو حق آهي ۽ اِهو ڏيکاري ٿو رستو

الْعَزِيْزِ الْحَمِيْدِ ﴿٦﴾ وَ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا هَلْ نَدُلُّكُمْ
زبردست ساراهيل جو. ۽ چيو ڪافرن ❶ چا ڏسيون توهان کي

عَلٰى رَجُلٍ يُّنَبِّئُكُمْ اِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ ۙ
اهڙو ماڻهو جيڪو ٻڌائي ٿو توهان کي جڏهن ذرا ذرا ٿيندؤ بلڪل ذرا،

اِنَّكُمْ لَفِيْ خَلْقٍ جَدِيْدٍ ﴿٧﴾ اَفْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَمْ
يقينن اوهين پيدائش نئينءَ ۾ هوندؤ. چا ٺاهيو اٿس ❷ الله تي ڪوڙ يا

بِهٖ جِنَّةٌ ؕ بَلِ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَ
ان کي ڪوجنون آهي، پر جيڪي نه ٿا مڃين آخرت کي عذاب ۾ آهن ۽

الضَّلٰلِ الْبَعِيْدِ ﴿٨﴾ اَ فَلَمْ يَرَوْا اِلٰى مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَ مَا
گمراهي پرانهين ۾. ❸ چا نه ٿا ڏسن اهو جيڪي سندن اڳيان آهي ۽ جيڪي

خَلْفَهُمْ مِّنَ السَّمَآءِ وَ الْاَرْضِ ؕ اِنْ نَّشَاْ نَخْسِفْ
سندن پنيان آهي آسمان ۽ زمين، جيڪڏهن اسين گهرون ته گنوائي ڇڏيون

بِهِمُ الْاَرْضَ اَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِّنَ السَّمَآءِ ؕ اِنَّ

ڪين ڌرتي ۾ يا ڪيرايون انهن تي ڪو ٽڪرو آسمان کان، بيشڪ

فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيْبٍ ﴿٩﴾ ع وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا دَاوٗدَ

انهي ۾ نشاني آهي هر ٻانهي رجوع ڪندڙ لاءِ. ۽ بيشڪ ڏني سون دائود کي

مِنَّا فَضْلًا ؕ يٰجِبَالُ اَوِّبِيْ مَعَهٗ وَ الطَّيْرَ ۚ وَ

پنهنجي طرفان بزرگي، اي جبلو! تسبيح پڙهو ان سان گڏجي ۽ پکي به، ۽

اَلَنَّا لَهُ الْحَدِيْدَ ﴿١٠﴾ اَنِ اعْمَلْ سٰبِغٰتٍ وَّ قَدِّرْ فِي السَّرْدِ

نرم ڪيوسون ان لاءِ لوهه کي. (١) ته ناهه وڏيون زرهون ۽ ماپ ڪر ڪڙين جي (٢)

وَ اعْمَلُوْا صَالِحًا ؕ اِنِّيْ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿١١﴾ وَ لِسُلَيْمٰنَ

۽ ڪم ڪريو چڱا، بيشڪ آءٌ توهان جي ڪمن کي ڏسندڙ آهيان. ۽ سليمان جي لاءِ

الرِّيْحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَّ رَوَاحُهَا شَهْرٌ ۚ وَ اَسَلْنَا لَهٗ

هوا اُنَ جي صبح جو پنڌ مهينو هو ۽ شام جو پنڌ مهينو، ۽ وهايوسون ان لاءِ

عَيْنَ الْقِطْرِ ؕ وَ مِنَ الْجِنِّ مَنْ يَّعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ

چشمو پگهريل ٽامي جو، (٣) ۽ جنن مان ڪي ڪم ڪندا هئا ان جي آڏو

بِاِذْنِ رَبِّهٖ ؕ وَ مَنْ يَّزِغْ مِنْهُمْ عَنْ اَمْرِنَا

سندس رب جي حڪم سان، ۽ جيڪو ڦرندو هئو انهن مان اسان جي حڪم کان

نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيْرِ ﴿١٢﴾ يَعْمَلُوْنَ لَهٗ مَا

ته چکائيندا هئاسون انهي کي سزا باهه جي. ناهيندا هئا ان لاءِ جيڪي

يَشَآءُ مِنْ مَّحَارِيْبَ وَ تَمَاثِيْلَ وَ جِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَ قُدُوْرٍ

چاهيندو هئو تجرون ۽ مورتون ۽ پيالا جهڙا تلاءَ ۽ ديڳيون

رّٰسِيٰتٍ ؕ اِعْمَلُوْٓا اٰلَ دَاوٗدَ شُكْرًا ؕ وَ قَلِيْلٌ مِّنْ عِبَادِيَ

اڻ چرندڙ، ڪم ڪريو اي دائود جا گهر وارا شڪر ڪندي، ۽ گهٽ آهن منهنجا ٻانها

الشَّكُوْرُ ⑬ فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلٰى مَوْتِهٖٓ

شڪر گذار. پوءِ جڏهن آندوسون انهي تي موت تہ نہ ڏَسيو انهن کي سندس مرڻ جو

اِلَّا دَآبَّةُ الْاَرْضِ تَاْكُلُ مِنْسَاَتَهٗ ۚ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ

مگر ڌرتيءَ جي جيت ❶ جو کائي پيو ان جي لٺ کي، پوءِ جڏهن ڪِري پيو تہ جاتو

الْجِنُّ اَنْ لَّوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوْا فِي الْعَذَابِ

جنن پڪ جيڪڏهن ڄاڻن ها ڳُجهہ تہ نہ رهن ها عذاب

الْمُهِيْنِ ⑭ لَقَدْ كَانَ لِسَبَاٍ فِيْ مَسْكَنِهِمْ اٰيَةٌ ۚ جَنَّتٰنِ

خوار ڪندڙ ۾. ❷ يقينن هئي سبا جي قوم لاءِ سندن رهڻ جي هنڌ نشاني، ٻہ باغ

عَنْ يَّمِيْنٍ وَّ شِمَالٍ ۬ كُلُوْا مِنْ رِّزْقِ رَبِّكُمْ وَ اشْكُرُوْا

ساڄي ۽ کاٻي ڪان، ڪائو رزق پنهنجي رب جو ۽ شڪر ڪريو

لَهٗ ؕ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَّ رَبٌّ غَفُوْرٌ ⑮ فَاَعْرَضُوْا فَاَرْسَلْنَا

ان جو، اهو ديس آهي سٺو ۽ رب بخشڻهار. پوءِ منهن موڙيائون پوءِ موڪليسون

عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَ بَدَّلْنٰهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ

انهن تي ٻوڏ عَرِم جي ۽ ڏناسون کين بدلي سندن ٻن باغن جي ٻہ باغ ٻيا

ذَوَاتَيْ اُكُلٍ خَمْطٍ وَّ اَثْلٍ وَّ شَيْءٍ مِّنْ سِدْرٍ قَلِيْلٍ ⑯ ذٰلِكَ

ٻئي ڪسارن ميون ❸ ۽ لئن ۽ ڪجهہ ٻيرين وارا. اهو

جَزَيْنٰهُمْ بِمَا كَفَرُوْا ؕ وَ هَلْ نُجٰزِيْٓ اِلَّا

بدلو ڏنوسون انهن کي سندن بي شڪري جي ڪري، ۽ اسان سزا نہ ڏيندا آهيون مگر

الْكَفُوْرَ ⑰ وَ جَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ الْقُرَى الَّتِيْ

بي شڪرن کي. ۽ ڪيا هئاسون انهن جي وچ ۾ ۽ انهن ڳوٺن جي وچ ۾

بٰرَكْنَا فِيْهَا قُرًى ظَاهِرَةً وَّ قَدَّرْنَا فِيْهَا السَّيْرَ ؕ

جن ۾ برڪت رکي هئي سون ٻيا ڳوٺ پڌرا ۽ مقرر ڪيون سون انهن ۾ منزلون، ❹

سِيْرُوْا فِيْهَا لَيَالِيَ وَ اَيَّامًا اٰمِنِيْنَ ﴿١٨﴾ فَقَالُوْا رَبَّنَا بٰعِدْ

گھمو انهن ۾ راتيان ۽ ڏينهان بي خوف ٿي. پوءِ چيائون اي رب ڏگھا ڪر

بَيْنَ اَسْفَارِنَا وَ ظَلَمُوْٓا اَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنٰهُمْ اَحَادِيْثَ

اسان جا سفر ۽ ظلم ڪيائون پاڻ تي پوءِ ڪري ڇڏيوسون انهن کي آکاڻيون

وَ مَزَّقْنٰهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ

۽ ڪيوسون انهن کي ٽڪرا ٽڪرا، بيشڪ انهي ۾ نشانيون آهن هر

صَبَّارٍ شَكُوْرٍ ﴿١٩﴾ وَ لَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ اِبْلِيْسُ ظَنَّهٗ

صبر ڪندڙ شڪر گذار لاءِ. ۽ سچي ڪري ڏيکاري انهن تي ابليس پنهنجي اٽڪل

فَاتَّبَعُوْهُ اِلَّا فَرِيْقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٢٠﴾ وَ مَا كَانَ لَهٗ

پوءِ پيروي ڪيائون ان جي ① سواءِ هڪ جماعت مومنن جي. ۽ نه هئو ان جو

عَلَيْهِمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُّؤْمِنُ بِالْاٰخِرَةِ

انهن تي ڪو زور مگر جيئن اسان ڄاڻون ڪير ٿو ايمان آڻي آخرت تي

مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِيْ شَكٍّ ؕ وَ رَبُّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيْظٌ ﴿٢١﴾ ع ٢ ١٢ ٨

۽ ڪير آهي انهي کان شڪ ۾، ۽ تنهنجو رب هر شيءِ تي نگهبان آهي.

قُلِ ادْعُوا الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۚ لَا يَمْلِكُوْنَ

چئو سڏيو انهن کي جن کي ڀانيو ٿا الله کان سواءِ، اهي ناهن مالڪ

مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَ لَا فِي الْاَرْضِ وَ مَا لَهُمْ فِيْهِمَا

ذري جيتري جا آسمانن ۾ ۽ نڪي زمين ۾ ۽ ناهي انهن جو ٻنهي ۾

مِنْ شِرْكٍ وَّ مَا لَهٗ مِنْهُمْ مِّنْ ظَهِيْرٍ ﴿٢٢﴾ وَ لَا تَنْفَعُ

ڪو ڀائيچارو ۽ نڪي ان جو انهن مان ڪوئي مددگار. ② ۽ نه فائدو ڏيندي

الشَّفَاعَةُ عِنْدَهٗٓ اِلَّا لِمَنْ اَذِنَ لَهٗ ؕ حَتّٰٓى اِذَا فُزِّعَ

سفارش ان وٽ مگر جنهن لاءِ اجازت ڏئي، آخر جڏهن گھٻراهٽ لهندو

عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا ۙ قَالَ رَبُّكُمْ ۗ قَالُوا الْحَقَّ ۚ وَهُوَ

انهن جي دلين تان چوندا ڇا چيو توهان جي رب، چوندا حق چيائين، (1) اهو ئي

الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمٰوٰتِ وَ

مٿاهون آهي وڏو آهي. چئو ڪير روزي ڏئي ٿو توهان کي آسمانن ۽

الْأَرْضِ ۗ قُلِ اللّٰهُ ۙ وَ إِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلٰى هُدًى أَوْ

زمين مان، چئو الله، ۽ بيشڪ اسان يا اوهان هدايت تي آهيون يا

فِي ضَلٰلٍ مُبِينٍ ﴿٢٤﴾ قُلْ لَا تُسْئَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا وَ لَا

گمراهي پڌري ۾. (2) چئو نه پُڇاڻو ٿيندو اوهان کان اسان جي گناهن جو ۽ نه

نُسْئَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾ قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا

پُڇا ٿيندي اسان کان توهان جي عملن جي. چئو گڏ ڪندو اسان سڀني کي اسان جو رب

ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ ۗ وَ هُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٦﴾

پوءِ فيصلو ڪندو اسان جي وچ ۾ حق سان، ۽ اهو ئي فيصلو ڪندڙ ڄاڻندڙ آهي.

قُلْ أَرُونِيَ الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا ۗ

چئو ڏيکاريو مون کي اهي جن کي ملايو اٿوَ انهي سان شريڪ بنائي، هرگز نه،

بَلْ هُوَ اللّٰهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾ وَ مَا أَرْسَلْنٰكَ إِلَّا

بلڪ اهوئي الله زبردست حڪمت وارو آهي. ۽ نه موڪليوسون توکي مگر

كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَ نَذِيرًا وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ

سڀني (3) ماڻهن لاءِ خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ ڪري پر گهڻا ماڻهو

لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾ وَ يَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ

نه ٿا ڄاڻن. ۽ چون ٿا ڪڏهين آهي اهو وعدو جيڪڏهن اوهين

صٰدِقِينَ ﴿٢٩﴾ قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَأْخِرُونَ

سچا آهيو. چئو توهان سان وعدو آهي هڪ اهڙي ڏينهن جو نه دير ڪندؤ

ع ٩ ٣

عَنْهُ سَاعَةً وَّ لَا تَسْتَقْدِمُوْنَ ۝٣٠ ع وَ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَنْ

ان کان ڪا گهڙي ۽ نہ اڳي ٿيندؤ. ۽ چيو ڪافرن هرگز نہ

نُّؤْمِنَ بِهٰذَا الْقُرْاٰنِ وَ لَا بِالَّذِيْ بَيْنَ يَدَيْهِ ؕ وَ لَوْ

مڃينداسون هن قرآن کي ۽ نڪي ان کي جو انهي کان اڳي آهي، ۽ جيڪر

تَرٰۤى اِذِ الظّٰلِمُوْنَ مَوْقُوْفُوْنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚۖ يَرْجِعُ

تون ڏسين ها جڏهن اهي ظالم بيهاريا ويندا پنهنجي رب وٽ، هٽندا

بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضِ اِلْقَوْلَ ۚ يَقُوْلُ الَّذِيْنَ اسْتُضْعِفُوْا

هڪ ٻئي تي ❶ ڳالهه، چوندا اهي جن کي ڪمزور ڪيو ويو

لِلَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا لَوْلَاۤ اَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِيْنَ ۝٣١

انهن کي جن تڪبر ڪيو جيڪڏهن نہ هجو ها توهان تہ اسان هجون ها ايمان وارا.

قَالَ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا لِلَّذِيْنَ اسْتُضْعِفُوْۤا اَ نَحْنُ

چوندا اهي جن هٺ ڪيو انهن کي جي ڪمزور ڪيا ويا هئا ڇا اسان

صَدَدْنٰكُمْ عَنِ الْهُدٰى بَعْدَ اِذْ جَآءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ

جهليو هئو توهان کي هدايت کان هن ڪانپوءِ جڏهن آئي توهان وٽ پر توهان پاڻ

مُّجْرِمِيْنَ ۝٣٢ وَ قَالَ الَّذِيْنَ اسْتُضْعِفُوْا لِلَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا

ڏوهاري هئا. ۽ چوندا اهي جن کي هيسايو ويو هئو انهن مغرورن کي

بَلْ مَكْرُ الَّيْلِ وَ النَّهَارِ اِذْ تَاْمُرُوْنَنَاۤ

نہ پر مڪرَ توهان جي رات ۽ ڏينهن واري جڏهن اوهان حڪم ڪندا هئا اسان کي

اَنْ نَّكْفُرَ بِاللّٰهِ وَ نَجْعَلَ لَهٗۤ اَنْدَادًا ؕ وَ اَسَرُّوا النَّدَامَةَ

تہ انڪار ڪريون الله جو ۽ ڪريون ان جا جوڙيوال، ۽ لڪائيندا پڇتاءَ کي

لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ ؕ وَ جَعَلْنَا الْاَغْلٰلَ فِيْۤ اَعْنَاقِ الَّذِيْنَ

جڏهن ڏسندا عذاب کي، ۽ وجهنداسون ڳٽ انهن جي ڳچين ۾

كَفَرُوْا ؕ هَلْ يُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٣٣﴾ وَ مَآ
جن ڪفر ڪيو، نہ بدلو ڏنا ويندا مگر جيڪي عمل ڪندا هئا. ❶ ۽ نہ
اَرْسَلْنَا فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ ۙ اِنَّا
موڪليوسون ڪنهن ڳوٺ ۾ ڪوئي ڊيڄاريندڙ مگر چيو اتان جي آسودن تہ اسين
بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ كٰفِرُوْنَ ﴿٣٤﴾ وَ قَالُوْا نَحْنُ اَكْثَرُ اَمْوَالًا
توهان ذي موڪليل پيغام کي نہ ٿا مڃون. ۽ چيائون اسان گهڻا آهيون مال
وَّ اَوْلَادًا ۙ وَّ مَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِيْنَ ﴿٣٥﴾ قُلْ اِنَّ رَبِّيْ
۽ اولاد ۾ ۽ اسان نہ ٿينداسون عذاب ڪيل. چؤ بيشڪ منهنجو رب
يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَ يَقْدِرُ وَ لٰكِنَّ اَكْثَرَ
ڪشادي ڪري ٿو روزي جنهن جي چاهي ۽ پُورِي رکي ٿو پر گهڻا
النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٦﴾ ع وَ مَآ اَمْوَالُكُمْ وَ لَآ اَوْلَادُكُمْ
ماڻهو نہ ٿا ڄاڻن. ❷ ۽ ناهي توهان جي ملڪيت ۽ نڪي اولاد اوهان جي
بِالَّتِيْ تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفٰۤى اِلَّا مَنْ اٰمَنَ وَ عَمِلَ
اها شيءِ جا ويجهو ڪري اوهان کي اسان وٽ درجي ۾ مگر جن مڃيو ۽ ڪيا
صَالِحًا ۫ فَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَزَآءُ الضِّعْفِ بِمَا عَمِلُوْا وَ هُمْ
چڱا ڪم، ❸ پوءِ انهن لاءِ بدلو آهي ٻيڻو سندن عملن جي ڪري ۽ اهي
فِى الْغُرُفٰتِ اٰمِنُوْنَ ﴿٣٧﴾ وَ الَّذِيْنَ يَسْعَوْنَ فِيْۤ اٰيٰتِنَا مُعٰجِزِيْنَ
ماڙين ۾ امن سان هوندا. ۽ جيڪي ڪوشش ڪن ٿا اسان جي آيتن ۾ مقابلي جي
اُولٰٓئِكَ فِى الْعَذَابِ مُحْضَرُوْنَ ﴿٣٨﴾ قُلْ اِنَّ رَبِّيْ يَبْسُطُ
اهي عذاب ۾ حاضر ڪيل هوندا. چؤ بيشڪ منهنجو رب ڪشادو ڪري ٿو
الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَ يَقْدِرُ لَهٗ ؕ وَ مَآ
رزق کي جنهن لاءِ چاهي پنهنجي ٻانهن مان ۽ پورو تو ڏئي ان کي، ❹ ۽ جيڪو

اَنۡفَقۡتُمۡ مِّنۡ شَیۡءٍ فَهُوَ يُخۡلِفُهٗ ۚ وَ هُوَ خَيۡرُ الرّٰزِقِيۡنَ ﴿٣٩﴾

خرچ ڪريو ٿا ڪجهه ٻه پوءِ ڏئي ٿو ان جو بدلو، ۽ اهو آهي ڀلو روزي ڏيندڙ.

وَ يَوۡمَ يَحۡشُرُهُمۡ جَمِيۡعًا ثُمَّ يَقُوۡلُ لِلۡمَلٰٓئِكَةِ اَ هٰٓؤُلَآءِ

۽ جنهن ڏينهن گڏ ڪندو انهن سڀني کي پوءِ چوندو ملائڪن کي ڇا اهي

اِيَّاكُمۡ كَانُوۡا يَعۡبُدُوۡنَ ﴿٤٠﴾ قَالُوۡا سُبۡحٰنَكَ اَنۡتَ وَلِيُّنَا

توهان جي عبادت ڪندا هئا؟ چوندا تون پاڪ آهين تون ئي مالڪ آهين اسان جو

مِنۡ دُوۡنِهِمۡ ۚ بَلۡ كَانُوۡا يَعۡبُدُوۡنَ الۡجِنَّ ۚ اَكۡثَرُهُمۡ بِهِمۡ

نه اُهي، بلڪ اهي پوڄيندا هئا جنن کي، ڪيترا انهن جا انهن کي

مُّؤۡمِنُوۡنَ ﴿٤١﴾ فَالۡيَوۡمَ لَا يَمۡلِكُ بَعۡضُكُمۡ لِبَعۡضٍ نَّفۡعًا وَّ

مڃيندڙ هئا. پوءِ اڄ نه مالڪ ٿيندو توهان مان ڪو ٻه ڪنهن لاءِ نفعي جو ۽

لَا ضَرًّا ؕ وَ نَقُوۡلُ لِلَّذِيۡنَ ظَلَمُوۡا ذُوۡقُوۡا عَذَابَ النَّارِ الَّتِیۡ

نڪي نقصان جو، ١ ۽ چونداسون ظالمن کي ته چکو عذاب انهي باهه جو

كُنۡتُمۡ بِهَا تُكَذِّبُوۡنَ ﴿٤٢﴾ وَ اِذَا تُتۡلٰى عَلَيۡهِمۡ اٰيٰتُنَا

جنهن کي توهان ڪوڙ چوندا هئا. ۽ جڏهن پڙهجن ٿيون مٿن آيتون اسان جون

بَيِّنٰتٍ قَالُوۡا مَا هٰذَاۤ اِلَّا رَجُلٌ يُّرِيۡدُ اَنۡ يَّصُدَّكُمۡ عَمَّا

چٽيون چون ٿا ناهي اهو مگر هڪ ماڻهو گهري ٿو ته جهلي اوهان کي ان کان

كَانَ يَعۡبُدُ اٰبَآؤُكُمۡ ۚ وَ قَالُوۡا مَا هٰذَاۤ اِلَّاۤ اِفۡكٌ

جنهن جي پوڄا ڪندا هئا ابا ڏاڏا اوهان جا، ۽ چيائون ناهي اهو مگر ڪوڙ

مُّفۡتَرًى ؕ وَ قَالَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا لِلۡحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمۡ ۙ اِنۡ هٰذَاۤ

ناهيل، ۽ چيو ڪافرن حق لاءِ جڏهن آيو انهن وٽ، ناهي اهو

اِلَّا سِحۡرٌ مُّبِيۡنٌ ﴿٤٣﴾ وَ مَاۤ اٰتَيۡنٰهُمۡ مِّنۡ كُتُبٍ يَّدۡرُسُوۡنَهَا

مگر جادو پڌرو. ۽ نه ڏنا هئاسون انهن کي ڪي ڪتاب پڙهندا هجن جن کي

وَ مَآ اَرۡسَلۡنَآ اِلَيۡهِمۡ قَبۡلَكَ مِنۡ نَّذِيۡرٍؕ ﴿۴۴﴾ وَ كَذَّبَ

۽ نڪي موڪليو هئوسون انهن ڏانهن توکان اڳ ۾ ڪوئي ڏيڄاريندڙ. (1) ۽ ڪوڙو ڪيو هئو

الَّذِيۡنَ مِنۡ قَبۡلِهِمۡۙ وَ مَا بَلَغُوۡا مِعۡشَارَ مَآ اٰتَيۡنٰهُمۡ

انهن کان اڳين پڻ، ۽ نه پهتا ان جي ڏهين پتيءَ کي جيڪي ڏنوسون انهن کي

ع ٥ / ٩ / ١١

فَكَذَّبُوۡا رُسُلِىۡ قف فَكَيۡفَ كَانَ نَكِيۡرِ ﴿۴۵﴾ ع قُلۡ اِنَّمَآ

پوءِ ڪوڙو ڪيائون منهنجي رسولن کي، پوءِ ڪيئن هئي منهنجي ڏمڪي؟ (2) چؤ آءٌ رڳو

اَعِظُكُمۡ بِوَاحِدَةٍ ۚ اَنۡ تَقُوۡمُوۡا لِلّٰهِ مَثۡنٰى وَ فُرَادٰى

سمجهايان ٿو توهان کي هڪ ڳالهه، ته اُٿو الله واسطي ٻه ٻه ۽ هڪ هڪ ٿي

ثُمَّ تَتَفَكَّرُوۡا قف مَا بِصَاحِبِكُمۡ مِّنۡ جِنَّةٍ ؕ اِنۡ هُوَ اِلَّا نَذِيۡرٌ

پوءِ سوچ ڪريو، نه آهي توهان جي همراهه ۾ ڪو جنون، (3) رڳو اهو ڏيڄاريندڙ آهي

لَّكُمۡ بَيۡنَ يَدَىۡ عَذَابٍ شَدِيۡدٍ ﴿۴۶﴾ قُلۡ مَا سَاَلۡتُكُمۡ

توهان کي اڳ ۾ عذاب سخت کان. چؤ جيڪو گهريو اٿم توهان کان

مِّنۡ اَجۡرٍ فَهُوَ لَكُمۡ ؕ اِنۡ اَجۡرِىَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ ۚ وَ هُوَ

اجورو سو نيبهه هجي توهان کي، ناهي اجورو منهنجو مگر الله تي، (4) ۽ اهو

عَلٰى كُلِّ شَىۡءٍ شَهِيۡدٌ ﴿۴۷﴾ قُلۡ اِنَّ رَبِّىۡ يَقۡذِفُ بِالۡحَقِّ ۚ عَلَّامُ

هر شيءِ تي شاهد آهي. چؤ بيشڪ منهنجو رب آڇي ٿو حق کي، ڄاڻندڙ آهي

الۡغُيُوۡبِ ﴿۴۸﴾ قُلۡ جَآءَ الۡحَقُّ وَ مَا يُبۡدِئُ الۡبَاطِلُ

ڳجهين ڳالهين جو. چؤ آيو حق ۽ نه ٿو پيدا ڪري باطل ڪنهين شيءِ کي

وَ مَا يُعِيۡدُ ﴿۴۹﴾ قُلۡ اِنۡ ضَلَلۡتُ فَاِنَّمَآ اَضِلُّ عَلٰى نَفۡسِىۡ ۚ

۽ نڪي موٽائيندو. چؤ جيڪڏهن آءٌ ڀُلجي ويس ته رڳو ڀلندس پاڻ تائين،

وَ اِنِ اهۡتَدَيۡتُ فَبِمَا يُوۡحِىۡۤ اِلَىَّ رَبِّىۡ ؕ اِنَّهٗ

۽ جي رستو ورتم ته هن ڪري جو حڪم موڪلي ٿو مون ڏانهن رب منهنجو، اهو ئي

سَمِيۡعٌ قَرِيۡبٌ ﴿۵۰﴾ وَ لَوۡ تَرٰۤی اِذۡ فَزِعُوۡا فَلَا فَوۡتَ وَ

ٻڌندڙ ويجهو آهي. ۽ جيڪر ڏسين ها جڏهن گهٻرائيندا پوءِ نه هوندن ڳسائڻ ۽

اُخِذُوۡا مِنۡ مَّکَانٍ قَرِیۡبٍ ﴿ۙ۵۱﴾ وَّ قَالُوۡۤا اٰمَنَّا بِهٖ ۚ وَ

پڪڙيا ويندا جاءِ ويجهڙي کان. ۽ چوندا ته ايمان آندوسون انهي تي ۽

اَنّٰی لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِنۡ مَّکَانٍۭ بَعِیۡدٍ ﴿ۚۖ۵۲﴾ وَّ قَدۡ کَفَرُوۡا بِهٖ

ڪٿان آهي انهن لاءِ هٿ اچڻ اِهو جاءِ پرانهين کان. حالانڪ ڪفر ڪيائون ان جو

مِنۡ قَبۡلُ ۚ وَ یَقۡذِفُوۡنَ بِالۡغَیۡبِ مِنۡ مَّکَانٍۭ بَعِیۡدٍ ﴿۵۳﴾ وَ

اڳ ۾ ۽ ڇُٽين ٿا اڻ ڏٺي تي (1) جاءِ ڏورانهين کان. ۽

حِیۡلَ بَیۡنَهُمۡ وَ بَیۡنَ مَا یَشۡتَهُوۡنَ کَمَا فُعِلَ

آڙ وڌي وئي انهن جي ۽ سندن خواهشن جي وچ ۾ جيئن ڪيو ويو

بِاَشۡیَاعِهِمۡ مِّنۡ قَبۡلُ ؕ اِنَّهُمۡ کَانُوۡا فِیۡ شَکٍّ مُّرِیۡبٍ ﴿۵۴﴾ ع

انهن جي طريقي وارن سان اڳي، بيشڪ اهي هئا شڪ پريشان ڪندڙ ۾.

سُوۡرَةُ فَاطِرٍ مَّكِّيَّةٌ وَّهِيَ خَمۡسٌ وَّ اَرۡبَعُوۡنَ اٰيَةً وَّ خَمۡسُ رُكُوۡعَاتٍ

سورت فاطر مڪي آهي ۽ اها پنجيتاليهه آيتون ۽ پنج رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ جَاعِلِ الۡمَلٰٓئِکَةِ

سڀ ساراهه الله لاءِ آهي جو ناهيندڙ آسمانن ۽ زمين جو بڻائيندڙ ملائڪن کي

رُسُلًا اُولِیۡۤ اَجۡنِحَةٍ مَّثۡنٰی وَ ثُلٰثَ وَ رُبٰعَ ؕ یَزِیۡدُ فِی الۡخَلۡقِ

قاصد جيڪي آهن ڪنيڙاتين ٻن ٻن ۽ ٽن ٽن ۽ چئن چئن وارا، (2) وڌائي ٿو پيدائش ۾

مَا یَشَآءُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰی کُلِّ شَیۡءٍ قَدِیۡرٌ ﴿۱﴾ مَا یَفۡتَحِ

جيڪي گهري ٿو، بيشڪ الله هر شيءِ تي سگهه رکندڙ آهي. جا ٻه کولي ٿو

اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَّحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا ۚ وَ مَا
الله ماڻهن لاءِ ڪجھ رحمت پوءِ ناهي ڪوئي روڪيندڙ ان ڪي، ❶ ۽ جا

يُمْسِكْ ۙ فَلَا مُرْسِلَ لَهٗ مِنْۢ بَعْدِهٖ ؕ وَ هُوَ الْعَزِيْزُ
روڪي ٿو ته ناهي ڪوئي موڪليندڙ ان ڪي انهي ڪان پوءِ ۽ اهو زبردست آهي

الْحَكِيْمُ ۝٢ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ ؕ هَلْ مِنْ
حڪيم آهي. اي انسانو! يادڪريو مهرباني الله جي پاڻ تي، ڇا آهي ڪوئي

خَالِقٍ غَيْرُ اللّٰهِ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ وَ الْاَرْضِ ؕ لَاۤ
پيداڪندڙ الله ڪان سواءِ جو رزق ڏئي اوهان کي آسمان ۽ زمين مان، ناهي

اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۫ۖ فَاَنّٰى تُؤْفَكُوْنَ ۝٣ وَ اِنْ يُّكَذِّبُوْكَ فَقَدْ
ڪو مالڪ مگر اهوئي، پوءِ ڪيڏانهن ٿا ڦيريا وڃو. ۽ جيڪڏهن ڪوڙو ڪن توکي ته

كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ ؕ وَ اِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ۝٤
ڪُوڙا ڪيا ويا هئا رسول توکان اڳي به، ۽ طرف الله جي موٽايا وڃن ٿا سڀ ڪم. ❷

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ
اي انسانو! بيشڪ انجام الله جو سچو آهي پوءِ نه ڏوکي ۾ وجهي توهان کي

الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ٚ وَ لَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُوْرُ ۝٥ اِنَّ
حياتي دنيا جي، ۽ نه ڏوکي ۾ وجهي توهان کي الله سان ڏوکي باز. بيشڪ

الشَّيْطٰنَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوْهُ عَدُوًّا ؕ اِنَّمَا يَدْعُوْا
شيطان توهان جو دشمن آهي پوءِ ونو انهي کي دشمن ڪري، رڳو سڏيندو آهي

حِزْبَهٗ لِيَكُوْنُوْا مِنْ اَصْحٰبِ السَّعِيْرِ ۝٦ اَلَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ
پنهنجي ٽولي کي ته ٿين صاحب دوزخ جا. جن ڪفرڪيو تن لاءِ

عَذَابٌ شَدِيْدٌ ؕ۬ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ
عذاب سخت آهي، ۽ جن ايمان آندو ۽ ڪيا ڪم چڱا انهن لاءِ

مَّغْفِرَةٌ وَّ اَجْرٌ كَبِيْرٌ ﴿٧﴾ اَفَمَنْ زُيِّنَ لَهٗ سُوْٓءُ عَمَلِهٖ ع ١ ٧ ١٣

معافي آهي ❶ ۽ ثواب وڏو. ڇا پوءِ سينگاريو ويو جنهن لاءِ ڇڏو ڪمن جو

فَرَاٰهُ حَسَنًا ؕ فَاِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَّشَآءُ وَ يَهْدِيْ

پوءِ ڀانئي ٿو ان کي ڀلو، بيشڪ الله گمراهه ڪري ٿو جنهن کي وڻيس ۽ هدايت ڪري ٿو

مَنْ يَّشَآءُ ۖؗ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرٰتٍ ؕ اِنَّ

جنهن کي وڻيس، پوءِ نه وڃي سِرُ تنهنجو انهن تي افسوس ڪندي، بيشڪ

اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِمَا يَصْنَعُوْنَ ﴿٨﴾ وَ اللّٰهُ الَّذِيْٓ اَرْسَلَ الرِّيٰحَ

الله ڄاڻندڙ آهي جيڪي ڪن ٿا. ۽ الله اهو آهي جو موڪلي ٿو هوائن کي

فَتُثِيْرُ سَحَابًا فَسُقْنٰهُ اِلٰى بَلَدٍ مَّيِّتٍ فَاَحْيَيْنَا

پوءِ اٿارين ٿيون ڪڪرکي پوءِ هلايون ٿا انهي کي شهر مئل ڏانهن پوءِ جيئرو ڪيون ٿا

بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ؕ كَذٰلِكَ النُّشُوْرُ ﴿٩﴾ مَنْ كَانَ

ان سان ڌرتي کي ان جي مرڻ کان پوءِ، اهڙي طرح آهي جيئرو ٿي اُٿڻ. جيڪو

يُرِيْدُ الْعِزَّةَ فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ جَمِيْعًا ؕ اِلَيْهِ يَصْعَدُ

گهري ٿو عزت ❷ پوءِ الله جي آهي عزت سموري، انهي ڏانهن ئي چڙهندو آهي

الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَ الْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهٗ ؕ وَ الَّذِيْنَ

ڪلمو طيب ۽ ڪم چڱو متي ڪڍندو آهي ان کي، ❸ ۽ جيڪي

يَمْكُرُوْنَ السَّيِّاٰتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ ؕ وَ مَكْرُ اُولٰٓئِكَ هُوَ

رٿين ٿا برايون تن لاءِ عذاب سخت آهي، ۽ رٿ انهن جي اها

يَبُوْرُ ﴿١٠﴾ وَ اللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ

تباهه ٿيندي، ۽ الله پيدا ڪيو توهان کي مٽي مان پوءِ قطري مان پوءِ

جَعَلَكُمْ اَزْوَاجًا ؕ وَ مَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثٰى وَ لَا تَضَعُ

ڪيائين توهان کي جوڙا، ۽ نه ٿي پيٽ سان ٿئي ڪا مادي ۽ نکي ڄڻي ٿي

اِلَّا بِعِلۡمِهٖ ؕ وَ مَا يُعَمَّرُ مِنۡ مُّعَمَّرٍ وَّلَا يُنۡقَصُ
ان جي علم کان سواءِ ۽ نہ ڄمارڏني وڃي ٿي ڪنهن عمرواري کي ۽ نہ گهٽائي وڃي ٿي
مِنۡ عُمُرِهٖۤ اِلَّا فِيۡ كِتٰبٍ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيۡرٌ ﴿۱۱﴾ وَ مَا
ان جي عمر مگر اهو آهي ڪتاب ۾ بيشڪ اهو الله تي آسان آهي. ۽ ناهن
يَسۡتَوِى الۡبَحۡرٰنِ ۖۗ هٰذَا عَذۡبٌ فُرَاتٌ سَآئِغٌ شَرَابُهٗ وَ هٰذَا
برابر ٻہ درياءَ هي مٺو اُڃ لاهيندڙ وڻندڙ آهي پاڻي انهي جو ۽ هي
مِلۡحٌ اُجَاجٌ ؕ وَ مِنۡ كُلٍّ تَاۡكُلُوۡنَ لَحۡمًا طَرِيًّا وَّ تَسۡتَخۡرِجُوۡنَ حِلۡيَةً
لوڻ ڪارو ❶ ۽ هر هڪ مان کائو ٿا گوشت تازو ۽ ڪڍو ٿا ڳهہ
تَلۡبَسُوۡنَهَا ۚ وَ تَرَى الۡفُلۡكَ فِيۡهِ مَوَاخِرَ لِتَبۡتَغُوۡا مِنۡ فَضۡلِهٖ
جيڪي پايو ٿا ۽ ڏسين ٿو ٻيڙيون ان ۾ چيري هلندڙ جيئن تلاش ڪريو ان جو فضل
وَ لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُوۡنَ ﴿۱۲﴾ يُوۡلِجُ الَّيۡلَ فِى النَّهَارِ وَ يُوۡلِجُ النَّهَارَ
۽ مَن توهان شڪر ڪريو. وجهي ٿو رات کي ڏينهن ۾ ۽ وجهي ٿو ڏينهن کي
فِى الَّيۡلِ ۙ وَ سَخَّرَ الشَّمۡسَ وَ الۡقَمَرَ ۖ كُلٌّ يَّجۡرِىۡ لِاَجَلٍ
رات ۾ ۽ ڪم ۾ لڳايائين سج ۽ چنڊ کي، هرهڪ هلي ٿو وقت
مُّسَمًّى ؕ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمۡ لَهُ الۡمُلۡكُ ؕ وَ الَّذِيۡنَ
مقرر تائين، اهو اٿوَ الله پاليندڙ توهان جو انهي جي آهي بادشاهي، ۽ جن کي
تَدۡعُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِهٖ مَا يَمۡلِكُوۡنَ مِنۡ قِطۡمِيۡرٍ ﴿۱۳﴾ اِنۡ تَدۡعُوۡهُمۡ
پُڪاريو ٿا انهي کان سواءِ اهي نہ ٿا مالڪ ٿين ڇِلڪي جا. ❷ جي سڏيندؤ انهن کي
لَا يَسۡمَعُوۡا دُعَآءَكُمۡ ۚ وَ لَوۡ سَمِعُوۡا مَا اسۡتَجَابُوۡا لَكُمۡ ؕ وَ
تہ نہ ٻُڌندا سڏ توهان جو، ۽ جيڪڏهن ٻُڌن بہ نہ جواب ڏيندا توهان کي، ۽
يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ يَكۡفُرُوۡنَ بِشِرۡكِكُمۡ ؕ وَ لَا يُنَبِّئُكَ مِثۡلُ
قيامت ڏينهن انڪار ڪندا اوهان جي شرڪ جو، ۽ نہ خبر ڏيندو توکي ڪوئي مثل

خَبِيْرٍ ﴿١٤﴾ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اَنْتُمُ الْفُقَرَآءُ اِلَى اللّٰهِ ۚ وَ اللّٰهُ هُوَ

خبرركندڙ جي. اي انسانو! اوهين محتاج آهيو الله ڏانهن، ۽ الله ئي

الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ﴿١٥﴾ اِنْ يَّشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَ يَاْتِ بِخَلْقٍ

بي پرواهه ساراهيل آهي. جيڪڏهن چاهي ته نئي توهان کي ۽ آڻي مخلوق

جَدِيْدٍ ﴿١٦﴾ ۚ وَ مَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيْزٍ ﴿١٧﴾ وَ لَا تَزِرُ وَازِرَةٌ

نئين. ❶ ۽ ناهي اهو ڪم الله تي ڳرو. ۽ نه ڪڻندو ڪو بار ڪڻندڙ

وِّزْرَ اُخْرٰى ؕ وَ اِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ اِلٰى حِمْلِهَا لَا يُحْمَلْ

بار ٻئي جو، ۽ جيڪڏهن سڏيندو ڪو بار وارو پنهنجي بار ڏانهن نه ڪنيو ويندو

مِنْهُ شَيْءٌ وَّلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى ؕ اِنَّمَا تُنْذِرُ الَّذِيْنَ

ان مان ڪجهه به توڻي هجي مائٽي وارو، رڳو تون ڊيڄاريندين انهن کي

يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَ اَقَامُوا الصَّلٰوةَ ؕ وَ مَنْ

جيڪي خوف رکن ٿا پنهنجي رب جو پر پُٺ ۽ قائم ڪن ٿا نماز، ۽ جيڪو

تَزَكّٰى فَاِنَّمَا يَتَزَكّٰى لِنَفْسِهٖ ؕ وَ اِلَى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ ﴿١٨﴾ وَمَا

پاڪائي رکندو پوءِ اهو پاڪائي رکي ٿو پنهنجي لاءِ، ۽ الله ڏانهن ئي موٽڻو آهي. نه

يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَ الْبَصِيْرُ ﴿١٩﴾ لا وَ لَا الظُّلُمٰتُ وَ لَا النُّوْرُ ﴿٢٠﴾ لا وَ لَا

ٿو برابر ٿئي انڌو ۽ سڄو، ۽ نه اونده ۽ نه سوجهرو، ۽ نه

الظِّلُّ وَ لَا الْحَرُوْرُ ﴿٢١﴾ ۚ وَ مَا يَسْتَوِي الْاَحْيَآءُ وَ لَا الْاَمْوَاتُ ؕ

ڇانو ۽ نڪي اُس. ۽ ناهن برابر جيئرا ۽ نڪي مُئل،

اِنَّ اللّٰهَ يُسْمِعُ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَ مَآ اَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَّنْ

بيشڪ الله ٻڌائي ٿو جنهن کي گهري، ۽ نه آهين تون ٻڌائيندڙ انهن کي

فِي الْقُبُوْرِ ﴿٢٢﴾ اِنْ اَنْتَ اِلَّا نَذِيْرٌ ﴿٢٣﴾ اِنَّآ اَرْسَلْنٰكَ بِالْحَقِّ

جي قبرن ۾ آهن. ناهين تون مگر ڊيڄاريندڙ. اسان توکي موڪليو آهي حق ڏيئي

بَشِيۡرًا وَّ نَذِيۡرًا ؕ وَ اِنۡ مِّنۡ اُمَّةٍ اِلَّا خَلَا فِيۡهَا

خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ ڪري، ۽ ناهي ڪا امت مگر گذريو آهي ان ۾

نَذِيۡرٌ ﴿۲۴﴾ وَ اِنۡ يُّكَذِّبُوۡكَ فَقَدۡ كَذَّبَ الَّذِيۡنَ

ڊيڄاريندڙ. ۽ جيڪڏهن ڪوڙو ڪن ٿا توکي تہ پوءِ ڪوڙو ڪيو آهي انهن

مِنۡ قَبۡلِهِمۡ ۚ جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُمۡ بِالۡبَيِّنٰتِ وَ بِالزُّبُرِ

جيڪي ڪانئن اڳي هئا، آيا هئا انهن وٽ سندن رسول معجزن سان ۽ صحيفن سان

وَ بِالۡكِتٰبِ الۡمُنِيۡرِ ﴿۲۵﴾ ثُمَّ اَخَذۡتُ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا فَكَيۡفَ كَانَ

۽ ڪتاب روشن سان. پوءِ مون پڪڙيو انهن کي جن ڪفر ڪيو پوءِ ڪيئن هئي

٣ ع ١٢ ١٥

نَكِيۡرِ ﴿۲۶﴾ ع اَلَمۡ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنۡزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً ۚ

سختي منهنجي. ڇا نہ ڏٺو تو بيشڪ الله لاٿو آسمان مان پاڻي،

فَاَخۡرَجۡنَا بِهٖ ثَمَرٰتٍ مُّخۡتَلِفًا اَلۡوَانُهَا ؕ وَ مِنَ الۡجِبَالِ جُدَدٌۢ

پوءِ ڪڍياسون ان سان ميوا جدا جدا رنگ انهن جا، ۽ جبلن مان ڪي پٽا

بِيۡضٌ وَّ حُمۡرٌ مُّخۡتَلِفٌ اَلۡوَانُهَا وَ غَرَابِيۡبُ سُوۡدٌ ﴿۲۷﴾ وَ مِنَ النَّاسِ

اڇا ۽ ڳاڙها جدا جدا رنگن وارا ۽ ڪي نيور ڪارا. ① ۽ ماڻهن

وَ الدَّوَآبِّ وَ الۡاَنۡعَامِ مُخۡتَلِفٌ اَلۡوَانُهٗ كَذٰلِكَ ؕ اِنَّمَا يَخۡشَى

۽ جانورن ۽ چوپاين مان جدا جدا رنگ انهن جا اهڙي طرح، رڳو ڊڄندا آهن

اللّٰهَ مِنۡ عِبَادِهِ الۡعُلَمٰٓؤُا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيۡزٌ غَفُوۡرٌ ﴿۲۸﴾

الله کان سندن ٻانهن مان عالم، ② بيشڪ الله زبردست آهي بخشيندڙ آهي.

اِنَّ الَّذِيۡنَ يَتۡلُوۡنَ كِتٰبَ اللّٰهِ وَ اَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَ

بيشڪ جيڪي ماڻهو پڙهن ٿا الله جو ڪتاب ۽ قائم ڪن ٿا نماز ۽

اَنۡفَقُوۡا مِمَّا رَزَقۡنٰهُمۡ سِرًّا وَّ عَلَانِيَةً يَّرۡجُوۡنَ تِجَارَةً

خرچين ٿا اسان جي ڏني مان لڪائي ۽ ظاهر ڪري اميد رکن ٿا اهڙي واپار جي

لَّنۡ تَبُوۡرَ ۙ﴿۲۹﴾ لِيُوَفِّيَهُمۡ اُجُوۡرَهُمۡ وَ يَزِيۡدَهُمۡ

جيڪو نه ويندو ٽوٽ ۾. جيئن پورو ڪري ڏئي کين سندن ثواب ۽ وڌائي ڏئين

مِّنۡ فَضۡلِهٖ ؕ اِنَّهٗ غَفُوۡرٌ شَكُوۡرٌ ﴿۳۰﴾ وَ الَّذِيۡۤ اَوۡحَيۡنَاۤ

فضل پنهنجي مان، اهوئي بخشيندڙ شڪر قبوليندڙ آهي. ۽ جيڪو اسان موڪليو آهي

اِلَيۡكَ مِنَ الۡكِتٰبِ هُوَ الۡحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ ؕ اِنَّ

توڏانهن ڪتاب اهوئي حق آهي بحال رکندڙ اڳين ڪتابن ڪي، بيشڪ

اللّٰهَ بِعِبَادِهٖ لَخَبِيۡرٌۢ بَصِيۡرٌ ﴿۳۱﴾ ثُمَّ اَوۡرَثۡنَا الۡكِتٰبَ الَّذِيۡنَ

الله پنهنجي ٻانهن تي خبر رکندڙ ڏسندڙ آهي. پوءِ وارث ڪيوسون ڪتابَ جو انهن کي

اصۡطَفَيۡنَا مِنۡ عِبَادِنَا ۚ فَمِنۡهُمۡ ظَالِمٌ لِّنَفۡسِهٖ ۚ وَ

جن کي چونڊيوسون ٻانهن پنهنجن مان، پوءِ انهن مان ڪو نقصان ڪندڙ آهي پاڻ لاءِ، ۽

مِنۡهُمۡ مُّقۡتَصِدٌ ۚ وَ مِنۡهُمۡ سَابِقٌۢ بِالۡخَيۡرٰتِ بِاِذۡنِ اللّٰهِ ؕ

انهن مان ڪو وچٿرو آهي، ۽ انهن مان ڪو اڳرو آهي ڀلاين ۾ حڪم الله جي سان،

ذٰلِكَ هُوَ الۡفَضۡلُ الۡكَبِيۡرُ ﴿۳۲﴾ جَنّٰتُ عَدۡنٍ يَّدۡخُلُوۡنَهَا يُحَلَّوۡنَ

اهو آهي احسان وڏو. باغ رهڻ جا اُهي داخل ٿيندا انهن ۾ (1) پارايا ويندن

فِيۡهَا مِنۡ اَسَاوِرَ مِنۡ ذَهَبٍ وَّ لُـؤۡلُـؤًا ۚ وَ لِبَاسُهُمۡ فِيۡهَا حَرِيۡرٌ ﴿۳۳﴾

اتي ڳَنا سون جا ۽ موتي، ۽ پوشاڪ انهن جي اتي آهي ريشم.

وَ قَالُوا الۡحَمۡدُ لِلّٰهِ الَّذِيۡۤ اَذۡهَبَ عَنَّا الۡحَزَنَ ؕ اِنَّ

۽ چوندا شڪر الله جو جنهن نيو اسان کان ڏک، بيشڪ

رَبَّنَا لَغَفُوۡرٌ شَكُوۡرُ ۙ﴿۳۴﴾ الَّذِيۡۤ اَحَلَّنَا دَارَ الۡمُقَامَةِ

رب اسان جو بخشڻهار قدردان آهي. اهو جنهن لاٿو اسان کي سدا رهڻ واري گهر ۾

مِنۡ فَضۡلِهٖ ۚ لَا يَمَسُّنَا فِيۡهَا نَصَبٌ وَّ لَا يَمَسُّنَا

پنهنجي مهرباني سان، نه پهچي ٿي اسان کي اتي ڪا تڪليف ۽ نه پهچي ٿي اسان کي

فِيْهَا لُغُوْبٌ ﴿٣٥﴾ وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ ۚ لَا

اتي مونجهه. ١ ۽ جن ڪفر ڪيو تن لاءِ آهي باهه دوزخ جي، نه

يُقْضٰى عَلَيْهِمْ فَيَمُوْتُوْا وَ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِّنْ عَذَابِهَا ؕ

حڪم ڪيو ويندو مٿانئن ته مرن ۽ نه هلڪو ٿيندو انهن کان عذاب اتان جو،

كَذٰلِكَ نَجْزِيْ كُلَّ كَفُوْرٍ ﴿٣٦﴾ ۚ وَ هُمْ يَصْطَرِخُوْنَ فِيْهَا ۚ

اهڙي طرح سزا ڏيندا آهيون هر بي شڪر کي. ۽ اهي رڙيون ڪندا ان ۾،

رَبَّنَاۤ اَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِيْ كُنَّا نَعْمَلُ ؕ

اي رب اسان جا ڪڍ اسان کي ته عمل ڪريون چڱا نه اُهي جيڪي ڪندا هئاسون،

اَوَ لَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَّا يَتَذَكَّرُ فِيْهِ مَنْ تَذَكَّرَ

ڇا نه عمر ڏني هئي سون توهان کي ايتري جو سمجهي ان ۾ جيڪو سمجهي

وَ جَآءَكُمُ النَّذِيْرُ ؕ فَذُوْقُوْا فَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ نَّصِيْرٍ ﴿٣٧﴾ ع

۽ آيو توهان وٽ ڊيڄاريندڙ، پوءِ چکو جو ناهي ظالمن لاءِ ڪوئي مددگار.

اِنَّ اللّٰهَ عٰلِمُ غَيْبِ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ اِنَّهٗ عَلِيْمٌ ۢ

بيشڪ الله ڄاڻندڙ آهي ڳجهه ڪي آسمانن ۽ زمين جو، اهوئي ڄاڻندڙ آهي

بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿٣٨﴾ هُوَ الَّذِيْ جَعَلَكُمْ خَلٰٓئِفَ فِي الْاَرْضِ ؕ

راز سينن جي کي. اهو آهي جنهن ڪيو توهان کي جاءِ نشين زمين ۾،

فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهٗ ؕ وَ لَا يَزِيْدُ الْكٰفِرِيْنَ

پوءِ جيڪو ڪفر ڪندو ته ان تي آهي ڪفر انهيءَ جو، ۽ نه وڌائيندو ڪافرن تي

كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ اِلَّا مَقْتًا ۚ وَ لَا يَزِيْدُ الْكٰفِرِيْنَ كُفْرُهُمْ

ڪفر انهن جو سندن رب وٽ مگر ڏمر کي، ۽ نه وڌائيندو ڪافرن تي سندن ڪفر

اِلَّا خَسَارًا ﴿٣٩﴾ قُلْ اَرَءَيْتُمْ شُرَكَآءَكُمُ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ

مگر نقصان کي. چؤ ڇا ڏٺا اٿوَ شريڪ پنهنجا جن کي پڪاريو ٿا

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ اَرُوْنِیْ مَاذَا خَلَقُوْا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ
سواءِ الله جي، ڏيکاريو مون کي ڇا خلقيو اٿن زمين ۾ يا انهن جو
شِرْكٌ فِی السَّمٰوٰتِ ۚ اَمْ اٰتَیْنٰهُمْ كِتٰبًا فَهُمْ
ڀائيچارو آهي آسمانن ۾، يا ڏنو اٿئون انهن کي ڪتاب پوءِ اهي آهن
عَلٰی بَیِّنَتٍ مِّنْهُ ۚ بَلْ اِنْ یَّعِدُ الظّٰلِمُوْنَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا اِلَّا
ان جي حوالي تي، پر نه ٿا ڪن وعدو ظالم هڪ ٻئي سان مگر
غُرُوْرًا ﴿٤٠﴾ اِنَّ اللّٰهَ یُمْسِكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ اَنْ تَزُوْلَا ۚ۬ وَ
ڌوڪي جو. بيشڪ الله جهلي بيٺو آهي آسمانن ۽ زمين کي ٽڙي وڃڻ کان، ۽
لَئِنْ زَالَتَاۤ اِنْ اَمْسَكَهُمَا مِنْ اَحَدٍ مِّنْۢ بَعْدِهٖ ؕ اِنَّهٗ
جي ٽڙي ويا ته نه جهلي سگهندو انهن کي ڪوئي ان کان پوءِ، يقينن اهو
كَانَ حَلِیْمًا غَفُوْرًا ﴿٤١﴾ وَ اَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَیْمَانِهِمْ لَئِنْ
آهي بردبار بخشڻهار. ۽ قسم کنيائون الله جا پڪا قَسَمَ ته جيڪڏهن
جَآءَهُمْ نَذِیْرٌ لَّیَكُوْنُنَّ اَهْدٰی مِنْ اِحْدَی الْاُمَمِ ۚ
آيو انهن وٽ ڪو ڊيڄاريندڙ ته ضرور ٿيندا وڌيڪ هدايت وارا هر هڪ امت کان،
فَلَمَّا جَآءَهُمْ نَذِیْرٌ مَّا زَادَهُمْ اِلَّا نُفُوْرًا ﴿٤٢﴾ ۙ اسْتِكْبَارًا
پوءِ جڏهن آيو انهن وٽ ڊيڄاريندڙ، نه وڌايائين انهن لاءِ مگر نفرت کي. مغروري جي ڪري
فِی الْاَرْضِ وَ مَكْرَ السَّیِّئِ ؕ وَ لَا یَحِیْقُ الْمَكْرُ السَّیِّئُ اِلَّا
ملڪ ۾ ۽ رٿ بڇڙي ڪي، ۽ نه وٺُ ڪندي رٿَ بڇڙي مگر
بِاَهْلِهٖ ؕ فَهَلْ یَنْظُرُوْنَ اِلَّا سُنَّتَ الْاَوَّلِیْنَ ۚ فَلَنْ
رٿيندڙن کي،① پوءِ ڇا اُهي انتظار ڪن ٿا رڳو ڪارِروائي اڳين وارن جو، پوءِ هرگز نه
تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِیْلًا ۚ۬ وَ لَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَحْوِیْلًا ﴿٤٣﴾
لهندين طريقه ڪار الله جي ۾ ڪا تبديلي، ۽ هرگز نه لهندين الله جي دستور ۾ ڪو ڦيرو.②

اَوَ لَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ

ڇا نہ گھميا آھن زمين ۾ پوءِ ڏسن ھا تہ ڪيئن ٿي پڇاڙي انھن جي

مِنْ قَبْلِهِمْ وَ كَانُوْٓا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً ؕ وَ مَا كَانَ اللّٰهُ

جيڪي انھن کان اڳ ھئا ۽ ھئا اھي ڏاڍا انھن کان طاقت ۾، ۽ الله اھڙو نہ آھي

لِيُعْجِزَهٗ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَ لَا فِي الْاَرْضِ ؕ

جو عاجز ڪري ڪيس ڪا شيءِ آسمانن ۾ ۽ نڪي زمين ۾،

اِنَّهٗ كَانَ عَلِيْمًا قَدِيْرًا ﴿۴۴﴾ وَ لَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ

بيشڪ اھو ڄاڻندڙ آھي سگھہ رکندڙ آھي. ۽ جيڪڏھن پڪڙي ھا الله

النَّاسَ بِمَا كَسَبُوْا مَا تَرَكَ عَلٰى ظَهْرِهَا مِنْ دَآبَّةٍ

ماڻھن کي سندن ڪئي سبب تہ نہ ڇڏي ھا ڌرتي جي پٺي تي ڪوئي چرندڙ ❶

وَّ لٰكِنْ يُّؤَخِّرُهُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ فَاِذَا جَآءَ

پر دير ڏئي ٿو انھن کي وقت مقرر تائين، پوءِ جڏھن ايندو

اَجَلُهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِعِبَادِهٖ بَصِيْرًا ﴿۴۵﴾ ع

وقت انھن جو پوءِ بيشڪ الله آھي پنھنجي ٻانھن تي نگاھ رکندڙ.

سُوْرَةُ يٰسٓ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَلٰثٌ وَّثَمَانُوْنَ اٰيَةً وَّخَمْسُ رُكُوْعَاتٍ

سورت يٰسٓ مڪي آھي ۽ اھا ٽياسي آيتون ۽ پنج رڪوع آھي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجھاري مھربان جي نالي سان.

يٰسٓ ۚ ﴿۱﴾ وَ الْقُرْاٰنِ الْحَكِيْمِ ۙ ﴿۲﴾ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ۙ ﴿۳﴾

يٰسٓ. ❷ قسم آھي قرآن حڪمت واري جو، تہ يقينن تون رسولن مان آھين.

عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ؕ ﴿۴﴾ تَنْزِيْلَ الْعَزِيْزِ الرَّحِيْمِ ۙ ﴿۵﴾ لِتُنْذِرَ

رستي سڌي تي آھين. نازل ڪيل زبردست رحم واري جو. جيئن ڊيڄارين

قَوْمًا مَّآ اُنْذِرَ اٰبَآؤُهُمْ فَهُمْ غٰفِلُوْنَ ﴿٦﴾ لَقَدْ حَقَّ

ان قوم کي جو نہ ڊيڄاريا ويا ابا ڏاڏا انهن جا پوءِ اهي بي خبر آهن. ❶ بيشڪ ثابت ٿيو

الْقَوْلُ عَلٰۤى اَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٧﴾ اِنَّا جَعَلْنَا

ٻول انهن مان ڪيترن تي پوءِ اهي نہ ايمان آڻيندا. بيشڪ ڪياسون

فِيْۤ اَعْنَاقِهِمْ اَغْلٰلًا فَهِيَ اِلَى الْاَذْقَانِ فَهُمْ مُّقْمَحُوْنَ ﴿٨﴾ وَ

ڳچين انهن جي ۾ ڳٽ پوءِ اهي ڪاڏين تائين هوندن پوءِ اهي ڳاٽي ٽنگيل ٿيندا. ۽

جَعَلْنَا مِنْۢ بَيْنِ اَيْدِيْهِمْ سَدًّا وَّ مِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَاَغْشَيْنٰهُمْ

ڪنداسون انهن جي آڏو بندُ ۽ انهن جي پويان بندُ پوءِ کين ڍڪينداسون

فَهُمْ لَا يُبْصِرُوْنَ ﴿٩﴾ وَ سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ

پوءِ اهي نہ ڏسندا. ۽ برابر آهي انهن لاءِ ❷ جو تون ڊيڄارين انهن کي يا

لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٠﴾ اِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ

نہ ڊيڄارين اهي ڪو نہ مڃيندا. تون رڳو ان کي ڊيڄاريندين جيڪو هليو

الذِّكْرَ وَ خَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ ۚ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ

سمجهاڻي تي ۽ ڊنو الله کان پر پُٺ، ❸ پوءِ مبارڪ ڏي ان کي بخشش جي

وَّ اَجْرٍ كَرِيْمٍ ﴿١١﴾ اِنَّا نَحْنُ نُحْيِ الْمَوْتٰى وَ نَكْتُبُ مَا

۽ اجر عزت واري جي. بيشڪ اسين جيئرو ڪيون ٿا مئلن کي ۽ لکون ٿا جيڪي

قَدَّمُوْا وَ اٰثَارَهُمْ ؕ وَ كُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنٰهُ

اڳي موڪليائون ۽ سندن نشانن کي، ۽ هر شيءِ کي ڳڻي رکيو آهي اسان

فِيْۤ اِمَامٍ مُّبِيْنٍ ﴿١٢﴾ ع وَ اضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلًا اَصْحٰبَ الْقَرْيَةِ ۘ اِذْ

لوح محفوظ ۾. ۽ ٻڌاءِ انهن کي واقعو ان ڳوٺ وارن جو، ❹ جڏهن

جَآءَهَا الْمُرْسَلُوْنَ ﴿١٣﴾ ۚ اِذْ اَرْسَلْنَآ اِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ

آيا اتي رسول. جڏهن موڪلياسون انهن ڏانهن ٻہ ڄڻا ❺

رکوع ١٦ - ع ١٢ - وقف غفران - وقف لازم

فَكَذَّبُوْهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوْٓا اِنَّآ اِلَيْكُمْ

پوءِ ڪوڙو چيائون انھن کي پوءِ پنيرائي ڪئي سون ٽئين سان ❶ پوءِ چيائون اسان توھان ڏانھن

مُّرْسَلُوْنَ ﴿١٤﴾ قَالُوْا مَآ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا ۙ وَ مَآ

موڪليل آھيون. انھن چيو توھان تہ رڳو ماڻھو آھيو اسان جھڙا ۽ ڪونہ

اَنْزَلَ الرَّحْمٰنُ مِنْ شَيْءٍ ۙ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَكْذِبُوْنَ ﴿١٥﴾

موڪليو آھي (الله) ٻاجھاري ڪجھ بہ رڳو توھان ڪوڙ ٿا ڳالھايو.

قَالُوْا رَبُّنَا يَعْلَمُ اِنَّآ اِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُوْنَ ﴿١٦﴾ وَ مَا

چيائون رب اسان جو ڄاڻي ٿو اسان اوھان ڏانھن موڪليل آھيون. ۽ رڳو

عَلَيْنَآ اِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿١٧﴾ قَالُوْٓا اِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ ۚ

اسان تي آھي پھچائڻ پڌرو. انھن چيو اسان نياڳ ڄاتو آھي توھان جو،

لَئِنْ لَّمْ تَنْتَهُوْا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَ

جيڪڏھن نہ مُڙندؤ تہ ضرور پٿر ھڻي ماريندا سون توھان کي ۽

لَيَمَسَّنَّكُمْ مِّنَّا عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٨﴾ قَالُوْا طَآئِرُكُمْ

ضرور پھچندو توھان کي اسان کان عذاب دردناڪ. چيائون نياڳ توھان جو

مَّعَكُمْ ؕ اَئِنْ ذُكِّرْتُمْ ؕ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ

توھان سان آھي، ڇا ان ڪري جو سمجھايو ويو توھان کي، بلڪ اوھان ماڻھو آھيو

مُّسْرِفُوْنَ ﴿١٩﴾ وَ جَآءَ مِنْ اَقْصَا الْمَدِيْنَةِ رَجُلٌ يَّسْعٰى

لِيڪو لنگھندڙ. ۽ آيو ٻاھران شھر جي ھڪ ماڻھو ❷ ڊوڙندو

قَالَ يٰقَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِيْنَ ﴿٢٠﴾ ۙ اتَّبِعُوْا

چيائين اي منھنجي قوم تابعداري ڪريو رسولن جي. تابعداري ڪريو

مَنْ لَّا يَسْـَٔلُكُمْ اَجْرًا وَّ هُمْ مُّهْتَدُوْنَ ﴿٢١﴾

اھڙن جي جيڪي نہ ٿا گھرن توھان کان اجورو ۽ اھي ھدايت وارا آھن.

وَ مَا لِيَ لَآ اَعۡبُدُ الَّذِيۡ فَطَرَنِيۡ وَ اِلَيۡهِ

۽ ڇاهي مون کي جو نہ بندگي ڪريان ان ذات جي جنهن پيدا ڪيو مون کي ۽ انهي ڏانهن

تُرۡجَعُوۡنَ ﴿٢٢﴾ ءَ اَتَّخِذُ مِنۡ دُوۡنِهٖۤ اٰلِهَةً اِنۡ يُّرِدۡنِ

موٽايا ويندؤ. ڇا بڻايان مان انهي کان سواءِ ٻيا مالڪ جو جيڪڏهن گهري مون لاءِ

الرَّحۡمٰنُ بِضُرٍّ لَّا تُغۡنِ عَنِّيۡ شَفَاعَتُهُمۡ شَيۡئًا وَّ لَا

رحمان ڪو نقصان تہ نہ ٽاريندي مون کان پارت انهن جي ڪجهہ ۽ نڪي

يُنۡقِذُوۡنِ ﴿٢٣﴾ اِنِّيۡۤ اِذًا لَّفِيۡ ضَلٰلٍ مُّبِيۡنٍ ﴿٢٤﴾ اِنِّيۡۤ اٰمَنۡتُ

اهي ڇڏائيندم. بيشڪ مان ان وقت هوندس گمراهي پڌري ۾. مان ايمان آندو

بِرَبِّكُمۡ فَاسۡمَعُوۡنِ ﴿٢٥﴾ قِيۡلَ ادۡخُلِ الۡجَنَّةَ قَالَ يٰلَيۡتَ

توهان جي رب تي پوءِ ٻڌو مون کان. حُڪم ٿيس هل جنت ۾ چيائين ڪاش

قَوۡمِيۡ يَعۡلَمُوۡنَ ﴿٢٦﴾ بِمَا غَفَرَ لِيۡ رَبِّيۡ وَ جَعَلَنِيۡ

قوم منهنجي ڄاڻي ها ﴿٢﴾ ان ڪري جو بخشيو مون کي رب منهنجي ۽ ڪيائين مون کي

مِنَ الۡمُكۡرَمِيۡنَ ﴿٢٧﴾ وَ مَاۤ اَنۡزَلۡنَا عَلٰى قَوۡمِهٖ مِنۡۢ بَعۡدِهٖ مِنۡ جُنۡدٍ

عزت وارن مان. ۽ نہ لاٿو اسان ان جي قوم تي ان کان پوءِ ڪو لشڪر

مِّنَ السَّمَآءِ وَ مَا كُنَّا مُنۡزِلِيۡنَ ﴿٢٨﴾ اِنۡ كَانَتۡ اِلَّا صَيۡحَةً وَّاحِدَةً

آسمان کان ۽ نڪي آهيون لاهيندڙ. رڳو هئي هڪل هڪڙي

فَاِذَا هُمۡ خٰمِدُوۡنَ ﴿٢٩﴾ يٰحَسۡرَةً عَلَى الۡعِبَادِ مَا يَاۡتِيۡهِمۡ مِّنۡ

پوءِ اوچتو اهي اُجهامي ويا. هاءِ افسوس ٻانهن تي، نہ آيو انهن وٽ ڪو

وقف غفران

رَّسُوۡلٍ اِلَّا كَانُوۡا بِهٖ يَسۡتَهۡزِءُوۡنَ ﴿٣٠﴾ اَ لَمۡ يَرَوۡا كَمۡ

رسول جنهن تي اهي ٺوڪون نہ ڪندا هجن. ڇا نہ ڏٺائون تہ ڪيترين ئي

اَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُمۡ مِّنَ الۡقُرُوۡنِ اَنَّهُمۡ اِلَيۡهِمۡ لَا يَرۡجِعُوۡنَ ﴿٣١﴾

تباهہ ڪيون سين انهن کان اڳ پيڙهيون جو اهي انهن ڏانهن نہ ٿا موٽن.

ع ٢٠ ١

وَ اِنْ كُلٌّ لَّمَّا جَمِيْعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُوْنَ ﴿٣٢﴾ ع وَ اٰيَةٌ لَّهُمُ

۽ ناهن سمورا مگر مڙيوئي اسان وٽ حاضر ڪيل آهن. ۽ نشاني آهي انهن لاءِ

الْاَرْضُ الْمَيْتَةُ ۚ اَحْيَيْنٰهَا وَ اَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ

زمين غير آباد، جياريوسون ان کي ۽ ڪڍيوسون ان مان ❶ اناج پوءِ انهي مان

يَاْكُلُوْنَ ﴿٣٣﴾ وَ جَعَلْنَا فِيْهَا جَنّٰتٍ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّ اَعْنَابٍ وَّ فَجَّرْنَا

اهي کائن ٿا. ۽ بناياسون ان ۾ باغ کجين ۽ انگورن جا ۽ جاري ڪياسون

فِيْهَا مِنَ الْعُيُوْنِ ﴿٣٤﴾ لِيَاْكُلُوْا مِنْ ثَمَرِهٖ ۙ وَ مَا عَمِلَتْهُ اَيْدِيْهِمْ ؕ

انهي ۾ چشما. جيئن کائن ڦل ان جو ۽ جيڪي ❷ ڪمايو انهن جي هٿن،

اَفَلَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٣٥﴾ سُبْحٰنَ الَّذِيْ خَلَقَ الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا

ڇا پوءِ نہ ٿا شڪر ڪن؟ پاڪ آهي اها ذات جنهن پيدا ڪيو جنسن ❸ سيني کي

مِمَّا تُنْۢبِتُ الْاَرْضُ وَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَ مِمَّا لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٦﴾

انهي کان جو ڄمائي ٿي زمين ۽ خود ماڻهن مان ۽ انهن شين مان جن کي اهي نہ ٿا ڄاڻن.

وَ اٰيَةٌ لَّهُمُ الَّيْلُ ۚ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَاِذَا هُمْ

۽ نشاني آهي انهن لاءِ رات، ڇڪي ڪڍون ٿا ان کان ڏينهن کي پوءِ اوچتو اهي

مُّظْلِمُوْنَ ﴿٣٧﴾ وَ الشَّمْسُ تَجْرِيْ لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا ؕ ذٰلِكَ تَقْدِيْرُ

اونده ۾ آهن. ۽ سِج هلي ٿو پنهنجي ٺهيل رستي تي، ❹ اها آهي جوڙجڪ

الْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ ﴿٣٨﴾ وَ الْقَمَرَ قَدَّرْنٰهُ مَنَازِلَ حَتّٰى عَادَ

زبردست علم رکندڙ جي. ۽ چنڊ جون مقرر ڪيون سين منزلون نيٺ وڃي ٿئي ٿو

كَالْعُرْجُوْنِ الْقَدِيْمِ ﴿٣٩﴾ لَا الشَّمْسُ يَنْۢبَغِيْ لَهَآ اَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ

جهڙي مڙيل ڳني پراڻي. نہ سِج کان ٿيندو جو پهچي چنڊ کي ❺

وَ لَا الَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ؕ وَ كُلٌّ فِيْ فَلَكٍ يَّسْبَحُوْنَ ﴿٤٠﴾ وَ

۽ نڪي رات اڳرائي ڪندي ڏينهن تي، ❻ ۽ سيئي پنهنجي مدار ۾ گردش ٿا ڪن. ۽

اٰيَةٌ لَّهُمْ اَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُوْنِ ﴿۴۱﴾ لا
نشاني آهي انهن لاءِ تہ اسان کنيو انهن جي نسل کي بيڙي ڀريل ۾.

وَ خَلَقْنَا لَهُمْ مِّنْ مِّثْلِهٖ مَا يَرْكَبُوْنَ ﴿۴۲﴾ وَ اِنْ
۽ پيدا ڪيون اسان انهن لاءِ ان جهڙيون جن تي سوار ٿين ٿا. ۽ جيڪڏهن

نَّشَاْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيْخَ لَهُمْ وَ لَا هُمْ يُنْقَذُوْنَ ﴿۴۳﴾ لا
اسان گهرون تہ ڪين ٻوڙيون پوءِ نہ ڪو واهرو انهن جو ۽ نڪي اهي ڇڏايا ويندا.

اِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَ مَتَاعًا اِلٰى حِيْنٍ ﴿۴۴﴾ وَ اِذَا قِيْلَ لَهُمُ
مگر رحمت اسان جي ۽ فائدو ڪجهہ وقت تائين. ۽ جڏهن چيو ويو انهن کي

اتَّقُوْا مَا بَيْنَ اَيْدِيْكُمْ وَ مَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿۴۵﴾
ڊڄو ان کان جو توهان جي اڳيان آهي ۽ جو توهان جي پٺيان آهي تہ من توهان رحم ڪيا ٿيو.

وَ مَا تَاْتِيْهِمْ مِّنْ اٰيَةٍ مِّنْ اٰيٰتِ رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوْا
۽ نہ ايندي هئي انهن وٽ ڪا نشاني نشانين مان سندن رب کان مگر هئا

عَنْهَا مُعْرِضِيْنَ ﴿۴٦﴾ وَ اِذَا قِيْلَ لَهُمْ اَنْفِقُوْا مِمَّا
ان کان منهن موڙيندڙ. ۽ جڏهن چيو ويو انهن کي تہ خرچ ڪريو ان مان ❶

رَزَقَكُمُ اللّٰهُ ۙ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا
جيڪي ڏنو آهي توهان کي الله، چيو جن ڪفر ڪيو انهن کي جن ايمان آندو

اَنُطْعِمُ مَنْ لَّوْ يَشَآءُ اللّٰهُ اَطْعَمَهٗٓ ۖ اِنْ اَنْتُمْ
ڇا کارايون اسين ان کي جي گهري ها الله تہ کارائي ها انهي کي؟ ❷ ناهيو توهان

اِلَّا فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿۴۷﴾ وَ يَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ
مگر گمراهي پڌري ۾ ۽ چون ٿا ڪڏهن ٿيندو اهو موقعو جيڪڏهن

كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿۴۸﴾ مَا يَنْظُرُوْنَ اِلَّا صَيْحَةً وَّاحِدَةً تَاْخُذُهُمْ
آهيو اوهين سچ چوندڙ. نہ ٿا انتظار ڪن مگر هڪل هڪڙي جو سا پڪڙيندي انهن کي

وَ هُمْ يَخِصِّمُوْنَ ﴿٤٩﴾ فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ تَوْصِيَةً وَّ
۽ اهي پاڻ ۾ وڙهندا هوندا. پوءِ نہ ڪري سگهندا جو ڪجهہ وصيت ڇئي مَرَنِ ۽

لَآ اِلٰٓى اَهْلِهِمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿٥٠﴾ وَ نُفِخَ فِى الصُّوْرِ فَاِذَا هُمْ
نڪي پنهنجي عيال ڏانهن واپس ٿيندا. ۽ ڦوڪ ڏبي ❶ قرناءِ ۾ پوءِ اوچتو اُهي

مِّنَ الْاَجْدَاثِ اِلٰى رَبِّهِمْ يَنْسِلُوْنَ ﴿٥١﴾ قَالُوْا يٰوَيْلَنَا مَنْۢ
قبرن مان نڪري پنهنجي رب ڏانهن ڊوڙندا. چوندا هاءِ مصيبت ڪنهن

بَعَثَنَا مِنْ مَّرْقَدِنَا سكتة هٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمٰنُ وَ
اُٿاريو اسان کي پنهنجي ننڊ وارين جاين مان، ❷ اجهو هي وعدو آهي رحمان جو ۽

صَدَقَ الْمُرْسَلُوْنَ ﴿٥٢﴾ اِنْ كَانَتْ اِلَّا صَيْحَةً وَّاحِدَةً فَاِذَا هُمْ
سچ چيو هو رسولن. ❸ نہ هوندي مگر هڪل هڪڙي پوءِ اوچتو اهي

جَمِيْعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُوْنَ ﴿٥٣﴾ فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا
سمورا اسان وٽ حاضر ڪيا ويندا. پوءِ اڄ نہ ظلم ٿيندو ڪنهن سان ڪجهہ بہ

وَّ لَا تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٥٤﴾ اِنَّ
۽ نہ ئي بدلو ملندو توهان کي مگر جيڪي توهان ڪندا هئا. بيشڪ

اَصْحٰبَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِىْ شُغُلٍ فٰكِهُوْنَ ﴿٥٥﴾ ج هُمْ وَ اَزْوَاجُهُمْ
بهشت وارا اڄ شغل ۾ خوش هوندا. اهي ۽ سندن زالون ❹

فِىْ ظِلٰلٍ عَلَى الْاَرَآئِكِ مُتَّكِـُٔوْنَ ﴿٥٦﴾ لَهُمْ فِيْهَا فَاكِهَةٌ وَّ
ڇانون ۾ پلنگن تي ٽيڪ ڏيو ويٺا هوندا. انهن لاءِ اتي ميوا هوندا ۽

لَهُمْ مَّا يَدَّعُوْنَ ﴿٥٧﴾ ج صلے سَلٰمٌ قف قَوْلًا مِّنْ رَّبٍّ رَّحِيْمٍ ﴿٥٨﴾ وَ
انهن لاءِ آهي جيڪي گهرندا. سلام چيو ويندن رب مهربان طرفان. ۽

امْتَازُوا الْيَوْمَ اَيُّهَا الْمُجْرِمُوْنَ ﴿٥٩﴾ اَلَمْ اَعْهَدْ اِلَيْكُمْ يٰبَنِىْٓ
ڌار ٿيو اڄ اي ڏوهاريو. ڇا نہ چيو هومون توهان کي اي اولاد

اٰدَمَ اَنْ لَّا تَعْبُدُوا الشَّيْطٰنَ ۚ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ۝٦٠ لا

آدم جي تہ نہ عبادت ڪجو شيطان جي، بيشڪ اهو توهان جو دشمن پڌرو آهي.

وَّاَنِ اعْبُدُوْنِيْ ۭ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيْمٌ ۝٦١ وَلَقَدْ

۽ عبادت ڪريو منهنجي، هيءُ رستو سِڌو آهي. ۽

اَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيْرًا ۭ اَفَلَمْ تَكُوْنُوْا تَعْقِلُوْنَ ۝٦٢ هٰذِهٖ

اهو ڪاري ويو آهي توهان جا ماڻهو ڪيترائي، چا پوءِ توهان اهو نہ ٿي ڄاتو؟ ❶ هيءُ

جَهَنَّمُ الَّتِيْ كُنْتُمْ تُوْعَدُوْنَ ۝٦٣ اِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ

دوزخ آهي جنهن جو توهان کي وعدو ڏنل هو. داخل ٿيو ان ۾ اڄ جو توهان

تَكْفُرُوْنَ ۝٦٤ اَلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلٰٓي اَفْوَاهِهِمْ وَ تُكَلِّمُنَآ

ڪفر ڪندا هئا. اڄ مهر هڻندا اسون انهن جي واتن تي ❷ ۽ ڳالهائيندا اسان سان

اَيْدِيْهِمْ وَ تَشْهَدُ اَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝٦٥ وَ لَوْ

هٿ انهن جا ۽ شاهدي ڏيندا پير انهن جا جيڪي اهي ڪم ڪندا هئا. ۽ جيڪڏهن

نَشَآءُ لَطَمَسْنَا عَلٰٓي اَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَاَنّٰى

اسين گهرون تہ ليپو ڏيون سندن اکين تي پوءِ ڀڄن رستي ڏانهن پوءِ ڪيئن

يُبْصِرُوْنَ ۝٦٦ وَ لَوْ نَشَآءُ لَمَسَخْنٰهُمْ عَلٰي مَكَانَتِهِمْ

ڏسندا. ❸ ۽ جيڪڏهن اسين گهرون تہ سندن شڪل بدلايون جتي جو هجن

فَمَا اسْتَطَاعُوْا مُضِيًّا وَّ لَا يَرْجِعُوْنَ ۝٦٧ ع وَ مَنْ نُّعَمِّرْهُ

پوءِ نہ هلي سگهندا اڳتي ۽ نہ پوئتي موٽندا. ۽ جنهن کي وڏي عمر ڏيندا آهيون

نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ ۭ اَفَلَا يَعْقِلُوْنَ ۝٦٨ وَ مَا عَلَّمْنٰهُ

تہ اُبتو ڪندا آهيون ان کي بناوت ۾، ❹ چا پوءِ نہ ٿا سمجهن. ۽ نہ سيڪاريو اسان انهي کي

الشِّعْرَ وَ مَا يَنْۢبَغِيْ لَهٗ ۭ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ وَّ قُرْاٰنٌ مُّبِيْنٌ ۝٦٩ لا

شعر ۽ نڪي لائق آهي ❺ ان لاءِ، هيءُ رڳو نصيحت ۽ قرآن ظاهر آهي.

لِّيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَّ يَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿٧٠﴾

جيئن ڊيڄاري ان کي جيڪو هجي جيئرو ۽ ثابت ٿئي عذاب ڪافرن تي.

اَوَ لَمْ يَرَوْا اَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِّمَّا عَمِلَتْ اَيْدِيْنَاۤ اَنْعَامًا

ڇا نہ ڏٺائون ❶ تہ اسان پيدا ڪيا انهن لاءِ پنهنجي قدرت سان چوپايا

فَهُمْ لَهَا مٰلِكُوْنَ ﴿٧١﴾ وَ ذَلَّلْنٰهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوْبُهُمْ

پوءِ اهي انهن جا مالڪ آهن. ۽ اهي نِوايا سون انهن لاءِ پوءِ ڪي سندن چڙهيءَ جا آهن

وَ مِنْهَا يَاْكُلُوْنَ ﴿٧٢﴾ وَ لَهُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ وَ مَشَارِبُ ؕ اَ

۽ ڪن کي ڪائيندا آهن. ۽ انهن لاءِ جانورن ۾ ٻيا فائدا بہ آهن ۽ (کير) پيئڻ، ڇا

فَلَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٧٣﴾ وَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لَّعَلَّهُمْ

پوءِ نہ ٿا شڪر ڪن. ❷ ۽ ورتائون الله کان سواءِ ٻيا خدا تہ شايد انهن جي

يُنْصَرُوْنَ ﴿٧٤﴾ؕ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ نَصْرَهُمْ ۙ وَ هُمْ لَهُمْ جُنْدٌ

مدد ڪئي ويندي. اهي نہ ڪري سگهندا مدد انهن جي ۽ اهي انهن جو لشڪر هوندا

مُّحْضَرُوْنَ ﴿٧٥﴾ فَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ ۘ اِنَّا نَعْلَمُ مَا

حاضر ڪيل. پوءِ نہ ڏکارو ڪن توکي ڳالهيون انهن جون، بيشڪ اسين ڄاڻون ٿا جيڪي

يُسِرُّوْنَ وَ مَا يُعْلِنُوْنَ ﴿٧٦﴾ اَوَ لَمْ يَرَ الْاِنْسَانُ اَنَّا خَلَقْنٰهُ

لڪائن ٿا ۽ جيڪي ظاهر ڪن ٿا. ڇا نہ ڏٺو انسانَ تہ اسان پيدا ڪيو ان کي

مِنْ نُّطْفَةٍ فَاِذَا هُوَ خَصِيْمٌ مُّبِيْنٌ ﴿٧٧﴾ وَ ضَرَبَ لَنَا مَثَلًا

قطري مان پوءِ اوچتو اهو ٿيو جهڳڙالو پڌرو. ۽ ناهيائين اسان لاءِ مثال

وَّ نَسِيَ خَلْقَهٗ ؕ قَالَ مَنْ يُّحْيِ الْعِظَامَ وَ هِيَ

۽ وساريائين پنهنجي پيدائش، چيائين ڪير جيئرو ڪندو هڏن کي جڏهن اهي

رَمِيْمٌ ﴿٧٨﴾ قُلْ يُحْيِيْهَا الَّذِيْۤ اَنْشَاَهَاۤ اَوَّلَ مَرَّةٍ ؕ

ڳريل هجن؟ چئو جيئرو ڪندو انهن کي اهو جنهن پيدا ڪيو هو انهن کي پهرين ڀيري،

وقف لازم

وَ هُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيْمُ ۙ﴿۷۹﴾ اِلَّذِيْ جَعَلَ لَكُمْ مِّنَ الشَّجَرِ

۽ اهو هر پيدائش کي ڄاڻندڙ آهي، جنهن پيدا ڪئي توهان لاءِ وڻ

الْاَخْضَرِ نَارًا فَاِذَآ اَنْتُمْ مِّنْهُ تُوْقِدُوْنَ ﴿۸۰﴾ اَوَ لَيْسَ الَّذِيْ

سائي مان ❶ باھ پوءِ ان وقت توهان ان مان باھ باريو ٿا. ڇا ناهي اُهو

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ بِقٰدِرٍ عَلٰٓى اَنْ يَّخْلُقَ

جنهن پيدا ڪيو آسمانن ۽ زمين کي وَسَ وارو هِن تي جو پيدا ڪري

مِثْلَهُمْ ؕ بَلٰى ۗ وَ هُوَ الْخَلّٰقُ الْعَلِيْمُ ﴿۸۱﴾ اِنَّمَآ اَمْرُهٗٓ اِذَآ

انهن جهڙا، هائو ۽ اهوئي پيدا ڪندڙ آهي ڄاڻندڙ آهي. بس حڪم ان جو جڏهن

اَرَادَ شَيْـًٔا اَنْ يَّقُوْلَ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿۸۲﴾ فَسُبْحٰنَ

ارادو ڪري ڪنهن شيءِ جو تہ چوي اُن کي ٿيءُ تہ ٿيو پوي. پوءِ پاڪ آهي

الَّذِيْ بِيَدِهٖ مَلَكُوْتُ كُلِّ شَيْءٍ وَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿۸۳﴾ ع

اها ذات جنهن جي هٿ ۾ آهي حڪومت هر شيءِ جي ۽ انهيءَ ڏانهن ئي موٽايا ويندؤ.

سُوْرَةُ الصّٰٓفّٰتِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ مِائَةٌ وَّاثْنَتَانِ وَثَمَانُوْنَ اٰيَةً وَّخَمْسُ رُكُوْعَاتٍ

سورت الصّافّاتِ مَڪي آهي ۽ اها هڪ سؤ ٻياسي آيتون ۽ پنج رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

وَ الصّٰٓفّٰتِ صَفًّا ۙ﴿۱﴾ فَالزّٰجِرٰتِ زَجْرًا ۙ﴿۲﴾

قسم آهي صَف ٻَڌندڙن جو قطار ڪري. ❷ پوءِ هڪل ڪندڙن جو زور سان هڪل ڪري. ❸

فَالتّٰلِيٰتِ ذِكْرًا ۙ﴿۳﴾ اِنَّ اِلٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ ؕ﴿۴﴾ رَبُّ السَّمٰوٰتِ

پوءِ پڙهندڙن جو ياد ڪري. ❹ بيشڪ حاڪم توهان جو هڪ ئي آهي. پروردگار آسمانن

وَ الْاَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا وَ رَبُّ الْمَشَارِقِ ؕ﴿۵﴾ اِنَّآ

۽ زمين جو ۽ جيڪي ٻنهي جي وچ ۾ آهي ۽ پاليندڙ اُڀرندن جو. بيشڪ اسان

وقف غفران

ع ٥

المنزل السادس

زَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا بِزِيْنَةِ ۨالْكَوَاكِبِ ۙ﴿٦﴾ وَ حِفْظًا مِّنْ كُلِّ
سينگاريوسون آسمان دنيا جو سونهن ستارن جي سان. ۽ بچاء ڪيوسون هر
شَيْطٰنٍ مَّارِدٍ ۚ﴿٧﴾ لَا يَسَّمَّعُوْنَ اِلَى الْمَلَاِ الْاَعْلٰى وَ يُقْذَفُوْنَ
شيطان هنيلي کان. نہ تا ڪَنُ ڏئي سگهن مجلس مٿينءَ ڏانهن ۽ ڇُٽيا وڃن ٿا
مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ۖۗ﴿٨﴾ دُحُوْرًا وَّ لَهُمْ عَذَابٌ وَّاصِبٌ ۙ﴿٩﴾ اِلَّا
هر طرف کان، ڀڄائڻ لاءِ ۽ انهن لاءِ آهي عذاب دائمي. مگر
مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَاَتْبَعَهٗ شِهَابٌ ثَاقِبٌ ﴿١٠﴾ فَاسْتَفْتِهِمْ
جنهن ڏني جهٽ ❶ پوءِ پنيان پويس ٿو اُلانبو چمڪندڙ. پوءِ پُڇ انهن کان
اَهُمْ اَشَدُّ خَلْقًا اَمْ مَّنْ خَلَقْنَا ؕ اِنَّا
ڇا اُهي ڏکيا آهن پيدا ڪرڻ يا ٻيا جن کي اسان پيدا ڪيو آهي، بيشڪ اسان
خَلَقْنٰهُمْ مِّنْ طِيْنٍ لَّازِبٍ ﴿١١﴾ بَلْ عَجِبْتَ وَ
پيدا ڪيو آهي انهن کي مٽيءَ ڇيڪي مان. پر تون عجب ۾ پئين ۽
يَسْخَرُوْنَ ۪﴿١٢﴾ وَ اِذَا ذُكِّرُوْا لَا يَذْكُرُوْنَ ۪﴿١٣﴾ وَ اِذَا رَاَوْا
اهي کن ٿا مسخري. ❷ ۽ جڏهن سمجهائجين ٿو تہ نہ ٿا سمجهن. ۽ جڏهن ڏسن ٿا
اٰيَةً يَّسْتَسْخِرُوْنَ ۪﴿١٤﴾ وَ قَالُوْۤا اِنْ هٰذَاۤ اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۚۖ﴿١٥﴾ ءَ
ڪو معجزو تہ ٺوڪون ٿا ڪن. ۽ چون ٿا اهو آهي رڳو جادو پڌرو. ڇا
اِذَا مِتْنَا وَ كُنَّا تُرَابًا وَّ عِظَامًا ءَ اِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ ۙ﴿١٦﴾
جڏهن مرنداسون ۽ ٿينداسون مٽي ۽ هڏا تہ ڇا اسان پڪ اُٿاريا وينداسون.
اَوَ اٰبَآؤُنَا الْاَوَّلُوْنَ ؕ﴿١٧﴾ قُلْ نَعَمْ وَ اَنْتُمْ دَاخِرُوْنَ ۚ﴿١٨﴾ فَاِنَّمَا
يا اسان جا ابا ڏاڏا اڳيان بہ. چؤ هائو ۽ توهان خوار هوندؤ. پوءِ رڳو
هِيَ زَجْرَةٌ وَّاحِدَةٌ فَاِذَا هُمْ يَنْظُرُوْنَ ﴿١٩﴾ وَ قَالُوْا يٰوَيْلَنَا
اها هڪل ٿيندي هڪڙي پوءِ ان وقت اهي ڏسڻ لڳندا. ۽ چوندا هاءِ ويل اسان لاءِ

هٰذَا يَوْمُ الدِّيْنِ ۝٢٠ هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِيْ كُنْتُمْ بِهٖ
هي آهي ڏينهن حساب جو. هي آهي ڏينهن فيصلي وارو جنهن کي توهان هئا

تُكَذِّبُوْنَ ۝٢١ اُحْشُرُوا الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا وَ اَزْوَاجَهُمْ وَ مَا
ڪوڙو ڪندا. گڏ ڪريو ڏوهارين کي ۽ انهن جي سنگت کي ۽ جنهن جي

كَانُوْا يَعْبُدُوْنَ ۝٢٢ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ فَاهْدُوْهُمْ اِلٰى صِرَاطِ الْجَحِيْمِ ۝٢٣
پوڄا ڪندا هئا الله کان سواءِ پوءِ وٺايو انهن کي دڳ دوزخ جو.

وَ قِفُوْهُمْ اِنَّهُمْ مَّسْـُٔوْلُوْنَ ۝٢٤ مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُوْنَ ۝٢٥
۽ بيهاريونِ ته انهن کان پُڇا ٿئي. ڇا ٿيو اٿوَ نه ٿا ڪريو مدد هڪ ٻئي جي. ❶

بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُوْنَ ۝٢٦ وَ اَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ
پر اهي اڄ ڏينهن پاڻ قبول ڪندا. ۽ سامهون ٿي هڪ ٻئي تي

يَّتَسَآءَلُوْنَ ۝٢٧ قَالُوْۤا اِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَاْتُوْنَنَا عَنِ الْيَمِيْنِ ۝٢٨ قَالُوْا
سوال جواب ڪندا. چوندا توهان ئي ايندا هئا اسان وٽ ساڄي کان. ❷ جواب ڏيندا

بَلْ لَّمْ تَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ ۝٢٩ وَ مَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ
بلڪِ نه هئا اوهين ايمان وارا. ۽ نه هئو اسان جو توهان تي ڪو زور،

بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طٰغِيْنَ ۝٣٠ فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَاۤ
پر توهان هئا ماڻهو بي فرمان. پوءِ ثابت ٿيو اسان تي قول اسان جي رب جو،

اِنَّا لَذَآىِٕقُوْنَ ۝٣١ فَاَغْوَيْنٰكُمْ اِنَّا كُنَّا غٰوِيْنَ ۝٣٢
پڪ اسان اهو چکندڙ آهيون. پوءِ گمراهه ڪيوسون اوهان کي پڪ اسان به گمراهه هئاسون.

فَاِنَّهُمْ يَوْمَىِٕذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُوْنَ ۝٣٣ اِنَّا كَذٰلِكَ نَفْعَلُ
پوءِ اهي ان ڏينهن عذاب ۾ گڏيل هوندا. ❸ بيشڪ اسان ائين ئي ڪندا آهيون

بِالْمُجْرِمِيْنَ ۝٣٤ اِنَّهُمْ كَانُوْۤا اِذَا قِيْلَ لَهُمْ لَاۤ اِلٰهَ
ڏوهارين سان. اهي هئا جو جڏهن کين چئبو هو ناهي ڪوئي لائق عبادت

اِلَّا اللّٰهُ ۙ يَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿٣٥﴾ ۙ وَ يَقُوْلُوْنَ ءَ اِنَّا لَتَارِكُوْٓا اٰلِهَتِنَا

سواءِ الله جي تہ وڏائي ڪندا هئا. ۽ چوندا هئا ڇا اسين ڇڏي ڏيون پنهنجي معبودن کي

لِشَاعِرٍ مَّجْنُوْنٍ ﴿٣٦﴾ ؕ بَلْ جَآءَ بِالْحَقِّ وَ صَدَّقَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿٣٧﴾

هڪ شاعر مجنون جي ڪري. بلڪ انهيءَ آندو سچو دين ۽ سچو چيائين رسولن کي. ❶

اِنَّكُمْ لَذَآئِقُوا الْعَذَابِ الْاَلِيْمِ ﴿٣٨﴾ ۚ وَ مَا تُجْزَوْنَ

بيشڪ اوهان آهيو چکندڙ عذابُ دردناڪ. ۽ رڳو سزا ڏنا ويندؤ

اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٣٩﴾ ۙ اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِيْنَ ﴿٤٠﴾ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ

پنهنجي ڪئي جي، مگر ٻانها الله جا سچائي وارا. اهي ئي جن لاءِ آهي

رِزْقٌ مَّعْلُوْمٌ ﴿٤١﴾ ۙ فَوَاكِهُ ۚ وَ هُمْ مُّكْرَمُوْنَ ﴿٤٢﴾ ۙ فِيْ جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ﴿٤٣﴾ ۙ

رزق خاص، ميوا، ۽ اهي عزت وارا آهن، باغن نعمتن وارن ۾،

عَلٰى سُرُرٍ مُّتَقٰبِلِيْنَ ﴿٤٤﴾ يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَاْسٍ مِّنْ مَّعِيْنٍ ﴿٤٥﴾ ۙ

پلنگن تي هڪ ٻئي جي سامهون. ڦيرايو ويندو انهن تي پيالو وهندڙ مشروبات مان.

بَيْضَآءَ لَذَّةٍ لِّلشّٰرِبِيْنَ ﴿٤٦﴾ ۚۖ لَا فِيْهَا غَوْلٌ وَّ لَا هُمْ عَنْهَا

اڇي رنگ وارو لذيذ پيئندڙن لاءِ. نہ ان ۾ متو ڦرندو ❷ ۽ نڪي اهي ان کان

يُنْزَفُوْنَ ﴿٤٧﴾ وَ عِنْدَهُمْ قٰصِرٰتُ الطَّرْفِ عِيْنٌ ﴿٤٨﴾ ۙ كَاَنَّهُنَّ

بيهوش ٿيندا. ۽ انهن وٽ آهن نگاهہ جهڪائيندڙ حورون ❸ وڏين اکين واريون، جڻڪ اهي

بَيْضٌ مَّكْنُوْنٌ ﴿٤٩﴾ فَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَّتَسَآءَلُوْنَ ﴿٥٠﴾ قَالَ

آنا آهن ڍڪي رکيل. پوءِ منهن ڪري هڪ ٻئي ڏانهن پُڇا ڳاڇا ڪندا. چوندو

قَآئِلٌ مِّنْهُمْ اِنِّيْ كَانَ لِيْ قَرِيْنٌ ﴿٥١﴾ ۙ يَّقُوْلُ اَ اِنَّكَ

ڪو ڳالهائيندڙ انهن مان تہ هئو منهنجو هڪ سنگتي، چوندو هئو تہ ڇا تون

لَمِنَ الْمُصَدِّقِيْنَ ﴿٥٢﴾ ءَاِذَا مِتْنَا وَ كُنَّا تُرَابًا وَّ عِظَامًا

مڃيندڙن مان آهين؟ جڏهن مرنداسون ۽ ٿينداسون مٽي ۽ هڏا

ءَ اِنَّا لَمَدِيْنُوْنَ ﴿٥٣﴾ قَالَ هَلْ اَنْتُمْ مُّطَّلِعُوْنَ ﴿٥٤﴾

تہ ڇا پڪ اسان کي بدلو ڏنو ويندو؟ چوندو ❶ ڇا توهان ڏسندؤ انهيءَ کي؟

فَاطَّلَعَ فَرَاٰهُ فِيْ سَوَآءِ الْجَحِيْمِ ﴿٥٥﴾ قَالَ تَاللّٰهِ

پوءِ ليئو پائيندو تہ ڏسندو ان کي وچ دوزخ ۾. چوندس الله جو قسم

اِنْ كِدْتَّ لَتُرْدِيْنِ ﴿٥٦﴾ لا وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّيْ لَكُنْتُ

تو تہ ڪڏهن ڪيريو ٿي مون کي، جي نہ ٿئي ها مهرباني منهنجي رب جي تہ هجان ها

مِنَ الْمُحْضَرِيْنَ ﴿٥٧﴾ اَ فَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِيْنَ ﴿٥٨﴾ لا اِلَّا مَوْتَتَنَا الْاُوْلٰى

ورتلن مان. ڇا پوءِ ناهيون اسين مرندڙ، مگر موت اسان جو پهريون

وَ مَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِيْنَ ﴿٥٩﴾ اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿٦٠﴾

۽ نہ آهيون اسين عذاب ڪيل؟. بيشڪ هي آهي ڪاميابي وڏي.

لِمِثْلِ هٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعٰمِلُوْنَ ﴿٦١﴾ اَ ذٰلِكَ خَيْرٌ نُّزُلًا اَمْ

اهڙي شيءِ لاءِ پلي تہ ڪم ڪن ڪم ڪندڙ. ڇا اها ڀلي مهماني آهي يا

شَجَرَةُ الزَّقُّوْمِ ﴿٦٢﴾ اِنَّا جَعَلْنٰهَا فِتْنَةً لِّلظّٰلِمِيْنَ ﴿٦٣﴾ اِنَّهَا

وڻ ٿوهر جو؟ ❷ اسان ڪيو آهي ان کي عذاب ظالمن لاءِ. بيشڪ اهو

شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِيْٓ اَصْلِ الْجَحِيْمِ ﴿٦٤﴾ لا طَلْعُهَا كَاَنَّهٗ رُءُوْسُ

وڻ نڪري ٿو دوزخ جي تري ۾، ان جا سَنگ آهن جهڙيون مُنڍيون

الشَّيٰطِيْنِ ﴿٦٥﴾ فَاِنَّهُمْ لَاٰكِلُوْنَ مِنْهَا فَمَالِئُوْنَ مِنْهَا الْبُطُوْنَ ﴿٦٦﴾ ط

شيطانن جون. ❸ پوءِ اهي کائيندا انهي مان پوءِ ڀريندا ان مان پيٽن کي.

ثُمَّ اِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيْمٍ ﴿٦٧﴾ ج ثُمَّ اِنَّ

پوءِ بيشڪ انهن لاءِ ان مٿان آهي ملاوٽ ٽهڪندڙ پاڻي جي. ❹ پوءِ يقينن

مَرْجِعَهُمْ لَاْاِلَى الْجَحِيْمِ ﴿٦٨﴾ اِنَّهُمْ اَلْفَوْا اٰبَآءَهُمْ

موٽڻ انهن جو ٿيندو آڙاهہ ڀاهہ ڏانهن. بيشڪ انهن لڌو هئو پنهنجن ابن ڏاڏن کي

ضَآلِّيْنَ ﴿٦٩﴾ فَهُمْ عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ يُهْرَعُوْنَ ﴿٧٠﴾ وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ

گمراھ. پوءِ اھي انھن جي رَندن تي ڊوڙن ٿا. ۽ تي ويا گمراھ انھن کان اوّل

اَكْثَرُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٧١﴾ وَ لَقَدْ اَرْسَلْنَا فِيْهِمْ مُّنْذِرِيْنَ ﴿٧٢﴾ فَانْظُرْ

گھڻا اڳيان، ۽ يقينن اسان موڪلياسون انھن ۾ ڊيڄاريندڙ. پوءِ ڏس

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِيْنَ ﴿٧٣﴾ اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِيْنَ ﴿٧٤﴾ ع

ڪيئن ٿي پڇاڙي ڊيڄاريلن جي، مگر ٻانھا الله جا سچا. ❶

ع ٣ ٥٣ ٦

وَلَقَدْ نَادٰىنَا نُوْحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيْبُوْنَ ﴿٧٥﴾ وَ نَجَّيْنٰهُ وَ

۽ پڪاريو اسان کي نوح پوءِ واھ جو ٻڌوسون پڪار کي. ۽ ڇڏايوسون ان کي ۽

اَهْلَهٗ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ﴿٧٦﴾ وَ جَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهٗ هُمُ

سندس ڪٽنب کي مونجھ وڏي کان. ۽ ڪيوسون ان جي اولاد کي ئي

الْبٰقِيْنَ ﴿٧٧﴾ وَ تَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى الْاٰخِرِيْنَ ﴿٧٨﴾ سَلٰمٌ عَلٰى نُوْحٍ

باقي رھندڙ. ❷ ۽ ڇڏيوسون انھيءَ لاءِ پوين ۾. ❸ تہ سلام آھي نوح تي

فِى الْعٰلَمِيْنَ ﴿٧٩﴾ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٨٠﴾ اِنَّهٗ

جھانن ۾. بيشڪ اسان اھڙو ئي بدلو ڏيندا آھيون ڀلارن کي. اھو ھئو

مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٨١﴾ ثُمَّ اَغْرَقْنَا الْاٰخَرِيْنَ ﴿٨٢﴾ وَ اِنَّ

اسان جي ٻانھن مؤمنن مان. پوءِ ٻوڙيوسون ٻين کي. ۽ بيشڪ

مِنْ شِيْعَتِهٖ لَاِبْرٰهِيْمَ ﴿٨٣﴾ اِذْ جَآءَ رَبَّهٗ بِقَلْبٍ سَلِيْمٍ ﴿٨٤﴾

وقف لازم

ان جو تابعدار ھو ابراھيم. ❹ جڏھن آندائين پنھنجي رب وٽ دل سلامت.

اِذْ قَالَ لِاَبِيْهِ وَ قَوْمِهٖ مَاذَا تَعْبُدُوْنَ ﴿٨٥﴾ ج

جنھن وقت چيائين پنھنجي پيءُ ۽ پنھنجي قوم کي تہ ڇا جي عبادت ڪريو ٿا؟

اَئِفْكًا اٰلِهَةً دُوْنَ اللّٰهِ تُرِيْدُوْنَ ﴿٨٦﴾ ط فَمَا ظَنُّكُمْ

ڇا ھٿراڌو مالڪن کي الله کان سواءِ ميڄيو ٿا. پوءِ ڪھڙو خيال آھي توھان جو

بِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٨٧﴾ فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُوْمِ ﴿٨٨﴾ فَقَالَ اِنِّيْ
رب العالمين ۾. پوءِ نظر ڪيائين هڪ ڀيرو تارن ۾، پوءِ چيائين آءٌ

سَقِيْمٌ ﴿٨٩﴾ فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِيْنَ ﴿٩٠﴾ فَرَاغَ اِلٰى اٰلِهَتِهِمْ
بيمار آهيان. ❶ پوءِ موٽي ويا ان کان پُٺي ڏيئي. پوءِ لڙي ويو انهن جي بتن ڏانهن

فَقَالَ اَلَا تَاْكُلُوْنَ ﴿٩١﴾ مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُوْنَ ﴿٩٢﴾ فَرَاغَ عَلَيْهِمْ
پوءِ چيائين ڇو نہ ٿا کائو؟ ڇا ٿيو اٿوَ نہ ٿا ڳالهايو؟ پوءِ وريو انهن تي

ضَرْبًاۢ بِالْيَمِيْنِ ﴿٩٣﴾ فَاَقْبَلُوْٓا اِلَيْهِ يَزِفُّوْنَ ﴿٩٤﴾ قَالَ اَ تَعْبُدُوْنَ
ڌڪ هڻندي زور سان. پوءِ آيا ان ڏانهن ڀڄندا. چيائين ڇا عبادت ڪريو ٿا

مَا تَنْحِتُوْنَ ﴿٩٥﴾ وَ اللّٰهُ خَلَقَكُمْ وَ مَا تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٦﴾ قَالُوا
انهن جي جن کي گهڙيو ٿا؟ ۽ الله پيدا ڪيو توهان کي ۽ جن کي توهان ناهيو ٿا. چيائون

ابْنُوْا لَهٗ بُنْيَانًا فَاَلْقُوْهُ فِي الْجَحِيْمِ ﴿٩٧﴾ فَاَرَادُوْا بِهٖ كَيْدًا
اوساريو ان لاءِ هڪ جاءِ پوءِ اُڇليوس آڙاهہ ۾. پوءِ رٿيائون انهيءَ لاءِ مڪر

فَجَعَلْنٰهُمُ الْاَسْفَلِيْنَ ﴿٩٨﴾ وَ قَالَ اِنِّيْ ذَاهِبٌ
پوءِ ڪيوسون انهن کي هيٺ. ❷ ۽ چيائين بيشڪ مان ويندڙ آهيان

اِلٰى رَبِّيْ سَيَهْدِيْنِ ﴿٩٩﴾ رَبِّ هَبْ لِيْ مِنَ
پنهنجي رب ڏانهن اجهو مون کي راهہ ونائيندو. اي رب منهنجا بخش مون کي ڪو

الصّٰلِحِيْنَ ﴿١٠٠﴾ فَبَشَّرْنٰهُ بِغُلٰمٍ حَلِيْمٍ ﴿١٠١﴾ فَلَمَّا بَلَغَ
صالحين مان. پوءِ مبارڪ ڏني سون کيس نينگر بردبار جي. پوءِ جڏهن پهتو

مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يٰبُنَيَّ اِنِّيْٓ اَرٰى فِي الْمَنَامِ اَنِّيْٓ
ان سان گڏ ڊڪ ڊوڙ کي چيائين اي پٽڙا مون ڏسان ٿو ننڊ ۾ تہ

اَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرٰى قَالَ يٰٓاَبَتِ افْعَلْ مَا
ڪُهان ٿو توکي ❸ پوءِ تون ڏِسُ ڇا ٿو ڀانئين؟ چيائين اي ابا ڪري ڇڏ جنهن جو

تُؤْمَرُ ز سَتَجِدُنِيْٓ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ مِنَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿١٠٢﴾

توکي حڪم ٿئي ٿو، اجهو لهندين مون کي اِنْ شَآءَ اللّٰه سَهپ وارن مان.

فَلَمَّآ اَسْلَمَا وَ تَلَّهٗ لِلْجَبِيْنِ ﴿١٠٣﴾ج وَ نَادَيْنٰهُ اَنْ

پوءِ جڏهن مڃي چڪا ٻئي ۽ ليٽايائينس نراڙ تي. ❶ ۽ اسان ان کي سڏي چيو ته

يّٰۤاِبْرٰهِيْمُ ﴿١٠٤﴾لا قَدْ صَدَّقْتَ الرُّءْيَا ج اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي

اي ابراهيم! تحقيق تو سچو ڪيو خواب کي، بيشڪ اسان ائين ئي بدلو ڏيندا آهيون

الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٠٥﴾ اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْبَلٰٓؤُا الْمُبِيْنُ ﴿١٠٦﴾ وَ فَدَيْنٰهُ

ڀلارن کي. بيشڪ اها ئي آهي آزمائش پڌري. ۽ اسان ان جي عوض ڏنو

بِذِبْحٍ عَظِيْمٍ ﴿١٠٧﴾ وَ تَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْاٰخِرِيْنَ ﴿١٠٨﴾صلے سَلٰمٌ

گهيٽو سَبر. ۽ ڇڏيوسون ان لاءِ پوين ۾. ته سلام آهي

عَلٰٓى اِبْرٰهِيْمَ ﴿١٠٩﴾ كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١١٠﴾ اِنَّهٗ مِنْ عِبَادِنَا

ابراهيم تي. اهڙو ئي بدلو ڏيندا آهيون ڀلارن کي. اهو هئو اسان جي ٻانهن

الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١١١﴾ وَ بَشَّرْنٰهُ بِاِسْحٰقَ نَبِيًّا مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿١١٢﴾

مؤمنن مان. ۽ خوشخبري ڏني سون ان کي اسحاق جي ته اهو نبي سڳورو ٿيندو.

وَ بٰرَكْنَا عَلَيْهِ وَ عَلٰٓى اِسْحٰقَ ط وَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَّ

۽ وڌايوسون ان کي ۽ اسحاق کي، ۽ ٿيندو انهن جي اولاد. ڪو نيڪ ۽

ظَالِمٌ لِّنَفْسِهٖ مُبِيْنٌ ﴿١١٣﴾ع وَ لَقَدْ مَنَنَّا عَلٰى مُوْسٰى

ڪو ظلم ڪندڙ پنهنجي جان تي پڌرو. ❷ ۽ يقينن ٿورو ڪيوسون موسىٰ

وَ هٰرُوْنَ ﴿١١٤﴾ج وَ نَجَّيْنٰهُمَا وَ قَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ﴿١١٥﴾ج

۽ هارون تي. ۽ ڇڏايوسون انهن کي ۽ سندن قوم کي مصيبت ❸ وڏي مان.

وَ نَصَرْنٰهُمْ فَكَانُوْا هُمُ الْغٰلِبِيْنَ ﴿١١٦﴾ج وَ اٰتَيْنٰهُمَا

۽ اسان انهن جي مدد ڪئي پوءِ ٿي ويا اهي زور. ۽ اسان ڏنو ٻنهي کي

ع ٣ ٣٩ ٧

الْكِتٰبَ الْمُسْتَبِيْنَ ﴿١١٧﴾ وَ هَدَيْنٰهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ ﴿١١٨﴾
ڪتاب بيان ڪندڙ. ۽ اسان ڏيکاريو انهن کي رستو سڌو.
وَ تَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْاٰخِرِيْنَ ﴿١١٩﴾ سَلٰمٌ عَلٰى مُوْسٰى وَ هٰرُوْنَ ﴿١٢٠﴾
۽ رکيوسون انهن لاءِ پوين ۾، تہ سلام آهي موسىٰ ۽ هارون تي.
اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٢١﴾ اِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا
بيشڪ اهڙي طرح بدلو ڏيندا آهيون ڀلارن کي. اهي ٻئي هئا اسان جي ٻانهن
الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٢٢﴾ وَ اِنَّ اِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٢٣﴾ اِذْ قَالَ
ايمان وارن مان. ۽ بيشڪ الياس هئو رسولن مان. جڏهن چيائين
لِقَوْمِهٖٓ اَ لَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٢٤﴾ اَ تَدْعُوْنَ بَعْلًا وَّ تَذَرُوْنَ
پنهنجي قوم کي ڇا نہ تا ڊڄو؟ ڇا توهان پڪاريو ٿا بُت کي ❶ ۽ ڇڏيو ٿا
اَحْسَنَ الْخَالِقِيْنَ ﴿١٢٥﴾ اللّٰهَ رَبَّكُمْ وَ رَبَّ اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿١٢٦﴾
تمام سهڻي خلقيندڙ کي، الله پنهنجي رب کي ۽ پنهنجن ابن ڏاڏن اڳين جي رب کي.
فَكَذَّبُوْهُ فَاِنَّهُمْ لَمُحْضَرُوْنَ ﴿١٢٧﴾ اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِيْنَ ﴿١٢٨﴾
پوءِ ڪوڙو ڪيائون ان کي پوءِ اهي ٿيا پڪڙيل. مگر ٻانها الله جا نِجا.
وَ تَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْاٰخِرِيْنَ ﴿١٢٩﴾ سَلٰمٌ عَلٰٓى اِلْ يَاسِيْنَ ﴿١٣٠﴾
۽ ڇڏيوسون ان لاءِ پوين ۾. تہ سلام هجي الياسين تي. ❷
اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٣١﴾ اِنَّهٗ مِنْ عِبَادِنَا
بيشڪ اسان اهڙو ئي بدلو ڏيندا آهيون ڀلائي ڪندڙن کي. اهو هئو اسان جي ٻانهن
الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٣٢﴾ وَ اِنَّ لُوْطًا لَّمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٣٣﴾ اِذْ نَجَّيْنٰهُ وَ
ايمان وارن مان. ۽ بيشڪ لوط هئو رسولن مان. جڏهن ڇڏايوسون ان کي ۽
اَهْلَهٗٓ اَجْمَعِيْنَ ﴿١٣٤﴾ اِلَّا عَجُوْزًا فِي الْغٰبِرِيْنَ ﴿١٣٥﴾ ثُمَّ
سندس ڪٽنب ساري کي، مگر پوڙهي زال جا پوئتي رهندڙن ۾ ٿي. پوءِ

دَمَّرْنَا الْاٰخَرِيْنَ ﴿۱۳۶﴾ وَ اِنَّكُمْ لَتَمُرُّوْنَ عَلَيْهِمْ مُّصْبِحِيْنَ ﴿۱۳۷﴾ لا

هلاڪ ڪيوسون ٻين کي. ۽ توهان لنگهندا آهيو انهن تان صبح جي وقت،

وَ بِالَّيْلِ ط اَ فَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿۱۳۸﴾ ع وَ اِنَّ يُوْنُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿۱۳۹﴾ ط

۽ رات جو، ڇا نه تا سمجهو؟ ۽ بيشڪ يونس هئو رسولن مان.

اِذْ اَبَقَ اِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُوْنِ ﴿۱۴۰﴾ لا فَسَاهَمَ فَكَانَ

جڏهن ڀڄي آيو ❶ ٻيڙي ڀريل ڏانهن، پوءِ ڪُٽي ۾ آيو ❷ پوءِ ٿيو

مِنَ الْمُدْحَضِيْنَ ﴿۱۴۱﴾ ج فَالْتَقَمَهُ الْحُوْتُ وَ هُوَ مُلِيْمٌ ﴿۱۴۲﴾

ڏُٻڻ وارن ۾. ❸ پوءِ ڳهي وئي ان کي مڇي ۽ اهو هئو منتظر.

فَلَوْلَآ اَنَّهٗ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِيْنَ ﴿۱۴۳﴾ لا لَلَبِثَ فِيْ بَطْنِهٖٓ

پوءِ جيڪڏهن نه هجي ها سبحان پڙهندڙ، ته ترسي ها ان جي پيٽ ۾

اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُوْنَ ﴿۱۴۴﴾ ج النّصف فَنَبَذْنٰهُ بِالْعَرَآءِ وَ هُوَ سَقِيْمٌ ﴿۱۴۵﴾ ج

ان ڏينهن تائين جو اُٿاريا ويندا. ❹ پوءِ ڪڍيوسون ان کي پڌر تي ۽ اهو هئو بيمار.

وَ اَنْۢبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَّقْطِيْنٍ ﴿۱۴۶﴾ ج وَ اَرْسَلْنٰهُ

۽ ڄمايوسون ان تي وَڻ ايرائون (ڪدوءَ) جو. ۽ موڪليوسون ان کي

اِلٰى مِائَةِ اَلْفٍ اَوْ يَزِيْدُوْنَ ﴿۱۴۷﴾ ج فَاٰمَنُوْا فَمَتَّعْنٰهُمْ

هڪ لک ماڻهن ڏانهن يا زياده ٿين. پوءِ انهن ايمان آندو ❺ پوءِ نفعو ڏنوسون انهن کي

اِلٰى حِيْنٍ ﴿۱۴۸﴾ ط فَاسْتَفْتِهِمْ اَ لِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَ لَهُمُ

ڪنهن وقت تائين. پوءِ پُڇا ڪر انهن کان ڇا تنهنجي رب لاءِ ڌيئر آهن ۽ انهن لاءِ

الْبَنُوْنَ ﴿۱۴۹﴾ لا اَمْ خَلَقْنَا الْمَلٰٓئِكَةَ اِنَاثًا وَّ هُمْ شٰهِدُوْنَ ﴿۱۵۰﴾

پُٽ، يا پيدا ڪياسون ملائڪ ماديون ڪري ۽ اهي شاهد آهن.

اَلَآ اِنَّهُمْ مِّنْ اِفْكِهِمْ لَيَقُوْلُوْنَ ﴿۱۵۱﴾ لا وَلَدَ اللّٰهُ لا وَ

خبردار بيشڪ اهي پنهنجو ناهه ناهي چون ٿا، ته ٻار ڄڻيا آهن الله حالانڪ

اِنَّهُمْ لَكٰذِبُوْنَ ﴿١٥٢﴾ اَصْطَفَى الْبَنٰتِ عَلَى الْبَنِيْنَ ﴿١٥٣﴾ ط مَا لَكُمْ قف

اهي ڪوڙا آهن. چاوٽيون اٿس ڌيئرون پُٽنِ تي؟ چا ٿيو آ توهان کي،

كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ﴿١٥٤﴾ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ﴿١٥٥﴾ ج اَمْ لَكُمْ سُلْطٰنٌ

ڪيئن ٿا فيصلو ڪريو؟ چا پوءِ نه ٿا ڌيان ڪريو. يا توهان وٽ آهي ڪو دليل

مُّبِيْنٌ ﴿١٥٦﴾ لا فَاْتُوْا بِكِتٰبِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٥٧﴾ وَ جَعَلُوْا

چِٽو. پوءِ آڻيو پنهنجو ڪتاب جيڪڏهن سچا آهيو. ۽ بڻايائون

بَيْنَهٗ وَ بَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا ط وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ اِنَّهُمْ

انهيءَ ۽ جنن جي وچ ۾ مائٽي، حالانڪ ڄاتو آهي جنن ته خود هوندا

لَمُحْضَرُوْنَ ﴿١٥٨﴾ لا سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿١٥٩﴾ لا اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ

حاضر ڪيل. پاڪ آهي الله ان کان جيڪي بيان ڪن ٿا. مگر ٻانها الله جا

الْمُخْلَصِيْنَ ﴿١٦٠﴾ فَاِنَّكُمْ وَ مَا تَعْبُدُوْنَ ﴿١٦١﴾ لا مَآ اَنْتُمْ

سچا. پوءِ بيشڪ توهان ۽ اهي جن کي پوڄيو ٿا. نه آهيو توهان

عَلَيْهِ بِفٰتِنِيْنَ ﴿١٦٢﴾ لا اِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيْمِ ﴿١٦٣﴾ وَ مَا

انهيءَ تي ڪاريندڙ، مگر ان کي جيڪو داخل ٿيندو دوزخ ۾. ۽ ناهي

مِنَّآ اِلَّا لَهٗ مَقَامٌ مَّعْلُوْمٌ ﴿١٦٤﴾ لا وَّ اِنَّا لَنَحْنُ

اسان مان ڪو به مگر ان لاءِ مرتبو آهي مقرر. ۽ بيشڪ اسان ملائڪ آهيون

الصَّآفُّوْنَ ﴿١٦٥﴾ ج وَ اِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُوْنَ ﴿١٦٦﴾ وَ اِنْ كَانُوْا لَيَقُوْلُوْنَ ﴿١٦٧﴾ لا

قطارون ڪندڙ. ۽ اسان ئي آهيون سُبحان الله پڙهندڙ. ۽ اهي مڪي وارا چوندا هئا،

لَوْ اَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْاَوَّلِيْنَ ﴿١٦٨﴾ لا لَكُنَّا عِبَادَ اللّٰهِ

جي هجي ها اسان وٽ ڪا معلومات اڳين جي، ته ٿيون ها ٻانها الله جا

الْمُخْلَصِيْنَ ﴿١٦٩﴾ فَكَفَرُوْا بِهٖ فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ﴿١٧٠﴾ وَ

سچا. نيٺ انڪار ڪيائون (قرآن) جو پوءِ اڳهو خبر پوندنِ. ۽

لَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٧١﴾ اِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُوْرُوْنَ ﴿١٧٢﴾

تي چڪو آهي انجام اسان جو پنهنجن ٻانهن رسولن لاءِ. تہ يقينن انهن لاءِ مدد ڪيل آهي.

وَ اِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغٰلِبُوْنَ ﴿١٧٣﴾ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتّٰى حِيْنٍ ﴿١٧٤﴾

۽ بيشڪ لشڪر اسان جا انهن لاءِ غالب آهن. پوءِ تون منهن موڙ انهن کان ڪجهہ وقت،

وَّ اَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُوْنَ ﴿١٧٥﴾ اَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ﴿١٧٦﴾

۽ ڏسندو رهہ پوءِ جلد اهي نتيجو ڏسندا. ڇا پوءِ اسان جي عذاب جي تڪڙ تا ڪن.

فَاِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَآءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِيْنَ ﴿١٧٧﴾ وَ

پوءِ جڏهن اهو لٿو انهن جي اڱڻ تي پوءِ تہ بڇڙو ٿيو صُبح ڊيڄاريلن جو. ۽

تَوَلَّ عَنْهُمْ حَتّٰى حِيْنٍ ﴿١٧٨﴾ وَّ اَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُوْنَ ﴿١٧٩﴾

تون منهن موڙ انهن کان ڪجهہ وقت، ۽ انتظار ڪر پوءِ جلد اهي ڏسندا.

سُبْحٰنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿١٨٠﴾ وَ

پاڪ آهي پروردگار تنهنجو صاحب عزت جو تنهن کان جيڪي اهي چون ٿا. ۽

سَلٰمٌ عَلَى الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٨١﴾ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٨٢﴾

سلام آهي رسولن تي. ۽ سڀ ساراهہ الله لاءِ جو پاليندڙ آهي جهانن جو.

سُوْرَةُ صٓ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَمَانٍ وَّثَمَانُوْنَ اٰيَةً وَّخَمْسُ رُكُوْعَاتٍ

سورت صٓ مڪي آهي ۽ اها اٺاسي آيتون ۽ پنج رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

صٓ وَ الْقُرْاٰنِ ذِى الذِّكْرِ ﴿١﴾ بَلِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِيْ عِزَّةٍ

صٓ قسم آهي قرآن سمجهاڻي واري جو. پر اهي منڪر مغروريءَ ۾

وَّ شِقَاقٍ ﴿٢﴾ كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنْ قَرْنٍ

۽ مخالفت ۾ آهن. ڪيترائي تباهہ ڪيا سون انهن کان اڳيان جُڳ

فَنَادَوْا وَّ لَاتَ حِيْنَ مَنَاصٍ ﴿٣﴾ وَ عَجِبُوْٓا اَنْ جَآءَهُمْ

پوءِ رڙيون ڪيائون ۽ نه هو اهو وقت ڇوٽڪاري جو. ۽ عجب ۾ پيا ته آيو انهن وٽ

مُّنْذِرٌ مِّنْهُمْ ۫ وَ قَالَ الْكٰفِرُوْنَ هٰذَا سٰحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٤﴾ۚۖ اَ

ڊيڄاريندڙ انهن مان ۽ چيو ڪافرن ته هي جادوگر آهي ڪوڙو آهي. ڇا

جَعَلَ الْاٰلِهَةَ اِلٰهًا وَّاحِدًا ۚۖ اِنَّ هٰذَا لَشَیْءٌ

ڪيائين ايترن معبودن جي عوض هڪ اِلٰهُ بيشڪ هي ته شيءِ

عُجَابٌ ﴿٥﴾ وَ انْطَلَقَ الْمَلَاُ مِنْهُمْ اَنِ امْشُوْا وَ اصْبِرُوْا

اچرج ڏيندڙ آهي. ❶ ۽ اُٿي هليا سردار انهن مان ته هلو ۽ پڪا رهو

عَلٰٓى اٰلِهَتِكُمْ ۚۖ اِنَّ هٰذَا لَشَیْءٌ يُّرَادُ ﴿٦﴾ۚۖ مَا

اِلٰهن پنهنجن تي، بيشڪ هي اهڙي شيءِ آهي جنهن جو ارادو ڪيل آهي. ❷ نه

سَمِعْنَا بِهٰذَا فِی الْمِلَّةِ الْاٰخِرَةِ ۚۖ اِنْ هٰذَآ اِلَّا اخْتِلَاقٌ ﴿٧﴾ۚۖ ءَ

ٻُڌي سون اهڙي ڪا ڳالهه بئي ۾ دين ناهي اها مگر هٿرادو ڳالهه، ڇا

اُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْۢ بَيْنِنَا ؕ بَلْ هُمْ فِیْ شَكٍّ

لاٿو ويو انهيءَ تي اهو ذڪر اسان جي وچان، بلڪ اِهي آهن شڪ ۾

مِّنْ ذِكْرِیْ ۚ بَلْ لَّمَّا يَذُوْقُوْا عَذَابِ ﴿٨﴾ؕ اَمْ عِنْدَهُمْ

نصيحت منهنجي کان، پر اڃا نه چکيو اٿن عذاب منهنجو. ڇا انهن وٽ آهن

خَزَآئِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيْزِ الْوَهَّابِ ﴿٩﴾ۚ اَمْ لَهُمْ

خزانا تنهنجي رب جي رحمت جا جيڪو زبردست عطا ڪندڙ آهي. يا انهن جي

مُّلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا ۫ قف فَلْيَرْتَقُوْا

بادشاهي آهي آسمانن ۽ زمين ۾ ۽ جيڪي بنهي جي وچ ۾ آهي، پوءِ يل چڙهي وڃن

فِی الْاَسْبَابِ ﴿١٠﴾ جُنْدٌ مَّا هُنَالِكَ مَهْزُوْمٌ مِّنَ الْاَحْزَابِ ﴿١١﴾

ڏاڪڻين جي وسيلي. اهو به ڪو لشڪر آهي اُتي ڀاڄ ڪاڏل فوجن مان. ❸

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوْحٍ وَّ عَادٌ وَّ فِرْعَوْنُ ذُو الْاَوْتَادِ ﴿١٢﴾ لا
ڪوڙو ڪيو هو انهن کان اڳي نوح جي قوم ۽ عاد ۽ فرعون ميخن واري. ❶
وَ ثَمُوْدُ وَ قَوْمُ لُوْطٍ وَّ اَصْحٰبُ لْئَيْكَةِ ط اُولٰٓئِكَ الْاَحْزَابُ ﴿١٣﴾ اِنْ كُلٌّ
۽ ثمود ۽ قوم لوط ۽ ٻيلي وارن، ❷ اِهي آهن اُهي فوجون. انهي سيني
اِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ ﴿١٤﴾ ع وَ مَا يَنْظُرُ هٰٓؤُلَآءِ اِلَّا
ڪوڙو ڪيو هو رسولن کي پوءِ لڳن سزا منهنجي. ۽ نہ ٿا انتظار ڪن اهي منڪر مگر
صَيْحَةً وَّاحِدَةً مَّا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ ﴿١٥﴾ وَ قَالُوْا رَبَّنَا
راڙ هڪڙي جو نہ هوندي ان کي ڪا ساهي. ❸ ۽ چيائون اي رب اسان جا
عَجِّلْ لَّنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿١٦﴾ اِصْبِرْ عَلٰى مَا
جلدي ڏي اسان کي چٺو اسان جو اڳي حساب جي ڏينهن کان. صبر ڪر تون ان تي
يَقُوْلُوْنَ وَ اذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوٗدَ ذَا الْاَيْدِ ج اِنَّهٗٓ اَوَّابٌ ﴿١٧﴾
جيڪي چون ٿا ۽ ياد ڪر اسان جي ٻانهي دائود هٿن سڄي ڪي، ❹ اهو هئو موٽندڙ.
اِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهٗ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَ الْاِشْرَاقِ ﴿١٨﴾ لا
اسان تابع ڪيا سون پهاڙ انهيءَ سان گڏ تسبيح پڙهندا هئا ❺ شام جو ۽ صبح جو.
وَ الطَّيْرَ مَحْشُوْرَةً ط كُلٌّ لَّهٗٓ اَوَّابٌ ﴿١٩﴾ وَ شَدَدْنَا مُلْكَهٗ
۽ پکي بہ گڏيل، ❻ اهي سڀ انلاءِ موٽندڙ هئا. ۽ مضبوط ڪئي سون ان جي بادشاهي
وَ اٰتَيْنٰهُ الْحِكْمَةَ وَ فَصْلَ الْخِطَابِ ﴿٢٠﴾ وَ هَلْ اَتٰىكَ نَبَؤُا
۽ ڏني سون ان کي دانش ۽ فيصلي واري ڳالهہ. ۽ ڇا آئي تو وٽ خبر
الْخَصْمِ م اِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ ﴿٢١﴾ لا اِذْ دَخَلُوْا عَلٰى دَاوٗدَ
جهڳڙي وارن جي، جڏهن پِٽ ٽپي آيا عبادت گاهہ ۾، ❼ جڏهن اندر آيا دائود وٽ
فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوْا لَا تَخَفْ ج خَصْمٰنِ بَغٰى بَعْضُنَا
تہ گهٻرائجي ويو انهن کان چيائون نہ ڊڄ ٻہ جهڳڙالو آهيون ڏاڍ ڪيو اسان مان هڪڙي

ع ١ ١٤ ١٠

وقف لازم

عَلٰى بَعۡضٍ فَاحۡكُمۡ بَيۡنَنَا بِالۡحَقِّ وَ لَا تُشۡطِطۡ وَ اهۡدِنَاۤ

ٻئي تي پوءِ فيصلو ڪر اسان جي وچ ۾ حق سان ۽ پري نہ ٽِجانءِ ۽ ڏَسِ اسان کي

اِلٰى سَوَآءِ الصِّرَاطِ ﴿۲۲﴾ اِنَّ هٰذَاۤ اَخِىۡ قف لَهٗ تِسۡعٌ وَّ تِسۡعُوۡنَ

سِڌو رستو. هي آهي ياءُ منهنجو، هن کي آهن نوانوي

نَعۡجَةً وَّ لِىَ نَعۡجَةٌ وَّاحِدَةٌ قف فَقَالَ اَكۡفِلۡنِيۡهَا وَ عَزَّنِىۡ

رڍون ۽ مون کي رِڍَ هڪڙي، ❶ پوءِ چيائين ڏي مون کي اها ۽ زور آهي مون کان

فِى الۡخِطَابِ ﴿۲۳﴾ قَالَ لَقَدۡ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعۡجَتِكَ

ڳالهائڻ ۾. دائود چيو بيشڪ ظلم ڪيائين توتي گهري تو رِڍَ تنهنجي

اِلٰى نِعَاجِهٖ ط وَ اِنَّ كَثِيۡرًا مِّنَ الۡخُلَطَآءِ لَيَبۡغِىۡ

پنهنجين رِڍن هوندي، بلاشڪ ڪيترائي ڀائيوار ظلم ڪندا آهن

بَعۡضُهُمۡ عَلٰى بَعۡضٍ اِلَّا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَ

هڪ ٻئي تي سواءِ انهن جي جن ايمان آندو ۽ ڪيا ڪم چڱا ۽

قَلِيۡلٌ مَّا هُمۡ ط وَ ظَنَّ دَاوٗدُ اَنَّمَا فَتَنّٰهُ فَاسۡتَغۡفَرَ

اهي تمام ٿورڙا آهن، ۽ سمجهيو دائود تہ رڳو سندس امتحان ورتوسون پوءِ معافي گهريائين

رَبَّهٗ وَ خَرَّ رَاكِعًا وَّ اَنَابَ ﴿۲۴﴾ السجدة فَغَفَرۡنَا لَهٗ ذٰلِكَ ط

پنهنجي رب کان ۽ جُهڪيو رڪوع ۾ ۽ رجوع ٿيو. ❷ پوءِ معاف ڪيوسون ان کي اهو،

وَ اِنَّ لَهٗ عِنۡدَنَا لَزُلۡفٰى وَ حُسۡنَ مَاٰبٍ ﴿۲۵﴾ يٰدَاوٗدُ اِنَّا

۽ ان جو اسان وٽ درجو آهي ۽ چڱو ماڳ. اي دائود بيشڪ اسان

جَعَلۡنٰكَ خَلِيۡفَةً فِى الۡاَرۡضِ فَاحۡكُمۡ بَيۡنَ النَّاسِ بِالۡحَقِّ

ڪيوسون توکي خليفو زمين ۾ پوءِ تون فيصلو ڪر ماڻهن ۾ انصاف سان

وَ لَا تَتَّبِعِ الۡهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ ط اِنَّ الَّذِيۡنَ

۽ نہ هل سَڌَ تي پوءِ اها ڀُلائيندي توکي الله جي راهہ کان، بيشڪ جيڪي

السجدة - ١٠

ع ۲ / ۱۲ / ۱۱

يَضِلُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌۢ بِمَا نَسُوْا

يُلجي ويا الله جي راھ کان انهن لاءِ عذاب سخت آهي هن ڪري جو وساريائون

يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿۲۶﴾ وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَ الْاَرْضَ وَ مَا

ڏينهن حساب جو. ۽ نہ پيدا ڪيو سون آسمان کي ۽ زمين کي ۽ جيڪي

بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ؕ ذٰلِكَ ظَنُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۚ فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ

بنهي جي وچ ۾ آهي اجايو، اهو خيال آهي ڪافرن جو، پوءِ ويل آهي انهن لاءِ

كَفَرُوْا مِنَ النَّارِ ﴿۲۷﴾ اَمْ نَجْعَلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا

جن ڪفر ڪيو باھ کان. ڇا اسان ڪنداسون انهن کي جن ايمان آندو ۽ ڪيائون

الصّٰلِحٰتِ كَالْمُفْسِدِيْنَ فِي الْاَرْضِ ۫ اَمْ نَجْعَلُ

ڪم چڱا برابر انهن جي جيڪي فساد ڪندڙ آهن زمين ۾ يا ڪنداسون

الْمُتَّقِيْنَ كَالْفُجَّارِ ﴿۲۸﴾ كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ مُبٰرَكٌ

پرهيزگارن کي برابر ڏوهارين سان؟ ❶ هي ڪتاب لاٿو سون ان کي تو ڏانهن برڪت وارو آهي

لِّيَدَّبَّرُوْۤا اٰيٰتِهٖ وَ لِيَتَذَكَّرَ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿۲۹﴾ وَ وَهَبْنَا

جيئن سمجهن آيتون ان جون ۽ نصيحت وٺن عقل وارا. ۽ بخشي ڏنوسون

لِدَاوٗدَ سُلَيْمٰنَ ؕ نِعْمَ الْعَبْدُ ؕ اِنَّهٗۤ اَوَّابٌ ﴿۳۰﴾ ؕ اِذْ

دائود کي سليمان، اهو ڀلو ٻانهو هئو، بيشڪ اهو رجوع ڪندڙ هو. (ياد ڪر) جڏهن

عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصّٰفِنٰتُ الْجِيَادُ ﴿۳۱﴾ ۙ فَقَالَ اِنِّيْۤ

پيش ڪيا ويا ان تي شام جو کُرڪٽي بيهندڙ ❷ ڀلا گهوڙا، پوءِ چيائين مون

اَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّيْ ۚ حَتّٰى تَوَارَتْ

پسند ڪئي محبت مال جي پنهنجي رب جي ذڪر کان، ❸ نيٺ ڍڪجي ويو سج

بِالْحِجَابِ ﴿۳۲﴾ رُدُّوْهَا عَلَيَّ ؕ فَطَفِقَ مَسْحًۢا

پردي ۾. (چيائين) موٽايو انهن کي مون ڏانهن، پوءِ شروع ڪيائين هٿ هلائڻ

بِالسُّوْقِ وَ الْاَعْنَاقِ ﴿۳۳﴾ وَ لَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمٰنَ وَ اَلْقَيْنَا

انھن جي پنين ۽ ڪنڌن تي. ۽ البت اسان آزمايو سليمان کي ۽ اُڇلايوسون

عَلٰى كُرْسِيِّهٖ جَسَدًا ثُمَّ اَنَابَ ﴿۳۴﴾ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ

ان جي ڪرسيءَ تي هڪڙو جسم پوءِ انهيءَ رجوع ڪيو. ❶ چيائين اي رب منهنجا معاف ڪر

لِيْ وَ هَبْ لِيْ مُلْكًا لَّا يَنْۢبَغِيْ لِاَحَدٍ مِّنْۢ بَعْدِيْ ج

مون کي ۽ ڏي مون کي اهڙي حڪومت جو نه هجي ڪنهين کي مون کان پوءِ

اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿۳۵﴾ فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيْحَ تَجْرِيْ

بيشڪ تون ئي عطا ڪندڙ آهين. پوءِ تابع ڪئي سون ان لاءِ هوا جا هلي پئي

بِاَمْرِهٖ رُخَآءً حَيْثُ اَصَابَ ﴿۳۶﴾ لا وَ الشَّيٰطِيْنَ كُلَّ بَنَّآءٍ

ان جي حڪم سان آرام سان جتي پهچڻ گهري. ۽ پڻ شيطان سمورا اوساري وارا

وَّ غَوَّاصٍ ﴿۳۷﴾ لا وَّ اٰخَرِيْنَ مُقَرَّنِيْنَ فِي الْاَصْفَادِ ﴿۳۸﴾ هٰذَا عَطَآؤُنَا

۽ ٽوٻا ۽ ٻيا ٻڌل زنجيرن ۾. هيءَ آهي بخشش اسان جي

فَامْنُنْ اَوْ اَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿۳۹﴾ وَ اِنَّ لَهٗ عِنْدَنَا

پوءِ تون ٽورو ڪرين يا بند ڪرين بنا ليکي. ۽ بيشڪ ان جو اسان وٽ

لَزُلْفٰى وَ حُسْنَ مَاٰبٍ ﴿۴۰﴾ ع وَ اذْكُرْ عَبْدَنَآ اَيُّوْبَ م اِذْ

وڏو مرتبو آهي ۽ عمدو آستانو. ۽ ياد ڪر اسان جي ٻانهي ايوب کي، جڏهن

نَادٰى رَبَّهٗٓ اَنِّيْ مَسَّنِيَ الشَّيْطٰنُ بِنُصْبٍ وَّ عَذَابٍ ﴿۴۱﴾ ط

سڏيائين پنهنجي رب کي ته مون کي ڏني آهي شيطان ❷ تڪليف ۽ ايذاءُ.

اُرْكُضْ بِرِجْلِكَ ج هٰذَا مُغْتَسَلٌۢ بَارِدٌ وَّ شَرَابٌ ﴿۴۲﴾ وَ

(چيوسون) هڻ لت پنهنجي، اجهو هيءُ وهنجڻ جو ٿڌو پاڻي آهي ۽ پيئڻ جو. ❸ ۽

وَهَبْنَا لَهٗٓ اَهْلَهٗ وَ مِثْلَهُمْ مَّعَهُمْ رَحْمَةً

ڏنوسون ان کي سندس گهربار ۽ انهن جهڙو ٻيو به انهن سان گڏ ٻاجه

مِّنَّا وَ ذِكْرٰى لِاُولِي الْاَلْبَابِ ﴿٤٣﴾ وَ خُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا

پنهنجي سان ۽ يادگار عقلمندن لاءِ. ۽ وٺ پنهنجي هٿ ۾ موڙهاتي

فَاضْرِبْ بِّهٖ وَلَا تَحْنَثْ ؕ اِنَّا وَجَدْنٰهُ صَابِرًا ؕ نِعْمَ

پوءِ هڻ اها ❶ ۽ نه ڀڃ قسم، بيشڪ اسان لڌوسون ان کي صبر وارو، اهو ڀلو

الْعَبْدُ ؕ اِنَّهٗۤ اَوَّابٌ ﴿٤٤﴾ وَ اذْكُرْ عِبٰدَنَاۤ اِبْرٰهِيْمَ وَ اِسْحٰقَ

ٻانهو هو، اهو رجوع ڪندڙ هو. ۽ ياد ڪر اسان جي ٻانهن ابراهيم ۽ اسحاق

وَ يَعْقُوْبَ اُولِي الْاَيْدِيْ وَ الْاَبْصَارِ ﴿٤٥﴾ اِنَّاۤ اَخْلَصْنٰهُمْ

۽ يعقوب کي اهي وڏي طاقت ۽ نظر وارا هئا. اسان چونڊيوسون انهن کي

بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ ۚ ﴿٤٦﴾ وَ اِنَّهُمْ عِنْدَنَا

خاص وصف سان. جا يادگيري آخرت جي آهي. ۽ بيشڪ اهي اسان وٽ آهن

لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْاَخْيَارِ ؕ ﴿٤٧﴾ وَ اذْكُرْ اِسْمٰعِيْلَ وَ الْيَسَعَ وَ

چونڊيل ڀلارن مان. ۽ ياد ڪر اسماعيل ۽ يسع ۽

ذَا الْكِفْلِ ؕ وَ كُلٌّ مِّنَ الْاَخْيَارِ ؕ ﴿٤٨﴾ هٰذَا ذِكْرٌ ؕ وَ اِنَّ

ذالڪفل کي، ۽ هئا سمورا ڀلارن مان. هي آهي بيان، ۽ بيشڪ

لِلْمُتَّقِيْنَ لَحُسْنَ مَاٰبٍ ۙ ﴿٤٩﴾ جَنّٰتِ عَدْنٍ مُّفَتَّحَةً لَّهُمُ

پرهيزگارن لاءِ آهي سهڻو ماڳ. باغ هميشه رهڻ لاءِ ڪليل انهن لاءِ

الْاَبْوَابُ ۚ ﴿٥٠﴾ مُتَّكِـِٕيْنَ فِيْهَا يَدْعُوْنَ فِيْهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيْرَةٍ وَّ

دروازا. ٽيڪ ڏيندي ان ۾ گهرائيندا اتي ميوا گهڻا ۽

شَرَابٍ ﴿٥١﴾ وَ عِنْدَهُمْ قٰصِرٰتُ الطَّرْفِ اَتْرَابٌ ﴿٥٢﴾ هٰذَا مَا

پيئڻ جون شيون. ۽ انهن وٽ هونديون نظر هيٺ ڪندڙ ❷ هڪ جيڏيون. هي اهو آهي

تُوْعَدُوْنَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٣﴾ اِنَّ هٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهٗ

جو وعدو ڪيا ويو ٿا ڏينهن قيامت لاءِ. بيشڪ هي اسان جو رزق آهي جنهن کي

الثلثة

مِنْ نَّفَادٍ ﴿٥٤﴾ هٰذَا ؕ وَ اِنَّ لِلطّٰغِيْنَ لَشَرَّ مَاٰبٍ ﴿٥٥﴾ جَهَنَّمَ ۚ
ڪا ڪوٽ ناهي. اهو ٻُڌو، ۽ بيشڪ بي فرمانن لاءِ آهي برو ٺڪاڻو. دوزخ،

يَصْلَوْنَهَا ۚ فَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٥٦﴾ هٰذَا ۙ فَلْيَذُوْقُوْهُ حَمِيْمٌ وَّ
جنهن ۾ پوندا، پوءِ بڇڙو آهي اهو وڇاڻو. اهو، پل چکن ان کي گرم پاڻي ۽

غَسَّاقٌ ﴿٥٧﴾ وَّ اٰخَرُ مِنْ شَكْلِهٖۤ اَزْوَاجٌ ﴿٥٨﴾ هٰذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ
رت پُونءِ آهي، ۽ ٻيا به ان جهڙا ڪيئي عذاب. هيءَ فوج لنگهي آئي

مَّعَكُمْ ۚ لَا مَرْحَبًۢا بِهِمْ ؕ اِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ ﴿٥٩﴾ قَالُوْا بَلْ
توهان سان گڏ، ناهي مرحبا انهن کي، بيشڪ اهي پوندا باهه ۾. چوندا پر

اَنْتُمْ ۫ لَا مَرْحَبًۢا بِكُمْ ؕ اَنْتُمْ قَدَّمْتُمُوْهُ لَنَا ۚ
توهان ئي آهيو، ناهي مرحبا توهان کي، توهان ئي اڳي ڪيو ان کي اسان لاءِ،

فَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٦٠﴾ قَالُوْا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هٰذَا
پوءِ بڇڙي آهي اها جاءِ رهڻ جي. چوندا اي رب اسان جا جنهن اڳيان آندي اسان لاءِ اها

فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ ﴿٦١﴾ وَ قَالُوْا مَا لَنَا لَا
پوءِ وڌائج ان لاءِ عذاب ٻيڻو باهه ۾. ۽ چوندا ڇا ٿيو آهي اسان کي جو نه

نَرٰى رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِّنَ الْاَشْرَارِ ﴿٦٢﴾ اَتَّخَذْنٰهُمْ
ٿا ڏسون اهي ماڻهو جن کي شمار ڪندا هئاسون شريرن ۾. ڇا ورتو هئوسون انهن کي

سِخْرِيًّا اَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْاَبْصَارُ ﴿٦٣﴾ اِنَّ ذٰلِكَ لَحَقٌّ
مسخري ڪري يا لڙي ويون آهن انهن کان نگاهون. بيشڪ اهو حق آهي

تَخَاصُمُ اَهْلِ النَّارِ ﴿٦٤﴾ قُلْ اِنَّمَاۤ اَنَا مُنْذِرٌ ۖۗ وَّ مَا مِنْ
جهڳڙو دوزخ وارن جو. تون چؤ ته رڳو مون ڊيڄاريندڙ آهيان ۽ ناهي ڪوئي

اِلٰهٍ اِلَّا اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٥﴾ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ
حاڪم مگر الله واحدُ القهار. پاليندڙ آسمانن ۽ زمين جو ۽

مَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيْزُ الْغَفَّارُ ﴿٦٦﴾ قُلْ هُوَ نَبَؤٌا عَظِيْمٌ ﴿٦٧﴾ لا اَنْتُمْ

جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي زبردست بخشڻهار. چؤ اها خبر وڏي آهي، توهان

عَنْهُ مُعْرِضُوْنَ ﴿٦٨﴾ مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَاِ الْاَعْلٰٓى

ان کان منهن موڙيندڙ آهيو. نہ هئي مون کي ڪا ڄاڻ جماعت مٿينءَ جي

اِذْ يَخْتَصِمُوْنَ ﴿٦٩﴾ اِنْ يُّوْحٰٓى اِلَيَّ اِلَّآ اَنَّمَآ اَنَا

جنهن وقت انهن چؤپچؤ ڪئي.❶ رڳو وحي ڪيو وڃي ٿو مون ڏانهن تہ بيشڪ آهيان مان

نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿٧٠﴾ اِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّيْ

ڊيڄاريندڙ پڌرو. جنهن وقت چيو رب تنهنجي ملائڪن کي تہ مان

خَالِقٌۢ بَشَرًا مِّنْ طِيْنٍ ﴿٧١﴾ فَاِذَا سَوَّيْتُهٗ وَ نَفَخْتُ فِيْهِ

پيدا ڪندڙ آهيان انسان کي مٽي مان. پوءِ جڏهن ناهيان ان کي ۽ ڦوڪيان ان ۾

مِنْ رُّوْحِيْ فَقَعُوْا لَهٗ سٰجِدِيْنَ ﴿٧٢﴾ فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ

پنهنجو روح تہ ڪري پئجو ان لاءِ سجدو ڪندڙ ٿي. پوءِ سجدو ڪيو ملائڪن

كُلُّهُمْ اَجْمَعُوْنَ ﴿٧٣﴾ لا اِلَّآ اِبْلِيْسَ ط اِسْتَكْبَرَ وَ كَانَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٧٤﴾

سمورن مڙني. مگر ابليس، وڏائي ڪيائين ۽ ٿيو ڪافرن مان.

قَالَ يٰٓاِبْلِيْسُ مَا مَنَعَكَ اَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ

فرمايائين اي ابليس! ڪنهن روڪيو توکي سجدي ڪرڻ کان ان کي جو مون ناهيو

بِيَدَيَّ ط اَسْتَكْبَرْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِيْنَ ﴿٧٥﴾ قَالَ اَنَا

پنهنجي هٿن سان، ڇا تو وڏائي ڪئي يا آهين تون مرتبي وارن مان؟ چيائين مون

خَيْرٌ مِّنْهُ ط خَلَقْتَنِيْ مِنْ نَّارٍ وَّ خَلَقْتَهٗ مِنْ طِيْنٍ ﴿٧٦﴾

ڀلو آهيان انهي کان، پيدا ڪيو تو مون کي باهہ مان ۽ پيدا ڪيئي هن کي مٽي مان.

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَاِنَّكَ رَجِيْمٌ ﴿٧٧﴾ صلے وَّ اِنَّ عَلَيْكَ

فرمايائين تہ نڪري وڃ هن جنت مان پوءِ بلاشڪ تون تڙيل آهين. ۽ بيشڪ توتي

لَعْنَتِيْٓ اِلٰى يَوْمِ الدِّيْنِ ﴿٧٨﴾ قَالَ رَبِّ فَاَنْظِرْنِيْٓ

لعنت منهنجي آهي ڏينهن قيامت تائين. چيائين رب منهنجا پوءِ مهلت ڏي مون کي

اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُوْنَ ﴿٧٩﴾ قَالَ فَاِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِيْنَ ﴿٨٠﴾ لا

ان ڏينهن تائين جنهن ۾ اٿاريا ويندا. فرمايائين پوءِ تون مهلت ڏنلن مان آهين،

اِلٰى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُوْمِ ﴿٨١﴾ قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَاُغْوِيَنَّهُمْ

مقرر وقت جي ڏينهن تائين. چيائين تنهنجي عزت جو قسم ته ضرور گمراه ڪندس انهن

اَجْمَعِيْنَ ﴿٨٢﴾ لا اِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِيْنَ ﴿٨٣﴾ قَالَ فَالْحَقُّ ز

سڀني کي. مگر ٻانها تنهنجا انهن مان چونڊيل. فرمايائين ته ئي سچ آهي

وَالْحَقَّ اَقُوْلُ ﴿٨٤﴾ ج لَاَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ

۽ آءٌ سچ چوان ٿو. ته ضرور ڀريندم دوزخ توسان ۽ انهن سان

تَبِعَكَ مِنْهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٨٥﴾ قُلْ مَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ

جيڪي تنهنجي پٺيان لڳا انهن سڀني سان. اي نبي چؤ آءٌ نه تو گهران ان تي

مِنْ اَجْرٍ وَّمَآ اَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِيْنَ ﴿٨٦﴾ اِنْ هُوَ اِلَّا

ڪو اجورو ۽ نه آهيان مون بناوت ڪندڙن مان. اهو (قرآن) رڳو

ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿٨٧﴾ وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَاَهٗ بَعْدَ حِيْنٍ ﴿٨٨﴾ ع ٥ ٢٤ ١٤

نصيحت آهي جهان وارن لاءِ. ۽ ضرور ضرور ڄاڻندؤ ان جي حقيقت ڪجهه وقت کان پوءِ.

سُوْرَةُ الزُّمَرِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ خَمْسٌ وَّسَبْعُوْنَ اٰيَةً وَّثَمَانِيْ رُكُوْعَاتٍ

سورت زمر مڪي آهي ۽ اها پنجهتر آيتون ۽ اٺ رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ﴿١﴾ اِنَّآ

نازل ڪرڻ ڪتاب جو آهي الله زبردست حڪمت واري طرفان. ① بيشڪ اسان

اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللّٰهَ مُخْلِصًا لَّهُ
لاٿوسون توڏانهن ڪتاب حق سان پوءِ بندگي ڪر الله جي نِجو ٿي ان جي

الدِّيْنَ ۝٢ اَلَا لِلّٰهِ الدِّيْنُ الْخَالِصُ ؕ وَ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا
ٻانهپ لاءِ. خبردار الله لاءِ ئي آهي ٻانهپ نجي، ❶ ۽ جن بنايا

مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءَ ۘ مَا نَعْبُدُهُمْ اِلَّا لِيُقَرِّبُوْنَآ
ان کان سواءِ مددگار، ته نه ٿا پوڄيون انهن کي مگر جيئن ويجهو ڪن اسان جو

اِلَى اللّٰهِ زُلْفٰى ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِيْ مَا هُمْ فِيْهِ
الله ڏانهن درجو، بيشڪ الله فيصلو ڪندو انهن جي وچ ۾ جنهن شيءِ ۾ اهي

يَخْتَلِفُوْنَ ۬ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِيْ مَنْ هُوَ كٰذِبٌ كَفَّارٌ ۝٣
جهڳڙو ڪن ٿا، بيشڪ الله نه ٿو رستو ڏئي ان کي جيڪو ڪوڙو آهي نه مڃيندڙ آهي. ❷

لَوْ اَرَادَ اللّٰهُ اَنْ يَّتَّخِذَ وَلَدًا لَّاصْطَفٰى مِمَّا يَخْلُقُ مَا
جيڪڏهن گهري ها الله اولاد بنائڻ ته چونڊي ها پنهنجي مخلوق مان جنهن کي

يَشَآءُ ۙ سُبْحٰنَهٗ ؕ هُوَ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝٤ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ
چاهي، اهو پاڪ آهي، اهو الله اڪيلو آهي ڏاڍو آهي. ❸ پيدا ڪيائين آسمانن

وَ الْاَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ يُكَوِّرُ الَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَ يُكَوِّرُ النَّهَارَ
۽ زمين کي پوري طرح، ويڙهي ٿو رات کي ڏينهن تي ۽ ويڙهي ٿو ڏينهن کي

عَلَى الَّيْلِ وَ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ ؕ كُلٌّ يَّجْرِيْ لِاَجَلٍ
رات تي ۽ ڪم لاتائين سج ۽ چنڊ کي، هر هڪ هلي ٿو وقت

مُّسَمًّى ؕ اَلَا هُوَ الْعَزِيْزُ الْغَفَّارُ ۝٥ خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ
مقرر لاءِ، خبردار اهوئي زبردست آهي بخشڻهار آهي. ❹ پيدا ڪيائين توهان کي جيءَ

وَّاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَ اَنْزَلَ لَكُمْ مِّنَ الْاَنْعَامِ
هڪڙي مان پوءِ ناهيائين ان مان سندس زال ۽ لاٿائين توهان لاءِ ڍورن مان

وقف لازم

ثَمٰنِيَةَ اَزْوَاجٍ ؕ يَخْلُقُكُمْ فِيْ بُطُوْنِ اُمَّهٰتِكُمْ خَلْقًا
اَٺَ نر ماديون پيدا ڪري ٿو توهان کي مائرن جي پيٽن ۾ هڪ بناوت
مِّنْۢ بَعْدِ خَلْقٍ فِيْ ظُلُمٰتٍ ثَلٰثٍ ؕ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ
پنيان ٻيءَ بناوت سان انڌيرن ٽن ۾ (١) اهو اٿوَ الله پالڻهار توهان جو
لَهُ الْمُلْكُ ؕ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ فَاَنّٰى
انهيءَ جوئي ملڪ آهي، ناهي ڪوئي بندگي جي لائق انهي کان سواءِ پوءِ ڪيڏانهن
تُصْرَفُوْنَ ۞ اِنْ تَكْفُرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ ۫ قف وَ
ٿا ڦيريا وڃو. جيڪڏهن منڪر ٿيندؤ ته بيشڪ الله بي پرواهه آهي توهان کان، ۽
لَا يَرْضٰى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ ۚ وَ اِنْ تَشْكُرُوْا
نه ٿو پسند ڪري پنهنجي ٻانهن لاءِ ڪفر کي، ۽ جيڪڏهن شڪر ڪندؤ ته
يَرْضَهُ لَكُمْ ؕ وَ لَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ؕ
اهو پسند ڪندو ان کي توهان لاءِ ۽ نه کڻندو ڪوئي بار کڻندڙ بار ٻئي جو،
ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
پوءِ پنهنجي رب ڏانهن آهي موٽڻ توهان جو اهو خبر ڏيندو توهان کي جيڪي توهان
تَعْمَلُوْنَ ؕ اِنَّهٗ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۞ وَ اِذَا مَسَّ
ڪندا هئا، بيشڪ اهو ڄاڻندڙ آهي دلين جي راز کي. ۽ جڏهن پهچي ٿي
الْاِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهٗ مُنِيْبًا اِلَيْهِ ثُمَّ اِذَا
ماڻهوءَ کي ڪا مصيبت پڪاري ٿو پنهنجي رب کي رجوع ٿيندي انهيءَ ڏانهن پوءِ جڏهن
خَوَّلَهٗ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُوْٓا اِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ
بخشي ٿو ان کي نعمت پنهنجي ته وساريائين اها جنهن ڏانهن ان کي سڏيندو هيو اڳي
وَ جَعَلَ لِلّٰهِ اَنْدَادًا لِّيُضِلَّ عَنْ سَبِيْلِهٖ ؕ قُلْ
۽ بڻايائين الله لاءِ شريڪ جيئن گمراهه ڪري ان جي رستي کان، اي نبي چوءِ

تَمَتَّعۡ بِكُفۡرِكَ قَلِيۡلًا ۖ اِنَّكَ مِنۡ اَصۡحٰبِ النَّارِ ⑧
فائدو وٺ پنهنجي ڪفر مان ٿورو، بيشڪ تون آهين دوزخ وارن مان.

اَمَّنۡ هُوَ قَانِتٌ اٰنَآءَ الَّيۡلِ سَاجِدًا وَّ قَآئِمًا
ڇا جيڪو بندگي ڪندڙ آهي گهڙيون رات جون سجدو ڪندي ۽ قيام ڪندي

يَّحۡذَرُ الۡاٰخِرَةَ وَ يَرۡجُوۡا رَحۡمَةَ رَبِّهٖ ؕ قُلۡ هَلۡ يَسۡتَوِى
ڊڄي ٿو آخرت کان ۽ آسرو ڪري ٿو ٻاجھ پروردگار جو، چؤ ڇا برابر ٿيندا

الَّذِيۡنَ يَعۡلَمُوۡنَ وَ الَّذِيۡنَ لَا يَعۡلَمُوۡنَ ؕ اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ
اهي جيڪي ڄاڻن ٿا ۽ جيڪي نہ ٿا ڄاڻن، رڳو سمجهن ٿا

اُولُوا الۡاَلۡبَابِ ⑨ قُلۡ يٰعِبَادِ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوا اتَّقُوۡا رَبَّكُمۡ ؕ
عقل وارا. چؤ اي منهنجا ٻانهؤ! جن ايمان آندو ڊڄو پنهنجي رب کان،

لِلَّذِيۡنَ اَحۡسَنُوۡا فِىۡ هٰذِهِ الدُّنۡيَا حَسَنَةٌ ؕ وَ اَرۡضُ اللّٰهِ وَاسِعَةٌ ؕ
انهن لاءِ، جن چڱائي ڪئي هن دنيا ۾، چڱائي آهي، ۽ الله جي ڌرتي ويڪري آهي،

اِنَّمَا يُوَفَّى الصّٰبِرُوۡنَ اَجۡرَهُمۡ بِغَيۡرِ حِسَابٍ ⑩ قُلۡ اِنِّىۡۤ
رڳو ڏنو ويندو قرار وارن کي سندن اجورو اڻ ڳڻيو. چؤ مون کي

اُمِرۡتُ اَنۡ اَعۡبُدَ اللّٰهَ مُخۡلِصًا لَّهُ الدِّيۡنَ ۙ⑪ وَ
حڪم ٿيو آهي تہ عبادت ڪريان الله جي نجي ڪندي ان جي ٻانهپ، ۽

اُمِرۡتُ لِاَنۡ اَكُوۡنَ اَوَّلَ الۡمُسۡلِمِيۡنَ ⑫ قُلۡ اِنِّىۡۤ اَخَافُ اِنۡ
حڪم ٿيو اٿم تہ هجان اول فرمانبردارن مان. چؤ مون ڊڄان ٿو جي

عَصَيۡتُ رَبِّىۡ عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيۡمٍ ⑬ قُلِ اللّٰهَ
بي فرماني ڪيم پنهنجي رب جي، عذاب ڏينهن وڏي کان. چؤ الله جي ئي

اَعۡبُدُ مُخۡلِصًا لَّهٗ دِيۡنِىۡ ۙ⑭ فَاعۡبُدُوۡا مَا
عبادت ڪريان ٿو نجي ڪندي ان لاءِ پنهنجي ٻانهپ. پوءِ توهان پوڄا ڪريو جنهن جي

شِئْتُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ ۭ قُلْ اِنَّ الْخٰسِرِيْنَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا

وڻيوَ انهيءَ کان سواءِ، چؤ بلاشڪ نقصان وارا اهي آهن جن زيان ڪيو

اَنْفُسَهُمْ وَ اَهْلِيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۭ اَلَا ذٰلِكَ هُوَ

پنهنجي سرن جو ۽ پنهنجي گهر وارن جو قيامت ڏينهن، خبردار اهو ئي

الْخُسْرَانُ الْمُبِيْنُ ۝١٥ لَهُمْ مِّنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِّنَ النَّارِ وَ

نقصان آهي پڌرو. انهن لاءِ مٿائنِ ڪڪر باهہ جا هوندا ۽

مِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ۭ ذٰلِكَ يُخَوِّفُ اللّٰهُ بِهٖ عِبَادَهٗ ۭ يٰعِبَادِ

سندن هينان بہ ڪڪر، انهيءَ سان ڊيجاري ٿو الله پنهنجي ٻانهن کي، اي منهنجا ٻانهؤ

فَاتَّقُوْنِ ۝١٦ وَ الَّذِيْنَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوْتَ اَنْ يَّعْبُدُوْهَا وَ

پوءِ ڊڄو مون کان. ۽ جيڪي پري رهيا شيطانن کان (1) جو انهن جي عبادت ڪن ۽

اَنَابُوْٓا اِلَى اللّٰهِ لَهُمُ الْبُشْرٰى ۚ فَبَشِّرْ عِبَادِ ۝١٧ۙ الَّذِيْنَ

موٽيا پنهنجي الله ڏانهن انهن لاءِ خوشخبري آهي، پوءِ تون مبارڪ ڏي منهنجي انهن ٻانهن کي،

يَسْتَمِعُوْنَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُوْنَ اَحْسَنَهٗ ۭ اُولٰۗىِٕكَ الَّذِيْنَ هَدٰىهُمُ

جيڪي ٻڌن ٿا ڳالهہ پوءِ هلن ٿا ان مان سٺيءَ تي، اُهي ئي آهن جن کي هدايت ڪئي

اللّٰهُ وَ اُولٰۗىِٕكَ هُمْ اُولُوا الْاَلْبَابِ ۝١٨ اَ فَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ

الله ۽ اُهي ئي عقل وارا آهن. ڇا پوءِ اهو جنهن تي ثابت ٿيو حڪم

الْعَذَابِ ۭ اَ فَاَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ ۝١٩ۚ لٰكِنِ الَّذِيْنَ

عذاب جو، ڇا پوءِ تون ڇڏائيندين ان کي جيڪو باهہ ۾ آهي؟ پر اهي

اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِّنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ

جيڪي ڊڄن ٿا پنهنجي رب کان انهن لاءِ آهن ماڙيون جن جي مٿان آهن ماڙيون

مَّبْنِيَّةٌ ۙ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۭ وَعْدَ اللّٰهِ ۭ لَا يُخْلِفُ

ٺهيل، وهن ٿيون انهن جي هينان واهيون، اهو الله جو وعدو آهي، نہ تہ ڦيرائي

اللّٰهُ الْمِیْعَادَ ﴿٢٠﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً
الله وعدي کي. چا نه ڏٺو تو بيشڪ الله وسايو آسمان کان پاڻي
فَسَلَکَهٗ یَنَابِیْعَ فِی الْاَرْضِ ثُمَّ یُخْرِجُ بِهٖ زَرْعًا
پوءِ وهايائين ان کي چشما ڪري زمين ۾ پوءِ ڪڍي ٿو انهي سان پوک
مُّخْتَلِفًا اَلْوَانُهٗ ثُمَّ یَهِیْجُ فَتَرٰىهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ یَجْعَلُهٗ
رنگا رنگي پوءِ تيار ٿي آئي پوءِ ڏسندين ان کي هيدو پوءِ ڪري ٿو ان کي
حُطَامًا ؕ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَذِكْرٰى لِاُولِی الْاَلْبَابِ ﴿٢١﴾ ع اَفَمَنْ
پورا پورا، بيشڪ انهيءَ ۾ نصيحت آهي عقلمندن لاءِ. چا پوءِ جنهن جو
شَرَحَ اللّٰهُ صَدْرَهٗ لِلْاِسْلَامِ فَهُوَ عَلٰى نُوْرٍ مِّنْ رَّبِّهٖ ؕ
کولي الله سينو اسلام لاءِ پوءِ اهو روشني تي آهي پنهنجي پالڻهار کان،
فَوَیْلٌ لِّلْقٰسِیَةِ قُلُوْبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ اللّٰهِ ؕ اُولٰٓىِٕكَ
پوءِ ويل آهي انهن لاءِ جن جون دليون سخت آهن ياد الله جي کان، اُهي
فِیْ ضَلٰلٍ مُّبِیْنٍ ﴿٢٢﴾ اَللّٰهُ نَزَّلَ اَحْسَنَ الْحَدِیْثِ كِتٰبًا
گمراهي پڌري ۾ آهن. الله نازل ڪئي ڀلي ڳالهه قرآن جي
مُّتَشَابِهًا مَّثَانِیَ ۖۗ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُوْدُ الَّذِیْنَ
پاڻ ۾ ملندڙ وري وري آندل جو ڪاندارجي ٿي ان کان لُونءَ انهن جي
یَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ۚ ثُمَّ تَلِیْنُ جُلُوْدُهُمْ وَ قُلُوْبُهُمْ
جيڪي ڊڄن ٿا پنهنجي رب کان، پوءِ نرم ٿين ٿيون کلون انهن جون ۽ دليون انهن جون
اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ ؕ ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ یَهْدِیْ بِهٖ مَنْ
الله جي ذڪر ڏانهن، اها آهي واٽ الله جي هدايت ڪري ٿو ان سان جنهن کي
یَّشَآءُ ؕ وَ مَنْ یُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ﴿٢٣﴾
چاهي، ۽ جنهن کي گمراهه ڪري الله پوءِ ناهي انهي لاءِ ڪوئي هدايت ڪندڙ.

أَ فَمَنْ يَّتَّقِيْ بِوَجْهِهٖ سُوْٓءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ وَ
ڇا پوءِ ڪوئي بچائيندو پنهنجي منهن کي بري عذاب کان قيامت ڏينهن؟ ۽
قِيْلَ لِلظّٰلِمِيْنَ ذُوْقُوْا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُوْنَ ﴿٢٤﴾ كَذَّبَ
چيو ويندو ظالمن کي چکو جيکو توهان ڪمائيندا هئا. ڪوڙو ڪيو
الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَتٰىهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ
انهن پوءِ جيڪي انهن کان اڳ هئا پوءِ آيو انهن ڏانهن عذاب اتان جو
لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٢٥﴾ فَاَذَاقَهُمُ اللّٰهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَ لَعَذَابُ
ڪين پتو ئي نه پيو. چکائي انهن کي الله خواري دنيا جي حياتي ۾ ۽ عذاب
الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ ۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٦﴾ وَ لَقَدْ ضَرَبْنَا
آخرت جو تمام وڏو آهي، جيڪڏهن اُهي ڄاڻن ها. ۽ بيشڪ بيان ڪياسون
لِلنَّاسِ فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٢٧﴾ ۚ
ماڻهن لاءِ هن قرآن ۾ سڀ مثال ته من اهي سمجهن.
قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِيْ عِوَجٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿٢٨﴾ ضَرَبَ اللّٰهُ
قرآن آهي عربي ۾ بنا ور وڪڙ جي ته من اهي بچن. ٻڌايو الله
مَثَلًا رَّجُلًا فِيْهِ شُرَكَآءُ مُتَشٰكِسُوْنَ وَ رَجُلًا
مثال هڪ ماڻهوءَ جو جنهن ۾ ڪيترائي ڀائيوار هجن تڪرار ۽ ٻيو ماڻهو
سَلَمًا لِّرَجُلٍ ؕ هَلْ يَسْتَوِيٰنِ مَثَلًا ؕ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ۚ
سارو هڪ شخص لاءِ ڇا اهي ٻئي برابر آهن مثال ۾، ❶ سڀ تعريف الله جي آهي،
بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٩﴾ اِنَّكَ مَيِّتٌ وَّ اِنَّهُمْ
پر ڪيترائي انهن جا نه ٿا سمجهن. بيشڪ توکي مرڻو آهي ۽ اهي به
مَّيِّتُوْنَ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُوْنَ ﴿٣١﴾ ع
مرندا. پوءِ بلاشڪ توهان قيامت ڏينهن رب پنهنجي وٽ جهڳڙو ڪندؤ.

وقف لازم

ع ٣ ١٧ ١٠

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللّٰهِ وَ كَذَّبَ بِالصِّدْقِ

پوءِ ڪير ان ڪان وڌو ظالم آهي جنهن ڪوڙ هنيو الله تي ۽ ڪوڙو ڪيائين سچ کي

اِذْ جَآءَهٗ ط اَ لَيْسَ فِيْ جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكٰفِرِيْنَ ﴿٣٢﴾ وَ الَّذِيْ

جڏهن آيو ان وٽ، ڇا ناهي دوزخ ۾ جاءِ رهڻ جي ڪافرن لاءِ. ۽ جنهن

جَآءَ بِالصِّدْقِ وَ صَدَّقَ بِهٖٓ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُوْنَ ﴿٣٣﴾

آندي سچي ڳالهه ۽ سچو سمجهيائين ان کي اُهي ئي خوف رکندڙ آهن.

لَهُمْ مَّا يَشَآءُوْنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ط ذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٣٤﴾ صلے ج

انهن لاءِ آهي جيڪي گهرن پنهنجي رب وٽ، اهو بدلو آهي ڀلارن جو.

لِيُكَفِّرَ اللّٰهُ عَنْهُمْ اَسْوَاَ الَّذِيْ عَمِلُوْا وَ يَجْزِيَهُمْ

جيئن ميساري الله انهن کان بڇڙا ڪم جيڪي ڪيائون ۽ عطا ڪري انهن کي

اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ الَّذِيْ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٣٥﴾ اَ لَيْسَ اللّٰهُ بِكَافٍ

سندن اجورو عِوض ان سٺي ڪم جي جو ڪندا هئا. ڇا ناهي الله ڪافي

عَبْدَهٗ ط وَ يُخَوِّفُوْنَكَ بِالَّذِيْنَ مِنْ دُوْنِهٖ ط وَ مَنْ

پنهنجي ٻانهي لاءِ ۽ اهي ڊيڄارين ٿا توکي ٻين کان انهيءَ کان سواءِ ۽ جنهن جي

يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ﴿٣٦﴾ ج وَ مَنْ يَّهْدِ

راهه وڃائي الله پوءِ ناهي ان ڪي ڪو رستو ڏيکاريندڙ. ۽ جنهن کي راهه ڏيکاري

اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ مُّضِلٍّ ط اَ لَيْسَ اللّٰهُ بِعَزِيْزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٧﴾

الله پوءِ ناهي ان لاءِ ڪوئي ڀُلائيندڙ، ڇا ناهي الله زبردست بدلي وٺڻ وارو.

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ لَيَقُوْلُنَّ

جي پُڇندين انهن کان ته ڪنهن پيدا ڪيو آسمانن ۽ زمين کي ضرور چوندا

اللّٰهُ ط قُلْ اَ فَرَءَيْتُمْ مَّا تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ

الله، چؤ ڇا پوءِ خبر ڏيو جن کي پڪاريو ٿا سواءِ الله جي جيڪڏهن

اَرَادَنِیَ اللّٰہُ بِضُرٍّ ہَلْ ہُنَّ کٰشِفٰتُ ضُرِّہٖۤ اَوْ
گهري مون کي الله نقصان ڏيڻ چا اهي آهن ٽاريندڙ ان جو نقصان يا

اَرَادَنِیْ بِرَحْمَۃٍ ہَلْ ہُنَّ مُمْسِکٰتُ رَحْمَتِہٖ ؕ قُلْ
اهو چاهي مون لاءِ ڪا رحمت چا اهي جهليندڙ آهن ان جي رحمت کي، چئو

حَسْبِیَ اللّٰہُ ؕ عَلَیْہِ یَتَوَکَّلُ الْمُتَوَکِّلُوْنَ ﴿۳۸﴾ قُلْ
ڪافي آهي مون کي الله، انهيءَ تي ئي ڀروسو رکن ٿا ڀروسو ڪندڙ. چئو

یٰقَوْمِ اعْمَلُوْا عَلٰی مَکَانَتِکُمْ اِنِّیْ عَامِلٌ ۚ فَسَوْفَ
اي منهنجي قوم توهان ڪم ڪريو پنهنجي جاءِ تي مان به ڪم ڪندڙ آهيان، پوءِ اجهو

تَعْلَمُوْنَ ﴿۳۹﴾ لا مَنْ یَّاْتِیْہِ عَذَابٌ یُّخْزِیْہِ وَ یَحِلُّ عَلَیْہِ
ڄاڻندؤ ته ڪنهن تي اچي ٿو عذاب جو خوار ڪري ان کي ۽ پوي ٿو ان تي

عَذَابٌ مُّقِیْمٌ ﴿۴۰﴾ اِنَّاۤ اَنْزَلْنَا عَلَیْکَ الْکِتٰبَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ ۚ
عذاب دائمي. ❶ بيشڪ اسان لاٿوسون توتي ڪتاب ماڻهن لاءِ حق سان، ❷

فَمَنِ اہْتَدٰی فَلِنَفْسِہٖ ۚ وَ مَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا یَضِلُّ
پوءِ جيڪو هدايت وٺندو ته پنهنجي يلي لاءِ، ۽ جيڪو گمراهه ٿيو ته رڳو گمراهه ٿيندو

عَلَیْہَا ۚ وَ مَاۤ اَنْتَ عَلَیْہِمْ بِوَکِیْلٍ ﴿۴۱﴾ ع اَللّٰہُ یَتَوَفَّی
پاڻ لاءِ، ۽ نه آهين تون انهن جو ذميوار. الله پورو ڪري وٺي ٿو

الْاَنْفُسَ حِیْنَ مَوْتِہَا وَ الَّتِیْ لَمْ تَمُتْ فِیْ مَنَامِہَا ۚ فَیُمْسِکُ
جيئرن کي سندن مرڻ مهل ۽ جيڪي نه مُئا تن کي سندن ننڊ ۾، ❸ پوءِ روڪي ٿو

الَّتِیْ قَضٰی عَلَیْہَا الْمَوْتَ وَ یُرْسِلُ الْاُخْرٰۤی اِلٰۤی اَجَلٍ مُّسَمًّی ؕ
ان کي حڪم ڪيائين جنهن تي موت جو ۽ ڇڏي ٿو ٻئي کي وقت مقرر تائين،

اِنَّ فِیْ ذٰلِکَ لَاٰیٰتٍ لِّقَوْمٍ یَّتَفَکَّرُوْنَ ﴿۴۲﴾ اَمِ اتَّخَذُوْا
بيشڪ انهيءَ ۾ نشانيون آهن قوم لاءِ جيڪي سوچن ٿا. چا بڻايا اٿن

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ شُفَعَآءَ ؕ قُلْ اَوَ لَوْ كَانُوْا لَا يَمْلِكُوْنَ
الله کان سواءِ شفاعت دار، ❶ چؤ چا جيتوڻيڪ اهي نہ مالڪ ٿين تا
شَيْـًٔا وَّ لَا يَعْقِلُوْنَ ﴿٤٣﴾ قُلْ لِّلّٰهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيْعًا ؕ
ڪنهن شيءِ جا ۽ نڪي عقل رکن تا. چؤ الله وٽ ئي آهي چوٽڪارو سمورو،
لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٤٤﴾ وَ
اُن جي آهي حڪومت آسمانن ۽ زمين تي، پوءِ انهيءَ ڏانهن موٽايا ويندؤ. ۽
اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَحْدَهُ اشْمَاَزَّتْ قُلُوْبُ الَّذِيْنَ
جڏهن نالو ورتو وڃي الله اڪيلي جو تہ مُنجهي وڃن ٿيون دليون انهن جون
لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ ۚ وَ اِذَا ذُكِرَ الَّذِيْنَ مِنْ دُوْنِهٖٓ
جيڪي نہ ٿا يقين ڪن آخرت جو، ۽ جڏهن نالو ونجي الله کان سواءِ ٻين جو
اِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُوْنَ ﴿٤٥﴾ قُلِ اللّٰهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ
تہ ان وقت اهي خوش ٿا ٿين. چؤ اي الله پيدا ڪندڙ آسمانن ۽ ڌرتيءَ جا
عٰلِمَ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ اَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ
ڄاڻندڙ ڳُجهہ ۽ ظاهر جا تون ئي فيصلو ڪندين پنهنجي ٻانهن ۾
فِيْ مَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿٤٦﴾ وَ لَوْ اَنَّ لِلَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مَا
جنهن شيءِ ۾ اهي اختلاف ڪندا هئا. ۽ جيڪڏهن هجي ظالمن ڪي اهو
فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا وَّ مِثْلَهٗ مَعَهٗ لَافْتَدَوْا بِهٖ
جيڪي ڌرتيءَ ۾ آهي سمورو ۽ ان جيترو ٻيو پڻ تہ جيڪر عوض ۾ ڏين ها ان ڪي
مِنْ سُوْٓءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ وَ بَدَا لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ
بڇڙي عذاب کان قيامت ڏينهن، ۽ ظاهر ٿيو انهن لاءِ الله جي طرفان
مَا لَمْ يَكُوْنُوْا يَحْتَسِبُوْنَ ﴿٤٧﴾ وَ بَدَا لَهُمْ سَيِّاٰتُ مَا كَسَبُوْا
اهو جنهن جو گمان بہ نہ ڪندا هئا. ۽ ظاهر ٿيون انهن لاءِ برايون جيڪي ڪمايئون

وَ حَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿۴۸﴾ فَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ
۽ پئجي ويو انهن تي اهو جنهن تي توکون کندا هئا. پوءِ جڏهن پهچي تي ماڻهو کي
ضُرٌّ دَعَانَا ز ثُمَّ اِذَا خَوَّلْنٰهُ نِعْمَةً مِّنَّا لا
کا تکليف تہ سڏي ٿو اسان کي، پوءِ جڏهن عطا ڪريون ٿا ان کي نعمت پنهنجي
قَالَ اِنَّمَآ اُوْتِيْتُهٗ عَلٰى عِلْمٍ ط بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَّلٰكِنَّ
چوي ٿو رڳو اهو مليو آهي مون کي سمجهه تي، پر اها پرکا آهي. پر
اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿۴۹﴾ قَدْ قَالَهَا الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ
گهڻا انهن جا نہ ٿا سمجهن. بيشڪ ائين چيو هو انهن جيڪي کانئن اڳ هئا
فَمَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿۵۰﴾ فَاَصَابَهُمْ سَيِّاٰتُ
پوءِ نہ ڪم آيو انهن کي اهو جيڪي ڪمايائون. پوءِ پهتيون انهن کي عقوبتون
مَا كَسَبُوْا ط وَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مِنْ هٰٓؤُلَآءِ سَيُصِيْبُهُمْ
سندن ڪمائي جون، ۽ جيڪي ظالم ٿيا انهن (مڪي وارن) مان اجهو پهچنديون انهن کي
سَيِّاٰتُ مَا كَسَبُوْا لا وَ مَا هُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ﴿۵۱﴾ اَوَ لَمْ يَعْلَمُوْٓا اَنَّ
سزائون سندن ڪمائي جون ۽ ناهن اهي عاجز ڪندڙ. ❶ ڇا انهن نہ ڄاتو هو تہ
اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَ يَقْدِرُ ط اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ
الله ڪشادو ڪري ٿو رزق جنهن لاءِ گهري ۽ تنگ ڪري ٿو، ❷ بيشڪ انهيءَ ۾
لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿۵۲﴾ ع قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِيْنَ ۵ ع ۱۱ ۲
نشانيون آهن ماڻهن لاءِ جيڪي يقين ڪن. چؤ (منهنجي پاران) اي منهنجا ٻانهو! جن
اَسْرَفُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ ط اِنَّ اللّٰهَ
زيادتي ڪئي پاڻ تي توهان آسرو نہ لاهيو الله جي رحمت مان، بيشڪ الله
يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيْعًا ط اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿۵۳﴾ وَ اَنِيْبُوْٓا
بخشي ٿو گناهہ سمورا، بيشڪ اهوئي بخشيندڙ مهربان آهي. ۽ موٽو

اِلٰی رَبِّکُمۡ وَ اَسۡلِمُوۡا لَهٗ مِنۡ قَبۡلِ اَنۡ يَّاۡتِيَكُمُ

پنهنجي رب ڏانهن ۽ فرمانبردار ٿيو انهيءَ جا هن کان اڳي جو اچي توهان تي

الۡعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنۡصَرُوۡنَ ﴿۵۴﴾ وَ اتَّبِعُوۡۤا اَحۡسَنَ مَاۤ اُنۡزِلَ

عذاب پوءِ نه مدد ڪيا ويندؤ. ۽ تابع ٿيو سني شيءِ کي جا نازل ڪئي وئي

اِلَيۡكُمۡ مِّنۡ رَّبِّكُمۡ مِّنۡ قَبۡلِ اَنۡ يَّاۡتِيَكُمُ الۡعَذَابُ بَغۡتَةً

توهان ڏانهن توهان جي پروردگار کان اڳي جو اچي توهان تي عذاب اوچتو

وَّ اَنۡتُمۡ لَا تَشۡعُرُوۡنَ ﴿۵۵﴾ اَنۡ تَقُوۡلَ نَفۡسٌ يّٰحَسۡرَتٰی عَلٰی مَا

۽ توهان کي خبر ئي نه پوي. متان چوي ڪوئي هاءِ افسوس ان تي

فَرَّطۡتُّ فِيۡ جَنۡۢبِ اللّٰهِ وَ اِنۡ كُنۡتُ لَمِنَ السّٰخِرِيۡنَ ﴿۵۶﴾ اَوۡ

جو گهٽتائي ڪيم الله جي حق ۾ ۽ مون هيس مسخري ڪندڙن مان. يا متان

تَقُوۡلَ لَوۡ اَنَّ اللّٰهَ هَدٰىنِيۡ لَكُنۡتُ مِنَ الۡمُتَّقِيۡنَ ﴿۵۷﴾ اَوۡ

چوي ڪوئي جيڪر الله هدايت ڪري ها مون کي ته هجان ها پرهيزگارن مان. يا متان

تَقُوۡلَ حِيۡنَ تَرَی الۡعَذَابَ لَوۡ اَنَّ لِيۡ كَرَّةً فَاَكُوۡنَ

چوي ڪوئي جنهن وقت ڏسي عذاب جيڪر ٿئي منهنجو موٽي وڃڻ ته ٿيان

مِنَ الۡمُحۡسِنِيۡنَ ﴿۵۸﴾ بَلٰی قَدۡ جَآءَتۡكَ اٰيٰتِيۡ فَكَذَّبۡتَ

نيڪي ڪندڙن مان. هائو يقينن آيون تو وٽ آيتون منهنجيون پوءِ ڪوڙو ڪيو تو

بِهَا وَ اسۡتَكۡبَرۡتَ وَ كُنۡتَ مِنَ الۡكٰفِرِيۡنَ ﴿۵۹﴾ وَ يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ

انهن کي ۽ آڪڙ ڪئي تو ۽ هئين منڪرن مان. ۽ قيامت ڏينهن

تَرَی الَّذِيۡنَ كَذَبُوۡا عَلَی اللّٰهِ وُجُوۡهُهُمۡ مُّسۡوَدَّةٌ ؕ اَلَيۡسَ

ڏسندين تون جن ڪوڙ هنيو الله تي منهن انهن جا ڪارا. ڇا نه آهي

فِيۡ جَهَنَّمَ مَثۡوًی لِّلۡمُتَكَبِّرِيۡنَ ﴿۶۰﴾ وَ يُنَجِّی اللّٰهُ الَّذِيۡنَ اتَّقَوۡا

دوزخ ۾ جاءِ رهڻ جي وڏائي ڪندڙن لاءِ. (1) ۽ بچائيندو الله پرهيزگارن کي

بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ السُّوْٓءُ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٦١﴾ اَللّٰهُ

سندن مراد موجب نہ پھچندي انهن کي تڪليف ۽ نڪي اُهي ڏکارا ٿيندا. الله

خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ز وَّ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَّكِيْلٌ ﴿٦٢﴾ لَهٗ

پيدا ڪندڙ آهي هر شيء کي، ۽ اهو هر شيء تي نگهبان آهي. انهيءَ وٽ آهن

مَقَالِيْدُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ط وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ

ڪنجيون آسمانن ۽ زمين جون، ۽ جن ڪفر ڪيو الله جي آيتن جو

اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٦٣﴾ ع قُلْ اَفَغَيْرَ اللّٰهِ تَاْمُرُوْٓنِّيْٓ اَعْبُدُ

اهي ئي نقصان وارا آهن. چؤ الله کان سواءِ چئوٿا مون کي عبادت ڪريان ٻئي جي

اَيُّهَا الْجٰهِلُوْنَ ﴿٦٤﴾ وَلَقَدْ اُوْحِيَ اِلَيْكَ وَ اِلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكَ ج

اي جاهلو! يقينن حڪم موڪليو ويو توڏانهن ۽ توکان اڳين ڏانهن،

لَئِنْ اَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَ لَتَكُوْنَنَّ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٦٥﴾

تہ جيڪڏهن تو شرڪ ڪيو تہ ضرور رَد ٿيندو عمل تنهنجو ۽ ضرور ٿيندين نقصان وارن مان.

بَلِ اللّٰهَ فَاعْبُدْ وَ كُنْ مِّنَ الشّٰكِرِيْنَ ﴿٦٦﴾ وَ مَا قَدَرُوا اللّٰهَ

بلڪ الله جي ئي پوڄا ڪر ۽ هُج شڪر گذارن مان. ۽ نہ قدر ڪيائون الله جو

حَقَّ قَدْرِهٖ ق صلے وَ الْاَرْضُ جَمِيْعًا قَبْضَتُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَ

سندس قدر آهر، هوڏانهن زمين هوندي سموري ان جي مٺ ۾ قيامت ڏينهن ۽

السَّمٰوٰتُ مَطْوِيّٰتٌۢ بِيَمِيْنِهٖ ط سُبْحٰنَهٗ وَ تَعٰلٰى عَمَّا

آسمان ويڙهيل ان جي ساڄي ۾، اهو پاڪ آهي ۽ مٿانهون آهي انهن کان

يُشْرِكُوْنَ ﴿٦٧﴾ وَ نُفِخَ فِي الصُّوْرِ فَصَعِقَ مَنْ

جن کي شريڪ ڪن ٿا. ۽ ڦوڪيو ويندو ڪرناءِ ۾ پوءِ بيهوش ٿيندا جيڪي

فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَنْ فِي الْاَرْضِ اِلَّا مَنْ شَآءَ اللّٰهُ ط ثُمَّ

آسمانن ۾ آهن ۽ جيڪي زمين ۾ آهن مگر جنهن کي گهري الله. پوءِ

نُفِخَ فِيْهِ اُخْرٰى فَاِذَا هُمْ قِيَامٌ يَّنْظُرُوْنَ ﴿٦٨﴾ وَ اَشْرَقَتِ
ڦوڪيو ويندو ان ۾ ٻيهر ① پوءِ اچانڪ اهي اٿي بيهندا پيا ڏسندا. ۽ چمڪي پوندي

الْاَرْضُ بِنُوْرِ رَبِّهَا وَ وُضِعَ الْكِتٰبُ وَ جِايْٓءَ بِالنَّبِيّٖنَ
ڌرتي نور سان پنهنجي رب جي ۽ رکيو ويندو دفتر ۽ آڻبو نبين

وَ الشُّهَدَآءِ وَ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَ هُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿٦٩﴾
۽ شاهدن کي ۽ فيصلو ٿيندو انهن جي وچ ۾ حق سان ۽ اهي نہ ظلم ڪيا ويندا.

وَ وُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَ هُوَ اَعْلَمُ
۽ پورو ڏنو ويندو هر شخص کي جيڪي عمل ڪيائين ۽ اهو وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي

بِمَا يَفْعَلُوْنَ ﴿٧٠﴾ وَ سِيْقَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِلٰى جَهَنَّمَ زُمَرًا ؕ
جيڪي ڪن ٿا. ۽ هڪليا ويندا ڪافر دوزخ ڏانهن ٽولا ٽولا ڪري،

حَتّٰٓى اِذَا جَآءُوْهَا فُتِحَتْ اَبْوَابُهَا وَ قَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَآ
نيٺ جڏهن ايندا اتي کوليا ويندا دروازا ان جا ۽ چوندا انهن کي چوڪيدار انهيءَ جا

اَلَمْ يَاْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَتْلُوْنَ عَلَيْكُمْ اٰيٰتِ
ڇا نہ آيا توهان وٽ ڪي رسول توهان مان جو پڙهي ٻڌائن توهان کي آيتون

رَبِّكُمْ وَ يُنْذِرُوْنَكُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا ؕ قَالُوْا
توهان جي رب جون ۽ ڊيڄارين توهان کي توهان جي هن ڏينهن جي پيش اچڻ کان، چوندا

بَلٰى وَ لٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿٧١﴾ قِيْلَ ادْخُلُوْٓا
هائو پر ثابت ٿيو ٻول عذاب جو ڪافرن تي. حڪم ٿيندو گهڙو

اَبْوَابَ جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۚ فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِيْنَ ﴿٧٢﴾
دوزخ جي دروازن مان هميشہ رهندڙ اتي، پوءِ بڇڙي آهي جاءِ وڏائي ڪندڙن جي.

وَ سِيْقَ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ اِلَى الْجَنَّةِ
۽ روانا ڪيا ويندا اهي جيڪي ڊڄندا هئا پنهنجي رب کان جنت ڏانهن

زُمَرًا ؕ حَتّٰۤی اِذَا جَآءُوْهَا وَ فُتِحَتْ اَبْوَابُهَا وَ قَالَ لَهُمْ
ٽولا ٽولا ڪري، آخر جڏهن ايندا اتي ۽ کوليا ويندا دروازا ان جا ۽ چوندا ڪين

خَزَنَتُهَا سَلٰمٌ عَلَیْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوْهَا خٰلِدِیْنَ ﴿۷۳﴾
چوڪيدار ان جا سلامتي آهي توهان تي خوش هجو پوءِ داخل ٿيو ان ۾ هميشه رهڻ لاءِ.

وَ قَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ صَدَقَنَا وَعْدَهٗ وَ
۽ هي چوندا سڀ تعريفون الله جون آهن جنهن پاڙيو اسان سان انجام پنهنجو ۽

اَوْرَثَنَا الْاَرْضَ نَتَبَوَّاُ مِنَ الْجَنَّةِ حَیْثُ نَشَآءُ ۚ فَنِعْمَ
مالڪ ڪيائين هن زمين جو رهنداسون جنت ۾ جتي چاهيون، پوءِ سنو آهي اهو

اَجْرُ الْعٰمِلِیْنَ ﴿۷۴﴾ وَ تَرَی الْمَلٰٓئِكَةَ حَآفِّیْنَ مِنْ حَوْلِ
اجورو عمل ڪندڙن جو. ۽ ڏسندين تون مَلَڪن کي گهيرو ڪندڙ چوڌاري

الْعَرْشِ یُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ۚ وَ قُضِیَ بَیْنَهُمْ
عرش جي پاڪائي بيان ڪندا پنهنجي رب جي ساراهه سان، ۽ فيصلو ڪبو انهن جي وچ ۾

بِالْحَقِّ وَ قِیْلَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ﴿۷۵﴾ ع
انصاف سان ۽ چيو ويندو سڀ ساراهه الله لاءِ آهي جو پالڻهار جهانن جو آهي.

سُوْرَةُ الْمُؤْمِنِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ خَمْسٌ وَّثَمَانُوْنَ اٰيَةً وَّتِسْعُ رُكُوْعَاتٍ
سورت مؤمن مڪي آهي ۽ اها پنجاسي آيتون ۽ نَوَ رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ○
شروع الله باجهاري مهربان جي نالي سان. ❶

حٰمٓ ﴿۱﴾ ۚ تَنْزِیْلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِیْزِ الْعَلِیْمِ ﴿۲﴾ ۙ غَافِرِ
حٰمٓ. ❷ نازل ڪرڻ ڪتاب جو آهي الله زبردست علم واري ڪان. بخشيندڙ

الذَّنْۢبِ وَ قَابِلِ التَّوْبِ شَدِیْدِ الْعِقَابِ ۙ ذِی الطَّوْلِ ؕ لَاۤ
گناهه جو ❸ ۽ قبوليندڙ توبهه جو، ۽ سخت سزا ڏيندڙ، صاحب انعام جو، ناهي

اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ اِلَيۡهِ الۡمَصِيۡرُ ﴿٣﴾ مَا يُجَادِلُ فِيۡۤ اٰيٰتِ اللّٰهِ

ڪوئي حاڪم مگر اهو، ان ڏانهن ئي موٽڻ آهي. نه ٿا مخالفت ڪن الله جي آيتن ۾

اِلَّا الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا فَلَا يَغۡرُرۡكَ تَقَلُّبُهُمۡ فِى الۡبِلَادِ ﴿٤﴾

مگر اهي جن ڪفر ڪيو پوءِ نه ڏوڪوڏئي توکي هلچل انهن جي شهرن ۾. (1)

كَذَّبَتۡ قَبۡلَهُمۡ قَوۡمُ نُوۡحٍ وَّ الۡاَحۡزَابُ مِنۡۢ بَعۡدِهِمۡ ۖ

ڪوڙو ڪيو انهن کان اڳ ۾ نوح جي قوم ۽ ڪيترن فرقن انهن کان پوءِ

وَهَمَّتۡ كُلُّ اُمَّةٍۢ بِرَسُوۡلِهِمۡ لِيَاۡخُذُوۡهُ وَ جٰدَلُوۡا بِالۡبَاطِلِ

ارادو ڪيو هر امت پنهنجي رسول جو ته پڪڙن انهيءَ کي ۽ جهڳڙو ڪن ڪوڙ سان

لِيُدۡحِضُوۡا بِهِ الۡحَقَّ فَاَخَذۡتُهُمۡ ۚ فَكَيۡفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٥﴾

جيئن ٿيڙن ان سان سچي دين کي پوءِ مون پڪڙيو انهن کي، پوءِ ڪيئن هئي سزا منهنجي،

وَ كَذٰلِكَ حَقَّتۡ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡۤا

۽ اهڙي طرح ثابت ٿيو حڪم تنهنجي رب جو انهن تي جن ڪفر ڪيو

اَنَّهُمۡ اَصۡحٰبُ النَّارِ ؔ﴿٦﴾ اَلَّذِيۡنَ يَحۡمِلُوۡنَ الۡعَرۡشَ وَ مَنۡ

ته بلاشڪ اهي دوزخي آهن. (2) جيڪي ملائڪ کڻن ٿا عرش کي ۽ جيڪي

وقف النبي ﷺ — وقف لازم

حَوۡلَهٗ يُسَبِّحُوۡنَ بِحَمۡدِ رَبِّهِمۡ وَ يُؤۡمِنُوۡنَ بِهٖ

انهيءَ جي چوڌاري آهن پاڪائي پڙهن ٿا پنهنجي رب جي ساراهه سان ۽ يقين رکن ٿا انهيءَ تي

وَ يَسۡتَغۡفِرُوۡنَ لِلَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا ۚ رَبَّنَا وَسِعۡتَ كُلَّ شَىۡءٍ

۽ گهرن ٿا معافي ايمان وارن لاءِ، (3) اي رب اسان جا ماپايو تو هر شيءِ کي

رَّحۡمَةً وَّ عِلۡمًا فَاغۡفِرۡ لِلَّذِيۡنَ تَابُوۡا وَ اتَّبَعُوۡا سَبِيۡلَكَ

رحمت ۽ علم سان پوءِ بخش انهن کي جن توبه ڪئي ۽ هليا تنهنجي راه تي

وَ قِهِمۡ عَذَابَ الۡجَحِيۡمِ ﴿٧﴾ رَبَّنَا وَ اَدۡخِلۡهُمۡ جَنّٰتِ

۽ بچاءِ انهن کي عذاب باهه جي کان. اي رب اسان جا ۽ داخل ڪر انهن کي باغن

عَدْنِ الَّتِیْ وَعَدْتَّهُمْ وَ مَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَآىِٕهِمْ
رهڻ وارن ۾ جن جو وعدو ڪيو تو انهن سان ۽ جيڪي سڌريا انهن جي ابن ڏاڏن مان

وَ اَزْوَاجِهِمْ وَ ذُرِّیّٰتِهِمْ ؕ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِیْزُ الْحَكِیْمُ ۙ۸
۽ سندن زالن ۽ سندن اولاد مان، (1) بيشڪ تون ئي عزت وارو دانائي وارو آهين.

وَ قِهِمُ السَّیِّاٰتِ ؕ وَ مَنْ تَقِ السَّیِّاٰتِ یَوْمَىِٕذٍ فَقَدْ
۽ بچاءِ انهن کي بڇڙاين کان، ۽ جنهن کي بچايو تو براين کان ان ڏينهن ته بيشڪ

رَحِمْتَهٗ ؕ وَ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِیْمُ ۠۹ اِنَّ الَّذِیْنَ
رحمت ڪئي تو انهيءَ تي، ۽ اها ئي آهي ڪاميابي وڏي. بيشڪ جن

كَفَرُوْا یُنَادَوْنَ لَمَقْتُ اللّٰهِ اَكْبَرُ مِنْ مَّقْتِكُمْ
ڪفر ڪيو تن کي سڏي ٻڌائبو ته ڏمر الله جو وڏو آهي توهان جي ڏمرجڻ کان (2)

اَنْفُسَكُمْ اِذْ تُدْعَوْنَ اِلَى الْاِیْمَانِ فَتَكْفُرُوْنَ ۱۰
پنهنجي نفسن تي جڏهن سڏجي پيو توهان کي ايمان ڏانهن ته انڪار پيا ڪريو.

قَالُوْا رَبَّنَاۤ اَمَتَّنَا اثْنَتَیْنِ وَ اَحْیَیْتَنَا اثْنَتَیْنِ
چوندا اي رب اسان جا تو ماريو اسان کي ٻه ڀيرا ۽ تو جياريو اسان کي ٻه ڀيرا

فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوْبِنَا فَهَلْ اِلٰى خُرُوْجٍ مِّنْ سَبِیْلٍ ۱۱
پوءِ اقرار ڪيوسون پنهنجن ڏوهن جو پوءِ ڇا آهي نڪرڻ جو ڪوئي رستو؟ (3)

ذٰلِكُمْ بِاَنَّهٗۤ اِذَا دُعِیَ اللّٰهُ وَحْدَهٗ كَفَرْتُمْ ۚ
اهو اتو ان ڪري جو جڏهن پڪاربو هئو الله اڪيلي کي ته توهان نه مڃيندا هئا،

وَ اِنْ یُّشْرَكْ بِهٖ تُؤْمِنُوْا ؕ فَالْحُكْمُ لِلّٰهِ الْعَلِیِّ
۽ جيڪڏهن شرڪ ڪبو هو ان سان ته توهان مڃيندا هئا، هاڻي فيصلو آهي الله مٿانهين

الْكَبِیْرِ ۱۲ هُوَ الَّذِیْ یُرِیْكُمْ اٰیٰتِهٖ وَ یُنَزِّلُ
وڏائي واري جو. اهو ئي آهي جو ڏيکاري ٿو توهان کي قدرتون پنهنجون ۽ لاهي ٿو

لَكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ رِزْقًاؕ وَ مَا يَتَذَكَّرُ اِلَّا مَنْ
توهان لاءِ آسمان کان روزي؛ ۽ نہ پرائيندو ڪوئي مگر جيڪو

يُّنِيْبُ۝١٣ فَادْعُوا اللّٰهَ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ وَلَوْ كَرِهَ
الله ڏي رجوع ٿيندو. پوءِ پڪاريو الله کي سچائي رکندي سندس ٻانهپ لاءِ ❶ توڙي نہ پسند ڪن

الْكٰفِرُوْنَ۝١٤ رَفِيْعُ الدَّرَجٰتِ ذُو الْعَرْشِۚ يُلْقِي الرُّوْحَ
ڪافر. وڏن درجن وارو صاحب عرش جو؛ لاهي ٿو وحي کي

مِنْ اَمْرِهٖ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ لِيُنْذِرَ يَوْمَ
پنهنجي حڪم سان جنهن تي چاهي پنهنجي ٻانهن مان جيئن ڊيڄاري ڏينهن

التَّلَاقِۙ۝١٥ يَوْمَ هُمْ بٰرِزُوْنَ۝ۚ لَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْهُمْ
ملاقات جي کان. جنهن ڏينهن اهي پڌرا ٿيندا؛ نہ لڪندي الله تي انهن جي

شَيْءٌؕ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَؕ لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ۝١٦
ڪا بہ شيءِ؛ ڪنهن جي حڪومت آهي ان ڏينهن. ❷ الله واحد القهار جي آهي.

اَلْيَوْمَ تُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍۭ بِمَا كَسَبَتْؕ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَؕ
اڄ بدلو ملندو هر ماڻهوءَ کي جهڙو ڪمايائين؛ نہ ٿيندو ظلم اڄ؛

اِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ۝١٧ وَ اَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْاٰزِفَةِ
بيشڪ الله تڪڙو حساب ڪندڙ آهي. ❸ ۽ ڊيڄار انهن کي ڏينهن ويجهي ٿيندڙ کان

اِذِ الْقُلُوْبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كٰظِمِيْنَ۝ؕ مَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ
جڏهن دليون هونديون نڙگهٽن وٽ ڳيتان ڏيندڙ، نہ هوندو ظالمن جو ڪوئي

حَمِيْمٍ وَّلَا شَفِيْعٍ يُّطَاعُؕ۝١٨ يَعْلَمُ خَآئِنَةَ الْاَعْيُنِ
دوست نہ ڪوئي سفارش وارو جنهن کي مڃوتي هجي. ڄاڻي ٿو چوري ڪندڙ اکين کي

وَ مَا تُخْفِي الصُّدُوْرُ۝١٩ وَ اللّٰهُ يَقْضِيْ بِالْحَقِّؕ وَ الَّذِيْنَ
۽ جيڪي لڪائين ٿيون دليون. ۽ الله فيصلو ڪندو حق جو؛ ۽ جيڪي

يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ لَا يَقْضُوْنَ بِشَيْءٍ ؕ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ

پڪارن ٿا الله کان سواءِ بين کي نہ فيصلو ڪندا ڪجهہ بہ بيشڪ الله ئي

السَّمِيْعُ الْبَصِيْرُ ﴿٢٠﴾ ع اَوَ لَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا

ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي. ڇا نہ سير ڪيائون زمين ۾ پوءِ ڏسن

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ كَانُوْا مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ كَانُوْا هُمْ اَشَدَّ

تہ ڪيئن ٿيو انجام انهن جو جيڪي ڪانئن اڳ ۾ هئا، هئا اهي زياده

مِنْهُمْ قُوَّةً وَّ اٰثَارًا فِي الْاَرْضِ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ

انهن کان طاقت ۾ ۽ يادگارن ۾ زمين ۾ پوءِ پڪڙيو انهن کي الله

بِذُنُوْبِهِمْ ؕ وَ مَا كَانَ لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ وَّاقٍ ﴿٢١﴾ ذٰلِكَ

سندن ڏوهن جي ڪري، ۽ نہ هئو انهن کي الله کان ڪوئي بچائيندڙ. اهو

بِاَنَّهُمْ كَانَتْ تَّاْتِيْهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَكَفَرُوْا

هن ڪري تہ هئا آڻيندا انهن وٽ سندن رسول معجزن کي پوءِ نہ مڃيائون

فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ ؕ اِنَّهٗ قَوِيٌّ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿٢٢﴾ وَ

پوءِ پڪڙيو انهن کي الله، بيشڪ اهو ڏاڍو آهي سخت سزا ڏيندڙ آهي. ۽

لَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِاٰيٰتِنَا وَ سُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ۙ ﴿٢٣﴾

اسان موڪليوسون موسىٰ کي پنهنجي نشانين سان ۽ معجزي پڌري سان. ❶

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَ هَامٰنَ وَ قَارُوْنَ فَقَالُوْا سٰحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٤﴾

فرعون ۽ هامان ۽ قارون ڏانهن پوءِ چيائون جادوگر آهي ڪوڙو آهي.

فَلَمَّا جَآءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوْٓا اَبْنَآءَ الَّذِيْنَ

پوءِ جڏهن آندائين انهن وٽ حق اسان وٽان چيائون ڪُهو پُٽ انهن جا

اٰمَنُوْا مَعَهٗ وَ اسْتَحْيُوْا نِسَآءَهُمْ ؕ وَ مَا كَيْدُ الْكٰفِرِيْنَ

جن ايمان آندو ان سان گڏ ۽ جيئرو ڇڏيو انهن جي عورتن کي، ۽ نہ هو فريب ❷ ڪافرن جو

اِلَّا فِيْ ضَلٰلٍ ﴿٢٥﴾ وَ قَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُوْنِيْٓ اَقْتُلْ مُوْسٰى وَ
مگر بيڪار. ۽ چيو فرعون ڇڏيو مون کي تہ ڪُهان موسيٰ کي ۽
لْيَدْعُ رَبَّهٗ ۚ اِنِّيْٓ اَخَافُ اَنْ يُّبَدِّلَ دِيْنَكُمْ
اهو پڪ تہ سڏي پنهنجي رب کي، ❶ مون ڊڄان ٿو متان بگاڙي توهان جي مذهب کي
اَوْ اَنْ يُّظْهِرَ فِي الْاَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٦﴾ وَ قَالَ مُوْسٰٓى اِنِّيْ عُذْتُ
يا وجهي ملڪ ۾ ڏڦيڙ. ۽ چيو موسيٰ مون پناهہ ٿو وٺان
بِرَبِّيْ وَ رَبِّكُمْ مِّنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَّا يُؤْمِنُ
پنهنجي پالينڊڙ جي ۽ توهان جي پالينڊڙ جي هر ان هٺيلي کان جو نہ ٿو مڃي
بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٧﴾ ع وَ قَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ ۖ ق مِّنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ
ڏينهن حساب جو. ۽ چيو مرد مؤمن قبيلي فرعون جي مان
يَكْتُمُ اِيْمَانَهٗٓ اَتَقْتُلُوْنَ رَجُلًا اَنْ يَّقُوْلَ
جو لڪائيندو هو ايمان پنهنجو ڇا قتل ڪندؤ اهڙي ماڻهوءَ کي جو چوي ٿو
رَبِّيَ اللّٰهُ وَ قَدْ جَآءَكُمْ بِالْبَيِّنٰتِ مِنْ رَّبِّكُمْ ۭ وَ اِنْ
تہ پالينڊڙ منهنجو الله آهي ۽ آندائين توهان وٽ معجزا توهان جي رب کان، ۽ جيڪڏهن
يَّكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهٗ ۚ وَ اِنْ يَّكُ صَادِقًا
هوندو ڪوڙو تہ پوندو ان تي ڪوڙ انهيءَ جو، ۽ جيڪڏهن هوندو سچو
يُّصِبْكُمْ بَعْضُ الَّذِيْ يَعِدُكُمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ
تہ پهچندو توهان کي ڪجهہ ان مان جنهن جو وعدو ڏئي ٿو اوهان کي، الله
لَا يَهْدِيْ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٨﴾ يٰقَوْمِ لَكُمُ
نہ ٿو هدايت ڪري انهيءَ کي جو بيهودو ڪوڙو آهي. ❷ اي منهنجي قوم توهان جي
الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظٰهِرِيْنَ فِي الْاَرْضِ ۫ فَمَنْ يَّنْصُرُنَا
بادشاهي آهي اڄ غالب آهيو ملڪ ۾، پوءِ ڪير مدد ڪندو اسان جي

ع ٣ ٨

مِنْ بَاْسِ اللّٰهِ اِنْ جَآءَنَا ؕ قَالَ فِرْعَوْنُ مَآ اُرِيْكُمْ
پڪڙ الله جي کان جي اچي اسان تي، چيو فرعون رڳو ڏيکاريان ٿو توهان کي

اِلَّا مَآ اَرٰى وَ مَآ اَهْدِيْكُمْ اِلَّا سَبِيْلَ الرَّشَادِ ﴿٢٩﴾ وَ
جيڪي مان ڏسان ٿو ۽ رڳو ڏسيان ٿو توهان کي رستو ڀلائي جو. ۽

قَالَ الَّذِيْٓ اٰمَنَ يٰقَوْمِ اِنِّيْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ
چيو انهيءَ جنهن ايمان آندو اي منهنجي قوم پڪ مان ڊڃان ٿو توهان تي

مِّثْلَ يَوْمِ الْاَحْزَابِ ﴿٣٠﴾ لا مِثْلَ دَاْبِ قَوْمِ نُوْحٍ وَّ عَادٍ وَّ
ان کان جيئن ٿيو ڏينهن اڳين ٽولين جو. جيئن حال قوم نوح ۽ عاد ۽

ثَمُوْدَ وَ الَّذِيْنَ مِنْۢ بَعْدِهِمْ ؕ وَ مَا اللّٰهُ يُرِيْدُ ظُلْمًا
ثمود جو ۽ انهن جو جيڪي انهن کان پوءِ هئا، ۽ نه ته الله گهري ظلم ڪرڻ

لِّلْعِبَادِ ﴿٣١﴾ وَ يٰقَوْمِ اِنِّيْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴿٣٢﴾ لا
ٻانهن لاءِ. ۽ اي منهنجي قوم يقينن مون ڊڃان ٿو توهان تي ڏينهن هڪل پڪار جي کان،

يَوْمَ تُوَلُّوْنَ مُدْبِرِيْنَ ج مَا لَكُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ عَاصِمٍ ج
جنهن ڏينهن پڇندؤ پنيون ڏيئي، نه هوندو توهان کي الله کان ڪوئي بچائيندڙ،

وَ مَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾ وَ لَقَدْ
۽ جنهن کي گمراهه ڪري الله پوءِ ناهي انهيءَ جو ڪوئي رهبر. ۽ بيشڪ

جَآءَكُمْ يُوْسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا زِلْتُمْ فِيْ شَكٍّ
آيو توهان وٽ يوسف ان کان اڳ معجزا کڻي پوءِ پيڪو رهيا اوهين شڪ ۾

مِّمَّا جَآءَكُمْ بِهٖ ؕ حَتّٰٓى اِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَّبْعَثَ
ان کان جو آندائين توهان وٽ، نيٺ جڏهن وفات ڪيائين چيو توهان هرگز نه موڪليندو

اللّٰهُ مِنْۢ بَعْدِهٖ رَسُوْلًا ؕ كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ هُوَ
الله ان کان پوءِ ڪوئي رسول، اهڙي طرح گمراهه ڪري ٿو الله ان کي جو

مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ ۝٣٤ الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ فِيْٓ اٰيٰتِ اللّٰهِ

حد لنگھندڙ شبھو ڪندڙ آھي. اھي جيڪي جھڳڙو ڪن ٿا الله جي آيتن ۾

بِغَيْرِ سُلْطٰنٍ اَتٰهُمْ ؕ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ وَ

بنا ثابتيءَ جا وٽن آئي ھجي، اھو وڏو آھي ڪاوڙ لاءِ الله وٽ ۽

عِنْدَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ؕ كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ

پڻ ايمان وارن وٽ، اھڙي طرح مھر ھڻي ٿو الله ھر قلب ھٺيلي

جَبَّارٍ ۝٣٥ وَ قَالَ فِرْعَوْنُ يٰهَامٰنُ ابْنِ لِيْ صَرْحًا لَّعَلِّيْٓ اَبْلُغُ

سرڪش جي تي. ۽ چيو فرعون اي ھامان اڏاءِ مون لاءِ ھڪ ماڙي شايد پھچان

الْاَسْبَابَ ۝٣٦ اَسْبَابَ السَّمٰوٰتِ فَاَطَّلِعَ اِلٰٓى اِلٰهِ مُوْسٰى وَ اِنِّيْ

رستن تي، رستا آسمانن جا پوءِ ليئو پايان موسىٰ جي الله ڏانھن ۽ مون تہ

لَاَظُنُّهٗ كَاذِبًا ؕ وَ كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوْٓءُ عَمَلِهٖ

پايان ٿو ان کي ڪوڙو، ۽ اھڙي طرح سينگاريو ويو فرعون لاءِ بڇڙو ڪم انھيءَ جو

وَ صُدَّ عَنِ السَّبِيْلِ ؕ وَ مَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ اِلَّا فِيْ تَبَابٍ ۝٣٧ ع

۽ روڪجي ويو راھ کان، ۽ رڳي ھئي رٿ فرعون جي تباھي ۾.

وَ قَالَ الَّذِيْٓ اٰمَنَ يٰقَوْمِ اتَّبِعُوْنِ اَهْدِكُمْ

۽ چيو انھيءَ جنھن ايمان آندو اي قوم! ڪڍ لڳو منھنجي تہ پھچايان اوھان کي

سَبِيْلَ الرَّشَادِ ۝٣٨ يٰقَوْمِ اِنَّمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ ز

يلائي جي راھ تي. اي منھنجي قوم رڳو ھيءَ زندگي دنيا جي، وقتي فائدو آھي

وَّ اِنَّ الْاٰخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ۝٣٩ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزٰٓى اِلَّا

۽ بيشڪ آخرت ئي جاءِ رھڻ جي آھي. جنھن ڪئي بڇڙائي پوءِ رڳو بدلو ڏنو ويندس

مِثْلَهَا ۚ وَ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَ هُوَ مُؤْمِنٌ

اوترو ئي، ۽ جنھن ڪئي چڱائي مرد ھجي يا عورت ۽ اھو مومن ھجي

فَاُولٰٓئِكَ يَدۡخُلُوۡنَ الۡجَنَّةَ يُرۡزَقُوۡنَ فِيۡهَا بِغَيۡرِ حِسَابٍ ٤٠ وَ

پوءِ اهي ئي داخل ٿيندا بهشت ۾ روزي ملندن اتي بي شمار. ۽

يٰقَوۡمِ مَا لِيۡۤ اَدۡعُوۡكُمۡ اِلَى النَّجٰوةِ وَ

اي منهنجي قوم! ڇا آهي مون لاءِ جو سڏيان ٿو توهان کي ڇوٽڪاري ڏانهن ۽

تَدۡعُوۡنَنِيۡۤ اِلَى النَّارِ ٤١ تَدۡعُوۡنَنِيۡ لِاَكۡفُرَ بِاللّٰهِ وَ

توهان سڏيو ٿا مون کي باهه ڏانهن. سڏيو ٿا مون کي تہ ڪفر ڪريان الله جو ۽

اُشۡرِكَ بِهٖ مَا لَيۡسَ لِيۡ بِهٖ عِلۡمٌ وَّ اَنَا

شريڪ بڻايان انهيءَ سان ان کي جنهن جي ناهي مون کي ڪا خبر ❶ ۽ آءٌ

اَدۡعُوۡكُمۡ اِلَى الۡعَزِيۡزِ الۡغَفَّارِ ٤٢ لَا جَرَمَ اَنَّمَا تَدۡعُوۡنَنِيۡۤ

سڏيان ٿو اوهان کي زبردست بخشيندڙ ڏانهن. پڪ اوهان ئي آهيو جو سڏيو ٿا مون کي

اِلَيۡهِ لَيۡسَ لَهٗ دَعۡوَةٌ فِي الدُّنۡيَا وَ لَا فِي الۡاٰخِرَةِ وَ

انهيءَ ڏانهن ناهي جنهن کي سڏڻو دنيا ۾ ۽ نڪي آخرت ۾ ۽

اَنَّ مَرَدَّنَاۤ اِلَى اللّٰهِ وَ اَنَّ الۡمُسۡرِفِيۡنَ هُمۡ اَصۡحٰبُ

بيشڪ موٽڻو آهي اسان کي الله ڏانهن ۽ بيشڪ حد اورانگهيندڙ ئي آهن صاحب

النَّارِ ٤٣ فَسَتَذۡكُرُوۡنَ مَاۤ اَقُوۡلُ لَكُمۡ ؕ وَ اُفَوِّضُ

دوزخ جا. پوءِ اڄهو توهان ياد ڪندؤ جيڪي مان چوان ٿو توهان کي، ۽ مان حوالي ڪريان ٿو

اَمۡرِيۡۤ اِلَى اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ بَصِيۡرٌۢ بِالۡعِبَادِ ٤٤ فَوَقٰىهُ

ڪم پنهنجو الله ڏانهن، بيشڪ الله ڏسندڙ آهي ٻانهن کي. پوءِ بچايو کيس

اللّٰهُ سَيِّاٰتِ مَا مَكَرُوۡا وَ حَاقَ بِاٰلِ فِرۡعَوۡنَ سُوۡٓءُ

الله ان جي ايذائن کان جيڪي رٿيائون ۽ پئجي ويو فرعون وارن تي بڇڙو

الۡعَذَابِ ٤٥ ۚ اَلنَّارُ يُعۡرَضُوۡنَ عَلَيۡهَا غُدُوًّا وَّ عَشِيًّا ۚ وَ

عذاب. اها باهه جو پيش ڪيا وڃن ٿا ان تي صبح ۽ شام، ❷ ۽

يَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ قف اَدْخِلُوْٓا اٰلَ فِرْعَوْنَ

جنهن ڏينهن قائم ٿيندي قيامت، (حڪم ايندو) داخل ڪريو فرعون وارن کي

اَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾ وَ اِذْ يَتَحَآجُّوْنَ فِي النَّارِ فَيَقُوْلُ

تمام سخت عذاب ۾. ۽ جڏهن اهي هڪ ٻئي سان جهڳڙو ڪندا باهه ۾ پوءِ چوندا

الضُّعَفٰٓؤُا لِلَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْٓا اِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ اَنْتُمْ

ڪمزور هٺيلن کي ته اسان هئاسون توهان جا پوئلڳ پوءِ ڇا توهان

مُّغْنُوْنَ عَنَّا نَصِيْبًا مِّنَ النَّارِ ﴿٤٧﴾ قَالَ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْٓا

ٽاريندڙ آهيو اسان کان ڪجهه حصو باهه جو؟ ❶ چوندا اهي جيڪي اڪڙ ڪندا هئا

اِنَّا كُلٌّ فِيْهَآ لا اِنَّ اللّٰهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾

ته اسان سمورا ان ۾ آهيون بيشڪ الله ئي فيصلو ڪيو آهي ٻانهن جي وچ ۾.

وَ قَالَ الَّذِيْنَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوْا رَبَّكُمْ

۽ چوندا باهه ۾ پيل ماڻهو دوزخ جي چوڪيدارن کي سڏيو پنهنجي رب کي

يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ﴿٤٩﴾ قَالُوْٓا اَوَ لَمْ تَكُ تَاْتِيْكُمْ

ته هلڪو ڪري اسان کان هڪڙو ڏينهن عذاب جو. چوندا ڇا نه آيا توهان وٽ

رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ط قَالُوْا بَلٰى ط قَالُوْا فَادْعُوْا ج وَ

رسول توهان جا معجزا کڻي، اهي چوندا هائو، چوندن پوءِ توهان پاڻ گهرو، ۽

مَا دُعٰٓؤُا الْكٰفِرِيْنَ اِلَّا فِيْ ضَلٰلٍ ﴿٥٠﴾ ع اِنَّا لَنَنْصُرُ

نه هوندو سڏڻ ڪافرن جو مگر بيڪار. ❷ بيشڪ اسان مدد ڪندا آهيون

رُسُلَنَا وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَ يَوْمَ يَقُوْمُ

پنهنجي رسولن جي ۽ مومنن جي دنيا جي زندگي ۾ ۽ جنهن ڏينهن بيهندا

الْاَشْهَادُ ﴿٥١﴾ لا يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظّٰلِمِيْنَ مَعْذِرَتُهُمْ وَ لَهُمُ

شاهد. تنهن ڏينهن نه فائدو ڏيندو ظالمن کي سندن بهانو ۽ انهن تي

ع ٥ ١٣ ١٠

اللَّعۡنَةُ وَ لَهُمۡ سُوۡٓءُ الدَّارِ ﴿۵۲﴾ وَ لَقَدۡ اٰتَيۡنَا مُوۡسَى الۡهُدٰى
لعنت آهي ۽ انهن لاءِ بڇڙي جاءِ آهي. ۽ البت ڏني سون موسىٰ کي هدايت
وَ اَوۡرَثۡنَا بَنِيۡۤ اِسۡرَآءِيۡلَ الۡكِتٰبَ ﴿۵۳﴾ هُدًى وَّ ذِكۡرٰى
۽ ورثي ۾ ڏنوسون بني اسرائيل کي ڪتاب. جو هدايت ۽ نصيحت آهي
لِاُولِى الۡاَلۡبَابِ ﴿۵۴﴾ فَاصۡبِرۡ اِنَّ وَعۡدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّ اسۡتَغۡفِرۡ
عقل وارن لاءِ. پوءِ صبر ڪر بيشڪ وعدو الله جو سچو آهي ۽ بخشاءِ
لِذَنۡۢبِكَ وَ سَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ بِالۡعَشِىِّ وَ الۡاِبۡكَارِ ﴿۵۵﴾
گناه پنهنجا ۽ پاڪائي بيان ڪر پنهنجي پالڻهار جي حمد سان شام ۽ صبح جو.
اِنَّ الَّذِيۡنَ يُجَادِلُوۡنَ فِىۡۤ اٰيٰتِ اللّٰهِ بِغَيۡرِ سُلۡطٰنٍ اَتٰٮهُمۡ
١ بيشڪ جيڪي جهڳڙو ڪن ٿا الله جي آيتن ۾ بنا ثابتي جا وٽن آئي هجي
اِنۡ فِىۡ صُدُوۡرِهِمۡ اِلَّا كِبۡرٌ مَّا هُمۡ بِبَالِغِيۡهِ فَاسۡتَعِذۡ
رڳو انهن جي دلين ۾ وڏائي آهي جو نه آهن پهچندڙ ان کي، پوءِ پناهه گُهر
بِاللّٰهِ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيۡعُ الۡبَصِيۡرُ ﴿۵۶﴾ لَخَلۡقُ السَّمٰوٰتِ وَ
الله جي، بيشڪ اهوئي ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي. البت پيدا ڪرڻ آسمانن ۽
الۡاَرۡضِ اَكۡبَرُ مِنۡ خَلۡقِ النَّاسِ وَلٰـكِنَّ اَكۡثَرَ النَّاسِ لَا
زمين جو تمام وڏو آهي پيدا ڪرڻ ماڻهن جي ڪان پر ڪيترا ماڻهو نه
يَعۡلَمُوۡنَ ﴿۵۷﴾ وَ مَا يَسۡتَوِى الۡاَعۡمٰى وَ الۡبَصِيۡرُ وَ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا
ٿا سمجهن. ۽ ناهي هڪ جهڙو انڌو ۽ سڄو، ۽ اهي جن ايمان آندو
وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَ لَا الۡمُسِىۡٓءُ قَلِيۡلًا مَّا تَتَذَكَّرُوۡنَ ﴿۵۸﴾
۽ ڪيا ڪم چڱا ۽ نڪي بدڪار، تمام ٿوري ٿا سوچ ڪريو.
اِنَّ السَّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ لَّا رَيۡبَ فِيۡهَا وَلٰـكِنَّ اَكۡثَرَ النَّاسِ
بيشڪ قيامت ضرور ايندي ناهي ڪو شڪ ان ۾ پر گهڻا ماڻهو

لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٥٩﴾ وَ قَالَ رَبُّكُمُ ادْعُوْنِيْۤ اَسْتَجِبْ لَكُمْ ؕ

نہ ٿا مڃين. ۽ فرمايو توهان جي پالڻهار پڪاريو مون کي تہ آءٌ توهان جو ٻڌان،

اِنَّ الَّذِيْنَ يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِيْ سَيَدْخُلُوْنَ جَهَنَّمَ

بيشڪ جيڪي وڏائي ڪن ٿا منهنجي عبادت کان جلد داخل ٿيندا دوزخ ۾

دٰخِرِيْنَ ﴿٦٠﴾ع اَللّٰهُ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوْا فِيْهِ وَ

ذليل ٿي. ❶ الله اهو آهي جنهن بنائي توهان لاءِ رات جيئن آرام وٺو ان ۾ ۽

النَّهَارَ مُبْصِرًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ

ڏينهن ڏسڻ لاءِ. بيشڪ الله ئي مهربان آهي ماڻهن تي پر گهڻا

النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٦١﴾ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ۘ

ماڻهو نہ ٿا شڪر ڪن. اهوئي اٿوَ الله پالڻهار توهان جو پيدا ڪندڙ هر شيءِ جو،

لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۫ فَاَنّٰى تُؤْفَكُوْنَ ﴿٦٢﴾ كَذٰلِكَ

ناهي ڪوئي عبادت جي لائق انهيءَ کان سواءِ پوءِ ڪيڏانهن ٿا ڦيريا وڃو. اهڙي طرح

يُؤْفَكُ الَّذِيْنَ كَانُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ ﴿٦٣﴾ اَللّٰهُ الَّذِيْ

ڦيريا وڃن ٿا اهي جيڪي الله جي آيتن جو انڪار ڪن ٿا. الله اهو آهي جنهن

جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ قَرَارًا وَّ السَّمَآءَ بِنَآءً وَّ صَوَّرَكُمْ

ڪئي توهان لاءِ زمين جاءِ قرار ۽ آسمان ڇت ۽ صورت ڏنائين توهان کي

فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَ رَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ ؕ

پوءِ سهڻو ڪيائين توهان جي صورتن کي ۽ روزي ڏنائين اوهان کي سٺين شين مان،

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ ۚۖ فَتَبٰرَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٦٤﴾ هُوَ

اهو اٿوَ الله پالڻهار توهان جو، پوءِ برڪت وارو آهي الله پالڻهار جهانن جو. ❷ اهو

الْحَيُّ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَادْعُوْهُ مُخْلِصِيْنَ

جيئرو آهي ناهي ڪوئي عبادت جي لائق انهيءَ کان سواءِ پوءِ پُڪاريو انهيءَ کي نجي ڪندڙ

لَهُ الدِّيْنَ ؕ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝۶۵ قُلْ

ان لاءِ بندگي، سڀ ڪا ساراهہ الله لاءِ آهي جو پاليندڙ آهي جهانن جو. چؤ

اِنِّيْ نُهِيْتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ

بيشڪ مون روڪيو ويو آهيان تہ عبادت ڪريان انهن جي جن کي پڪاريو ٿا

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَمَّا جَآءَنِيَ الْبَيِّنٰتُ مِنْ رَّبِّيْ ز وَ اُمِرْتُ

الله کان سواءِ جڏهن آيا مون وٽ چٽا نشان پنهنجي رب کان ۽ حڪم ٿيل اٿم

اَنْ اُسْلِمَ لِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝۶۶ هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ

تہ جُهڪي پوان رب العالمين لاءِ. ❶ هو اهوئي آهي جنهن خلقيو توهان کي

مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا

مٽيءَ مان پوءِ قطري مان پوءِ رت جي دِڳ مان پوءِ ڪڍي ٿو توهان کي ٻارڪري

ثُمَّ لِتَبْلُغُوْٓا اَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُوْنُوْا شُيُوْخًا ج وَ مِنْكُمْ مَّنْ

پوءِ جيئن پهچو پنهنجي جوانيءَ کي پوءِ تہ ٿيو ڪُراڙا ۽ ڪي توهان مان

يُّتَوَفّٰى مِنْ قَبْلُ وَ لِتَبْلُغُوْٓا اَجَلًا مُّسَمًّى وَّ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ۝۶۷

مرن ٿا اڳي ئي ۽ جيئن پهچو وقت مقرر کي ۽ مَنَ اوهان سمجهو.

هُوَ الَّذِيْ يُحْيٖ وَ يُمِيْتُ ج فَاِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا

هو اهوئي آهي جو جياري ٿو ۽ ماري ٿو، پوءِ جڏهن حڪم ڪري ڪنهن ڪم جو پوءِ رڳو

يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ۝۶۸ ع اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ

چوي ان کي ٿيءُ تہ ٿي پوي ٿو. ڇا نہ ڏٺو تو انهن ڏانهن جيڪي جهڳڙو ڪن ٿا

فِيْٓ اٰيٰتِ اللّٰهِ ؕ اَنّٰى يُصْرَفُوْنَ ۝۶۹ ج الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِالْكِتٰبِ وَ

الله جي آيتن ۾، ڪيئن ٿا ڦيريا وڃن. اهي جن ڪوڙو ڪيو هن ڪتاب کي ۽

بِمَآ اَرْسَلْنَا بِهٖ رُسُلَنَا قف فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ۝۷۰ لا اِذِ الْاَغْلٰلُ

جنهن سان موڪليو سون پنهنجي رسولن کي، پوءِ جلد ڄاڻندا. جڏهن ڳٽ پوندا

ع ۷ ۱۲ | نصف | ع ۱۳ عند المتأخرين ۱۲

فِيْٓ اَعْنَاقِهِمْ وَ السَّلٰسِلُ ؕ يُسْحَبُوْنَ ﴿۷۱﴾ۙ فِي الْحَمِيْمِ ۙ۬ ثُمَّ فِي النَّارِ

سندن ڳچين ۾ ۽ زنجير، گهليا ويندا. ٽچڪندڙ پاڻي ۾، وري باهه ۾

يُسْجَرُوْنَ ﴿۷۲﴾ۚ ثُمَّ قِيْلَ لَهُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُوْنَ ﴿۷۳﴾ۙ

ٻاريا ويندا. پوءِ چيو ويندن ڪٿي آهن اهي جن کي شريڪ ڪندا هئا توهان،

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ قَالُوْا ضَلُّوْا عَنَّا بَلْ لَّمْ نَكُنْ نَّدْعُوْا

الله کي ڇڏي، چوندا اهي گم ٿي ويا اسان کان پر اسان کو نه سڏيندا هئاسون

مِنْ قَبْلُ شَيْـًٔا ؕ كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ الْكٰفِرِيْنَ ﴿۷۴﴾ ذٰلِكُمْ بِمَا

اڳ ۾ ڪنهين کي، اهڙي طرح ڀُلائي ٿو الله ڪافرن کي. اهو اتوَ جنهن سان

كُنْتُمْ تَفْرَحُوْنَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ بِمَا كُنْتُمْ

توهان ڦوند ڪندا هئا زمين ۾ نا حق ۽ جنهن سان توهان

تَمْرَحُوْنَ ﴿۷۵﴾ۚ اُدْخُلُوْٓا اَبْوَابَ جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۚ فَبِئْسَ

اڪڙ ڪندا هئا. گهڙو دوزخ جي درن مان هميشه رهندڙ ٿي ان ۾، پوءِ بڇڙي آهي اها

مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِيْنَ ﴿۷۶﴾ فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ ۚ فَاِمَّا

جاءِ هٺيلن جي. پوءِ ڇُپ ڪر بيشڪ وعدو الله جو سچو آهي، پوءِ جيڪڏهن

نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِيْ نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ

ڏيکاريون توکي ڪجهه تنهن مان جو وعدو ڪيو سون انهن سان يا وفات ڏيون توکي

فَاِلَيْنَا يُرْجَعُوْنَ ﴿۷۷﴾ وَ لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّنْ قَبْلِكَ

پوءِ اسان ڏانهن اهي موٽايا ويندا. ❶ ۽ بيشڪ موڪلياسون ڪيترائي رسول توکان اڳ ۾

مِنْهُمْ مَّنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَ مِنْهُمْ مَّنْ

انهن مان ڪي اهي آهن جن جي خبر ڪئي سون توکي ۽ انهن مان ڪي اُهي آهن

لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ ؕ وَ مَا كَانَ لِرَسُوْلٍ اَنْ يَّاْتِيَ بِاٰيَةٍ

جي نه ٻڌاياسون توکي، ۽ ناهي ٽيٽو ڪنهن رسول کان جو آڻي ڪا آيت

اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ۚ فَاِذَا جَآءَ اَمْرُ اللّٰهِ قُضِیَ بِالْحَقِّ

الله جي حڪم کان سواءِ پوءِ جڏهن آيو حڪم الله جو فيصلو ٿيندو انصاف سان

وَ خَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُوْنَ ۟۷۸ ع اَللّٰهُ الَّذِیْ جَعَلَ لَكُمُ ع ٨ ١٣

۽ هارائيندا اتي ڪوڙا. الله ئي آهي جنهن بڻايا توهان لاءِ

الْاَنْعَامَ لِتَرْكَبُوْا مِنْهَا وَ مِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ۟۷۹ؗ وَ لَكُمْ فِیْهَا

چوپايا جيئن سوار ٿيو ڪن تي ۽ ڪي کائيندا آهيو. ۽ اوهان لاءِ انهن ۾

مَنَافِعُ وَ لِتَبْلُغُوْا عَلَیْهَا حَاجَةً فِیْ صُدُوْرِكُمْ وَ

بيا فائدا آهن ۽ جيئن پهچو چڙهي انهن تي ڪم لاءِ جو دلين ۾ هجيوَ ۽

عَلَیْهَا وَ عَلَی الْفُلْكِ تُحْمَلُوْنَ ۟۸۰ؕ وَ یُرِیْكُمْ اٰیٰتِهٖ ۖۗ

انهن تي ۽ ٻيڙين تي کنيا ٿا وڃو. ❶ ۽ ڏيکاري ٿو توهان کي پنهنجون قدرتون

فَاَیَّ اٰیٰتِ اللّٰهِ تُنْكِرُوْنَ ۟۸۱ اَ فَلَمْ یَسِیْرُوْا فِی الْاَرْضِ

پوءِ الله جي ڪهڙين قدرتن جو انڪار ڪندؤ. ڇا نه گهميا آهن زمين ۾

فَیَنْظُرُوْا كَیْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِیْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ كَانُوْۤا اَكْثَرَ

پوءِ ڏسن ته ڪيئن ٿي پڇاڙي هنن کان اڳين جي، اُهي هئا گهڻا

مِنْهُمْ وَ اَشَدَّ قُوَّةً وَّ اٰثَارًا فِی الْاَرْضِ فَمَاۤ اَغْنٰی عَنْهُمْ

انهن کان ۽ وڌيڪ زور طاقت ۾ ۽ يادگارن ڌرتي جي ۾ پوءِ نه بچايو انهن کي

مَّا كَانُوْا یَكْسِبُوْنَ ۟۸۲ فَلَمَّا جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَیِّنٰتِ فَرِحُوْا

سندن ڪمائي. پوءِ جڏهن آندا انهن وٽ سندن رسولن چٽا دليل ته ڦنڊڻ لڳا

بِمَا عِنْدَهُمْ مِّنَ الْعِلْمِ وَ حَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ

ان تي جا انهن وٽ هئي ڄاڻ ۽ پئجي ويو مٿن اهو جنهن تي

یَسْتَهْزِءُوْنَ ۟۸۳ فَلَمَّا رَاَوْا بَاْسَنَا قَالُوْۤا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ

چٿرون ڪندا هئا. ❷ پوءِ جڏهن ڏٺائون عذاب اسان جو چيائون ايمان آندوسون الله

وَحْدَهٗ وَ كَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهٖ مُشْرِكِيْنَ ﴿٨٤﴾ فَلَمْ

اڪيلي تي ۽ انڪار ڪيوسون ان جو جنهن کي ساڻس شريڪ ڪندڙ هئاسون. پوءِ نه

يَكُ يَنْفَعُهُمْ اِيْمَانُهُمْ لَمَّا رَاَوْا بَاْسَنَا ؕ سُنَّتَ اللّٰهِ الَّتِيْ

فائدو ڏنو انهن کي سندن ايمان جڏهن ڏٺائون عذاب اسان جو، طريقو الله جو اهوئي آهي

قَدْ خَلَتْ فِيْ عِبَادِهٖ ۚ وَ خَسِرَ هُنَالِكَ الْكٰفِرُوْنَ ﴿٨٥﴾ ع

جو گذريو آهي سندس ٻانهن ۾، ۽ نقصان وارا ٿيا اُتي ڪافر.

سُوْرَةُ حٰمٓ السَّجْدَةِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اَرْبَعٌ وَّ خَمْسُوْنَ اٰيَةً وَّ سِتُّ رُكُوْعَاتٍ

سورت حٰمٓ السجدة مڪي آهي ۽ اها چوونجاهه آيتون ۽ ڇهه رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

حٰمٓ ﴿١﴾ تَنْزِيْلٌ مِّنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ﴿٢﴾ كِتٰبٌ فُصِّلَتْ

حٰمٓ. (١) نازل ڪرڻ آهي ٻاجهاري مهربان طرفان. اهو ڪتاب جو نکتيل آهن

اٰيٰتُهٗ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ﴿٣﴾ بَشِيْرًا

آيتون ان جون، قرآن عربي انهن ماڻهن لاءِ آهي جيڪي سمجهن. (٢) خوشخبري ڏيندڙ

وَّ نَذِيْرًا ۚ فَاَعْرَضَ اَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ﴿٤﴾ وَ

۽ ڊيڄاريندڙ، پوءِ منهن موڙيو انهن جي گهڻن پوءِ اهي نه ٿا ٻُڌن. ۽

قَالُوْا قُلُوْبُنَا فِيْٓ اَكِنَّةٍ مِّمَّا تَدْعُوْنَآ اِلَيْهِ

چيائون دليون اسان جون پردن ۾ آهن ان ڪان سڏيو ٿا اسان کي جنهن طرف

وَفِيْٓ اٰذَانِنَا وَقْرٌ وَّ مِنْۢ بَيْنِنَا وَ بَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ

اسان جي ڪنن ۾ ٻار آهي ۽ اسان ۽ تنهنجي وچ ۾ پردو آهي پوءِ تون ڪم ڪر

اِنَّنَا عٰمِلُوْنَ ﴿٥﴾ قُلْ اِنَّمَآ اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوْحٰٓى

اسان ٻه ڪم ڪريون ٿا. چؤ ته آءٌ ماڻهو آهيان اوهان جهڙو (٣) حڪم ڪيو ويو

اِلَیَّ اَنَّمَآ اِلٰـهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ فَاسْتَقِيْمُوْٓا اِلَيْهِ وَ
مون ڏانهن تہ بس مالڪ توهان جو الله هڪ آهي پوءِ سِڌا ٿيو ان ڏانهن ۽

اسْتَغْفِرُوْهُ ؕ وَ وَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِيْنَ ۙ۝۶ الَّذِيْنَ لَا يُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ
بخشايو انهيءَ کان، ۽ ويلُ آهي شرڪ ڪندڙن لاءِ. جيڪي نہ ٿا ڏين زڪوات

وَ هُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كٰفِرُوْنَ ۝۷ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا
۽ اهيئي آخرت جو انڪار ڪندڙ آهن. بيشڪ جن ايمان آندو ۽ ڪيائون

الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُوْنٍ ۝۸ ع قُلْ اَ ئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُوْنَ
ڪم چڱا انهن لاءِ ثواب اڻ کُٽ آهي. چؤ ڇا توهان نہ ٿا مڃيو

بِالَّذِيْ خَلَقَ الْاَرْضَ فِيْ يَوْمَيْنِ وَ تَجْعَلُوْنَ لَهٗٓ
انهيءَ کي جنهن ناهي زمين ٻن ڏينهن ۾ ۽ ڪريو ٿا برابر انهيءَ سان

اَنْدَادًا ؕ ذٰلِكَ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ۝۹ ج وَ جَعَلَ فِيْهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا
غيرن کي، اهو آهي پاليندڙ جهانن جو. ۽ رکيائين ان ۾ ڳرا جبل مٿانئس

وَ بٰرَكَ فِيْهَا وَ قَدَّرَ فِيْهَآ اَقْوَاتَهَا فِيْٓ اَرْبَعَةِ اَيَّامٍ ؕ
۽ برڪت ڪيائين ان ۾ ۽ مقرر ڪيائين ان ۾ کاڌا ان جا چئن ڏينهن ۾، ١

سَوَآءً لِّلسَّآئِلِيْنَ ۝۱۰ ثُمَّ اسْتَوٰٓى اِلَى السَّمَآءِ وَ هِيَ دُخَانٌ
پورت گهرندڙن لاءِ. پوءِ ارادو ڪيائين آسمان ڏانهن ۽ اهو هئو دونهون

فَقَالَ لَهَا وَ لِلْاَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا ؕ قَالَتَآ
پوءِ حڪم ڪيائين ان کي ۽ ڌرتي کي تہ اچو ٻئي رضا سان يا زور سان، چيائون

اَتَيْنَا طَآئِعِيْنَ ۝۱۱ فَقَضٰىهُنَّ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ فِيْ يَوْمَيْنِ وَ
آياسون رضا سان. ٢ پوءِ بنايائين انهن کي ست آسمان ٻن ڏينهن ۾ ۽

اَوْحٰى فِيْ كُلِّ سَمَآءٍ اَمْرَهَا ؕ وَ زَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا
وڌائين هر آسمان ۾ ان جو ڪم، ۽ سينگاريوسون آسمان دنيا جي کي

بِمَصَابِيۡحَ ۖ ۗ وَ حِفۡظًا ؕ ذٰلِكَ تَقۡدِيۡرُ الۡعَزِيۡزِ الۡعَلِيۡمِ ﴿۱۲﴾
بتين سان، ۽ پهري لاءِ، اِها ئي جوڙجڪ آهي زبردست خبر رکندڙ جي.

فَاِنۡ اَعۡرَضُوۡا فَقُلۡ اَنۡذَرۡتُكُمۡ صٰعِقَةً مِّثۡلَ
پوءِ جي منهن موڙينِ تہ چؤ مون ڊيڄاريو اوهان کي اهڙي ڪڙڪي کان جيئن

صٰعِقَةِ عَادٍ وَّ ثَمُوۡدَ ؕ﴿۱۳﴾ اِذۡ جَآءَتۡهُمُ الرُّسُلُ مِنۡۢ بَيۡنِ اَيۡدِيۡهِمۡ
ڪڙڪو عاد ۽ ثمود جو. ❶ جڏهن آيا انهن وٽ رسول سندن اڳيان

وَ مِنۡ خَلۡفِهِمۡ اَلَّا تَعۡبُدُوۡۤا اِلَّا اللّٰهَ ؕ قَالُوۡا لَوۡ شَآءَ
۽ سندن پويان تہ نہ عبادت ڪريو ڪنهين جي سواءِ الله جي، چيائون جي گهري ها

رَبُّنَا لَاَنۡزَلَ مَلٰٓئِكَةً فَاِنَّا بِمَاۤ اُرۡسِلۡتُمۡ بِهٖ
رب اسان جو تہ لاهي ها ملائڪ پوءِ اسين جنهن سان اوهان موڪليا ويا آهيو ان جو

كٰفِرُوۡنَ ﴿۱۴﴾ فَاَمَّا عَادٌ فَاسۡتَكۡبَرُوۡا فِى الۡاَرۡضِ بِغَيۡرِ الۡحَقِّ
انڪار ڪندڙ آهيون. پوءِ عاد وارن تہ وڏائي ڪئي زمين ۾ نا حق

وَ قَالُوۡا مَنۡ اَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً ؕ اَوَ لَمۡ يَرَوۡا اَنَّ اللّٰهَ
۽ چيائون ڪير آهي وڌيڪ اسان کان طاقت ۾، چا نہ ڏٺائون تہ بيشڪ الله

الَّذِىۡ خَلَقَهُمۡ هُوَ اَشَدُّ مِنۡهُمۡ قُوَّةً ؕ وَ كَانُوۡا
جنهن پيدا ڪيو انهن کي اهوئي وڌيڪ آهي کانئن طاقت ۾، ۽ اهي

بِاٰيٰتِنَا يَجۡحَدُوۡنَ ﴿۱۵﴾ فَاَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِمۡ رِيۡحًا صَرۡصَرًا
اسان جي آيتن جو انڪار ڪندا هئا. ❷ پوءِ موڪلي سون انهن تي لُري

فِىۡۤ اَيَّامٍ نَّحِسَاتٍ لِّنُذِيۡقَهُمۡ عَذَابَ الۡخِزۡىِ فِى الۡحَيٰوةِ الدُّنۡيَا ؕ
نياڳن ڏينهن ۾ جيئن چکايون انهن کي عذاب خواري جو دنيا جي حياتي ۾،

وَ لَعَذَابُ الۡاٰخِرَةِ اَخۡزٰى وَ هُمۡ لَا يُنۡصَرُوۡنَ ﴿۱۶﴾
۽ البت عذاب آخرت جو وڌيڪ خوار ڪندڙ آهي ۽ اهي نہ مدد ڪيا ويندا.

وَ اَمَّا ثَمُوْدُ فَهَدَيْنٰهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمٰى

۽ پر ثمود پوءِ رستو ڏيکاريوسون انهن کي پوءِ پسند ڪيائون انڌائپ کي

عَلَى الْهُدٰى فَاَخَذَتْهُمْ صٰعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُوْنِ

هدايت تي پوءِ ورتو انهن کي ڪڙڪي عذاب خوار ڪندڙ جي

بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿١٧﴾ وَ نَجَّيْنَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ كَانُوْا يَتَّقُوْنَ ﴿١٨﴾

سندن عملن جي ڪري. ۽ بچايوسون انهن کي جن ايمان آندو ۽ پرهيز ڪندا هئا.

وَ يَوْمَ يُحْشَرُ اَعْدَآءُ اللّٰهِ اِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوْزَعُوْنَ ﴿١٩﴾

۽ جنهن ڏينهن گڏ ڪيا ويندا دشمن الله جا باهه ڏانهن پوءِ اهي ٽولا ڪيا ويندا.

حَتّٰۤى اِذَا مَا جَآءُوْهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَ اَبْصَارُهُمْ

نيٺ جڏهن ايندا اتي شاهدي ڏيندا انهن تي ڪَنَ انهن جا ۽ اکيون انهن جون

وَ جُلُوْدُهُمْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٢٠﴾ وَ قَالُوْا لِجُلُوْدِهِمْ لِمَ

۽ کلون انهن جون اها جيڪي اهي ڪندا هئا. ❶ ۽ چوندا پنهنجين کلن کي ڇالاءِ

شَهِدْتُّمْ عَلَيْنَا ؕ قَالُوْۤا اَنْطَقَنَا اللّٰهُ الَّذِيْۤ اَنْطَقَ كُلَّ

شاهدي ڏنوَ اسان تي، چونديون ڳالهرايو اسان کي الله جنهن ڳالهرايو هر

شَيْءٍ وَّ هُوَ خَلَقَكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٢١﴾

شيءِ کي ۽ انهيءَ پيدا ڪيو توهان کي پهرين ڀيري ۽ انهيءَ ڏانهن ئي موٽايا ويندؤ.

وَ مَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُوْنَ اَنْ يَّشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَ

۽ نہ اوهان حجاب ڪندا هئا هن ڪان تہ شاهدي ڏيندا توهان تي ڪَنَ توهان جا ۽

لَاۤ اَبْصَارُكُمْ وَ لَا جُلُوْدُكُمْ وَلٰكِنْ ظَنَنْتُمْ اَنَّ اللّٰهَ

اکيون توهان جون ۽ گلون توهان جون پر توهان ڀانيو هئو تہ خود الله

لَا يَعْلَمُ كَثِيْرًا مِّمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٢٢﴾ وَ ذٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ

نہ ٿو ڄاڻي ڪيترين شيون جيڪي توهان پيا ڪريو. ۽ اهو آهي توهان جو گمان

الَّذِيْ ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ اَرْدٰىكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ

جيڪو توهان ڪيو پنهنجي رب ۾ هلاڪ ڪيائين توهان کي پوءِ ٿي پيا اوهين

مِّنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٢٣﴾ فَاِنْ يَّصْبِرُوْا فَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ ۚ وَ اِنْ

نقصان ڪارن مان. پوءِ جي صبر ڪن ته به باهه آهي رهڻ جي جڳهه انهن لاءِ ۽ جيڪڏهن

يَّسْتَعْتِبُوْا فَمَا هُمْ مِّنَ الْمُعْتَبِيْنَ ﴿٢٤﴾ وَ قَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَآءَ

معافي گهرن ته نه ٿيندا معافي ڏنل. ۽ بچياسون انهن کي سنگتي (1)

فَزَيَّنُوْا لَهُمْ مَّا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ وَ

۽ پوءِ سينگاريائون انهن لاءِ جيڪي سندن اڳيان هو ۽ جيڪي سندن پُٺيان هو ۽

حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِيْٓ اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ

مقرر ٿيو مٿن عذاب انهن قومن سان جيڪي گذري ويون انهن کان اڳ ۾

مِّنَ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ ۚ اِنَّهُمْ كَانُوْا خٰسِرِيْنَ ﴿٢٥﴾ ع وَ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا

جِنَ ۽ انسان، بيشڪ اهي ٿيا نقصان وارا. ۽ چيو ڪافرن

لَا تَسْمَعُوْا لِهٰذَا الْقُرْاٰنِ وَ الْغَوْا فِيْهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُوْنَ ﴿٢٦﴾

نه ٻُڌو هن قرآن کي (2) ۽ لُڙُ ڪريو ان ۾ جيئن توهان زور ٿي وڃو.

فَلَنُذِيْقَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا عَذَابًا شَدِيْدًا ۙ وَّ

پوءِ ضرور چکائينداسون انهن کي جن ڪفر ڪيو عذاب سخت ۽

لَنَجْزِيَنَّهُمْ اَسْوَاَ الَّذِيْ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٢٧﴾ ذٰلِكَ جَزَآءُ

ضرور بدلو ڏينداسون انهن کي بُرو ان جو جيڪي ڪندا هئا. اها آهي، سزا

اَعْدَآءِ اللّٰهِ النَّارُ ۚ لَهُمْ فِيْهَا دَارُ الْخُلْدِ ؕ جَزَآءًۢ

الله جي دشمنن جي باهه، تن لاءِ اتي آهي جڳهه هميشه رهڻ جي، بدلو

بِمَا كَانُوْا بِاٰيٰتِنَا يَجْحَدُوْنَ ﴿٢٨﴾ وَ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا

ان جو ته اهي اسان جي آيتن جو انڪار ڪندا هئا. ۽ چوندا ڪافر

رَبَّنَآ اَرِنَا الَّذَيْنِ اَضَلّٰنَا مِنَ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ

اي رب اسان جا ڏيکار اسان کي اهي ٻئي جن گمراهه ڪيو اسان کي جِنَ ۽ ماڻهو

نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ اَقْدَامِنَا لِيَكُوْنَا مِنَ الْاَسْفَلِيْنَ ﴿۲۹﴾ اِنَّ

ته ڪريون انهن کي هينان پنهنجن پيرن ۾ جيئن ٿين تمام هينين مان. بيشڪ

الَّذِيْنَ قَالُوْا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوْا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ

جن چيو پالڻهار اسان جو الله آهي پوءِ مضبوط ٿي بيٺا ته لهندا انهن تي

الْمَلٰٓئِكَةُ اَلَّا تَخَافُوْا وَ لَا تَحْزَنُوْا وَ اَبْشِرُوْا بِالْجَنَّةِ الَّتِيْ

ملائڪ (چوندا) نه ڊڄو ۽ نه ڏک ڪريو ❶ ۽ مبارڪ اٿوَ ان بهشت جي جنهن جو

كُنْتُمْ تُوْعَدُوْنَ ﴿۳۰﴾ نَحْنُ اَوْلِيٰٓؤُكُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْاٰخِرَةِ ۚ وَ

توهان سان انجام هيو. اسين دوست آهيون توهان جا دنيا جي حياتي ۾ ۽ آخرت ۾، ۽

لَكُمْ فِيْهَا مَا تَشْتَهِيْٓ اَنْفُسُكُمْ وَ لَكُمْ فِيْهَا مَا

توهان لاءِ اتي اهو آهي جيڪي چاهين توهان جون دليون ۽ توهان لاءِ اتي آهي جيڪي

تَدَّعُوْنَ ﴿۳۱﴾ ط نُزُلًا مِّنْ غَفُوْرٍ رَّحِيْمٍ ﴿۳۲﴾ ع وَ مَنْ اَحْسَنُ قَوْلًا

گهرايو. اها مهماني آهي بخشڻهار مهربان طرفان. ۽ ڪير زور سنو آهي ڳالهائڻ ۾

مِّمَّنْ دَعَآ اِلَى اللّٰهِ وَ عَمِلَ صَالِحًا وَّ قَالَ اِنَّنِيْ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿۳۳﴾

ان کان جنهن سڏيو الله ڏانهن ۽ ڪيائين ڪم چڱا ۽ چيائين يقينن آءٌ مسلمان آهيان.

وَ لَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَ لَا السَّيِّئَةُ ط اِدْفَعْ بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ

۽ نه ٿي برابر ٿئي چڱائي ۽ نڪي بڇڙائي، ٽار انهي سان ❷ جا زور سني آهي

فَاِذَا الَّذِيْ بَيْنَكَ وَ بَيْنَهٗ عَدَاوَةٌ كَاَنَّهٗ وَلِيٌّ

پوءِ ان وقت اهوئي جو تنهنجي ۽ ان جي وچ ۾ هوندي دشمني جڻڪ دوست آهي

حَمِيْمٌ ﴿۳۴﴾ وَ مَا يُلَقّٰهَآ اِلَّا الَّذِيْنَ صَبَرُوْا ۚ وَ مَا يُلَقّٰهَآ

دل گهريو. ۽ نه ڏنو ويندو اهو مگر صبر وارن کي، ۽ نه ڏنو ويندو اهو

إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٥﴾ وَ إِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطٰنِ نَزْغٌ

مگر ياڳ وڏي واري کي. ۽ جيڪڏهن ڇُهي توکي شيطان کان ڪو وسوسو

فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ ؕ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾ وَ مِنْ اٰيٰتِهِ الَّيْلُ وَ

تہ پناهہ وٺ ❶ الله جي، بيشڪ اهو ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. ۽ ان جي قدرتن مان رات ۽

النَّهَارُ وَ الشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ ؕ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَ لَا لِلْقَمَرِ وَ اسْجُدُوا

ڏينهن ۽ سِج ۽ چنڊ آهن، نہ سجدو ڪريو سِج کي ۽ نہ چنڊ کي ۽ سجدو ڪريو

لِلّٰهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾ فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا

الله کي جنهن خلقيو انهن کي جي اوهين ان جي ئي عبادت ڪريو ٿا. پوءِ جيڪڏهن وڏائي ڪيائون

فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِالَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ هُمْ لَا

تہ اهي جيڪي تنهنجي پالڻهار وٽ آهن پاڪائي پڙهن ٿا ان جي رات جو ۽ ڏينهن جو ۽ اهي نہ

السجدة-١١ يَسْئَمُونَ ﴿٣٨﴾ السجدة وَ مِنْ اٰيٰتِهِ أَنَّكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا

ٿا ٿڪِ ٿين. ۽ ان جي قدرتن مان آهي جو تون ڏسين ٿو ڌرتيءَ کي نماٽي پوءِ جڏهن وسايون ٿا

عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَ رَبَتْ ؕ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيِي

ان تي پاڻي تہ تازي ٿئي ٿي ۽ اڀري پئي ٿي، يقينن جنهن جياريو ان کي اهوئي جياريندڙ آهي

الْمَوْتٰى ؕ إِنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ

مئلن کي، بيشڪ اهو هر شيءِ تي سگهہ رکندڙ آهي. بلاشڪ جيڪي موڙ ٿا ڏين

فِي اٰيٰتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا ؕ أَ فَمَنْ يُلْقٰى فِي النَّارِ خَيْرٌ

اسان جي آيتن ۾ اهي لڪل ناهن اسان تي، ڇا پوءِ جيڪو اڇليو وڃي باهہ ۾ اهو چڱو آهي

أَمْ مَنْ يَأْتِي اٰمِنًا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ ۙ إِنَّهُ بِمَا

يا جيڪو ايندو امن سان قيامت ڏينهن، ڪريو جيڪي اوهان کي وڻي، بيشڪ جيڪي

تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ ۚ وَ

ڪريو ٿا اهو ڏسندڙ آهي. اهي جن انڪار ڪيو قرآن جو جڏهن آيو انهن وٽ، ۽

إِنَّهٗ لَكِتٰبٌ عَزِيْزٌ ﴿٤١﴾ لَّا يَأْتِيْهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ لَا

بيشڪ اهو ڪتاب آهي زبردست. نه ٿو اچي ان وٽ ڪوڙ اڳيان ان جي ۽ نڪي

مِنْ خَلْفِهٖ ط تَنْزِيْلٌ مِّنْ حَكِيْمٍ حَمِيْدٍ ﴿٤٢﴾ مَا يُقَالُ لَكَ

پٺيان ان جي، ❶ نازل ٿيل آهي داناءَ ساراهه ڪيل طرفان. رڳو چيو ٿو وڃي توکي

إِلَّا مَا قَدْ قِيْلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ ط إِنَّ رَبَّكَ لَذُوْ مَغْفِرَةٍ وَّ

جيڪي چيو ويو رسولن کي توکان اڳ ۾ بيشڪ تنهنجو رب معافي ڏيڻ وارو ۽

ذُوْ عِقَابٍ أَلِيْمٍ ﴿٤٣﴾ وَ لَوْ جَعَلْنٰهُ قُرْاٰنًا أَعْجَمِيًّا

سزا دردناڪ ڏيڻ وارو آهي. ۽ جيڪڏهن ڪريون ها اهو قرآن ٻي ٻوليءَ ۾

لَّقَالُوْا لَوْلَا فُصِّلَتْ اٰيٰتُهٗ ط ءَ أَعْجَمِيٌّ وَّ عَرَبِيٌّ ط

ضرور چون ها ڇو نه صاف ٻڌايون ويون آيتون ان جون، ❷ ڇا ٻولي اوپري ۽ ماڻهو عربي!

قُلْ هُوَ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا هُدًى وَّ شِفَآءٌ ط وَ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ

چؤ اهو ايمان وارن لاءِ هدايت ۽ ڇوٽڪارو آهي، ۽ جيڪي ايمان نه ٿا آڻين

فِيْٓ اٰذَانِهِمْ وَقْرٌ وَّ هُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى ط أُولٰٓئِكَ يُنَادَوْنَ

انهن جي ڪنن ۾ ٻوڙاڻ آهي ۽ اهو انهن تي انڌائپ آهي، اهي سڏيا وڃن ٿا

مِنْ مَّكَانٍ بَعِيْدٍ ﴿٤٤﴾ ع وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ فَاخْتُلِفَ

پري جڳهه کان. ۽ ڏنوسون موسىٰ کي توراة پوءِ اختلاف ڪيو ويو

فِيْهِ ط وَ لَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ط

ان ۾ ۽ جي نه ڳالهه اڳي گذري ها تنهنجي رب جي ته هوند فيصلو ٿي وڃي ها انهن ۾ ❸

وَ إِنَّهُمْ لَفِيْ شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيْبٍ ﴿٤٥﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهٖ ج

۽ بيشڪ اهي شڪ ۾ آهن ان کان پريشان ڪندڙ ۾. جنهن ڪم ڪيو چڱو پوءِ اهو پنهنجي لاءِ اٿس،

وَ مَنْ أَسَآءَ فَعَلَيْهَا ط وَ مَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ﴿٤٦﴾

۽ جنهن برائي ڪئي پوءِ اها ان تي پئي، ۽ ناهي تنهنجو رب ظلم ڪندڙ ٻانهن تي.

قراءت حفص بتسهيل الهمزة الثانيه ١٢

ع ٥ ١٢ ١٩

اِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ ؕ وَ مَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرٰتٍ

انهيءَ ڏانهن موٽائجي ٿي خبر قيامت جي، ۽ نہ ٿا نڪرن ميوا

مِّنْ اَكْمَامِهَا وَ مَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثٰى وَ لَا تَضَعُ اِلَّا

پنهنجن مکڙين مان ۽ نہ ٿي ڏکي ٿئي ڪا مادي ۽ نہ ٿي ڄڻي مگر

بِعِلْمِهٖ ؕ وَ يَوْمَ يُنَادِيْهِمْ اَيْنَ شُرَكَآءِيْ ۙ قَالُوْٓا

انهيءَ جي علم سان، ۽ جنهن ڏينهن سڏيندو انهن کي تہ ڪٿي آهن شريڪ منهنجا چوندا

اٰذَنّٰكَ ۙ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيْدٍ ﴿٤٧﴾ وَ ضَلَّ عَنْهُمْ مَّا

ٻڌايون ٿا توکي تہ ناهي اسان مان ڪوئي اقراري. ۽ وسري ويندا انهن کان اهي

كَانُوْا يَدْعُوْنَ مِنْ قَبْلُ وَ ظَنُّوْا مَا لَهُمْ مِّنْ مَّحِيْصٍ ﴿٤٨﴾ لَا

جن کي پُڪاريندا هئا اڳ ۾ ۽ سمجهندا تہ ناهي سندن ڪا ڀڄڻ جي واهہ. نہ

يَسْـَٔمُ الْاِنْسَانُ مِنْ دُعَآءِ الْخَيْرِ ۫ وَ اِنْ مَّسَّهُ الشَّرُّ

ٿو ڪڪ ٿئي ماڻهو گهرڻ خير جي کان ۽ جيڪڏهن پهچي ان کي تڪليف

فَيَـُٔوْسٌ قَنُوْطٌ ﴿٤٩﴾ وَ لَئِنْ اَذَقْنٰهُ رَحْمَةً مِّنَّا

تہ ٿئي ٿو آسرو لاهيندڙ نا اميد. ۽ جيڪڏهن چکايون ان کي رحمت پنهنجي

مِنْۢ بَعْدِ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ لَيَقُوْلَنَّ هٰذَا لِيْ ۙ وَ مَآ

تنگي کان بعد جا کيس پهتي تہ ضرور چوندو هي منهنجو ڪارنامو آهي ۽ نہ

اَظُنُّ السَّاعَةَ قَآئِمَةً ۙ وَّ لَئِنْ رُّجِعْتُ اِلٰى رَبِّيْٓ اِنَّ

تو ڀانيان تہ قيامت قائم ٿيندي ۽ جيڪڏهن موٽايو ويس پنهنجي رب ڏانهن تہ بہ

لِيْ عِنْدَهٗ لَلْحُسْنٰى ۚ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا

مون لاءِ هوندي ان وٽ ڀلائي، ﴿٢﴾ پوءِ ضرور خبر ڏينداسون ڪافرن کي

بِمَا عَمِلُوْا ؗ وَ لَنُذِيْقَنَّهُمْ مِّنْ عَذَابٍ غَلِيْظٍ ﴿٥٠﴾ وَ

سندن ڪئي جي ۽ ضرور چکائينداسون انهن کي عذاب ڏاڍو. ۽

اِذَآ اَنۡعَمۡنَا عَلَى الۡاِنۡسَانِ اَعۡرَضَ وَ نَاَ

جڏهن نعمت ڪندا آهيون انسان تي منهن ڦيريندو آهي ۽ موڙيندو آهي

بِجَانِبِهٖ ۚ وَ اِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُوۡ دُعَآءٍ عَرِيۡضٍ ﴿٥١﴾ قُلۡ

پاسو پنهنجو، ۽ جڏهن پهچي ان کي تڪليف تہ اهو دعا وڏي وارو آهي. چؤ(اي نبي)

اَرَءَيۡتُمۡ اِنۡ كَانَ مِنۡ عِنۡدِ اللّٰهِ ثُمَّ كَفَرۡتُمۡ بِهٖ

ٻڌايو تہ جيڪڏهن اهو(قرآن) الله جي طرفان هجي پوءِ توهان انڪار ڪريو ان جو

مَنۡ اَضَلُّ مِمَّنۡ هُوَ فِىۡ شِقَاقٍۢ بَعِيۡدٍ ﴿٥٢﴾

تہ ڪير وڌيڪ گمراهہ آهي انهيءَ کان جو هجي ڦوٽ ۾ پرانهين ۾.

سَنُرِيۡهِمۡ اٰيٰتِنَا فِى الۡاٰفَاقِ وَ فِىۡۤ اَنۡفُسِهِمۡ حَتّٰى

اجهو ڏيکاريندا سون انهن کي نشانيون پنهنجون جهان ۾ ۽ ڪين پاڻ ۾ آخر

يَتَبَيَّنَ لَهُمۡ اَنَّهُ الۡحَقُّ ؕ اَوَ لَمۡ يَكۡفِ بِرَبِّكَ اَنَّهٗ

ظاهر ٿيندو انهن لاءِ تہ بيشڪ اهو حق آهي، ڇا ناهي ڪافي تنهنجو رب تہ اهو

عَلٰى كُلِّ شَىۡءٍ شَهِيۡدٌ ﴿٥٣﴾ اَلَاۤ اِنَّهُمۡ فِىۡ مِرۡيَةٍ

هر شيءِ تي حاضر آهي. خبردار! اهي شڪ ۾ آهن

مِّنۡ لِّقَآءِ رَبِّهِمۡ ؕ اَلَاۤ اِنَّهٗ بِكُلِّ شَىۡءٍ مُّحِيۡطٌ ﴿٥٤﴾ ع

پنهنجي رب جي ملاقات کان، خبردار! اهو هر شيءِ تي گهيرو ڪندڙ آهي.

ع ٦

سُوۡرَةُ الشُّوۡرٰى مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَلٰثٌ وَّخَمۡسُوۡنَ اٰيَةً وَّخَمۡسُ رُكُوۡعَاتٍ

سورت شوريٰ مڪي آهي ۽ اها ٽيونجاهہ آيتون ۽ پنج رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ۝

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

حٰمٓ ۚ ﴿١﴾ عٓسٓقٓ ﴿٢﴾ كَذٰلِكَ يُوۡحِىۡۤ اِلَيۡكَ وَ اِلَى الَّذِيۡنَ

حٰمٓ. عٓسٓقٓ. اهڙي طرح وحي موڪلي ٿو توڏانهن ۽ انهن ڏانهن

مِنْ قَبْلِكَ ۙ اللّٰهُ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝٣ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ

جيڪي توکان اڳ ھئا الله زبردست پڪي ڪم وارو. انھيءَ جو آھي جيڪي آسمانن ۾ آھي

وَ مَا فِي الْاَرْضِ ؕ وَ هُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيْمُ ۝٤ تَكَادُ السَّمٰوٰتُ

۽ جيڪي زمين ۾ آھي، ۽ اھوئي مٿانهون سڀ کان وڏو آھي. اجهو آسمان

يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَ الْمَلٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ

ڦاٽندا مٿئين پاسي کان ❶ ۽ ملائڪ سبحان پڙھن ٿا پنھنجي رب جي تعريف سان

وَ يَسْتَغْفِرُوْنَ لِمَنْ فِي الْاَرْضِ ؕ اَلَآ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ

۽ گناھ بخشائين ٿا انھن مان جيڪي زمين ۾ آھن، خبردار! بيشڪ الله ئي

الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝٥ وَ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءَ اللّٰهُ

بخشڻھار مھربان آھي. ۽ جن ورتا ان کان سواءِ ٻيا ساٿي. الله

حَفِيْظٌ عَلَيْهِمْ ۖ٘ وَ مَآ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيْلٍ ۝٦ وَ كَذٰلِكَ

ياد رکندڙ آھي انھن کي ۽ نه آھين تون انھن تي ذميوار. ۽ اھڙي طرح

اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لِّتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَ مَنْ

نازل ڪيوسون توتي قرآن عربي ۾ جيئن ڊيڄارين تون مڪي کي ۽ جيڪي

حَوْلَهَا وَ تُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيْهِ ؕ فَرِيْقٌ

چوڌاري آھن ان کي ۽ ڊيڄارين گڏ ٿيڻ واري ڏينھن کان ناھي ڪو شڪ ان ۾، ھڪ ٽولو

فِي الْجَنَّةِ وَ فَرِيْقٌ فِي السَّعِيْرِ ۝٧ وَ لَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَجَعَلَهُمْ

بھشت ۾ ھوندو ۽ ھڪ ٽولو دوزخ ۾. ۽ جيڪڏھن گھري ھا الله ته ڪري ھا انھن کي

اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّلٰكِنْ يُّدْخِلُ مَنْ يَّشَآءُ فِيْ رَحْمَتِهٖ ؕ

جماعت ھڪڙي پر اھو داخل ڪري ٿو جنھن کي چاھي پنھنجي رحمت ۾

وَ الظّٰلِمُوْنَ مَا لَهُمْ مِّنْ وَّلِيٍّ وَّ لَا نَصِيْرٍ ۝٨ اَمِ اتَّخَذُوْا

۽ ظالم ناھي انھن لاءِ ڪو دوست ۽ نڪي مددگار. ڇا بڻايا اٿن

مِنْ دُوْنِهٖۤ اَوْلِيَآءَ ۚ فَاللّٰهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَ هُوَ يُحْيِ الْمَوْتٰى ۫ وَ

الله کان سواءِ ٻيا دوست، پوءِ الله ئي دوست آهي ۽ اهو جياري ٿو مئلن کي ۽

هُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝۹ وَ مَا اخْتَلَفْتُمْ فِيْهِ ع ۲

اهو هر شيءِ تي قادر آهي. ۽ اهو جنهن ۾ توهان اختلاف ڪيو آهي

مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهٗۤ اِلَى اللّٰهِ ؕ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبِّيْ عَلَيْهِ

ڪجھ بہ پوءِ فيصلو ان جو الله تي آهي، اهو اٿوَ الله منهنجو پاليندڙ انهيءَ تي

تَوَكَّلْتُ ۖۗ وَ اِلَيْهِ اُنِيْبُ ۝۱۰ فَاطِرُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ

ڀروسو اٿم ۽ انهيءَ ڏانهن ئي موٽندس. پيدا ڪندڙ آهي آسمانن ۽ زمين جو،

جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَّ مِنَ الْاَنْعَامِ اَزْوَاجًا ۚ

پيدا ڪيائين توهان لاءِ توهان مان جوڙا ۽ جانورن مان جوڙا جوڙا،

يَذْرَؤُكُمْ فِيْهِ ؕ لَيْسَ كَمِثْلِهٖ شَيْءٌ ۚ وَ هُوَ السَّمِيْعُ الْبَصِيْرُ ۝۱۱

پکيڙيائين توهان کي ان ۾، نہ آهي ان جي برابر ڪا شيءِ، ۽ اهو ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي.

لَهٗ مَقَالِيْدُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ۚ يَبْسُطُ الرِّزْقَ

انهيءَ وٽ ئي آهن ڪنجيون آسمانن ۽ زمين جون، ڪشادو ڪري ٿو رزق

لِمَنْ يَّشَآءُ وَ يَقْدِرُ ؕ اِنَّهٗ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ۝۱۲

جنهن جو چاهي ۽ تنگ ڪري ٿو، بيشڪ اهو هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي.

شَرَعَ لَكُمْ مِّنَ الدِّيْنِ مَا وَصّٰى بِهٖ نُوْحًا وَّ الَّذِيْۤ

مقرر ڪيائين توهان لاءِ اهو دين جنهن جو حڪم ڪيائين نوح کي (١) ۽ اهو

اَوْحَيْنَاۤ اِلَيْكَ وَ مَا وَصَّيْنَا بِهٖۤ اِبْرٰهِيْمَ وَ

جيڪو وحي موڪليوسون تو ڏانهن ۽ اهو جنهن جو حڪم ڪيوسون ابراهيم ۽

مُوْسٰى وَ عِيْسٰۤى اَنْ اَقِيْمُوا الدِّيْنَ وَ لَا تَتَفَرَّقُوْا فِيْهِ ؕ كَبُرَ

موسيٰ ۽ عيسيٰ کي تہ قائم رکو دين کي ۽ نہ ڌار ڌار ٿيو ان ۾، ڳرو ٿيو

عَلَى الْمُشْرِكِيْنَ مَا تَدْعُوْهُمْ اِلَيْهِ ؕ اَللّٰهُ يَجْتَبِيْۤ اِلَيْهِ

مشرڪن تي اهو جو تون سڏين ٿو ڪين انهيءَ طرف، الله چوندي ٿو پنهنجي طرف

مَنْ يَّشَآءُ وَ يَهْدِيْۤ اِلَيْهِ مَنْ يُّنِيْبُ ﴿١٣﴾ وَ مَا

جنهن کي گهري ۽ رستو ڏيکاري ٿو پاڻ ڏانهن ان کي جيڪو موٽي ٿو. ۽ نہ

تَفَرَّقُوْۤا اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ؕ

جدا ٿيا مگر ان کان پوءِ جڏهن آئي انهن وٽ ڄاڻ ضد ڪندي پاڻ ۾،

وَ لَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ اِلٰۤى اَجَلٍ

۽ جيڪڏهن نہ هجي ها ڳالهہ جا اڳي ٿي آهي تنهنجي رب جي طرفان وقت

مُّسَمًّى لَّقُضِيَ بَيْنَهُمْ ؕ وَ اِنَّ الَّذِيْنَ

مقرر تائين تہ هوند فيصلو ٿي وڃي ها انهن جي وچ ۾، ۽ اهي

اُوْرِثُوا الْكِتٰبَ مِنْۢ بَعْدِهِمْ لَفِيْ شَكٍّ مِّنْهُ

جن کي وارث ڪيو ويو ڪتاب جو ❶ نبين کان پوءِ البت ان کان شڪ

مُرِيْبٍ ﴿١٤﴾ فَلِذٰلِكَ فَادْعُ ۚ وَ اسْتَقِمْ كَمَاۤ

پريشان ڪندڙ ۾ آهن. پوءِ انهيءَ ڪري تون دعوت ڏج، ۽ پڪو بيهہ جيئن

اُمِرْتَ ۚ وَ لَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ ۚ وَ قُلْ اٰمَنْتُ

توکي حڪم ٿيل آهي، ۽ نہ هل انهن جي سَڌُن پٺيان، ۽ چؤ مون ايمان آندو

بِمَاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنْ كِتٰبٍ ۚ وَ اُمِرْتُ لِاَعْدِلَ

ان تي جيڪي لاٿو الله ڪتاب، ۽ مون کي حڪم ٿيل آهي تہ انصاف ڪريان

بَيْنَكُمْ ؕ اَللّٰهُ رَبُّنَا وَ رَبُّكُمْ ؕ لَنَاۤ اَعْمَالُنَا وَ

توهان ۾، الله اسان جو ۽ توهان جو پالڻيندڙ آهي، اسان لاءِ اسان جا عمل ۽

لَكُمْ اَعْمَالُكُمْ ؕ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ ؕ اَللّٰهُ

توهان لاءِ توهان جا عمل آهن، ناهي ڪوئي جهڳڙو اسان ۾ ۽ توهان ۾ الله

يَجۡمَعُ بَيۡنَنَا ۚ وَ اِلَيۡهِ الۡمَصِيۡرُ ﴿١٥﴾ وَ الَّذِيۡنَ يُحَآجُّوۡنَ

گڏ ڪندو اسان سڀني کي، ۽ انهيءَ ڏانهن ئي موٽڻو آهي. ۽ جيڪي جهيڙو ٿا ڪن

فِی اللّٰهِ مِنۡۢ بَعۡدِ مَا اسۡتُجِيۡبَ لَهٗ حُجَّتُهُمۡ دَاحِضَةٌ عِنۡدَ رَبِّهِمۡ

الله جي دين ۾ ان جي مقبول ٿيڻ ڪان پوءِ ته انهن جو جهيڙو بيڪار آهي سندن رب وٽ

وَ عَلَيۡهِمۡ غَضَبٌ وَّ لَهُمۡ عَذَابٌ شَدِيۡدٌ ﴿١٦﴾ اَللّٰهُ الَّذِیۡۤ اَنۡزَلَ

۽ انهن تي ڪاوڙ آهي ۽ انهن لاءِ سخت عذاب آهي. الله اهو آهي جنهن لاٿو

الۡكِتٰبَ بِالۡحَقِّ وَ الۡمِيۡزَانَ ؕ وَ مَا يُدۡرِيۡكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيۡبٌ ﴿١٧﴾

ڪتاب سچو ۽ ترازو (عدل) ❶ ۽ ڇا خبر توکي شايد قيامت ويجهي هجي.

يَسۡتَعۡجِلُ بِهَا الَّذِيۡنَ لَا يُؤۡمِنُوۡنَ بِهَا ۚ وَ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا

تڪڙ ٿا ڪرن ان کي اهي جيڪي نه ٿا مڃن ان کي، ۽ جن مڃيو آهي

مُشۡفِقُوۡنَ مِنۡهَا ۙ وَ يَعۡلَمُوۡنَ اَنَّهَا الۡحَقُّ ؕ اَلَاۤ اِنَّ الَّذِيۡنَ

سي ڊڄندڙ آهن ان ڪان ۽ ڄاڻن ٿا ته اها برابر اچڻي آهي، خبردار! جيڪي ماڻهو

يُمَارُوۡنَ فِی السَّاعَةِ لَفِیۡ ضَلٰلٍۭ بَعِيۡدٍ ﴿١٨﴾ اَللّٰهُ لَطِيۡفٌۢ

شڪ ٿا ڪن قيامت ۾ ❷ البت آهن ڏولائي ڏورانهين ۾. الله نرمي ڪندڙ آهي

بِعِبَادِهٖ يَرۡزُقُ مَنۡ يَّشَآءُ ۚ وَ هُوَ الۡقَوِیُّ الۡعَزِيۡزُ ﴿١٩﴾ ع

پنهنجهن ٻانهن سان عزت بخشي جنهن کي چاهي، ۽ اهوئي سگهارو زبردست آهي.

مَنۡ كَانَ يُرِيۡدُ حَرۡثَ الۡاٰخِرَةِ نَزِدۡ لَهٗ فِیۡ حَرۡثِهٖ ۚ

جيڪو گهري ٿو پوک آخرت جي ته واڌارو ڪندا آهيون اسان ان لاءِ سندس پوک ۾،

وَ مَنۡ كَانَ يُرِيۡدُ حَرۡثَ الدُّنۡيَا نُؤۡتِهٖ مِنۡهَا وَ مَا لَهٗ

۽ جيڪو چاهي ٿو ڪيتي دنيا جي ڏيندا آهيون ان کي انهيءَ مان ❸ ۽ ناهي ان لاءِ

فِی الۡاٰخِرَةِ مِنۡ نَّصِيۡبٍ ﴿٢٠﴾ اَمۡ لَهُمۡ شُرَكٰٓؤُا شَرَعُوۡا لَهُمۡ

آخرت ۾ ڪو ڀاڱو. يا آهن انهن جا ڪي شريڪ جن هلايو آهي انهن لاءِ

مِّنَ الدِّيْنِ مَا لَمْ يَأْذَنْۢ بِهِ اللّٰهُ ؕ وَ لَوْلَا

اهڙو طريقو جنهن جو نہ حڪم ڪيو آهي الله، ۽ جيڪڏهن نہ هجي ها

كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ؕ وَ اِنَّ الظّٰلِمِيْنَ لَهُمْ

فيصلو رکيل تہ ڪيو وڃي ها نبيرو انهن جي وچ ۾، ۽ بيشڪ ظالمن لاءِ آهي

عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٢١﴾ تَرَى الظّٰلِمِيْنَ مُشْفِقِيْنَ مِمَّا كَسَبُوْا وَ هُوَ

عذاب دردناڪ. ڏسندين ظالمن کي ڊڄندڙ پنهنجي ڪئي کان ۽ اهو

وَاقِعٌۢ بِهِمْ ؕ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فِيْ رَوْضٰتِ

پوندڙ آهي انهن تي، ۽ جن ايمان آندو ۽ ڪيا ڪم چڱا سي باغن

الْجَنّٰتِ ۚ لَهُمْ مَّا يَشَآءُوْنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ؕ ذٰلِكَ هُوَ

بهشتن ۾ هوندا، انهن لاءِ آهي جيڪي گهرن پنهنجي رب وٽ، اها ئي آهي

الْفَضْلُ الْكَبِيْرُ ﴿٢٢﴾ ذٰلِكَ الَّذِيْ يُبَشِّرُ اللّٰهُ عِبَادَهُ

مهرباني وڏي. اها ئي خوشخبري ڏئي ٿو الله ٻانهن پنهنجن کي

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ؕ قُلْ لَّآ اَسْئَلُكُمْ

جن ايمان آندو ۽ ڪيا ڪم چڱا، چؤ نہ ٿو گهران مان اوهان کان

عَلَيْهِ اَجْرًا اِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبٰى ؕ وَ مَنْ يَّقْتَرِفْ حَسَنَةً

ان تي ڪا مزدوري مگر محبت مائٽي واري، ❶ ۽ جيڪو ڪمائيندو نيڪي

نَّزِدْ لَهٗ فِيْهَا حُسْنًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ شَكُوْرٌ ﴿٢٣﴾ اَمْ

وڌائينداسون تنهن لاءِ ان ۾ سنائي، بيشڪ الله بخشڻهار قدردان آهي. يا

يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ۚ فَاِنْ يَّشَاِ اللّٰهُ يَخْتِمْ

اهي چون ٿا مڙهيو اٿس الله تي ڪوڙ، پوءِ جيڪڏهن گهري الله تہ مُهر هڻي

عَلٰى قَلْبِكَ ؕ وَ يَمْحُ اللّٰهُ الْبَاطِلَ وَ يُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمٰتِهٖ ؕ

دل تنهنجي تي، ۽ ڊاهي ٿو الله ڪوڙ کي ۽ ثابت رکي ٿو سچ کي پنهنجي ڳالهين سان،

اِنَّهٗ عَلِيۡمٌ ۢ بِذَاتِ الصُّدُوۡرِ ﴿۲۴﴾ وَ هُوَ الَّذِىۡ يَقۡبَلُ
بيشڪ اهو ڄاڻندڙ آهي دلين جي راز ڪي. ۽ اهو ئي قبول ڪندو آهي
التَّوۡبَةَ عَنۡ عِبَادِهٖ وَ يَعۡفُوۡا عَنِ السَّيِّاٰتِ وَ يَعۡلَمُ مَا
توبھ پنهنجن ٻانهن جي ۽ معاف ڪندو آهي بڇڙايون ❶ ۽ ڄاڻندو آهي جيڪي
تَفۡعَلُوۡنَ ۙ﴿۲۵﴾ وَ يَسۡتَجِيۡبُ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَ
توهان ڪريو ٿا. ۽ ورنائيندو آهي انهن ڪي جن ايمان آندو ۽ ڪيا ڪم چڱا ۽
يَزِيۡدُهُمۡ مِّنۡ فَضۡلِهٖ ؕ وَ الۡكٰفِرُوۡنَ لَهُمۡ عَذَابٌ
وڌائيندو آهي انهن ڪي پنهنجي مهرباني سان، ۽ ڪافرن لاءِ عذاب
شَدِيۡدٌ ﴿۲۶﴾ وَ لَوۡ بَسَطَ اللّٰهُ الرِّزۡقَ لِعِبَادِهٖ لَبَغَوۡا
سخت آهي. ۽ جي ڪشادي ڪري ها الله روزي پنهنجي ٻانهن جي تہ بغاوت ڪن ها
فِى الۡاَرۡضِ وَلٰـكِنۡ يُّنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَآءُ ؕ اِنَّهٗ بِعِبَادِهٖ
ملڪ ۾ پر لاهي ٿو ماپ سان جيڪي چاهي ٿو، بيشڪ اهو پنهنجي ٻانهن جي
خَبِيۡرٌ ۢ بَصِيۡرٌ ﴿۲۷﴾ وَ هُوَ الَّذِىۡ يُنَزِّلُ الۡغَيۡثَ مِنۡ ۢ بَعۡدِ مَا قَنَطُوۡا
خبر رکندڙ ڏسندڙ آهي. ۽ اهو ئي آهي جو وسائي ٿو مينهن انهن جي نا اميدي کان پوءِ
وَ يَنۡشُرُ رَحۡمَتَهٗ ؕ وَ هُوَ الۡوَلِىُّ الۡحَمِيۡدُ ﴿۲۸﴾ وَ مِنۡ اٰيٰتِهٖ
۽ پکيڙي ٿو ٻاجھ پنهنجي، ۽ اهوئي ڪم ڏاهيندڙ ساراهيل آهي. ۽ ان جي نشانين مان آهي
خَلۡقُ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ وَ مَا بَثَّ فِيۡهِمَا مِنۡ دَآبَّةٍ ؕ
پيدا ڪرڻ آسمانن ۽ زمين جو ۽ جيڪي پکيڙيائين انهن ۾ ساهہ وارا،
وَ هُوَ عَلٰى جَمۡعِهِمۡ اِذَا يَشَآءُ قَدِيۡرٌ ﴿۲۹﴾ وَ مَاۤ اَصَابَكُمۡ مِّنۡ ع ۳
۽ اهو انهن جي گڏ ڪرڻ تي جڏهن چاهي قادر آهي. ۽ جا پئي توهان کي ڪا
مُّصِيۡبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتۡ اَيۡدِيۡكُمۡ وَ يَعۡفُوۡا عَنۡ كَثِيۡرٍ ﴿۳۰﴾ؕ
مصيبت پوءِ اها توهان جي هٿن جي ڪئي سبب آهي ۽ معاف ڪري ٿو الله گهڻو ئي. ❷

وَ مَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِيْنَ فِي الْاَرْضِ ۚۖ وَ مَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ

۽ نہ آهيو توهين عاجز ڪندڙ زمين ۾، ۽ نہ آهي توهان لاءِ الله کان سواءِ

مِنْ وَّلِيٍّ وَّ لَا نَصِيْرٍ ﴿٣١﴾ وَ مِنْ اٰيٰتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ

ڪوئي ساٿي ۽ نڪو مددگار. ۽ ان جي نشانين مان آهن ٻيڙيون سمنڊ ۾

كَالْاَعْلَامِ ﴿٣٢﴾ؕ اِنْ يَّشَاْ يُسْكِنِ الرِّيْحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ

جبلن جهڙيون. جيڪڏهن اهو گهري تہ روڪي هوا کي پوءِ ٿري ٿين بيهندڙ

عَلٰى ظَهْرِهٖ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ ﴿٣٣﴾ۙ

ان جي پٺيءَ تي، بيشڪ انهيءَ ۾ نشانيون آهن هر صبر ڪندڙ شڪر گذار لاءِ.

اَوْ يُوْبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوْا وَ يَعْفُ عَنْ كَثِيْرٍ ﴿٣٤﴾ؗ وَّ يَعْلَمَ

يا تباھ ڪري انهن کي سندن ڪئي سبب ۽ معاف ڪري گهڻن کي. ۽ جيئن ڄاڻي

الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ فِيْۤ اٰيٰتِنَا ؕ مَا لَهُمْ مِّنْ مَّحِيْصٍ ﴿٣٥﴾

انهن کي جيڪي جهڳڙو ڪن ٿا اسان جي آيتن ۾، ناهي انهن لاءِ ڪوئي ڇوٽڪارو.

فَمَاۤ اُوْتِيْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَ مَا

پوءِ جيڪي مليو توهان کي ڪجھ بہ سو سامان آهي دنيا جي حياتي جو، ۽ جيڪي

عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ وَّ اَبْقٰى لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَلٰى رَبِّهِمْ

الله وٽ آهي بهتر ۽ برقرار آهي انهن لاءِ جن ايمان آندو ۽ پنهنجي رب تي

يَتَوَكَّلُوْنَ ﴿٣٦﴾ۚ وَ الَّذِيْنَ يَجْتَنِبُوْنَ كَبٰٓئِرَ الْاِثْمِ وَ الْفَوَاحِشَ وَ

ڀروسو رکن ٿا. ۽ جيڪي پاسو ڪن ٿا وڏن گناهن کان ۽ بي حيائي کان ۽

اِذَا مَا غَضِبُوْا هُمْ يَغْفِرُوْنَ ﴿٣٧﴾ۚ وَ الَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا

جڏهن بہ ڪاوڙجن ٿا تہ اهي معافي ڏين ٿا. ۽ اهي جن حڪم مڃيو

لِرَبِّهِمْ وَ اَقَامُوا الصَّلٰوةَ ۪ وَ اَمْرُهُمْ شُوْرٰى

پنهنجي پالڻهار جو ۽ ساري پڙهيائون نماز ۽ ڪم انهن جو صلاح سان آهي

بَيْنَهُمْ ص وَ مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ﴿۳۸﴾ ج وَ الَّذِيْنَ اِذَآ اَصَابَهُمُ

پاڻ ۾ ۽ اسان جي ڏني مان خرچ ڪن ٿا. ۽ اهي ماڻهو جڏهن ٿئي انهن تي

الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُوْنَ ﴿۳۹﴾ وَ جَزٰٓؤُا سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا ج فَمَنْ

ڏاڍ ته اهي بدلو وٺن ٿا. ❶ ۽ بدلو برائيءَ جو آهي برائي اوتري، پوءِ جنهن

عَفَا وَ اَصْلَحَ فَاَجْرُهٗ عَلَى اللّٰهِ ط اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ

معاف ڪيو ۽ صلح ڪيو ❷ پوءِ اجر ان جو الله تي آهي، بيشڪ اهو نه ٿو پسند ڪري

الظّٰلِمِيْنَ ﴿۴۰﴾ وَ لَمَنِ انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهٖ فَاُولٰٓئِكَ مَا

ظالمن کي. ۽ جنهن بدلو ورتو پنهنجي ايذائجڻ ڪان بعد پوءِ ناهي

عَلَيْهِمْ مِّنْ سَبِيْلٍ ﴿۴۱﴾ ط اِنَّمَا السَّبِيْلُ عَلَى الَّذِيْنَ يَظْلِمُوْنَ

انهن تي ڪائي پڪڙ. رڳو پڪڙ انهن تي آهي جيڪي ظلم ڪن ٿا

النَّاسَ وَ يَبْغُوْنَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ط اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ

ماڻهن تي ۽ ڏاڍ ڪن ٿا زمين ۾ نا حق، انهن ماڻهن لاءِ عذاب

اَلِيْمٌ ﴿۴۲﴾ وَ لَمَنْ صَبَرَ وَ غَفَرَ اِنَّ ذٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ

دردناڪ آهي. ۽ جنهن صبر ڪيو ۽ بخشيو بيشڪ اهو البت همت جي

الْاُمُوْرِ ﴿۴۳﴾ ع وَ مَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ وَّلِيٍّ ع ۴ ۱۴ ۵

ڪمن مان آهي. ۽ جنهن کي گمراهه ڪري الله ته ناهي انهيءَ لاءِ ڪوئي ساٿي

مِّنْۢ بَعْدِهٖ ط وَ تَرَى الظّٰلِمِيْنَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ يَقُوْلُوْنَ

ان ڪان پوءِ، ۽ تون ڏسندين ڏوهارين کي جڏهن اهي ڏسندا عذاب چوندا ته

هَلْ اِلٰى مَرَدٍّ مِّنْ سَبِيْلٍ ﴿۴۴﴾ ج وَ تَرٰىهُمْ يُعْرَضُوْنَ

آهي پوئتي موٽڻ لاءِ ڪو چارو؟ ۽ تون ڏسندين انهن کي ته پيش ڪيا ويندا

عَلَيْهَا خٰشِعِيْنَ مِنَ الذُّلِّ يَنْظُرُوْنَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ ط وَ

باهه تي عاجزي ڪندڙ خواري ڪان ڏسندا پيا اک جي ڇپڙي جهڪيءَ سان، ۽

قَالَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّ الْخٰسِرِيْنَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَ
چيو ايمان وارن بيشڪ نقصان وارا اهي آهن جن زيان ڪيو پنهنجو ۽

اَهْلِيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ اَلَآ اِنَّ الظّٰلِمِيْنَ فِيْ عَذَابٍ
پنهنجي گهر وارن جو ڏينهن قيامت جي، خبردار! بيشڪ ظالم هوندا عذاب

مُّقِيْمٍ ﴿۴۵﴾ وَ مَا كَانَ لَهُمْ مِّنْ اَوْلِيَآءَ يَنْصُرُوْنَهُمْ
دائميءَ ۾. ۽ نه هوندا انهن لاءِ حمايتي جو مدد ڪن انهن جي

مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ وَ مَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ
الله کان سواءِ، ۽ جنهن کي گمراهه ڪري الله پوءِ ناهي انهيءَ لاءِ ڪو

سَبِيْلٍ ﴿۴۶﴾ اِسْتَجِيْبُوْا لِرَبِّكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ يَوْمٌ
چارو. مڃيو حڪم پنهنجي پالڻهار جو هن کان اڳ جو اچي اهو ڏينهن

لَّا مَرَدَّ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ ؕ مَا لَكُمْ مِّنْ مَّلْجَاٍ يَّوْمَئِذٍ
جنهن کي ناهي هٽڻو الله جي طرفان، نه هوندو توهان لاءِ ڪو بچاءُ ان ڏينهن

وَّ مَا لَكُمْ مِّنْ نَّكِيْرٍ ﴿۴۷﴾ فَاِنْ اَعْرَضُوْا فَمَآ
۽ نه هوندو توهان کي ڪو انڪار. پوءِ جيڪڏهن منهن موڙين ته نه

اَرْسَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيْظًا ؕ اِنْ عَلَيْكَ اِلَّا الْبَلٰغُ ؕ
موڪليو آهي اسان توکي انهن تي نگهبان ڪري، رڳو توتي آهي پهچائڻ،

وَ اِنَّآ اِذَآ اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا ۚ
۽ بيشڪ جڏهن اسان چکايون ٿا ماڻهوءَ کي پنهنجي ٻاجهه ته خوش ٿئي ٿو ان تي،

وَ اِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ ۢ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ فَاِنَّ
۽ جيڪڏهن پهچي ٿي انهن کي ڪا برائي ان جي جو پيش ڪيو سندن هٿن ته پوءِ

الْاِنْسَانَ كَفُوْرٌ ﴿۴۸﴾ لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ يَخْلُقُ
اهو انسان بي شڪر آهي. الله جي حڪومت آهي آسمانن ۽ زمين تي، پيدا ڪري ٿو

مَا يَشَآءُ ؕ يَهَبُ لِمَنۡ يَّشَآءُ اِنَاثًا وَّ يَهَبُ لِمَنۡ يَّشَآءُ
جيڪي گهري، ڏئي ٿو جنهن کي ڌيئرون ۽ ڏئي ٿو جنهن کي وٽيس

الذُّكُوۡرَ ﴿۴۹﴾ۙ اَوۡ يُزَوِّجُهُمۡ ذُكۡرَانًا وَّ اِنَاثًا ۚ وَ يَجۡعَلُ مَنۡ
پُٽَ. يا گڏي ڏئي ٿو انهن کي پُٽ ۽ ڌيئرون، ۽ ڪري ٿو جنهن کي

يَّشَآءُ عَقِيۡمًا ؕ اِنَّهٗ عَلِيۡمٌ قَدِيۡرٌ ﴿۵۰﴾ وَ مَا كَانَ لِبَشَرٍ
چاهي سَنڍ، بيشڪ اهو ڄاڻندڙ قدرت وارو آهي. ۽ نه آهي ڪنهن ماڻهو لاءِ

اَنۡ يُّكَلِّمَهُ اللّٰهُ اِلَّا وَحۡيًا اَوۡ مِنۡ وَّرَآئِ حِجَابٍ اَوۡ
جو ڳالهائي ان سان الله مگر اشاري سان يا پنيان پردي جي يا

يُرۡسِلَ رَسُوۡلًا فَيُوۡحِىَ بِاِذۡنِهٖ مَا يَشَآءُ ؕ اِنَّهٗ
موڪلي ڪو قاصد پوءِ اهو پهچائي ٿو ان جي حڪم سان جو چاهي ٿو، يقينن اهو

عَلِىٌّ حَكِيۡمٌ ﴿۵۱﴾ وَ كَذٰلِكَ اَوۡحَيۡنَاۤ اِلَيۡكَ رُوۡحًا
مٿانهون حڪمت وارو آهي. ۽ اهڙي طرح موڪليوسون توڏانهن قرآن کي

مِّنۡ اَمۡرِنَا ؕ مَا كُنۡتَ تَدۡرِىۡ مَا الۡكِتٰبُ وَ لَا الۡاِيۡمَانُ
پنهنجي ڪلام مان، نه ڄاڻندو هئين تون ته ڇا آهي ڪتاب ۽ ڇا آهي ايمان

وَلٰكِنۡ جَعَلۡنٰهُ نُوۡرًا نَّهۡدِىۡ بِهٖ مَنۡ نَّشَآءُ
پر ڪيوسون ان کي نور راهه ڏيکاريون ٿا ان سان جنهن کي چاهيون ٿا

مِنۡ عِبَادِنَا ؕ وَ اِنَّكَ لَتَهۡدِىۡۤ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسۡتَقِيۡمٍ ﴿۵۲﴾ۙ
پنهنجي ٻانهن مان، ۽ بيشڪ تون هدايت ڪرين ٿو رستي سڌي ڏانهن. ❶

صِرَاطِ اللّٰهِ الَّذِىۡ لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَ
رستي الله جي ڏانهن جنهن جو آهي اهو سڀ جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽

مَا فِى الۡاَرۡضِ ؕ اَلَاۤ اِلَى اللّٰهِ تَصِيۡرُ الۡاُمُوۡرُ ﴿۵۳﴾ ع
جيڪي زمين ۾ آهي، خبردار! الله ڏانهن ئي موٽن ٿا سڀ معاملا. ٥ ع ٦

سُوْرَةُ الزُّخْرُفِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ تِسْعٌ وَّثَمَانُوْنَ اٰيَةً وَّسَبْعُ رُكُوْعَاتٍ

سورت زخرف مڪي آهي ۽ اٺاسي آيتون ۽ ست رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

حٰمٓ ۚ ﴿١﴾ وَ الْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ ﴿٢﴾ ۙ اِنَّا جَعَلْنٰهُ قُرْءٰنًا عَرَبِيًّا

حٰمٓ. قسم آهي ڪتاب پڌري جو. تہ اسان ڪيوسون انهيءَ کي قرآن عربي

لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿٣﴾ ۚ وَ اِنَّهٗ فِيْٓ اُمِّ الْكِتٰبِ لَدَيْنَا لَعَلِيٌّ

جيئن توهان سمجهو. ۽ بيشڪ اهو لوح محفوظ ۾ ❶ اسان وٽ آهي تمام بلند

حَكِيْمٌ ﴿٤﴾ ؕ اَفَنَضْرِبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا اَنْ كُنْتُمْ

مضبوط. ڇا پوءِ موڙيون اسان ❷ توهان کان انهيءَ ذڪر کي پاسي ڪري جو توهان آهيو

قَوْمًا مُّسْرِفِيْنَ ﴿٥﴾ وَ كَمْ اَرْسَلْنَا مِنْ نَّبِيٍّ فِي الْاَوَّلِيْنَ ﴿٦﴾ وَ

قوم حد کان لنگهندڙ. ۽ ڪيترائي موڪلياسون نبي اڳين ۾. ۽

مَا يَاْتِيْهِمْ مِّنْ نَّبِيٍّ اِلَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٧﴾ ❸

نہ ايندو هئو انهن وٽ ڪو بہ پيغمبر مگر اهي ان تي ٺٺوليون ڪندا هئا.

فَاَهْلَكْنَآ اَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَّ مَضٰى مَثَلُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٨﴾

پوءِ تباهہ ڪيوسون انهن کان بہ وڌي سگهہ وارن کي ۽ گذريو آهي مثال اڳين جو.

وَ لَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ

۽ جيڪڏهن پُڇا ڪندين تون انهن کان تہ ڪنهن پيدا ڪيو آسمانن ۽ زمين کي

لَيَقُوْلُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيْزُ الْعَلِيْمُ ﴿٩﴾ ۙ الَّذِيْ جَعَلَ

تہ ضرور چوندا پيدا ڪيو آهي انهن کي زبردست ڄاڻ واري. جنهن ڪئي

لَكُمُ الْاَرْضَ مَهْدًا وَّ جَعَلَ لَكُمْ فِيْهَا سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ

توهان لاءِ ڌرتي قرار جي جاءِ ۽ ڪيائين توهان لاءِ ان ۾ رستا جيئن توهان

تَهْتَدُوْنَ ﴿١٠﴾ وَ الَّذِیْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءًۢ بِقَدَرٍ ۚ فَاَنْشَرْنَا

واٽ وارا ٿيو. ۽ جنهن لاٿو آسمان مان پاڻي قدر آهر، پوءِ آباد ڪيوسون

بِهٖ بَلْدَةً مَّیْتًا ۚ كَذٰلِكَ تُخْرَجُوْنَ ﴿١١﴾ وَ الَّذِیْ خَلَقَ

ان سان ملڪُ غيرآباد، اهڙي طرح اوهان کي ڪڍيو ويندو. ❶ ۽ جنهن پيدا ڪيا

الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا وَ جَعَلَ لَكُمْ مِّنَ الْفُلْكِ وَ الْاَنْعَامِ مَا

جوڙا ❷ هر قسم جا ۽ ڪيائين توهان لاءِ ٻيڙيون ۽ چوپايا جانور جن تي

تَرْكَبُوْنَ ﴿١٢﴾ لِتَسْتَوٗا عَلٰی ظُهُوْرِهٖ ثُمَّ تَذْكُرُوْا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ

سوار ٿيو ٿا. جيئن نهي ويهو انهن جي پنين تي پوءِ ياد ڪريو احسان پنهنجي رب جو

اِذَا اسْتَوَیْتُمْ عَلَیْهِ وَ تَقُوْلُوْا سُبْحٰنَ الَّذِیْ سَخَّرَ

جڏهن نهي ويهو ٿا ان تي ۽ چئو پاڪ آهي اها ذات جنهن تابع ڪيو

لَنَا هٰذَا وَ مَا كُنَّا لَهٗ مُقْرِنِیْنَ ﴿١٣﴾ وَ اِنَّاۤ اِلٰی رَبِّنَا

اسان لاءِ هن کي ۽ نہ هئاسون ان تي سگهہ رکندڙ. ۽ بيشڪ اسان پنهنجي رب ڏانهن

لَمُنْقَلِبُوْنَ ﴿١٤﴾ وَ جَعَلُوْا لَهٗ مِنْ عِبَادِهٖ جُزْءًا ؕ اِنَّ الْاِنْسَانَ

موٽندڙ آهيون. ❸ ۽ بڻايائون الله لاءِ سندس ٻانهن مان اولاد، ❹ بيشڪ انسان

لَكَفُوْرٌ مُّبِیْنٌ ﴿١٥﴾ اَمِ اتَّخَذَ مِمَّا یَخْلُقُ بَنٰتٍ وَّ

البت بي شڪر ظاهر آهي. ڇا ورتائين پنهنجيءَ مخلوق مان ڌيئر ۽

اَصْفٰىكُمْ بِالْبَنِیْنَ ﴿١٦﴾ وَ اِذَا بُشِّرَ اَحَدُهُمْ

چونڊي ڏنائين توهان کي پُٽ؟. ۽ جڏهن واڌائي ڏجي ٿي انهن مان ڪنهن کي

بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمٰنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهٗ مُسْوَدًّا وَّ

ان جي جنهن جو ڏنائين الله لاءِ مثال تہ ٿئي ٿو منهن ان جو ڪارو ۽

هُوَ كَظِیْمٌ ﴿١٧﴾ اَوَ مَنْ یُّنَشَّؤُا فِی الْحِلْیَةِ وَ هُوَ فِی الْخِصَامِ

اهو آهي غم ڀريل. ڇا ۽ اهڙو جيڪو پلجي ٿو زيورن ۾ ۽ اهو جهيڙي ۾

ع ١ ١٥ ٧

غَيْرُ مُبِيْنٍ ﴿١٨﴾ وَ جَعَلُوا الْمَلٰٓئِكَةَ الَّذِيْنَ هُمْ عِبٰدُ الرَّحْمٰنِ
نہ بيان ڪندڙ. ۽ بڻايو اٿن ملائڪن کي، جيڪي اهي الله جا ٻانها آهن،
اِنَاثًا ؕ اَ شَهِدُوْا خَلْقَهُمْ ؕ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَ
عورتون، ڇا انهن ڏٺي هئي پيدائش انهن جي، اجهو لکبي شاهدي انهن جي ۽
يُسْئَلُوْنَ ﴿١٩﴾ وَ قَالُوْا لَوْ شَآءَ الرَّحْمٰنُ مَا عَبَدْنٰهُمْ ؕ
1 ڪائن پُڇا تيندي. ۽ چيائون جيڪڏهن گهري ها الله تہ نہ پوڄا ڪريون ها انهن جي،
مَا لَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ ۗ اِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُوْنَ ﴿٢٠﴾ ؕ اَمْ
ناهي انهن کي ان جي ڪا ڄاڻ، اهي رڳو اٽڪلون ٿا ڪن. ڇا
اٰتَيْنٰهُمْ كِتٰبًا مِّنْ قَبْلِهٖ فَهُمْ بِهٖ مُسْتَمْسِكُوْنَ ﴿٢١﴾
اسان ڏنو آهي انهن کي ڪو ڪتاب ان کان اڳي پوءِ اهي ان کي چنبڙي وننڌڙ آهن.
بَلْ قَالُوْٓا اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّ اِنَّا
پر چيائون اسان ڏٺوسون پنهنجن ابن ڏاڏن کي دين تي ❷ ۽ اسان آهيون
عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّهْتَدُوْنَ ﴿٢٢﴾ وَ كَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ
انهن جي نشانن تي رستو وننڌڙ. ۽ اهڙي طرح جڏهن بہ موڪليوسون توکان اڳ ۾
فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ ۙ اِنَّا
ڪنهن ڳوٺ ۾ ڪو خوف ڏيارينڌڙ تہ چوڻ لڳا اتان جا سرمايہ دار بيشڪ اسان
وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّ اِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ ﴿٢٣﴾
ڏٺوسون پنهنجن ابن ڏاڏن کي هڪ طريقي تي ۽ اسان انهن جي وکن تي هلندڙ آهيون.
قٰلَ اَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِاَهْدٰى مِمَّا وَجَدْتُّمْ عَلَيْهِ
چيائين جيتوڻيڪ آڻيان توهان وٽ وڌيڪ سڌي راهہ ان کان جنهن تي لڌو اٿو
اٰبَآءَكُمْ ؕ قَالُوْٓا اِنَّا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ كٰفِرُوْنَ ﴿٢٤﴾
3 پنهنجن ابن ڏاڏن کي، چيائون اسان توهان جي آندل شيءِ کي بلڪل نہ مڃيندا سون.

ع ١٠ ٢ ٨

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٢٥﴾ ع

پوءِ بدلو ورتوسون انهن کان پوءِ ڏس تہ ڪيئن ٿيو انجام ڪوڙي ڪندڙن جو.

وَ اِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ لِاَبِيْهِ وَ قَوْمِهٖۤ اِنَّنِيْ بَرَآءٌ ❶

۽ (ياد ڪر) جڏهن چيو ابراهيم پنهنجي پيءُ ۽ پنهنجي قوم کي تہ مان بيزار آهيان

مِّمَّا تَعْبُدُوْنَ ﴿٢٦﴾ اِلَّا الَّذِيْ فَطَرَنِيْ فَاِنَّهٗ

ان کان جنهن جي پوڄا ٿا ڪريو. سواءِ ان ذات جي جنهن خلقيو مون کي پوءِ اهو

سَيَهْدِيْنِ ﴿٢٧﴾ وَ جَعَلَهَا كَلِمَةًۢ بَاقِيَةً فِيْ عَقِبِهٖ لَعَلَّهُمْ

دڳ لائيندو مون کي. ۽ ڪيائين انهيءَ کي ڳالھ رهندڙ پنهنجي پونيرن ۾ مَنَ اهي

يَرْجِعُوْنَ ﴿٢٨﴾ بَلْ مَتَّعْتُ هٰۤؤُلَآءِ وَ اٰبَآءَهُمْ حَتّٰى

رجوع ٿين. بلڪ مون نفعو ڏنو انهن کي ۽ انهن جي ابن ڏاڏن کي نيٺ

جَآءَهُمُ الْحَقُّ وَ رَسُوْلٌ مُّبِيْنٌ ﴿٢٩﴾ وَ لَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوْا

آيو انهن وٽ سچو دين ۽ رسول پڌرو. ❷ ۽ جڏهن آيو وٽن اهو حق چيائون

هٰذَا سِحْرٌ وَّ اِنَّا بِهٖ كٰفِرُوْنَ ﴿٣٠﴾ وَ قَالُوْا لَوْلَا نُزِّلَ هٰذَا

هي جادو آهي ۽ اسان ان جا انڪاري آهيون. ۽ چيائون ڇو نہ لاٿو ويو هي

الْقُرْاٰنُ عَلٰى رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيْمٍ ﴿٣١﴾ اَ هُمْ يَقْسِمُوْنَ

قرآن ڪنهن ماڻهوءَ هنن ٻن ڳوٺن مان ❸ وڏي تي. ڇا اهي ورهائن ٿا

رَحْمَتَ رَبِّكَ ؕ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَّعِيْشَتَهُمْ

رحمت تنهنجي رب جي، اسان ئي ورهايو آهي انهن جي وچ ۾ سندن گذران کي

فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَ رَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجٰتٍ

دنيا جي حياتي ۾ ۽ بلند ڪيا آهن هڪڙن جا ٻين جي مٿان مرتبا

لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا ؕ وَ رَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ

جيئن ٻڌائن هڪڙا ٻين کي خدمتگار، ۽ رحمت تنهنجي رب جي ڀلي آهي

مِّمَّا يَجْمَعُوْنَ ﴿٣٢﴾ وَ لَوْلَآ اَنْ يَّكُوْنَ النَّاسُ اُمَّةً

ان کان جو ميڙن ٿا. ۽ جيڪڏهن نہ هجي ها هيءُ تہ ٿيندا ماڻهو ٽولو

وَّاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَنْ يَّكْفُرُ بِالرَّحْمٰنِ لِبُيُوْتِهِمْ

هڪڙو ڪفر جو تہ ڪريون ها انهن لاءِ جيڪي ڪفر ڪن ٿا الله جو سندن گهرن جون

سُقُفًا مِّنْ فِضَّةٍ وَّ مَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُوْنَ ﴿٣٣﴾ وَ لِبُيُوْتِهِمْ

ڇتيون چاندي جون ۽ ڏاڪڻيون بہ جن تي اهي چڙهندا آهن. ۽ انهن جي گهرن جا

اَبْوَابًا وَّ سُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِـُٔوْنَ ﴿٣٤﴾ وَزُخْرُفًا ؕ وَ اِنْ

دروازا ۽ پلنگ جن تي اهي ٽيڪ ڏئي ويهندا آهن. (چاندي) ۽ سون، ۽ ناهي

كُلُّ ذٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ؕ وَ الْاٰخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ

اهو ڪجهہ مگر سامان دنيا جي حياتي جو، ❶ ۽ آخرت تنهنجي رب وٽ

لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿٣٥﴾ ع وَ مَنْ يَّعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ نُقَيِّضْ لَهٗ ع ١٠ ٣ ٩

آهي پرهيزگارن لاءِ. ۽ جيڪو انڌو ٿيندو الله جي ياد کان تہ بڇينداسون ان تي

شَيْطٰنًا فَهُوَ لَهٗ قَرِيْنٌ ﴿٣٦﴾ وَ اِنَّهُمْ لَيَصُدُّوْنَهُمْ عَنِ السَّبِيْلِ

شيطان ❷ پوءِ اهو انهيءَ جو ساٿي ٿئي ٿو. ۽ بيشڪ اهي روڪن ٿا انهن کي رستي کان

وَ يَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ﴿٣٧﴾ حَتّٰٓى اِذَا جَآءَنَا قَالَ

۽ ڀانئن ٿا تہ اهي پاڻ راهہ تي آهن. نيٺ جڏهن ايندو اسان وٽ تہ چوندو

يٰلَيْتَ بَيْنِيْ وَ بَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ

هاءِ جيڪر هجي ها منهنجي ۽ تنهنجي وچ ۾ سنڌو اوير ۽ اولهہ جو پوءِ بڇڙو آهي

الْقَرِيْنُ ﴿٣٨﴾ وَ لَنْ يَّنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ اِذْ ظَّلَمْتُمْ اَنَّكُمْ

اهو دوست. ❸ ۽ هرگز نہ فائدو ڏيندو اوهان کي اڄ جڏهن توهان ظلم ڪيو بيشڪ توهان

فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُوْنَ ﴿٣٩﴾ اَ فَاَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ اَوْ تَهْدِي

عذاب ۾ شريڪ آهيو. ڇا پوءِ تون ٻڌائيندين ٻوڙن کي يا دڳ لائيندين

الْعُمْىَ وَ مَنْ كَانَ فِىْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٤٠﴾ فَاِمَّا نَذْهَبَنَّ
انڌن کي ۽ انهن کي جيکي آهن گمراهي پڌري ۾. پوءِ جيکڏهن اسان نينداسون

بِكَ فَاِنَّا مِنْهُمْ مُّنْتَقِمُوْنَ ﴿٤١﴾ اَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِىْ
توکي تہ بہ انهن کان بدلو وٺنداسون. يا ڏيکاريندا سون توکي جيکو

وَعَدْنٰهُمْ فَاِنَّا عَلَيْهِمْ مُّقْتَدِرُوْنَ ﴿٤٢﴾ فَاسْتَمْسِكْ
انجام ڏنوسون انهن کي پوءِ اسان انهن تي سگهہ رکندڙ آهيون. پوءِ تون سوگهو جهل

بِالَّذِىْٓ اُوْحِىَ اِلَيْكَ ۚ اِنَّكَ عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٤٣﴾
ان کي جيکي موڪليل آهي توڏانهن، بيشڪ تون آهين رستي سڌي تي.

وَ اِنَّهٗ لَذِكْرٌ لَّكَ وَ لِقَوْمِكَ ۚ وَ سَوْفَ
۽ بيشڪ اهو (قرآن) نصيحت آهي تو لاءِ ۽ تنهنجي قوم لاءِ ۽ اجهو

تُسْئَلُوْنَ ﴿٤٤﴾ وَ سْئَلْ مَنْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ
توهان کان پڇا ٿيندي ١ ۽ پُڇا ڪر خبرون انهن جون جيڪي موڪلياسون توکان اڳ ۾

مِنْ رُّسُلِنَآ اَ جَعَلْنَا مِنْ دُوْنِ الرَّحْمٰنِ اٰلِهَةً يُّعْبَدُوْنَ ﴿٤٥﴾ ع
پنهنجا رسول، ڇا ڪياسون رحمان کان سواءِ ڪي ٻيا خدا جن جي پوڄا ڪجي.

وَ لَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِاٰيٰتِنَآ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَ مَلَا۟ئِهٖ
۽ يقينن موڪليوسون موسىٰ کي پنهنجن آيتن سان فرعون ۽ ان جي سردارن ڏانهن

فَقَالَ اِنِّىْ رَسُوْلُ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٤٦﴾ فَلَمَّا جَآءَهُمْ
پوءِ چيائين بنا شڪ مان آهيان رسول رب العالمين جو. پوءِ جڏهن آندائين انهن وٽ

بِاٰيٰتِنَآ اِذَا هُمْ مِّنْهَا يَضْحَكُوْنَ ﴿٤٧﴾ وَ مَا نُرِيْهِمْ
نشانيون اسان جون تڏهن اهي انهن تي کِلڻ لڳا. ۽ نہ ٿي ڏيکاري اسان انهن کي

مِّنْ اٰيَةٍ اِلَّا هِىَ اَكْبَرُ مِنْ اُخْتِهَا ز وَ اَخَذْنٰهُمْ بِالْعَذَابِ
ڪا نشاني مگر اها وڏي هئي پهرينءَ کان، ۽ پڪڙيوسون انهن کي عذاب سان

لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿٤٨﴾ وَ قَالُوْا يٰۤاَيُّهَ السّٰحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ

ته جيئن اهي موٽن. ۽ چيائون اي جادوگر دعا گهر اسان لاءِ پنهنجي رب کان

بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ ج اِنَّنَا لَمُهْتَدُوْنَ ﴿٤٩﴾ فَلَمَّا

ان سان جيئن بولي اٿس تو وٽ، بيشڪ اسان هدايت وارا ٿينداسون. پوءِ جڏهن

كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِذَا هُمْ يَنْكُثُوْنَ ﴿٥٠﴾ وَ نَادٰى فِرْعَوْنُ

ٽاريوسون انهن کان عذاب ته اهي وعدو ڀڃي ويا. ۽ پڙهو گهمايو فرعون

فِيْ قَوْمِهٖ قَالَ يٰقَوْمِ اَ لَيْسَ لِيْ مُلْكُ مِصْرَ وَ

پنهنجي قوم ۾ چيائين اي منهنجي قوم ڇا ناهي منهنجي بادشاهي مصر جي ۽

هٰذِهِ الْاَنْهٰرُ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِيْ ج اَ فَلَا تُبْصِرُوْنَ ﴿٥١﴾ ط اَمْ اَنَا

هي نهرون جو وهن ٿيون منهنجي هٺ هيٺ، ڇا توهان نه ٿا ڏسو. بلڪ آءٌ

خَيْرٌ مِّنْ هٰذَا الَّذِيْ هُوَ مَهِيْنٌ ٥ لا وَّ لَا يَكَادُ يُبِيْنُ ﴿٥٢﴾

بهتر آهيان هن کان جيڪو اهو ڪمزور آهي ۽ نه ٿو سگهي چٽو ڳالهائي.

فَلَوْلَاۤ اُلْقِيَ عَلَيْهِ اَسْوِرَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ اَوْ جَآءَ مَعَهُ الْمَلٰٓئِكَةُ

پوءِ ڇو نه وڌا ويا ان کي ڪنگڻ سون جا يا آيا ان سان ملائڪ

مُقْتَرِنِيْنَ ﴿٥٣﴾ فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهٗ فَاَطَاعُوْهُ ط اِنَّهُمْ

گڏجي. پوءِ بيوقوف بڻايائين پنهنجي ماڻهن کي پوءِ چيو ورتائون ان جو، اُهي

كَانُوْا قَوْمًا فٰسِقِيْنَ ﴿٥٤﴾ فَلَمَّاۤ اٰسَفُوْنَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ

هئا ماڻهو ڏوهاري. پوءِ جڏهن رنجايائون اسان کي ته بدلو ورتوسون انهن کان

فَاَغْرَقْنٰهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٥٥﴾ لا فَجَعَلْنٰهُمْ سَلَفًا وَّ مَثَلًا

۽ ٻوڙيوسون انهن سمورن کي. پوءِ ڪيوسون انهن کي اڳواڻ ٻاهه ڏي ۽ عبرت

لِّلْاٰخِرِيْنَ ﴿٥٦﴾ ع وَ لَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا اِذَا قَوْمُكَ

پوين لاءِ. ۽ جڏهن بيان ڪيو ويو ابن مريم جو قصو تڏهن تنهنجي قوم

ع ٥ ١١ ١١

مِنۡهُ يَصِدُّوۡنَ ﴿۵۷﴾ وَ قَالُوۡۤا ءَ اٰلِهَتُنَا خَيۡرٌ اَمۡ هُوَ ؕ مَا

ان تي شور مچايو. ۽ چيائون ڇا اسان جا الاھ بھتر آھن يا اُھو، رڳو

ضَرَبُوۡهُ لَكَ اِلَّا جَدَلًا ؕ بَلۡ هُمۡ قَوۡمٌ خَصِمُوۡنَ ﴿۵۸﴾ اِنۡ هُوَ

چيائون اھو تووٽ جھڳڙي لاءِ پر اھي ماڻھو آھن جھيڙيڪار. ① اھو عيسىٰ

اِلَّا عَبۡدٌ اَنۡعَمۡنَا عَلَيۡهِ وَ جَعَلۡنٰهُ مَثَلًا لِّبَنِيۡۤ اِسۡرَآءِيۡلَ ﴿۵۹﴾ ؕ

رڳو ٻانھو آھي مھرباني ڪئي سون جنھن تي ۽ ڪيوسون ان کي مثال ② بني اسرائيل لاءِ.

وَ لَوۡ نَشَآءُ لَجَعَلۡنَا مِنۡكُمۡ مَّلٰٓئِكَةً فِي الۡاَرۡضِ

۽ جيڪڏھن گھرون ھا تہ ڪريون ھا توھان مان ملائڪ زمين ۾

يَّخۡلُفُوۡنَ ﴿۶۰﴾ وَ اِنَّهٗ لَعِلۡمٌ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمۡتَرُنَّ

جو ٿين توھان جا پونير. ۽ بيشڪ اھو عيسىٰ جاڻ آھي قيامت جي ③ پوءِ نہ شڪ ڪريو

بِهَا وَ اتَّبِعُوۡنِ ؕ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسۡتَقِيۡمٌ ﴿۶۱﴾ وَ لَا

انھي ۾ ۽ تابعداري ڪريو منھنجي، اھو رستو سڌو آھي. ۽ نہ

يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيۡطٰنُ ۚ اِنَّهٗ لَكُمۡ عَدُوٌّ مُّبِيۡنٌ ﴿۶۲﴾ وَ لَمَّا

روڪي توھان کي شيطان، بيشڪ اھو توھان جو دشمن پڌرو آھي. ۽ جڏھن

جَآءَ عِيۡسٰى بِالۡبَيِّنٰتِ قَالَ قَدۡ جِئۡتُكُمۡ بِالۡحِكۡمَةِ

آندو عيسىٰ معجزن کي چيائين بيشڪ آندي اٿم توھان وٽ دانائي (انجيل)

وَ لِاُبَيِّنَ لَكُمۡ بَعۡضَ الَّذِيۡ تَخۡتَلِفُوۡنَ فِيۡهِ ۚ فَاتَّقُوا

۽ جيئن ٻڌايان توھان کي ڪجھ ان مان اختلاف ڪندا آھيو جنھن ۾، پوءِ ڊڄو

اللّٰهَ وَ اَطِيۡعُوۡنِ ﴿۶۳﴾ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ رَبِّيۡ وَ رَبُّكُمۡ

الله کان ۽ چيو مڃيو منھنجو. بيشڪ الله ئي منھنجو رب ۽ توھان جو رب آھي

فَاعۡبُدُوۡهُ ؕ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسۡتَقِيۡمٌ ﴿۶۴﴾ فَاخۡتَلَفَ الۡاَحۡزَابُ

پوءِ بندگي ڪريو ان جي، ھي رستو سڌو آھي. ④ پوءِ جھڳڙو ڪيو فرقن

مِنْ بَيْنِهِمْ ۚ فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ

پاڻ ۾ (١) پوءِ تباهي آهي انهن لاءِ جن ظلم ڪيا عذاب ڏينهن

اَلِيْمٍ ﴿٦٥﴾ هَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّا السَّاعَةَ اَنْ تَاْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَّ

دردناڪ جي ڪان. رڳو انتظار ٿا ڪن انهيءَ گهڙيءَ جو ته اچي انهن وٽ اوچتو ۽

هُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٦٦﴾ اَلْاَخِلَّآءُ يَوْمَئِذٍۭ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ

اهي بي خبر هجن. سڀ دوست تنهن ڏينهن هڪ ٻئي جا دشمن ٿيندا

اِلَّا الْمُتَّقِيْنَ ﴿٦٧﴾ؑ يٰعِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَ لَآ

سواءِ پرهيزگارن جي. اي منهنجا ٻانهؤ! ناهي ڪوئي ڀؤ توهان تي اڄ ڏينهن ۽ نڪي

اَنْتُمْ تَحْزَنُوْنَ ﴿٦٨﴾ۚ اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاٰيٰتِنَا وَ كَانُوْا مُسْلِمِيْنَ ﴿٦٩﴾ۚ

توهان ڏکارا ٿيندؤ. اهي جن يقين رکيو اسان جي آيتن تي ۽ هئا فرمانبردار.

اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ اَنْتُمْ وَ اَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُوْنَ ﴿٧٠﴾ يُطَافُ

داخل ٿيو بهشت ۾ توهان ۽ توهان جون زالون، خوش ڪيا ويندؤ. ڦيرايون وينديون

عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ وَّ اَكْوَابٍ ۚ وَ فِيْهَا مَا تَشْتَهِيْهِ

انهن تي ٿالهيون سونيون ۽ پيالا، ۽ اُتي آهي اهو جو گهرنديون ان کي

الْاَنْفُسُ وَ تَلَذُّ الْاَعْيُنُ ۚ وَ اَنْتُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٧١﴾ۚ وَ تِلْكَ

دليون ۽ نرنديون اکيون، (٢) ۽ توهان اتي هميشه رهندؤ. ۽ هي

الْجَنَّةُ الَّتِيْۤ اُوْرِثْتُمُوْهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٧٢﴾ لَكُمْ

بهشت آهي جو ڏنو ويو توهان کي هن ڪري جو توهان عمل ڪندا هئا. اوهان لاءِ

فِيْهَا فَاكِهَةٌ كَثِيْرَةٌ مِّنْهَا تَاْكُلُوْنَ ﴿٧٣﴾ اِنَّ الْمُجْرِمِيْنَ

اُتي ميوا گهڻا آهن جن مان کائيندؤ. بيشڪ ڏوهاري

فِيْ عَذَابِ جَهَنَّمَ خٰلِدُوْنَ ﴿٧٤﴾ۖۚ لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ وَ هُمْ فِيْهِ

دوزخ جي عذاب ۾ هميشه رهندڙ آهن. نه هلڪو ڪبو انهن کان ۽ اهي ان ۾

مُبْلِسُوْنَ ۝٧٥ ۚ وَ مَا ظَلَمْنٰهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْا هُمُ الظّٰلِمِيْنَ ۝٧٦

نااميد ٿي رهندا. ۽ نه ظلم ڪيو اسان انهن تي پر هئا اهي ظلم ڪندڙ.

وَ نَادَوْا يٰمٰلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ؕ قَالَ اِنَّكُمْ مّٰكِثُوْنَ ۝٧٧

۽ سڏيندا او مالڪ! ❶ موت آڻي اسان تي تنهنجو رب، اهو چوندو بيشڪ اوهان رهڻ وارا آهيو.

لَقَدْ جِئْنٰكُمْ بِالْحَقِّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كٰرِهُوْنَ ۝٧٨

بيشڪ آندو سون توهان ڏي سچو دين پر گهڻا توهان مان حق کان نفرت ڪندڙ آهن.

اَمْ اَبْرَمُوْٓا اَمْرًا فَاِنَّا مُبْرِمُوْنَ ۝٧٩ ۚ اَمْ يَحْسَبُوْنَ اَنَّا

ڇا انهن رٿيو هيو ڪو ڪم پوءِ اسين به رٿ ڪندڙ آهيون. ڇا سمجهن ٿا اهي ته اسين

لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَ نَجْوٰىهُمْ ؕ بَلٰى وَ رُسُلُنَا لَدَيْهِمْ

نه ٿا ٻڌون راز انهن جو ۽ صلاح انهن جي، هائو ۽ ملائڪ اسان جا انهن وٽ

يَكْتُبُوْنَ ۝٨٠ قُلْ اِنْ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ وَلَدٌ ۖۗ فَاَنَا اَوَّلُ

لکن ٿا. چئو جيڪڏهن هجي ها الله کي ڪو ٻار، ته آءٌ هجان ها پهريون

الْعٰبِدِيْنَ ۝٨١ سُبْحٰنَ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ

پوڄا ڪندڙ. ❷ پاڪ آهي پروردگار آسمانن ۽ زمين جو مالڪ عرش جو

عَمَّا يَصِفُوْنَ ۝٨٢ فَذَرْهُمْ يَخُوْضُوْا وَ يَلْعَبُوْا حَتّٰى يُلٰقُوْا

ان کان جو اهي بيان ٿا ڪن. پوءِ ڇڏ انهن کي ته جهاڳن ۽ راند ڪن جيستائين پهچن

يَوْمَهُمُ الَّذِيْ يُوْعَدُوْنَ ۝٨٣ وَ هُوَ الَّذِيْ فِي السَّمَآءِ

پنهنجي ڏينهن ان کي جنهن جو ڪين وعدو ڏنيل آهي. ۽ اِهو اُهو آهي جو آسمان ۾

اِلٰهٌ وَّ فِي الْاَرْضِ اِلٰهٌ ؕ وَ هُوَ الْحَكِيْمُ الْعَلِيْمُ ۝٨٤ وَ

حاڪم آهي ۽ زمين ۾ حاڪم آهي ۽ اُهو حڪمت وارو علم وارو آهي. ۽

تَبٰرَكَ الَّذِيْ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا ۚ

برڪت وارو آهي اُهو جنهن لاءِ آهي حڪومت آسمانن ۽ زمين جي ۽ جيڪي ٻنهي جي وچ ۾ آهي،

وَ عِنْدَهٗ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿۸۵﴾ وَ لَا

۽ ان وٽ ئي آهي خبر قيامت جي، ۽ انهيءَ ڏانهن موٽايا ويندؤ. ۽ نہ

يَمْلِكُ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهِ الشَّفَاعَةَ اِلَّا مَنْ

ڪري سگهندا اُهي جن کي پڪارين ٿا الله کان سواءِ سفارش مگر جنهن

شَهِدَ بِالْحَقِّ وَ هُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿۸۶﴾ وَ لَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ

شاهدي ڏني سچي ۽ اهي علم رکن ٿا. ۽ جيڪڏهن پُڇا ڪندين انهن کان تہ ڪنهن

خَلَقَهُمْ لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ فَاَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ﴿۸۷﴾ لا وَ قِيْلِهٖ

خلقيو اٿن تہ ضرور چوندا الله پوءِ ڪيڏانهن ٿا ابتا وڃن. قسم رسول جي چوڻ جو ❶

يٰرَبِّ اِنَّ هٰۤؤُلَآءِ قَوْمٌ لَّا يُؤْمِنُوْنَ ﴿۸۸﴾ م فَاصْفَحْ

تہ اي رب هي اهي ماڻهو آهن جيڪي نہ ٿا ايمان آڻن. پوءِ (اي رسول) منهن موڙ

عَنْهُمْ وَ قُلْ سَلٰمٌ ط فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ﴿۸۹﴾ ع

انهن کان ۽ چؤ سلام ٿيو، پوءِ اجهو اهي ڄاڻي وٺندا.

سُوْرَةُ الدُّخَانِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ تِسْعٌ وَّخَمْسُوْنَ اٰيَةً وَّثَلٰثُ رُكُوْعَاتٍ

سورت دخان مڪي آهي ۽ اها اُٺونجاهہ آيتون ۽ ٽي رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان. ❷

حٰمٓ ﴿۱﴾ ۚ وَ الْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ ﴿۲﴾ لا اِنَّآ اَنْزَلْنٰهُ فِيْ لَيْلَةٍ مُّبٰرَكَةٍ

حٰمٓ. قسم آهي ڪتاب پڌري جو. بيشڪ اسان لاٿو ان کي رات ٻلاري ۾ ❸

اِنَّا كُنَّا مُنْذِرِيْنَ ﴿۳﴾ فِيْهَا يُفْرَقُ كُلُّ اَمْرٍ

بيشڪ اسان ئي ڊيڄاريندڙ آهيون. انهيءَ (رات) ۾ طئي ڪيو ويندو آهي هر ڪم

حَكِيْمٍ ﴿۴﴾ لا اَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا ط اِنَّا كُنَّا مُرْسِلِيْنَ ﴿۵﴾ ۚ

حڪمت وارو. ❹ حڪم ڪيل اسان جي طرفان، بيشڪ اسان ئي رسول موڪليندڙ آهيون.

رَحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ ط اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿٦﴾ لا رَبِّ

ٻاجھ آهي تنهنجي پاليندڙ جي، بيشڪ اهو ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. جو پاليندڙ آهي

السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا م اِنْ كُنْتُمْ

آسمانن ۽ زمين جو ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي، جيڪڏهن آهيو اوهين

مُّوْقِنِيْنَ ﴿٧﴾ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيٖ وَ يُمِيْتُ ط رَبُّكُمْ

يقين ڪندڙ. ناهي ڪو حاڪم مگر اهوئي، جياري ٿو ۽ ماري ٿو، رب اوهان جو

وَ رَبُّ اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٨﴾ بَلْ هُمْ فِيْ شَكٍّ يَّلْعَبُوْنَ ﴿٩﴾

۽ رب اوهان جي ابن ڏاڏن اڳين جو. پر اهي شڪ ۾ راند ڪن ٿا.

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَاْتِي السَّمَآءُ بِدُخَانٍ مُّبِيْنٍ ﴿١٠﴾ لا يَّغْشَى

پوءِ جاچ ان ڏينهن کي جو آڻيندو آسمان دونهون پڌرو. ❶ ڍڪيندو

النَّاسَ ط هٰذَا عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١١﴾ رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ

ماڻهن کي، هي عذاب دردناڪ آهي. اي رب اسان جا ٽار اسان کان عذاب

اِنَّا مُؤْمِنُوْنَ ﴿١٢﴾ اَنّٰى لَهُمُ الذِّكْرٰى وَقَدْ جَآءَهُمْ

بيشڪ اسان يقين ڪندڙ آهيون. ڪيئن انهن کي نصيحت ٿيندي حالانڪ آيو انهن وٽ

رَسُوْلٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٣﴾ لا ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَ قَالُوْا مُعَلَّمٌ مَّجْنُوْنٌ ﴿١٤﴾ م

رسول بيان ڪندڙ. پوءِ منهن موڙيائون ان کان ۽ چيائون اهو پڙهايل آهي چريو آهي. ❷

اِنَّا كَاشِفُوا الْعَذَابِ قَلِيْلًا اِنَّكُمْ عَآئِدُوْنَ ﴿١٥﴾ م يَوْمَ

بيشڪ اسين عذاب ٽاريندڙ آهيون ڪجھ ته اوهين وري موٽندڙ آهيون. جنهن ڏينهن

نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرٰى ج اِنَّا مُنْتَقِمُوْنَ ﴿١٦﴾ وَ لَقَدْ

اسان پڪڙينداسون وڏي، پڪڙ ته اسان بدلو وٺنداسون. ۽ يقينن

فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَ جَآءَهُمْ رَسُوْلٌ كَرِيْمٌ ﴿١٧﴾ لا

اسان آزمايو آهي انهن کان اڳ فرعون جي قوم کي ۽ آيو انهن وٽ رسول سڳورو.

اَنْ اَدُّوْٓا اِلَیَّ عِبَادَ اللّٰهِ ؕ اِنِّیْ لَكُمْ رَسُوْلٌ

ته حوالي ڪريو مون ڏانهن الله جا ٻانها، بيشڪ مون آهيان توهان جو رسول

اَمِیْنٌ ﴿۱۸﴾ وَّ اَنْ لَّا تَعْلُوْا عَلَی اللّٰهِ ۚ اِنِّیْۤ اٰتِیْكُمْ بِسُلْطٰنٍ

امانتدار. ۽ هي ته نه وڏائي ڪريو الله تي، بيشڪ آءٌ آڻيان ٿو توهان وٽ دليل

مُّبِیْنٍ ﴿۱۹﴾ وَ اِنِّیْ عُذْتُ بِرَبِّیْ وَ رَبِّكُمْ اَنْ تَرْجُمُوْنِ ﴿۲۰﴾

پڌرو. ۽ مان پناهه ورتي پنهنجي رب ۽ توهان جي رب جي جو پٿرهڻو مون کي.

وَ اِنْ لَّمْ تُؤْمِنُوْا لِیْ فَاعْتَزِلُوْنِ ﴿۲۱﴾ فَدَعَا رَبَّهٗۤ

۽ جيڪڏهن نه ٿا مڃيو مون کي ته پاسو ڪريو مون کان. پوءِ سڏيائين پنهنجي رب کي

اَنَّ هٰۤؤُلَآءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُوْنَ ﴿۲۲﴾ فَاَسْرِ بِعِبَادِیْ لَیْلًا

ته بيشڪ هي ماڻهو ڏوهاري آهن. پوءِ وٺي هل منهنجي ٻانهن کي راتو واهه

اِنَّكُمْ مُّتَّبَعُوْنَ ﴿۲۳﴾ وَ اتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا ؕ اِنَّهُمْ جُنْدٌ

يقينن اوهين ڪيڙا تل هوندؤ. ۽ ڇڏ سمنڊ کي بيٺل، بيشڪ اهو لشڪر آهي

مُّغْرَقُوْنَ ﴿۲۴﴾ كَمْ تَرَكُوْا مِنْ جَنّٰتٍ وَّ عُیُوْنٍ ﴿۲۵﴾ وَّ زُرُوْعٍ وَّ

ٻُڏڻ وارو. ڪيترائي ڇڏيائون باغ ۽ چشما. ۽ پوکون ۽

مَقَامٍ كَرِیْمٍ ﴿۲۶﴾ وَّ نَعْمَةٍ كَانُوْا فِیْهَا فٰكِهِیْنَ ﴿۲۷﴾ كَذٰلِكَ ۚ

جايون سُٺيون. ۽ آرام، هئا جنهن ۾ مزا ماڻيندڙ. ❶ اهڙي طرح،

وَ اَوْرَثْنٰهَا قَوْمًا اٰخَرِیْنَ ﴿۲۸﴾ فَمَا بَكَتْ عَلَیْهِمُ السَّمَآءُ

وارث ڪيوسون انهن جو قوم ٻيءَ کي. پوءِ نه رنو انهن تي آسمان

وَ الْاَرْضُ وَ مَا كَانُوْا مُنْظَرِیْنَ ﴿۲۹﴾ وَ لَقَدْ نَجَّیْنَا بَنِیْۤ اِسْرَآءِیْلَ

۽ زمين ۽ نه هئا دير ڏنل. ❷ ۽ بيشڪ ڇڏايوسون بني اسرائيل کي

مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِیْنِ ﴿۳۰﴾ مِنْ فِرْعَوْنَ ؕ اِنَّهٗ كَانَ عَالِیًا

عذاب ذليل ڪندڙ، فرعون جي کان، اهو هئو وڏائي خور

مِّنَ الْمُسْرِفِيْنَ ﴿٣١﴾ وَلَقَدِ اخْتَرْنٰهُمْ عَلٰى عِلْمٍ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿٣٢﴾ج

حد ٽپندڙن مان. بيشڪ اسان پسند ڪيو انهن کي ڄاڻي سڄاڻي جهان وارن تي.

وَ اٰتَيْنٰهُمْ مِّنَ الْاٰيٰتِ مَا فِيْهِ بَلٰٓؤٌا مُّبِيْنٌ ﴿٣٣﴾ اِنَّ

۽ ڏنيون سون انهن کي نشانيون جن ۾ هئي آزمائش پڌري. بيشڪ

هٰٓؤُلَآءِ لَيَقُوْلُوْنَ ﴿٣٤﴾لا اِنْ هِيَ اِلَّا مَوْتَتُنَا الْاُوْلٰى

اِهي (مڪي وارا) چون ٿا. نه آهي اِهو مگر مرڻ اسان جو پهريون پيرو

وَ مَا نَحْنُ بِمُنْشَرِيْنَ ﴿٣٥﴾ فَاْتُوْا بِاٰبَآئِنَآ اِنْ كُنْتُمْ

۽ نڪي اسين اٿاريا وينداسون. ❶ پوءِ آڻيو اسان جي ابن ڏاڏن کي جي آهيو

صٰدِقِيْنَ ﴿٣٦﴾ اَهُمْ خَيْرٌ اَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ لا وَّ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ط

سچا. ڇا اهي بهتر آهن يا قوم تبع جي ❷ ۽ جيڪي انهن کان اڳ هئا،

اَهْلَكْنٰهُمْ ز اِنَّهُمْ كَانُوْا مُجْرِمِيْنَ ﴿٣٧﴾ وَ مَا خَلَقْنَا

برباد ڪيوسون انهن کي، بيشڪ اهي هئا ڏوهاري. ۽ نه پيدا ڪيوسون

السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا لٰعِبِيْنَ ﴿٣٨﴾ مَا

آسمانن ۽ زمين کي ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي راند ڪندي. رڳو

خَلَقْنٰهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٩﴾

پيدا ڪيوسون انهن کي حق سان پر ڪيترا انهن مان نه ٿا ڄاڻن.

اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيْقَاتُهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٤٠﴾لا يَوْمَ لَا يُغْنِيْ

بيشڪ ڏينهن فيصلي جو وقت مقرر آهي سيني لاءِ. تنهن ڏينهن نه ڪم ايندو

مَوْلًى عَنْ مَّوْلًى شَيْئًا وَّ لَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿٤١﴾لا اِلَّا مَنْ

ڪوئي دوست ڪنهن دوست کي ڪجهه ۽ نڪي اهي مدد ڪيا ويندا. مگر جنهن تي

رَّحِمَ اللّٰهُ ط اِنَّهٗ هُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿٤٢﴾ع اِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّوْمِ ﴿٤٣﴾لا

رحم ڪري الله ۾ ❸ بيشڪ اهو زبردست رحم وارو آهي. بيشڪ وڻ ٿوهر جو،

ع ٢ ١٣ ١٥

طَعَامُ الْاَثِيْمِ ﴿٤٤﴾ كَالْمُهْلِ ۚ يَغْلِيْ فِي الْبُطُوْنِ ﴿٤٥﴾ كَغَلْيِ

آهي کاڌو ڏوھاريءَ جو. رجايل ٽامي وانگر، ٽھڪندو پيٽن ۾، جيئن ٽھڪي

الْحَمِيْمِ ﴿٤٦﴾ خُذُوْهُ فَاعْتِلُوْهُ اِلٰى سَوَآءِ الْجَحِيْمِ ﴿٤٧﴾ ثُمَّ صُبُّوْا

گرم پاڻي. وٺوس پوءِ ڌڪو ڏيوس وچ دوزخ ۾، پوءِ پرٽيو

فَوْقَ رَاْسِهٖ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيْمِ ﴿٤٨﴾ ذُقْ ۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ

ان جي سر مٿان عذاب گرم پاڻيءَ جو. چکُ، بيشڪ تون آهين عزت وارو

الْكَرِيْمُ ﴿٤٩﴾ اِنَّ هٰذَا مَا كُنْتُمْ بِهٖ تَمْتَرُوْنَ ﴿٥٠﴾ اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ

سردار. بلاشڪ ھي اھو آھي جنھن ۾ توھان شڪ ڪندا ھئا. يقينن پرھيزگار آھن

فِيْ مَقَامٍ اَمِيْنٍ ﴿٥١﴾ فِيْ جَنّٰتٍ وَّ عُيُوْنٍ ﴿٥٢﴾ يَّلْبَسُوْنَ مِنْ سُنْدُسٍ

گھر امن واري ۾، باغن ۽ چشمن ۾. پھريندا پَٽُ

وَّ اِسْتَبْرَقٍ مُّتَقٰبِلِيْنَ ﴿٥٣﴾ كَذٰلِكَ ۗ وَ زَوَّجْنٰهُمْ بِحُوْرٍ

۽ پٽيھر ❶ ويھندا آمھون سامھون. اھڙي طرح، ۽ پرڻائيندا سون انھن کي پوريون

عِيْنٍ ﴿٥٤﴾ يَدْعُوْنَ فِيْهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ اٰمِنِيْنَ ﴿٥٥﴾ لَا يَذُوْقُوْنَ

وڏين اکين واريون. گھرائيندا اتي ھر ميوو قرار سان. نہ چکندا

فِيْهَا الْمَوْتَ اِلَّا الْمَوْتَةَ الْاُوْلٰى ۚ وَ وَقٰهُمْ عَذَابَ الْجَحِيْمِ ﴿٥٦﴾

اتي موت سواءِ موت پھرين جي، ۽ بچايائين انھن کي دوزخ جي عذاب کان.

فَضْلًا مِّنْ رَّبِّكَ ؕ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿٥٧﴾

مھرباني آھي تنھنجي رب جي، ئي آھي اھا ڪاميابي وڏي.

فَاِنَّمَا يَسَّرْنٰهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٥٨﴾

پوءِ بيشڪ سولو ڪيو سون قرآن تنھنجي ٻولي ۾ جيئن اھي سمجھن.

فَارْتَقِبْ اِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُوْنَ ﴿٥٩﴾ ع

پوءِ انتظار ڪر بيشڪ اھي بہ انتظار ڪندڙ آھن.

ع ١٧ ٣ ١٦ — مع ١٢ عند المتأخرين ١٢

سُوۡرَۃُ الۡجَاثِیَۃِ مَکِّیَّۃٌ وَّهِيَ سَبۡعٌ وَّثَلٰثُوۡنَ اٰیَۃً وَّاَرۡبَعُ رُکُوۡعَاتٍ

سورت جاثيہ مکي آهي ۽ اها ستٽيهہ آيتون ۽ چار رکوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

حٰمٓ ① تَنۡزِیۡلُ الۡکِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الۡعَزِیۡزِ الۡحَکِیۡمِ ② اِنَّ

حٰمٓ. نازل ڪرڻ ڪتاب جو آهي الله زبردست حڪمت واري طرفان. ❶ بيشڪ

فِی السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ لَاٰیٰتٍ لِّلۡمُؤۡمِنِیۡنَ ③ وَ فِیۡ خَلۡقِکُمۡ

آسمانن ۽ زمين ۾ گهڻا نشان آهن مڃيندڙن لاءِ. ❷ ۽ پيدا ڪرڻ توهان جي ۾

وَ مَا یَبُثُّ مِنۡ دَآبَّۃٍ اٰیٰتٌ لِّقَوۡمٍ یُّوۡقِنُوۡنَ ④ وَ

۽ اهي جيڪي پکيڙيائين جانور تن ۾ نشانيون آهن ماڻهن لاءِ جي يقين ڪن ٿا. ۽

اخۡتِلَافِ الَّیۡلِ وَ النَّهَارِ وَ مَاۤ اَنۡزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَآءِ

بدلجڻ رات ۽ ڏينهن جي ۾ ۽ جيڪي لاٿو الله آسمان مان

مِنۡ رِّزۡقٍ فَاَحۡیَا بِهِ الۡاَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَا وَ تَصۡرِیۡفِ

رزق پوءِ جيئرو ڪيائين ان سان ڌرتي کي بعد غير آباد ٿيڻ جي ۽ ڦير گهير

الرِّیٰحِ اٰیٰتٌ لِّقَوۡمٍ یَّعۡقِلُوۡنَ ⑤ تِلۡکَ اٰیٰتُ اللّٰهِ نَتۡلُوۡهَا

هوائن جي ۾ نشانيون آهن ماڻهن لاءِ جي سمجهن ٿا. اِهي آهن آيتون الله جون پڙهون ٿا

عَلَیۡکَ بِالۡحَقِّ ۚ فَبِاَیِّ حَدِیۡثٍۭ بَعۡدَ اللّٰهِ وَ اٰیٰتِهٖ

توتي صحيح پوءِ ڪهڙي ڳالهه تي الله ۽ ان جي آيتن کان پوءِ

یُؤۡمِنُوۡنَ ⑥ وَیۡلٌ لِّکُلِّ اَفَّاکٍ اَثِیۡمٍ ⑦ یَّسۡمَعُ اٰیٰتِ اللّٰهِ

ايمان آڻيندا. تباهي آهي هر هڪ ڪوڙ ناهيندڙ ڏوهاري لاءِ. اهو ٻڌي ٿو آيتون الله جون

تُتۡلٰی عَلَیۡهِ ثُمَّ یُصِرُّ مُسۡتَکۡبِرًا کَاَنۡ لَّمۡ یَسۡمَعۡهَا ۚ

جو پڙهجن ٿيون مٿس پوءِ ضد ڪري ٿو وڏائي ڪندي جڻڪ نہ ٻڌائين اهي ❸

فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٨﴾ وَ اِذَا عَلِمَ مِنْ اٰيٰتِنَا شَيْـًٔا

پوءِ خبر ڏِج انهيءَ کي عذاب ڏکائيندڙ جي. ۽ جڏهن ڄاڻي ٿو اسان جي آيتن مان ڪجهه

اِتَّخَذَهَا هُزُوًا ؕ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿٩﴾

تہ وٺي ٿو انهن کي مسخري ڪري، اُهي آهن جن لاءِ عذاب خوار ڪندڙ آهي.

مِنْ وَّرَآئِهِمْ جَهَنَّمُ ۚ وَ لَا يُغْنِيْ عَنْهُمْ مَّا كَسَبُوْا شَيْـًٔا

انهن جي پريان دوزخ آهي، ۽ نہ ڪم ايندو انهن کي جيڪي ڪمايائون ڪجھ بہ

وَّ لَا مَا اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَوْلِيَآءَ ۚ وَ لَهُمْ عَذَابٌ

۽ نڪي اهي جن کي ورتائون الله کان سواءِ دوست ڪري، ۽ انهن لاءِ آهي عذاب

عَظِيْمٌ ﴿١٠﴾ ؕ هٰذَا هُدًى ۚ وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ

وڏو. هيءَ هدايت آهي، ۽ جن نہ مڃيون نشانيون پنهنجي رب جون انهن لاءِ

عَذَابٌ مِّنْ رِّجْزٍ اَلِيْمٌ ﴿١١﴾ ع اَللّٰهُ الَّذِيْ سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ

عذاب آهي ڪڙڪي وارو دردناڪ. الله اهو آهي جنهن تابع ڪيو توهان لاءِ سمنڊ

لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيْهِ بِاَمْرِهٖ وَ لِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ وَ

جيئن هلن ٻيڙيون ان ۾ سندس حڪم سان (١) ۽ جيئن طلب ڪريو سندس فضل کي ۽

لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿١٢﴾ ۚ وَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمٰوٰتِ وَ

مَنَ توهان شڪر ڪريو. ۽ ڪم ۾ لڳايائين توهان لاءِ جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽

مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا مِّنْهُ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ

جيڪي زمين ۾ آهي سڀ پنهنجي طرفان، بيشڪ ان ۾ نشانيون آهن ماڻهن لاءِ

يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿١٣﴾ قُلْ لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يَغْفِرُوْا لِلَّذِيْنَ لَا

جيڪي سوچ ڪن. (اي نبي) چؤ انهن کي جن ايمان آندو تہ ڇڏي ڏين انهن کي جي نہ

يَرْجُوْنَ اَيَّامَ اللّٰهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿١٤﴾

تا اميد رکن الله جي ڏينهن جي جيئن اهو بدلو ڏئي ماڻهن کي ان جو جيڪي ڪندا هئا.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهٖ ۚ وَ مَنْ اَسَآءَ فَعَلَيْهَا ۫

جيڪو ڪم ڪندو چڱو سو پنهنجي لاءِ ۽ جيڪو بڇڙائي ڪندو تہ ان تي آهي (1)

ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُوْنَ ﴿۱۵﴾ وَ لَقَدْ اٰتَيْنَا بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ

پوءِ طرف پنهنجي رب جي موٽايا ويندو. ۽ يقينن ڏنوسون بني اسرائيل کي

الْكِتٰبَ وَ الْحُكْمَ وَ النُّبُوَّةَ وَ رَزَقْنٰهُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ وَ

ڪتاب ۽ حڪومت ۽ نبوت ۽ رزق ڏنوسون انهن کي سنين شين مان ۽

فَضَّلْنٰهُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿۱۶﴾ وَ اٰتَيْنٰهُمْ بَيِّنٰتٍ مِّنَ الْاَمْرِ ۚ

ڀلائي ڏني سون ڪين جهان وارن تي. ۽ ڏناسون انهن کي چٽا حڪم،

فَمَا اخْتَلَفُوْٓا اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ ۙ بَغْيًاۢ

پوءِ نہ جهيڙو ڪيائون مگر ان ڪان پوءِ جو آئي وٽن ڄاڻ ضد ڪندي

بَيْنَهُمْ ؕ اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِيْ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ

پاڻ ۾، بيشڪ رب تنهنجو فيصلو ڪندو انهن جي وچ ۾ قيامت ڏينهن جنهن ۾ جو اهي

يَخْتَلِفُوْنَ ﴿۱۷﴾ ثُمَّ جَعَلْنٰكَ عَلٰى شَرِيْعَةٍ مِّنَ الْاَمْرِ فَاتَّبِعْهَا

جهيڙو ڪندا هئا. پوءِ رکيوسون توکي شريعت جي ڪم تي پوءِ هَلُ ان تي

وَ لَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿۱۸﴾ اِنَّهُمْ لَنْ يُّغْنُوْا

۽ نہ ڪڏ لڳ خواهشن انهن جي تي جيڪي نہ ٿا ڄاڻن. بلڪل اهي نہ ٽاريندا

عَنْكَ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ؕ وَ اِنَّ الظّٰلِمِيْنَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۚ

تو تان الله کان ڪجهہ، ۽ بيشڪ ظالم سنگتي آهن هڪ ٻئي جا،

وَ اللّٰهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِيْنَ ﴿۱۹﴾ هٰذَا بَصَآئِرُ لِلنَّاسِ وَ هُدًى وَّ

۽ الله ساٿي آهي پرهيزگارن جو. (2) هي سمجهاڻيون آهن ماڻهن لاءِ ۽ هدايت ۽

رَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّوْقِنُوْنَ ﴿۲۰﴾ اَمْ حَسِبَ الَّذِيْنَ اجْتَرَحُوا

رحمت ماڻهن لاءِ جيڪي يقين ڪن ٿا. ڇا سمجهيو آهي انهن جن ڪيون

السَّيِّاٰتِ اَنْ نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۙ

بڇڙايون ته ڪنداسون ڪين برابر انهن سان جن ايمان آندو ۽ ڪيا ڪم چڱا

ع ٢ / ١٠ / ١٨ سَوَآءً مَّحْيَاهُمْ وَ مَمَاتُهُمْ ۭ سَآءَ مَا يَحْكُمُوْنَ ﴿٢١﴾ ع وَ

هڪ جهڙو سندن جيئڻ ۽ سندن مرڻ، بڇڙو آهي جيڪي فيصلو ڪن ٿا. ۽

خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَ لِتُجْزٰى كُلُّ

پيدا ڪيو الله آسمانن ۽ زمين کي رِٿَ سان ۽ جيئن بدلو ڏنو وڃي هر

نَفْسٍۭ بِمَا كَسَبَتْ وَ هُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿٢٢﴾ اَ فَرَءَيْتَ مَنِ

شخص کي پنهنجي ڪمائي جو ۽ اهي نه ظلم ڪيا ويندا. ڇا پوءِ تو ڏٺو اهو

اتَّخَذَ اِلٰهَهٗ هَوٰىهُ وَ اَضَلَّهُ اللّٰهُ عَلٰى عِلْمٍ

جنهن بڻايو پنهنجو خدا پنهنجي خواهش کي ۽ گمراهه ڪيو ڪيس الله . سمجهه هوندي

وَّ خَتَمَ عَلٰى سَمْعِهٖ وَ قَلْبِهٖ وَ جَعَلَ عَلٰى بَصَرِهٖ غِشٰوَةً ۭ

۽ مُهر هنيائين ان جي ڪنن تي ۽ ان جي دل تي ۽ وڌائين ان جي اکين تي پردو،

فَمَنْ يَّهْدِيْهِ مِنْۢ بَعْدِ اللّٰهِ ۭ اَ فَلَا تَذَكَّرُوْنَ ﴿٢٣﴾ وَ قَالُوْا

پوءِ ڪير آهي جو هدايت ڪندس الله کان سواءِ، ڇا پوءِ نه ٿا سمجهو. ۽ چيائون

مَا هِيَ اِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوْتُ وَ نَحْيَا وَ مَا

ناهي اهو مگر جيئڻ اسان جو دنيا وارو مرندا آهيون ۽ جيئندا آهيون ۽ نه

يُهْلِكُنَآ اِلَّا الدَّهْرُ ۚ وَ مَا لَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ

ٿو ماري اسان کي مگر زمانو، ❶ حالانڪ نه آهي انهن کي اِنَ جي ڪا

عِلْمٍ ۚ اِنْ هُمْ اِلَّا يَظُنُّوْنَ ﴿٢٤﴾ وَ اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا

خبر، رڳو اهي گمان ٿا ڪن. ۽ جڏهن پڙهجن ٿيون مٿن آيتون اسان جون

بَيِّنٰتٍ مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ اِلَّآ اَنْ قَالُوا ائْتُوْا بِاٰبَآئِنَآ

پڌريون ته نه آهي دليل انهن جو مگر چيائون ته آڻيو اسان جي ابن ڏاڏن کي

اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝٢٥ قُلِ اللّٰهُ يُحْيِيْكُمْ ثُمَّ
جيڪڏهن اوهين سچا آهيو. چؤ (اي نبي) الله جياري ٿو توهان کي پوءِ
يُمِيْتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيْهِ
ماريندو توهان کي پوءِ گڏ ڪندو توهان کي قيامت جي ڏينهن ناهي ڪو شڪ ان ۾
وَ لٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝٢٦ وَ لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ
پر ڪيترا ماڻهو نہ ٿا سمجهن. ۽ الله لاءِ بادشاهي آهي آسمانن ۽
الْاَرْضِ ؕ وَ يَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَّخْسَرُ الْمُبْطِلُوْنَ ۝٢٧
زمين جي، ۽ جنهن ڏينهن قائم ٿيندي قيامت تنهن ڏينهن خوار ٿيندا ڪوڙ هٽندڙ.
وَ تَرٰى كُلَّ اُمَّةٍ جَاثِيَةً ۫ كُلُّ اُمَّةٍ تُدْعٰٓى
۽ ڏسندين هر ٽولي کي گوڏن ڀر، هر ٽولو سڏيو ويندو
اِلٰى كِتٰبِهَا ؕ اَلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝٢٨
پنهنجي عمل نامي ڏي، اڄ اوهان کي بدلو ڏنو ويندو اهو جيڪي اوهان عمل ڪندا هئا.
هٰذَا كِتٰبُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ ؕ اِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ
هي دفتر اسان جو ڳالهائي ٿو توهان تي سچ، بيشڪ اسين لکندا هئاسون ❶
مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝٢٩ فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا
جيڪي اوهان عمل ڪندا هئا. پوءِ جن يقين ڪيو ۽ ڪيائون
الصّٰلِحٰتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِيْ رَحْمَتِهٖ ؕ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ
چڱا ڪم تہ داخل ڪندو انهن کي سندن رب پنهنجي رحمت ۾، اها ئي ڪاميابي
الْمُبِيْنُ ۝٣٠ وَ اَمَّا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۫ اَ فَلَمْ تَكُنْ اٰيٰتِيْ تُتْلٰى
پڌري آهي. ۽ جن انڪار ڪيو، ڇا نہ هيون آيتون منهنجون تلاوت ڪيل
عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِيْنَ ۝٣١ وَ اِذَا قِيْلَ
توهان تي پوءِ توهان وڏائي ڪئي ۽ هئا توهان ماڻهو ڏوهاري. ۽ جڏهن چيو ويو

اِنَّ وَعۡدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّ السَّاعَةُ لَا رَيۡبَ فِيۡهَا قُلۡتُمۡ

بيشڪ وعدو الله جو سچو آهي ۽ قيامت ناهي ڪو شڪ ان ۾ توهان چيو

مَّا نَدۡرِيۡ مَا السَّاعَةُ ۙ اِنۡ نَّظُنُّ اِلَّا ظَنًّا وَّ مَا

نہ ٿا ڄاڻون تہ ڇا آهي قيامت؟ رڳو اسين ان کي ڀانيون ٿا خيال ۽ نہ آهيون

نَحۡنُ بِمُسۡتَيۡقِنِيۡنَ ﴿٣٢﴾ وَ بَدَا لَهُمۡ سَيِّاٰتُ مَا عَمِلُوۡا وَ

اسين يقين ڪندڙ. ۽ ظاهر ٿينديون انهن تي خرابيون سندن عملن جون ۽

حَاقَ بِهِمۡ مَّا كَانُوۡا بِهٖ يَسۡتَهۡزِءُوۡنَ ﴿٣٣﴾ وَ قِيۡلَ الۡيَوۡمَ

پئجي ويندو انهن تي اهو جنهن تي ٺوڪون ڪندا هئا. ۽ چيو ويندو اڄ

نَنۡسٰٮكُمۡ كَمَا نَسِيۡتُمۡ لِقَآءَ يَوۡمِكُمۡ هٰذَا وَ

وساريون ٿا اوهان کي جيئن وساريو توهان ملاقات پنهنجي هن ڏينهن جي کي ۽

مَاۡوٰٮكُمُ النَّارُ وَ مَا لَكُمۡ مِّنۡ نّٰصِرِيۡنَ ﴿٣٤﴾ ذٰلِكُمۡ بِاَنَّكُمُ

جاءِ توهان جي باهہ آهي ۽ نہ آهي توهان لاءِ ڪو مددگار. اِهو هن ڪري

اتَّخَذۡتُمۡ اٰيٰتِ اللّٰهِ هُزُوًا وَّ غَرَّتۡكُمُ الۡحَيٰوةُ

جو ورتو توهان الله جي آيتن کي مسخري ڪري ۽ ڌوڪو ڏنو توهان کي حياتي

الدُّنۡيَا ۚ فَالۡيَوۡمَ لَا يُخۡرَجُوۡنَ مِنۡهَا وَ لَا هُمۡ

دنيا جيءَ. پوءِ اڄ نہ ڪڍيا ويندا ان کان ۽ نڪي انهن جي

يُسۡتَعۡتَبُوۡنَ ﴿٣٥﴾ فَلِلّٰهِ الۡحَمۡدُ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَ رَبِّ

توبهہ گهربل آهي. پوءِ الله جي تعريف آهي جو رب آسمانن جو ۽ پالينڙ

الۡاَرۡضِ رَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ ﴿٣٦﴾ وَ لَهُ الۡكِبۡرِيَآءُ

زمين جو ۽ پالينڙ جهانن جو آهي. ۽ ان جي ئي وڏائي آهي

فِي السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ ۖ وَ هُوَ الۡعَزِيۡزُ الۡحَكِيۡمُ ﴿٣٧﴾ ع

آسمانن ۽ زمين ۾ ۽ اهوئي زبردست حڪمت وارو آهي.

ع ٤ ١١ ٢٠

سُوْرَةُ الْاَحْقَافِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ خَمْسٌ وَّثَلٰثُوْنَ اٰيَةً وَّاَرْبَعُ رُكُوْعَاتٍ

سورت احقاف مکي آهي ۽ اها پنجٽيهہ آيتون ۽ چار رکوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

حٰمٓ ۝١ تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ۝٢ مَا خَلَقْنَا

حٰمٓ. ❶ نازل ڪرڻ ڪتاب جو آهي الله زبردست حڪمت واري ڪان. رڳو خلقيا سون

السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ وَ اَجَلٍ

آسمان ۽ زمين ۽ جيڪي ٻنهي جي وچ ۾ آهي حق سان ۽ وقت

مُّسَمًّى ؕ وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا عَمَّآ اُنْذِرُوْا مُعْرِضُوْنَ ۝٣

مقرر سان، ۽ ڪافر جنهن شيءِ ڪان ڊيڄاريا ويا منهن موڙيندڙ آهن. ❷

قُلْ اَرَءَيْتُمْ مَّا تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَرُوْنِيْ مَاذَا

چؤ خبر ڏيو توهان جن کي پڪاريو ٿا سواءِ الله جي ڏيکاريو مون کي ڇا

خَلَقُوْا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمٰوٰتِ ؕ اِيْتُوْنِيْ

خلقيو اٿن زمين ۾ يا انهن جو ڀائيچارو آهي ❸ آسمانن ۾، آڻيو مون وٽ

بِكِتٰبٍ مِّنْ قَبْلِ هٰذَآ اَوْ اَثٰرَةٍ مِّنْ عِلْمٍ اِنْ

ڪو دستاويز انهيءَ ڪان اڳ جو يا پراڻي معلومات جيڪڏهن

كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝٤ وَ مَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ يَّدْعُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ

سچا آهيو. ۽ ڪير آهي زور ڀليل انهيءَ ڪان جو سڏي ٿو الله ڪان سواءِ

مَنْ لَّا يَسْتَجِيْبُ لَهٗۤ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ وَ هُمْ عَنْ دُعَآئِهِمْ

ان کي جيڪو نه ٿو ورنائي انهيءَ کي ڏينهن قيامت تائين ۽ اُهي انهن جي سڏڻ کان

غٰفِلُوْنَ ۝٥ وَ اِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوْا لَهُمْ اَعْدَآءً وَّ كَانُوْا

بي خبر آهن. ۽ جڏهن گڏ ڪيا ويندا ماڻهو ٿيندا هُو انهن جا دشمن ۽ هوندا

بِعِبَادَتِهِمْ كٰفِرِيْنَ ۝٦ وَ اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا
انهن جي مجوتيءَ جا منڪر. ❶ ۽ جڏهن پڙهجن ٿيون مٿن آيتون اسان جون
بَيِّنٰتٍ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ ۙ هٰذَا سِحْرٌ
پڌريون چوندا ڪافر سچي ڳالهه کي جڏهن آئي انهن وٽ ته هي جادو آهي
مُّبِيْنٌ ۝٧ ؕ اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ ؕ قُلْ اِنِ افْتَرَيْتُهٗ فَلَا
پڌرو. يا چون ٿا پاڻ ناهيو اٿس، چؤ جي مان پاڻ ناهيو آهي ان کي ته پوءِ نه
تَمْلِكُوْنَ لِيْ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ؕ هُوَ اَعْلَمُ بِمَا
ٿا بچايو مون کي الله کان ڪجهه به، ❷ اهو گهڻو ڄاڻندڙ آهي ان کي
تُفِيْضُوْنَ فِيْهِ ؕ كَفٰى بِهٖ شَهِيْدًاۢ بَيْنِيْ وَ بَيْنَكُمْ ؕ وَ
جنهن کي توهان پچاريو ٿا، ڪافي آهي اهو شاهد منهنجي ۽ اوهان جي وچ ۾، ۽
هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝٨ قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِّنَ الرُّسُلِ وَ مَآ
اهوئي بخشڻهار مهربان آهي. ٻڌاءِ ته ناهيان ڪو نئون رسول ۽ نه
اَدْرِيْ مَا يُفْعَلُ بِيْ وَ لَا بِكُمْ ؕ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰٓى
تو ڄاڻان ٿو ڇا ٿيندو مان سان ۽ توهان سان، ❸ رڳو هلان ٿو ان تي جيڪو حڪم ٿئي ٿو
اِلَيَّ وَ مَآ اَنَا اِلَّا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ۝٩ قُلْ اَرَءَيْتُمْ اِنْ
مون کي ۽ آءٌ رڳو ڊيڄاريندڙ آهيان پڌرو. چؤ خبر ڏيو جيڪڏهن
كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَ كَفَرْتُمْ بِهٖ وَ شَهِدَ شَاهِدٌ
❹ هجي اهو الله جي طرفان ۽ توهان ڪيو ٿا انڪار انهي جو ۽ شاهدي ڏني هڪ شاهد
مِّنْۢ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ عَلٰى مِثْلِهٖ فَاٰمَنَ وَ اسْتَكْبَرْتُمْ ؕ
بني اسرائيل مان پڻ اها ئي پوءِ ايمان به آندائين ۽ توهان ڪئي وڏائي،
اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝١٠ ع وَ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
بيشڪ الله نه تو هدايت ڪري ظالم قوم کي. ۽ چيو ڪافرن

لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا سَبَقُوْنَآ اِلَيْهِ ؕ وَ اِذْ
ايمان وارن لاءِ ❶ جي هجي ها پلو ته نه اڳرائي ڪن ها اسان کان ان ڏي ۽ جڏهن
لَمْ يَهْتَدُوْا بِهٖ فَسَيَقُوْلُوْنَ هٰذَآ اِفْكٌ قَدِيْمٌ ﴿١١﴾ وَ
نه هدايت وارا ٿيا اُن سان ته پوءِ چوڻ لڳا هيءُ ڪوڙ آهي آڳاٽو. ۽
مِنْ قَبْلِهٖ كِتٰبُ مُوْسٰٓى اِمَامًا وَّ رَحْمَةً ؕ وَ هٰذَا كِتٰبٌ
هئو ان کان اڳ ڪتاب موسيٰ جو رهبر ۽ رحمت، ۽ آهي هي قرآن
مُّصَدِّقٌ لِّسَانًا عَرَبِيًّا لِّيُنْذِرَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ۖۗ وَ بُشْرٰى
ان کي سچو چوندڙ ٻولي عربيءَ ۾ جيئن ڊيڄاري ظلم ڪندڙن کي ۽ مبارڪ ڏي
لِلْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٢﴾ ۚ اِنَّ الَّذِيْنَ قَالُوْا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوْا
نيڪيءَ وارن کي. بيشڪ جن چيو پالڻهار اسان جو الله آهي وري قائم رهيا
فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿١٣﴾ ۚ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ
پوءِ ناهي ڪو خوف انهن تي ۽ نڪي اهي ڏکارا ٿيندا. اهي ئي جنت وارا آهن
خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۚ جَزَآءً ۢ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٤﴾ وَ وَصَّيْنَا
هميشه رهندا ان ۾، عوض ان جي جيڪي عمل ڪندا هئا. ۽ پارت ڪئي سون
الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ اِحْسٰنًا ؕ حَمَلَتْهُ اُمُّهٗ كُرْهًا
انسان کي پنهنجي پيءُ ماءُ سان ڀلائي ڪرڻ جي، ❷ پيٽ ۾ کنيو ان کي سندس ماءُ ڏکيائي سان
وَّ وَضَعَتْهُ كُرْهًا ؕ وَ حَمْلُهٗ وَ فِصٰلُهٗ ثَلٰثُوْنَ شَهْرًا ؕ
۽ ڄڻيائينس ڏکيائيءَ سان، ۽ هئو ان جو پيٽ ۾ رهڻ ۽ ٿڃ ڇڏڻ ٽيهه مهينا، ❸
حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ اَشُدَّهٗ وَ بَلَغَ اَرْبَعِيْنَ سَنَةً ۙ قَالَ
نيٺ جڏهن رسيو پنهنجي طاقت کي ۽ پهتو چاليهن ورهين کي چيائين
رَبِّ اَوْزِعْنِيْٓ اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِيْٓ اَنْعَمْتَ
اي رب منهنجا ڀاڳو بخش مون کي ته شڪر ڪريان تنهنجي احسان جو جيڪو ڪيو تو

عَلَیَّ وَ عَلٰی وَالِدَیَّ وَ اَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰىهُ
مون تي ۽ منهنجي پيءُ ماءُ تي ۽ جيئن كم كريان پلو جنهن كان تون خوش ٿئين

وَ اَصْلِحْ لِیْ فِیْ ذُرِّیَّتِیْ ۚ اِنِّیْ تُبْتُ اِلَیْكَ وَ اِنِّیْ
۽ نيكي آڻ مون لاءِ منهنجي اولاد ۾، بيشڪ مون موٽيس توڏانهن ۽ بيشڪ آءٌ

مِنَ الْمُسْلِمِیْنَ ﴿۱۵﴾ اُولٰٓىٕكَ الَّذِیْنَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ اَحْسَنَ
تابعدارن مان آهيان. هي اهي آهن، جو قبول كريون ٿا انهن كان سٺا كم

مَا عَمِلُوْا وَ نَتَجَاوَزُ عَنْ سَیِّاٰتِهِمْ فِیْۤ اَصْحٰبِ الْجَنَّةِ ؕ
جيكي كيا اٿن ۽ معاف كريون ٿا انهن جي برائين كي، صاحبن جنت جي ۾،

وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِیْ كَانُوْا یُوْعَدُوْنَ ﴿۱۶﴾ وَ الَّذِیْ قَالَ
۽ اهو وعدو سچو آهي جو ساڻن كيو ويندو هو. ❶ ۽ جنهن چيو

لِوَالِدَیْهِ اُفٍّ لَّكُمَاۤ اَ تَعِدٰنِنِیْۤ اَنْ اُخْرَجَ وَ قَدْ
پنهنجي پيءُ ماءُ كي تہ حيف هُجيوَ ڇا ڌڙكو ڏيو ٿا مون كي تہ كڍيو ويندس حالانك

خَلَتِ الْقُرُوْنُ مِنْ قَبْلِیْ ۚ وَ هُمَا یَسْتَغِیْثٰنِ اللّٰهَ
گذري ويا آهن زمانا مون كان اڳ، ۽ اهي ٻئي باڏائن پيا الله كي

وَیْلَكَ اٰمِنْ ۖۗ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ ۚۖ فَیَقُوْلُ
(چوَن پيا) ويل پوئيئي ايمان آڻ، بيشڪ بول الله جو سچو آهي، پوءِ چوي پيو

مَا هٰذَاۤ اِلَّاۤ اَسَاطِیْرُ الْاَوَّلِیْنَ ﴿۱۷﴾ اُولٰٓىٕكَ الَّذِیْنَ حَقَّ عَلَیْهِمُ
هي آهن رڳو آڳاٽيون اڳين جون. هي اُهي آهن ثابت ٿيو جن تي

الْقَوْلُ فِیْۤ اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنَ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ ؕ
عذاب انهن قومن ۾ جيكي گذري ويون انهن كان اڳ ۾ كي جنَ هئا ۽ كي ماڻهو،

اِنَّهُمْ كَانُوْا خٰسِرِیْنَ ﴿۱۸﴾ وَ لِكُلٍّ دَرَجٰتٌ مِّمَّا عَمِلُوْا ۚ وَ
بيشڪ اهي ٽوٽي ۾ آهن. ۽ هر هڪ لاءِ درجا آهن سندن عملن جا، ۽

لِيُوَفِّيَهُمْ اَعْمَالَهُمْ وَ هُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿١٩﴾ وَ يَوْمَ

جيئن پورو بدلو ڏئي کين سندن عملن جو ۽ اهي نہ ظلم ڪيا ويندا. ۽ جنهن ڏينهن

يُعْرَضُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا عَلَى النَّارِ ؕ اَذْهَبْتُمْ طَيِّبٰتِكُمْ

پيش ڪيا ويندا ڪافر باھ تي، زيان ڪيون اٿوَ نعمتون پنهنجون

فِيْ حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَ اسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا ۚ فَالْيَوْمَ

حياتي پنهنجي دنيا واريءَ ۾ ۽ مزا ماڻيوَ انهن سان، پوءِ اڄ

تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُوْنِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُوْنَ

اوهان کي سزا ڏني ويندي عذابَ ذلت جي هن ڪري جو توهان تڪبر ڪندا هئا

فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ بِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُوْنَ ﴿٢٠﴾ ع وَ اذْكُرْ ع ٣ ٢

زمين ۾ نا حق ۽ هن ڪري جو توهان بي فرماني ڪندا هئا. ۽ ياد ڪر

اَخَا عَادٍ ؕ اِذْ اَنْذَرَ قَوْمَهٗ بِالْاَحْقَافِ وَ قَدْ خَلَتِ

عاد جي ڀاءُ ڪي، جڏهن ڊيڄاريائين پنهنجي قوم کي احقاف ۾ ❶ ۽ گذري ويا هئا

النُّذُرُ مِنْۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهٖۤ اَلَّا تَعْبُدُوْۤا اِلَّا اللّٰهَ ؕ

ڊيڄاريندڙ انهن جي اڳتان ۽ پوئتان تہ نہ عبادت ڪريو مگر الله جي،

اِنِّيْۤ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿٢١﴾ قَالُوْۤا اَ

بيشڪ مان ڊڄان ٿو توهان تي عذاب ڏينهن وڏي جي کان. چيائون ڇا

جِئْتَنَا لِتَاْفِكَنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا ۚ فَاْتِنَا بِمَا

آيو آهين اسان وٽ تہ ڦيرين اسان کي اسان جي مالڪن کان، پوءِ آڻ اسان ڏي ان کي

تَعِدُنَاۤ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٢٢﴾ قَالَ اِنَّمَا

جنهن جو ڏڙڪو ٿو ڏين جيڪڏهن آهين تون سچن مان. چيائين رڳو

الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ ۖ٘ وَ اُبَلِّغُكُمْ مَّاۤ اُرْسِلْتُ بِهٖ

اها خبر آهي الله ڪي، ۽ پهچايان ٿو توهان کي اهو پيغام جنهن سان موڪليو ويس،

وَلٰكِنِّيْٓ اَرٰىكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُوْنَ ﴿٢٣﴾ فَلَمَّا رَاَوْهُ عَارِضًا

پر مان ڏسان ٿو ته اوهين قوم جاهل آهيو. پوءِ جڏهن ڏٺائون ان کي ڪڪر

مُّسْتَقْبِلَ اَوْدِيَتِهِمْ ۙ قَالُوْا هٰذَا عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا ؕ بَلْ

سامهون ايندڙ سندن نئين تي چيائون هي بادل آهي وسڻ وارو اسان تي، ❶ پر

هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهٖ ؕ رِيْحٌ فِيْهَا عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٢٤﴾ ۙ

هي اهو آهي جنهن جي تڪڙ تي ڪيو، اهو اوتر آهي جنهن ۾ عذاب دردناڪ آهي.

تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍۭ بِاَمْرِ رَبِّهَا فَاَصْبَحُوْا لَا يُرٰٓى

جو تباهه ڪندو هر شيءِ کي پنهنجي رب جي حڪم سان پوءِ ٿيا اهڙا جو نه پيا ڏسجن

اِلَّا مَسٰكِنُهُمْ ؕ كَذٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿٢٥﴾ وَ لَقَدْ

مگر گهر انهن جا، اهڙي طرح سزا ڏيندا آهيون ڏوهاري قوم کي. ۽ بيشڪ

مَكَّنّٰهُمْ فِيْمَآ اِنْ مَّكَّنّٰكُمْ فِيْهِ وَ جَعَلْنَا

اسان جاءِ ڏني سون انهن کي اهڙي هنڌ جو نه جاءِ ڏني سون توهان کي اتي ۽ ڏناسون

لَهُمْ سَمْعًا وَّ اَبْصَارًا وَّ اَفْـِٕدَةً ۖ فَمَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَ

انهن کي ڪَنَ ۽ اکيون ۽ دليون پوءِ نه ٽاريو انهن کان سندن ڪنن ۽

لَآ اَبْصَارُهُمْ وَ لَآ اَفْـِٕدَتُهُمْ مِّنْ شَيْءٍ اِذْ كَانُوْا

نڪي سندن اکين ۽ نڪي سندن دلين ڪنهن شيءِ کي جو ته اُهي

يَجْحَدُوْنَ ۙ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَ حَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ

انڪار ڪندا هئا الله جي آيتن جو ۽ ڪڙڪي پيو انهن تي اهو جنهن تي

يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٢٦﴾ ع وَ لَقَدْ اَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِّنَ الْقُرٰى ع ٣ ٦ ٣

ٽوڪون ڪندا هئا. ۽ بيشڪ تباهه ڪياسون جيڪي توهان جي چوڌاري هئا ڳوٺ، ❷

وَ صَرَّفْنَا الْاٰيٰتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿٢٧﴾ فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ

۽ وري وري ٻڌايون سون آيتون مَنَ اهي موٽن. پوءِ جو نه مدد ڪئي انهن جي

الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ قُرْبَانًا اٰلِهَةً ؕ بَلْ

تن جن کي بڻايائون الله کان سواءِ ويجهي ٿيڻ خاطر معبود، پر

ضَلُّوْا عَنْهُمْ ۚ وَ ذٰلِكَ اِفْكُهُمْ وَ مَا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿٢٨﴾

اهي گم ٿي ويا انهن کان، ۽ اهو هئو سندن ڪوڙ ۽ جيڪي ناهه ناهيندا هئا. ❶

وَ اِذْ صَرَفْنَآ اِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُوْنَ الْقُرْاٰنَ ۚ فَلَمَّا

۽ جڏهن لاڙيوسون توڏانهن ٽولو جنن جو ❷ اهي ٻڌن پيا قرآن، پوءِ جڏهن

حَضَرُوْهُ قَالُوْٓا اَنْصِتُوْا ۚ فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا اِلٰى قَوْمِهِمْ

آيا اتي چيائون ماٺ ڪريو، پوءِ جڏهن پورو ٿيو ته موٽيا پنهنجي قوم ڏانهن

مُّنْذِرِيْنَ ﴿٢٩﴾ قَالُوْا يٰقَوْمَنَآ اِنَّا سَمِعْنَا كِتٰبًا اُنْزِلَ

ديجاريندڙ ٿي. ❸ چيائون اي قوم اسان جي بيشڪ اسان ٻڌو اهڙو ڪتاب جو لاٿو ويو

مِنْۢ بَعْدِ مُوْسٰى مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِيْٓ

موسيٰ کان پوءِ سچو ڪندڙ ان کي جيڪي ان جي اڳيان آهي ڏس ڏئي ٿو

اِلَى الْحَقِّ وَ اِلٰى طَرِيْقٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٣٠﴾ يٰقَوْمَنَآ اَجِيْبُوْا

حق ڏانهن ۽ طرف رستي سڌي جي. اي اسان جي قوم سڏ قبوليو

دَاعِيَ اللّٰهِ وَ اٰمِنُوْا بِهٖ يَغْفِرْ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوْبِكُمْ وَ

الله جي سڏيندڙ جو ۽ ايمان آڻيو ان تي ته بخشي توهان لاءِ گناهه توهان جا ۽

يُجِرْكُمْ مِّنْ عَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٣١﴾ وَ مَنْ لَّا يُجِبْ دَاعِيَ اللّٰهِ

بچائي توهان کي عذاب دردناڪ کان. ۽ جيڪو نه ورنائيندو الله ڏانهن سڏيندڙ کي

فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْاَرْضِ وَ لَيْسَ لَهٗ مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءُ ؕ

پوءِ ناهي عاجز ڪندڙ زمين ۾ ۽ ناهن انهيءَ لاءِ ان کان سواءِ ڪي مددگار،

اُولٰٓئِكَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٢﴾ اَوَ لَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذِيْ

اِهي آهن گمراهي پڌري ۾. ❹ ڇا نه ڏٺائون ته بيشڪ الله اُهو آهي

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ وَ لَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ

جنهن پيدا ڪيو آسمانن ۽ زمين کي ۽ نہ ماندو ٿيو انهن جي بڻائڻ ۾

بِقٰدِرٍ عَلٰٓى اَنْ يُّحْيِۦَ الْمَوْتٰى ؕ بَلٰٓى اِنَّهٗ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ

سو ئي قادر آهي تہ جيئرو ڪري مئلن کي، هائو بيشڪ اُهو هر شيءِ تي

قَدِيْرٌ ﴿۳۳﴾ وَ يَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا عَلَى النَّارِ ؕ

قادر آهي. ۽ (ياد ڪر) ان ڏينهن کي جو پيش ڪيا ويندا اهي جن ڪفر ڪيو باهہ تي،

اَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّ ؕ قَالُوْا بَلٰى وَ رَبِّنَا ؕ قَالَ فَذُوْقُوا

چا نہ آهي اهو سچ، چوندا هائو قسم اسان جي رب جو، چوندو پوءِ چکو

الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُوْنَ ﴿۳۴﴾ فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ اُولُوا الْعَزْمِ

عذاب کي جو توهان ڪفر ڪندا هئا. پوءِ صبر ڪر جيئن صبر ڪيو همت وارن (1)

مِنَ الرُّسُلِ وَ لَا تَسْتَعْجِلْ لَّهُمْ ؕ كَاَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ

رسولن ۽ نہ سزا تڪڙي گهر انهن لاءِ، اُهي جنهن ڏينهن ڏسندا

مَا يُوْعَدُوْنَ ۙ لَمْ يَلْبَثُوْٓا اِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ ؕ

وعدي ڪيل وقت کي جڻ نہ رهيا هئا مگر ڪا گهڙي (2) ڏينهن جي،

بَلٰغٌ ۚ فَهَلْ يُهْلَكُ اِلَّا الْقَوْمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿۳۵﴾ ع

اِهو پهچائڻ آهي، پوءِ نہ ٿا تباهہ ٿين مگر ماڻهو نافرمان.

سُوْرَةُ مُحَمَّدٍ ﷺ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ ثَمَانٍ وَّثَلٰثُوْنَ اٰيَةً وَّاَرْبَعُ رُكُوْعَاتٍ

سورت محمد ﷺ مدني آهي ۽ اها اٺٽيھ آيتون ۽ چار رڪوع آهي. (3)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اَلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ صَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿۱﴾

جن ڪفر ڪيو ۽ روڪيائون (4) الله جي راهہ کان تہ برباد ڪيائين انهن جي عملن کي.

وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَ اٰمَنُوْا بِمَا نُزِّلَ

۽ جن ايمان آندو ۽ ڪيا چڱا ڪم ۽ مڃيائون جيڪي لاٿو ويو

عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّهِمْ ۙ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ

محمد تي ۽ اهوئي حق آهي سندن رب کان لاٿائين انهن کان برايون انهن جون

وَ اَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا

۽ سڌاريائين حال انهن جو. ❶ اهو هن ڪري تہ جن ڪفر ڪيو اهي ڪڍ لڳا

الْبَاطِلَ وَ اَنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَّبِّهِمْ ؕ

ڪوڙ جي ۽ بيشڪ جن ايمان آندو تابع ٿيا سچ جي جو سندن رب طرفان آهي،

كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ اَمْثَالَهُمْ ﴿٣﴾ فَاِذَا لَقِيْتُمُ

اهڙي طرح بيان ڪري ٿو الله ماڻهن لاءِ مثال انهن جا. پوءِ جڏهن ٽڪرجو

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَضَرْبَ الرِّقَابِ ؕ حَتّٰۤى اِذَاۤ اَثْخَنْتُمُوْهُمْ

ڪافرن سان تہ هڻو گردنون، ❷ ايستائين جڏهن رتو ڇاڻ ڪريو انهن جي

فَشُدُّوا الْوَثَاقَ ۙ فَاِمَّا مَنًّۢا بَعْدُ وَ اِمَّا فِدَآءً حَتّٰى

پوءِ ٻڌو رسا ❸ پوءِ يا ٿورو ڪريو ان کان پوءِ يا عوض وٺو ❹ جيستائين

تَضَعَ الْحَرْبُ اَوْزَارَهَا ۛ ۚ ذٰلِكَ ؕ وَ لَوْ يَشَآءُ اللّٰهُ لَانْتَصَرَ

رکي جنگ هٿيار پنهنجا، اهوئي، ۽ جيڪڏهن گهري ها الله تہ بدلو وٺي ها

مِنْهُمْ وَ لٰكِنْ لِّيَبْلُوَا۠ بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ ؕ وَ الَّذِيْنَ قُتِلُوْا

انهن کان پر آزمائي ٿو توهان مان هڪڙن کي ٻين سان، ❺ ۽ جيڪي مارجي ويا

فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَلَنْ يُّضِلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿٤﴾ سَيَهْدِيْهِمْ وَ

الله جي راهہ ۾ پوءِ هرگز نہ وڃائيندو عمل انهن جا. اجهو هدايت ڪندو انهن کي ۽

يُصْلِحُ بَالَهُمْ ﴿٥﴾ وَ يُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ﴿٦﴾

سڌاريندو حال انهن جو. ۽ داخل ڪندو کين جنت ۾ جا ڄاڻايائين انهن کي. ❻

ع ١٣ عند المتقدمين ١٢

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنْ تَنْصُرُوا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ وَ يُثَبِّتْ

اي ايمان وارؤ! جيڪڏهن مدد ڪندؤ الله جي تہ مدد ڪندو توهان جي ۽ ڄمائيندو

اَقْدَامَكُمْ ﴿٧﴾ وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَتَعْسًا لَّهُمْ وَ اَضَلَّ

توهان جي قدمن کي. ❶ ۽ جن ڪفر ڪيو پوءِ تباهي آهي ❷ انهن لاءِ ۽ گم ڪيائين

اَعْمَالَهُمْ ﴿٨﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَرِهُوْا مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ

عمل انهن جا. اهو هن ڪري جو انهن ناپسند ڪيو ان کي جو نازل ڪيو الله

فَاَحْبَطَ اَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾ اَ فَلَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا

پوءِ بيڪار ڪيائين عمل انهن جا. ڇا پوءِ نہ گهميا زمين ۾ پوءِ ڏسن تہ

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ دَمَّرَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ز

ڪيئن ٿي پڄاڙي انهن جي جيڪي انهن کان اڳ هئا، ڍاهو وڌو الله انهن تي

وَ لِلْكٰفِرِيْنَ اَمْثَالُهَا ﴿١٠﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ مَوْلَى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

۽ ڪافرن لاءِ آهن اهڙيون عقوبتون. هن ڪري تہ الله سڄڻ آهي مؤمنن جو

وَ اَنَّ الْكٰفِرِيْنَ لَا مَوْلٰى لَهُمْ ﴿١١﴾ ع اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ

۽ بيشڪ ڪافر ناهي ڪوئي ساٿي انهن جو. ❸ يقينن الله داخل ڪندو

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا

انهن کي جن ايمان آندو ۽ عمل صالح ڪيا باغن ۾ جو وهن ٿيون انهن جي هينان

الْاَنْهٰرُ ؕ وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يَتَمَتَّعُوْنَ وَ يَاْكُلُوْنَ كَمَا تَاْكُلُ

واهيون، ۽ جن ڪفر ڪيو فائدو وٺن ٿا ۽ کائن ٿا جيئن کائيندا آهن

الْاَنْعَامُ وَ النَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ ﴿١٢﴾ وَ كَاَيِّنْ مِّنْ قَرْيَةٍ هِيَ

ڍور ۽ باهہ آهي ٽڪاڻو انهن جو. ۽ ڪيترائي ڳوٺ اُهي

اَشَدُّ قُوَّةً مِّنْ قَرْيَتِكَ الَّتِيْٓ اَخْرَجَتْكَ ۚ اَهْلَكْنٰهُمْ

طاقتور هئا تنهنجي ڳوٺ کان جنهن ڪڍي ڇڏيو توکي، ❹ ناس ڪيوسون انهن کي

فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾ اَ فَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّهٖ

پوءِ نہ ھئو ڪو ير جھلو انھن جو. ڇا پوءِ جيڪو آھي پنھنجي رب جي سڌي ڏس تي

كَمَنْ زُيِّنَ لَهٗ سُوْٓءُ عَمَلِهٖ وَ اتَّبَعُوْٓا

سو اُن وانگر آھي جو سينگاريو ويو ان لاءِ بڇڙو عمل ان جو ۽ ھليا

اَهْوَآءَهُمْ ﴿١٤﴾ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِيْ وُعِدَ الْمُتَّقُوْنَ ط

پنھنجي خيالن تي. بيان باغ جو جنھن جو وعدو ٿيل آھي پرھيزگارن سان،

فِيْهَآ اَنْهٰرٌ مِّنْ مَّآءٍ غَيْرِ اٰسِنٍ ج وَ اَنْهٰرٌ مِّنْ لَّبَنٍ

ھي آھي تہ ان ۾ واھہ آھن پاڻي جا جو ڦريل نہ آھي، ❶ ۽ واھہ کير جا

لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهٗ ج وَ اَنْهٰرٌ مِّنْ خَمْرٍ لَّذَّةٍ لِّلشّٰرِبِيْنَ ۵ ج وَ

جو نہ بدليو آھي مزو ان جو، ۽ نھرون شراب لذيذ جون آھن پيئندڙن لاءِ، ۽

اَنْهٰرٌ مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى ط وَ لَهُمْ فِيْهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ

نھرون ماکيءَ صاف جون، ۽ انھن لاءِ اتي ھر قسم جا ميوا آھن

وَ مَغْفِرَةٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ ط كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ

۽ معافي ❷ سندن پروردگار جي، انھن جھڙو آھي ڇا؟ جيڪي ھميشہ ھجن باھہ ۾

وَ سُقُوْا مَآءً حَمِيْمًا فَقَطَّعَ اَمْعَآءَهُمْ ﴿١٥﴾ وَ مِنْهُمْ مَّنْ

۽ پياريا وڃن پاڻي ٽچڪندڙ پوءِ ڪپي آنڊا انھن جا. ۽ انھن مان ڪي

يَّسْتَمِعُ اِلَيْكَ ج حَتّٰٓى اِذَا خَرَجُوْا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوْا لِلَّذِيْنَ

ڪَنُ ڏين ٿا توڏانھن، ❸ نيٺ جڏھن نڪرن ٿا تو وٽان چون ٿا انھن کي

اُوْتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ اٰنِفًا قف اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ طَبَعَ

جن کي ڏنو ويو علم تہ ڇا چيائين ھينئر، ھي اُھي آھن جو مُھر ھڻئي

اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ وَ اتَّبَعُوْٓا اَهْوَآءَهُمْ ﴿١٦﴾ وَ الَّذِيْنَ اهْتَدَوْا

اللہ انھن جي دلين تي ۽ ھليا پنھنجي خواھشن تي. ۽ جيڪي ھدايت وارا ٿيا

زَادَهُمْ هُدًى وَّ اٰتٰىهُمْ تَقْوٰىهُمْ ﴿١٧﴾ فَهَلْ يَنْظُرُوْنَ

وڌايائين انهن کي هدايت ۾ ۽ ڏنائين انهن کي پرهيزگاري. (1) پوءِ ڇا رڳو انتظار ٿا ڪن

اِلَّا السَّاعَةَ اَنْ تَاْتِيَهُمْ بَغْتَةً ۚ فَقَدْ جَآءَ اَشْرَاطُهَا ۚ

قيامت جو ته اچي انهن وٽ اوچتو، پوءِ اچي چڪيون آهن نشانيون ان جون،

فَاَنّٰى لَهُمْ اِذَا جَآءَتْهُمْ ذِكْرٰىهُمْ ﴿١٨﴾ فَاعْلَمْ اَنَّهٗ

پوءِ ڪٿان ايندي وٽن، جڏهن آين قيامت، نصيحت انهن جي ! پوءِ يقين ڪر ته

لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ اسْتَغْفِرْ لِذَنْۢبِكَ وَ لِلْمُؤْمِنِيْنَ

ڪوئي ناهي حاڪم مگر الله ۽ معافي گهُر پنهنجي گناهن لاءِ (2) ۽ ايمان وارن

وَ الْمُؤْمِنٰتِ ؕ وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَ مَثْوٰىكُمْ ﴿١٩﴾ ع وَ

۽ ايمان وارين لاءِ، ۽ الله ڄاڻي ٿو ۽ ڦِرڻ گهرڻ توهان جو ۽ رهڻ توهان جو. ۽

يَقُوْلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُوْرَةٌ ۚ فَاِذَآ اُنْزِلَتْ

چون ٿا جن ايمان آندو ڇو نه لاٿي ويئي ڪا سورت، پوءِ جڏهن لاٿي ويئي

سُوْرَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَّ ذُكِرَ فِيْهَا الْقِتَالُ ۙ رَاَيْتَ الَّذِيْنَ

ڪا سورت پڪي ۽ ذڪر ڪيو ويو ان ۾ جنگ جو ڏسندين انهن کي

فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ يَّنْظُرُوْنَ اِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ

جن جي دلين ۾ مرض آهي ته ڏسندا توڏانهن ڏسڻ ان جهڙو بي هوشي آئي

عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ؕ فَاَوْلٰى لَهُمْ ﴿٢٠﴾ ۚ طَاعَةٌ وَّ قَوْلٌ

جنهن تي موت ڪان، پوءِ تباهي آهي انهن لاءِ. ڪپي فرمانبرداري ۽ ڳالهه

مَّعْرُوْفٌ ۫ فَاِذَا عَزَمَ الْاَمْرُ ۫ فَلَوْ صَدَقُوا اللّٰهَ

صحيح، پوءِ جيڪڏهن پڪو ٿئي حڪم، پوءِ جيڪر سچا ٿين ها الله سان

لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ﴿٢١﴾ ۚ فَهَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ تَوَلَّيْتُمْ اَنْ

ته هئو ڀلو انهن لاءِ. پوءِ ڇا ويجها آهيو هن ڪي جي حاڪم ٿيو ته

تُفْسِدُوْا فِي الْاَرْضِ وَ تُقَطِّعُوْٓا اَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ

فساد وجهو ملڪ ۾ ۽ ڇِنو مائٽيون پنھنجيون. ❶ اِھي اُھي آھن

لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فَاَصَمَّهُمْ وَ اَعْمٰٓى اَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾

جن تي لعنت ڪئي الله پوءِ کين ٻوڙو ڪيائين ۽ انڌو ڪيائين سندن اکين کي.

اَ فَلَا يَتَدَبَّرُوْنَ الْقُرْاٰنَ اَمْ عَلٰى قُلُوْبٍ اَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾ اِنَّ

ڇا پوءِ نه ٿا سمجهن قرآن کي يا انهن جي دلين تي ڪرف آهن. بيشڪ

الَّذِيْنَ ارْتَدُّوْا عَلٰٓى اَدْبَارِهِمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ

جيڪي ڦري ويا پنھنجين پٺين تي ھن کان پوءِ جو ظاھر ٿي انھن لاءِ

الْهُدَى ۙ الشَّيْطٰنُ سَوَّلَ لَهُمْ ۗ وَ اَمْلٰى لَهُمْ ﴿٢٥﴾ ذٰلِكَ

ھدايت، شيطان گمراھ ڪيو انھن کي، ۽ کين ڍِلَ ڪرايائين. اھو

بِاَنَّهُمْ قَالُوْا لِلَّذِيْنَ كَرِهُوْا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ

ھن ڪري جو چيائون انھن کي جن ناپسند ڪيو ان کي جيڪي نازل ڪيو الله

سَنُطِيْعُكُمْ فِيْ بَعْضِ الْاَمْرِ ۚ وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ

ته چيو وننداسون توھان جو ڪن ڳالھين ۾، ھوڏانھن الله ڄاڻي ٿو

اِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾ فَكَيْفَ اِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ

سندن ڳجھيون ڳالھيون. پوءِ ڇا حال ٿيندو جڏھن ساھ ڪڍندا انھن جو ملائڪ

يَضْرِبُوْنَ وُجُوْهَهُمْ وَ اَدْبَارَهُمْ ﴿٢٧﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اتَّبَعُوْا

ڌڪَ ھڻي انھن جي مُنھنِ تي ۽ انھن جي پٺين تي. اھو ھن ڪري جو اھي ڪڍ لڳا

مَآ اَسْخَطَ اللّٰهَ وَ كَرِهُوْا رِضْوَانَهٗ فَاَحْبَطَ اَعْمَالَهُمْ ﴿٢٨﴾ ع ٣ ع ٧

ان کي جنھن ڪاوڙايو الله کي ۽ ناپسند ڪيائون رضا ان جي پوءِ ڪيرايائين سندن عمل.

اَمْ حَسِبَ الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ اَنْ لَّنْ يُّخْرِجَ اللّٰهُ

ڇا ڀائين ٿا اُھي جن جي دلين ۾ روڳ آھي ته نه ظاھر ڪندو الله

اَضْغَانَهُمْ ﴿٢٩﴾ وَ لَوْ نَشَآءُ لَاَرَيْنٰكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ
انهن جي ڪوڙاڻ ڪي. ۽ جيڪڏهن گهرون ها تہ ڏيکاريون ها توکي اهي پوءِ تو ڄاتو اٿن

بِسِيْمٰهُمْ ؕ وَ لَتَعْرِفَنَّهُمْ فِيْ لَحْنِ الْقَوْلِ ؕ وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ
سندن پارن تي، ۽ ضرور سڃاڻيندين کين غلط گفتار مان، ۽ الله ڄاڻي ٿو

اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٠﴾ وَ لَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتّٰى نَعْلَمَ الْمُجٰهِدِيْنَ
توهان جي عملن کي. ۽ ضرور آزمائينداسون توهان کي جيئن ڄاڻون اسين مجاهدن

مِنْكُمْ وَ الصّٰبِرِيْنَ ۙ وَ نَبْلُوَاْ اَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾ اِنَّ
توهان جن کي ۽ سهپ رکندڙن کي ۽ ظاهر ڪريون توهان جي خبرن کي. بيشڪ

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ صَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ شَآقُّوا الرَّسُوْلَ
جيڪي منڪر ٿيا ۽ روڪيائيون الله جي رستي کان ۽ دشمن ٿيا رسول جا

مِنْۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدٰى ۙ لَنْ يَّضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـًٔا ؕ
هن کان پوءِ جو پڌري ٿي انهن لاءِ هدايت هرگز نہ زيان ڪندا الله جو ڪجهہ بہ،

وَ سَيُحْبِطُ اَعْمَالَهُمْ ﴿٣٢﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ
۽ اجهو بيڪار ڪندو سندن ڪمن کي. اي ايمان وارو! چيو ونو الله جو ۽

اَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَ لَا تُبْطِلُوْۤا اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٣﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ
چيو ونو رسول جو ۽ نہ وڃايو پنهنجا ڪردار. اهي جن ڪفر ڪيو ۽

صَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ثُمَّ مَاتُوْا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَّغْفِرَ
روڪيائون الله جي راهہ کان پوءِ مري ويا ڪفر جي حال تي تہ هرگز نہ بخشيندو

اللّٰهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾ فَلَا تَهِنُوْا وَتَدْعُوْۤا اِلَى السَّلْمِ ۖۗ وَ اَنْتُمُ
الله انهن کي. پوءِ نہ گيدي ٿيو نہ سڏيو صلح ڏانهن، ❷ هوڏانهن توهان آهيو

الْاَعْلَوْنَ ۖۗ وَ اللّٰهُ مَعَكُمْ وَ لَنْ يَّتِرَكُمْ اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾
مٿانهان ۽ الله گڏ آهي اوهان سان ۽ اهو هرگز نہ گهٽائيندو توهان جي عملن کي.

اِنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَّ لَهْوٌ ؕ وَ اِنْ تُؤْمِنُوْا وَ

بس حياتي دنيا جي راند آهي ۽ تماشو، ۽ جيڪڏهن ايماندار ٿيندؤ ۽

تَتَّقُوْا يُؤْتِكُمْ اُجُوْرَكُمْ وَ لَا يَسْـَٔلْكُمْ اَمْوَالَكُمْ ﴿۳۶﴾

پرهيز ڪندؤ تہ ڏيندو توهان کي اجورا توهان جا ۽ نہ گهرندو توهان کان مالَ توهان جا.

اِنْ يَّسْـَٔلْكُمُوْهَا فَيُحْفِكُمْ تَبْخَلُوْا وَ يُخْرِجْ

جيڪڏهن گهري اوهان کان اهي پوءِ تنگ ڪريوَ تہ بخل ڪندؤ ۽ ظاهر ڪندو

اَضْغَانَكُمْ ﴿۳۷﴾ هٰۤاَنْتُمْ هٰۤؤُلَآءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوْا

ڪوٺايون توهان جون. اجهو توهان اهي آهيو جو سڏجي ٿو اوهان کي تہ خرچ ڪريو

فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ فَمِنْكُمْ مَّنْ يَّبْخَلُ ۚ وَ مَنْ يَّبْخَلْ

الله جي راھ ۾، پوءِ توهان مان ڪو ڪنجوسي ٿو ڪري، ۽ جيڪو بخل ڪري ٿو تہ ٿو ڏئي

فَاِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَّفْسِهٖ ؕ وَ اللّٰهُ الْغَنِيُّ وَ اَنْتُمُ الْفُقَرَآءُ ۚ وَ

اهو رڳو نہ ٿو ڏئي پاڻ کي، ۽ الله آسودو آهي ۽ توهان سڃا آهيو، ۽

اِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ۙ ثُمَّ لَا يَكُوْنُوْۤا اَمْثَالَكُمْ ﴿۳۸﴾ ع

جيڪڏهن ڦرندؤ تہ مٽائي آڻيندو ماڻهو ٻيا ❶ پوءِ اُهي نہ ٿيندا توهان جهڙا.

سُوْرَةُ الْفَتْحِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ تِسْعٌ وَّعِشْرُوْنَ اٰيَةً وَّاَرْبَعُ رُكُوْعَاتٍ

سورت فتح مدني آهي ۽ اها اُڻتيھ آيتون ۽ چار رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِيْنًا ﴿۱﴾ لِّيَغْفِرَ لَكَ اللّٰهُ مَا

بيشڪ اسان سوڀ ڏني سون توکي سوڀ پڌري. ❷ جيئن ڍڪي ❸ توکي الله ان ڪان

تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْۢبِكَ وَ مَا تَاَخَّرَ وَ يُتِمَّ نِعْمَتَهٗ

جو اڳي ٿيو گناھ تنهنجو ۽ جو پوءِ ٿيو ۽ پوري ڪري مهرباني پنهنجي

عَلَيْكَ وَ يَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُّسْتَقِيْمًا ۝٢ وَّ يَنْصُرَكَ
توتي ۽ هلائي توکي رستي سڌي تي. ۽ جيئن مدد ڪري تنهنجي

اللّٰهُ نَصْرًا عَزِيْزًا ۝٣ هُوَ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ السَّكِيْنَةَ فِيْ قُلُوْبِ الْمُؤْمِنِيْنَ
الله مدد زبردست. اِهو اُهو آهي جنهن لاٿو قرار دلين مؤمنن جي ۾

لِيَزْدَادُوْٓا اِيْمَانًا مَّعَ اِيْمَانِهِمْ ؕ وَ لِلّٰهِ جُنُوْدُ السَّمٰوٰتِ وَ
جيئن وڌن ايمان ۾ گڏ پنهنجي ايمان سان، ۽ الله لاءِ آهن لشڪر آسمانن ۽

الْاَرْضِ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ۝٤ لِّيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِيْنَ
زمين جا، ۽ الله آهي ڄاڻندڙ دانش وارو. جيئن داخل ڪري ايمان وارن مردن

وَ الْمُؤْمِنٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا
۽ عورتن کي باغن ۾ وهن ٿيون جن جي هيٺان واهيون سدائين رهندا انهن ۾

وَ يُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ ؕ وَ كَانَ ذٰلِكَ عِنْدَ اللّٰهِ فَوْزًا
۽ جيئن ميساري اُنهن کان برايون اُنهن جون، ۽ آهي اها الله وٽ ڪاميابي

عَظِيْمًا ۝٥ وَّ يُعَذِّبَ الْمُنٰفِقِيْنَ وَ الْمُنٰفِقٰتِ وَ الْمُشْرِكِيْنَ وَ
وڏي. ۽ جيئن عذاب ڏئي منافقن ۽ منافقياڻين کي ۽ شرڪ ڪندڙ مردن ۽

الْمُشْرِكٰتِ الظَّآنِّيْنَ بِاللّٰهِ ظَنَّ السَّوْءِ ؕ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ
عورتن کي جو اهي گمان ڪن ٿا الله ۾ تمام بڇڙو، اُنهن تي هجي چڪر

السَّوْءِ ۚ وَ غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَ لَعَنَهُمْ وَ اَعَدَّ
برائي جو، ۽ ڪاوڙيو الله انهن تي ۽ لعنت وڌائين انهن تي ۽ تيار ڪيائين

لَهُمْ جَهَنَّمَ ؕ وَ سَآءَتْ مَصِيْرًا ۝٦ وَ لِلّٰهِ جُنُوْدُ السَّمٰوٰتِ وَ
اُنهن لاءِ دوزخ، ۽ اِها بڇڙي جاءِ آهي. ۽ الله لاءِ آهن لشڪر آسمانن ۽

الْاَرْضِ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ۝٧ اِنَّآ اَرْسَلْنٰكَ
زمين جا، ۽ آهي الله زبردست دانش وارو. بيشڪ اسان موڪليوسون توکي

شَاهِدًا وَّ مُبَشِّرًا وَّ نَذِيْرًا ۙ﴿٨﴾ لِّتُؤْمِنُوْا بِاللّٰهِ وَ

خبر ٻڌائيندڙ ۽ بشارت ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ ڪري. جيئن ايمان آڻيو الله ۽

رَسُوْلِهٖ وَ تُعَزِّرُوْهُ وَ تُوَقِّرُوْهُ ؕ وَ تُسَبِّحُوْهُ بُكْرَةً

ان جي رسول تي ۽ مدد ڪريو ان جي ❶ ۽ عزت ڪريو ان جي، ۽ سبحان الله پڙهو صبح

وَّ اَصِيْلًا ﴿٩﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ يُبَايِعُوْنَكَ اِنَّمَا يُبَايِعُوْنَ

۽ شام. بيشڪ جيڪي ماڻهو هٿ وٺن ٿا تنهنجو اهي رڳو بيعت ڪن ٿا

اللّٰهَ ؕ يَدُ اللّٰهِ فَوْقَ اَيْدِيْهِمْ ۚ فَمَنْ نَّكَثَ فَاِنَّمَا

الله سان، ❷ هٿ الله جو مٿان هٿن انهن جي آهي، پوءِ جنهن ڀڃو بيعت کي اهو رڳو

يَنْكُثُ عَلٰى نَفْسِهٖ ۚ وَ مَنْ اَوْفٰى بِمَا عٰهَدَ عَلَيْهُ اللّٰهَ

ڀڃي ٿو پنهنجي سِرَ تي، ۽ جنهن وفائي ڪئي جنهن تي وعدو ڪيائين ❸ الله سان

فَسَيُؤْتِيْهِ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿١٠﴾ ع سَيَقُوْلُ لَكَ الْمُخَلَّفُوْنَ ع ١٠ / ٩

پوءِ اجهو اهو ڏيندو ان کي انعام وڏو. اجهو چوندا توکي پوئتي رهيل

مِنَ الْاَعْرَابِ شَغَلَتْنَاۤ اَمْوَالُنَا وَ اَهْلُوْنَا

واهڻي ❹ ته رُجهايو اسان کي اسان جي ملڪيتن ۽ اسان جي گهر وارن

فَاسْتَغْفِرْ لَنَا ۚ يَقُوْلُوْنَ بِاَلْسِنَتِهِمْ مَّا لَيْسَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ ؕ

پوءِ تون گناهه بخشاءِ اسان جو، اهي چون ٿا پنهنجن زبانن سان جو ناهي سندن دلين ۾،

قُلْ فَمَنْ يَّمْلِكُ لَكُمْ مِّنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا اِنْ اَرَادَ

چؤ پوءِ ڪير مالڪ ٿيندو اوهان لاءِ الله وٽ ڪنهن شيءِ جو جيڪڏهن گهري

بِكُمْ ضَرًّا اَوْ اَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا ؕ بَلْ كَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ

توهان جو نقصان يا چاهي توهان جو فائدو، پر آهي الله توهان جي عملن جي

خَبِيْرًا ﴿١١﴾ بَلْ ظَنَنْتُمْ اَنْ لَّنْ يَّنْقَلِبَ الرَّسُوْلُ وَ الْمُؤْمِنُوْنَ

خبر رکندڙ. پر توهان ڀانيو ته هرگز نه واپس ٿيندو رسول ۽ مسلمان

اِلٰٓى اَهْلِيْهِمْ اَبَدًا وَّ زُيِّنَ ذٰلِكَ فِيْ قُلُوْبِكُمْ وَ
طرف گهرن پنهجي ڪڏهين بہ ۽ سينگاريو ويو اهو توهان جي دلين ۾ ۽

ظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ ۚۖ وَ كُنْتُمْ قَوْمًۢا بُوْرًا ﴿١٢﴾ وَ مَنْ
توهان گمان ڪيو هئو ❶ تمام بڇڙو، ۽ توهان آهيو قوم برباد. ۽ جنهن

لَّمْ يُؤْمِنْۢ بِاللّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖ فَاِنَّآ اَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِيْنَ
نہ يقين ڪيو الله ۽ ان جي رسول تي پوءِ اسان تيار ڪئي آهي ڪافرن لاءِ

سَعِيْرًا ﴿١٣﴾ وَ لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ يَغْفِرُ لِمَنْ
برندڙ باهہ. ۽ الله لاءِ آهي بادشاهي آسمانن ۽ زمين جي، معاف ڪري ٿو جنهن ڪي

يَّشَآءُ وَ يُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَ كَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿١٤﴾
چاهي ۽ عذاب ڏئي ٿو جنهن ڪي چاهي، ۽ آهي الله بخشڻهار مهربان.

سَيَقُوْلُ الْمُخَلَّفُوْنَ اِذَا انْطَلَقْتُمْ اِلٰى مَغَانِمَ لِتَاْخُذُوْهَا
اجهو چوندا پوئتي رهيل جڏهن توهان ويندؤ مال غنيمت ڏانهن جيئن هٿ ڪريو ان کي

ذَرُوْنَا نَتَّبِعْكُمْ ۚ يُرِيْدُوْنَ اَنْ يُّبَدِّلُوْا كَلٰمَ اللّٰهِ ؕ
تہ اسان کي ڇڏيو تہ اسان توهان سان هلون، اُهي گهرن ٿا بدلائڻ الله جي ڪلام کي،

قُلْ لَّنْ تَتَّبِعُوْنَا كَذٰلِكُمْ قَالَ اللّٰهُ مِنْ قَبْلُ ۚ
چؤ هرگز نہ هلندؤ اسان سان، ائين فرمايو آهي الله اڳي ئي،

فَسَيَقُوْلُوْنَ بَلْ تَحْسُدُوْنَنَا ؕ بَلْ كَانُوْا لَا يَفْقَهُوْنَ
پوءِ جلدي اهي چوندا نہ پر اوهان ساڙ ڪريو ٿا اسان سان، پر اهي نہ سمجهندا هئا

اِلَّا قَلِيْلًا ﴿١٥﴾ قُلْ لِّلْمُخَلَّفِيْنَ مِنَ الْاَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ
مگر ٿورو. تون چؤ پوئتي رهيل بدوين کي اجهو سڏيا ويندؤ

اِلٰى قَوْمٍ اُولِيْ بَاْسٍ شَدِيْدٍ تُقَاتِلُوْنَهُمْ اَوْ يُسْلِمُوْنَ ۚ
قوم سخت طاقتور ڏانهن ❷ توهان وڙهندؤ انهن سان يا اهي مسلمان ٿين،

فَاِنْ تُطِيْعُوْا يُؤْتِكُمُ اللّٰهُ اَجْرًا حَسَنًاۚ وَ اِنْ
پوءِ جيڪڏهن توهان چوڻ وٺندؤ تہ ڏيندو توهان کي الله بدلو ڀلو ۽ جيڪڏهن

تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِّنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا
ڦري ويندؤ جيئن ڦري ويا هئو اڳ ۾ تہ عذاب ڪندو توهان کي عذاب

اَلِيْمًا ﴿١٦﴾ لَيْسَ عَلَى الْاَعْمٰى حَرَجٌ وَّ لَا عَلَى الْاَعْرَجِ حَرَجٌ وَّ
دردناڪ. نہ آهي انڌي تي ڪو بار ۽ نڪي منڊي تي ڪو بار ۽

لَا عَلَى الْمَرِيْضِ حَرَجٌؕ وَ مَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ
نڪي بيمار تي ڪو بار، ❶ ۽ جيڪو چيو ڪندو الله ۽ ان جي رسول جو

يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُۚ وَ مَنْ يَّتَوَلَّ
تہ داخل ڪندس باغن ۾ وهن ٿيون جن جي هيٺان واهيون، ۽ جيڪو ڦرندو

يُعَذِّبْهُ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿١٧﴾ۧ لَقَدْ رَضِيَ اللّٰهُ عَنِ الْمُؤْمِنِيْنَ
تہ عذاب ڪندس عذاب دردناڪ. بيشڪ خوش ٿيو الله ايمان وارن کان

اِذْ يُبَايِعُوْنَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِيْ قُلُوْبِهِمْ
جڏهن بيعت ڪن پيا توسان وڻ هيٺان پوءِ ڄاتائين جيڪي انهن جي دلين ۾ هئو ❷

فَاَنْزَلَ السَّكِيْنَةَ عَلَيْهِمْ وَ اَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيْبًا ﴿١٨﴾ۙ وَّ
پوءِ نازل ڪيائين قرار انهن تي ۽ عطا ڪيائين انهن کي سوڀ ويجهي. ❸ ۽

مَغَانِمَ كَثِيْرَةً يَّاْخُذُوْنَهَاؕ وَ كَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ﴿١٩﴾
غنيمتون گهڻيون جن کي حاصل ڪندا، ۽ آهي الله زبردست دانش وارو.

وَعَدَكُمُ اللّٰهُ مَغَانِمَ كَثِيْرَةً تَاْخُذُوْنَهَا
۽ انجام ڪيو توهان سان الله غنيمتن گهڻين جو وصول ڪندؤ انهن کي

فَعَجَّلَ لَكُمْ هٰذِهٖ وَ كَفَّ اَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْۚ وَ
پوءِ جلدئي ڏنائين توهان کي هي ۽ جهليائين هٿ ماڻهن جا توهان کان، ۽

لِتَكُوْنَ اٰيَةً لِّلْمُؤْمِنِيْنَ وَ يَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيْمًا ﴿٢٠﴾ لا

جيئن تہ هجي اها نشاني مسلمانن لاءِ ❶ ۽ هلائي توهان کي رستي سڌي تي.

وَّ اُخْرٰى لَمْ تَقْدِرُوْا عَلَيْهَا قَدْ اَحَاطَ اللّٰهُ بِهَا ط

۽ ٻي فتح بہ جو قادر نہ ٿيا آهيو انهي تي هوڏانهن گهيرو ڪيو آهي الله ان تي،

وَ كَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ قَدِيْرًا ﴿٢١﴾ وَ لَوْ قٰتَلَكُمُ

۽ آهي الله هر شيءِ تي سگهہ رکندڙ. ۽ جيڪڏهن لڙائي ڪن ها توهان سان

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوَلَّوُا الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُوْنَ وَلِيًّا وَّ لَا

ڪافر تہ پُٺي ڏئي ڀڄن ها پوءِ نہ لهن ها ڪو دوست ۽ نڪي

نَصِيْرًا ﴿٢٢﴾ سُنَّةَ اللّٰهِ الَّتِیْ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ ج وَ لَنْ

مددگار. اهو طريقو الله جو آهي جو هليو آيو آهي اڳي کان، ۽ هرگز نہ

تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِيْلًا ﴿٢٣﴾ وَ هُوَ الَّذِیْ كَفَّ اَيْدِيَهُمْ

لهندين طريقي الله جي ۾ ڪا ڦير گهير. ۽ اِهو اُهو آهي جنهن جهليو انهن جي هٿن کي

عَنْكُمْ وَ اَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْۢ بَعْدِ اَنْ

توهان کان ۽ توهان جي هٿن کي انهن کان واديءِ ❷ مکي ۾ هن کان پوءِ جو

اَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ط وَ كَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرًا ﴿٢٤﴾

غالب ڪيائين توهان کي ❸ انهن تي، ۽ آهي الله توهان جي عملن کي ڏسندڙ.

هُمُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ صَدُّوْكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

اِهي اُهي ئي آهن جن ڪفر ڪيو ۽ روڪيائون توهان کي مسجد عزت واري کان

وَ الْهَدْیَ مَعْكُوْفًا اَنْ يَّبْلُغَ مَحِلَّهٗ ط وَ لَوْ لَا

۽ قرباني کي جا روڪيل هئي جو پهچي پنهنجي جاءِ تي، ۽ جي نہ هجن ها اتي

رِجَالٌ مُّؤْمِنُوْنَ وَ نِسَآءٌ مُّؤْمِنٰتٌ لَّمْ تَعْلَمُوْهُمْ اَنْ

مرد مؤمن ۽ عورتون مؤمنياڻيون جن کي توهان نہ پيا ڄاڻو جو

تَطَـُٔوْهُمْ فَتُصِيْبَكُمْ مِّنْهُمْ مَّعَرَّةٌۢ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ

لتاڙي ماريو ها انھن کي پوءِ پھچي ها توھان کي انھن جي ڪري صدمو بي خبري سبب،

لِيُدْخِلَ اللّٰهُ فِيْ رَحْمَتِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ۚ لَوْ

(پر بچاءُ ٿيو) جيئن تہ داخل ڪري الله پنھنجي رحمت ۾ جنھن کي گھري، جيڪڏھن

تَزَيَّلُوْا لَعَذَّبْنَا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿٢٥﴾

اُھي الڳ ھجن ھا تہ عذاب ڪريون ھا (١) اُنھن مان ڪافرن کي عذاب دردناڪ.

اِذْ جَعَلَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِيْ قُلُوْبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ

(يادڪر) جيڪڏھن ڪئي ڪافرن پنھنجي دلين ۾ ھوڏ، ھوڏ

الْجَاهِلِيَّةِ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِيْنَتَهٗ عَلٰى رَسُوْلِهٖ وَ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ

جاھليت واري پوءِ نازل ڪيو الله قرار پنھنجي پيغمبر تي ۽ مسلمانن تي

وَ اَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوٰى وَ كَانُوْٓا اَحَقَّ بِهَا وَ اَهْلَهَا ۭ

۽ ڪين ثابت رکيائين ڪلمہ توحيد تي ۽ ھئا اُھي حقدار اُنھيءَ جا ۽ لائق ان جا، (٢)

وَ كَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمًا ﴿٢٦﴾ ع لَقَدْ صَدَقَ اللّٰهُ ع ٣ / ٩ / ١١

۽ آھي الله ھر شيءِ جو علم رکندڙ. بيشڪ سچو ڪيو الله

رَسُوْلَهُ الرُّءْيَا بِالْحَقِّ ۚ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ

پنھنجي پيغمبر جي خواب کي حق سان، تہ ضرور توھان داخل ٿيندؤ مسجد حرام ۾

اِنْ شَآءَ اللّٰهُ اٰمِنِيْنَ ۙ مُحَلِّقِيْنَ رُءُوْسَكُمْ وَ مُقَصِّرِيْنَ ۙ لَا

ان شاءَ الله بنا خطري ڪوڙائيندڙ مٿا پنھنجا يا ڪترائيندڙ نہ

تَخَافُوْنَ ۭ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوْا فَجَعَلَ مِنْ دُوْنِ ذٰلِكَ

ڊڄندؤ ڪنھن کان، پوءِ الله ڄاتو جيڪي توھان نہ ڄاتو پوءِ ڪيائين ان جي پُٺيان

فَتْحًا قَرِيْبًا ﴿٢٧﴾ هُوَ الَّذِيْٓ اَرْسَلَ رَسُوْلَهٗ بِالْهُدٰى وَ دِيْنِ

سوڀ ويجھي. (٣) اھوئي آھي جنھن موڪليو پنھنجي رسول کي ھدايت سان ۽ دين

الْحَقِّ لِيُظْهِرَهٗ عَلَى الدِّيْنِ كُلِّهٖ ؕ وَ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا ؕ﴿۲۸﴾

سچي سان جيئن غالب ڪري انهيءَ کي سيني دينن تي، ۽ الله شاهد ڪافي آهي.

مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ؕ وَ الَّذِيْنَ مَعَهٗۤ اَشِدَّآءُ عَلَى الْكُفَّارِ

محمد رسول الله جو آهي، ۱ ۽ جيڪي ان سان گڏ آهن اهي ڏاڍا آهن ڪافرن تي

رُحَمَآءُ بَيْنَهُمْ تَرٰىهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَّبْتَغُوْنَ فَضْلًا

پاڄهارا آهن پاڻ ۾ تون ڏسندين انهن کي رڪوع ڪندڙ سجدو ڪندڙ گهرن ٿا مهرباني

مِّنَ اللّٰهِ وَ رِضْوَانًا ؗ سِيْمَاهُمْ فِيْ وُجُوْهِهِمْ مِّنْ اَثَرِ السُّجُوْدِ ؕ

الله جي ۽ رضا انهن جي نشاني انهن جي چهرن ۾ آهي سجدن جي اثر کان،

ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرٰىةِ ۛۚ وَ مَثَلُهُمْ فِي الْاِنْجِيْلِ ۛ۫ كَزَرْعٍ

اها انهن جي ڳالهه توراة ۾ آهي، ۽ انهن جي ڳالهه انجيل ۾ آهي، جيئن ڪا پوک

اَخْرَجَ شَطْـَٔهٗ فَاٰزَرَهٗ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوْقِهٖ

ڪڍي پنهنجو سَلو پوءِ سگهو ڪري ان کي پوءِ ٿلهو ٿئي پوءِ سڌو بيهي تيلي پنهنجي تي

يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيْظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ؕ وَعَدَ اللّٰهُ

اهو وڻي ٿو ڪڙمي کي جيئن ساڙي دل انهن سان ڪافرن جي، ۲ وعدو ڪيو الله

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ مِنْهُمْ مَّغْفِرَةً وَّ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿۲۹﴾ ع

جن ايمان آندو ۽ ڪيا ڪم ڀلا انهن سان بخشش جو ۽ اجر عظيم جو.

سُوْرَةُ الْحُجُرٰتِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ ثَمَانِيَ عَشْرَةَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت حجرات مدني آهي ۽ اها ارڙهن آيتون ۽ ٻه رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُقَدِّمُوْا بَيْنَ يَدَيِ اللّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖ

اي ايمان وارؤ! ۳ نه اڳرائي ڪريو سامهون الله ۽ سندس رسول جي

وَ اتَّقُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ① يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا

۽ ڊڄو الله کان، بيشڪ الله ٻُڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. اي ايمان وارؤ! نہ

تَرْفَعُوْۤا اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَ لَا تَجْهَرُوْا لَهٗ

بلند ڪريو آوازَ پنهنجا مٿي آواز نبيَّ جي ڪان ۽ نڪي ڏاڍيان ڪريو ان سان

بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ اَنْ تَحْبَطَ

گفتگو جيئن ڏاڍيان ڳالهائيندا آهيو هڪ ٻئي ۾ ❶ متان ڇَٽ ٿي وڃن

اَعْمَالُكُمْ وَ اَنْتُمْ لَا تَشْعُرُوْنَ ② اِنَّ الَّذِيْنَ يَغُضُّوْنَ

عمل توهان جا ۽ توهان نہ ڄاڻو. بيشڪ جيڪي جِهڪو ٿا ڪن

اَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ امْتَحَنَ اللّٰهُ

آوازَن پنهنجن ڪي رسول الله وٽ اِهي اُهي آهن جو آزمايو الله

قُلُوْبَهُمْ لِلتَّقْوٰى ؕ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ③ اِنَّ

اُنهن جي دلين ڪي ادب ۾ انهن لاءِ بخشش آهي ۽ اجر وڏو. ❷ بيشڪ

الَّذِيْنَ يُنَادُوْنَكَ مِنْ وَّرَآءِ الْحُجُرٰتِ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُوْنَ ④

جيڪي سڏين ٿا توکي حجرن جي ٻاهران گهڻا انهن مان سمجهہ نہ ٿا رکن.

وَ لَوْ اَنَّهُمْ صَبَرُوْا حَتّٰى تَخْرُجَ اِلَيْهِمْ لَكَانَ

۽ جيڪر اُهي صبر ڪن ها جيسين تون نڪري اچين اُنهن ڏانهن تہ اهو

خَيْرًا لَّهُمْ ؕ وَ اللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ⑤ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِنْ

ڀلو هيو انهن لاءِ ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي. اي ايمان وارؤ! جيڪڏهن

جَآءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَاٍ فَتَبَيَّنُوْۤا اَنْ تُصِيْبُوْا قَوْمًا

آڻي توهان وٽ ڪو فاسق ڪا خبر پوءِ جاچ ڪريو ❸ متان تڪليف ڏيو ڪن ماڻهن کي

بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوْا عَلٰى مَا فَعَلْتُمْ نٰدِمِيْنَ ⑥ وَ اعْلَمُوْۤا اَنَّ

اڻ ڄاڻائيءَ سان پوءِ ٿي پئو پنهنجي ڪئي تي پشيمان. ۽ ڄاڻو تہ بيشڪ

فِيْكُمْ رَسُوْلَ اللّٰهِ ط لَوْ يُطِيْعُكُمْ فِيْ كَثِيْرٍ مِّنَ الْاَمْرِ

توهان ۾ الله جو رسول آهي، جيڪڏهن گهڻين ڳالهين ۾ چيو مڃي توهان جو

لَعَنِتُّمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ الْاِيْمَانَ وَ زَيَّنَهٗ

ته ڏکيا ٿيندؤ توهان پر الله محبت ڏني توهان کي ايمان جي ۽ سينگاريائين ان کي

فِيْ قُلُوْبِكُمْ وَ كَرَّهَ اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَ الْفُسُوْقَ وَ الْعِصْيَانَ ط

توهان جي دلين ۾ ۽ بڇان ڏنائين توهان کي ڪفر کان ۽ گناهن کان ۽ بي فرماني کان،

اُولٰٓئِكَ هُمُ الرّٰشِدُوْنَ ۷ فَضْلًا مِّنَ اللّٰهِ وَ نِعْمَةً ط وَ اللّٰهُ

اهي ئي آهن چڱي چال وارا. مهرباني ٿي الله جي ۽ احسان، ۽ الله

عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۸ وَ اِنْ طَآئِفَتٰنِ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ

علم رکندڙ حڪمت وارو آهي. ۽ جيڪڏهن ٻه ڌريون مسلمانن جون ①

اقْتَتَلُوْا فَاَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا ج فَاِنْۢ بَغَتْ اِحْدٰىهُمَا

وڙهي پون ته ناهه ڪرايو انهن جي وچ ۾ پوءِ جيڪڏهن زيادتي ڪري انهن مان هڪڙي ڌر

عَلَى الْاُخْرٰى فَقَاتِلُوا الَّتِيْ تَبْغِيْ حَتّٰى تَفِيْٓءَ

ٻيءَ تي پوءِ توهان لڙو انهيءَ سان جا زيادتي ڪري ٿي ايستائين جو موٽي اچي

اِلٰٓى اَمْرِ اللّٰهِ ج فَاِنْ فَآءَتْ فَاَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ

الله جي حڪم ڏانهن، پوءِ جيڪڏهن موٽي اچي ته پوءِ ناهه ڪرايو ٻنهي جي وچ ۾ برابري سان

وَ اَقْسِطُوْا ط اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ۹ اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ

۽ انصاف ڪريو، بيشڪ الله محبت رکي ٿو انصاف ڪندڙن سان. رڳو مسلمان

اِخْوَةٌ فَاَصْلِحُوْا بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ

ڀائر آهن پوءِ صُلح ڪرايو پنهنجي ڀائرن جي وچ ۾ ۽ ڊڄو الله کان ته مَن

تُرْحَمُوْنَ ۱۰ ع يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّنْ

توهان تي رحم ڪيو وڃي. اي ايمان وارؤ! نه ٺٺوليون ڪري ڪا قوم ڪنهن

ع ١ ١٠ ١٣

قَوۡمٍ عَسٰۤی اَنۡ یَّکُوۡنُوۡا خَیۡرًا مِّنۡهُمۡ وَ لَا نِسَآءٌ مِّنۡ نِّسَآءٍ عَسٰۤی
قومتي شايد اهي هجن يلا انهن کان ① ۽ نکي عورتون ٻين عورتن تي شايد
اَنۡ یَّکُنَّ خَیۡرًا مِّنۡهُنَّ ۚ وَ لَا تَلۡمِزُوۡۤا اَنۡفُسَکُمۡ وَ لَا تَنَابَزُوۡا
اهي هجن ڀليون انهن کان، ۽ نه عيب ڪڍو هڪ ٻئي جا ۽ نه لايوهڪ ٻئي کي
بِالۡاَلۡقَابِ ؕ بِئۡسَ الِاسۡمُ الۡفُسُوۡقُ بَعۡدَ الۡاِیۡمَانِ ۚ وَ مَنۡ لَّمۡ
بچڙا لقب، بُرو ڪونڌ برائي آهي ايمان کان پوءِ، ۽ جيڪي نه
یَتُبۡ فَاُولٰٓئِکَ هُمُ الظّٰلِمُوۡنَ ⑪ یٰۤاَیُّهَا الَّذِیۡنَ اٰمَنُوا اجۡتَنِبُوۡا
توبه ڪندا پوءِ اهي ئي ظالم آهن. اي ايمان وارؤ! پاسو ڪريو
کَثِیۡرًا مِّنَ الظَّنِّ ۫ اِنَّ بَعۡضَ الظَّنِّ اِثۡمٌ وَّ لَا تَجَسَّسُوۡا وَ
گهڻن شڪن گمانن کان بيشڪ ڪي گمان گناهه آهن ۽ نه جاچوسي ڪريو ۽
لَا یَغۡتَبۡ بَّعۡضُکُمۡ بَعۡضًا ؕ اَ یُحِبُّ اَحَدُکُمۡ
نه گِلا ڪري توهان مان ڪوئي ڪنهن جي، ڇا پسند ڪري تو توهان مان ڪوئي
اَنۡ یَّاۡکُلَ لَحۡمَ اَخِیۡهِ مَیۡتًا فَکَرِهۡتُمُوۡهُ ؕ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ ؕ
ته ڪائي گوشت پنهنجي ڀاءُ مئل جو پوءِ ڪِريو ٿا ان کان، ۽ ڊڄو الله کان،
اِنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ رَّحِیۡمٌ ⑫ یٰۤاَیُّهَا النَّاسُ اِنَّا خَلَقۡنٰکُمۡ
بيشڪ الله توبه قبوليندڙ مهربان آهي. اي انسانو! بيشڪ اسان پيدا ڪيو توهان کي
مِّنۡ ذَکَرٍ وَّ اُنۡثٰی وَ جَعَلۡنٰکُمۡ شُعُوۡبًا وَّ قَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوۡا ؕ
نَر ۽ مادي مان ۽ اسان ڪيون توهان ۾ ذاتيون ۽ پاڙا جيئن هڪ ٻئي کي سڃاڻو، ②
اِنَّ اَکۡرَمَکُمۡ عِنۡدَ اللّٰهِ اَتۡقٰکُمۡ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِیۡمٌ
بيشڪ وڌيڪ ڀلو توهان ۾ الله وٽ آهي وڌيڪ پرهيزگار، بيشڪ الله ڄاڻندڙ
خَبِیۡرٌ ⑬ قَالَتِ الۡاَعۡرَابُ اٰمَنَّا ؕ قُلۡ لَّمۡ
خبر رکندڙ آهي. چيو ٻهراڙي وارن اسان ايمان آندو آهي، ③ چؤ نه

تُؤْمِنُوْا وَلٰكِنْ قُوْلُوْٓا اَسْلَمْنَا وَ لَمَّا يَدْخُلِ الْاِيْمَانُ

ايمان آندو اٿوَ پر چئو تہ اسان تابعدار ٿيا آهيون ۽ اڃا نہ گهڙيو آهي ايمان

فِيْ قُلُوْبِكُمْ ؕ وَ اِنْ تُطِيْعُوا اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ لَا يَلِتْكُمْ

توهان جي دلين ۾ ۽ جيڪڏهن چيو مَڃيندؤ الله جو ۽ ان جي رسول جو تہ نہ گهٽائيندو

مِّنْ اَعْمَالِكُمْ شَيْـًٔا ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۱۴﴾ اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ

توهان جي نيڪين مان ڪجهہ، بيشڪ الله بخشڻهار مهربان آهي. رڳو ايمان وارا

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوْا وَ

اُهي آهن جن يقين ڪيو الله تي ۽ ان جي رسول تي پوءِ نہ شڪ ڪيائون ۽

جٰهَدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَ اَنْفُسِهِمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ اُولٰٓئِكَ

جهاد ڪيائون پنهنجن مالن سان ۽ پنهنجن جانين سان واٽ الله ۾ اُهي

هُمُ الصّٰدِقُوْنَ ﴿۱۵﴾ قُلْ اَ تُعَلِّمُوْنَ اللّٰهَ بِدِيْنِكُمْ ؕ وَ

ئي سچا آهن. ❶ تون ٻڌاءِ ڇا توهان ڄاڻايو ٿا الله کي پنهنجي دينداري، ۽

اللّٰهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ ؕ وَ اللّٰهُ

الله تہ ڄاڻي ٿو جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي، ۽ الله

بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿۱۶﴾ يَمُنُّوْنَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُوْا ؕ قُلْ

هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي. توروٽا ڪن توتي جو مسلمان ٿيا آهن، تون چئو

لَّا تَمُنُّوْا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْ ۚ بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ اَنْ

تورو نہ ڪريو مون تي پنهنجي اسلام جو، بلڪ الله تورو ڪيو توهان تي جو

هَدٰىكُمْ لِلْاِيْمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿۱۷﴾ اِنَّ اللّٰهَ

رستو ڏيکاريائين توهان کي ايمان جو جيڪڏهن آهيو سچا. بيشڪ الله

يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ وَ اللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿۱۸﴾ ع

ڄاڻي ٿو ڳجهہ آسمانن جو ۽ زمين جو، ۽ الله ڏسندڙ آهي جيڪي توهان ڪريو ٿا.

ع ٢ ٨ ١٤

سُوۡرَۃُ قٓ مَکِّیَّۃٌ وَّھِیَ خَمۡسٌ وَّاَرۡبَعُوۡنَ اٰیَۃً وَّثَلٰثُ رُکُوۡعَاتٍ

سورت ق مڪي آهي ۽ اها پنجيتاليهه آيتون ۽ ٽي رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

قٓ وَ الۡقُرۡاٰنِ الۡمَجِیۡدِ ۞ بَلۡ عَجِبُوۡۤا اَنۡ جَآءَھُمۡ مُّنۡذِرٌ
قٓ. ❶ قسم آهي قرآن مجيد جو. پر عجب لڳن جو آيو انهن وٽ ڊيڄاريندڙ
مِّنۡھُمۡ فَقَالَ الۡکٰفِرُوۡنَ ھٰذَا شَیۡءٌ عَجِیۡبٌ ۞ ءَ اِذَا مِتۡنَا
انهن مان پوءِ چيو ڪافرن هِيَ ڳالهه عجيب آهي. ڇا جڏهن مرنداسون
وَ کُنَّا تُرَابًا ذٰلِکَ رَجۡعٌۢ بَعِیۡدٌ ۞ قَدۡ عَلِمۡنَا مَا
۽ ٿينداسون مٽي، اهو موٽڻ ڏور آهي. ❷ بيشڪ ڄاتوسون ان کي
تَنۡقُصُ الۡاَرۡضُ مِنۡھُمۡ وَ عِنۡدَنَا کِتٰبٌ حَفِیۡظٌ ۞ بَلۡ
جيڪي ڪائي ٿي زمين انهن مان، ۽ اسان وٽ دفتر آهي سنڀاليندڙ. پر
کَذَّبُوۡا بِالۡحَقِّ لَمَّا جَآءَھُمۡ فَھُمۡ فِیۡۤ اَمۡرٍ مَّرِیۡجٍ ۞ اَ
ڪوڙو ڪيائون حق کي جڏهن آيو انهن وٽ پوءِ اُهي ڳالهه منجهيل ۾ آهن. ❸ ڇا
فَلَمۡ یَنۡظُرُوۡۤا اِلَی السَّمَآءِ فَوۡقَھُمۡ کَیۡفَ بَنَیۡنٰھَا وَ زَیَّنّٰھَا
پوءِ نه ڏٺائون آسمان ڏانهن پنهنجي مٿان ڪيئن اڏيوسون اُن کي ۽ سينگاريوسون
وَ مَا لَھَا مِنۡ فُرُوۡجٍ ۞ وَ الۡاَرۡضَ مَدَدۡنٰھَا وَ اَلۡقَیۡنَا فِیۡھَا
۽ ناهي اُنَ ۾ ڪوئي دنگو. ۽ زمين کي پکيڙيوسون ۽ وڌاسون اُنَ ۾
رَوَاسِیَ وَ اَنۡۢبَتۡنَا فِیۡھَا مِنۡ کُلِّ زَوۡجٍۭ بَھِیۡجٍ ۞ تَبۡصِرَۃً وَّ ذِکۡرٰی
وزن ۽ ڄماياسون اُنَ ۾ ڪيئي قسم وڻندڙ. اک کولڻ ۽ يادڏيارڻ لاءِ
لِکُلِّ عَبۡدٍ مُّنِیۡبٍ ۞ وَ نَزَّلۡنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً مُّبٰرَکًا
هر ٻانهي رجوع ڪندڙ کي. ۽ لاٿوسون آسمان کان پاڻي برڪت وارو

المنزل السابع - ٧

فَاَنْۢبَتْنَا بِهٖ جَنّٰتٍ وَّ حَبَّ الْحَصِيْدِ ۙ﴿۹﴾ وَ النَّخْلَ بٰسِقٰتٍ

پوءِ ڦٽاياسون انهيءَ سان باغ ۽ اناج لاباري وارا. (١) ۽ ڪجيون ڊگهيون

لَّهَا طَلْعٌ نَّضِيْدٌ ۙ﴿۱۰﴾ رِّزْقًا لِّلْعِبَادِ ۙ وَ اَحْيَيْنَا بِهٖ بَلْدَةً

جن جا ڀوڪا آهن ستيل، خوراڪ ٻانهن لاءِ ۽ آباد ڪياسون ان سان ملڪ

مَّيْتًا ؕ كَذٰلِكَ الْخُرُوْجُ ﴿۱۱﴾ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوْحٍ وَّ

غيرآباد، ائين ئي آهي وري نڪرڻ. ڪوڙو ڪيو انهن کان اڳي نوح جي قوم ۽

اَصْحٰبُ الرَّسِّ وَ ثَمُوْدُ ۙ﴿۱۲﴾ وَ عَادٌ وَّ فِرْعَوْنُ وَ اِخْوَانُ لُوْطٍ ۙ﴿۱۳﴾ وَّ

ڪچي کوهه وارن ۽ ثمود، ۽ عاد ۽ فرعون ۽ برادر لوط جي، ۽

اَصْحٰبُ الْاَيْكَةِ وَ قَوْمُ تُبَّعٍ ؕ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ

جهنگل وارن ۽ تبع جي ماڻهن، سمورن ڪوڙو ڪيو رسولن کي پوءِ پيو

وَعِيْدِ ﴿۱۴﴾ اَ فَعَيِيْنَا بِالْخَلْقِ الْاَوَّلِ ؕ بَلْ هُمْ فِيْ لَبْسٍ

عذاب منهنجو. ڇا پوءِ ٿڪيا آهيون پيدا ڪرڻ پهرين کان، بلڪ اهي شڪ ۾ آهن

ع ١ ١٥ ١٥ مِّنْ خَلْقٍ جَدِيْدٍ ﴿۱۵﴾ ع وَ لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ وَ نَعْلَمُ مَا

پيدائش نئين کان. ۽ اسان پيدا ڪيو آهي انسان کي ۽ اسان ڄاڻون ٿا جيڪي

تُوَسْوِسُ بِهٖ نَفْسُهٗ ۖۚ وَ نَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ

وسوسو وجهي ٿو ان کي سندس نفس، (٢) ۽ اسان وڌيڪ ويجها آهيون ان ڏانهن

مِنْ حَبْلِ الْوَرِيْدِ ﴿۱۶﴾ اِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيٰنِ عَنِ الْيَمِيْنِ وَ عَنِ الشِّمَالِ

ساهه جي رڳ کان. جڏهن وٺندا وٺڻ وارا ساڄي کان ۽ کاٻي کان

قَعِيْدٌ ﴿۱۷﴾ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ اِلَّا لَدَيْهِ رَقِيْبٌ عَتِيْدٌ ﴿۱۸﴾ وَ

ويهندڙ. نه ٿو ڳالهائي ڪا ڳالهه مگر ان وٽ آهي حفاظت ڪندڙ تيار. ۽

جَآءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ؕ ذٰلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيْدُ ﴿۱۹﴾

اچي وئي سختي موت جي سچ پچ، اها اٿيئي جنهن کان تون لهرائيندين هئين. (٣)

وَ نُفِخَ فِي الصُّوْرِ ؕ ذٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيْدِ ﴿٢٠﴾ وَ جَآءَتْ كُلُّ

۽ ڦوڪ ڏني ويندي ڪرناءِ ۾، اهو آهي ڏينهن ڌمڪي جو. ۽ حاضر ٿيندو هر

نَفْسٍ مَّعَهَا سَآئِقٌ وَّ شَهِيْدٌ ﴿٢١﴾ لَقَدْ كُنْتَ فِيْ غَفْلَةٍ

جاندار ان سان گڏ هوندو هڪليندڙ ۽ حال ٻڌائيندڙ. ❶ يقينن هئين تون غفلت ۾

مِّنْ هٰذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَآءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ

هن ڪان پوءِ پري ڪيوسون توکان پردو تنهنجو پوءِ نگاهه تنهنجي اڄ

حَدِيْدٌ ﴿٢٢﴾ وَ قَالَ قَرِيْنُهٗ هٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيْدٌ ؕ ﴿٢٣﴾

تيز آهي. ۽ چوندو همراهه ان جو ❷ هي آهي جيڪي مون وٽ آهي تيار.

اَلْقِيَا فِيْ جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيْدٍ ﴿٢٤﴾ لا مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ

(توهان ٻئي) اُڇليو دوزخ ۾ هر منڪر هٺيلي، ڀلائي کان روڪيندڙ

مُعْتَدٍ مُّرِيْبٍ ﴿٢٥﴾ لا الَّذِيْ جَعَلَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَاَلْقِيٰهُ

حد ٽپيندڙ شبهي وجهندڙ کي، جنهن بڻايو الله سان گڏ خداءِ ٻيو پوءِ اڇليوس

فِي الْعَذَابِ الشَّدِيْدِ ﴿٢٦﴾ قَالَ قَرِيْنُهٗ رَبَّنَا مَآ

عذاب سخت ۾. چوندو ساٿي انهي جو اي رب اسان جا نه

اَطْغَيْتُهٗ وَ لٰكِنْ كَانَ فِيْ ضَلٰلٍۢ بَعِيْدٍ ﴿٢٧﴾ قَالَ لَا

باغي بڻايو مان ان کي پر هئو پاڻ گمراهي پرانهينءَ ۾. الله فرمائيندو نه

تَخْتَصِمُوْا لَدَيَّ وَ قَدْ قَدَّمْتُ اِلَيْكُمْ بِالْوَعِيْدِ ﴿٢٨﴾ مَا

جهڳڙو ڪريو مون وٽ حالانڪ اڳي موڪلي اٿم توهان ڏانهن ڌمڪي. ڪا نه

يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَ مَآ اَنَا بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ﴿٢٩﴾ ع يَوْمَ نَقُوْلُ ع ٢ ١٤ ١٦

مٽائبي اها ڳالهه مون وٽ ۽ ناهيان مان ظلم ڪندڙ ٻانهن تي. جنهن ڏينهن چونداسون

لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَاْتِ وَ تَقُوْلُ هَلْ مِنْ مَّزِيْدٍ ﴿٣٠﴾ وَ اُزْلِفَتِ

جهنم کي ڀرجي وئين تون؟ ۽ اهو چوندو ڇا آهي ڪجهه وڌيڪ؟ ۽ ويجهي ڪبي

الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِيْنَ غَيْرَ بَعِيْدٍ ﴿٣١﴾ هٰذَا مَا تُوْعَدُوْنَ

جنت پرهيزگارن لاءِ ! نه پري. (١) هي آهي جنهن جو وعدو ڪجي ٿو توهان سان

لِكُلِّ اَوَّابٍ حَفِيْظٍ ﴿٣٢﴾ مَنْ خَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ وَ جَآءَ

هر هڪ توبهه ڪندڙ يادرکندڙ لاءِ. جيڪو ڊنو رحمان کان پرپٺ ۽ پيش ڪيائين

بِقَلْبٍ مُّنِيْبٍ ﴿٣٣﴾ ادْخُلُوْهَا بِسَلٰمٍ ذٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُوْدِ ﴿٣٤﴾

دل توبهه واري. هلو جنت ۾ سلامتي سان، اهو ڏينهن آهي هميشه رهڻ جو.

لَهُمْ مَّا يَشَآءُوْنَ فِيْهَا وَ لَدَيْنَا مَزِيْدٌ ﴿٣٥﴾ وَ كَمْ

انهن لاءِ آهي جيڪي گهرندا اتي ۽ اسان وٽ گهڻوئي آهي. ۽ ڪيترين

اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هُمْ اَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا

تباهه ڪيون سين انهن کان اڳ قومون جو آهي ڏاڍيون هيون انهن کان طاقت ۾

فَنَقَّبُوْا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَّحِيْصٍ ﴿٣٦﴾ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَذِكْرٰى

پوءِ جاچيائون شهرن ۾، ته آهي ڪٿي ڇوٽڪارو؟ بيشڪ ان ۾ آهي سمجهاڻي

لِمَنْ كَانَ لَهٗ قَلْبٌ اَوْ اَلْقَى السَّمْعَ وَ هُوَ شَهِيْدٌ ﴿٣٧﴾ وَ لَقَدْ

انهيءَ لاءِ جنهن کي دل هجي يا ڏئي ڪَنُ ۽ اهو ڪري توَجُّهه. ۽ البت

خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا فِيْ سِتَّةِ

پيدا ڪيوسون آسمانن کي ۽ زمين کي ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي ڇهن

اَيَّامٍ ۖ وَّ مَا مَسَّنَا مِنْ لُّغُوْبٍ ﴿٣٨﴾ فَاصْبِرْ عَلٰى مَا

ڏينهن ۾ ۽ نه پهتي اسان کي ڪا ٿڪاوٽ. (٢) پوءِ تون صبر ڪر ان تي

يَقُوْلُوْنَ وَ سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوْعِ الشَّمْسِ

جيڪي چون ٿا ۽ سبحان پڙهه پنهنجي رب جي تعريف سان اڳ سِجُ اُڀرڻ کان

وَ قَبْلَ الْغُرُوْبِ ﴿٣٩﴾ وَ مِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَ اَدْبَارَ السُّجُوْدِ ﴿٤٠﴾

۽ اڳ لهڻ کان. ۽ رات جو به پڙهه ان جي پاڪائي ۽ پنيان سجدن کان. (٣)

وَ اسۡتَمِعۡ يَوۡمَ يُنَادِ الۡمُنَادِ مِنۡ مَّكَانٍ قَرِيۡبٍ ﴿۴۱﴾ لا

۽ ڪن ڏئي ٻڌ جنهن ڏينهن سڏيندو سڏيندڙ جڳهه ويجهيءَ ڪان. ❶

يَّوۡمَ يَسۡمَعُوۡنَ الصَّيۡحَةَ بِالۡحَقِّ ؕ ذٰلِكَ يَوۡمُ الۡخُرُوۡجِ ﴿۴۲﴾

جنهن ڏينهن ٻڌندا راڙ حق جي، اهو ڏينهن آهي نڪرڻ جو.

اِنَّا نَحۡنُ نُحۡیٖ وَ نُمِيۡتُ وَ اِلَيۡنَا الۡمَصِيۡرُ ﴿۴۳﴾ لا

بيشڪ اسان جياريون ٿا ۽ ماريون ٿا ۽ اسان ڏانهن ئي آهي موٽڻ.

يَوۡمَ تَشَقَّقُ الۡاَرۡضُ عَنۡهُمۡ سِرَاعًا ؕ ذٰلِكَ حَشۡرٌ

جنهن ڏينهن ڦاٽندي ڌرتي انهن کان نِڪرندا تکڙا ٿي اهو گڏ ڪرڻ

عَلَيۡنَا يَسِيۡرٌ ﴿۴۴﴾ نَحۡنُ اَعۡلَمُ بِمَا يَقُوۡلُوۡنَ وَ مَاۤ اَنۡتَ

اسان تي سَولو آهي. اسين گهڻو ڄاڻندڙ آهيون جيڪي چون ٿا ۽ نہ آهين تون

عَلَيۡهِمۡ بِجَبَّارٍ قف فَذَكِّرۡ بِالۡقُرۡاٰنِ مَنۡ يَّخَافُ وَعِيۡدِ ﴿۴۵﴾ ع ٣ ع ١٦ ١٧

انهن تي زور ڪندڙ، پوءِ سمجهاءِ تون قرآن سان ان کي جيڪو ڊڄي منهنجي ڌمڪيءَ کان.

سُوۡرَةُ الذّٰرِيٰتِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ سِتُّوۡنَ اٰيَةً وَّثَلٰثُ رُكُوۡعَاتٍ

سورت ذاريات مڪي آهي ۽ اها سٺ آيتون ۽ ٽي رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

وَ الذّٰرِيٰتِ ذَرۡوًا ﴿۱﴾ لا فَالۡحٰمِلٰتِ وِقۡرًا ﴿۲﴾ لا

قسم آهي ڇڻڻ وارين جو اُڏائي ڪري، ❷ پوءِ کڻي هلڻ وارين جو بار ڪي،

فَالۡجٰرِيٰتِ يُسۡرًا ﴿۳﴾ لا فَالۡمُقَسِّمٰتِ اَمۡرًا ﴿۴﴾ لا اِنَّمَا

پوءِ هلڻ وارين جو نرمي سان، پوءِ ورهائڻ وارين جو حڪم ڪي، ❸ تہ بيشڪ

تُوۡعَدُوۡنَ لَصَادِقٌ ﴿۵﴾ لا وَّ اِنَّ الدِّيۡنَ لَوَاقِعٌ ﴿۶﴾ ؕ وَ

جيڪي وعدو ڪجيوَ ٿو سچ آهي. ۽ بيشڪ انصاف ٿيڻو آهي. ❹ قَسَمُ آهي

السَّمَآءِ ذَاتِ الْحُبُكِ ﴿۷﴾ لا اِنَّكُمْ لَفِيْ قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ ﴿۸﴾ لا

آسمان واٽن واري جو، ❶ تہ بيشڪ اوهان آهيو ڳالهہ اختلافي ۾.

يُّؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ اُفِكَ ﴿۹﴾ ط قُتِلَ الْخَرّٰصُوْنَ ﴿۱۰﴾ لا

ڦيريو ويندو (حق کان) جنهن کي ڦيريو ويو. مارپوي ڳالهين ناهڻ وارن تي،

الَّذِيْنَ هُمْ فِيْ غَمْرَةٍ سَاهُوْنَ ﴿۱۱﴾ لا يَسْـَٔلُوْنَ اَيَّانَ

جيڪي اهي غفلت ۾ ويسلا آهن. پُڇن ٿا تہ ڪڏهن ٿيندو

يَوْمُ الدِّيْنِ ﴿۱۲﴾ ط يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُوْنَ ﴿۱۳﴾ ذُوْقُوْا

بدلي جو ڏينهن. جنهن ڏينهن اُهي باهہ ۾ ساڙيا ويندا. (چئبن) چکو

فِتْنَتَكُمْ ط هٰذَا الَّذِيْ كُنْتُمْ بِهٖ تَسْتَعْجِلُوْنَ ﴿۱۴﴾

سڙڻ جو مزو، هي آهي اُهو جنهن جي توهان تڪڙي گهر ڪندا هئا.

اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ فِيْ جَنّٰتٍ وَّ عُيُوْنٍ ﴿۱۵﴾ لا اٰخِذِيْنَ مَآ

بيشڪ پرهيزگار باغن ۾ ۽ چشمن ۾ هوندا، وٺندڙ جيڪي

اٰتٰهُمْ رَبُّهُمْ ط اِنَّهُمْ كَانُوْا قَبْلَ ذٰلِكَ مُحْسِنِيْنَ ﴿۱۶﴾ ط

ڏئين سندن رب، بيشڪ اُهي هئا هن کان اڳ ڀلا ڪم ڪندڙ.

كَانُوْا قَلِيْلًا مِّنَ الَّيْلِ مَا يَهْجَعُوْنَ ﴿۱۷﴾ وَ بِالْاَسْحَارِ

اُهي ٿوري رات ننڊ ڪندا هئا. ❷ ۽ اُسرن جو

هُمْ يَسْتَغْفِرُوْنَ ﴿۱۸﴾ وَ فِيْۤ اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّآئِلِ وَ

اُهي بخشش گهرندا هئا. ۽ اُنهن جي مالن ۾ حصو هئو گهُرندڙ جو ۽

الْمَحْرُوْمِ ﴿۱۹﴾ وَ فِي الْاَرْضِ اٰيٰتٌ لِّلْمُوْقِنِيْنَ ﴿۲۰﴾ لا

نہ گهُرندڙ غريب جو. ۽ زمين ۾ نشانيون آهن ويساهہ وارن لاءِ.

وَ فِيْۤ اَنْفُسِكُمْ ط اَفَلَا تُبْصِرُوْنَ ﴿۲۱﴾ وَ فِي السَّمَآءِ

۽ توهان جي وجود ۾ بہ، ڇا پوءِ اوهين نہ ٿا سوچيو. ۽ آسمان ۾

رِزْقُكُمْ وَ مَا تُوْعَدُوْنَ ﴿٢٢﴾ فَوَ

روزي آهي توهان جي ۽ جيڪي توهان سان انجام ڪيل آهي. پوءِ قسم آهي

رَبِّ السَّمَآءِ وَ الْاَرْضِ اِنَّهٗ لَحَقٌّ

پروردگار آسمان ۽ زمين جي جو تہ بيشڪ اهو سچ آهي

مِّثْلَ مَآ اَنَّكُمْ تَنْطِقُوْنَ ﴿٢٣﴾ ع هَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ

جيئن جو توهان ڳالهائيندا آهيو. ڇا آئي تو وٽ خبر

ضَيْفِ اِبْرٰهِيْمَ الْمُكْرَمِيْنَ ﴿٢٤﴾ م اِذْ دَخَلُوْا عَلَيْهِ

ابراهيم جي مهمانن مانَ وارن جي. جڏهن اندر آيا اُنَ وٽ

فَقَالُوْا سَلٰمًا ط قَالَ سَلٰمٌ ج قَوْمٌ مُّنْكَرُوْنَ ﴿٢٥﴾ ج فَرَاغَ

چيائونس سلام، هن بہ چيو سلام، ماڻهو آهن اوپرا. پوءِ ويو

اِلٰٓى اَهْلِهٖ فَجَآءَ بِعِجْلٍ سَمِيْنٍ ﴿٢٦﴾ لا فَقَرَّبَهٗٓ

پنهنجي آڪهه ڏانهن ۽ آندائين گابو سٿيو. ۽ پيش ڪيائين

اِلَيْهِمْ قَالَ اَ لَا تَاْكُلُوْنَ ﴿٢٧﴾ ز فَاَوْجَسَ مِنْهُمْ

انهن جي اڳيان چيائين ڇا نہ تا کائو؟ پوءِ دل ۾ رکيائين انهن کان

خِيْفَةً ط قَالُوْا لَا تَخَفْ ط وَ بَشَّرُوْهُ بِغُلٰمٍ

خوف، چيائونس نہ ڊڄ، ۽ واڌائي ڏنائونس ٻار

عَلِيْمٍ ﴿٢٨﴾ فَاَقْبَلَتِ امْرَاَتُهٗ فِيْ صَرَّةٍ فَصَكَّتْ

هوشيار جي. پوءِ آئي سندس زال ڳالهائيندي پوءِ هنيائين هٿ

وَجْهَهَا وَ قَالَتْ عَجُوْزٌ عَقِيْمٌ ﴿٢٩﴾ قَالُوْا

پنهنجي منهن تي ۽ چيائين پوڙهي آهيان سَنڍ. چيائونسِ

كَذٰلِكِ لا قَالَ رَبُّكِ ط اِنَّهٗ هُوَ الْحَكِيْمُ الْعَلِيْمُ ﴿٣٠﴾

ائين ئي فرمايو تنهنجي رب، بيشڪ اهو حڪمت وارو ڄاڻندڙ آهي.

ع ١٨ ٢٣ — وقف لازم

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ اَيُّهَا الْمُرْسَلُوْنَ ﴿٣١﴾ قَالُوْٓا اِنَّآ

چيائين پوءِ ڪهڙو آهي ڪم توهان جو اي قاصدؤ؟ چيائون تہ اسان

اُرْسِلْنَآ اِلٰى قَوْمٍ مُّجْرِمِيْنَ ﴿٣٢﴾ لا لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً

موڪليا ويا آهيون ڏوهاري قوم ڏانهن، ❶ تہ وسايون انهن تي پٿر

مِّنْ طِيْنٍ ﴿٣٣﴾ لا مُّسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِيْنَ ﴿٣٤﴾ فَاَخْرَجْنَا

مٽيءَ جا، نشان ڪيل ❷ تنهنجي رب وٽ حد کان لنگهندڙن لاءِ. پوءِ ٻاهر ڪدياسون

مَنْ كَانَ فِيْهَا مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٣٥﴾ ج فَمَا وَجَدْنَا فِيْهَا غَيْرَ بَيْتٍ

جيڪي هئا اُتي ايمان وارا. پوءِ نہ لڌوسون اُنَ ۾ سواءِ هڪ گهر

مِّنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿٣٦﴾ ج وَ تَرَكْنَا فِيْهَآ اٰيَةً لِّلَّذِيْنَ يَخَافُوْنَ الْعَذَابَ

مسلمانن جي. ۽ ڇڏي اسان اتي نشاني انهن لاءِ جيڪي ڊڄن ٿا عذاب

الْاَلِيْمَ ﴿٣٧﴾ ط وَ فِيْ مُوْسٰٓى اِذْ اَرْسَلْنٰهُ اِلٰى فِرْعَوْنَ بِسُلْطٰنٍ

ڏکوئيندڙ کان. ❸ ۽ پڻ موسىٰ ۾ جڏهن موڪليوسون اُنَ کي فرعون ڏانهن دليل

مُّبِيْنٍ ﴿٣٨﴾ فَتَوَلّٰى بِرُكْنِهٖ وَ قَالَ سٰحِرٌ اَوْ مَجْنُوْنٌ ﴿٣٩﴾

چٽي سان. پوءِ منهن موڙيائين لشڪر سميت ۽ چيائين جادوگر يا چريو آهي. ❹

فَاَخَذْنٰهُ وَ جُنُوْدَهٗ فَنَبَذْنٰهُمْ فِي الْيَمِّ وَ

پوءِ ورتوسون اُنَ کي ۽ سندس لشڪر کي پوءِ اڇلايوسون انهن کي سمنڊ ۾ ۽

هُوَ مُلِيْمٌ ﴿٤٠﴾ ط وَ فِيْ عَادٍ اِذْ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيْحَ الْعَقِيْمَ ﴿٤١﴾ ج

اهو هئو ملامت وارو. ❺ ۽ قوم عاد ۾ بہ جڏهن موڪلي سون انهن تي هوا بي برڪت. ❻

مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ اَتَتْ عَلَيْهِ اِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيْمِ ﴿٤٢﴾ ط وَ

نہ پئي ڇڏي ڪا شيءِ گهلي جنهن تي مگر ڪيائينس جهڙي ڳريل هڏي. ۽

فِيْ ثَمُوْدَ اِذْ قِيْلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوْا حَتّٰى حِيْنٍ ﴿٤٣﴾

قوم ثمود ۾ بہ جڏهن چيو ويو انهن کي مزا ماڻي وٺو ڪجهه وقت تائين.

فَعَتَوْا عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ فَاَخَذَتْهُمُ الصّٰعِقَةُ وَ

پوءِ آڪڙ ڪيائون پنهنجي پالينڊڙ جي حڪم کان پوءِ ورتو انهن کي وڄ نڪاءَ واري ۽

هُمْ يَنْظُرُوْنَ ﴿٤٤﴾ فَمَا اسْتَطَاعُوْا مِنْ قِيَامٍ وَّ مَا كَانُوْا

اُهي ڏسندا رهيا. پوءِ نه طاقت رکيائون اُٿڻ جي ۽ نڪي هئا

مُنْتَصِرِيْنَ ﴿٤٥﴾ وَ قَوْمَ نُوْحٍ مِّنْ قَبْلُ ؕ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا

بدلو وٺندڙ. ❶ ۽ قوم نوح جي به انهن کان اڳي، بيشڪ اُهي هئا ماڻهو

فٰسِقِيْنَ ﴿٤٦﴾ وَ السَّمَآءَ بَنَيْنٰهَا بِاَيْىدٍ وَّ اِنَّا لَمُوْسِعُوْنَ ﴿٤٧﴾

نافرمان. ۽ آسمان کي اسان بڻايو آهي طاقت سان ۽ بيشڪ اسين سگهه رکندڙ آهيون.

وَ الْاَرْضَ فَرَشْنٰهَا فَنِعْمَ الْمٰهِدُوْنَ ﴿٤٨﴾ وَ مِنْ كُلِّ شَیْءٍ

۽ زمين کي وڇايوسون پوءِ واهه جو اسان پڪيڙيندڙ آهيون. ۽ هر شيءِ مان

خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ﴿٤٩﴾ فَفِرُّوْٓا اِلَى اللّٰهِ ؕ اِنِّیْ

پيدا ڪياسون جوڙا جوڙا ته مَنَ اوهين ڌيان ڪريو. پوءِ ڀڄو ❷ الله ڏانهن بيشڪ آءٌ

لَكُمْ مِّنْهُ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿٥٠﴾ وَ لَا تَجْعَلُوْا مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا

اوهان کي اُنَ کان ڊيڄاريندڙ پڌرو آهيان. ۽ نه ڪريو الله سان گڏ عبادت جي لائق

اٰخَرَ ؕ اِنِّیْ لَكُمْ مِّنْهُ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿٥١﴾ كَذٰلِكَ مَآ

ٻيو ڪوئي، بيشڪ آءٌ توهان کي ان کان ڊيڄاريندڙ پڌرو آهيان. اهڙي طرح نه

اَتَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا قَالُوْا سَاحِرٌ اَوْ

آيو انهن کان اڳين ڏانهن ڪو رسول مگر چيائون اهو جادوگر آهي يا

مَجْنُوْنٌ ﴿٥٢﴾ اَ تَوَاصَوْا بِهٖ ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ

چريو. ڇا انهن هڪ ٻئي کي اها وصيت ڪئي هئي، نه پر اهي ماڻهو آهن

طَاغُوْنَ ﴿٥٣﴾ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَآ اَنْتَ بِمَلُوْمٍ ﴿٥٤﴾

شرير. پوءِ (اي نبي) تون منهن موڙ انهن کان پوءِ ناهين تون ميار ڏنل. ❸

وَّ ذَكِّرْ فَاِنَّ الذِّكْرٰى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِيْنَ۝۵۵ وَ مَا

۽ سمجهائيندو رهه ڇو تہ سمجهاڻ فائدو ڏئي ٿو ايمان وارن کي. ۽ نہ

خَلَقْتُ الْجِنَّ وَ الْاِنْسَ اِلَّا لِيَعْبُدُوْنِ۝۵۶ مَآ

پيدا ڪيو مون جنن ۽ انسانن کي مگر هن لاءِ تہ عبادت ڪن منهنجي. ❶ نہ

اُرِيْدُ مِنْهُمْ مِّنْ رِّزْقٍ وَّ مَآ اُرِيْدُ اَنْ يُّطْعِمُوْنِ۝۵۷

ٿو گهران مان انهن کان ڪو روزينو ۽ نہ ٿو گهران تہ ڪارائن مون کي.

اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِيْنُ۝۵۸ فَاِنَّ لِلَّذِيْنَ

بيشڪ الله اهوئي روزي ڏيندڙ طاقتور ڏاڍو آهي. بيشڪ انهن

ظَلَمُوْا ذَنُوْبًا مِّثْلَ ذَنُوْبِ اَصْحٰبِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُوْنِ۝۵۹

ڏوهارين جو ڀوڪو پريو آهي جهڙو ڀوڪو انهن جي سنگت جو پوءِ نہ تڪڙي گهر ڪن مون کان.

فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ يَّوْمِهِمُ الَّذِيْ يُوْعَدُوْنَ۝۶۰ ع

پوءِ تباهي آهي منڪرن لاءِ سندن ان ڏينهن جنهن جي کين ڌمڪي ڏني وئي آهي.

سُوْرَةُ الطُّوْرِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ تِسْعٌ وَّاَرْبَعُوْنَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت طور مڪي آهي ۽ اها اٺونجاهہ آيتون ۽ ٻہ رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ۝

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

وَ الطُّوْرِ۝۱ لا وَ كِتٰبٍ مَّسْطُوْرٍ۝۲ لا فِيْ رَقٍّ مَّنْشُوْرٍ۝۳ لا

قسم آهي طور جبل جو. قسم آهي ڪتاب لکيل جو. ❷ ڪليل ورقن ۾.

وَّ الْبَيْتِ الْمَعْمُوْرِ۝۴ لا وَ السَّقْفِ الْمَرْفُوْعِ۝۵ لا وَ الْبَحْرِ

قسم آهي گهر آباد ٿيل جو. ۽ ڇت مٿي ڪيل جو. ❸ قسم آهي سمنڊ

الْمَسْجُوْرِ۝۶ لا اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ۝۷ لا مَّا لَهٗ مِنْ

اڀاميل جو. ❹ تہ بيشڪ عذاب تنهنجي رب جو ٿيڻو آهي. ناهي اُن کي ڪو ٻہ

دَافِعٍ ۙ﴿٨﴾ يَّوْمَ تَمُوْرُ السَّمَآءُ مَوْرًا ۙ﴿٩﴾ وَّ تَسِيْرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ؕ﴿١٠﴾

هٽائيندڙ. جنهن ڏينهن ٽڙڪندو آسمان زور سان. ❶ ۽ هلندا پهاڙ تِکا ٿي.

فَوَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ۙ﴿١١﴾ الَّذِيْنَ هُمْ فِيْ خَوْضٍ

پوءِ تباهي آهي تنهن ڏينهن ڪوڙي ڪندڙن لاءِ. اُهي جيڪي اجائي ڳالهائڻ جي

يَّلْعَبُوْنَ ۘ﴿١٢﴾ يَوْمَ يُدَعُّوْنَ اِلٰى نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا ؕ﴿١٣﴾ هٰذِهِ النَّارُ

وقف لازم

راند ڪندا آهن. ❷ ان ڏينهن اُهي ڌڪيا ويندا دوزخ جي باهه ڏانهن ڌڪا ڏئي. هيءَ باهه

الَّتِيْ كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُوْنَ ﴿١٤﴾ اَفَسِحْرٌ هٰذَآ اَمْ اَنْتُمْ لَا

اُها اٿو جنهن کي توهان ڪوڙو ڪندا هئا. ڇا پوءِ جادو آهي هيءُ يا اوهين نه

تُبْصِرُوْنَ ۚ﴿١٥﴾ اِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوْٓا اَوْ لَا تَصْبِرُوْا ۚ سَوَآءٌ

ٿا ڏسو. پئو ان ۾ پوءِ صبر ڪريو يا نه صبر ڪريو، برابر آهي

عَلَيْكُمْ ؕ اِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٦﴾ اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ

توهان تي، رڳو بدلو ڏجيو ٿو اهوئي جيڪي توهان عمل ڪندا هئا. بيشڪ پرهيزگار

فِيْ جَنّٰتٍ وَّ نَعِيْمٍ ۙ﴿١٧﴾ فٰكِهِيْنَ بِمَآ اٰتٰهُمْ رَبُّهُمْ ۚ

باغن ۾ ۽ نعمت ۾ هوندا. مزا ماڻيندڙ ان سان جيڪي ڏنو اٿن سندن پروردگار،

وَ وَقٰهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيْمِ ﴿١٨﴾ كُلُوْا وَ اشْرَبُوْا هَنِيْٓـًٔا

۽ بچايو انهن کي سندن رب عذاب باهه جي کان. کائو ۽ پيئو رَڄُ ڪري

بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۙ﴿١٩﴾ مُتَّكِـِٕيْنَ عَلٰى سُرُرٍ مَّصْفُوْفَةٍ ۚ وَ

جو توهان چڱا ڪم ڪندا هئا. ٽيڪ ڏيندڙ پلنگن قطار وارن تي، ۽

زَوَّجْنٰهُمْ بِحُوْرٍ عِيْنٍ ﴿٢٠﴾ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ

پرڻائيندا سون انهن کي حُورنِ وڏين اکين وارِيُن سان. ۽ جن ايمان آندو ۽

اتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِاِيْمَانٍ اَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَ

پٺيان لڳي انهن کي سندن اولاد ايمان سان ملائيندا سون انهن سان سندنِ اولادِ ❸ ۽

مَآ اَلَتْنٰهُمْ مِّنْ عَمَلِهِمْ مِّنْ شَیْءٍ ؕ كُلُّ امْرِیءٍۢ

نہ کاٽينداسون انھن کان سندن عملن مان کا شيءِ سڀ کو ماڻھو

بِمَا كَسَبَ رَهِیْنٌ ۝٢١ وَ اَمْدَدْنٰهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَّ لَحْمٍ

پنھنجي ڪئي ۾ ڳھ پيل آھي. ۽ پيا ڏينداسون انھن کي ❶ ميوا ۽ گوشت

مِّمَّا یَشْتَهُوْنَ ۝٢٢ یَتَنَازَعُوْنَ فِیْهَا كَاْسًا لَّا لَغْوٌ فِیْهَا

ان مان جيکي گھرندا. جھٽي وٺندا ھڪ ٻئي کان ان ۾ پيالا ناھي وڦلڻ ❷ اتي

وَ لَا تَاْثِیْمٌ ۝٢٣ وَ یَطُوْفُ عَلَیْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ كَاَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ

۽ نکي گناھ. ۽ ايندا ويندا وٽن نوڪر انھن جا ڄڻڪ اھي موتي آھن

مَّكْنُوْنٌ ۝٢٤ وَ اَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ یَّتَسَآءَلُوْنَ ۝٢٥ قَالُوْۤا

ڍڪيل. ۽ سامھون ايندا ھڪڙا ٻين تي پاڻ ۾ پُڇا ڳاڇا لاءِ. چوندا

اِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِیْۤ اَهْلِنَا مُشْفِقِیْنَ ۝٢٦ فَمَنَّ اللّٰهُ

تہ بيشڪ اسين ھن کان اڳ پنھنجي گھرن ۾ ڊڄندڙ ھئاسون. پوءِ ٿورو ڪيو الله

عَلَیْنَا وَ وَقٰىنَا عَذَابَ السَّمُوْمِ ۝٢٧ اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ

اسان تي ۽ بچايائين اسان کي تڪليف لُڪَ جي کان.❸ بيشڪ اسان ھن کان اڳ

نَدْعُوْهُ ؕ اِنَّهٗ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِیْمُ ۝٢٨ فَذَكِّرْ

ڪيس پُڪاريندا ھئاسون. برابر اھوئي ڀلائي ڪندڙ ٻاجھارو آھي. پوءِ نصيحت ڪر

فَمَاۤ اَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَّ لَا مَجْنُوْنٍ ۝٢٩ ؕ اَمْ یَقُوْلُوْنَ

جو تون پنھنجي رب جي فضل سان نہ ڀوپو آھين ۽ نکي چريو. يا چون ٿا تہ

شَاعِرٌ نَّتَرَبَّصُ بِهٖ رَیْبَ الْمَنُوْنِ ۝٣٠ قُلْ تَرَبَّصُوْا فَاِنِّیْ

ھي شاعر آھي انتظار ٿا ڪريونس گردش زماني جو. چؤ انتظار ڪندا رھو پوءِ آءٌ بہ

مَعَكُمْ مِّنَ الْمُتَرَبِّصِیْنَ ۝٣١ ؕ اَمْ تَاْمُرُهُمْ اَحْلَامُهُمْ بِهٰذَاۤ

توھان سان گڏ انتظار ڪندڙن مان آھيان. يا چون ٿا انھن کي سندن عقلَ اھا ڳالھ

اَمۡ هُمۡ قَوۡمٌ طَاغُوۡنَ ﴿۳۲﴾ اَمۡ يَقُوۡلُوۡنَ تَقَوَّلَهٗ ۚ بَلۡ
يا أهي ماڻهو شرارتي آهن. ❶ يا چون ٿا ته پاڻ ناهيو اٿائين ان کي، بلڪ

لَّا يُؤۡمِنُوۡنَ ﴿۳۳﴾ فَلۡيَاۡتُوۡا بِحَدِيۡثٍ مِّثۡلِهٖۤ اِنۡ كَانُوۡا صٰدِقِيۡنَ ﴿۳۴﴾
اهي نه ٿا مڃين. پوءِ پل آڻين ان جهڙي ڪا خبر جيڪڏهن آهين سچا.

اَمۡ خُلِقُوۡا مِنۡ غَيۡرِ شَىۡءٍ اَمۡ هُمُ الۡخٰلِقُوۡنَ ﴿۳۵﴾ اَمۡ
يا أهي پيدا ٿيا آهن سواءِ پيدا ڪندڙ جي يا أهي خود پيدا ڪندڙ آهن. ❷ يا

خَلَقُوا السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضَ ۚ بَلۡ لَّا يُوۡقِنُوۡنَ ﴿۳۶﴾ اَمۡ
انهن بڻايو آهي آسمانن ۽ زمين کي، پر أهي ويساهه نه ٿا ڪن. يا

عِنۡدَهُمۡ خَزَآئِنُ رَبِّكَ اَمۡ هُمُ الۡمُصَۜيۡطِرُوۡنَ ﴿۳۷﴾ اَمۡ
انهن وٽ تنهنجي رب جا خزانا آهن يا أهي سنڀاريندڙ آهن. يا

لَهُمۡ سُلَّمٌ يَّسۡتَمِعُوۡنَ فِيۡهِ ۚ فَلۡيَاۡتِ مُسۡتَمِعُهُمۡ
انهن وٽ ڪا ڏاڪڻ آهي جنهن تان، پوءِ پل ته آڻي انهن جو ٻڌندڙ

بِسُلۡطٰنٍ مُّبِيۡنٍ ﴿۳۸﴾ اَمۡ لَهُ الۡبَنٰتُ وَ لَكُمُ الۡبَنُوۡنَ ﴿۳۹﴾ اَمۡ
ڪو دليل چٽو. يا ان لاءِ ڌيئر آهن ۽ توهان لاءِ پٽ آهن. يا

تَسۡـَٔلُهُمۡ اَجۡرًا فَهُمۡ مِّنۡ مَّغۡرَمٍ مُّثۡقَلُوۡنَ ﴿۴۰﴾ اَمۡ
تون گهرندو آهين انهن کان ڪو اجورو جو أهي چٽيءَ کان زير بار آهن. يا

عِنۡدَهُمُ الۡغَيۡبُ فَهُمۡ يَكۡتُبُوۡنَ ﴿۴۱﴾ اَمۡ يُرِيۡدُوۡنَ كَيۡدًا ؕ
انهن وٽ ڳجهه آهي جو أهي لکن ٿا. يا رٿن ٿا ڪا بڇڙي رٿ،

فَالَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا هُمُ الۡمَكِيۡدُوۡنَ ﴿۴۲﴾ اَمۡ لَهُمۡ اِلٰهٌ
پوءِ جنهن ڪفر ڪيو أهي ڏوکي ۾ آهن. ڇا انهن کي ڪو ٻيو حاڪم آهي

غَيۡرُ اللّٰهِ ؕ سُبۡحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يُشۡرِكُوۡنَ ﴿۴۳﴾ وَ اِنۡ يَّرَوۡا
سواءِ الله جي، پاڪ آهي الله ان کان جو اهي شريڪ ٿا ڪن. ۽ جيڪڏهن ڏسن

كِسۡفًا مِّنَ السَّمَآءِ سَاقِطًا يَّقُوۡلُوۡا سَحَابٌ مَّرۡكُوۡمٌ ﴿٤٤﴾
ڪو ٽڪرو آسمان مان ڪرندي ته چوندا اِهو ڪڪر آهي گهاٽو.

فَذَرۡهُمۡ حَتّٰى يُلٰقُوۡا يَوۡمَهُمُ الَّذِىۡ فِيۡهِ يُصۡعَقُوۡنَ ﴿٤٥﴾ۙ
پوءِ ڇڏ انهن کي تيستائين جو ڏسن پنهنجو اُهو ڏينهن جنهن ۾ بيهوش ڪيا ويندا.

يَوۡمَ لَا يُغۡنِىۡ عَنۡهُمۡ كَيۡدُهُمۡ شَيۡـًٔا وَّلَا هُمۡ
جنهن ڏينهن نه ٽاريندي انهن ڪان سندي بڇڙي رٿ ڪنهن شيءِ کي ۽ نڪي ڪين

يُنۡصَرُوۡنَ ﴿٤٦﴾ؕ وَ اِنَّ لِلَّذِيۡنَ ظَلَمُوۡا عَذَابًا دُوۡنَ ذٰلِكَ
ڪا مدد ملندي. ۽ بيشڪ انهن لاءِ جن ظلم ڪيو عذاب آهي انهي ڪان سواءِ ٻيو

وَلٰـكِنَّ اَكۡثَرَهُمۡ لَا يَعۡلَمُوۡنَ ﴿٤٧﴾ وَاصۡبِرۡ لِحُكۡمِ رَبِّكَ
پر گهڻا انهن جا نه ٿا ڄاڻن. ۽ صبر ڪر پنهنجي رب جي حڪم تائين

فَاِنَّكَ بِاَعۡيُنِنَا وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ
پوءِ بيشڪ تون اسان جي نگاهن ۾ آهين ❶ ۽ تسبيح پڙهه پنهنجي رب جي تعريف سان

حِيۡنَ تَقُوۡمُ ﴿٤٨﴾ۙ وَمِنَ الَّيۡلِ فَسَبِّحۡهُ وَاِدۡبَارَ النُّجُوۡمِ ﴿٤٩﴾ ع
جنهن مهل اٿين ٿو. ۽ رات جو پوءِ پاڪائي پڙهه ۽ تارن جي لهڻ کان پوءِ بہ. ❷

سُوۡرَةُ النَّجۡمِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اثۡنَتَانِ وَسِتُّوۡنَ اٰيَةً وَّثَلٰثُ رُكُوۡعَاتٍ
سورت نجم مڪي آهي ۽ اها ٻاهٺ آيتون ۽ ٽي رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○
شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان. ❸

وَالنَّجۡمِ اِذَا هَوٰى ﴿١﴾ۙ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمۡ وَمَا غَوٰى ﴿٢﴾ۚ
شاهد آهي اهو تارو جڏهن لٿو ❹ ته نه ڀُليو صاحب توهان جو ۽ نڪي مُنجهيو.

وَمَا يَنۡطِقُ عَنِ الۡهَوٰى ﴿٣﴾ؕ اِنۡ هُوَ اِلَّا وَحۡىٌ يُّوۡحٰى ﴿٤﴾ۙ
۽ نه ٿو ڳالهائي پنهنجي خيال کان. ناهي اهو مگر حڪم جو وحي ڪيو ويو.

عَلَّمَهٗ شَدِيۡدُ الۡقُوٰىۙ ۝۵ ذُوۡمِرَّةٍؕ فَاسۡتَوٰىۙ ۝۶ وَ هُوَ

چاڻايو ان کي سخت طاقتن واري. وڏي سمجهدار❶ پوءِ نهي آيو. ۽ اهو

بِالۡاُفُقِ الۡاَعۡلٰىؕ ۝۷ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلّٰىۙ ۝۸ فَكَانَ قَابَ

آسمان جي ڪناري مٿئين تي هو. نيٺ ويجهو ٿيو پوءِ جهڪي آيو. پوءِ ٿيو ماپ

قَوۡسَيۡنِ اَوۡ اَدۡنٰىۚ ۝۹ فَاَوۡحٰۤى اِلٰى عَبۡدِهٖ مَاۤ اَوۡحٰىؕ ۝۱۰

ٻن ڪمانن جي تي❷ يا اڃا ويجهو. پوءِ نياپو ڏنائين ان جي ٻانهي کي جيڪي ان حڪم ڪيو.

مَا كَذَبَ الۡفُؤَادُ مَا رَاٰى ۝۱۱ اَفَتُمٰرُوۡنَهٗ عَلٰى مَا

نہ غلط ڪيو ان جي دل جنهن کي ڏٺائين.❸ ڇا پوءِ جهڳڙو ڪيو ٿا ساڻس ان تي

يَرٰى ۝۱۲ وَ لَقَدۡ رَاٰهُ نَزۡلَةً اُخۡرٰىۙ ۝۱۳ عِنۡدَ سِدۡرَةِ الۡمُنۡتَهٰى ۝۱۴

جيڪي ڏسي ٿو. ۽ بيشڪ ڏٺائين ان کي لهندي ٻيهر.❹ تمام وڏيءَ ٻير وٽ.❺

عِنۡدَهَا جَنَّةُ الۡمَاۡوٰىؕ ۝۱۵ اِذۡ يَغۡشَى السِّدۡرَةَ مَا

انهيءَ وٽ آهي جنت الماوٰي. جڏهن ڇانئجي ويو ٻير تي اهو (نور)

يَغۡشٰىۙ ۝۱۶ مَا زَاغَ الۡبَصَرُ وَ مَا طَغٰى ۝۱۷ لَقَدۡ رَاٰى مِنۡ

جو ڇانئجي پيو. نہ ڦري نگاهہ ۽ نڪي حد کان ٽپي. بيشڪ ڏٺائين کي

اٰيٰتِ رَبِّهِ الۡكُبۡرٰى ۝۱۸ اَفَرَءَيۡتُمُ اللّٰتَ وَ الۡعُزّٰىۙ ۝۱۹

نشانيون پنهنجي رب جون وڏيون.❻ ڀلا توهان تہ ڏٺو آهي لات ۽ عزيٰ کي.

وَ مَنٰوةَ الثَّالِثَةَ الۡاُخۡرٰى ۝۲۰ اَلَكُمُ الذَّكَرُ وَ لَهُ

۽ منات ٽئين پوئين کي. ڇا توهان کي پُٽ ۽ انهيءَ (الله) کي

الۡاُنۡثٰى ۝۲۱ تِلۡكَ اِذًا قِسۡمَةٌ ضِيۡزٰى ۝۲۲ اِنۡ هِىَ اِلَّاۤ اَسۡمَآءٌ

ڌيئون. اِها تہ آهي ورهاست ڪوٽي. اِهي رڳو نالا آهن

سَمَّيۡتُمُوۡهَاۤ اَنۡتُمۡ وَ اٰبَآؤُكُمۡ مَّاۤ اَنۡزَلَ اللّٰهُ بِهَا

جيڪي پاڻ رکيا اٿوَ توهان ۽ توهان جي ابن ڏاڏن نہ لاٿي آهي الله انهن لاءِ

مِنْ سُلْطٰنٍ ؕ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَ مَا تَهْوَى الْاَنْفُسُ ۚ
ڪا ثابتي، اهي رڳو هلن ٿا اٽڪل تي ۽ جيڪي چاهي جيءُ

وَ لَقَدْ جَآءَهُمْ مِّنْ رَّبِّهِمُ الْهُدٰى ؕ ﴿٢٣﴾ اَمْ لِلْاِنْسَانِ
هوڏانهن اچي وئي اٽن سندن رب کان هدايت. ڇا آهي انسان لاءِ

ع ١/٢٥/٥
مَا تَمَنّٰى ﴿٢٤﴾ ۖ فَلِلّٰهِ الْاٰخِرَةُ وَ الْاُوْلٰى ﴿٢٥﴾ ع وَ كَمْ مِّنْ مَّلَكٍ
جيڪي گهري. پوءِ الله جي آهي آخرت ۽ دنيا. (1) ۽ ڪيترائي مَلڪ آهن

فِي السَّمٰوٰتِ لَا تُغْنِيْ شَفَاعَتُهُمْ شَيْـًٔا اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ اَنْ
آسمانن ۾ جو نہ ٿي فائدو ڏئي سفارش تن جي ڪجهہ بہ مگر هن کان بعد جو

يَّاْذَنَ اللّٰهُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَ يَرْضٰى ﴿٢٦﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ
اجازت ڏئي الله جنهن لاءِ چاهي ۽ پسند ڪري. بيشڪ جيڪي نہ ٿا مڃين

بِالْاٰخِرَةِ لَيُسَمُّوْنَ الْمَلٰٓئِكَةَ تَسْمِيَةَ الْاُنْثٰى ﴿٢٧﴾ وَ مَا
آخرت کي اُهي نالا رکن ٿا ملڪن تي نالا مادين جا. هوڏانهن ناهي

لَهُمْ بِهٖ مِنْ عِلْمٍ ؕ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ ۚ وَ اِنَّ الظَّنَّ
ڪين اُنَ جي ڪائي خبر، رڳو هلن ٿا اٽڪل تي، ۽ بيشڪ اٽڪل

لَا يُغْنِيْ مِنَ الْحَقِّ شَيْـًٔا ۚ ﴿٢٨﴾ فَاَعْرِضْ عَنْ مَّنْ تَوَلّٰى ۙ ۵
نہ ٿي فائدو ڏئي سچ جو ڪجهہ بہ. (2) پوءِ منهن موڙ ان کان جنهن منهن موڙيو

عَنْ ذِكْرِنَا وَ لَمْ يُرِدْ اِلَّا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ؕ ﴿٢٩﴾ ذٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ
اسان جي قرآن کان ۽ انهيءَ نہ گهري مگر حياتي دنيا جي. اها آهي رسائي سندن

مِّنَ الْعِلْمِ ؕ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيْلِهٖ ۙ
پروڙ جي، بيشڪ تنهنجو رب ئي بهتر ڄاڻي ٿو تہ ڪير ڀُلجي ويو سندس راھ کان

الربع
وَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدٰى ﴿٣٠﴾ وَ لِلّٰهِ مَا
۽ اُهو خوب ڄاڻي ٿو ان کي جنهن هدايت ورتي. ۽ الله جو ئي آهي جيڪي

فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ ۙ لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اَسَآءُوْا
آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي، جيئن سزا ڏئي اُنهن کي جن ڪئي برائي

بِمَا عَمِلُوْا وَ يَجْزِيَ الَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا بِالْحُسْنٰى ﴿۳۱﴾ ۚ اَلَّذِيْنَ
سندن عملن جي ۽ بدلو ڏئي انهن کي جن ڀلائي ڪئي، ڀلائي جو. اُهي

يَجْتَنِبُوْنَ كَبٰٓئِرَ الْاِثْمِ وَ الْفَوَاحِشَ اِلَّا اللَّمَمَ ؕ
جيڪي پاسو ڪن ٿا وڏن گناهن کان ۽ بي حيائين کان سواءِ ننڍن گناهن جي،

اِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ ؕ هُوَ اَعْلَمُ بِكُمْ اِذْ
بيشڪ رب تنهنجو ڪشادي ۽ بخشش وارو آهي، اُهو خوب ڄاڻي ٿو توهان کي جڏهن

اَنْشَاَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ وَ اِذْ اَنْتُمْ اَجِنَّةٌ فِيْ بُطُوْنِ اُمَّهٰتِكُمْ ۚ
اُپايائين توهان کي ڌرتيءَ مان ۽ جڏهن توهان هئا ڪچا ٻار پنهنجي مائرن جي پيٽن ۾،

فَلَا تُزَكُّوْٓا اَنْفُسَكُمْ ؕ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقٰى ﴿۳۲﴾ ع
پوءِ پاڪ نه چئو پاڻ کي، اُهو خوب ڄاڻي ٿو اُن کي جيڪو پرهيزگار ٿيو.

اَ فَرَءَيْتَ الَّذِيْ تَوَلّٰى ﴿۳۳﴾ ۙ وَ اَعْطٰى قَلِيْلًا وَّ اَكْدٰى ﴿۳۴﴾ اَ
ڇا تو ڏٺو اهو جنهن منهن ڦيريو. ۽ ڏنائين ٿورو ۽ ڪنجوس ٿيو. ڇا

عِنْدَهٗ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرٰى ﴿۳۵﴾ اَمْ لَمْ يُنَبَّاْ بِمَا
ان وٽ آهي علم غيب جو پوءِ اهو ڏسي ٿو. ڇا ان کي خبر نه ڏني ويئي جا

فِيْ صُحُفِ مُوْسٰى ﴿۳۶﴾ ۙ وَ اِبْرٰهِيْمَ الَّذِيْ وَفّٰٓى ﴿۳۷﴾ ۙ اَلَّا تَزِرُ
موسيٰ جي ڪتابن ۾ آهي. ۽ ابراهيم واري جنهن وفاداري ڪئي. ته نه کڻندو

وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ﴿۳۸﴾ ۙ وَ اَنْ لَّيْسَ لِلْاِنْسَانِ اِلَّا مَا
ڪوئي بار کڻندڙ بار ٻئي جو. ۽ ناهي ماڻهوءَ لاءِ مگر اُهو جو

سَعٰى ﴿۳۹﴾ ۙ وَ اَنَّ سَعْيَهٗ سَوْفَ يُرٰى ﴿۴۰﴾ ص ثُمَّ يُجْزٰىهُ
ڪمايائين. ۽ بيشڪ سندس ڪمائي اِجهو ڏيکاري ويندي. پوءِ ڏنو ويندو اُن کي

الْجَزَآءَ الْاَوْفٰى ﴿۴۱﴾ وَ اَنَّ اِلٰى رَبِّكَ الْمُنْتَهٰى ﴿۴۲﴾ وَ اَنَّهٗ
بدلو پورو. ۽ بيشڪ تنهنجي رب ڏي ئي پهچڻ آهي. ۽ بيشڪ اهو
هُوَ اَضْحَكَ وَ اَبْكٰى ﴿۴۳﴾ وَ اَنَّهٗ هُوَ اَمَاتَ وَ اَحْيَا ﴿۴۴﴾ وَ اَنَّهٗ
ئي آهي جنهن کلايو ۽ روئاريو. ۽ انهيءَ ئي ماريو ۽ جياريو. ۽ انهيءَ ئي
خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَ الْاُنْثٰى ﴿۴۵﴾ مِنْ نُّطْفَةٍ اِذَا تُمْنٰى ﴿۴۶﴾ وَ
پيدا ڪيو هر جوڙي نَر ۽ مادي کي. هڪ ڦڙي مان جڏهن وڌو ويو. ۽
اَنَّ عَلَيْهِ النَّشْاَةَ الْاُخْرٰى ﴿۴۷﴾ وَ اَنَّهٗ هُوَ اَغْنٰى
بيشڪ انهيءَ تي ئي آهي جيارڻ ٻيهر. ۽ بيشڪ انهيءَ ئي آسودو ڪيو
وَ اَقْنٰى ﴿۴۸﴾ وَ اَنَّهٗ هُوَ رَبُّ الشِّعْرٰى ﴿۴۹﴾ وَ اَنَّهٗۤ اَهْلَكَ
۽ مالدار بنايو. ۽ اُهو ئي آهي رب شعريٰ (تاري) جو. ۽ بيشڪ انهيءَ تباه ڪيو
عَادَا ۨالْاُوْلٰى ﴿۵۰﴾ وَ ثَمُوْدَاۡ فَمَاۤ اَبْقٰى ﴿۵۱﴾ وَ قَوْمَ نُوْحٍ مِّنْ قَبْلُ
عاد اڳئين کي. ۽ ثمود کي پوءِ نه بچايائين. ۽ نوح جي قوم کي انهن کان اڳ ۾.
اِنَّهُمْ كَانُوْا هُمْ اَظْلَمَ وَ اَطْغٰى ﴿۵۲﴾ وَ الْمُؤْتَفِكَةَ اَهْوٰى ﴿۵۳﴾
اُهي هئا وڌا ظالم ۽ وڌا شرير. ۽ اونڌن ڳوٺن کي هيٺ اڇليائين.
فَغَشّٰىهَا مَا غَشّٰى ﴿۵۴﴾ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكَ
پوءِ ڍڪيو اُنهن کي جنهن ڍڪيو. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن ۾
تَتَمَارٰى ﴿۵۵﴾ هٰذَا نَذِيْرٌ مِّنَ النُّذُرِ الْاُوْلٰى ﴿۵۶﴾ اَزِفَتِ
شڪ ڪندين. هي ڊيڄاريندڙ آهي ڊيڄاريندڙن پهرين مان. ويجهي ٿي
الْاٰزِفَةُ ﴿۵۷﴾ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ كَاشِفَةٌ ﴿۵۸﴾ اَ
ويجهي ايندڙ. ناهي اُن کي الله کان سواءِ ڪوئي هٽائيندڙ. ڇا
فَمِنْ هٰذَا الْحَدِيْثِ تَعْجَبُوْنَ ﴿۵۹﴾ وَ تَضْحَكُوْنَ وَ لَا تَبْكُوْنَ ﴿۶۰﴾ وَ
پوءِ هن ڳالهه تي عجب ٿا ڪريو. ۽ کِلو ٿا ۽ نه ٿا روئو. ۽

أَنْتُمْ سٰمِدُوْنَ ﴿٦١﴾ فَاسْجُدُوْا لِلّٰهِ وَ اعْبُدُوْا ﴿٦٢﴾

توهان راندیون ٿا ڪريو. پوءِ اوهان سجدو ڪريو الله جو ۽ ان جي عبادت ڪريو.

سُوْرَةُ الْقَمَرِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ خَمْسٌ وَّخَمْسُوْنَ اٰيَةً وَّثَلٰثُ رُكُوْعَاتٍ

سورت قمر مڪي آهي ۽ اها پنجونجاهه آيتون ۽ ٽي رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَ انْشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾ وَ اِنْ يَّرَوْا اٰيَةً

ويجهي ٿي اها گهڙي ۽ چيرجي پيو چنڊ. ❶ ۽ جيڪڏهن اُهي ڏسن ٿا ڪو معجزو

يُّعْرِضُوْا وَ يَقُوْلُوْا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾ وَ كَذَّبُوْا وَ

ته منهن ٿا ڦيرين ۽ چون ٿا هي جادو آهي هلندڙ. ۽ ڪوڙو ڪيائون ۽

اتَّبَعُوْٓا اَهْوَآءَهُمْ وَ كُلُّ اَمْرٍ مُّسْتَقِرٌّ ﴿٣﴾ وَ لَقَدْ جَآءَهُمْ

هليا پنهنجي سڌن تي ۽ هر ڪم آهي وقت مقرر تي ۽ بيشڪ آيون انهن وٽ

مِّنَ الْاَنْۢبَآءِ مَا فِيْهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٤﴾ حِكْمَةٌۢ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ

ڪي خبرون جن ۾ هئي ڇينڀ. يعني سمجهاڻي پوري ❷ پوءِ نه اثر ڪيو

النُّذُرُ ﴿٥﴾ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ اِلٰى شَيْءٍ

ڊيڄارڻ. پوءِ منهن موڙ انهن کان، جنهن ڏينهن سڏيندو سڏيندڙ شيءِ

نُّكُرٍ ﴿٦﴾ خُشَّعًا اَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُوْنَ مِنَ الْاَجْدَاثِ

اوپري ڏانهن. جهڪندڙ هونديون اکيون اُنهن جون نڪرندا قبرن کان

كَاَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنْتَشِرٌ ﴿٧﴾ مُّهْطِعِيْنَ اِلَى الدَّاعِ يَقُوْلُ الْكٰفِرُوْنَ

جهڙڪ اُهي آهن ماڪڙ پکڙندڙ. ❸ ڊوڙندا ويندا طرف سڏيندڙ جي، چوندا ڪافر

هٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٨﴾ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوْحٍ فَكَذَّبُوْا

هي ڏينهن آهي ڏکيو. ❹ ڪوڙو ڪيو انهن کان اڳي نوح جي قوم پوءِ ڪوڙو ڪيائون

عَبۡدَنَا وَ قَالُوۡا مَجۡنُوۡنٌ وَّ ازۡدُجِرَ ﴿۹﴾ فَدَعَا
اسان جي ٻانهي کي ۽ چيائون چريو آهي ۽ جهڙڪ ڏنو ويو آهي. پوءِ پڪاريائين
رَبَّهٗۤ اَنِّیۡ مَغۡلُوۡبٌ فَانۡتَصِرۡ ﴿۱۰﴾ فَفَتَحۡنَاۤ اَبۡوَابَ السَّمَآءِ
پنهنجي رب کي ته آءٌ عاجز ٿيو آهيان تون بدلو وٺ. پوءِ کولياسون دروازا آسمان جا
بِمَآءٍ مُّنۡهَمِرٍ ﴿۱۱﴾ وَّ فَجَّرۡنَا الۡاَرۡضَ عُیُوۡنًا فَالۡتَقَی الۡمَآءُ
پاڻي وهندڙ سان. ۽ چيرياسون زمين مان چشما پوءِ گڏجي ويو پاڻي
عَلٰۤی اَمۡرٍ قَدۡ قُدِرَ ﴿۱۲﴾ وَ حَمَلۡنٰهُ عَلٰی ذَاتِ اَلۡوَاحٍ وَّ
هڪ انداز تي جو فيصلو ڪيل هو. ۽ سوار ڪيوسون ان کي تختن ۽
دُسُرٍ ﴿۱۳﴾ تَجۡرِیۡ بِاَعۡیُنِنَا ۚ جَزَآءً لِّمَنۡ
ميخن واري (ٻيڙي) تي. ❶ جيڪا هلي پئي اسان جي نگاهن ۾، بدلي وٺڻ لاءِ جنهن جو
كَانَ كُفِرَ ﴿۱۴﴾ وَ لَقَدۡ تَّرَكۡنٰهَاۤ اٰیَةً فَهَلۡ مِنۡ مُّدَّكِرٍ ﴿۱۵﴾
❷ ڪفر ڪيو ويو. ۽ تحقيق ڇڏيوسون ان کي نشاني لاءِ پوءِ آهي ڪو نصيحت وٺندڙ.
فَكَیۡفَ كَانَ عَذَابِیۡ وَ نُذُرِ ﴿۱۶﴾ وَ لَقَدۡ یَسَّرۡنَا الۡقُرۡاٰنَ
پوءِ ڪيئن هئو منهنجو عذاب ڪرڻ ۽ ڊيڄارڻ. ۽ يقينن اسان سَولو ڪيو قرآن
لِلذِّكۡرِ فَهَلۡ مِنۡ مُّدَّكِرٍ ﴿۱۷﴾ كَذَّبَتۡ عَادٌ فَكَیۡفَ كَانَ
سمجهڻ لاءِ پوءِ آهي ڪوئي نصيحت وٺندڙ. ڪوڙو ڪيو عاد وارن پوءِ ڪيئن هئو
عَذَابِیۡ وَ نُذُرِ ﴿۱۸﴾ اِنَّاۤ اَرۡسَلۡنَا عَلَیۡهِمۡ رِیۡحًا صَرۡصَرًا
منهنجو عذاب ڪرڻ ۽ ڊيڄارڻ. بيشڪ اسان موڪلي سون انهن تي هوا تکي
فِیۡ یَوۡمِ نَحۡسٍ مُّسۡتَمِرٍّ ﴿۱۹﴾ تَنۡزِعُ النَّاسَ ۙ كَاَنَّهُمۡ اَعۡجَازُ
هڪ ڏينهن نياڳ واري اڻ کٽ ۾. ❸ اکيڙيائين ماڻهن کي جڻڪ اُهي آهن بُنڊَ
نَخۡلٍ مُّنۡقَعِرٍ ﴿۲۰﴾ فَكَیۡفَ كَانَ عَذَابِیۡ وَ نُذُرِ ﴿۲۱﴾ وَ لَقَدۡ
ڪجين پاڙان نڪتل جا. پوءِ ڪيئن هئو منهنجو عذاب ڪرڻ ۽ ڊيڄارڻ. ۽ يقينن

ع ١ ٢٢ ٨

يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّدَّكِرٍ ﴿٢٢﴾ كَذَّبَتْ

اسان سَولو ڪيو قرآن سمجهڻ لاءِ پوءِ آهي ڪو نصيحت وٺندڙ. ڪوڙو ڪيو

ثَمُوْدُ بِالنُّذُرِ ﴿٢٣﴾ فَقَالُوْٓا اَ بَشَرًا مِّنَّا وَاحِدًا نَّتَّبِعُهٗٓ

ثمود ڏيجاريندڙن کي. ❶ پوءِ چيائون ڇا پنهنجي ماڻهوءَ هڪڙي جي ڪڍ لڳون

اِنَّآ اِذًا لَّفِيْ ضَلٰلٍ وَّ سُعُرٍ ﴿٢٤﴾ ءَ اُلْقِيَ الذِّكْرُ

بيشڪ اسين تڏهن گمراهي ۽ چريائپ ۾ آهيون. ڇا لاٿي ويئي اِها سمجهه

عَلَيْهِ مِنْۢ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ اَشِرٌ ﴿٢٥﴾ سَيَعْلَمُوْنَ غَدًا

ان تي اسان جي وچان بلڪ اهو وڏو ڪوڙو ڏاڍي آهي. اجهو ڄاڻي وٺندا سڀاڻي

مَّنِ الْكَذَّابُ الْاَشِرُ ﴿٢٦﴾ اِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ

ته ڪير آهي وڏو ڪوڙو ڏاڍي. يقينن اسان موڪليندڙ آهيون ڏاچيءَ کي

فِتْنَةً لَّهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَ اصْطَبِرْ ﴿٢٧﴾ وَ نَبِّئْهُمْ اَنَّ الْمَآءَ

سندن امتحان لاءِ پوءِ انتظار ڪر انهن جو ۽ مضبوط رهه. ۽ ٻڌاءِ انهن کي ته پاڻي

قِسْمَةٌۢ بَيْنَهُمْ ۚ كُلُّ شِرْبٍ مُّحْتَضَرٌ ﴿٢٨﴾ فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ

ورهايل آهي انهن جي وچ ۾ هر ڪو اُجر تي حاضر هجي. پوءِ سڏيائون ساٿي پنهنجي کي

فَتَعَاطٰى فَعَقَرَ ﴿٢٩﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِيْ وَ

پوءِ اُن هٿ ڇوهائي ڪئي پوءِ منڊو ڪيائينس. پوءِ ڪيئن هئو عذاب منهنجو ❷ ۽

نُذُرِ ﴿٣٠﴾ اِنَّآ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَّاحِدَةً فَكَانُوْا

ڏيجارڻ. بيشڪ اسان موڪلي سون انهن تي راڙ هڪڙي پوءِ تي پيا

كَهَشِيْمِ الْمُحْتَظِرِ ﴿٣١﴾ وَ لَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ

جهڙي پُريل واڙ. ❸ ۽ يقينن سَولو ڪيوسون قرآن سمجهڻ لاءِ پوءِ آهي

مِنْ مُّدَّكِرٍ ﴿٣٢﴾ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوْطٍۢ بِالنُّذُرِ ﴿٣٣﴾ اِنَّآ

ڪوئي سمجهڻ وارو. ڪوڙو ڪيو لوط جي قوم ڏيجاريندڙن کي. بيشڪ اسان

اَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِمۡ حَاصِبًا اِلَّاۤ اٰلَ لُوۡطٍ ؕ نَجَّيۡنٰهُمۡ

چڙهيوسون انهن تي پٿرن وارو واءُ سواءِ ڪٽنب لوط جي، نجات ڏني سون انهن کي

بِسَحَرٍ ﴿۳۴﴾ ۙ نِّعۡمَةً مِّنۡ عِنۡدِنَا ؕ كَذٰلِكَ نَجۡزِىۡ مَنۡ

اُسرَ جو. مهرباني ڪندي پنهنجي طرفان، اهڙي طرح بدلو ڏيندا آهيون اُن کي

شَكَرَ ﴿۳۵﴾ وَلَقَدۡ اَنۡذَرَهُمۡ بَطۡشَتَنَا فَتَمَارَوۡا

جيڪو ٿورو مڃي. ۽ پڪ (لوط) ڊيڄاريو انهن کي اسان جي پڪڙ کان پوءِ جهڳڙو ڪيائون

بِالنُّذُرِ ﴿۳۶﴾ وَلَقَدۡ رَاوَدُوۡهُ عَنۡ ضَيۡفِهٖ فَطَمَسۡنَاۤ اَعۡيُنَهُمۡ

ڊيڄاريندڙن سان. ۽ راڻ لڳس سندس مهمان کان پوءِ اسان ميساريون سندن اکيون

فَذُوۡقُوۡا عَذَابِىۡ وَنُذُرِ ﴿۳۷﴾ وَلَقَدۡ صَبَّحَهُمۡ بُكۡرَةً عَذَابٌ

پوءِ چکو منهنجو عذاب ۽ ڊيڄارڻ. ۽ ڪڙڪيو انهن تي صُبُوحَ سويري عذاب

مُّسۡتَقِرٌّ ﴿۳۸﴾ ۚ فَذُوۡقُوۡا عَذَابِىۡ وَنُذُرِ ﴿۳۹﴾ وَلَقَدۡ يَسَّرۡنَا الۡقُرۡاٰنَ

ٽڪندڙ. پوءِ چکو منهنجو عذاب ۽ ڊيڄارڻ. ۽ يقينن سَولو ڪيوسون قرآن

لِلذِّكۡرِ فَهَلۡ مِنۡ مُّدَّكِرٍ ﴿۴۰﴾ ع وَلَقَدۡ جَآءَ اٰلَ فِرۡعَوۡنَ

سمجهڻ لاءِ پوءِ آهي ڪو سمجهڻ وارو. ۽ بيشڪ آيا فرعون وارن ڏي

النُّذُرُ ﴿۴۱﴾ ۚ كَذَّبُوۡا بِاٰيٰتِنَا كُلِّهَا فَاَخَذۡنٰهُمۡ

ڊيڄاريندڙ. ڪوڙو ڪيائون اسان جي نشانين سمورين کي پوءِ ورتوسون انهن کي

اَخۡذَ عَزِيۡزٍ مُّقۡتَدِرٍ ﴿۴۲﴾ اَ كُفَّارُكُمۡ خَيۡرٌ مِّنۡ اُولٰٓئِكُمۡ اَمۡ

وٺڻ زبردست قادر جيان. ڇا ڪافر توهان جا چڱا آهن اُنهن کان يا

لَكُمۡ بَرَآءَةٌ فِى الزُّبُرِ ﴿۴۳﴾ ۚ اَمۡ يَقُوۡلُوۡنَ نَحۡنُ جَمِيۡعٌ مُّنۡتَصِرٌ ﴿۴۴﴾

توهان لاءِ آهي ڇوٽڪارو ڪتابن ۾. يا چون ٿا اسان سمورا بدلو وٺندڙ آهيون.

سَيُهۡزَمُ الۡجَمۡعُ وَيُوَلُّوۡنَ الدُّبُرَ ﴿۴۵﴾ بَلِ السَّاعَةُ مَوۡعِدُهُمۡ

اجهو ڀڄايو ويندو اهو لشڪر ۽ ڀڄندا پُٺ ڏئي. پر اِها گهڙي سندن انجام جي آهي

وَ السَّاعَةُ اَدْهٰى وَ اَمَرُّ ﴿٤٦﴾ اِنَّ الْمُجْرِمِيْنَ فِيْ ضَلٰلٍ
۽ اهو وقت تمام خوفناڪ ۽ سخت ڪڙو آهي. يقينن ڏوهاري آهن گمراهي ۾

وَّ سُعُرٍ ﴿٤٧﴾ يَوْمَ يُسْحَبُوْنَ فِي النَّارِ عَلٰى وُجُوْهِهِمْ ؕ ذُوْقُوْا
۽ دوزخ ۾. جنهن ڏينهن گهليا ويندا باهه ۾ منهن ڀر، (چيو ويندن) چکو

مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾ اِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنٰهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾ وَ
چاٽ عذاب جي. بيشڪ اسان هر شيء پيدا ڪئي سون پوري انداز سان. ❶ ۽

مَآ اَمْرُنَآ اِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍۭ بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾ وَ لَقَدْ اَهْلَكْنَآ
رڳو امر اسان جو هڪ اکر آهي جهڙي اک چنڀ. ۽ يقينن اسان ختم ڪيا

اَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُّدَّكِرٍ ﴿٥١﴾ وَ كُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوْهُ
ڪيئي توهان جهڙا پوء آهي ڪوئي سمجهڻ وارو. ۽ جو ڪجهه ڪيو اٿن

فِي الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾ وَ كُلُّ صَغِيْرٍ وَّ كَبِيْرٍ مُّسْتَطَرٌ ﴿٥٣﴾ اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ
اهو ڪاغذن ۾ آهي. ۽ هر ننڍو ۽ وڏو لِکيل آهي. ❷ بيشڪ پرهيزگار

فِيْ جَنّٰتٍ وَّ نَهَرٍ ﴿٥٤﴾ لا فِيْ مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيْكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾ ع
هوندا باغن ۽ نهرن ۾. جاءِ سچيءَ ۾ بادشاهه قدرت واري وٽ.

سُوْرَةُ الرَّحْمٰنِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَمَانٌ وَّسَبْعُوْنَ اٰيَةً وَّثَلٰثُ رُكُوْعَاتٍ

سورت رحمان مڪي آهي ۽ اها انهتر آيتون ۽ ٽي رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان. ❸

اَلرَّحْمٰنُ ﴿١﴾ لا عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ ﴿٢﴾ ط خَلَقَ الْاِنْسَانَ ﴿٣﴾ لا عَلَّمَهُ
الله ٻاجهاري، سيکاريو قرآن. ❹ پيدا ڪيائين انسان. سيکاريائين ان کي

الْبَيَانَ ﴿٤﴾ اَلشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ﴿٥﴾ ص وَّالنَّجْمُ وَ الشَّجَرُ
بيان. سج ۽ چنڊ هلن ٿا قانون سان. وَلِ ۽ وڻ

يَسْجُدٰنِ ﴿٦﴾ وَ السَّمَآءَ رَفَعَهَا وَ وَضَعَ الْمِيْزَانَ ﴿٧﴾ اَلَّا

ڪن ٿا سجدو. ۽ آسمان کي بلند ڪيائين ۽ رکيائين ترازي (انصاف جي). تہ جيئن نہ

تَطْغَوْا فِي الْمِيْزَانِ ﴿٨﴾ وَ اَقِيْمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَ لَا تُخْسِرُوا

زيادتي ڪريو ترازيءَ ۾. ۽ پوري رکو تور انصاف سان ۽ نہ کوٽي ڪريو

الْمِيْزَانَ ﴿٩﴾ وَ الْاَرْضَ وَضَعَهَا لِلْاَنَامِ ﴿١٠﴾ فِيْهَا فَاكِهَةٌ وَّ النَّخْلُ

ترازي. ۽ ڌرتيءَ کي رکيائين ماڻهن لاءِ. ان ۾ آهن ميوا ۽ کجيون

ذَاتُ الْاَكْمَامِ ﴿١١﴾ وَ الْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَ الرَّيْحَانُ ﴿١٢﴾

سپڙين واريون. ۽ اناج تُهه وارا ۽ گل خوشبودار.

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿١٣﴾ خَلَقَ الْاِنْسَانَ

پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. ❶ پيدا ڪيائين ماڻهوءَ کي

مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٤﴾ وَ خَلَقَ الْجَآنَّ مِنْ مَّارِجٍ مِّنْ نَّارٍ ﴿١٥﴾

وڄندڙ مٽيءَ مان ٺڪر جهڙو ۽ پيدا ڪيائين جن کي باهه جي جيئَ مان.

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿١٦﴾ رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَ رَبُّ

پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن انڪار ڪندؤ. رب آهي ٻن اوڀرن ۽

الْمَغْرِبَيْنِ ﴿١٧﴾ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿١٨﴾ مَرَجَ

ٻن اولهن جو. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. هلايائين

الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيٰنِ ﴿١٩﴾ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَّا يَبْغِيٰنِ ﴿٢٠﴾

ٻن دريائن کي جي ملن ٿا. آهي اُنهن جي وچ ۾ پردو جو نہ ٿا ڳڙجن. ❷

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٢١﴾ يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ

پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. نڪرن ٿا انهن مان موتي

وَ الْمَرْجَانُ ﴿٢٢﴾ فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٢٣﴾ وَ لَهُ

۽ مرجان. ❸ پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. ۽ ان جا آهن

الْجَوَارِ الْمُنْشَئٰتُ فِي الْبَحْرِ كَالْاَعْلَامِ ﴿٢٤﴾ فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا

هلندڙ ٻيڙا سڙهه چڙهيل سمنڊ ۾ جبلن جهڙا. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو

تُكَذِّبٰنِ ﴿٢٥﴾ كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٦﴾ وَّ يَبْقٰى وَجْهُ رَبِّكَ

انڪار ڪندؤ. جيڪو انهيءَ (زمين) تي آهي فنا ٿيندو. ۽ رهندو رُخُ ❶ تنهنجي رب

ذُو الْجَلٰلِ وَ الْاِكْرَامِ ﴿٢٧﴾ فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٢٨﴾

وڏائيءَ ۽ عزت واري جو. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ.

يَسْئَلُهٗ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ

گهري ٿو ان کان سڀ ڪو جو ٻه آسمانن ۽ زمين ۾ آهي، هر وقت اهو

فِيْ شَاْنٍ ﴿٢٩﴾ فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٣٠﴾ سَنَفْرُغُ ❷

پورت ڪندڙ آهي. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. اجهو واندا ٿينداسون

لَكُمْ اَيُّهَ الثَّقَلٰنِ ﴿٣١﴾ فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٣٢﴾

توهان لاءِ اي بار وارؤ! پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ.

يٰمَعْشَرَ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ اِنِ اسْتَطَعْتُمْ اَنْ تَنْفُذُوْا

اي جماعت جنن ۽ ماڻهن جي جيڪڏهن توهان سگهو ٿا ته نڪرڻ

مِنْ اَقْطَارِ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ فَانْفُذُوْا ؕ لَا تَنْفُذُوْنَ

طرفن آسمانن ۽ زمين جي کان ته نڪري وڃو، (پر) نه نڪري سگهندؤ

اِلَّا بِسُلْطٰنٍ ﴿٣٣﴾ فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٣٤﴾ يُرْسَلُ

وڏي طاقت کان سواءِ. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. موڪليو ويندو

عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِّنْ نَّارٍ ۙ وَّ نُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرٰنِ ﴿٣٥﴾

توهان تي الانبو باهه جو ۽ دونهاٽ پوءِ توهان نه بدلو وٺندؤ.

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٣٦﴾ فَاِذَا انْشَقَّتِ السَّمَاۤءُ

پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. پوءِ جڏهن ڦاٽندو آسمان

فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾ ج فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٣٨﴾

تہ ٿيندو ڳاڙهو جهڙو رتڙ تيل.① پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ.

فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُسْئَلُ عَنْ ذَنْۢبِهٖۤ اِنْسٌ وَّ لَا جَآنٌّ ﴿٣٩﴾ ج

پوءِ ان ڏينهن پڇا نہ ٿيندي ان جي گناھ جي ڪنهن ماڻهو کان ۽ نہ جن کان.

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٤٠﴾ يُعْرَفُ الْمُجْرِمُوْنَ

پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. سُڃاڻبا ڏوهاري

بِسِيْمٰهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِيْ وَ الْاَقْدَامِ ﴿٤١﴾ ج

پنهنجن چهرن مان پوءِ پڪڙيا ويندا چوٽَن ۽ پيرن کان.

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٤٢﴾ هٰذِهٖ جَهَنَّمُ الَّتِيْ

پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. هي دوزخ اُهو آهي

يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُوْنَ ﴿٤٣﴾ م يَطُوْفُوْنَ بَيْنَهَا وَ

جنهن جو انڪار ڪندا هئا ڏوهاري. پيا ڦرندا اُنَ جي وچ ۾ ۽

بَيْنَ حَمِيْمٍ اٰنٍ ﴿٤٤﴾ ج فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٤٥﴾ ع

ٽچڪندڙ پاڻيءَ جي وچ ۾. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ.

وقف لازم

وَ لِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ جَنَّتٰنِ ﴿٤٦﴾ ج

۽ ان لاءِ جيڪو ڊنو پنهنجي رب جي اڳيان بيهڻ کان ٻہ باغ آهن.

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٤٧﴾ لا ذَوَاتَآ اَفْنَانٍ ﴿٤٨﴾ ج

پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. ٻئي گهاٽين ٽارين وارا.

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٤٩﴾ فِيْهِمَا عَيْنٰنِ تَجْرِيٰنِ ﴿٥٠﴾ ج

پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. انهن ۾ ٻہ چشما وهن ٿا.

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٥١﴾ فِيْهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ

پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. ٻنهي ۾ آهن هر ميوي جون

زَوْجٰنِ ﴿٥٢﴾ فَبِاَیِّ اٰلَآءِ رَبِّکُمَا تُکَذِّبٰنِ ﴿٥٣﴾ مُتَّکِـِٕیْنَ

ٻہ جنسون. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. ٽيڪ ڏيندڙ هوندا

عَلٰی فُرُشٍۭ بَطَآئِنُهَا مِنْ اِسْتَبْرَقٍ ؕ وَ جَنَا الْجَنَّتَیْنِ دَانٍ ﴿٥٤﴾

بسترن تي جن جا استر آهن تلهي پَٽَ جاءِ ۽ ڦُرُ ٻنهي باغن جو ويجهو آهي.

فَبِاَیِّ اٰلَآءِ رَبِّکُمَا تُکَذِّبٰنِ ﴿٥٥﴾ فِیْهِنَّ قٰصِرٰتُ الطَّرْفِ ۙ

پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. انهن ۾ آهن اکيون هيٺ ڪندڙ زالون،

لَمْ یَطْمِثْهُنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَ لَا جَآنٌّ ﴿٥٦﴾

نہ هٿ لاتو ڪين ڪنهن ماڻهوءَ انهن کان اڳ ۽ نڪي جِن.

فَبِاَیِّ اٰلَآءِ رَبِّکُمَا تُکَذِّبٰنِ ﴿٥٧﴾ کَاَنَّهُنَّ الْیَاقُوْتُ وَ

پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. جڻڪ اهي ياقوت ۽

الْمَرْجَانُ ﴿٥٨﴾ فَبِاَیِّ اٰلَآءِ رَبِّکُمَا تُکَذِّبٰنِ ﴿٥٩﴾ هَلْ جَزَآءُ

مرجان آهن. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. ناهي بدلو

الْاِحْسَانِ اِلَّا الْاِحْسَانُ ﴿٦٠﴾ فَبِاَیِّ اٰلَآءِ رَبِّکُمَا تُکَذِّبٰنِ ﴿٦١﴾

چڱائي جو مگر چڱائي آهي. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ.

وَ مِنْ دُوْنِهِمَا جَنَّتٰنِ ﴿٦٢﴾ فَبِاَیِّ اٰلَآءِ رَبِّکُمَا تُکَذِّبٰنِ ﴿٦٣﴾ ۙ

۽ انهن ٻن کان سواءِ ٻيا ٻہ باغ ٻہ آهن. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ.

مُدْهَآمَّتٰنِ ﴿٦٤﴾ فَبِاَیِّ اٰلَآءِ رَبِّکُمَا تُکَذِّبٰنِ ﴿٦٥﴾ فِیْهِمَا

ٻئي ساوا ڇهڇ. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. ٻنهي ۾

عَیْنٰنِ نَضَّاخَتٰنِ ﴿٦٦﴾ فَبِاَیِّ اٰلَآءِ رَبِّکُمَا تُکَذِّبٰنِ ﴿٦٧﴾

ٻہ چشما آهن ڦوهارا هڻندڙ. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ.

فِیْهِمَا فَاکِهَةٌ وَّ نَخْلٌ وَّ رُمَّانٌ ﴿٦٨﴾ فَبِاَیِّ اٰلَآءِ رَبِّکُمَا

ٻنهي ۾ ميوا ۽ کجيون ۽ ڏاڙهون آهن. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو

تُكَذِّبٰنِ ﴿٦٩﴾ فِيۡهِنَّ خَيۡرٰتٌ حِسَانٌ ﴿٧٠﴾ فَبِاَىِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا

انڪار ڪندؤ. ۽ انهن ۾ سڳوريون سهڻيون آهن. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو

تُكَذِّبٰنِ ﴿٧١﴾ حُوۡرٌ مَّقۡصُوۡرٰتٌ فِى الۡخِيَامِ ﴿٧٢﴾

انڪار ڪندؤ. حورون پردي واريون تنبن ۾ هونديون.

فَبِاَىِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٧٣﴾ لَمۡ يَطۡمِثۡهُنَّ اِنۡسٌ

پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ. نه هٿ لاتو تن کي ڪنهن ماڻهوءَ

قَبۡلَهُمۡ وَ لَا جَآنٌّ ﴿٧٤﴾ فَبِاَىِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا

انهن کان اڳ ۾ ۽ نڪي جن. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو

تُكَذِّبٰنِ ﴿٧٥﴾ مُتَّكِـِٕيۡنَ عَلٰى رَفۡرَفٍ خُضۡرٍ وَّ عَبۡقَرِىٍّ

انڪار ڪندؤ. ٽيڪ ڏيندڙ هوندا وهاڻن ساون تي ۽ پٽرڻين

حِسَانٍ ﴿٧٦﴾ فَبِاَىِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٧٧﴾

سهڻين تي. پوءِ پنهنجي رب جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ.

ع ٣ ٣٣ ١٣ تَبٰرَكَ اسۡمُ رَبِّكَ ذِى الۡجَلٰلِ وَ الۡاِكۡرَامِ ﴿٧٨﴾

برڪت وارو نالو آهي تنهنجي پالڻهار وڏائي ۽ عزت ڏيڻ واري جو. ①

سُوۡرَةُ الۡوَاقِعَةِ مَكِّيَّةٌ وَّهِىَ سِتٌّ وَّتِسۡعُوۡنَ اٰيَةً وَّثَلٰثُ رُكُوۡعَاتٍ

سورت واقعه مڪي آهي ۽ اها ڇهانوي آيتون ۽ ٽي رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اِذَا وَقَعَتِ الۡوَاقِعَةُ ﴿١﴾ لَيۡسَ لِوَقۡعَتِهَا كَاذِبَةٌ ﴿٢﴾ خَافِضَةٌ

وقف لازم

جڏهن ٿي پوندو واقعو. ناهي ان جي ٿيڻ ۾ ڪو ڪوڙ. ② اهو لاهيندڙ

رَّافِعَةٌ ﴿٣﴾ اِذَا رُجَّتِ الۡاَرۡضُ رَجًّا ﴿٤﴾ وَّ بُسَّتِ الۡجِبَالُ

چاڙهيندڙ هوندو. جڏهن ڌوڏي ويندي زمين ڌاڏوڌوڏڻ. ۽ ڀوريا ويندا جبل

بَسًّا ۙ﴿۵﴾ فَكَانَتْ هَبَآءً مُّنْۢبَثًّا ۙ﴿۶﴾ وَّ كُنْتُمْ اَزْوَاجًا ثَلٰثَةً ؕ﴿۷﴾
پور پور ڪري. پوءِ ٿي ويندا دَز اڏاريل. ❶ ۽ توهان هوندؤ قِسم ٽي. ❷
فَاَصْحٰبُ الْمَيْمَنَةِ ۙ۵ مَآ اَصْحٰبُ الْمَيْمَنَةِ ؕ﴿۸﴾ وَ اَصْحٰبُ الْمَشْئَمَةِ ۙ۵
پوءِ ساڄي طرف وارا چاچئجن ساڄي طرف وارا. ❸ ۽ کاٻي طرف وارا
مَآ اَصْحٰبُ الْمَشْئَمَةِ ؕ﴿۹﴾ وَ السّٰبِقُوْنَ السّٰبِقُوْنَ ۚۙ﴿۱۰﴾ اُولٰٓئِكَ
کهڙا آهن کاٻي وارا. ۽ اڳرائي ڪندڙ سي اڳرائي وارا. اُهي آهن
الْمُقَرَّبُوْنَ ۚ﴿۱۱﴾ فِيْ جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ﴿۱۲﴾ ثُلَّةٌ مِّنَ الْاَوَّلِيْنَ ۙ﴿۱۳﴾ وَ قَلِيْلٌ
ويجها. هوندا باغن نعمت وارن ۾. گهڻا اڳين مان. ۽ ٿورا
مِّنَ الْاٰخِرِيْنَ ؕ﴿۱۴﴾ عَلٰى سُرُرٍ مَّوْضُوْنَةٍ ۙ﴿۱۵﴾ مُّتَّكِئِيْنَ عَلَيْهَا
پوين مان. ❹ هوندا پلنگن سوني واڻ وارن تي. ٽيڪ ڏئي ويهندڙ انهن تي
مُتَقٰبِلِيْنَ ﴿۱۶﴾ يَطُوْفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُوْنَ ۙ﴿۱۷﴾ بِاَكْوَابٍ وَّ
هڪ ٻئي سامهون. ڦيرائيندا انهن تي خادم سدائين رهيل. پيالن ۽
اَبَارِيْقَ ۙ۵ وَ كَاْسٍ مِّنْ مَّعِيْنٍ ۙ﴿۱۸﴾ لَّا يُصَدَّعُوْنَ عَنْهَا وَ لَا
صراحين ۽ گلاس کي پريل صاف چشمي مان. نه مٿي ۾ سور پوندن ان کان ۽ نه
يُنْزِفُوْنَ ۙ﴿۱۹﴾ وَ فَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُوْنَ ۙ﴿۲۰﴾ وَ لَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا
نشو ٿيندن. ۽ ميوو جنهن مان چوندي ڪڍن. ❺ ۽ گوشت پکيءَ جو جنهن مان
يَشْتَهُوْنَ ؕ﴿۲۱﴾ وَ حُوْرٌ عِيْنٌ ۙ﴿۲۲﴾ كَاَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُوْنِ ۚ﴿۲۳﴾ جَزَآءً
چاهين. ۽ حورون ❻ سهڻيون. جهڙا موتي لڪايل. اهو بدلو آهي
بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۲۴﴾ لَا يَسْمَعُوْنَ فِيْهَا لَغْوًا وَّ لَا تَاْثِيْمًا ۙ﴿۲۵﴾ اِلَّا
سندن عملن جو. نه ٻڌندا اُتي بڪواس ۽ نه ڏوهه ڏيڻ. مگر
قِيْلًا سَلٰمًا سَلٰمًا ﴿۲۶﴾ وَ اَصْحٰبُ الْيَمِيْنِ ۙ۵ مَآ اَصْحٰبُ الْيَمِيْنِ ؕ﴿۲۷﴾
چوڻ سلام سلام. ۽ ساڄي پاسي وارا، چاچئجن ساڄي وارا.

فِيْ سِدْرٍ مَّخْضُوْدٍ ﴿٢٨﴾ وَّ طَلْحٍ مَّنْضُوْدٍ ﴿٢٩﴾ وَّ ظِلٍّ مَّمْدُوْدٍ ﴿٣٠﴾ وَّ مَآءٍ

هوندا لاسڙ ٻيرين ۾، ❶ ۽ ڪيوڙن جي چڳن ۾، ۽ پاڇن ڊگهن ۾، ❷ ۽ پاڻي

مَّسْكُوْبٍ ﴿٣١﴾ وَّ فَاكِهَةٍ كَثِيْرَةٍ ﴿٣٢﴾ لَّا مَقْطُوْعَةٍ وَّ لَا مَمْنُوْعَةٍ ﴿٣٣﴾ وَّ

وهايل ۾، ❸ ۽ ميون گهڻن ۾، نه اُڪلندڙ ۽ نه رَڪَ ڪيل، ۽

فُرُشٍ مَّرْفُوْعَةٍ ﴿٣٤﴾ اِنَّآ اَنْشَاْنٰهُنَّ اِنْشَآءً ﴿٣٥﴾ فَجَعَلْنٰهُنَّ

بسترن مٿانهن تي. بيشڪ اسان پاليون آهن اهي چڱيءَ طرح. پوءِ ڪيون اٿئون اُهي

اَبْكَارًا ﴿٣٦﴾ عُرُبًا اَتْرَابًا ﴿٣٧﴾ لِّاَصْحٰبِ الْيَمِيْنِ ﴿٣٨﴾ ثُلَّةٌ مِّنَ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٣٩﴾

ڪنواريون، پياريون هڪ جيڏيون، ساڄي پاسي وارن لاءِ. ❹ گهڻا آهن اڳين مان.

وَ ثُلَّةٌ مِّنَ الْاٰخِرِيْنَ ﴿٤٠﴾ وَ اَصْحٰبُ الشِّمَالِ ۬ۙ مَآ

۽ گهڻا آهن پوين مان. ❺ ۽ کاٻي وارا ڪهڙا آهن

اَصْحٰبُ الشِّمَالِ ﴿٤١﴾ فِيْ سَمُوْمٍ وَّ حَمِيْمٍ ﴿٤٢﴾ وَّ ظِلٍّ مِّنْ يَّحْمُوْمٍ ﴿٤٣﴾

کاٻي وارا. هوندا گرم هوا ۾ ۽ ٽهڪندڙ پاڻي ۾، ۽ پاڇي ڪاري دونهين جي ۾،

لَّا بَارِدٍ وَّ لَا كَرِيْمٍ ﴿٤٤﴾ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَبْلَ ذٰلِكَ مُتْرَفِيْنَ ﴿٤٥﴾

نه ٿڌو ۽ نه موافق. ❻ بيشڪ اِهي هئا انهيءَ کان اڳ عياش.

وَ كَانُوْا يُصِرُّوْنَ عَلَى الْحِنْثِ الْعَظِيْمِ ﴿٤٦﴾ وَ كَانُوْا يَقُوْلُوْنَ ۬ۙ ءَ اِذَا

۽ اهي ضد ڪندا هئا گناهه وڏي تي. ۽ چوندا هئا ڇا جڏهن

مِتْنَا وَ كُنَّا تُرَابًا وَّ عِظَامًا ءَ اِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ ﴿٤٧﴾

اسان مرنداسون ۽ ٿي پونداسون مٽي ۽ هڏا ڇا تڏهن اسان اُٿاريا وينداسون؟ ❼

اَ وَ اٰبَآؤُنَا الْاَوَّلُوْنَ ﴿٤٨﴾ قُلْ اِنَّ الْاَوَّلِيْنَ وَ الْاٰخِرِيْنَ ﴿٤٩﴾

ڇا ۽ اسان جا ابا ڏاڏا اڳيان. تون چؤ بيشڪ اڳيان ۽ پويان.

لَمَجْمُوْعُوْنَ ۬ۙ اِلٰى مِيْقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُوْمٍ ﴿٥٠﴾ ثُمَّ اِنَّكُمْ اَيُّهَا

گڏ ڪيل ٿيندا، وقت ڏينهن ڄاتل تي. پوءِ بيشڪ توهان اي

الضَّآلُّوْنَ الْمُكَذِّبُوْنَ ﴿٥١﴾ لَاٰكِلُوْنَ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زَقُّوْمٍ ﴿٥٢﴾

گمراهو! ڪُوڙو ڪندڙؤ ضرور ڪائيندؤ وڻ ٿوهر جي مان. ❶

فَمَالِـُٔوْنَ مِنْهَا الْبُطُوْنَ ﴿٥٣﴾ فَشٰرِبُوْنَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيْمِ ﴿٥٤﴾

پوءِ پريندؤ انهيءَ مان ڍِڍَن ڪي. پوءِ پيئندؤ مٿانئس ٽهڪندڙ پاڻي. ❷

فَشٰرِبُوْنَ شُرْبَ الْهِيْمِ ﴿٥٥﴾ هٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ

پوءِ پيئندؤ پيئڻ اُلِيءَ ورتل اُٺن وانگر. هيءَ آهي سندن مهماني ڏينهن

الدِّيْنِ ﴿٥٦﴾ نَحْنُ خَلَقْنٰكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُوْنَ ﴿٥٧﴾ اَفَرَءَيْتُمْ

قيامت جي. اسان پيدا ڪيو توهان ڪي پوءِ ڇو نه تا ويساهه ڪريو. ڀلا ٻڌايو ته

مَّا تُمْنُوْنَ ﴿٥٨﴾ ءَ اَنْتُمْ تَخْلُقُوْنَهٗۤ اَمْ نَحْنُ الْخٰلِقُوْنَ ﴿٥٩﴾

اهو قطرو جو اڇليو ٿا. ڇا توهان پيدا ڪريو ٿا ان ڪي يا اسين پيدا ڪندڙ آهيون.

نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَ مَا نَحْنُ بِمَسْبُوْقِيْنَ ﴿٦٠﴾

اسان مقرر ڪيو آهي اوهان جي وچ ۾ موت ڪي ۽ نه آهيون اسين عاجز ڪيل.

عَلٰۤى اَنْ نُّبَدِّلَ اَمْثَالَكُمْ وَ نُنْشِئَكُمْ فِيْ مَا

هن ڪان جو بدلائي آڻيون توهان جهڙن ڪي ۽ ناهيون توهان ڪي ان (صورت) ۾

لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٦١﴾ وَ لَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْاَةَ الْاُوْلٰى فَلَوْلَا تَذَكَّرُوْنَ ﴿٦٢﴾

جو توهان نه ٿا ڄاڻو. ❸ ۽ يقينن توهان ڄاتو آهي پيدائش پهرين ڪي پوءِ ڇو نه ٿا نصيحت وٺو.

اَفَرَءَيْتُمْ مَّا تَحْرُثُوْنَ ﴿٦٣﴾ ءَ اَنْتُمْ تَزْرَعُوْنَهٗۤ اَمْ نَحْنُ

ڇا ڀلا ٻڌايو ته جيڪي توهان پوکيو ٿا. ڇا توهان ان ڪي ڄمايو ٿا يا اسان

الزّٰرِعُوْنَ ﴿٦٤﴾ لَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنٰهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ

ڄمائيندڙ آهيون. جي اسين گهرون ته ڪري ڇڏيون ان ڪي لتاڙيل گاهه پوءِ توهان وينا

تَفَكَّهُوْنَ ﴿٦٥﴾ اِنَّا لَمُغْرَمُوْنَ ﴿٦٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُوْمُوْنَ ﴿٦٧﴾

قصا ڪريو. ❹ ته اسان تي چٽي پئجي وئي بلڪ اسين بدبخت ٿيا سون.

اَ فَرَءَيْتُمُ الْمَآءَ الَّذِيْ تَشْرَبُوْنَ ؕ﴿۶۸﴾ ءَ اَنْتُمْ اَنْزَلْتُمُوْهُ

ڇا ڀلا ڏٺايو ته اهو پاڻي جنهن کي پيئو ٿا. ڇا توهان وسايو آهي ان کي

مِنَ الْمُزْنِ اَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُوْنَ ﴿۶۹﴾ لَوْ نَشَآءُ جَعَلْنٰهُ

بادل مان يا اسين وسائيندڙ آهيون. جي اسان چاهيون ته ڪري ڇڏيون ان کي

اُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُوْنَ ﴿۷۰﴾ اَفَرَءَيْتُمُ النَّارَ الَّتِيْ تُوْرُوْنَ ؕ﴿۷۱﴾ ءَ

کارو پاڻي ❶ پوءِ ڇو نه ٿا شڪر ڪريو. ڀلا ڏٺايو ته اها باهه جنهن کي اوهين ٻاريو ٿا. ڇا

اَنْتُمْ اَنْشَاْتُمْ شَجَرَتَهَآ اَمْ نَحْنُ الْمُنْشِـُٔوْنَ ﴿۷۲﴾ نَحْنُ

توهان پيدا ڪيو آهي انهيءَ جو وڻ يا اسان ڦٽائيندڙ آهيون. اسان ئي

جَعَلْنٰهَا تَذْكِرَةً وَّ مَتَاعًا لِّلْمُقْوِيْنَ ۚ﴿۷۳﴾ فَسَبِّحْ

ڪيو آهي ان کي نصيحت لاءِ ۽ سامان رڻ راهين لاءِ. پوءِ تون پاڪائي پڙهه

بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيْمِ ﴿۷۴﴾ فَلَآ اُقْسِمُ بِمَوٰقِعِ النُّجُوْمِ ۙ﴿۷۵﴾ وَ

پنهنجي رب بزرگيءَ واري جي نالي سان. مون کي قسم آهي ستارن جي لهڻ جو. ۽

ع ١٥ الثلثة

اِنَّهٗ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُوْنَ عَظِيْمٌ ۙ﴿۷۶﴾ اِنَّهٗ لَقُرْاٰنٌ كَرِيْمٌ ۙ﴿۷۷﴾

بيشڪ اهو قسم آهي جي توهان ڄاڻو تمام وڏو. بيشڪ هي آهي قرآن پيارو. ❷

فِيْ كِتٰبٍ مَّكْنُوْنٍ ۙ﴿۷۸﴾ لَّا يَمَسُّهٗٓ اِلَّا الْمُطَهَّرُوْنَ ؕ﴿۷۹﴾ تَنْزِيْلٌ

لڪيل آهي دفتر لڪيل ۾. جنهن کي نه ٿا هٿ لائن مگر پاڪ. ❸ اهو لاٿل آهي

مِّنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۸۰﴾ اَ فَبِهٰذَا الْحَدِيْثِ اَنْتُمْ مُّدْهِنُوْنَ ۙ﴿۸۱﴾

جهانن جي پروردگار طرفان. ڇا پوءِ هن ڳالهه (مڃڻ) ۾ توهان نرمي ٿا ڪريو.

وَ تَجْعَلُوْنَ رِزْقَكُمْ اَنَّكُمْ تُكَذِّبُوْنَ ﴿۸۲﴾ فَلَوْلَآ

۽ بڻايو ٿا پنهنجو اُهو نصيب ته توهان ان کي ڪوڙو ٿا چئو؟ پوءِ ڇو نه (موٽايو ٿا)

اِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُوْمَ ۙ﴿۸۳﴾ وَ اَنْتُمْ حِيْنَئِذٍ تَنْظُرُوْنَ ۙ﴿۸۴﴾ وَ نَحْنُ

جڏهن پهتو ساهه نڙيءَ تي. حالانڪ اوهان ان وقت پيا ڏسندا آهيو. ۽ اسان

أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلٰكِنْ لَّا تُبْصِرُوْنَ ﴿٨٥﴾ فَلَوْلَآ

زوروِيجھا آھيون اُن کي اوھان کان پر اوھين نہ ڏسندا آھيو. ❶ پوءِ جيڪڏھن

إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِيْنِيْنَ ﴿٨٦﴾ تَرْجِعُوْنَهَآ إِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٨٧﴾

ناھيو ڪنھن جي قبضي ۾. تہ چونہ ٿاموٽايو انھيءَ کي جي سچا آھيو.

فَأَمَّآ إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ ﴿٨٨﴾ فَرَوْحٌ وَّ رَيْحَانٌ ۙ وَّ

پوءِ جي ھوندو اھو پيارن مان. تہ اُن لاءِ آھي راحت ۽ روزي ۽

جَنَّتُ نَعِيْمٍ ﴿٨٩﴾ وَأَمَّآ إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحٰبِ الْيَمِيْنِ ﴿٩٠﴾ فَسَلٰمٌ

باغ نعمت وارو. ۽ جي ھوندو اھو ساڄي وارن مان. پوءِ سلام آھي

لَّكَ مِنْ أَصْحٰبِ الْيَمِيْنِ ﴿٩١﴾ وَأَمَّآ إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِيْنَ

تولاءِ ساڄي طرف وارن کان. ۽ جيڪڏھن آھي ڪوڙي ڪندڙن

الضَّآلِّيْنَ ﴿٩٢﴾ فَنُزُلٌ مِّنْ حَمِيْمٍ ﴿٩٣﴾ وَّ تَصْلِيَةُ جَحِيْمٍ ﴿٩٤﴾ إِنَّ

گمراھن مان. پوءِ مھماني اٽن ٽھڪندڙ پاڻي جي. ۽ داخلا جھنم جي. بيشڪ

هٰذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِيْنِ ﴿٩٥﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيْمِ ﴿٩٦﴾

اھو بيان اھو ئي پڪو يقين آھي. پوءِ تون پاڪائي پڙھ پنھنجي رب بزرگي واري جي نالي سان.

سُوْرَةُ الْحَدِيْدِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ تِسْعٌ وَّعِشْرُوْنَ اٰيَةً وَّاَرْبَعُ رُكُوْعَاتٍ

سورت حديد مدني آھي ۽ اھا اُڻٽيھ آيتون ۽ چار رڪوع آھي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجھاري مھربان جي نالي سان. ❷

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَهُوَ

پاڪائي بيان ڪئي ❸ الله جي ھرشيءِ جا آسمانن ۾ آھي ۽ ڌرتي ۾ آھي، ۽ اھو ئي

الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿١﴾ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ

زبردست پڪي ڪم وارو آھي. انھيءَ لاءِ آھي بادشاھي آسمانن ۽ زمين جي، ❹

يُحۡیٖ وَ یُمِیۡتُ ۚ وَ ہُوَ عَلٰی کُلِّ شَیۡءٍ قَدِیۡرٌ ﴿۲﴾ ہُوَ
اهو جياري ٿو ۽ ماري ٿو، ۽ اهوئي هر شيءِ تي وس وارو آهي. اهوئي

الۡاَوَّلُ وَ الۡاٰخِرُ وَ الظَّاہِرُ وَ الۡبَاطِنُ ۚ وَ ہُوَ بِکُلِّ شَیۡءٍ
پهريون ۽ پويون ❶ ۽ ظاهر ۽ ڳجهو آهي، ۽ اُهوئي هر شيءِ کي

عَلِیۡمٌ ﴿۳﴾ ہُوَ الَّذِیۡ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضَ فِیۡ سِتَّۃِ
ڄاڻندڙ آهي. اهوئي آهي جنهن آسمانن ۽ ڌرتيءَ کي ڇهن

اَیَّامٍ ثُمَّ اسۡتَوٰی عَلَی الۡعَرۡشِ ؕ یَعۡلَمُ مَا یَلِجُ فِی الۡاَرۡضِ
ڏينهن ۾ پوءِ وينو تخت تي، ڄاڻي ٿو جيڪي اندر وڃي ٿو زمين ۾

وَ مَا یَخۡرُجُ مِنۡہَا وَ مَا یَنۡزِلُ مِنَ السَّمَآءِ وَ مَا یَعۡرُجُ
۽ جيڪي نڪري ٿو اُن کان ۽ جيڪي لهي ٿو آسمان کان ۽ جيڪي چڙهي وڃي ٿو

فِیۡہَا ؕ وَ ہُوَ مَعَکُمۡ اَیۡنَ مَا کُنۡتُمۡ ؕ وَ اللّٰہُ بِمَا تَعۡمَلُوۡنَ
اُن ۾، ۽ اهو گڏ آهي توهان سان ❷ جتي به هجو، ۽ الله توهان جي عملن کي

بَصِیۡرٌ ﴿۴﴾ لَہٗ مُلۡکُ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ ؕ وَ اِلَی اللّٰہِ
ڏسندڙ آهي. انهيءَ لاءِ آهي بادشاهي آسمانن ۽ زمين جي، ۽ الله ڏانهن ئي

تُرۡجَعُ الۡاُمُوۡرُ ﴿۵﴾ یُوۡلِجُ الَّیۡلَ فِی النَّہَارِ وَ یُوۡلِجُ النَّہَارَ
موٽايا وڃن ٿا سڀ ڪم. وجهي ٿو رات کي ڏينهن ۾ ۽ وجهي ٿو ڏينهن کي

فِی الَّیۡلِ ؕ وَ ہُوَ عَلِیۡمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوۡرِ ﴿۶﴾ اٰمِنُوۡا بِاللّٰہِ وَ
رات ۾، ۽ اهو ڄاڻندڙ آهي سينن جي راز کي. ايمان آڻيو الله ۽

رَسُوۡلِہٖ وَ اَنۡفِقُوۡا مِمَّا جَعَلَکُمۡ مُّسۡتَخۡلَفِیۡنَ فِیۡہِ ؕ
ان جي پيغمبر تي ۽ خرچ ڪريو ان مان ڪيائين توهان کي نائب ❸ جنهن ۾،

فَالَّذِیۡنَ اٰمَنُوۡا مِنۡکُمۡ وَ اَنۡفَقُوۡا لَہُمۡ اَجۡرٌ کَبِیۡرٌ ﴿۷﴾
پوءِ جن ويساهه ڪيو توهان مان ۽ خرچ ڪيائون تن لاءِ ثواب وڏو آهي.

وَ مَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ ۚ وَ الرَّسُوْلُ يَدْعُوْكُمْ
۽ ڇا ٿيو آهي توهان کي جو نہ ٿا ايمان آڻيو الله تي، هو ڏانهن پيغمبر سڏي ٿو توهان کي

لِتُؤْمِنُوْا بِرَبِّكُمْ وَ قَدْ اَخَذَ مِيْثَاقَكُمْ اِنْ
تہ ايمان آڻيو پنهنجي پالڻهار تي ۽ بيشڪ اُنهي ورتو هو توهان کان وعدو جيڪڏهن

كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ⑧ هُوَ الَّذِيْ يُنَزِّلُ عَلٰى عَبْدِهٖۤ اٰيٰتٍۭ
آهيو يقين ڪندڙ. اُهوئي آهي جو لاهي ٿو پنهنجي ٻانهي تي آيتون

بَيِّنٰتٍ لِّيُخْرِجَكُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ؕ وَ اِنَّ اللّٰهَ
پڌريون جيئن ڪڍي توهان کي اونداهين کان روشني ڏانهن، ۽ بيشڪ الله

بِكُمْ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ⑨ وَ مَا لَكُمْ اَلَّا تُنْفِقُوْا
توهان تي نرمي ڪندڙ مهربان آهي. ❶ ۽ ڇا ٿيو آهي توهان کي جو نہ ٿا خرچ ڪريو

فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ لِلّٰهِ مِيْرَاثُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ لَا
الله جي راه ۾ حالانڪ الله لاءِ آهي ملڪيت آسمانن ۽ زمين جي، نہ

يَسْتَوِيْ مِنْكُمْ مَّنْ اَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَ قٰتَلَ ؕ
مٽ ٿيندو توهان مان انسان جنهن خرچ ڪيو اڳي فتح کان ۽ لڙائي ڪئي،

اُولٰٓئِكَ اَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ الَّذِيْنَ اَنْفَقُوْا مِنْۢ بَعْدُ وَ
اُهي تمام وڏا آهن مرتبي ۾ اُنهن کان جن خرچ ڪيو اُن کان پوءِ ۽

قٰتَلُوْا ؕ وَ كُلًّا وَّعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى ؕ وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ
لڙائي ڪئي، ۽ سمورن سان وعدو ڪيو الله ڀلائيءَ جو، ۽ الله توهان جي عملن جي

خَبِيْرٌ ⑩ ع مَنْ ذَا الَّذِيْ يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا
خبر رکندڙ آهي. ڪير آهي اهو جو رکت ڪري الله تي قرض چڱي جي ❷

فَيُضٰعِفَهٗ لَهٗ وَ لَهٗۤ اَجْرٌ كَرِيْمٌ ⑪ ۚ يَوْمَ تَرَى
پوءِ اُهو ٻيڻا ڪري ڏئي ان کي ۽ اُن لاءِ آهي اجر ڀلو. جنهن ڏينهن ڏسندين

ع ١٧

الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنٰتِ يَسْعٰى نُوْرُهُمْ بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَ

مؤمنن ۽ مؤمنياڻين کي ته ڊوڙندو نُور انهن جو انهن جي اڳيان ۽

بِاَيْمَانِهِمْ بُشْرٰىكُمُ الْيَوْمَ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا

اُنهن جي ساڄي کان ❶ مبارڪ توهان جي اڄ اُهي باغ آهن جو وهن ٿيون اُنهن جي هيٺان

الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿١٢﴾ ۚ يَوْمَ

واهيون هميشه رهندؤ انهن ۾ اجهو اها آهي ڪاميابي وڏي. تنهن ڏينهن

يَقُوْلُ الْمُنٰفِقُوْنَ وَ الْمُنٰفِقٰتُ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوا انْظُرُوْنَا

چوندا منافق مرد ۽ منافق عورتون مؤمنن کي نهاريو اسان ڏي

نَقْتَبِسْ مِنْ نُّوْرِكُمْ ۚ قِيْلَ ارْجِعُوْا وَرَآءَكُمْ فَالْتَمِسُوْا

ته سوجهرو وٺون توهان جي نور مان، چيو ويندن موٽو پوئتي پوءِ ڳولي اچو

نُوْرًا ؕ فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ بِسُوْرٍ لَّهٗ بَابٌ ؕ بَاطِنُهٗ فِيْهِ

نور کي، پوءِ هڻئي ويندي اُنهن جي وچ ۾ ڀت جنهن کي درهوندو، ان ۾ اندران هوندي

الرَّحْمَةُ وَ ظَاهِرُهٗ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٣﴾ ؕ يُنَادُوْنَهُمْ اَلَمْ

رحمت ❷ ۽ ان جي ٻاهرين پاسي هوندو عذاب. اُهي سڏيندا انهن کي ته ڇا نه

نَكُنْ مَّعَكُمْ ؕ قَالُوْا بَلٰى وَلٰكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ اَنْفُسَكُمْ وَ

هئاسون توهان سان گڏ، چوندا هائو پر توهان تباهه ڪيو پاڻ کي ۽

تَرَبَّصْتُمْ وَ ارْتَبْتُمْ وَ غَرَّتْكُمُ الْاَمَانِيُّ حَتّٰى جَآءَ

توهان تاڙيو پئي ۽ شڪ پئي ڪيو ۽ ڌوڪو ڏنو توهان کي سڌن ❸ نيٺ آيو

اَمْرُ اللّٰهِ وَ غَرَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُوْرُ ﴿١٤﴾ فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ

امر الله جو ۽ ڌوڪو ڏنو توهان کي الله کان ڌوکي باز. پوءِ اڄ نه ورتو ويندو

مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَّ لَا مِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ؕ مَاْوٰىكُمُ النَّارُ ؕ

توهان کان ڪو عوض ❹ نڪي ۽ ڪافرن کان، توهان جي جاءِ باهه آهي،

هِيَ مَوْلٰىكُمْ ؕ وَ بِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿۱۵﴾ اَلَمْ يَاْنِ

اِها ئي اوهان جي لائق آهي، ۽ بڇڙي آهي اِها جاءِ. ڇا نہ آيو آهي وقت

لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوْبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَ مَا

مؤمنن لاءِ تہ جُهڪي پون دليون انهن جون ❶ الله جي ياد لاءِ ۽ جيڪي

نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ ۙ وَ لَا يَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ

نازل ٿيو الله ڪان ۽ تہ نہ ٿين انهن جهڙا جن کي مليو هو ڪتاب

مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْاَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوْبُهُمْ ؕ وَ

اڳ ۾ پوءِ ڊگهو گذريو انهن تي وقت پوءِ سخت ٿي ويون دليون انهن جون، ۽

كَثِيْرٌ مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿۱۶﴾ اِعْلَمُوْۤا اَنَّ اللّٰهَ يُحْيِ

ڪيترائي انهن مان دين مان خارج آهن. ڄاڻو تہ بيشڪ الله آباد ڪندو آهي

الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ؕ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْاٰيٰتِ

زمين کي ان جي غير آبادي ڪان پوءِ، اسان صاف بڌايون آهن توهان کي آيتون

لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿۱۷﴾ اِنَّ الْمُصَّدِّقِيْنَ وَ الْمُصَّدِّقٰتِ وَ

تہ مَنَ سمجهو. يقينن خير ڏيندڙ مرد ۽ خير ڏيندڙ عورتون ۽

اَقْرَضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضٰعَفُ لَهُمْ وَ لَهُمْ اَجْرٌ

جن قرض ڏنو الله کي قرض سهڻو ٻيڻو ڏنو ويندو انهن کي ۽ انهن لاءِ آهي اجر

كَرِيْمٌ ﴿۱۸﴾ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَ رُسُلِهٖۤ اُولٰٓئِكَ

يلو. ۽ جن ايمان آندو الله تي ۽ ان جي رسولن تي اُهي

هُمُ الصِّدِّيْقُوْنَ ۖۗ وَ الشُّهَدَآءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ ؕ لَهُمْ اَجْرُهُمْ

ئي آهن سچائي وارا، ۽ شاهد آهن پنهنجي رب وٽ، انهن لاءِ سندن اجر

وَ نُوْرُهُمْ ؕ وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَاۤ

۽ سندن نور آهي، ۽ جن انڪار ڪيو ۽ ڪوڙو ڪيو اسان جي آيتن کي

٢ ع ٩ ١٨

اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ﴿١٩﴾ اِعْلَمُوْٓا اَنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَّ

أُهي دوزخ وارا آهن. ڄاڻو ته رڳو حياتي دنيا جي راند آهي ۽

لَهْوٌ وَّ زِيْنَةٌ وَّ تَفَاخُرٌۢ بَيْنَكُمْ وَ تَكَاثُرٌ

تماشو ❶ ۽ سينگار ۽ آڪڙ ڪرڻ هڪ ٻئي تي پاڻ ۾ ۽ گهڻائي ڏيکارڻ

فِي الْاَمْوَالِ وَ الْاَوْلَادِ ؕ كَمَثَلِ غَيْثٍ اَعْجَبَ الْكُفَّارَ

مال ۽ اولاد ۾ جيئن مثال مينهن جو جو وڻي ٿو ڪڙمين کي

نَبَاتُهٗ ثُمَّ يَهِيْجُ فَتَرٰىهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُوْنُ

سلوان جو پوءِ اهو اُپري ٿو پوءِ ڏسندين ان کي هيڊو ٿيل ان کان پوءِ ٿي ويندو

حُطَامًا ؕ وَ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيْدٌ ۙ وَّ مَغْفِرَةٌ مِّنَ اللّٰهِ

ڪُتو، ❷ ۽ آخرت ۾ عذاب سخت آهي، ۽ بخشش الله جي

وَ رِضْوَانٌ ؕ وَ مَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُوْرِ ﴿٢٠﴾ سَابِقُوْٓا

۽ رضامندو به، ۽ ناهي حياتي دنيا جي مگر سامان ٺوڪي جو. اڳرائي ڪريو

اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَ جَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ

بخشش ڏانهن پنهنجي رب جي ۽ بهشت ڏانهن ويڪراڻ ان جي آهي جيئن ويڪراڻ

السَّمَآءِ وَ الْاَرْضِ ۙ اُعِدَّتْ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَ

آسمان ۽ زمين جي تيار ڪيل آهي انهن لاءِ جن ايمان آندو الله تي ۽

رُسُلِهٖ ؕ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَآءُ ؕ

ان جي پيغمبرن تي، اِهو فضل الله جو آهي اهو ڏئي ٿو ان کي جنهن کي گهري،

وَ اللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٢١﴾ مَآ اَصَابَ مِنْ مُّصِيْبَةٍ

۽ الله فضل وڏي وارو آهي. نه ٿي پهچي ڪا مصيبت

فِي الْاَرْضِ وَ لَا فِيْٓ اَنْفُسِكُمْ اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ مِّنْ قَبْلِ

زمين ۾ ۽ نه ڪي توهان جي جندن ۾ مگر لکيل آهي ڪتاب ۾ هن کان اڳ ❸

أَنْ نَّبْرَاَهَا ؕ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرٌ ۚ﴿۲۲﴾ لِّكَيْلَا تَاْسَوْا

جو پيدا ڪريون ان کي، بيشڪ اهو الله تي آسان آهي. جيئن نه غم ڪريو توهان

عَلٰى مَا فَاتَكُمْ وَ لَا تَفْرَحُوْا بِمَآ اٰتٰىكُمْ ؕ

اُن تي جيڪي ويو توهان کان ۽ نه ڦونڊ ڪريو ان تي جو ڏنائين توهان کي،

وَ اللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُوْرِ ۙ﴿۲۳﴾ الَّذِيْنَ يَبْخَلُوْنَ

۽ الله نه ٿو چاهي هر آڪڙ ڪندڙ وڏائي ڪندڙ کي. جيڪي پاڻ نه ٿا ڏين

وَ يَاْمُرُوْنَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ ؕ وَ مَنْ يَّتَوَلَّ فَاِنَّ

۽ ڏسين ٿا ماڻهن کي نه ڏيڻ، ۽ جيڪو منهن موڙيندو پوءِ بيشڪ

اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ﴿۲۴﴾ لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا

الله پاڻ بي پرواهه ساراهيل آهي. بيشڪ موڪلياسون پنهنجا پيغمبر

بِالْبَيِّنٰتِ وَ اَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتٰبَ وَ الْمِيْزَانَ لِيَقُوْمَ

معجزا ڏئي ۽ لاٿوسون انهن سان گڏ ڪتاب ۽ ترازي (عدل جي) جيئن قائم ڪن

النَّاسُ بِالْقِسْطِ ۚ وَ اَنْزَلْنَا الْحَدِيْدَ فِيْهِ بَاْسٌ شَدِيْدٌ

ماڻهو انصاف کي، ❶ ۽ لاٿوسون لوهه کي ❷ اُن ۾ آهي دبدبو ڏاڍو

وَّ مَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَ لِيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَّنْصُرُهٗ

۽ فائدا ماڻهن لاءِ ۽ جيئن ظاهر ڪري الله ته ڪير ٿو مدد ڪري الله جي

وَ رُسُلَهٗ بِالْغَيْبِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ عَزِيْزٌ ﴿۲۵﴾ ع ع ٣ ١٦

۽ ان جي رسولن جي پر پُٺ، يقينن الله طاقت وارو زبردست آهي.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوْحًا وَّ اِبْرٰهِيْمَ وَ جَعَلْنَا فِيْ ذُرِّيَّتِهِمَا

۽ موڪليوسون نوح کي ۽ ابراهيم کي ۽ رکيوسون انهن جي اولاد ۾

النُّبُوَّةَ وَ الْكِتٰبَ فَمِنْهُمْ مُّهْتَدٍ ۚ وَ كَثِيْرٌ مِّنْهُمْ

نبوت کي ۽ ڪتاب کي پوءِ انهن مان هدايت وارا آهن، ۽ گهڻا انهن مان

فَسِقُوْنَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَ

نافرمان آهن. وري موڪلياسون انهن جي پٺيان پنهنجا رسول ۽

قَفَّيْنَا بِعِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَ اٰتَيْنٰهُ الْاِنْجِيْلَ ۵ لا

پوءِ موڪليوسون عيسىٰ پٽ مريم کي ۽ ڏنوسون ان کي انجيل

وَ جَعَلْنَا فِيْ قُلُوْبِ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُ رَاْفَةً وَّ رَحْمَةً ط

۽ رکي سون انهن جي دلين ۾ جيڪي تابع ٿيا ان جا نرمي ۽ ٻاجھ،

وَ رَهْبَانِيَّةَ ابْتَدَعُوْهَا مَا كَتَبْنٰهَا عَلَيْهِمْ اِلَّا

۽ گوشه نشيني جا پاڻ ٺاهيائون نه فرض ڪيو اسان انهيءَ کي انهن تي مگر

ابْتِغَآءَ رِضْوَانِ اللّٰهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ج فَاٰتَيْنَا

طلبڻ رضامندو الله جو پوءِ نه نباهيائون ان کي حق ان جي نباهڻ جو، پوءِ ڏنوسون

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْهُمْ اَجْرَهُمْ ج وَ كَثِيْرٌ مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٢٧﴾

انهن کي جن ايمان آندو انهن مان سندن اجورو، ۽ گهڻا انهن مان نافرمان آهن. ❶

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَ اٰمِنُوْا بِرَسُوْلِهٖ يُؤْتِكُمْ

اي اُهي جن ايمان آندو! ڊڄو الله کان ۽ ايمان آڻيو سندس پيغمبر تي ته ڏئي اوهان کي

كِفْلَيْنِ مِنْ رَّحْمَتِهٖ وَ يَجْعَلْ لَّكُمْ نُوْرًا تَمْشُوْنَ بِهٖ وَ يَغْفِرْ

ٻه ڀاڱا ❷ پنهنجي رحمت جا ۽ ڪري توهان لاءِ روشني جو هلو ان سان ۽ بخشي

لَكُمْ ط وَ اللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٨﴾ لا لِّئَلَّا يَعْلَمَ اَهْلُ الْكِتٰبِ

توهان کي، ۽ الله بخشڻهار رحم وارو آهي، ته جيئن نه سمجهن اهل ڪتاب

اَلَّا يَقْدِرُوْنَ عَلٰى شَيْءٍ مِّنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَ اَنَّ الْفَضْلَ

ته اُهي نه ٿا پهچن ڪنهن به الله جي فضل کي ۽ بيشڪ ڀلائي

بِيَدِ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَآءُ ط وَ اللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٢٩﴾ ع

الله جي هٿ آهي ڏئي ٿو ان کي جنهن کي گهري، ۽ الله وڏي فضل وارو آهي.

سُوْرَةُ الْمُجَادَلَةِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ اثْنَتَانِ وَعِشْرُوْنَ اٰيَةً وَّثَلٰثُ رُكُوْعَاتٍ

سورت مجادله مدني آهي ۽ اها ٻاويهه آيتون ۽ ٽي رڪوع آهي

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

قَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّتِيْ تُجَادِلُكَ فِيْ زَوْجِهَا وَ

البت ٻُڌي الله ڳالهه ان جي جيڪا هرهرچوي پئي توکي پنهنجي مڙس بابت ① ۽

تَشْتَكِيْٓ اِلَى اللّٰهِ ۖ وَ اللّٰهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا ؕ اِنَّ اللّٰهَ

دانهن ڏئي پئي الله کي ۽ الله ٻڌي پيو پاڻ ۾ ڳالهائڻ توهان جو، بيشڪ الله

سَمِيْعٌۢ بَصِيْرٌ ① اَلَّذِيْنَ يُظٰهِرُوْنَ مِنْكُمْ مِّنْ نِّسَآئِهِمْ مَّا

ٻُڌندڙ ڏسندڙ آهي. جيڪي ماءُ ڪوٺين توهان مان پنهنجي زالن کي ناهن

هُنَّ اُمَّهٰتِهِمْ ؕ اِنْ اُمَّهٰتُهُمْ اِلَّا الّٰٓئِيْ وَلَدْنَهُمْ ؕ وَ

اُهي مائرون انهن جون، رڳو مائرون انهن جون اُهي آهن جن ڄڻيو اُنهن کي، ۽

اِنَّهُمْ لَيَقُوْلُوْنَ مُنْكَرًا مِّنَ الْقَوْلِ وَ زُوْرًا ؕ وَ اِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ

بيشڪ اهي ڳالهائن ٿا خراب لفظ ۽ ڪوڙ، ۽ بيشڪ الله معاف ڪندڙ

غَفُوْرٌ ② وَ الَّذِيْنَ يُظٰهِرُوْنَ مِنْ نِّسَآئِهِمْ ثُمَّ يَعُوْدُوْنَ

بخشيندڙ آهي. ۽ جيڪي ماءُ چئي وجهن ٿا پنهنجي زالن کي پوءِ موٽن ٿا

لِمَا قَالُوْا فَتَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّتَمَآسَّا ؕ ذٰلِكُمْ

ان چوڻ کان ته آزاد ڪرڻ ٻانهي جو آهي اڳ ۾ ٻنهي جي ميلاپ کان، اهو اٿو،

تُوْعَظُوْنَ بِهٖ ؕ وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ③

سيکت ڏجي ٿي توهان کي جنهن سان، ② ۽ الله توهان جي عملن جي خبر رکندڙ آهي.

فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ

پوءِ جيڪو نه لهي ٻانهو ته روزا رکي ٻه مهينا لڳولڳ هن کان اڳ جو

يَّتَمَآسَّا ؕ فَمَنۡ لَّمۡ يَسۡتَطِعۡ فَاِطۡعَامُ سِتِّيۡنَ مِسۡكِيۡنًا ؕ

بئي ميلاپ ڪن، پوءِ جيڪو نه رکي سگهي ته ڪارائي سٺ مسڪينن کي، (1)

ذٰلِكَ لِتُؤۡمِنُوۡا بِاللّٰهِ وَ رَسُوۡلِهٖ ؕ وَ تِلۡكَ حُدُوۡدُ

اهو هن لاءِ آهي ته جيئن حڪم مڃيو الله ۽ سندس رسول جا، ۽ اِهي حدون بَدل

اللّٰهِ ؕ وَ لِلۡكٰفِرِيۡنَ عَذَابٌ اَلِيۡمٌ ④ اِنَّ الَّذِيۡنَ يُحَآدُّوۡنَ

الله جون آهن، ۽ منڪرن لاءِ عذاب دردناڪ آهي. بيشڪ جيڪي مخالفت ڪن ٿا

اللّٰهَ وَ رَسُوۡلَهٗ كُبِتُوۡا كَمَا كُبِتَ الَّذِيۡنَ

الله ۽ سندس رسول جي خوار ڪيا ويندا جيئن خوار ڪيا ويا اُنهن

مِنۡ قَبۡلِهِمۡ وَ قَدۡ اَنۡزَلۡنَاۤ اٰيٰتٍۭ بَيِّنٰتٍ ؕ وَ لِلۡكٰفِرِيۡنَ

ڪان اڳيان حالانڪ اسان لاٿيون هيون آيتون پڌريون، ۽ ڪافرن لاءِ آهي

عَذَابٌ مُّهِيۡنٌ ⑤ ۚ يَوۡمَ يَبۡعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيۡعًا فَيُنَبِّئُهُمۡ

عذاب ذليل ڪندڙ. اُنَ ڏينهن جو اٿاريندو اُنهن کي الله گڏ ڪري پوءِ خبر ڏيندن

بِمَا عَمِلُوۡا ؕ اَحۡصٰىهُ اللّٰهُ وَ نَسُوۡهُ ؕ وَ اللّٰهُ

سندن ڪمن جي، ڳڻي رکيو آهي ان کي الله ۽ هنن وساريو ان کي، ۽ الله

عَلٰى كُلِّ شَىۡءٍ شَهِيۡدٌ ⑥ ع اَلَمۡ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَعۡلَمُ مَا ١ ع ٦ ١

هر شيءِ جي خبر رکندڙ آهي. ڇا تو نه ڏٺو ته بيشڪ الله ڄاڻي ٿو جيڪي

فِى السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِى الۡاَرۡضِ ؕ مَا يَكُوۡنُ مِنۡ نَّجۡوٰى

آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾، نه هوندي ڪا ڳجهي صلاح

ثَلٰثَةٍ اِلَّا هُوَ رَابِعُهُمۡ وَلَا خَمۡسَةٍ اِلَّا هُوَ سَادِسُهُمۡ

ٽن ڄڻن جي (2) مگر اهو آهي چوٿون انهن ۾ نڪي پنجن جي مگر اهو آهي ڇهون انهن ۾

وَ لَاۤ اَدۡنٰى مِنۡ ذٰلِكَ وَ لَاۤ اَكۡثَرَ اِلَّا هُوَ مَعَهُمۡ اَيۡنَ مَا

۽ نه گهٽ ان کان ۽ نه وڌ پر اهو آهي گڏ انهن سان جتي به

كَانُوْا ۚ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ
هجن، ❶ پوءِ اهو ٻڌائيندو انهن کي سندن عمل قيامت ڏينهن، بيشڪ الله هر

شَيْءٍ عَلِيْمٌ ۝٧ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ نُهُوْا
شيءِ ڄاڻندڙ آهي. ڇا نه ڏٺو تو انهن ڏانهن جن کي جهليو ويو

عَنِ النَّجْوٰى ثُمَّ يَعُوْدُوْنَ لِمَا نُهُوْا عَنْهُ وَ يَتَنٰجَوْنَ
ڳجهين ڳالهين ڪرڻ کان پوءِ وري پيا ڪن ان جهليل شيءِ کي ۽ پاڻ ۾ ڳالهيون ڪن پيا

بِالْاِثْمِ وَ الْعُدْوَانِ وَ مَعْصِيَتِ الرَّسُوْلِ ۫ وَ اِذَا جَآءُوْكَ
گناهه ۽ ظلم ڪرڻ ۽ رسول جي نافرمانيءَ جون، ۽ جڏهن اچن ٿا تو وٽ

حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللّٰهُ ۙ وَ يَقُوْلُوْنَ
ته سلام ڪن ٿا توتي جنهن سان نه سلام ڪيو آهي توتي الله ❷ ۽ چون ٿا

فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللّٰهُ بِمَا نَقُوْلُ ۗ حَسْبُهُمْ
پنهنجي دلين ۾ ته ڇو نه ٿو عذاب ڪري اسان کي الله انهيءَ ڳالهائڻ سان، ڪافي آهي انهن لاءِ

جَهَنَّمُ ۚ يَصْلَوْنَهَا ۚ فَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ۝٨ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا
جهنم، پوندا ان ۾، پوءِ اها زور بڇڙي جاءِ آهي. اي ايمان وارو!

اِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْاِثْمِ وَ الْعُدْوَانِ وَ
جڏهن ڪَنَ ۾ ڳالهه ڪريو ته نه سُس پُس ڪجو گناهه ۽ حد ٽپڻ جي ۽

مَعْصِيَتِ الرَّسُوْلِ وَ تَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَ التَّقْوٰى ۗ وَ
رسول جي نافرمانيءَ جي ۽ صلاح ڪجو ڀلائي ڪرڻ ۽ پرهيزگاريءَ جي، ۽

اتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْٓ اِلَيْهِ تُحْشَرُوْنَ ۝٩ اِنَّمَا النَّجْوٰى مِنَ الشَّيْطٰنِ
ڊڄو الله کان جنهن ڏانهن گڏ ڪيا ويندؤ. رڳو اها سُس پُس ته شيطان کان آهي

لِيَحْزُنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ لَيْسَ بِضَآرِّهِمْ شَيْـًٔا
جيئن دلگير ڪري مومنن کي ۽ اهو ناهي بگاڙيندڙ انهن جو ڪجهه به

اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَ عَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿١٠﴾

سواءِ حڪم الله جي، ۽ الله تي ڀل تہ ڀروسو ڪن ايمان وارا.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا قِيْلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوْا فِي الْمَجٰلِسِ

اي ايمان وارو! جڏهن چئجي توهان کي ڪشادا ٿي ويهو مجلسن ۾

فَافْسَحُوْا يَفْسَحِ اللّٰهُ لَكُمْ ۚ وَ اِذَا قِيْلَ انْشُزُوْا

پوءِ ڪشادا ٿيو تہ ڪشادگي ڪري الله اوهان لاءِ ۽ جڏهن چئجي اُٿي وڃو

فَانْشُزُوْا يَرْفَعِ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ ۙ وَ

پوءِ اٿندا ڪريو تہ مٿانهان ڪري الله توهان مان ايمان وارن جا ۽

الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ دَرَجٰتٍ ؕ وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ﴿١١﴾

علم وارن جا درجا، ۽ الله توهان جي عملن جي خبر رکندڙ آهي.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُوْلَ فَقَدِّمُوْا بَيْنَ يَدَيْ

اي ايمان وارو! جڏهن ڪَنَ ۾ ڳالهايو رسول سان تہ پيش ڪريو اڳ ۾

نَجْوٰىكُمْ صَدَقَةً ؕ ذٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَ اَطْهَرُ ؕ فَاِنْ

پنهنجي ڳالهہ ڪرڻ ڪان خيرات ڪي، ❶ اهو ڀلو آهي توهان لاءِ ۽ تمام پاڪ، پوءِ جي

لَّمْ تَجِدُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٢﴾ ءَ اَشْفَقْتُمْ اَنْ

نہ اتوَ ڪجهہ بہ تہ الله بخشيندڙ مهربان آهي. ڇا ڊڄي ويا آهيو توهان جو

تُقَدِّمُوْا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوٰىكُمْ صَدَقٰتٍ ؕ فَاِذْ لَمْ

پيش ڪريو اڳ ۾ ڳجهي ڳالهہ پنهنجيءَ ڪان خيراتون، پوءِ جڏهن نہ

تَفْعَلُوْا وَ تَابَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ فَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَ اٰتُوا

ڪيو توهان ۽ معاف ڪيو الله توهان کي پوءِ قائم ڪريو نماز ۽ ڏيو

الزَّكٰوةَ وَ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ ؕ وَ اللّٰهُ خَبِيْرٌۢ

زڪوات ۽ تابعداري ڪريو الله ۽ سندس رسول جي، ۽ الله خبر رکندڙ آهي

ع ٢ ٢

بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٣﴾ ع اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ تَوَلَّوْا قَوْمًا
توهان جي عملن جي. ڇا نہ ڏٺو تو انهن ڏي جن دوست رکيو اهڙي قوم کي

غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ط مَا هُمْ مِّنْكُمْ وَ لَا مِنْهُمْ لا وَ
جو ڪاوڙيو الله انهن تي، نہ اهي توهان مان آهن ۽ نڪي انهن مان ❶ ۽

يَحْلِفُوْنَ عَلَى الْكَذِبِ وَ هُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿١٤﴾ ج اَعَدَّ اللّٰهُ
اهي قسم پيا کڻن ڪوڙ تي حالانڪ اهي ڄاڻن پيا. تيار ڪيو آهي الله

لَهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا ط اِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٥﴾
انهن لاءِ عذاب سخت، بيشڪ بڇڙو آهي اهو جيڪي ڪندا هئا.

اِتَّخَذُوْٓا اَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ
ورتائون پنهنجي قسمن کي ڍال ڪري پوءِ روڪيائون الله جي رستي کان

فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿١٦﴾ لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ
تنهن ڪري انهن لاءِ عذاب ذلت وارو آهي. هرگز نہ بچائيندو انهن کي سندن مال

وَ لَآ اَوْلَادُهُمْ مِّنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ط اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ط هُمْ
۽ نہ سندن اولاد الله کان ذري پر، اهي جهنمي آهن، اهي

فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿١٧﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيْعًا فَيَحْلِفُوْنَ
ان ۾ پيا هوندا. جنهن ڏينهن اُٿاريندو الله انهن سڀني کي پوءِ قسم کڻندا

لَهٗ كَمَا يَحْلِفُوْنَ لَكُمْ وَ يَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ عَلٰى شَيْءٍ ط اَلَآ
ان وٽ جيئن قسم کڻندا آهن توهان وٽ ۽ ڀانئن ٿا تہ پاڻ بہ حق تي آهن، خبردار!

اِنَّهُمْ هُمُ الْكٰذِبُوْنَ ﴿١٨﴾ اِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطٰنُ فَاَنْسٰهُمْ
اهي ئي ڪوڙا آهن. غالب ٿيو انهن تي شيطان پوءِ وساريائين انهن کان

ذِكْرَ اللّٰهِ ط اُولٰٓئِكَ حِزْبُ الشَّيْطٰنِ ط اَلَآ اِنَّ حِزْبَ
ياد الله جي، ❷ اهي آهن ٽولو شيطان جو، خبردار! بيشڪ ٽولو

الشَّيْطٰنِ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿١٩﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ يُحَآدُّوْنَ اللّٰهَ

شيطان جو اهي ئي ٽوٽي ۾ آهن. بيشڪ جيڪي مخالفت ڪن ٿا الله

وَ رَسُوْلَهٗۤ اُولٰٓئِكَ فِي الْاَذَلِّيْنَ ﴿٢٠﴾ كَتَبَ اللّٰهُ

۽ ان جي رسول جي اُهي ئي ڪمزور آهن. فيصلو ڪيو الله

لَاَغْلِبَنَّ اَنَا وَ رُسُلِيْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ

ته ضرور ڇائنجي ويندس مان ۽ منهنجا رسول، بيشڪ الله سگهارو آهي

عَزِيْزٌ ﴿٢١﴾ لَا تَجِدُ قَوْمًا يُّؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ

زبردست آهي. نه لهندين تون اهڙا ماڻهو جي مڃين الله کي ۽ ڏينهن

الْاٰخِرِ يُوَآدُّوْنَ مَنْ حَآدَّ اللّٰهَ وَ

قيامت کي جو دوستي رکن انهن سان جيڪي مخالف ٿيا الله ۽

رَسُوْلَهٗ وَلَوْ كَانُوْۤا اٰبَآءَهُمْ اَوْ اَبْنَآءَهُمْ اَوْ

ان جي رسول جا توڻي هجن اُهي سندن پيءُ ڏاڏا يا پُٽ پوٽا يا

اِخْوَانَهُمْ اَوْ عَشِيْرَتَهُمْ ؕ اُولٰٓئِكَ كَتَبَ فِيْ قُلُوْبِهِمُ

ڀائر انهن جا يا مائٽ انهن جا، ❶ اهي ئي آهن جو لکيائين انهن جي دلين ۾

الْاِيْمَانَ وَ اَيَّدَهُمْ بِرُوْحٍ مِّنْهُ ؕ وَ يُدْخِلُهُمْ

ايمان کي ۽ مدد ڪيائين انهن جي پنهنجي فيض سان، ❷ ۽ داخل ڪندو انهن کي

جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ

باغن ۾ وهن ٿيون جن جي هيٺان واهيون سدائين رهندا ان ۾،

رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَ رَضُوْا عَنْهُ ؕ اُولٰٓئِكَ حِزْبُ

راضي ٿيو الله انهن کان ۽ اهي راضي ٿيا الله کان، اُهي آهن لشڪرُ

اللّٰهِ ؕ اَلَآ اِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿٢٢﴾ ع

الله جو، خبردار! بيشڪ لشڪرُ الله جو اُهي ئي ڪامياب ٿيندڙ آهن.

٣ ع ٩ ٣

سُوۡرَةُ الۡحَشۡرِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ اَرۡبَعٌ وَّعِشۡرُوۡنَ اٰيَةً وَّثَلٰثُ رُكُوۡعَاتٍ

سورت حشر مدني آهي ۽ اها چوويهه آيتون ۽ ٽي رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الۡاَرۡضِ ۚ

پاڪائي بيان ڪئي الله جي هر شيءِ جا آسمانن ۾ ۽ جا زمين ۾ آهي،

وَ هُوَ الۡعَزِيۡزُ الۡحَكِيۡمُ ① هُوَ الَّذِيۡۤ اَخۡرَجَ الَّذِيۡنَ

۽ اهو زبردست پڪي ڪم وارو آهي. اهو جنهن ڪڍي ڇڏيو انهن کي

كَفَرُوۡا مِنۡ اَهۡلِ الۡكِتٰبِ مِنۡ دِيَارِهِمۡ لِاَوَّلِ الۡحَشۡرِ ؕ مَا

جن ڪفر ڪيو ڪتاب وارن مان سندن گهرن کان پهرين پيڙ ۾ ① نه

ظَنَنۡتُمۡ اَنۡ يَّخۡرُجُوۡا وَ ظَنُّوۡۤا اَنَّهُمۡ مَّانِعَتُهُمۡ

ٿي ڀانيو توهان ته اهي ڪو نڪرندا ۽ انهن ڀانيو هو ته بچائيندا انهن کي

حُصُوۡنُهُمۡ مِّنَ اللّٰهِ فَاَتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنۡ حَيۡثُ لَمۡ يَحۡتَسِبُوۡا ۚ

سندن ڪوٽ الله جي عذاب کان پوءِ پهتو انهن تي الله اتان جو نه گمان ڪيائون

وَ قَذَفَ فِيۡ قُلُوۡبِهِمُ الرُّعۡبَ يُخۡرِبُوۡنَ بُيُوۡتَهُمۡ بِاَيۡدِيۡهِمۡ

۽ وڌائين انهن جي دلين ۾ ڌاڪو جو ڊاهڻ لڳا پنهنجا گهر پنهنجن هٿن سان

وَ اَيۡدِي الۡمُؤۡمِنِيۡنَ ۚ فَاعۡتَبِرُوۡا يٰۤاُولِي الۡاَبۡصَارِ ② وَ لَوۡ لَاۤ اَنۡ

۽ هٿن مسلمانن جي سان پوءِ عبرت وٺو ② اي اکين وارؤ. ۽ جيڪڏهن نه

كَتَبَ اللّٰهُ عَلَيۡهِمُ الۡجَلَآءَ لَعَذَّبَهُمۡ فِي الدُّنۡيَا ؕ وَ

لکي ها الله مٿن جلا وطني ته ضرور عذاب ڪرين ها دنيا ۾ ۽

لَهُمۡ فِي الۡاٰخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ③ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمۡ شَآقُّوا

آهي انهن لاءِ آخرت ۾ عذاب باهه جو. اهو هن ڪري ته انهن مخالفت ڪئي

اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ ۚ وَ مَنْ يُّشَآقِّ اللّٰهَ فَاِنَّ اللّٰهَ

الله ۽ ان جي رسول جي، ۽ جيڪو مخالفت ڪندو الله جي پوءِ بيشڪ الله

شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝۴ مَا قَطَعْتُمْ مِّنْ لِّيْنَةٍ اَوْ تَرَكْتُمُوْهَا

سخت عذاب ڪندڙ آهي. جيڪي وڍيا توهان وڻ کجين جا يا جيڪي ڇڏيوَ

قَآئِمَةً عَلٰٓى اُصُوْلِهَا فَبِاِذْنِ اللّٰهِ وَ لِيُخْزِيَ الْفٰسِقِيْنَ ۝۵

بيهندڙ ٽُڙن تي سو حڪم الله جي سان ❶ ۽ جيئن تہ خوار ڪري بدڪارن کي.

وَ مَآ اَفَآءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُوْلِهٖ مِنْهُمْ فَمَآ اَوْجَفْتُمْ

۽ جيڪي مال ڏياريو الله پنهنجي رسول کي انهن وٽان پوءِ نہ ڊوڙايا توهان

عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَّ لَا رِكَابٍ وَّلٰكِنَّ اللّٰهَ يُسَلِّطُ

انهيءَ تي گهوڙا ۽ نہ ڪي اُٺ پر الله قبضو ڏئي ٿو

رُسُلَهٗ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝۶

پنهنجي رسولن کي جنهن تي چاهي، ۽ الله هر شيءِ تي سگهہ رکندڙ آهي.

مَآ اَفَآءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُوْلِهٖ مِنْ اَهْلِ الْقُرٰى فَلِلّٰهِ

جيڪي مال ڏياريو الله پنهنجي رسول کي ڳوٺن وارن کان سو الله لاءِ آهي

وَ لِلرَّسُوْلِ وَ لِذِي الْقُرْبٰى وَ الْيَتٰمٰى وَ الْمَسٰكِيْنِ وَ ابْنِ السَّبِيْلِ ۙ

۽ رسول لاءِ ۽ مائٽن ۽ يتيمن ۽ مسڪينن ۽ مسافر لاءِ

كَيْ لَا يَكُوْنَ دُوْلَةًۢ بَيْنَ الْاَغْنِيَآءِ مِنْكُمْ ؕ وَ مَآ

جيئن تہ نہ ٿئي اهو مال ذاتي ملڪيت آسودن جي وچ ۾ توهان مان، ❷ ۽ جيڪي

اٰتٰىكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ ۚ وَ مَا نَهٰىكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا ۚ

ڏئي توهان کي رسول پوءِ وٺو ان کي، ۽ روڪي توهان کي جنهن کان پوءِ رڪجي پئو،

وَ اتَّقُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝۷ لِلْفُقَرَآءِ

۽ ڊڄو الله کان، ڇو تہ الله سخت عذاب ڪندڙ آهي. (۽ اهو مال) غريب

وقف لازم

الْمُهٰجِرِيْنَ الَّذِيْنَ اُخْرِجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ وَ اَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُوْنَ
مهاجرن لاءِ آهي جيڪي ڪڍيا ويا پنهنجي گهرن ۽ ملڪيتن مان اهي گهرن ٿا

فَضْلًا مِّنَ اللّٰهِ وَ رِضْوَانًا وَّ يَنْصُرُوْنَ اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ ؕ اُولٰٓئِكَ
رزق الله کان ۽ رضامندو ۽ مدد ڪن ٿا الله ۽ سندس رسول جي، اهي

هُمُ الصّٰدِقُوْنَ ۚ﴿۸﴾ وَ الَّذِيْنَ تَبَوَّؤُ الدَّارَ وَ الْاِيْمَانَ
ئي سچا آهن. ۽ انهن لاءِ به جيڪي رهيا گهر ۾ ۽ رهيا ايمان ۾

مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّوْنَ مَنْ هَاجَرَ اِلَيْهِمْ وَ لَا يَجِدُوْنَ
انهن کان اڳ ۾ اهي پيار ڪن ٿا انهن سان جن هجرت ڪئي انهن ڏانهن ۽ نه ٿا لهن

فِيْ صُدُوْرِهِمْ حَاجَةً مِّمَّآ اُوْتُوْا وَ
پنهنجي دلين ۾ ڪا خواهش ان شيءِ جي جيڪا ڏني ويئي انهن کي ۽

يُؤْثِرُوْنَ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ؕقف وَ
اڳرو رکن ٿا انهن کي پاڻ کان جيتوڻيڪ هجي کين بُک، ① ۽

مَنْ يُّوْقَ شُحَّ نَفْسِهٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۚ﴿۹﴾ وَ
جيڪو بچايو ويجي تو لالچ نفس جي کان پوءِ اهي ئي مراد ماڻيندڙ آهن. ۽

الَّذِيْنَ جَآءُوْ مِنْۢ بَعْدِهِمْ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا اغْفِرْ
انهن لاءِ به جيڪي آيا انهن کان پوءِ چون ٿا اي پاليندڙ اسان جا بخش

لَنَا وَ لِاِخْوَانِنَا الَّذِيْنَ سَبَقُوْنَا بِالْاِيْمَانِ وَ
اسان کي ۽ اسان جي ڀائرن کي جيڪي اڳي ٿي گذريا اسان کان ايمان سان ۽

لَا تَجْعَلْ فِيْ قُلُوْبِنَا غِلًّا لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا رَبَّنَآ اِنَّكَ
نه وجهه اسان جي دلين ۾ کوٽ ايمان وارن لاءِ اي پاليندڙ اسان جا ② بيشڪ تون ئي

رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ع﴿۱۰﴾ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ نَافَقُوْا
نرمي ڪندڙ رحم ڪندڙ آهين. ڇا نه ڏٺو تو انهن ڏي جن منافقي ڪئي

يَقُوْلُوْنَ لِاِخْوَانِهِمُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ لَئِنْ
چون ٿا پنهنجن ڀائرن کي جن کفر ڪيو اهل ڪتاب مان ته جيڪڏهن

اُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَ لَا نُطِيْعُ
توهان کي ڪڍيو ويو ته اسان ضرور نڪرنداسون توهان سان گڏ ۽ نه ڇيو ونداسون

فِيْكُمْ اَحَدًا اَبَدًا ۙ وَّ اِنْ قُوْتِلْتُمْ
توهان ۾ ٻئي ڪنهن جو ڪڏهين به ۽ جيڪڏهن جنگ ٿي پئي توهان سان

لَنَنْصُرَنَّكُمْ ؕ وَ اللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَكٰذِبُوْنَ ﴿۱۱﴾
ته ضرور مدد ڪنداسون توهان جي، ۽ الله شاهدي ڏئي ٿو ته اهي ڪوڙا آهن.

لَئِنْ اُخْرِجُوْا لَا يَخْرُجُوْنَ مَعَهُمْ ۚ وَ لَئِنْ
جيڪڏهن اهي ڪڍيا ويا ته هي نه نِڪرندا انهن سان گڏ، ۽ جيڪڏهن

قُوْتِلُوْا لَا يَنْصُرُوْنَهُمْ ۚ وَ لَئِنْ نَّصَرُوْهُمْ
جنگ ڪئي وئي انهن سان ته هي ڪو نه مدد ڪندن، ۽ جيڪڏهن مدد ڪيائون انهن جي

لَيُوَلُّنَّ الْاَدْبَارَ ۫ ثُمَّ لَا يُنْصَرُوْنَ ﴿۱۲﴾ لَاَنْتُمْ اَشَدُّ
ته ضرور ڀڄندا پُٺيون ڏيئي، پوءِ نه مدد ڪيا ويندا. يقينن توهان تمام سخت

رَهْبَةً فِيْ صُدُوْرِهِمْ مِّنَ اللّٰهِ ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ
دهشت وارا آهيو انهن جي دلين ۾ الله کان به وڌيڪ، اهو هن ڪري ته اهي ماڻهو

لَّا يَفْقَهُوْنَ ﴿۱۳﴾ لَا يُقَاتِلُوْنَكُمْ جَمِيْعًا اِلَّا فِيْ قُرًى
نه ٿا سمجهه رکن. ❶ ڪو نه مقابلو ڪندا توهان سان گڏجي مگر ڳوٺن

مُّحَصَّنَةٍ اَوْ مِنْ وَّرَآءِ جُدُرٍ ؕ بَاْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيْدٌ ؕ
قلعي وارن ۾ يا پنيان ڀتين کان، ويڙهه انهن جي پاڻ ۾ سخت آهي،

تَحْسَبُهُمْ جَمِيْعًا وَّ قُلُوْبُهُمْ شَتّٰى ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ
تون ڀانئين ٿو انهن کي گڏيل پر دليون سندن ڌار آهن، ❷ اهو هن ڪري ته اهي

قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾ كَمَثَلِ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ قَرِيبًا

ماڻهو نه ٿا عقل رکن. جيئن مثال انهن جو جيڪي هئا انهن کان ڪجهه اڳي ❶

ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٥﴾ كَمَثَلِ

چکيائون سزا پنهنجي ڪئي جي ۽ انهن لاءِ عذاب ڏکوئيندڙ آهي. جهڙو مثال

الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنسَانِ اكْفُرْ ۚ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ

شيطان جو جڏهن چوي ٿو ماڻهوءَ کي ڪفر ڪر، پوءِ جڏهن ان ڪفر ڪيو چوندو آهي

إِنِّي بَرِيءٌ مِّنكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾ فَكَانَ

مان بيزار آهيان توکان بيشڪ مان ڊڄان ٿو الله جهانن جي پالڻهار کان. پوءِ آهي

عَاقِبَتَهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ جَزَاءُ

پڇاڙي ٻنهي جي ته اهي ٻئي هوندا باهه ۾ هميشه رهندڙ ان ۾، ۽ اها آهي سزا

الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾ ع يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنظُرْ نَفْسٌ مَّا

ظالمن جي. اي ايمان وارؤ! ڊڄو الله کان ۽ پيل ڏسي هر نفس ته ڇا

قَدَّمَتْ لِغَدٍ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

پيش ڪيائين سڀاڻي لاءِ، ۽ ڊڄو الله کان، بيشڪ الله خبر رکندڙ آهي توهان جي عملن جي.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ ۚ

۽ نه ٿِجو انهن جهڙا جن وساريو الله کي پوءِ وساريائين انهن کان سندن جانيون،

أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۚ

اهي ئي بدڪار آهن. ❷ نه برابر ٿيندا دوزخ وارا ۽ بهشت وارا،

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾ لَوْ أَنزَلْنَا هَٰذَا الْقُرْآنَ

صاحب بهشت جا اهي ئي مراد ماڻيندڙ آهن. جيڪڏهن لاهيون ها هيءُ قرآن

عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ۚ

ڪنهن جبل تي ته ڏسين ها ان کي ڊبجي ويندڙ ڦاٽي پوندڙ ڊپ الله جي کان،

وَ تِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢١﴾ هُوَ

۽ اهي مثال ٻُڌائيندا آهيون ماڻهن کي تہ مَنَ اهي ڌيان ڪن. اهو

اللّٰهُ الَّذِيْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ عٰلِمُ الْغَيْبِ وَ

الله آهي جو ناهي ڪوئي عبادت جي لائق سواءِ ان جي، ڄاڻندڙ ڳُجهہ ۽

الشَّهَادَةِ ۚ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ ﴿٢٢﴾ هُوَ اللّٰهُ الَّذِيْ لَآ

ظاهر ڪي، اهو ٻاجهارو مهربان آهي. ❶ اهو الله آهي جو ناهي

اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ اَلْمَلِكُ الْقُدُّوْسُ السَّلٰمُ الْمُؤْمِنُ

ڪوئي عبادت جي لائق سواءِ ان جي، بادشاهہ پاڪ ذات سلامتي ڏيندڙ امن ڏيندڙ

الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيْزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ ؕ سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا

نگهبان زبردست جُهڪائيندڙ وڏي وڏائي وارو، پاڪ آهي الله انهن جي

يُشْرِكُوْنَ ﴿٢٣﴾ هُوَ اللّٰهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ

شريڪ ڪرڻ کان. اهو الله پيدا ڪندڙ نئون بڻائيندڙ ❷ شڪليون ناهيندڙ آهي ان جا

الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى ؕ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ

سڀ نالا چڱا آهن، پاڪائي پڙهن ٿا ان جي جيڪي بہ آسمانن

وَ الْاَرْضِ ۚ وَ هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٢٤﴾ ع

۽ زمين ۾ آهن، ۽ اهو ئي زبردست دانائيءَ وارو آهي.

٣ ع ٧ ٦

سُوْرَةُ الْمُمْتَحِنَةِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ ثَلٰثَ عَشْرَةَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت الممتحنة مدني آهي ۽ اها تيرهن آيتون ۽ ٻہ رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْا عَدُوِّيْ وَ عَدُوَّكُمْ اَوْلِيَآءَ

اي ايمان وارؤ! ❸ نہ ونو دشمن منهنجا ۽ دشمن پنهنجا دوست ڪري

تُلْقُوْنَ اِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَ قَدْ كَفَرُوْا بِمَا
رسائي ٿا ڪريو انهن ڏانهن دوستي جي ڪري هوڏانهن انڪار ڪيائون ان جو

جَآءَكُمْ مِّنَ الْحَقِّ ۚ يُخْرِجُوْنَ الرَّسُوْلَ وَ اِيَّاكُمْ
جيڪي آيو توهان وٽ سچو دين، ڪڍن ٿا وطن مان رسول ڪي ۽ توهان ڪي

اَنْ تُؤْمِنُوْا بِاللّٰهِ رَبِّكُمْ ؕ اِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ
هن ڪري جو مڃيو ٿا الله پنهنجي رب ڪي، جيڪڏهن نڪتا آهيو اوهان

جِهَادًا فِيْ سَبِيْلِيْ وَ ابْتِغَآءَ مَرْضَاتِيْ ۖۗ تُسِرُّوْنَ اِلَيْهِمْ
لڙائي لاءِ منهنجي راهه ۾ ۽ طلبڻ رضا منهنجي لاءِ ڳجهي موڪليو ٿا انهن ڏانهن

بِالْمَوَدَّةِ ۖۗ وَ اَنَا اَعْلَمُ بِمَآ اَخْفَيْتُمْ وَ مَآ اَعْلَنْتُمْ ؕ
دوستي ۽ آءٌ ڄاڻان ٿو اهو جيڪي لڪايو ٿا ۽ جيڪي ظاهر ڪريو ٿا، ١

وَ مَنْ يَّفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيْلِ ① اِنْ
۽ جيڪو ڪندو اهو ڪم اوهان مان تہ بيشڪ ڀُلي ويو سڌي رستي کان. جيڪڏهن

يَّثْقَفُوْكُمْ يَكُوْنُوْا لَكُمْ اَعْدَآءً وَّ يَبْسُطُوْٓا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ
لهندا توهان ڪي ٿيندا توهان جا دشمن ۽ ڊگها ڪندا توهان ڏانهن هٿ پنهنجا

وَ اَلْسِنَتَهُمْ بِالسُّوْٓءِ وَ وَدُّوْا لَوْ تَكْفُرُوْنَ ؕ ② لَنْ
۽ زبانون پنهنجون برائي سان ۽ چاهين ٿا تہ جيڪر توهان بہ ڪافر ٿيو. هرگز نہ

تَنْفَعَكُمْ اَرْحَامُكُمْ وَ لَآ اَوْلَادُكُمْ ۚ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۚ
فائدو ڏينديون توهان ڪي مائٽيون توهان جون ۽ نڪي اولاد توهان جي، قيامت ڏينهن،

يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ ؕ وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ③ قَدْ
فيصلو ڪندو توهان جي وچ ۾، ۽ الله توهان جي عملن ڪي ڏسندڙ آهي. بيشڪ

كَانَتْ لَكُمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِيْٓ اِبْرٰهِيْمَ وَ الَّذِيْنَ مَعَهٗ ۚ
آهي اوهان لاءِ پيروي سُٺي ابراهيم ۾ ۽ انهن ۾ جيڪي ان سان گڏ هئا،

عِ ١٦ عند المتأخرين ١٢

اِذْ قَالُوْا لِقَوْمِهِمْ اِنَّا بُرَءٰٓؤُا مِنْكُمْ وَ مِمَّا

جڏهن چيائون پنهنجي قوم کي تہ يقينن اسان بيزار آهيون توهان کان ۽ انهن کان

تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ز كَفَرْنَا بِكُمْ وَ بَدَا

جن کي پوڄيندا آهيو الله کان سواءِ انڪار ڪيوسون توهان جو ۽ پڌري ٿي

بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَ الْبَغْضَآءُ اَبَدًا حَتّٰى تُؤْمِنُوْا

اسان ۽ توهان جي وچ ۾ دشمني ۽ ڪاوڙ هميشہ لاءِ جيسين ايمان آڻيو

بِاللّٰهِ وَحْدَهٗٓ اِلَّا قَوْلَ اِبْرٰهِيْمَ لِاَبِيْهِ لَاَسْتَغْفِرَنَّ

الله اڪيلي تي سواءِ هڪ ڳالهہ ابراهيم جي پنهنجي پيءُ لاءِ تہ ضرور معافي گهرندس ❶

لَكَ وَ مَآ اَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ط رَبَّنَا

تولاءِ حالانڪ ناهيان مالڪ تولاءِ الله وٽان ڪنهن شيءِ جو اي رب اسان جا

عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَ اِلَيْكَ اَنَبْنَا وَ اِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ④

تو تي ڀروسو ڪيوسون ۽ توڏانهن موٽياسون ۽ توڏانهن ئي موٽڻ آهي.

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَ اغْفِرْ لَنَا

اي رب اسان جا نہ ڪر اسان کي زيردست ڪافرن جو ❷ ۽ بخش اسان کي

رَبَّنَا ج اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ⑤ لَقَدْ كَانَ

اي رب اسان جا بيشڪ تون ئي زبردست حڪمت وارو آهين. يقينن آهي

لَكُمْ فِيْهِمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ

توهان لاءِ انهن ۾ پيروي چڱي ان ماڻهوءَ لاءِ جيڪو اميد رکي ٿو الله ۾

وَ الْيَوْمَ الْاٰخِرَ ط وَ مَنْ يَّتَوَلَّ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ

۽ ڏينهن قيامت ۾ ۽ جيڪو منهن ڦيريندو پوءِ الله بي پرواهہ

الْحَمِيْدُ ⑥ ع عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَ الَّذِيْنَ

ساراهيل آهي. اميد آهي تہ الله ڪري توهان جي وچ ۾ ۽ انهن جي وچ ۾

عَادَيْتُمْ مِّنْهُمْ مَّوَدَّةً ؕ وَ اللّٰهُ قَدِيْرٌ ؕ وَ اللّٰهُ غَفُوْرٌ

جن جا دشمن آهيو دوستي ❶ ۽ الله کري سگهندڙ آهي، ۽ الله گهڻو بخشيندڙ

رَّحِيْمٌ ﴿۷﴾ لَا يَنْهٰىكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِيْنَ لَمْ يُقَاتِلُوْكُمْ

وڏي رحم وارو آهي. نه ٿو روڪي توهان کي الله انهن کان جيڪي نه وڙهيا توهان سان

فِي الدِّيْنِ وَ لَمْ يُخْرِجُوْكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ اَنْ تَبَرُّوْهُمْ

دين ۾ ۽ نه ڪڍيائون توهان کي توهان جي گهرن مان ته انهن سان مهرباني ڪريو

وَ تُقْسِطُوْٓا اِلَيْهِمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ﴿۸﴾ اِنَّمَا

۽ انصاف سان هلون، بيشڪ الله چاهي ٿو انصاف ڪندڙن کي. ❷ رڳو

يَنْهٰىكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِيْنَ قٰتَلُوْكُمْ فِي الدِّيْنِ وَ

جهلي ٿو توهان کي الله انهن کان جن ويڙهه ڪئي توهان سان دين ۾ ۽

اَخْرَجُوْكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ وَ ظٰهَرُوْا عَلٰٓى اِخْرَاجِكُمْ اَنْ

تڙيائون توهان کي توهان جي گهرن مان ۽ مدد ڪيائون توهان جي ڪڍڻ ۾ جو

تَوَلَّوْهُمْ ۚ وَ مَنْ يَّتَوَلَّهُمْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿۹﴾

دوستي رکو انهن سان، ۽ جيڪي دوستي رکندا انهن سان پوءِ اهي ئي ظلم ڪندڙ آهن.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا جَآءَكُمُ الْمُؤْمِنٰتُ مُهٰجِرٰتٍ

اي ايمان وارو! جڏهن اچن توهان وٽ مسلمان عورتون هجرت ڪري

فَامْتَحِنُوْهُنَّ ؕ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِيْمَانِهِنَّ ۚ فَاِنْ عَلِمْتُمُوْهُنَّ

جاچ وٺو انهن جي، الله وڌيڪ ڄاڻي ٿو سندن ايمان کي، پوءِ جيڪڏهن توهان سمجهو ته انهن کي

مُؤْمِنٰتٍ فَلَا تَرْجِعُوْهُنَّ اِلَى الْكُفَّارِ ؕ لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ

ايمان تي ❸ ته نه موٽايو انهن کي ڪافرن ڏانهن، ناهن اهي حلال انهن ڪافرن لاءِ

وَلَا هُمْ يَحِلُّوْنَ لَهُنَّ ؕ وَ اٰتُوْهُمْ مَّآ اَنْفَقُوْا ؕ وَ لَا

نڪي اهي حلال ٿيندا انهن عورتن لاءِ ۽ ڏيو انهن کي جيڪي مهر ڏنائون، ۽ ناهي

جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اَنْ تَنْكِحُوْهُنَّ اِذَآ اٰتَيْتُمُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ ؕ

گناهہ توهان تي جو شادي ڪريو انهن سان ❶ جڏهن ڏيو انهن کي سندن مهر،

وَ لَا تُمْسِكُوْا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ وَ سْـَٔلُوْا مَآ اَنْفَقْتُمْ

۽ نہ بند ڪريو شاديون ڪافر زالن جون ۽ گهري وٺو جيڪي توهان خرچ ڪيو

وَ لْيَسْـَٔلُوْا مَآ اَنْفَقُوْا ؕ ذٰلِكُمْ حُكْمُ اللّٰهِ ؕ يَحْكُمُ

۽ پل اهي بہ گهرن جيڪي انهن خرچ ڪيو، اهو فيصلو الله جو آهي، فيصلو ڪري ٿو

بَيْنَكُمْ ؕ وَ اللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ⑩ وَ اِنْ فَاتَكُمْ

توهان ۾، ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي. ۽ جيڪڏهن وئي هلي اوهان کان

شَيْءٌ مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ اِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقَبْتُمْ فَاٰتُوا الَّذِيْنَ

ڪا اوهان جي زالن مان ڪافرن ڏانهن پوءِ بدلو ورتو اٿوَ تہ ڏيو انهن کي

ذَهَبَتْ اَزْوَاجُهُمْ مِّثْلَ مَآ اَنْفَقُوْا ؕ وَ اتَّقُوا اللّٰهَ

ويون جن جون زالون اوترو جيڪو خرچ ڪيو اٿن، ۽ ڊڄو الله کان

الَّذِيْٓ اَنْتُمْ بِهٖ مُؤْمِنُوْنَ ⑪ يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا جَآءَكَ

جنهن تي اوهان يقين رکندڙ آهيو. اي نبي! جڏهن اچن تو وٽ

الْمُؤْمِنٰتُ يُبَايِعْنَكَ عَلٰٓى اَنْ لَّا يُشْرِكْنَ بِاللّٰهِ شَيْـًٔا

مسلمان عورتون اقرار ڪرڻ توسان هن تي جو نہ شريڪ ڪنديون الله سان ڪنهن کي

وَّ لَا يَسْرِقْنَ وَ لَا يَزْنِيْنَ وَ لَا يَقْتُلْنَ اَوْلَادَهُنَّ وَ لَا

۽ نہ چوري ڪنديون ۽ نہ زنا ڪنديون ۽ نہ قتل ڪنديون پنهنجا ٻچا ۽ نہ

يَاْتِيْنَ بِبُهْتَانٍ يَّفْتَرِيْنَهٗ بَيْنَ اَيْدِيْهِنَّ وَ اَرْجُلِهِنَّ وَ لَا

هٿنديون تهمت جا گهڙن ٿيون پنهنجي هٿن ۽ پيرن سان ❷ ۽ نہ

يَعْصِيْنَكَ فِيْ مَعْرُوْفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَ اسْتَغْفِرْ لَهُنَّ

بي فرماني ڪنديون يلي ڪم ۾ پوءِ بيعت وٺ انهن جي ۽ معافي گهر انهن لاءِ

اللّٰهَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٢﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا

الله کان، بيشڪ الله بخشيندڙ مهربان آهي. اي ايمان وارو! نہ

تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَئِسُوْا

دوستي رکو اهڙي قوم سان جو ڪاوڙيو آهي الله انهن تي اهي نا اميد ٿيا آهن

مِنَ الْاٰخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ اَصْحٰبِ الْقُبُوْرِ ﴿١٣﴾ ع ع ٢ ٨

آخرت کان جيئن نا اميد ٿيا ڪافر قبرن وارا.

سُوْرَةُ الصَّفِّ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ اَرْبَعَ عَشْرَةَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت صف مدني آهي ۽ اها چوڏهن آيتون آهي ۽ ان ۾ ٻہ رڪوع آهن.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ وَ

پاڪائي پڙهي الله لاءِ هر شيءِ جا آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪا زمين ۾ آهي، ۽

هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿١﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لِمَ تَقُوْلُوْنَ مَا

اهو زبردست حڪمت وارو آهي. اي ايمان وارو! چو ٿا چئو اها شيءِ

لَا تَفْعَلُوْنَ ﴿٢﴾ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ اَنْ تَقُوْلُوْا مَا لَا

جا نہ ٿا ڪريو. وڏي بيزاري آهي الله وٽ هن تي جو چئو ٿا جيڪي نہ

تَفْعَلُوْنَ ﴿٣﴾ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الَّذِيْنَ يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِهٖ

ٿا ڪريو. ❶ يقينن الله دوستي رکي ٿو انهن سان جي وڙهن ٿا ان جي راهہ ۾

صَفًّا كَاَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَّرْصُوْصٌ ﴿٤﴾ وَاِذْ قَالَ مُوْسٰى

صفون ٻڌي جڻ تہ اهي آهن سيهي پرتيل. ❷ ۽ جڏهن چيو موسيٰ

لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ لِمَ تُؤْذُوْنَنِيْ وَقَدْ تَّعْلَمُوْنَ اَنِّيْ

پنهنجي قوم کي اي منهنجي قوم چو ٿا ايذايو مون کي ۽ جاڻو ٿا تہ آءٌ

رَسُوۡلُ اللّٰهِ اِلَيۡكُمۡ ؕ فَلَمَّا زَاغُوۡۤا اَزَاغَ اللّٰهُ قُلُوۡبَهُمۡ ؕ
الله جو موڪليل آهيان توهان ڏانهن، پوءِ جڏهن ڦري ويا تہ ڦيرايو الله انهن جي دلين کي،

وَ اللّٰهُ لَا يَهۡدِى الۡقَوۡمَ الۡفٰسِقِيۡنَ ۞۵ وَ اِذۡ قَالَ
۽ الله نہ تو راهہ ونائي قوم بدڪار کي. ۽ جڏهن چيو

عِيۡسَى ابۡنُ مَرۡيَمَ يٰبَنِىۡۤ اِسۡرَآءِيۡلَ اِنِّىۡ رَسُوۡلُ اللّٰهِ
عيسيٰ پٽ مريم اي بني اسرائيل ! آءٌ موڪليل آهيان الله جو

اِلَيۡكُمۡ مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيۡنَ يَدَىَّ مِنَ التَّوۡرٰىةِ وَ
توهان ڏي سچو چوندڙ ان کي جيڪو مون کان اڳي آهي تورات ۽

مُبَشِّرًاۢ بِرَسُوۡلٍ يَّاۡتِىۡ مِنۡۢ بَعۡدِى اسۡمُهٗۤ اَحۡمَدُ ؕ
خوشخبري ڏيندڙ رسول جي جيڪو ايندو مون کان پوءِ جنهن جو نالو احمد آهي،

فَلَمَّا جَآءَهُمۡ بِالۡبَيِّنٰتِ قَالُوۡا هٰذَا سِحۡرٌ مُّبِيۡنٌ ۞۶ وَ مَنۡ
پوءِ جڏهن آيو انهن وٽ معجزن سان چيائون هي آهي جادو پڌرو. ۽ ڪير

اَظۡلَمُ مِمَّنِ افۡتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الۡكَذِبَ وَ هُوَ يُدۡعٰۤى
وڌو ظالم آهي ان کان جنهن گهڙيو الله تي ڪُوڙ هو ڏانهن ان کي سڏيو وڃي ٿو

اِلَى الۡاِسۡلَامِ ؕ وَ اللّٰهُ لَا يَهۡدِى الۡقَوۡمَ الظّٰلِمِيۡنَ ۞۷ يُرِيۡدُوۡنَ
اسلام ڏانهن، ۽ الله نہ تو راهہ ونائي ظالم قوم کي. ❶ اهي گهرن ٿا

لِيُطۡفِـُٔوۡا نُوۡرَ اللّٰهِ بِاَفۡوَاهِهِمۡ وَ اللّٰهُ مُتِمُّ نُوۡرِهٖ
تہ وِسائن الله جو نور پنهنجي ڦوڪن سان، ۽ الله پورو ڪندڙ آهي پنهنجي نور کي ❷

وَلَوۡ كَرِهَ الۡكٰفِرُوۡنَ ۞۸ هُوَ الَّذِىۡۤ اَرۡسَلَ رَسُوۡلَهٗ
توڙي جو نہ ٿا چاهين ڪافر. هُو اهو آهي جنهن موڪليو پنهنجي رسول کي

بِالۡهُدٰى وَ دِيۡنِ الۡحَقِّ لِيُظۡهِرَهٗ عَلَى الدِّيۡنِ كُلِّهٖ
هدايت ۽ دين سچي سان جيئن غالب ڪري ان کي دينن سيني تي ❸

١ ع ٩ ٩

وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُوْنَ ﴿٩﴾ ع يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا هَلْ

جيتوڻيڪ پسند نہ ڪن مشرڪ. اي اهي جن ايمان آندو! ڇا

اَدُلُّكُمْ عَلٰى تِجَارَةٍ تُنْجِيْكُمْ مِّنْ عَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿١٠﴾

آءٌ ڏَسُ ڏيان توهان کي اهڙي واپار تي ❶ جو ڇڏائي توهان کي عذاب ڏکوئيندڙ کان.

تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖ وَ تُجَاهِدُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ

مڃيو الله کي ۽ ان جي رسول کي ۽ جنگ ڪريو الله جي واٽ ۾

بِاَمْوَالِكُمْ وَ اَنْفُسِكُمْ ؕ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ

مالن پنهنجن ۽ سِرن پنهنجن سان، اهو اتوَ تمام ڀلو اوهان لاءِ جيڪڏهن

كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿١١﴾ لا يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ وَ يُدْخِلْكُمْ جَنّٰتٍ

ڄاڻندا آهيو. تہ بخشي توهان کي گناھ توهان جا ۽ پهچائي توهان کي باغن ۾

تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ وَ مَسٰكِنَ طَيِّبَةً فِيْ جَنّٰتِ عَدْنٍ ؕ

جو وهن ٿيون انهن هيٺان واهيون ۽ گهرن ڀلن ۾ باغن رهڻ وارن ۾

ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿١٢﴾ لا وَ اُخْرٰى تُحِبُّوْنَهَا ؕ نَصْرٌ مِّنَ اللّٰهِ

اها ڪاميابي وڏي آهي. ۽ ڪجھ ٻيو جنهن کي توهان چاهيو ٿا، مدد الله جي

وَ فَتْحٌ قَرِيْبٌ ؕ وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٣﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

۽ سوڀ ويجهي، ۽ خوشخبري ڏي ايمان وارن کي. اي اهي جن ايمان آندو!

كُوْنُوْٓا اَنْصَارَ اللّٰهِ كَمَا قَالَ عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيّٖنَ

ٿي پئو مددگار الله (جي دين) جا جيئن چيو هو عيسيٰ بن مريم دوستن کي

مَنْ اَنْصَارِيْٓ اِلَى اللّٰهِ ؕ قَالَ الْحَوَارِيُّوْنَ نَحْنُ

ڪير آهن ساٿ ڏيندڙ منهنجو الله جي طرف، چيو انهن يارن اسين آهيون

اَنْصَارُ اللّٰهِ فَاٰمَنَتْ طَّآئِفَةٌ مِّنْ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ وَ كَفَرَتْ

ساٿ ڏيندڙ الله جا پوءِ ايمان آندو هڪ ٽولي بني اسرائيل جي ۽ ڪفر ڪيو

طَّآئِفَةٌ ۚ فَاَيَّدْنَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا عَلٰى عَدُوِّهِمْ فَاَصْبَحُوْا ظٰهِرِيْنَ ﴿١٤﴾ ع

بئي ٽولي ❶ پوءِ اسان مدد ڪئي ايمان وارن جي سندن دشمن تي پوءِ ٿي پيا غلبو ڪندڙ.

سُوْرَةُ الْجُمُعَةِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ اِحْدٰى عَشْرَةَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت الجمعه مدني آهي ۽ ان ۾ يارهن آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان. ❷

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ

پاڪائي پڙهي ٿو الله جي جو ڪجهه آسمانن ۾ ۽ جو ڪجهه زمين ۾ آهي

الْمَلِكِ الْقُدُّوْسِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ﴿١﴾ هُوَ الَّذِيْ بَعَثَ

اهو بادشاهه پاڪ ذات زبردست دانائيءَ وارو آهي. اهوئي آهي جنهن اُٺاريو

فِي الْاُمِّيّٖنَ رَسُوْلًا مِّنْهُمْ يَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِهٖ وَ

اڻ پڙهين ۾ ❸ وڏو رسول انهن مان جيڪو پڙهي ٿو انهن تي آيتون ان جون ۽

يُزَكِّيْهِمْ وَ يُعَلِّمُهُمُ الْكِتٰبَ وَ الْحِكْمَةَ ۗ وَ اِنْ كَانُوْا

سڌاري ٿو انهن کي ۽ سيکاري ٿو انهن کي قرآن ۽ دانائي ۽ بيشڪ هئا اهي

مِنْ قَبْلُ لَفِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٢﴾ لا وَّ اٰخَرِيْنَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوْا

انهي ڪان اڳ گمراهي پڌري ۾. ۽ ٻين انهن لاءِ ٻه جيڪي اڃا نه گڏيا آهن

بِهِمْ ؕ وَ هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٣﴾ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ

انهن سان ❹ ۽ اهو زبردست حڪمت وارو آهي. اهو فضل الله جو آهي نصيب ڪري

مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَ اللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٤﴾ مَثَلُ الَّذِيْنَ

جنهن کي گهري ۽ الله مهرباني وڏيءَ وارو آهي. مثال انهن جو

حُمِّلُوا التَّوْرٰىةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوْهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ

جن کي ڪٽايو ويو تورات پوءِ نه عمل ڪيائون ان تي جهڙو مثال گڏهه جو

يَحْمِلُ اَسْفَارًا ؕ بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا

كٽي هلو ٿو كتابن كي، بڇڙو مثال آهي انهن ماڻهن جو جن كوڙو ڇيو

بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ؕ وَ اللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝٥ قُلْ يٰٓاَيُّهَا

الله جي آيتن كي، ۽ الله نه ٿو راهه ونائي ظلم كندڙ قوم كي. چئو اي

الَّذِيْنَ هَادُوْٓا اِنْ زَعَمْتُمْ اَنَّكُمْ اَوْلِيَآءُ لِلّٰهِ مِنْ دُوْنِ

اهي جيكي يهودي ٿيا! جيكڏهن دم ٿا هڻو ته اوهين دوست آهيو الله جا نه ٻيا

النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝٦ وَ لَا يَتَمَنَّوْنَهٗٓ

ماڻهو ته پوءِ گهرو موت كي (١) جيكڏهن آهيو توهان سچا. ۽ نه گهرندا موت كي

اَبَدًاۢ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ ؕ وَ اللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِالظّٰلِمِيْنَ ۝٧

كڏهن به هن كري جو اڳي موكليو آهي سندن هٿن، ۽ الله ڄاڻندڙ آهي ڏوهارين كي.

قُلْ اِنَّ الْمَوْتَ الَّذِيْ تَفِرُّوْنَ مِنْهُ فَاِنَّهٗ مُلٰقِيْكُمْ ثُمَّ

چئو يقينن اهو موت جو پڃو ٿا انهي كان اهو ملندو توهان كي پوءِ

تُرَدُّوْنَ اِلٰى عٰلِمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا

موٽايا ويندؤ ڄاڻندڙ ڳجهه ۽ ظاهر ڏانهن پوءِ اهو خبر ڏيندو توهان كي انجي

كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝٨ ع يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا نُوْدِيَ لِلصَّلٰوةِ ع ١ ٨ ١١

جيكي توهان كم كندا هئا. اي ايمان وارو! جڏهن بانگ ڏني وڃي نماز لاءِ

مِنْ يَّوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ وَ ذَرُوا الْبَيْعَ ؕ ذٰلِكُمْ

جمعي جي ڏينهن ته ڊوڙو الله جي ذكر (نماز) ڏانهن ۽ ڇڏيو واپار كي، (٢) اهو

خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝٩ فَاِذَا قُضِيَتِ الصَّلٰوةُ

ڀلو آهي توهان لاءِ جيكڏهن سمجهه ركو ٿا. پوءِ جڏهن ادا ٿي وڃي نماز

فَانْتَشِرُوْا فِي الْاَرْضِ وَ ابْتَغُوْا مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَ اذْكُرُوا

ته پکڙجي پئو زمين ۾ ۽ تلاش كريو الله جو فضل (رزق) ۽ ياد كريو

اللّٰهَ كَثِيْرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ۝١٠ وَ اِذَا رَاَوْا تِجَارَةً اَوْ

الله کي تمام گھڻو جيئن توهان ڇُٽي وڃو. ۽ جڏهن کي ڏسن ٿا واپار کي يا

لَهْوَا انْفَضُّوْٓا اِلَيْهَا وَ تَرَكُوْكَ قَآىِٕمًا ؕ قُلْ مَا عِنْدَ اللّٰهِ

راند کي تہ ڊوڙي ٿا پون انڌانهن ۽ ڇڏي ٿا وڃن توکي بيٺل. چئو تہ جيڪي الله وٽ آهي

خَيْرٌ مِّنَ اللَّهْوِ وَ مِنَ التِّجَارَةِ ؕ وَ اللّٰهُ خَيْرُ الرّٰزِقِيْنَ ۝١١ ع

اهو ڀلو آهي راند کان ۽ واپار کان، ۽ الله ڀلو رزق ڏيندڙ آهي.

٢ ع ٣ ١٢

سُوْرَةُ الْمُنٰفِقُوْنَ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ اِحْدٰى عَشْرَةَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت المنافقون مديني ۾ نازل ٿي ان ۾ يارهن آيتون ۽ ٻہ رکوع آهن.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اِذَا جَآءَكَ الْمُنٰفِقُوْنَ قَالُوْا نَشْهَدُ اِنَّكَ لَرَسُوْلُ

جڏهن اچن ٿا تو وٽ منافق چون ٿا اسين شاهدي ڏيون ٿا تہ تون آهين رسول

اللّٰهِ ۘ وَ اللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّكَ لَرَسُوْلُهٗ ؕ وَ اللّٰهُ يَشْهَدُ

الله جو، ۽ الله ڄاڻي ٿو تہ بيشڪ تون سندس رسول آهين، ۽ الله شاهدي ڏئي ٿو

اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ لَكٰذِبُوْنَ ۝١ ۚ اِتَّخَذُوْٓا اَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوْا

تہ منافق ڪوڙا آهن. ❶ ورتو اٿن پنهنجن قسمن کي ڍال ڪري پوءِ روڪيائون

عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ اِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝٢ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ

الله جي رستي کان، بيشڪ برو آهي جيڪي اهي ڪندا هئا. اهو هن ڪري جو

اٰمَنُوْا ثُمَّ كَفَرُوْا فَطُبِعَ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ فَهُمْ لَا

انهن ايمان آندو پوءِ ڪافر ٿيا پوءِ مهر هڻي وئي انهن جي دلين تي پوءِ اهي نہ

يَفْقَهُوْنَ ۝٣ وَ اِذَا رَاَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ اَجْسَامُهُمْ ؕ وَ اِنْ

ٿا سمجهن. جڏهن تون ڏسندين انهن کي تہ وڻندا توکي جسم انهن جا، ۽ جي

وقف لازم

يَّقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ ؕ كَاَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ ؕ يَحْسَبُوْنَ

ڳالهائن تہ ٻڌين وينو ڳالهائڻ انهن جو، آهن جهڙا سڪا بندَ ٽيڪ ڏنل، ڀائين ٿا

كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ ؕ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ ؕ قٰتَلَهُمُ اللّٰهُ ز

هر هڪل کي ① پاڻ تي، اهي ئي دشمن آهن پوءِ هوشيار ٿيءُ انهن کان، الله شال مارينِ

اَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ﴿٤﴾ وَ اِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ

ڪيئن ٿا اُبتا وڃن. ۽ جڏهن چئجي ٿو انهن کي اچو تہ بخشش گهري توهان لاءِ

رَسُوْلُ اللّٰهِ لَوَّوْا رُءُوْسَهُمْ وَ رَاَيْتَهُمْ يَصُدُّوْنَ وَ هُمْ

الله جو رسول تہ موڙينِ ٿا مٿا پنهنجا ۽ ڏسندين انهن کي تہ پرڪي ٿا وڃن ۽ اهي

مُّسْتَكْبِرُوْنَ ﴿٥﴾ سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ اَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ اَمْ لَمْ

وڏائي ڪندڙ آهن. برابر آهي انهن تي جو تون معافي گهرين انهن لاءِ يا نہ

تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ ؕ لَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي

معافي گُهرين انهن لاءِ، هرگز نہ بخشيندو الله انهن کي، بيشڪ الله نہ ٿو راهہ ونائي

الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٦﴾ هُمُ الَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ لَا تُنْفِقُوْا

ماڻهن نافرمانن کي. هي اهي آهن جي چون ٿا تہ نہ خرچ ڪريو

عَلٰى مَنْ عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ حَتّٰى يَنْفَضُّوْا ؕ وَ لِلّٰهِ خَزَآئِنُ

انهن تي جيڪي رسول الله وٽ آهن جيئن ڇڏي وڃن، ۽ الله جا خزانا آهن

السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَلٰكِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ لَا يَفْقَهُوْنَ ﴿٧﴾ يَقُوْلُوْنَ

آسمانن ۽ زمين ۾ پر منافق نہ ٿا سمجهن. اهي چون ٿا

لَئِنْ رَّجَعْنَآ اِلَى الْمَدِيْنَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْاَعَزُّ مِنْهَا الْاَذَلَّ ؕ

جيڪڏهن موٽياسون مديني ڏانهن ضرور ڪڍي ڇڏيندو طاقتور اتان ڪمزور کي،

وَ لِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَ لِرَسُوْلِهٖ وَ لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَلٰكِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ

حالانڪ زور آهي الله کي ۽ ان جي رسول کي ۽ مومنن کي ② پر منافق

لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٨﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُلْهِكُمْ اَمْوَالُكُمْ وَ

نہ ٿا ڄاڻن. اي ايمان وارو! نہ ويسلوڪن توهان کي مال توهان جا ۽

لَآ اَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ ۚ وَ مَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ

نہ اولاد توهان جي الله جي ذڪر کان، ۽ جيڪي ڪندا ائين پوءِ اهي

هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٩﴾ وَ اَنْفِقُوْا مِنْ مَّا رَزَقْنٰكُمْ

ئي نقصان وارا آهن. ۽ ڏيو ان مان ڪجهہ جيڪي اسان ڏنو آهي توهان کي

مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُوْلَ رَبِّ

هن کان اڳ جو اچي ڪنهن تي توهان مان موت پوءِ چوي اي منهنجا رب

لَوْلَآ اَخَّرْتَنِيْٓ اِلٰٓى اَجَلٍ قَرِيْبٍ ۙ فَاَصَّدَّقَ وَ اَكُنْ

ڇو نہ دير ڏنئي مون کي ٿوري وقت تائين پوءِ جيڪر خيرات ڏيان ها ۽ ٿيان ها

مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿١٠﴾ وَ لَنْ يُّؤَخِّرَ اللّٰهُ نَفْسًا اِذَا

ڀلن ماڻهن مان. ۽ هرگز نہ دير ڏيندو الله ڪنهن جان کي جڏهن

جَآءَ اَجَلُهَا ۭ وَ اللّٰهُ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿١١﴾

اچي ان جو وقت، ۽ الله خبر رکندڙ آهي توهان جي عملن جي.

سُوْرَةُ التَّغَابُنِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ ثَمَانِيَ عَشَرَةَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت التغابن مديني ۾ نازل ٿي ۽ ان ۾ ارڙهن آيتون ۽ ٻہ رڪوع آهن. ❶

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ ۚ

پاڪائي بيان ڪري ٿو الله جي جيڪي بہ آسمانن ۾ ۽ جيڪي ڌرتيءَ ۾ آهي،

لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ ۡ وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١﴾

ان جي ئي بادشاهي آهي ۽ ان جي ئي ساراهہ آهي ۽ اهو هر شيءِ تي قادر آهي.

هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَّ مِنْكُمْ

اهو ئي آهي جنهن پيدا ڪيو توهان کي پوءِ ڪو توهان مان منڪر ٿيو ۽ ڪو توهان مان

مُّؤْمِنٌ ط وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿٢﴾ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ

مڃيندڙ ۽ الله توهان جي ڪمن کي ڏسندڙ آهي. پيدا ڪيائين آسمانَ ۽

الْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَ صَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ ج

زمين رِٽ سان ۽ صورت ڏنائين توهان کي ١ پوءِ چڱيون ڪيائين صورتون توهان جون

وَ اِلَيْهِ الْمَصِيْرُ ﴿٣﴾ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ

۽ ان ڏي ئي موٽڻ آهي. ڄاڻي ٿو جو ڪجهه آسمانن ۾ آهي ۽ ڌرتيءَ ۾ آهي

وَ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّوْنَ وَ مَا تُعْلِنُوْنَ ط وَ اللّٰهُ عَلِيْمٌ م بِذَاتِ

۽ ڄاڻي ٿو جو لڪايو ٿا ۽ جيڪي پڌرو ٿا ڪريو، ۽ الله ڄاڻندڙ آهي راز

الصُّدُوْرِ ﴿٤﴾ اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَبْلُ ز

دلين جي ڪي. ڇا نه آئي توهان وٽ خبر انهن جي جن ڪفر ڪيو هن کان اڳ،

فَذَاقُوْا وَبَالَ اَمْرِهِمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٥﴾ ذٰلِكَ

پوءِ انهن چکي سزا پنهنجي ڪئي جي ۽ انهن لاءِ عذاب دردناڪ آهي. اهو

بِاَنَّهٗ كَانَتْ تَّاْتِيْهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَقَالُوْٓا اَ بَشَرٌ

هن ڪري ته آڻيندا هئا انهن وٽ سندن رسول معجزا پوءِ چيائون ڇا آدمي ڪو

يَّهْدُوْنَنَا ز فَكَفَرُوْا وَ تَوَلَّوْا وَّ اسْتَغْنَى

اسان کي هدايت ڪندا؟ پوءِ منڪر ٿيا ۽ مُنهن موڙيائون ۽ بي پرواهي ڪئي

اللّٰهُ ط وَ اللّٰهُ غَنِيٌّ حَمِيْدٌ ﴿٦﴾ زَعَمَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَنْ

الله ۽ الله بي پرواهه آهي ساراهيل آهي. چيو انهن جي ڪافر ٿيا ٢ ته

لَّنْ يُّبْعَثُوْا ط قُلْ بَلٰى وَ رَبِّيْ لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ

هرگز نه اٿاريو ويندن، چئو هائو قسم منهنجي رب جو ضرور اٿاريا ويندؤ پوءِ

لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ ؕ وَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرٌ ۝٧

اوهان کي خبر ڏني ويندي پنهنجي ڪئي جي، ۽ اهو الله تي آسان آهي.

فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖ وَ النُّوْرِ الَّذِیْۤ

پوءِ ايمان آڻيو الله ۽ سندس رسول تي ۽ انهيءَ نور (قرآن) تي ❶ جيڪو

اَنْزَلْنَا ؕ وَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِیْرٌ ۝٨ یَوْمَ یَجْمَعُكُمْ

لاٿوسون، ۽ الله کي توهان جي ڪمن جي خبر آهي. جنهن وقت گڏ ڪندو اوهان کي

لِیَوْمِ الْجَمْعِ ذٰلِكَ یَوْمُ التَّغَابُنِ ؕ وَ مَنْ یُّؤْمِنْۢ بِاللّٰهِ

ڏينهن گڏ ٿيڻ تي اهو آهي ڏينهن ڪٽڻ هارائڻ جو، ۽ جيڪو يقين رکندو الله تي

وَ یَعْمَلْ صَالِحًا یُّكَفِّرْ عَنْهُ سَیِّاٰتِهٖ وَ یُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ

۽ ڪندو ڀلا ڪم ته ميٽيندو ان کان برايون ان جون ۽ داخل ڪندو ان کي اهڙن باغن ۾

تَجْرِیْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِیْنَ فِیْهَاۤ اَبَدًا ؕ ذٰلِكَ الْفَوْزُ

وهن ٿيون جن جي هيٺان واهيون رهندا ان ۾ سدائين، اها ڪاميابي

الْعَظِیْمُ ۝٩ وَ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا وَ كَذَّبُوْا بِاٰیٰتِنَاۤ اُولٰٓىِٕكَ

وڏي آهي. ۽ جن ڪفر ڪيو ۽ ڪوڙو ڪيو اسان جي آيتن کي اهي

اَصْحٰبُ النَّارِ خٰلِدِیْنَ فِیْهَا ؕ وَ بِئْسَ الْمَصِیْرُ ۝١٠ ع

جهنم وارا آهن هميشه رهندا ان ۾، ۽ بڇڙي جڳهه آهي موٽڻ جي.

مَاۤ اَصَابَ مِنْ مُّصِیْبَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَ مَنْ یُّؤْمِنْۢ

نه ٿي پهچي ڪا مصيبت بنا حڪم الله جي، ۽ جيڪو يقين ڪندو

بِاللّٰهِ یَهْدِ قَلْبَهٗ ؕ وَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَیْءٍ عَلِیْمٌ ۝١١ وَ

الله تي ته هدايت ڪندو ان جي دل کي، ۽ الله سڀ شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي. ۽

اَطِیْعُوا اللّٰهَ وَ اَطِیْعُوا الرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّیْتُمْ فَاِنَّمَا

حڪم مڃيو الله جو ۽ حڪم مڃيو رسول جو، پوءِ جيڪڏهن ڦرندؤ ته رڳو

عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿١٢﴾ اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ط

رسول اسان جي تي آهي پهچائڻ پڌرو. الله. ناهي ڪوئي حاڪم ان کان سواءِ

وَ عَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿١٣﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا

۽ الله تي ڀل تہ ڀروسو ڪن ايمان وارا. اي ايمان وارو!

اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَ اَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ

بيشڪ اوهان جي زالن ۽ اوهان جي اولاد مان ڪي دشمن آهن توهان جا

فَاحْذَرُوْهُمْ ج وَ اِنْ تَعْفُوْا وَ تَصْفَحُوْا وَ تَغْفِرُوْا

پوءِ هوشيار ٿجو انهن کان، ۽ جيڪڏهن معاف ڪندؤ ۽ ٽاروڪندؤ ۽ بخشيندؤ

فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٤﴾ اِنَّمَآ اَمْوَالُكُمْ وَ

تہ يقينن الله بخشڻهار مهربان آهي. رڳو ملڪيت اوهان جي ۽

اَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ط وَ اللّٰهُ عِنْدَهٗٓ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿١٥﴾ فَاتَّقُوا

اولاد اوهان جي آزمائش آهي، ۽ الله وٽ اجر وڏو آهي. پوءِ ڊڄو

اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَ اسْمَعُوْا وَ اَطِيْعُوْا وَ اَنْفِقُوْا خَيْرًا

الله کان جيترو تي سگهيوَ ۽ ٻڌو ۽ حڪم مڃيو ۽ خيرات ڪريو

لِّاَنْفُسِكُمْ ط وَ مَنْ يُّوْقَ شُحَّ نَفْسِهٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ

پنهنجي ڀلائي لاءِ ۽ جيڪي بچايا ويندا پنهنجي نفس جي حرص کان اهي ئي

الْمُفْلِحُوْنَ ﴿١٦﴾ اِنْ تُقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضٰعِفْهُ

ڪامياب آهن. جيڪڏهن قرض ڏيندؤ الله کي قرض چڱو تہ ٻيڻا ڪري ڏيندو

لَكُمْ وَ يَغْفِرْ لَكُمْ ط وَ اللّٰهُ شَكُوْرٌ حَلِيْمٌ ﴿١٧﴾ لا

اوهان کي ۽ گناهہ بخشيندو توهان کي، ۽ الله قدردان سهپ وارو آهي.

عٰلِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿١٨﴾ ع

ڄاڻندڙ ڳجهہ ۽ ظاهر کي آهي زبردست پڪي ڪم وارو آهي.

ع ٢ ٨ ١٦

سُوْرَةُ الطَّلَاقِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ اثْنَتَا عَشْرَةَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت الطلاق مديني ۾ نازل ٿي ۽ اها ٻارهن آيتون ۽ ٻه رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَطَلِّقُوْهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَ

اي نبي (ٻڌاءِ) جڏهن طلاق ڏيو زالن کي (1) ته طلاق ڏيو انهن کي سندن عدت تي ۽

اَحْصُوا الْعِدَّةَ ج وَ اتَّقُوا اللّٰهَ رَبَّكُمْ ج لَا تُخْرِجُوْهُنَّ

ڳڻيو عدت ۽ ڊڄو الله رب پنهنجي کان، نه ڪڍو انهن کي

مِنْۢ بُيُوْتِهِنَّ وَ لَا يَخْرُجْنَ اِلَّاۤ اَنْ يَّاْتِيْنَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ ط

سندن گهرن مان ۽ نڪي پاڻ نڪرن جيسين نه آڻين ڪا بي حيائي پڌري، (2)

وَ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ ط وَ مَنْ يَّتَعَدَّ حُدُوْدَ اللّٰهِ فَقَدْ

۽ اهي حدون الله جون آهن، ۽ جيڪو ٽپندو حدون الله جون ته

ظَلَمَ نَفْسَهٗ ط لَا تَدْرِيْ لَعَلَّ اللّٰهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذٰلِكَ

ظلم ڪيائين پاڻ تي، ڇا خبر تو کي متان الله پيدا ڪري ان کان پوءِ

اَمْرًا (١) فَاِذَا بَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَاَمْسِكُوْهُنَّ بِمَعْرُوْفٍ اَوْ

ڪا نئين ڳالهه. پوءِ جڏهن پهچن پنهنجي عدت کي ته جهليونِ شرعي طور يا

فَارِقُوْهُنَّ بِمَعْرُوْفٍ وَّ اَشْهِدُوْا ذَوَيْ عَدْلٍ مِّنْكُمْ وَ اَقِيْمُوا

ڇڏيونِ شرعي طور، (3) ۽ شاهد ڪريو ٻه چڱا ماڻهو پنهنجا ۽ سڌي ڏيو

الشَّهَادَةَ لِلّٰهِ ط ذٰلِكُمْ يُوْعَظُ بِهٖ مَنْ كَانَ

شاهدي الله خاطر، اجهو سکيا ڏنو وڃي ٿو هن (حڪم) سان اهو جيڪو

يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْاٰخِرِ ط وَ مَنْ يَّتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ

مڃيندو آهي الله کي ۽ ڏينهن قيامت کي، ۽ جيڪو ڊڄندو الله کان ته ڪندو

لَهٗ مَخْرَجًا ۙ﴿٢﴾ وَّ يَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ؕ وَ مَنْ

انهيءَ لاءِ ڪا واهه، ۽ روزي ڏيندس اتان جو گمان به نه هوندس، ۽ جيڪو

يَّتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَهُوَ حَسْبُهٗ ؕ اِنَّ اللّٰهَ بَالِغُ

ڀروسو ڪندو الله تي پوءِ اهو ان لاءِ ڪافي آهي، بيشڪ الله پورو ڪندڙ آهي

اَمْرِهٖ ؕ قَدْ جَعَلَ اللّٰهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾ وَ الّٰٓـِٔيْ يَئِسْنَ

پنهنجو ڪم، ڪري ڇڏيو آهي الله هر شيءِ جو اندازو. ۽ جيڪي نا اميد هجن

مِنَ الْمَحِيْضِ مِنْ نِّسَآئِكُمْ اِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ

حيض کان ❶ توهان جون زالون جيڪڏهن شڪ ۾ پيا آهيو ته انهن جي عدت

ثَلٰثَةُ اَشْهُرٍ ۙ وَّ الّٰٓـِٔيْ لَمْ يَحِضْنَ ؕ وَ اُولَاتُ الْاَحْمَالِ

ٽي مهينا آهي ۽ انهن جي به جن کي نه حيض آيو آهي، ۽ پيٽ واريون

اَجَلُهُنَّ اَنْ يَّضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ؕ وَ مَنْ يَّتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ

عدت انهن جي آهي ته ڄڻن پنهنجا ٻار، ۽ جيڪو ڊڄندو الله کان ته ڪندو

لَّهٗ مِنْ اَمْرِهٖ يُسْرًا ﴿٤﴾ ذٰلِكَ اَمْرُ اللّٰهِ اَنْزَلَهٗٓ

ان لاءِ سندس ڪم ۾ آساني. اهو حڪم الله جو آهي جيڪو نازل ڪيائين

اِلَيْكُمْ ؕ وَ مَنْ يَّتَّقِ اللّٰهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّاٰتِهٖ وَ يُعْظِمْ

توهان ڏانهن، ۽ جيڪو ڊڄندو الله کان ميٽيندو ان کان انجون مدايون ۽ وڌائيندو

لَهٗٓ اَجْرًا ﴿٥﴾ اَسْكِنُوْهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِّنْ وُّجْدِكُمْ وَ لَا

ان لاءِ اجر کي. رهايو انهن کي اتي جتي پاڻ رهندا آهيو ❷ پنهنجي وَس آهر ۽ نه

تُضَآرُّوْهُنَّ لِتُضَيِّقُوْا عَلَيْهِنَّ ؕ وَ اِنْ كُنَّ اُولَاتِ حَمْلٍ

ايذائجو انهن کي ❸ جيئن تنگ ڪريونِ ۽ جيڪڏهن آهن پيٽ واريون

فَاَنْفِقُوْا عَلَيْهِنَّ حَتّٰى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ فَاِنْ اَرْضَعْنَ

ته خرچ ڪريو انهن تي جيستائين ڄڻين ٻار، پوءِ جيڪڏهن کير پيارن

لَكُمْ فَاٰتُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ ۚ وَ اْتَمِرُوْا بَيْنَكُمْ

توهان جي چوڻ ڪري تہ ڏيو انهن کي سندن اجورو، ۽ چيو ونو هڪ ٻئي جو پاڻ ۾

بِمَعْرُوْفٍ ۚ وَ اِنْ تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ لَهٗۤ اُخْرٰى ؕ﴿۶﴾

رواج موجب، ۽ جيڪڏهن پاڻ ۾ شدت ڪريو تہ پوءِ ڪير پياري ان (ٻار) کي ڪا ٻي عورت.

لِيُنْفِقْ ذُوْ سَعَةٍ مِّنْ سَعَتِهٖ ؕ وَ مَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهٗ

پل خرچ ڪري دنيا دار پنهنجي وسعت آهر، ۽ جنهن تي روزي تنگ ٿيل آهي

فَلْيُنْفِقْ مِمَّاۤ اٰتٰىهُ اللّٰهُ ؕ لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا

ان ڪي خرچ ڪرڻ جڳائي الله جي ڏني آهر، نہ تو زور پري الله ڪنهن کي پر

مَاۤ اٰتٰىهَا ؕ سَيَجْعَلُ اللّٰهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُّسْرًا ﴿۷﴾ ع وَ

اوترو جيترو ڪيس ڏنو اٿس، سگهوئي ڪندو الله پويان ڏک جي سُک کي. ۽

كَاَيِّنْ مِّنْ قَرْيَةٍ عَتَتْ عَنْ اَمْرِ رَبِّهَا وَ

ڪيترائي ڳوٺ هئا جن ٻي ڇيائي ڪئي پنهنجي پالينڊڙ جي حڪم جي ۽

رُسُلِهٖ فَحَاسَبْنٰهَا حِسَابًا شَدِيْدًا ۙ وَّ عَذَّبْنٰهَا

ان جي رسولن جي پوءِ پڪڙيوسون انهن کي حساب سخت سان ۽ عذاب ڪيوسون انهن کي

عَذَابًا نُّكْرًا ﴿۸﴾ فَذَاقَتْ وَبَالَ اَمْرِهَا وَ كَانَ عَاقِبَةُ

عذاب اوپرو. پوءِ چکيائون سزا پنهنجي ڪئي جي ۽ ٿي پڇاڙي

اَمْرِهَا خُسْرًا ﴿۹﴾ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا ۙ فَاتَّقُوا

سندن ڪم جي خراب. تيار ڪيو الله انهن لاءِ عذاب سخت، پوءِ ڊڄو

اللّٰهَ يٰۤاُولِي الْاَلْبَابِ ۛۚ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۛۚ قَدْ اَنْزَلَ اللّٰهُ

الله کان اي عقل وارو! جن ايمان آندو، بيشڪ نازل ڪيو الله

اِلَيْكُمْ ذِكْرًا ۙ﴿۱۰﴾ رَّسُوْلًا يَّتْلُوْا عَلَيْكُمْ اٰيٰتِ

اوهان ڏانهن قرآن کي. موڪليائين رسول کي جيڪو پڙهي ٿو توهان تي آيتون

ع ۱۷ | ۱۲

ربع ۱۲ عند المتقدمين ۱۳

اللّٰهِ مُبَيِّنٰتٍ لِّيُخْرِجَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
الله جون چٽيون جيئن ڪڍي انهن کي جن ايمان آندو ۽ ڪيا عمل صالح

مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ؕ وَ مَنْ يُّؤْمِنْۢ بِاللّٰهِ وَ يَعْمَلْ
انڌيرن مان طرف روشني جي، ۽ جيڪو يقين ڪري الله تي ۽ ڪم ڪري

صَالِحًا يُّدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ
چڱا ته داخل ڪندو تنهن کي اهڙن باغن ۾ وهن ٿيون جن هيٺان واهيون

خٰلِدِيْنَ فِيْهَاۤ اَبَدًا ؕ قَدْ اَحْسَنَ اللّٰهُ لَهٗ رِزْقًا ﴿۱۱﴾ اَللّٰهُ
رهندا اتي سدائين، بيشڪ سني ڏني الله ان کي روزي. الله

الَّذِيْ خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ وَّ مِنَ الْاَرْضِ مِثْلَهُنَّ ؕ يَتَنَزَّلُ
اهو آهي جنهن خلقيا ست آسمان ۽ زمينون اوترين، لهندو آهي

الْاَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوْۤا اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
حڪم انهن جي اندر جيئن ڄاڻو ته بيشڪ الله هر شيءِ تي

قَدِيْرٌ ۙ۬ وَّ اَنَّ اللّٰهَ قَدْ اَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿۱۲﴾ ع
قدرت وارو آهي ۽ بيشڪ الله گهيرو ڪيو آهي هر شيءِ تي علم سان.

سُوْرَةُ التَّحْرِيْمِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ اثْنَتَا عَشْرَةَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت التحريم مدني آهي ۽ اها ٻارهن آيتون ۽ ٻه رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○
شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَاۤ اَحَلَّ اللّٰهُ لَكَ ۚ تَبْتَغِيْ
اي نبي! تون ڇو حرام ڪرين ٿو جنهن کي حلال ڪيو الله تولاءِ، ❶ تون چاهين ٿو

مَرْضَاتَ اَزْوَاجِكَ ؕ وَ اللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۱﴾ قَدْ فَرَضَ
راضپو زالن پنهنجين جو، ۽ الله بخشيندڙ مهربان آهي. بيشڪ مقرر ڪيو

اللّٰهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ اَيْمَانِكُمْ ۚ وَ اللّٰهُ مَوْلٰىكُمْ ۚ وَ هُوَ

الله توهان لاءِ قسمن پنهنجن جو ❶ ۽ الله حامي اوهان جو آهي، ۽ اهو

الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ۝٢ وَ اِذْ اَسَرَّ النَّبِيُّ اِلٰى بَعْضِ

زياده ڄاڻندڙ آهي دانائي وارو آهي. ۽ جڏهن لڪائي ڪئي نبيءَ (سڳوري) ڪنهن

اَزْوَاجِهٖ حَدِيْثًا ۚ فَلَمَّا نَبَّاَتْ بِهٖ وَ اَظْهَرَهُ

بي بيءَ پنهنجي سان ڪا ڳالهه، پوءِ جڏهن ان ڪولي اها ڳالهه ۽ ظاهر ڪيو ان کي

اللّٰهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهٗ وَ اَعْرَضَ عَنْۢ بَعْضٍ ۚ

الله نبيءَ تي ته ڄاڻايائين ڪجهه ان مان ۽ منهن موڙيائين ڪجهه ڪان،

فَلَمَّا نَبَّاَهَا بِهٖ قَالَتْ مَنْ اَنْۢبَاَكَ هٰذَا ۭ قَالَ

پوءِ جڏهن ٻڌايائين بيبيءَ کي اهو ان چيو ڪنهن خبر ڏني توکي اها، فرمايائين

نَبَّاَنِيَ الْعَلِيْمُ الْخَبِيْرُ ۝٣ اِنْ تَتُوْبَاۤ اِلَى اللّٰهِ

خبر ڏني مون کي علم واري خبر رکندڙ. جي اوهان ٻئي توبهه ڪنديون الله وٽ

فَقَدْ صَغَتْ قُلُوْبُكُمَا ۚ وَ اِنْ تَظٰهَرَا

ته هوند لڙي پيون آهن دليون توهان جون، ۽ جيڪڏهن اوهين پنيرائي ڪنديون پاڻ ۾

عَلَيْهِ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ مَوْلٰىهُ وَ جِبْرِيْلُ وَ صَالِحُ الْمُؤْمِنِيْنَ ۚ

انهي تي پوءِ الله آهي ساٿي ان جو ۽ جبريل ۽ پلارا مومن،

وَ الْمَلٰٓئِكَةُ بَعْدَ ذٰلِكَ ظَهِيْرٌ ۝٤ عَسٰى رَبُّهٗۤ اِنْ

۽ ملائڪ ان ڪان پوءِ آهن پنيرائي ڪندڙ. سگهو ئي سندس رب جيڪڏهن

طَلَّقَكُنَّ اَنْ يُّبْدِلَهٗۤ اَزْوَاجًا خَيْرًا مِّنْكُنَّ مُسْلِمٰتٍ

ڇڏي نبي توهان کي بدلائي ڏيندو ان کي زالون وڌيڪ ڀليون اوهان کان فرمانبردار

مُّؤْمِنٰتٍ قٰنِتٰتٍ تٰٓئِبٰتٍ عٰبِدٰتٍ سٰٓئِحٰتٍ ثَيِّبٰتٍ وَّ اَبْكَارًا ۝٥

يقين واريون نماز پڙهندڙ توبهه ڪندڙ ٻانهپ واريون روزا رکندڙ ❷ رنڙ ❸ ۽ ڪنواريون.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قُوْۤا اَنْفُسَكُمْ وَ اَهْلِيْكُمْ نَارًا

اي مسلمانو! بچايو پاڻ کي ۽ پنهنجي گھر ڀاتين کي باهہ کان

وَّقُوْدُهَا النَّاسُ وَ الْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ

ٻارڻ جنهن جو ماڻهو ۽ پٿر آهن ان تي آهن ملائڪ شوخ ڏاڍا وارا (1)

لَّا يَعْصُوْنَ اللّٰهَ مَاۤ اَمَرَهُمْ وَ يَفْعَلُوْنَ مَا يُؤْمَرُوْنَ ۝۶

نہ ٽابي فرماني ڪن الله جي جيڪي اهو چوين ۽ ڪن ٿا ڪم جو ڪين حڪم ٿئي ٿو.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ ط اِنَّمَا تُجْزَوْنَ

اي ڪافرو! نہ بهانا ڪريو اڄ، رڳو سزا ڏجي ٿي توهان کي

مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝۷ ع يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا تُوْبُوْۤا اِلَى اللّٰهِ ع ۱

ان جي جيڪي توهان ڪندا هئا. اي ايمان وارؤ! توبهہ ڪريو الله وٽ

تَوْبَةً نَّصُوْحًا ط عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يُّكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ

توبهہ سچي، (2) سگهو ئي رب اوهان جو لاهيندو اوهان کان گناهہ اوهان جا

وَ يُدْخِلَكُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ لا يَوْمَ لَا

۽ داخل ڪندوَ باغن ۾ وهن ٿيون جن جي هيٺان واهيون، ان ڏينهن نہ

يُخْزِى اللّٰهُ النَّبِيَّ وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ ج

خوار ڪندو الله نبيءَ کي ۽ انهن کي جن ايمان آندو گڏ انهيءَ سان،

نُوْرُهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَ بِاَيْمَانِهِمْ يَقُوْلُوْنَ

نور انهن جو ڊوڙندو سندن اڳيان ۽ سندن ساڄي پاسي کان، چوندا

رَبَّنَاۤ اَتْمِمْ لَنَا نُوْرَنَا وَ اغْفِرْ لَنَا ج اِنَّكَ

رب اسان جا پورو ڪر اسان لاءِ نور اسان جو ۽ بخش اسان کي، بيشڪ تون

عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝۸ يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ

هر شيءِ تي سگهہ رکندڙ آهين. اي نبي! جنگ ڪر ڪافرن سان

وَ الْمُنٰفِقِيْنَ وَ اغْلُظْ عَلَيْهِمْ ؕ وَ مَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ؕ وَ
۽ منافقن سان ۽ سختي ڪر انهن تي، ۽ جاءِ انهن جي جهنم آهي، ۽

بِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿۹﴾ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوا
اها بڇڙي جاءِ آهي. ❶ بيان ڪيو الله مثال انهن لاءِ جن ڪفر ڪيو،

امْرَاَتَ نُوْحٍ وَّ امْرَاَتَ لُوْطٍ ؕ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ
نوح جي زال جو ۽ لوط جي زال جو، اهي هيون ز الون ٻن ٻانهن جون

مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتٰهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا
اسان جي ٻانهن صالحن مان پوءِ انهن ڪوٺ ڪيو ٻنهي سان پوءِ اهي ٻئي نہ ٽاري سگهيا

عَنْهُمَا مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا وَّ قِيْلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ
انهن کان الله جو ڪو عذاب ۽ چيو ويو تہ داخل ٿيو ٻئي جهنم ۾ گڏ

الدّٰخِلِيْنَ ﴿۱۰﴾ وَ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوا
داخل ٿيندڙن سان. ❷ ۽ بيان ڪيو الله مثال انهن لاءِ جن ايمان آندو

امْرَاَتَ فِرْعَوْنَ ۘ اِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِيْ عِنْدَكَ
فرعون جي زال جو، ❸ جڏهن چيائين اي رب منهنجا جوڙ مون لاءِ پاڻ وٽ

بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَ نَجِّنِيْ مِنْ فِرْعَوْنَ وَ عَمَلِهٖ وَ نَجِّنِيْ
گهر جنت ۾ ۽ ڇڏاءِ مون کي فرعون ۽ سندس ڪرتوتن کان ۽ ڇڏاءِ مون کي

مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۱۱﴾ۙ وَ مَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرٰنَ الَّتِيْۤ اَحْصَنَتْ
قوم ظالمن جي کان. ۽ مثال مريم ڌيءُ عمران جو جنهن بچايو

فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيْهِ مِنْ رُّوْحِنَا وَ صَدَّقَتْ
پنهنجي اگهڙ کي پوءِ ڦوڪيوسون ان ۾ انهن پنهنجو امر ۽ اها مڃيندي هئي

بِكَلِمٰتِ رَبِّهَا وَ كُتُبِهٖ وَ كَانَتْ مِنَ الْقٰنِتِيْنَ ﴿۱۲﴾ ع
احڪام پنهنجي رب جا ۽ سندس ڪتاب ۽ اها هئي نماز پڙهندڙ مان.

وقف لازم
ع ٢ ٥ ٢٠

سُوۡرَةُ الۡمُلۡكِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَلٰثُوۡنَ اٰيَةً وَّفِيۡهَا رُكُوۡعَانِ

سورت الملڪ مڪي آهي ۽ ان ۾ ٽيهه آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان. (١)

تَبٰرَكَ الَّذِيۡ بِيَدِهِ الۡمُلۡكُ ۫ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيۡءٍ

وڏي برڪت وارو آهي اهو جنهن جي هٿ ۾ آهي بادشاهي ۽ اهو هر شيءِ تي

قَدِيۡرُ ۙ ﴿١﴾ الَّذِيۡ خَلَقَ الۡمَوۡتَ وَ الۡحَيٰوةَ لِيَبۡلُوَكُمۡ

قادر آهي. اهو جنهن خلقيو موت کي ۽ زندگيءَ کي (٢) جيئن پرکي توهان کي

اَيُّكُمۡ اَحۡسَنُ عَمَلًا ؕ وَهُوَ الۡعَزِيۡزُ الۡغَفُوۡرُ ۙ ﴿٢﴾ الَّذِيۡ

تہ توهان مان ڪير زوريلو آهي عمل ۾، ۽ اهو زبردست آهي بخشيندڙ آهي. جنهن

خَلَقَ سَبۡعَ سَمٰوٰتٍ طِبَاقًا ؕ مَا تَرٰى فِيۡ خَلۡقِ الرَّحۡمٰنِ

خلقيا ست آسمان هڪ ٻئي مٿان، نہ ڏسندين تون مهربان جي پيدا ڪرڻ ۾

مِنۡ تَفٰوُتٍ ؕ فَارۡجِعِ الۡبَصَرَ ۙ هَلۡ تَرٰى مِنۡ فُطُوۡرٍ ﴿٣﴾ ثُمَّ ارۡجِعِ

ڪو فرق، پوءِ موٽاءِ نگاهہ کي ڇا ڏسين ٿو ڪا ڏار. پوءِ وري موٽاءِ

الۡبَصَرَ كَرَّتَيۡنِ يَنۡقَلِبۡ اِلَيۡكَ الۡبَصَرُ خَاسِئًا وَّهُوَ حَسِيۡرٌ ﴿٤﴾

ڏسڻ کي ٻہ دفعا تہ ڦري ايندي توڏانهن نظر ساٽي ٿي ۽ اها ٿڪل هوندي.

وَلَقَدۡ زَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنۡيَا بِمَصَابِيۡحَ وَجَعَلۡنٰهَا

۽ بيشڪ اسان سينگاريو آهي آسمان ويجهي کي ٻتين سان ۽ ڪيوسون انهن کي

رُجُوۡمًا لِّلشَّيٰطِيۡنِ وَاَعۡتَدۡنَا لَهُمۡ عَذَابَ السَّعِيۡرِ ﴿٥﴾ وَ

اوماڙيون شيطانن لاءِ ۽ تيار ڪيوسون انهن لاءِ عذاب باهہ جو. (٣) ۽

لِلَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا بِرَبِّهِمۡ عَذَابُ جَهَنَّمَ ؕ وَبِئۡسَ

انهن لاءِ جن ڪفر ڪيو پنهنجي رب جو عذاب دوزخ جو آهي ۽ اها بڇڙي

الْمَصِيْرُ ﴿٦﴾ اِذَآ اُلْقُوْا فِيْهَا سَمِعُوْا لَهَا شَهِيْقًا وَّ هِيَ

جاءِ آهي. جڏهن اُڇليا ويندا ان ۾ ٻڌندا ان جون راڙيون ۽ اهو

تَفُوْرُ ﴿٧﴾ تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ ؕ كُلَّمَآ اُلْقِيَ فِيْهَا فَوْجٌ

پيو اٻامندو. جو اجهو ٽوڦاٽي جوش کان، جڏهن به اڇلي ويندي ان ۾ ڪائي ٽولِ

سَاَلَهُمْ خَزَنَتُهَآ اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَذِيْرٌ ﴿٨﴾ قَالُوْا بَلٰى قَدْ

ته پڇندن رکوال ان جا ڇا نه آيو توهان وٽ ڪو ڊيڄاريندڙ؟ چوندا هائو برابر

جَآءَنَا نَذِيْرٌ ۵ فَكَذَّبْنَا وَ قُلْنَا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ

آيو اسان وٽ ڊيڄاريندڙ، پوءِ اسان ڪوڙو ڪيوسون ۽ چيوسون ته ناهي نازل ڪيو الله

مِنْ شَيْءٍ ۚۖ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا فِيْ ضَلٰلٍ كَبِيْرٍ ﴿٩﴾ وَ قَالُوْا لَوْ

ڪجهه به، (1) نه آهيو توهان مگر گمراهيءَ وڏي ۾. ۽ چوندا جيڪر

كُنَّا نَسْمَعُ اَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِيْٓ اَصْحٰبِ السَّعِيْرِ ﴿١٠﴾

ٻڌون ها يا سمجهون ها ته نه هجون ها جهنم وارن ۾.

فَاعْتَرَفُوْا بِذَنْۢبِهِمْ ۚ فَسُحْقًا لِّاَصْحٰبِ السَّعِيْرِ ﴿١١﴾ اِنَّ

پوءِ ٻاسيائون ڏوهه پنهنجا، پوءِ پري ٿين رحمت کان جهنم وارا. بيشڪ

الَّذِيْنَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّ اَجْرٌ

جيڪي ڊڄن ٿا پنهنجي رب کان پرپُٺ تن لاءِ آهي معافي ۽ اجر

كَبِيْرٌ ﴿١٢﴾ وَ اَسِرُّوْا قَوْلَكُمْ اَوِ اجْهَرُوْا بِهٖ ؕ اِنَّهٗ عَلِيْمٌ

وڏو. ۽ لڪائي ڳالهه ڪريو توهان يا ظاهر چئو ان کي، بلاشڪ اهو ڄاڻندڙ آهي

بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿١٣﴾ اَ لَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ ؕ وَ هُوَ اللَّطِيْفُ

راز دلين جي کي. ڇا نه ٿو ڄاڻي اهو جنهن پيدا ڪيو؟ ۽ اهو اونهون ڏسندڙ (2)

الْخَبِيْرُ ﴿١٤﴾ ع هُوَ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ ذَلُوْلًا فَامْشُوْا

خبر رکندڙ آهي. (۽) اهو آهي جنهن پيدا ڪئي توهان لاءِ ڌرتي سَوَلي ڪري (3) ته هلو

ع ١٤ ١

فِيْ مَنَاكِبِهَا وَكُلُوْا مِنْ رِّزْقِهٖ ؕ وَاِلَيْهِ النُّشُوْرُ ﴿١٥﴾ ءَ

ان جي رستن ۾ ۽ کائو ان جي پيدائش مان، ۽ انهيءَ ڏانهن جيئرو ٿي اٿڻو آهي. ڇا

اَمِنْتُمْ مَّنْ فِي السَّمَآءِ اَنْ يَّخْسِفَ بِكُمُ الْاَرْضَ

توهان بي ڊپا ٿيا آهيو ان آسمان واري کان جو گنوائي توهان کي ڌرتيءَ ۾

فَاِذَا هِيَ تَمُوْرُ ﴿١٦﴾ اَمْ اَمِنْتُمْ مَّنْ فِي السَّمَآءِ اَنْ يُّرْسِلَ عَلَيْكُمْ

پوءِ اها پئي ڌُڏي، يا نه ٿا ڊڄو ان آسمان واري کان جو وسائي توهان تي

حَاصِبًا ؕ فَسَتَعْلَمُوْنَ كَيْفَ نَذِيْرِ ﴿١٧﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ

پاهڻ، پوءِ اجهو ڄاڻندؤ ته ڪيئن آهي ڊيڄارڻ منهنجو. ۽ پڻ ڪوڙو ڀانيو هو

الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيْرِ ﴿١٨﴾ اَوَلَمْ يَرَوْا

انهن کان اڳين به پوءِ ڪيئن هئي ڪاوڙ منهنجي. ڇا نه ٿا ڏسن

اِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صٰٓفّٰتٍ وَّيَقْبِضْنَ ؕ مَا يُمْسِكُهُنَّ

اُڏامندڙ پکين کي پنهنجي مٿان پَرَ کنديرڻدڙ ۽ (وري) اهي بند ڪن ٿا، نه ٿو جهلي سگهين ڪوئي

وقف منزل

اِلَّا الرَّحْمٰنُ ؕ اِنَّهٗ بِكُلِّ شَيْءٍ ۭ بَصِيْرٌ ﴿١٩﴾ اَمَّنْ هٰذَا

سواءِ الله جي، بيشڪ اهو هر شيءِ کي ڏسندڙ آهي. ڇا ڪهڙو آهي اهو

الَّذِيْ هُوَ جُنْدٌ لَّكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِّنْ دُوْنِ الرَّحْمٰنِ ؕ

جو هجي لشڪر توهان جو. مدد ڪري ٿو توهان جي الله مهربان کان سواءِ،

اِنِ الْكٰفِرُوْنَ اِلَّا فِيْ غُرُوْرٍ ﴿٢٠﴾ ۚ اَمَّنْ هٰذَا الَّذِيْ يَرْزُقُكُمْ

رڳو ڪافر آهن دوکي ۾. ڇا ڪير اهو آهي جيڪو رزق ڏئي توهان کي

اِنْ اَمْسَكَ رِزْقَهٗ ۚ بَلْ لَّجُّوْا فِيْ عُتُوٍّ وَّنُفُوْرٍ ﴿٢١﴾

جيڪڏهن روڪي ڇڏي رزق پنهنجو، بلڪ انهن زور ڀريو آهي سرڪشيءَ ۾ ۽ نفرت ۾.

اَفَمَنْ يَّمْشِيْ مُكِبًّا عَلٰى وَجْهِهٖٓ اَهْدٰٓى اَمَّنْ

ڇا ڀلا جيڪو هلندو اونڌو، منهن ڀر اهو وڌيڪ هدايت وارو آهي يا اهو

يَّمۡشِيۡ سَوِيًّا عَلٰى صِرَاطٍ مُّسۡتَقِيۡمٍ ﴿٢٢﴾ قُلۡ هُوَ الَّذِيۡۤ
جيڪو هلي ٿو سِڌو ① واٽ سنئين تي؟ چئو ھي اھو آھي جنھن
اَنۡشَاَكُمۡ وَ جَعَلَ لَـكُمُ السَّمۡعَ وَ الۡاَبۡصَارَ وَ الۡاَفۡـِٕدَةَ ؕ
پيدا ڪيو اوھان کي ۽ جوڙيائين اوھان جا ڪَنَ ۽ اکيون ۽ دليون،
قَلِيۡلًا مَّا تَشۡكُرُوۡنَ ﴿٢٣﴾ قُلۡ هُوَ الَّذِيۡ ذَرَاَكُمۡ
ٿورڙو ئي توھان شڪر ٿا ڪريو. چئو ھي اھو آھي جنھن پکيڙيو اوھان کي
فِى الۡاَرۡضِ وَ اِلَيۡهِ تُحۡشَرُوۡنَ ﴿٢٤﴾ وَ يَقُوۡلُوۡنَ مَتٰى هٰذَا الۡوَعۡدُ
زمين ۾ ۽ ان ڏانھن ئي گڏ ڪيا ويندؤ. ۽ چون ٿا ڪڏھن آھي اِھو وقت
اِنۡ كُنۡتُمۡ صٰدِقِيۡنَ ﴿٢٥﴾ قُلۡ اِنَّمَا الۡعِلۡمُ عِنۡدَ اللّٰهِ ۖ وَ اِنَّمَاۤ
جيڪڏھن توھان آھيو سچا. چئو رڳو اھا خبر الله کي آھي، ۽ رڳو
اَنَا نَذِيۡرٌ مُّبِيۡنٌ ﴿٢٦﴾ فَلَمَّا رَاَوۡهُ زُلۡفَةً سِيۡٓـــَٔتۡ وُجُوۡهُ
مان آھيان ڊيڄاريندڙ پڌرو. پوءِ جڏھن ڏسندا ان کي ويجھو ٿيل تہ بڇڙا ٿيندا ٻوٿ
الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا وَ قِيۡلَ هٰذَا الَّذِيۡ كُنۡتُمۡ بِهٖ تَدَّعُوۡنَ ﴿٢٧﴾
انھن جا جن انڪار ڪيو ۽ ٻڌايو ويندو ھي اھو (عذاب) جنھن کي توھان گھرندا ھئا.
قُلۡ اَرَءَيۡتُمۡ اِنۡ اَهۡلَـكَنِىَ اللّٰهُ وَ مَنۡ مَّعِىَ اَوۡ
چئو خبر ڏيو ڇا جيڪڏھن پڪڙي مون کي الله ۽ منھنجي ساٿين کي يا
رَحِمَنَا ۙ فَمَنۡ يُّجِيۡرُ الۡكٰفِرِيۡنَ مِنۡ عَذَابٍ اَلِيۡمٍ ﴿٢٨﴾
ٻاجھ ڪري اسان تي پوءِ ڪير بچائيندو ڪافرن کي عذاب ڏکوئيندڙ کان.
قُلۡ هُوَ الرَّحۡمٰنُ اٰمَنَّا بِهٖ وَ عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡنَا ۚ
ٻڌاءِ اھو ٻاجھارو (الله) آھي جنھن تي ايمان آندو سون ۽ انھيءَ تي ئي ڀروسو آھي،
فَسَتَعۡلَمُوۡنَ مَنۡ هُوَ فِىۡ ضَلٰلٍ مُّبِيۡنٍ ﴿٢٩﴾ قُلۡ اَرَءَيۡتُمۡ
پوءِ توھان جلدي ڄاڻندؤ تہ ڪير آھي گمراھي پڌري ۾. اي پيغمبر چئو خبر ڏيو ڇا

ع ٢ ١٦ ٢

إِنْ أَصْبَحَ مَآؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَّأْتِيكُمْ بِمَآءٍ مَّعِينٍ ﴿٣٠﴾ ع

جيڪڏهن تي وڃي پاڻي اوهان جو هيٺ تہ ڪير آڻيندو اوهان وٽ پاڻي وهندڙ؟

سُوْرَةُ الْقَلَمِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اثْنَتَانِ وَخَمْسُوْنَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت القلم مڪي ۾ نازل ٿي ان ۾ ٻاونجاهہ آيتون ۽ ٻہ رڪوع آهن.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

نٓ وَ الْقَلَمِ وَ مَا يَسْطُرُوْنَ ﴿١﴾ لا مَآ أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ

نٓ قسم آهي قلم جو ۽ ان جو جيڪي لکندا آهن. ❶ تہ ناهين تون مهرباني الله جي سان

بِمَجْنُوْنٍ ﴿٢﴾ ج وَ إِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُوْنٍ ﴿٣﴾ ج وَ إِنَّكَ

مجنون. ۽ بيشڪ تولاءِ اجر آهي اَڻ ڪُٽ. ❷ ۽ بيشڪ تون آهين

لَعَلٰى خُلُقٍ عَظِيْمٍ ﴿٤﴾ فَسَتُبْصِرُ وَ يُبْصِرُوْنَ ﴿٥﴾ لا بِأَيِّكُمُ

خُلق عظيم تي. ❸ پوءِ سگهو تون ڏسندين ۽ اهي بہ ڏسندا ❹ تہ ڪير آهي توهان مان

الْمَفْتُوْنُ ﴿٦﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ

چريو. بيشڪ تنهنجو پالڻهار ئي گهڻو ڄاڻي ٿو ان کي جو گمراهہ ٿيو

عَنْ سَبِيْلِهٖ ص وَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ ﴿٧﴾ فَلَا تُطِعِ

سندس راهہ کان ۽ اهو گهڻو ڄاڻي ٿو هدايت وارن کي. ❺ پوءِ نہ چيو ونجاءِ

الْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٨﴾ وَدُّوْا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُوْنَ ﴿٩﴾ وَ لَا تُطِعْ

ڪوڙي ڪندڙن جو. اهي چاهين ٿا جي تون ڍرو ٿئين تہ اهي بہ ڍرا ٿين. ❻ ۽ نہ چيو مڃ

كُلَّ حَلَّافٍ مَّهِيْنٍ ﴿١٠﴾ لا هَمَّازٍ مَّشَّآءٍ بِنَمِيْمٍ ﴿١١﴾ لا مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ

هر قسمي ۽ ذليل جو، طعنا هڻندڙ ڪُٽي هلندڙ چغلي، روڪيندڙ خير کان

مُعْتَدٍ أَثِيْمٍ ﴿١٢﴾ لا عُتُلٍّ بَعْدَ ذٰلِكَ زَنِيْمٍ ﴿١٣﴾ لا أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَّ

حَد لنگهندڙ ڏوهاري بد طبع ان کان پوءِ بدنسل، جو اهو آهي آسودو ۽

بَنِيۡنَ ﴿١٤﴾ اِذَا تُتۡلٰى عَلَيۡهِ اٰيٰتُنَا قَالَ اَسَاطِيۡرُ

پُٽن وارو. جڏهن پڙهائجن ٿيون ان کي آيتون اسان جون چئي ھي آکاڻيون آهن

الۡاَوَّلِيۡنَ ﴿١٥﴾ سَنَسِمُهٗ عَلَى الۡخُرۡطُوۡمِ ﴿١٦﴾ اِنَّا بَلَوۡنٰهُمۡ

اڳين جون. اجھو ڏنڀ ڏينداسون ان کي سونڊ تي. ❶ اسان آزمايو آهي انهن کي

كَمَا بَلَوۡنَاۤ اَصۡحٰبَ الۡجَنَّةِ ۚ اِذۡ اَقۡسَمُوۡا لَيَصۡرِمُنَّهَا

جيئن آزمايوسون باغ وارن کي، ❷ جڏهن قسم کنيائون تہ ضرور واڍي کندا ان جي

مُصۡبِحِيۡنَ ﴿١٧﴾ وَلَا يَسۡتَثۡنُوۡنَ ﴿١٨﴾ فَطَافَ عَلَيۡهَا طَآئِفٌ

صبح سان ئي. ۽ نہ کيائون ان شاءَ الله. ❸ پوءِ ڦري آئي ان تي کا آفت

مِّنۡ رَّبِّكَ وَهُمۡ نَآئِمُوۡنَ ﴿١٩﴾ فَاَصۡبَحَتۡ كَالصَّرِيۡمِ ﴿٢٠﴾ ❹

رب تنهنجي کان ۽ اهي سُتائي پيا هئا. پوءِ بڻجي ويو اهو جهڙو پيلا ايل (باغ).

فَتَنَادَوۡا مُصۡبِحِيۡنَ ﴿٢١﴾ اَنِ اغۡدُوۡا عَلٰى حَرۡثِكُمۡ اِنۡ

پوءِ سڏيائون هڪ ٻئي کي ڏِکيءَ مهل. تہ جلدي هلو پنهنجي زمين تي جيڪڏهن

كُنۡتُمۡ صٰرِمِيۡنَ ﴿٢٢﴾ فَانۡطَلَقُوۡا وَهُمۡ يَتَخَافَتُوۡنَ ﴿٢٣﴾ اَنۡ

اتو قل كاٽڻو. پوءِ هليا ۽ اهي ڳالهائن پيا هڪ ٻئي سان هوريان. تہ

لَّا يَدۡخُلَنَّهَا الۡيَوۡمَ عَلَيۡكُمۡ مِّسۡكِيۡنٌ ﴿٢٤﴾ وَّغَدَوۡا عَلٰى حَرۡدٍ

هرگز نہ لنگهي باغ ۾ اڄ توهان تي کو فقير. ۽ هليا ساجهر کنجوسيءَ تي

قٰدِرِيۡنَ ﴿٢٥﴾ فَلَمَّا رَاَوۡهَا قَالُوۡۤا اِنَّا لَضَآلُّوۡنَ ﴿٢٦﴾ بَلۡ نَحۡنُ

زور ڏئي. پوءِ جڏهن ڏٺائون ان کي چيائون تہ دڳ ڀُلي وياسون. نہ پر اسان

مَحۡرُوۡمُوۡنَ ﴿٢٧﴾ قَالَ اَوۡسَطُهُمۡ اَلَمۡ اَقُلۡ لَّكُمۡ لَوۡلَا

بي نصيب ٿيا آهيون. ڳالهايو سندن وچين ❺ چا نہ چيو هيم توهان کي چو نہ

تُسَبِّحُوۡنَ ﴿٢٨﴾ قَالُوۡا سُبۡحٰنَ رَبِّنَاۤ اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيۡنَ ﴿٢٩﴾

ٿا تسبيح پڙهو الله جي. چيائون پاڪ آهي اسان جو رب بيشڪ اسان آهيون ظالم.

فَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَّتَلَاوَمُوْنَ ﴿٣٠﴾ قَالُوْا
پوءِ هڪ ٻئي ڏانهن منهن ڪري پاڻ ۾ ملامت ڪن پيا. چون پيا

يٰوَيْلَنَآ اِنَّا كُنَّا طٰغِيْنَ ﴿٣١﴾ عَسٰى رَبُّنَآ اَنْ يُّبْدِلَنَا
ويل ٿي ويو آهيون لِيڪولنگهندڙ. من رب اسان جو بدلي ڏئي اسان کي

خَيْرًا مِّنْهَآ اِنَّآ اِلٰى رَبِّنَا رٰغِبُوْنَ ﴿٣٢﴾ كَذٰلِكَ
ڀلو انهيءَ کان بيشڪ اسان اميد رکندڙ آهيون. ائين ئي اچي ٿو

الْعَذَابُ ؕ وَ لَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ ۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٣﴾ ع
عذاب، ۽ يقينن عذاب آخرت جو تمام وڏو آهي، جيڪر اهي ڄاڻن ها.

اِنَّ لِلْمُتَّقِيْنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ﴿٣٤﴾ اَ فَنَجْعَلُ
بيشڪ پرهيزگارن لاءِ سندن رب وٽ آهن باغ نعمت وارا. ڇا پوءِ ڪنداسون

الْمُسْلِمِيْنَ كَالْمُجْرِمِيْنَ ﴿٣٥﴾ ؕ مَا لَكُمْ ۫ وقفة كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ﴿٣٦﴾ ج اَمْ
فرمانبردارن کي ٻي فرمانن جهڙو؟ ڇا ٿيو اٿو؟ ڪيئن ٿا فيصلو ڪريو؟ ڇا

لَكُمْ كِتٰبٌ فِيْهِ تَدْرُسُوْنَ ﴿٣٧﴾ لا اِنَّ لَكُمْ فِيْهِ لَمَا
توهان وٽ ڪو ڪتاب آهي جنهن ۾ پڙهو ٿا. ته توهان لاءِ ان ۾ آهي جيڪي

تَخَيَّرُوْنَ ﴿٣٨﴾ ج اَمْ لَكُمْ اَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۙ لا
چاهيو ٿا. يا توهان لاءِ ڪي قسم آهن اسان جا پڪا ڏينهن قيامت تائين

اِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُوْنَ ﴿٣٩﴾ ج سَلْهُمْ اَيُّهُمْ بِذٰلِكَ
ته توهان کي ملندو جيڪي حڪم ڪندؤ. اي نبي پُڇا ڪرين ته انهن مان ڪير ان جو

زَعِيْمٌ ﴿٤٠﴾ ج اَمْ لَهُمْ شُرَكَآءُ ج فَلْيَاْتُوْا بِشُرَكَآئِهِمْ اِنْ كَانُوْا
ذميوار آهي؟ يا انهن کي شريڪ آهن، پوءِ پل آڻين پنهنجا شريڪ جيڪڏهن آهن

صٰدِقِيْنَ ﴿٤١﴾ يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَّ يُدْعَوْنَ
سچا. (ياد ڪر) جنهن ڏينهن کولي ويندي پِني ﴿١﴾ ۽ سڏيا ويندا

اِلَى السُّجُوْدِ فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ﴿٤٢﴾ خَاشِعَةً اَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ

سجدي لاءِ پوءِ ڪري نہ سگھندا. جُھڪندڙ اکيون انهن جون ويڙهي ويندي انهن کي

ذِلَّةٌ ۭ وَ قَدْ كَانُوْا يُدْعَوْنَ اِلَى السُّجُوْدِ وَ هُمْ سٰلِمُوْنَ ﴿٤٣﴾

خواري، حالانڪ سڏيا ويندا هئا سجدي ڏانهن ۽ هئا اهي چڱا ڀلا.

فَذَرْنِيْ وَ مَنْ يُّكَذِّبُ بِهٰذَا الْحَدِيْثِ ۭ

پوءِ ڇڏ مون کي ۽ ان کي جيڪو ڪوڙو ڪري ٿو هن ڳالهه کي،

سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٤٤﴾ وَ اُمْلِيْ لَهُمْ ۭ

اجهو ڏيري ڏيري پڪڙينداسون انهن کي اهڙي طرح جو خبر نہ پوندن. ۽ ڍرڙيان ٿو انهن کي،

اِنَّ كَيْدِيْ مَتِيْنٌ ﴿٤٥﴾ اَمْ تَسْـَٔلُهُمْ اَجْرًا فَهُمْ

بيشڪ منهنجي رٿ پڪي آهي. ڇا تون گهرين ٿو انهن کان اجورو پوءِ اهي

مِّنْ مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُوْنَ ﴿٤٦﴾ اَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُوْنَ ﴿٤٧﴾

چٽيءَ کان بار هيٺ آهن. يا انهن وٽ ڪو ڳجهه آهي جو اهي لکن ٿا.

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَ لَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوْتِ ۘ

وقف لازم 1

پوءِ (اي نبي) سَهپ ڪر پنهنجي پاليندڙ جي حڪم تائين ۽ نہ ٿيءُ مڇيءَ جي صاحب وانگر،

اِذْ نَادٰى وَ هُوَ مَكْظُوْمٌ ﴿٤٨﴾ ۭ لَوْ لَآ اَنْ تَدٰرَكَهٗ نِعْمَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ

جڏهن پڪاريائين ۽ هئو ڏڪارو. جيڪڏهن نہ پهچي ها ان کي مهرباني سندس رب جي

لَنُبِذَ بِالْعَرَآءِ وَ هُوَ مَذْمُوْمٌ ﴿٤٩﴾ فَاجْتَبٰهُ رَبُّهٗ

2

تہ جيڪر اڇلايو وڃي ها پڌري پٽ ۾ هجي ها گلارو. پوءِ چونڊيو ان کي سندس رب

فَجَعَلَهٗ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٥٠﴾ وَ اِنْ يَّكَادُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا

۽ ڪيائين ان کي ڀلن ماڻهن مان. ۽ بيشڪ ويجها ٿيا آهن ڪافر

لَيُزْلِقُوْنَكَ بِاَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَ يَقُوْلُوْنَ

جو ترڪائينِ توکي پنهنجين نظرن سان جڏهن ٻڌندا آهن قرآن ۽ چون ٿا

اِنَّهٗ لَمَجْنُوْنٌ ﴿٥١﴾ وَ مَا هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿٥٢﴾ ع

تہ اهو مجنون آهي. هو ڏانهن اهو رڳو نصيحت آهي جهان وارن لاءِ. ❶

سُوْرَةُ الْحَاۤقَّةِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اثْنَتَانِ وَخَمْسُوْنَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورة الحاقة مڪي ۾ نازل ٿي ۽ ان ۾ ٻاونجاهه آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اَلْحَاۤقَّةُ ﴿١﴾ مَا الْحَاۤقَّةُ ﴿٢﴾ وَ مَاۤ اَدْرٰىكَ مَا الْحَاۤقَّةُ ﴿٣﴾ كَذَّبَتْ

ثابت ٿيندڙ، ڇا آهي ثابت ٿيندڙ. ۽ توکي ڇا خبر تہ ڇا آهي ثابت ٿيندڙ. ڪوڙو ڪيو هو

ثَمُوْدُ وَ عَادٌۢ بِالْقَارِعَةِ ﴿٤﴾ فَاَمَّا ثَمُوْدُ فَاُهْلِكُوْا بِالطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾

ثمود ۽ عاد انهيءَ ٺوڪيندڙ کي. پوءِ اهي ثمود وارا تباهه ڪيا ويا زلزلي سان.

وَ اَمَّا عَادٌ فَاُهْلِكُوْا بِرِيْحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ

۽ پر عاد وارا هلاڪ ڪيا ويا هوا تڏي تکيءَ سان، جا هلايائين انهن تي

سَبْعَ لَيَالٍ وَّ ثَمٰنِيَةَ اَيَّامٍ حُسُوْمًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيْهَا صَرْعٰى

ست راتيون ۽ اٺ ڏينهن لڳو لڳ پوءِ ڏسندين اهي ماڻهو ان ۾ دسيل

كَاَنَّهُمْ اَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ﴿٧﴾ فَهَلْ تَرٰى لَهُمْ مِّنْۢ بَاقِيَةٍ ﴿٨﴾

جڻ اُهي بند کجين جا پورا آهن. ڇا تون ڏسين ٿو انهن جو ڪو پونير.

وَ جَآءَ فِرْعَوْنُ وَ مَنْ قَبْلَهٗ وَ الْمُؤْتَفِكٰتُ بِالْخَاطِئَةِ ﴿٩﴾

۽ آيو فرعون ۽ ان کان اڳيان ڪافر ۽ اونڌن ڳوٺن وارا ڏوهاري ٻڻجي.

فَعَصَوْا رَسُوْلَ رَبِّهِمْ فَاَخَذَهُمْ اَخْذَةً

پوءِ اهي بي فرمان ٿيا پنهنجي پاليندڙ جي رسول جا پوءِ ورتائين انهن کي ونڻ

رَّابِيَةً ﴿١٠﴾ اِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَآءُ حَمَلْنٰكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ﴿١١﴾

ڏاڍو سخت. بيشڪ اسان. جڏهن وڌي ويو پاڻي ڪنيوسون توهان کي ❷ ٻيڙيءَ ۾.

لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَّ تَعِيَهَآ اُذُنٌ وَّاعِيَةٌ ﴿١٢﴾

جيئن ڪريون ان ڪي توهان لاءِ يادگار ۽ ٻُڌي ان کي ڪَنُ ساندينڙ.

فَاِذَا نُفِخَ فِي الصُّوْرِ نَفْخَةٌ وَّاحِدَةٌ ﴿١٣﴾ لا وَّ حُمِلَتِ

پوءِ جڏهن ڦوڪ ڏني ويندي صور ۾ ڦوڪ هڪڙي. ۽ کنيو ويندو

الْاَرْضُ وَ الْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَّاحِدَةً ﴿١٤﴾ لا فَيَوْمَئِذٍ وَّقَعَتِ

زمين ۽ جبلن کي پوءِ ٻئي ڀاڙا ويندا ڀاهڻ هڪ دفعي. تنهن ڏينهن قائم ٿيندي

الْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾ لا وَ انْشَقَّتِ السَّمَآءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَّاهِيَةٌ ﴿١٦﴾ لا وَّ الْمَلَكُ

قيامت. ۽ ڏري پوندو آسمان پوءِ اهو ان ڏينهن ڍِلڙو ٿيندو. ۽ ملائڪ هوندا

عَلٰٓى اَرْجَآئِهَا ط وَ يَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمٰنِيَةٌ ﴿١٧﴾ ط

ان جي پاسن تي، ۽ کڻندا عرش تنهنجي رب جو پنهنجي مٿان ان ڏينهن اٺ ڄڻا.

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُوْنَ لَا تَخْفٰى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾ فَاَمَّا

ان ڏينهن اوهان حاضر ڪيا ويندؤ، ڳجهي نہ رهندي توهان جي ڪا لڪل ڳالهہ. پوءِ

مَنْ اُوْتِيَ كِتٰبَهٗ بِيَمِيْنِهٖ لا فَيَقُوْلُ هَآؤُمُ اقْرَءُوْا

جنهن کي ڏنو ويو سندس ڪتاب ان جي سڄي هٿ ۾ پوءِ اهو چوندو وٺو پڙهو

كِتٰبِيَهْ ﴿١٩﴾ ج اِنِّيْ ظَنَنْتُ اَنِّيْ مُلٰقٍ حِسَابِيَهْ ﴿٢٠﴾ ج فَهُوَ

عمل نامو منهنجو. مون يقين ڪيو هو تہ بيشڪ آءٌ ماڻيندس حساب پنهنجو. پوءِ اهو هوندو

فِيْ عِيْشَةٍ رَّاضِيَةٍ ﴿٢١﴾ لا فِيْ جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾ لا قُطُوْفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾ كُلُوْا

حياتيءَ وڻندڙ ۾، بهشت مٿاهين ۾، ميوا ان جا ويجها هوندا. ❶ کائو

وَ اشْرَبُوْا هَنِيْٓئًا م بِمَآ اَسْلَفْتُمْ فِي الْاَيَّامِ الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾ وَاَمَّا

۽ پيئو رَڄُ ڪري ان ڪري جو اڳي ڪيو اٿوَ زماني گذريل ۾. پر

مَنْ اُوْتِيَ كِتٰبَهٗ بِشِمَالِهٖ ۵ لا فَيَقُوْلُ يٰلَيْتَنِيْ لَمْ اُوْتَ

جنهن کي ڏنو ويو سندس دفتر کٻي هٿ ۾، پوءِ چوندو هاءِ جيڪر نہ مليم ها

كِتٰبِيَهْ ۚ﴿٢٥﴾ وَ لَمْ اَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ ۚ﴿٢٦﴾ يٰلَيْتَهَا
منهنجو عمل نامو. ۽ نه ڄاڻان ها ته ڪهڙو آهي حساب منهنجو. هاءِ جيڪر
كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ۚ﴿٢٧﴾ مَآ اَغْنٰى عَنِّىْ مَالِيَهْ ۚ﴿٢٨﴾ هَلَكَ عَنِّىْ
موت هجي ها پورو ڪندڙ. نه بچايو مون کي منهنجي مال. هلي وئي مون کان
سُلْطٰنِيَهْ ۚ﴿٢٩﴾ خُذُوْهُ فَغُلُّوْهُ ۙ﴿٣٠﴾ ثُمَّ الْجَحِيْمَ صَلُّوْهُ ۙ﴿٣١﴾ ثُمَّ
منهنجي ڏاڍ مڙسي. وٺوس ۽ ڳٽ وجهوس، پوءِ دوزخ ۾ هڻوس، پوءِ
فِىْ سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُوْنَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوْهُ ۭ﴿٣٢﴾ اِنَّهٗ
هڪ زنجير جنهن جي ڊيگهه آهي ستر هٿ پوءِ ان ۾ جڪڙيوس. بيشڪ اهو
كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ الْعَظِيْمِ ۙ﴿٣٣﴾ وَ لَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِيْنِ ۭ﴿٣٤﴾
نه مڃيندو هو الله ايڏي وڏي کي. ۽ نه اڀاريندو هو غريبن جي کاراڻ تي.
فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هٰهُنَا حَمِيْمٌ ۙ﴿٣٥﴾ وَّ لَا طَعَامٌ اِلَّا مِنْ غِسْلِيْنٍ ۙ﴿٣٦﴾
پوءِ ناهي ان جو اڄ هتي ڪو حمايتي. ۽ نه اتس کاڌو سواءِ پُونءِ جي. ❶
لَّا يَاْكُلُهٗٓ اِلَّا الْخَاطِـُٔوْنَ ۧ﴿٣٧﴾ فَلَآ اُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُوْنَ ۙ﴿٣٨﴾ وَ ع ١/٣٧/٥
نه کائيندا اهو مگر ڏوهاري. پوءِ قسم تو کڻان ان جو جيڪي ڏسو ٿا. ❷ ۽
مَا لَا تُبْصِرُوْنَ ۙ﴿٣٩﴾ اِنَّهٗ لَقَوْلُ رَسُوْلٍ كَرِيْمٍ ۙۚ﴿٤٠﴾ وَّ مَا
جيڪي نه ٿا ڏسو، بيشڪ اهو ڪلام رسول سڳوري جو آهي. ۽ ناهي
هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ ۭ قَلِيْلًا مَّا تُؤْمِنُوْنَ ۙ﴿٤١﴾ وَ لَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ ۭ
اهو ڪلام شاعر جو، ٿورڙو ئي يقين ٿا ڪريو. ۽ ناهي اها ڳالهه ڄوڳي جي،
قَلِيْلًا مَّا تَذَكَّرُوْنَ ۭ﴿٤٢﴾ تَنْزِيْلٌ مِّنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٤٣﴾ وَ
ٿوري ئي نصيحت ٿا وٺو. اهو (قرآن) نازل ٿيل آهي پالڻهار جهانن جي کان. ۽
لَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْاَقَاوِيْلِ ۙ﴿٤٤﴾ لَاَخَذْنَا مِنْهُ
جيڪڏهن (رسول) ٺاهي ها اسان تي ڪي ڳالهيون. ته اسان پڪڙيون ها ان جو

بِالۡيَمِيۡنِ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ لَقَطَعۡنَا مِنۡهُ الۡوَتِيۡنَ ﴿٤٦﴾ فَمَا مِنۡكُمۡ
ساڄو هٿ. پوءِ وڍي ڇڏيون ها ان جي شهه رڳ کي. پوءِ نہ هجي ها توهان مان
مِّنۡ اَحَدٍ عَنۡهُ حٰجِزِيۡنَ ﴿٤٧﴾ وَ اِنَّهٗ لَتَذۡكِرَةٌ لِّلۡمُتَّقِيۡنَ ﴿٤٨﴾
ڪو بہ ان کان روڪڻ وارو. ۽ بيشڪ قرآن نصيحت آهي خدا ترسن لاءِ.
وَ اِنَّا لَنَعۡلَمُ اَنَّ مِنۡكُمۡ مُّكَذِّبِيۡنَ ﴿٤٩﴾ وَ اِنَّهٗ
۽ بيشڪ اسان ڄاڻون ٿا تہ توهان مان ڪوڙو ڪندڙ آهن. ۽ بيشڪ اهو
لَحَسۡرَةٌ عَلَى الۡكٰفِرِيۡنَ ﴿٥٠﴾ وَ اِنَّهٗ لَحَقُّ الۡيَقِيۡنِ ﴿٥١﴾
ارمان آهي ڪافرن تي. ۽ بيشڪ اهو (قرآن) ❶ پورو يقين آهي.
فَسَبِّحۡ بِاسۡمِ رَبِّكَ الۡعَظِيۡمِ ﴿٥٢﴾ ع
تنهنڪري تون پاڪائي بيان ڪر پنهنجي رب جي نالي جي جو وڏائي وارو آهي.

ع ٢ ١٥ ٦

سُوۡرَةُ الۡمَعَارِجِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اَرۡبَعٌ وَّاَرۡبَعُوۡنَ اٰيَةً وَّفِيۡهَا رُكُوۡعَانِ

سورت المعارج مڪي ۾ نازل ٿي ان ۾ چوئيتاليهہ آيتون ۽ ٻہ رڪوع آهن.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○
شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

سَاَلَ سَآئِلٌۢ بِعَذَابٍ وَّاقِعٍ ﴿١﴾ لِّلۡكٰفِرِيۡنَ لَيۡسَ لَهٗ دَافِعٌ ﴿٢﴾
گهريو هڪ سائل ❷ عذاب پوندڙ. ڪافرن تي نہ آهي ان کي ڪو ٽارڻ وارو.
مِّنَ اللّٰهِ ذِى الۡمَعَارِجِ ﴿٣﴾ تَعۡرُجُ الۡمَلٰٓئِكَةُ وَ الرُّوۡحُ اِلَيۡهِ
الله جي طرفان مالڪ درجن جو. چڙهندا ملائڪ ۽ روحُ انهيءَ ڏانهن ❸
فِىۡ يَوۡمٍ كَانَ مِقۡدَارُهٗ خَمۡسِيۡنَ اَلۡفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾ فَاصۡبِرۡ
ان ڏينهن ۾ جنهن جو اندازو آهي پنجاهہ هزار ورهيہ. پوءِ تون ماٺ ڪر
صَبۡرًا جَمِيۡلًا ﴿٥﴾ اِنَّهُمۡ يَرَوۡنَهٗ بَعِيۡدًا ﴿٦﴾ وَّ نَرٰٮهُ قَرِيۡبًا ﴿٧﴾
مِني ماٺ. اُهي ڀانئين ٿا ان کي ڏور. ۽ اسان ڏسون ٿا ان کي ويجهڙو.

يَوۡمَ تَكُوۡنُ السَّمَآءُ كَالۡمُهۡلِ ۙ﴿۸﴾ وَ تَكُوۡنُ الۡجِبَالُ كَالۡعِهۡنِ ۙ﴿۹﴾

جنهن ڏينهن تيندو آسمان رجايل ٽامي وانگر. ۽ ٿيندا جبل رنگين اُنَ جهڙا.

وَ لَا يَسۡـَٔلُ حَمِيۡمٌ حَمِيۡمًا ﴿ۚۖ۱۰﴾ يُّبَصَّرُوۡنَهُمۡ ؕ يَوَدُّ

۽ نہ پڇا ڪندو ڪو گهرو گهري دوست جي. اهي ڏيکاريا ويندا انهن کي، چاهيندو

الۡمُجۡرِمُ لَوۡ يَفۡتَدِيۡ مِنۡ عَذَابِ يَوۡمِئِذٍۭ بِبَنِيۡهِ ۙ﴿۱۱﴾ وَ صَاحِبَتِهٖ

ڏوهاري جيڪر بدلي ۾ ڏئي عذابَ ان ڏينهن جي کان پٽ پنهنجا، ۽ ٻيبي پنهنجي

وَ اَخِيۡهِ ۙ﴿۱۲﴾ وَ فَصِيۡلَتِهِ الَّتِيۡ تُـٔـوِيۡهِ ۙ﴿۱۳﴾ وَ مَنۡ فِي الۡاَرۡضِ

۽ ڀاءُ پنهنجو، ۽ سندس مائٽ جيڪي ڪوڙيءَ ڪن ان کي، ۽ جيڪي بہ ملڪ ۾ آهن

جَمِيۡعًا ۙ ثُمَّ يُنۡجِيۡهِ ۙ﴿۱۴﴾ كَلَّا ؕ اِنَّهَا لَظٰى ۙ﴿۱۵﴾ نَزَّاعَةً لِّلشَّوٰى ﴿ۚۖ۱۶﴾

سمورا پوءِ پاڻ ڇڏائي. خبردار! بيشڪ اها ٻرندڙ باهہ آهي. ڇڪيندڙ سر جي کل کي.

تَدۡعُوۡا مَنۡ اَدۡبَرَ وَ تَوَلّٰى ۙ﴿۱۷﴾ وَ جَمَعَ فَاَوۡعٰى ﴿۱۸﴾

سڏيندي ان کي جنهن پُٺي ڏني ۽ منهن موڙيو. ۽ مال گڏ ڪيو پوءِ سانڍي رکيو.

اِنَّ الۡاِنۡسَانَ خُلِقَ هَلُوۡعًا ۙ﴿۱۹﴾ اِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوۡعًا ۙ﴿۲۰﴾

بيشڪ آدمي پيدائشي ڪروڌي آهي. جڏهن پهچيس تنگي تہ روئي پٽي.

وَّ اِذَا مَسَّهُ الۡخَيۡرُ مَنُوۡعًا ۙ﴿۲۱﴾ اِلَّا الۡمُصَلِّيۡنَ ۙ﴿۲۲﴾ الَّذِيۡنَ هُمۡ

۽ جڏهن پهچيس مال تہ روڪي رکي. مگر نماز پڙهندڙ. جيڪي اُهي

عَلٰى صَلَاتِهِمۡ دَآئِمُوۡنَ ۙ﴿۲۳﴾ وَالَّذِيۡنَ فِيۡۤ اَمۡوَالِهِمۡ حَقٌّ مَّعۡلُوۡمٌ ۙ﴿۲۴﴾

پنهنجي نماز تي پائبند آهن. اُهي جن جي ملڪيت ۾ حصو جاتل آهي.

لِّلسَّآئِلِ وَ الۡمَحۡرُوۡمِ ۙ﴿۲۵﴾ وَ الَّذِيۡنَ يُصَدِّقُوۡنَ بِيَوۡمِ الدِّيۡنِ ۙ﴿۲۶﴾

سواليءَ ۽ محتاج لاءِ. ❷ ۽ جيڪي سچو چون ٿا ڏينهن قيامت کي.

وَ الَّذِيۡنَ هُمۡ مِّنۡ عَذَابِ رَبِّهِمۡ مُّشۡفِقُوۡنَ ﴿ۚ۲۷﴾ اِنَّ

۽ جيڪي اُهي عذاب پروردگار جي کان ڊڄندڙ آهن. بيشڪ

عَذَابَ رَبِّهِمۡ غَيۡرُ مَاۡمُوۡنٍ ﴿۲۸﴾ وَ الَّذِيۡنَ هُمۡ لِفُرُوۡجِهِمۡ
سندن رب جو عذاب اڻ ٽر آهي. ۽ جيڪي اُهي پنهنجي اگهڙن کي

حٰفِظُوۡنَ ﴿۲۹﴾ اِلَّا عَلٰۤى اَزۡوَاجِهِمۡ اَوۡ مَا مَلَكَتۡ اَيۡمَانُهُمۡ فَاِنَّهُمۡ غَيۡرُ
بچائيندڙ آهن. سواءِ پنهنجي زالن ۽ ٻانهين کان پوءِ اُهي ناهن

مَلُوۡمِيۡنَ ﴿۳۰﴾ فَمَنِ ابۡتَغٰى وَرَآءَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓـئِكَ هُمُ الۡعٰدُوۡنَ ﴿۳۱﴾
ڇينڀ ڪيل. پر جيڪي ڪرڻ گهرن ٻيو ڪجهه پوءِ اُهي حد ٽپندڙ آهن.

وَ الَّذِيۡنَ هُمۡ لِاَمٰنٰتِهِمۡ وَ عَهۡدِهِمۡ رَاعُوۡنَ ﴿۳۲﴾ وَ الَّذِيۡنَ هُمۡ
۽ جيڪي پنهنجي ڏراوتن ۽ انجام جو خيال ڪندڙ آهن، ۽ جيڪي

بِشَهٰدٰتِهِمۡ قَآئِمُوۡنَ ﴿۳۳﴾ وَ الَّذِيۡنَ هُمۡ عَلٰى صَلَاتِهِمۡ يُحَافِظُوۡنَ ﴿۳۴﴾
پنهنجي شاهدين تي بيهندڙ آهن. ۽ جيڪي پنهنجي نماز تي سنڀال رکن ٿا.

اُولٰٓـئِكَ فِىۡ جَنّٰتٍ مُّكۡرَمُوۡنَ ﴿۳۵﴾ فَمَالِ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا
اُهي باغن ۾ عزت وارا ٿيندا. (١) (اي نبي) ڇا ٿيو آهي انهن کي جن ڪفر ڪيو

قِبَلَكَ مُهۡطِعِيۡنَ ﴿۳۶﴾ عَنِ الۡيَمِيۡنِ وَ عَنِ الشِّمَالِ عِزِيۡنَ ﴿۳۷﴾ اَ
جو توڏي ڀڄندا ٿا اچن. (٢) ساڄي طرف کان ۽ کاٻي طرف کان ٽوليون ڪري. ڇا

يَطۡمَعُ كُلُّ امۡرِیٴٍ مِّنۡهُمۡ اَنۡ يُّدۡخَلَ جَنَّةَ نَعِيۡمٍ ﴿۳۸﴾
لالچ رکي ٿو هر انسان انهن مان ته داخل ڪيو وڃي بهشت نعمت واري ۾.

كَلَّا ؕ اِنَّا خَلَقۡنٰهُمۡ مِّمَّا يَعۡلَمُوۡنَ ﴿۳۹﴾ فَلَاۤ اُقۡسِمُ
ائين ناهي، بيشڪ پيدا ڪيوسون اُنهن کي اُنَ مان جنهن کي ڄاڻن ٿا. پوءِ قسم ٿو کڻان

بِرَبِّ الۡمَشٰرِقِ وَالۡمَغٰرِبِ اِنَّا لَقٰدِرُوۡنَ ﴿۴۰﴾ عَلٰٓى اَنۡ نُّبَدِّلَ
اوڀر ۽ اولهه جي پروردگار جو ته اسين سگهه رکون ٿا. ان تي جو مٽائي آڻيون (ٻيا)

خَيۡرًا مِّنۡهُمۡ ۙ وَ مَا نَحۡنُ بِمَسۡبُوۡقِيۡنَ ﴿۴۱﴾ فَذَرۡهُمۡ يَخُوۡضُوۡا
چڱا انهن کان ۽ ناهيون اسان عاجز ڪيل. پوءِ ڇڏي ڏينِ پِل ٻَڪ ڪن

وَ يَلۡعَبُوۡا حَتّٰى يُلٰقُوۡا يَوۡمَهُمُ الَّذِىۡ يُوۡعَدُوۡنَ ﴿٤٢﴾

۽ راند ڪيڏن تيستائين جو ڏسن پنهنجي ڏينهن کي جنهن جو انجام ڪيل اٿن.

يَوۡمَ يَخۡرُجُوۡنَ مِنَ الۡاَجۡدَاثِ سِرَاعًا كَاَنَّهُمۡ اِلٰى

اهو ڏينهن جو نڪرندا قبرن مان ڊوڙندي جڻ اُهي طرف

نُصُبٍ يُّوۡفِضُوۡنَ ﴿٤٣﴾ خَاشِعَةً اَبۡصَارُهُمۡ

ڪنهن نشان جي ڀڳا تا وڃن. جُهڪندڙ اکيون انهن جون

تَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٌ ؕ ذٰلِكَ الۡيَوۡمُ الَّذِىۡ كَانُوۡا يُوۡعَدُوۡنَ ﴿٤٤﴾

ويڙهي ويندن خواري، اِهو آهي اُهو ڏينهن جنهن جو انجام ڏنل هئن.

سُوۡرَةُ نُوۡحٍ مَّكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَمَانٍ وَّعِشۡرُوۡنَ اٰيَةً وَّفِيۡهَا رُكُوۡعَانِ

سورة نوح مڪي ۾ نازل ٿي ان ۾ اٺاويهه آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اِنَّاۤ اَرۡسَلۡنَا نُوۡحًا اِلٰى قَوۡمِهٖۤ اَنۡ اَنۡذِرۡ قَوۡمَكَ

بيشڪ اسان موڪليو نوح کي سندس قوم ڏانهن ته ڊيڄار پنهنجي قوم کي

مِنۡ قَبۡلِ اَنۡ يَّاۡتِيَهُمۡ عَذَابٌ اَلِيۡمٌ ﴿١﴾ قَالَ يٰقَوۡمِ

اڳي ان کان جو اچي انهن وٽ عذاب ڏکوئيندڙ. چيائين اي منهنجي قوم

اِنِّىۡ لَـكُمۡ نَذِيۡرٌ مُّبِيۡنٌ ﴿٢﴾ اَنِ اعۡبُدُوا اللّٰهَ وَ

بيشڪ آءٌ اوهان لاءِ آهيان ڊيڄاريندڙ پڌرو. جيئن عبادت ڪريو الله جي ۽

اتَّقُوۡهُ وَ اَطِيۡعُوۡنِ ﴿٣﴾ يَغۡفِرۡ لَـكُمۡ مِّنۡ ذُنُوۡبِكُمۡ وَ

ڊڄو انهي کان ۽ چوڻ ونو منهنجو. ته بخشي توهان کي ڏوهه توهان جا ۽

يُؤَخِّرۡكُمۡ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ؕ اِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ اِذَا جَآءَ

رهائي توهان کي وقت مقرر تائين، بيشڪ وقت الله جو جڏهن ايندو

وقف لازم

لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٤﴾ قَالَ رَبِّ

تہ نہ پوئتي ڪيو ويندو، جيڪڏهن ڄاڻندا آهيو. چيو (نوح) رب منهنجا

اِنِّيْ دَعَوْتُ قَوْمِيْ لَيْلًا وَّ نَهَارًا ﴿٥﴾ فَلَمْ يَزِدْهُمْ

بيشڪ مون سڏيو پنهنجي قوم کي رات ۽ ڏينهن، پوءِ نہ وڌايو انهن لاءِ

دُعَآءِيْٓ اِلَّا فِرَارًا ﴿٦﴾ وَ اِنِّيْ كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ

سڏ منهنجي مگر ڀڄڻ کي. ۽ يقينن مان جڏهن بہ سڏيو تي انهن کي جيئن تون بخشين

لَهُمْ جَعَلُوْٓا اَصَابِعَهُمْ فِيْٓ اٰذَانِهِمْ وَ اسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ

انهن کي تہ ڪيائون تي پنهنجون آڱريون پنهنجن ڪنن ۾ ۽ ويڙهيائون تي پاڻ تي ڪپڙا

وَ اَصَرُّوْا وَ اسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ﴿٧﴾ ثُمَّ اِنِّيْ دَعَوْتُهُمْ

۽ ضد ڪيائون ۽ تڪبر ڪيائون تڪبر گهڻو. ❶ وري مان سڏيو انهن کي

جِهَارًا ﴿٨﴾ ثُمَّ اِنِّيْٓ اَعْلَنْتُ لَهُمْ وَ اَسْرَرْتُ لَهُمْ اِسْرَارًا ﴿٩﴾

وڏي واڪي. پوءِ مان چٽو پڌرو چيم انهن کي ۽ لڪائي چيم انهن کي ڳجهي طرح.

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ط اِنَّهٗ كَانَ غَفَّارًا ﴿١٠﴾ يُّرْسِلِ

پوءِ مون چيو معافي گهرو پنهنجي رب کان، بيشڪ اهو آهي بخشڻهار. تہ موڪلي

السَّمَآءَ عَلَيْكُمْ مِّدْرَارًا ﴿١١﴾ وَّ يُمْدِدْكُمْ بِاَمْوَالٍ وَّ بَنِيْنَ وَ

مينهن توهان تي وڏ ڦڙو. ۽ وڌائي توهان کي مال ۽ اولاد سان ۽

يَجْعَلْ لَّكُمْ جَنّٰتٍ وَّ يَجْعَلْ لَّكُمْ اَنْهٰرًا ﴿١٢﴾ مَا لَكُمْ لَا

بڻائي توهان لاءِ باغ ۽ ڪري توهان لاءِ واهہ. ❷ ڇا ٿيو اٿوَ جو نہ

تَرْجُوْنَ لِلّٰهِ وَقَارًا ﴿١٣﴾ وَ قَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا ﴿١٤﴾ اَ

ٿا خيال ڪريو الله جي عظمت جو. ۽ هن پيدا ڪيو توهان کي ڪيترن نمونن ۾. ❸ ڇا

لَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللّٰهُ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ طِبَاقًا ﴿١٥﴾ وَّ

نہ ڏٺو اٿوَ ڪيئن جوڙيا الله ست آسمان هڪ ٻئي مٿان. ۽

جَعَلَ الْقَمَرَ فِيْهِنَّ نُوْرًا وَّ جَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾ وَ اللّٰهُ

ڪيائين چنڊ کي انهن ۾ روشن ۽ بڻايائين سِجَ کي ڏيئو. ۽ الله

اَنْۢبَتَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾ ثُمَّ يُعِيْدُكُمْ فِيْهَا

پيدا ڪيو توهان کي زمين مان ڪنهن طرح. ❶ وري واپس ڪندو توهان کي ان ۾

وَ يُخْرِجُكُمْ اِخْرَاجًا ﴿١٨﴾ وَ اللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ

پوءِ ٻاهر ڪيندو اوهان کي پوري طرح. ۽ الله بڻائي توهان لاءِ زمين

بِسَاطًا ﴿١٩﴾ لِّتَسْلُكُوْا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ﴿٢٠﴾ قَالَ نُوْحٌ رَّبِّ

پڪڙيل. جيئن وٺي هلو ان مان رستا ويڪرا. چيو نوح اي منهنجا رب

اِنَّهُمْ عَصَوْنِيْ وَ اتَّبَعُوْا مَنْ لَّمْ يَزِدْهُ مَالُهٗ

انهن چيو نہ مڃيو منهنجو ۽ پُٺيان لڳا انهيءَ جي نہ وڌايو جنهن کي سندس مال

وَ وَلَدُهٗۤ اِلَّا خَسَارًا ﴿٢١﴾ وَ مَكَرُوْا مَكْرًا كُبَّارًا ﴿٢٢﴾ وَ قَالُوْا

۽ سندس اولاد سواءِ ڇيهي جي. ۽ انهن هلايو مَڪر وڏو. ۽ چيائون

لَا تَذَرُنَّ اٰلِهَتَكُمْ وَ لَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَّ لَا سُوَاعًا ۙ۬ وَّ لَا

هرگز نہ ڇڏجو پنهنجي خدائن کي ۽ نہ ڇڏجو وَدَّ ۽ نہ سُوَاعَ کي، ۽ نڪي

يَغُوْثَ وَ يَعُوْقَ وَ نَسْرًا ﴿٢٣﴾ وَ قَدْ اَضَلُّوْا كَثِيْرًا ۚ۬ وَ

يَغُوثَ ۽ يَعُوقَ ۽ نَسَر کي. ❷ ۽ انهن ئي ڀلايائون گهڻن کي، ۽ (اي الله)

لَا تَزِدِ الظّٰلِمِيْنَ اِلَّا ضَلٰلًا ﴿٢٤﴾ مِمَّا خَطِيْٓـٰٔتِهِمْ اُغْرِقُوْا

نہ وڌاءِ تون ظالمن کي مگر گمراهي ۾. پنهنجي گناهن جي ڪري ٻوڙيا ويا

فَاُدْخِلُوْا نَارًا ۙ۬ فَلَمْ يَجِدُوْا لَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَنْصَارًا ﴿٢٥﴾

پوءِ وڌا ويا باهہ ۾ ❸ پوءِ نہ لڌائون پنهنجي لاءِ الله کان سواءِ ٻيا مددگار.

وَ قَالَ نُوْحٌ رَّبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْاَرْضِ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ

۽ چيو نوح اي منهنجا پالينڌڙ نہ ڇڏ زمين تي ڪافرن جو

دَيَّارًا ﴿٢٦﴾ اِنَّكَ اِنْ تَذَرْهُمْ يُضِلُّوْا عِبَادَكَ وَ لَا يَلِدُوْٓا

ڪوئي جهڳو. يقينن تون جيڪڏهن ڇڏيندين ته گمراھ ڪندا تنهنجي ٻانهن کي ۽ نه ڄڻيندا

اِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ﴿٢٧﴾ رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ

مگر بدڪار منڪر. ❶ اي رب بخش مون کي ۽ منهنجي پيءُ ماءُ کي ۽ جيڪي آيا منهنجي گهر ۾

ع ٢ ٨ ١٠ مُؤْمِنًا وَّ لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنٰتِ ؕ وَ لَا تَزِدِ الظّٰلِمِيْنَ اِلَّا تَبَارًا ﴿٢٨﴾ ع

مومن ٿي ۽ سڀني مومنن ۽ مؤمنياڻين کي، ۽ رڳو وڌاءِ ظالمن کي تباهي ۾.

سُوْرَةُ الْجِنِّ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَمَانٍ وَّعِشْرُوْنَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورة الجن مڪي آهي ان ۾ اناويهه آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

قُلْ اُوْحِيَ اِلَيَّ اَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ

(اي نبي) چؤ وحي ڪيو ويو مون ڏانهن ته ٻُڌي ويو هڪ ٽولو ❷ جنن جو

فَقَالُوْٓا اِنَّا سَمِعْنَا قُرْاٰنًا عَجَبًا ﴿١﴾ يَّهْدِيْٓ اِلَى الرُّشْدِ

پوءِ چيائون بيشڪ اسان ٻڌوسون قرآن عجيب. جو وناٺي ٿو رستو سڌو

فَاٰمَنَّا بِهٖ ؕ وَ لَنْ نُّشْرِكَ بِرَبِّنَآ اَحَدًا ﴿٢﴾

پوءِ اسان ايمان آندو انهيءَ تي، ۽ هرگز نه شريڪ ڪنداسون پنهنجي رب سان ڪنهين کي.

وَّ اَنَّهٗ تَعٰلٰى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَّ لَا

۽ بيشڪ وڏو آهي شان اسان جي پالڻهار جو نه ڪيائين ڪا زال ❸ ۽ نڪي

وَلَدًا ﴿٣﴾ وَّ اَنَّهٗ كَانَ يَقُوْلُ سَفِيْهُنَا عَلَى اللّٰهِ شَطَطًا ﴿٤﴾

اولاد. ۽ هيءُ ته مڙهيندو آهي بي عقل اسان جو الله تي اجايون ڳالهيون.

وَّ اَنَّا ظَنَنَّآ اَنْ لَّنْ تَقُوْلَ الْاِنْسُ وَ الْجِنُّ عَلَى اللّٰهِ

۽ اسان پائيندا هئاسون ته ڪڏهن نه چوندو ڪوماڻهو يا جِنُ الله تي

كَذِبًا ۙ﴿۵﴾ وَّ اَنَّهٗ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْاِنْسِ يَعُوْذُوْنَ بِرِجَالٍ
ڪوڙ. ❶ ۽ هي تہ ڪيترائي مرد انسانن مان پناهہ وٺندا هئا ❷ مردن

مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوْهُمْ رَهَقًا ۙ﴿۶﴾ وَّ اَنَّهُمْ ظَنُّوْا كَمَا
جنن جي پوءِ وڌايائون انهن جي زيادتي ڪي. ۽ هي تہ انهن ماڻهن ڀانيو هو جيئن

ظَنَنْتُمْ اَنْ لَّنْ يَّبْعَثَ اللّٰهُ اَحَدًا ۙ﴿۷﴾ وَّ اَنَّا لَمَسْنَا
ڀانيو توهان تہ هرگز نہ اٿاريندو الله ڪنهن کي. ۽ هي تہ اسان ڇاچيوسون

السَّمَآءَ فَوَجَدْنٰهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيْدًا وَّ شُهُبًا ۙ﴿۸﴾ وَّ
آسمان کي پوءِ ڏٺوسون ان کي تہ ڀريو پيو هو چوڪيدارن ڏاڍن سان ۽ اماڙين سان. ۽

اَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ ؕ فَمَنْ يَّسْتَمِعِ الْاٰنَ
هي تہ اسان ويهندا هئاسون ان جي جاين تي ٻڌڻ لاءِ پوءِ جيڪو ڪن ڏئي ٿو هينئر

يَجِدْ لَهٗ شِهَابًا رَّصَدًا ۙ﴿۹﴾ وَّ اَنَّا لَا نَدْرِيْٓ اَ شَرٌّ
لهي ٿو پاڻ لاءِ اماڙي تيار تيل، ۽ هي تہ اسان نہ پيا ڄاڻون تہ برائي

اُرِيْدَ بِمَنْ فِي الْاَرْضِ اَمْ اَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ۙ﴿۱۰﴾
رٿي ويئي آهي زمين وارن سان يا گهريو آهي انهن لاءِ سندن پالڻهار ڀلائي ڪي.

وَّ اَنَّا مِنَّا الصّٰلِحُوْنَ وَ مِنَّا دُوْنَ ذٰلِكَ ؕ كُنَّا
۽ هي تہ ڪي اسان مان ڀلارا آهن ۽ ڪي اسان مان ٻي طرح، هئاسون

طَرَآئِقَ قِدَدًا ۙ﴿۱۱﴾ وَّ اَنَّا ظَنَنَّآ اَنْ لَّنْ نُّعْجِزَ
ٽولا جدا خيالن وارا. ۽ اسان سمجهيوسون تہ هرگز نہ ٿڪائي سگهنداسون

اللّٰهَ فِي الْاَرْضِ وَ لَنْ نُّعْجِزَهٗ هَرَبًا ۙ﴿۱۲﴾ وَّ اَنَّا لَمَّا
الله کي زمين ۾ ۽ نڪي ٿڪائينداسون ان کي ڀڄي ڪري. ۽ اسان جڏهن

سَمِعْنَا الْهُدٰٓى اٰمَنَّا بِهٖ ؕ فَمَنْ يُّؤْمِنْ بِرَبِّهٖ
ٻڌوسون قرآن تہ ايمان آندوسون ان تي، پوءِ جيڪو پروسو ڪندو پنهنجي رب تي

فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَّ لَا رَهَقًا ﴿١٣﴾ وَّ اَنَّا مِنَّا

سو نه ڊڄندو ڪنهن نقصان کان ۽ نڪي زيادتي کان. ۽ اسان مان ڪجهه

الْمُسْلِمُوْنَ وَ مِنَّا الْقٰسِطُوْنَ ؕ فَمَنْ اَسْلَمَ فَاُولٰٓئِكَ تَحَرَّوْا

فرمانبردار آهن ۽ ڪجهه بي انصاف، پوءِ جن اسلام آندو تن انهن ڳولي ورتو

رَشَدًا ﴿١٤﴾ وَ اَمَّا الْقٰسِطُوْنَ فَكَانُوْا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾ وَّ اَنْ

سڌو رستو. ۽ باقي بي انصاف سي ٿيندا دوزخ لاءِ ڪاٺيون. ۽ هي ته

لَّوِ اسْتَقَامُوْا عَلَى الطَّرِيْقَةِ لَاَسْقَيْنٰهُمْ مَّآءً غَدَقًا ﴿١٦﴾

جيڪڏهن سڌا هلن ها راهه تي ته پياريون ها انهن کي پاڻي جام.

لِّنَفْتِنَهُمْ فِيْهِ ؕ وَ مَنْ يُّعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهٖ يَسْلُكْهُ

جيئن آزمايون انهن کي ان ۾ ❶ ۽ جيڪو منهن موڙيندو رب جي قرآن کان ته موڪليندو ان کي

عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾ وَّ اَنَّ الْمَسٰجِدَ لِلّٰهِ فَلَا تَدْعُوْا مَعَ

عذاب چڙهندڙ ۾. ۽ هي ته بيشڪ سجدي جون جايون الله لاءِ آهن پوءِ نه سڏيو گڏ

اللّٰهِ اَحَدًا ﴿١٨﴾ وَّ اَنَّهٗ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللّٰهِ يَدْعُوْهُ كَادُوْا يَكُوْنُوْنَ

الله سان ڪنهن کي. ۽ هي ته جڏهن بيهي ٻانهو الله جو سڏي پيو ان کي ته اهي (ڪافر) هئا

عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾ ع قُلْ اِنَّمَآ اَدْعُوْا رَبِّيْ وَلَآ اُشْرِكُ

ع ١ ١٩ ١١

مٿس انبوهه ڪرڻ وارا. (اي رسول) چؤ ته آءٌ رڳو سڏيان ٿو پنهنجي پروردگار کي ۽ نه شريڪ ڪندس

بِهٖٓ اَحَدًا ﴿٢٠﴾ قُلْ اِنِّيْ لَآ اَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَّ لَا رَشَدًا ﴿٢١﴾

ان سان ڪنهن کي. چؤ (اي رسول) بيشڪ آءٌ نه ٿو اختيار رکان اوهان لاءِ گمراهي جو ۽ نڪي هدايت جو.

قُلْ اِنِّيْ لَنْ يُّجِيْرَنِيْ مِنَ اللّٰهِ اَحَدٌ ۙ وَّلَنْ اَجِدَ مِنْ دُوْنِهٖ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾

چؤ هرگز نه بچائيندو مون کي الله کان ڪوئي، ۽ نه ته لهان ان کان سواءِ ڪوئي بچاءُ.

اِلَّا بَلٰغًا مِّنَ اللّٰهِ وَ رِسٰلٰتِهٖ ؕ وَ مَنْ يَّعْصِ اللّٰهَ وَ

مگر خبر پهچائڻ الله جي طرفان ۽ پيغام ان جا ❷ ۽ جيڪو بي فرماني ڪندو الله جي ۽

رَسُوْلَهٗ فَاِنَّ لَهٗ نَارَ جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ﴿٢٣﴾

سندس رسول جي پوءِ بلاشڪ ان لاءِ آهي باهه دوزخ جي رهندا ان ۾ سدائين.

حَتّٰٓى اِذَا رَاَوْا مَا يُوْعَدُوْنَ فَسَيَعْلَمُوْنَ مَنْ

نيٺ جڏهن ڏسندا ان کي جيڪو ساڻن وعدو ڪجي ٿو تڏهن سگهو ڄاڻندا ته ڪنهن جا

اَضْعَفُ نَاصِرًا وَّاَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾ قُلْ اِنْ اَدْرِيْٓ اَقَرِيْبٌ

زياده ڪمزور آهن مددگار ۽ تمام گهٽ ڳاڻاٽي ۾. چؤ مان نه ٿو ڄاڻان ته ڇا ويجهو آهي

مَّا تُوْعَدُوْنَ اَمْ يَجْعَلُ لَهٗ رَبِّيْٓ اَمَدًا ﴿٢٥﴾ عٰلِمُ الْغَيْبِ

توهان سان ڪيل وعدو يا ڪري ٿو ان لاءِ منهنجو رب ڪا دير. اهو ڳجهه ڄاڻندڙ آهي

فَلَا يُظْهِرُ عَلٰى غَيْبِهٖٓ اَحَدًا ﴿٢٦﴾ اِلَّا مَنِ ارْتَضٰى مِنْ رَّسُوْلٍ

پوءِ نه ٿو واقف ڪري پنهنجي غيب تي ڪنهين کي. مگر چوندي جنهن رسول کي ❶

فَاِنَّهٗ يَسْلُكُ مِنْۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهٖ رَصَدًا ﴿٢٧﴾

پوءِ اهو هلائي ٿو ان جي اڳيان ۽ ان جي پويان پهري کي. ❷

لِّيَعْلَمَ اَنْ قَدْ اَبْلَغُوْا رِسٰلٰتِ رَبِّهِمْ وَ

جيئن ظاهر ڪري ته انهن پهچايا پيغام پنهنجي پروردگار جا ۽

اَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَاَحْصٰى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾ ع

گهيرو ڪيائين ان تي جا انهن وٽ آهي ۽ ڳڻيائين هر شيءِ جو عدد.

ع ٢ ٩ ١٢

سُوْرَةُ الْمُزَّمِّلِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ عِشْرُوْنَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورة المزمل مڪي آهي ان ۾ ويهه آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

يٰٓاَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ ﴿١﴾ قُمِ الَّيْلَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٢﴾ نِّصْفَهٗٓ اَوِ انْقُصْ

اي ساٿي ٻڌائيندڙ ❸ بيهه ساري رات مگر ڪجهه گهٽ ❹ اڌ ان جو يا گهٽاءِ

اي چادر ويڙهڻ وارا

مِنۡهُ قَلِيۡلًا ﴿۳﴾ لا اَوۡ زِدۡ عَلَيۡهِ وَ رَتِّلِ الۡقُرۡاٰنَ تَرۡتِيۡلًا ﴿۴﴾ ط اِنَّا

ان مان تورو، يا وڌاءِ انهيءَ تي ۽ تمام ناهي پڙهه قرآن سمجهڻ لاءِ. ❶ بيشڪ اسان

سَنُلۡقِيۡ عَلَيۡكَ قَوۡلًا ثَقِيۡلًا ﴿۵﴾ اِنَّ نَاشِئَةَ الَّيۡلِ هِيَ

ترت رکنداسون توتي ڪلام ڳرو. بيشڪ اٿڻ رات جو اهو آهي

اَشَدُّ وَطۡاً وَّ اَقۡوَمُ قِيۡلًا ﴿۶﴾ ط اِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبۡحًا

سخت لتاڙڻ ۾ ۽ تمام پڪو آهي پُرجهڻ لاءِ. يقينن تو لاءِ آهي ڏينهن ۾ ڌنڌو

طَوِيۡلًا ﴿۷﴾ ط وَ اذۡكُرِ اسۡمَ رَبِّكَ وَ تَبَتَّلۡ اِلَيۡهِ تَبۡتِيۡلًا ﴿۸﴾ ط

گهڻو. ۽ ياد ڪر نالو پنهنجي رب جو ۽ تي پؤ انهيءَ جو. ٻين کي ڪاٽي.

رَبُّ الۡمَشۡرِقِ وَ الۡمَغۡرِبِ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاتَّخِذۡهُ

اهو آهي پالينڌڙ اوڀر ۽ اولهه جو ناهي ڪو مالڪ ان کان سواءِ پوءِ وٺ ان کي

وَكِيۡلًا ﴿۹﴾ وَ اصۡبِرۡ عَلٰى مَا يَقُوۡلُوۡنَ وَ اهۡجُرۡهُمۡ

ڪارساز ڪري. ۽ صبر ڪر ان تي جيڪي چون ٿا (ڪافر) ۽ پري ٿيءُ انهن کان

هَجۡرًا جَمِيۡلًا ﴿۱۰﴾ وَ ذَرۡنِيۡ وَ الۡمُكَذِّبِيۡنَ اُولِي النَّعۡمَةِ وَ

پري ٿيڻ چڱي طرح. ۽ ڇڏ مون کي ۽ ڪوڙي ڪندڙن دولت وارن کي ❷ ۽

مَهِّلۡهُمۡ قَلِيۡلًا ﴿۱۱﴾ اِنَّ لَدَيۡنَاۤ اَنۡكَالًا وَّ جَحِيۡمًا ﴿۱۲﴾ لا وَّ طَعَامًا

دير ڏي انهن کي تورڙي. يقينن اسان وٽ آهن هٿڪڙيون ۽ پڙڪندڙ باهه، ۽ کاڌو

ذَا غُصَّةٍ وَّ عَذَابًا اَلِيۡمًا ﴿۱۳﴾ ق يَوۡمَ تَرۡجُفُ الۡاَرۡضُ وَ

نڙيءَ ۾ اٽڪڻ وارو ۽ عذاب دردناڪ. جنهن ڏينهن ڏڏندي زمين ۽ (ڌڪندا)

الۡجِبَالُ وَ كَانَتِ الۡجِبَالُ كَثِيۡبًا مَّهِيۡلًا ﴿۱۴﴾ اِنَّاۤ اَرۡسَلۡنَاۤ

جبل ۽ ٿي پوندا پهاڙ واريءَ جا ڍڳا ڍٽل. بيشڪ اسان موڪليوسون

اِلَيۡكُمۡ رَسُوۡلًا ﴿۱۵﴾ لا شَاهِدًا عَلَيۡكُمۡ كَمَاۤ اَرۡسَلۡنَاۤ اِلٰى فِرۡعَوۡنَ

توهان ڏي رسول کي، ❸ رهبر ڪري توهان تي جيئن موڪليوسون فرعون ڏانهن

رَسُوْلًا ﴿۱۵﴾ فَعَصٰى فِرْعَوْنُ الرَّسُوْلَ فَاَخَذْنٰهُ اَخْذًا

رسول کي. پوءِ نافرماني ڪئي فرعون رسول جي پوءِ پڪڙيوسون ان کي پڪڙڻ

وَّبِيْلًا ﴿۱۶﴾ فَكَيْفَ تَتَّقُوْنَ اِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَّجْعَلُ الْوِلْدَانَ

سخت. ❶ پوءِ ڪيئن بچندؤ جي نہ مڃيندؤ تنهن ڏينهن کان جو ڪندو ٻارڙن کي

شِيْبَا ﴿۱۷﴾ ۨ اِلسَّمَآءُ مُنْفَطِرٌۢ بِهٖ ؕ كَانَ وَعْدُهٗ مَفْعُوْلًا ﴿۱۸﴾ اِنَّ

ٻُڍو. ❷ آسمان ڦاٽڻو آهي ان ۾ آهي وعدو ان جو پورو ٿيڻو. بيشڪ

هٰذِهٖ تَذْكِرَةٌ ۚ فَمَنْ شَآءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّهٖ سَبِيْلًا ﴿۱۹﴾ ع اِنَّ

هيءَ نصيحت آهي، پوءِ جيڪو گهري تہ وٺي پنهنجي رب ڏانهن رستو. برابر

رَبَّكَ يَعْلَمُ اَنَّكَ تَقُوْمُ اَدْنٰى مِنْ ثُلُثَيِ الَّيْلِ وَ

تنهنجو پالڻهار ڄاڻي ٿو تہ تون بيهندو آهين قريب ٻہ ٽهايون رات جون ۽

نِصْفَهٗ وَ ثُلُثَهٗ وَ طَآئِفَةٌ مِّنَ الَّذِيْنَ مَعَكَ ؕ

اڌ ان جو ۽ ٽهائي ان جي ❸ ۽ هڪ جماعت انهن مان جيڪي ساٿ ڏيندڙ آهن توسان،

وَ اللّٰهُ يُقَدِّرُ الَّيْلَ وَ النَّهَارَ ؕ عَلِمَ اَنْ لَّنْ تُحْصُوْهُ

۽ الله ماپي ٿو رات کي ۽ ڏينهن کي، ❹ ان ڄاتو آهي تہ اوهان هرگز نہ پورو ڪندؤ ان کي

فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوْا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْاٰنِ ؕ عَلِمَ

پوءِ معاف ڪيائين توهان کي پوءِ پڙهو جيڪي ٿي سگهي قرآن مان، ان ڄاتو

اَنْ سَيَكُوْنُ مِنْكُمْ مَّرْضٰى ۙ وَ اٰخَرُوْنَ يَضْرِبُوْنَ فِى الْاَرْضِ

تہ اجهو ٿيندا توهان مان ڪي بيمار ۽ ڪي ٻيا سفر ڪندا ملڪ ۾

يَبْتَغُوْنَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ ۙ وَ اٰخَرُوْنَ يُقَاتِلُوْنَ فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۖ ز

تلاش ڪندا الله جو فضل ۽ ٻيا لڙائي ڪندا راهہ الله جي ۾،

فَاقْرَءُوْا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۙ وَ اَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَ اٰتُوا الزَّكٰوةَ

پوءِ پڙهو جيڪي ٿي سگهي انهيءَ مان ۽ پڙهندا رهو نماز ۽ ڏيو زڪوات

وَ اَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًاؕ وَ مَا تُقَدِّمُوْا لِاَنْفُسِكُمْ
۽ قرض ڏيو الله کي قرض چڱو. ۽ جيڪو اڳتي موڪليندؤ پنهنجي لاءِ

مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوْهُ عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرًا وَّ اَعْظَمَ
ڪو چڱو ڪم تہ لهندؤ ان کي الله وٽ وڌيڪ ڀلو ۽ وڏي

اَجْرًاؕ وَ اسْتَغْفِرُوا اللّٰهَؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٠﴾
اجر وارو ۽ معافي گهرو الله کان. بيشڪ الله بخشيندڙ مهربان آهي.

سُوْرَةُ الْمُدَّثِّرِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ سِتٌّ وَّخَمْسُوْنَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورة المُدَّثِّر مڪي آهي ۽ اها ڇاونجاهہ آيتون ۽ ہہ رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

يٰۤاَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَاَنْذِرْ ﴿٢﴾ وَ رَبَّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾ وَ
اي چادر ويڙهيندڙ (1) اُٿ پوءِ ڏيجار. ۽ پنهنجي پاليندڙ جي پوءِ وڏائي بڌاءِ. (2) ۽

ثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾ وَ الرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴿٥﴾ وَ لَا تَمْنُنْ
ڪپڙا پنهنجا پاڪ رک. ۽ نجاست کي پوءِ پري ڪر. (3) ۽ نہ ڪر احسان ٿورو

تَسْتَكْثِرُ ﴿٦﴾ وَ لِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾ فَاِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُوْرِ ﴿٨﴾
جو گهڻو ڪري وٺين. (4) ۽ پنهنجي رب لاءِ پوءِ صبر ڪر. پوءِ جڏهن ڦوڪيو ويندو نفير ۾. (5)

فَذٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَّوْمٌ عَسِيْرٌ ﴿٩﴾ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ غَيْرُ يَسِيْرٍ ﴿١٠﴾
پوءِ اهو ان ڏينهن وقت ڏکيو ٿيندو. ڪافرن تي نہ سولو.

ذَرْنِيْ وَ مَنْ خَلَقْتُ وَحِيْدًا ﴿١١﴾ وَّ جَعَلْتُ لَهٗ مَالًا
(اي نبي) ڇڏ مون کي ۽ جنهن کي پيدا ڪيم اڪيلو. ۽ ڪيم ان لاءِ مال

مَّمْدُوْدًا ﴿١٢﴾ وَّ بَنِيْنَ شُهُوْدًا ﴿١٣﴾ وَّ مَهَّدْتُّ لَهٗ تَمْهِيْدًا ﴿١٤﴾ ثُمَّ
گهڻو. (6) ۽ پُٽ ڪچهريدار. ۽ وڌايم ان کي پوري طرح. وري

يَطْمَعُ اَنْ اَزِيْدَ ﴿١٥﴾ كَلَّا ۭ اِنَّهٗ كَانَ لِاٰيٰتِنَا

اهو لالچ ٿو ڪري ته اجا ڏيانس، ائين نہ ٿيندو، بلاشڪ اهو آهي اسان جي آيتن سان

عَنِيْدًا ﴿١٦﴾ سَاُرْهِقُهٗ صَعُوْدًا ﴿١٧﴾ اِنَّهٗ فَكَّرَ وَ قَدَّرَ ﴿١٨﴾

1 ضد ڪندڙ. اجهو چاڙهيندس ان کي ايپي جبل تي. انهيءَ سوچ ڪئي ۽ ڳالهه ناهي،

فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿١٩﴾ ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿٢٠﴾ ثُمَّ

پوءِ مار پَويس ڪيئن ڳالهه ناهيائين، پوءِ مار پويس ڪيئن ڳالهه ناهيائين، وري

نَظَرَ ﴿٢١﴾ ثُمَّ عَبَسَ وَ بَسَرَ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ اَدْبَرَ وَ اسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾

ڏٺائين، پوءِ گهُنڊ وڌائين ۽ بوٿ بچڙو ڪيائين، پوءِ پنيرو ٿيو ۽ آڪڙ ڪيائين،

فَقَالَ اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ يُّؤْثَرُ ﴿٢٤﴾ اِنْ هٰذَآ اِلَّا قَوْلُ

پوءِ چيائين هي (قرآن) رڳو جادو آهي جو هليو ٿو اچي، ناهي اهو (قرآن) مگر بول

الْبَشَرِ ﴿٢٥﴾ سَاُصْلِيْهِ سَقَرَ ﴿٢٦﴾ وَ مَآ اَدْرٰىكَ مَا سَقَرُ ﴿٢٧﴾

ماڻهو جو. اجهو آڻي وجهندس ان کي دوزخ ۾، ۽ ڇا خبر توکي ڇاهي دوزخ.

لَا تُبْقِيْ وَ لَا تَذَرُ ﴿٢٨﴾ لَوَّاحَةٌ لِّلْبَشَرِ ﴿٢٩﴾ عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿٣٠﴾

2 اهو نہ ٿو بچائي ۽ نڪي ڇڏي ٿو. لوساٽيندڙ آهي ماڻهوءَ کي. ان تي اُڻويهه ڄڻا آهن.

وَ مَا جَعَلْنَآ اَصْحٰبَ النَّارِ اِلَّا مَلٰٓئِكَةً ۠ وَّ مَا جَعَلْنَا

۽ رڳو مقرر ڪياسون سنڀاليندڙ باهه جا ملائڪ ۽ نہ ڪيو اٿئون

عِدَّتَهُمْ اِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۙ لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا

ڳاڻاٽو انهن جو مگر پرکا منڪرن لاءِ جيئن پڪ ڪن اهي جن کي مليو

الْكِتٰبَ وَ يَزْدَادَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِيْمَانًا وَّ لَا يَرْتَابَ الَّذِيْنَ

ڪتاب ۽ جيئن وڌي ايمان وارن جو ايمان ۽ نہ شڪ ۾ پون اُهي

اُوْتُوا الْكِتٰبَ وَ الْمُؤْمِنُوْنَ ۙ وَ لِيَقُوْلَ الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ

جن کي ڏنو ويو ڪتاب ۽ مسلمان ۽ جيئن چون اُهي جن جي دلين ۾

مَّرَضٌ وَّ الْكٰفِرُوْنَ مَاذَآ اَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًاؕ كَذٰلِكَ
مرض آهي ۽ ڪافر ته ڇا ارادو ڪيو الله انهيءَ بيان مان؟ (١) اهڙي طرح

يُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ يَّشَآءُ وَ يَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُؕ وَ
گمراهه ڪري ٿو الله جنهن کي چاهي ۽ هدايت ڪري ٿو جنهن کي چاهي، ۽

مَا يَعْلَمُ جُنُوْدَ رَبِّكَ اِلَّا هُوَؕ وَ مَا هِيَ اِلَّا
نه ٿو ڄاڻي ڪو به لشڪرَ تنهنجي رب جا مگر اهو پاڻ، ۽ ناهي اها مگر

ذِكْرٰى لِلْبَشَرِ ﴿۳۱﴾ؒ كَلَّا وَ الْقَمَرِ ﴿۳۲﴾ۙ وَ الَّيْلِ اِذْ اَدْبَرَ ﴿۳۳﴾ۙ
نصيحت انسانن لاءِ. خبردار! قسم چنڊ جو، قسم رات جو جڏهن پٺيري ٿئي،

وَ الصُّبْحِ اِذَآ اَسْفَرَ ﴿۳۴﴾ۙ اِنَّهَا لَاِحْدَى الْكُبَرِ ﴿۳۵﴾ۙ
قسم صبح جو جڏهن چٽو ٿئي، بيشڪ اها باهه هڪ وڏي ڳالهه آهي،

نَذِيْرًا لِّلْبَشَرِ ﴿۳۶﴾ۙ لِمَنْ شَآءَ مِنْكُمْ اَنْ يَّتَقَدَّمَ اَوْ
ڊيڄاريندڙ آهي ماڻهو کي، (٢) جيڪو گهري توهان مان ته اڳتي وڌي يا

يَتَاَخَّرَ ﴿۳۷﴾ؕ كُلُّ نَفْسٍۭ بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةٌ ﴿۳۸﴾ۙ اِلَّآ اَصْحٰبَ الْيَمِيْنِ ﴿۳۹﴾ؕ
پوئتي رهي. هر نفس پنهنجي ڪردار ۾ ڦاٿل آهي، (٣) مگر ساڄي پاسي وارا.

فِيْ جَنّٰتٍ ﻗﻒ يَتَسَآءَلُوْنَ ﴿۴۰﴾ۙ عَنِ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿۴۱﴾ۙ مَا سَلَكَكُمْ
باغن ۾ هوندا، سوال پڇندا، ڏوهارين کان، ڪهڙي شيءِ وڌو توهان کي

فِيْ سَقَرَ ﴿۴۲﴾ قَالُوْا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّيْنَ ﴿۴۳﴾ۙ وَ لَمْ نَكُ نُطْعِمُ
دوزخ ۾. چوندا نه هئاسون نماز پڙهندڙ، ۽ نڪي کاڌو ڏيندا هئاسون

الْمِسْكِيْنَ ﴿۴۴﴾ۙ وَ كُنَّا نَخُوْضُ مَعَ الْخَآئِضِيْنَ ﴿۴۵﴾ۙ وَ كُنَّا نُكَذِّبُ
فقير کي، ۽ بَڪَ ڪندا هئاسون گڏ بڪواس ڪندڙن سان، ۽ ڪوڙو پائيندا هئاسون

بِيَوْمِ الدِّيْنِ ﴿۴۶﴾ۙ حَتّٰۤى اَتٰىنَا الْيَقِيْنُ ﴿۴۷﴾ؕ فَمَا تَنْفَعُهُمْ
قيامت جي ڏينهن کي، نيٺ آيو اسان وٽ موت. پوءِ نه نفعو ڏيندي انهن کي

ع ١ / ٣١ / ١٥
ربع ٦ - عند المتأخرين ١٢

شَفَاعَةُ الشّٰفِعِيْنَ ﴿۴۸﴾ؕ فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِيْنَ ﴿۴۹﴾ۙ

پارت سفارش ڪندڙن جي. ❶ پوءِ ڇا ٿيو اُٿن جو نصيحت کان منهن ٿا موڙين،

كَاَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنْفِرَةٌ ﴿۵۰﴾ۙ فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿۵۱﴾ؕ بَلْ

ڄڻ ته اهي گڏهه ٿهندڙ آهن. جو ڀڳا شينهن کان. ٻ

يُرِيْدُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ اَنْ يُّؤْتٰى صُحُفًا مُّنَشَّرَةً ﴿۵۲﴾ۙ

گهري ٿو هر شخص انهن مان ته ڪيس ڏنو وڃي ڪتاب کليل، ❷

كَلَّا ؕ بَلْ لَّا يَخَافُوْنَ الْاٰخِرَةَ ﴿۵۳﴾ؕ كَلَّاۤ اِنَّهٗ تَذْكِرَةٌ ﴿۵۴﴾ۚ

ائين نه ٿيندو، پر اهي نه ٿا ڊڄن آخرت کان. خبردار! اهو قرآن نصيحت آهي.

فَمَنْ شَآءَ ذَكَرَهٗ ﴿۵۵﴾ؕ وَ مَا يَذْكُرُوْنَ اِلَّاۤ اَنْ

پوءِ جيڪو گهري ياد رکي ان کي. ٻ نه ياد رکندا مگر جي

يَّشَآءَ اللّٰهُ ؕ هُوَ اَهْلُ التَّقْوٰى وَ اَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴿۵۶﴾ؑ

گهري الله، اهوئي آهي جنهن کان ڊڄُ ڪجي ٻ اهوئي بخشڻ وارو آهي. ❸

سُوْرَةُ الْقِيٰمَةِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اَرْبَعُوْنَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت قيامت مڪي آهي ٻ اها چاليهه آيتون ٻ ٻه رڪوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

لَاۤ اُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ ﴿۱﴾ۙ وَ لَاۤ اُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿۲﴾ؕ اَ

قسم ٿو کڻان ڏينهن قيامت جو، ٻ قسم ٿو کڻان نفس ملامت ڪندڙ جو. ❹ ڇا

يَحْسَبُ الْاِنْسَانُ اَ لَّنْ نَّجْمَعَ عِظَامَهٗ ﴿۳﴾ؕ بَلٰى قٰدِرِيْنَ

ڀانئي ٿو انسان ته هرگز نه گڏ ڪنداسون هڏا ان جا. هائو سگهه رکندڙ آهيون

عَلٰۤى اَنْ نُّسَوِّيَ بَنَانَهٗ ﴿۴﴾ بَلْ يُرِيْدُ الْاِنْسَانُ لِيَفْجُرَ

هن تي جو ناهيون ڏوڏڙيون ان جون. پر ارادو ڪري ٿو انسان ته گناهه ڪندو رهي

اَمَامَهٗ ۚ﴿۵﴾ يَسْـَٔلُ اَيَّانَ يَوْمُ الْقِيٰمَةِ ؕ﴿۶﴾ فَاِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ۙ﴿۷﴾

اڳتي. پڇا توڪري تہ ڪڏھن تيندي قيامت. ❶ پوءِ جڏھن اکيون ٽڙي وينديون،

وَ خَسَفَ الْقَمَرُ ۙ﴿۸﴾ وَ جُمِعَ الشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ ۙ﴿۹﴾ يَقُوْلُ الْاِنْسَانُ

۽ ونبو چنڊ. ۽ گڏبو سج ۽ چنڊ، چوندو ماڻھو

يَوْمَئِذٍ اَيْنَ الْمَفَرُّ ۚ﴿۱۰﴾ كَلَّا لَا وَزَرَ ؕ﴿۱۱﴾ اِلٰى رَبِّكَ

تنھن ڏينھن ڪيڏانھن ڀڄجي!! خبردار! ڪانھي جاءِ پناھ جي. تنھنجي رب ڏانھن

يَوْمَئِذِ ۣ الْمُسْتَقَرُّ ؕ﴿۱۲﴾ يُنَبَّؤُا الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍۭ بِمَا قَدَّمَ

ان ڏينھن آھي جاءِ قرار جي. ٻڌايو ويندو ماڻھوءَ کي ان ڏينھن جيڪي اڳي موڪليائين

وَ اَخَّرَ ؕ﴿۱۳﴾ بَلِ الْاِنْسَانُ عَلٰى نَفْسِهٖ بَصِيْرَةٌ ۙ﴿۱۴﴾ وَّلَوْ اَلْقٰى

۽ رھائي آيو. بلڪ ھوندو انسان پاڻ تي شاھد، ❷ توڙي جو ٻڌائي

مَعَاذِيْرَهٗ ؕ﴿۱۵﴾ لَا تُحَرِّكْ بِهٖ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهٖ ؕ﴿۱۶﴾ اِنَّ

پنھنجا لاچار. نہ چورِ انھيءَ سان زبان پنھنجي جيئن تڪڙو ونين ان کي. ❸ بيشڪ

عَلَيْنَا جَمْعَهٗ وَ قُرْاٰنَهٗ ۚ﴿۱۷﴾ ۖ فَاِذَا قَرَاْنٰهُ فَاتَّبِعْ

اسان تي آھي گڏ ڪرڻ ان جو ۽ پڙھڻ ان جو. پوءِ جڏھن اسان پڙھون ان کي تہ ھل

قُرْاٰنَهٗ ۚ﴿۱۸﴾ ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهٗ ؕ﴿۱۹﴾ كَلَّا بَلْ تُحِبُّوْنَ

ان جي پڙھڻ تي، پوءِ بيشڪ اسان تي آھي ٻڌائڻ ان جو. خبردار! پر چاھيو ٿا توھان

الْعَاجِلَةَ ۙ﴿۲۰﴾ وَ تَذَرُوْنَ الْاٰخِرَةَ ؕ﴿۲۱﴾ وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ۙ﴿۲۲﴾

تڪڙي شيءِ کي، ۽ ڇڏيو ٿا دير اچڻ واري کي. ڪي منھن ان ڏينھن تازا ھوندا،

اِلٰى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ۚ﴿۲۳﴾ وَ وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍۭ بَاسِرَةٌ ۙ﴿۲۴﴾ تَظُنُّ اَنْ

پنھنجي پالڻھار ڏي ڏسندڙ ھوندا. ۽ ڪي منھن ان ڏينھن بڇڙا ھوندا، ڀائيندا تہ

يُّفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ؕ﴿۲۵﴾ كَلَّآ اِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ۙ﴿۲۶﴾ وَ

ڪئي ويندي ساڻن ڪمر توڙ حالت. خبردار! جڏھن پھچندو ساھ نڙيءَ تي، ۽

قِيۡلَ مَنۡ ٚ رَاقٍ ﴿ۙ۲۷﴾ وَّ ظَنَّ اَنَّهُ الۡفِرَاقُ ﴿ۙ۲۸﴾ وَ الۡتَفَّتِ

پڇيو ويندو ڪو آهي جهاڙ وارو، ۽ اهو يائيندو اها جدائي آهي، ۽ ملي ويندي

السَّاقُ بِالسَّاقِ ﴿ۙ۲۹﴾ اِلٰى رَبِّكَ يَوۡمَئِذِ ۣالۡمَسَاقُ ﴿ؕ۳۰﴾ فَلَا صَدَّقَ ع ١ ١٧

پني پنيءَ سان. طرف پالڻهار جي ان ڏينهن هلڻو آهي. پوءِ نہ مڃوتي ڪيائين

وَ لَا صَلّٰى ﴿ۙ۳۱﴾ وَ لٰكِنۡ كَذَّبَ وَ تَوَلّٰى ﴿ۙ۳۲﴾ ثُمَّ ذَهَبَ

۽ نڪي نماز پڙهيائين. پر ڪوڙو ڪيائين ۽ منهن موڙيائين. پوءِ هليو

اِلٰٓى اَهۡلِهٖ يَتَمَطّٰى ﴿ؕ۳۳﴾ اَوۡلٰى لَكَ فَاَوۡلٰى ﴿ۙ۳۴﴾ ثُمَّ اَوۡلٰى لَكَ فَاَوۡلٰى ﴿ؕ۳۵﴾

پنهنجي گهر سِينڌجي. تباهي تو لاءِ پوءِ تباهي، وري تباهي تو لاءِ پوءِ تباهي. ❶

اَ يَحۡسَبُ الۡاِنۡسَانُ اَنۡ يُّتۡرَكَ سُدًى ﴿ؕ۳۶﴾ اَ لَمۡ يَكُ نُطۡفَةً

ڇا يانئي ٿو انسان تہ ڇڏيو ويندو ڇڙواڳ. ڇا نہ هو ڦڙو

مِّنۡ مَّنِيٍّ يُّمۡنٰى ﴿ۙ۳۷﴾ ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ

جوين جو اُڇليو ويو اهو. وري ٿيو رت جو ڊِگ پوءِ ان کي خلقيائين

فَسَوّٰى ﴿ۙ۳۸﴾ فَجَعَلَ مِنۡهُ الزَّوۡجَيۡنِ الذَّكَرَ وَ الۡاُنۡثٰى ﴿ؕ۳۹﴾

پوءِ سنيئن لڳين ٺاهيائين. پوءِ ڪيائين ان مان ٻہ جنسون نر ۽ مادي.

اَ لَيۡسَ ذٰلِكَ بِقٰدِرٍ عَلٰٓى اَنۡ يُّحۡیِۧ الۡمَوۡتٰى ﴿۴۰﴾ ع ٢ ١٠ ١٨

ڇا ناهي اهو سگهه رکندڙ هن تي جو جيئرو ڪري مئلن کي.

سُوۡرَةُ الدَّهۡرِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اِحۡدٰى وَثَلٰثُوۡنَ اٰيَةً وَّفِيۡهَا رُكُوۡعَانِ

سورت دهر مڪي آهي ۽ اها ايڪٽيهہ آيتون ۽ ٻہ رڪوع آهي

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

هَلۡ اَتٰى عَلَى الۡاِنۡسَانِ حِيۡنٌ مِّنَ الدَّهۡرِ لَمۡ يَكُنۡ شَيۡـًٔا مَّذۡكُوۡرًا ﴿۱﴾

بيشڪ گذريو انسان تي اهڙو دور زماني جو ❷ نہ هئو ڪا شيءِ پچار ڪيل.

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ ۖ نَّبْتَلِيهِ

اسان ئي پيدا ڪيو انسان کي ٽيپي گڏايل مان ① تہ آزمايون ان کي

فَجَعَلْنٰهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٢﴾ إِنَّا هَدَيْنٰهُ السَّبِيلَ

پوءِ ڪيوسون ان کي ٻڌندڙ ڏسندڙ. بيشڪ اسان ڏيکاريو انهي کي رستو

إِمَّا شَاكِرًا وَّإِمَّا كَفُورًا ﴿٣﴾ إِنَّآ أَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِينَ

پوءِ اهو شڪر ڪندڙ هجي يا ڪفر ڪندڙ. ② بيشڪ اسان تيار ڪيا آهن ڪافرن لاءِ

سَلٰسِلَا۟ وَأَغْلٰلًا وَّسَعِيرًا ﴿٤﴾ إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ

زنجير ۽ ڳٽ ۽ برندڙ باهہ. يقينن ڀلا ماڻهو پيئندا اهڙي پيالي مان آهي

مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿٥﴾ عَيْنًا يَّشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللّٰهِ يُفَجِّرُونَهَا

ملايل جنهن ۾ ڪافور. اهو چشمو جو پيئندا اتان الله جا ٻانها وهائيندا ان مان

تَفْجِيرًا ﴿٦﴾ يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ

واهيون. ③ جيڪي پوري ڪندا آهن باس ۽ ڊڄندا آهن ان ڏينهن کان جنهن جو شر

مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾ وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلٰى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَّيَتِيمًا وَّ

پکڙجي ويندو. ۽ کارائن ٿا کاڌو ان جي محبت ۾ فقير ۽ ڇوري ٻار ۽

أَسِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللّٰهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَآءً

قيدي کي. ④ رڳو کارايون ٿا توهان کي الله خاطر نہ ٿا گهرون توهان کان عوض

وَّلَا شُكُورًا ﴿٩﴾ إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا

۽ نکي شڪريو. بيشڪ اسان خوف ٿا ڪريون پنهنجي رب جو ڏينهن ٺيوڙيءَ

قَمْطَرِيرًا ﴿١٠﴾ فَوَقٰهُمُ اللّٰهُ شَرَّ ذٰلِكَ الْيَوْمِ وَلَقّٰهُمْ

سختيءَ واري کان. پوءِ بچايو انهن کي الله برائي ان ڏينهن جي کان ۽ رسايائين انهن کي

نَضْرَةً وَّسُرُورًا ﴿١١﴾ وَجَزٰهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَّحَرِيرًا ﴿١٢﴾

تازگي ۽ خوشي. ۽ عوض ۾ ڏنائين انهن کي جو سٺائون، باغ ۽ ريشم.

مُّتَّكِـِٕيْنَ فِيْهَا عَلَى الْاَرَآئِكِ ۚ لَا يَرَوْنَ فِيْهَا شَمْسًا وَّ لَا

ٽيڪ ڏيئي ويھندا ان ۾ پلنگن تي، نه ڏسندا اتي گرمي ۽ نڪي

زَمْهَرِيْرًا ﴿١٣﴾ ۚ وَ دَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلٰلُهَا وَ ذُلِّلَتْ قُطُوْفُهَا

سردي. ۽ ويجهو ھونديون مٿن ڇانئون ان جون ۽ جهڪايا ويندا ميوا ان جا

تَذْلِيْلًا ﴿١٤﴾ وَ يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِاٰنِيَةٍ مِّنْ فِضَّةٍ وَّ اَكْوَابٍ

تمام ھيٺ، ۽ ڦيرايا ويندا انهن تي ٿانءَ چانديءَ جا ۽ گلاس

كَانَتْ قَوَارِيْرَا۠ ﴿١٥﴾ لا قَوَارِيْرَا۠ مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوْهَا تَقْدِيْرًا ﴿١٦﴾

جيڪي ھوندا شيشي جا، شيشا چانديءَ جا ❶ ناھيو اٿن جن کي ماپ ڪري.

وَ يُسْقَوْنَ فِيْهَا كَاْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيْلًا ﴿١٧﴾ ۚ عَيْنًا

۽ ڪين پياريو ويندو اتي پيالو ھوندي ملاوت ان ۾ سُنڊ جي. اھو چشمو

فِيْهَا تُسَمّٰى سَلْسَبِيْلًا ﴿١٨﴾ وَ يَطُوْفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُوْنَ ۚ

اتي ڪونجي ٿو سلسبيل. ۽ ايندا ويندا انهن وٽ نوڪر ھميشه حاضر،

اِذَا رَاَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنْثُوْرًا ﴿١٩﴾ وَ اِذَا رَاَيْتَ

جڏھن ڏسندين انهن کي ته ڀائيندين انهن کي موتي ڪندريل. ۽ جڏھن ڏسندين

ثَمَّ رَاَيْتَ نَعِيْمًا وَّ مُلْكًا كَبِيْرًا ﴿٢٠﴾ عٰلِيَهُمْ ثِيَابُ سُنْدُسٍ

ته اتي ڏسندين گهڻي نعمت ۽ بادشاهي وڏي. ❷ ھوندا مٿائن ڪپڙا سنهي پٽ جا

خُضْرٌ وَّ اِسْتَبْرَقٌ ز وَّ حُلُّوْٓا اَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ ۚ وَ سَقٰهُمْ

ساوا ۽ ٿلها ريشمي ۽ پارايا ويندن پٽا چانديءَ جا، ۽ پياريندو انهن کي

رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُوْرًا ﴿٢١﴾ اِنَّ هٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَآءً وَّ

سندن پروردگار مشروب ❸ پاڪ. بيشڪ اھو آھي توھان جو بدلو ۽

كَانَ سَعْيُكُمْ مَّشْكُوْرًا ﴿٢٢﴾ ع اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ

آھي ڪمائي توھان جي قبول. بيشڪ اسان ئي لاٿو توتي

قرأ حفص بغير الالف في الوصل فيهما ووقف على الاول بالالف وعلى الثاني بغير الالف ١٣

ع ١ ٢٢ ١٩

الْقُرْاٰنَ تَنْزِيْلًا ﴿۲۳﴾ۚ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ

قرآن ٿوروٿورو ڪري. پوءِ تون صبر ڪر پنهنجي پالڻهار جي فيصلي تائين

وَ لَا تُطِعْ مِنْهُمْ اٰثِمًا اَوْ كَفُوْرًا ﴿۲۴﴾ۚ وَ اذْكُرِ

۽ نه چيومڃ انهن مان ڪنهن مجرم ۽ منڪر جو. ❶ ۽ ياد ڪر

اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَّ اَصِيْلًا ﴿۲۵﴾ۚۖ وَ مِنَ الَّيْلِ فَاسْجُدْ

نالو پنهنجي رب جو صبح ۽ شام. ۽ رات جو پوءِ سجدو ڪر

لَهٗ وَ سَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيْلًا ﴿۲۶﴾ اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ يُحِبُّوْنَ

ان کي ۽ تسبيح پڙهه ان جي رات گهڻي. بيشڪ اهي چاهين ٿا

الْعَاجِلَةَ وَ يَذَرُوْنَ وَرَآءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيْلًا ﴿۲۷﴾

تڪڙيءَ ايندڙ وَٿُ کي ❷ ۽ ڦِٽو ٿا ڪن پُٺيان پنهنجي ڏينهن ڳري کي.

نَحْنُ خَلَقْنٰهُمْ وَ شَدَدْنَآ اَسْرَهُمْۚ وَ اِذَا

اسان پيدا ڪيو انهن کي ۽ مضبوط ڪيوسون انهن جي سَنڌن کي ۽ جڏهن

شِئْنَا بَدَّلْنَآ اَمْثَالَهُمْ تَبْدِيْلًا ﴿۲۸﴾ اِنَّ

گهرنداسون تہ مَٽائي آڻينداسون بيا انهن جهڙا. ❸ بيشڪ

هٰذِهٖ تَذْكِرَةٌۚ فَمَنْ شَآءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّهٖ

هي نصيحت آهي، پوءِ جيڪو چاهي وٺي پنهنجي رب ڏانهن

سَبِيْلًا ﴿۲۹﴾ وَ مَا تَشَآءُوْنَ اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ اللّٰهُ ؕ اِنَّ

رستو. ۽ نہ ٿا گهرو اوهان مگر جيڪي گهري الله، بيشڪ

اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿۳۰﴾ۖۗ يُّدْخِلُ مَنْ

الله آهي گهڻو ڄاڻندڙ ڏاڍو ڏاناءُ. داخل ڪري ٿو جنهن کي

يَّشَآءُ فِيْ رَحْمَتِهٖ ؕ وَ الظّٰلِمِيْنَ اَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿۳۱﴾ع

گهري پنهنجي رحمت ۾، ۽ ظالمن لاءِ تيار ڪيو اٿس عذاب دردناڪ.

ع ۲ ۹ ۲۰

سُوۡرَةُ الۡمُرۡسَلٰتِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ خَمۡسُوۡنَ اٰيَةً وَّفِيۡهَا رُكُوۡعَانِ

سورت مرسلات مڪي آهي ۽ اها پنجاهه آيتون ۽ ٻه رڪوع آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

وَ الۡمُرۡسَلٰتِ عُرۡفًا ۙ﴿۱﴾ فَالۡعٰصِفٰتِ عَصۡفًا ۙ﴿۲﴾ وَّ

قسم آهي موڪليل نرم هوائن جو، پوءِ زور سان گهلڻ وارين جو ❶ ۽ قسم آهي

النّٰشِرٰتِ نَشۡرًا ۙ﴿۳﴾ فَالۡفٰرِقٰتِ فَرۡقًا ۙ﴿۴﴾

ڪڪرن کي پکيڙيندڙ هوائن جو. پوءِ انهن کي ڌار ڌار ڪرڻ وارين جو، ❷

فَالۡمُلۡقِيٰتِ ذِكۡرًا ۙ﴿۵﴾ عُذۡرًا اَوۡ نُذۡرًا ۙ﴿۶﴾ اِنَّمَا

پوءِ قسم آهي ملائڪن پهچائيندڙن قرآن جو، ٻهاني ٻجهڻ لاءِ يا ڊيجارڻ لاءِ، ❸ بيشڪ

تُوۡعَدُوۡنَ لَوَاقِعٌ ؕ﴿۷﴾ فَاِذَا النُّجُوۡمُ طُمِسَتۡ ۙ﴿۸﴾

جنهن جو توهان سان وعدو ڪجي ٿو اهو ٿيندڙ آهي. پوءِ جڏهن تارا بي نور ٿيندا،

وَ اِذَا السَّمَآءُ فُرِجَتۡ ۙ﴿۹﴾ وَ اِذَا الۡجِبَالُ نُسِفَتۡ ۙ﴿۱۰﴾ وَ اِذَا الرُّسُلُ

۽ جڏهن آسمان کوليو ويندو، ۽ جڏهن جبل ذرڪيا ويندا، ۽ جڏهن رسولن کي

اُقِّتَتۡ ؕ﴿۱۱﴾ لِاَیِّ یَوۡمٍ اُجِّلَتۡ ؕ﴿۱۲﴾ لِيَوۡمِ الۡفَصۡلِ ۚ﴿۱۳﴾ وَ مَاۤ

حاضري ملندي. اُهي ڪهڙي ڏينهن لاءِ رهايا ويا آهن. فيصلي جي ڏينهن لاءِ. ۽ ڇا

اَدۡرٰىكَ مَا يَوۡمُ الۡفَصۡلِ ؕ﴿۱۴﴾ وَيۡلٌ يَّوۡمَئِذٍ لِّلۡمُكَذِّبِيۡنَ ﴿۱۵﴾

خبر توکي تہ ڇا آهي فيصلي جو ڏينهن. تباهي آهي تنهن ڏينهن ڪوڙي ڪندڙن لاءِ.

اَلَمۡ نُهۡلِكِ الۡاَوَّلِيۡنَ ؕ﴿۱۶﴾ ثُمَّ نُتۡبِعُهُمُ الۡاٰخِرِيۡنَ ﴿۱۷﴾

ڇا نہ هلاڪ ڪيوسون پهرين کي. وري انهن جي ڪڍ لاتوسون ٻين کي.

كَذٰلِكَ نَفۡعَلُ بِالۡمُجۡرِمِيۡنَ ﴿۱۸﴾ وَيۡلٌ يَّوۡمَئِذٍ لِّلۡمُكَذِّبِيۡنَ ﴿۱۹﴾ ❹

اهڙي ئي ڪار ڪريون ٿا ڏوهارين سان. تباهي آهي تنهن ڏينهن ڪوڙي ڪندڙن لاءِ.

اَ لَمۡ نَخۡلُقۡكُّمۡ مِّنۡ مَّآءٍ مَّهِيۡنٍ ﴿٢٠﴾ فَجَعَلۡنٰهُ

چا نہ خلقيوسون توهان کي پاڻي خسيس مان، پوءِ رکيوسون ان کي

فِيۡ قَرَارٍ مَّكِيۡنٍ ﴿٢١﴾ اِلٰى قَدَرٍ مَّعۡلُوۡمٍ ﴿٢٢﴾ فَقَدَرۡنَا

محفوظ جاءِ ۾، وقت مقرر تائين، ❶ پوءِ تيار ڪيوسون

فَنِعۡمَ الۡقٰدِرُوۡنَ ﴿٢٣﴾ وَيۡلٌ يَّوۡمَئِذٍ لِّلۡمُكَذِّبِيۡنَ ﴿٢٤﴾ اَ

پوءِ واهه جو قدرت وارا آهيون. تباهي آهي تنهن ڏينهن ڪوڙي ڪندڙن لاءِ. چا

لَمۡ نَجۡعَلِ الۡاَرۡضَ كِفَاتًا ﴿٢٥﴾ اَحۡيَآءً وَّ اَمۡوَاتًا ﴿٢٦﴾ وَّ

نہ ڪئيسون ڌرتي ميڙي ونندڙ، جيئرن ۽ مُئلن ڪي، ۽

جَعَلۡنَا فِيۡهَا رَوَاسِيَ شٰمِخٰتٍ وَّ اَسۡقَيۡنٰكُمۡ مَّآءً فُرَاتًا ﴿٢٧﴾

ڪياسون منجهس ڳرا پهاڙ بلند ۽ پياريوسون اوهان کي پاڻي وڻندڙ. ❷

وَيۡلٌ يَّوۡمَئِذٍ لِّلۡمُكَذِّبِيۡنَ ﴿٢٨﴾ اِنۡطَلِقُوۡۤا اِلٰى مَا

تباهي آهي تنهن ڏينهن ڪوڙي ڪندڙن لاءِ. هلو ان (دوزخ) ڏانهن

كُنۡتُمۡ بِهٖ تُكَذِّبُوۡنَ ﴿٢٩﴾ اِنۡطَلِقُوۡۤا اِلٰى ظِلٍّ ذِيۡ ثَلٰثِ

جنهن کي توهان ڪوڙو پائيندا هئا. هلو ان ڇانوَ ڏانهن جا ٽن

شُعَبٍ ﴿٣٠﴾ لَّا ظَلِيۡلٍ وَّ لَا يُغۡنِيۡ مِنَ اللَّهَبِ ﴿٣١﴾ اِنَّهَا

شاخن واري آهي، ❸ نہ ٿڌي آهي ۽ نہ بچائيندي جيئي کان. اها

تَرۡمِيۡ بِشَرَرٍ كَالۡقَصۡرِ ﴿٣٢﴾ كَاَنَّهٗ جِمٰلَتٌ صُفۡرٌ ﴿٣٣﴾ وَيۡلٌ

اُڇلي ٿي چڻنگون ماڙيءَ جيڏيون. جڻ تہ اهي اُٺ هيدا آهن. تباهي آهي

يَّوۡمَئِذٍ لِّلۡمُكَذِّبِيۡنَ ﴿٣٤﴾ هٰذَا يَوۡمُ لَا يَنۡطِقُوۡنَ ﴿٣٥﴾

تنهن ڏينهن ڪوڙي ڪندڙن لاءِ. هي اهو ڏينهن آهي نہ ڳالهائيندا، ❹

وَ لَا يُؤۡذَنُ لَهُمۡ فَيَعۡتَذِرُوۡنَ ﴿٣٦﴾ وَيۡلٌ يَّوۡمَئِذٍ

۽ نہ موڪل ملندي انهن کي جو عذر پيش ڪن. تباهي آهي تنهن ڏينهن

لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٣٧﴾ هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ ج جَمَعْنٰكُمْ

ڪوڙي ڪندڙن لاءِ. هي ڏينهن فيصلي جو آهي، گڏ ڪيوسون اوهان کي

وَ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٣٨﴾ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ

۽ اڳين کي. پوءِ جيڪڏهن آهي اوهان کي ڪو وار ڪرڻو

فَكِيْدُوْنِ ﴿٣٩﴾ وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٤٠﴾ ع اِنَّ

پوءِ ڪريو مون تي. تباهي آهي تنهن ڏينهن ڪوڙي ڪندڙن لاءِ. بيشڪ

الْمُتَّقِيْنَ فِيْ ظِلٰلٍ وَّ عُيُوْنٍ ﴿٤١﴾ لا وَّ فَوَاكِهَ مِمَّا

پرهيزگار هوندا ڇانون ۾ ۽ چشمن ۾، ۽ ميون ۾ جهڙا

يَشْتَهُوْنَ ﴿٤٢﴾ ط كُلُوْا وَ اشْرَبُوْا هَنِيْٓـًٔا بِمَا كُنْتُمْ

چاهين. کائو ۽ پيئو رڄ ڪري جو اوهين

تَعْمَلُوْنَ ﴿٤٣﴾ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي

چڱا ڪم ڪندا هئا. بيشڪ اسان اهڙو ئي بدلو ڏيندا آهيون

الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٤٤﴾ وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٤٥﴾

ڀلارن کي. تباهي آهي تنهن ڏينهن ڪوڙي ڪندڙن لاءِ.

كُلُوْا وَ تَمَتَّعُوْا قَلِيْلًا اِنَّكُمْ مُّجْرِمُوْنَ ﴿٤٦﴾

کائو ۽ مزا ماڻيو ٿورو وقت بلاشڪ اوهين ڏوهاري آهيو.

وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٤٧﴾ وَ اِذَا

تباهي آهي تنهن ڏينهن ڪوڙي ڪندڙن لاءِ. ۽ جڏهن

قِيْلَ لَهُمُ ارْكَعُوْا لَا يَرْكَعُوْنَ ﴿٤٨﴾ وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ

چئجي ٿو انهن کي نماز پڙهو ته نماز نه پڙهندا آهن.① تباهي آهي تنهن ڏينهن

لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٤٩﴾ فَبِاَيِّ حَدِيْثٍۭ بَعْدَهٗ يُؤْمِنُوْنَ ﴿٥٠﴾ ع

ڪوڙي ڪندڙن لاءِ. ڀلا ڪهڙي ڳالهه تي قرآن کان پوءِ ايمان آڻيندا.②

سُورَةُ النَّبَإِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اَرْبَعُوْنَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت نباء مكي آهي ۽ اها چاليهه آيتون ۽ ٻه رکوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

عَمَّ يَتَسَآءَلُوْنَ ① عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيْمِ ② الَّذِيْ هُمْ فِيْهِ

ڇا جي هڪ ٻئي کان پُڇا ڳاڇا ڪن. (پُڇا ڳاڇا ڪن) خبر وڏيءَ جي ❶ اها جنهن ۾ اهي

مُخْتَلِفُوْنَ ③ كَلَّا سَيَعْلَمُوْنَ ④ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُوْنَ ⑤ اَلَمْ

اختلاف ڪندڙ آهن. خبردار❷ اجهو ڄاڻندا، وري خبردار سگهو ڄاڻندا. ڇا نه

نَجْعَلِ الْاَرْضَ مِهٰدًا ⑥ وَّ الْجِبَالَ اَوْتَادًا ⑦ وَّ خَلَقْنٰكُمْ

ڪيوسون زمين کي وڇاڻو، ۽ جبلن کي ميخون، ۽ خلقيوسون اوهان کي

اَزْوَاجًا ⑧ وَّ جَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ⑨ وَّ جَعَلْنَا الَّيْلَ لِبَاسًا ⑩

نر مادي، ۽ بڻايوسون ننڊ توهان جي کي آرام، ۽ ڪيوسون رات کي پڙدو،

وَّ جَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ⑪ وَّ بَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ⑫

۽ ڪيوسون ڏينهن کي گذران لاءِ.❸ ۽ اڏياسون توهان تي ست (آسمان) مضبوط،

وَّ جَعَلْنَا سِرَاجًا وَّهَّاجًا ⑬ وَّ اَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرٰتِ مَآءً

۽ بڻايوسون ڏيئو چمڪندڙ، ۽ وَسايوسون ڪڪرن کان پاڻي

ثَجَّاجًا ⑭ لِّنُخْرِجَ بِهٖ حَبًّا وَّ نَبَاتًا ⑮ وَّ جَنّٰتٍ اَلْفَافًا ⑯

هارجي پوندڙ، ❹ جيئن ڪيون انهيءَ سان اَنُ ۽ اوڇڙ ۽ باغ گهاٽا.

اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيْقَاتًا ⑰ يَّوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّوْرِ

بيشڪ ڏينهن فيصلي جو آهي مقرر، جنهن ڏينهن ڦوڪيو ويندو صور ۾

فَتَاْتُوْنَ اَفْوَاجًا ⑱ وَّ فُتِحَتِ السَّمَآءُ فَكَانَتْ اَبْوَابًا ⑲ وَّ

پوءِ اوهين ايندا ٽولا ٽولا ٿي. ۽ کوليو ويندو آسمان پوءِ ٿي پوندو دروازا، ❺ ۽

سُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿۲۰﴾ اِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿۲۱﴾

هلايا ويندا جبل پوءِ ٿي پوندا رُج ❶ بيشڪ جهنم هوندو گهات، ❷

لِّلطّٰغِيْنَ مَاٰبًا ﴿۲۲﴾ لّٰبِثِيْنَ فِيْهَاۤ اَحْقَابًا ﴿۲۳﴾ لَا يَذُوْقُوْنَ فِيْهَا

هٺيلن جي لاءِ جڳهه، رهندا ان ۾ زمانا ❸ نه چکندا اتي

بَرْدًا وَّ لَا شَرَابًا ﴿۲۴﴾ اِلَّا حَمِيْمًا وَّ غَسَّاقًا ﴿۲۵﴾ جَزَآءً وِّفَاقًا ﴿۲۶﴾

ٿڌاڻ ❹ ۽ نڪو پاڻي، مگر ڪوسو پاڻي ۽ پُونءِ، (عملن جو) بدلو پورو.

اِنَّهُمْ كَانُوْا لَا يَرْجُوْنَ حِسَابًا ﴿۲۷﴾ وَّ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا

بيشڪ اهي نه ڊڄندا هئا حساب ڏيڻ کان، ۽ ڪوڙو ڪيائون اسان جي آيتن کي

كِذَّابًا ﴿۲۸﴾ وَ كُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنٰهُ كِتٰبًا ﴿۲۹﴾ فَذُوْقُوْا فَلَنْ

ڪوڙو چئي. ۽ هر شيءِ ڳڻيوسون ان کي لکي ڪري، پوءِ چکو جو نه

نَّزِيْدَكُمْ اِلَّا عَذَابًا ﴿۳۰﴾ اِنَّ لِلْمُتَّقِيْنَ مَفَازًا ﴿۳۱﴾

وڌائينداسون اوهان تي مگر عذاب. بيشڪ پرهيزگارن لاءِ آهي مراد حاصل،

حَدَآئِقَ وَ اَعْنَابًا ﴿۳۲﴾ وَّ كَوَاعِبَ اَتْرَابًا ﴿۳۳﴾ وَّ كَاْسًا دِهَاقًا ﴿۳۴﴾

باغ ❺ ۽ انگور، ۽ نوجوان عورتون هڪ جيڏيون، ۽ پيالا پرِيل.

لَا يَسْمَعُوْنَ فِيْهَا لَغْوًا وَّ لَا كِذّٰبًا ﴿۳۵﴾ جَزَآءً مِّنْ رَّبِّكَ

نه ٻُڌندا اتي بڪواس ۽ نڪي ڪوڙو چوڻ ❻. اهو بدلو تنهنجي پاليندڙ کان

عَطَآءً حِسَابًا ﴿۳۶﴾ رَّبِّ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ مَا

ملندو پورو، جو پاليندڙ آهي آسمانن ۽ زمين جو ۽ ان جو

بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ لَا يَمْلِكُوْنَ مِنْهُ خِطَابًا ﴿۳۷﴾

جيڪي ٻنهي جي وچ ۾ آهي اهو ٻاجهارو آهي نه ٿا سگهه رکن ان سان ڳالهائڻ جي.

يَوْمَ يَقُوْمُ الرُّوْحُ وَ الْمَلٰٓئِكَةُ صَفًّا لَّا يَتَكَلَّمُوْنَ اِلَّا

جنهن ڏينهن بيهندو روح ❼ ۽ ملائڪ قطار ڪري، نه ڳالهائي سگهندا مگر

مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَ قَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾ ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ ۚ
اجازت ڏئي جنهن کي مالڪ مهربان ۽ ڳالهائي سڌو. ① اهو ڏينهن حق آهي،

فَمَنْ شَآءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّهٖ مَاٰبًا ﴿٣٩﴾ اِنَّآ اَنْذَرْنٰكُمْ
پوءِ جيڪو چاهي تہ وٺي پنهنجي پالڻهار وٽ جاءِ. بيشڪ اسان ڊيڄاريو توهان کي

عَذَابًا قَرِيْبًا ۖۚ يَّوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ
عذاب ويجهي کان، ② جنهن ڏينهن ڏسندو ماڻهو جيڪي موڪليو

يَدٰهُ وَ يَقُوْلُ الْكٰفِرُ يٰلَيْتَنِيْ كُنْتُ تُرٰبًا ﴿٤٠﴾ ع
ان جي هٿن ۽ چوندو ڪافر هاءِ افسوس جيڪر هجان ها مٽي.

ع ٢ ١٠ ٢

سُوْرَةُ النّٰزِعٰتِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ سِتٌّ وَّاَرْبَعُوْنَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعَانِ

سورت نازعات مکي آهي ۽ اها ڇائيتاليهہ آيتون ۽ ٻہ رکوع آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○
شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

وَ النّٰزِعٰتِ غَرْقًا ﴿١﴾ وَّ النّٰشِطٰتِ نَشْطًا ﴿٢﴾ وَّ
قسم آهي ڇڪي ڪيندڙن جو ٻُبي هٽي، ③ ۽ سَولي ساهہ ڪيندڙن جو نرم ٿي، ۽

السّٰبِحٰتِ سَبْحًا ﴿٣﴾ فَالسّٰبِقٰتِ سَبْقًا ﴿٤﴾ فَالْمُدَبِّرٰتِ
ترندڙ ملائڪن جو جلدي تري، پوءِ اڳرائي ڪندڙن جو اڳتي وڌي، پوءِ ناهہ جوڙ ڪندڙن جو

اَمْرًا ﴿٥﴾ يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ﴿٦﴾ تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ ﴿٧﴾ ط
هر ڪم کي. ④ جنهن ڏينهن ڏڏندي ڏڏڻ واري پنيان ايندس ٻي اچڻ واري.

⑤ وقف لازم

قُلُوْبٌ يَّوْمَئِذٍ وَّاجِفَةٌ ﴿٨﴾ اَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ﴿٩﴾ يَقُوْلُوْنَ
دليون تنهن ڏينهن ڏڙڪندڙ هونديون، اکيون انهن جون هيٺ هونديون. اهي ٿا چون

وقف لازم

ءَ اِنَّا لَمَرْدُوْدُوْنَ فِي الْحَافِرَةِ ﴿١٠﴾ ءَ اِذَا كُنَّا عِظَامًا
ڇا اسين موٽايا وينداسون ساڳيءَ حالت ۾. ⑥ ڇا جڏهن ٿينداسون اسان هڏا

نَّخِرَةً ﴿١١﴾ قَالُوْا تِلْكَ اِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿١٢﴾ فَاِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ

پراڻا؟ چيائون اهو تنهن وقت موٽڻ نقصان وارو آهي. پوءِ رڳو اها هڪل

وَّاحِدَةٌ ﴿١٣﴾ فَاِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾ هَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ

هڪڙي ٿيندي، تہ اوچتو اهي ميدان ۾ هوندا. ❶ ڇا آئي تو وٽ خبر

مُوْسٰى ﴿١٥﴾ اِذْ نَادٰىهُ رَبُّهٗ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٦﴾ اِذْهَبْ

موسىٰ جي. جڏهن سڏيس سندس پالڻهار پاڪ ميدان طُوي ۾. ❷ تہ وڃ

اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهٗ طَغٰى ﴿١٧﴾ فَقُلْ هَلْ لَّكَ

فرعون ڏانهن اهو حد لنگهي ويو آهي، پوءِ چويس ڇا توکي آهي ارادو

اِلٰٓى اَنْ تَزَكّٰى ﴿١٨﴾ وَ اَهْدِيَكَ اِلٰى رَبِّكَ فَتَخْشٰى ﴿١٩﴾

سڌرڻ جو؟ ۽ آءٌ رستو ڏيکاريان توکي تنهنجي رب جو پوءِ تون ڏڄين؟

فَاَرٰىهُ الْاٰيَةَ الْكُبْرٰى ﴿٢٠﴾ فَكَذَّبَ وَ عَصٰى ﴿٢١﴾ ثُمَّ

پوءِ ڏيکاريائين ان کي نشاني وڏي. ❸ پوءِ ڪوڙو ڀانيائين ۽ چيو نہ ورتائين. پوءِ

اَدْبَرَ يَسْعٰى ﴿٢٢﴾ فَحَشَرَ فَنَادٰى ﴿٢٣﴾ فَقَالَ اَنَا

پٺيرو ٿي تڪڙو هليو. پوءِ ماڻهو گڏ ڪيائين، پوءِ پڪاريائين، ۽ چيائين آءٌ آهيان

رَبُّكُمُ الْاَعْلٰى ﴿٢٤﴾ فَاَخَذَهُ اللّٰهُ نَكَالَ الْاٰخِرَةِ وَ الْاُوْلٰى ﴿٢٥﴾

رب توهان جو مٿانهون. پوءِ پڪڙيو ان کي الله سزا آخرت ۽ دنيا جي سان.

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَنْ يَّخْشٰى ﴿٢٦﴾ ءَ اَنْتُمْ اَشَدُّ

بيشڪ ان ۾ عبرت آهي انهيءَ لاءِ جيڪو خوف رکي. ڇا اوهان ڏکيا آهيو

خَلْقًا اَمِ السَّمَآءُ بَنٰىهَا ﴿٢٧﴾ وَرَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوّٰىهَا ﴿٢٨﴾

پيدا ڪرڻ ۾ يا آسمان جنهن کي ناهيائين؟ مٿي ڪيائين ڇت ان جي پوءِ سڌو ڪيائين،

وَ اَغْطَشَ لَيْلَهَا وَ اَخْرَجَ ضُحٰىهَا ﴿٢٩﴾ وَ الْاَرْضَ بَعْدَ ذٰلِكَ

۽ انڌيري ڪيائين رات ان جي ۽ ڪڍيائين اُس ان جي، ❹ ۽ زمين کي ان کان پوءِ

ع ٢٦ ٣

دَحٰىهَا ﴿٣٠﴾ اَخْرَجَ مِنْهَا مَآءَهَا وَ مَرْعٰىهَا ﴿٣١﴾ وَ الْجِبَالَ

وڇايائين. ڪڍيائين ان مان پاڻي ۽ گاهه ان جو، ۽ جبلن کي

اَرْسٰىهَا ﴿٣٢﴾ مَتَاعًا لَّكُمْ وَ لِاَنْعَامِكُمْ ﴿٣٣﴾ فَاِذَا جَآءَتِ

کوڙيائين، تہ گذران ٿئي توهان جو ۽ توهان جي جانورن جو. وري جڏهن ايندو

الطَّآمَّةُ الْكُبْرٰى ﴿٣٤﴾ يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ مَا سَعٰى ﴿٣٥﴾ وَ

هنگامو وڏو، تنهن ڏينهن ساريندو انسان پنهنجي ڪمائي، ۽

بُرِّزَتِ الْجَحِيْمُ لِمَنْ يَّرٰى ﴿٣٦﴾ فَاَمَّا مَنْ طَغٰى ﴿٣٧﴾ وَ

ظاهر ڪيو ويندو دوزخ ڏسڻ واري لاءِ. (١) پوءِ جيڪو حد لنگهيو. ۽

اٰثَرَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ﴿٣٨﴾ فَاِنَّ الْجَحِيْمَ هِيَ

پلو جاتائين حياتي دنيا جي کي، پوءِ بيشڪ دوزخ ئي

الْمَاْوٰى ﴿٣٩﴾ وَاَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ

رهڻ جي جاءِ آهي. ۽ جيڪو ڊنو پنهنجي رب جي آڏو بيهڻ کان

وَ نَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوٰى ﴿٤٠﴾ فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ

۽ جهليائين نفس کي سَڌ کان، پوءِ بيشڪ جنت ئي

الْمَاْوٰى ﴿٤١﴾ يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ السَّاعَةِ اَيَّانَ مُرْسٰىهَا ﴿٤٢﴾

رهڻ جي جاءِ اٿس. (اي نبي) توکان پُڇن ٿا قيامت جو تہ ڪڏهن بيهندي؟

فِيْمَ اَنْتَ مِنْ ذِكْرٰىهَا ﴿٤٣﴾ اِلٰى رَبِّكَ مُنْتَهٰىهَا ﴿٤٤﴾

ڇاڪاڻ آهين تون ان جي ڳالهہ ۾. تنهنجي رب وٽ آهي آخري ڄاڻ انهي جي.

اِنَّمَآ اَنْتَ مُنْذِرُ مَنْ يَّخْشٰىهَا ﴿٤٥﴾ كَاَنَّهُمْ

رڳو تون ڊيڄاريندڙ آهين ان کي جو ڊڄي انهيءَ کان. (٢) جڻ اهي

يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوْٓا اِلَّا عَشِيَّةً اَوْ ضُحٰىهَا ﴿٤٦﴾ ع ٢

جنهن ڏينهن ڏسندا ان کي نہ رهيا هئا مگر ڪا شام يا ان جو صبح. (٣)

سُوْرَةُ عَبَسَ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اثْنَتَانِ وَاَرْبَعُوْنَ اٰيَةً وَّفِيْهَا رُكُوْعٌ وَّاحِدٌ وَّكَذَا الخ

سورت عبس مڪي آهي ۽ اها ٻائيتاليهه آيتون ۽ هڪ رڪوع آهي ۽ ائين پڇاڙي تائين

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

عَبَسَ وَ تَوَلّٰٓى (۱) اَنْ جَآءَهُ الْاَعْمٰى (۲) وَ مَا يُدْرِيْكَ

گھنڊ وڌائين ۽ منهن موڙيائين، (۱) جو آيو وٽس انڌو. ۽ ڇا خبر توکي

لَعَلَّهٗ يَزَّكّٰىٓ (۳) اَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرٰى (۴) اَمَّا

شايد اهو سڌري پوي، يا ڌيان ڪري ته پوءِ نفعو ڏي انهيءَ کي نصيحت. پر

مَنِ اسْتَغْنٰى (۵) فَاَنْتَ لَهٗ تَصَدّٰى (۶) وَ مَا عَلَيْكَ اَلَّا

جنهن بي پرواهي ڪئي. پوءِ تون ان جي پويان آهين. (۲) ۽ ناهي (بار) توتي جي اهو نه

يَزَّكّٰى (۷) وَ اَمَّا مَنْ جَآءَكَ يَسْعٰى (۸) وَ هُوَ يَخْشٰى (۹) فَاَنْتَ

سڌري. ۽ پر جيڪو آيو تو وٽ ڊوڙندو، ۽ اهو ڊڄي پيو، پوءِ تون

عَنْهُ تَلَهّٰى (۱۰) كَلَّآ اِنَّهَا تَذْكِرَةٌ (۱۱) فَمَنْ شَآءَ

ان کان لهرائين ٿو. ائين نه ڪجي اهي (آيتون) نصيحت آهن. پوءِ جيڪو گهري

ذَكَرَهٗ (۱۲) فِيْ صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ (۱۳) مَّرْفُوْعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ (۱۴)

ته ياد ڪري ان کي. آهن ورقن عزت وارن ۾، وڏي شان واريون پاڪ آهن.

وقف لازم

بِاَيْدِيْ سَفَرَةٍ (۱۵) كِرَامٍ بَرَرَةٍ (۱۶) قُتِلَ الْاِنْسَانُ

اهڙن لکندڙن جي هٿن ۾، جو ڀلاين وارا ۽ تابعدار آهن. مار پوي انسان کي

مَآ اَكْفَرَهٗ (۱۷) مِنْ اَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهٗ (۱۸) مِنْ نُّطْفَةٍ

ڪيڏو بي شڪر آهي. (۳) ڪهڙي شيءِ مان خلقيائين ان کي. مني جي قطري مان،

خَلَقَهٗ فَقَدَّرَهٗ (۱۹) ثُمَّ السَّبِيْلَ يَسَّرَهٗ (۲۰) ثُمَّ

ان کي پيدا ڪيائين پوءِ ماپي ناهيائين، پوءِ (اڄڻ جو) دڳ سولو ڪيائينس، پوءِ

اَمَاتَهٗ فَاَقْبَرَهٗ ﴿۲۱﴾ ثُمَّ اِذَا شَآءَ اَنْشَرَهٗ ﴿۲۲﴾

ماريائين ان کي پوءِ قبر ڪيائين ان جي، پوءِ جڏهن گهرندو تہ ان کي اٿاريندو.

كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَآ اَمَرَهٗ ﴿۲۳﴾ فَلْيَنْظُرِ الْاِنْسَانُ

خبردار! نہ پورو ڪيائين جيڪي چيائينس. ❶ پوءِ پل نهاري ماڻهو

اِلٰى طَعَامِهٖٓ ﴿۲۴﴾ اَنَّا صَبَبْنَا الْمَآءَ صَبًّا ﴿۲۵﴾ ثُمَّ شَقَقْنَا

پنهنجي کاڌي ڏانهن، بيشڪ اسان پرتيوسون پاڻي آسمان مان، پوءِ چيريوسون

الْاَرْضَ شَقًّا ﴿۲۶﴾ فَاَنْۢبَتْنَا فِيْهَا حَبًّا ﴿۲۷﴾ وَّ عِنَبًا وَّ قَضْبًا ﴿۲۸﴾ وَّ

زمين کي ڏاري، پوءِ ڦٽاياسون ان مان اَن، ۽ انگور ۽ سبزيون، ۽

زَيْتُوْنًا وَّ نَخْلًا ﴿۲۹﴾ وَّ حَدَآئِقَ غُلْبًا ﴿۳۰﴾ وَّ فَاكِهَةً وَّ اَبًّا ﴿۳۱﴾

زيتون ۽ ڪجيون، ۽ باغ گهاٽا، ۽ ميوا ۽ ويءُ، ❷

مَّتَاعًا لَّكُمْ وَ لِاَنْعَامِكُمْ ﴿۳۲﴾ فَاِذَا جَآءَتِ الصَّآخَّةُ ﴿۳۳﴾

توهان جي نفعي لاءِ ۽ اوهان جي ڍورن لاءِ. پوءِ جڏهن ايندي هَڪل، ❸

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ اَخِيْهِ ﴿۳۴﴾ وَ اُمِّهٖ وَ اَبِيْهِ ﴿۳۵﴾ وَ

انهيءَ ڏينهن ڀڄندو ماڻهو پنهنجي ڀاءُ کان، ۽ پنهنجي ماءُ ۽ پيءُ کان، ۽

صَاحِبَتِهٖ وَ بَنِيْهِ ﴿۳۶﴾ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ

پنهنجي زال ۽ پُٽ کان. هر ڪنهن ماڻهوءَ جو انهن مان تنهن ڏينهن

شَاْنٌ يُّغْنِيْهِ ﴿۳۷﴾ وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ﴿۳۸﴾

اهڙو حال ٿيندو جو رجهائيندو ان کي. ڪيترا چهرا تنهن ڏينهن چمڪندڙ،

ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ﴿۳۹﴾ وَ وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿۴۰﴾

کِلندڙ خوش ٿيندڙ هوندا. ۽ ڪي منهن هوندا ان ڏينهن جن تي ڇائي هوندي،

ع ۱ ۴۲ ۵ تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ﴿۴۱﴾ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ ﴿۴۲﴾

ويڙهي ويندي انهن کي ڪارنهن، ❹ اُهي ئي منڪر بدڪار آهن.

سُوۡرَةُ التَّكۡوِيۡرِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ تِسۡعٌ وَّعِشۡرُوۡنَ اٰيَةً

سورت تكوير مڪي آهي ۽ اها اڻتيهه آيتون آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اِذَا الشَّمۡسُ كُوِّرَتۡ ۪ۙ ﴿۱﴾ وَ اِذَا النُّجُوۡمُ انۡكَدَرَتۡ ۪ۙ ﴿۲﴾ وَ اِذَا

جڏهن سِج بي نور ٿيندو ❶ ۽ جڏهن ستارا ميرا ٿيندا ۽ جڏهن

الۡجِبَالُ سُيِّرَتۡ ۪ۙ ﴿۳﴾ وَ اِذَا الۡعِشَارُ عُطِّلَتۡ ۪ۙ ﴿۴﴾ وَ اِذَا

جبل هلايا ويندا ۽ جڏهن ڏاچيون ڍڪيون ويم تي چڙواڳ ڇڏبيون ❷ ۽ جڏهن

الۡوُحُوۡشُ حُشِرَتۡ ۪ۙ ﴿۵﴾ وَ اِذَا الۡبِحَارُ سُجِّرَتۡ ۪ۙ ﴿۶﴾ وَ اِذَا النُّفُوۡسُ

جناور گڏ ڪيا ويندا ❸ ۽ جڏهن درياءَ ٻڙڪايا ويندا ۽ جڏهن ساهَ

زُوِّجَتۡ ۪ۙ ﴿۷﴾ وَ اِذَا الۡمَوۡءٗدَةُ سُئِلَتۡ ۪ۙ ﴿۸﴾ بِاَيِّ ذَنۡۢبٍ

بدن سان جوڙبا ۽ جڏهن جيئري پُوريل ڌيءُ کان پُڇا ٿيندي ❹ تہ ڪهڙي ڏوهہ ڪري

قُتِلَتۡ ۚ ﴿۹﴾ وَ اِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتۡ ۪ۙ ﴿۱۰﴾ وَ اِذَا السَّمَآءُ كُشِطَتۡ ۪ۙ ﴿۱۱﴾

ماري وئي؟ ۽ جڏهن عمل ناما پکيڙيا ويندا ۽ جڏهن آسمان چليو ويندو

وَ اِذَا الۡجَحِيۡمُ سُعِّرَتۡ ۪ۙ ﴿۱۲﴾ وَ اِذَا الۡجَنَّةُ اُزۡلِفَتۡ ۪ۙ ﴿۱۳﴾ عَلِمَتۡ

۽ جڏهن دوزخ ٻاريو ويندو ۽ جڏهن بهشت ويجهو ڪيو ويندو تڏهن ڄاڻندو

نَفۡسٌ مَّاۤ اَحۡضَرَتۡ ؕ ﴿۱۴﴾ فَلَاۤ اُقۡسِمُ بِالۡخُنَّسِ ۙ ﴿۱۵﴾ الۡجَوَارِ

هر ماڻهو جيڪي عمل آندائين. پوءِ قسم آهي پُٺتي هٽندڙن سڌو هلندڙن

الۡكُنَّسِ ۙ ﴿۱۶﴾ وَ الَّيۡلِ اِذَا عَسۡعَسَ ۙ ﴿۱۷﴾ وَ الصُّبۡحِ اِذَا

لڪندڙ ستارن جو ❺ قسم آهي رات جو جڏهن اونده ٿي ڪري ۽ صبح جو جڏهن

تَنَفَّسَ ۙ ﴿۱۸﴾ اِنَّهٗ لَقَوۡلُ رَسُوۡلٍ كَرِيۡمٍ ۙ ﴿۱۹﴾ ذِيۡ قُوَّةٍ

پڌرو ٿئي، تہ بيشڪ اهو ڪلام آهي قاصد يلي جو ❻ جو طاقتور آهي

عِنۡدَ ذِی الۡعَرۡشِ مَكِیۡنٍ ﴿۲۰﴾ مُّطَاعٍ ثَمَّ اَمِیۡنٍ ﴿۲۱﴾ وَ

عرش جي مالڪ (الله) وٽ وڏي عزت وارو، مڃوتي وارو آهي اتي امانت وارو آهي. ۽

مَا صَاحِبُكُمۡ بِمَجۡنُوۡنٍ ﴿۲۲﴾ وَ لَقَدۡ رَاٰهُ بِالۡاُفُقِ

ناهي صاحب اوهان جو (محمد ﷺ) ديوانو. ۽ البت ڏٺائين ان کي اڀ جي ڪناري

الۡمُبِیۡنِ ﴿۲۳﴾ وَ مَا هُوَ عَلَی الۡغَیۡبِ بِضَنِیۡنٍ ﴿۲۴﴾ وَ مَا هُوَ بِقَوۡلِ

چٽي تي. ❶ ۽ ناهي اهو ڳجهي خبر تي بخيلي ڪندڙ. ❷ ۽ نه آهي اهو ڪلام

شَیۡطٰنٍ رَّجِیۡمٍ ﴿۲۵﴾ فَاَیۡنَ تَذۡهَبُوۡنَ ﴿۲۶﴾ اِنۡ هُوَ اِلَّا ذِكۡرٌ

ڪنهن شيطان تڙيل جو. پوءِ ڪيڏانهن ٿا وڃو. رڳو اها سمجهاڻي آهي

لِّلۡعٰلَمِیۡنَ ﴿۲۷﴾ لِمَنۡ شَآءَ مِنۡكُمۡ اَنۡ یَّسۡتَقِیۡمَ ﴿۲۸﴾ وَ

جهان وارن لاءِ. انهيءَ لاءِ جيڪو گهري توهان مان ته سڌو هلي. ۽

مَا تَشَآءُوۡنَ اِلَّاۤ اَنۡ یَّشَآءَ اللّٰهُ رَبُّ الۡعٰلَمِیۡنَ ﴿۲۹﴾

نه ٿا گهرو مگر جيڪي گهري الله پاليندڙ جهانن جو. ❸

ع ١ ٢٩ ٦

سُوۡرَةُ الۡاِنۡفِطَارِ مَكِّیَّةٌ وَّهِیَ تِسۡعَ عَشۡرَةَ اٰیَةً

سورت انفطار مڪي آهي ۽ اها اڻويهه آيتون آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اِذَا السَّمَآءُ انۡفَطَرَتۡ ﴿۱﴾ وَ اِذَا الۡكَوَاكِبُ انۡتَثَرَتۡ ﴿۲﴾ وَ اِذَا

جڏهن آسمان ڦاٽندو، ۽ جڏهن تارا ڇڻي پوندا، ۽ جڏهن

الۡبِحَارُ فُجِّرَتۡ ﴿۳﴾ وَ اِذَا الۡقُبُوۡرُ بُعۡثِرَتۡ ﴿۴﴾ عَلِمَتۡ

سمنڊ اُٿل ڪائيندو، ❹ ۽ جڏهن قبرون اکيڙيون وينديون، تڏهن ڄاڻي وٺندو

نَفۡسٌ مَّا قَدَّمَتۡ وَ اَخَّرَتۡ ﴿۵﴾ یٰۤاَیُّهَا الۡاِنۡسَانُ مَا

سڀ ڪو جيڪي اڳتي موڪليائين يا رهائي آيو، اي انسان! ڪنهن

غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيْمِ ۙ﴿٦﴾ الَّذِيْ خَلَقَكَ فَسَوّٰىكَ
نگيو توکي پنهنجي رب کريم کان؟ جنهن پيدا ڪيو توکي پوءِ سَنئون ٺاهيائين توکي

فَعَدَلَكَ ۙ﴿٧﴾ فِيْٓ اَيِّ صُوْرَةٍ مَّا شَآءَ رَكَّبَكَ ؕ﴿٨﴾ كَلَّا
پوءِ برابر رکيائين توکي، جهڙي شکل ۾ چاهيائين جوڙيائين توکي.❶ خبردار!

بَلْ تُكَذِّبُوْنَ بِالدِّيْنِ ۙ﴿٩﴾ وَ اِنَّ عَلَيْكُمْ لَحٰفِظِيْنَ ۙ﴿١٠﴾
پر توهان ڪوڙو ٿا ڄاڻيو حساب ڏيڻ کي، ۽ بيشڪ توهان تي سنڀاليندڙ آهن،

كِرَامًا كَاتِبِيْنَ ۙ﴿١١﴾ يَعْلَمُوْنَ مَا تَفْعَلُوْنَ ﴿١٢﴾ اِنَّ الْاَبْرَارَ
پيارا عملن لکڻ وارا، اهي ڄاڻن ٿا جيڪي ڪريو ٿا. بيشڪ نيڪوڪار

لَفِيْ نَعِيْمٍ ۚ﴿١٣﴾ وَاِنَّ الْفُجَّارَ لَفِيْ جَحِيْمٍ ۚۖ﴿١٤﴾ يَّصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّيْنِ ﴿١٥﴾
جنت ۾ هوندا، ۽ بدڪار دوزخ ۾ هوندا، گهڙندا ان ۾ حساب جي ڏينهن.

وَ مَا هُمْ عَنْهَا بِغَآئِبِيْنَ ؕ﴿١٦﴾ وَ مَآ اَدْرٰىكَ مَا
۽ نه هوندا ان کان لکي ويندڙ. (اي نبي) ۽ ڇا خبر توکي ته ڇا آهي

يَوْمُ الدِّيْنِ ۙ﴿١٧﴾ ثُمَّ مَآ اَدْرٰىكَ مَا يَوْمُ الدِّيْنِ ؕ﴿١٨﴾ يَوْمَ
حساب جو ڏينهن، وري (ٻُڌ) ڇا خبر توکي ڇا آهي حساب جو ڏينهن. جنهن ڏينهن

لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْـًٔا ؕ وَ الْاَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلّٰهِ ۧ﴿١٩﴾
نه ڪري سگهندو ڪوئي ڪنهن لاءِ ڪجهه به، ۽ حڪم ان ڏينهن الله جو هوندو.

سُوْرَةُ التَّطْفِيْفِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ سِتٌّ وَّثَلٰثُوْنَ اٰيَةً

سورت تطفيف مڪي آهي ۽ ان ۾ ڇٽيهه آيتون آهن.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○
شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان. ❷

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِيْنَ ۙ﴿١﴾ الَّذِيْنَ اِذَا اكْتَالُوْا عَلَى النَّاسِ
تباهي آهي تور ماپ ۾ کوٽ ڪندڙن لاءِ ❸ اُهي جڏهن مَئي وٺن ٿا ماڻهن کان

يَسْتَوْفُوْنَ ۝٢ۖ وَ اِذَا كَالُوْهُمْ اَوْ وَّزَنُوْهُمْ يُخْسِرُوْنَ ۝٣ؕ اَ

تہ پورو تا وٺن، ۽ جڏهن ماپي تا ڏين انهن کي يا توري تہ کوٽو تا ڏين. ڇا

لَا يَظُنُّ اُولٰٓئِكَ اَنَّهُمْ مَّبْعُوْثُوْنَ ۝٤ۙ لِيَوْمٍ عَظِيْمٍ ۝٥ۙ

نہ تا خيال ڪن اهي تہ ضرور ڪين اُٿاريو ويندو، ڏينهن وڏي ۾،

يَّوْمَ يَقُوْمُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝٦ؕ كَلَّآ اِنَّ كِتٰبَ

جنهن ڏينهن بيهندا ماڻهو رب العالمين جي آڏو. خبردار! بيشڪ بندِي

الْفُجَّارِ لَفِيْ سِجِّيْنٍ ۝٧ؕ وَ مَآ اَدْرٰىكَ مَا سِجِّيْنٌ ۝٨ؕ كِتٰبٌ

بدڪارن جي سجين ۾ آهي. ۽ ڇا خبر توکي تہ ڇا آهي سجين. اهو آهي دفتر

مَّرْقُوْمٌ ۝٩ؕ وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ۝١٠ۙ الَّذِيْنَ يُكَذِّبُوْنَ

لکيل. تباهي آهي تنهن ڏينهن ڪوڙي ڪندڙن لاءِ اهي ڪوڙو تا ڪن

بِيَوْمِ الدِّيْنِ ۝١١ؕ وَ مَا يُكَذِّبُ بِهٖٓ اِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ

ڏينهن انصاف جي کي. ۽ نہ تو ڪوڙو ڪري ان کي مگر هر حدلتاڙيندڙ

اَثِيْمٍ ۝١٢ۙ اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيٰتُنَا قَالَ اَسَاطِيْرُ

ڏوهاري، جڏهن پڙهي ٻڌائجن ٿيون ان کي آيتون اسان جون چئي ٿو اِهي آهن آکاڻيون

الْاَوَّلِيْنَ ۝١٣ؕ كَلَّا بَلْ ۜ رَانَ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ مَّا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝١٤

اڳين جون. ائين نہ آهي پر ڪَٽُ ڪئي آهي ❶ انهن جي دلين تي سندن ڪرتوتن.

كَلَّآ اِنَّهُمْ عَنْ رَّبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوْبُوْنَ ۝١٥ؕ ثُمَّ اِنَّهُمْ

خبردار! بيشڪ اهي پنهنجي پالڻهار کان تنهن ڏينهن روڪيل هوندا. پوءِ اهي

لَصَالُوا الْجَحِيْمِ ۝١٦ؕ ثُمَّ يُقَالُ هٰذَا الَّذِيْ كُنْتُمْ بِهٖ

داخل ٿيندا دوزخ ۾. پوءِ چيو ويندِ هي اهو آهي جنهن کي توهان

تُكَذِّبُوْنَ ۝١٧ؕ كَلَّآ اِنَّ كِتٰبَ الْاَبْرَارِ لَفِيْ عِلِّيِّيْنَ ۝١٨ؕ

ڪوڙو پائيندا هئا. خبردار! بيشڪ عمل نامو پلن ماڻهن جو عليين ۾ آهي. ❷

وَ مَآ اَدْرٰىكَ مَا عِلِّيُّوْنَ ﴿١٩﴾ؕ كِتٰبٌ مَّرْقُوْمٌ ﴿٢٠﴾ۙ

(اي نبي) ۽ ڇا خبر توکي ته ڇاهي عليون. اهو آهي دفتر لکيل،

يَّشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُوْنَ ﴿٢١﴾ؕ اِنَّ الْاَبْرَارَ لَفِيْ نَعِيْمٍ ﴿٢٢﴾ۙ عَلَى الْاَرَآئِكِ

جو ڏسن ٿا ان کي ويجها فرشتا. بيشڪ فرمانبردار هوندا جنت ۾، پلنگن تي وينا

يَنْظُرُوْنَ ﴿٢٣﴾ۙ تَعْرِفُ فِيْ وُجُوْهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيْمِ ﴿٢٤﴾ۚ

ڏسندا، تون سمجهي ويندين انهن جي چهرن تي تازگي آرام جي.

يُسْقَوْنَ مِنْ رَّحِيْقٍ مَّخْتُوْمٍ ﴿٢٥﴾ۙ خِتٰمُهٗ مِسْكٌ ؕ وَ

انهن کي پياريو ويندو مشروب مهر لڳل، جنهن تي مهر هوندي مشڪ جي، ۽

فِيْ ذٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُوْنَ ﴿٢٦﴾ؕ وَ مِزَاجُهٗ مِنْ تَسْنِيْمٍ ﴿٢٧﴾ۙ

ان ۾ پل ته چاهه ڪن چاهيندڙ. ۽ ان ۾ ملايل آهي تسنيم،

عَيْنًا يَّشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُوْنَ ﴿٢٨﴾ؕ اِنَّ الَّذِيْنَ اَجْرَمُوْا

اهو چشمو آهي جو پيئندا ان مان قرب وارا. بيشڪ ڏوهاري

كَانُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يَضْحَكُوْنَ ﴿٢٩﴾ۖز وَ اِذَا مَرُّوْا بِهِمْ

(دنيا ۾) ايمان وارن تي کِلون ڪندا هئا. ۽ جڏهن لنگهندا هئا انهن وٽان

يَتَغَامَزُوْنَ ﴿٣٠﴾ۖز وَ اِذَا انْقَلَبُوْٓا اِلٰٓى اَهْلِهِمُ انْقَلَبُوْا

پاڻ ۾ اکيون هٽندا هئا. ۽ جڏهن موٽندا هئا پنهنجي گهر ته ايندا هئا

فَكِهِيْنَ ﴿٣١﴾ۖز وَ اِذَا رَاَوْهُمْ قَالُوْٓا اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ

ٺٺوليون ڪندا، ۽ جڏهن ڏسندا هئا انهن کي چوندا هئا ته اهي

لَضَآلُّوْنَ ﴿٣٢﴾ۙ وَ مَآ اُرْسِلُوْا عَلَيْهِمْ حٰفِظِيْنَ ﴿٣٣﴾ؕ

پڪ ڀٽڪندڙ آهن، حالانڪ نه موڪليا ويا هئا انهن تي نگهبان ڪري.

فَالْيَوْمَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُوْنَ ﴿٣٤﴾ۙ عَلَى الْاَرَآئِكِ ۙ

سو اڄ اهي مومن انهن منڪرن تي کِلن ٿا، ❶ پلنگن تي وينا

ع ١٣٦ ٨

يَنْظُرُوْنَ ۞٣٥ هَلْ ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ ۞٣٦ ع

ڏسن ٿا. اجهو بدلو ڏنو ويو ڪافرن کي ان جو جيڪي ڪندا هئا.

سُوْرَةُ الْاِنْشِقَاقِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ خَمْسٌ وَّعِشْرُوْنَ اٰيَةً

سورت انشقاق مڪي آهي ۽ اها پنجويھ آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۞

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اِذَا السَّمَآءُ انْشَقَّتْ ۞١ وَ اَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَ حُقَّتْ ۞٢ وَ اِذَا

جڏهن آسمان چيرو ويندو ۽ ڪن ڏيندو پنهنجي رب ڏي ۽ اهو حق اٿس ۽ جڏهن

الْاَرْضُ مُدَّتْ ۞٣ وَ اَلْقَتْ مَا فِيْهَا وَ تَخَلَّتْ ۞٤ وَ

زمين پکيڙي ويندي ۽ اڇليندي جيڪي ان ۾ آهي ۽ خالي ٿيندي. ۱ ۽

اَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَ حُقَّتْ ۞٥ يٰۤاَيُّهَا الْاِنْسَانُ اِنَّكَ كَادِحٌ

٢ ڪن ڏيندي پنهنجي رب ڏي ۽ اهو حق اٿس. اي انسان! بيشڪ تون جاکوڙ ڪندڙ آهين

اِلٰى رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلٰقِيْهِ ۞٦ فَاَمَّا مَنْ اُوْتِيَ كِتٰبَهٗ

پنهنجي رب ڏانهن گهڻي پوءِ ان سان ملندين. پوءِ جنهن کي ڏنو ويو سندس عمل نامو

بِيَمِيْنِهٖ ۞٧ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَّسِيْرًا ۞٨ وَّ يَنْقَلِبُ

ساڄي هٿ ۾ پوءِ جلد ڪيو ويندو ان سان حساب سَولو. ۽ موٽندو

اِلٰۤى اَهْلِهٖ مَسْرُوْرًا ۞٩ وَاَمَّا مَنْ اُوْتِيَ كِتٰبَهٗ

پنهنجي گهر ڏانهن خوش ٿي. وري جنهن کي ڏنو ويو سندس عمل نامو

وَرَآءَ ظَهْرِهٖ ۞١٠ فَسَوْفَ يَدْعُوْا ثُبُوْرًا ۞١١ وَّ يَصْلٰى سَعِيْرًا ۞١٢

پٺيءَ پويان، اهو تڪڙو پڪاريندو موت کي، ۽ داخل ٿيندو دوزخ ۾.

اِنَّهٗ كَانَ فِيْۤ اَهْلِهٖ مَسْرُوْرًا ۞١٣ اِنَّهٗ ظَنَّ اَنْ لَّنْ يَّحُوْرَ ۞١٤

٣ بيشڪ اهو هئو پنهنجي گهر ۾ خوش. انهيءَ ڀانيو ٿي ته هرگز نه موٽندو.

بَلٰٓی ۚۛ اِنَّ رَبَّهٗ كَانَ بِهٖ بَصِيْرًا ۟ؕ۠ فَلَاۤ اُقْسِمُ بِالشَّفَقِ ۟ۙ وَ

هائو، بيشڪ سندس رب ان کي ڏسندڙ آهي. پوءِ قسم آهي شفق جو، قسم

الَّيْلِ وَ مَا وَسَقَ ۟ۙ وَ الْقَمَرِ اِذَا اتَّسَقَ ۟ۙ لَتَرْكَبُنَّ

رات جو ۽ جنهن تي چائنجي ٿي، قسم چنڊ جو جڏهن ڪامل ٿئي، ته اوهان ضرور چڙهندؤ

طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ ۟ؕ فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۟ۙ وَ اِذَا

هڪ حال ڪان ٻئي حال تي. ❶ پوءِ ڇا ٿيو آهي انهن کي جو ايمان نه ٿا آڻين. ۽ جڏهن

قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْاٰنُ لَا يَسْجُدُوْنَ ۟ؕ۩ بَلِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا

پڙهجي ٿو مٿن قرآن ته نه سجدو ٿا ڪن. رهندو ڪافر

يُكَذِّبُوْنَ ۟ؗۖ وَ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يُوْعُوْنَ ۟ؗۖ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ

ڪوڙو ٿا چون. ۽ الله ڳهٽو ڄاڻي ٿو جيڪي دل ۾ ٿا سانڍين. پوءِ خبر ڏي انهن کي ❷ عذاب

اَلِيْمٍ ۟ۙ اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُوْنٍ ۟۠ع

ڏکوئيندڙ جي، پر جن شخصن ايمان آندو ۽ ڪم ڪيا چڱا تن لاءِ اجر آهي اڻ کُٽ.

سُوْرَةُ الْبُرُوْجِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اثْنَتَانِ وَعِشْرُوْنَ اٰيَةً

سورت بروج مڪي آهي ۽ اها ٻاويهه آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

وَ السَّمَآءِ ذَاتِ الْبُرُوْجِ ۟ۙ وَ الْيَوْمِ الْمَوْعُوْدِ ۟ۙ وَ شَاهِدٍ

قسم آهي آسمان برجن واري جو، ۽ ڏينهن وعدي ڪيل جو، ❸ ۽ حاضر ٿيندڙ جو

وَّ مَشْهُوْدٍ ۟ؕ قُتِلَ اَصْحٰبُ الْاُخْدُوْدِ ۟ۙ النَّارِ

۽ حاضر ٿيل جو. ❹ ته تباهه ٿين شال کاهي وارا، ❺ (جنهن ۾) باهه پريل هئي

ذَاتِ الْوَقُوْدِ ۟ۙ اِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُوْدٌ ۟ۙ وَّ هُمْ عَلٰى مَا

وڏي ٻل واري، جنهن وقت اهي اتي ويٺا هئا، ۽ اهي ان کي

يَفْعَلُوْنَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ شُهُوْدٌ ﴿٧﴾ وَمَا نَقَمُوْا مِنْهُمْ اِلَّآ اَنْ يُّؤْمِنُوْا

جيڪي ڪن پيا ايمان وارن سان ڏسندڙ هئا. رڳو بدلو پيا وٺن انهن کان جو ايمان آندو هئائون

بِاللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَمِيْدِ ﴿٨﴾ الَّذِيْ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ

الله زبردست ساراهيل تي، اهو جنهن لاءِ آهي بادشاهي آسمانن ۽

الْاَرْضِ ط وَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ﴿٩﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ

زمين جي، ۽ الله هر شيءِ جي خبر رکندڙ آهي. بيشڪ جن

فَتَنُوا الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنٰتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوْبُوْا فَلَهُمْ عَذَابُ

ايذايو مومنن ۽ مومنياڻين کي پوءِ نه توبهه ڪيائون تن لاءِ آهي سزا

جَهَنَّمَ وَ لَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيْقِ ﴿١٠﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ

دوزخ جي ۽ تن لاءِ آهي سزا باهه ساڙيندڙ جي. ❶ بيشڪ جن ايمان آندو ۽

عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ؕ ذٰلِكَ

ڪم ڪيا چڱا تن لاءِ باغ آهن وهن ٿيون جن جي هينان واهيون، اها

الْفَوْزُ الْكَبِيْرُ ﴿١١﴾ اِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيْدٌ ﴿١٢﴾ اِنَّهٗ هُوَ

ڪاميابي وڏي آهي. بيشڪ پڪڙ تنهنجي رب جي سخت آهي. بيشڪ اهو

يُبْدِئُ وَ يُعِيْدُ ﴿١٣﴾ وَ هُوَ الْغَفُوْرُ الْوَدُوْدُ ﴿١٤﴾ ذُو الْعَرْشِ

پيدا ڪري ٿو ۽ وري موٽائي ٿو. ۽ اهوئي بخشيندڙ مهر وارو آهي، ❷ تخت جو مالڪ

الْمَجِيْدُ ﴿١٥﴾ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيْدُ ﴿١٦﴾ هَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ

وڏي شان وارو آهي، ڪري گذرندڙ آهي جيڪي گهري. ڇا آئي تو وٽ خبر

الْجُنُوْدِ ﴿١٧﴾ فِرْعَوْنَ وَ ثَمُوْدَ ﴿١٨﴾ بَلِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا

لشڪرن جي، فرعون ۽ ثمود جي. پر اهي ڪافر

فِيْ تَكْذِيْبٍ ﴿١٩﴾ وَّ اللّٰهُ مِنْ وَّرَآئِهِمْ مُّحِيْطٌ ﴿٢٠﴾

ڪوڙي ڪرڻ ۾ آهن، ۽ الله سندن چوڌاري گهيرو ڪندڙ آهي.

بَلْ هُوَ قُرْاٰنٌ مَّجِيْدٌ ۟ۙ فِيْ لَوْحٍ مَّحْفُوْظٍ ۟ ع

بلڪ اهو قرآن وڏي شان وارو آهي، لکيل ڦرهي ساندڻيل ۾. ❶

سُوْرَةُ الطَّارِقِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ سَبْعَ عَشْرَةَ اٰيَةً

سورت طارق مڪي آهي ۽ اها سترهن آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

وَ السَّمَآءِ وَ الطَّارِقِ ۟ۙ وَ مَاۤ اَدْرٰىكَ مَا الطَّارِقُ ۟ۙ

قسم آهي آسمان جو ۽ رات ۾ ايندڙ جو، ۽ ڇا خبر توکي ڇا آهي رات جو ايندڙ.

النَّجْمُ الثَّاقِبُ ۟ۙ اِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ۟ؕ

اهو تارو چمڪندڙ آهي، ناهي ڪوئي ساهه وارو مگر ان تي نگهبان آهي. ❷

فَلْيَنْظُرِ الْاِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۟ؕ خُلِقَ مِنْ مَّآءٍ دَافِقٍ ۟ۙ

پوءِ پيل ڏسي انسان تہ ڇا مان پيدا ڪيو ويو آهي. پيدا ڪيو ويو پاڻيءَ اڇليل مان،

يَّخْرُجُ مِنْۢ بَيْنِ الصُّلْبِ وَ التَّرَآىِٕبِ ۟ؕ اِنَّهٗ عَلٰى رَجْعِهٖ

جو نڪري ٿو وچان پُٺيءَ ۽ ڇاتيءَ جي. ❸ بيشڪ اهو ان جي ❹ موٽائڻ تي

لَقَادِرٌ ۟ؕ يَوْمَ تُبْلَى السَّرَآىِٕرُ ۟ۙ فَمَا لَهٗ مِنْ

سگهه رکندڙ آهي. جنهن ڏينهن جاچيا ويندا راز دلين جا، پوءِ نہ ان کي ڪا

قُوَّةٍ وَّ لَا نَاصِرٍ ۟ؕ وَ السَّمَآءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ۟ۙ

طاقت هوندي ۽ نہ ڪوئي پرجهلو. قسم آهي آسمان مينهن واري جو،

وَ الْاَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ۟ۙ اِنَّهٗ لَقَوْلٌ

قسم آهي ڌرتيءَ ڦاٽي ڦُٽائڻ واريءَ جو، تہ بيشڪ اهو آهي ڪلام

فَصْلٌ ۟ۙ وَّ مَا هُوَ بِالْهَزْلِ ۟ؕ اِنَّهُمْ يَكِيْدُوْنَ كَيْدًا ۟ۙ

فيصلو ڪندڙ ❺ ۽ ناهي اهو چرچو. بيشڪ اهي رٿون ٿا رٿين،

ع ١٧ ١١

وَّ اَكِيۡدُ كَيۡدًا ۚۖ ﴿١٦﴾ فَمَهِّلِ الۡكٰفِرِيۡنَ اَمۡهِلۡهُمۡ رُوَيۡدًا ﴿١٧﴾ ع

۽ آءٌ بہ رٿ تو رٿيان، پوءِ (اي نبي) ڍَر ڏجِ كافرن کي ڍر ڏئينِ ٿوري. ❶

سُوۡرَةُ الۡاَعۡلٰى مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ تِسۡعَ عَشۡرَةَ اٰيَةً

سورت اعلىٰ مکي آهي ۽ اها اُڻويهه آيتون آهي

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

سَبِّحِ اسۡمَ رَبِّكَ الۡاَعۡلَى ۙ ﴿١﴾ الَّذِىۡ خَلَقَ فَسَوّٰى ۙ ﴿٢﴾

تون پاڪائي بيان ڪر پنهنجي رب مٿاهين جي نالي جي، ❷ جنهن پيدا ڪيو پوءِ تيار ڪيائين،

وَ الَّذِىۡ قَدَّرَ فَهَدٰى ۙ ﴿٣﴾ وَ الَّذِىۡۤ اَخۡرَجَ الۡمَرۡعٰى ۙ ﴿٤﴾

۽ جنهن پورو ناهيو پوءِ رستو ڏنائين، ❸ ۽ جنهن اياريو گاهه کي،

فَجَعَلَهٗ غُثَآءً اَحۡوٰى ؕ ﴿٥﴾ سَنُقۡرِئُكَ فَلَا تَنۡسٰٓى ۙ ﴿٦﴾ اِلَّا

پوءِ ڪيائينس سُڪو سڙيو. اجهو توکي پڙهائينداسون پوءِ نہ وساريندين، ❹ مگر

مَا شَآءَ اللّٰهُ ؕ اِنَّهٗ يَعۡلَمُ الۡجَهۡرَ وَ مَا يَخۡفٰى ؕ ﴿٧﴾ وَ

جيڪي گهري الله، بيشڪ اهو ڄاڻي ٿو ظاهر کي ۽ جو ڳجهو آهي. ۽

نُيَسِّرُكَ لِلۡيُسۡرٰى ۚۖ ﴿٨﴾ فَذَكِّرۡ اِنۡ نَّفَعَتِ الذِّكۡرٰى ؕ ﴿٩﴾

آسان ڪري ڏينداسون توکي شريعت، پوءِ سمجهاءِ جيڪڏهن نفعو ڏئي سمجهاڻي. ❺

سَيَذَّكَّرُ مَنۡ يَّخۡشٰى ۙ ﴿١٠﴾ وَ يَتَجَنَّبُهَا الۡاَشۡقَى ۙ ﴿١١﴾ الَّذِىۡ يَصۡلَى

سمجهي وٺندو جيڪو ڊڄندو، ۽ پاسيرو ٿيندو ان کان نياڳو، جيڪو پوندو

النَّارَ الۡكُبۡرٰى ۚ ﴿١٢﴾ ثُمَّ لَا يَمُوۡتُ فِيۡهَا وَ لَا يَحۡيٰى ؕ ﴿١٣﴾ قَدۡ اَفۡلَحَ

باهه وڏيءَ ۾. پوءِ نہ مرندو ان ۾ ۽ نہ جيئندو. ❻ بلاشڪ ڇُٽي ويو

مَنۡ تَزَكّٰى ۙ ﴿١٤﴾ وَ ذَكَرَ اسۡمَ رَبِّهٖ فَصَلّٰى ؕ ﴿١٥﴾ بَلۡ

جيڪو پاڪ ٿيو، ❼ ۽ ياد ڪيائين نالو پنهنجي رب جو ❽ پوءِ نماز پڙهيائين، پر

تُؤْثِرُوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ﴿١٦﴾ وَ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ وَّ اَبْقٰى ﴿١٧﴾

توهان پسند ٿا ڪريو حياتي دنيا جي، حالانڪ پوين جهان پلو ۽ سدائين رهڻ جو آهي.

اِنَّ هٰذَا لَفِي الصُّحُفِ الْاُوْلٰى ﴿١٨﴾ صُحُفِ اِبْرٰهِيْمَ وَ مُوْسٰى ﴿١٩﴾

بيشڪ هي بيان پهرين ۾ آهي، ❶ ابراهيم ۽ موسيٰ جي ڪتابن ۾. ڪتابن

ع ١ ١٩ ١٢

سُوْرَةُ الْغَاشِيَةِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ سِتٌّ وَّعِشْرُوْنَ اٰيَةً

سورت غاشيہ مڪي آهي ۽ اها ڇويھ آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

هَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ الْغَاشِيَةِ ﴿١﴾ وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ﴿٢﴾

(اي نبي) ڇا پهتي تو وٽ قيامت جي. ڳالهہ ڪيترا ڇهرا تنهن ڏينهن خوار هوندا،

عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ﴿٣﴾ تَصْلٰى نَارًا حَامِيَةً ﴿٤﴾ تُسْقٰى مِنْ عَيْنٍ اٰنِيَةٍ ﴿٥﴾

لوڙيندڙ ٿڪجي پوندڙ، ❷ پوندا باهہ سخت گرم ۾، پيارِيا ويندا چشمي ٿهڪندڙ مان.

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ اِلَّا مِنْ ضَرِيْعٍ ﴿٦﴾ لَّا يُسْمِنُ وَ لَا يُغْنِيْ

ناهي انهن لاءِ ڪوڪاڌو مگر زهري ڪانڊيرو، ❸ جو نہ سبر ڪندو ۽ نڪي هٽائيندو

مِنْ جُوْعٍ ﴿٧﴾ وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ﴿٨﴾ لِّسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ﴿٩﴾

بُک. ❹ ڪي منهن ان ڏينهن تازا، پنهنجي ڪمائيءَ تي خوش ٿيندڙ،

فِيْ جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿١٠﴾ لَّا تَسْمَعُ فِيْهَا لَاغِيَةً ﴿١١﴾ فِيْهَا عَيْنٌ

بهشت عاليشان ۾ هوندا، نہ ٻڌندا اتي ڪا اجائي ڳالهہ. ان ۾ هڪ چشمو

جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾ فِيْهَا سُرُرٌ مَّرْفُوْعَةٌ ﴿١٣﴾ وَّ اَكْوَابٌ مَّوْضُوْعَةٌ ﴿١٤﴾ وَّ نَمَارِقُ

وهندڙ آهي. ان ۾ آهن تخت مٿي ڪيل، ۽ گلاس رکيل، ❺ ۽ وهاڻا

وقف لازم

مَصْفُوْفَةٌ ﴿١٥﴾ وَّ زَرَابِيُّ مَبْثُوْثَةٌ ﴿١٦﴾ اَ فَلَا يَنْظُرُوْنَ اِلَى الْاِبِلِ كَيْفَ

قطارون تيل، ۽ غاليچا وڇايل. ڇا نہ ٿا نهارين اُٺ ڏانهن ڪيئن

خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وقفة وَ اِلَى السَّمَآءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾ وقفة وَ اِلَى الْجِبَالِ

پيدا ڪيو ويو آهي. ❶ ۽ آسمان ڏانهن ڪيئن نہ مٿي ڪيو ويو آهي. ۽ جبلن ڏانهن

كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وقفة وَ اِلَى الْاَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾ وقفة فَذَكِّرْ ط قف اِنَّمَآ

ڪيئن نہ کوڙيل آهن. ۽ زمين ڏانهن ڪيئن نہ پٿاريل آهي. ❷ پوءِ سمجهاءِ، رڳو

اَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾ ط لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ ﴿٢٢﴾ لا اِلَّا مَنْ

تون سمجهائيندڙ آهين. تون ناهين انهن تي ضابطو رکندڙ، ❸ مگر جيڪو

تَوَلّٰى وَ كَفَرَ ﴿٢٣﴾ لا فَيُعَذِّبُهُ اللّٰهُ الْعَذَابَ الْاَكْبَرَ ﴿٢٤﴾ ط

مُنهن ڦيري ۽ منڪر ٿئي، پوءِ سزا ڏيندو ان کي الله سزا تمام وڏي.

اِنَّ اِلَيْنَآ اِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾ لا ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ﴿٢٦﴾ ع

بيشڪ اسان ڏانهن آهي موٽڻ انهن جو، پوءِ بيشڪ اسان تي آهي حساب انهن جو.

النصف

سُوْرَةُ الْفَجْرِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَلٰثُوْنَ اٰيَةً

سورت فجر مڪي آهي ۽ اها ٽيهہ آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

وَ الْفَجْرِ ﴿١﴾ لا وَ لَيَالٍ عَشْرٍ ﴿٢﴾ لا وَّ الشَّفْعِ وَ الْوَتْرِ ﴿٣﴾ لا وَ الَّيْلِ

قسم آهي پرھ ڦٽي جو، ❹ ۽ راتين ڏھن جو، ❺ ۽ ٻڌيءَ ۽ اِڪيءَ جو، قسم رات جو

اِذَا يَسْرِ ﴿٤﴾ ج هَلْ فِيْ ذٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِيْ حِجْرٍ ﴿٥﴾ ط اَ لَمْ تَرَ كَيْفَ

جڏهن هلي. ❻ بيشڪ آهي انهن ۾ قسم عقل واري لاءِ. ڇا تون نہ ڏٺو ڪھڙي ڪار

فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ﴿٦﴾ لا اِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ﴿٧﴾ صلے الَّتِيْ لَمْ يُخْلَقْ

ڪئي تنهنجي رب قوم عاد ❼ ارم ٿنين واري سان، اهي جونہ ٺاھيو ويو

مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ﴿٨﴾ صلے وَ ثَمُوْدَ الَّذِيْنَ جَابُوا الصَّخْرَ

تن جهڙو شهرن ۾ ۽ قوم ثمود سان جن گهڙيون هيون ڇپون

بِالْوَادِ ۝٩ وَ فِرْعَوْنَ ذِي الْاَوْتَادِ ۝١٠ الَّذِيْنَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ۝١١

وادي القرٰي ۾، ۽ فرعون ميخن واري سان، (١) جيڪي ظلم پيا ڪن شهرن ۾،

فَاَكْثَرُوْا فِيْهَا الْفَسَادَ ۝١٢ فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ۝١٣

پوءِ گهڻو ڪيائون اتي فساد، پوءِ وهايو انهن تي تنهنجي رب لڪڻ (٢) عذاب جو،

اِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ۝١٤ فَاَمَّا الْاِنْسَانُ اِذَا مَا ابْتَلٰهُ

بيشڪ تنهنجو پالڻهار آهي گهات تي. پوءِ انسان کي جڏهن آزمائي تو

رَبُّهٗ فَاَكْرَمَهٗ وَ نَعَّمَهٗ ۙ فَيَقُوْلُ رَبِّيْٓ

سندس پالڻهار پوءِ عزت ڏئي ٿو ان کي ۽ آسودو ڪريس ٿو تڏهن چوي ٿو رب منهنجي

اَكْرَمَنِ ۝١٥ وَاَمَّآ اِذَا مَا ابْتَلٰهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ

نوازيو آهي مون کي. وري جڏهن آزمائي ٿو ان کي پوءِ تنگ ڪري ٿو ان تي

رِزْقَهٗ ۙ فَيَقُوْلُ رَبِّيْٓ اَهَانَنِ ۝١٦ كَلَّا بَلْ لَّا

سندس روزي، تڏهن چوي ٿو رب منهنجي خوار ڪيو مون کي. (٣) ائين ناهي پر نه

تُكْرِمُوْنَ الْيَتِيْمَ ۝١٧ وَ لَا تَحٰٓضُّوْنَ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِيْنِ ۝١٨

عزت ڏيندا آهيو ڇوري ٻار کي، ۽ نڪي شوق ڏياريندا آهيو کارائڻ غريب جي تي، (٤)

وَ تَاْكُلُوْنَ التُّرَاثَ اَكْلًا لَّمًّا ۝١٩ وَّ تُحِبُّوْنَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ۝٢٠

۽ کائيندا آهيو مُئن جو مال سارو ميڙي، ۽ چاهيندا آهيو مال کي تمام گهڻو.

كَلَّآ اِذَا دُكَّتِ الْاَرْضُ دَكًّا دَكًّا ۝٢١ وَّ جَآءَ رَبُّكَ

خبردار! جڏهن سَنئين ڪئي ويندي ڌرتي ڪُٽي ڪُٽي، ۽ ايندو تنهنجو رب

وَ الْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ۝٢٢ وَ جِایْٓءَ يَوْمَئِذٍۭ بِجَهَنَّمَ ۙ يَوْمَئِذٍ

۽ ايندا مَلڪ قطارون ڪري. ۽ آندو ويندو ان ڏينهن دوزخ، (٥) تنهن ڏينهن

يَّتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ وَ اَنّٰى لَهُ الذِّكْرٰى ۝٢٣ يَقُوْلُ يٰلَيْتَنِيْ

سمجهندو ماڻهو ۽ ڪٿي ان کي فائدو ڏيندي اها سمجهه. چوندو جيڪر مون

قَدَّمْتُ لِحَيَاتِيْ ﴿٢٤﴾ ج فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهٗۤ

اڳ ۾ موڪليان ها هن زندگيءَ لاءِ. پوءِ ان ڏينهن نه عذاب ڏيندو ان جي عذاب جھڙو

اَحَدٌ ﴿٢٥﴾ لا وَّ لَا يُوْثِقُ وَثَاقَهٗۤ اَحَدٌ ﴿٢٦﴾ ط يٰۤاَيَّتُهَا النَّفْسُ

ڪوئي به، ۽ نه ٻَڌندو ان جي ٻڌڻ جھڙو ڪوئي به. اي نفس

الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾ ق ارْجِعِيْۤ اِلٰى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾ ج

قرار وٺندڙ (دين تي)، موٽي هل پنهنجي پروردگار ڏانهن خوش ٿي اهو توکان خوش آهي.

فَادْخُلِيْ فِيْ عِبٰدِيْ ﴿٢٩﴾ لا وَ ادْخُلِيْ جَنَّتِيْ ﴿٣٠﴾ ع

پوءِ هليو وڃ منهنجي ٻانهن ۾، ❶ ۽ گهڙي پؤ منهنجي جنت ۾.

سُوْرَةُ الْبَلَدِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ عِشْرُوْنَ اٰيَةً

سورت بلد مڪي آهي ۽ اها ويھ آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجھاري مهربان جي نالي سان.

لَاۤ اُقْسِمُ بِهٰذَا الْبَلَدِ ﴿١﴾ لا وَ اَنْتَ حِلٌّۢ بِهٰذَا الْبَلَدِ ﴿٢﴾ لا

قسم آهي هن (مڪي) شهر جو، ۽ تون لهندڙ آهين هن شهر ۾، ❷

وَ وَالِدٍ وَّ مَا وَلَدَ ﴿٣﴾ لا لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ

۽ قسم آهي ڄڻيندڙجو ۽ جيڪو ڄائو، ته بيشڪ پيدا ڪيوسون انسان کي

فِيْ كَبَدٍ ﴿٤﴾ ط اَ يَحْسَبُ اَنْ لَّنْ يَّقْدِرَ عَلَيْهِ اَحَدٌ ﴿٥﴾ م يَقُوْلُ

ڏاکڙي ۾. ❸ ڇا ڀانئي ٿو ته هرگز نه سوگهو ڪندو ان تي ڪوئي. چوي ٿو ته

اَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا ﴿٦﴾ ط اَ يَحْسَبُ اَنْ لَّمْ يَرَهٗۤ اَحَدٌ ﴿٧﴾ ط اَ

مون کپايو آهي مال تمام گهڻو. ڇا ڀانئي ٿو ته نه ڏٺو اٿس ڪنهن به. ڇا

لَمْ نَجْعَلْ لَّهٗ عَيْنَيْنِ ﴿٨﴾ لا وَ لِسَانًا وَّ شَفَتَيْنِ ﴿٩﴾ لا وَ هَدَيْنٰهُ

نه ڪيون سون ان لاءِ ٻه اکيون، ۽ هڪ ڄڀ ۽ ٻه چپ، ۽ ڏيکاريا سون ان کي

وقف لازم

النَّجْدَيْنِ ﴿١٠﴾ فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ﴿١١﴾ وَ مَآ اَدْرٰىكَ مَا
ٻہ رستا. پوءِ نہ لنگھيو اهو ڪنهن لڪ مان. ۽ ڇا خبر توکي ڇا هي
الْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾ فَكُّ رَقَبَةٍ ﴿١٣﴾ اَوْ اِطْعٰمٌ فِيْ يَوْمٍ ذِيْ مَسْغَبَةٍ ﴿١٤﴾
اهو لڪُ. آزاد ڪرڻ ٻانهي کي، يا کاڌو کارائڻ زماني ڏکار واري ۾،
يَّتِيْمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾ اَوْ مِسْكِيْنًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾ ثُمَّ كَانَ
ڪنهن ڇوري ٻار مائٽي واري کي، يا ڪنهن غريب مٽيءَ هٽي کي. ❶ پوءِ هجي
مِنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَ
انهن مان جن ايمان آندو ۽ پارت ڪيائون هڪ ٻئي کي صبر جي ۽
تَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾ اُولٰٓئِكَ
پارت ڪيائون هڪ ٻئي کي ٻاجھ ڪرڻ جي. اهي ئي آهن (سڀاڳا)
اَصْحٰبُ الْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾ وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِنَا
ساڄي پاسي وارا. ۽ جن ڪفر ڪيو اسان جي آيتن جو
هُمْ اَصْحٰبُ الْمَشْئَمَةِ ﴿١٩﴾ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤْصَدَةٌ ﴿٢٠﴾
اهي آهن (نڀاڳا) کاٻي پاسي وارا. انهن تي باهہ دميل هوندي. ❷

سُوْرَةُ الشَّمْسِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ خَمْسَ عَشْرَةَ اٰيَةً

سورت شمس مڪي آهي ۽ اها پندرهن آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

وَ الشَّمْسِ وَ ضُحٰهَا ﴿١﴾ وَ الْقَمَرِ اِذَا تَلٰهَا ﴿٢﴾ وَ
قسم سِجَ جو ۽ ان جي سوجهري جو، ❸ قسم چنڊ جو جڏهن ان جي پويان اچي، قسم
النَّهَارِ اِذَا جَلّٰهَا ﴿٣﴾ وَ الَّيْلِ اِذَا يَغْشٰهَا ﴿٤﴾
ڏينهن جو جڏهن سِجَ کي چٽو ڪري، قسم رات جو جڏهن سِجَ کي ڍڪي ڇڏي،

وَ السَّمَآءِ وَ مَا بَنٰىهَا ۝٥ وَ الۡاَرۡضِ وَ مَا

قسم آسمان جو ۽ ان جو جنهن بنايو انهيءَ کي، قسم زمين جو ۽ ان جو

طَحٰىهَا ۝٦ وَ نَفۡسٍ وَّ مَا سَوّٰىهَا ۝٧

جنهن پکيڙيو انهيءَ کي، قسم نفس جو ۽ ان جو جنهن سڌو ناهيو ان کي،

فَاَلۡهَمَهَا فُجُوۡرَهَا وَ تَقۡوٰىهَا ۝٨ قَدۡ اَفۡلَحَ مَنۡ

پوءِ سمجهايائين ان کي سندس بڇڙائي ۽ چڱائي، بيشڪ ڇٽي ويو اهو جنهن

زَكّٰىهَا ۝٩ وَ قَدۡ خَابَ مَنۡ دَسّٰىهَا ۝١٠ كَذَّبَتۡ

پاڪ رکيو ان کي، ❶ ۽ بيشڪ هارايو ان جنهن گندو ڪيو ان کي. ڪوڙو ڪيو

ثَمُوۡدُ بِطَغۡوٰىهَاۤ ۝١١ اِذِ انۡۢبَعَثَ اَشۡقٰىهَا ۝١٢ فَقَالَ

ثمود وارن پنهنجي شرارت سان، جڏهن اٿيو انهن جو وڏو نامراد، ❷ پوءِ چيو

لَهُمۡ رَسُوۡلُ اللّٰهِ نَاقَةَ اللّٰهِ وَ سُقۡيٰهَا ۝١٣

انهن کي الله جي رسول ته ڇڏيو الله جي ڏاچيءَ کي ۽ ان جي پيئڻ جي واري کي.

فَكَذَّبُوۡهُ فَعَقَرُوۡهَا ۝ فَدَمۡدَمَ عَلَيۡهِمۡ رَبُّهُمۡ

پوءِ ڪوڙو ڪيائون ان کي ۽ ڪنائون ڏاچيءَ کي، پوءِ تباهي آندي انهن تي انهن جي رب

بِذَنۡۢبِهِمۡ فَسَوّٰىهَا ۝١٤ وَ لَا يَخَافُ عُقۡبٰهَا ۝١٥

انهن جي ڏوھ ڪري پوءِ سڌو ڪيائين انهن کي، ۽ نه ٿو ڊڄي انهن جي بدلي کان.

سُوۡرَةُ الّيۡلِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اِحۡدٰي وَعِشۡرُوۡنَ اٰيَةً

سورت ليل مڪي آهي ۽ اها ايڪيھ آيتون آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ۝

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

وَ الَّيۡلِ اِذَا يَغۡشٰى ۝١ وَ النَّهَارِ اِذَا تَجَلّٰى ۝٢ وَ مَا

قسم رات جو جڏهن ڍڪي ٿي، ❶ قسم ڏينهن جو جڏهن ظاهر ٿئي ٿو، ۽ ان جو

خَلَقَ الذَّكَرَ وَ الۡاُنۡثٰۤی ۙ﴿۳﴾ اِنَّ سَعۡیَكُمۡ لَشَتّٰی ؕ﴿۴﴾

جنهن پيدا ڪيو نر ۽ مادي ڪي، تہ بيشڪ ڪوشش توهان جي جدا جدا آهي. ❶

فَاَمَّا مَنۡ اَعۡطٰی وَ اتَّقٰی ۙ﴿۵﴾ وَ صَدَّقَ بِالۡحُسۡنٰی ۙ﴿۶﴾

پوءِ جيڪو ڏئي تو ۽ ڊڄي ٿو، ۽ سچو چوي ٿو چڱائي ڪي،

فَسَنُیَسِّرُهٗ لِلۡیُسۡرٰی ؕ﴿۷﴾ وَ اَمَّا مَنۡۢ بَخِلَ وَ

تہ اسان ڪري ڏينداسون ان ڪي سَولو رستو. ❷ ۽ پر جيڪو نہ ٿو ڏئي ۽

اسۡتَغۡنٰی ۙ﴿۸﴾ وَ كَذَّبَ بِالۡحُسۡنٰی ۙ﴿۹﴾ فَسَنُیَسِّرُهٗ

بي پرواهي ڪري ٿو، ❸ ۽ ڪوڙو ڄاڻي ٿو چڱائي ڪي، تہ آسان ڪري ڏينداسون ان ڪي

لِلۡعُسۡرٰی ؕ﴿۱۰﴾ وَ مَا یُغۡنِیۡ عَنۡهُ مَالُهٗۤ اِذَا تَرَدّٰی ؕ﴿۱۱﴾ اِنَّ

ڏکيو رستو. ۽ نہ بچائيندو ان ڪي سندس مال جڏهن ڪرندو ڪڏهِ، بيشڪ

عَلَیۡنَا لَلۡهُدٰی ۫ۖ﴿۱۲﴾ وَ اِنَّ لَنَا لَلۡاٰخِرَةَ وَ الۡاُوۡلٰی ﴿۱۳﴾

اسان تي آهي راهہ ڏيکارڻ، ۽ بيشڪ اسان جي آهي آخرت ۽ دنيا.

فَاَنۡذَرۡتُكُمۡ نَارًا تَلَظّٰی ۚ﴿۱۴﴾ لَا یَصۡلٰىهَاۤ اِلَّا الۡاَشۡقَی ۙ﴿۱۵﴾

پوءِ مون ڊيڄاريو توهان کي باهہ کان جا ڀڙڪي ٿي ڪري. نہ پوندو ان ۾ مگر نياڳو،

الَّذِیۡ كَذَّبَ وَ تَوَلّٰی ؕ﴿۱۶﴾ وَ سَیُجَنَّبُهَا

جنهن ڪوڙو ڪيو ۽ منهن موڙيو. ۽ پري ڪيو ويندو ان کان

الۡاَتۡقَی ۙ﴿۱۷﴾ الَّذِیۡ یُؤۡتِیۡ مَالَهٗ یَتَزَكّٰی ۚ﴿۱۸﴾ وَ مَا

پرهيزگار، جيڪو ڏئي تو پنهنجي مال کي تہ پاڪ ٿئي. ۽ ناهي

لِاَحَدٍ عِنۡدَهٗ مِنۡ نِّعۡمَةٍ تُجۡزٰۤی ۙ﴿۱۹﴾ اِلَّا ابۡتِغَآءَ

ڪنهين جو ان تي ڪو تورو ٿيل جو لاهجي، پر ڏئي تو گهرندي

وَجۡهِ رَبِّهِ الۡاَعۡلٰی ۚ﴿۲۰﴾ وَ لَسَوۡفَ یَرۡضٰی ﴿۲۱﴾ ع

رضا پنهنجي رب وڏي شان واري جي. ۽ سگهو سَرهو ٿيندو. ❹

سُوْرَةُ الضُّحٰي مَكِيَّةٌ وَّهِيَ اِحْدٰے عَشَرَةَ اٰيَةً

سورت ضحيٰ مکي آهي ۽ اها يارهن آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

وَ الضُّحٰى ۙ﴿۱﴾ وَ الَّيْلِ اِذَا سَجٰى ۙ﴿۲﴾ مَا وَدَّعَكَ

قسم ڪچڙيءَ منجهند جو، قسم رات جو جڏهن ڇانئجي، ❶ ته نه ڇڏيو توکي

رَبُّكَ وَ مَا قَلٰى ؕ﴿۳﴾ وَ لَلْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْاُوْلٰى ؕ﴿۴﴾

تنهنجي پالڻهار ۽ نه بيزار ٿيو. ❷ ۽ بيشڪ پوئين حالت بهتر آهي تولاءِ پهرين کان.

وَ لَسَوْفَ يُعْطِيْكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰى ؕ﴿۵﴾ اَ لَمْ يَجِدْكَ

۽ جلد عطا ڪندو توکي تنهنجو رب پوءِ راضي ٿيندين. ❸ ڇا نه ڏٺائين توکي

يَتِيْمًا فَاٰوٰى ۪﴿۶﴾ وَ وَجَدَكَ ضَآلًّا فَهَدٰى ۪﴿۷﴾ وَ وَجَدَكَ

يتيم پوءِ جڳهه ڏنائين، ❹ ۽ لڌائين توکي اڻ واقف پوءِ رستي لاتائين، ❺ ۽ ڏٺائين توکي

عَآئِلًا فَاَغْنٰى ؕ﴿۸﴾ فَاَمَّا الْيَتِيْمَ فَلَا تَقْهَرْ ؕ﴿۹﴾ وَ اَمَّا

مسڪين پوءِ آسودو ڪيائين. پوءِ يتيم تي سختي نه ڪجانءِ. ۽

السَّآئِلَ فَلَا تَنْهَرْ ؕ﴿۱۰﴾ وَ اَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ع﴿۱۱﴾

ع ١١ ١٨

سوالي کي جهڻڪ نه ڏجانءِ. ❻ ۽ ڇا مهرباني تنهنجي پروردگار جي آهي پوءِ بيان ڪر.

سُوْرَةُ الْاِنْشِرَاحِ مَكِيَّةٌ وَّهِيَ ثَمَانِيَ اٰيَاتٍ

سورت انشراح مکي آهي ۽ اها اٺ آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اَ لَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۙ﴿۱﴾ وَ وَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ ۙ﴿۲﴾

اي نبي ڇا نه کوليوسون تولاءِ سِينو تنهنجو، ❼ ۽ لاتوسون توکان بار تنهنجو،

الَّذِيْۤ اَنْقَضَ ظَهْرَكَ ﴿٣﴾ وَ رَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴿٤﴾

جنهن ٽوڙيو پُٺي تنهنجي کي، ۽ مٿانهون ڪيوسون تو لاءِ تنهنجي ذڪر کي. ❷

فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٥﴾ اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾

پوءِ بيشڪ ڏُک سان گڏ سُک آهي، بيشڪ ڏُک سان گڏ سُک آهي.

فَاِذَا فَرَغْتَ فَانْصَبْ ﴿٧﴾ وَ اِلٰى رَبِّكَ فَارْغَبْ ﴿٨﴾

پوءِ جڏهن واندو ٿئين تہ پوءِ محنت ڪر، ۽ پنهنجي رب ڏي پوءِ ڌيان ڪر. ❸

ع ١ / ١٨ / ١٩

سُوْرَةُ التِّيْنِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَمَانُ اٰيَاتٍ

سورت تين مڪي آهي ۽ اها اٺ آيتون آهي،

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

وَ التِّيْنِ وَ الزَّيْتُوْنِ ﴿١﴾ وَ طُوْرِ سِيْنِيْنَ ﴿٢﴾ وَ هٰذَا

قسم انجير جو ۽ زيتون جو، ❶ قسم طورسينا جو، قسم هن

الْبَلَدِ الْاَمِيْنِ ﴿٣﴾ لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِيْۤ اَحْسَنِ

شهر امن واري جو، تہ بيشڪ پيدا ڪيوسون انسان کي تمام سهڻي

تَقْوِيْمٍ ﴿٤﴾ ثُمَّ رَدَدْنٰهُ اَسْفَلَ سٰفِلِيْنَ ﴿٥﴾ اِلَّا

انداز ۾، وري هٽايوسون ان کي هيٺاهن کان هيٺ، ❺ مگر

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَلَهُمْ اَجْرٌ

جن ايمان آندو ۽ ڪيا ڪم چڱا تن لاءِ آهي اجر

غَيْرُ مَمْنُوْنٍ ﴿٦﴾ فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّيْنِ ﴿٧﴾

اڻ کُٽ. پوءِ ڪهڙي شيءِ منڪر ٿي بنائي توکي هن کان پوءِ قيامت کان. ❻

اَ لَيْسَ اللّٰهُ بِاَحْكَمِ الْحٰكِمِيْنَ ﴿٨﴾

ڇا ناهي الله ڏاڍو حاڪم سيني حاڪمن کان.

ع ١ / ١٨ / ٢٠

سُوْرَةُ الْعَلَقِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ تِسعَ عَشْرَةَ اٰيَةً

سورت علق مكي آهي ۽ اها اُڻويهہ آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اِقْرَاْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِيْ خَلَقَ ۚ ① خَلَقَ الْاِنْسَانَ

پڙهہ نالي پنهنجي رب جي سان جنهن پيدا ڪيو. ❶ پيدا ڪيائين انسان کي

مِنْ عَلَقٍ ۚ ② اِقْرَاْ وَ رَبُّكَ الْاَكْرَمُ ۙ ③ الَّذِيْ

رت جي دِڳ مان. پڙهہ ۽ پالڻهار تنهنجو ڏاڍو ڪريم آهي، جنهن

عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۙ ④ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۗ ⑤ كَلَّآ

سيڪاريو قلم سان، ❷ سيڪاريائين انسان کي جيڪي نہ ڄاڻندو هو. خبردار!

اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰٓى ۙ ⑥ اَنْ رَّاٰهُ اسْتَغْنٰى ۗ ⑦ اِنَّ

بيشڪ ماڻهو حد کان لنگهي ٿو، جڏهن ياڻي ٿو پاڻ کي بي پرواهہ. يقينن

اِلٰى رَبِّكَ الرُّجْعٰى ۗ ⑧ اَرَءَيْتَ الَّذِيْ يَنْهٰى ۙ ⑨ عَبْدًا

تنهنجي رب ڏانهن موٽڻ آهي. ڇا ڏٺو تو ان کي جو روڪي پيو، ❸ ٻانهي کي

اِذَا صَلّٰى ۗ ⑩ اَرَءَيْتَ اِنْ كَانَ عَلَى الْهُدٰٓى ۙ ⑪

جڏهن نماز پڙهيائين. ڀلا خبر ڏي جيڪڏهن اهو هجي سڌي راهہ تي،

اَوْ اَمَرَ بِالتَّقْوٰى ۗ ⑫ اَرَءَيْتَ اِنْ كَذَّبَ وَ

يا حڪم ڪري پرهيزگاري جو. ڀلا خبر ڏي جي ڪوڙو ڪري ٿو ۽

تَوَلّٰى ۗ ⑬ اَلَمْ يَعْلَمْ بِاَنَّ اللّٰهَ يَرٰى ۗ ⑭ كَلَّا لَئِنْ لَّمْ

منهن موڙي ٿو. ڇا نہ ٿو ڄاڻي تہ الله ڏسي ٿو. خبردار! جيڪڏهن نہ

يَنْتَهِ ۙ ۬ لَنَسْفَعًاۢ بِالنَّاصِيَةِ ۙ ⑮ نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ

مڙيو، تہ ضرور گهليندا سون ان کي چوٽي کان ونئي، ❹ چوٽي ڪوڙي

خَاطِئَةٍ ۚ ﴿١٦﴾ نَادِيَهٗ ۙ ﴿١٧﴾ سَنَدۡعُ الزَّبَانِيَةَ ۙ ﴿١٨﴾

گنهگار. پوءِ پل تہ سڏي پنهنجي ڪچهري کي، اسان بہ سڏينداسون هڪ پيادي کي،

كَلَّا ؕ لَا تُطِعۡهُ وَ اسۡجُدۡ وَ اقۡتَرِبۡ ۩ ﴿١٩﴾

خبردار!، نہ چيو ونجانءِ انهيءَ جو ۽ تون سجدو ڪر ۽ ويجهو ٿيءُ.

سُوۡرَةُ الۡقَدۡرِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ خَمۡسُ اٰيَاتٍ

سورت قدر مڪي آهي ۽ اها پنج آيتون آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اِنَّاۤ اَنۡزَلۡنٰهُ فِيۡ لَيۡلَةِ الۡقَدۡرِ ۚ ﴿١﴾ وَ مَاۤ اَدۡرٰىكَ مَا

بيشڪ اسان نازل ڪيوسون ان کي قدر جي رات ۾ ❶ ۽ ڇا خبر توکي تہ ڇا آهي

لَيۡلَةُ الۡقَدۡرِ ؕ ﴿٢﴾ لَيۡلَةُ الۡقَدۡرِ ۙ خَيۡرٌ مِّنۡ اَلۡفِ شَهۡرٍ ؕ ﴿٣﴾ تَنَزَّلُ

ليلة القدر. ❷ ليلة القدر وڌيڪ ڀلي آهي هزار مهينن کان. لهن ٿا

الۡمَلٰٓئِكَةُ وَ الرُّوۡحُ فِيۡهَا بِاِذۡنِ رَبِّهِمۡ ۚ

ملائڪ ۽ جبرئيل ان ۾ پنهنجي پروردگار جي موڪل سان

مِنۡ كُلِّ اَمۡرٍ ۙ ﴿٤﴾ سَلٰمٌ ۛ هِيَ حَتّٰى مَطۡلَعِ الۡفَجۡرِ ﴿٥﴾

سيني ڪمن لاءِ، امن آهي، اها رات پرهہ ڦٽڻ تائين.

سُوۡرَةُ الۡبَيِّنَةِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ ثَمَانِيۡ اٰيَاتٍ

سورت بينہ مدني آهي ۽ اها اٺ آيتون آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

لَمۡ يَكُنِ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا مِنۡ اَهۡلِ الۡكِتٰبِ وَ الۡمُشۡرِكِيۡنَ

نہ هئا اهي جن ڪفر ڪيو اهل ڪتاب ۽ مشرڪن مان

مُنۡفَكِّيۡنَ حَتّٰى تَاۡتِيَهُمُ الۡبَيِّنَةُ ۙ﴿۱﴾ رَسُوۡلٌ مِّنَ اللّٰهِ
مڙندڙ جيستائين اچي انهن وٽ کو چٽو دليل. ❶ الله جو رسول

يَتۡلُوۡا صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ۙ﴿۲﴾ فِيۡهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ؕ﴿۳﴾ وَ مَا
جو پڙهي ٻڌائي ٿو سورتون پاڪ، جن ۾ هجن مضمون سِڌا. ۽ نه

تَفَرَّقَ الَّذِيۡنَ اُوۡتُوا الۡكِتٰبَ اِلَّا مِنۡۢ بَعۡدِ مَا جَآءَتۡهُمُ
جُدا ٿيا اهل ڪتاب مگر هن کان بعد جڏهن جو آيو انهن وٽ

الۡبَيِّنَةُ ؕ﴿۴﴾ وَ مَاۤ اُمِرُوۡۤا اِلَّا لِيَعۡبُدُوا اللّٰهَ
چٽو دليل. ۽ نه حڪم ڪيو ويو هو انهن کي مگر جيئن عبادت ڪن الله جي

مُخۡلِصِيۡنَ لَهُ الدِّيۡنَ ۙ۬ حُنَفَآءَ وَ يُقِيۡمُوا الصَّلٰوةَ وَ يُؤۡتُوا
سچائي رکندڙ ان جي دين لاءِ ❷ هڪ طرفا ٿي ۽ قائم ڪن نماز کي ۽ ڏين

الزَّكٰوةَ وَ ذٰلِكَ دِيۡنُ الۡقَيِّمَةِ ؕ﴿۵﴾ اِنَّ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا
زڪوات کي ۽ اهو آهي دين مضبوط. يقينن جيڪي منڪر ٿيا

مِنۡ اَهۡلِ الۡكِتٰبِ وَ الۡمُشۡرِكِيۡنَ فِىۡ نَارِ جَهَنَّمَ خٰلِدِيۡنَ فِيۡهَا ؕ
اهل ڪتاب ۽ مشرڪن مان هوندا باهه دوزخ ۾ يڪو رهندا اتي،

اُولٰٓئِكَ هُمۡ شَرُّ الۡبَرِيَّةِ ؕ﴿۶﴾ اِنَّ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَ عَمِلُوا
اهي ئي بڇڙا آهن سڀني خلق کان. ❸ بيشڪ جن ايمان آندو ۽ ڪيا

الصّٰلِحٰتِ ۙ اُولٰٓئِكَ هُمۡ خَيۡرُ الۡبَرِيَّةِ ؕ﴿۷﴾ جَزَآؤُهُمۡ
ڪم چڱا اهي ئي بهتر آهن سڀني خلق کان. بدلو انهن جو

عِنۡدَ رَبِّهِمۡ جَنّٰتُ عَدۡنٍ تَجۡرِىۡ مِنۡ تَحۡتِهَا الۡاَنۡهٰرُ
سندن پالڻهار وٽ آهن باغ سدائين رهڻ لاءِ وهن ٿيون انهن جي هيٺان واهيون

خٰلِدِيۡنَ فِيۡهَاۤ اَبَدًا ؕ رَضِىَ اللّٰهُ عَنۡهُمۡ
سدائين رهندا ان ۾ هميشه لاءِ، راضي ٿيو الله انهن کان

وَ رَضُوْا عَنْهُ ؕ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهٗ ۸ع

۽ اهي راضي ٿيا ان کان، اهو آهي انهيءَ لاءِ جيڪو ڊنو پنهنجي رب کان.

سُوْرَةُ الزِّلْزَالِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ ثَمَانِيْ اٰيَاتٍ

سورت زلزال مدني آهي ۽ اها اٺ آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اِذَا زُلْزِلَتِ الْاَرْضُ زِلْزَالَهَا ۱ لا وَ اَخْرَجَتِ الْاَرْضُ

جڏهن ڌوڏي ويندي ڌرتي پنهنجي ڌوڏي آهر، ۽ ٻاهر ڪيندي ڌرتي

اَثْقَالَهَا ۲ لا وَ قَالَ الْاِنْسَانُ مَا لَهَا ۳ ج يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ

ڳرا بار پنهنجا، ❶ ۽ چوندو انسان تہ ڇا ٿيو اٿس؟ ان ڏينهن ٻڌائيندي

اَخْبَارَهَا ۴ لا بِاَنَّ رَبَّكَ اَوْحٰى لَهَا ۵ ط يَوْمَئِذٍ يَّصْدُرُ

خبرون پنهنجون. ❷ چو تہ تنهنجي رب حڪم ڪيو آهي ان کي. تنهن ڏينهن نڪرندا

النَّاسُ اَشْتَاتًا ۵ لا لِّيُرَوْا اَعْمَالَهُمْ ۶ ط فَمَنْ يَّعْمَلْ

ماڻهو ٽولا ٽولا ڪري، تہ انهن کي ڏيکاريا وڃن سندن عمل. ❸ پوءِ جنهن ڪئي

مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَّرَهٗ ۷ ط وَ مَنْ يَّعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَّرَهٗ ۸ ع

ذري جيتري ❹ ڀلائي ڏسندو ان کي. ۽ جنهن ڪئي ذري جيتري برائي ڏسندو ان کي.

سُوْرَةُ الْعٰدِيٰتِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اِحْدٰى عَشْرَةَ اٰيَةً

سورت عاديات مڪي آهي ۽ اها يارهن آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

وَ الْعٰدِيٰتِ ضَبْحًا ۱ لا فَالْمُوْرِيٰتِ قَدْحًا ۲ لا

قسم ڀڄندڙن گهوڙن جو هانبارو هڻي، ❺ پوءِ چڻنگون ڪيندڙن جو سُنب ٺوڪي، ❻

فَالْمُغِيْرٰتِ صُبْحًا ﴿٣﴾ فَاَثَرْنَ بِهٖ نَقْعًا ﴿٤﴾ فَوَسَطْنَ بِهٖ

پوءِ لُٽ ڪندڙن جو پرهه ڦٽيءَ پوءِ اُٿاريائون ان مهل دزڪيءَ پوءِ گهڙيا ان مهل

جَمْعًا ﴿٥﴾ اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهٖ لَكَنُوْدٌ ﴿٦﴾ وَ اِنَّهٗ

لشڪر ۾. ➊ تہ بيشڪ انسان پنهنجي پالڻهار جو ناشڪر آهي. ۽ بيشڪ اهو پاڻ

عَلٰى ذٰلِكَ لَشَهِيْدٌ ﴿٧﴾ وَ اِنَّهٗ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيْدٌ ﴿٨﴾ اَ فَلَا

انهيءَ تي واقف آهي. ۽ بيشڪ اهو مال جي محبت ۾ سخت آهي. ڇا پوءِ نہ

يَعْلَمُ اِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُوْرِ ﴿٩﴾ وَ حُصِّلَ مَا

تو ڄاڻي جڏهن اُٿاريا ويندا جيڪي قبرن ۾ آهن، ۽ پڌرو ڪيو ويندو اهو جيڪي

فِي الصُّدُوْرِ ﴿١٠﴾ اِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيْرٌ ﴿١١﴾

سِينن ۾ آهي، ➋ بيشڪ رب انهن جو انهن جي تنهن ڏينهن خبر رکندڙ آهي.

ع ١١ ٢٥

سُوْرَةُ الْقَارِعَةِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اِحْدٰى عَشْرَةَ اٰيَةً

سورت قارعہ مڪي آهي ۽ اها يارهن آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اَلْقَارِعَةُ ﴿١﴾ مَا الْقَارِعَةُ ﴿٢﴾ وَ مَآ اَدْرٰكَ مَا الْقَارِعَةُ ﴿٣﴾

کڙڪائيندڙ. ➌ ڇا آهي کڙڪائيندڙ، ۽ ڇا خبر تو کي تہ ڇا آهي کڙڪائيندڙ.

يَوْمَ يَكُوْنُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوْثِ ﴿٤﴾ وَ تَكُوْنُ الْجِبَالُ

جنهن ڏينهن ٿيندا ماڻهو جيئن پتنگ پکڙيل. ➍ ۽ ٿيندا جبل

كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوْشِ ﴿٥﴾ فَاَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِيْنُهٗ ﴿٦﴾ فَهُوَ فِيْ عِيْشَةٍ

رنگا رنگي پڃيل اُن جهڙا. ➎ پوءِ جنهن جا ڳرا ٿيا پُڙ تارازيءَ جا، پوءِ اهو گذران

رَّاضِيَةٍ ﴿٧﴾ وَاَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِيْنُهٗ ﴿٨﴾ فَاُمُّهٗ

پسند ڪيل ۾ هوندو. ۽ جنهن جا هلڪا ٿيا پُڙ، پوءِ جاءِ ان جي ➏

هَاوِيَةٌ ﴿٩﴾ وَمَآ اَدۡرٰىكَ مَا هِيَهۡ ﴿١٠﴾ نَارٌ حَامِيَةٌ ﴿١١﴾

هاويه آهي. (اي نبي) توکي ڇا خبر تہ ڇا آهي اها؟ اها باھ آهي تمام گرم.

سُوۡرَةُ التَّكَاثُرِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَمَانُ اٰيَاتٍ

سورت تکاثر مکي آهي ۽ اها اٺ آيتون آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اَلۡهٰكُمُ التَّكَاثُرُ ﴿١﴾ حَتّٰى زُرۡتُمُ الۡمَقَابِرَ ﴿٢﴾ كَلَّا

غافل ڪيو توهان کي گهڻائي ڏيکارڻ، (١) تان جو ڏٺيون توهان قبرون. خبردار!

سَوۡفَ تَعۡلَمُوۡنَ ﴿٣﴾ ثُمَّ كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُوۡنَ ﴿٤﴾ كَلَّا لَوۡ تَعۡلَمُوۡنَ

اجهو ڄاڻندا توهان، وري خبردار! اجهو ڄاڻندا توهان. (٢) خبردار! جيڪر ڄاڻو ها

عِلۡمَ الۡيَقِيۡنِ ﴿٥﴾ لَتَرَوُنَّ الۡجَحِيۡمَ ﴿٦﴾ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا

ڄاڻڻ پڪو. قسم آهي ضرور ڏسندؤ دوزخ کي. پوءِ ضرور توهان ڏسندؤ ان کي

عَيۡنَ الۡيَقِيۡنِ ﴿٧﴾ ثُمَّ لَتُسۡـَٔلُنَّ يَوۡمَئِذٍ عَنِ النَّعِيۡمِ ﴿٨﴾

يقين جي اک سان، (٣) پوءِ ضرور اوهان کان پُڇيو ويندو ان ڏينهن نعمت بابت.

سُوۡرَةُ الۡعَصۡرِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَلٰثُ اٰيَاتٍ

سورت عصر مکي آهي ۽ اها ٽي آيتون آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

وَالۡعَصۡرِ ﴿١﴾ اِنَّ الۡاِنۡسَانَ لَفِىۡ خُسۡرٍ ﴿٢﴾ اِلَّا الَّذِيۡنَ

قسم آهي ٽيپهري جو، (٤) تہ بيشک ماڻهو ٽوٽي ۾ آهي، مگر جن

اٰمَنُوۡا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَتَوَاصَوۡا بِالۡحَقِّ ﴿٥﴾ وَ

ايمان آندو ۽ ڪيا ڪم چڱا ۽ (٥) هڪ ٻئي کي پارت ڪيائون حق جي ۽

تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾

هڪ ٻئي کي پارت ڪيائون سهپ جي. ❶

سُوْرَةُ الْهُمَزَةِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ تِسْعُ اٰيَاتٍ

سورت همزة مڪي آهي ۽ اها نَوَ آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةِ ﴿١﴾ الَّذِيْ جَمَعَ مَالًا وَّ

تباهي آهي هر گلاخور ❷ ٽوڪ ڪندڙلاءِ. جنهن ميڙيو مال کي ۽

عَدَّدَهٗ ﴿٢﴾ يَحْسَبُ اَنَّ مَالَهٗٓ اَخْلَدَهٗ ﴿٣﴾ كَلَّا

ڳڻي رکيو ان کي. ❸ ڀانئي ٿو ته سندس مال سَدائين رهائيندو ان کي. ائين ناهي

لَيُنْۢبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ﴿٤﴾ وَ مَآ اَدْرٰىكَ مَا الْحُطَمَةُ ﴿٥﴾

ضرور ڪيس اُڇلايو ويندو حطمه ۾. ۽ ڇا خبر توکي ته ڇا آهي حطمه. ❹

نَارُ اللّٰهِ الْمُوْقَدَةُ ﴿٦﴾ الَّتِيْ تَطَّلِعُ عَلَى الْاَفْـِٕدَةِ ﴿٧﴾ اِنَّهَا عَلَيْهِمْ

باهه الله جي ٻاريل، جا چڙهي ايندي دلين تي. ❺ بيشڪ اها انهن تي

مُّؤْصَدَةٌ ﴿٨﴾ فِيْ عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ﴿٩﴾

دميل آهي، ڇمنين ڊگهين ۾.

سُوْرَةُ الْفِيْلِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ خَمْسُ اٰيَاتٍ

سورت فيل مڪي آهي ۽ اها پنج آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحٰبِ الْفِيْلِ ﴿١﴾ اَلَمْ يَجْعَلْ

ڇا تو نه ڏٺو ڪيئن ڪيو تنهنجي پروردگار هاٿي وارن سان. ❻ ڇا نه ڪيائين

كَيْدَهُمْ فِيْ تَضْلِيْلٍ ﴿٢﴾ وَّ اَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا اَبَابِيْلَ ﴿٣﴾

انهن جي رٿ ردۃ ۾ موڪليائين انهن تي پکي ولر ولر،

تَرْمِيْهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّنْ سِجِّيْلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّاْكُوْلٍ ﴿٥﴾

جو هڻن پيا انهن تي پٿريون ساڪر جون، پوءِ ڪيائين انهن کي جيئن گاهه اوڳڙ.

سُوْرَةُ قُرَيْشٍ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اَرْبَعُ اٰيَاتٍ

سورت قريش مڪي آهي ۽ اها چار آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

لِاِيْلٰفِ قُرَيْشٍ ﴿١﴾ اٖلٰفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَآءِ وَ

قريش کي، چاهه ڏيارڻ لاءِ ‏٢ چاهه ڏيارڻ لاءِ انهن کي سياري سفر ۽

الصَّيْفِ ﴿٢﴾ فَلْيَعْبُدُوْا رَبَّ هٰذَا الْبَيْتِ ﴿٣﴾ الَّذِيْٓ اَطْعَمَهُمْ

اونهاري جي ۾. پوءِ پيل تہ عبادت ڪن هن گهر جي مالڪ جي، جنهن ڪارايو انهن کي

مِّنْ جُوْعٍ ٥ وَّ اٰمَنَهُمْ مِّنْ خَوْفٍ ﴿٤﴾

بُک کان، ۽ بچايو انهن کي ڊپ کان.

سُوْرَةُ الْمَاعُوْنِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ سَبْعُ اٰيَاتٍ

سورت ماعون مڪي آهي ۽ اها سَت آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اَ رَءَيْتَ الَّذِيْ يُكَذِّبُ بِالدِّيْنِ ﴿١﴾ فَذٰلِكَ الَّذِيْ

(اي نبي) ڇا ڏٺو تو اهو جو ڪوڙو ڪري پيو بدلي ملڻ کي. پوءِ هي اهو آهي

يَدُعُّ الْيَتِيْمَ ﴿٢﴾ وَلَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِيْنِ ﴿٣﴾

جو لوڏي ٿو ڇوري ٻارڪي، ‏٣ ۽ نہ ٿو شوق ڏياري ڪارائڻ غريب جي تي.

فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّيْنَ ۙ﴿٤﴾ الَّذِيْنَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُوْنَ ۙ﴿٥﴾

پوءِ تباهي آهي انهن نمازين لاءِ، جيڪي اهي نماز پنهنجي کان ويسلا آهن، ❶

الَّذِيْنَ هُمْ يُرَآءُوْنَ ۙ﴿٦﴾ وَ يَمْنَعُوْنَ الْمَاعُوْنَ ﴿٧﴾ ع

جيڪي اهي ڏيکاءُ ڪن ٿا، ۽ روڪين ٿا اُڌاريون شيون. ❷

ع ١ ٧ ٣٢

سُوْرَةُ الْكَوْثَرِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ ثَلٰثُ اٰيَاتٍ

سورت ڪوثر مڪي آهي ۽ اها ٽي آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اِنَّآ اَعْطَيْنٰكَ الْكَوْثَرَ ؕ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَ

بيشڪ اسان عطا ڪيوسون توکي ڪوثر. ❸ پوءِ تون نماز پڙهه پنهنجي رب لاءِ ۽

انْحَرْ ؕ﴿٢﴾ اِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ ﴿٣﴾ ع

اُٺ ذبح ڪر. بيشڪ ويري تنهنجو لنڊو آهي.

ع ١ ٣ ٣٣

سُوْرَةُ الْكٰفِرُوْنَ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ سِتُّ اٰيَاتٍ

سورت ڪافرون مڪي آهي ۽ اها ڇهه آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

قُلْ يٰٓاَيُّهَا الْكٰفِرُوْنَ ۙ﴿١﴾ لَآ اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُوْنَ ۙ﴿٢﴾

(اي نبي) چؤ اي ڪافرو! نہ عبادت ڪندس مان جنهن ڪي اوهان پوڄيو ٿا،

وَ لَآ اَنْتُمْ عٰبِدُوْنَ مَآ اَعْبُدُ ۚ﴿٣﴾ وَ لَآ اَنَا

۽ نہ اوهان عبادت ڪندڙ آهيو جنهن جي مان عبادت ڪريان ٿو. ۽ نہ مان

عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُّمْ ۙ﴿٤﴾ وَ لَآ اَنْتُمْ عٰبِدُوْنَ

عبادت ڪندڙ آهيان جنهن جي اوهان پوڄا ڪئي، ۽ نہ اوهان عبادت ڪندڙ آهيو

مَآ اَعۡبُدُ ﴿۵﴾ لَكُمۡ دِيۡنُكُمۡ وَ لِيَ دِيۡنِ ﴿۶﴾

جنهن جي مون عبادت ڪريان ٿو. توهان لاءِ توهان جو دين آهي ۽ مون لاءِ منهنجو دين.

سُوۡرَةُ النَّصۡرِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ ثَلٰثُ اٰيَاتٍ

سورت نصر مدني آهي ۽ اها ٽي آيتون آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

اِذَا جَآءَ نَصۡرُ اللّٰهِ وَ الۡفَتۡحُ ﴿۱﴾ وَ رَاَيۡتَ النَّاسَ

(اي پيغمبر) جڏهن اچي مدد الله جي ۽ ٿئي فتح مڪي، ۽ تون ڏسين ماڻهن کي

يَدۡخُلُوۡنَ فِيۡ دِيۡنِ اللّٰهِ اَفۡوَاجًا ﴿۲﴾ فَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ

داخل ٿيندي الله جي دين ۾ ٽولا ٽولا ڪري، پوءِ تون پاڪائي پڙهه حمد

رَبِّكَ وَ اسۡتَغۡفِرۡهُ ؕ اِنَّهٗ كَانَ تَوَّابًا ﴿۳﴾

پنهنجي رب جي سان ۽ معافي گهُر اُن کان، بيشڪ اهوئي آهي توبه قبوليندڙ.

سُوۡرَةُ اللَّهَبِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ خَمۡسُ اٰيَاتٍ

سورت لهب مڪي آهي ۽ اها پنج آيتون آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

تَبَّتۡ يَدَاۤ اَبِيۡ لَهَبٍ وَّ تَبَّ ﴿۱﴾ مَاۤ اَغۡنٰى عَنۡهُ مَالُهٗ وَ

ويڄن ڀڳي هٿ ابولهب جا ۽ ويڄي وڃي پاڻ. نه ڪم آيو ان کي سندس مال ۽

مَا كَسَبَ ﴿۲﴾ سَيَصۡلٰى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿۳﴾ وَّ امۡرَاَتُهٗ ؕ حَمَّالَةَ

سندس ڪمائي. اجهو پوندو باهه جيئ واريءَ ۾ ۽ زال ان جي به، جا کڻندڙ آهي

الۡحَطَبِ ﴿۴﴾ فِيۡ جِيۡدِهَا حَبۡلٌ مِّنۡ مَّسَدٍ ﴿۵﴾

ڪاٺيون. ۴ ڪنڌ ان جي ۾ رسو هوندو ڪاٻر جو.

سُوْرَةُ الْاِخْلَاصِ مَكِّيَّةٌ وَّهِيَ اَرْبَعُ اٰيَاتٍ

سورت اخلاص مڪي آهي ۽ اها چار آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ۚ ① اَللّٰهُ الصَّمَدُ ۚ ② لَمْ يَلِدْ ۙ ۵ وَ

(اي نبي) چؤ تہ اهو الله هڪڙوئي آهي. الله بي پرواھ آهي. ① نہ ڄڻيائين، ۽

لَمْ يُوْلَدْ ۙ ③ وَلَمْ يَكُنْ لَّهٗ كُفُوًا اَحَدٌ ④ ع

نہ ڄڻيو ويو، ۽ نہ آهي ان جو مَٽ ڪوئي.

سُوْرَةُ الْفَلَقِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ خَمْسُ اٰيَاتٍ

سورت فلق مدني آهي ۽ اها پنج آيتون آهي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۙ ① مِنْ شَرِّ مَا

(اي نبي) چؤ مان پناھ ٿو وٺان صبح جي سائين جي، ② انهن جي بڇڙائي کان

خَلَقَ ۙ ② وَ مِنْ شَرِّ غَاسِقٍ اِذَا

جن کي پيدا ڪيائين، ۽ بڇڙائي اونداهيءَ رات جي کان جڏهن

وَقَبَ ۙ ③ وَ مِنْ شَرِّ النَّفّٰثٰتِ فِي الْعُقَدِ ۙ ④

گگهہ ٿئي، ۽ بڇڙائيءَ ڦيٽن ڦوڪيندڙ رنن جي کان ڳنڍين ۾، ③

وَ مِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ ⑤ ع

۽ بڇڙائي ساڙيلي جي کان جڏهن ساڙ ڪري.

سُوۡرَةُ النَّاسِ مَدَنِيَّةٌ وَّهِيَ سِتُّ اٰيَاتٍ

سورت ناس مدني آهي ۽ اها ڇهه آيتون آهي.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ○

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

قُلۡ اَعُوۡذُ بِرَبِّ النَّاسِ ① مَلِكِ النَّاسِ ②

(اي نبي) چؤ مان پناهه ٿو وٺان ماڻهن جي پروردگار جي، ماڻهن جي بادشاهه جي،

اِلٰهِ النَّاسِ ③ مِنۡ شَرِّ الۡوَسۡوَاسِ ۙ الۡخَنَّاسِ ④

ماڻهن جي سچي اِلاهه جي، بڇڙائيءَ وسوسي وجهندڙ جي کان، پٺتي پرکي ويندڙ کان،

اَلَّذِيۡ يُوَسۡوِسُ فِيۡ صُدُوۡرِ النَّاسِ ⑤ مِنَ الۡجِنَّةِ وَ النَّاسِ ⑥

جيڪو ڪٽڪو وجهي ٿو ماڻهن جي دلين ۾، جِنن ۽ ماڻهن مان.

ختم قرآن مجيد کان پوءِ دُعا

اَللّٰهُمَّ اٰنِسۡ وَحۡشَتِيۡ فِيۡ قَبۡرِيۡ، اَللّٰهُمَّ ارۡحَمۡنِيۡ

اي الله! ورونهه ڏي منهنجي اڪيلائپ کي قبر ۾، اي الله! رحم ڪرمون تي

بِالۡقُرۡاٰنِ الۡعَظِيۡمِ وَ اجۡعَلۡهُ لِيۡ اِمَامًا وَّ نُوۡرًا وَّ هُدًى

قرآن عظيم سان ۽ ڪر ان کي منهنجي لاءِ رهبر ۽ نور ۽ هدايت

وَّ رَحۡمَةً، اَللّٰهُمَّ ذَكِّرۡنِيۡ مِنۡهُ مَا نَسِيۡتُ وَ عَلِّمۡنِيۡ

۽ رحمت، اي الله! ياد ڏيار مون کي ان مان جيڪي وساريم ۽ سيکار مون کي

مِنۡهُ مَا جَهِلۡتُ وَ ارۡزُقۡنِيۡ تِلَاوَتَهٗ اٰنَاءَ الَّيۡلِ

ان مان جيڪي نه ڄاتم ۽ نصيب ڪر مون کي تلاوت ان جي رات جي وقتن

وَ اٰنَآءَ النَّهَارِ وَ اجۡعَلۡهُ لِيۡ حُجَّةً يَّا رَبَّ الۡعٰلَمِيۡنَ

۽ ڏينهن جي وقتن ۾ ۽ ڪر انهيءَ کي منهنجي لاءِ دليل اي پروردگار جهانن جا.